Carmeli ~~Cin. 7. mum~~ Beilsteiniani

Proemium

Diui Thome aquinatis continuū in libꝝum euangelij fm Mattheum.

Sanctissimo ac reuerendissimo pri dño vrbano diuina ꝓuidētia pape quarto: frat̃ Thomas de aquino ordinis fratrū predicatorū: cum deuota reuerētia pedum oscula beatorum. Fons sapie vnigenitū dei verbum presidens in excelsis: p qō pater sapienter fecerat: ⁊ suauiter disposuerat vniuersa: in fine temporū carnē sumere voluit vt sub tegumento nature coporee splēdorē eius humanꝰ intuitus posset inspicere: quē in celsitudine maiestatis diuine attingere nō valebat. Diffuderat siquidē radios suos: sapie videlicet sue indicia sup oia opa que creauit: quodam vero amplioꝛi ꝓuilegio imaginē ꝓpriam hominis aiabus imprresserat: quātū diligētius expressserat in cordibus ipsū amantiū fm sui muneris largitatē. Sed quid ē hominis aia in tam ēmensa creatura: vt diuine sapie vestigia possit cōprehendere ad pfectionē: quiimmo ⁊ sapientie lux infusa hominibꝰ p peccati tenebras ⁊ occupationū temporaliū caligines fuerat obumbrata: ⁊ intantū ē quorundā cor insipiēs obscuratū: vt dei glam in idola vana ꝓuerterēt: ⁊ que nō cōueniūt facerēt: in sensū reprobū incidētes. Diuina vero sapia que ad sui fruitionē hoīem fecerat: eū sui inexpertē esse nō sinens: totū se in humanam naturā cōtulit: eam mō sibi assumēdo mirabili: vt errātē hoīem ad se totaliter reuocaret. Huius igit sapie claritatē nube mortalitatis velatā primꝰ apl̄oꝝ ꝓnceps fide conspicere meruit: ⁊ eam ꝓstanter absq; errore ⁊ plenarie cōfiteri dicēs: Tu es christꝰ filius dei viui. O btā cōfessio: quā nō caro ⁊ sanguis sed pat̃ celestis reuelat: hec in terris fundat ecclīam: aditū prebet in celū: peccata meretur soluere: ⁊ ꝓtra cā porte nō preualēt inferorū. Huiꝰ igitur fidei ac ꝓfessionis heres legitime: sanctissime pri ꝓ studio mens nra inuigilat: vt tante sapie lux fideliuꝫ cordā pfundat: ⁊ hereticoꝝ cōfutet insanias: que porte inferorū merito designant. Sane si fm platonis sniam beata censet respublica: cuius rectores operā sapie dare cōtigerit: illi siquidē sapie quā ibecillitas intellectꝰ humani erroribꝰ plerūq; cōmaculat: quātomagis sub nro regimine beatꝰ censeri pōt pplus christianꝰ: vbi tāta diligentia excellentissime illi sapie curaꝫ ipenditis: quā dei sapia carnalibꝰ mēbris induta ⁊ verbis docuit: ⁊ operibus demōstrauit Et huiꝰ siquidē diligentie studio vestre sanctitati complacuit mihi cōmittere matthei euangeliū exponendū: qō iuxta ꝓpriā facultatē execut̃ sollicite ex diuersis doctorum libris predicti euāgelij expositionē continuā compilaui: pauca quidē certorū auctorū verbis vt plurimū ex glosis adijciens: que vt ab eorum dictis possent discerni: sub glose titulo prenotaui. Sed ⁊ in sanctoꝝ doctoꝝ dictis hoc adhibui studiū: vt singulorū auctorū noia: necnō in q̄bus habeant libris assūpta testimonia describant: hoc excepto q̄ libros expositionū supra loca que exponebātur non oportebat spāliter designari: puta sicubi nomen inueniat̃ Hieronymi: de libro mētione nō facta: datur intelligi q̄ hoc dicat sup mattheum. ⁊ in alijs ratio similis obseruet̃: nisi his que de cōmentario chrysostomi super mattheū sumūtur oportuit iscribi in titulo sup mattheū vt p hoc ab alijs que sumunt̃ de ipsi̇ homiliario distinguantur. In assumēdis aūt sanctorū testimonijs: plerūq; oportuit aliqua rescindi de medio ad plixitatē vitandā: necnō ad manifestiorē sensum: vel fm ꝓgruentiā expositionis lr̄e ordinē cōmutari. Interdū etiā sensū posui: verba dimisi: p̄cipue in homilia chrysostomi: ꝓpter hoc q̄ est translatio vitiosa. Fuit aūt mea intentio in hoc opere nō solū sensū ꝓsequi lr̄alem sed etiā mysticū ponere: interdū etiam errores destruere necnon cōfirmare catholicā veritatē. Qō quidē necessariū fuisse videt: q: in euāgelio precipue forma fidei catholice tradit ⁊ totius vite regula christiane. Prolixū igitur pñs opus nō videat alicui: fieri eni nō potuit vt hec oia sine diminutione ꝓsequerer: ⁊ tot scōꝝ snias explicarē oīmoda breuitate seruata. Tu suscipiat itaq; via scitas pñs opus vō discutiendū corrigendūq; iudicio: vestre sollicitudinis ⁊ obedētie hec fructū vt dū a vobis emanauit preceptū: ⁊ vobis reseruat̃ finale iudiciū: ad locū vñ exeūt flumia reuertant̃.

Euangelij pnūciatoꝝ apertus esaias ꝓpheta: euāgelice doctrine sublimitatē nomen ⁊ materiam breuiter cōprehendēs: euangelicū doctorē ex p sona dñi alloquit dicēs: Sup montem excelsum ascēde tu qui euāgelizas syon. exalta in fortitudine vocē tuaꝫ: q euāgelizas hierusalē. exalta: noli timere: dic ciuitatibus iude: ecce deꝰ vester: ecce dñs deus in fortitudine veniet ⁊ brachiū eius dñabitur: ecce merces eius cū eo. Ut aūt ab ipso euāgelij noīe sumamus exordiuꝫ. AVG. contra faustū: Euāgelij nomē latine iterpretat̃ bonus nūcius: vel bona ānūciatio: qō quidē cū aliqō bonū ānunciat: semper dici pōt: ꝓprie tn hoc vocabulū obtinuit annūciatio salvatoris. Narratores quippe originis factoꝝ dictoꝝ passionū dñi iesu christi ꝓprie dicti sūt euāgelistē. CHRY. in ho. Quid eni his bonis nūciatis fiat eēle: deus in terra: homo in celo: amicitia dei ad nr̄am facta naturā: ꝓlixuꝫ solutū preliū: diabolus ꝓfusus: mors soluta: paradisus aptus. Et hec oia supra dignitatē nr̄am: ⁊ cū facilitate nobis data sūt: non qr laborauimus: sz qr dilecti sumꝰ a deo. AVG. in de vera reli. Cū eniꝫ oibus modis medeat animis deus: p temporꝝ opportunitatibꝰ q̄ mira sapiētia eius ordinant̃: nullo mō beneficētius ꝓsuluit generi humano: q̄ cū vnicus filius ꝓsubstātialis pri ⁊ coeternus totū hoīem suscipere dignatus ē: ⁊ verbū caro factū ē: ⁊ habitauit in nobis: ita eni demonstrauit q̄ excelsum locū iter creaturas habeat humana natura in hoc q̄ hominibus in vero hoīe apparuit. AVG. i ser. de nati. De mū factus ē deus hō: vt homo fieret deꝰ. Hoc igit bonū euāgelizandū prenūciat ꝓpheta dicēs: Ecce deus vester. BEDA in epi. ad slauianū: Exinanitio aūt illa q̄ se iuisibilis visibilē prēbuit: ⁊ creatoꝝ ac dñs omniū rexꝰ vnꝰ voluit ē mortaliū: iclinatio fuit miseratiōis: nō desertio potestatis. GLOSA: Ne ergo sic deus adesse credatur vt fieret aliq̄ diminutio potestatis: subiūgit propheta: Ecce dñs in fortitudine veniet. AVG. de doc. christiana Non p locoꝝ spatia veniēdo: sed in carne mortali mortalibus apparēdo. BEDA in ser. de dñi passi. De ineffabili aūt dei potētia factū ē: vt dū deus verus est in carne passibili: cōferat hōi glia per cōtumeliā: incorruptio per supplicii: vita per mortē. AVG. de baptismo paruulorum: Fuso eni sanguine sine culpa diuꝫ culpaꝝ chirographa deleta sūt: q̄bus hoies a diabolo antea tenebantur.

GLOSA: Quia ergo p virtutē christi patientis hoies a peccato liberari: serui facti sūt dei. Sequit: Et brachiū eius dñabit. LEO papa in ser. de passi. Affuit aūt nobis in christo singulare psidiū: vt in natura passibili mortis cōditio non maneret: quā ipassibilis ēntia recepisset ⁊ per id q̄ nō poterat mori: possit id quod mortuū erat suscitari. GLO. Et sic per christū nobis imortalis glie aditus aperitur. vñ sequit: Ecce merces eius cū eo. de qua .s. ipse dicit: Merces vestra copiosa ē in celis. AVG. ꝓtra faustū: Eterne eni vite ꝓmissio regnūq; celorum ad nouū pertinet testamentū: tpaliū vero ꝓmissiones testa-

mento veteri cōtinent. GLO. Sic ergo q̄tuor nobis de christo euāgelica doctrina tradit: diuinitatez assumentē: humanitatē assumptā: mortē p quā a seruitute eripimur: resurrectionē p quā nobis aditus glie vite apit: ⁊ ppter hoc in eçechiele sub figura q̄tuor aialium demonstrat.

GREG. sup eçechi. Ipse enī vnigenitus dei filij vera/citer factus est hō: ipse in sacrificio nre redēptiōis dignat est mori vt vitulus: ipse p virtutē sue fortitudinis surrexit vt leo: ipse etiā ascendēs ad celos ē eleuat vt aquila

GLO. In qua ascensiōe manifeste ondit suā diuinitatem. Matthe g in hoie intelligit: q̄ circa hūanitatē christi pncipaliter imorat: Marc in leone: q̄ agit de resurrectione: Lucas in vitulo: q̄ agit de sacerdotio: Joannes in aqla scribens sacra diuinitatis. AMBRO. sup lucam: Et hñ accidit vt qm euāgelij libzū fm matthēu dicimus eē morale opinio hui pmitteret: mores enī ppie dicunt hūani. Figura aūt leonis ascribit marco; q̄ a potētie cepit expressiōe diuine cū dixit: Initiū euāgelij iesu christi filij dei. Joāni aūt figura aquile eo q diuine miracula resurrectionis expssit. GREG. in ser. dñi: Dec aūt ipsa vniuscuiusq̄ libri euāgelica exordia testāt: nā q̄ ab hūana generatiōe cepit: iure p hoiez matthe: q̄ p clamorem in deserto: recte p leonē marcus: q̄ a sacrificio: hñ p vitulū lucas: q̄ vo a diuinitate verbi cepit: signe p aqlā significat ioannes. AVG. de cō. euā. Uel q regiā christi psonā maxie cōmedauit: p leonē significat: Lucas aūt p vitulū, ppter victimā sacerdotis: Marcus aūt q̄ neq̄ stirpē regiā neq̄ sacerdotalē narrare voluit ⁊ tñ in hūanis vsatus ondit: hois figura significat. Dec aūt tria aialia: leo: hō: vitul in terra graduntur. vñ isti tres euāgeliste in istis maxie occupati sūt q̄ christ in carne opat ē. At vero ioannes velut aqla volat: ⁊ lucē incōmutabilis veritatis accutissimis cordis oculis intuet: ex quo dat intelligi tres euāgelistas circa actiuā vitā fuisse versatos: Joannē vero circa cōtēplatiuā. REMI. Doctores aūt greco p hoiem intelligūt Matthēu: q̄ genealogiā dñi fm carnē descripsit: p leonē vero Joannē: q̄ sicut leo suo rugitu cūctis bestis timorē incutit: sic ⁊ ioānes cūctis hereticis timorē incussit: p vitulū intellexerūt Lucā: q̄ vitul sacerdotalis est hostia: ⁊ ipse semp circa templū ⁊ sacerdotiū versatus ē: ⁊ p aqlā Marcū intellexerūt: q̄ aquila in scripturis diuinis solet significare spñscm: q̄ locutus fuit p ora pphetarum: ⁊ ipse a pphetico testimonio exorsus ē. HIERO. Circa numerū vero euāgelistarū sciendum est plures fuisse q euangelia scripserūt: sicut ⁊ lucas euāgelista testat dicens: Quoniāquidē multi conati sunt ordinare ⁊c. Et sicut pseuerātia vlq̄ ad pñs tpe monimēta dederāt: que a diuersis auctoribus edita: diuersarū heresum fuere pncipia: vt est illud: iuxta Egyptios ⁊ Thomā ⁊ matthiā ⁊ Bartholomeū. xij. q̄ aplorū ⁊ Basilidis atq̄ Apellis ⁊ reliquorū: quos enumerare longissimum est: ecclia aūt que supra petrā dñi voce fundata est: q̄tuor flumina paradisi instar eructuās: quatuor annulos ⁊ angulos hz: p quos q̄si arca testamēti ⁊ custos legis dñi lignis mobilib vehit. AVG. de que. euā. Uel qm q̄tuor sunt ptes orbis terre: p cui vniuersitatē christi ecclia dilatat. Alius aūt fuit eis ordo cognoscēdi atq̄ pdicandi: alius aūt scribēdi. Ad cognoscēdū ppe atq̄ pdicandū pmi fuerūt: q̄ secuti sūt dñm in carne pñtē: docētē audierūt: facientēq̄ viderūt: atq̄ ex eius ore ad euangeliçandū sūt missi. Sed in ꝓscribēdo euāgelio q̄ diuinit ordinatū eē credendum ē ex numero eorū quos añ passionē dñs elegit: pmū vltimūq̄ locū duo tenuerūt: pmū matthe: vltimū ioannes: vt reliq duo q̄ ex illo numero erāt: sed tñ christū in illis loquentē secuti erāt: tanq̄ filij amplectēdi: ac p hoc in loco medio ꝓstituti: vtroq̄ ab eis latē munirent. REMI. Matthe q̄dē scripsit in iudea sub tpe Caij Caligule ipatoris: Marcus in italia Rome sub tpe neronis vel, claudij fm rabanū: Lucas vo in achaie boetieq̄ partibus rogat a theophilo: ⁊ ioānes ephesi i asia minori sub tpe Nerue pncipis. BEDA: Sed tñ cū sint quatuor euāgeliste: nō tam q̄tuor euangelia q̄ vnū q̄tuor libros veritati psonū ediderūt. Sic enī duo versus eādē ,prsus hñtes materiā: p diuersitate metri ⁊ vborū duo sūt: ⁊ tñ nō nisi vnā ꝓtinēt sniam: sic euāgelistarū libri cuī sint q̄tuor: vnū ꝓtinēt euāgeliū: q̄ vnā doctrinā faciūt de fide catholica. CHRY. in ho. Sufficiebat aūt vt vn euāgelista oia diceret: sed cum q̄tuor ab vno ore oia loquant: non fm eadē tpa: neq̄ in eisdē locis ꝓuenientes ⁊ adinuicē colloq̄ntes maxima fit demōstratio veritatis. Et hocipsū q̄ in aliq̄bus modicis dissonare vident: maximū signū veritatis est. Si enī p oia ꝓsonarēt: crederent inimici q̄ ex placito quodā hūano ꝓueniētes scripserint q̄ scripserūt. In pncipalibus q̄dē que ptinēt ad informationē vite ⁊ pdicationē fidei: nequaq̄ dissonāt: nec i parvo. Si aūt in miraculis: h q̄dē hoc: ille vo illa dixit: hoc te nō cōturbet. si enī vnus oia dixisset: supflu eēt numerus reliquorū. si oēs diuersa: nequaq̄ ꝓsonantie demonstratio appareret. si aūt aliq̄d de tpibus vel modis different annuciant: hoc nihil ipedit eorū que dicta sūt veritatē: vt infra ondet. AVG. de cō. euā. Quāuis aūt singuli eorū suū quēdā narradi ordinē tenuisse videant: non tñ vnusq̄sq̄ eorū velut alteri pcedētis ignar voluisse scribere repit: vel ignorata ptermisisse que scripsisse alī inuenitur: sed sicut vnicuiq̄ inspiratū est: nō supriuā cooparō nē sui laboris adiunxit. GLO. Sublimitas aūt euāgelice doctrine cōsistit q̄dē pmo in eius excellētissima auctoritate. AVG. de cō. euan. Inter oēs enī diuinas auctoritates que sanctis lris ꝓtinent: euāgeliū merito excellit: cui pmi pdicatores aplī fuerūt: q̄ dñm iesū saluatorē nrm christū etiā in carne pñtē viderūt: quorū q̄dā hoc ē matthēus ⁊ ioannes etiā scripta de illo q̄ scribenda visa sūt: libris singulis ediderūt. Ac ne putarēt q̄ attinet ad pcipiendū ac pdicandū euāgeliū interesse aliq̄d: vtrū illi annūciēt q̄ eundē dñm hic in carne apparentē secuti sūt: an alij q̄ ex illis cōpta fidelit crediderūt: diuina ,puidentia ,pcuratū est p spñscm: vt q̄busdā etiā ex illis q̄ pmos aplos sequebant: nō solū annūciādi verum etiā scribēdi euāgeliū tribuerēt auctoritas. GLO. Et sic pz q̄ sublimitas euāgelice auctoritatis a christo depēdet: ⁊ hoc de signat in verbis ,pphete pmissis cum dr: Sup montē excelsū ascēde tu. Mons enī excelsus christ ē: de quo idez esaias dicit: Erit in nouissimis dieb pparat mons: domus dñi in vtice montiū. i. sup oēs scos q̄ a mōte christo montes dicunt: q̄ de plenitudine ei oēs accepim. Recte aūt ad matthēū dr: Supra montē excelsū ascende tu. q̄ sicut pdictū ē: ipse in ,pria psona facta christi vidit ⁊ ei doctrinā audiuit. AVG. de q̄. euā. Illud aūt discutiēdū ē q̄ solet nōnullos mouere: cur ipse dñs nihil scripserit vt alīs de ipo scribētibus necesse sit credē: Pz neq̄ q̄ dicēdū ē: q̄ ipse nō scripserit qñ q̄dē mēbra ei id opata sunt: q̄ dictate capite cognouerūt. Quicq̄d. n. de suis factis ⁊ dictis nos legere voluit: hoc scribendū illis tāq̄ suis manib iperauit. GLO. Secūdo etiā hz euangelica doctrina sublimitatē vtutis. vñ apls dicit: q̄ euāgeliū vtutis dei ē in salutē oī credenti. Et hoc ondit ,pphēta in pmissis vbis cū dicit: Exalta in fortitudine vocē tuaz. in quo etiā ⁊ modū euāgelice doctrine designat i exaltatione vocis: p quā doctrine claritas dat. AVG. ad volusianū: Modus enī ipse quo scā scriptura ꝓtexit oib ac cessibil ea q̄ apte cōtinet q̄si amicus familiaris sine phuco ad cor loqt indoctorū atq̄ doctorū. Ea vo que in mysterijs occultat: nec ipsa eloq̄o supbo erigit quo nō audeat accedē mens tardiuscula ⁊ inerudita q̄si paup ad diuitē: sz iuitat oēs hūili sermōe q̄s nō solū manifesta pascat: sz etiā secreta exerceat vitate: hoc i ,pmptis q̄ in recōditis hñs. Sz ne apta fastidirēt eadez rurius apta desiderant: desiderata quodāmō renouant: renouata suauit itimāt.

Hieron. a.

his salubrit & prauia corrigūt & parua nutrūt: & magna oblectant ingenia. GLO. Sz qr vox exaltata longius audit: potuit in exaltatione vocis euāgelice doctrine publicatio designari: qr nō ad vnā tm gētē: sz ad vniuersas nationes pdicāda mādat. Predicate inqt dōs euāgeliū omni creature. GRE. Pot eni ois creature noie natio gentiū designari. GLO. Tertio aūt hz euāgelica doctrina altitudinē libertatis. AVG. In veteri eni testamēto ppter tpaliū bonorz pmissione: malorūqz cōminationez seruos paris tpalis hierusalez. In nouo aūt vbi fides in petra charitatē q̄ lex possit ipleri: nō magis timore pene q̄ dilectiōe iusticie liberos parit hierusalē etna. GLO. Ūñ & hāc sublimitatē doctrine euāgelice ppha designat dicēs: Exalta noli timere. Restat aūt videre q̄bus & qua de cā hoc euāgeliū sit scriptū. HIERO. Matthe' eni euāgeliū in iudea hebreo sermone edidit: ob eorz maxie cām q̄ in hierlm crediderāt ex iudeis. cū eni pmo pdicasset euāgeliū i iudea: volēs trāsire ad gētes: pm euāgeliū scripsit hebraice: qd fratribus a qb' ibat in memoria de reliqt. Sicut eni necesse fuit ad cōfirmationē fidei euāgeliū pdicari: sic & ptra hereticos scribi. CHRY. Corp' aūt sue narratiōis ordinauit matthe': pmū g̃ natiuitatez deinde baptismū. tertio tentationē: q̄rto doctrinā: q̄nto miracula: sexto passionē: septimo resurrectionē & ascensionē ipsius: non solū historiā de christo exponē volens p hoc: verū etiā euāgelice vite statum docere: qm̄ nihil ē q̄ ex parētib' nascimur: nisi iterū per aquā & spm renati fuerimus ex deo. Post baptismū aūt necesse ē ptra diabolū stare: post hoc q̄si oi supata tentatiōe fact' idoneus ad docendū. Siqdē sacerdos ē: doceat & doctrinā suam bone vite q̄si miraculis factis cōmendet: si laic' ē operib' doceat fidē. Deinde necesse ē exire nos de hoc stadio mūdi: & tūc restat vt tentationū victoriaz resurrectionis merces seqt & gloria. GLO. Patet igit ex pmissis euāgelice doctrine materia scriptorz euāgeliū: numer': figure dīia: & ordo: euāgelice doctrine sublimitas: & q̄bus hoc euāgeliū sit pscriptū: & ordo pcessus ipsi'. CAP. I.

Liber generationis iesu christi filij dauid: filij abraam.

Quia faciē hois Mattheus significat: q̄si de hoie exorsus ē scribē dicēs: Liber gnationis RABA. Quo exordio satis oñdit gnationem christi fm carnē suscepisse narrandā. CHRY. Judeis eni euangeliū scripsit: qb' supfluū erat exponere diuinitatis naturā quā cognoscebāt: necessariū aūt fuit eis mysteriū incarnatiōis oñdē. Joannes aūt cū gentib' euāgeliuz scripsit: q̄ nō cognoscebāt si de' filiū hz: iō necessariū fuit pmū illis oñdē qr ē fili' dei de' : deinde qr carnē suscepit. RABA. Cū aūt paruā libri particulā teneat generatio dixit: Liber generatiōis. Cōsuetudo eni hebreorz ē vt volumib' ex eorz pncipijs iponāt noia: vt est genesis. GLO. Planior aūt sensus eēt: Dic ē liber generationis sed h est mos in multis: vt Ulisio esaie: sub audis hec est. Generationis aūt singularit dr: q̄uis multe p ordinez replicent: qr ppt christi generationē cetere h inducūtur. GREO. in ho. Uel iō libz hunc gnātiōis noiat: qr hec est totī' dispēsatōis sūma & radix bonorz oiuz: deū hoiez fcm ē: hoc eni facto alia fm rōnē sequebant. REMI. dicit aūt: Li. gene. ie. chri. qr nouerat scriptū ē: Liber generatiōis ade: & iō sic exorsus ē vt opponēt librū libro: Adā nouū ade veteri: qr oia p istū sūt restaurata q̄ p illū sūt corrupta. HIER. In esaia aūt legim': Generatōnē eius q̄s enarrabit: nō g̃ putem' euāgelistā ppbete ē ꝗriū vt qd ille ipossibile dixit esse affatu: hic narrare incipiat qr ibi de generatiōe diuinitatis: h de incarnatiōe dictuz est. CHRY. in ho. Nec tm parua estimes te audire hāc audiens generationē. est eni valde ineffabile q̄ de' ex muliere nasci dignatus ē: & hīc pgenitores dauid & abraaz

RFMI. Si aūt aliq̄s dixerit qr ppbete de natiuitate hūanitatis dixit: nō ē rñdendū: Nullus generationē dñi narrauit sz prar': qr matthe' & lucas. RABA. In hoc aūt q̄ dicit: Jesu christi. regalē & sacerdotalē ieo exp̄mit dignitatē. nā iesus q̄ nois huius psagiū ptulit: pm' post moysen i ppl'o isrl' ducatū tenuit: Aaron vo mystico cōsecratus vnguēto pmus in lege sacerdos fuit. AVG. de q̄. no. & vete. test. Qd aūt p olei vnctionē pstabāt de' illis q̄ in reges vel sacerdotes vngebant: hoc pstitit spūs scūs hōi christo addita expiatiōe. Spūs eni scūs purifi cauit qd de maria vgine in corp' saluatoris pfecit: & hoc est vnctio corpis saluatoris q̄re christus est appellatus.

CHRY. sup matth. Quia vo ipia prudētia iudeorum negabat iesū de dauid semine eē natū: subdit: Filij dauid filij abraā. Quare aūt nō sufficiebat dicē illū filiuz abrae solius: aut dauid solius: qr ad ambos de christo nascituro ex eis pmissio fuerit facta. ad abraā q̄dē sic: Et i semi tuo bñdicēt oēs gētes terre. Ad dauid aūt ita: De fructu ventris tui ponā sup sedē tuā. Jō g̃ vtriusqz filiū dixit: vt vtriusqz pmissiōes in christo adipletas oñderet. deinde qr christus tres dignitates fuerat habitur': rex: ppha: sacerdos. Abraā ppheta fuit & sacerdos. sacerdos sicut de' ad illū dicit in genesi: Accipe mihi vaccam ruffam: sicut ait dōs ad abimelech de illo: Propha est & orabit pte. Dauid rex fuit & ppheta: sacerdos aūt nō fuit. Ideo g̃ ambozū fili' noiatus ē vt vtriusqz pris triplex dignitas originali iure recognosceret in christo. AMBRO. sup lucā: Jō etiā duos generis auctores elegit: vnū q̄ de cognatiōe ppl'orz pmissū accepit: alteruz q̄ de generatione christi oraculū psecutus ē. Et iō lz sit ordine successiōis posterior: por tm describit: qr plus est pmissuz accepisse de christo q̄ de ecclia q̄ ē p christū. potior ē eni q̄ saluat eo qd saluat. HIERO. Ordo etiā pposter': sz necessario cōmutat'. Si eni pmū posuisset abraā: & postea dauid rursus ei repetendū fuit abraā vt generatiōis series texeret. CHRY. sup matth. Altera aūt rō ē: qr regni dignitas maior ē q̄ nature. nā & si abraā pcedebat in tpe: dauid pcedebat in dignitate. GLO. Quia vo ex hoc titulo appareat totū hūc librū cōscribi de iesu christo: necessariū ē praecognoscē qd sit sentiendū de ipso. sic eni meli' exponi potuerūt q̄ in hoc libro de eo dicūt. AVG. de q̄. euā. Error aūt hereticorz de christo trib' generib' terminat: aut de diuinitate: aut de hūanitate: aut de vtroqz falluntur. AVG. de here. Cherint' g̃ & Ebion iesū christū hoiem tm fuisse dixerūt: quos secut' paul' samasatenus christū nō semp fuisse: sed ex initiū ex quo de maria natus ē asseuerat: nec eni aliqd ampli' q̄ hoiez putat. & hec heresis postea a Photino cōfirmata est. AVG. ō hereticos: Joānes aūt apl's istius insaniā longe ante spūscō cōspiciēs eū alto ipitie sopore demersuz sue vocis pconio excitat dicens: In pncipio erat vbū. Et g̃ qd in pncipio erat apud deū: nō relinquit in nouissimo tpe vt originis sue ab hoie pncipiū sumpserit. Jtē inquit: Pr glifica me illa glia quā habui apud te pusq̄ mundus fieret. audiat photin' eū gliam ante pncipiū possidē. AVG. de here. Nestoriū aūt puerilitas fuit vt hoiem tmmo ex btā Maria virgine genitū pdicaret: quē vbū dei nō vnitatē psone & in societatē separabilē recepisset: qd catholicorum aures nequaq̄ ferre potuerunt. AVG. ad monachos egypti: Ait eni apl's de vnigenito: q̄ cū in forma dei eēt: nō rapinam arbitratus ē eē se equalē deo. Quis ē g̃ ille q̄ ē in forma dei: aut qūo exinanit' est: & descēdit ad humilitatē fm hōis formā: Et q̄dē si pdicti heretici in duos diuidētes christū. i. in hoiez & vbū hoiem dicūt sustinuisse exinanitionē: separātes ab eo dei vbū: preoñdēdū est qr i forma & in equalitate intelligit: & fuit p̄ris sui vt exinanitiōis sustineret modū. Sed nihil creaturarz ē: si fm ppriā intelligat naturā in p̄ris equalitate: qūo g̃ exinanit' dicit: & ex qua eminētia vt eēt hō descēdit: aut qūo itelligit assum/

Hieron. a.

Hieron. b.

Hieronym. a.

psisse tanq̃ non hñs in ꝓncipio serui formã: Sed aiũt q̃ vbũ patri equale existens habitauit in hoie nato p mulierem. Et hec ē exinanitio. Certe audio filiũ dicentez scis aplis: Siq̃s diligit me: vbũ meũ custodiet. Audis q̃uo in eis qui se diligũt: se ⁊ sibi cohabitare dixit deũ pez. Putas ḡ ipsũ exinanitũ ⁊ vacuatũ: habim' ⁊ serui formã accepisse: q: indulgẽtiũ se aiẽ ꝓ' sãctis facit mãsionẽ. Quid aũt spũs habitãs in nobis putatis ⁊ ipse hũanatiõis dispensatiõez adimplet. ABBAS isidorus ad archipsl. Verũ ne vniuersa annumerem': vnũ ad q̃d vniuersa intẽdunt dicem': q̃a illũ q̃ deus erat: hũilia loqui ⁊ dispẽsatiuũ simul ⁊ vtile est: ⁊ nihil inuiolabili nature preiudicat Eũ vero q̃ homo ē: diuina ⁊ supnaturalia quedã loq̃ sũme presũptiõis ē malũ: nã regi q̃dẽ lz etiã ⁊ humilitẽ agẽ: militi vo nõ lz impiales voces emittẽ. Si igit deus erat hũanatus: etiã hũilia locũ hñt. Si vo homo tm̃ erat: excelsa nõ hñt locũ. AVG. de here. Sabellũ discipulum Noeti q̃dã phibẽt: q̃ dicebat christũ eundẽ ⁊ pez ⁊ spm̃ scm̃. AVG. ꝯ hereti. Hut' aũt insanissimi furoris auda ciã celestiũ testimoniorũ auctoritate frenabo ad demonstrandã ꝓprie substãtie filij psonã: nõ illã q̃ homini suscepto ꝓgruere cauillat assumẽs: sed illa in medliũ, pferẽs testimonia: q̃ sine vllo ancipitis intelligẽtie scrupulo diuinitati ei' cõpetere oẽs pariter ꝓfitent. In genesi enim deuz dixisse legim': Faciam' hoiem ad ymaginẽ ⁊ similitudinẽ nr̃am. Ecce pluraliter dicit Faciam': aliũ videlz indicans ad quẽ loquẽtis factus ē sermo. Si vnus ē: ad ymaginez suã fecisse diceret: nũc aũt ali' ⁊ alterius imaginẽ aperti' fecisse describitur. GLO. Alij vero verã christi hũanitatẽ negauerũt. Valẽtin' enim dixit christũ a pze missũ spiritale vel celeste corp' attulisse: nihilq̃ assũpsisse de Maria virgine: lz p illã tãq̃ p riuũ aut fistulã sine assũpta carne trãsisse. Nos aũt nõ iõ credim' natũ ex maria virgine q̃ aliter in vera carne existẽ atq̃ hoib' apparere nõ posset: lz q: sic scriptũ ē in ea scripta cui nisi crediderim' nec christiani nec salui eẽ poterim'. Si aũt de celesti vl aerea vel humida creatura corp' assũptũ vellet cõmutare: i humane carnis verissimã qualitatẽ hoc eũ potuisse facẽ q̃s negaret? AVG. de hẽti. Manichei vero dixerũt: phantasma eẽ dñm iesũ christũ: nec femineo posse nasci ex vtero. AVG. lxxxiij. q. Sz si phatasma fuit corp' christi: fefellit christ': ⁊ si fallit: veritas nõ ē. Est aũt veritas xps: nõ ḡ phãtasma fuit corp' ei'. GLO. Et q: ꝓncipiũ hui' euãgelij ⁊ etiã euãgelij fm lucã manifeste ondit christum natũ ex femina: ex quo apparet vã christi hũanitas: ergo vtriusq̃ euãgelij ꝓncipia negãt. AVG. ꝯ faustũ: vñ faustus dicit: Euãgeliũ q̃dẽ a ꝓdicatõe christi ⁊ eẽ cepit ⁊ nominari: in quo ipse nusq̃ se natũ ex hoib' dicit. At vo genealogia a deo nõ ē euãgeliũ: vt nec eius scriptor aulus fuerit eũ euãgeliũ noiare. Quid enim scribit: Liber generationis iesu christi filij dauid: nõ ḡ liber euãgelij iesu christi: lz liber generatiõis. At vero Marc' q: generationem scribere nõ curauit: lz tm̃ ꝓdicationẽ filij dei q̃d ē euangeliũ: vide q̃ cõpetent sit exorsus: Euãgeliũ inq̃t iesu christi filij dei: vt h̃ satis appareat genealogiã nõ eẽ euãgeliũ nãq̃ ⁊ in ipso matthco post inclusũ ioannẽ i carcere tũc legit iesũ cepisse ꝓdicare euãgeliũ regni. Ergo q̃cq̃d ante hoc narrat: genealogiã eẽ cõstat: nõ euãgeliũ. Ad ioannẽ ḡ ⁊ marcũ me cõtuli: quoꝝ mihi ꝓncipia nõ imerito placuerũt: q: nec dauid nec mariã iducũt: nec ioseph: ꝯ quẽ Augu. Quid ergo rñdebit aplo dicẽti: Memor esto iesũ christũ resurrexisse a mortuis ex semie dauid fm euangeliũ meũ. Quod aũt erat aplī pauli euãgeliũ: hoc etiã ceterorũ aplorũ ⁊ oiuz fideliũ. hoc enim alibi dicit: Siue ego siue illi euãgeliũ ꝓdicauerũt. AVG. de heresi. Arriani aũt pẽez ⁊ filiũ ⁊ spm̃ scm̃ volũt eẽ vni' ciusdẽq̃ substantie: nature: aut existẽtie: lz eẽ filiũ creaturã pẽis: spm̃ vero scm̃ creaturã creature: hoc ē ab ipso filio creatũ volunt: Christũ etiã sine aia carnẽ suscepisse arbitrant. AVG. ꝓmo de tri. Sz ioannes in eo declarat filiũ nõ tm̃ deum esse. sed etiã eiusdẽ cũ pze substãtie: q: cũ dixisset: Et deꝰ erat verbũ: addidit: Oia p ipsa facta sũt. vñ apparet ipsũ fm̃ nõ eẽ p quẽ fcã sũt oia. ⁊ si fact' nõ ē: creat' nõ ē: ⁊ sic eiusdẽ cũ pze substãtie ē. ois enim sba q̃ deus nõ ē: creatura ē. AVG. ꝯ felicianũ: Nescio enim q̃d nobis mediatoris psona cotulerit: q̃ medius nr̃m nõ redimens carnẽ q̃ sine anima nec hñficiũ possit sẽtire suscepit. Si enim venit christus saluũ facere q̃d pierat: q: tot' hõ perijt: tot' hñficio saluatoris indiget: ⁊ iõ christ' veniẽdo totũ saluat corp' ⁊ aiam assumẽdo. AVG. in li. lxxxiij. q. Quo etiã ipsi rñdent tã manifestis obiectionib' ex euãgelica scriptura: in q̃ ꝓtra eos dñs tã mlta cõmemorat: vt ē illud: Tristis est aia mea vsq̃ ad mortẽ. ⁊ Ptãtẽ habeo ponẽdi aiam meã: ⁊ multa huiusmodi. q̃ si dicãt pabolis eũ locutũ eẽ: habemus euãgelistarũ rõnes: q̃ res gestas narrãtes sic eum corp' habuisse testant: sic eũ indicãt hẽe aiaz p affectiones q̃ nõ pñt eẽ nisi in aia. eis enim narrãtib' legimus: Et miratus ē iesus: ⁊ iratus ⁊ multa h' mõi. AVG. de heresib'. Apollinariste aũt sicut arriani christũ dixerũt carnẽ solã sine aia suscepisse: In q̃ q̃stiõe testimoniis euãgelicis victi: mentẽ q̃ rõnalis ē aia hois defuisse aie christi. Sed ꝓ hac ipsũ verbũ in ea fuisse dixerũt. AVG. in lib. 10. lxxxiij. q. Sed si ita ē beluã quandã cũ figura humani corpis dei verbuz suscepisse crederet. AVG. de heresib': De ipsa vero eius carne sic a recta fide dissensisse phibent: vt diceret carnã illã ⁊ verbũ vni' eiusdẽq̃ substantie eẽ: ꝓtentiosissime asseuerãtes verbũ carnẽ factũ: hoc ē verbi aliq̃d in carnẽ fuisse mutatũ atq̃ cõuersũ nõ aũt carnẽ de Marie carne suscepisse: puersũ atq̃ mutatũ: non aũt in carnẽ de Maria susceptã. CYRIL. in epla ad Joãnẽ antio. Furere aũt arbitramur eos q̃ suspicati sũt q̃ mutatiõis obumbratio circa diuinã verbi naturã põt cõtingere: manet enim q̃d ē semp: ⁊ nõ mutat: nec puersionis ē capax. LEO ad ꝓstãtinopoli. Nos aũt nõ ita dicim' christũ hoiem vt aliq̃d ei desit q̃d ad hũanam certũ est ptinere naturã: siue aiam: siue mentẽ rõnabilez: siue carnẽ q̃ nõ ē de femina sũpta sit: lz facta de vbo i carnem: conuerso atq̃ mutato. Que tria falsa apollinaristarũ heresis: tres varias ꝓtulit ptes. LEO ad palesti. Eutices quoq̃ tertiuz apollinaris dogma delẽgit: vt negata hũane carnis atq̃ aie veritate totũ dñm nr̃m iesũ christum vni' assereret eẽ nature tanq̃ verbi diuinitas ipsa se in carnẽ aiamq̃ verteret: ⁊ cõcipi nasci aut nutriri ⁊ cetera huiusmõi: ei' tm̃ cẽntie fuerit. l. diuie: q̃ nihil hoz in se sine carnis recepit veritate: qm̃ natura vnigeniti: natura ē pẽis: natura ē spũssãcti: simulq̃ ipassibilis ⁊ sempiterna Verũ si ab apollinaris puersitate heretic' iste decesserit ne ꝓuinceret: deitatẽ passibilẽ sentire atq̃ mortalem: ⁊ tũ verbi incarnati. i. verbi ⁊ carnis vnã audet ꝓnũciare naturã: nõ dubie in manichei ⁊ martiõis trãsit insaniam: ⁊ dñm iesũ christũ similatorie oia credit egisse: nec hũanuz ipsũ corpus: lz phãtastica corpis spẽm: oculis apparuisse cernẽtiũ. IDEM ad iulianũ: In eo vero q̃ eunices in epali iudicio aulus ē dicẽ añ incarnationẽ duas fuisse in christo naturas: post incarnationẽ aũt vnã: necessarium fuit vt ad reddẽdã rationẽ, pfessiõis sue sollicitis interrogatiõib' vrgeret. Arbitror cui eũ talia loquentẽ hoc hẽe psuasũ: q̃ aia quã saluator assũpsit: post in celis sic cõmorata q̃ de maria virgine nasceret. Sz hoc catholice mentes aures q̃ nõ tolerãt: q: nil secũ dñs de celo veniẽs nre ꝓditiõis exhibuit. Nec aiaz eius q̃ anterior extitisset: nec carnẽ q̃ nõ materni corpis esset accepit. vñ q̃d i Origene merito dãnatũ ē: q̃ aiaꝝ añq̃ corpib' inseret nõ solũ miras lz ⁊ diuersas fuisse asseruit actiões: necesse ē q̃ i isto plectat. REMI. Has igit hereses in ꝓncipio euãgelij sui euãgeliste destruunt: nã matthe' cũ narrat eũ duxisse originẽ p reges iudeorũ: vex hoiez eũ ondit ⁊ verã carnem habuisse. Similiter ⁊ lucas q̃ sacerdotalẽ stirpem ⁊

Cyrill. l. b.

psonam

psonã describit: Marc' aũt cũ ait: Initium euãgelij iesu christi filij dei: ⁊ iohãnes cũ ait: In ꝓncipio erat verbũ manifestãt eũ añ oia secula sẗp fuisse deũ apd deũ pẗem.

¶ Abraã aũt genuit Isaac. Isaac aũt genuit iacob. Iacob aũt genuit iudam ⁊ fratres eius.

AVG. de cõ. euã. Mattheus euãgelista oñdit generationẽ christi fm carnẽ se suscepisse narrãdã a genealogia christi exorsus ẽ. Lucas aũt tanq̃ sacerdotẽ in expianõ peccatis magis assignãs: nõ ab initio euãgelij sui: ſz a baptismo christi generatões enarrat vbi testimoniũ ioãnis phibuit dicẽs: Ecce q̃ tollit peccata mũdi. In generatiõibus etiã matthei significatur nr̃or̃ suscepto peccator̃ a dño christo. In generationib' aũt luce significat abolitio nr̃or̃ peccatorũ ab ipso: iõ generatiões christi matthe' descendẽs enarrat: lucas aũt ascẽdẽs humanã aũt christi generationẽ: Matthe' descendẽdo describẽs ad abraaz generatiões cõmẽmorat. AVG. sup lucã: Prior enim abraã meruit fidei testimoniũ: q̃ credidit deo: ⁊ reputatũ ẽ ei ad iusticiã: iõ etiã auctor generis debuit significari q̃ instaurãde ecclie sponsionẽ ꝓmus emeruit cũ dr̃: Bñdicent i te oẽs trib' terre. Et iterũ dauid delatũ ẽ q̃ iesus filius ei' diceret. vñ huic prorogatiua seruat: vt ab eo generatiõis dñice manaret exordium. CHRY. Euãgelista igit matthe' gnãtionẽ dñice carnis p serie parẽtũ volens cõmẽdare memorie ordines a pẗe abraã dicit: Abraam genuit Isaac. Cur nõ dixit ismael quẽ ꝓmitus genuit? Sequit: Isaac aũt genuit iacob. cur nõ dixit esau q̃ eius ꝓmo genitus fuit? Q̃. s. p illos ad dauid puenire nõ posset.

GLO. Oẽs tñ frẽs iude cũ ipso in generatiõe cõputat q̃d etiã iõ factũ ẽ: q̃ Ismael ⁊ Esau nõ remãserũt in cultu vni' dei: fres vero iude in ppło sũt cõputati. CHRY. Vel ꝓpterea. xij. pẗiarchar̃ meminit: vt eã q̃ ex ꝓgenitorũ nobilitate ẽ elationẽ auferret. Eteni multi hor̃ ex ãcillis nati fuerũt: sed oẽs similit erãt pẗiarche ⁊ tribuũ ꝓncipes. GLO. Iõ aũt iudã noiatim posuit: q̃ de illo tñ dñs descẽdit. In singulis aũt patrib' non solũ dr̃ notari historia: ſz allegoria ⁊ moralitas. allegoria q̃dẽ: i q̃ vnus q̃q̃ patrũ christũ ꝓfiguret. moralitas in hoc notat q̃ ex singulis patrib' in nobis aliq̃ virtus p significationẽ nois vel exempli edificet. Abraã q̃ in multis locis figurã christi portat. ⁊ ꝓterea i noie: Abraã eni pẗ multar̃ gẽtiũ int̃ pretat: ⁊ christ' est pẗ multor̃ fideliũ. Abraã etiã de cognatiõe sua exijt ⁊ in terra aliena demorat' ẽ: ⁊ christus derelicto iudaico ppło ad gẽtes p ꝓdicatores suos exiuit. CHRY. sup matth. Isaac aũt iterp̃tat risus: risus aũt scor̃ ẽ: nõ stricta cachinatio labior̃: sed rõnabile gaudiũ cordis q̃d fuit mysteriũ christi. Sicut eni ille parentibus in vltima senectute donat' ẽ leticia suis vt cognoscatur q̃ nõ erat filius nature sed grẽ: sic ⁊ christ' in nouissimo fine ꝓductus ẽ a mre iudea gaudiũ cũctis. ſz iste pervginez: ille de anu: abor̃ ꝑ spem nature. REMI. Iacob supplãtator interp̃tat: ⁊ de christo dr̃: Supplantasti insurgẽtes in me subt' me. Iacob genuit iudã ⁊ frẽs eius.

CHRY. sup matthe. Et nr̃ Iacob genuit. xij. aplos in spũ nõ in carne: vbo nõ i sanguie. Iudas aũt iterp̃tat cõfessor: qm̃ christi erat imago q̃ cõfessor pẗis erat futurus dicẽs: Confiteor tibi pẗ dñe celi ⁊ terre. GLO. Morali̇ter aũt abraaz nobis vtutẽ fidei p exẽpla christi significat: cũ de eo legat: Abraã credidit deo ⁊ reputatum ẽ ei ad iusticiã. Isaac significat spem: q̃ iterp̃tat risus: fuit eni gaudiũ parentũ. spes vero similit ẽ gaudiũ nr̃m dũ eterna bona sperare facit: ⁊ de eis gaudẽ. Abraã ergo genuit Isaac: q̃ fides generat spem: iacob aũt significat charitatẽ. Charitas eni amplectit duas vitas: actiuã p dilectionẽ proximi: ꝓtẽplatiuã p dilectionẽ dei. actiua p liã: ꝓtẽplatiua p rachel significat. lia eni laborãs iterp̃tat: q̃ actiua in labore ẽ: Rachel visũ ꝓncipiũ: q̃ p ꝓtẽplatiuã ꝓncipiũ idest de' videt. Nascit q̃ iacob de duob' parẽtib': q̃ charitas nascit de fide ⁊ spe: q̃d enim credimus ⁊ speramus diligimus.

¶ Iudas aũt genuit phares ⁊ çarã de thamar. Phares aũt genuit esrom. Esrom autem genuit araz. Arã aũt genuit aminadab. Aminadab aũt genuit naason. Naason aũt genuit salmon. Salmon aũt genuit booç de Raab. Booç aũt genuit obeth ex ruth. Obeth aũt genuit iesse. Jesse autẽ genuit dauid regem.

GLO. Pretermissis aliis filijs iacob: euãgelista iude, p sequit generationẽ dicẽs: Iudas aũt genuit phares ⁊ çaram de thamar. AVG. de ciui. dei: Nec iudas ꝓmogenitus: nec istor̃ geminor̃ aliq̃s fuit ꝓmogenit' iude: sed añ illos iam tres genuerat. Eos itaq̃ tenuit in ordine generationũ p quos ad dauid atq̃ inde quo intẽderet: pueniret. HIERO. Notãdũ aũt i genealogia saluator̃ nullã sanctarũ assumi mulierũ: sed eas q̃s scriptura reꝑhendit: vt q̃ ꝓpter peccatores venerat: de peccatorib' nascẽs oiuz peccata deleret. vñ ⁊ in seq̃ntib' ruth moabitis ponitur. AMBRO. sup lucã: Lucas aũt h̃ declinauit vt maculata sacerdotalis generis seriem declararet: ſz sancti matthei ꝓsiliũ a rõnis iusticia nõ abhorret: nã cũ euãgelizaret fm carnẽ generatũ cẽ q̃ oiuz peccata susciperet subiectũ iniurijs: subditũ passioni. nec hoc q̃dez putauit exortẽ asserendũ eẽ pietatis vt maculate q̃z originis nõ recusaret iniuriã: simul ne puderet ecclia z de peccatoribus ꝓgregari: cũ dñs de peccatorib' nasceret. postremo vt beneficiũ redẽptionis etiã a suis maiorib' inchoaret: neq̃s putaret originis maculã ipedimẽto posse eẽ vtuti: nec se insolens de sui nobilitate iactaret. CHRY. i ho. Post hoc monstrat oẽs obnoxios fuisse peccatis. instat eni thamar fornicatio iudã accusãs: ⁊ dauid a fornicata muliere genuit Salomonẽ. Si aũt a magnis lex nõ ẽ impleta nec a minorib': ⁊ sic oẽs peccauerũt: ⁊ necessaria facta ẽ christi pñtia. AMBRO. sup lucã: Vide aũt q̃ nõ ociose matthęus vtriq̃z significauit cũ phares tñmõ cõmemorationũ cã deposceret: q̃ hic in vtroq̃z mysteriuz est. p geminos eni gemina describit vita ppłorũ: vna fm legẽ: altera fm fidẽ. CHRY. sup matthęũ. Per Zaram eni significat iudaicus ppłs q̃ ꝓm' apparuit in luce fidei quasi de vulua tenebrosa mũdi, pcedẽs: ⁊ iõ significatus ẽ cocco circũcisiõis mutãtib' oib': q̃ ipse ppłs dei erat futurus: ſz posita ẽ añ factẽ ei' lex: q̃si sepes vel materia. Sic, q̃ ipedit' ẽ ppłs iudaic' p legẽ: ſz tpib' christi rupta ẽ sepes legis q̃ erat int̃ iudeos ⁊ gẽtes: sicut ait aplus medium parietẽ macerie solues: sic factũ ẽ vt gẽtilis p phares significatus: postq̃ rupta ẽ lex p christi mãdata: ꝓmus ad fidẽ, pcedat: ⁊ postea seq̃t iudaicus ppłs. Seq̃t: Phares aũt genuit Esrom. GLO. Iudas genuit phares ⁊ çaraz anteqũ intraret egyptũ: i quã ambo postea cũ pẗe transierunt. In egypto vero phares genuit esrom. Esrom autẽ genuit arã. Arã aũt genuit aminadab. Aminadab aũt genuit naason: ⁊ tũc moyses eduxit eos de egypto. Naasõ aũt fuit dux sub moyse in tribu iuda p desertũ: i quo genuit salmon. Iste salmon fuit ꝓnceps de tribu iuda: q̃ cũ iosue terrã ꝓmissiõis itrauit. CHRY. sup matth. Qm̃ aũt ex aliq̃ cã fm ꝓuidentiã dei posita hor̃ patrũ noia credim'. Seq̃t: Naason aũt genuit salmon. Iste salmon mortuo pẗe fuit ꝓnceps in tribu iuda q̃ cũ iosue terram ꝓmissiõis itrauit. CHRY. sup matth. Accepit aũt vxorẽ noie raab. hec aũt raab dr̃ fuisse raab meretrix de hiericho: q̃ suscepit exploratores filior̃ isrl: abscõdit eos ⁊ seruauit icolumes. Cũ aũt salmõ nobil' eẽt int̃ filios isrl q̃ de tribu erat iuda: ⁊ q̃ filius ꝓncipis erat: vidit raab sic fidelẽ q̃si magnã aliq̃ ꝓstitutã: meruit accipe i vxorez. Forsitan aũt ⁊ iõ iterp̃tat salmon q̃si p ipsũ nomẽ iuitaret a ꝓuidentia dei: vt accipet vas electiõis raab. Interp̃tatur eni salmon: accipere vas. Seq̃t: Salmon aũt genuit

Hieronym. b.

booꝯ de raab. GLO. Iste salmon in terra, pmissiōis genuit de illa raab booꝯ. Booꝯ aūt genuit obeth ex ruth.

CHRY. sup matth. Quō aūt booꝯ accepit vxorē mo abitidē noie Ruth: exponere estimaui supfluū: cū de his scriptura sit oīb' manifesta. Hoc aūt dicim' solū qm ruth p merito fidei sue nupsit booꝯ: qz deos patrū suoꝝ repulit: ⁊ deū viuentē elegit. Et booꝯ p merito fidei sue illam accepit vxorē: vt ex ꝓiugib' tali scificato gen' nasceret regale. AMBRO. sup lucā: Quō aūt ruth cū eēt alienigena iudeo nupsit: ⁊ q̄ rōne in christi generatiōe ei' putauerit euāgelista copule cōmemorationē eē faciendā: que legis serie mechabat? Q: ḡ nō de legitīa saluator gnātōe manauit: videt esse deformē nisi ad aplicā sniaꝫ reuertaris: qz nō ē lex posita iustis: ſz iust. Dec enī cū eēt alienigena ⁊ moabitis: pſertim cū lex moysi, phiberet has nuptias moabitis: qz excludēt ab eccl'ia quo itroiuit in ecclesiā: nisi qz scā ⁊ imaculata mozib' supza legē fcā ē. Diffinitionē ḡ legis excessit ⁊ meruit int̄ maiores ōnici generis cōputari: ꝓpter cognationē mētis electa: nō corpis. Magnū aūt nobis exemplū ē: q̄ in illa nr̄m oīuꝫ q̄ ex gētibus collecti sum': ingrediēdi in ecclīaꝫ dñi figura pcessit. HIERO. in epl'a ad paulinū: Ruth etiā moabit' esa ie expiet vaticiniū dicētis: Emitte agnū dñe dñatorē terre de petra deserti ad montē filie syon. Seqt̄: Obeth autē genuit Jesse. GLO. Jesse pz̄ dauid binomiuset: qz frequēt' vocat' eit elai. ſz qz ꝓpha vocat eū nō esai: ſz iesse dicens: Egrediet virga de radice iesse, vt oñderet illā p phetiā cōpletā in maria ⁊ i christo: euāgelista posuit iesse Seqt̄: Jesse aūt genuit dauid regē. REMI. Sed q̄rēdū ē q̄re scūs euāgelista solū dauid noiauerit regē? qō iō dixit vt oñderet cū p̄mū fuisse regē in tribu iuda. ipse autē christ' ē phares diuiso: vt ē illud: Diuidet agnos ab hedis. est ⁊ çarā oriens: vt ē illud: Ecce vir: oriēs nomē ei' est. Esrom sagitta: vt ē illud: Posuit me sicē sagittā electā. RABA. Vel alterū ꝓpter abūdantiā gr̄e ⁊ latitudinem charitatis. Arā elect' fm illud: Ecce puer me' elect'. vel excelsus fm illud: Excelsus sup oēs gētes dñs. ipse ē aminadab. i. volūtari' q̄ dic: Volūtarie sacrificabo tibi. Jē est ⁊ naason. i. auguriū: q̄ nouit p̄terita p̄ntia ⁊ futura. vl' serpētinus fm illud: Moyses exaltauit serpētē in deserto. Est ⁊ salmon. i. sensibilis q̄ dicit: Ego sensi de me vtutem exisse. GLO. Ipse accipit raab. i. eccl'iaꝫ de gētib' Raab enī fames vel latitudo vel ipectus: qz eccl'ia gentiū esurit ⁊ sitit iusticiā: ⁊ ipectu doctrine phos ⁊ reges puerit. Ruth etiā interp̄tat videns vel festinās: ⁊ significat ecclesiā: q̄ puro corde videt deū ⁊ festinat ad brauiū supne vocatiōis. REMI. Est ⁊ Booꝯ: in quo robur: vt ē illud: Eū exaltat' fuero a terra oia traham ad me. Est ⁊ Obeth seruiēs: vt ē illud: Filius hois nō venit ministrari ſz ministrare. Est ⁊ Jesse icensū: fm illud: Igniē veni mittē i terram. Ipse ē dauid manuforti: fm illud: Dñs fortis ⁊ potens desiderabilis. fm illud: Veniet desiderat' cūctis gētibus. Pulcher aspectu: fm illud: Speciosus forma pre filijs hominū. GLO. Interi videam' quas vtutes isti patres i nobis edificēt: quia fides: spes: ⁊ charitas oīuꝫ vtutū sunt fundamentū. Sequētes vtutes sūt q̄si supadditiones. Judas interp̄tat ꝓfessio. duplex ē aūt cōfessio: ē altera fidei: altera peccatoꝝ. Si ergo p' tres supradcās vtutes peccat: necessaria ē nō solū fidei ſz pctōꝝ ꝓfessio Post iudā seqt̄ phares ⁊ çarā: phares diuisio: çarā oriēs interp̄tat: ⁊ thamar amaritudo. Cōfessio enī generat diuisionē a vitijs ⁊ ortū vtutū ⁊ amaritudinē pnie. P' phares seqt̄ esrom q̄ sagitta interp̄tat. postq̄ enī aliq̄s diuisus ē a vitijs ⁊ secularib': oꝫ fieri sagitta vt i alijs vitia p̄dicando pimat. Seqt̄: Arā q̄ interp̄tat elect' vel excelsus: qz postq̄ aliq̄s a mūdo remotus ē ⁊ alijs ꝓficit: necesse est vt deo electus: hoib' celebris: excelsus in vtutib' habeatur. Naason interp̄tat auguriū: hoc aūt auguriū nō ē seculare sed celeste. De hoc gliabat ioseph fratrib' mādans: Vos detulistis cyphū dñi mei: in quo augurari solebat. Cyphus ē diuina scriptura vbi ē potus sapie. in hac augurat sapiēs: qz ibi videt futura. i. celestia. Seqt̄: Salmō. i. sensibilis. postq̄ enī aliq̄s studet in diuia scriptura: fit sensibilis. i. discernēs gust' rōnis: q̄d bonū: q̄d malū: q̄d dulce: q̄d amaꝝ. Seqt̄: Booꝯ. i. fortis: instruct' enī in scripturis fit ad oia aduersa toleranda fortis. AVG. sup matth. Iste aūt fortis ē filij' raab. i. ecclie: Raab enī interp̄tatur latitudo vel dilatata. qz. n. ex oibus finib' tre vocata ē eccl'ia gentiū: latitudo appellat. RABA. Sequit Obeth. i. seruit': nō enī idone' ē ad seruitute nisi q̄s fortis est: q̄ seruit' generat ex ruth. i. detiināta. Oportet enī ꝓmptū eē seruū nō pigrū. CHRY. sup matth. Nunc aūt q̄ diuitias ⁊ nō mores: pulchritudinē ⁊ nō fidē: ⁊ qō in meretricib' q̄rī solet: hoc in ꝓiugib' optāt: nō generāt subditos filios vel sibi vel deo: sed ꝓtumaces ⁊ ꝗ se ⁊ ꝗ deū: vt filij eoꝝ sint pena religiositatis eoꝝ. Iste obeth genuit iesse. i. refrigeriū: nā q̄cūq̄ ē subdit' deo ⁊ parētib' suis: tales filios generat deo p̄stante a qb' refrigeratur. GLO. Vel iesse. i. incensū. Si enī seruim' ex amore ⁊ timore: erit deuotio in corde q̄ exigue ⁊ desiderio cordis suauissimū incensū offert deo. postq̄ aūt aliq̄s idone' est seru' ⁊ sacrificiū deo factus: seqt̄ vt sit dauid. i. manuforti: q̄ cōtra hostes fortiter dimicauit: ⁊ idoneos tributarios fecit. Similiter ipse debet carnales: idest homines verbo ⁊ exēplo deo subiugare.

¶ Dauid aūt rex genuit salomonē ex ea q̄ fuit vrie. Salomon autez genuit roboam. Roboam autem genuit abiam. Abias aūt genuit asa. Asa autem genuit iosaphat.

GLO. Secūdi q̄tridmarij generatiōis seriē euāgelista decurrit: q̄ a regib' cōtinet: ⁊ ideo a dauid incipit q̄ p̄m' in tribu iude regnauit dicens: Dauid rex genuit salomonem ex ea q̄ fuit vrie. AVG. de cō. euā. Quia enī in generationib' matthei significat nr̄oꝝ susceptio peccatorū. iō ipse a dauid p salomonē descēdit i cui' mr̄e ille peccauit. Lucas vo a dauid p nathan ascēdit: p quē ꝓphaz de' peccatū illi' expiauit: qz in generatiōib' luce significatur abolitio pctōꝝ. AVG. in li. retra. Dicendū tm̄ fuit p cui' noīs ꝓpham: ne putaret idē fuisse hō cū alter fuerit: q̄ uis ⁊ ipse hoc noie vocaret. REMI. Querendū ē aūt q̄re euāgelista Bersabee ꝓpro noie nō noiauit sicē cetas mulieres: qō iō ē: qz cetere mulieres q̄uis rep̄hēsibiles fuissēt tm̄ laudabiles erāt vtutib'. Bersabee vo nō solū fuit ꝓscia adulterij: ſz etiā homicidij marti sui: ⁊ iō ꝓpo noie eā nō noiauit i genealogia dñi. GLO. Tacet etiā nomē bersabee: vt noiando vtiā reducat ad mēoriā illō maximū scelus qō i eū fecerō. AMBRO. sup lucā: At vo scūs dauid i eo ē p̄cellētior q̄ hoiez se ipse cognuit ⁊ cōmissū suū arrepta vrie vxore pcim̄ pnie curauit lachrymis abluendū: oñdēs nob neminē ꝓpe vtuti debere ꝓfidē. hēm'. n. aduersariū magnū q̄ vinci a nobis sine dei adiutorio nō possit: ⁊ plerūq̄ i illustrib' viri grauia pctā reperies: vt q̄si hoies tētatōi potuisse succūbē cogscas: ne vtutib' egrijs plusq̄ hoies credei ēt. CHRY. sup matt. Salomō aūt interp̄tat pacific': qm̄ oīb' i circuitu gētib' pacificat: ⁊ tributa reddētib': pacificū habuit rgnū. Salomō aūt genuit roboā. Roboā interp̄tat a multitudie ppli. Multitudo enī mr̄ ē seditiōis: qz q̄ a plurib' peccat: plerūq̄ manet inuidicabile. Paucitas aūt magistra est disciplinę.

¶ Josaphat autē genuit ioza. Joza aūt genuit oçiā. Oçias aūt genuit ioathā. Joathā aūt genuit achaç. Achaç aūt genuit eçechiā. Eçechias autē genuit manassen. Manasses autē genuit amon. Amon aūt genuit iosiaꝫ. Josias aūt genuit iechoniā ⁊ fratres eius in transmigratione babylonis.

HIERO.

Hieron. a.

HIERO. In quarto aũt regum volumine legimus de ioza ochozia fuisse generatũ. Quo mortuo iosabeth filia iozam regis: sororꝰ ochozie tulit ioas filiũ fratris sui: ⁊ eũ iternitioni q̃ exercebat ab athalia subtraxit. Cui successit i regnũ filius eiꝰ amaçias: post quẽ regnauit filiꝰ eiꝰ azarias q̃ appellat ozias: cui successit ioathã filius eius. Cernis ergo q̃ fm fidẽ hystorie tres reges in medio fuerũt quos euãgelista ptermisit. Jozã quoq; nõ genuit oziã: sed othoniã ⁊ reliquos quos numerauimꝰ. verũ q: euangelista ꝓpositũ erat thesseradecades ⁊ i diuerso tẽporis itatu ponere in iozam generasse: miscuerat impyissime iezabel: iccirco vsq; ad tertiã generationẽ eiꝰ memoria tollitur: ne in sancte natiuitatis ordine poneret. HILA. Purgata vero labe familie gẽtilis iã regalis in quarta generationũ ꝓsequentiũ origo nũerat. CHRY. sup mat. Quod spiritus p ꝓpheta ꝓtestatus ẽ dicẽs: vt disperget oẽm masculũ de domo achab ⁊ iezabel: ipleuit iehu filiꝰ nansi accepit, ꝓmissionẽ: ⁊ vsq; ad q̃rtã generationẽ sedeant filij eiꝰ in sede regni sup israel. Quãta ergo benedictio facta est sup iehu qui vindictaꝫ fecerat sup domum achab ⁊ iezabel: ⁊ vsq; ad quartã generationẽ precidant filij eiꝰ regũ numero: ⁊ sic pctũ eiꝰ descẽdit i filios eiꝰ: sic fuerat scriptũ: Reddã pctã patrũ i filios: vsq; ad tertiã ⁊ q̃rtã gnationẽ. Videte q̃ q̃ piculosũ ẽ inire ꝓuigia ex gente ipsoꝝ. AVG. de q. no. ⁊ ve. test. Vel nõ imerito sublati sũt de nũero ceteroꝝ ochozias ioas ⁊ amasias. Sic eni eoꝝ ꝓtinuauit ipietas vt nullũ iterua llũ habẽt. Salomon aũt merito pris dimissus i regno ẽ. roboã aũt merito filij: illi aũt tres maligne agẽtes sũt. Ad pditionẽ. n. generis exẽplũ ẽ qñ iugit malignitas pãdit. Sequitur: Ozias aũt genuit ioa. ioa. aũt ge. achaz. Achaz aũt ge. eze. cui cũ eẽt sine liberis dcũ ẽ: Dispone domui tue q: morieris. Jõ fleuit: non pp longiorẽ vitã: cũ sciret inde Salomonẽ placuisse deo q̃ nõ petisset ãpliores ãnos. Sed q: dubitabat ne ꝓmissio dei impleret: cũ se sciret eẽ de dauid: p quẽ oportebat venire christũ: ⁊ ipse erat sine liberis. Sequit: Ezechias aũt genuit manassen. Manasses aũt genuit amon. Amon aũt genuit iosiã. Josias aũt genuit iechoniã ⁊ fratres eiꝰ in trãsmigratione babylonis.

CHRY. sup matth. Sz nõ sic positũ est in libro regũ: vbi tanꝫ ẽ ordo. Josias genuit eliachim postea vocatũ ioachim. Joachim aũt genuit iechoniã: sz ioachim sublatꝰ ẽ de nũero regũ: q: nõ ppls dei ꝓstituerat eũ i regnũ: sz Pharao p potẽtatũ. Si. n. iustũ fuit vt ꝓpꝯ solã ꝓmixtionẽ generis achab: tolleret tres reges de nũero regũ: q̃re nõ erat iustũ vt silꝯ tolleret ioachim: quez Pharao vi hostili fecerat regẽ? Et sic iechonias q̃ ẽ filiꝰ ioachim: nepos aũt iosie sublato pẽ de nũero regũ ipse ẽ positus: p eo q̃si filiꝰ iosie. HIERO. Vel aliꝯ: Sciamꝰ iechoniã priorez ipsum esse quez ⁊ ioachim: fm aũt filiũ non patrẽ: quoꝝ primus p. k. ⁊ m. secũdus p. ch. ⁊ n. scribitur. Quia scriptorũ vitio ⁊ longitudine temporũ apud grecos latinosq; confusum ẽ. AMBRO. super lucam. Duos. n. fuisse ioachim: regnoꝝ libri indicãt. Sic. n. scriptũ ẽ: dormiuit ioachim cũ patribus suis ⁊ regnauit ioachim filiꝰ eiꝰ pro eo: filius aũt est cui hieremias nomẽ imposuit iechoniã. Et bene sanctus matthẽus a ꝓpheta voluit discrepare vt nõ ioachim ⁊ iechoniã valeret simul quia maiorẽ fructũ dñice pietatis astruxit. Generis eniz nobilitatem dñs in hominibus non requisiuit: sed de captiuis ⁊ peccatoribus congrue nasci voluit: qui remissionez veniebat predicare captiuis: non igitur suppressit alterum euangelista: sed vtrumq; significauit q̃ vteroq; iechonias dictus sit. REMI. Sed queri potest quare dicat euãgelista eos natos i trãsmigratiõe: cũ nati fuissẽt añ q̃ trãsmigratio fuerit fcã: iõ aũt dicẽ ad hoc: q: ad hꝰ nati sũt vt de regno totiꝰ pplj, p suis ⁊ alioꝝ peccatis captiui ducerẽt. Et q: pscius erat deꝰ eos eẽ ducẽdos captiuos: iccirco dixit eos natos i trãsmigratiõe. De his aũt quos scũ s euãgelista in genealogia dñi sic ponit: sciendũ q: aut similes fuerũt fama aut infamia. iudas ⁊ frẽs eiꝰ laudabiles fuerunt fama: similiter phares ⁊ çara: iechonias ⁊ fratres eius notabiles fuerũt infamia. GLO. Mystice aũt dauid ẽ christus: q̃ goliã. i. diabolũ supauit. Urias autẽ. i. luxuria, i. diabolꝰ q̃ dicit: Similis ero altissimo. cui ecclesiã ꝓiugatã christus de solario pẽne maiestatis ad amauit: ⁊ pulchrã factã sibi matrimonio copulauit. Vel vrias. i. iudaicus populus: q̃ p legẽ de luce gloriat. Sed huic christus legẽ abstulit: quã de se loqui docuit. Bersabee aũt ẽ puteus satietatis. i. abũdantia grẽ spiritalis.

REMI. Vel bersabee iterpretat pute ꝯ septum ꝯ: siue puteus iuramẽti: p qõ significat fons baptismatis i quo dat donũ spiritus septiformis: ⁊ fit ibi adiuratio ꝓtra diabolũ. Est ⁊ christus salomon pacificus: fm illud apli: Ipse ẽ pax nostra. Est roboaz latitudo ppli: fm illud: Multi venient ab oriente ⁊ ab occidẽte. RABA. Vel impetus ppli: q: velociter ppls ꝓuerrit ad fidẽ. REMI. Ipse ẽ abia. i. pr dñs: fm illud: Unus ẽ pater veiter qui i celis ẽ. ⁊ iterũ: Vos vocat me magister ⁊ dñe. Est ⁊ asa. i. attollens: fm illud. Qui tollit peccata mũdi. Est ⁊ iosaphat. i. iudicãs: fm illud: Omne iudiciũ dedit filio. Est ⁊ iozã. i. excelsus: fm illud: Nemo ascendit in celũ nisi qui de celo descẽdit. Est ⁊ ozias. i. robustus dñi: fm illõ: Fortitudo ⁊ laus mea dñs. Est ⁊ ioathã cõsũmatus vel pfectus: fm illud apli: Finis legis christus. Est ⁊ achaz ꝓuertens: fm illud: ꝓuertimini ad me. RABA. Vel ꝓpꝛehẽdens: q: nemo nouit patrẽ nisi filius. REMI. Est ⁊ ezechias fortis dñs: vel dñs ꝓfortauit: fm illud: Confidite ego vici mũdũ. Ipse ẽ manasses obliuionis siue oblitus fm illud: Peccatoꝝ vestroꝝ non recordaboꝝ amplius. Est ⁊ amon fidelis: fm illud: fidelis dñs i oibus verbis suis. Est ⁊ iosias: vbi ẽ incensũ dñi: fm illud: Factus i agonia: ꝓlixius orabat. RABA. Q̃ vero incensuz oronũ significat psal. testat dicẽs: Dirigat oro mea sic incensũ in cõspectu tuo. Vel dñi salus: fm illud: Salus aũt mea i sẽpiternũ erit. REMI. Ipse iechonias preparãs vel dñi preparatio: fm illud: Si abiero ⁊ prepauero vobis locũ. GLO. Moraliter aũt post dauid sequit salomon: qui interpretat pacificus. Tũc eniz aliquis fit pacificus motibus sedatis illicitis: ⁊ q̃si iam in eterna tranquillitate positus cũ deo seruit ⁊ alios ad eũ conuertit. Sequit roboã. i. populi latitudo: post. n. non hz qõ i se vicat: amplecti alios debet ⁊ late populũ dei ad supna trahere secũ. Sequit abia. i. pater dñs. Dis. n. premissis põt se ꝓfiteri filiũ dei: ⁊ tũc esse asa. i. attollẽs vt virtute in virtutẽ ad patrem suũ ascẽdat: ⁊ tũc erit iosaphat. i. iudicans: vt alios iudicet ⁊ a nemine iudicetur. Ita fit iozam. i. excelsus quasi in celestibus habitãs. Unde efficit ozias. i. robustus dñi: quasi robur suũ deo attribuẽs: ⁊ in suo ꝓposito pseuerãs. Et sequit: Joathan. i. pfectus q: quotidie in maius pficit. Et sic fit achaz. i. cõprehẽdens: ex operatione. n. augmẽtat agnitio: fm illud: Annũciauerũt opa dei ⁊ fcã eius intellexerũt. Sequit: Ezechias. i. fortis dñs: q: deũ fortẽ eẽ intelligit: ⁊ iõ in amorẽ eiꝰ ꝓuersus fit manasses. i. obliuiosus tẽporalia tradẽs obliuioni: ⁊ ex hoc fit amon. i. fidelis: q̃. n. tpalia ꝓtẽnit neminẽ i re sua defraudat. Et sic fit iosias. i. salutẽ dñi secure expectãs. Josias enim salus dñi interpretat.

Et post transmigrationez babylonis iechonias genuit salathiel. Salathiel autem genuit zorobabel. zorobabel autem genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim. Eliachim autem genuit azor. Azor autem genuit adoch. Sadoch autez genuit achim. Achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar. Eleazar autem genuit mathan. Mathan autem genuit iacob.

Hieron. a.

Hieron. a.

CHRY. sup matth. Post trāsmigrationē iter priuatas psonas primo ponit iechoniā q̄si priuatū ⁊ ipsū. AMBRO. sup luca: De quo hieremias dicit: Scribe virū istū abdicatū: q̄ nō exurget ex semine eius sedēs i thro no dauid. Quomō aūt ex semine iechonie nullus regnaturus dicit p ppheta: si enim christus regnauit: ex semie aūt iechonie christus ē: ppheta mentitus ē. Sed illic futuros ex semine iechonie nō negat: ⁊ iō de semine eius christus ē. ⁊ q̄ regnauit christus non cōtra ppheta ē: nō enim seculari honore regnauit. Ipse enī dixit: Regnū meū non ē de hoc mūdo. Iechonias autem genuit salathiel.

CHRY. sup matth. De salathiel quidem nihil legimus vel boni vel mali: tamē putamus sanctū eū fuisse ⁊ in captiuitate assidue deū petisse p ipsa calamitate q̄ cōtigerat israel: ideo petitionē dei eū appellatum fuisse: interpretat enim petitio dei. Salathiel aūt genuit zorobabel: qui iter pretat fluitio postposita vel ex cōmixtione. Uel hic doctor babylonie legit. Si verū ē nescio: q̄ sacerdotale ⁊ regale genus mixtū ē i zorobabel. Reuersi sūt filij israel in terrā ppriā: q̄ cū contenderēt tres p sua sententia vicit zorobabel: ⁊ pnunciata ē omnibus fortior veritas cē: propter qd darius concessit ei filios israel redire i sua. ⁊ iō recte fm puidentiā dei noiatus ē zorobabel. i. doctor babylonie. Que enim maior doctrina q̄ ostēdere veritatem dñatricem esse omniū rerū. GLO. Sed hoc videt esse ptrariū gnātioni q̄ legit i palipomenon. Dī. n. ibi: Iechonias gēuisse salathiel ⁊ phadaia: ⁊ phadaia: ⁊ zorobabel zorobabel mosollā: ananiā ⁊ salomith sororē eorū. Sed scimus multa in paralipomenon vitio scriptorū deprauata. Unde multe ⁊ indeterminate genealogiarū veniūt questiōes: quas iubet apl's euitari. Uel potest dici: Salathiel ⁊ phadaia eūdē ē quasi binomiū. Uel salathiel et phadaia fratres cē: ⁊ filios eiusdē nois habuisse: ⁊ historiographū secutū fuisse generationē zorobabel filij salathiel. De abiud vsq̄ ad ioseph nulla historia inuenit i paralipomenon: sz alij multi ānales legunt fuisse apud hebreos: q̄ dicebant vba dierū: de q̄bus herodes rex alienigena dicit multos cōbussisse: vt ordo regie stirpis confunderet. Et forsitan ioseph noia parentū ibi legerat: vel alio quoquo mō retinuerat: vñ euāgelista seriem isti" generationis poterat scire. Notandū tñ q̄ prior iechonias dñi resurrectio: sequēs dñi preparatio dicit. Utrūq̄ autem cōuenit dño christo qui dicit: Ego sum resurrectio ⁊ vita: ⁊ vado parare vobis locum. Salathiel. i. petitio mea deus: illi ꝓuenit q̄ dicit: Pater sācte: serua illos quos dedisti mihi. REMI. Est etiā zorobabel. i. magister cōfusionis: fm illud: Magister vester cū publicanis ⁊ peccatoribus māducat. Ipse ē abiud. i. pater meus iste: fm illud: Ego ⁊ pater vnū sumus. Est ⁊ eliachim. i. deus resuscitans: fm illud resuscitabo eum in nouissimo die. Est ⁊ azor. i. adiutus: fm illud: Qui me misit mecū est. Ipse ē ⁊ sadoch iustus siue iustificatus: fm illud: Traditus ē iust" p inustis. Est ⁊ achim. i. frater me": iste: fm illud: Qui fecerit voluntatē patris mei hic meus frater est. Est etiam eliud. i. deus meus iste: fm illud: Deus meus ⁊ dñs me".

GLO. Est ⁊ eleazar. i. deus me" adiutor. Est ⁊ mathan. i. donans vel donatus: fm illud: Dedit dona hominib" ⁊ sic deus dilexit mundū vt filiū suū daret vnigenitum.

REMI. Est ⁊ iacob supplātans: q̄ non solū ipse supplātauit diabolū: sz ⁊ hui" potestatē suis filialibus dedit: fm illud: Ecce dedi vobis potestatē calcādi supra serpētes. Est ⁊ ioseph. i. apponēs: fm illud: Ego veni vt vitam habeant ⁊ abūdantius habeant. RABA. Sed videamus quid moraliter isti patres significēt: q̄ post iechoniam qui dicit preparatio dñi sequit salathiel. i. petitio mea deus. qui enim preparatus est non petit nisi solum deū. Sed iterū fit zorobabel. i. magister babylonis. s. terrenorū hominū quos facit cognoscere de deo q̄ pater ē: qd sonat abiud: ⁊ tūc ille populus resurget a vitis. vnde sequit: Eliachim qui resurrectio interpretat: ⁊ idē ⁊ bene operādum ab intus qd sonat azor. Fit sadoch. i. iustus: ⁊ tunc dicit fidelis p dilectionē ꝓximi: ipse est frater meus qd sonat achim. Et p dilectionē dei dicit deus meus: qd sonat eliud. ⁊ sequit eleazar. i. deus meus adiutor: q̄ recognoscit deum suum adiutorē. Ad quid aūt tendit ostēdit mathan q̄ dicit donū vel donans. expectat enim deū datorē: sicut luctatus ē in principio ⁊ vitia supplātauit. Sic ⁊ in fine vite qd ad iacob pinet: ⁊ sic puenit ad ioseph. i. ad augmentum virtutum.

Hierony. b.

¶ Iacob autem genuit ioseph virum marie: de qua natus est iesus qui uocatur christus.

GLO. Post omnes generationes patrū ponit vltimo generationem ioseph viri marie: propter quā omnes alie introducunt dicēs: Iacob aūt genuit ioseph. HIE. Dūc locū obijcit nobis iulianus augustus dissonantie euāgelistarū: Matthaeus ioseph filiū dixit iacob: ⁊ lucas filium eū appellauerit hely: non intelligens cōsuetudinē scripturarū q̄ alter fm naturā: alter fm legē ei pater sit. Scim" enim hoc p moysen: deo iubēte preceptū vt si frater aut p pinquus absq̄ liberis mortu" fuerit: alius eius accipiat vxorē ad suscitandū semē patris vel propinqui sui. Sup hoc aphricanus temporū ⁊ eusebius cesariensis plenī" disputauerūt. ¶ Ex ecclesiastica autē historia: Mathan enim ⁊ melchi diuersis tēporibus ex vna eadēq̄ vxore esta nomine singulos filios, perearunt: quia mathan p salomonem descendit vxorē eam primū ceperat: ⁊ relicto filio vno iacob nomine defūctus est. post cuius obitum quoniā lex viduā alij viro non vetat nubere: Melchi q̄ per nathan genus ducit: cū esset ex eadē tribu: sed non ex eodē genere: relictam mathan accepit vxorē: ex qua ipe suscepit filiū nomine hely: per quos ex diuerso patrum genere efficiūtur. Iacob ⁊ hely vterini fratres quorū alter. i. iacob fratris hely sine liberis defuncti vxorē ex mādato legis accipiens genuit ioseph: natura quidem gerimus suū filium: propter quod ⁊ scribitur: Iacob autem genuit ioseph. Secōm legis vero preceptū hely efficitur filius iacob: quia frater erat ad suscitandū fratris semē acceperat: ⁊ per hoc recte inuenit atq̄ itegra generatio. Et ea quaz mattheus enumerat: ⁊ ea quam lucas qui legalem successionem: que velut adoptione quadam erga defunctos constat: competenti satis p hoc designauit indicio: obseruans ne in huiusmodi successionibus genuisse aliquē nominaret. AVG. de con. euan. Cōmodius enim filius eius dictus ē a quo fuerat adoptatus q̄ si diceretur ab illo genitus cuius carne non erat natus. Mattheus autē dicēs: Abraam genuit isaac: ⁊ in hoc pseuerans donec diceret: Jacob genuit ioseph. satis expressit eū patrē, pduxisse fm ordinē generationū a quo ioseph nō adoptatus: sz genit" erat: q̄ q̄ si etiā lucas genitū dicret: ioseph ab hely: ne sic nos hoc verbū pturbare deberet. neq̄ enim absurde quisq̄ dicit nō carne: sed charitate genuisse: quez sibi filiū adoptauerit. ¶ Ex ecclesiastica historia: Hec autē non nobis ad subitū repta: aut absq̄ illis auctoribus ꝓmērata sūt: sed ipsi saluatoris nostri fm carnē, ppinqui seu studio tanti seminis demonstrādi: seu edocēdi q̄ fm veritatē gesta sūt: hec tradiderūt. AVG. de con. euan. Merito autē lucas q̄ nō ab initio euāgelij sui sz a baptismo christi generatiōes enarrat tanq̄ sacerdotē i expianō peccatis magis assignans: adoptiōis originē ipse susceptit: q̄ p adoptionē efficimur filij dei credēdo i filiū dei. Per carnalē vo gnātionē quā mattheus, psequit: filij dei poti", ppter nos hō factus ē. Satis aūt ostēdit lucas se dixisse: Joseph filiū hely: q̄ illi fuerit adoptatus: cū adā filiū dixerit dei: qui p gratiā quā postea peccādo amisit: tanq̄ filius in paradiso constitutus sit.

CHRY. in ho. Positis igit, pgenitorib" vniuersis ⁊ finiēs in ioseph addit: Uirū marie: monstrās q̄, ppter illā

⁊ hūc in genealogia posuit. Cū autē virū audieris: tibi suspitio non subeat nuptiarū: sed recordare cōsuetudinis scripturarū q̄ sponse vxores ⁊ sponsi viri vocantur.

¶ GENADIVS. de ecclesiasticis dogmatibus: Natus est aūt dei filius ex homīe. i. ex maria: ⁊ p hoīem. i. non ex maria. ⁊ non p hoīem. i. ex viri coitu: sicut ebion dic̄. vñ signanē subdit: De qua natus ē iesus. ¶ AVG. de heresibus: Qd̄ est ꝓtra valētinū qui dixit christū nihil assū psisse de virgine: sz p illā tanq̄ p riuū aut fistulā ptransisse. AVG. cōtra faustū: Cur aūt carnē ex vtero femine assumere voluerit: sūma cōsilij penes ipsū ē: siue q̄ vtrūq̄ sexū hoc mō honorādū iudicauit: assumēdo formam viri ⁊ nascēdo de femina: siue aliq̄ alia cā quā nō temere dixeriz. AVG. de quest. no. ⁊ ve. testa. Qd̄ aūt p olei vnctionē prestabat deus his q̄ in reges vngebant: hoc prestitit spūsscūs homini: Christus addita expiatione q̄ natus ē: Christus ē appellatus. Et hoc est qd̄ dicit: Qui vocat christus. AVG. de con. cuāge. Non tm̄ erat fas vt eū ob hoc a coniugio marie separandū putaret q̄ nō ex ei' cōcubitu: sed virgo peperit christū. hoc eni exemplo magnifice insinuatur fidelibus coniugatis ⁊ seruata pari cōsensu continentia: posse pmanere coniugiū non pmixto corporis sexu: sed custodito mentis affectu: presertim q̄a nasciturus filius potuit sine illo complexu carnali. AVGV. de nup. ⁊ concu. Omne autem nuptiarum bonum impletum est in illis parentibus christi: fides: proles: ⁊ sacramentum. prolem: cognoscimus ipsum dñm. fidem quia nullum adulteriū. sacramentū: q̄ nullū diuortium. HIERO. Querat autem diligens lector ⁊ dicat cuz ioseph: sit pater domini saluatoris: quod pertinet ad dominū generationis ordo deductus vsq̄ ad ioseph? Cui respōdebimus p̄mo nō esse ꝓsuetudinis scripturarū vt mulierē i gnationibus ordo taxet: deinde ex vna tribu fuisse ioseph ⁊ mariā. vñ ex lege eam accipere cogebat vt p pinquā: ⁊ qō simul censētur in bethleē vt de vna videlz stirpe generati. AVG de nup. ⁊ cōcu. Fuit ⁊ series generationis vsq̄ ad ioseph pducenda ne in illo cōiugio viri li sexui vtiq̄ peccatorū peccatori fieret iniuria: cū veritati nihil deperet: q̄ ex semine dauid erat ⁊ maria. AVG. ꝯ faustū: Nos ergo credimus etiā mariā fuisse in cognatione dauid: q̄ eius scripturis credimus que vtrūq̄ dicunt: ⁊ xp̄m ex semine dauid fm carnē: ⁊ eius matrē mariā: nō cū viro cōcūbēdo: sz v̄ginē. ARGESTE ꝯsilij: Cauēd' aūt ē hic Nestorij error q̄ sic dicit: cū diuina scriptura dictura ē: aut natiuitatē christi q̄ ex maria virgine ē aut mortē nusq̄ videt ponēs de': sz aut christus aut fili' aut dñs q̄ hic tria naturarū significatiua duarū: aliqñ q̄dē huius: aliquādo vo illius: aliqñ aūt ⁊ illius ⁊ istius. Accipe aūt ad hoc testimoniū: Jacob genuit ioseph viz maria: de qua natus ē iesus q̄ dr̄ christ'. De' eni vbū secūda ex m'iere nō eguit natiuitate. AVG. ꝯ felicianū: Sz nō alius dei ⁊ alius hoīs: sz idē christus dei ⁊ hoīs fili' fuit. ⁊ sicut in dño hoīe aliud animus ⁊ aliud corp': sic in mediatore dei ⁊ hoīum: aliud dei fili': aliud hoīs filius fuit vnus tū ex vtroq̄ christ' dñs fuit. Aliud inquā p̄ discretiōe substātie: nō ali' p vnitate psone. Sz obijcit hereticus: Nescio qño natū doceatis ex tpe quē coeternū pri dicitis iā fuisse: nasci. n. ē velut q̄dā motus rei nō extantis ātēq̄ nascat id agens bñficio natiuitatis vt sit: Quo colligit cū q̄ erat nasci nō potuisse: si nasci potuit: nō fuisse. Ad qd̄ AVG. Fin gamus sic plerīq̄ volunt eē in mūdo aiam generalē: q̄ sic ineffabili motu semina cūcta vīificet: vt non sit cōcreta cū genitis: nēpe cū hec in vterū passibilē materiā ad vsus suos formatura pueneritvnā facit secū esse psonā ei' rei quā non eandē cōstat habere substātiā. ⁊ fit opante aia ⁊ patiēte materia ex duab' substātijs vn' hō: cū aia aliud doceat: aliud caro: sicq̄ aiam nasci fatemur ex vtero q̄ ab vtero veniētē vitā dicimus cōtulisse concepto. Nasci inquā ex matre dicit q̄ ex hac sibi corpus aptauit: in quo nasci posset: nō q̄ antēq̄ nasceret q̄ tū ad se attinet: ipsa penitus nō fuisset. Sic ergo ūmo multo incōprehēsibilius ē atq̄ sublimius natus ē susceptiōe pfecti hoīs de matre fili' dei: q̄ p oipotentiā singularē oībus genitis est causa nascendi.

¶ Omnes itaq̄ generationes ab abraam vsq̄ ad dauid generationes quatuordeciz: ⁊ a dauid vsq̄ ad transmigrationē babylonis generatiōes quatuordeciz: ⁊ a trāsmigratiōe babylonis vsq̄ ad christum generationes quatuordecim.

CHRY. sup matth. Positis generationibus ab abraam vsq̄ ad christū: eas in tres partes diuisit: p generationes. xiiij. quia ter cōpletis. xiiij. generationibus: numeratus ē in iudeis status hoīum. ab abraam eniz vsq̄ ad dauid fuerūt sub iudicib': a dauid vsq̄ ad trāsmigrationē babylonis sub regibus: a trāsmigratiōe vsq̄ ad christuz sub pontificibus. Hoc ergo vult demonstrare: sicut semp cōpletis. xiiij. generatiōibus mutatus est hoīum status: sic ꝯpletis. xiiij. generatiōibus a trāsmigratione ad christū: necesse est a christo mutari similiter hoīum statū: qd̄ ⁊ factū ē. post christū eniz omnes gētes sub vno christo iudice rege ⁊ pontifice acti sūt. vnde qñ iudices: reges: ⁊ pontifices christi dignitatē prefigurabāt: semp principia eorū in figura fuerūt christi: primus iudicū iesus naue: primus regū dauid: primus pontificū iesus fili' iosedech. hoc in figura christi fuisse dubitat nemo. CHRY. in ho. Uel ideo in tres partes diuisit oēs generationes: demonstrans q̄ neq̄ regimine trāsmutato facti sunt meliores: sed sub iudicibus: regibus: pontificibus: ⁊ sacerdotibus in eisdē pmāserūt malis: ꝓpter qd̄ ⁊ captiuitatē babylonis ꝯmemorat: manifestās q̄ neq̄ ex hoc sūt correcti. Descensus autē in egyptuz non meminit: q̄ egyptios non adhuc timebant: sicut assyrios vel parthos. ⁊ quia illud erat antiquum: hoc aūt recens: ⁊ q̄ illuc non propter peccata deducti sūt sicut ī babylone. AMBRO. sup lucā: Illud aūt non pretermittēdū putamus qd̄ a dauid tēporibus vsq̄ ad iechoniā cū. xvij. fuerūt reges iudee. xiiij. generatiōes mattheus posuit. Oportet aūt cognoscere posse plures esse successiones: pauciores generationes: possūt. n. diutius viuere aliqui ⁊ serius generare: aut certe penitus exortes existere: itaq̄ nō que regum eadē generationuz tēpora. GLO. Uel pōt dici tres reges esse pretermissos vt supius dictū est. AMBRO. sup lucā: Rursus ergo cū a iechonia vsq̄ ad ioseph gnātiōes. xij. ꝯputēt: postea. xiiij. gnātōes descriptas cē ꝯmemorauit. Sed si diligēter aduertas: hic quoq̄. xiiij. generationū poteris inuenire rationem. xij. eniz a ioseph numerant. xiij. ē christus. duos autē ioachim. i. duos iechonias fuisse historia indicat: patrē ⁊ filiū. non igit suppressit alterū euangelista: sed vtrūq̄ significat: ita addito minori iechonia generationes. xiiij. computant. CHRY. sup matth. Uel vnus iechonias bis numerat in euangelio: semel ātē trāsmigrationē: iterum aūt post transmigrationem. hic eniz iechonias cū esset vnus duas habuit cōditiones. fuit eni ⁊ rex añ transmigrationē q̄si rex factus a populo dei: factus est ⁊ p̄uatus post trāsmigrationē: iō ante trasmigrationē numerat inter reges quasi rex: post transmigrationē aūt inter p̄uatos. AVG. in li. de cō. euan. Uel ideo vnus in illis progenitoribus bis numeratur. i. iechonias a quo facta est quedā in extraneas gētes deflexio: qm̄ in babylonia transmigratus est. Ubi aūt ordo a rectitudine flectitur vt eat in diuersum: tāq̄ angulū facit: illud aūt quod in angulo est bis numeratur. ⁊ b iam christū p̄figurat a circūcisione ad p̄putiuz migraturuz: ⁊ lapidē angularē futurū. REMI. Jdeo aūt. xiiij. posuit gnātiōes: q̄ denarius significat decalogū: q̄ternari' vo q̄tuor lib ꝯos euangelij. vnde in hoc ostēdit cōcordiā legis ⁊ euāgelij. Jdeo etiam quaternarium numerum triplica-

Hieromy. in.

uit: vt ostenderet qz pfectio legis, pphetie ⁊ gratie in fide
sacte trinitatis ꝓsistit. GLO. Uel i hoc numero septifor
mis gra spussci significat: hic.n. numer⁹ ex septē ꝓficitur:
qd aut geminat: significat gratiā spussci corpori ⁊ aie esse
necessariā ad salutē. Sic ergo hec generatio diuidit i tres
tesseradecades. pma ē ab abraā vsqz ad dauid: ita q da
uid ibi icludit. sz secūda a dauid vsqz ad trāsmigrationē
ita q dauid ibi nō includit: sed trāsmigratio sub eo cōti
net. tertia ē a trāsmigratōe vsqz ad christū: in q si dicam⁹
iechoniā bis numeratū trāsmigratio inclusa ē. In pma
significant hoies ātē legē: in q quosdā hoies naturalis le
gis inuenies. s. abraam isaac ⁊ iacob: oēs vsqz ad salomo
nē. In secūda significant hoies sub lege: oēs enim q in ea
iuenium: sub lege fuerūt. In tertia hoies gre qz terminat
ad christū q gratie dator fuit: in q etiā liberatio a captiui
tate babylone facta ē: significās liberationē a captiuita
te p christū factā. AVG. de con. euā. Cū aut ōterdenas
generationes trib⁹ distinxisset articulis: non tm eas dixit
in sūma vt diceret: fiūt oēs. xliij. vnus.n. in illis, pgenito
rib⁹ bis numerat. s. iechonias. sic ergo nō. xliij. q faciunt
ter. xiiij. sz, ppter vnū bis numeratū. xl. ⁊ vna generatio
nes fuit. Matthe⁹ igit q regiā in christo ꝓstituerat isinua
re ꝑsonā: excepto christo. xl. hoies in generationum serie
numerauit. Numer⁹. n. iste illud tēpus significat q i hoc
seculo regi nos oportet a christo fm disciplinā laboriosa
sam quā significat illa virga ferrea. Q autē numerus iste
hāc tpalē vitā eternāqz significet: illa iterim cā de primo
occurit: q ⁊ tpa annorū quadripartitis vicibus currūt: ⁊
mūdus ipse quatuor ptibus terminat: ab oriēte ⁊ occidē
te: aquilone ⁊ meridie. xl. aut quater hnt decē. Porro ip
sa decē ab vno vsqz ad quatuor, pgrediēte numero ꝓfū
mant. GLO. Uel denarius ad decalogū refert: q̄ternā
rius ad pnte vitā q̄ p quatuor tpa transit: vel p decē ve
tus testm: p quatuor nouū. REMI. Sicqz aut voluerit
dicē q sūt. xl. ⁊ due generationes: qz nō ē vnus iechonias:
sed duo. dicendū ē q ⁊ iste numer⁹ ꝓgruit sacte ecclie: na
scit. n. a septenario ⁊ senario: nā sexies septē. xl. ⁊ duo fa
ciūt. Senari⁹ refert ad laborē: septenari⁹ vō ad requiē.

¶ Christi autem generatio sic erat: cum esset de
sponsata mater iesu maria ioseph: anteqz cōueni
rent inuenta est in vtero habens de spūsancto.

CHRY. sup matth. Qm supius dixerat: Jacob autē
genuit ioseph. cui desposata maria genuit iesuz: ne aliqs
audiētiū sic estimaret cē natiuitatē quō pcedentiū patrū:
ipse ordinē narrationis sue pcedēs dicit: Christi aut ge
neratio sic erat. ac si dicat: Generatio quidē eorz quos ex
posuimus patrū sic fuit: quēadmodū retuli: Christi autē
gnātio nō sic. sz ita erat: Cū eēt desposata mr̄. CHRY.
i ho. Quasi enī aliqd nouū dictur⁹ pmittit modū gnatio
nis dicere: ne audiēs virū marie estimes natū cē lege na
ture. REMI. Pōt aut ad supiora referri hoc mō: Sic
erat christi generatio sicut dixi. i. Abraam genuit isaac.
HIERO. Sed qre nō de simplici virgine: sz de despō
sata ꝓcipit? primū vt p generationē ioseph origo Marie
mōstraret. secūdo ne lapidaret a iudeis vt adultera. ter
tio vt i egyptū fugiens haberet solaciū mariti. Martyr
etiā Ignatius quartā addidit cām: vt partus inquiēs ei⁹
celaret a diabolo: dū eū putat nō de virgine sz de vxore
generatū. CHRY. sup matth. Ideo aut ⁊ desponsata
⁊ domi habita: naz quēadmodū in ea que in domo viri
cōcipit: intelligit cōceptio naturalis: ita in ea q extra do
mū cōcepit: ē suspecta cōiūctio. HIERO. cōtra helui
diū: Sciēdū aut q heluidius quida ho turbulētus acce
pta materia disputandi blasphemare cōtra dei matrē in
cepit: cuius prima ppositio fuit: Matthe⁹ loquit sic: Cū
esset desponsata. Ecce inquit habes desponsatā: nō ꝓmē
datā vt dicitis: ⁊ vtiqz nō ob aliud desponsatā nisi qm̄
nupturā. ORIGE. Desponsata fuit quidē ioseph: non
tamē in cōcupiscētia iūcta. Mater eius inquit mater īma
culata: mater incorrupta: mater intacta. Mater ei⁹: cuius
eius: mater ē dei: vnigeniti dñi regis oium plasmatoris
⁊ redēptoris cunctorz. CYRIL. Quid enim videbit ali
quis in scā virgine preter alias: si dei mater nō sit sz chri
sti vel dñi: vt Nestorius dicit? Nihil enim absurdū est etiā
si voluerit quis matrē vniuscuiusqz vnctorū christi noia
re genitricē. Sola vero preter illas sancta virgo ⁊ christi
genitrix: intelligit ac dicit. Genuit eni nō purū hoiem fm
vos: sz incarnatū potius ⁊ hoiem factū ex deo patre ver
bū. Sed forsitan illud ais: Dic mihi putasne diuinitātis
facta ē virgo. Et ad hoc quoqz dicim⁹ qz natū est ex ipsa
dei substātia eius verbū: ⁊ sine pncipio tēporis semp exi
stēs genitori: in nouissimis aut tēporib⁹ quoniā caro fa
ctū ē: hoc est vnitū carni aiam habēti rationalē: natū etiā
dicit carnaliter p mulierē. Assimulat aut quodāmō nati
uitati que fm nos hoc sacramētū: matres eteniz terreno
rū ministrāt nature coagulata paulatim carnē pficiendā
in specie humana. Immittit aut animali spm deus. Sed
lz sint iste solūmodo terrenorz corporū matres: attamē
parientes totū animal ⁊ non partē peperisse dicunt. Ta
le aut aliquid gestū ꝓcipimus in generatiōe emanuel: na
tū eniz ē ex patris substātia dei verbū. Quia vero carnē
assūpsit, ppam eaz faciēs: necessariū ē ꝓfiteri qa natus ē
fm carnē p mulierē. Quia igit ⁊ deus, vere ē: quō dubita
bit quispiā sanctā virginē dicere genitricē. LEO papa
in ser. de natiui. Nō aut te dei cōceptus turbet: partus te
nō cōfundat auditus: qñ virginitas quicquid ē humani
pudoris excusat: aut que hic verecūdie lesio vbi inūt dei
tas cū amica sibi semp integritate consortiū? vbi ē inter
pres āgelus? fides, pnuba: dispensatio castitas: donatio
virtus: iudex cōscientia: causa deus: cōceptio integritas:
virginitas partus: virgo mater? CYRIL. ad Jo. antio
chenū: Sed si de celo ⁊ non ex ipsa sanctū corpus chri
sti factū esse diceremus vt valētinus: quomō intelligere
tur dei genitrix Maria? Nomē aut matris oñdit cū sub
dit: Maria. BEDA sup lucā: Interpretat autē maria
stella maris hebraice: dña syriace: quia ⁊ lucez salutis ⁊
dñm mūdo edidit. Cui aut desponsata fuerit: ostēdit sub
dens: Joseph. CHRY. sup matt. Ideoqz fabro lignā
rio Maria desponsata erat quoniā christus ecclesie spō
sus oium salutē hominū operaturus erat p lignum cru
cis. CHRY. in homelia: Quod aut sequitur: Anteq̄
conuenirent. non dicit: anteq̄ duceret in domuz sponsi:
etenim iam intus erat. Consuetudo enim multotiēs vete
ribus erat in domo desponsatas habere: qd ⁊ nunc quo
qz fieri videtur: ⁊ generi loth intus cū ipso erāt. GLO.
Sed dicit: Anteq̄ conuenirēt. ad carnis cōmixtionez.
CHRY. super matth. Ut non ex cōpassione carnis ⁊
sanguinis nasceret qui ex deo natus est: vt carnis ⁊ san
guinis solueret passionem. AVG. de nup. ⁊ cōcu. Nu
ptialis etiam cōcubitus ibi non fuit: qz in carne peccati
fieri non poterat sine vlla carnis concupiscētia que acci
dit ex peccato: sine qua concipi voluit: qui futurus erat si
ne peccato: vt hinc etiā doceret omnē que de concubitu
nascit carnē esse peccati: quādoquidē sola que non inde
nata ē: non fuit caro peccati. AVG. in ser. de nati. Na
scit etiā ab intacta femina christ⁹: qz fas nō erat vt virtus
p voluptatē: castitas p luxuriam: per corruptionē incor
ruptio nasceret. nec poterat nisi nouo ordine aduentare
de celo: qui vetustū mortis destruere veniebat imperiū.
Regnū igitur tenuit virginitatis: que regez genuit castita
tis. ideo etiam dñs noster virgineū sibi requisiuit hospi
tium habitandi: vt nobis ostēderet deum in casto corpo
re portari debere: ergo qui scripsit lapideas tabulas sī
ne stilo ferreo: ipse grauidauit Mariā spiritusancto. vn
de dicit: Inuēta est in vtero habens. HIERO. Nō ab
alio inuēta est nisi a ioseph qui pene licētia maritali oia
nouerat. CHRY. super matth. Nam sicut historia nō

Cyrilly. b.

Cyrilly. b.

Hieron. a.

Hieron. a.

Hieron. b.

incredibilis docet: qñ gesta sūt q̃ refert lucas: Joseph ab sēs erat: nec enim cōueniēs ē putare pñte ioseph introisse angelū ad mariam: ⁊ dixisse q̃ dixit: ⁊ mariā respondisse quecūq̃ rñdit. Et si credamus angelū potuisse intrare ad eam ⁊ loqui: plane tamē mariā abisse in montana ⁊ mansisse cū helisabet ꝯ mensibus tribus: possibile nō fuit pre sente Joseph: qz necesse erat vt absentationis ei⁹ ⁊ māsionis diutine requireret cās. postq̃ aūt redijt peregre p⁹ tot mēses inuenit eā grauidā manifeste. CHRY. i ho. Prope aūt dic: Inuēta ē. qd̃ de nō excogitatis dici pluetū ē. Ne aūt molestes euāgelistā introgādo q̃liter sit nat⁹ ex vgine breuiē expediuit se dicēs: De spūsco: q̃si spūsscūs ē q̃ est hoc miraculū opat⁹. neqz. n. gabriel: neqz matthe⁹ āplⁿ dicē potuerūt. GLO. Hoc q̃ qd̃ dī: Est ex spūsco. euāgelista ex pte sua adduxit: vt cū diceret habere i vtero: ois mala remouere suspitio a mētibus audiētū. HIE. in expositiōe ca. fi. Nō aūt sicē qdā sceleratissime opinatur: spōnsū dicim⁹ fuisse, p semine: sz potētia ac vtute creatoris dicimus opatū. AMBRO. in libro de spūsco: Qd̃ enī ex aliquo ē: aut ex subitania ē: aut ex prāte ei⁹ ē. ex substātia sicē filij⁹: qz a pre. ex prāte sicē ex deo oia: quō ⁊ i vtero habuit maria ex spūsco. AVG. ad eustochiū: Profecto aūt iste mod⁹ quo natus ē xps de spūsco insinuat nobis grām dei: q̃ hō nullis pcedētib⁹ meritis ī ipso ex ordine nature sue quo cē cepit. vbo dei copularet i tātā pson vnitatē vt idē ipse eēt filij⁹ dei. Sz cū illā creaturā quā virgo pcepit ⁊ pepit: q̃uis ad solā psonā filij ptinentē tota trinitas fecerit: neqz enī separabilia sūt opa trinitatis: cur ī ea faciēda sol⁹ spūsscūs noiatus ē: an ⁊ qñ vn⁹ trīū i alī q̃ opē n diat. vniuersa opari trinitas itelligit? HIERO. Sz iquit beluidi⁹: neqz de nō pueturis euāgelista dixill z prius q̃ pueniret: qz nemo ꝯ de nō prāsuro dic̄ anteq̃ prādere: q̃si sic̄ dicēt. Anteq̃ i portu prādere ad aphricam nauigaui nō posset stare snia: nisi ei i portu prādendū sit qūq̃. aut nō potius sit itelligēdū sic: q̃ ante lz sepe ⁊ psequētia indicet: tñ nōnūq̃ ea tñ q̃ prius cogitabanē ondit: nec necesse sit vt cogitata fiāt. Cū iō aliud iteruenerit: ne ea q̃ cogitata sūt fierēt. HIERO. Nō ergo sequit vt posta pueneritz: sz scriptura q̃ factū nō sit ondit. REMI. Uel hoc vbū pueniēdi: nō ipsū pcubitū. sz tps significat nuptiaꝝ. i. qñ ea q̃ fuerat spōsa icipit eē vxor. Est. n. sensus: Anteq̃ pueniret. i. ātēq̃ rite solēnia nuptiaꝝ celebrarēt. AVG. de con. euā. Hoc quēadmodū fcñ sit qd̃ hic ptermisit lucas: exponit post pmemorātū pceptū ioānes ita narrās: In mēse aūt sexto missus ē āgel⁹. ⁊ ifra: Spiritusscūs supueniet i te. hoc ergo ē qd̃ matthe⁹ cōmemorauit dicēs: Inuēta ē in vtero hns de spūsco. nec ptrariū ē: q: lucas exposuit qd̃ matthe⁹ ptermisit. Sicē nō ē ptrariū qz matthe⁹ deiceps ptinet qd̃ lucas ptermisit. Sedē eni. Joseph aūt vir ei⁹ cū eēt iustus. vsqz ad eū locū vbi scriptū ē de magis q̃ p aliā viā reuersi sūt i regionē suā. Sicq̃ aūt velit vnā narrationē ex oibus q̃ de christi natiuitate dicunt ab alterutro: si hec ptermittunt: ordiare sic pōt: Christi generatio sic erat: Fuit i dieb⁹ herodis. vsqz ibi: Māsit aūt maria cū illa q̃si mensib⁹ trib⁹ ⁊ reuersa ē in domū suā. Et tūc addendū est quod hic dicit: Et inuēta est in vtero habens de spiritusancto.

¶ Joseph aūt vir eius cū eēt iustus: ⁊ nollet eam traducere: voluit occulte dimittere eam

CHRY. in ho. Cū dixisset euāgelista q̃ ex spūsco ⁊ sine pcubitu inuenta ē in vtero hns: ne suspectū habēs xpi discipulū q̃si grādia de suo magistro fingentē: itroducit ioseph p ea q̃ passus ē ad fidē coꝝ q̃ dcā sunt pferentē: vñ dicit: Joseph aūt vir ei⁹ cū eēt iustus. AVG. i ser. de natiui. Intelligēs enī ioseph marie vterū grauidari turbat: q̃ mariā quā de tēplo dñi accepat: ⁊ nōdū cognouerat: grauidam sentiebat: secūq̃ estuabat disputans ⁊ dicēs: Quid faciā? pdo: aut tacē? Si, pdidero: adulterio non pscntio: sz vitiū crudelitatis icurro: qz fm moysi sniam lapidādā eā ē cognosco. Si tacuero: malo pscntio: ⁊ cū adulteris portionē meā pono: qm̄ ergo tacē malū ē: adulteriū, pdere peius ē: dimittā eā a cōiugio. AMBRO. sup lucā: Pulchre aūt docuit scūs matthe⁹ quid fācē debeat iustus: q̃ obprobriū pnugis deprehēderit: vt incruētū ab homicidio: castū ab adulterio pstare se debeat. ⁊ iō dicit: Cū eēt iustus. Ubiq̃ ergo Ioseph iusti gia ⁊ psona seruat vt testis ornet: lingua. n. iusti loqtur iudiciuz veritatis. Sz quō ioseph cū crimē celet vxoris: iust⁹ describit? CHRY. in ho. In lege enī pceptū ē: nō solū reos: sz cōscios crimis obnoxios eē pctō. HIERO. Sz sciēdū q̃ iustū hic virtuosū i oibus dicit. Est enim iustitia ⁊ auaritiā nō habere. ⁊ vniuersalis virtus: ⁊ sic noie iustitie maxime vtit scriptura. Justus igit existēs. i. benign⁹ ⁊ mitis: voluit occulte dimittere eam q̃ nō solū traditōi: sz etiā pene fm legē obnoxia videbat. sz ioseph vtrūq̃ remisit q̃si supra legē viuēs: sicē. n. sol ātēq̃ radios mōstrat: mūdū clarificat: sic ⁊ xps ātēq̃ nasceret: multa signa pfecte virtutis apparē fecit. AVG. de ver. dñi: Uel aliter Si solus nosti qz aliquis peccauerit i te: ⁊ eū corā hoib⁹ arguere: nō es corrector sz, pditor. vñ vir iustus Joseph tāto flagitio qd̃ de vxore fuerat suspicat⁹ magna benignitate pepcit. Estuabat vtiq̃ certa adulterij suspitio: ⁊ tñ qz ipse solus sciebat: noluit eā diuulgare: sz occulte dimittē volēs, pdesse peccāti: nō punire peccātē. HIERO. Uel hoc testimoniū Marie ē: q̃ ioseph sciēs illū castitatē ⁊ admirās qd̃ cuenerat: celat silētio cuius mysteriū nesciebat. REMI. Uidebat enī grauidā quā nouerat castā. ⁊ qz legerat: Egredietur virga de radice Jesse. vñ nouit Mariā duxisse originē: ⁊ legerat etiā: Ecce virgo pcipiet. nō diffidebat hāc, pphetiā i ea eē iplendā. ORIGE. Sed si suspitionē in ea nō habebat: quō iustus erat vt imaculatā dimitteret? Jō ergo dimittē volebat: qm̄ magnū sacramētū in ea eē cognoscebat cui approximare se idignū estimabat. GLO. Uel cū vellet eā dimittē iust⁹ erat: cū occulte pius notat eā ab infamia defendēs: ⁊ hoc ē: cū esset iustus voluit dimittē eā: cū nollet eā traducē i publicū. i. diffamare: voluit hoc facere occulte. AMBRO. sup lucā: Nemo aūt quā nō accepit dimittit. ⁊ iō quā volebat dimittere: fatebat acceptā. GLO. Uel cū nollet eā traducē in domū suā ad cohabitationē assiduā: voluit occulte dimittē eā. i. ips nuptiaꝝ mutare. vera. n. virt⁹ est cum nec pietas sine iustitia: nec sine pietate seruat iustitia: q̃ sepate ab iuicē dilabunt. Uel iustus erat p fidē q̃ credebat christū de virgine nasciturū. vnde voluit se humiliare ante tantam gratiam.

¶ Hec autē eo cogitāte: ecce angelus dñi apparuit in somnis ioseph dicēs: Joseph fili dauid: noli timere accipere mariā coniugē tuā. Qd̃. n. in ea natum est: de spiritusancto est.

REMI. Quia sicut dictū est cogitabat Joseph occulte mariā dimittē. hoc aūt si fecisset: ppauci cēnt q̃ nō magis suspicarent eā eē meretricē q̃ virginē: iccirco repēte psilij⁹ ioseph diuino mutatuz ē psilio. vñ dī: Hec aūt eo cogitāte. GLO. In quo notat anim⁹ sapiētis q̃ nihil temere vult incipe. CHRY. in ho. Notat etiā māsuetudo ioseph: qz nulli enarrauit suā suspitionē: neqz ei q̃ suspecta erat: sed in se cogitabat. AVG. in ser. de natiui. Sed ioseph ista cogitante nō timeat Maria dauid filia: quoniā sicut dauid veniaz contulit sermo, pphetic⁹: sic mariā liberat angelus saluatoris. Ecce enim iterū virginis ille paranimphus gabriel aduenit. vnde seqtur: Ecce angelus dñi apparuit ioseph. GLO. Hoc igit verbo apparuit: significat potestas apparētis: qui qñ vult ⁊ quō exhibet se videndū. RABA. Quō autē angelus ioseph apparuit demonstrat cū dicit. In sōnis. i. quomō iacob scalā vidit p imaginationez quandam oculis cordis ostensam. CHRY. in ho. Ideo autē nō apparuit

Hieronym. b.

Hieronym. a.

Hieronym. b.

Hieronym. a.

Hieronym. a.

manifeste ioseph sicut pastoribus: q2 valde fidelis erat: pastores aūt indigebant quasi rudes. Virgo aūt idiguit: q̃si p̃mo de maximis instruēda. Silr etiā zacharias indiguit āte conceptionē prolis mirabili visiōē. GLO. Apparēs ãgelus nomē exprimit: gen' pmemorat: ⁊ timorez excludit. dicēs: Joseph fili dauid: ioseph eū ex noie: q̃si nozū ⁊ familiarē sibi oñdit. CHRY. sup matth. Filiuz dauid eū noians voluit eū adducē i memoziā passionis dei ad dauid: vt de semine ei' xp̄s nasceret. CHRY. in ho. Dicēs aūt: Noli timere. monstrat eū iaz timere ne offēderet deū q̃si adulterā habens: alꝯ neqz cogitasset eā expellere. SEVE. Spōsus etiā ne timeat admonet: q2 pius anim' dū pmatitur plus paueſcit: ac si dicat: Dic nō ē mortis causa sz vite: q2 q̃ vitā parturit: non meret occidi. CHRY. sup matth. Dicēs etiā ne timeas: cognoscē se coz̄dis ei' oñdere voluit: vt p hoc futuroz̄ bonozū q̃ de xpo erat dicturus faceret fidē. AMBRO. sup lucā: Nō aūt te moueat: q̃ eaz pīugē vocat: no enī virginitatis ereptio: sz pīugij testificatio: nuptiarū celebratio declarat. HIERO. ptra Heluidū: Nō tñ ē putādū q̃ ex eo q̃ vxor ē appellata sponsa eē desierit: cū hāc eē psuetudinē scripture nouerim': q̃ sponsos viros ⁊ spōsas appellet vxores: sicut deuteronomij testimonio approbat: Si quis inquit inuenerit virginē despōsatā viro i cāpo ⁊ vim fecēs dormierit cū ea moriat: q2 humiliauit vxorē pximi sui. CHRY. in ho. Dicit aūt: Noli timere accipe. i. ītus retinere: iā enī mēte dimissa erat. RABA. Uel noli timē accipe eā. nuptiali pnentia ⁊ assidua cohabitatione. CHRY. sup matth. Propter tres aūt cās apparuit ãgelus ioseph hoc dicēs ei: primo ne iustus hō ignorās faceret rez iniustā ex pposito iusto: deinde ppter honorē ipsius matris: naz si dimissa fuisset apud iideles: turpi suspitiōe carere nō poterat: tertio vt itelligēs ioseph scaz pceptionē: diligētius se custodiret ab illa q̃ prius: iō tñ nō āte pceptionē virginis venit ad ioseph: vt nec cogitaret hec q̃ cogitauit: ne pateret q̃ passus est zacharias cul pā infidelitatis incurrēs de pceptiōe pīugis iā lōgeue: in credibiliorē. n. erat res virginez posse cōcipere q̃ anuz.

Hieron. a.

Hieron. b.

CHRY. in ho. Uel ideo turbato iā ioseph ãgelus venit: vt appareat ioseph sapia: ⁊ vt hocipsū fieret ei corazū q̃ dicebant demōstratio. Dū enī audit ab ãgelo q̃ intra se cogitauerat: indubitabile signū erat: q̃ a deo mitteret: cuius soli' ē scire cordis secreta. Sermo etiā euãgelistē ĩsuspicabilis fit: demonstrās ioseph passum qd̄ ip̄robabile ē virū pati. Virgo etiā oēm malā suspitionem effugit ex hoc: q̃ vir q̃ zelotipiā passus ē: eā suscepit: ⁊ post pceptionē seruauit. Ideo aūt virgo ioseph hec q̃ ãgelus nūciarat nō dixit: q2 nō estimabat sibi credi a spōso: ⁊ maxime iā in suspitionē adducto. Virgini aūt āte pceptionē ānūciat angelus: ne si post cōceptionē deferret: in angustia esset. Oportebat aūt extra turbationē eē illā matrē: q̃ omniuz cōditorē recepit. CHRY. in ho. Nō solū aūt angelus ab iniqua pmixtione virginē excusat: sz ⁊ supra naturaz cōcepisse demōstrat: nō solū timorē auferēs: sz ⁊ leticiaz addēs. vñ subdit: Quod enī i ea natū ē de spūsancto ē.

GLO. Aliud ē nasci in ea: ⁊ aliud ab ea. nasci ab ea est pdire in lucē: nasci in ea est idem qd̄ concipi. vel fm pre sentiā angeli quā hz ex deo: cui futurū quasi preteritū est natū dicit. AVG. de quest. no. ⁊ ve. testa. Sz si de spiritusācto natus est xp̄s: cur dictū ē: Sapientia edificauit sibi domū? Quō ista gemina rōne dz itelligi? Primū enī domus xp̄i ecclesia ē: quā edificauit sibi sãguine suo. deinde pōt ⁊ corp' ei' dici domus ei': sicut dz templū ei'. Factū aūt spūsci: factū filij dei ē: pp nature ⁊ volūtatis vnitatē: siue enīz pr̄ faciat siue fili' siue spūscūs: trinitas est q̃ operat: ⁊ quicquid tres fecerit: dei vnius ē. AVG. in enchc. Nūquid tñ iō dicturi sum' patrē hoīs xp̄i eē spm̄sāctū: vt deus pr̄ verbuz genuerit? spūsanctus hoīem? qd̄ ita absurdū ē: vt nulle fideles aures id valeant sustinere. Quō g̃ dicimus christū natū de spūscō: si non eū genuit spūsanct'? an q2 fecit eū? inq̃rū. n. homo ē: factus ē: sicut apl's dicit: Factus ex semine dauid. s. carne: neqz enī q̃a mundū istū fecit deus: dici eū fas ē dei filū: aut natuz ex deo: sz factū vel creatū vel cōditū. hic aūt cū pfiteamur eū natū de spūscō ⁊ maria virgine: quō nō sit fili' spūsci ⁊ sit fili' Marie virginis? nō ergo pcedēdū ē q̃cquid de aliq̃ re nascit: cōtinuo eiusdē rei filiū nūcupandū. vt enīz omittā aliter de hoīe nasci filiū: aliter capillū: pediculū ⁊ lūbricū: quoz̄ nihil ē fili'. Certe hoīes q̃ nascunt ex aqua ⁊ spū nō aque filios recte eos dixerit quispiā: sz dei patris ⁊ matris ecclesie. Sic ergo de spūscō natus ē ⁊ fili' dei patris ē non spiritussancti.

¶ Pariet aūt filiū: ⁊ vocabis nomen ei' Jesuz: ipse enī saluū faciet pplm suū a peccatis eorum.

CHRY. in ho. Quia hoc qd̄ ãgel' ad ioseph dixerat supra hūanā cogitationē ⁊ legē nature erat: nō solū ex p̄teritoz̄ reuelatione pfirmat q̃ dixerat: sed etiā ex futuris dicēs: Pariet aūt filiū. GLO. Ut. n. nō videret ioseph āpli' pīugio nō esse necessari': cū pceptio eēt fcā sine ei' auxilio: oñdit q̃ q̃uis nō sit necessari' pceptui: tñ vtilis ē pcurationi: q2 ipsa pariet filiū: ⁊ tunc matri ⁊ filio erit necessari': matri vt ab infamia defendat: filio vt eū nutriat ⁊ circūcidat. Que circūcisio notat vbi dicit: Et vocabis nomē eius Jesū. In circūcisiōe enī solet dari nomē. CHRY. sup matth. Nō aūt dixit pariet tibi filiū sicut ad zacharia Ecce Helisabeth vxor tua pariet tibi filiū: q2 m'ier q̃ ex viro cōcipit: marito suo filiū parit: q2 magis ex illo ē q̃ de ipsa: hec aūt q̃ nō de viro pcepat: nō viro filiū pepit: sz sibi tñmō. CHRY. in ho. Uel indeterminate hoc posuit: vt oñdat q̃ eū pepit orbi tra zz vniuerso. RABA. Dicit aūt: Vocabis nomē: ⁊ nō ipones: q2 ab eterno ipositum ē. CHRY. in ho. Hinc aūt oñdit admirabile eē partū: q2 deus est q̃ nomē desup p angelū mittit: nec nomen qd̄cūqz sed qd̄ ē infinito z bonoz̄ thesaur'. Ideoqz interpretat illud angel': bona substituēs pcm: ⁊ ex hoc ad credendū qd̄ dicebat: inducit. ad talia enī credēda facilius accedere psueuimus. HIERO. Jesus enīz hebreo sermone saluator dz. Etymologiā g̃ nois significat dicēs: Ipse enīz saluū faciet pplm suū a pctis eorz̄. Ostēdit enī eūdem toti' mūdi saluatorē: ⁊ nostre saluis auctorem. Saluat quidē non incredulos: sed pplm suū: hoc ē in se credētes saluat: nō tam a visibilib' hostibus q̃ potius inuisibilib': hoc ē a pctis saluat: nō armis pugnādo: sz pctā relaxādo. SEVE. Ueniāt ⁊ audiāt q̃ requirūt: quis ē quē Maria genuit? Ipse. n. saluū faciet pplm suū: nō alteri' saluū faciet pplm. vñ a pctis eorz̄: ē deū q̃ pctā donat si xp̄ianis nō credis: crede infidelib' vel iudeis dicētib': Nemo pōt pctā dimittere nisi solus deus.

Hoc autem totū factum est: vt adimpleretur qd̄ dictū est a dño per pphetā dicentez: Ecce virgo in vtero habebit ⁊ pariet filiū: ⁊ vocabitur nomē eius emanuel: qd̄ ē interptatū nobiscū deus.

GREMI. Mos fuit euãgelistē ea que dicit de veteri testamēto pfirmare: ppter iudeos q̃ in xp̄m crediderāt: vt vt agnoscerēt ea esse ppleta in gr̄a euãgelij: q̃ predicta fuerāt in veteri testō. ⁊ subdit: Hoc autē totū factū ē. Quere rendū aūt ē in hoc loco quare dixerit: hoc totū factū eē: cū supius solā pceptionē narrauerit? Sz sciendū q̃ hoc ideo dixit: vt demonstraret q̃ āte i psentia dei factū fuit. q̃ fieret apud hoīes. Siue q2 preteritarū rerū erat narrator: totū factū esse dixit: q2 qū hoc scripsit: iam totū factū erat. RABA. Uel hoc totū factū esse dicit: q̃ virgo desponsaret: q̃ casta seruaret: q̃ grauida inueniret: q̃ p angelū reuelaret: vt adimpleret qd̄ dictū ē: Nō enī hoc impleret: q̃ virgo cōcipet ⁊ pareret: nisi despōsata eēt: nela pidaret: ⁊ nisi ab ãgelo secretū detegeret: ⁊ ita eā ioseph

accipet: dimissa p infamiā effugeret: ⁊ lapidatiōe periret. Si g aū pctū pareret: cassaret ꝓphetia q̄ ait: Pariet filiū. GLO. Uel pōt dici: q̄ vt nō ponit causalit. nō eni tō impletu ē: qz ipiendū erat: ponit aūt ꝓsecutiue sicut ⁊ i Genesi suspēdit alterū in patibulo: vt ꝓiectoris veritas ꝓbaret: qz vno suspēso ꝓiector veritas ē, ꝓbata: sic ⁊ i hoc loco itelligēdū ē: q̄ hoc facto qd ꝓdictū ē, ꝓphia ipleta ē. CHRY. in ho. Uel aliter: Quia vidit angel' abyssū diuine misericordie nature leges solutas: ⁊ eū q̄ erat oīb' superior: ad hoiez q̄ erat oībus inferior descēdisse. Dec ⁊ haiusmōi vno vbo oūdit dicēs: Hoc aūt totū factū est q.d. ne putas q̄ hec nūc nūc deo placeāt: olim ordinata sūt: decenē eni angelus nō vgini sz Joseph, ꝓphetiā inducit: q̄si in ꝓphetis meditanti ⁊ experto. Et ꝑmo qdez vginē ꝓiugē appellauerat: nūc aūt vginē cū ꝓphetā inducit: vt hoc etiā a ꝓpheta audiret: q̄si diu ꝑmeditatuz. vñ ad fidē eoz q̄ dicebant: inducit Esaiā vel magis deū. nō eni dicit: Ut ipleret qd dictū est ab esaia: sed qd dictū est a dño p esaiā. HIERO. sup esaiā: Quū aūt ꝑmittit in ꝓpheta: Dabit dōs ipse nobis signū. nouuz dz esse atq; mirabile. Si aūt iuuēcula vel puella vt iudei volūt: ⁊ nō vgo pariat: q̄le signū poterat appellari: cū hoc nomē etatis sit: nō integritat? Et reuera vgo hebraice bethula appellat: q̄ in pñti loco nō scribit in ꝓpheta. Sz ꝑ hoc verbo positū est Halma: qd ꝑter. lxx. oēs adolescentulā trāstulerūt. Porro halma apd eos ābiguū ē. dicit eni ⁊ adolescētula ⁊ abscondita. ergo halma nō solū puella vl' virgo: sed virgo abscōdita dz ⁊ secreta: que nunq̄ virorum patuerit aspectibus: sz magna parentū diligētia custodita sit. Lingua q̄z punica que de hebreorū fontib' ducit, ꝓprie virgo halma appellat. In nro q̄z sermone hama dz scā: omniūq̄z pene linguarū verbis vtunt hebrei: ⁊ q̄tuz cum mea pugno memoria nunq̄ me arbitror halmā de muliere nupta legisse: sz de ea q̄ est virgo: vt nō virgo solūmō sit: sz in annis adolescētie: pōt eni fieri vt virgo sit vetula. Ita aūt vgo in annis puellarib' : vel certe virgo nō puella q̄ adhuc virū nosse nō posset. HIE. sup matt. Pro eo aūt q̄ euāgelista matheus dicit: In vtero habebit. in ꝓpheta qz futura ꝑdicit: significat q̄ futurum sit: ⁊ scripsit: Accipiet. Euāgelista aūt qz nō de futuro sz de ꝑterito narrat historiā: mutauit accipiet ⁊ posuit habebit qui aūt habet nequaq̄ acceptur ē. Dicit aūt: Ecce virgo in vtero habebit ⁊ pariet filiū. LEO in epla ad Flauiā nū: Cōcept' qppe ē de spūsco intra vterū vginis matris q̄ ita illū salua virginitate edidit: quēadmodū salua vginitate cōcepit. AVG. in ser. de natiui. Qui enī dirupta corpoz mēbra in alys poterat reintegrare tangēdo: q̄to magis in sua mre q̄ inuenit integra nō violauit nascendo ercuit eni in eius partu corpis integritas poti' q̄ decreuit: ⁊ virginitas ampliata est poti' q̄ fugata. THEO. in ser. ephesi. concilij. Quia vo photin' purū hoiez dicit q̄ natus ē: dei nō dicēs partū. ⁊ q̄ ex vulua ꝓcessit hoiem, ꝓponit a deo diuisū: dicat nūc quo natura humana per vulua virginalē nata: virginitatez vulue seruauit incorruptam: nullius eni hois mater vgo ꝑmansit. Sed qz natus est carne deus vbū: custodit virginitatē: seipsū ꝑ vbū cē oūdens. neq̄z eni nostrū vbū cum paritur corrūpit mētē: neq̄z deus vbū partū eligēs peremit vginitatē. Sedq̄: Et vocabūt nomē eius emanuel. CHRY. in ho. Consuetudo qdē ē scripture res q̄ ꝓtingūt, ꝑ noibus ponere. Nihil g̃ est aliud qd dicit: Uocabūt nomen eius emanuel. q̄ videbūt deū cū hoibus. vñ nō dicit Uocabis: sed vocabūt. RABA. Primo qdē angeli psallētes: secūdo aplī ꝑdicantes: adhuc ⁊ sci martyres: deinde cūcti credētes. HIERO. sup Esaiā: Septuaginta aūt reliq̄ trāstulerūt similiter Uocabis: ꝑ quo hic scriptū ē Uocabūt: qd in hebreo non habet: vbū eni charatim: qd oēs interptati sunt vocabis: pōt itelligi ⁊ vocabit. q̄ ipsa. l. vgo q̄ cōcipiet ⁊ pariet christū: emanuel appellatura sit noie: qd interptat nobiscū de'. REMI. Querendū aūt ē q̄s est interptat' hoc nomē: ꝓpheta aut euāgelista aut aliq̄s trāslator? Sz sciendū q̄ ꝓpheta nō ē interptatus. scō aūt euāgeliste qd necesse fuerat iterptari: cū scriberet hebreo sermone? fortassis qz hoc nomē obscurū erat apud hebreos: iccirco dignū erat interptatiōe. Sed magis credendū est q̄ aliquis trāslator sit interptat' ne haberet hoc nomen obscurū apud latinos: hoc deniq̄z noie duc substātie: diuinitatis. l. ⁊ humanitatis in vna ꝓsona dñi nri Jesu christi designāt: qz q̄ ante oia secula ineffabiliter genit' est a deo patre: idē ipse in fine tēporz factus ē emanuel. i. nobiscuz de' ex vgine matre. Q aūt dz nobiscū de' : pōt intelligi hoc mō: nobiscū factus ē. i. passibilis: mortalis ⁊ p omnia nostri similis absq̄z peccato: siue qz substantiā nre fragilitatis quā assūpsit: substantie sue diuitatis in vnitate ꝓsone coniūxit. HIERO. sup Esaiā: Sz sciendū q̄ hebrei hoc de eēchia filio achaz ꝓphetari arbitrāt: q̄ ipso regnāte capta sit samaria: qd oino ꝓbari nō pōt. Siqdē achaz filius ioathan regnauit sup iudeā ⁊ hierusalē ānis xvj. cui successit in regnū filius eius eēchias annos nacet'. xxiij. ⁊ regnauit sup iudeā ⁊ hierlm ānis. xxix. quōg̃ quā vidit ꝑmo āno achaz, ꝓphetiā de eēchie ꝓceptu dz ⁊ natiuitate: cuz eo tpe cū regnare cepat achaz iam nouē esset eēchias annorū? nisi forte sextum eēchie regni ānū quo capta ē samaria: infantiā eius appellari dicāt nō etatis: sed imperij: qd coactū esse ac violentū ⁊ stultis patet Quidā de nostris Esaiā, ꝓphetā duos filios habuisse ꝓtēdut: iasuph ⁊ emanuel: emanuel de, ꝓphetissa vxore sua esse generatū in typū dñi saluatoris: hoc aūt fabulosum est. PETRVS alfonsus: Nō eni scitur q̄ aliq̄s hō illius tpis emanuel sit vocatus. Sed obijcit hebreus: quō stare poterit q̄ hoc ꝓpt christū dictū sit ⁊ mariā: cuz ab achaz vsq̄z ad mariā multa centena annorz trāsierūt? Sz Iz ad achaz loqueret, ꝓpheta nō solū tū ad eū vel de suo tpe dicta est, ꝓphetia. Propt hoc eni dictū ē: Audite domus dauid nō audite achaz. Ite': Dabit dōs ipse vobis signū. addit ipse: Ac si diceret: nō alt': ex quo itelligit ipz dñm signū ē futurū. Quod etiā pluralit aut: vobis ⁊ nō tibi: innuit non ꝓpter achaz vel ad ipsū solū hoc dictum fuisse. HIERO. sup Esaiā: Est ergo sic intelligendū qd dz ad achaz: Ite puer q̄ nascet ex virgine o domus dauid: nūc appelletur emanuel. i. nobiscū deus: qz a rebus ipsis, ꝓbabiliter a duob' regib' inimicis liberata patebit deū te habere pñtē. Postea aūt vocabit Jesus. i. saluator eo q̄ vniuersū genus hoiuz sit saluaturus. Nō miteris. ergo o domus dauid ad rei nouitatē: si virgo deū pariat q̄ tantā habeat potestatē vt multo post tpe nasciturus te nunc liberet inuocatus. AVGV. contra faustū: Quis aūt demētissimus diceret cum manicheo verius eē fidei de christo sine teste nō credere: cū aplus dicat: Quō credent ei quē nō audierūt? aut quō audiēt sine ꝑdicante? Ut aūt nō ꝓtēnerent: neq̄z fabulosa ducerent q̄ aplī nunciabant: demonstrat hec a, ꝓphetis fuisse ꝑdicta: qz etsi attestabāt miracula: nō defuissent q̄ magice potētie cūcta illa tribuerēt: nisi talis eoz cogitatio ꝓtestatiōe, ꝓphica vinceret. Magicis eni artibus longe anteq̄z nasceret, ꝓphetas sibi ꝓstituere a q̄bus ꝑnūciaret: nemo vtiq̄z diceret. Si etiam dixerimus hoi gentili: crede christo qz deus ē ⁊ rñderit: Uñ credo? plataq̄z auctoritate, ꝓphetarum oūderimus fidē, ꝓphetarum ex his que ventura cecinerunt euenisse cernunt. Credo eni q̄ eum non lateret: quātas a regibus huius seculi persecutiones prius ꝑtulerit christiana religio: videat nunc ipsos reges terre xpi imperio subiugatos: oēsq̄z gētes eisdē seruiētes: q̄ oia p, ꝓphetas fuerūt ꝑdicta. Hoc g̃ audiēs de scriptura, ꝓphetica ⁊ certēs i vniuersa tra ꝓpleta: moueret ad fidē. GLO. Horū g̃ error euāgelista excludit dicēs: Ut adipleret qd dictū est a dño p, ꝓphetā. Prophetia aūt alia ē ex predestinatiōe dei: quā necessariū ē euenire oībus modis vt sine

Hierony. b.

Hierony. a.

Hierony. a.

Hierony. b.

Hierony. a.

nro impleat arbitrio: vt illa de q̃ mõ agimus. vñ dicit: Ecce. ad demõstrãdũ certitudinẽ ꝓphetie: alia ẽ ex ꝓscietia dei cui nostrũ admiscet arbitriũ: ⁊ cooperãte gra ꝓsequimur ꝓmiũ: vl ab ea iuste relicti tormẽtũ: alia nõ ex ꝓscia: sz ẽ qdã cõminatio more hũano fcã sic illõ: Adhuc. xl. dies ⁊ ninive subuertet. intelligẽdo nisi ninuite cozrigãt.

Hierony. b.

¶ Exurgẽs aũt ioseph a sõno: fecit sicut p̃ecepit ei angelus dñi: ⁊ accepit mariã cõiugẽ suã. Et nõ cognoscebat eam donec peperit filiũ suũ primogenitum: ⁊ vocauit nomen eius iesum.

Hieron. b.

Eo aditu redit vita quo igressa ẽ mors. RE. Per iobedientiã enĩ ade oẽs pditi sumus: p obedientia ioseph oẽs ad pstinũ statũ icipũ" reuocari. nã his vbis magna nobis virtus obedietie ꝓmẽdat: qbus dz: Ex. aũt io. a sõ. fe. sic pce. ei ange. dñi. GLO. Nõ tm qõ pcepit ãgelus fecit: sz etiã sic pcepit. Quisq̃s etiã a deo monet soluat moras: surgat a sõno: faciat qõ iubet. Et acce. ma. cõiu. suã. ¶ CHRY. Nõ i domo accepit eã: nec eni adhuc dimiserat eã de domo: sz de aio suo deposuerat eã: ⁊ iterũ i animũ suũ eam recepit. REMI Uel accepit celebratis nuptijs vt cõiunx vocaret. nõ tm vt ꝓcũberet: q̃ seqt: Et nõ cognoscebat eã. HIERO. ꝓtra heluidiũ: Sz heluidi" supfluo labore deludat cognoscẽdi vbũ ad cõitũ magis q̃ ad sciẽtiã cẽ referẽdũ: q̃si hoc quisq̃ negauerit. ⁊ eas inepias q̃s redarguit aliq̃ ꝓudẽs q̃spiã potuerit suspicari. Deinde vult docẽ: q̃ donec siue vsq̃ aduerbiũ certus tẽpus significet: quo cõpleto fiat aliquid quod vsq̃ ad illud tempus nõ fiebat. vt h. Nõ cogno. eã do. pe. filiũ. Appet inquit cognitã cẽ post partũ: cui" cognitionẽ filij tm gnãtio differebat. Et ad hoc approbandũ cõgerit de scripturis exẽpla q̃plurima. Ad qõ rũdemus: Et cognoscebat: ⁊ vsq̃ vel donec i scripturis duplicit intelligẽda. Et de eo q̃dẽ qõ scriptũ ẽ: Cognoscebat: ad cõitũ cẽ referẽdũ ipse disseruit nullo dubitãte: q̃n ad sciam sepe referat vt ibi: Remansit puer iesus in hierlm: ⁊ nõ cognouerũt parẽtes ei". Sic etiã donec i scriptura sepe certũ tps sic ipse disseruit significat: sepe ifinitu. vt ẽ illõ: Donec cõsenescatis ego sũ: nunq̃d postq̃ ꝓsenuerit: de" desistet. Et saluator i euãgelio: Ecce ego vobiscũ sũ vsq̃ ad cõsũmationẽ seculi: ergo post ꝓsumationẽ seculi a discipulis abscedet? Et apo. Oportet illũ regnare donec ponat inimicos sub pedib" ei": nunq̃d postq̃ illi sub pedib" erũt: regnare desistet? Intelligat ergo ea de qb" posset ambigi si nõ fuissent scripta significari. Cetera vo ni e itelligẽtie de relinq̃: iuxta qõ euãgelista illud idicat: de quo scandalũ poterat moueri: nõ eã cognitã cẽ a viro vsq̃ ad partuz: vt multomagis itelligerem" cognitã nõ fuisse post partũ

Hieron. b.

¶ HIERO. sup matth. Ut q̃s dicat: Donec ille vixit nõ ẽ hoc locutus: nunq̃d p hoc significaui: q̃ post mortẽ ille locutus ẽ: qõ fieri nõ põt: sic ⁊ ioseph ãte partũ credibile fuit vt nõ cognosceret eã: q̃ nõdũ cognoscebat mysterij dignitatẽ: postq̃ vo cognouit: q̃ ẽ fcã vnigeniti dei templũ: quõ poterat hoc vsurpare? Sed sequẽtes Euno miũ putãt: q̃ illi ausi sũt hoc dicere q̃ ioseph hoc ausus fuit: licut insanus neminẽ reputat cẽ sanũ. HIERO. cõtra heluidiũ: Ad sũmã illud requiro cur se abiiunxerit ioseph vsq̃ ad partus dicz? rũdebit vtiq̃ q̃ angelũ audierat dicentez: Qõ in ea natũ est. Qui ergo sõnio tm credidit vt vxorẽ nõ auderet tãgere: hic postq̃ pastores audierat: magos viderat: miracula tãta cognouerat: tẽplũ dei spũsãcti sedẽ: dñi sui matrẽ audebat attingẽ? CHRY. sup matth. Põt etiã dici q̃ verbũ cognoscẽdi hic accipit ꝓ agnitiõe: vere. n. nõ agnouit eã ãte cuius fuerat dignitatis: ⁊ postq̃ peperit tũc cognouit eã: q̃ speciosior ⁊ dignior facta fuerat q̃ totus mũdus: q̃ quẽ totus mũdus capere nõ poterat: in angusto cubiculo vteri sui sola suscepit. HILA. in homi. Uel aliter: Propter sãcrissime Marie glorificationẽ a ioseph cognosci non potuit. donec peperit. dñm. n. glorie hñs in vtero quomõ cognoscere? Si moysi cũ deo colloquẽtis glorificata est facies vt nõ possent intẽdere in eũ filij israel: quãtomagis Maria agnosci vel intueri non poterat: que dñm potẽtie i vtero habebat? Post partũ autẽ a ioseph agnita inuenit specie faciei: non tactu libidinis. HIERO. sup matthẽu: Ex hoc aũt q̃ dicit: filiũ suũ ꝓmogenitũ: q̃dã puerissime suspicant ⁊ alios filios habuisse: Mariã dicẽtes primogenitũ nõ dici nisi qui habeat ⁊ fratres: cũ hic mos scripturarũ sit: vt primogenitũ non eũ vocẽt: quẽ fratres sequũtur: sed eũ qui primus natus sit. HIERO. cõtra heluidiũ: Alioquin si nõ ẽ primogenitus nisi que sequunt ⁊ fratres: tãdiu sacerdotibus primogenita non debent: q̃ diu ⁊ alia fuerint, pereata. GLO. Uel primogenitus dicit inter oẽs electos p gratiã: ꝓprie aute vnigenitus dei patris vel Marie dz. Seqt: Et vocabit nomẽ ei" iesũ. Die octauo quo fiebat circũcisio ⁊ nomẽ imponebat. REMI. Liquet aũt hoc nomẽ fuisse notissimũ sanctis patribus ⁊ dei, pphetis: maxime illi qui dicebat: Delectet i salutari tuo anima mea: ⁊ exultauit cor meũ i salutari tuo. Et illi q̃ dicebat: Exultabo i deo iesu meo.

CAPI II.

Cum natus esset iesus in bethlez iude in diebus herodis regis: ecce magi ab oriẽte venerunt hierosolymã dicentes: Ubi est qui natus est rex iudeorũ? Uidimus enĩz stellaz eius in oriente: ⁊ venimus adorare eum.

¶ AVG. in ser. de epi. Post miraculũ virginei partũ quo vterus diuino lumine plenus saluo pudoris ligno deũ hoiemq̃ ꝓfudit inter obscuras cubiculi latebras ⁊ prese pis angustias: in quib" infinita maiestas mẽbris contractionibus stabulabat: dũ pendet ad vbera ⁊ viliuz patiẽ deus inuolumenta pãnoꝝ: repẽte nouũ de celo sidus terris effulsit: ⁊ totius mũdi dissipata caligine: noctẽ cõuertit in diẽ: ne dies celaret in nocte. vñ euãgelista dicit: Cũ ergo natus eẽt. ¶ REMI. In prin. aũt hui" euãgelice lectionis tria ponit. Personã cũ dicẽ: Cũ natus esset ie. locũ cũ ait: In bethlẽ iude. tps cũ addit: In diebus herodis regis. Et hec tria ad confirmationẽ narrãde rei ponuntur: ¶ HIERO. sup matth. Putamus aũt ab euãgelista primũ editũ sic in hebraico legim" iude nõ iudee. Que ẽ eni aliaꝝ gẽtiũ bethlẽ: vt ad distinctionẽ ei" hic iudee poneret. Iude aũt iccirco scribit: q̃ ⁊ aliã bethlez i iudea legimus in li. iesu filij naue. ¶ GLO. Due enĩz bethlẽ sũt: alia q̃ est in terra zabulon: altera q̃ in terra iuda: q̃ primus vocata ẽ effrata. ¶ AVG. in li. de con. euan. De ciuitate aũt de bethlẽ matthẽus lucasq̃ ꝓsentiũt. Sz quõ ⁊ q̃ cã ad eã venerint ioseph ⁊ maria lucas exponit. matthẽus ꝓtermittit. Ecõtra de magis ab oriẽte venẽtibus lucas tacet matthẽus dicit. CHRY. sup matth. Sed videamus quid ad vtilitatẽ respiciat q̃ euãgelista tps designat quo christus nasciẽ dicẽs: In die. he. regis. qõ dicit vt p phetiã daniclis ipletã demonstraret: q̃ post. lxx. septimanas ãnorũ christũ nasciturũ esse pdicit. Nã ex illo tẽpore vsq̃ ad regnũ herodis. lxx. septimanarũ ãni sũt cõsũmati. vel iõ: q̃ tãdiu iudaica gens sub iudaici regib" q̃uis pctõrib" tenebat, pp̃e mitebãtã ad remediũ ei": nũc q̃ lex dei sub ptãte regi iniq̃ tenebat: ⁊ iusticia dei sb dñatione romana premebat nasciẽ christus: q̃ magna desperabilis infirmitas: medicũ artificisiorẽ q̃rebat: vel iõ regis alienigene mẽtionẽ fecit: vt ipleret, pphia q̃ dixit: Nõ auferet sceptꝝ de iuda: nec dux de femore ei": donec vẽiat q̃ mittẽd" ẽ. ¶ AMB. sup lucã. Ferũt aũt qõ idumei latrones ascalonã igressi: antipatrũ inter alios adduxerũt captiuũ. Is igit imbutus mysterijs iudeoꝝ: hircano iudee regi amicia copulat: quẽ p scad pompeiũ hircanus direxit: ⁊ q̃ legationis fructu potitus ẽ: p eaz gratiã ptem regni affectauit. Occiso aũt antipatro filius eius herodes sub antonio senatusconsulto iudeis regnare preceptus ẽ.

in quo

in quo claret herodē nulla affinitate generis iudeorꝫ regnū q̄sisse. CHRY. i ho. Dic aūt: Herodis regi dignitatē addēs: qr ⁊ ali' fili' fuit herodes q̄ ioannē iterfecit.

CHRY. sup matth. Dū ergo hoc tpe nat' eēt: Ecce magi venīut. hoc ē pfestim vt nat' ē: magnū deū oñdētes in puulo hoie. RABA. Magi vo sūt q̄ de singulis reb' philosophant: ſz pmo cōis magos, p maleficii accipit: q̄ alit' tñ hñt apo gētē suā: eo q̄ sunt phi chaldeorꝫ: ⁊ ad h' artis sciaz reges quoq̄ ⁊ pnci pes ciusdē gētis oia sapiūt ⁊ ipi pmū ortū dñi itellexerūt. AVG. i ser. de epi. Isti aūt magi q̄d fuerūt nisi pmitie gētiū? Israhelite pastores: magi gētiles. illi, ppe: isti longe: vtriq̄ tñ ad angularē lapidē cucurrerūt. Manifestat' ē ergo iesus nō doctis nec iustis. pualet nāq̄ impitia i rusticitate pastorꝫ: ⁊ ipietas i sacrilegijs magorꝫ: vtrosq̄ sibi lapis ille angularis attribuit: q̄ppe q̄ venerit stulta eligere vt pfunderet sapiētes: ⁊ nō vocare iustos: sed pctōres: vt null' magn' supbiret: null' ifirm' desperet. GLO. Hi aūt magi reges fuerūt: q̄ etsi tria munera obtulisse dicunt: nō ió nō plres q̄ tres fuisse, pbant: ſz vt p eos gētes q̄ ex tribus filijs noe nate sūt: vēture ad fidē pfigurarēt. vel tot fuerūt pncipes: qui plures duxerūt i comitatu suo. Venerūt aūt nō post annū: qr tūc iueniret in egypto: nō i pſepio: ſz tertiadecima die. Ad oñdēdū aūt vñ venirēt dr: Ab oriēte. REMI. Sciēdū ē aūt qr varia ē de magis opio. q̄dā. n. dicūt eos fuisse chaldeos: chaldei. n. stellā, p deo colebāt: ⁊ iccirco dixerūt q̄ nūcupatiuis eorꝫ de' oñderit deū verꝫ natū. Alij vo dicūt pſas eos fuisse: nōnulli dicūt illos de vltimis finib' terre fuisse. Alij vo dicūt illos fuisse nepotes balaā: qō magis ē credēdū. Balaā. n. int' cetera q̄, pheta uit dixit: Orietur stella ex iacob. Illi vo hñtes hāc, pphetiā mox vt viderūt stellā nouā itellexerūt regē natū ⁊ venerūt. HIERO. Et sic hāc stellā futurā vaticinio balaaz nouerant: cui' erāt successores: Sz q̄rēdū ē si chaldei vel pſe aut de finib' tre fuerūt: quō i tā breui spacio hierosolymā venire potuerūt? REMI. Sz sciēdū ē q̄ aliq̄ solēt dicē q̄ puer q̄ tūc nat' ē i ta breui spacio tpis de vltimis finib' tre ad se pducē potuit. GLO. Uel nō mirādū ē eos i. xiij. dieb' venisse i bethleē: cū equos arabicos: ⁊ dromedarios haberēt: q̄. s. sūt veloces ad iter. CHRY. sup matth. Uel p biēniū āte xpi natiuitatem, pfecti sūt: ⁊ stella eos pcedebat: ⁊ neq̄ esca neq̄ pot' defecit i peris eorꝫ. REMI. Uel si fuerūt successores balaaz: reges istorꝫ nō longe distant a tra, pmissiōis: iccirco i tā breui spacio tpis hierlm venire potuerūt. Sz tūc q̄rēdū ē: q̄re euāgelista dicat eos ab oriente venisse? Nō ió ē: qr ab illa regiōe venerūt. q̄ i oriētali pte iudeis posita ē. Pulchre aūt ipsi ab oriēte venisse dicūt: qr oēs q̄ ad dñm veniūt: ab ipo ⁊ p ipm veniūt. Ipe. n. ē oriēs: fm illō: Ecce vir: oriēs nomē ei". CHRY. sup matth. Uel ab oriēte venerūt vñ dies nascit: unde initiū fidei, pcessit: qr fides iumē ē aiaꝫ. Ab oriēte q̄ venerūt sed hierosolymā. REMI. Quāuis dñs ibi nat' nō eēt: qr ſz agnoscerēt natiuitatis tps: locū tñ nō cognouerūt. Hierlm. n. regia ciuitas ē: ⁊ crediderūt q̄ talis puer nō nisi in vrbe regia nasci debuisset. Siue ió venerūt: vt adipleret q̄d scriptū ē: De syon exiuit lex ⁊ vbū dñi hierlm. qr ibi pmo annūciat' ē christ'. Siue vt studio magorꝫ dānaret pigritia iudeorꝫ. Uenerūt ergo hierosolymā dicētes: Ubi ē q̄ nat' ē rex iudeorꝫ? AVG. i ser. de epi. Cū aūt multi nati atq̄ defūcti ēent reges iudeorꝫ: nūq̄d quēq̄ eorꝫ adorāduz magi q̄sierūt: qr nec quēq̄ eorꝫ de celo loqntē didicerūt. Nō itaq̄ regi iudeorꝫ q̄les eēt illic solebāt: hūc tā magnū honorē longinq̄ alienigene ab eodē regno, p: sus ab extraneis a se deberi arbitrabant. Sz talē natū eē didicerāt: i quo adorādo: se salutē q̄ fz deū ē pſecuturos minime dubitarēt. neq̄. n. etas erat saltē: cui adulatio hūana seruiret nō de mēbris purpura: nō i capite diadema fulgebat nō pōpa famulātiū: nō tror exercit': nō gl'osa fama plio rū: hos ad eū viros ex remotis tris cū tāto voto suppli catiōis attraxerūt. Jacebat i pſepio puer ortu recēs: exiguus corpe: pteptibilis pauptate. Sz magnū aliq̄d latebat i puo qō illi hoies pmitie gētiū nō tra portāte: ſz celo narrāte didicerāt. vñ seq̄t: Uidim'. n. stel. ei' in oriēte. Annūciāt ⁊ itrogāt: credūt ⁊ q̄rūt: tāq̄ significātes eos q̄ ābulāt p fidē: ⁊ desiderāt spem. CHRY. i ho. Sciēdū aūt q̄ pscillianiste heretici q̄ nasci vnūquēq̄ hoiem sub pstitutionibus stellarū putāt: hoc i adiutoriū sui erroris assumūt: q̄ noua stella exijt: cū dñs in carne appuit: cui' fuisse fatū eādē q̄ apparuit: stellā putāt. AVG. de con. euā. Et fm faustū hic stella iducit: q̄ pfirmat genesiz vt recte genesidiū hoc magis nūcupari possit q̄ euāgelium.

GRE. i ho. Sz absit a fidelū cordib' vt eē q̄d fatū dicāt. AVG. de ciui. dei: Nā hoies qñ fatū audiunt: vsitata loqndi pſuetudine nō itelligūt nisi vim passiōis sideꝫ: q̄l' ē qñ q̄s nascit siue pcipit: q̄ aliq̄ alienāt a dei volūtate. Et hi ab aurib' oiuz repellēdi sūt: q̄ q̄liūcūq̄ deorꝫ volūt esse cultores. Aliq̄ vo stellas hāc putant habē ptātē traditā sibi a sūma dei ptāte: q̄ magnā celo faciūt iuriā. i cui' velut splēdidissima curia opināt scelera faciēda decerni: q̄lia si aliq̄ terrena ciuitas decreuisset: genere hūano decernēte fuerat euertēda. CHRY. sup matth. Si ergo aliq̄s adulter ⁊ homicida fiat p stellā: magna ē iniqtas illaꝫ stellaꝫ: magis aūt illi' q̄ creauit stellas: nā cuz sit pscius futuroꝫ de': exquo tāta iniqtas futura erat p stellas: si voluit ei dare nō ē bon': si voluit ei dare: ⁊ non potuit ipotēs ē. Si etiā stelle ē q̄ aut mali sum' aut boni: ergo nec bonū nrm laudandū ē nec malū vitupandū: q̄a nec i nobis ē volūtari' act': vt q̄d. n. mali mei penā suscipiā: qō nō volūtate ſz necessitate pmisi? CHRY. sup matth. Ipsa deniq̄ mādata dei ne peccēt hoies: aut horrēta vt faciāt bonū: hāc insipiētiā destruūt. Quis. n. iubet aliquē: ne faciat malū: qō nō pōt declinare? aut faciat bonū: ad qō nō pōt puenire? GRE. Insipiētes vo sūt ⁊ ofones oibus fm fatū existētib': exulat aūt ex, pudētia dei cū pietate: cū his ⁊ hō organū solū inuenit supni circularis motus: ad hoc. n. moueri ad opatiōes aiunt nō solū ptes corpis ⁊ aie excogitatōes ⁊ vlr q̄ hoc dicūt q̄ i nobis sūt: ⁊ pringētis naturā destruūt ea: ⁊ nihil aliud ē hoc q̄ oia euertere. vbi etiā de reliquo erit liberū arbitriū: liberū. n. oportet eē qō ē i nobis. AVG. in. x. de ciui. dei: Non vsqq̄quaq̄ aūt absurde dici pōt: ad solas corporꝫ differētias afflatus quosdā valere sidereos: sicē solarib' accessib' ⁊ decessib' videm' anni tpa variari: ⁊ lunarib' incremētis atq̄ decremētis augeri ⁊ minui q̄dā genera rerū sicē conchas ⁊ mirabiles estus oceani: nō aūt animi volūtates positiōib' siderū subdi q̄ nō dicāt stelle significare ista poti' q̄ facē: qō ē q̄ nūq̄ dicē potuerūt: cur in vita geminorꝫ in actiōibus: in euēt: b': ⁊ pfessionibus: actib': honorib': ceterisq̄ rebus ad humanā vitaz ptinētib': atq̄ in ipsa morte plerūq̄ sit tāta diuersitas: vt similiores sint multi extranei q̄ ipsi iter se gemini: p exiguū tpis interuallū in nascēdo sepati: in pceptu aūt p cōcubitū vno etiā momēto seminati. Qō ergo conant efficere de iteruallo exiguī tpis qō iter se gemi dū nascerent habuerūt. Si tñ valet quāta iuenit in geminorꝫ volūtatibus: actib': morib': casibusq̄ diuersitas. Quidā vero nō astrorꝫ pstitutionē: ſz oium pnexionē seriēq̄ causarū: quā dei sūmi tribuūt volūtati ⁊ pñti fati noie appellant. Sicq̄ ergo res hūanas fato tribuit: qr ipsā dei volūtatē vel ptātē fati noie appellat: sniaz teneat: linguā corrigat: qñ fati nomē solet a loquētib' poni in siderū pstitutiōe. vñ volūtatē dei fati vocabulo nō nūcupamus: nisi forte vt fatū a fando. i. a loquēdo dictū intelligam'. Scriptū ē: Semel locut' ē de': duo hec audiui. Unde nō ē multū cū eis de vbi pntrouersia laborādū atq̄ certādū. AVG. cōtra faustū: Si aūt sub fato stellarū nulli' hoies genesiz ponim' liberū arbitriū volūtati ab oi necessitatis viculo

Hieronym. a.

vindicem⁹: quãto min⁹ illi⁹ tpalẽ gnãtionẽ sub astroꝝ cõditiõe credim⁹ factã: q̃ ẽ vniuersoꝝ etern⁹ creator ⁊ dñs. Itaq̃ illa stella quã viderũt magi: Christo fm carnẽ nato nõ ad decretũ dñabatur: sz ad testimoniũ famulabat. Proide nõ ex illis erat stellis q̃ ab initio creature itineꝝ suoꝝ ordinẽ sb creator lege custodiuit: sz nouo vgis partu nouũ sidus apparuit: qd̃ mysteriuz officij sui etiã ipis magis q̃rẽtib⁹ christũ cũ ãte faciez periret exhibuit: donec eos vsq̃ ad ipsũ locũ vbi de⁹ vbũ infans erat p̃eundo pduceret. Qui aũt astrologi ita pstituerũt nascẽtiũ hominũ fata sub stellis vt aliquã stellarũ hoie aliquo nato circuit⁹ sui ordinẽ reliq̃sse: ⁊ ad eũ q̃ nat⁹ ẽ asseuerẽt: sortez q̃ppe nascẽtis astroꝝ ordini colligari arbitrãtur: nõ astroꝝ ordinẽ ad hois nati diẽ posse mutari. q̃propter si stella illa ex his erat: q̃ in celo pagunt ordines suos: quõ poterat discernere qõ christ⁹ actur⁹ erat: q̃ nato xp̃o iussa ẽ relinq̃re qõ agebat? Si aũt vt pbabili⁹ credit ad demõstrandũ christũ q̃ nõ erat exorta ẽ: nõ iõ xp̃s nat⁹ ẽ qz illa extitit: sz illa extitit q̃a xp̃s nat⁹ ẽ. vñ si dici oporteret nõ stellã christo sz christũ stelle fatũ fuisse dicerem⁹. ipse q̃ppe illi: nõ illa huic nascẽdi attulit cãz. CHRY. ibo. Nõ ẽ hoc etiã astronomice op⁹ a stellis scire eos q̃ nascũtur: sz ab hora natiuitatis futura p̃dicere. hi aũt tp̃s natiuitatis nõ cognouerũt vt hic sumẽtes initiũ a stellaꝝ motu futura cognoscerẽt: sz ecõuerso. Dicũt ergo: Vidimus stellã ei⁹. GLO. i. ppriã: qz hãc creauit ad oñsionẽ sui.

AVG. in ser. de epiph. Pastorib⁹ angeli: magis stella christũ demonstrat: vtrisq̃ loq̃t lingua celoꝝ: q̃a lingua cessauerat pphetaꝝ. Celos angeli habitãt: ⁊ sidera exornãt: vtrisq̃ ergo celi enarrãt gloriã dei. GREG. Et rationabilr iudeis tanq̃ ratione vtẽtibus rõnale aial. i. angelus p̃dicare debuit: gẽtiles vo q̃a rõne vti nesciebãt: ad cognoscẽdũ dñm nõ p voce sz p signa pducũt: qz ⁊ illis p phetie tanq̃ fidelib⁹: ⁊ istis signa tanq̃ infidelibus data sũt. Eisdẽ aũt gẽtibus christũ cũ pfecte eẽt etatis apl'i prædicãt: eũq̃ puulũ ⁊ necdũ p hũani oris officiũ loquẽtez stella gẽtib⁹ denũciat: qz nimirũ rõnis ordo ponebat: vt loquẽtẽ iã dñm: loquẽtes nobis p̃dicatores: ⁊ necdũ loquẽtẽ elemẽta muta p̃dicarẽt. AVG. in ser. de epiph. Ipse etiã christ⁹ expectatio gẽtiũ de q̃bus quõdã brissimo pri Abrae inumerabilis fuit, pmissa successio: nõ carnis semine sz fidei fecũditate generãda. ⁊ iõ stellarũ multitudini cõpata: vt ab oi gentiũ prie: nõ terrena sz celestis pgenies sperarẽt. Ad credẽdũ ergo pmisse posteritatis heredes i siderib⁹ designari: ortu noui sideris: vt in quo celũ est: adhibitũ in testimoniũ celi famulet obsequiuz.

CHRY. in ho. Qm̃ aũt non celestiũ vna stellaruz hec fuit manifestũ ẽ. nulla eni alia stellaꝝ hac via, pcedit: hec eni ab oriẽte in meridiẽ ferebat. ita. n. Palestina ad Persidẽ iacet. Secũdo aũt a tpe q̃ videbat: nõ. n. in nocte apparuit tm̃: sz i media die: qõ nõ ẽ virtut stelle: sz nec etiã lune. Tertio ab eo q̃ apparebat: ⁊ occultabat rursus. cũ eni intrauerũt hierosolymã occultauit seipsã: deide vbi Herodẽ reliq̃rũt: seipsã mõstrauit: neq̃ etiã, ppriũ quẽdãgressũ habebat: sz cũ oportebat ire magos ibat: qn̄ aurẽ stare oportebat stabat: sic ⁊ de colũna nubis erat i deserto. Neq̃ etiam surſũ manẽs partũ virginis ostentabat. sed deorsum descendens hoc faciebat: qõ non est stelle motus: sz vtutis cuiusdã rõnalis. vñ videt hec stella vir t'iuisibil' fuisse i talẽ apparentiã formata. REMI. Nõ nulli dicũt hãc stellaz fuisse spm̃scm̃: vt ipse q̃ postea sup baptiçatũ dñm descẽdit in specie colũbe: i specie stelle apparuit magl. Alij dicũt fuisse ãgelũ: vt ipe q̃ apparuit pastorib⁹ apparuerit etiã magl. GLO. Sed̃t etiã: In oriẽte. Utrũ stella in oriẽte orta sit: an ipsi ibi positi natã ⁊ occidẽtẽ viderit: ãbiguũ ẽ. potuit eni nasci i oriente ⁊ eos in hierlm pducere. AVG. in ser. de epiph. Sz dicturus es: Aquib⁹ audierũt q̃ talis. i. stella christũ natũ significaret: profecto ab angelis aliqua monitione reuelationis. Queris fortassis: ab angelis bonis an malis? Christũ q̃dẽ ⁊ angeli mali hoc ẽ demones filiũ dei esse pfessi sũt. Sed cur nõ ⁊ a bonis nõ audierint qn̄ i christo adorãdo salus coꝝ iã q̃rebat: nõ iniq̃tas dãnabat. Potuerũt ergo illis ⁊ ãgeli dicẽ: Stella quã vidistis christus ẽ. Ite adorate illũ vbi nat⁹ ẽ: ⁊ simul iudicate q̃lis quãtusq̃ natus sit. LEO papa in ser. de epiph. Vel pter illã stelle speciẽ q̃ corporeũ incitauit obtuitũ fulgẽtior veritatis radius eoꝝ corda pdocuit: ⁊ hoc q̃dẽ ad illuminationez fidei ptinebat. AVG. in li. de q̃st. no. ⁊ ve. testa. Vel iudeoꝝ natũ regẽ itellexerũt: cũ stella indice tpalis rex soleat designari. Hi eni magi chaldei nõ maliuolẽtia astrorũ cursũ: sz rerũ curiositate speculabant. Sic eni dat intelligi: traditionẽ balaaz seq̃bant q̃ dixit: Orietur stella ex iacob. vñ videtes stellã extra ordinẽ mũdi: hãc intellexerũt quã balaaz futurã indicẽ regis iudeoꝝ pphetauerat.

LEO papa i ser. de epiph. Potuerũt aũt illis credita ⁊ intellecta sufficere vt corpali intuitu nõ inq̃rerent: qõ plenissimo visu mẽtis inspexerãt. sz diligẽtia sagacis officij ad videdũ vsq̃ ad puerũ pseuerãs: nri tpis hoibus seruiebat: vt sic oibus nobis, pfuit q̃ post resurrectionez dñi vestigia vulnerũ ei⁹ Thome apl'i exploraũit man⁹: ita ad nostrã vtilitatẽ, pficeret: q̃ i infantiã ipsi⁹ magoꝝ, pbauit aspectus. Unde dicũt: Venimus adorare eu z.

CHRY. sup matth. Sz nunq̃d nesciebãt: qz in hierlm regnabat Herodes: nunq̃d nõ intelligebãt qz q̃cũq̃ rege viuẽte alterũ regẽ, pnũciat aut adorat punit in sãguine? Sz dũ p̃siderabãt regez futurũ: nõ timebãt p̃ntẽ. adhuc nõ viderãt christũ: iam parati erãt mori, p eo. O bti magi q̃ ãte cõspectũ crudelissimi regis: priusq̃ christũ cognoscerẽt: christi facti sũt p̃fessores.

¶ Audiẽs autẽ herodes rex turbatus est: ⁊ omnis herosolyma cum illo. Et p̃gregans omnes principes sacerdotũ ⁊ scribas populi sciscitabat ab eis vbi christus nasceretur. At illi dixerũt ei: In bethleem iude. Sic eniz scriptũ est per pphetam: Et tu bethleez terra iuda: nequaq̃z minima es in principibus iuda. Ex te enim exiet dux qui regat populum meum israel.

AVG. in ser. de epiph. Sic magi desiderãt redẽptorẽ ita Herodes timet successorẽ. vñ seq̃tur: Audiẽs aũt herodes rex turbatus est. GLO. Rex dr̃ vt ex collatiõe ei⁹ q̃ q̃rit hic intelligat extraneus. CHRY. sup matth. Et iõ turbat audiẽs regẽ natũ iudeis ex genere iudeorũ cũ eẽt ipse genere idume⁹: ne regno reuoluto iterũ ad iudeos: ipse a iudeis expelleret ⁊ semẽ ei⁹ post ipsũ p̃sideret a regno: semp eni grãdis ptãs maiori timori subiecta ẽ. Sic. n. rami arboꝝ i excelso positarũ etiã si leuis aura flauerit mouent: sic ⁊ sublimes hoies etiã leuis nũcũ fama pturbat: humiles aũt sic i pualle plerũq̃z in trãquillitate p̃sistũt. AVG. in ser. de epiph. Quid aũt erit tribunal iudicãtis: qn̄ supbos reges timere faciebat natiuitas infantis? Pertimeat regẽ ad patris dextrã iã sedentẽ quẽ rex impius timuit adhuc matris vbera lambentez.

LEO papa i ser. de epip. Supfluo tñ herodes timore turbat: nõ capit xp̃m regio tua: nec iudei dñs ptãtis tue cepit eẽ ptent⁹. AVG. Quẽ i iudea regnare nõ vis: vbi q̃z regnat. GLO. Vel nõ solũ, pter se timuit: sz, pter trã romanoꝝ. decreuerãt. n. romani: neq̃z rex vel deus sine eoꝝ psilio diceret. GRE. ibo. Celi aũt rege nato: rex tre turbat⁹ ẽ: q̃a nimirũ terrena altitudo cõfundit: cũ celsitudo celestis aperit. LEO papa i ser. de epiph. Herodes etiã diaboli psonã gerit cui⁹ tũc fuit icẽtor: ita nũc quoq̃z ẽ defessus imitator. Cruciat eni vocatiõe gentiũ: ⁊ quotidiana ptãtis sue destructõe torquet. CHRY. sup matth. Uterq̃z ergo celo, pprio turbat: ⁊ sui regni successorẽ timebat: Herodes terrenũ: diabolus aũt celestẽ. Ecce

autẽ ⁊

autē ⁊ iudaicus ppl's turbat: q̄ magis de auditu isto gaudere debuerat: q̄ rex iude" surgere, dicebat. Sz turbabā tur: q̄ de aduētu iusti nō poterant gaudē iniq̄. Aut certe turbabant: ne forte irat" iudaico regi genus, ei" vexaret. Unde sequit: Et omis hierosolyma cū illo. GLO. Volens illi fauere quē timebat: ppl's. n. plus iusto eis fauet: quos crudeles sustinet. Sequt: Et ꝓgregās omes pn. sacer. ⁊ scri. po. Ubi nota diligētia inq̄rētis: vt si inuenerit faciat q̄d postea se velle omdit: sinaūt accusat" sit Romanis. REMI. Scribe aūt dicti sūt: nō tm ab officio scribēdi: sz potius ab interptatione scripturarū: erāt. n. legis doctores. Sequtur: Sciscitabat ab eis vbi christus nasceret. Hic at tēdēs ē: q̄ nō dixit vbi xps nat" ē: sz vbi nasceret. Callide. enim iterrogauit eos vt posset agnoscē si de rege nato leta rent. Christū aūt vocat: q̄ nouerat inungi regē iudeorū. CHRY. sup matth. Ut q̄d aūt iterrogat herodes qui nō credebat scripturis? aut si credebat: quō spabat posse interficere illū: quē regē futurū eē dicebāt? Sed diabolus istigabat: q̄ credebat q̄ scripture nō mentiunt: sic sūt omes pctores q̄ hocipsū q̄d credūt pfecte credere nō pmittunt: q̄ eni credūt: vitatis ē virt": q̄ nō pōt eē occulta: q̄ aūt nō credūt: excecatio ē inimici. Si. n. pfecte crederent: sic viuerēt q̄si post modicū trāsituri de hoc mūdo: nō q̄si i eternū māsuri. Sequit: At illi dixerūt: In bethleē iude. LEO papa i ser. de epiph. Magi q̄dē hūano sensu significatū sibi regis ortū existimauerūt i ciuitate regia eē q̄rēdū: sz q̄ serui suscepat formā: ⁊ nō iudicare venerat: sz iudicari: Bethleē pelegit natiuitati: Hierosolymā passioni. THEO. Si eni maximā Romā elegisset ciuitatē: potētia ciuiū mutationē orbis terraꝝ factā putarēt. si filiū" fuisset imperatoris ptāti vtilitatē asscriberēt. Sz quid fecit: oia egena ⁊ vilia elegit: vt diuinitas cognosceret orbē trāsformasse terrarū. ꝓpterea paupcula elegit matrē: paupiorē patriā: egenus fit pecunijs: ⁊ hoc tibi exponit psepe. GREG. i ho. Bñ etiā in bethleē nascit. Bethleem q̄ppe dom" panis interpretat. Ipse nāq̄ ē q̄ ait: Ego sum panis viu" q̄ de celo descēdi. CHRY. sup matth. Cū aūt debuissent celare mysteriū regis pfiniti a deo maxime in ꝓspectu alienigene regis: facti sūt nō pdicatores operū dei: sz proditores mysterioꝝ eius: ⁊ nō solū manifestāt mysteriū: sz etiā ppheticū, ptulerūt exemplū. Unde subiungunt: Sic eni scriptū ē p ppheta. s. Micheā: Et tu bethleē terra iuda. GLO. Hoc sic ponit: vt ab eis dcm ē: q̄ etsi nō verba: veritate sēsus quodāmō ponūt. HIERO. Unde hic reprehēdunt iudei de ignorātia qm ppheta dic: Tu bethleē effrata. illi dixerūt: Tu bethleē terra iuda. CHRY. sup matth. Sz adhuc ipsā ppheticā pcidētes interficiēdoꝝ puuloꝝ facti sūt cā. sic. n. scriptū erat: Ex te exiet rex q̄ pascet ppl'm meū isrl' ⁊ dies ei" a dieb" seculi. Si ergo integrā ppheticā ptulissent: ꝓsideras herodes q̄ venereat rex terren"! cui" dies a dieb" seculi erāt: in tātū furorē nō exarsisset. HIERO. sup matth. Est aūt sensus ppheticus talis: Tu bethleē terra iuda vel effrata: q̄d ió dr: q̄ ē alia bethleē i galgalis sita: q̄ uis puus vicus inter milia ciuitatuz iuda: tm ex te nasceet christ" q̄ erit dñator isrl: q̄ fm carnē de dauid ē: de me tm nat" ē āte secula: ⁊ ió dr: Egressus ei" ab initio a dieb" eternitatis: q̄ in pncipio vbū erat apud deū. Sz hoc vltimū vt dcm ē iudei tacuerūt: alia vo mutauerūt: vel, ppt ignorantiā vt dictū ē: vel ad maiorē manifestationē: vt herodi alienigene intellectū ppheticus apirēt. vñ, p eo q̄ ppheta dixit: Effrata: q̄d erat nomē ātiquū ⁊ forte herodi ignotuz: dixerūt: terra iuda. Pro eo aūt q̄ ppheta dixerat: Minima es in milib" iuda. volēs omdere puitatē ei" q̄tū ad ppl'i multitudinē: dixerūt: Neq̄q̄ minima es i pncipibus iuda. volētes omdere magnitudinē dignitatis, pueniētez ex dignitate pncipis nascituri: q̄si dicerēt: Magna es inter ciuitates ex q̄b" pncipes, pdierūt. REMI. Uel talis ē sēsus: q̄uis minima videaris int vrbes pncipatū hntes: tm nō es minima: q̄ ex te exiet dux q̄ regat ppl'm meuz isrl'. dux aūt iste christ" ē: q̄ ppl'm fidelē regit ⁊ gubernat. CHRY. i ho. Intēde aūt certitudine ppheticus: nō. n. dixit q̄ i bethleē erit: sz q̄ de bethleē exiet: omdēs q̄ ibi solū nasceret. Quō aūt hz rōnē de ꝓrobabel hec dicta eē vt q̄d dicūt: nō. n. exit" ei" fuit a pncipio ex dieb" seculi. Neq̄ etiā ex bethleē exiuit: cū nō i iudea sz i babylonia nat" sit. Est etiā ad hoc q̄d dic: Neq̄q̄ minima es: q̄ ex te exiet. null". n. ali" illustrē fecit villā in q̄ nasceret q̄ christus. Post natiuitatē. n. a finib" orbis trahꝝ veniūt visuri psepe ⁊ tugurij locū. nō aūt dixit: Ex te exiet filu" dei: sed dux q̄ pascet ppl'm meū isrl'. oportebat. n. i pncipio ꝓdescēdere vt nō scādalizarēt: ⁊ q̄ ad salutē hoūm ptinebāt pdicare vt magis iducerent. Q̄d aūt dic: Qui regat ppl'z meū isrl'. Isrl'. n. hic dicit eos q̄ crediderunt ex iudeis. si aūt nō oēs christus rexit: eoꝝ ē accusatio. De gētib" aūt interi tacuit: ne scādalizaret iudeos. Unde aūt mirabile dispēlationē: iudei. n. ⁊ magi simul se iuicem docēt. iudei a magis audiūt: q̄ xpm i orientis regione stella pdicabat: ⁊ magi a iudeis: q̄ pphete ātiqtus cū nūciauerūt: vt geminato testimonio ꝓfirmati ardētiori fide expeterēt: quē ⁊ stelle claritas: ⁊ pphie manifestabat auctoritas. AVG. in ser. de epiph. Poterat. n. stella q̄ magos pduxit ad locū vbi erat cū matre v̄gine de" ifans ad ipsā eos pducere ciuitatē: si tm subtraxit se: nec eis prorsus apparuit donec de ciuitate i q̄ xps nasceret ⁊ ipi iudei dicerēt: In bethleē iude: sil'es facti fabris arche noe: qui alijs vbi euaderēt pstiterūt: ⁊ ipsi diluuio perierūt: sil'es lapidib" miliarijs viā oderunt: nec ipsi ābulare potuerūt. Audierūt: ⁊ abierūt iquisitores: dixerunt: ⁊ remanserūt doctores. Nūc quoq̄ iudei sile aliq̄d nobis exhibere nō desinunt. nōnulli. n. paganoꝝ q̄n eis de scripturis testimonia clara ,pferim": vt nouerūt christū āte, pphetatū suspecti ne forte a xpianis ista ꝓficta sint: malūt credere codicib" iudeorū: ⁊ sic tūc magi fecerāt: iudeos dimittūt inaniter lectitare: ipsi pgunt fideliter adorare.

¶ Tuc herodes clam vocatis magis diligēter didicit ab eis tps stelle q̄ apparuit eis: ⁊ mittens illos in bethleē: dixit: Ite ⁊ introgate diligēter de puero: ⁊ cū inueneret renūciate mihi: vt ⁊ ego veniēs adorē eū. Qui cuz audissent regem abierūt.

CHRY. sup matth. Postq̄ audiuit herodes rñsū duplici mō credibile: pmū q̄ a sacerdotib" fuerat dictū: de inde q̄ exēplo ppheticō fuerat ꝓrobatū: nō tm ad deuotionē flectit nasciturī regis: sz ad maliciā iterfectiōis eius p dolū. vidit. n. q̄ nō poterat magos nec blādimētis flectere: nec minis trere: nec auro corrūpere: vt ꝓsentirēt i interfectionē regis futuri: ió illos decipe cogitauit. vñ dr: Tūc hero. clā voca. magis. Occulte aūt vocauit eos: vt nō viderēt iudei quos hēbat suspectos: ne forte q̄si regez suegētis amātes pderēt ꝓsiliū ei". Diligēter didicit ab eis tēpus stelle. REMI. Idcirco diligenter: q̄ callid" erat: ⁊ timebat ne nō reuerterent ad eū: vt tūc sciret q̄d ageret de puero occidēdo. AVG. i ser. de epiph. Ferme aūt biennio āte visa ē stella miratib" q̄d eēt. Sz tūc itelligit idica tū eis cui" esset stella: q̄ iā diu videbat q̄n nat" ē: q̄ p illā significat. Sz postq̄ xpo nato reuelatū ē magis: venerūt ab orīēte: ⁊ xij. die adorauerūt eū: quē āte paucos dies natū fuisse didicerūt. CHRY. i ho. Uel āte multū tēpus hec stella apparuit: qm multū tps i itinere erāt magi ꝓsūpturi: vt ꝓfestim cū nat" eēt xpo assisterēt: euz i fascijs adorātes vt mirabilior appareret. GLO. Scōm alios vo a die natiuitatis xpi credit stella tm apparuisse ⁊ pacto officio cū noua eēt desijt eē. ait. n. Fulgēti": Puer nat" noua stellā fabricauit. Cognito autē loco ⁊ tpe psonā pueri vult nō ignorare. vñ dic: Ite ⁊ introgate diligēter de puero. illō pcepat q̄d absq̄z precepto erāt facturi.

CHRY. i ho. Nō aūt dic: Interrogate de rege: sz de

Hierony. a.

Hieronym. a.

puero: neq. n. ꝓncipatus nomie eus vocari sustinebat.

CHRY. sup matth. Ergo vt ad hoc eos iduceret: de uotione, pmittebat: ⁊ p eā gladiū acuebat: ⁊ malicīā cordis sui humilitatis colore depigebat. Talis ē cōsuetudo oium malignorꝝ qñ aliquē i occulto graui' ledere volunt humilitatē illi ⁊ amicitias fingūt. Unde dic: Et cū iueneritis renūciate mihi: vt ego veniēs adorē eū. GRE. i ho. Adorare eū se velle simulat: vt qsi hūc si iuenire possit: extīguat. Seqt: Qui cū audissēt regē abierūt. REMI. Audierūt magi herodē vt qrerēt dñm: sz nō vt ad eū reuerterēt. Significabāt. n. bonos auditores: q bona q̄ audiūt a mal' pdicatorib' faciūt: sz tñ opa illorꝝ nō imitāt.

¶ Et ecce stella quā viderāt i oriēte: añcedebat eos: vsqz dū veniēs staret supra vbi erat puer.

CHRY. sup matth. Ex hoc loco oñdit: q: cū stella deduxisset magos ppe hierlm abscōdita ē ab eis: vt relicti a stella cogerēt i hierlm iterrogare de xpo: sil' ⁊ manifestare: ppt duo: ꝓmo ad ꝓfusionē iudeorꝝ: q: gētiles stelle tā tūmo visiōe ꝓfirmati: xpm p alienas ꝓuicias reqrebāt. ⁊ iudei ab ifantia ꝓphetias legētes de xpo: ⁊ i suis finib' natū nō susceperūt: demū vt iterrogati sacerdotes vñ nascit xps: ad ꝓuidiciū suū rñderēt: de bethleē: q: qui herodē docuerāt de xpo: ipsi ignorabāt de illo. ⁊ iō post interrogationē ⁊ rñsionē habitā subdit: Et ecce stella quā viderāt in oriēte añcedebat eos. vt ꝓsiderātes obsequiuz stelle: regis itelligerēt dignitatē. AVG. i ser. de epi. Et vt xpo plenū redderet obsequiū tpauit gradū donec magos pduceret ad puerū. Obsequiū pbuit: nō iperiū adduxit. supplices oñdit āplissimo lumie: ⁊ tecta nati cōfudit: sicqz discessit. vñ seqt: Usqz duz veniēs staret supra: vbi erat puer. AVG. sup matth. Quid aūt mirū si sole iusticie orituro: stella mīstrabat diuina? Stetit enim supra caput pueri: qsi dicēs: Hic ē. vt q: loquēdo monstrare nō poterat: stādo demōstraret. GLO. Hic aūt apparet q stella i aere posita erat: ⁊ domui i q puer erat mlt' vicina: alit eni domū nō discreuisset. AMBRO. sup lucā: Hec aūt stella via ē: ⁊ via xps: q: sm icarnationis mysteriū xps ē stella: ipse. n. ē stella splēdida ⁊ matutina. vñ vbi herodes ē: nō videt. vbi aūt xps: rursū videtur ⁊ viā mōstrat. REMI. Uel stella significat grazz dei: herodes diabolū. q aūt p pctm̄ se diabolo subdit: mox ḡram pdit. q si p pniam recesserit: mox grām iuenit: que nō dimittit: donec pducat ad domū pueri. i. ecclesiam.

GLO. Uel stella ē illuminatio fidei: q̄ ad primū ducit qua dū diuertūt ad iudeos: magi amittūt: q: dū a malis ꝓsiliū querūt verā illuminationē pdunt.

¶ Uidentes autē stellā: gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domū inuenerūt puerum cū maria matre eius: ⁊ procidentes adorauerunt eum: ⁊ apertis thesauris suis obtulerunt ei munera: aurum thus: ⁊ myrrham.

GLO. Postq̄ pmisit stelle obsequiū: subiūgit euāgelista magorꝝ gaudiū dicēs: Uiden aūt stellā gaui. sūt gauma. valde. REMI. Et sciendū q nō satis fuit dicere euāgelīste: Gauisi sūt. sz addidit: Gaudio magno. ⁊ valde. CHRY. sup matth. Gauisi ergo sūt: q: spes eorꝝ nō erat decepta: sz āplt' ꝓfirmata q tāti itineris non sine cā susceperūt laborē. GLO. Gaudio gaudet: q̄ pp deū gaudet: q̄ ē vera gaudiū. Addidit aūt ⁊ magno: q: de magno gaudebāt. CHRY. Per mysteriū eni stelle itelligebāt: qm̄ dignitas tūc nati regis excedebat mēsurā oium mūdialiū regū addidit etiā valde. REMI. Quia voluit oñdere q magis gaudēt homines de rebus perditis q̄ semp possessis. Subdit aūt: Et itrā. domū inue. puerorꝝ.

LEO papa. i. ser. de epi. Quātitate paruū: aliene opis idiguū: fandi ipotētē: ⁊ nulla ab hūane ifantie generalitate discretū: q: sic fidelia erāt testimonia: q̄ i eo maiestatē iuisibilis diuinitatis oñderēt: ita ꝓbatissimuz debebat eē sēpiterna illā cēntiā filij dei verā suscepisse homis naturā.

Cū Maria matre eius. CHRY. sup matth. Nō diademate coronata: aut i lecto aureo recūbente: sz vix tunicā hñte vnā: nō ad ornamētū corꝝis: sz ad tegumētuz nuditatis q̄lē hēre potuit carpētarij vxor pegre ꝓstituta. Si ergo regē terrenū q̄rētes venissent: magis fuissent cōfusi q̄ gauisi: q: tāti itineris laborez sine cā susceppissent. Nūc aūt q: celestē regē q̄rebāt: ⁊ si nihil regale videbāt: in eo tñ soli' stelle testimonio ꝓtenti gaudebāt oculi eorꝝ ꝓtēptibilē puerū aspicere: q: spūs i corde eorꝝ terribilē eū mōstrabat: vñ, pcidētes adorauerūt eū. vident eni hominē: ⁊ agnoscūt deū. RABA. Diuio aū nutu factū ē: q̄ abierat ioseph ne aliq̄ male suspitōis occasio dareť gētib'. GLO. Qui lz morē sue gētis in donis offerendis sequant: arabes eni auro: thure ⁊ diuersis generib' aromatū abūdant: tñ aliq̄d mysterij munerib' demōstrare volebāt. vñ sequit: Aptis thesauris suis obtulerūt ei munera: aurū: thus: ⁊ myrrhā. GRE. Aurū quippe regi ꝓgruit: thus vo i dei sacrificiū ponebat: myrrha autē mortuorꝝ corpa cōdiunt. AVG. i ser. de epi. Aurū igit soluit q̄si regi magno: thūs imolat vt deo: myrrha pbet q̄si, p salute oiuz morituro. CHRY. Hec aūt ⁊ si tūc nō itelligebāt: fm q̄si mysteriū ista gerebant: vel q̄d significaret vnūquodq̄z mun': eorꝝ nihil ꝓtrariū ē. Sīa eni que illos hec oia facere hortabat: ipsa ordinauerat vniuersa.

REMI. Et sciēdū q̄ isti nō singuli singula obtulerūt: sz singuli tria: ⁊ singuli cū suis munerib' regē deū ⁊ hominē pdicauerūt. CHRY. in ho. verecūdent q̄ Martion ⁊ paulus samosetan': q̄ nolūt videre: q̄ magi viderūt: q̄ ecclesie sūt pgenitores: deū i carne adorantes. qm̄ eni i carne erat: fascie mōstrāt ⁊ pscpe. qm̄ aūt nō vt puꝝ hoiem adorant: sz vt deū: demōstrant dona q̄ deo offerre decēs erat. Cōfundant ⁊ iudei videntes se ꝓuentos a magis: ⁊ neq̄z post illos venire studēt. GRE. Potest ⁊ i his aliud itelligi. Auro nāq̄z sapia designat: Salomōe teste: q̄ ait: Thesaur' desiderabilis requescit i ore sapiētis. Thure qō deo icēdit: virt' orationis expimit: fm illud. Dirigat oro mea sicī incēsū i ꝓspectu tuo. Per myrrhā vero carnis mortificatio figurat. Nato ergo regi aurū offerimus: si i ꝓspectu ei' sapie lumie splēdemus. Thus offerimus: si p oronū studia deo redolere valeam'. Myrrhā offerim': si carnis vitia p abstinētiam mortificamus.

GLO. Tres aūt viri q̄ offerūt: significant gētes de tribus partib' mūdi veniētes. Thesauros aperiūt dū fidē cordis p ꝓfessionē oñdunt. Bñ aūt i domo docētes ne thesaurū bone cōscie iactādo, ppalem'. Offerūt tria munera: hoc ē fidē sācte trinitatis. vel aptis thesauris scripturarū: historicū: moralē: ⁊ allegoricū sensū offerūt. vel logicā: physichā: ⁊ ethicā: dū illa fidei seruire faciūt.

¶ Et rñso accepto in sōnis ne redirēt ad herodē: p aliā viam reuersi sūt in regionē suā.

AVG. i ser. de epi. Herodes ipius feūs ex timore crudelis voluit deseuire. Sz quō poterat cape euz: q̄ ipsas fraudes venerat āputare: Ut ergo ei' fraus elideret. seqtur: Et rñso accepto. HIERO. Qui eni munera obtulerūt dño: ꝓñr rñsuz accipiūt. Rñsū nō p angelū fieri dz: vt meritorꝝ ioseph ꝓuilegiū demōstraret. GLO. Fit autē hec rñsio p ipz dñm: q: null' ali' viā reuersiōis istituit: nisi ille q̄ dicit: Ego sū via. nō tñ loqt puer ad eos: ne diuinitas āte tps reueleť: ⁊ vt vera hūanitas habeat. Dicit aūt: Et rñso accepto. Sic eni moyses tacitus clamat: sic isti pio affectu iterrogabāt q̄d diuina iuberet voluntas. Dicit aūt: Per aliā viā reuersi sūt i regionē suā. q̄a ifidelitati miscēdi nō erāt iudeorꝝ. CHRY. in ho. Intuere aūt magorꝝ fidē q̄liter nō scādalizati sūt i seipsis dicētes: Si magn' ē puer hic: q̄ necessitas fuge ē: ⁊ occulte recessiōis? Hoc eni ē vere fidei nō q̄rere cās eorꝝ q̄ ve ꝓcipiū

tur: sed

Hieron. b.

tur:ſz ſuaderi ſolũ ab eis. CHRY.ſup matth. Si aũt magi xpm q̃ſi terrenũ regẽ q̃ſiſſet:inueniẽtes eũ apud ipſũ mãſiſſet: nũc aũt adorauerũt ⁊ reuerſi ſũt. Cũ aũt reuerſi fuiſſent:mãſerũt colẽtes deũ magis q̃ añ:⁊ pdicantes multos erudierũt. Et deniq̃ cũ thomas iuiſſet ad,puinciã illã adiũcti ſũt:⁊ baptiçati facti ſũt executores pdicatiõis ipſi⁹. GRE. Magnũ vo nobis aliq̃d magi inuũt q̃ i regionẽ ſuã p aliã viã reuertũt. Regio q̃ppe nr̃a paradiſus:ad quẽ Jeſu cognito redire p viã q̃ venimus ,phibemur. A regiõe eteni nr̃a:ſupbiẽdo:viſibilia ſequẽdo:cibũ vetitũ guſtãdo diſceſſim⁹.ſz ad eã neceſſe ẽ vt flẽdo: obediẽdo:viſibilia ꝓtẽnẽdo:atq̃ appetitũ carnis refrenãdo redeam⁹. CHRY.ſup matth. Nec etiã erat poſſibile: vt q̃ ab herode ad chriſtũ veniſſent:redirẽt ad herodẽ.q̃.n.relicto xpo ad diabolũ trãſeũt p peccatũ: frequẽter p pniam reuertunt ad xpm. Qui eni fuit i inocentia:dũ neſcit q̃d ſit malũ:facile decipit. Sz cũ expertus fuerit malũ q̃d iuenit:⁊ recordat⁹ bonũ q̃d pdidit:ꝓpunctus redit ad deũ. Qui aũt relicto diabolo venit ad xpm difficile redit ad diabolũ:q̃ dũ gaudet in bonis que iuenit:⁊ recordat mala q̃ euaſit:difficile redit ad malũ.

¶ Qui cũ receſſiſſent:ecce angelus dñi apparuit in ſõnis ioſeph dicẽs:Surge ⁊ accipe puerum ⁊ matrẽ eius:⁊ fuge in egyptũ:⁊ eſto ibi vſq̃ dũ dicam tibi. Futurũ ẽ enim:vt herodes querat puerũ ad pdendũ eũ. Qui conſurgẽs accepit puerũ ⁊ matrẽ eius nocte ⁊ ſeccesſit in egyptum. Et erat ibi vſq̃ ad obitum herodis:vt adimpleretur q̃d dictum eſt a dño per prophetam dicentẽ: Ex egypto vocaui filium meum.

RABA. Dic ꝑtermittit matthe⁹ diez purificatiõis in q̃ oportebat ꝑmogenitũ offerri i tẽplo:⁊ agnum vel parturturũ:nõ aũt colũbarũ. Et quãuis timerẽt herodẽ: tñ nõ ſũt auſi trãſgredi legẽ:q̃n ad tẽplũ puerꝫ deferrẽt. Cũ itaq̃ rumor de puero iã incipet dilatari:mittit ãgel⁹ q̃ i egyptũ faciat puerũ trãſportari.vñ dicit:Angel⁹ do.ap. in ſõ.ioſeph. REMI. Per hoc q̃ ſemp ãgel⁹ ioſeph in ſõnis apparuiſſe dr̃ myſtice deſignat:q̃ illi q̃ a curis terrenis:⁊ ſecularib⁹ negocijs q̃eſcũt:pfrui ãgelica viſione merẽt. Dicit ergo ei:Sur.⁊ acci.pue.⁊ ma.ei⁹. HILA. Cũ deſpõſatã eã iuſto ſignificabat:ꝓiugẽ nũcupauit: ſed p⁹ partũ mr̃ tñ Jeſu oñdit: vt quẽadmodũ iuſto ioſeph deputaret marie i vginitate ꝓiugiũ.ita venerabilis eius oñderet i ieſu mr̃is vginitas. CHRY. ſup mat. Non aũt dicit:accipe mr̃em ⁊ puerũ ei⁹:ſz ecouerſo:q̃ nõ ,ppt mr̃em puer nat⁹ ẽ:ſz ,ppt puerũ mr̃ pparata ẽ. Sequit: Et fuge i egyptũ. Quõ autẽ filij⁹ dei añ hoiem fugit:aut q̃s liberet de inimici:ſi ⁊ ipſe inimicos ſuos timet? Et ꝑmũ q̃dẽ oz vt regulã hũane nature quã ſuſcepit ꝓfuet: ⁊ i hac pte:q̃ hũane nature ⁊ puerilitati ꝓuenit fugere ptãtẽ minãrẽ:deide vt ceteri xpiani cũ neceſſitas pſecutionis aduenerit fugẽ nõ erubeſcãt. Sz q̃re in egyptũ? Recordat⁹ ẽ eni dñs q̃ nõ in finẽ iraſcit: quãta mala fecerit ſup egyptũ:ſ̃ mittit filiũ ſuũ i eã:⁊ dat illi magne recõciliatiõis ſignũ:vt decem plagas egypti vna medicina ſanaret: vt ppl̃s q̃ añ fuerat pſecutor ppli ꝑmogeniti: cuſtos fieret filij vnigeniti.vt q̃ illi violẽter dñati ſũt:iſti cũ deuotione ſeruirẽt: vt iã nõ irẽt ad mare rubrũ demergẽdi: ſz vocarẽt ad aq̃s baptiſmatis viuificãdi. AVG.i ſer.de epi. Audi etiã magni myſterij ſacrm. Moyſes aliq̃n i egypto pfidis clauſerat diẽ:illuc xp̃s aduenies ſedẽtib⁹ in tenebris reddidit lucẽ.fugit:vt illumiaret:nõ fugit vt lateret. Sequit: Et eſto ibi vſq̃ dũ di.tibi:futurũ ẽ eni:vt hero. pue.q̃rat ad pdendũ eũ. Putabat eniz infelix tyrãn⁹ ſaluatoris aduẽtu regali ſe ſolio detrudẽdũ:ſz nõ ita ẽ.non ad hoc venerat chriſt⁹ vt alienã gloriã iuaderet:ſz vt ſuã donaret. Sequit: Qui cõſur.acce.pue.⁊ ma.ei⁹ noc.⁊ ſeceſſit i egyptũ. HILA.ſ.idolis plenã: Jã.n.poſt iudeorũ inſectationẽ iudea reliquẽs:igno rãti ſeculo colẽd⁹ inferi. HIERO. Qñ igit tollit puerũ ⁊ matrẽ ei⁹ vt i egyptũ trãſeat:nocte tollit i tenebris.qñ vo reuertit i iudea: nec nox nec tenebre ponũt in euãgelio. CHRY. ſup matth. Dis eni pſecutiõis ãguſtia nox ẽ:refrigeriũ autẽ dies. RABA. Vel q̃a luce vã recedẽte lucis ipi⁹ mores in tenebris remãſerũt:ipſa vero redeũte illuminantur. Hieronym. b.

CHRY. i ho. Vide aũt ſtatim ipſo nato tyrãnũ inſanire:⁊ q̃ mr̃ cũ puero ad extraneã effugat regionẽ: vt ſi tu icipiens alicui ſpiritali rei deſeruire:videaris tribulari: nõ turberis:ſz oia virilit feras hoc bñs exẽplum. BE. Qd̃ eni dñs a parẽtib⁹ ſublat⁹ ẽ in egyptũ: ſignificat electos ſepi⁹ malorꝫ ip̃robitate ſuis effugãdos ex ſedibus: vel etiã exilio dãnãdos. Si q̃dẽ ipſe q̃ ſuis erat pceptus: Cũ vos pſecuti fuerit i vnã ciuitatẽ:effugite i aliam: ꝑm⁹ fecit q̃d pcepit:fugiẽdo hoiem q̃ſi hõ i terra: quem ſtella magis paulo añ adorãdũ mõſtrauit ex celo. RE MI. Qa aũt dñs in egyptũ iturus eẽt:predixerat eſaias cũ ait: Ecce dñs aſcẽdet ſup nubẽ leuẽ ⁊ igredicet egyptũ: ⁊ diſpdet ſimulacra egypti. REMI. Cõſuetudo aũt fuit iſti euãgeliſte oia q̃ dixit ꝓfirmare:⁊ hoc iõ: q̃ iudeis ſcribebat: Jõq̃ ſubiũgit:Vt adiple.q̃d dcũ ẽ a do. p ,pphe.dicẽ. Ex egy.vo fi.meũ. HIERO. de optio genere iterptãdi: Hoc.lxx. iterptes nõ hnt:ſz in Oſee ,pphete iuxta hebraicã ſcribit vitatẽ: Quia puer iſrl̃: ⁊ dilexi eũ. Ex egypto vocaui filiũ meũ:p quo. lxx. trãſtulerũt: Quia paruul⁹ ẽ iſrl̃ ⁊ dilexi eũ:ex egypto vocaui filiuꝫ meũ. HIERO. ſup oſee: hoc aũt teſtimonio vtit euãgeliſta:q̃ hec typice referãt ad xpm. Notãdũ.n.q̃ i hoc ,ppheta:⁊ i alijs ita de aduẽtu xpi:⁊ deuotiõe gẽtiũ prenũciat vt radix hiſtorie nõ penit⁹ deſerat. CHRY. in ho. Eſt etiã ,pphetie lex multa multotiẽs de alijs: copleri autẽ in alijs:ſic de ſymeone ⁊ Leui dcũ ẽ. Diuidã eos i iacob:⁊ diſpgã in iſrl̃: q̃d nõ i eis ſz i nepotib⁹ ꝓpletũ ẽ q̃d ⁊ hic apparet. Chriſt⁹ eni natura dei fili⁹ ẽ: ⁊ ſic in eo ve ,pphetia ꝓplet. HIERO. Poſſum⁹ autẽ ⁊ hũc locũ ꝓſolari:⁊ iducem⁹ teſtimoniũ ex numeris: De⁹ ex egypto vocauit eũ:gl̃ia ei⁹ ſic vnicornis. REMI. Per ioſeph aũt deſignat ordo pdicatorꝫ:p Maria ſacre ſcripture:p puerũ noticia ſaluatoris:p pſecutionẽ herodis pſecutio quã paſſa ẽ eccl̃ia i hieroſolymis:p fugã ioſeph in egyptũ trãſitus pdicatorũ ad gẽtes ifideles:Egypt⁹.n.tenebre iterptat.p tps quo fuit i egypto ſpaciũ tpis ab aſcenſione dñi vſq̃ ad aduentũ antichriſti:p obitum herodis extinctio inuidie in cordibus. Hieronym. b.

¶ Tũc herodes videns quoniã illuſus eſſet a magis:iratus eſt valde:⁊ mittẽs occidit oẽs pueros q̃ erãt in bethleẽ ⁊ in oibus fũibus eius a bimatu ⁊ ifra:ſm tẽpus q̃d exq̃ſierat a magis.

CHRY. ſup matth. Poſtq̃ paruul⁹ ieſus magos ſuo iperio ſubiugauit:non ptãte corpis ſz grã ſpũs iraſcebat herodes:q̃ q̃s ipe ſedẽs i throno regni ſuadere nõ potuit:his ieſus paruul⁹ placuit i pſepio iacẽs:deide ꝓtẽnentes cũ magi addiderũt cãs doloris.vñ dr̃:Tũc hero.videns qñ illu.eẽt a magis ira.ẽ valde. Illa eni regũ ira magna ⁊ iextiguibil ẽ:quã regni ẕel⁹ accẽdit. Sz q̃d fecẽ? Dit tẽs occidit oẽs pueros. Sic.n.beſtia vlnerata:q̃q̃d oculi ei⁹ occurrit:q̃ſi actorẽ ſui vulneris dilaniat:ſic ⁊ ille deluſus a magis irã ſuã ſup paruulos diffũdebat. Dicebat.n. cogitãs i furore: Certe magi puerũ iuenerũt:quẽ regnaturũ dicebãt:nã rex regni ẕelo replet⁹ de his oia timet: oia ſuſpicat. Jõ q̃ miſit ⁊ interfecẽ oẽs paruulos:vt vnũ iueniret in oib⁹. AVG. i ſer.de epi. Et dũ iſequit xpm regi nr̃o coeuũ: ꝓcurauit exerciti ſtolis victricibus cãdidatum.

AVG. in ſer.de inocẽtib⁹: Ecce ,pphan⁹ hoſtis beatis paruul⁹ nũq̃ tãtũ ,pdere potuiſſet obſeq̃o q̃tũ ,pfuit odio nã q̃tũ ꝓtra eos iniq̃tas abũdauit:tãtũ grã bñdictionis

effulsit. IDEM. O paruuli bti: ille de vra corona dubitabit i passione p xpo: q etiã paruul' baptismũ ꝓdesse nõ existimat xpi: nã q nat' hẜ potuit p̃dicatores ãgelos narratores celos: adoratores magos: potuit ⁊ illis ne p eo sic moriret p̃stare: si sciret illa morte pituros: ⁊ nõ potius maiore felicitate victuros. Absit vt ad liberandos hoies xps veniẜ de illor p̃mio q̃ p illo interficerent: nihil egerit q̃ pẜdẜ i ligno p' eis a qb' iterficiebat: orauit.

Hierony. b.

RABA. Nõ ẜ aũt ꝓtẜt' vastatiõe bethleẜ: sz adiacẜtia loca vastauit: nec vllã misericordiã etatis habuit: a filio vni' noctis vsq ad filiũ duor ãnorũ: qn oẜs occideret. vñ subdit: In bethleẜ ⁊ i oib' finib' ei' a bimatu ⁊ infra.

AVG. i ser. de epi. In celo eni videraẜt magi ignotissimã stellã nõ añ paucos dies: sz añ finẜ biẜnij sic inq̃rẜti herodi patefecerũt. vñ a bimatu ⁊ ifra occidit ifantes: ꝓ pẜ qõ seq̃t: fz tps qõ exq̃sierat a magis. AVG. i ser. de ino. Uel qz timebat ne puer cui sidera famulãt: spẜm suã paulo sup etatẜ vel ifra trãsformaret: vel etatẜ sui tpis occultaret: iõ videẜ pueros a bimatu vsq ad pueros vnius diei iterfecisse. AVG. de cõ. cuã. Uel aliquor magis ꝓpinquãtiũ pẜculor trorib' agitat': herodes ab illa cura. s. inẜficiẜdi pueros mẜte abrepta i aliis poti' occupat. vel potuit credere magos fallacis stelle visiõe deceptos postea q̃ nõ iuenerũt quẜ natũ putauerant: erubuisse ad se redire: atq ita timore depulso a pseqẜdo puero q̃euit. ⁊ sic ꝓpletis diebꝰ purgatiõis tute cũ illo ascẜdere potuerũt. Quis eni nõ videat vnũ illũ diẜ regẜ mltis occupatũ latere potuisse: deide vulgatis rebꝰ q̃ in tẜplo dicte facteq fuerãt: herodes sensit se a magꝰ illusũ: ac deide sic hic dr: multos ifantes occidit.* BEDA in ho. In hac aũt morte pueror oium xpi martyrũ pciosa ẜ mors designata: q̃ paruuli occisi sũt: significat p humilitatẜ meritũ ad martyrij pueniẜdũ gloriã: q̃ in bethleẜ in oib' finib' ei' occisi sũt: oñdit in iudea. vñ ecclie cepit origo: ⁊ vbiq p orbẜ pseqẜtionẜ securũ. q̃ hi mi occisi sũt: doctrina et opatiõe pfectos indicãt. Qui vo ifra simplices: q̃ illi q̃ dẜ occisi sũt: ⁊ christus euasit: insinuat corpora martyrũ ab ipijs posse perimi: sz xpz ab eis nõ posse auferri.

¶ Tũc adimpletum est: quod dictũ est p hieremiã ꝓphẜtã dicentẜ: Vox in rama audita ẜ: ploratus ⁊ vlulat' multus: rachel plorãs filios suos ⁊ noluit consolari: quia non sunt.

Hieron. b.

Quia euãgelista horrore ipleuit auditorẜ crudelẜ occisionẜ. CHRY. in ho. Narrãs rursus mitigationẜ apponit: oñdẜs q̃ hec nõ fcã sẜ deo nequeũte, phibẜ atq ig̃rãte: sz p ꝓphaz p̃dicẜtẜ. vñ dicẜ: Tũc ipletũ ẜ. HIER. sup hiere. Hoc hieremie testimoniũ matthe' non fm hebraicã vitatẜ: nec iuxta. lxx. ꝓtulit. Ex q̃ pspicuũ ẜ euãgelistas ⁊ aplos nõ iterptatonẜ alicui' secutos: sz tanq̃ hebreos qõ legebãt hebraice suis fmonib' expressisse.

Hierony. a.

HIERO. sup mat. Q aũt dr: In rama. nõ putem' loci nomẜ ẜ: qõ ẜ iuxta Gaba: sz Rama excelsũ interptat: vt sit sensus. Vox i excelso audita ẜ. i. lõge lateq vispsa.

CHRY. sup mat. Uel qm̃ de morte inocẜtiũ: iõ i excelso audiebat: fm illõ: Vox paupis penetrat nubes. Q aut ẜ dicit Plorat': fletũ paruuloꝝ oñdit. Q aũt dicit Ululat': matrũ significat lamẜtũ. i paruulis aũt moris faciebat finẜ doloris: i matrib' aũt semp p memoriã reparat. ⁊ iõ dicẜ: Ululat' mult': rachel plorãs filios suos. HIE. De rachel nat' ẜ beniamin: i cui' tribu nõ ẜ bethleẜ. Querit q̃ quõ rachel filios iude. i. filios bethleẜ q̃si suos ploret: Rñdebim' breuiẜ: qz sepulta sit iuxta bethleẜ i effrata: ⁊ ex corpuscli hospitio mris nomẜ accepit: Siue qm̃ iuda ⁊ beniamin due tribus iũcte erãt: ⁊ herodes precepit nõ solũ i bethleẜ interfici pueros: sz ⁊ i oib' finib' ei' p occisionẜ bethleẜ itelligim' multos etiã beniamin fuisse cesos. AVG. de q̃. no. ⁊ ve. te. Uel qz filij beniamin q̃ ad rachel pũnẜt: olim a reliq tribub' extincti sũt: ⁊ i pũ

Hierony. a.

Hierony. a.

Hierony. b.

ti ⁊ i futuro erasi. Tũc q̃ rachel cepit filios suos plãgere: qñ filios sororis sue i tali cã vidit occisos: vt eterne vite hẜdes existerẜt: cui. n. aliq̃d aduersũ cueniat ex felicitate alteri': ifausta misere luget. REMI. Assũpsit aũt scũs euãgelista ad exaggerãdã magnitudinẜ lucr': vt dicẜt etiam rachelẜ mortuã plorasse filios suos: ⁊ noluit ꝓsolari: qz nõ sũt. HIERO. Et hoc fm duplicẜ itelligẜtiã: siue q̃ eos i eternũ mortuos existimaret: siue q̃ se ꝓsolari nollet de his: quos sciuit eẜ victuros: vt sit sensus: Noluit ꝓsolari de hoc q̃ nõ eẜt. HILA. Nõ eni nõ erãt hi q̃ mortui putabant: i cẜnitatis eni ꝓfectũ p martyrij glaz efferebãt. ꝓsolatio aũt rei amisse erat p̃stãda: nõ aucte. HILA. sup matth. Rachel ecclie typũ ꝓtulit diu sterilis: nũc fecũde. hui' plorat' ex filijs nõ iccirco qz ereptos dolebat audit: sz qz ab his pimebat: quos filios retinere voluisset. RABA. Uel significat ecclìam q̃dẜ plorare scorũ de hoc seculo ablatiõez: sz nõ ita velle se ꝓsolari: vt q̃ seculũ morte vicerũt: rursus ad sclĩ certamia secũ redeãt tolerãda: qz nõ sẜ vltra reuocãdi i mũdũ. GLO. Uel nõ vult ꝓsolari i pñti: qz nõ sũt: sz oẜm spẜm ⁊ ꝓsolationẜ ad eternã trãsmittit vitã. RABA. Bñ aũt rachel: qz ouis vel vidẜs dr: ecclìam figurat: cui' tota itentio vt deũ cõtẜplet: iuigilat. ⁊ ipsa ẜ ouis cẜtesima quã pastor in humeris reportat.

¶ Defuncto autẜ herode: ecce angelus dñi apparuit in sõnis ioseph in egypto dicẜs: Surge ⁊ accipe puerũ ⁊ matrẜ eius: ⁊ vade in terrã israel. Defuncti sunt eniz qui querebant animam pueri. Ex ecclìastica historia: Cũ p sacrilegio: qõ herodes i saluatorẜ ꝓmiserat: ⁊ scelẜ qõ iniq̃ vox ei' pegerat: vltio eũ diuia purgẜt i mortẜ: corp' ei' vt ioseph' refert: morbus iuasit diuersus: ita vt diceret a vatib' nõ morbi corpis hec: sz diuie vltiõis eẜ supplicia: ipse aũt furore iã plen' nobiliores ⁊ ꝓmarios ex oi iudea ad se colligi ⁊ recludi iubet i carcẜ: mãdãs stati vt spm̃ exhalasset oẜs iterfici: vt ei' obitũ oẜs iudea defleret iuita. Paulo aũt añ q̃ nouissimũ spm̃ reddẜt: Antipatrũ filũ suũ iugulauit: p' duos pueros q̃s añ necauerat. s. alexãdrũ ⁊ aristobolũ. Talis igit herodis fili': q̃ digna supplicia scelẜ: qõ i bethleẜ erga paruulos gesserat: ⁊ p isidijs saluatoris exactus ẜ: ab euãgelista designat cũ dicẜ: Defũcto aũt herode. HIERO. Multi, ppẜ ignorãtiã historie labũt i errorẜ: putantes eũdẜ eẜ herodẜ: a quo i passiõe dñs irridẜt: ⁊ qui nũc mortu' eẜ referẜ. Ergo herodes ille qui cũ pilato postea amicitias fecit: hui' herodis fili' ẜ: frat archelai quẜ Tyberi' cesar lugdnũ relegauit: fratrẜq ei' herodẜ successorẜ regni fecit. Primo q̃ herode defũcto: Ecce apparuit angel' dñi i sõnis ioseph i egypto dicẜs: Surge ⁊ accipe puer ⁊ mrẜz ei'. DIONY. i cele. hierar. Uide qm̃ ⁊ ipse iesus supcelestib' ẜntijs existẜs: ad id qõ fm nos ẜ immutabilit' veniẜs nõ refugit ad se ordinatã ⁊ assũptã humanã ordinationẜ: sz obediẜs subdit dei pijs p angelos dispositiõib': ⁊ p medios ipsos ãnũciat ioseph a pẜ disposita filij ad egyptũ recessio: ⁊ iterũ ad iudeaz ex egypto trãsductio. CHRY. Uides eni qz ioseph ad misteriuz Marie erat elect': eũte eni illa i egyptũ ⁊ redeũte: q̃s misteriũ ei tãte necessitat' ipleret: nisi despõsata fuisset? Nã i ꝓma q̃dẜ facie maria puer nutriebat ⁊ ioseph ꝓseruabat. reuera aũt puer ⁊ matrẜ nutriebat: ⁊ ioseph tuebat. seq̃t: Et vade i trã israẜl. Quasi medic'. n. descẜdit i egyptũ vt visitaret eã lãguẜtẜ errorib': nõ vt remaneret i ea. Ratio assignat cũ subditur: Defũcti sũt enim: qui querebãt aiam pueri. HIER. Ex hoc loco itelligim' nõ solũ herodẜ: sed etiã sacerdotes ⁊ scribas eo tpe necẜ dñi fuisse meditatos. REMI. Sz si multi fuerũt: quõ in tã breui spacio extincti sũt: qz vt dcñ ẜ: herode mortuo occisi sũt oẜs maiores q̃ i custodia tenebant. CHRY. sup mat. Qõ dr ꝓsilio scm̃ eẜ: qz ꝓsẜscrũt herodi: vt inq̃reret puerum ⁊

rũ ⁊ occidẽt: q⁊ scripũ ē: Turbat' ē herodes ⁊ oīs hierolyma cũ illo. REMI. Aut certe locut' ē euãgelista per spẽm tropi qñ multi ponunt ꝓ vno. In hoc aũt q' dicit: Niam pueri: destruunt heretici, q̃ dixerũt xpm nõ sũpsisse aiam: ſz loco aie hũisse, diuitatẽ. BEDA i ho. Qui autẽ occisis ꝓ dño pueris herodes nõ loge post obijt: ⁊ ioseph dñm cũ mre ad terrã israel reduxit: significat oẽs persecutiões q̃ ꝓtra ecclia erãt mouẽde: psecutoꝝ morte vindicãdas: ⁊ pacẽ ecclie denuo reddẽdã: ⁊ scos q̃ latuerãt ad sua loca reuersuros. vel q' defuncto herode: redit ad terrã israel iesus: denũciat q' Enoch ⁊ helia ꝑdicãtib': iudei sopita moderne iuidie flãma fidẽ vitatis accipiẽt.

¶ Qui ꝓsurgens accepit puerũ ⁊ matrẽ eius: ⁊ venit in terrã israel. Audiẽs autẽ q' archelaus regnaret i iudea ꝓ herode patre suo timuit illo ire: ⁊ admonit' in sõnis secessit i partes galilee. Et veniẽs habitauit in ciuitate q̃ vocat naçareth: vt adipleret q̃ dcm ē p pphetas: qm naçare' vocabit. GLO. Angelice admonitiõi ioseph nõ iobediẽs fuit, vñ seqt: Qui ꝓsur. acce. pue. ⁊ ma. ei' ⁊ ve. i terrã israel. Nõ eni determinauerat ãgel': i quo loco ire israel: vt dubitãte ioseph iterũ reuertat: ⁊ frequẽtiori visitatõe ãgeli certior redderet. vñ seqt: Audiẽs aũt q' archelaus regnaret i iudea ꝓ herode pre suo: timuit illo ire. Ex historia iosephi habuit sicdẽ herodes vxores. xx. ex q̃rũ septẽ numero sã suscepit sobolẽ: p̃mogenit' ei' ãtipr ex iosida: alexander: ⁊ aristobol' ex mariamie: archelaus ex mathaca samaritide: herodes ãtipas q̃ postea tetarcha fuit: ⁊ philipp' ex cleopatra hierosolymitide. Trib' igit primis ab herode iterfectis: ⁊ post mortẽ ei' occasiõe testi pris: archelao gubernationẽ regni vsurpãte: ⁊ cã de successione regni ad cesarẽ augustũ delata: tandẽ de psilio senat' oẽz herodis monarchiã distribuit: mediã partẽ. s. idumeã ⁊ iudeã tradẽs archelao sub noie tetrarchie: pollicit' se facturũ eũ regẽ: si se dignũ ꝑbuisset. Mediã vo ptẽ i duas secuit tetrarchas: secessitq̃ galilea i partẽ herodis tetrarche: Iturei vo ⁊ traconitidis regio philippo. Fcũs ē ergo post herodẽ defũctũ archela' q̃si o yarch': qõ dñũ gen' hic regnũ appellat. AVG. de cõ. euã. Sz hic aliq̃s q̃ret: quõ sic lucas narrat: ubat pẽtes ei' p oẽs ãnos peni tẽtie i hierlm: si' archelai timore ibi, phibebant accedere: hoc dissoluẽ nõ ē difficile: fieri eni poterat vt p diẽ festũ iter tã ingẽtẽ turbã latenẽ ascẽderẽt mox reuersuri: cũ tñ alijs dieb' habitare metuerẽt: vt nec solẽnitate ꝑtermissa eẽnt irreligiosi: nec i ꝓtinua mãsiõe psicui. Iste quoq̃ intellect' pz vt q' lucas dicit p oẽs ãnos eos ascẽdere solitos i hierlm: tũc accipiam' fcm: cũ iã nõ metũeret archelaus: q̃ fm historiã iosephi solũ. ix. ãnis regnauit. Seqt: Et admonit' i sõnis secessit i partes galilee. Sz, forte hic dspiã moueat cũ matthe' dixerit: iõ timuisse ioseph cuz puero redeũtẽ ire i iudeã: q⁊ cũ pre suo herode archela' fili' ei' regnabat: quõ potuit ire i galileã: vbi ali' fili' eius herodes tetrarcha erat: vt lucas testat. Quasi vero ipsa sint tpa dñ' puero timebat: q̃ lucas ꝓmemorauit: q̃ vsq̃z adeo mutata erãt: vt i ipsa iudea nõ rex eẽt archela': sed ꝑses pilat'. GLO. Sz tũc q̃rit: q̃re nõ timuit ioseph in galileã ire: cũ ⁊ ibi archelaus regnaret: ſz meli' potuit latere cũ puero i naçareth q̃ in hierlz vbi erat caput regni archela': CHRY. i ho. Et etiã q⁊ villã natiuitatis mutauit: res obuiat: ipet' eni oīs erat aduersus bethleẽ ⁊ fines ei'. Venit igit ioseph i naçareth ⁊ piculũ fugiẽs ⁊ i patriã rediẽs. vñ sequit: Et ve. habi. i ciui. q̃ voca. naça.

AVG. de cõ. euã. Forte ⁊ hoc mouet: quõ dicat matthe' ꝓpter cũ puero iesu parẽtes ei' isse i galileã: q⁊ metu archelai i hierlm ire noluerit: cũ, ꝓpter magis isse galileã videat: q⁊ ciuitas eoꝝ erat naçareth galilee: sic lucas nõ tacuit: Sz itelligẽdũ ē: vbi ãgel' in sõnis i egypto dixit ad ioseph: Vade i terrã israel: sic itellectũ p̃mo eẽ a' ioseph: vt putaret recti' eẽ pgere i iudeã: ipa eni p̃mit' itelligi potuit ẽra israel. Postq̃ vo ꝓperit ibi regnare archelaũ noluit obijcere se piculo: cũ possz terra israel etiã a galilea itelligi: q⁊ ⁊ ipsã ppls israel i colebat. Quãq̃ possit ⁊ aliter solui: q⁊ potuit videẽ parẽtib' xpi nõ eẽ habitãdũ ibi cuz puero: nisi in hierusalem vbi erat templum dñi: ⁊ illuc iuissẽt nisi archelai pñtia terrerent. Nõ aũt diuisit' iubebant in iudea vel hierlm habitare: vt de archelao qõ timebãt ꝓtẽnere: ſz i terra israel in q̃ etiã vt dcm ē poterat intelligi galilea. HILA. Verũ typica ꝓseruata ē: ioseph eni aplo ꝓ tenet spẽm: q̃bus xps circũferẽd' ē credit'. Hi tãq̃ herode mortuo. i. pplo ei' i passiõe dñi depdito: iudeis ꝑdicare sũt iussi: missi. n. erat ad oues pditas dom' israel. ſz manẽte hẽditarie ifidelitatis dñatu metuũt: ⁊ recedũt p visũ: admoniti spũs sci donũ i gẽtib' ꝓtẽplãtes ad eũ ꝓferũt xpm. RABA. Vel hec vltima tpa ecclie designat: qñ plurimis indeoꝝ ad ꝑdicationez enoch ⁊ helie ꝓuersis: ceteri ad istinctũ antixpi cõtra fidẽ pugnabunt. Pars igit iudee i q̃ regnabat archela' antixpi seq̃ces oñdit. Naçareth aũt galilee quo trãsiert xps partẽ eiusdez gẽtis q̃ fidẽ ē susceptura designat. vñ galilea trãsmigratõ naçareth aũt flos vtutũ interptat: q⁊ ecclia quo ardẽti' a terrenis ad celestia trãsmigrat: eo magis virtutũ flore ⁊ germie abũdat. GLO. Huic aũt pphete testimoniũ ad iũgit dicẽs: Ut iple. qõ di. ē p pphe. q̃ naça. voca. HIERO. Si fixũ de scripturis posuisset exẽplũ: nunq̃ diceret: Q dcm ē p pphetas: ſz simplr: Q dcm ē p pphetã. Nũc aũt plural' pphas vocãs: oñdit se nõ vba de scripturis sũpsisse. Naçareus interptat scũs: scm aũt dñm futurũ oīs scriptura ꝓmemorat. Possumus ⁊ alit dicẽ q' etiã eisdẽ vbis iuxta hebraicã vitatẽ in Esaia scriptũ sit: Exiet virga de radice iesse: ⁊ naçareus de radice ꝓsurget CHRY. in ho. Aut forte legerũt ⁊ aliquos pphetas ita dicẽtes: q̃ nõ sũt nobis canoniçati: sic Nathan ⁊ Esdra. Et qm hoc pphetatũ erat: manifestat philippus dicẽs ad nathanaelẽ quẽ scripsit moyses i lege. Inuenim' iesũ a naçareth. vñ etiã prius xpiani naçarei vocabant: ſz apud antiochiã mutatũ ē hoc nomẽ: ⁊ dicti sũt xpiani.

Hieromy. l.

AVG. de cõ. euã. Hec aũt oia q̃ sũt a natura rõne magoꝝ: ⁊ deiceps lucas tacet: hoc pinde cognoscẽdũ q' de inceps ad cetera valeat sic vnũquẽq̃z euãgelistaꝝ ꝓtexere narrationẽ suaz: vt tanq̃ nihil ꝑtermittẽtis series digesta videat. tacitis. n. q̃ nõ vult dicẽ: sic ea q̃ vult dicẽ illis q̃ dicebat adiũgit: vt ipa ꝓtinuo seq̃ videant. Sz cũ alter dicẽ, ea q̃ alter tacuit: diligẽter ordo ꝓsiderat' idicat locũ: vbi ea potuerit a q̃ ꝑtermissa sũt trãsilire.

¶ CA. III.

In diebus aũt illis venit ioãnes baptista ꝑdicãs in deserto iudee ⁊ dicẽs: Pniam agite appropinq̃bit. n. regnũ celoꝝ. Hic ē. n. de quo dcm ē p esaiã, pphetã dicẽtẽ: Vox clamantis in deserto parate viam dñi: rectas facite semitas eius.

CHRY. sup matth. Sol appropians añq̃ appareat: mittit radios suos: ⁊ facit albescere orientẽ: vt precedẽs aurora aduẽtũ diei demonstret: sic dñs natus i mũdo anteq̃ appareat p doctrinã: spũs sui fulgore trãsmisso illuminauit ioannẽ: vt ꝑcedẽs ille aduẽtũ ãnunciet saluatoris. ⁊ iõ post ortũ xpi enarratũ doctrinã eius enarratur euãgelista ⁊ baptismũ in quo testimoniuz habuit de precursore: ⁊ baptista premittit dicẽs: In diebus aũt illis venit ioan. bapti. ꝑdi. in deserto. REMI. Dis aũt verbis bti ioãnis nõ solũ tẽpus ⁊ locũ ⁊ psona: ſz etiam officiũ ⁊ studiũ demonstrat. Tẽpus generale demõstrat cũ dicit: In diebus autẽ illis. AVG. de con. euã. Hoc aũt tẽpus lucas p terrenas ptates expressit cũ dixit: Anno. xv. Sed intelligere debemus matthei cũ diceret: In

dieb' illis: in multo longiori spacio accipi voluisse. mox enim vt narrauit regressu de egypto christu quo vtique tpe puerilie vel ifantie factu e: vt possit stare quo lucas de illo cu. xij. cet ano narrauit. continuo intulit: In dieb' aut illis. no vtique puerilie tm illius dies insinuas: sz oes dies ab eius natiuitate vsq; quo pdicare cepit ioanes. REMI. Personā ondit cu dic: Venit ioanes. i. manifestauit se q tacitu pri latuerat. CHRY. in ho. Sz gre necessariu fuit vt ioanes xpm puenireret operi testimonio xpm pdicate. primo qdē vt hic xpi dignitatē discas: q sic pat ita t ipe, pphetas hz: sm illud zacharie: Et tu puer, pphet altissimi vocaberis. deinde vt nulla cām inuerecudie iudeis relinq̄t: quo t ipse demostrat dicēs: Venit ioanes neq; māducās neq; bibēs. t dicūt demoniu hz. venit filius hois manducans t bibens: t dicunt: . Ecce homo edax. Sz t alit necessariu erat ab alio pri' dici q̄ de christo erāt: t non ab ipso: als iudei qd dixissent q̄ post testimoniu ioānis dixerūt: Tu testimoniu phibes de teipo: testimoniu tuu no e verū. REMI. Officiu subiugit cu dic: Baptista. in quo oni via pparauit. nisi eni baptizari hoies psuescerēt: baptismu xpi abhorrerēt. Studiu ostendit: cu ait: Predicās. RABA. Quia etiā xps pdicatur' erat. postq̄ eni visu fuit idoneu tps. s. circa. xxx. ānos incipies pdicationē sua: via dno pparauit. REMI. Locu subiugit dicēs: In deserto iudee. MAX. Ubi ad pdicationē ei' nec insolēs turba pstreperet: nec infidelis auditor rediret: sz hi audire possent q pdicationē cura diuini cult' expeteret. HIERO. sup Esaia: Uel in hoc cōsideradu e q salutare dei t gtia dni no pdicat in hierlm: sz in solitudine ecclie t in deserta gtiu multitudine. HILA. Uel etiā ad iudeā venit desertā dei frequtatiōe no pplu: vt pdicatiōis loc' cor qb' pdicatio erat missa sollicitudinē testaret. GLO. Uel typice desertu significat vita a mūdi illecebris segregata q̄ que penitentibus ppetit. AVG. i li. de pnia: Nisi aut peniteat aliquē vite veteri noua no pōt ichoare. HILA. Et iō pnia q̄ regno celorū appropinquāte, pnūciat: p quā e redit' ab error: recursus a crimine: t post vitior pudorē, pfessio desinēdi dicēs: Pniam agite. CHRY. sup matth. Ubi manifestat in ipso principio: q benigni regis e nūcius: no. n. peccatorib' minas intēdebat: sz indulgentiā, pmittebat. Solet reges nato sibi filio idulgentiā in regno suo donare: sz aū trāsmittūt acerbissimos exactores. De' aut nato sibi filio volēs donare indulgētiā pctōrū: pmisit q̄si exactorē exigētē t dicētē: Pniam agite. O exactio q̄ no fac pauperes: sz diuites reddit. Nā cū qs debitū iusticie sue reddiderit: deo nihil pstat: sz sibi lucru sue salutis acquirit. Pnia eni cor cor dat: sensus illumiat: t ad susceptionē xpi pparat humana pcordia. vū subiungit: Appropinq̄bit eni regnū celor. HIERO. Prius baptista ioānes regnū celor predicat: vt precursor dni hoc honoret privilegio. CHRY. in ho. Ideoq; qd nunq̄ iudei audierāt neq; etiā a pphetis celos t regnū qd ibi e pdicant: t nihil decetero de terra dicit: Sic ergo ex nouitate eorū q̄ dicunt exigit eos ad querēdu q pdicat. REMI. Regnū aut celor quattuor modis dicit christ': sm illud Luce. iij. Regnū dei intra vos e. Sancta scriptura: sm illud Matth. xj. Auferet a vobis regnū dei: t dabit genti facienti fructu eius. Sancta ecclia: sm illud matth. xxv. Sile e regnū celor decē virginibus. Supernū soliuz: sm illud Matth. viij. Multi venient ab oriēte t occidēte: t recumbent in regno celor. t hoc totū hic pōt intelligi. GLO. Dicit aut: Appropinq̄bit eni regnū celor: q nisi appropinq̄ret nemo redire posset: q infirmi t ceci: via q̄ e christus carebāt. AVG. de con. euan. Hec aut vba ioānis alij euāgeliste ptermiserūt. Ja vo qd sequit: Hic e q dict' e p Esaia, pphe. di. Vox clamā. i deser. rec. facite semitas eius. ābigue positu e: nec elucet vtru ex psona sua euāgelista cōmemorauit: an ad hec vba eisdē ioānis secut' adiū xerit: vt totū hoc ioānes dixisse intelligat: Pniam agite: approrpinquabit reg. celor. Hic e eniz tc. Neq; eniz hoc movere dicit q no ait: Ego su: sz Hic e. Nā t mattheus dixit: Juuēit hoiez sedētē i telonio: t no dixit: Inuenit me. qd si ita e no e mirū si t interrogatus qs diceret de seipso: sicut narrat ioānes euāgelista rndit: Ego vox clamātis i deserto. GREG. in ho. Scit aut q vnigenit' filius vbū patris vocat: sm illud: In pncipio erat verbū. Ex ipsa aut nra locutione cognscimur: q vox sonat vt verbū possit audiri. Aduētū itaq; dni ioānes pcurres vox dicit: q p eius mysteriu patris vbū ab hoib' audit. CHRY. sup matth. Vox etiā est sonus cōfusus nullu secretu cordis ondēs: sz h' tnūmo significās q vult aliqd dicē ille q̄ clamat. Verbū aut e smo mysteriū cordis aperiens. Ad hec vox inter hoies t aialia cōis e: vbū aut e hoium tm. Jō q̄ ioānes dict' e vox no vbū: q p cū de' sua psilia no demostrauit: sz hoc solū q de' aliqd facere i oibus meditabat: postea aut p filiū suu plenissime mysteriū sue volūtatis aperuit. RABA. Qui recte vox clamātis ob fortitudinē pdicatiōis dicit. Tribus aut modis clamor accidit: hoc e si longe positus e cui loquat: si surdus: si p indignationē: t hec humano generi acciderūt. GLO. Est igit ioānes q̄si vox verbi clamātis. verbū. n. clamat in voce. i. christ' in ioāne. BEDA: Sic etiaz t clamauit i oibus q a principio aliqd diuinitus dixerūt: t tm iste solus e vox: q p cū pns verbū ondit qd alij longe nūciauerūt. GREG. Ipse aut ioānes e clamās in deserto: q derelicte ac dilitute iudee solaciu redēptoris annunciat. REMI. Quātū aut ad historiā attinet: in deserto clamabat: q remotus erat a turbis iudeor. Quid autē clamet: insinuat cū subiungit: Parate via dni. CHRY. sup matth. Sic. n. magno regi i expeditionē vēturo preparatores precedūt q sordida abluūt: dirupta cōponūt: sic t dnm nostru pcessit ioānes: qui ab humanis cordibus pnie scopis pctōrū sordes eyceret: t que dissipata fuerūt spiritaliū pceptorū ordinatiōe pponeret. GREGO. in ho. Omnis aut qui fide recta t bona opa predicat: dno ad corda audientiū via parat. Rectas dno semitas facit: dū mūdas in aio cogitatiōes p sermones bone pdicatiōis format. GLO. Uel fides e via q̄ vbū ad cor descēdit: cū mores i meli' mutant: fiūt semite recte.

¶ Ipse autē ioānes habebat vestimentū de pilis camelor: t çonā pelliceā circa lumbos suos. Esca autē eius erat locuste t mel siluestre.

CHRY. in ho. Postq̄ ondit q ipse e vox clamātis i deserto: prudēter ipse euāgelista subiūxit: Ipse aut ioannes. Jn q̄ ondit q̄ sit vita ipsius: nā ipse qdē testificabat de xpo: vita aut ei' de ipso. nemo aut pōt eē alteri' testis idoneus: nisi fuerit fidelis. HILA. Fuerat eniz pdicāti ioāni sicut locutio opportunior: ita t vestitus vtilior: t cibus aptior. HIERO. De pilis. n. camelorum habebat vestimentū: no de lāna. aliud austere vestis indiciuz est: aliud luxurie molliorīs. CHRY. sup matth. Seruis aut dei no pueniebat hie vestimētu ad spēm visionis vel ad carnis delectamentū sz tm tegumētū nuditatis. habebat eniz ioānes vestē no mollē neq; delicata: sz cilicina: grauē t asperā: t cōterentē corpus potius q̄ fouentē: vt de virtute aie ei' ipse habitus corporis loqret. Sequit: Et çonā pelli. circa lū. suos. Consuetudo eniz erat apud iudeos vt çonis laneis vterent: iō iste q̄si durius aliquid facere volens çona pellicea cingebat. HIERO. Porro qd sequtur: Esca eius erat locuste t mel siluestre. Habitatoris solitudinis congruuz est vt non delicias ciborum: sz necessitates humane carnis expleret. RABA. Tenui victu pptentus t ex minutis volatilibus t melle inuēto in truncis arborū. In dictis aut arnulphi galliarū epi reperimus minimū genus locustarū fuisse in deserto iudee: q corpusculis in modū digiti man' exilibus t breuibus

in herbis

Hierony. a.

Hierony. a.

Hierony. b.

Hierony. b.

in herbis facile capiũt: coctęq; in oleo pauperẽ pbẽt gustũ. Siliter narrat in eodẽ deserto eẽ arbores hntes lata folia ⁊ rotũda: lactei coloris ⁊ melliti saporis: q̃ nã fragilia manib' fricant ⁊ edũtur. Et hoc ẽ qd̃ mel silueſtre dr̃.

REMI. Sub hoc aũt habitu vestimẽtorũ ⁊ vilitate cibozũ ondit se pctã toti' generis hũani deflere. RA. Pot ⁊ habitus ⁊ gust' eius q̃litatẽ interne ꝓuersatiõis exprime re. nã austeriorib' vtebat indumẽtis: qz vitã peccãtũ increpauit. ẹona q̃dẽ pellicea q̃ cinctus fuit ⁊ helias: mortificatiõis indiciũ. RA. Locustas ⁊ mel silueſtre edebat qz dulcis sapiebat turbis p̃dicatio ei': ſz citius finẽ sortita ẽ. in melle. n. dulcedo: in locustis ẽ alacer volat': ſz cito decidu'. REMI. Per ioãnẽ aũt q̃ dei gr̃a interptat̃ significat xp̃s q̃ mũdo gr̃az attulit. p vestimẽtũ illi' designat ecclia gẽtiũ. HILA. Cũ exuuijs imũdaꝝ pecudũ q̃bus gẽtiles parcs exutimãt: xp̃i p̃dicator induit: fitqz scificatũ habitu, pphetali q̃cq̃d i eis vel inutile fuerat: vl' sordidũ. ẹone aũt p̃cinctio: efficax in oẽ op' bonũ ẽ apparatus: vt ad oẽ misteriũ xp̃i limus accincti. In eſũ etiam eligũẽ locuste fugaces hoi: ⁊ ad oẽm aduentũ nr̃i sensus euolãtes: nos. ſ. q̃ ab oi fmone ⁊ congressu ipsis q̃busdã corpis saltib' efferebamur volũtate vagi: i opib' iutiles i vbis q̃ruli: sede pegrini: nũc sum' scoꝝ alimonia ⁊ societas, pphaꝝ electi ſiml' cũ melle silueſtri: dulcissimũ ex nobis cibũ nõ ex aluearijs legis: ſz ex trũc silueſtirũ arborum p̃bituri.

Tũc exibat ad eum hierosolyma ⁊ oĩs iudea: ⁊ oĩs regio circa iordanem ⁊ baptiçabantur ab eo in iordane confitentes peccata sua.

Conuersatiõe ioãnis exposita: ꝓueniẽter subiũgit: Tũc. CHRY. sup matth. Exibat ad eũ: ãpli' eni resonabat conuersatio vite eius in eremo q̃ vox clamoris ipsius.

CHRY. in ho. Erat. n. mirabile i humano corpe tantã patiẽtiã videre: qd̃ vtiq; ⁊ iudeos magis attrahebat: magnũ heliã in eo videntes. Cõferebat aũt ad stuporẽ q̃ dereliq̃rat eos gr̃a, pphaꝝ: ⁊ post longũ tp̃s reuersa videbat ad eos. Predicatiõis etiã modus ĩmutat' ad id, pderat: nihil eni assuetorũ apud alios, pphas audiebãt: puta plia ⁊ victorias babylonias ⁊ psas: ſz celos: ⁊ quidez illic regnũ ⁊ suppliciũ gehẽne. Dicit aũt: Tũc exi. ad euz hieroso. ⁊ oĩs iu. ⁊ oĩs re. cir. ior. ⁊ bapti. ab eo in ior.

GLO. Baptismo p̃currẽte: nõ pctã dimittẽte. REMI. Baptism'. n. ioãnis figurã gerebat cathecumino ꝝ: nã sicmõ cathetiçãt pueri: vt oigni fiant sacro baptismatis: ita ioãnes baptiçabat vt baptiçati ab eo: postea deuote viuẽdo digni fierẽt accedere ad xp̃i baptismũ. In iordane aũt baptiçabat: vt ibi aperiret ianua regni celestis: vbi datus ẽ aditus filijs isr̃l terrã, pmissiõis intrãdi. Dedit: Cõfitentes pctã sua. CHRY. sup matth. Ad cõpationem eni scitatis ioãnis q̃s poterat arbitrari se iustũ? Sicut. n. vestis cãdida si fuerit posita iuxta niuẽ ad cõpationẽ niuis sordida iueniet: sic ad cõpationẽ ioãnis oĩs hõ videbat ĩmũdus: ⁊ iõ pctã sua ꝓfitebant. Cõfessio aũt pctorũ testimoniũ ẽ ꝓscie timentis deũ. Perfect' eni timor soluit oẽm pudorẽ. Illic aũt turpitudo ꝓfessionis aspicit: vbi futuri iudicij pena nõ credit. Et qz ipsuz erubescere pena ẽ grauis: iõ iubet nos deus ꝓfiteri pctã nr̃a: vt verecũdiã patiamur, p pena: nã ⁊ hoc ipsũ ps iudicij est. RA. Bñ aũt q̃ baptiçãdi erãt exire ad, pphãm dicũt: qz nisi q̃s ab infirmitate recedat: pompe diaboli ac mundi illeceb'is abrenũciet: baptismũ salubre cõseq̃ non poterit. Bñ aũt i iordane q̃ descẽsio eoꝝ dr̃ baptiçanẽ: qz de supbia vite ad hũilitatẽ vere ꝓfessiõis descẽderãt. Exẽplũ aũt iã tũc ꝓfitẽdi pctã: ac meliorẽ vitã, pmittẽdi baptiçãdis dabat.

Videns aũt multos phariseoꝝ ⁊ saduceoꝝ veniẽtes ad baptismũ suuz dixit eis: ꝓgenies viperarũ q̃s demonstrabit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructũ dignum pnie. Et ne velitis dicere intra vos: patrẽ habem' abraã. Dico eni vobis: qm̃ potens est deus de lapidib' istis suscitare filios abrae. Jam eni securis ad radicẽ arborũ posita est. Omnis ergo arbor que nõ facit fructuz bonum excidetur ⁊ in ignem mittetur.

GREG. in pasto. Pro q̃litate audiẽtiũ formari dr̃ sermo doctorũ: vt ⁊ ad sua singulis ꝓgruat: ⁊ tñ a cõis edificatiõis arce nũq̃ recedat. GLO. Uñ necesse fuit vt p' doctrinã quã ioãnes turbis tradiderat: euãgelista etiã illius doctrine faceret mẽtionẽ q̃ instruxit eos q̃ prouectores videbant. Et iõ dic: Videns aũt mul. phari. ⁊ saduce. veni. ad bap. suũ. ISIDO. i li. etymo. Pharisei ⁊ saducei inter se ꝓuꝫ sũt: nã pharisei ex hebreo i latinũ iterp̃tãt diuisio: eo q̃ traditionũ ⁊ obseruationũ iusticiã p̃ferunt vñ diuisi vocãt a ppl'o q̃si p iusticiã. Saducei interptantur iusti: vẽdicãt. n. sibi qd̃ nõ sũt: corpoꝝ resurrectionẽ negãt: ⁊ aiaz cũ corpe interire p̃dicãt. Hi tm̃ q̃nqz libros leg respiciũt: pphãrũ vaticinia respuũt. GLO. Nos g̃ q̃ int̃ iudeos maiores videbãt videns ioãnes ad baptismũ suũ venire: dixit eis: Progenies viperarũ: q̃s vobis demõstrabit fugere a vẽtura ira? REMI. Consuetudo scripturaꝝ ẽ ab imitatiõe operꝝ noia ponẽ: fm illud: Pẽtu' amorreus: sic ⁊ isti ab imitatiõe viperaꝝ, pgenies viperarũ dicũt. CHRY. sup matth. Sicẽ eni artificiosus medicus si viderit egrotãtis colorẽ: itelligit speciẽ passionis: sic ioãnes veniẽtiũ ad se phariseorꝝ prauas cogitationes itellexit: forsitan. n. apud se cogitauerũt: Imus ⁊ cõfitemur pctã nr̃a: nullũ laborẽ nobis iponit: baptiçamur: ⁊ ꝓseq̃mur indulgẽtiã pctorꝝ. Insipiẽs: nunq̃d facta digestiõe ipuritatis nõ est necessaria suppositio medicine? sic multa diligẽtia necessaria ẽ hoi post ꝓfessionẽ ⁊ baptismũ vt vulnus pctorꝝ pfecte sanet: iõ dic: Progenies viperarũ. Nã eni viperaꝝ ẽ: q̃ stati cũ momordẽrit hoiez currit ad aquã: quã si nõ iuenerit morit. iõ istos dicebat, pgenie viperaꝝ: qz pctã mortifera ꝓmittẽtes currebãt ad baptismũ: vt sic vipere p aquã tm̃ picula mortis euaderent Itẽ viperaꝝ nã ẽ rũpe viscera matꝝ suaꝝ: ⁊ sic nasci. qm̃ g̃ iudei assidue pseq̃ẽtes, pphas corrũpũt matrẽ suã synagogã: iõ, pgenies viperarũ nũcupãt. Itez vipere a foris speciose sũt ⁊ q̃si picte: intus aũt veneno replete: ita ⁊ isti pulchritudinẽ scitat̃ oñdebãt i vultu. REMI. Cuz g̃ dr̃: Quis demõstrabit vobis fugẽ a vẽtura ira? subaudit nisi de'. CHRY. sup matth. Uel q̃s vobis demõstrauit: nũ Esaias, ppha? absit. Si eni ipse vos docuisset nõ spẽ in aquã poneret tm̃: ſz etiã i opib' bonis. ille eni dicit: Lauami ⁊ mũdi estote: auferte nequitiã ab aiab' vr̃is discite bñfacẽ. Nũq̃d aũt etiã dauid dicẽs: Lauabis me ⁊ sup niuẽ dealbabor? absit. ille. n. sic dic postea: Sacrificiũ deo spũs ꝓtribulat'. Si g̃ eẽtis discipuli dauid: cum gemitu ad baptismũ veniret. REMI. Si vo: q̃s demõstrabit: sub futuro legat tpe: hic ẽ ſcſus: Quis doctor: q̃s p̃dicator dabit vobis ꝓsiliũ: vt possit cuadẽ irã eĩne dãnatiõis? AVG. i li. de ci. dei: De' aũt, ppt quãdã operũ similitudinẽ: nõ, ppt affectionũ ifirmitatẽ ſz scriptas irascit nec tñ vlla passiõe turbat. hoc eni vbũ vidicte vsurpauit effect': nõ ille turbulẽtos affect'. Si g̃ vult effugẽ facite dignũ fructũ pnie. GRE. i ho. In qb' vbis notãdũ ẽ: q̃ nõ solũ fructũ pnie: ſz dignos pnie admonet eẽ faciẽdos Sciẽdũ. n. ẽ qz q̃s q̃s illicita nulla ꝓmisit: huic iure ꝓcedit vt liciti vtatur. At siq̃s in culpã lapsus ẽ: tãto a se debz licita abscidere q̃to se memit ⁊ illicita ppetrasse. Uniuscuiusq; ergo cõscientia ꝓuenit: vt tanto maiora q̃rat bonorũ operũ lucra p pniaz. q̃to grauiora sibi itulerit dãna p culpã. ſz iudei de gẽtis nobilitate gloriãtes: iccirco se a g̃scẽ pctores nolebãt: qz de abrae sturpe descẽderant ⁊ iõ eis recte dr̃: Et ne velitis dicere intra vos: patrẽ ha-

hem" abrahã. CHRY. in ho. Hec aũt dixit nõ, phibens illos dicere ex illo se cẽ: sz, phibet in hoc ꝓfidẽ: virtuti aĩe nõ ĩsistẽtes. CHRY. sup matth. Quid. n. ꝓdest ei quẽ ꝓcedãt mores generatio clara? aut q̃d nocet illi generatio vilis quẽ mores adornãt? Veli" ẽ. n. alicui vt i eo gliscentur parẽtes q: talẽ filiũ hãt: q̃ vt ipse in parentib" gliset. Sic q̃ vos nolite gliari dicẽtes: q: patrẽ hẽm" abrahã: sz magis erubescite: q: filij estis eius: ⁊ scitatis ei" nõ estis heredes. De adulterio. n. natus videt q̃ nõ assimilat ꝓtez Parentũ igit gliam excludit dicẽs: Et ne velitis dicere.

RABA. Quia g̃ ꝓco vitatis ad dignũ pnie fructũ faciendũ eos icitare volebat: ad hũilitatẽ ꝓuocabat sine q̃ nullus penitẽ põt: subdẽs: Dico. n. vo. qm̃ po. ẽ de" de lapi. istis susci. fi. abrahe. REMI. Ferũ q̃ in eo loco ꝓdicauit ioãnes circa iordanẽ: vbi iũbẽte deo. xij. lapides de medio alueo iordanis sublati positi sũt. potuit g̃ fieri vt hos demõstrãdo diceret: De lapidib" istis. HIERO. In q̃ vel idicat potẽtiã: q̃ q̃ de nihilo cũcta fecerat: posset ⁊ de saxis durissimis pplm̃ ꝓcreare. Primo. n. sũt rudimẽta fidei credẽ deũ posse q̃cq̃d voluerit. ex lapidib" aũt generari hoĩes sile est ei q̃ ex sara ꝓcessit isaac. vñ ⁊ ꝓpha dicẽ: Aspicite ad petrã de q̃ excisi estis. Hui" igit ꝓphetie eos memores faciẽs monstrat q̃ possibile ẽ nunc etiã sile fieri. RABA. Vel alter: Lapidũ noĩe gẽtes significate sũt: q̃ lapides coluerũt. CHRY. sup matt. Itẽ lapis durus ẽ ad op": sz cũ factũ fuerit op" ex eo deficere nescit: sic ⁊ gẽtes cũ difficultate crediderũt q̃dẽ: tñ credẽtes pmanẽt in eĩnũ in fide. HIER. Lege eẋechi. Auferam inq̃t a vobis cor lapideũ: ⁊ dabo vobis cor carneũ in lapide duritia: in carne mollitudo mõstrat. RABA. De lapidib" g̃ filij abrahe suscitati sũt: q: dũ gẽtiles i abrahe semie. i. in xpo crediderũt eius filij facti sũt: cui" semini sũt vniti. Seqũt: Jã. n. securis ad radicẽ arboris posita ẽ.

CHRY. sup matth. Securis ẽ acutissima ira ꝓsũmationis q̃ totũ ꝓcisura ẽ mũdũ. Sz si posita ẽ: q̃re nõ ꝓcidit: q: rõnabiles sũt arbores: ⁊ in ptãte hãt facere bonũ aut nõ facere: vt videtes ad radices suas positã eẽ securi: timeãt ⁊ faciant fructũ. Ergo denũciatio ire q̃d̃ est securis positio: etsi malis nihil agat: tñ a malis segregat bonos.

Hieronym. a. HIERO. in ho. Vel securis ẽ ꝓdicatio euãgelij iuxta hieremia q̃ vbũ dñi ꝓparat securi cedẽti petrã. GRE. in ho. Vel securis ẽ redẽptor nr̃ q̃ velut ex manubrio ⁊ ferro ex diuinitate ꝓstans ⁊ hũanitate: tenet ex hũanitate: sz incidit ex diuinitate: q̃ videlz securis ad radicẽ arboris posita ẽ: q: etsi ꝓ patientiã expectat: videt tñ q̃d facura ẽ. Omis eni ar. q̃ non fa. fru. bo. excidet: ⁊ in ig. mittetur. Quia vnusq̃sq̃ puersus patã citi" gehẽne ꝓcrematione incurrit: q̃ b fructũ boni opis facere ꝓtẽnit. Securiz aũt nõ iuxta ramos positã sz ad radicẽ dic. cũ eni maiorũ filij tollũt: rami infructuose arboris abscindũt: cũ vo tota sil" ꝓgenies cum parẽte tollit: infructuosa arbor a radice abscisa est: ne remanẽat vñ ꝓxima itez soboles succrescat.

Hieronym. b. CHRY. in ho. Cũ aũt dicit: Omis excludit ꝓmatũ q̃ est a nobilitate: q̃si dicat: Etsi nepos fueris abrahe sustinebis penã sine fructu manẽs. RA. Quatuor aũt sũt spẽs arborũ: q̃rũ vna tota ẽ arida: cui assilant pagani: altera viridis sed sine fructu: cui assilant hypocrite: tertia viridis ⁊ fructuosa sz venenosa: cui assimilãt heretici: q̃rta viridis ẽ ⁊ fructum bonum gignit: cui assimilãt viri catholici.

GREG. in ho. Igit omis arbor nõ faciẽs fructũ bonum excidet ⁊ in ignẽ mittet: q: paratã gehẽne concremationẽ inuenit qui b boni operis fructum facere contẽnit.

¶ Ego q̃dẽ baptiço vos in aq̃ in pniaz: q̃ autẽ post me venturus ẽ fortior me ẽ: cui" nõ sũ dign" calciamẽta portare. Ipse vos baptiçabit in spũ scõ ⁊ igni. Cuius vẽtilabrũ in manu sua: ⁊ pmundabit areã suã: ⁊ ꝓgregabit triticum in horreum suum: paleas auetẽ comburet igni inextinguibili.

GLO. Quia in ꝓcedẽtib" vbis ioannes explicauerat q̃d̃ supra sũmarie de agẽda pnia ꝓdicauit: restabat vt etiã distincti" ꝓdicaret q̃d̃ de regni celorũ appropinq̃tiõe iaz dixerat: ⁊ iõ dixit: Ego q̃dem bapti. vos in aq̃ i pniam.

GRE. i ho. Joãnes nõ i spũ sz in aq̃ baptiçat: q: pctã soluere nõ valebat. corpa q̃dẽ ꝑ aquã lauat: sz tũ aias ꝑ veniã nõ lauat. CHRY. i ho. Cũ. n. nõdũ eẽt oblata hostia: neq̃ pctm̃ solutũ eẽt: nec spũs descẽdisset i aquã: q̃liẽ fieret remissio pctõrũ: Sz q: iudei nequaq̃ ꝓpa sentiebãt pctã ⁊ hoc erat eis cã maiorũ: aduenit ioãnes i ꝓgnitionẽ eos ducẽs, ꝓpter pctõrũ pniaz mẽorando. GRE. in ho. Cur g̃ baptiçat q̃ pctã nõ relaxat: nisi vt ꝓcursoris sue ordinẽ seruãs q̃ nascituru nascẽdo ꝓuenerat: baptiçaturus q̃s dñm baptiçãdo ꝓueniret. CHRY. sup matt. Vl' misus erat ioãnes ad baptiçãdũ vt ad baptismũ veniẽtib" pñtiã filij dei i corpe ꝓdicaret: sic ipse testat alibi dicẽs: vt manifestet in isr̃l: iõ ego veni i aq̃ baptiçare. AVG. sup iohez: Vel iõ baptiçat: q: oportebat baptiçari xpm Sz q̃re nõ sol" ipse baptiçat" ẽ a ioanne si ad hoc missus erat ioãnes ꝑ quẽ baptiçaret xps? Quia si sol" dñs baptiçatus eẽt baptismate ioãnis: nõ deessent q̃ putarẽt baptismũ ioãnis maiorẽ eẽ q̃ baptismũ xpi: vsq̃ adeo vt sol" xps eo baptiçari meruisset. RABA. Vel iõ baptiçat: vt penitẽtes hoc signaculo ab ipenitẽtib" secernendo ad baptismũ dirigat xpi. CHRY. sup matth. Quia g̃, ꝓpẽ xpm baptiçabat: iõ ad xpm veniẽtib" ipsũ ꝓdicat apparitũrũ: ⁊ eminẽtiã ptãtis ei" annũciat dicẽs: Qui aũt post me vẽtur" ẽ: fortior me ẽ. REMI. Sciendũ ẽ aũt q̃ dnq̃s modis venit xps post ioãne: nascẽdo: ꝓdicãdo: baptiçando: moriẽdo: ⁊ ad inferos descẽdẽdo. Et pulchre dñs dr̃ fortior ioãne: q: ille ptur" hõ: hic vẽ de" ⁊ hõ. RA. Ac si ioãnes dicat: Ego q̃dẽ fortis sũ ad pniam iuitãdo ille pctã remittẽdo: ego regnũ celorũ ꝓdicãdo: ille donãdo: ego in aq̃ baptiçãdo: ille in spũ. CHRY. in ho. Cũ aũt audieris: Quia fortior me ẽ. ne estimes tm̃ ꝓpationẽ me hoc dicẽ: neq̃. n. inẽ suos illi" ordinari sũ dign" vt vilissimã misterij susciperẽ ꝓticulã. vñ subdit: Cui" nõ sum dig. calci. portare. HILA. Aplis. n. circũferẽdo ꝓdicatiõis gliaz derelinques: q̃b" speciosis pedib" pacem dei erat debitũ nũciare. CHRY. sup matth. Vl' per pedes xpi itelligẽ possum" xpianos: ꝓcipue aplos ceteros q̃ ꝓdicatores int̃ q̃s erat ioãnes baptista: calciamẽta aũt sũt infirmitates q̃b" operit ꝓdicatores. Hec g̃ calciamenta xpi oẽs ꝓdicatores portãt: ⁊ ioãnes etiã portabat: sz se dignũ nõ eẽ portare, pnũciat: vt maiorẽ oñderet gr̃az xpi meritis suis. HIERO. i alio euãgelio ait: Cui" nõ sũ dign" sol. corrigere calciamenta. hic hũilitas: ibi misteriũ demõstratur: q: xps sponsus sit ⁊ ioãnes nõ mereat sponsi corrigiaz soluẽ: ne vocet dom" ei" iuxta legẽ moysi ⁊ exẽplũ ruth dom" discalciati. CHRY. sup matth. Quia vo nemo põt dare digni" bñficiũ q̃ ipse ẽ: nec facẽ alter q̃d̃ ipse nõ ẽ: recte subdit: Ille vos baptiçabit in spũscõ ⁊ igni. Joannes q̃dẽ cũ sit corpal: spiritalẽ baptismũ dare nõ põt: Sz baptiçat in aq̃ q̃ corp" ẽ: ⁊ iõ corp" cũ corpe baptiçat. xps aũt spũs ẽ: q: deus ẽ. spũs etiã scũs spũs ẽ: aia q̃z spũs ẽ: iõ spũs cũ spũ spm̃ nr̃m baptiçat. Baptismus aũt spũs ꝑficit: q: igrediẽs spũs circũplectit i aiaz ⁊ q̃si muro q̃dam inexpugnabili circuit eã: ⁊ nõ pmittit vt carnales ꝓcupiẽ ꝑualeant cõtra eã. nõ q̃dẽ facit vt caro nõ ꝓcupiscat: sz tenet aiaz vt ei nõ ꝓsentiat. Et qm̃ xps iudex ẽ: baptiçat in igne. i. in tẽtatiõibus: in igne aũt baptiçare nõ pot hõ purus. Ille. n. tẽtandi hz lniaz qui remunerãdi hz ptãtẽ. hic aũt baptismus tribulationis. i. ignis cõburit carnẽ vt nõ germiet cõcupiscẽtias: nã caro spiritales q̃dẽ penas nõ timet: sed carnales. Ideo g̃ dñs super seruos suos carnales tribulatiões mitrit: vt timẽs angustias suas caro nõ ꝓcupiscat malũ. Vides g̃ spũs repellit ꝓcupias: ⁊ ꝑuale/

re nõ finit. ignis aũt ipsas ꝛcupiscẽtias radices cõburit.
HIERO. Uel in spũsco ⁊ igni: qz ignis ẽ spũs cũs: q̃ descẽdẽte ledit q̃si ignis supra singlos apl'os. Et ipletus ẽ sermo dñi dicẽs: Ignẽ veni mittẽ in terrã: siue qz in pñti spũ baptiçamur: ⁊ in futuro igni: fm illud apli: Uniuscuiusq; op' qle sit ignis, pbabit. CHRY. in ho. Non aũt dicit: Dabit vobis spm̃ scm̃: sz baptiçabit uos in spũsco copiã grẽ metaphorice oñdẽs. Per hoc etiã monstrat q̃ sola volũtate etiã in fide indiget ad iustificandũ. nõ laborib' ⁊ sudoribꝫ. ⁊ sic facile ẽ baptiçari: ita facile ẽ per eũ trãsmutari ⁊ fieri meliores. In genere vo vehemẽtiã grẽ q̃ vinci nõ possit demõstrat: ⁊ vt intelligat q̃ siles antiq̃s ⁊ magnis, ppheꝫ repẽte suos faciet: ppt hoc. n. ignis meminit: qz plures visionũ, pphaliũ per ignẽ apparuerũt.
CHRY. sup matt. Dz g̃ q̃ baptism' xpi nõ soluit ioãnis baptismũ: sz in se iclusit. q̃. n. baptiçat i noie xpi: vtrũq; baptismũ hz: ⁊ aq̃ ⁊ spũs: qz xps ⁊ spũs erat ⁊ corp' suscepit: vt ⁊ corpale ⁊ spiritale baptisma daret. Ioãnis aũt baptism' nõ icludit in se baptismũ xpi: qz qõ min' ẽ maius in se includẽ nõ põt. Jõ apl's cũ iuenisset q̃sdã ephesios ioãnis baptismate baptiçatos: iterꝫ baptiçauit eos in noie xpi: qz in spũ nõ erãt baptiçati: qm̃ ⁊ xps iterũ baptiçauit eos q̃ a ioãne fuerãt baptiçati: sic fmo ioãnis demõstrat dicẽs: Ego vos baptiço i aq̃: ille vos baptiçabit i spũ. nec videbat iterũ baptiçare: sz scl'. qz. n. ãpli' erat baptisma xpi q̃ ioãnis: nouũ dabat ⁊ nõ iteratũ. HILA. Saluti igit nr'e ⁊ iudicij tps designat i dño dicẽs: Baptiuos in. s. s. ⁊ igne. qz baptiçatis i spũsco reliquũ sit ꝛsumari igne iudicij. vñ subdit: Cui' vẽtilabrũ i mãu sua. RA. Per vẽtilabrũ. i. paleã discretio iusti examinis designat: qõ hz dñs i manu. i. in ptãte: qz pt oẽ iudiciũ dedit filio Sedet: Et pmũdabit areã suã. CHRY. sup matt. Area i. eccl'ia: horreũ vo regnũ celeste: ager aũt h mund'. Mittẽs g̃ dñs apl'os ceterosq; doctores q̃si messores: p̃cidit oẽs gẽtes de mũdo: ⁊ in areã eccl'ie ꝛgregauit. hic g̃ triturãdi sum': h vẽtilãdi. oẽs. n. hoies in reb' carnalib' delectamur: sic grana in palea. sz q̃ fidelis ẽ ⁊ boni cordis hz medullã: mox vt leuit tribulatus fuerit: negligẽs carnalia currit ad dñm: si aũt modice fidei fuerit: vix cũ grãdi tribulatiõe. Qui aũt oino ifidelis ẽ ⁊ vacu' q̃tũcũq; ꝛtritus fuerit: nõ trãsit ad deũ. Triticũ aũt cũ p̃mũ trituratũ fuerit: iacet cũ paleis in vno loco ꝛfusũ: postea aũt vẽtilatur vt separet: sic ⁊ in vna eccl'ia fideles cũ infidelib' habent cõmixti: iõ mouet psecutio q̃si vẽt' vt vẽtilabro xpi iactati: qz iã disiũcti fuerãt actib': separẽt ⁊ locis. Et vide qz nõ dixit: Mũdabit areã suã: sz Permũdabit. necesse ẽ. n. vt diuersis modis tẽtet eccl'ia: donec pmũdet. Et p̃mũ q̃dẽ vẽtilauerũt illã iudei: deinde gẽtiles: mõ hẽtici postmodũ puẽtilabit antixps. Sic. n. qñ modica ẽ aura nõ pmundat tota tritici massa: sz leuiores palee iactant: grauiores aũt remanẽt: sic ẽ mõ modico flatu tentatiõis suffláte pessimi hoies recedũt. Si aũt surrexerit maior tẽpestas: ⁊ illi q̃ vident eẽ stabiles sũt exituri. Jõ necessaria ẽ tẽtatio maior vt pmundet eccl'ia. REMI. hãc etiam areã. s. eccl'iaz mundat i hac vita cũ vel p iudiciũ sacerdotuz mali de eccl'ia tollũt: vl' p mortẽ de hac vita abscindũt.
RABA. Uniuersaliter aũt aree purgatio in fine perficiet: qn mittet angelos suos filij' hois: ⁊ colliget de regno suo oia scãdala. GREG. xxxiiij. mor. Nã post triturã vite pñtis i q̃ nũc triticũ sub paleis gemit: ita illo extremi iudicij vẽtilabro triticũ paleaq; discernitur: vt nec i tritici horreũ palee trãseãt: nec in paleaꝫ ignẽ horrei grana dilabant. ⁊ hoc ẽ qõ sedet: Et ꝛgre. triti. suum in hor: paleas aũt cõbu. igni inextin. HILA. Triticũ suuz pfectos. s. credẽtiũ fruct' dic celestib' horreis recõdẽdũ: paleas vo infructuosoꝫ hoiuz inanitatẽ. RA. Uel hoc int' paleas ⁊ çiçania distat: q̃ palee nõ alio q̃ triticoꝫ semie prodeũt: çiçania vo de diuerso. Palee g̃ sũt q̃ fidei sacris imbuunt: sz solidi nõ sũt: çiçania vo q̃ ⁊ ope ⁊ pfessiõe secernunt a bonoꝫ sorte. REMI. Ignis aũt inextinguibilis dz pena eterne dãnatiõis: siue qz q̃s scl' suscepit nunq̃ extinguit: sz sp cruciat: siue ad dziam ignis purgatorij q̃ ad tps accendit ⁊ extinguit. AVG. de ꝛcor euã. Si aũt q̃rit q̃ vba pot' ioãnes baptista dixerit: vtꝫ q̃ matthe us: an q̃ lucas: an q̃ marc' eũ dixisse cõmemorat: nullo mõ hic laborãduz eẽ idicat q̃ prudẽt itelligit ipsas snias esse necessarias cogiscẽde vitati q̃buslibet vbis fuerint explicate. Et i hoc apparet nõ debẽ eos arbitrari mẽtiri: q̃q̃ si plurib' remiscẽtib' rẽ quã audierũt vel viderũt: nõ eodẽ mõ atq; eisdẽ verbis eadẽ res fuerit indicata. Quisq̃s aũt dicit euãgelist' p spũsci potentiã hoc potuisse cõcedi vt nec i genere vb oꝫ nec in ordine nec in numero discreparẽt: nõ intelligit q̃to ãpli' euãgelistaꝫ excellit auctoritas: tãto magis p eos fuisse firmandã ceteroꝫ hoiuz verã loquẽtiũ securitatẽ. Q̃ aũt ali' dixit: Cui' nõ sũ dign' calciamẽta portare. alius vo: Calciamẽti corrigiã soluere nõ verbis tm̃: sz ⁊ re ipsa videt aliud eẽ. Merito g̃ q̃ri potest: qõ hoꝫ ioãnes dixerit? Uerũ etiã videt narrasse qui hoc potuit narrare qõ ille dixit: q̃ aũt aliud: etsi nõ ẽ mẽtitus certe vel oblitus aliq̃d, p alio dixisse putabit. Oẽz aũt falsitatẽ abesse ab euãgelistis decet: nõ solũ eã q̃ mentiendo, pmit: sz etiã eã q̃ obliuiscẽdo: ita si ad rẽ ptinet aliq̃d aliud intelligere. Ex vtroq; dictoꝫ recte existimãduz ẽ ioãnẽ vtrũq; dixisse: siue aliud alio tpe siue ꝛfestim. Si aũt nihil intẽdit ioãnes cũ de calciamẽtis dñi dicẽt: nisi excellẽtiã ei' ⁊ suã hũilitatẽ qõlibet dictoꝫ dixerit: eandẽ tm̃ sniam tenuit: q̃ etiã vbis suis p calciamẽtoꝫ cõmemorationẽ eãdẽ significationẽ hũilitat' exp̃sit. vñ ab eadem volũtate nõ aberꝫauit. Uti' g̃ modus ⁊ mẽorie ꝛmẽdand' nõ eẽ mẽdaciũ cũ q̃sq; volũtatẽ eius explicat de q̃ aliq̃d narrat etiã dicẽs aliq̃d aliud qõ ille nõ dixit: volũtatẽ tm̃ suã explicauit eãdẽ quã ⁊ ille cui' vba cõmemorat. Ita eni salubriter dicimus nihil aliud esse querẽdum q̃ quid velit ille qui loquitur.

¶ Tũc venit iesus a galilea in iordanẽ ad ioannẽ vt baptiçaret ab eo. Joãnes aũt, phibebat eũ dicẽs: Ego a te debeo baptiçari: ⁊ tu venis ad me Rñdens aũt iesus dixit ei: Sine mõ. Sic eni decet nos iplere omnẽ iusticiam. Tunc dimisit euz.
GLO. Postq̃ p̃dicatiõe sui p̃cursoris xps mũdo pnũciat' ẽ: tãdẽ q̃ diu latuerat: hoib' se manifestare voluit. vñ dr: Tũc ve. ie. a gali. i ior. ad io. vt bap. ab eo. REMI. Et sciẽdũ q̃ i his vbis describũt psone loca ⁊ tps ⁊ officiũ. tps cũ dic: Tũc. RA. Qñ. s. tricenari' erat: i q̃ oñdit nullũ vel sacerdotẽ vl' p̃dicatorẽ debẽ istitui: nisi sit p fecte etat'. Joseph tricenari' regimẽ egypti suscepit. Dauid ea etate regnũ ichoauit. Ezechiel sub eodẽ tpe, pphetiã, pmeruit. CHRY. i ho. Quia etiã p' baptismũ hũc legẽ cessare oportebat: hac etate ad baptismũ venit q̃ potest oia pctã suscipere: vt lege fuata null' dicat: qz iõ eã solui qz iplere nõ potuit. CHRY. sup matt. Tũc etiã. s. qñ ioãnes p̃dicauerat: Pniaz agite. vt ꝛfirmaret p̃dicationẽ ipsi': ⁊ vt testimoniũ accipet a ioãne. Sic aũt cuz, pcesserit lucifer: lux solis nõ expectat occasũ luciferi: sz eo, pcedẽte egredit: ⁊ suo lumie obscurat illi' cãdorez: sic ⁊ xps nõ expectauit vt cursũ suũ ioãnes ipleret: sz adhuc eo docẽte apparuit. REMI. Persone ponunt cũ dic: Uẽit iesus ad ioãnẽ. i. de' ad hoiez: dñs ad suũ: rex ad militẽ: lux ad lucernã. Loca designãt cũ dic: A galilea in iordanẽ. Galilea eni trãsmigratio interp̃tat. Quicũq; g̃ vult baptiçari: trãsmigret de vitijs ad virtutes: ⁊ veniẽdo ad baptismum se humiliet. Jordanis eni interpretatur deorsum. AVGV. Multa aũt mirabilia in hoc flumine sepius facta eẽ scriptura sancta cõmemorat: inter cetera dicens: Jordanis cõuersus ẽ retrorsũ. añ q̃dẽ retrorsũ aq̃ ꝛuerse fuerãt: mõ retrorsũ pctã ꝛuersa sũt: sicut etiã Helias in iordane diuisionẽ fecit aq̃rũ: ⁊ christ' in eodẽ Jor-

Hierony.

dane sepationē opatus ē pctōr. REMI. Officiū designat cuz sequtur: Ut baptiçaret ab eo. CHRY. sup matthe. Nō vt ipse remissionē pctōr accipet p baptismū: sz vt scificatas aqs relinqret postmodū baptiçādis. AVG. Saluator enī iō baptiçari voluit: nō vt sibi mūdiciā acq̄ reret: sz vt nobis fluenta mūdaret. Exq̄ ipse in aquā demergit: ex eo oiuz pctā abluit aq̄. Nec mirū q̄ aquā: hoc est substantiā corpalē ad purificandā aiam dicim' pueni re: puenit plane: ⁊ penetrat pscie vniuerse latibula. Quāuis enī ipsa sit subtilis ⁊ tenuis: bñdictiōe tñ christi facta subtilior: occultas vite causas ad secreta mētis subtilio/re rore ptransit. Subtilior. n bñdictionū cursus q̄ aqruz meatus. vñ q̄ de saluatoris baptismate bñdictio fluxit: tanq̄ fluuiu' spiritalis oiuz gurgitū tract' vniuersorz fontiū venas ipleuit. CHRY. sup matth. Adhuc aūt ad baptismū venit: vt q̄ hūana suscepit naturā: totuz hūane nature inueniat implesse mysteriū: nā q̄uis ipse non erat pctōr: tñ naturā suscepit peccatricē. ppterea etsi p se baptismate nō egebat: tñ in alīs carnalis natura op' hēbat.

Hierony. b.

AVG. i ser. de epi. Itē iō baptiçari voluit: qz voluit facere qd faciendū oib' iperabat vt bon' magister doctrinā suam nō tam vbis insinuaret: q̄ actibus exerceret.

AVG. sup ioannē: Dinc ergo dignatus ē a ioāne baptiçari: vt cognōscerēt serui q̄ta alacritate debeant currere ad baptisma dñi: qñ ipse nō dedignatus ē accipe baptisma serui. HIE. Itē baptiçari voluit: vt baptismate suo ioannis baptisma cōfirmaret. CHRY. in ho. Quia vo baptismus pnie erat: ⁊ in demōstrationē delictorz inducebat: ne aliqs estimaret: q̄ hac rōne christ' ad iordanē venit: iō veniēti dixit: Ego a te debeo baptiçari: ⁊ tu venis ad me? q̄si dicat: CHRY. sup matthe. Ut tu me baptiçes: ē idonea rō: vt iust' efficiar: ⁊ dignus celo. vt aūt ego te baptiçē q̄ ē rō? Omne bonū de celo descēdit in terrā: nō de terra ascēdit in celū. HILA. Deniq̄ a ioanne baptiçari phibetur vt de': ⁊ ita in se fieri oportere vt hō doceat. Unde sequt: Rndēs aūt iesus dixit ei: Sine mō. Pulchre dixit mō: vt oñderet christū in aq̄ a ioanne: Joānē a christo in spū baptiçandū. Sine alit: Sine mō: vt q̄ formam serui assūpsit: expleā ⁊ hūilitatē eius: alioqn scito te i die iudicij meo eē baptismate baptiçanduz. vel Sine mō: vt dicit dñs: habeo ⁊ aliud baptisma: quo ⁊ baptiçand' sū. Tu me baptiças in aq̄: vt ego te baptiçē p me in sanguine tuo. CHRY. sup matth. In quo etiam oñdit qz postea christ' baptiçauit ioannē: q̄uis etiā in apocryphis libris hoc manifeste scriptū sit. Sz mō sine: vt iusticiā baptisma tis nō verbis sz factis adipleā: pus suscipiā: postea pdicabo. Unde sequt: Sic. n. decet nos oēm iplere iusticiā. vbi nō hoc significat vt si fuerit baptiçatus adipleat oēm iusticiā: sz sic. i. quēadmodū baptismatis iusticiā pus facti ipleuit: postea pdicauit: sic ⁊ oēm aliā iusticiaz: sm illud: Cepit iesus facere ⁊ docere. Aut ita: sic oportet nos iplere oēm iusticiā sicut iusticiā baptismi. i. sm dispēsationē hūane nature. Sicut. n. ipleuit iusticiā nascēdi crescēdi ⁊ similiū. HILA. Erat ⁊ p eū oīs iplenda iusticia: p quē solū lex poterat ipleri. HIERO. Nō aūt addit iusticiā legis siue nature: vt vtrūq̄z intelligam'. REMI. Ut sic: Decet nos iplere oēm iusticiā. i. oñdere exēplū oīs iplendę iusticie in baptismo: sine quo nō aptt aditus regni celestis. vel etiā discant supbi exēplū hūilitatis: vt nō dedignent baptiçari ab hūilib' mēbris: dū viderint me baptiçatū a te ioanne seruo meo. Illa aūt ē vera hūilitas quā comes obediētia sequt. vñ subdit: Tūc dimisit eū. i. ad vltimū assensum prebuit vt baptiçaret eum.

Hieron. a.

¶ Baptiçatus aūt iesus: cōfesti ascēdit de aq̄. Et ecce apti sūt ei celi: ⁊ vidit spm̄ dei descendentē sicut columbam: ⁊ venientem super se.

AVG in ser. de epi. Quia vt dictū ē cū saluator nr̄ abluit: iam tūc nr̄m baptismū tota aq̄ mūdat: vt secuturis postmodū ppl'is lauacri gr̄a mūstret. Oportuit etiā christi baptismo ea designari q̄ p baptismū psequūt fideles. vñ dz: Baptiçatus aūt iesus confestim ascēdit de aqua.

CHRY. sup matth. Factū christi ad mysterium ptinet oiuz q̄ postmodū fuerāt baptiçādi: ⁊ iō dixit psestim. Et nō dixit simpliciter: ascēdit: qz oēs q̄ digne baptiçant in christo psestim de aqua ascēdūt. i. pficiūt ad vtutes: ⁊ ad dignitatē subleuant celestē. Qui. n. in aquā ingressi fuerāt carnales ⁊ filij ade pctōres: psestim de aq̄ ascendūt spiritales filij dei facti. si aūt q̄dā ex sua culpa nihil pficiūt baptiçari: qd ad baptismū? RABA. Quia ḡ nobis dñs sui corpis intinctu baptismi lauacrū dedicauit: nobis q̄z p' acceptū baptisma celi aditū patere ⁊ spm̄scm̄ demonstrauit. vñ sequtur: Et apti sūt ei celi: HIERO. Nō reseruatiōe electorz sed spiritalib' oculis sic ⁊ ezechiel in pncipio volumis sui aptos esse cōmemorat. CHRY. super matth. Si. n. ipsa creatura rupta fuisset nō dixisset: Apti sūt ei. qz qd corpaliter aptt oībus ē aptū. Sz dicet aliqs qd enī añ oculos filij dei clausi fuerāt celi: q̄ etiā in terra pstitut' erat in celo? Sz sciendū q̄ sic fm dispēsationem hūanā baptiçatus ē: sic fm hūanā dispēsationē apti sūt ei celi. fm aūt naturā diuinā erat in celis. REMI. Sz nū quid tūc pmo apti sūt ei celi: etiā fz hūanā naturā: fides enī ecclie ⁊ credit: ⁊ tenet q̄ nō minus apti sunt ei celi: añ q̄ post. Ideo ḡ dz: q̄ apti sūt ei celi: qz oīb' renatis aptt ianua regni celestis. CHRY. sup matth. Forte. n. erat inuisibilia q̄dā obstacula pus q̄bus obsistentib' aie deiunctorū nō poterant introire celos. Nullā. n. aiam añ xpm arbitror ascendisse in celū exquo peccauit Adā: ⁊ clausi sūt celi. Sz ecce baptiçato xpo apti sūt tñ. Postq̄ vo tyrānū vicit p crucē: qz nō erāt necessarie porte celo nunq̄ claudēdo: nō dicūt angeli: Aptte portas: iā enī erāt aptę: sz Tollite portas. Uel in baptiçatis apiunt celi: ⁊ videt ea q̄ sunt in celo: nō carnalibus oculis videdo: sz spiritalib' fidei credēdo. Aut ita: Celi sūt scripture diuie q̄s oēs legūt: nō tñ oēs itelligūt: nisi q̄ fuerūt sic baptiçati: vt acciplāt spm̄scm̄. Unde ⁊ apl'is pmit' erāt clause scripture prophetarz: sz accepto spūsco reserate sūt eis oēs scripture. Ñ quocūqz mō intelligat: celi apti sūt ei. i. oīb', ppt euz: sic si ipator alicui p alio petenti dicat: Hoc bñficiū nō illi do: sz tibi. i. ppter te illi. GLO. Uel tant' splēdor circūfulsit xpm i baptismo: vt empyreū videret celū reseratū eē. CHRY. i ho. Si aūt tu nō vides nō icredul' sis. Eteni i pncipīs spiritaliū rerū semp sensibilem apparēt visiōes: ppt illos q̄ nullā itelligētiā ico rpal'nāe suscipe pnt vt si postea nō fiāt: ex his q̄ semel facta sūt recipiāt fidē.

REMI. Sic aūt oīb' p baptismū renat' aptt ianua regni celest': ita oēs i baptismate accipiūt dona spūsci. Jō subdit: Et vi. spi. dei descē. sic colū. ⁊ ve. sup se. AVG. i ser. de epi. Xp̄s. n. postq̄ nat' ē hoib' renascit sacris: vt quēadmodū tūc eū miramur ico rupta mre, p genitū: ita ⁊ nūc suscipiam' illū pura vnda sbmersū. filiū. n. genuit mr̄ ⁊ casta ē. xpm lauit vnda: ⁊ scā ē. Deniq̄ spūsscūs q̄ tūc illi i vbo affuit: mō eū i gurgite circūfulsit. q̄ tūc Maria castificauit: nūc fluēta scificat. Unde dicit: Et vidit spm̄ dei descēdētē. CHRY. sup matt. Jō aūt spūsscūs specie colūbe suscipit: qm̄ p oīb' aia lib' hec cultrix ē charitat': oēs aūt iusticie species: q̄s hñt fui dei i vitate: pnt hīe fui diaboli i stl'atiōe. Solā aūt charitatē sci spūs nō pōt imūd' spūs imitari. Jō ḡ hāc puatā speciē charitat' sibi fuauit spūsscūs: qz p nullius testimoniū sic cogscit. vbi ē spūsscūs: sic p gr̄az charitat'. RABA. Significāt etiaz q̄tuor vtutes i baptiçatis p colūbā. Colūba enī sec' fluēta habitat: vt viso accipitre mergat se ⁊ euadat. Meliora grana eligit: alienos alienus pullos nutrit: nō lacerat rostro: felle caret: in canernis petre nidificat: gemitum pocantu habet: ita ⁊ sancti secus diuine scripture fluenta resident vt incursum diaboli euadant. Sanas snias q̄bus pascantur eligūt: non hereticas. hoies qui diaboli fuerūt

pulli.i.imitatores:doctrina nutriūt ⁊ exēplo:bonas sententias lacerādo nō puertūt hereticorū more. Ira irreconciliabili carēt. In plagis mortis xpi q̄ petra firma ē:nidū ponūt.i.suū refugiū ⁊ spem:sicut etiā alij delectant i cantu:ita ipsi in gemitu ꝓ pctis. CHRY.in ho. Ueteris etiā recordat historie.i diluuio apparuit hoc aial: ramū ferens oliue:⁊ cōem orbis trāqllitatē annūciās:q̄ oia typus erāt futurorū. Eteni nūc colūba apparet: liberatorē nobis demonstrās:⁊ ꝓ ramo oliue adoptionem generi humano affert. AVG.in ser.de tri. Est aūt i ꝓmptu intelligere cur spūsscūs missus dicat:cū in ipsū dōm corpali specie velut colūba descēdit:facta est eni q̄dam creature spēs ex tpe in q̄ visibiliter oōderet spūsscūs. Hec aūt opatio visibiliter exp̄ssa: ⁊ oculis oblata mortalib⁹: missio spūssci dicta est:nō vt appareret inuisibilis eius substātia sz vt corda hoiuz exterioribus visis cōmota ad occultā eternitatē ꝓuerterent. Nō aūt sic assūpta ē creatura i qua spūsscūs apparuit in vnitate.s.psone:sicut assūpta est humana illa forma ex virgine. Neqz eni colūbam būficauit spūs:aut sibi in psone sue vnitatē in eternū ꝓiūxit. Porro inde quāq̄ illa colūba spūs dicta sit:vt oōderet ꝓ colūbā spm̄ demōstratū:nō tū ita possum⁹ dicere spm̄scm̄ ⁊ deū ⁊ colūbā:sicut dicimus filiū ⁊ deū ⁊ hoiez nec sicut dicimus filiū agnū dei:nō solū ioanne baptista dicēte: sz etiā ioanne euāgelista vidēte agnū occisum in apocalypsi. illi q̄ppe visio ꝓphetica nō est exhibita oculis corporeis ꝓ formas corporeas:sz in spū ꝓ spiritales imagines corporū. De illa vero colūba nullus vnq̄ dubitauit:q̄n oculis visa sit.nec sicut dicimus filiū petrā.scriptū ē eni: Petra erat xps.ita possum⁹ dicere spm̄ colūbā. Illa eni iā erat in creatura:⁊ ꝓ actiōis modū nūcupata ē noie xpi quē significabat: nō aūt sic illa colūba:q̄ ad hoc tm̄ nō significāda repēte extitit. Magis aūt ille hoc mihi vī flāme illi q̄ in rubo apparuit moysi:⁊ illi quā ppls in eremo seq̄bat:⁊ fulgurib⁹ ac tonitruis q̄ fiebāt dū lex daret i monte. Ad hoc eni rex illar corporalis extitit spēs vt aliq̄d significaret atqz preteriret. ppē has ergo corporales formas missus dō spūssanctus:ille vō spēs corporales ad demōstrandū q̄ opus fuit ad tēpus apparuerūt:⁊ esse postea destiterūt. HIERO. Sedit aūt colūba super caput iesu : nequis putaret vocē pīis ad ioannem factam : nō ad dōm.vñ sequit: Et veniēte sup se.

Et ecce vox de celis dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui.

Non eni vt aū ꝓ moysen aut ꝓphetas:nec ꝓ typos aut figuras. AVG.in ser.de epiph. Venturū in carne pat filiū docuit:sz palā venisse mostrauit dicēs : Hic ē filius meus. HILA.Uel vt ex his q̄ ꝓsūmabant in christo cognoscerem⁹ post aque lauacruz ⁊ de celestib⁹ portis scm̄ in nos spm̄ immolare:⁊ celestis nos glie vnctione pfūdi:⁊ pīne vocis adoptiōe filios dei fieri. HIERO. Mysteriū aūt trinitatis in baptismate demostrat: dōs baptiçat spūs descēdit i habitu colūbe:pīis vox filio testimoniū phibentis audit. AVG in ser.de epiph. Nec mirū si i dōnico lauacro mysteriū nō defuit trinitatis:cū nr̄m lauacrū trinitatis cōpleat sacr̄m . voluit.n.dōs p̄mo circa se exhibere:quod erat postea hūano generi precepturus.

AVG.de fide ad petrū: Quāuis aūt pī ⁊ filius ⁊ spūsscūs sint vna natura:firmissime tū tene tres eē personas patrēqz solum esse q̄ dixit: Hic est filius meus dilectus. Et filiū solū eē sup quē illa vox pīis insonuit : ⁊ spm̄scm̄ solū esse q̄ in specie colūbe sup xp̄m baptiçatū descendit AVG.iiij.de trini. Hec aūt opa sunt totius trinitatis: In sua q̄ppe substātia pī ⁊ filius ⁊ spūsscūs vnū sūt sine vllis interuallis tēporū vel locorū: In meis aūt vocib⁹ separati sūt pī filius ⁊ spūsscūs:nec simul dici poterūt : ⁊ i rīs visibilib⁹ sua sepatim locorū spacia tenuerūt:q: sīlitudine vtrūqz cognoscit inseparabile in seipsa trinitatē ꝓ visibilis creature speciē sepabiliter demonstrari.q̄ aūt solius pīis vox sit:oōdit ex hoc q̄ dicit: Hic est filius me⁹ HILA.in libro de tri. Non solū noie ꝓestat⁹ ē eum esse filiū:sz ꝓpietate. Multi.n.nos filij dei sum⁹: sz nō talis ē ḡ filius.hic.n.⁊ ꝓprius ⁊ ver⁹ est filius origine nō adoptiōe: vītate nō nuncupatiōe:natiuitate non creatione.

AVG.sup ioannē: Pī aūt diligit filiū: sz quō pī filium nō quō dōs seruū:sz quō vincū:nō quō adoptatū. Et iō subditur: In quo mihi cōplacui. REMI Uel si ad humanitatē xpi referat si legat: In quo mihi cōplacui. talis ē sensus in quo mihi ꝓplacui:q: istū solum repperi sine pctō. Si vō legat: In quo mihi cōplacuit:subaudit placitum meū ꝓstituere:vt ꝓ eū agerē q̄ agēda sūt.i.genus humanū redimerē. AVG.de cō.euā. Hec aūt vba ⁊ alij duo marcus ⁊ lucas silit narrant:sz de vbis vocis q̄ de celo facta ē:narrāt locutionē salua tū snia. Qō.n. matheus ait dictū:hic ē filiū meus dilectus.⁊ alij duo dicūt: Tu es es filius me⁹ dilectus.ad eandē sniam explicandā valet.vox eni celestis vnū horū dixit:sz euangelista oōdere voluit ad id valere q̄ dictū ē: Hic est filiū meus. vt illis potius q̄ audiebāt indicaret:q̄ ipse eēt filius dei:atqz ita dictū referre voluit: Tu es filius me⁹.ac si illi diceretur: Hic est filius me⁹. Nō eni xpo indicabat q̄ sciebat : sed audiebāt q̄ aderāt: ppē quos vox facta ē . Jam vero q̄ alius dicit: In quo mihi cōplacui.alius: In te cōplacuit mihi. Si q̄ris q̄d horū illa voce sonuerit:q̄libet accipe: dum intelligas eos q̄ nō eandē locutionē retulerūt : eādē retulisse sniam.q̄ eni de⁹ in filio sibi cōplacuit : admonet aliq̄s ex eo q̄ dictū est: In te cōplacui.q̄ aūt in filio pat placuerit hoibus:admonet ex eo q̄ dictū ē: In te cōplacuit mihi.seu intelligat hoc dictū eē ab oīb⁹ euangelistis tanq̄ diceret: In te cōplacitū meum cōstitui: hoc est ipsere quod mihi placet. CA.IIII.

Tunc iesus ductus ē in desertū a spū vt tēt̄aret a diabolo. Et cū ieiunasset q̄dragita diebus ⁊ q̄dragita noctib⁹:postea esurijt.

CHRY.sup matth. Postq̄ baptiçatus ē dōs a ioāne in aq̄:ducit a spū in desertū vt baptiçaret igne tentatiōis vñ dī: Tūc Jesus duct⁹ ē in desertū a spū. Tūc.s. qn̄ pat clamauit de celo: Hic ē filius me⁹ dilect⁹. CHRY.in ho. Quisq̄s ḡ post baptismū maiores sustines tentationes nō turberis:ereni ꝓpē hoc accepisti arma: vt nō vaces: sz vt prelieris. Ideo aūt tentationē a te de⁹ nō phibet. ꝓmū q̄dē vt discas:qm̄ multo factus es fortior. deinde vt magnitudine donorū nō extollaris.tertio vt diabol⁹ experiētia cōgscat q̄ pfecte ab eo abscessisti.q̄rto vt per hoc fortior reddaris.q̄nto vt crediti tibi thesauri signū accipias.neqz eni diabol⁹ supueniret tibi ad tentādū nisi te i maiori honore effectū videt. HILA. Jn scificat̄.n.maxime diaboli tētamēta crassant:q: victoria ei ē magi optata de scis. GREG.i ho. Dubitari aūt a q̄busdā solet: a q̄ spū sit duct⁹ iesus i desertū:ppē hoc q̄ subdit: Assūpsit eū dia.i san.ciui. Sz vē ⁊ absqz vlla q̄ne ꝓuenīēt ac cipit vt a spūscō duct⁹ eē credat:vt illuc eū su⁹ spūs duceret:q̄ hūc ad tentādū spūs malign⁹ iuenit. AVG.i.iiij. de trini. Cur seipsū q̄z tentādū pbuit:vt ad supandas tētationes mediator eēt:nō solū ꝓ adiutoriū:verū etiā ꝓ exemplū. CHRY.sup matth. Est aūt duct⁹ a spūscō: nō q̄stminor maioris pcepto.nō eni solū duct⁹ dī q̄ alicui⁹ ptā te ducit:sz etiā ille q̄ alicui⁹ rōnabili exhortatiōe placat: sic scptū ē de Andrea q̄ inuenit Simonē frez suū ⁊ adduxit eū ad iesū. HIERO sup matth. Ducit aūt nō iuit⁹ aut capt⁹:sz volūtate pugnādi. CHRY. Ad hoies eni diabol⁹ vadit:vt tētet eos.qm̄ aūt aduersus xpm diabolus ire nō potat:iō ꝗ diabolū xps ꝓcessit.vñ dī: Ut tētaret a dia. GREG.i.ho. Sz sciēdū nobis ē q: trib⁹ modis tentatiōe agitur:suggestione:delectiōe:⁊ consensu.⁊ nos cū tentamur plerūqz in delectatiōe aut in consensu labi-

Hierony. a.

Hieron. a.

Hierony. b.

mur:qz de carnis pctō ꝓpagati in nobilipsis etiā gerim⁹ vñ certamina tolerā⁹. Deus vō q̄ in vtero vginis icarnatus in mūdo sine pctō venerat:nihil ꝓtradictiōis i semetipso tolerabat. Tētari ḡ per suggestionē potuit:sz et mentē peccati delectatio nō momordit:atqz iō ois diabolica illa tentatio foris:non intus fuit. CHRY. in ho. Tūc aūt maxime instat diabolus ad tentandū: cū viderit solitarios. vñ etiā in ꝑncipio mulierē tētauit sine viro eā inueniēs:vñ ⁊ sic p hoc etiaz diabolo dat occasio tentādi q̄ ducit in desertū. GLO. Hoc desertū ē inter hierlm ⁊ hiericho vbi morabant latrones:q̄ locus vocatur dorobin.i.sanguinis ꝓpter effusionē sanguinis quaz ibi latrones faciebāt.vñ ⁊ hō cū descendisset a hierusalē in hiericho:incidisse dicit in latrones gerēs figurā ade q̄ a demonib⁹ victus ē. Cōueniēs ḡ fuit vt ibi xps diabolū superet:vbi diabolus hoiem sub figura supasse dictū est. CHRY. sup matth. Nō solū aūt xps duct⁹ ē in desertū a spu:sz ⁊ oēs filij dei hntes spm̄scm̄. non eni sunt ꝓtenti sedere ociosi: sz spūsscūs vrget eos aliq̄d magnuz appreheādere opus qō ē in deserto q̄tū ad diabolū:quia non ē ibi iniusticia qua diabolus delectat. Omne etiā bonū ē extra carnē ⁊ mūdū:qz nō est fm voluntatē carnis ⁊ mūdi. Ad tale ḡ desertū oēs filij dei exeūt vt tentent: vt puta si non ꝓposuisti ducere vxorē:duxit te spūsscūs in desertum.i.extra fines carnis ⁊ mūdi: vt tenteris a ꝓcupiscentia carnis. Quō eni tentat libidine q̄ tota die est cū vxore? Scire aūt debem⁹:q̄ filij dei nō tentāt a diabolo nisi in desertū exierint: filij aūt diaboli in carne ⁊ mūdo ꝓstituti ꝓfringunt:⁊ parēt sicut bonus hō si vxorē habuerit nō fornicat: sed sufficit ei vxor sua. Malus aūt etiam hns vxorē fornicat:⁊ nō ē vxore ꝓtent⁹:⁊ sic in oib⁹ inuenies. Filij ḡ diaboli nō exeūt ad diabolū vt tententur. Quid eni opus hz ad certamē exire q̄ nō desiderat vincere? Qui aūt gloriosiores sūt filij dei extra fines carnis exeūt ꝗ illū:qz victorie gl̄iaz ꝓpiscūt. Propterea ⁊ in hoc christ⁹ exijt ad diabolū:vt tentaret ab eo. CHRY. in ho. Ut aūt discas q̄ magnū bonū est ieiuniū:⁊ q̄lit scutum ē aduersus diabolū:⁊ qm̄ post baptismū nō lasciuie sz ieiunio intendere oportet:ipse ieiunauit nō eo idigens sed nos instruēs. CHRY. super matth. Et vt q̄dragesimi nostri ieiunij poneret mesurā.xl.dieb⁹.⁊.xl.noctibus ieiunauit. Vñ seq̄t: Et cū ieiunasset.xl.dieb⁹.⁊.xl.noctib⁹ CHRY. in ho. Nō aūt vltra ꝓcessit ieiunādo q̄ moyses ⁊ helias:ne incredibilis videret carnis assumptio.

GREGO. in ho. Ipse aūt auctor omniū in q̄draginta dieb⁹ nullū oino cibū sūpsit. Nos q̄z q̄tū possum⁹ q̄dragesime tpe carnē nr̄am p abstinentiā affligam⁹. Quadragenarius aūt numer⁹ custodit:qz virt⁹ decalogi p libros q̄tuor scī euāgelij implet.denarius eterni q̄ter duct⁹ in q̄dragenariū surgit. Vel qz in hoc mortali corpe ex q̄tuor elemētis subsistimus:p cui⁹ voluntatē ꝑceptis dñicis ꝗ̄himus q̄ p decalogū sunt accepta. Qui ḡ p carnis desideria decalogi mandata ꝓtēpsimus:dignū ē vt eandē carnē q̄terdecies affligamus. Vel sicut in lege offerre debem⁹ decimas rex:ita et offerre ꝓtendim⁹ decimas dieruz. A ꝑma eni dñica q̄dragesime vsqz ad paschalis solēnitatis gaudia sex hebdomade veniūt quaz dies.xl.⁊ duo sūt ex q̄bus sex dies dñici ab abstinētia subtrahūt: remanēt ergo.xxxvj. Dū vō p.ccc.⁊.lxv.dies ann⁹ ducit:nos aūt p.xxxvj.dies affligimur:q̄si anni nr̄i decimas deo dam⁹

AVG. in li lxxxiij. questio. Vel alit. Oīs sapiētie disciplina est creatorē creaturāq̄z cognoscere. Creator ē trinitas:pr̄ ⁊ filij ⁊ spūsscūs:creatura vero parti ē inuisibilis sicut aīa cui ternarius numerus tribuit. Diligere eni deū triplicit iubemur:ex toto corde:ex tota aīa:⁊ ex tota mēte. Partim visibilis sicut corp⁹ cui q̄ternari⁹ debet: ꝓpt calidū ⁊ frigidū humidū ⁊ siccū. Denarius ḡ numer⁹ q̄ totam insinuat disciplinā:q̄ter ductus.i.numero q̄ corpi debet multiplicatus:qz p corp⁹ administratio gerit quadragesimū numerū ꝓficit:cui⁹ ptes equales ad q̄nquagena pueniūt.vnū eni ⁊ duo ⁊ q̄tuor ⁊ q̄nq̄z ⁊ octo ⁊ decē ⁊.xx.que sūt ptes q̄dragenarij simul iūcta efficiūt.l. Et iō tps quo ingemiscim⁹:⁊ dolemus q̄dragenario numero celebrat. Status aūt beatitudis in quo erit gaudiū q̄nq̄gesime celebratione ꝑfigurat.i.pascha vsqz ad pentecostē. AVGV. in ser. de q̄dra. Nō aūt qz christus post accepta baptismū ꝓtinuo ieiunauit:regulā obseruatiōis dedisse credendū ē: vt post christi baptismū ꝓtinuo ieiunare necesse sit. Sz qñ acriori certamine cū tentatore ꝓligitur:ieiunandū est:vt corp⁹ impleat de castigatiōe militiā ⁊ anim⁹ ipetret de humiliatiōe victoriā. CHRY. sup matth. Sciebat aūt dñs cogitationē diaboli qz volebat eū tentare:audierat eni qz christus natus ē in hoc mūdo angelis ꝑdicantib⁹:pastoribus referētibus:magis q̄rentibus:⁊ ioanne ondente.vñ dominus,pcessit contra eum: non quasi deus:sed quasi homo:magis aūt quasi deus ⁊ hō. Nam p.xl.dies nō esurire:nō,erat hois:aliqñ autē esurire nō erat dei. vñ esuriuit:ne manifeste intelligat deus:⁊ sic diaboli spem tentādi extingueret:suā aūt victoriam ipediret.vñ seq̄t: Postea esuriit. HILA. Nā post xl.dies nō i.xl.dieb⁹ esuriit. igit cū dñs esuriit nō inedie surrepsit operatio: sed nature sue hoiem dereliq̄t. Non eni erat a deo diabolus sed a carne vincēdus: qua reruz rōne indicat post.xl.dierū ꝓsūmationē q̄bus p⁹ passionē in seculo erat commoraturus:esuritionē se hūane saluti habiturū:quo in tpe expectatū deo patri munus:hominē quem assūpserat reportauit.

¶ Et accedens tentator dixit ei: Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant. Qui rñdens dixit: Scriptū est: Non in solo pane viuit hō: sed i omni verbo qd̄ procedit de ore dei.

CHRY. sup matth. Quia diabolus videns p.xl.dies christū ieiunantē desperauerat:postq̄ esurientē sensit: ire rū cepit sperare. vñ seq̄t: Et accedēs tentator. Si ḡ ieiunaueris ⁊ tenteris:ne dicas qz pdidi fructuz ieiunij mei. Nā etsi nō tibi ꝓfuit ieiuniū tuū:vt nō tēteris: tū ꝓficiet vt a tentationib⁹ nō vincaris. GREGO. in ho. Sed si ipsū ordinē tentatiōis aspicim⁹: pensam⁹ q̄ta magnitudine nos a tentatiōe liberamur. Antiquus eni hostis p̄mus hominē ex gula tentauit: cū cibum ligni vetitum ad comedendū suasit. Ex vana gloria cum diceret: Eritis sicut dij. Ex auaricia cum diceret: Scientes bonū ⁊ malū. Auaricia eni non solum pecunie est:sed etiaz altitudinis cum supra modū sublimitas ambitur. Quibus autē modis p̄mum hominē strauit istis modis secundo homine tentato succubuit. Per gulam tentat cum dicit: Dic vt lapides isti panes fiant. Per vanam gloriā cum dicit: Si filius dei es:mitte te deorsum. Per sublimitatis auariciā cum regna mundi ostendit dicens: Hec oia tibi dabo.

AVG. super lucā: Inde autē cepit vnde iam vicerat.s. gula.vnde dixit ei: Si filius dei es: dic vt lapides isti panes fiant. Quid aūt sibi vult talis sermonis exordius: nisi qz cognouerat dei filium eē venturum:sed venisse p infirmitatem corpis nō putabat: aliud explorantis: aliud tentantis esse:⁊ deo se ꝓfitetur credere: ⁊ homini conatur illudere. HILA. Eam ergo in tentando conditionem operis proposuit:per quā in deo ex mutatione lapidū in panes virtutem potestatis agnosceret:⁊ in homine oblectamento cibi patientiā esurientis illuderet. HIER. Sed ex duobus contrarijs teneris a diabolo. Sed ad iperium eius possūt lapides panes fieri:ergo frustra tentas eum:qui tante potentie est. si autem non potest facere:frustra dei filium suspicaris. CHRY. super matheum: Sicut autem diabolus omnes homines exceccabat:sic mō inuisibiliter a christo ē exceccatus. Post.xl.eni dies esurientē sensit:⁊ per.xl.nō esurientē non intellexit cum suspicatus est eum nō esse filium dei:non cogitauit

Hieron. b.

qm̃ fortis athleta ad ea q̃ infirma sunt: descẽdere pōt: infirmus aūt ad ea que fortia sūt: ascẽdere nō pōt. Magis ergo ex eo q̃ p tot dies nō esurijt intelligere debuit quia deus est: q̃ ex eo q̃ post tot dies esurijt: qz hō ē. Sed dicit: Moyses ⁊ helyas. xl. dies iciunauerūt: ⁊ hoies erāt. sed illi iciunantes esuriebāt ⁊ sustinebāt. iste. xl. dieb' nō esurijt: ꝫ postea. Esurire enī: ⁊ nō mãducare patiẽtie est hũane: nō esurire aūt diuine nature. HIERO. Propositū aūt christi erat humilitate vincere. vñ aduersariū vicit testimonijs legis nō ptãte virtutis: vt hocipso ⁊ hominẽ plus honoraret: ⁊ aduersariū plus puniret: cū hostis generis humani nō quasi a deo: ꝫ q̃si ab hoie vinceret. vnde sequit: Cui rñdens dixit ei: Scriptū ē: non in solo pane viuit homo. ꝫ in oi verbo qd̃ pcedit de ore dei.

GREG. in ho. Sic ergo tentatus a diabolo dñs: sacri eloquij pcepta rñdit: ⁊ qui tentatorẽ suū mergere in abyssum poterat: vtutẽ sue potentie nō oñdit: quatenꝰ nobis pberet exemplū: vt quotiẽs a prauis hoibus aliq̃d patimur: ad doctrinam excitemur potius q̃ ad vindictam.

CHRY. sup matth. Non aūt dixit: nō in solo pane viuo: ne videat de se dictū eē: sed inedie: nō in solo pane viuit homo: vt posset diabolus dicere: Si filius dei es. abscondit se vt nō oñdat: quod pōt si hō est: astute excusat se: ne oñdat non posse. RABA. Testimoniuꝫ aūt hoc de deutronomio sumptū ē. Ergo siq̃s nō vescit vbo dei iste nō viuit: qz sicut corpꝰ humanū nō viuit sine terreno cibo: ita ⁊ aia viuere nō pōt sine dei vbo. Procedẽ aūt ẽ verbū de ore dei dicit: cum volūtatẽ suam per scripturarum testimonia reuelat.

¶ Tunc assumpsit eū diabolus in sanctã ciuitatem: ⁊ statuit eū sup pinnaculū templi: ⁊ dixit ei: Si filius dei es: mitte te deorsū. Scriptū ē enī qz angelis suis mãdauit de te: ⁊ i manibꝰ tollẽt te: ne forte offendas ad lapidẽ pedem tuum. Ait illi iesus rursū: Scriptū est: Nõ tẽtabis dñm deū tuū.

¶ CHRY. sup matt. Cū ex pmisso christi respõso nihil certum dicere diabolus potuisset: vtꝫ christꝰ deus esset an homo: assũpsit eū ad aliã tentationem dicẽs apud se: Iste q̃ fame non vincit: etsi filius dei non ē: tñ sanctus ē: valẽt enī hoies sancti fame nō vinci: sed postq̃ omnẽ necessitatẽ carnis vicerūt per vanã gl'iam cadūt: iõ cepit eū tentare in gloria vana: ppẽ qd̃ sequit: Tũc assũ. eū dia. in sanct. ciuita. HIERO. Assũptio ista nō ex ibecillitate dñi venit: sed de inimici supbia que volūtatẽ saluatoris necessitatẽ putat. RABA. Sancta aūt ciuitas hierlm dicebat in qua tẽplū dei erat: ⁊ scãscõꝫ ⁊ cultus vniꝰ dei ꝑm legẽ moysi. REMI. In quo oñdit qz diabolus fidelibus christi etiã in sanctis locis insidiat. GREG. in ho. Sed ecce dū dicit deus hō in sanctã ciuitatẽ a diabolo assumptus: hũane aures audire expauescũt: i quorũ tñ oiuꝫ diabolus caput est. Quid est aūt mirũ si se ab illo pmisit in montẽ duci: q̃ se pmisit a mẽbris illius crucifigi? GLO. Diabolus enī sẽp ad alta ducit eleuãdo p iactantiã: vt pcipitare possit. Et iõ sequit: Et statuit suprꝫ pinnaculū templi. REMI. Pinnaculū sedes erat doctorꝫ: Templū enī nō habebat culmẽ erectũ: sicut nr̃e domus habẽt: sed ⁊ planũ erat desup more palestinorꝫ: ⁊ in ipso templo tria tabulata erāt. Et sciendũ qz in pauimento pinnaculū erat: ⁊ in vnoquoq̃ tabulato pinnaculum erat. Siue ergo statuerit eū in illo pinnaculo: qd̃ erat in pauimento siue in illis que erāt in ꝑmo secũdo vel ẽtio tabulato: intelligendũ ē q̃ in illo statuisset eū: vñ aliqd̃ pcipitiũ esse potuit. GLO. Nota vo hec oia corporeis sensibꝰ esse cõpleta: qz enī pma adiuicẽ ꝓferunt: in specie hois diabolū apparuisse verisimile est. CHRY. sup matth. Sed forte dicit qũo in corpe ꝓstitutũ videntibus oibus statuit suprꝫ templũ: sed forsitan diabolus sic eum assumebat: vt ab oibus videret: ipse aūt nesciẽte diabolo inuisibiliter sic agebat vt a nemine videret. GLO. Iõ aūt duxit eū suprꝫ pinnaculũ cū vellet eum de vana gl'ia tẽtare: qz i cathedra doctorꝫ multos deceperat inani gl'a ⁊ iõ putauit istũ positũ in sede magisterij inani gl'ia extolli posse. vñ sequit: Et dixit: Si filius dei es: mitte te deorsum. HIERO. In oibus enī tentationibꝰ hoc agit diabolus: vt intelligat: si filius dei sit. Dicit aūt: Mitte te. qz vox diaboli qua semp hoies cadere deorsũ desiderat: persuadere pōt: precipitare nō pōt. CHRY. sup matthe. Per hãc aūt ꝓpositionẽ qũo poterat cognoscere si ē filiꝰ dei an nō? Volare enī p aerẽ nō est, ppe opus dei: qz nulli vtile est. Si ergo aliq̃s volauerit, puocatus, ppẽ ostentationẽ solã hoc facit: ⁊ est potius ex diabolo q̃ ex deo. Si ergo homini sapienti sufficit eē qd̃ est: ⁊ nō eē necessariũ ei apparere qd̃ non ē: quãto magis filius dei ostẽdere se necessariũ non hꝫ: de quo nemo pōt tãtũ cognoscere q̃tum ē apud se. AMBRO. sup lucã: Sed qz sathanas transfigurat se sicut angelũ lucis: ⁊ de scripturis ipsis diuinis laqueũ fidelibus parat: vtitur testimonijs scripturarũ: non vt doceat: sed vt fallat. vñ sequit: Scriptũ ē enī qz angelis suis mandauit de te. HEIRO. Hec in. xc. psalmo legimus. verũ ibi nō de christo: sed de viro scõ, pphetia ē. male ergo diabolus interptatur scripturas.

CHRY. sup matth. Vere enī filius dei angelorꝫ manibus nō portat: sed ipse magis angelos portat. ⁊ si portat manibus angelorꝫ nō vt offendat ad lapidẽ pedẽ suũ q̃si infirmus: sed, ppter honorẽ quasi dñs. O diabole qm̃ filius dei manibꝰ portat legisti: ⁊ qz sup aspidẽ ⁊ basiliscũ calcat: nō legisti. Sed illud pdẽ exemplũ, pfert quasi supbus: hoc aūt tacet quasi astutus. CHRY. in ho. Intuere etiã qz testimonia a dño allata sut ꝓuenientꝰ a diabolo aūt indecenter: non enī qd̃ scriptũ ē: Angelis suis. suadet, pijcere seipsũ ⁊ pcipitare. GLO. Est ergo sic exponendum: Ait enī scriptura de quolibet bono hoie: q̃ angelis suis. i. administratorib' spiritibus pcepit de ipso: q̃ i manibus suis. i. in auxilijs suis tollẽt eũ: ⁊ custodiẽt: ne offẽdat pedẽ. i. affectũ mẽtis: ad lapidẽ. i. ad veterẽ legem scriptam in lapideis tabulis. vel per lapidem potest intellligi omnis peccati occasio ⁊ ruine. RA. Notandũ est autez q̃ saluator noster hꝫ permisisset se a diabolo suprꝫ pinnaculũ templi poni: tamen renuit ad imperiũ eius descendere nobis exemplũ donans: vt quisquis iperauerit viam veritatis artam nos ascendere obtẽperemus. Si aūt vult nos de altitudine veritatis: ⁊ virtutum ad ima errorꝫ ⁊ vitiorꝫ precipitare: non illum audiamus.

¶ HIERO. Falsas autẽ de scripturis diaboli sagittas veris scripturarũ frãgit clypeis. vnde sequit: Ait illi rursum iesus: scriptum est: Non tentabis dñm deũ tuum.

HILA. Diaboli enī conatus cõtũdens: ⁊ deum se pteatur ⁊ dñm. CHRY. Nõ aūt dixit: Non tentabis me dñm deum tuũ: sed ita: Non tentabis dñm deum tuũ quod poterat dicere omnis homo dei tentatus a diabolo: qm̃ ⁊ qui hoiem dei tentat: deum tentat. RABA. Vel aliter: Suggerebat ei q̃si hoi: vt aliquo signo exploraret q̃tum apud deum posset. AVGV. ꝓra faustum: Pertinet aūt ad sanã doctrinã: qn̄ habet hõ quid faciat: non tentare dñm deum suum. HIERO. Et notandum q̃ necessaria testimonia de deuteronomio tñ protulit: vt secũde legis sacra monstraret.

¶ Iterũ assũpsit eũ diabolus in mõtẽ excelsum valde: ⁊ oñdit ei oia regna mũdi ⁊ gl'iaꝫ eorꝫ: ⁊ dixit ei: Hec oia tibi dabo: si cadẽs adoraueris me. Tũc dicit ei iesus: Vade sathana. Scriptũ ē enī: Dñm deũ tuũ adorabis: ⁊ illi soli seruies. Tũc reliquit eum diabolus: ⁊ ecce angeli accesserunt ⁊ ministrabant ei.

Hieronym. b.
Hierony. a.
Hierony. b.
Hierony. a.
Hierony. b.
Hierony. b.

CHRY. super matth. Diabolus ex secūdo rñso incertus transit ad tertiā tentationē: q̄ enī christ' rhetia vētris diruperat: rhetia vane glie trāsiuerat ponit ei rhetia aua ritie: ppter qd dī: Iterū assūpsit eū diabolus in montem excelsū valde. Quē. s. diabol' circuiēs oēm terrā excelsior ē ceteris cogscebat. Quāto enī excelsior fuerit mons tāto ex eo spaciosior terra videt. vñ seqt: Et ondit oia regna mundi: ⁊ gliaz eorz. Ondit aūt ita non vt ipsa regna vel ciuitates eorz vel populus vel argentū vel aurū videret: sed ptes terre: in qbus vnūqq̄z regnū vel ciuitas posita erat: vtputa si ascendēs sup excelsū locū digito extenso dicā tibi: Ecce ibi ē roma aut alexandria: nō sic oñdo tibi vt ipsas videas ciuitates: sed ptes terre in qbus posite sunt: sic ⁊ diabol' poterat christo singula loca demonstrare digito: ⁊ vniuscuiusq̄z regni honores ⁊ statū verbis exponere. nā oñsum dicit etiā qd exponit ad itelligendū. ORIGE. sup lucā: Uel aliter: Non ē arbitrandum q̄ regna ei mūdi oñdens: persarū verbi gra: regnū iudeorūq̄z oñderit: sz oñdit ei regnū suū quo regnaret in mūdo. i. quo alij regnent a fornicatione: alij ab auaricia.

REMI. Gloriā eorz appellat aurū argentū ⁊ lapides pciosos: ⁊ tpalia bona. RABA. Oñdit aūt hec diabolus dño: non q̄ ipse vsū eius amplificare potuit: aut alī qd ignotū demonstrare: sz vanitatē pompe mūdane quā ipse diligebat: quasi speciosā ac desiderabilē vbis oñdēs in amorē christo suggerēs venire volebat. GLO. Qui non concupiscentie oculo intuet sicut nos: sed sic medici vident morbos sine lesione. HIERO. Seqt: Et dixit illi: Hec oia tibi dabo. Arrogans ⁊ supbus de iactantia loquit. non enī pōt oia regna dare: cū sciamus plerosq̄z sanctos viros a deo reges factos. CHRY. sup matthe. Sed ea que p iniquitatē fiunt in mundo: vtputa per furtū aut p periuria acqsitas diuitias diabolus dat. Nō ergo diabolus qbus vult diuitias dare pōt: sz his qui volunt ab illo recipere. REMI. Mirāda etiā est diaboli demētia. illi, p mittebat dare regna terrena: qui suis fidelib' dat regna celestia: ⁊ gliam mūdi ei qui ē celestis glie dñs

AMBRO. Habet aūt ambitio domesticū periculuz: vt enī dñet alīs ꝑ̄ pus seruit: curuat obsequio: vt honore dominet: ⁊ duz vult esse sublimior: fit remissior. vñ apte subditur: Si cadēs adorauerīs me. GLO. Ecce antiq̄ diaboli superbia. Sicut enī in ꝑncipio voluit se similē deo facere: ita nūc volebat diuinū sibi vsurpare cultū dicens: Si cadēs adorauerīs me. Ergo qui adoratur' ē diabolū ante corruit. Sequit: Tūc dicit ei iesus: Uade sathana.

CHRY. super matth. In quo finem tētandi diabolo ponit: ne ꝑgrediat vlterius tentās. HIERO. Nō aūt vt plerīq̄z putant: eadē sathanas ⁊ petrus condēnant sententia. Petro enī dicit: Uade retro me sathana. i. sequere me qui cōtrarius es mee volūtati. hic aūt dicit: Uade sathana. ⁊ nō ei dī Retro: vt subaudiat: Uade in ignē eternum q̄ paratus ē tibi: ⁊ angelis tuis. REMI. Uel sm alia exempla: Uade retro. i. remiscere: recordare i q̄ta gloria cōdit' fuisti: ⁊ in q̄tā miseriā cecidisti. CHRY. sup matthēū: Uidendū aūt q̄ christus cuz passus fuisset tentationis iniuriā dicēte sibi diabolo: Si filius dei es: mitte te deorsū. non ē turbatus: neq̄z diabolū increpauit Nūc aūt qñ diabolus vsurpauit sibi dei honorē exaspatus est: ⁊ repulit eum dicēs: Uade sathana. vt nos illius discamus exemplo: nras qdem iniurias magnanimiter sustinere: dei aūt iniurias nec vsq̄z ad auditū sufferre: qm̄ in ꝑpriis iniurijs esse quēpiā patientē laudabile ē: iniurias aūt dei dissimulare nimis est impium. HIERO. Dicens aūt diabolus saluatori: Si cadēs adorauerīs me ecōtrario audit: q̄ ipse magis adorare eū debeat q̄si dominū: ⁊ deū suū. AVG. ꝑtra sermo. arrianorū. vnde sequitur: Scriptū est enī: Dominū deū tuū adorabis: ⁊ illi soli seruies. Unus dñs deus noster ē ipsa trinitas: cui soli seruitutē pietatis iure debemus. AVG. x. de ciuitate dei: Nomine aūt seruitutis cultus deo debitus intelligitur: latriam qppe nī vbicūq̄z sanctarū scripturarū positum est interptati sūt seruitutē. sed ea seruitus que debet hoibus: fm quā ꝑcepit apls seruos dñis suis subditos ē debere: grece nūcupari solet dulia: latria vo aut semp aut tam frequēter vt pene semp ea seruitus dī: que pertinet ad colendū deū. CHRY. sup matth. Diabol' aūt sicut rōnabiliter intelligi pōt no quasi obediēs pcecepto recessit: sed diuinitas christi ⁊ spūsscūs qui erat in eo excussit inde diabolū. vnde seqt: Tūc reliquit eū diabolus Quod ad nostrā ꝑficit ꝑsolationē: q̄z nō tādiu hoies dei diabolus tentat q̄ diu vult: sed q̄ diu christ' pmittit. Etsi enī permittit eū paulisper tētare: tñ repellit, ꝑpt infirmaz naturam. AVG. ix. de ciuitate dei: Post tentationē vero sancti angeli spiritib' imundis metuēdi quo ministrabant: ⁊ p hoc magis magisq̄z inotescebat demonib' q̄ tus eēt. vñ sequit: Et ecce angeli accesserūt ⁊ ministrabāt ei.

CHRY. sup matth. Non aūt dixit: descēdentes angeli vt ondat q̄z sēp ad misteriū eius erāt in ēris: sed tūc pcipiente dño recesserūt ab eo: vt loc' diabolo aduersus christū daret: ne forte videns angelos circa eū nō appropinquaret ad eū. In quib' aūt rebus illi ministrabāt scire nō possum': vtrū ad sanationes infirmitatū: an ad correctiones animarū: an ad effugationē demonū: q̄ oia p angelos facit. vñ eis facientib' ipse facere videt: tñ ministū est: q̄ nō ꝑpt necessitatē impotētie eius ei ministrabāt sed ꝑpter honorē potestatis ipsius nō enī dī q̄ adiuuēt eū: sed q̄ ministrent. GREGO. in ho. Ex his aūt vnius psone vtraq̄z natura oñdit: q̄z ⁊ homo ē quē diabol' tentat: ⁊ idem ipse de' est cui ab angelis ministrat. CHRY. sup matthēū: Tūc breuit' perstringam' qd significet christi tētationes: Jeiuniū est abstinētia rei male. esurie ē desiderīū eius. vsus eius ē panis. Qui ergo peccatū sibi cōuertit ad vsū: lapidē ꝑuertit in panē. Rñdeat ergo diabolo psuadēti: q̄z nō in solo vsu illius rei viuit hō: sed i obseruantia mandatorū dei. Quādo vero q̄s inflat' fuerit quasi sanct': ductus est q̄si sup tēplū: ⁊ qñ estimauerit se cōsistere in sanctimonij sūmitate: positus est supra pinnā tēpli. Et hec tentatio sequit ꝑmā: q̄z victoria tentationis gloriationē operat: ⁊ fit cā iactantie. sed vide q̄ christus ieiunū vltro susceperit. Sup templū aūt diabol' eū duxit: vt tu ad abstinentiā laudabilē sponte ꝑcedas. Extolli aūt ad fastigiū sanctitatis nō acqescas: fuge exaltationē cordis: ⁊ nō patieris ruinā. Ascēsio aūt montis est ꝑcessio ad altitudinē diuitiarū ⁊ glorie huius mūdi: q̄ de supbia cordis descēdit. Cū ergo volueris diues fieri: qd est ascēdere in mōtē: incipis cogitare de diuitijs ⁊ bonoribus acqrendis: ⁊ tūc ꝑnceps mūdi gliam regni sui tibi oñdit. Tertio loco ꝑuidet tibi causas: vt si volueris illa ꝑseq̄: seruias ei negligens iusticiā dei. HILA. Uicto aūt a nobis calcatoq̄z diaboli capite: angelorūz ministeria ⁊ virtutū in nos celestiū officia nō defutura oñdit.

AVG. de cō. euā. Lucas has tentatiōes nō eodē ordine ꝑsecutus ē. vñ incertū ē q̄ ꝑ̄ pus factū sit: vtrum regna terre ꝑ̄ pus demonstrata sint: ⁊ postea in pinnā tēpli leuatus sit: an ecōuerso: nihil tñ ad rē: dū oia facta cē manifestū sit. GLO. Sed qd dicit lucas magis videt fm historiam cē. Sed matthēus has refert tentationes fm hoc q̄ in adam facte sunt.

¶ Cum aūt audisset iesus q̄ ioannes traditus esset: secessit in galileaz: ⁊ relicta ciuitate naçareth venit: ⁊ habitauit in ciuitate caphar naum maritima: in finibus çabulon ⁊ neptalim: vt adimpleret quod dictū est p esaiā ꝑpbetā: Terra çabulon ⁊ terra neptali: via mar' trans iordanem galilee gētiū: ꝑpls q̄ ābulabat i tenebris vidit lucē magnā: ⁊ sedentibus i regiōe vmbre mortis lux orta ē eis.

RABA. Postq̄

Hierony. a.

Hierony. a.

Hierony. a.

RABA. Postq̃ matth. de. xl. diez ieiunio ⁊ de tẽtatione xpi ⁊ de angelorũ misterio narrauit: cõtinuo subiecit dicens: Cum aũt audisset iesus q̃ ioannes traditus esset.

CHRY. sup matth. Sine dubio a deo q̃ in virũ scũ nemo pot aliq̃d nisi tradiderit eũ de⁹. Sequit: Secessit i galilea. s. de iudea vt passionẽ suã opportuno tpi reseruaret: deinde vt nob fugiẽdi ꝓiculũ daret exẽplũ. CHRY. in ho. Nõ eni accusabile ẽ nõ pijcere seipsũ in piculũ: sed incidẽtẽ nõ stare virilit. Recedit etiã de iudea: iudaicã iui diã mitigãs: simul q̃dẽ ꝓphetiã cõplẽs: ⁊ magistros orb terraꝝ piscari studẽs q̃ in galilea morabãt. Attẽde etiã q̃ liter ad gẽtes abitur⁹ a iudeis accepit cãm. eteni cũ peursozẽ in vincula misissent: ipellũt iesum trãsire ad galileã gẽtium. GLO. Ut aũt refert lucas: venit naçareth: vbi erat nutrit⁹: ⁊ ibi itrauit i synagogã: vbi legit ⁊ dixit multa: ꝓpẽ q̃ voluerũt eum ꝓcipitare de mõte: ⁊ tũc descẽdit capharnaũ. vñ mõ ait matthe⁹: Et reli. cũi. naça. ve. ⁊ habitauit capharnaum. HIER. Naçareth ẽ i galilea vicus iuxta mõtẽ thabor: Capharnaũ ẽ oppidũ i galilea gẽtiũ iuxta stagnũ geneçareth.: ⁊ ideo dicit: Maritima. GLO. Addit etiã: In finib⁹ çabulon ⁊ neptali vbi ꝑma captiuitas hebreoꝝ fuit ab assyrijs. Ubi g̃ ꝑma legis obliuio ẽ ꝑma euãgelij ꝓdicatio: vt ⁊ de loco q̃si medio diffluẽt ad gẽtes ⁊ iudeos. REMI. Reliq̃t aũt vnã. s. naçareth: vt ꝓdicãdo ⁊ miracula faciendo plures illuminaret. in quo facto reliq̃t ꝓdicatorib⁹ exẽplũ: vt eo tpe ⁊ illis i locis studeãt ꝓdicare: qũ multis ꝓdesse pñt. Sequit: Ut adiple. q̃ dictũ ẽ ꝑ esaiã ꝓphetã: Terra çabu. ⁊ terra nepta. In ꝓphetia ita habet: Primo tpe alleuiata ẽ terra çabulon ⁊ terra neptalim: ⁊ nouissimo aggrauata ẽ via maris trãs iordanẽ galilee gẽtiũ. HIERO. sup esaiã: Dicit aũt ꝑmo tpe alleuiata eẽ ab onere ꝓctoꝝ: q̃ i regiõib⁹ duaꝝ tribuũ ꝑ mũ saluator euãgelium ꝓdicauit: nouissimo vero tpe aggrauata ẽ fides eoꝝ plurimis iudeoꝝ i errore ꝑmanentib⁹. Mare aũt hic lacũ appellat geneçareth: q̃ iordanẽ in fluẽte efficit. In cui⁹ littore capharnaũ ⁊ tyberias ⁊ bethsaida ⁊ corozabim site sũt: in q̃ maxie regiõe xp̃s ꝓdicauit. vel fm hebreos i xp̃m credẽtes. he due trib⁹ çabulon ⁊ neptalim ab assyrijs capte sũt: ⁊ galilea deserta ẽ: quaꝝ ꝓpha dicit eẽ alleuiatã: eo q̃ pctã populi sustinet: sed postea reliq̃ trib⁹ q̃ habitabãt trans iordanẽ ⁊ i samaria ducte sũt i captiuitatẽ: ⁊ hoc inquiũt. Scriptura nũc dicit q̃ regiõis ei⁹ ꝓpl's ꝑmũ captiuat⁹ est: ipa ꝑmũ lucẽ ꝓdicãtis viderit xpi vel ꝓz naçareos adueniẽte xpo: ꝑmo terra çabulon ⁊ neptalim ẽ phariseoꝝ erroribꝰ liberata: postea ꝑ euãgeliũ apostoli pauli ꝓgrauata ẽ. i. multiplicata ꝓdicatio i terminos gẽtium. GLO. Hic aũt i euãgelio diuersi noiatim ad idẽ vbũ reducunt: ita ⁊ terra çabulon ⁊ terra neptalim q̃ ẽ via maris q̃ ẽ trãs iordanẽ. s. ꝓpl's galilee gẽtiũ q̃ ãbulabat i tenebris. HIER. Nota aũt q̃ due galilee sũt: vna q̃ dicit iudeoꝝ: ⁊ alia q̃ dicit gẽtiũ. Diuisa est eni galilea a tpe salomonis q̃ dedit. xx. ciuitates i galilea hyram regi tyri: q̃ ꝑs dicta ẽ postea galilea gẽtiũ: reliqua iudeoꝝ. Uel legẽdũ ẽ: Trãs iordanẽ galilee gẽtiũ. Ita inquã vt ꝓpl's q̃ vel sedebat vl ãbulabat i tenebris lucẽ videret: nequaq̃ paruã vel aliorũ ꝓpharũ: sz magnã. s. illi⁹ q̃ in euãgelio loquit: Ego sũ lux mũdi. Et q̃ habitabãt i regione vmbre mortis lux orta ẽ eis. Inẽ mortẽ ⁊ vmbrã mortis hoc interesse puto: q̃ mors eoꝝ ẽ q̃ cũ peccatorib⁹ mortl ad iferos preterũt. Umbra aũt mortis eoꝝ ẽ q̃ dũ peccẽt nondũ de hac vita egressi sũt: pñt eni si voluerit agere penitentiã. CHRY. sup matth. Ul in regiõe vmbre mortis sedebãt gẽtiles q̃ colebãt idola ⁊ demões. Judei aũt q̃ legis opa faciebãt in tenebris erãt: q̃ dei iusticia nõdũ erat eis manifesta. GHRY. i ho. Ut aũt discas: q̃ neq̃ lumẽ neq̃ tenebras sensibiles ait de lumie dixit: lumen magnũ q̃ alibi dicit lumẽ vere: tenebras aũt exponens noiauit vmbrã mortis. Deinde monstrãs q̃ nõ ipsi querẽtes inuenerũt: sz deus ipsis apparuit: dixit q̃ lumen ortũ est ⁊ effulsit. nõ eni ꝑ ipsi ad lumẽ cucurrerũt: eteni in vltimis malis hoies erãt ãt christi pñtiã. neq̃ eni ambulabant in tenebris sed sedebãt: q̃ signũ erat: q̃ nõ sperabant liberari. Sic eni nesciẽtes quo oportereteꝝ ꝓgredi: ita cõprehensi a tenebris sedebãt tã nõ potẽtes stare. Tenebras aũt vocat hic errorẽ ⁊ impietatẽ. RABA. Ille gorice aũt ioãnes est vox ꝓcedẽs vbũ: ⁊ alij ꝓphe. Postq̃ aũt ꝓpheta cessauit ⁊ ligatus ẽ: accessit verbũ cõplẽs q̃ ꝑdicauerat vox. i. ꝓpheta'. Et secessit in galileaz. i. de figuris ad veritatẽ. vel in galileã. i. in ecclia z: vbi ẽ transmigratio de vitijs ad vtutes. Naçareth interptat flos: Capharnaũ villa pulcherrima. Reliq̃t g̃ florẽ figurarũ quo fructus euãgelij significabat: ⁊ venit i ecclia z q̃ ẽ xpi virtutib⁹ pulchra. Et maritima ẽ: q̃ iuxta fluct⁹ seculi posita quotidie tundit̃ ꝓcellis ꝓsecutionũ. Inẽ çabulon ⁊ neptalim sita ẽ. i. iudeis cõis ⁊ gẽtib⁹. Zabulon eni habitaculũ fortitudinis dr: q̃ apl'i q̃ de iudea electi sunt: fortes fuerũt: Neptalim dilatatio: q̃ gentiũ ecclia ꝑ orbẽ dilata est. AVG. de cõ. euã. Joannes aũt euãgelista ꝑ q̃ iret iesus i galileã dicit de petro ⁊ andrea ⁊ nathanaele ⁊ de miraculo in chana galilee q̃ oia ceteri euangeliste ꝑtermiserũt: id ꝓtexẽtes suis narratiõib⁹ q̃ iesus reuersus sit in galileã. vñ intelligit fuisse inꝑpositos aliq̃s dies q̃b⁹ illa de discipulis gesta sũt: que interponunt a ioãne. REMI. Sed illud solerti⁹ attendẽdũ ẽ: q̃re ioãnes dicat dñm ĩsse in galileã anteq̃ ioãnes missus fuisset in carcerẽ? Nã post vinũ de aqua factũ: ⁊ descẽsũ ei⁹ i capharnaũ: ⁊ post ascensũ eius in hierusalẽ: dr in euãgelio ioannis q̃ redijt in iudeã ⁊ baptiçabat: ⁊ nõdũ erat missus ioannes in carcerẽ. Hic aũt dr q̃ postq̃ tradit⁹ fuit ioãnes secessit in galileã. ⁊ hoc q̃dẽ dicit marcus. Nõ aũt debet hoc ꝓziũ videri: nã ioãnes ꝑmũ aduentũ dñi in galileã descripsit: q̃. s. fuit ãt incarcerationẽ ioãnis. Sz ⁊ de scõ aduẽtu alibi facit mẽtionẽ cũ ait: q̃ iesus reliq̃t iudeã ⁊ abijt iterũ in galileã. ⁊ de hoc tm̃ secũdo aduẽtu i galileã q̃. s. fuit post incarcerationẽ ioãnis alij euãgeliste dicũt. EX ecclia stica historia: Joãnẽ eni tradũt vsq̃ ad vltimũ pene vite sue tps absq̃ vllius scripture iudicijs euangeliũ ꝓdicasse: sed cũ triũ euãgeliorũ ad ipsũ noticia puenisset: ꝓbasse q̃dẽ veritatẽ dictorũ: deesse tm̃ vidit aliqua ⁊ maxime q̃ ꝑmo ꝓdicatiõis sue tpe dñs gesserat. certuz ẽ eni q̃ in alijs trib⁹ euãgelijs hec vident sola cõtineri: q̃ in eo gesta sũt anno quo ioãnes baptista vel inclusus est in carcerẽ vel punit⁹. Matthe⁹ eni ꝑ tentationẽ xpi continuo subiecit: Audiẽs aũt q̃ ioãnes tradit⁹ eẽt: ⁊ marc⁹ similit. Lucas vero ꝑusq̃ aliq̃d de actib⁹ christi referret dicit q̃ herodes ꝓclusit ioãnẽ in carcerẽ. Rogat⁹ est g̃ ioannes apl's vt ea q̃ preterierãt ꝓres ãt traditionẽ ioannis saluatoris gesta conscribere: ⁊ ideo dicit in euangelio suo: Hoc fecit initium signorum iesus.

¶ Extinde cepit iesus ꝓdicare ⁊ dicere: Penitentiam agite: Appropinquabit enim regnum celorum.

CHRY. sup matth. Ille dz christi iusticiã predicare: q̃ ventri suo ꝑdicere põt: q̃ seculi isti⁹ bona contẽnit: q̃ vanã gl'iam non desiderat. Et ideo dicit: Extinde cepit iesus ꝓdicare. i. exquo tẽtatus famẽ vicit in deserto: auaricia z spreuit in monte: vanaz gl'iam repercussit in templo. vel: Extinde cepit ꝓdicare. exquo traditus est ioãnes: nã si ꝓdicãte ioanne ꝓdicare cepisset: vilẽ reddidisset ioannẽ: ⁊ inueniret ꝓdicatio ioannis esse supflua g̃rum ad isti⁹ doctrinã: sicut si vno tempore sol cũ lucifero oriat: gr̃az luciferi celat. CHRY. in ho. Ideo etiã nõ ꝓdicauit donec ioãnes in carcerẽ mitteret: ne ex hoc multitudo scindere tur: ꝓpter q̃ etiã ioannes nullũ fecit signũ vt ꝑ miracula oẽs traherent ad christũ. RABA. In hoc etiã docet nequis ab inferiori ꝑsona sermonẽ cõtẽnat. vnde apl's Sicui sedẽti reuelatũ fuerit prior taceat. CHRY. super matth. Sapienter aũt inde ꝓdicationis sue sumpsit initiũ

Hieronym. a.

Hieronym. a.

Hieronym. a.

Hieron. a.

non vt cõculcet ioannis doctrinã: sed vt magis cõfirmet ⁊ testẽ eũ verũ fuisse demõstret. HIERO. In quo etiã ondit se eiusdẽ cẽ dei filiũ cuius ille fuerat ꝓpheta. Et iõ dicit: Penitentiã agite. CHRY. sup matth. Nõ eni statim iusticiã ꝓdicauit: quã oẽs cognoscebãt: sz pniaz quã oẽs indigebãt. Quis ergo ausus ẽ dicere: Volo bonus cẽ ⁊ nõ possum? Penitentia qui correctio est volũtatis. ⁊ si vos mala nõ terrẽt: vt. s. pniam agatis: saltem bona delectent. vñ sequit: Appropinq̃bit eni regnũ celoꝝ. i. beatitudo regni celestis: ac si dicat: Parate vos p pniam: quia appropinquauit tps mercedis eterne. REMI. Et notandũ q̃ nõ dicit: Appropinquauit regnũ chananeorũ aut iebuseorũ: sed regnũ celorũ. lex eni ꝓmittebat bona tẽporalia: sed dñs regna celestia. CHRY. in homi. Cõsiderãdũ etiã q̃ i hac ꝓdicatiõe nihil de seipso manifeste ꝓdicabat: qõ interim ꝓcuniẽs erat: q̃ nondũ de eo decẽtem habebãt opinionẽ. Incipiens etiã nihil graue ⁊ onerosũ dixit: sicut ioãnes dixerat: Securim ad arborẽ incisã: ⁊ huiusmõi. sed in ꝓncipio benigna ꝓposuit: regnum euãgelizans. HIERO. Mystice aũt ioãne tradito christus incipit predicare: quia desinente lege: consequenter oritur euangelium.

Hieron. a.

¶ Ambulãs autẽ iesus iuxta mare galilee uidit duos fratres simonẽ qui vocat̃ petrus: ⁊ andreaz fratrẽ eius mittẽtes rhete in mare. Erãt eni piscatores. Et ait illis: venite post me ⁊ faciaz vos fieri piscatores hominũ. At illi cõtinuo relictis rhetibus secuti sunt eũ. Et ꝓcedẽs inde vidit alios duos fratres: iacobũ çebedei: ⁊ ioannẽ fratrẽ eius in naui cũ çebedeo patre eorũ: reficiẽtes rhetia sua: ⁊ vocauit eos. Illi aũt statim relictis rhetibus ⁊ patre: secuti sunt eum.

¶ CHRY. super matth. Antẽq̃ christ⁹ aliquid dicat vel faciat vocat apl̃os: vt nihil illos lateat nec verborũ christi: nec operũ vt postmodũ fiducialit̃ dicere possint: Nõ possumus que vidim⁹ ⁊ audiuim⁹ nõ loq̃. Hinc est q̃ dr̃ Ambulans iesus iuxta mare galilee. RABA. Mare galilee idẽ ẽ quod stagnũ geneçareth: mare tyberiadis: ⁊ lacus salinaruz. GLO. Decẽter aũt p piscatoria vadit loca piscatores piscaturus. vñ seq̃t: Uidit duos fratres simonẽ qui vocat̃ petrus: ⁊ andreã fratrẽ ei⁹. REMI. Uidit aũt nõ tam corporalit̃ q̃ spiritalit̃ ad corda eorum respiciens. CHRY. in homi. In medijs aũt operationib⁹ existẽtes eos vocauit: monstrãs q̃ oibus occupationib⁹ sequelã suã preponere oportet. vñ seq̃t: mittẽtes rhetia in mare. q̃ q̃dem eorũ officio ꝓgruebat: ꝓpt̃ q̃ seq̃tur: Erant eni piscatores. AVG. in sermo. de caled. Januarij: Nõ eni elegit reges aut senatores aut phos aut oratores: imo elegit plebeios: paupes: indoctos piscatores. AVG. sup ioannẽ: Si eni doctus eligeret: fortassis ideo se diceret electũ: q̃ doctrina eius eligi meruit. Dñs aũt noster iesus christ⁹ volẽs superborũ frangẽ cerui ces non q̃siuit p oratorem piscatorẽ: sed de piscatore lucratus est iperatorẽ. Magnus cyprianus orator: sz ꝑ̃ petrus piscator. CHRY. super matth. Future etiam dignitatis grãm artificij opere ꝓphetabãt. naz sicut qui rhetia iactat in aqua: nescit quos pisces cõprehensur⁹ ẽ sic ⁊ doctor q̃ diuini sermonis rhetia sup pplm̃ iactat: nescit qui sũt accessuri ad deũ. Sed quoscũq̃z deus excitauerit: illi adherẽt eius doctrine. REMI. De his aũt piscatorib⁹ loquit̃ dñs per heremia dicẽs: Mittã i vos piscatores meos ⁊ piscabunt̃ vos. vñ ⁊ h subdit: Venite post me. GLO. Non tam pedib⁹ q̃ affectu ⁊ imitatiõe. Et faciam vos fieri piscatores hoiuz. CHRY. super matth. i. doctores: vt cuz rheti verbi dei cõprehendatis hoies de mũdo tẽpestuoso ⁊ piculoso: vbi hoies nõ ambulant: sed ferunt̃: q̃ diabolus cuz delectatione cõpellit eos i malo: vbi alterutrũ hoies se comedũt: sicut pisces fortiores deuorant iuniores: vt trãslati viuant i terra corporis christi mẽbra facti. GRE. in homi. Nulla autem petrus ⁊ andreas christũ miracula facere videbãt: nihil ab eo de premio eterne retributiõis audierãt: ⁊ tamẽ ad vnum dñi ꝓceptũ hoc q̃ possidere videbant obliti sunt vñ sequit: Et illi cõti. reli. rhe. se. sũt eũ. In quo affectum debemus potius pẽsare q̃ sensũ. Multũ eni reliquit qui sibi nihil retinuit: multũ dimisit qui cũ re possessa concupiscentijs renũciauit. A sequẽtib⁹ ergo tanta dimissa sũt quãta a nõ sequẽtib⁹ cõcupisci potuerũt. Exteriora eni nostra dño quantũlibet parua sufficiũt: nec ꝓpendit q̃tũ in eius sacrificio sed ex q̃to ꝓferatur. Estimationẽ q̃ppe precij regnũ dei nõ habet: sed tantũ valet quãtũ habet.

CHRY. sup matth. Non aũt predicti discipuli secuti sunt christũ doctoris cupiẽtes honorẽ: sed opis lucrum: sciebat eni q̃ preciosa ẽ aia hois: q̃ grata est apud deuz salus ipsi⁹ ⁊ quãta ẽ merces. CHRY. in homi. Tante igitur ꝓmissioni crediderũt ⁊ per sermones q̃bus sũt capti crediderũt se alios posse piscari. CHRY. sup matheũ: Hec igit̃ cupientes secuti sũt omnib⁹ relictis: i quo nos docuerũt: q̃ nemo põt terrena possidere: ⁊ pfecte ad celestia peruenire. GLO. In his ergo datũ ẽ exemplum illis qui sensũ deserũt ꝓ christi amore. Subditur aũt exemplũ eorũ q̃ etiã carnales affectus pro deo postponũt. vnde dicitur: Et ꝓce. inde vidit alios duos. Nota vocat binos ⁊ binos: sicut alibi legitur q̃ misit binos ⁊ binos ad ꝓdicandũ. GRE. in homi. Quaten⁹ hic nobis tacitus innuat: q̃ qui charitatẽ erga alterũ nõ habet predicatiõis officiũ suscipere nullatenus dz. Duo enim sunt precepta charitatis: ⁊ minus q̃ inter duos charitas haberi nõ potest. CHRY. super matth. Sup charitatem etiã fraternitatis recte posuit fundamẽta: vt ex radicibus charitatis exuberãs quasi humor ascẽdat i ramis ⁊ hoc sup naturalẽ charitatem: vt nõ solũ p grãm: sz etiã per naturam ipsa charitas firmior habeat. vnde dicit: Fratres: sic eni fecit deus. ⁊ in veteri testamẽto sup moysen ⁊ aaron fratres: ponẽs edificationis initiũ. Quoniaz aũt abũdantior est gratia noui testamẽti q̃ veteris: iõ primũ popolũ edificauit sup vnam fraternitatẽ: hunc autez super duas. Iacobũ inquit çebedei ⁊ ioannẽ fratrẽ eius in naui cũ çebedeo patre eorũz reficientes rhetia sua. q̃ est maxime pauptatis indiciũ. vetera eni reficiebant qui noua vnde emerẽt non habebãt. Et q̃ ad maiorẽ pietatem eorum ꝓtinet in tanta pauptate sic ꝓximo suo succurrebant: vt secũ eum baiularẽt in naui: non vt ille istos ad iuuaret in opere: sed vt isti illũ cõsolarent sua presentia.

CHRY. in homi. Nam parua aũt est hic demõstratio virtutis: inopiam facile ferre: ex iustis nutriri laboribus colligari inuicẽ amoris virtute: patrẽ habere secũ ⁊ curare. CHRY. sup matheũ: Estimare aũt ꝓmos velociores ad predicandũ q̃ rhetia mittebant: iustos aũt quasi pigriores quia adhuc rhetia cõponebant: non sum⁹ ausi: q̃ differentiã eorũ cognoscere solius est christi. Forte ergo illi ꝓpter petrũ dicti sunt mittentes rhetia qui predicauit euangeliũ: sed nõ cõposuit. Isti aũt ꝓpter iohannẽ componẽtes: q̃ euangeliũ cõposuit. Sequit: Et vocauit eos. Erãt eni habitatione ciues: dilectione cõcordes: artificio pares: fraternitatis coniuncti pietate. Ideo simul vocauit eos: ne tot bonis cõiunctos dissimilis vocatio separaret. CHRY. in homi. Uocãdo aũt nihil eis ꝓmisit sicut prioribus: obedientia eni eorũ qui preuenerãt viam eis preparauerat. Sed ⁊ multa de ipso audierant scilz tanq̃ familiares ⁊ cõsanguinitate coniũcti. Sequit: Illi aũt reli. rheti. ⁊ patre: se. sunt eum. CHRY. super matth. Tria eni sũt que relinq̃re debet qui venit ad christum: actus carnales qui p rhetia piscationis significant: substantiã mundialem que p naucem: ⁊ parentes qui per

patrem

patrem. Reliquerũt ergo naucm vt fierẽt ecclesiastice nauis gubernatores. Reliquerũt rhetia: vt nõ pisces afferent ad ciuitatẽ terrenã: sed hoies ad celestẽ. Reliquerũt vnum patrẽ vt spiritales patres oiuz fierent. HILA. Eis igitur artem ⁊ patria domũ relinquentib' docemur christum secuturi ⁊ secularis vite sollicitudine: ⁊ paterne domus consuetudine nõ teneri. REMI. Mystice aũt per mare designatur iste mundus: ppter amaritudinez ⁊ ⁊ fluctuationẽ. galilea aũt interpretat volubilis siue rota ⁊ significat mundi volubilitatẽ. Ambulauit igitur iesus iuxta mare dum ad nos p incarnationẽ venit: qz nõ carnem peccati: sed similitudinez carnis peccati suscepit ex virgine. Per duos fratres duo populi designant: qui ab vno deo patre creati sunt: quos vidit quãdo eos miseri corditer respexit. Per petrũ eni qui interpretat agnoscẽs ⁊ dicitur simon. i. obediẽs: designatur iudaicus populus qui per legem deum agnouit: ⁊ preceptis eius obediuit. Per andreã qui interpretat virilis siue decorus: intelligitur gentilis populus q̃ post agnitionẽ dei viriliter in fide pmansit. Nos popul vocauit quãdo predicatores in mundũ misit dicens: Venite post me. i. relinq̃te decepto rem ⁊ sequimini creatorẽ. De vtroq̃z etiam populo facti sunt hominũ piscatores. i. predicatores. Relictis aũt nauibus. i. carnalibus desiderijs. Et rhetib'. i. mundi cupiditatibus secuti sũt christum. Per iacobũ etiã intelligitur iudaicus populus: qui per cognitionẽ dei diabolum supplantauit: Per ioannẽ gentilis populus q̃ sola gratia saluatus ẽ. Zebedeus aũt: quẽ relinquũt: ⁊ interpretatur fugitiuus siue labẽs: significat mundũ qui transit: ⁊ diabolum qui de celis lapsus ẽ. Per petrũ etiam ⁊ andreaz mittẽtes rhetia in mare designant illi qui in p̃ma etate dũ de naui corporis sui mittũt rhetia carnalis concupiscẽtie in mare huius seculi vocant a dño. Per iacobũ ⁊ ioannẽ reficientes rhetia designant illi q̃ post peccata ante aduersitates veniũt ad christũ recuperantes q̃ p̃dicauerunt. RABA. Due naues duas ecclias figurant: eam que ex circũcisione ⁊ eam q̃ ex preputio vocata ẽ. Quilibet etiam fidelis sit simon deo obediẽdo: petrus peccatum suũ agnoscendo: andreas viriliter labores patiẽdo iacobus vitia supplantãdo. GLO. Et ioannes vt totũ gratie dei ascribat. ⁊ ideo quater tm̃ vocatio ponit: per quos predicatores dei quatuor mundi partib' vocatos signetur. HILA. Uel in hoc futurorũ euangelistarũ numerus figuratur. REMI. Per hoc etiã quatuor virtutes principales designantur. prudẽtia enim refert ad petrum ppter diuinã cognitionem: iusticia ad andreã ppt operũ virilitatẽ: fortitudo ad iacobũ ppter diaboli supplantationẽ: temperantia ad ioannẽ: ppt diuine gr̃e effectum. AVGV. de concor. euange. Sane mouere põt: quomodo ioãnes dicat nõ in galilea: sed iuxta iordanẽ andream secutũ eẽ dõm: cũ alio cuius nomen tacet: deinde petrũ ab illo nomen accepisse. Ceteri aũt tres euangeliste de piscatione vocatos eos dicũt satis int̃ se conuenienter: maxime matthe' ⁊ marcus. nam lucas andreaz nõ nominat: qui tamẽ intelligit in eadez naui fuisse. Hoc etiã videtur distare q̃ tm̃ petro a dño dictum esse cõmorat lucas: Ex hoc iam hoies eris capiẽs. qõ matthe' ⁊ marcus ambobus dixisse narrant. sed potuit prius petro dici fm lucã: ⁊ ambobus postea fm alios duos. Sz quod de ioãne diximus: diligenter considerandũ ẽ: cum ⁊ locorum plurimũ intersit ⁊ temporis ⁊ ipsius vocationis. Sed intelligendũ est petrũ ⁊ andreaz non sic vidisse dõm iuxta iordanẽ: vt ei iam inseparabiliter inhererent: sed tm̃ cognouisse quis esset: ⁊ eum miratos ad propria remeasse. Forte aũt qõ pretermiserat recapitulat: qz sine vlla cõsequentis temporis differentia dicit: Ambulans aũt iuxta mare. Queri etiã potest: qũo binos ⁊ binos seorsum eos vocauerit: sicut narrat mattheus ⁊ marc': cũ lucas dicat iacobũ ⁊ ioannem tanq̃ socios petri ad adiuuandũ vocatos fuisse: ⁊ simul subductis ad terrã nauibus christum secutos. vnde intelligendum est hoc primo esse factũ quod lucas insinuat: ⁊ eos ad capturã piscium ex more remeasse. Non eni erat dictũ petro q̃ pisces nũ q̃ esset capturus: cum post resurrectionẽ hoc fecerit: sed q̃ homines esset capturus: postea hoc factum est qõ matheus ⁊ marcus narrat: non eni subductis ad terrã nauibus tanq̃ cura redeundi secuti sunt eum: sed tanq̃ iubentem vt sequerentur.

¶ Et circuibat iesus totam galileam docens in synagogis eorũ: ⁊ predicans euangeliuz regni: ⁊ sanans omnẽ languorẽ ⁊ omnẽ infirmitatẽ in populo. Et abijt opinio eius in totã syriã: ⁊ obtulerunt ei oẽs male habẽtes varijs lãguoribus ⁊ tormentis cõprehensos: ⁊ qui demonia habebant ⁊ lunaticos ⁊ paralyticos ⁊ curauit eos. Et secuti sunt eum turbe multe de galilea ⁊ decapoli ⁊ de hierosolymis ⁊ de iudea ⁊ de trans iordanem.

¶ CHRY. super matheũ. Omnis rex pugnaturus cõtra aduersariũ prius congregat exercitum ⁊ sic vadit ad pugnam: sic ⁊ dñs contra diabolum pugnaturus prius congregauit apostolos: ⁊ sic cepit euangelium predicare vnde sequit: Et circuibat iesus. REMI. In quo doctorum vita instruitur. Ut enim nõ sint pigri: docent p hoc quod dicit: circuibat iesus. CHRY. super matheuz. Quia eni illi vt debiles ad medicũ venire non poterant ipse sicut studiosus medicus circuibat grauiter egrotantes: ⁊ dñs quidẽ circuibat singulas regiones. Qui autez sunt vnius regionis pastores considerando debent circuire populi singulas passiones vt ad remediũ passiõis eorum aliquod medicamentum in ecclesia proferatur. REMI. Ut aũt non fiat acceptores personarũ docentur predicatores p hoc quod subiungitur: Totã galileã. Ut autem vacui non discurrãt: docentur per hoc qõ subditur: Docent. Ut aũt nõ paucis sed multis prodesse studeant: mouentur per hoc quod sequitur: In synagogis. ¶ CHRY. in homi. hinc etiam eos erudiebat: q̃ non est deo cõtrarius iudeis predicans ⁊ errorũ predicator sed cõsonans patri aduenit. REMI. Ut aũt non erores neqz fabulas sed salutaria predicẽt: docetur per hoc q̃ subditur: Predicans euangeliũ regni. Distat aũt inter docens ⁊ predicãs: docẽs eni refertur ad presentia: p̃dicans ad futura. docebat eni de presentib' mandatis: p̃dicabat de futuris promissis. CHRY. super matheũ: Uel docebat iusticias naturales quas. s. ratio naturalis docet: vt castitatem: humilitatẽ: ⁊ huiusmodi: quas per seipsos omnes bona esse intelligũt de quib' necessaria ẽ doctrina: nõ tantũ ppter manifestationẽ quãtum ppter excitationem cordis. Preualẽtibus eni delectationibus carnalibus scientia iusticie naturalis quasi in oblitionẽ deducta obdormit. Cum ergo cepit doctor reprehendere carnalia mala: eius doctrina nõ nouam scientiã introducit: sed oblitam cõmonefacit. Predicabat aũt euangelium ãnũciando bona que antiqui manifeste nec audierant: vt beatitudinem celestem: mortuorũ resurrectionez ⁊ huiusmodi. Uel docebat interpretando prophetias de ipso. Euangeliũ predicabat denũciando in se bona futura. REMI. Ut autem doctores doctrinã suam virtutibus cõmendare studeant: docent per hoc quod subdit: Sanans omnẽ languorem ⁊ omnẽ infirmitatẽ in populo. Infirmitas quidẽ est corporũ: languor autem animarum. CHRY. super matheũ: Uel per languorẽ animo aliquã passionẽ intelligimus: vt auariciã: libidinẽ: ⁊ huiusmodi. Per infirmitatẽ aũt infidelitatem: per quã alicꝗs infirmatur in fide. Uel p languores intelligunt graiores corporis passiones: per infirmitates autem leiores: si-

cut autē passiones corporales diuinitatis virtute sanabat: sic spiritales verbo pietatis. Primo aūt docet ⁊ postea sanat, ppter duo. ꝑmo quia premittitur quod magis necessariū est. verba eni pietatis edificant aiam nō miracula. deinde q̄ verba p miracula cōmendant: ⁊ nō ecōuerso. ¶ CHRY. in homi. Considerandū aūt q̄ vbicunq̄ legis cuiusdā introductio fit: signa facere de⁹ assueuit: pignora sue virtutis legem tribuēs suscepturus: hoiez eniz factuꝝus mūdū creauit: ⁊ tūc illi legē in paradiso proposuit: ⁊ quādo noe legem laturus erat: magna signa ondit. Et similiter iudeis legem laturus, pdigia ostēdit: ⁊ tunc legem dedit: ita ⁊ hic sublimē illā legē introducturus: miraculorū demonstratione certificat que dicunt. Quoniam eni regnū quod predicabat nō apparebat: ab apparentibus signis ipsū manifestauit. GLO. Sed q̄ predicatores debent habere bonū testimonium ab his q̄ foris sunt: ne si vita despicitur: predicatio contēnat: subditur: Et abūt opinio eius in totam syriam. RABA. Syria est omnis regio ab euphrate vsq̄ ad mare magnū: a cappadocia vsq̄ ad egyptum: in qua est, puincia palestina in qua habitāt iudei. CHRY. in homi. Intende aūt moderationē euangeliste quia nō vnūquenq̄ nobis enarrat curatorū: sed breuibus verbis copiositatē transcurrit signorū. vnde sequit: Et obtulerūt ei omnes male habētes

Hierony. b.

REMI. Per quos varias vult itelligi infirmitates: sz leiores. Cum vero dicit: Varijs languoribꝫ ⁊ tormentis cōprehensos: illos vult intelligi de quibus subinferē: Et qui demonia habebāt. GLO. Languor diuturnus est tormentum: morbus actus: vt dolor lateris ⁊ huiusmodi. qui aūt demonia habebāt: sunt q̄ a demonibus vexabantur. REMI. Lunatici eni dicti sunt a luna: que dū menstruis tēporibus crescit ⁊ decrescit: ipsi vexantur.

Hieron. a.

HIE. Demones eni obseruantes lunaria tēpora creaturarū infamare cupiebant vt in creatorē blasphemie redundarēt. AVGV. xxij. de ciuitate dei: Illiciunt tamē demones ad habitandū per creaturas: quas nō ipsi: sed deus condidit delectabilib⁹: p sua diuersitate diuersis nō vt animalia cibis: sed vt spiritus signis: que cuiusq̄ delectationi congruūt. RABA. Paralytici aūt sūt corpore dissoluti: paralysis eni grece latine dicit dissolutio. Sequitur: Et curauit eos. CHRY. super matth. Cum in quibusdā locis dicatur: Multos curauit: hic simplicit dicit: Et curauit eos. signans q̄ oēs curauit. Sicut ⁊ nouitius medicus intrans ciuitatē: omnes ad se venientes curat: ppter suam opinionē cōmendandā. CHRY. in homi. A nullo autē eorum fidē exquisiuit: qm nondū virtutis sue demonstrationē dederat: ⁊ in aduenienda ⁊ ferendo a longe non paruā ostenderant fidem. Sequit: Et secute sunt eum turbe multe. RABA. Que quadripartite sunt: alij ppter celeste magisterū vt discipuli: alij ob curationē infirmitatū: alij sola fama ⁊ curiositate: volentes experiri an verꝫ esset quod dicebat: alij per inuidiā volentes eum in aliquo capere ⁊ accusare. Mystice autē syria interpretatur elata: galilea volubilis vel rota. i. diabolus ⁊ mundus qui ⁊ superbus ē: ⁊ ad ima semper rotatur: in quo fama christi per predicationē inotuit. demoniaci eni sunt idolatre: lunatici: instabiles: paralytici: pigri: ⁊ dissoluti. GLO. Turbe aūt que sequūtur dōm sunt de ecclesia: que spiritaliter est galilea transmigrās ad virtutes. Et decapolis. x. precepta seruās i hierosolyma ⁊ iudea: quā visio pacis ⁊ cōfessio illustrat. Et trans iordanem q̄ baptismo transito terram pmissionis intrat.

Hierony. b.

REMI. Vel sequūtur dōm de galilea. i. de volubilitate mundi. ⁊ decapoli que ē regio. x. vrbiū: ⁊ significat decalogi transgressores. Et de hierosolyma: quia. s. prius innoxia pace detinebantur. Et de iudea. i. de cōfessione diabolica. Et de trans iordanem: quia ꝑus erant in paganismo constituti: sed transeuntes per aquaꝫ baptismi venerūt ad christum.

CAP. V.

Videns autem iesus turbas: ascendit in montem: ⁊ cum sedissit accesserunt ad eum discipuli eius: ⁊ aperiens os suum docebat eos dicēs: Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum.

¶ CHRY. super matth. Omnis artifex fm pfessionem suā opportunitatē operis videns gaudet. Carpentarius eni si viderit arborē bonam cōcupiscit eam precidere ad opus artificij sui. Et sacerdos cū viderit ecclesiam plenam: gaudet animus eius: ⁊ delectat vt doceat. Sic ⁊ dominus videns magnā congregationē populi: excitatus est ad docendū. vnde dicit: Videns aūt turbas iesus ascēdit in montem. AVGV. de concor. euāge. Vel hic pōt videri multas turbas vitare voluisse: ⁊ ob hoc ascēdisse in montē: vt solis discipulis loqueret. CHRY. in ho. Per hoc aūt q̄ non in ciuitate ⁊ foro: sed in monte ⁊ solitudine sedit: erudiuit nos nihil ad ostentationē facere: ⁊ a tumultibus abscedere: ⁊ maxime cū de necessarijs disputare oporteat. REMI. Hic eni sciendū ē q̄ tria refugia legitur dōs habuisse: nauim: montez: ⁊ desertum: ad quorū alterum quotiens cūq̄ a turbis oppimebat: conscendebat. HIERO. Nōnulli aūt simpliciorum fratrū putant dōm ea que sequuntur in oliueti monte docuisse: quod nequaq̄ ita est. Ex precedentib⁹ eni ⁊ sequentibus in galilea mōstratur locus quē putamus esse vel thabor vel quēlibet alium montem excelsū. CHRY. sup matheum: Ascendit autem in montē: primo q̄dem vt impleret prophetiaz Esaie dicentis: Super montē ascende tu. deinde vt ostendat quoniā in altitudine spiritaliuz virtutum consistere dicitur: qui docet dei iusticiam parit ⁊ q̄ audit. nemo eni potest in valle stare ⁊ de mōte loqui. Si in terra stas: de terra loquere. Si aūt de celo loqueris: in celo consiste. Vel ascendit in montē vt ostendat q̄ omnis qui vult discere mysteria veritatis: in montē ecclesie debet ascēdere: de quo, pphēta: Mons dei: mons pinguis

HILA. Vel ascendit in montē quia in paterne maiestatis celsitudine positus celestia vite precepta constituit.

AVG. de sermone dōi in monte: Vel ascendit in montem: vt significet quia minora erant precepta iusticie: q̄ a deo data sunt per, pphetas populo iudeorū quem timore adhuc alligari oportebat. Per filiū autem suū maiora pplo quem charitate iam conuenerat liberari. Sequitur Et cum sedisset: accesserūt ad eum discipuli eius. HIE. Ideo aūt non stans: sed sedēs loquitur: quia nō poterat eum intellegere in sua maiestate fulgentem. AVGV. de sermone dōi in monte: Vel q̄ sedēs docebat: pertinet ad dignitatem magistri. Accesserūt autem ad eū discipuli eius: vt audiendis verbis illius hi essent in corpore vicinores: qui preceptis implendis animo appropinq̄bāt

RABA. Mystice aūt sessio dōi incarnatio eius est: q̄ nisi dōs incarnatus esset: humanū genus ad eū accedere nō potuisset. AVG. de concor. euange. Mouet aūt q̄ matheus in monte dicit hunc habituz esse sermonem a dōo sedente: lucas aūt in loco campestri a dōo stāte. Hec igit diuersitas facit videri aliū fuisse illū: aliū istū. Quid eni, phibet christū quēdā alibi repetere que ante iā dixerat: aūt iterū facere: que ante iam fecerat: Quāq̄ etiā possit illud occurrere in aliq̄ excellentiori parte montis: primo cum solis discipulis dōm fuisse: quando ex eis duodecim elegit: deinde cum eis descendisse non de monte: sed de ipsa montis celsitudine in campestrez locū. i. in aliquam equalitatem que in latere mōtis erat: ⁊ multos capere poterat: atq̄ ibi stetisse donec ad eū turbe congregarentur: ac postea cum sedisset accessisse, ppinquius discipulos eius: atq̄ ita illis ceterisq̄ turbis presentibus vnū habuisse sermonem: quē matthe⁹ lucasq̄ narrant diuerso narrandi modo: sed eadem veritate rerū. GREG.

quarto

quarto mora. Sublimia aut pcepta dño in monte dictu ro premittit: Et aperies os suu docebat eos qui oudum aperuerat ora pphetarū. REMI. Ubicūq; aut legitur dñs aperuisse os: inspiciendu ē quia magna sunt que sequuntur. AVG. de sermone dñi in mōte: Uel dicit: Aperiens os suu. vt ipsa mora cōmendet aliquāto longiorē futurū eē sermonem. CHRY. in homi. Uel hoc dicit vt discas quoniā nūc quidē docebat os aperiens in loquendo: nūc aut vocem que est ab operibus emittens.

AVG. in sermone dñi in mōte: Siqs aut pie sobrieq; cōsideraverit: inveniet in hoc sermone quātū ad mores opportunos ptinet perfectum ⁊ vite christiane modum vnde sic ipse sermo ꝓcluditur: Omis qui audit verba mea hic ⁊ facit ea: similabo eū viro sapienti. AVG. ix. de ciuitate dei: Nulla aut ē causa philosophandi nisi finis boni. q̄ aut beatū facit: ipse est finis boni. Et ideo a beatitudine incipit dicens: Beati pauperes spiritu. AVG. in sermone dñi in monte: Presumptio quidē spus audaciā ⁊ supbiam significat. vulgo etiam magnū spiritū superbi habere dicūtur: ⁊ recte. nam spiritus ventus vocat: quis vero nesciat supbos inflatos dici quasi vēto distentos. Quapropter recte hic intelligitur: Paupes spiritu humiles ⁊ tumentes deū. i. nō habētes inflātē spm̄. CHRY. in ho. Uel spm̄ hic elationē ⁊ animū dicit. q̄ eni sūt multi humiles nolētes rerū necessitate coacti: nō est laus. vñ illos beatificat: qui se ex electiōe humiliāt. Ideo aut hic incipit radicitus euellēs supbiā: q: hec fuit radix ⁊ fons malicie vniuerse: contra quā ponit humilitatē: velut qōdam stabile fundamentū: qua subiecta cū stabilitate alia supedificant. hac aut destructa: pereūt quecūq; cōgregaueris bona. CHRY. sup matth. Ideo aut dixit manifeste: Beati humiles spū. vt sic humiles ostendāt: vt semp adiutoriū dei sint meditātes. vñ in greco dicit: Beati mēdici vel egeni. Sunt eni multi naturalit humiles ⁊ nō ex fide qui nō pulsant adiutoriū dei: sed solū qui fm fidem sūt humiles. CHRY. in homi. Uel q: paupes spū hic dicit formidantes ⁊ trementes dei iussiones: quō dñs p Esaiaz cōmēdat. Quid aut ampli' q̄ simplicit humiles? Humiliū eni hic quidē mediocriter est: hic aut supabundant. AVGV. Superbi ergo appetāt regna terraruz: sed humiliū est regnum celorū. CHRY. super matth. Nam sicut cetera vitia deponunt ad inferos: maxime tñ supbia: sic ⁊ oēs virtutes inducūt in regnū celorū: maxime tñ humilitas: q: pprium ē vt qui se humiliat: exaltetur.

HIERO. Uel beati paupes spiritu: qui. s. ppter spm̄ sanctū voluntarie sūt pauperes. AMBRO. de offi. Inde aut incipit beatitudo iudicio diuino: vbi erūna estimatur humano. GLO. Paupibus aut in presenti cōuenienter pmittūtur diuitie celi.

¶ Beati mites: quoniā ipsi possidebunt terrā.

¶ AMBRO. super lucā: Cum simplicitate ꝓtent' fuero inops: supest vt mores meos temperē. Quid eni mihi pdest carere secularibus: nisi fuero mitis? Cōgrue igitur sequit: Beati mites. AVG. Mites sūt qui cedūt impobitatib': ⁊ non resistūt in malo: sed vincunt in bono malum. AMBR. super lucā: Mitiga ergo affectū tuū vt nō irascaris: aut certe iratus ne peccaueris. Preclarū ē eni motum temperare cōsilio. nec minoris virtutis dicitur pbibere iracundiā q̄ omnino nō irasci: cū plerūq; istud leuius: hoc forti' estimet. Rixent igitur imites ⁊ dimicent p terrenis ⁊ tēporalibus rebus. Sed beati mites qm̄ ipsi hereditabūt terrā: de qua euelli non possunt. illā inquā terrā de qua in psalmo dr: Portio mea in terra viuentiū. Significat eni quandā stabilitatē hereditatis petue: vbi aia p bonū affectū tanq; loco suo requescit: sic corpus in tra. Et inde cibo suo alit: sic corp' ex tra: ipsa est reques ⁊ vita scōr. CHRY. sup mat. Uel tra hic sic qdam dicunt: q̄ diu ē i hoc statu terra mortuor ē: q: vanitati subiecta est. cū aut liberata fuerit de corruptiōe fit terra viuor vt mortales hereditēt imortalē. Alterum exponentē legi quasi celū in quo habitaturi sūt sancti dicat terra viuorū: qō q̄tum ad inferiorē regionē celū est: q̄tū aut ad superi' celū dicit terra. Alij dicūt q: corp' nostrū terra ē: ⁊ q̄diu subiacet morti: terra ē mortuorū. Cū aut fuerit cōformē factū gloriē corpis christi: erit terra viuorū. HILA. Uel hereditatē terre mitibus dñs pollicet idest eius corpis qō ipse assūpsit habitaculū: q: p māsuetudinē mentis nre habitat christ' in nobis: nos q̄z clarificati corpis eius gloria vestiemur. CHRY. in homi. Uel alit: christus hic spiritalibus sensibilia ūmiscuit: qm̄ eni estimatur qui mitis ē oia sua pdere: cōtrariū pmittit dicens: q̄ cum stabilitate sua possidet: qui nō est pteru' qui aut aliter est: multotiēs animā ⁊ hereditatē paternā perdit. Quia vero ppheta dixerat: Mansueti hereditabunt terrā: a consuetis verbis cōtexit sermonē. GLO. Mites etiam q̄ seipsos possederūt: hereditatē patris i futuro possidebunt. plus aut est possidere terrā: q̄ hāc regnū celorū: multa eni habemus: que stati amittimus.

¶ Beati qui lugent: quoniam ipsi cōsolabunt.

¶ AMBR. super lucā: Cum hoc feceris: vt. s. sis paup ⁊ mitis: meméto q: peccator es: lugeto pctā. vñ sequitur Beati qui lugent. Et bene tertia bñdictio ē peccata deflentis: quia trinitas ē: que peccata cōdonat. HILA. Lugētes eni hic dicūtur nō orbitates: aut ptumelias: aut dāna merentes: sed pctā vetera flentes. CHRY. sup matth. Et qui sua q̄dē peccata lugēt: beati sūt: sed mediocrit: beatiores aut sunt: qui aliena lugent peccata: tales conuenit esse oēs doctores. HIE. Luctus eni hic non mortuorum ponit cōmuni lege nature: sed peccatis ⁊ vitijs mortuorum. Sic fleuit samuel saulē: ⁊ paulus eos q̄ post immunditiam pniam nō egerūt. GHRY. sup matth. Cū aut consolatio sit lugentiū: cessatio luctus: q̄ sua pctā lugent: ꝓsolabunt indulgentiā ꝓsecuti. CHRY. in ho. Et tz talib' sufficiat venia frui: nō terminat retributionē in peccatorū remissionē: sed ⁊ multaz facit participes cōsolationū: ⁊ hic ⁊ in futuro. Semp eni maiores laborib' de' dat retributiones. CHRY. sup matth. Qui vo aliena pctā lugent consolabūtur: qui cū in seculo illo, puidentia cognouerint dei: ⁊ intellexerint: q̄ q̄ petierūt non fuerūt dei: de cuius manu nemo rapere pōt: de eis luctu derelicto in sua beatitudine letabunt. Uel alit: AVG. in ser. dñi in monte. Luctus ē tristicia de amissiōe charorū. Conuersi aut ad deū ea que in hoc mūdo chara habebāt amittūt. non eni gaudēt his rebus qb' añ gaudebāt: ⁊ donec fiat in illis amor eternor: nōnulla mesticia sautiant. Cōsolabūtur q̄ spūscō qui maxime pptereа paraclitus notatur. i. ꝓsolator: vt tpalē amittentes cēna leticia pfruāt. Et iō dicit: Qm̄ ipsi ꝓsolabūtur. GLO. Uel p luctū duo genera cōpunctionis intelligūtur. s. p miseriis hui' mundi ⁊ p desiderio celestiū. vñ filia Caleph petiuit irriguū superius ⁊ inferi'. huiusmōi aut luct' nō hz nisi paup ⁊ mitis: q̄ cū mundū non diligat: q̄ miser est recognoscit: ⁊ iō celū cōcupiscit. ꝓuenient ergo lugētibus pmittit consolatio: vt q̄ tristatus est in pnti: gaudeat in futuro. Maior ē aut retributio lugentis q̄ paupis ⁊ mitis. plus eni ē gaudere in regno q̄ hāc ⁊ possidere: multa eni cū dolore possidemus. CHRY. in ho. Notandū aut q̄ hāc beatitudinē cum intentiōe quadā ppositit: iō non dixit: Qui tristant: sed Qui lugēt. in quo etiā pfectiōis sapientie magisteriū dedit. Si eni qui filios vel alios defūctos lugent: fm illud tps non desiderāt pecuniā nec gliam: nec conuitijs exacuūtur: neq; aliqua alia passiōe capiunt: multo magis hec seruare debent: qui lugēt sua peccata.

¶ Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iusticiaz: quoniā ipsi saturabuntur.

Hieron. b.

Hieron. a.

AMBRO. sup lucā: Postq̃ delicta defleuit: esurire cipio ⁊ sitire iusticiam. Æger enī cū in graui morbo ē: nō esurit. vñ seq̃t: Beati qui esuriūt ⁊ sitiunt iusticiā. HIE. Hieron. a. Nō nobis sufficit velle iusticiā: nisi iusticie patiamur famē: vt sub hoc exēplo nunq̃ nos satis iustos: sed semper esurire iusticie opa intelligam. CHRY. sup mat. Qm̃ omne bonū qd nō ex amore ipsius boni fiūt hoies: ingratū est añ deū. Esurit aūt iusticiā qui fm iusticiam dei desiderat cōuersari. sitit aūt iusticiā qui scientiā eius acquirere cupit. CHRY. in ho. Iusticiā aūt dicit vel vniuersalē vel particularē auaricie ꝓtrariā. Quia enī de misericordia dicturus erat: pmōstrat qualiter misereri oportet: q: nō ex rapina neq̃ ex auaricia. vnde etiā qd ē auaricie ppriū. s. esurire ⁊ sitire: iusticie attribuit. HILA. Sitiētibus aūt ⁊ esurientib̃ iusticiā beatitudinē tribuit significans extensam in dei doctrinā scōr̃ auiditatē: pfecta in celo satietate repleri. Et hoc ē qd dicit: Qm̃ ipsi saturabūt. CHRY. sup matth. s. largitate remunerantis dei: qm̃ maiora erūt premia dei q̃ sanctorū desideria.

AVG. Vel illo cibo saturabūtur in ꝑsenti de quo dñs dicit: Meus cibus ē: vt faciā voluntatē patris mei: qd ē iusticia. ⁊ illa aq̃ de qua qsq̃ biberit: fiet ei fons aque salientis in vitā eternā. CHRY. in ho. Vel in hoc terrenum premiū determinat: q: enī estimatur auaricia abundantes facere: ipse cōtrariū dicit: q̃ iusticia hoc operat. Qui enī iusticiam cupit: omnia cum stabilitate habet.

¶ Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequenter.

GLO. Iusticia ⁊ misericordia ita cōiuncte sunt vt altera ab altera debeat temperari. iusticia enī sine misericordia crudelitas est: misericordia sine iusticia dissolutio. vñ de misericordia post iusticiā subdit dicens: Beati misericordes. REMI. Misericors dr̃ quasi miserū habens cor: quia alterius miseriā quasi suā reputat: ⁊ de malo alterius quasi de suo dolet. HIER. Misericordia hic nō solū in elemosynis intelligitur: sed in omni peccato facti si alter alterius onera portemus. AVG. Beatos autē dicit eē qui subueniūt miseris: qm̃ eis ita rependitur: vt de miseria liberent. vñ seq̃tur: Qm̃ ipsi misericordiā ꝓsequētur. HILA. Intantū enī deus beniuolētie nostre in oēs delectatur affectu: vt suā misericordiā sit solis misericordibus ꝑstatus. CHRY. in ho. Videt aūt esse eq̃lis retributio: sed est multo maior: non enī ē eq̃lis hamana misericordia ⁊ diuina. GLO. Merito ergo misericordibus misericordia ipendit: vt plus accipiāt q̃ meruissent. ⁊ sicut plus recipit q̃ vltra saturitatē hz: q̃ ille qui hz tm̃ ad saturitatē: sic maior est glia misericordie q̃ ꝑcedētiū.

¶ Beati mundo corde: qm̃ ipsi deū videbunt.

AMBR. Qui misericordiā defert misericordiā amittit: nisi mūdo corde misereat. Nā si iactantiā q̃rit: nullū ē fructus. vñ seq̃tur: Beati mūdo corde. GLO. Cōueniēter aūt sexto loco ponit cordis mūdicia: q: sexto die hō ꝓditus ē ad imaginē dei: q̃ quidē obtenebrata erat in homine p culpā sed in ímūdis cordib̃ reformat p grām. Merito aūt post ꝑdicta seq̃tur: q: nisi illa ꝑcedāt mundū cor in hoie nō creat. CHRY. in ho. Mūdos aūt h̄ ait vel eos q̃ vniuersalē virtutē possidēt: ⁊ nullī sibi malicie cōscij sunt: vel eos q̃ in tēperantia ꝓsistūt: que maxie necessaria ē ad videndū deum: fm illud pauli: Pacē psequimini cū oibus ⁊ sanctimoniā: sine q̃ nemo videbit deū. Quia enī multi miserentur qdē: sz ipudica agūt: mōstrās q̃ nō sufficit ꝑmū. s. misereri: hoc de mūdicia apposuit. HIE. Hierō. a. Mūdus aūt deus a mūdo corde conspicit. Tēplū. n. dei non pōt aūt ollutū. Et hoc ē quod dr̃: Qm̃ ipsi deū videbūt. CHRY. sup matth. Qui. n. oēm iusticiā facit ⁊ cogitat: mentes sua deū videt: qm̃ iusticia figura ē dei: de̊. n. iusticia ē. Secūdū ergo q̃ aliq̃s eripuerit se a malis ⁊ fecerit bona: fm hoc deū videt aut parū aut ampliū̃ aut indum aut semp fm possibilitatē humanā. In seculo aūt illo mūdi corde deū videbunt facie ad faciē: nō in speculo ⁊ in enigmate sicut his. AVG. in ser. dñi in mōte. Stulti aūt sunt qui deū videre istis exteriorib̃ oculis q̃runt: cū corde videat: sicut alibi scriptū ē: In simplicitate cordis querite illū: hoc enī est simplex cor qd mundū cor. AVG. vlti. de ciui. dei: Si aūt tantū poterūt in corpore spiritali oculi etiā ipsi spiritales q̃tū pñt isti q̃les nunc habemus: pculdubio per eos deus videri non poterit.

AVG. in pmo de trini. Hec aūt visio merces ē fidei: cui mercedi p fidē corda mūdant: sicut scriptū ē: Mūdans fide corda eorū. hoc aūt, pbatur illa maxie snia: Bti mundo corde: qm̃ ipse deū videbunt. AVG. sup ge. ad lrā. Nemo aūt videns deū viuit vita ista: qua mortaliter viuit ⁊ istis sensibus corpis. Sed nisi ab hac vita qsq̃ fuerit ditus moriatur: siue oino exiens de corpe: sine ita alienatus a carnalib̃ sensibus vt merito nesciat: sic ait apls: vtrum in corpore an extra corp̃ sit: non in illā subuehit visionem. GLO. Maiorē aūt remunerationē isti habēt q̃ primi sicut qui in curia regis non solum prandet: sed etiam faciem regis videt.

¶ Beati pacifici: quoniā filij dei vocabuntur.

AMBR. sup lucā: Cum interiora tua vacua feceris ab omni labe pcti: ne dissensiōes ꝓtentionesq̃ ex affectu tuo ꝑdeant: a te pacē incipe: vt sic pacem alijs feras. vñ sequit: Beati pacifici. AVG. xix. de ciui. dei: Est aūt pax tranqllitas ordinis. Ordo aūt est pariū disparium q̃ sua loca tribuens dispositio. Sicut aūt nemo ē qui gaudē nolit ita nemo est q̃ pacē habere nolit: qñquidē ipsi qui bella volunt: nihil aliud q̃ ad glīosā pacē cupiunt belliādo puenire. HIER. Pacifici aūt dicunt beati q̃ primū i corde suo: deinde ⁊ inter fratres dissidentes faciūt pacē. Quid enī pdest alios p te pacari: cū in tua aia sint bella vitiorū. AVG. in ser. dñi in monte: Pacifici aūt in semetipsis sunt: q̃ oēs animi sui motus cōponentes ⁊ subijcientes rōni carnalesq̃ ꝓcupiscentias habētes edomitas fiūt regnum dei: in quo ita ordinata sūt omnia: vt qd ē in hoie ꝑcipuū ⁊ excellens: iperet ceteris reluctātib̃ que sūt nobis bestijsq̃ cōmunia: atq̃ idipsuz qd excellit in hoie. i. mens ⁊ rō subijciat pctōri qd est ipsa veritas filius dei. Neq̃ enī imperare inferioribus pōt: nisi superioribus subijciatur. Et hec est pax q̃ datur in terra hoibus bone volūtatis. AVG. in li. retrac. Non tñ cuiq̃ puenire potest in hac vita vt lex repugnans legi mētis oino non sit in mēbris. Sz hoc nunc pacifici agunt domando cōcupiscentias carnis: vt ad pacē plenissimā qñq̃ veniat. CNRY. sup matt. Pacifici aūt ad alios sunt: nō solū q̃ inimicos in pace reconciliāt: sed etiam illi qui ĩmemores malorum diligūt pacem. Pax enī illa beata est q̃ in corde posita ē. non tm̃ in verbis. Qui aūt pacem diligūt: filij sūt pacis. NILA. Pacificorū aūt beatitudo adoptiōis ē merces. Et ideo dr̃: Qm̃ filij dei vocabūt. Parēs enī omniū deus noster ē: neq̃ aliter transire in nūcupationē familie eius licebit: nisi fraterne inuicē charitatis pace viuamus. CHRY. in ho. Vel q: pacifici dicunt qui nec litigant: nec odiūt ad inuicē: sed ⁊ cōgregāt litigātes recte filij dei vocant: q: vnigeniti hoc est opus congregare dispersa: ⁊ pacificare ꝓtra se ꝑliantia. AVG. Vel q: in pace perfectio est vbi nihil repugnat pacifici filij dei dicunt: qm̃ nihil resistit deo. Et vtiq̃ filij dei similitudinē pacis debent habere. GLO. Maxima ergo dignitatē habent pacifici: sicut q̃ filij regis dr̃ in domo regia sūmus ē. Septimo aūt loco btitudo hec ponitur: q: in sabbato vere requiescet dabitur pax: sex etatibus transactis.

¶ Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiaz: qm̃ ipsorum est regnum celorum.

CHRY.

CHRY. in ho. Posita pacificorꝫ beatitudine ne aliqꝫ existimaret q̃ semp pacē sibi quercre sit bonum: subdit: Beati qui psecutionē patiunt, ppter iusticiā. hoc ē, ppter virtutē: ppter defensionē aliorꝫ: ppter pietatē. Iusticiam eni cōsueuit p omni virtute aie ponere. AVG. in ser. dñi in monte: Pace eni intrinsecus cōstituta ac firmata: quascūqꝫ psecutiōes ille q̃ foras missus ē: forinsecus pci tauerit: augerit: auget glīam que fm deū ē. HIERO. Signāter aūt addidit: Propter iusticiā. Multi. n. ppter sua pctā psecutionē patiunt: ⁊ nō sūt iusti. Simulqꝫ considera q̃ octaua vere circūcisiōis beatitudo martyrio terminet. CHRY. sup matth. Non aūt dixit: Beati qui a gentilib' psecutionē patiūtur: ne putes illū soluꝫ beatū q̃ psecutionē patitur, ppter idola nō colēda: ideo ⁊ ab hereticis psecutionē patiens, ppt veritatē non relinquendā beatus ē: qꝫ ppter iusticiā patitur. Sed ⁊ siqꝫ ex potentibus q̃ christiani vident: forsitan, ppt sua pctā correct' a te fuerit te psecutus: btūs es cū ioanne baptista. Si eni verū est q̃ pphete martyres sūt qui a suis occisi sūt: sine dubio qui ppter causā dei aliq̃d patiť: etsi a suis patitur mercedē martyrū hz. Et ideo nō posuit scriptura psonas psequentiū: sed solā cām psecutiōis: vt nō aspicias: quis te psequit: sed ppt quid. HILA. Sic ꝗ ad postremum eos in btitudine numerat: qbus oīa, p christo pati q̃ iusticia ē pronus affectus ē. Dis igit ⁊ regnū seruat: qꝫ in pte ptu seculi sūt paupes spū. vñ dicit: Qm̄ ipsorꝫ ē regnū celorꝫ. Vel octaua btitudo tanq̃ ad caput redit: qꝫ consūmatū pfectūqꝫ oñdit ⁊ pbat. Itaqꝫ i pma ⁊ i octaua noiatum est regnū celorū. septē eni sūt que pficiūt: nazꝫ octaua clarificat: ⁊ pfectū demonstrat: ⁊ p hos gradus pficiant ⁊ ceteri: tanq̃ accipiatur rursus exordiū. AMBRO. sup lucā: Vel aliter: Primū regnū celorꝫ scis ꝓpositꝫ est in absolutiōe corpis: secundū p' resurrectionē eē cū christo. Post resurrectionē tuā: terrā incipies tuā possidē ab solutus a morte: ⁊ in ipsa possessiōe psolationem repies. Cōsolationē sequtur delectatio: delectationē diuina miseratio: Cui aūt miseret dñs ⁊ vocat: ⁊ sic vocat' videt vocantē. Qui aūt deū viderit: in ius diuie generatiōis assumitur: ⁊ tūc demū q̃si dei filius celestis regni diuitiis delectat. Ille igit incipit: hic replet. CHRY. i ho. Ne aūt mireris si fm vnāquāqꝫ btitudinē regnū non audis: quia cū dicit: Cōsolabunt: misericordiā cōsequēt ⁊ cetera huiusmodi. Per hec vniuersa nihil aliud q̃ regnū celorꝫ occulte insinuat: vt nihil sensibile expectes. Neqꝫ eni btūs est q̃ in his coronat: que cū pñti vita discedūt. AVG. Diligenť aūt attēdend' ē numer' harū sniarū. his eni septem gradib' ꝓgruit opatio spūssci septiformis quā esaias describit. sed ille a sūmo: hic ab imo: qꝫ ibi docet fili' dei ad ima descensurus: hic hō de imis ad similitudinē dei ascensur'. In his ꝓpus est timor q̃ cōgruit hoīb' humilib': de qbus dī: Btī paupes spū. i. non alta sapiētes: sed timētes. Secūda ē pietas: que cōuenit mitib': q̃ eniꝫ pie querit: honorat: nō reꝑhendit: non resistit: qō ē mitem fieri. Tertia ē scia que cōuenit lugentib': q̃ didicerūt q̃b' malis nūc vincti sunt: q̃ q̃si bona petierūt. Quarta q̃ est fortitudo cōgruit esurientib' ⁊ sitientib': qꝫ desiderātes gaudiū de veris bonis laborāt: a terrenis cupiētes auerti. Quinta cōsiliū ꝓuenit misericordib': qꝫ vnicum remediū est de tātis malis eruī: dimittere aliis ⁊ dare. Sexta est intellectus: ⁊ cōuenit mūdis corde: q̃ purgato oculo pñt videre qō ocul' nō vidit. Septima ē sapiētia: que cōuenit pacificis: in qbus nullus motus ē rebellis: sz obtēperant spiritui. Unū aūt pmiū qō est regnuꝫ celorꝫ varie noiatū est. In pmo sic oportebat positū ē regnū celorꝫ qō est pfecte sapientie initiū: ac si diceret: Initiū sapiēti mor dñi. Mitibus hereditas tanq̃ testm̄ pzis cū pietate querentibus. Lugentib' cōsolatio tanq̃ scientib' q̃d amiserūt: ⁊ in qbus mersi sūt. Esurientib' saturitas tanq̃ refectio laborantibus ad salutē. Misericordib' misericordia tanq̃ optimo ꝓsilio vtentib': vt hoc eis exhibeat: qō exhibent. Mūdis corde facultas videndi deū tanq̃ purū oculū ad intelligenda etna gerentib'. Pacificis dei similitudinē. Et ista quidē in hac vita pñt cōplere: sicut cōplēta eē in apostolis credimus. nā quod post hāc vitā, promittitur: nullis verbis exponi potest.

¶ Beati estis cum maledixerint vobis hoīes ⁊ persecuti vos fuerint: ⁊ dixerint omne malū aduersū vos mentiētes, ppter me. Gaudete ⁊ exultate: quoniā merces vestra copiosa est in celis. Sic eni psecuti sunt, pphetas qui fuerūt ante uos. Hieronym. a.

¶ RABA. Supiores snias generalit̃ digerebat: iā incipit loqui pñtes compellās: predicēs eis psecutiones quas pro noie eius passuri erāt dicēs: Beati estis cū maledixerint vo. ho. ⁊ pse. vos fuerit. ⁊ dix. oē malū aduer. vos. AVG. Queri aūt pōt quid intersit qō ait: Cū vobis maledicēt: ⁊ dicent omne malū: cū maledicere hoc sit malū dicere? Sed alit̃ est maledictū iactatū cū ꝓtumelia corā illo q̃ maledicit: aliter cū absentis fama leditur. Persequ aūt ē vim iferre vel insidiis appetere. CHRY. sup matth. Si aūt verū est: qm̄ q̃ calicē aque porrexerit: merces eius nō perit: cōsequēter q̃ vel vni' leuissimi verbi iniuriā fuerit passus: vacu' nō erit a mercede. Ut aūt blasphematus sit btūs: duo ꝓuenire debēt: vt ⁊ mendaciter blasphemet: ⁊ ppter deū: alioqn si vnū defuerit: nō ē beatitudinis merces. Et iō dicit: Mētiētes, ppter me. AVG. Qō, ppter illos aditū puto q̃ volūt de psecutionibus ⁊ de fama sue turpitudinis gloriari: ⁊ iō dicere ad se ptinere christū: q̃ multa de illis dicūtur mala: cū ⁊ vera dicant qū ⁊ de errore illorꝫ dicunt. etsi aliqū falsa iactant: nō tū, ppter christū ista patiūt. GRE. sup eꝫechielem: Quid aūt poterit obesse si hoīes vobis derogent: ⁊ sola vos ꝓscia defēdat? Sz tū linguas detrahētiū sic nostro studio nō debemus excitare ne ipsi pereāt: ita p suā maliciā excitatas debemus equanimit̃ tolerare: vt nobis merituꝫ crescat. vñ ⁊ hic dī: Gaudete ⁊ exultate qm̄ merces vestra copiosa ē in celis. GLO. Gaudete mēte quidē: ⁊ exultate corpe: qꝫ merces vestra nō tū magna ē sicut aliorū: sed copiosa est in celis. AVG. Non hic celos puto dici supiores ptes huius visibilis mūdi: nō. n. merces vestra in rebus visibilib' collocanda ē: sz i celis dictū puto in spiritalib' firmamētis vbi habitat sēpiťna iusticia. Sentiūt ꝗ iā istā mercedē q̃ gaudēt spiritalib': sed ex oī pte pficiet: cū mortale hoc induerit imortalitatē.

HIE. Gaudere igitur ⁊ exultare debem' vt merces nobis in celestib' ꝓpareť. hoc qui vanā sectat glīaꝫ iplē nō pōt. CHRY. sup matth. Quia q̃tū aliqꝫ letat de laude hoiuꝫ: tātu de vitupatiōe tristat. q̃ vo glīaꝫ ꝓcupiscis i celo: obprobria nō timeas in terris. GRE. sup eꝫechiele: Aliqū tū detractores debem' cōpescē: nedū de nob mala disseminā eorꝫ q̃ audire nos ad bona poterāt corda inocentiū corrūpant. GLO. Nō solū aūt pmio sed etiā exēplo eos ad patientiā ꝓuocat: cū subdit: Sic eni ꝓsecuti sūt, pphas q̃ fuerūt añ vos. REMI. Magnā. n. psolationē accipit hō in tribulatiōe posit': duꝫ recordat passiones aliorū a qb' exēplū patiētie accipit: ac si dicēt Memētote qꝫ illi' vos estis apli: cui' ⁊ illi fuerūt, pphe. Hieronym. b.

CHRY. in ho. Sil' ⁊ insinuat coeqlitatē sui honoris ad patrē: ac si dicat: Sic illi, ppt patrem ita ⁊ vos, ppt me patiemi. Cū etiā dixit, pphas q̃ fuerūt añ vos: monstrat ⁊ ipsos pphas iā factos. AVG. Persecutionē aūt hic generalit̃ posuit: ⁊ in maledictis: ⁊ in laceratiōe fame.

¶ Vos estis sal terre. Qō si sal euanuerit: i quo salietur? Ad nihilum valet vltra: nisi vt mittat foras: ⁊ conculcetur ab hominibus.

CHRY. in ho. Quia excelsa pcepta discipulis dede-

rat: vt nõ diceret: q̃liter poterim⁹ ea seruare: eos laudib⁹ mitigat dicẽs. Vos estis sal terre. In quo monstrat q̃ necessario hec iniũgit. nõ enim p vestra vita aut p vna gente: sz p vniuerso mũdo vos mitto. ⁊ si alios mordẗes mala audiatis gaudete: hoc enim est op⁹ salis: mollia mordicare: q̃re alior maledictio nihil vobis nocet: sz ẗ testis vẗe vtuꝫ. HILA. Est hic ꝓpꝛietas q̃rẗda dictorꝫ: quã apostolorꝫ officiũ ⁊ ipsius salis nã mõstrabit. hoc igit i oẽm vsũ hũani generis effectũ incorruptionẽ corpib⁹ q̃b⁹ fuerit aspersũ impartit: ⁊ ad oẽm sensũ ꝑditi saporis aptissimũ ẗ. Apli aũt sũt rerũ celestiũ ꝑdicatores: ⁊ eternitatis velut satores: merito sal terre nũcupati: qꝛ p vtutẗ doctrine q̃si saliẗes eternitati corpa seruãt. REMI. Sal etiã p aquã ⁊ ardorẗ solis ⁊ p flatũ ventũ in natura alterã cõmutat: sic ⁊ aplici viri p aquã baptismi ⁊ ardorẗ dilectionis ⁊ flatũ spũsci in spiritalẗ regenerationẽ cõmutati sũt Sapiẗia etiã celestis p aplos ꝑdicata exiccat humores carnaliũ operũ: aufert fetorẗ: ⁊ putredinẽ male ꝓuersationis: ⁊ vermẽ libidinose cogitatiõis: ⁊ illũ de quo diẽ prophetat: Vermis eorꝫ nõ morit. REMI. Sũt apli sal terre. i. hoiũz terrenorꝫ q̃ amãdo terrã tra vocãt. HIER. Vel apli sal ẗre appellant: qꝛ per illos vniuersuz hoiuz ꝑditur genus. CHRY. sup matth. Doctor. n. cũ fuerit oibus ꝑdictis vtutib⁹ ornatus: tũc ẗ q̃si optimũ sal ⁊ tot⁹ ppls de illo cõdit: videẗdo cum ⁊ audiẗdo. REMI. Et sciendũ qꝛ nullũ sacrificiũ offerebat deo i veteri testamẽto nisi ꝑius cõdiret sale: qꝛ nullus põt laudabile sacrificiũ deo offerre absq̃ sapore celestis sapie. HILA. Verũ qꝛ cõuersiõi hõ subiacet: iõ aplos sal ẗre nũcupatos monet in tradite sibi ꝑtãtis virtute ꝓsistere: cum subdit: Q si sal euanuerit: in quo saliet? HIER. i. si doctor errauerit quo alio doctore emẽdabitur? AVG. Et si vos p q̃s ꝑdiẽdi sũt ppli metu ꝓsecutionũ ꝑtaliũ: amiseritis regna celorum: q̃ erũt hoies per quos vobis error auferatur? Alia lra hz: Si sal infatuatũ fuerit oñdens fatuos eẗ iudicãdos q̃ ꝑtaliũ bonorũ vel copiã secãtes vel inopiaz metuẗes amittũt eterna: q̃ nec dari põt ab hoib⁹ nec auferri. HILA. Si aũt doctores infatuati nil saliãt: ⁊ ipi sensũ accepti saporis amisso vinificare nõ põt corrupta reddũt inutiles. vñ sequtur: Ad nihi va. vltra nisi vt mitt. fo. ⁊ pcul. ab hoib⁹. HIER. Exẗplũ de agricultura scriptũ ẗ. Sal. enim vt in ꝑdimentũ cibor ⁊ ad siccãdas carnes necessariũ ẗ: ita aliũ vsũ nõ hz. Certe legim⁹ in scripturis vrbes q̃sdã ira victor sale seminatas vt germẽ nullũ in ipsis oriret. GLO. Postq̃ q̃ illi qui capita sũt aliorũ defecerint nulli viui apti sũt: nisi ad hoc vt mittant foras ab officio docẽdi. HILA. Vel etiã de eccl'ie prompturũs ꝓiecti pedib⁹ incedentiũ ꝓterant. AVG. Non aũt calcat ab hoibus: q̃ patiẗ ꝓsecutionẽ: sed q̃ ꝓsecutionẽ timẽdo infatuat. Calcari enim nõ põt nisi inferior. inferior aũt nõ est: q̃ q̃uis corpe multa in terra sustineat: corde tũ in celo fixus est.

¶ Vos estis lux mũdi. Non põt ciuitas abscõdi supra montẽ posita: neq̃ accẽdũt lucernã ⁊ ponũt eã sub modio: sz sup candelabrũ: vt luceat oibus q̃ in domo sũt. Sic luceat lux vestra coramhominibus vt videant opera vestra bona: ⁊ glorificent patrem vestrum qui in celis est.

CHRY sup matth. Sicut doctores ꝓpẗ bonã cõuersationẽ sũt sal quo ppls cõdit: ita ꝓpter vbũ doctrine sũt lux qua ignorãtes illumináẗ. ꝑius aũt ẗ bñ viuere: q̃ bñ docere: ⁊ iõ postq̃ aplos dixerat sal: ꝓnter vocat eos lucem dicẽs: Vos estis lux mũdi. Vel qꝛ sal in eo statu tenet rẽne ad deteri⁹ mutet: lux aũt ad meli⁹ ꝑducit illustrãdo: ꝓpter qõ apli dicti sũt ꝑius sal, ꝓpẗ iudeos: ⁊ ꝓpẗ populũ christianũ a q̃bus de⁹ cognoscit: quos seruãt in dei scia: lux aũt ꝓpter gẽtes q̃s ad scie lumẽ ꝑducũt. AVG. Oportet aũt hic mũdũ nõ celũ ⁊ terrã: sz hoies q̃ sũt in mũdo intelligi: vel q̃ diligũt mũdũ: q̃b⁹ illuminãdis apli missi sũt. HILA. Natura enim lumis ẗ vt lucez quocũq̃z circũferaẗ emittat: illatũq̃z edib⁹ tenebras interimat: luce illumináẗ. Igit mũdus extra cognitionẽ dei posit⁹ obscurus: tenebraẗ ignorãtie tenebris: cui p aplos scie lumẽ inuehit: ⁊ cognitio dei dareẗ: ⁊ de puis corũ corpusculis quocũq̃z incesserint: lux tenebris ministratur. REMI. Siẗ aũt sol dirigit radios suos: ita ⁊ dñs q̃ ẗ sol iustiẗe direxit aplos suos ad effugãdas hũani generis tenebras. CHRY. in ho. Intellige aũt q̃ magna eis ꝓmittit: vt q̃ in regiõe ꝓpria cognitũ nõ erãt: ad fines orbis terrarũ eorꝫ veniret fama: nec ꝓsecutiões q̃s ꝑdixerat eos potuerũt occultare: sed ꝓpter hoc magis ꝓeclari reddũtur.

HIER. Ne aũt apli abscõdãt ob metũ: sz tota libertate se ꝓdãt: docet eos fiduciã ꝑdicãdi: cũ ꝓñ dicit: Nõ põt ciui. abscõ. supra mõ. posita. CHRY. in ho. Per hoc etiã eos docet esse sollicitos de ꝓpria vita q̃si in oculis omniũ positos: sic ciuitas q̃ ẗ supra montẽ posita: vel lucerna supra candelabrũ lucẽs. CHRY. sup matt. Nec aũt ciuitas eccl'ia scorꝫ ẗ: de q̃ dr: Gloriosa dicta sũt de te ciuitas. Ciues ei⁹ sũt oes fideles: de q̃b⁹ apl's: Vos estis ciues scorꝫ. Nec ꝗ ciuitas posita ẗ supra montẽ christum: de quo daniel: Lapis abscisus sine manib⁹ fact⁹ ẗ mons magn⁹. AVG. Vel posita ẗ supra mõtẽ. i. supra magnã iusticiã quã significat mõs in q̃ disputat dñs. GHRY. super matth. Non põt ergo ciuitas abscõdi posita supra montẽ etiã si ipsa voluerit. Mons. n. q̃ eã portat facit eã oibus manifestã: sic ⁊ apostoli ⁊ sacerdotes q̃ fũdati sũt in christo nõ põt eẗ absconditi: etiã si voluerit: qꝛ christ⁹ eos manifestat. HILA. Vel ciuitatẗ carnẗ quã assũpserat nuncupat. qꝛ in eo p naturã suscepti corpis: quedam humani generis ꝓgregatio cõtinetur: ⁊ nos p ꝓsortiũ carnis sue sumus habitatio ciuitatis. Abscõdi ergo nõ põt: quia in altitudine posit⁹ celsitudinis dei: admiratiõe operum suorꝫ offert omnib⁹ contẽplandus. CHRY. sup matth. Quare aũt sanctos suos christ⁹ manifestet: ⁊ non sinat eos eẗ absconditos per alterã ꝓparationẽ oñdit: cũ subdit: Neq̃z accẽ. lucer. ⁊ po. eã sub mo. sed supra cãdelabrũ. CHRY. in ho. Vel per hoc qõ dixit: Nõ põt ciuitas abscon. dẽmõstrauit suã virtutẽ. In hoc aũt qõ subdit: Neq̃z accẽ. lucer. eos inducit ad liberã ꝑdicationez: ac si diceret: Ego q̃dẽ lucernã accendi: vñ aũt erit studũ eã manere ardentẽ: nõ solũ ꝓpter vos sed ꝓpter alios q̃ illuminabũt: sed ⁊ ꝓpter gloriam dei. CHRY. super matth. Lucerna ẗ verbũ diuinũ de quo dictũ ẗ: Lucerna pedibus meis verbũ tuum. Accendẗes lucernã sunt pẗ ⁊ filius ⁊ spũsciũs. AVG. Quid aũt putam⁹ dictũ eẗ Exponũt eã sub modio: vt occultatio tm lucerne accipienda sit: tanq̃ si diceret: Nemo accendit lucernã ⁊ occultat eam: an aliq̃d etiã modius significat: vt hoc sit ponere lucernam sub modio: superiora facere corpis cõmoda q̃ ꝑdicationẽ veritatl. Sub modio ergo lucernã ponit quisq̃s lucẽ doctrine bone cõmodis tẽporalibus obscurat ⁊ tegit. Et bene modi⁹ dr res corporalis siue ꝓpẗ retributionẽ mẽsure: qꝛ ea quisq̃s recipit q̃ gessit in corpe siue qꝛ tẽporalia bona q̃ corpe peragũtur circa diez mẽsuram quã significat modius incboant ⁊ trãseunt: eterna vero spiritalia nullo tali fine coercent. Super cãdelabrũ aũt lucernã ponit: q̃ corpus suũ ministerio vbi subꝗcit: vt superior sit predicatio vitaris: ⁊ inferior seruitus corporis. per ipsã. n. corporis seruitutẽ excelsior lucet doctrina: dum per vocẽ ⁊ ceteros corpis motus bonis opibus insinuatur discẽtib⁹. CHRY. sup mat. Vel modꝗ sũt homies mũdiales: qm̃ sic modꝗ desup q̃dẗ vacui sũt subtus aũt pleni: sic oes mundi amatores in rebus spiritalibus insensati sunt: in terrenis autem sapiẗes. ⁊ ideo quasi modius verbũ dei tenet absconditũ: qñ ꝓpẗ aliquã causã terrenam verbũ dei non est ausus palam ꝓloqui: nec fidei

Hieron. b.

Hieron. a.

Hierony. a.

nec fidei veritatē. Cādelabrū est ecclesia que baiulat verbū vite: ⁊ ois ecclīasticus vir. HILA. Vel synagoga ꝫ dñs modio cōpauit q̄ susceptos fruct' itra se tm receptas certū diuerse obseruatie ꝓtinebat. AMBRO sup lucā: Et iō nemo fidē suā intra mēsurā legis includat: ſz ad ecclīam cōferat: in q̄ septifor mi spūs relucet grā. BEDA in ho. Vel ipse xps accēdit lucernā: q̄ testā humane nature flāma sue diuinitatis ipleuit: quā nec credētibus abscōdē: nec modio supponere: hoc ē sub mēsura legis ī cludere: vel vni' gētis terminos noluit cohibere. Candelabrū ecclīam dicit: cui lucernā supposuit: q̄ nr̄is ī frontibus fidē sue incarnatiōis affixit. HILA. Vel lucerna xpi ponit in cādelabrū. i. in ligno p passionē suspēsa: q̄ lumē eternū ē in ecclīa habitātib' ꝓbitura: Et iō dicit: Ut luceat oībus q̄ in domo sūt. AVG. Siq̄s. n. domuꝫ vult accipe ecclesiā: nō ē absurdū. Vel domus ē ipse mūdus, ppē id q̄ sup ius ait: Vos estis lux mūdi. HILA. Tali etiā lumine monet fulgere apl'os: vt ex admiratiōe opis eorū deo laus ipartiat vñ sequit: Sic luceat lux vestra coram hoibus: vt videāt opa vr̄a bona. CHRY. sup mat. i. sic illuiate docētes: vt nō vr̄a tm audiant vba ſz vt opa videāt vt quos illuminaueris p vbū q̄si lux cōdiatis p exēplū quasi sales. Per illos aūt doctores q̄ docēt ⁊ faciūt magnificat deus: nā disciplina dñi ex morib' familie demonstrat. Et iō seq̄t: Et glo. pa. ve. q̄ ī ce. ē. AVG. Si tm nō diceret: Ut videāt opa vr̄a bona. finē ꝓstituisse videret in laudib' hominū: q̄s querūt hypocrite: sed addidit: Et glorificēt patrem vr̄m q̄ in celis ē: vt hocipsū q̄ bō p bona opa placet hominibus: nō ibi finē cōstituat: ſz referat ad laudē dei: ⁊ ꝓpterea placet hominibus: vt in illo glorificēt deus. HILA. Nō q̄ ab hoibus oporteat gloriā q̄rere: ſz vt dissimulantibus nobis op' nostrū his inē q̄s viuūt': ī honorē dei eluceat.

¶ Nolite autē putare: quoniā veni soluere legē aut ꝓphetas. Non veni soluere ſz adiplere. Amē quippe dico vobis: donec transeat celū ⁊ terra: iotha vnuꝫ aut aper vnus non preteribit a lege: donec omnia fiāt. Qui ergo soluerit vnū de mādatis istis minimis ⁊ docuerit sic hoies: minimus vocabitur in regno celorum: qui autē fecerit ⁊ docuerit: hic magnus vocabitur in regno celorum.

GLO. Postq̄ hortatus ē audiētes vt se ꝓparārēt ad oia sustinēda pro iustitia ⁊ nō absconderēt q̄ accepturi erāt: ſz ea beniuolētia discerēt: vt ceteros docerēt: incipit eos īformare q̄d doceāt: tāq̄ si q̄rerēt: Quid ē hoc q̄ nō vis abscōdi: p quo iubes oia tolerari? nūquid aliq̄d dicturus es extra ea q̄ in lege sūt scripta? Iō iquit: Nolite putare qm veni soluere legē: aut ꝓphas. CHRY. Super matth. Q; ꝓpē duas cās dicit: Primū vt discipulos suos his vbis ad suū ꝓuocaret exēplū: vt sic ipse oēm legē adipleberat: sic ⁊ illi studerēt iplere. Deniq̄ futurū erat vt calūniarent eū iudei: q̄si legē soluētē: p iusq̄ incurrat calūniā calūnie satisfaē: ne aūt putaret sic venisse: vt simplicit legē ꝓdicaret: sic, pphete fecerāt. REMI Duo dixit: negat venisse se soluere: ⁊ affirmat venisse se iplere. ⁊ iō addit: Nō enim veni legē soluere ſz iplere. AVG. In hac aūt snia duplex ē sensus. Nā adiplere legē aut ē addēdo aliq̄d q̄ minus hz: aut faciēdo q̄ habz. CHRY. in ho. Impleuit igit xpi pphetas cōplendo oia q̄ p eos de ipso fuerāt dicta: legē aūt pmo quidē nihil trāsgrediēdo legalīū: secūdo iustificādo p fidē: q̄ lex p lr̄am facere nō valebat. AVG. ꝓtra faustū: Demū etiā q̄ sub gratia positis ī hac mortali vita difficile erat iplere: q̄ in lege scriptū ē: Non cōcupisces. Ille p carnis sue sacrificiū sacerdos effectus ipetrat nobis indulgentiā etiā hinc adiplens legē: vt q̄ p nostrā infirmitatē minus possum' p illius pfectionē cūret: cuius capiti mēbra effecti sumus. Puto etiā sic esse accipiendū q̄ dī: Non veni legē soluere ſz adiplere. his videlz additamētis: q̄ vel ad positionē ptinēt antiquorū sniarū: vel ad puersationē in eis. Apuit eni dñs etiā iniquū motū ad nocendū fratri in homicidij genere deputari. Maluit etiā nos dñs nō iurantes nō recedere a vo: q̄ verū iurantes appropiāre piurio. Sed cur o manichei legē nō accipitis ⁊ pphetas: cū xps ad eos se nō venisse soluē dixit ſz adiplere? Ad h' rñdet faust' hereticus: Quis hoc testat dixisse iesū? Matthe': Quō ergo ioānes nō id testat: q̄ fuit ī mōte: Matthe' h' scripsit: q̄ postq̄ iesus descēdit ī mōtē secut' ē eū? Ad h' augustin' rñdet: Si nemo de xpo vā dixit: nisi q̄ vidit cū vel audiuit: hodie de eo vā dicit nullus. Cur ergo ex ore ioānis nō potuit vera matthe' audire de xpo: si ex libro ioānis possum' vera loqui de eo nos tāto tpe post nati? hic enim nō solū matthei ſz etiā luce ac marci euāgeliū ⁊ non ī parē auctoritatē receptū est. Huc accedit: q̄ ⁊ ipse dñs potuit narrare matthao q̄ egerat: añq̄ eū vocasset. Apte aūt dicite nō vos credere euāgelio: naꝫ q̄ in euangelio nō nisi q̄ vultis creditis: vobis potius q̄ euāgelio creditis. Itē faust': Probem' ⁊ matthei hoc nō scripsisse: ſz aliū: nescio quē sub noīe eī'. Quid. n. dicit: Cuꝫ trāsisset iesus vidit sedētē hoiem ad teloniū matthei nomie. Et q̄s ergo scribēs de seipso dicat: vidi hoiem ⁊ nō vidit? Ad q̄ augustin': Ita mattheus de se: añq̄ de alio scripsit: sic ⁊ ioānes fecit dicēs: Cōuersus petr' vidit aliuꝫ discipulū quē diligebat iesus. Mānifestū ē n. hūc morē fuisse scriptorū cū gesta narrarēt. Itē faust': Quid q̄ etiā ex ipso sermone q̄ ꝓcepit: nō putari q̄ veniret legē soluere: magis intelligi dat: q̄ soluēt: neq̄. n. nihil tale eo faciēte iudei suspicari hoc possent? Ad q̄ aug'. Hodie qui dē valde, infirmū ē: nō enim negam' iudeis nō itelligētib' videri potuisse xpm detractorē eē legis ⁊ pphetarū. Itē faustus: Quid q̄ etiā lex ⁊ pphete nec adipletiōe gaudēt: cum in deuteronomio dicat: Hec precepta que mando tibi obseruabis: nec addas q̄q̄ eis: nec minuas? Ad q̄ aug': Nō itelligit faustus q̄d sit legē iplere: cū hoc de verboꝝ adiectiōe putat accipiēdū. Plenitudo eni legis charitas ē quā dñs dedit mittēdo fidelib' ispm̄ scm̄. Impleta q̄ lex vel cū fiunt: q̄ ibi ꝓcepta sūt: vel cū exhibent q̄ pphetata sūt. Itē faustus: q̄ nouū testm̄ iesū ꝓdidisse fatemur: quid aliud a destructiōe fatemur veteris testamenti? Ad quod aug': In veteri testō figure erāt futuroꝝ quas rebus per christū presentatis auferri oportebat: vt eo ipso lex ⁊ prophete implerentur: in quibus scriptum est: Daturum deuꝫ nouum testm̄. Itez faustus: Hoc igit si dixit christus: aut aliud significās dixit: aut quod absit mēties dixit: aut omnino nec dixit: ſz iesum quidez mentitū fuisse nullus dicat: ac per hoc aliter dictum est: aut nec omnino dictum est: me quidem iam aduersus capituli huī' necessitudinem manichea fides reddit hic tutum: quē principio mihi non cunctis que ex saluatoris nomine leguntur scripta: passim credere persuasit. Esse enim multa ꝯçania que in cōtagiū boni seminis: scripturis pene oibus noctiuagūs quidaꝫ seminator insparsit. Ad quod aug': Manicheus docuit impiam peruersitatē: vt ex euāgelio quod heresim tuam non impedit hoc accipias: q̄ autē impedit non accipias. Nos autē docuit apl'us piaꝫ ꝓuisionē vt quisquis nobis ānunciauerit: preter id q̄ accepimus: anathema sit. Dñs aūt exposuit quid sint ꝯçania non aliqua falsa veris scripturis īmissa: sicut tu interpretaris: sed hoies filios maligni. Itē faustus: Cū te iudeus interpellabat: cur legis ⁊ pphetarū precepta nō seruet: que christus dixit: nō se venisse soluere sed adimplere: cogeris: aut vane supstitioni succūbere: aut capitulum profiteri falsum: aut te christi negare discipulum? Ad quod aug': Nullas ex hoc capitulo catholici patiuntur angustias: quasi legis ⁊ pphetarū ꝓcepta nō seruent: q̄ charitatē dei ⁊ proximi hnt: in q̄b' ꝓceptis pēdet lex ⁊ pphete.

Et quecũq; ibi reb' gestis vel sacro' celebrationib' vel locutionũ modis figurate ꝓphetata sunt: in xpo ⁊ ecclia cõpleri cognoscũt. Uñ nec vane supstitiõi succũbimus: nec istud euãgelij capitulũ falsũ ẽ dicim': nec xpi discipulos nos negam'. Qui ꝗ dic: Si xps legẽ ⁊ ꝓphas nõ solutisset: illa sacra legis ⁊ ꝓphetarũ in xpianor celebrationibus pmanerẽt. Pot dicẽ si xps legẽ ⁊ ꝓphetas nõ solutisset: adhuc pmitteret nasciũr': passur': resurrectur': cũ iõ magis hoc nõ soluerit: ꝫ adipleuerit: q: tã nõ pmittit nasciturꝰ passurꝰ resurrecturꝰ: qõ illa sacra quodãmõ psonabãt. Dz ãnũciat: q natus sit: passus sit: resurrexit: qõ hec sacra q̃ a xpianis agunt: iam psonãt. Patet ergo quãto errore delirẽt: q putãt signis sacrisq; mutatis etiã res ipsas cẽ diuersas: q̃s rit' ꝓphetic' pnũciauit pmissas: ⁊ euãgelic' demonstrat repletas. Itẽ faust': Querẽdũ ẽ si hoc xps dixit: cur dixerit: vtrũ ne ꝓpalpãdi iudeorũ furoris cã: q scã sua ab eo ꝓculcari videtes: nec audiẽdũ qdã eũ existimabãt: aut vt nos q̃ eis credebam' ex gẽtib' instrueret legis subire iugũ. Si aũt hec ei fuit cã dicẽdi: illa debet cẽ quã dixi: nec hocipsũ mentit' ẽ. Sunt enim tria genera legũ: vnũ hebreor: qõ pcti ac mori paulus appellat. aliud gẽtiũ: qõ nãle vocat: dicẽs: Gẽtes nãliter q̃ legis sũt faciũt. tertiũ ẽ vitatis: de q̃ dixit lex: spũs vite. Itẽ ꝓphete alij sũt iudeor de q̃bus notũ ẽ: alij gẽtiũ de q̃bus paul' dic: dixit q̃dẽ ꝓpri' eor ꝓpha: alij veritatis de q̃bus iesus dic: Mitto ad vos sapiẽtes ⁊ ꝓphetas. Et q̃dẽ si obseruatiões hebraicus adipletionis grã ꝓtulisset: dubiũ nõ erat: q̃n de iudeor lege ⁊ ꝓphis dixisset. Ubi vo sola recẽset antiqora ꝑcepta. i. nõ occides nõ mechaberis: q̃ olim ꝓmulgata fuerãt: p enoch ⁊ seth ⁊ ceteros iustos: cui nõ videat hoc cũ dixisse de vitatis lege ⁊ ꝓpheris. Ubi vo iudeor q̃dã visus ẽ noiasse: penit' eradicauit: ꝑcipiẽdo ꝓtraria: vt ẽ illud. Oculũ ꝓculo: dentẽ ꝑ dẽte. Ad qõ aug'. Manifestũ ẽ quã legem ⁊ quos ꝓphetas xps nõ venerit soluẽ: ꝫ ipl re. Ipsa. n. est lex q̃ ꝑ moysen data ẽ: nõ aũt sic faust' opinat: q̃dã dñs adipleuit: q̃ ab antiqs iustis iã dicta erãt añ legẽ moysi sicut: Nõ occides. Quedã vo soluit: q̃ ꝓpria videbant legis hebreor. nos. n. dicim': Et hec ꝑ tpe bñ fuisse istituta: ⁊ nũc a xpo nõ soluta ꝫ adipleta: vt patebit ꝑ singula. Hoc etiã nõ intelligebãt: q̃ in ea puersitate mãserũt vt gẽtes cogerẽt iudaizare heretici. s. q̃ naçarei dicuntur.

Hierony. b.

CHRY. sup matth. Qm vo oia q̃ ab initio mũdi vsq; ad finẽ erãt futura: mystice erãt ꝓphetata i lege ne videat aliqd eor q̃ fiunt: de' nõ antea cognouisse. ꝓpterea dicit: Nõ pot fieri vt trãseat celũ ⁊ terra: donec oia q̃ i lege ꝓphetata sũt reb' ipsis fuerit adipleta. ⁊ hoc ẽ qõ dic: Amẽ dꝑ. di. vo. do trãse. ce. ⁊ ter. io. vnũ aut vnus apex nõ ꝑte. a lege: donec oia fiãt. REMI. Amẽ hebre' fmo ẽ: ⁊ latine dz vere fidelit: siue fiat. Duab' aũt de cãis hoc sermone vtit dñs: siue ꝓpt duritiã illor q̃ tardi erãt ad credẽdũ: siue ꝓpt credẽtes vt pfũdius attenderẽt ea q̃ sequunt. HILA. Per hoc aũt q̃ ait: Donec trãseat celũ ⁊ terra. celũ: q̃dẽ ⁊ terrã maxima elemẽta nõ arbitamur cẽ absoluẽda. REMI. Permanebũt. n. essentialit: sed trãsibũt ꝑ renouationẽ. AVG. Per hoc aũt q̃ ait: Iota vnũ aut vnus apex nõ trãsibit a lege. nihil põt aliud intelligi nisi vehemẽs exps̃io pfectiõis: qñ ꝑ lras singulas demõstrata ẽ: inter q̃s lras iota minor ẽ ceteris: q: vno ductu fit. Apex etiã ẽ ipsi' aliq̃ i sũmo particula: quibus vbis oñdit in lege ad effectũ ⁊ minima queq; pduci. RABA. Apte quoq; grecũ iota ⁊ nõ ioth hebreuz posuit: q: iota in nũero. x. significat: ⁊ decalogus legis enumerat: cui' q̃dẽ apex ⁊ pfectio ẽ euãgeliũ. CHRY. sup matth. Si aũt ingenu' hõ vel in vili mẽdacio inuetus fuerit erubescit: ⁊ vir sapiẽs vbũ qõ dixit: nõ relinqt i vacuũ: quõ vba dina sine exitu vacua poterant pmanẽ? vñ cõcludit: Qui ergo sol. vnũ de mã. istis minimis: ⁊ docuerit sic ho. mi. vo in regno celor. Puto aũt q̃ ipse dñs manifeste hoc oñdit: q̃ sũt minima mãdata: mõstrans dicendo: Sicq; soluerit vnũ de mãdatis istis minimis. i. q̃ mõ dictur' sũ. CRRY. in ho. Nõ. n. ꝑ veterib' legib' hoc dixit: ꝫ ꝑ his q̃ ipse erat ꝑceptur': q̃ quidẽ minima vocat: licz magna sint. Sic. n. multotiẽs de se humilia locutus ẽ: ita ⁊ de suis ꝑceptis humiliter loquit. Uel aliter CHRY. sup matth. Mãdata moysi in actu facilia sẽt: nõ occides: nõ adulterabis. Ipa. n. criminis magnitudo volũtatẽ faciẽdi repercuit: ⁊ iõ i remuneratiõe modica sũt: in pctõ aũt magna. Mãdata aũt xpi. i. nõ irascaris: nõ cõcupiscas: in actu difficilia sũt: ⁊ iõ in remuneratiõe magna: i pctõ aũt minima. Minima igit dicit ista christi mãdata: nõ irascaris: nõ ꝓcupiscas. ergo illi q̃ leuia pctã cõmittũt minimi sũt in regno dei. i. q̃ iratus fuerit: ⁊ grãde pctm nõ fecerit: a pena quidẽ secur' ẽ. s. dãnatiõis etẽne: nõ tñ ẽ in gl'ia. s. quã ꝓsequunt illi q̃ etiaz hec minima iplent. AVG. Uel ecõuerso illa q̃ ꝑcepta sũt in lege dicunt minima: q̃ aũt xps dictur' ẽ: sũt maxia. Mandata aũt minima significant ꝑ vnũ iotha ⁊ vnũ apicẽ. Qui ergo soluerit ⁊ docuerit sic. i. fm q̃ soluit minim' vocabit in regno celor. Et fortasse iõ nõ erit: q: ibi nisi magni cẽ nõ pñt. GLO Soluere aũt ẽ nõ agere: qõ recte q̃s itelligit: vel nõ intelligẽ q̃ deprauauit: aut minuere integritatẽ supadditiõis christi. CHRY. in ho. Uel cũ audieris minimũ in regno celor: nihil aliud suspicare q̃ supplicũ ⁊ gehẽnã. Regnũ. n. ꝓsecuit dicẽ nõ solũ regni vtilitatẽ: ꝫ tps resurrectionis ⁊ aduẽtũ christi terribilẽ. GREG. in ho. Uel ꝑ regnũ celor ecclia intelligẽda ẽ: in q̃ doctor q̃ soluit mandatũ: minimus vocat: q: cuius vita despicitur: restat vt ei' ꝑdicatio contẽnat. HILA. Uel mina dicit dñi passionẽ ⁊ crucẽ: q̃ siquis tanq̃ erubescẽda nõ ꝓfitebit: erit minim'. i. nouissim' ac pene null'. Cõfitenti vo magna i celo vocatiõis gl'iam pollicet. vñ seqt: Qui aũt fecerit: ⁊ docuerit magnus vocabit in regno celor.

HIERO. Suggillat in hoc phariseos q̃ ꝓtẽptis mandatis dei statuebãt ꝓprias traditiões: q̃ nõ eis ꝓsit doctrina in ꝓpho: si paruũ qõ in lege ẽ destruãt. Possumus autẽ ⁊ aliter intelligere q̃ magistri eruditio etiã si paruo pctõ obnoxia sit: deducat eũ de gradu maximo: nec ꝓsit docere iusticiã quã mima culpa destruit: btitudoq; pfecta sit: q̃ sermone docueris: opẽ ꝓplere. AVG. Uel aliter: Qui soluerit illa minima. s. ꝑcepta legis ⁊ sic docuerit: minim' vocabit. Qui aũt fecerit illa minima: ⁊ sic docuerit: non tã magn' habend' ẽ: ꝫ tñ non tam minim' q̃ ille qui soluit. vt aũt sit magnus: facere debet ⁊ docere: q̃ christus docet.

¶ Dico antẽ vobis: quia nisi abundauerit iusticia vestra plusq; scribarũ ⁊ phariseorũ: nõ intrabitis regnum celorum. Audistis quia dictum est antiquis non occides: qui aũt occiderit reus erit iudicio. Ego autez dico vobis: quia omnis q̃ irascitur fratri suo: reus erit iudicio. Qui autẽ dixerit fratri suo racha: reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue: reus erit gehẽne ignis.

HILA. Pulcherrimo ingressu op' legis cepit excedere aditũ i celũ: apls nisi iusticiã phariseor anteissent: de nũciãs nõ futurũ: ⁊ h' ẽ qõ dic: Dico enim vob. CHRY. sup mat. Iusticiã aũt h' dic vniuersalẽ vtutẽ: itẽde aut grẽ additamẽtũ. Discipulos. n. suos adhuc videẽs: mgris q̃ i veteri testõ erãt vult esse meliores. scribas aũt ac phariseos nõ dixit iniquos: q: nõ dixisset eos habere iusticiã. vide etiã qm̃ hic vetus testm̃ confirmat: cõparationẽ faciẽs eius ad nouũ: plus enim ⁊ minus eiusdẽ generis est: scribarũ aũt ⁊ phariseor iusticie sũt mãdata moysi. sup ipletiones aũt illor mãdator sũt mãdata christi. Hoc ẽ qõ dic: Nisi q̃s legẽ mãdata ⁊ hec mea ꝑcepta q̃ añ illos

mima existimabant ipleuerit: nō itrat ī regnū celoꝝ: qm̄
illa de pena liberāt: que. ſ. trāſgreſſoribꝰ legis debet: nō
aūt in regnū inducūt: hec aūt ⁊ de pena liberāt: ⁊ regnū
inducūt. Cū aūt ſit idē ſoluere minima mādata ⁊ non cu-
ſtodire: q̄re ſupra de ſoluēte dicit q̄ minimꝰ vocabit ī re-
gno dei. hic aūt de nō ꝓſeruāte: nō introibit in regnū ce-
lorū. Sz vide q: minimū eē in regno: idē ē ⁊ nō intrare in
regnū. Eſſe aūt aliquē in regno nō eſt regnare cū chriſto:
ſed eē tm̄ in populo chriſti: tanq̄ ſi dicat de ſoluēte q̄ iter
xp̄ianos quidē erit: tm̄ minimꝰ chriſtianꝰ. Qui aūt intrat
in regnū: fit particeps regni cū chriſto. Conſequent ⁊ iſte
q̄ nō intrat ī regnū celoꝝ: gloriā q̄dē nō habebit cū chri-
ſto: erit tm̄ in regno celorū ī. in numero eorū ſup q̄s xp̄s
celoꝝ rex regnat. AVG. ix. de ciui. dei. Uel aliť: Ni-
ſi abūdauerit iuſticia veſtra pluſq̄ ſcribarꝝ ⁊ phariſeorꝝ.
ī. ſup eos q̄ ſoluūt q̄ docēt: q: de his alibi dictū eſt: Di-
cūt eni ⁊ nō faciūt ac ſi dicat: Niſi ita abūdauerit iuſticia
veſtra vt vos nō ſaluatis: ſed faciatis potius q̄ dicatis
nō itrabitis ī regnū celoꝝ. Alio ergo mō intelligēdū ē re
gnū celorum: vbi ambo ſūt: ⁊ ille. ſ. qui ſoluit q̄ docet:
⁊ ille qui facit: ſed ille minimus: ille magnꝰ: q̄ quidē re-
gnū celoꝝ ē eccl'ia pñs. Alio aūt mō regnū celorū dicit:
quo nō intrat niſi ille qui facit: ⁊ hoc ē eccl'ia: qualis ī fu
turo erit. AVG cōtra fauſtū: Hoc aūt nomē: regnū ce-
lorū q̄ tam crebro noiat dñs: neſcio vtrū in libris vete
ris teſti quiſq̄ iueniat: ꝓprie. n. ptinet ad reuelationē no
ui teſtamēti: q̄ ori eiꝰ etiā noiandū ſeruabat quē regem
ad regendū ſeruos ſuos vetus teſtm̄ ꝓfigurabat. Hic ergo
finis quo p̄cepta reuerēda ſūt: occultus erat in veteri
teſtō: q̄uis fm̄ eū etiā tūc viuerēt ſci: qui futurā reuelatio
nē videbāt. GLO. Niſi abūdauerit. referendū ē ad ītel
lectū phariſeorū ⁊ ſcribarū: nō ad cōtinētiā veteris teſta
mēti. AVG. cōtra fauſtū: Pene eniz oia q̄ monuit vel
p̄cepit dns: niſi adiūgebat: Ego aūt dico vobis inueniū
tur in illis veteribꝰ libris: ſz q: nō itelligebāt homicidū
niſi pemptionē corporis humani: apuit dñs oēm iniquū
motū ad nocendū fratri in homicidij genere deputari.
vñ ſ̄bdit: Audiſti q: dcm̄ ē ātiq̄s: nō occides. CHRY.
ſup matth. Uolēs chriſtꝰ oñdere q: ipe deꝰ q̄ aliqn̄ locu
tus ē in lege: ⁊ q̄ nūc mādat in gra: illō mādatū q̄ ponit
in lege añ oia. ſ. phibitiua q̄ ſūt ꝓtra pximū: ⁊ nūc ponit
in pncipio mādatorꝝ ſuorꝝ. AVG. primo de ciui. dei:
Nō aūt q̄ audiuimus: Nō occides: virgultū vellere ne
fas ducimꝰ: fm̄ manicheorꝝ errorē: nec de irratiōabili-
bus aīalibus dcm̄ intelligimus: q: iuſtiſſima ordinatiōe
creatoris vita ⁊ mors eorū noſtris vſibus ſubdit. vñ re
ſtat q̄ de hoīe intelligamꝰ: q̄ dcm̄ eſt: Nō occidēs. non
alterū: ergo nec te. neq̄ eniz q̄ ſe occidit: aliud q̄ hoiem
occidit. nequaq̄ aūt cōtra hoc p̄ceptū fecerūt q̄ auctore
deo bella geſſerūt ac pſonā gerētes publice ptātis iuſtiſſi
me rōnis: iperio ſceleratos morte punierūt. ⁊ abraā non
ſolū nō eſt culpatus crudelitatis crimine: verū etiā lau-
datus ē noīe pietatis q̄ voluit filiū obediēter occidē. hi
ergo excipiuntur quos deus occidi iubet: ſiue lege data:
ſiue ad perſonam p tēpore expreſſa iuſſione: nō aūt ipſe
occidit: q̄ miniſteriū dat iubēti. ſicut adminiculū gladius
vtēti. nec Sāpſon aliter excuſat q̄ ſeipſū cū hoſtibꝰ rui-
na domus oppſſit: niſi q̄ latent ſpūs hoc iuſſerat: q̄ per
illū miracula faciebat. CHRY. in ho. Per hoc autē
q̄ dicit: Dcm̄ ē antiq̄s. oñdit multū tps eſſe: ex quo man
datū hoc acceperūt. Hoc ergo dicit: vt puocet tardos au
ditores ad altiora p̄cepta ſicut ſi magiſter puerū pigritā
tem ad excellētiorē doctrinā puocās dicat: Multuz tps
ꝓſumpſiſti in ſyllabicādo. ⁊ iō ſubdit: Ego aūt dico vo-
bis q̄m̄ omis q̄ iraſcit fratri ſuo reus erit iudicio. In quo
ꝓſidera legiſlatoris ptātē: nullus eniz antiquorū ita lo-
cutus ē: ſz ſic: Hec dicit dñs. q: illi vt ſerui ea q̄ ſunt dñi
annūciabāt: hic aūt vt filius ea q̄ ſūt pris: q̄ etiā ſua ſūt:
⁊ illi cōſeruis p̄dicabāt: hic aūt ſuis ſeruis legē ponebat

AVG. ix de ciui. dei: Due quidē ſūt ſnie philoſopho
rū de animi paſſiōibus: ſtoicis vo nō placet huiuſmodi
paſſiōes cadere in ſapientē. peripatetici vero has paſ-
ſiōes in ſapientē cadere dicūt: ſz moderatas rōniq̄ ſub
iectas: ſicut cū ita prebet miſericordia vt iuſticia ꝓſeruet
In diſciplina aūt xp̄iana nō tam q̄rit vtrū pius aliꝰ ira
ſcat aut triſtet: ſed vñ. CHRY. ſup matth. Qui eniz ſi
ne cā iraſcit reus erit: q̄ vero cū cā nō erit reus. naz ſi ira
nō fuerit nec doctrina pficit nec iudicia ſtant nec crimia
cōpeſcunt. Itaq̄ qui cū cā nō iraſcit: peccat. patiētia eniz
irrōnabilis vitia ſeminat: negligētiā nutrit: ⁊ nō ſolū ma-
los ſed etiā bonos inuitat ad malū. HIERO. In qui
buſdā ergo codicibus addit: Sine cā. ceterū in veris de-
finita ſnia eſt: ⁊ ira penitus tollit. Si. n. iubemur orare p
pſequētibus: oīs ire occaſio tollit. iraſcēdū ergo nō ē ſi-
ne cā: q: ira viri iuſticiā dei non operat. CHRY. ſup
matth. Sz tm̄ iracūdia q̄ cū cā eſt: nō ē iracūdia: ſed iudi-
ciū. iracūdia. n. ꝓprie intelligit ꝓmotio paſſionis: q̄ autē
cū cā iraſcit: ira illiꝰ nō ē ex paſſione: iō iudicare dē non
iraſci. AVG. in li. retracta. Illud etiā dicimꝰ intuendū
q̄d ſit iraſci fratri ſuo: q m̄ nō fratri iraſcit q̄ peccato fra-
tris iraſcit. Qui ergo fratri nō peccato iraſcit ſine cā ira-
ſcit. AVG. xiiij. de ciui. dei: Iraſci autē fratri vt corri-
gat nullus ſane mētis reprehēdit: huiuſmodi eniz motꝰ
de amore boni ⁊ de ſcā charitate veniētes: vitia dicēda
nō ſūt: cū rectā rōnē ſequant. CHRY. ſup matth. Pu-
to aūt nō de iracūdia carnis loquit chriſtus: ſz de iracū-
dia aīe: caro. n. nō pōt obedire vt nō cōturbet. Qm̄ ergo
homo iraſcit: ⁊ nō vult facere q̄ ira cōpellit: caro eiꝰ ira
ta ē: animus aūt eiꝰ nō ē iratus. AVG. Sic ergo ī hoc
ꝓmo eſt vnū. ī. ira ſola. in ſecūdo aūt ſūt duo. ſ. ira: ⁊ vox
q̄ irā ſignat. vñ ſequit: Qui aūt dixe. fra. ſuo ra. reus erit
cōci. Nōnulli de greco trahere voluerūt interptationez
huiꝰ vocis: putātes pānoſū dici racha: q̄m̄ grece dī pan
nus rachos. ꝓrobabilius aūt nō ē eſſe vocē ſignificantez
aliq̄d: ſz indignātis animi motū expримentē. Haſ aūt vo
ces grāmatici iteriectiones vocant: velut cuz dicitur a
dolēte heu. CHRY. in ho. Uel racha ē verbū cōtemp-
tus ⁊ paruipēdiōis. Sic eniz nos vel famulis vel iumio
ribus iniungētes dicimꝰ: Uade tu: dic illi tu: ita ⁊ q̄ ſyro
rū vtunt ligua racha dicūt p tu. Dñs eniz ⁊ que paruiſſi
ma ſūt euellet: ⁊ cū honore nob inuicē vti iubet. HIE.
Uel racha hebreū verbū ē: ⁊ dī inanis aut vacuus: que
nos poſſumus vulgata iniuria abſq̄ cerebro nūcupare.
Signāter aūt addidit: Qui dixerit fratri ſuo. Frater eniz
nr̄ nullus ē: niſi q̄ eundē nobiſcū hz patrē. CHRY. ſup
matth. Indignū aūt dicere hoiem vacuū qui hz in ſe ſpi
ritū ſcm̄. AVG. In tertio aūt ſignificant tria: ira: ⁊ vox
q̄ irā ſignificat: ⁊ in voce vituperatiōis expreſſio. vñ dī:
Qui aūt dixe. fa. re. erit gehē. ignis. AVG. Grad' ita-
q̄ ſūt in iſtis peccatis primo vt q̄ſquis iraſcat: ⁊ motum
retineat corde receptū. Jaz ſi extorſit vocē nō ſignifican
tē aliquid: ſz animi motū ipſa eruptione teſtantē plus eſt
q̄ ſi ira ſurgēs ſilētio p̄mereť. Sz adhuc plus ē ſi etiam
vbū pferat: q̄ iaz certā vituperationē deſignat CRHY.
ſup matth. Sicut aūt nemo ē vacuus q̄ hz ſpm̄ ſcm̄: ita ne
mo ē vacuus q̄ chriſtū cognoſcit. ſed ſi racha idē eſt q̄
vacuus: quantū ad ſenſū verbi vnū eſt dicere fatue ⁊ ra-
cha: ſed differūt q̄tū ad dicētis ꝓpoſitū. racha. n. verbū
vulgare erat apud iudeos: q̄ nō ex ira neq̄ odio ſz ex
aliquo motu vano dicebāt: magis fiducie cā q̄ iracun-
die: ſz iracūdie cā nō dī q̄re pctm̄ ē: q: ꝓtētiōis. cā dī: nō
edificatōis. ſi. n. nec bonū vbū dicē dēm̄ niſi p edificatō
ne: quātomag illō q̄ ī ſenālit malū ē. AVG. Uide etiā
nūc tres reatꝰ: iudicij: ꝓcilij: ⁊ gehēne ignis: in q̄bꝰ q̄ſdā
gradus factos admouet a leuioribus ad grauiora. nā in
iudicio adhuc defenſionis locus datur. ad conciliuz au
tē ptinere videť ſnie plato: q̄n inter ſe iudices conferunt
quo ſupplicio dānari oporteat. in gehēna vo ignis certa

Hieronym. b.

Hieronym. b.

est damnatio: ⁊ pena damnati. vñ patet quantũ intersit inter iusticiã phariseorũ ⁊ christi. ibi. n. occidentẽ reus erit iudicio: hic autẽ ira facit reũ iudicio: qõ horũ triũ est leuissimũ? RABA. Gehẽnã hic saluator inferni cruciatum nominat: qua nomẽ traxisse putant a valle idolis consecrata: que ẽ iuxta hierlm repleta olim cadaueribus: quã ⁊ iosigm cõtaminasse in libro regũ legimus. CHRY. in ho. Hic autẽ primũ gehẽne nomẽ posuit: postq̃ in regno celorũ suprad ixerat: oñdens q̃ illud dare est ex suo amore: hoc autẽ ex nostra desidia. Multis autẽ hoc graue videt: si, p solo verbo tantã patiemur penã: ꝓpter qõ quidã dicunt hoc hypbolice dictũ esse. Sz timeo ne verbis hic nosmetipsos decipiẽtes: illic ope vltimũ patiamur suppliciũ. Nõ ergo estimes hoc eẽ onerosũ: plures enim penarũ ⁊ peccatorũ a verbis habẽt principiũ. eteni parua verba multotiens homicidiũ peperũt: ⁊ ciuitates integras euerterũt. Nec enim paruũ estimes: fratrẽ stultũ vocare: auferẽs ei prudẽtiã ⁊ intellectũ quo homines sumus ⁊ ab irrationabilibus distamus. CHRY. super mattheũ: Uel reus erit concilio. i. vt sit vnus ex concilio eorũ qui aduersus christũ fuerint: sic apostoli in suis canonibus interpretant. HILA. Uel qui spiritusco plenũ cõuitio vacuitatis insinuat: fit reus concilio sanctorũ contumeliã spiritussancti sanctorũ iudiciũ animaduersione luiturus. AVG. Quisquis autẽ dixerit: quo graui ori supplicio punit homicidiũ: si gehẽna ignis punit cõuitium: cogit intelligi esse differentiã gehẽnarũ. CHRY. in ho. Uel iudiciũ ⁊ conciliũ sunt pene in presenti: gehẽna autẽ pena futura. Ideo aũt ire iudiciũ apposuit: vt oñdat q̃ non est possibile hominẽ totaliter esse sine passionibus: sed refrenare eas possibile est: ⁊ propterea determinatã penã nõ apposuit ne videret totaliter iram, phibere. Cõciliũ autẽ posuit nũc, p iudicio iudeorũ: ne videatur semp noua inducere. AVG. In istis autẽ tribus sẽtentijs subauditio verborũ intuenda est. habet enim prima sententia omnia verba necessaria: vt nihil subaudiatur. Qui irascit inquit fratri: sine causa fm quosdã. In secũda vero cũ ait: Qui autẽ dixerit fratri suo racha. subaudit sine cã: nam in tertia vt ait: Qui autẽ dixerit fatue: duo subaudiunt: fratri suo ⁊ sine cã. ⁊ hoc est vñ defendit q̃ apostolus galathas vocat stultos: quos etiam fratres nominat. non enim id facit sine causa.

¶ Si ergo offers munus tuum ad altare: et ibi recordatus fueris: quia frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum ante altare: ⁊ vade prius reconciliari fratri tuo: ⁊ tunc venies offerens munus tuum.

Hieron. b.

¶ AVG. Si irasci non ẽ fas fratri: aut dicere racha: aut fatue: multominus in animo tenere aliquid vt in odium indignatio conuertat. ⁊ ideo subdit: Si ergo of. munus tu. ad alta. ⁊ ibi recor. fue. quia fra. tu. ha. aliquid aduersum te. HIERO. Non dixit: Si tu habes aliquid aduersus fratrẽ tuũ: sed si frater tuus habet aliquid aduersum te: vt durior tibi reconciliationis imponatur necessitas. AVG. Tunc eni ipse habet aduersus nos si nos eũ in aliquo lesimus. nam nos aduersus illũ habemus: si ille nos leserit: vbi non est opus pergere ad reconciliationẽ. nõ enim veniam postulabis ab eo qui tibi fecit iniuriã: sz tãtũ dimittas: sicut tibi a dño dimitti cupis: quod ipse cõmiseris. CHRY. sup mattheũ: Si aũt ille te leserit: ⁊ prius rogaueris: magnam habebis mercedem.

Hieron. a.
Hieron. b.

CHRY. in ho. Sed si aliquis ꝓpter amorẽ proximi ei reconciliari non curat: ad hoc eũ inducit: vt saltẽ eĩ opus non remaneat imperfectũ ⁊ precipue in loco sacro. vñ subdit: Relinque ibi mu. tu. ante. alta. ⁊ va. prius reconci. fra. tuo. CHRY. sup mattheũ: Ecce a discordantibus accipere non vult sacrificiũ. Hinc ergo ppendite quantũ sit malũ discordie: ꝓpter qõ ⁊ illud abijcit: per qõ culpa relaxat. Uide aũt misericordiã dei: quomõ hominũ vtilitates amplius aspicit q̃ suos honores. plus enim diligit concordiã fideliũ q̃ munera. q̃ diu enim fideles hoies aliquã dissensionẽ habuerint: munus eorũ non suscipit: oratio enim nõ exaudit. Nemo enim inter duos inimicos põt esse fidelis amicus amborũ: ideo ⁊ deus non vult eẽ amicus fideliũ q̃ diu inter se fuerint inimici. Et nos ergo fidẽ deo nõ seruam⁹ si inimicos ei⁹ diligim⁹: ⁊ amicos ei⁹ odim⁹. Qua lis aũt pcessit offẽsio: talẽ sequi reconciliatio. si cogitatu offẽdisti: cogitatu reconciliare. si vbis offendisti: vbis reconciliare. si opibus offẽdisti: operibus reconciliare: Omne enim peccatũ quomõ cõmittit: eo mõ de ipso penitẽtia agit. HILA. Reconciliata aũt hũana pace reuerti i diuina iubet: i dei charitatẽ de charitate hoium trãsituros. Et ideo sequit: Et tũc veniẽs offeres munus tuũ. AVG. Si autẽ qõ hic dicitur accipiat ad litterã: fortassis aliq̃s credit ita fieri oportere si frater sit piũs non enim diutius differri põt cũ munus tuũ relinquere añ altare iubearis. Si vero de absente: ⁊ qõ fieri põt etiã trans mare cõstituto aliq̃d tale veniat in mentẽ: absurdũ ẽ credẽ añ altare munus relinquẽdũ qõ post terras ⁊ maria perrata offeras deo. ⁊ iõ, prius intro ad spiritalia refugere cogimur: vt qõ dictũ ẽ: sine absurditate possit intelligi. Altare itaq̃ spiritaliẽ fidẽ accipere possimus. Munus enim qõ offerimus deo siue doctrina siue oratio: vel quicquid aliud deo acceptũ esse non põt: misi fide fulciat. Si ergo fratrẽ in aliquo lesimus: pergendũ ẽ ad reconciliationẽ: nõ pedibus corporis: sz motibus animi: vbi te humili affectu, psternas fratri in conspectu eius: cui⁹ munus es oblaturus. Ita enim ⁊ si piũs sit: poterit cũ nõ simulato animo lenire veniã postulando: atq̃ inde veniẽs. i. intentionem reuocans: ad id qõ agere ceperat offeras munus tuũ.

¶ Esto consentiens aduersario tuo cito dum es in via cum eo: ne forte tradat te aduersarius iudici: ⁊ iudex tradat te ministro: ⁊ in carcerem mittaris. Amen dico tibi: nõ exies inde donec reddas nouissimum quadrantem.

¶ HILA. Quia nullũ tps vacuũ affectũ placabilitatis dñs eẽ pmittit: cito in vitenre via recõciliari nos aduersario pcepit: ne in mortis tps nõ inita pace trãseamus. ⁊ iõ dicit: Esto consen. aduer. tuo cito dũ es cũ eo in via ne forte tra. te aduer. iu. HIERO. Pro eo q̃ nos habemus in latinis codicibus: Cõsentiẽs. in grecis scriptũ ẽ: Synocon: qõ interptat beniuol⁹ aut benign⁹. AVG. Sz videamus q̃s sit aduersarius: cui iubemur eẽ beniuoli: aut. n. diabolus ẽ: aut homo: aut caro: aut de⁹: aut pceptũ ei⁹. Sz diabolo nõ video q̃liẽ iubeamur eẽ beniuoli aut ꝓsentiẽtes: vbi enim beniuolẽtia: ibi amicitia: nec q̃l q̃ dixerit amicitiã cũ diabolo eẽ faciendã: neq̃ pcordare cũ ille expedit: cui semel renunciãdo bellũ indiximus: neq̃ cõsentire illi debet cui si nunq̃ consensissemus nunq̃ in istas incidissemus materias. HIERO. Quidam tamẽ dicũt a saluatore pcipi vt simus beniuoli erga diabolũ: ne faciamus eum penã sustinere, p nobis: quem dicunt, p nobis esse torquendum: si ei consenserimus vitia suggerenti. quidã cautius disputant in baptismate singulos pactũ inire cũ diabolo ei abrenũciãdo. Si ergo seruauerimus pactũ beniuoli: ⁊ consentiẽtes sumus aduersario: ⁊ nequaq̃ in carcere recludendi. AVG. Non autem video quomõ accipiã ab hoie nos iudici tradi: vbi christũ iudicẽ intelligo: ante cuius tribunal oẽs exhiberi oportet. Quomõ autẽ iudici traditurus ẽ: q̃ añ iudicẽ pariter exhibet: ⁊ etiã si occidẽdo quis nocuerit homini: nõ erit iam tps quo cõcordet cũ eo i via. i. in hac vita: nec tũ iõ non sanabit penitẽdo? Carni vero multominus

video quō ꝓsentiētes eē iubeamur: magis enī pctōres ei ꝓsentiūt. q̄ vero eā seruituti subūciunt: nō ei ꝓsentiūt: sed eā sibi ꝓsentire cogūt. HIERO. Quō etiā caro mittē da erat in carcerē si aīē nō ꝓsenserit: cū ⁊ aīa ⁊ caro pariter recludēde sint: nec quicq̄ possit caro facē nisi qd̄ animus impauerit? AVG. Fortassis ergo iubemur ideo ꝓsentire q̄ peccādo recessimus: vt aduersarius nr̄ dicere possit duꝫ nobis resistit: Deus enīꝫ supbis resistit. Quisquis ergo in hac vita nō fuerit recōciliatus deo p mortē filij eius: tradet ab illo iudici. i. filio cui pater iudiciū dedit. Quomō aūt pōt recte dici homo eē in via cū deo nisi q̄ deus vbiq̄ est? aut si non placet dici impios esse cū deo qui vbiq̄ presto est: sicut nō dicim̄ cecos eē cuꝫ luce q̄ eos circūfundit. Unū reliquū ē: vt hic aduersariū p̄ceptū dei itelligamus qd̄ aduersat peccare volētibus: ⁊ datū ē nobis ad hāc vitā vt sit nobiscū i via: cui oportet nos ꝓsentire cito: legēdo: audiendo: deferēdo ei cul mē auctoritatis: vt qd̄ aliq̄s intelligit nō oderit ppt̄ hoc q̄ aduersat peccatis suis: sed magis diligat ppter correctionē. Q̄ vero obscurū ē oret vt intelligat. HIERO. Sed ex p̄cedētibus manifestus ē sensus q̄ dōs nos ad cōcordiā pximi cohortat. nā supradictū est: Vade recōfra. tuo. CHRY. sup matth. Festinat enī dōs vt ad amicitiā festinemus inimicorū nr̄orꝫ q̄ diu viuim̄ in hac vita sciens q̄ periculosū ē si vnus ex inimicis pace non facta mortuus fuerit. Si enīꝫ inimicantes p mortē iueritis sñ iudicē tradet christo: conuincens te reū iudicio eius. Tradet aūt te iudici: etiā si te prius rogauerit: q̄ enīꝫ rogat prius inimicū: reū facit eū añ deū. HILA. Uel aduersarius tradet vos iudici: q̄ manens in euꝫ tumultatis vestre ira vos arguit. AVG. Judicē intelligo christū: pater enīꝫ omne iudiciū dedit filio. Ministrū autē intelligo angelū. Et ãgeli inq̄t ministrabāt ei. ⁊ cū ãgelis suis veturū credimus ad iudicandū. vñ sequit: Et iudex tradat te ministro. CHRY. Uel Ministro. i. ãgelo penarū crudeli: ⁊ ille mittet te in carcerē gehēne. vñ sequit: Et in carcerē mittaris. AVG. Carcerē aūt intelligo penas videlꝫ tenebrarumꝫ: ⁊ nequis istum carcerem contēneret: Sequit: Amē dico tibi: nō exies inde donec reddas nouissimū quadrātē. HIERO. Quadrās genus nūmi ē qd̄ habet duo minuta. hoc ē ergo: Nō egredieris de carcere donec etiā minuta peccata psoluas. AVG. Aut enīꝫ pro eo positū ē: q̄ nihil relinquitur impunitū: sicut cū volumus exprimere aliquid ita ex actu vt nihil relinquerē: dicimus vsq̄ ad fecem. vel significanē sub nomine quadrantis nouissimi terrena peccata. Quarta enim pars elementorū huius mūdi ⁊ ea nouissima terra inuenit. In hoc autē q̄ dictū est Soluas: significat pena eterna: sicut positū est Donec: vbi dictū est: Sede a dexteris meis: donec ponā inimicos tuos sub pedibus tuis: non enīꝫ cū fuerint inimici sub pedibus positi: desinit regnare: ita ⁊ hic accipi pōt: Nō exies inde donec solueris nouissimū quadrantē. semp non exiturū: q̄ soluet semp nouissimū quadrantē duꝫ sempiternas penas peccatorumꝫ terrenorū luit. CHRY. sup matth. Uel siquidē in hoc seculo si pacē fecisses etiā grauissimi operis poteris accipere indulgētiam. si autē semel condēnatus fueris: missus in carcerē non solū de grauibus peccatis: sꝫ etiāꝫ de verbo ociosio: qd̄ potest significari p quadrantē: exigent a te supplicia. HILA. Quia enīꝫ charitas plurimū peccatorū tegit nouissimū pene quadrātē soluemus: nisi pretio ipsius culpa criminū redimat. CHRY. sup matheuꝫ: Uel angustie huius mundi appellant carcer: in q̄s plerūq̄ peccantes mittunē a deo. CHRY. in ho. Uel loquit hic de iudicibus qui sunt in mundo iusto: ⁊ de via que est ad hoc iudiciū: ⁊ de carcere isto: vt non solū a futuris sed a presentibus auditorē inducat q̄ sūt ante oculos: ⁊ magis consueuerūt mouere: sicut ⁊ paulus dicit: Si malefeceris: time ptātē: nō. n. sine cā gladiū portat.

¶ Audistis quia dictum est ant iquis: non mechaberis. Ego autem dico vobis: quia omnis q̄ viderit mulierem ad concupiscendum eā: iam mechatus est eam in corde suo. Hieronym. a.

¶ CHRY. in ho. Postq̄ dōs primū mādatū adimpleuit. s. Non occides: ordinate pcedit ad scōm. d. Audistis q̄ dictū est antiquis: Non mechaberis. AVG. de. x. chordis. i. non ibis ad aliquā aliaꝫ preter vxorē tuā. si enīꝫ hoc exigis ab vxore: non vis hoc reddere vxori cuꝫ debeas in virtute p̄bere vxorē. Turpe autē est vt vir dicat nō posse fieri: qd̄ femina facit vir nō pōt: Noli autē dicere: Uxorē nō habeo: ad meritricē pergo: nec hoc preceptū violo: qd̄ dic. Nō mechaberis. iaꝫ enīꝫ nosti pceptū tuū: iā nosti qd̄ mādaces qd̄ bibas. Abstine ergo te a fornicationib̄. Cū enī imaginē dei qd̄ es tu corrūpis p fornicationes ⁊ defluentias libidinis: ipse etiā dōs qui scit quid tibi vtile sit: hoc preceptū ne p illicitas voluptates corruat templū eius qd̄ esse cepisti. AVG. cōtra faustū: Sed qm̄ putabāt pharisei tm̄modo corporalē cū femina illicitā cōmixtionē vocari mechiā: demonstrauit dōs talē cōcupiscentiā nihil aliud esse dicēs: Ego autē di. vo. q̄ om. qui vi. mulie. ad concu. eaꝫ: iaꝫ me. est eā in cor. suo. Q̄ autē lex p̄cipit: nō concupisces vxorē proximi tui: videbat iudeis itelligendū eē de ablatiōe: nō de cōcubitu. Hieronym. a. HIERO. Inter passionē ⁊ ppassionē hoc interest: q̄ passio reputat p vitio. ppassio vitij culpā habeat: tñ nō tenet in crimine. Ergo qui viderit mulierē: ⁊ anima eius fuerit titillata hic ppassione pcussus est. Si ergo consenserit: de ppassione trāsiuit ad passionē: ⁊ huic nō voluntas peccati ē: sed occasio. Quicūq̄ igit viderit ad cōcupiscendū. i. si sic aspexerit: vt concupiscat: ⁊ facere disponat: iste recte mechatus dicit in corde suo. AVG. Nā tria sunt quibus ipletur peccatū. s. suggestio que p memoriā fit siue p corporis sensus: q̄ si frui delectauerit: delectatio illicita refrenāda est. Si autē cōsensio facta fuerit: plenū peccatū est. verūtā delectatio añ consuetudinē vel nulla est vel tenuis: cui consentire peccatū est. Si aūt ꝗ factū, pcesserit: videt satiari ⁊ extingui cupiditatas. Sed postea cū suggestio repetit: maior accendit delectatio: q̄ adhuc minor est q̄ illa que in consuetudinē vertit: quaꝫ vincere difficile ē. GREG. in. xxj. mora. Quisquis vero incaute exterius respicit: plurimūq̄ i delectatiōe peccati cadit: atq̄ obligatus desiderijs incipit velle qd̄ noluit. valde naq̄ est q̄ caro deorsū trahit: ⁊ semel species forme cordi p oculos alligata vix magni luctaminis manu soluit. Prouidendū ergo nobis est: q̄ intueri non dꝫ: qd̄ nō licꝫ ꝓcupisci. Ut enīꝫ mūda mens in cogitatōne seruet: a lasciuia voluptatis sue deprimēdi sunt oculi: quasi quidā raptores ad culpā. CHRY. in ho. Si ergo continue velis oculos pulchris facieb̄ infigere: capiēris omnino: ⁊ si bis vel ter fortassis possis continere: nō enī es extra humanā naturā. Qui autē flāmam semel accendit etiam visa muliere absente format apud se imaginem turpiū actionū a quibus multotiēs procedit ad opus: q̄ si aliqua se ordinando oculos boium ad se attraxerit: etiā si nulli plagā intulerit penā patiet extremam: verūtamē enīꝫ fecit ⁊ si nullus qui bibat inuentus sit. Q̄ autē viris dicit: hoc etiam ad feminas loquit: capiti enim loquens ⁊ corpori persuadet.

¶ Si oculus tuus dexter scādalizat te: erue eum ⁊ proijce abs te. Expedit enīꝫ tibi vt pereat vnum membrorum tuorum q̄ꝫ totū corpus tuū mittatur in gehēnā ignis. Et si dextra manus tua scandalizat te: abscide eam ⁊ proijce abs te. Expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum: q̄ꝫ totū corpus tuum eat in gehēnam.

GLO. Quia nō solū peccata vitāda sunt: sz ⁊ occasiones peccatorū tollēde: postq̄ docuit vitare mechie peccatū: nō solū in ope sed etiā in corde: ꝓnter docet occasiones peccatorū abscindere dicēs: Q: si ocul' tuus dexter scādaliçat te. CHRY. sup matthеū: Sz si fm ꝓphetaz nō ē sanitas in carne nostra: quomodo mēbra q̄s habet debet abscindē: vt fm maliciā carnis sufficiat pena mēbrorūz. Sed videamus si sic possibile ē intelligē de oculo corporalis vel manu: siē totus hō cū ꝓversus fuerit ad deuz: mortuus ē pctō: sic ⁊ oculus cū desierit male aspicē: eiectus ē pctō: sz neqz sic ꝓcenit: Si eniz dexter oculus scādaliçat sinister q̄d facit? nūquid ꝓtradicit dextero vt q̄si innocēs reserueē? HIERO. In dextero ergo oculo ⁊ dextera manu ⁊ fratrū ⁊ vxorīs ⁊ liberoꝝ atq̄ affiniuz ⁊ ꝓpinquoꝝ inuit affectus: quē si ad ꝓtēplādā verā lucē nobis ipedimēto cernimus: debem' trucari huiusmodi portiones. AVG. Quēadmodū aūt in oculo cōtēplatio: sic in manu actio recte intelligit. p oculū aūt intelligimus dilectissimū amicū. solet eni ab eis qui vehemēter volūt exprimere dilectionē suā ita dici. Diligo eū vt oculū meū. Oportet aūt itelligi p oculū amicū ꝓsiliariuz: q: oculus iter demonstrat. Q: aūt additū ē Dexter: fortasse ad augendā vim dilectionis valet: dextrū eniz oculū homines magis formidāt amittere. Vel q: dexter ē: intelligit ꝓsiliarius in reb' diuinis. sinister aūt ocul' ē ꝓsiliari' in reb' terrenis: vt sic ille sit sensus: Quicquid illud ē q̄d ita diligis: vt p dextero oculo habeas si scādaliçat te. i. si ipediměto ē tibi ad verā beatitudinē eijce eū ⁊ p̄ijce abs te. De sinistro aūt scādaliçāte supfluū erat dicē: q̄nquidē nec dextro parcendū ē. Dextera aūt man' accipit dilect' adiutorīn diuis opib': sinistra aūt in opibus q̄ huic vite ⁊ corporī sūt necessaria. CHRY. sup matthеū: Vel aliter: vult christ' vt nō soluz de piculo nr̄i peccati curemus: sz etiā ne ad eos ptinētes turbe aliq̄d agāt: vtputa si bēs aliquē amicū: q̄ res tuas bn̄ aspicit q̄si, pprius oculus: aut q̄ pcuret res tuas q̄si, ppria manu: si eū agnoueris aliq̄d turpiter agē: p̄ijce eū lōge abs te: q: scādaliçat te: q: nō solū, p nr̄o peccato: sz etiā, primoꝝ quos, phibē possum' dabim' rōnem. HILA. Fit ergo inocētie gradus celsior: carere eniz nō solet, pprīs vitīs: si extrinsecus incidentibus admonemur. HIERO. Vel aliter: Quia supra de ꝓcupiscētia mulieris dixerat: recte nūc cogitationē ⁊ sensū in diuersa volitātē oculū nūcupauit. p dexterā aūt ⁊ ceteras corporis ptes volūtatis ad effectū initia, demonstrant. CHRY. sup matth. Ocul' eni iste carnalis speculū ē interioris oculi. Habet aūt ⁊ corpus suū sensū: q̄ ē ocul' sinister: ⁊ appetitū q̄ ē manus sinistra. Partes aūt aīe dextre vocant: qm̄ in libero arbitrio anima ē creata ⁊ sub lege iusticie vt recte videat ⁊ agat. Pars aūt corpis q̄ nō hz liberū arbitriū ⁊ ē sub lege peccati sinistra dī. Nō aūt carnis sensū vel appetitū p̄cidere iubet: desideria eni carnis retinē possum': vt nō faciam' q̄ desiderat caro: p̄cidere aūt nō possum' vt nō desideret. Qñ aūt ex, pposito volum' malū ⁊ cogitam': tūc dexter sensus ⁊ dextera volūtas nos scādaliçat: ⁊ iō hic p̄cidere iubet. Pñr. n. p̄cidi, ppt arbitrij libertatē. Vel alit: Oē bonū gnāliter q̄ nos vel alios scandaliçat: p̄scindere debem' a nobis: sic si visito aliquā mulierē cā religionis. bonus respcet' ē ocul' dexter. sz si assidue visitans decidi in laqueū desiderij eius: vel etiā quidā videntes scadaliçant dexter ocul' scādaliçat: q̄ bonū ē scādaliçat. oculus eniz dexter est bonus respectus. i. itentio: man' dextera bona volūtas. GLO. Vel oculus dexter ē vita ꝓtēplatiua q̄ scandaliçat in desidiā mittēdo vel arrogātiaz: vel eū ex infirmitate ꝓtēplari ad purū nō valemus. Dextera aūt manus ē bona opatio vel vita actiua q̄ scādaliçat: dū p seculi frequētiā ⁊ occupatiōis tedio illaq̄amur. Sicq̄s ergo nō pōt frui ꝓtēplatiua. nō torqueat occasio ab actiua, vel ne dū occupat actib' arescat ab interna dulcedine. REMI. Sz q̄re eijciēd' sit dexter oculus ⁊ dextera man' abscidēda: manifestat cū subdit: Expedit eniz. CHRY. sup matth. Qñ eni alter alterius mēbra sumus: meli' ē vt sine vno tali mēbro saluemur q̄ vt volētes tales hīe ⁊ ipsi peream' cuz eis. Vel meli' ē vt sine vno respectu aut vno bono ope saluemur: q̄ dū omnia opa bona volum' facere cū oibus pereamus.

¶ Dictū est autē: quicunqz dimiserit vxorē suā det ei libellum repudij. Ego autē dico vobis: qa ois q dimiserit vxorē suā excepta fornicatōis cā: facit eā mechari: ⁊ q dimissam duxerit adulterat.

GLO. Docuerat supius dñs alienā vxorē nō cē cōcupiscēdā: ꝓnter hic docet suā nō esse dimittēdā dicēs: Dictū est aūt: q̄cūqz dimiserit vxorē suā: det illi libelluz repudij. HIERO. In posteriori parte istū locū plenius dñs ⁊ saluator exponit q̄ moyses libellum repudij dari iusserit pp duritiā cordis maritorūz: nō discidiū cōcedēs sz auferēs homicidiū. CHRY. sup matth. Qñ enim moyses filios israel eduxit in egypto: genere q̄dem erāt israelite: moribus aūt egyptij, ppē mores gentiliū cōtingebat vt vir odiret vxorē: ⁊ q: dimittē illā nō pmittebat: paratus erat iterficere eā: aut assidue afligē: iō iussit dari libellū repudij: nō q: bonū erat: sz q: remediū erat mali peioris. HILA. Sed dñs equitatē in oēs conciliās manere eā maxime in cōiugioꝝ pace p̄cepit. vñ subdit: Ego aūt dico vobis: q: ois q̄ dimiserit vxorē suā. AVGV. ꝓtra faustū: Quod hic p̄cepit dñs de vxore nō dimittēda nō ē ꝓtrariū ei q̄ lex p̄cipit: vt manicheus dicebat: neqz eni ait lex: Qui voluerit dimittat vxorē: cui eēt ꝓtrariū nō dimittē sz vtiqz nolebat dimitti vxorē a viro: q̄ hanc iterposuit morā vt in discidiū animī p̄ceps libelli cōscriptione refractus absisteret: p̄sertim q: vt phibent apud hebreos scribere lr̄as hebreas nulli fas erat nisi scribis solis q̄ excellentiorē, pfitebant sciam. Ad hoc igit lex mittere voluit eū: quē iussit libellū dare repudij: si dimisisset vxorē q̄ inter ipsū ⁊ vxorē pacifice agendo cōcordiā suaderēt: ⁊ libellū nō scriberet: nisi in aio nimis puerso ꝓsiliū ꝓcordie nō valeret. Sic ergo neqz primoꝝ hominū legē p vborū additamēta ipleuit neqz illā que p moysen data est: q̄si ꝓrioꝝ oppositionē destruxit: vt manichеus dicebat: sz potius oia ex hebreoꝝ lege ꝓmemorata ita cōmendauit: vt q̄cq̄d ex psona sua insup loq̄ret: vl' ad expositionē requirēdā valeret: siq̄d illa obscure potuisset: vel ad tuti' obseruādū q̄ illa voluisset. AVG. de ser. do. i mōte: Qui q̄ dimittēdi morā q̄siuit: significauit quātū potuit duris hoib' se nolle discidiū. Dñs q̄ ad illud ꝓfirmādū vt nō facile vxor dimittat: solā cām fornicatiōis excepit dicēs: Excepta cā fornicatiōis. cetras vo vniuersas molestias siq̄ forte extiterit: iubet, p fide ꝓiugali fortiē sustineri. CHRY. sup mat. Si. n. extraneoꝝ vitia supportare dēm' dicēte aplo: Inuicē onera vr̄a portare: q̄ tomag' vxorū. vir aūt xpian' nō solū se inq̄nare nō dz: sz necalijs inq̄nādi occasionē p̄bere: alioq̄n illoꝝ crimē ad isti' redundat pctm̄: q̄ alijs ꝓmittēdi crimis fact' ē cā. Qui q̄ dimittēs vxorē occasionē dedit adulteriorū ꝓmittēdoꝝ vt ⁊ illa adultēt i alteꝝ: ⁊ alī i illā, p adulterijs h' ōi cōdēnat. ⁊ iō dic: q̄ q̄ dimisit vxorē suā: fac eā mechari. AVG. de ser. do. i mōte: Ulteri' etiā mechū dic virū q̄ eā duxerit: q̄ dimissa ē a viro. s. p libellū repudij. ⁊ iō sōdit: Et q̄ dimissā duxerit: adulterat. CHRY. i ho. Nō. n. dicas qm̄ vir suus eā dimisit: q: etiā postq̄ dimissa est: remanet dimittentis vxor. AVG. de ser. do. Huius autē rei aplus terminū oñdit: qui tamdiū obseruandū dicit: q̄diu vir eius viuit. Illo autem mortuo dat nubendi licentiā. Si autez non conceditur alteri nubere mulieri viuente viro a quo recessit: multo minus fas est illicita cū q̄buslibet stupra ꝓmittere: neq̄ etiā contra istud p̄ceptū q̄ dñs dimitti cōiugē vetat facit q̄ cū ea

Hieron. a

Hieronym. b.

Hieron. a.

nō carnaliter: sz spūaliter viuit: cū nō eā dimittat. Beatio ra nāq; sūt ꝓiugia eoꝝ: qui iter se pari cōsensu ꝓtinentiā seruāt. Oriē autē hic qō: cū dñs cā fornicationis pmittat dimitti vxorē: q̄liter hic intelligēda sit fornicatio: vtrū vt eā fornicationē credamus dictā q̄ stuprīs ꝓmittit: an quē admodū scripture solent fornicationē vocare oēm illicitā corruptionē: sicut ē idolatria vel auaricia: ⁊ ois iam trāsgressio legis p illicitā ꝓcupiscentiā. Sz si licet fm apostolū vt dimittat cōiunx infidelis: q̄uis melius sit nō dimittere: ⁊ tñ nō licet fm ꝑceptū dñi vt dimittat cōiunx: nisi cā fornicatiōis. Fornicatio ē etiā ipsa infidelitas: porro si infidelitas fornicatio est ⁊ idolatria infidelitas: ⁊ auaricia idolatria: nō est dubitandū ⁊ auariciā fornicationez eē. Quis ergo iā quālibet illicitā ꝓcupiscētiā pōt recte a fornicatiōis genere separare si auaricia fornicatio est.

AVG. in li. retract. Nolo tñ putare lectorē in re tā difficili istā sibi disputationē nostrā debē sufficere: non enī omne peccatum fornicatio est spiritalis. Neqz enim omnem peccantez deus pdit: q̄ quotidie scōs suos exaudit: dicētes: Dimitte nobis debita nra: cū pdat oēm qui fornicat ab eo: vtrū etiā ꝓpter hanc liceat dimittē vxorē: latebrosissima qō est: licere tñ ꝓpter istā q̄ in stuprīs cōmittit nulla qō est. AVG. in li. lxxxiij. questionū: Si enim aliquis afferat solā fornicationē dñm admittere ad cām relinquēde coniugis q̄ cōcubitu illicito ꝑpetrat: pōt dicere dñm de vtroq; fideli dixisse: vt neutri liceat alterū relinquere: nisi cā fornicationis. AVG. de ser. do. Non aūt tñ fornicantē vxorē dimittere cōcedit: sed quisquis eam quoqz vxorē dimittit a q̄ ipse cogit fornicari: cā fornicationis vtiqz dimittit: nō tñ illius: sz ⁊ sue. illi": qz fornicat: sue ne fornicet. AVG. de fide ⁊ operib": Eodē etiā mō rectissime dimittit si viro suo dicat: nō ero vxor tua: nisi mihi de latrocinio diuitias cōgreges: aut si q̄d aliō vel facinorosū vel flagitiosū in viro monuerit. Tūc enīz ille cui hoc vxor dicit: si veraciter penitēs est: mēbrū qō cū scādaliçat āputabit. AVG. de ser. do. in monte. Nihil aūt est iniquius q̄ fornicationis cā vxorē dimittē: sz ⁊ ipse cōuincit fornicari: occurrit ei illud in quo alterz iudicas teipsuz condēnas. De eo autez quod dicit: Et qui di. dux. adul. pōt queri: vtrū sicut mechat ille qui eā ducit: sic ⁊ illa quā ducit. iubet enīz ab aplo ⁊ illa manere in nupta: aut viro recōciliari. Sz tñ si discesserit a viro mlt̄ interest vtrū dimittat: an dimittat. si enim ipsa virū dimiserit ⁊ alteri nupserit: videt cupiditate mutādi cōiugū virū prior ē reliquisse q̄ adulterina cogitatio ē. sz si dimittat a viro: iueniri nō pōt: quō cū vir ⁊ mulier pari ꝓsensu misceant: vnus eoꝝ mechat' sit ⁊ non alter. Huc accedit: qz si mechat ille ducendo eā q̄ dimissa ē a viro: ipsa facit eū mechari: qō hic dñs vetat.

¶ Iterū audistis qz dictū est antiquis non periurabis: reddes autē dño iurametā tua. Ego autē dico vobis: non iurare omnino: neqz p celum quia thronus dei est: neqz per terrā: quia scabellū est pedū eius. Neqz per hierosolymam: qa ciuitas est magni regis. Neqz per caput tuū iurabis: quia non potes vnum capillū albū facere aut nigrū. Sit autē sermo vester: est est: non non: qō autē his abundantius est: a malo est.

¶ GLO. Docuerat supra dñs nō eē iniuriā, primo inferendā: phibēdo irā cū homicidio: cōcupiscentiā cū adulterio: ⁊ dimissionē vxoris cū libello repudij: nūc autem ꝓnter docet ab iniuria dei abstinēdū: cū, phibet nō soluz piuriū tanq̄ malū: sz etiā iurametū tanq̄ mali occasionē vñ dicit: Iterū audi. qz dict. est anti. nō piu. Dicit enīz in leuiti. Nō piurabis in noie meo. ⁊ ne creaturas facerent sibi deos: ꝑcepit reddere deo iurametā: ⁊ nō iurare per creaturas. vñ subdit: Red. aūt do. iura. tua. i. si iurare cōtigerit p creatorē iurabis: nō p creaturā. vñ dr i deutero. Dñm deū tuū timebis: ⁊ p nomē eius iurabis. HIER. Hoc aūt q̄si paruulis fuerat lege concessuz: vt quō victimas imolabāt deo: ne eas idolis imolarent: sic ⁊ iurare pmitterēt in deū: nō q̄ recte hoc facerēt: sed q̄ meli" eēt deo hoc exhibere q̄ dēmōnīs. ¶ CHRY. sup matth. Nemo enī frequēter iurat q̄ nō aliq̄n piurat: sic q̄ fecit cōsuetudinē multa loqui aliq̄n loquit ꝑ ꝓtuna. AVG. cōtra faustū: Quia vero piurare graue peccatū ē: longius aūt remotus ē a piurio qui nec iurare ꝓsueuit: q̄ qui vez iurare, pcliuis ē: maluit nos dñs non iurātes recedere a vero: q̄ verū iurātes appropinquare piurio. vñ subdit: Ego aūt dico vobis nō iurare omno. AVG. de ser. do. in monte: In quo phariseoꝝ iusticiā q̄ ē nō cōiurare cōfirmat. nō enī pōt piurare: q̄ nō iurat: sed qm̄ ille iurat: qui adhibet deū testem: ꝓsiderādū ē ne ꝓtra hoc ꝑceptū dñi apls fecisse videat: qz sepe hoc mō iurauit cuz dixit: Que scribo vobis ecce coram deo: qz nō mentior. ⁊ testis ē mihi deus: cui seruio in spū meo: nisi forte q̄s dicat tūc cauēdū eē iurationē cū aliq̄d dr p qō iuratur: vt nō iurauerit: qz non dixit p deū sed dixit testis ē mihi deus. ridiculū est hoc putare: sed tñ sciat hoc mō iurasse apostoluz dicentē: Quotidie morior p gloriā vestrā fratres. Qō ne quis ita existimet dcm̄ tanq̄ si diceret: Uestra gloria me fecit quotidie mori. Greca exemplaria dñ judicāt: i q̄bus qō scriptū ē non nisi a iurāte dicit. AVG. cōtra mēda. Sed pleraqz in ꝟbis intelligere non valētes in factis scōrū colligim" quēadmodū oportteat accipi qō facile i aliā partē ducerēt: nisi exēplis reuocaret. Jurauit apls i eplis suis ⁊ sic oñdit: quō accipiendū ē qō dicū ē: Dico autez vo. nō iu. om. ne. s. iurādo ad facilitatē iurādi veniat: ex facilitate aūt iurādi veniat ad ꝓsuetudinē: a cōsuetudine in piuriū decidat. Et iō nō iuenit iurasse nisi scribēs: vbi ꝓsideratio cautior nō hz linguā ꝑcipitem: ⁊ tñ dñs oino ait: non iurare. nō enīz cōcessit vt id liceret scribētib": sz qz ꝑcepti violati rerū paulū ꝑsertim i eplis ꝓscriptis nefas ē dicere: intelligēdū ē illud qō positū ē Omno: ad hoc positū vt q̄tum in te est non affectes: vbi q̄si p bono cū aliqua delectatione appetas iusiurandū. AVG. cōtra faustū: In ꝑscriptis ergo vbi est ꝓsideratio maior: pluribus locis apls iurasse inuenit: ne quis q̄ putaret etiaz verū iurādo peccari: sed potius intelligeret humane fragilitatis corda nō iurādo tutius piurio conseruari. HIERO. Deniqz considera q̄ hic saluator nō p deuz iurare prohibuit: sed per celū: p terrā: ⁊ per hierosolymam: ⁊ p caput tuū. hanc enim per elemēta iurandi pessimam consuetudinez semp habere iudei noscuntur. qui autē iurat: aut veneratur: aut diligit eum p quem iurat. iudei autez p angelos ⁊ vrbē hierusalem ⁊ templū ⁊ elementa iurantes: creaturas venerebant dei honore: cum in lege ꝑceptum sit: vt nō iuremus nisi p dñm deū nostrū. AVG. de ser. do. in monte: Uel ideo addituz est: Neqz p celum. quia iudei non putabant se teneri iurametō. si per ista iurassent ac si dicat: Cum iuras per celum ⁊ terram non te arbitreris non debere dño iusiurandum tuum: quia per eum iurare conuinceris: cuius celum thronus est: ⁊ cuius terra scabellū est: quod non est sic dcm̄: quasi habeat deus collocata membra in celo ⁊ in terra: vt nos cum sedemus: sed illa sedes dei iudicium significat. Et quoniā in hoc vniuerso mundi corpore maxima speciem celum hz: sedere in celo dr: tanq̄ pnīor sit excellēti pulchritudini vis diuia: terrāqz dr caluarie q̄ minima spēm ordinet i extremis. Spiritalit aūt scās aias celi noie significat ⁊ terre peccatrices: qm̄ spiritalis oia iudicat. Pctōr aūt dcm̄ ē: Terra es ⁊ ītrā ibis. Et q̄ i lege manē voluit: sb̄ lege ponit. ⁊ iō ꝓgruēter dicit: Scabellū pedū ei". Sequtur: Neqz p hierosolymā: qz ciuitas ē magni regis qō meli" dr: q̄ dicēt mea: cū tñ hoc dixisse itelligat. Et quia

Hieron. b.

Hieromy. b.

ipse vtiq; est dñs: dño iusiurandũ debet qui p hierosoly
mã iurat. Sequit: Neq; p caput tuũ iuraueris. Quid. n.
poterat quisq; mag̃ ad se ptinere arbitrari: q̃ caput suũ?
Hieron. b. Sed quo nrm ẽ vbi ptãtẽ faciendi vnũ capillũ albũ aut
nigrũ nõ habemus? Propt̃ qõ dicit. Quia nõ potes vnũ
capillũ albũ facẽ aut nigrũ. Ergo deo debet iusiurandũ:
quisqtis etiã p caput suũ iurare voluerit. ⁊ hinc etiã ce-
tera intelliguntur. CHRY. in ho. Attẽdite autẽ q̃ elemẽ-
ta mũdi extollit: nõ ex ppria natura: sed ex habitudine
quã habẽt ad deũ: ne idolatrie dareť occasio. RABA.
Qui aũt iurare phibuit: quõ loqui oporteat docuit sub-
dens: Sit aũt sermo vester est: ẽ: non: nõ. i. qõ est sufficiat
dicere est: qõ non ẽ: sufficiat dicẽ nõ est. Siue iõ dz bis ẽ
est: nõ nõ: vt quid ore affirmes: opibus ꝓbes: ⁊ qõ ver-
bis negas: factis nõ ꝓfirmes. HILA. Vel aliter: In fi-
dei simplicitate viuẽtibus iurare opus nõ est: cũ qbus
semp qõ ẽ est: qõ nõ nõ: ⁊ p hoc eor ⁊ opus ⁊ sermo ois
Hieronÿ. a. in vero ẽ. HIERO. Euãgelica igit veritas non recipit
iuramentũ: cu ois sermo fidelis p iuramẽto fit. AVG.
Quapropt̃ qui itelligit nõ in bonis: sz in necessarijs iu-
ratione habẽdã: refrenet se q̃tũ pot: vt nõ ea vtať nisi in
necessitate: cũ videt pigros eẽ hoies ad credendũ: qõ vti
le est credere: nisi iuratione firmeť. hoc ergo ẽ bonũ ⁊ ap
petendũ: qõ hic dicit: Sit sermo vester est est: nõ non. qõ
aũt his abũdantius ẽ: a malo est. i. si iurare cogeris: scias
de necessitate venire infirmitates eor qbus aliquid sua
des: q̃ vtiq; ifirmitas malũ est. itaq; nõ dixit: Quod am-
plius ẽ: malũ ẽ. tu enim non malũ facis qui bene vteris iu
ratiõe: vt alteri psuadeas qõ vtiliter psuadeas: sedas: sz
a malo ẽ illi" cui" infirmitate iurare cogeris. CHRY.
in ho. Vel a malo est. i. ab infirmitate eor quibus lex iu
rare pmisit. Ita enim xps nõ mõstrat veterẽ legẽ diaboli
esse: sz a veteri iperfectiõe ducit ad abundãtiã nouitatẽ.

Auditũ q̃ dictũ est: oculũ pro oculo: dentem pro
dente. Ego autẽ dico vobis nõ resistere malo: sz
siquis te percusserit in dexteram maxillã tuã: pre
be illi ⁊ alteram. ⁊ ei qui vult tecũ in iudicio con-
tendere ⁊ tunicã tuã tollere: dimitte ei ⁊ palliũ. ⁊
quicunq; te angariauerit mille passus: ⁊ vade cũ
illo ⁊ alia duo. Qui autẽ petit a te: da ei: ⁊ volenti
mutuare a te ne auertaris.

GLO. Quia supius docuerat dñs non eẽ pximo iniu-
riã inferendã: nec irrcuerẽtiã dño: ꝓnter hic docet q̃liter
se christianus hãe debeat ad iniuriã sibi inferẽtes. vñ di
cit. Audi. q̃ di. est: ocu. p ocu. ⁊ den. p dente. AVG.
cõtra faustũ: Qõ quidẽ ad reprimẽdas flãmas odior in
se inuicẽ seuientiũ: ⁊ immoderatos aios refrenãdos ita
preceptũ est. Quis enim facile cõtentus est tãtũ reponẽ vi
dicte q̃tũ accipit iniurie? Nõne videm" leuiter lesos ho-
mines: moliri cedere: sitire sanguinem: virq; inuenire in
malis inimici vñ satient? Huic igit inmoderate ac iniuste
vltioni lex iustũ modũ figẽs penã talionis instituit: hoc ẽ
vt qualẽ quisq; instituit iniuriã: tale supplicũ rependat:
quod nõ fomes sed limes furoris ẽ: nõ vt id quod so-
pitũ erat hinc accẽderet: sed ne id q̃ ardebat vltra extẽ-
deret. ipositã ẽ enim iusta vindicta q̃ iuste debeť ei qui pas
sus fuerit iniuriã. Qõ aũt debeť: ⁊ si benigne remittit: nõ
tñ inique repetit. Itaq; cũ peccet qui ĩmoderate vult vin
dicari: nõ peccet aũt qui iuste vult vindicari: remotior ẽ
a peccato q̃ nõ vult oino vindicari. ⁊ iõ subdit: Ego aũt
dico vobis nõ resistere malo. Poterã aũt ⁊ ego sic pone
re: Dictũ ẽ antiquis: Nõ iniuste vindicabis. ego aũt di-
co vobis: ne vindicetis: qõ adipletio est. Si p hec verba
qõ legi defuit a christo additũ mihi videret: ac nõ poti"
id qõ lex volebat efficere: ne iniuste se quisq; vidicaret:
ꝓseruari tutius si oino se nõ vindicaret. CHRY. sup
matth. Sine hoc enim mãdato legis mãdatũ stare nõ po-
test: q̃ si fm legis mandatũ oibus reddere mala pro ma
lis cepimus: oẽs efficemur mali eo q̃ pseqũtes abũdẽt.
Si autẽ fm christi pceptũ nõ resistiť malo: ⁊ si mali non
leniunť: tñ boni pmanebũt boni. HIER. Dñs ergo no
ster vicissitudinẽ tollẽs trũcat initia peccatorũ. in lege nã
q̃ culpa emẽdať: hic peccatorũ auferũt exordia. GLO.
Vel pot dici q̃ dñs hoc dixit: iusticie veteris legis ali-
quid addẽs. AVG. de ser. do. in mõte: Phariseorũ enim
iusticia minor: est non excedere vindicte modũ: ⁊ hoc ẽ
pacis inchoatio. pfecta aũt pax ẽ talẽ penit" nolle vindi
ctã. Intra illud ergo pmũ qõ preter legẽ est: vt mai" malũ
p minori malo reddať. Et hoc qõ dñs pficiendis disci-
pulis dicit: ne p malo vllũ malũ reddať: medium locũ te
net vt tãtũ reddať: quantũ acceptũ ẽ: p qõ a sũma disco-
dia ad sũmã cõcordiã transitus factus est. Quisquis. n.
malũ prior infert: maxime a iusticia distat. Quisquis aũt
nulli prior malefecit: sz tñ Iesus repẽdit grauius: necessit
aliquãtulũ a sũma iniquitate. Qui vero tantũ reddit: q̃-
tum accepit: iam aliquid donat. iustũ ẽ enim eũ qui lesit
prior grauius ledi. Hanc ergo inchoatã minime iusticiã
ille pficit: qui legẽ venit ipler e. Duos aũt gradus qui in-
tersint: intelligẽdos reliquit. Nã est qui nõ reddat tãtũ: sz
min". Et hic ascẽdit qui oino nil reprenderit: qõ parũ vi-
det dño: nisi ⁊ ãplius sis paratus suscipere. Quapropt̃
non ait: nõ reddere malũ p malo: sed nõ resistere aduer-
sus malum: vt non solum non rependas quod tibi fue-
rat irrogatum: sed etiam non resistas: quin aliud irroge
tur. Hoc enim est quod conuenienter exponitur: Sed si
quis te percus. in dexte. maxil. tuã: prebe ei ⁊ alterã. Qõ
ad misericordiã ptinere hi maxime sentiũt: qui eis quos
multũ diligũt seruiũt: vel prauis vel phrenetici s a qbus
multa sepe patiunť. ⁊ si eor salus id exigat: pbent se etiã
vt plura patianť. Docet ergo dñs medicus animarũ vt
discipuli sui eor quorũ saluti ꝓsulere vellent: imbecillita
tes equo animo tolerarẽt. Dis nãq; improbitas ex im-
becillitate animi venit: q̃ nihil inocẽtius ẽ eo qui in vir-
tute pfectus est. AVG. cõtra mẽda. Ea vero que in no
uo testõ a sanctis facta sũt: valent ad exempla intelligen-
darũ scripturarũ: que in pceptis digesta sũt: velut cũ le-
gimus in euãgelio: Accepisti alapã: exemplũ autẽ patien
tie nullũ q̃ ipsius dñi excellentius inuenimus: ⁊ ipse cũ
alapa pcussus esset: nõ ait: Ecce alterã maxillã: sz ait: Si
male dixi: exprobra de malo: si autẽ bene: qd me cedis?
vbi oñdit illã pparationẽ alterius maxille in corde facie
dã. AVG. in ser. do. in monte: Paratus enim fuit dñs nõ
solũ in alterã maxillã cedi, p salute omniũ: sz in toto cor-
pore crucifigi. Queri aũt pot: qd sit dextera maxilla. Sz
cũ facies sit: q̃ quisq; cognoscit: in faciem cedi fm aplum
est contẽni ac despici. Sed qm̃ facies non pot dici dexte
ra ⁊ sinistra: ⁊ tñ nobilitas est: fm deũ ⁊ seculũ ita distri-
buit: tanq̃ in dexterã maxillã ⁊ sinistrã: vt in quocũq; di
scipulo christi contẽptũ fuerit q̃ christianus ẽ multoma-
gis in se contẽni paratus sit. siquos huiusmodi seculi ho
norebz. Dia aũt in quib" improbitatẽ aliquã patimur: in
duo genera diuiduntť: qm̃ vnũ ẽ: qõ restitui nõ pot: alter
qõ pot. Sz in illo qõ restitui nõ pot: vindicte solatiũ que
ri solet. Quid enim pdest q̃ pcussus repercutis: nũquid
ꝓpterea qõ in corpore lesũ est restituit: sed tumidus ani-
mus talia fomenta desiderat. CHRY. sup matth. Nũ
quid aũt si repercusseris eũ cõpescuisti eũ: vt te non pcu
tiat? sed magis excitasti eũ vt adhuc percutiat. Nã iracũ-
dia p iracundiã non cõpescit: sed ãplius irritat. AVG.
in ser. do. in monte: Unde dñs potius misericorditer p-
ferendã alterius infirmitatẽ iudicat: q̃ alieno supplicio
suã mitigandã: neq; tñ hic ea vindicta ꝓhibetur que ad
correctionẽ valet. Ipsa enim ptinet ad misericordiaz: nec
impedit illud, ppositũ quo quisq; parat" ẽ ab eo quẽ cor-
rectum esse vult plura deferre. Requerit tñ vt ⁊ ille vin
dicet: cui ordine rerum potestas data est. ⁊ ea volũtate
vindicet:

vindicet: qua pater i filiū paruulū quē odisse nō pōt. Sā
cti aūt viri nō nulla pctā morte punierūt: quo ⁊ viuētib⁹
vtilis metus incuteret: ⁊ illis q̄ mort. puniebātur: nō ip
sa mors noceret: sz pctm̄ qō augeri posset si viuerēt. In
de ē q̄ helias multos morte affecit: de quo cū exēplū ce
pissent discipuli: reprehēdit i eis dñs nō exēplū ppe: sed
ignorātiā vindicādi: aīa duertēs eos nō amore correctio
nis: sz odio desiderare vindictā. Sed postq̄ eos docuit
diligere primū: infuso etiā spūsco: nō deserūt tales vin
dicte. Naz ⁊ vbis petri ananias ⁊ vxor ei⁹ exanimes ce
ciderūt. Et paulus apl's tradidit quēdā sathane in interi
tū carnis. ⁊ iō quidā aduersus corpales vindictas: que i
veteri testō: nescio qua cecitate seuiāt: quo aio facta sunt
nesciētes. AVG. ad bonifa. comitē: Quis aūt mente so
brius regibus dicat: nō ad vos ptinet: q̄s velit eē sive re
ligiosus sive sacrileg⁹: q̄bus dici nō pōt: Nō aūt ad nos
ptinet in regno vro: q̄s velit pudicus eē aut ipudicus.
Melius ē quidē ad deū colēdū hoies duci q̄ pena com
pelli. Multis aūt pfuit: qō expimēto, pbam⁹: prius dolo
re vel timore cogi: vt postea possint doceri: aut qō iā ver
bis didicerāt: ope sectari. Sicut. n. meliores sūt quos di
rigit amor: ita plures sūt quos coercigit timor. Agnoscāt
in apl'n paulū prius cogētē christū: ⁊ postea docentē.

AVG. in ser. do. in mōte: Tenebit ergo hoc iniuriar⁹
genere qō p vindictā luit iste mod⁹ a xpianis vt accepta
iniuria nō surgat odiuz: sz paratus sit aius plura ppeti:
nec correctionē negligat: q̄ vel cōsilio vel auctoritate vti
pōt. HIERO. Secundū aūt mysticos intellectus per
cussa dextera nra: nō debemus sinistrā pbere: sz alteraz:
hoc ē alterā dexterā: iustus. n. sinistrā nō habet. Si nos
hereticus in disputatiōe percusserit: ⁊ dextrū dogma vo
luerit vulnerare: opponat ei aliud de scripturis testimo
niū: AVG. in ser. do. in mōte: Aliud aūt iniuriarū ge
nus ē qō integrū restitui pōt: cuius due sūt spēs. vna ad
pecuniā: altera ad opera ptinet: vñ de primo hoc⁹ duo⁹
subdit: Et ei qui vult tecū in iudicio contēdere: ⁊ tunicaz
tuā tollere: dimitte ei ⁊ palliū. Sicut ergo qō positū ē de
percussa maxilla oia significat: que sic ingerunt ab im
probis vt restitui nō possint nisi vindicta: ita qō posituz
ē de vestimēto oia significat que pñt restitui sine vidicta:
⁊ hoc etiā ad preparationē cordis: nō ad ostēsionē ope
ris pceptū recte intelligit. Et qō de tunica ⁊ vestimēto di
ctū ē: in omnibus faciendū ē: q̄ aliquo iure tēporalit⁹ no
stra eē dicimus. Si. n. de necessarīis hoc iperatū est, quā
tomagis superflua contēnere puenit. Et hoc ipse signat
cū dicit: Qui vult tecū in iudicio contēdere. Oia ergo in
telligunt de quibus in iudicio nobiscū contēdi pōt. Sed
vtrū ⁊ de seruis accipiendū sit magna q̄stio est: nō enim
xpianū oz sic possidē seruū quō equū: q̄uis fieri possit vt
maiori pcio valeat equ⁹ q̄ seru⁹. Sz si seru⁹ rectius a te
regit q̄ ab illo qui eū cupit auferre: nescio vtrū quisq̄ au
deat dicere eū vt vestimētū debē contēni. CHRY. sup
matth. Indigna aūt res ē: vt hō fidelis stet in iudicio añ
cōspectū iudicis infidelis. Vel si fidelis certe secularis
⁊ q̄ te venerari debuerat: ,pter dignitatē fidei iudicat te
,pter necessitatē cause: ⁊ pdes dignitatē christi, pter ne
gociū mūdi. deinde omne iudiciū irritatio cordis ē ⁊ co
gitationū malarū. nā si videris q̄ cā tua fraudib⁹ aut pe
cunīs expugnet: ⁊ similit tu cause tue adesse festinas: ⁊ si
ab initio hoc consiliū non habuisti. AVG. in enchiri
dion: Et iō, phibuit hic dñs suos de secularibus rebus
cū alīs habere iudiciū: tū cū aplus sinit in ecclesia talia
iudicia finiri inter fratres fratribus iudicantibus: extra
ecclesiaz vero terribilit vetat: manifestū ē quid fm ve
niā concedat ifirmis. GREGO. in moralib⁹: Sed tū
q̄dā dū tpalia nobis rapiūt solumodo sūt tolerādi. Qui
dā vo sunt seruata charitate, phibēdi: nō sola cura ne no
stra subtrahant: sed ne rapiētes nō sua semetipsos pdāt
Plus. n. ipsis raptoribus debemus metuere q̄ rebus ir
rationabilibus inhiarie. Cū autē, p terrena re pax a cor
de cū, primo scindit: apparet q̄ plus res q̄ prim⁹ amat.

AVG. in ser. do. Tertiū vero iniuriarū genus: qō ad
opera ptinet ex vtroq̄ confectū ē: ⁊ cū vindicta ⁊ sine vi
dicta pōt restitui: naz qui angariat hoīem ⁊ cogit se im
probe adiuuari ab inuito: ⁊ penā improbitatis pōt lue
re ⁊ operam reddere. In hoc ergo genere iniuriarū dñs
docet animū christianū esse patientissimū: ⁊ ad plura pse
renda paratū. vñ subdit: Et quicūq̄ te angariauerit mil
le passus: vade cū illo alia duo. ⁊ hoc vtiq̄ monet non
tā vt pedibus agas q̄ vt animo sis paratus. CHRY.
in ho. Angariare enim est iniuste trahere ⁊ sine ratiōe ve
xare. AVG. de ser. do. in monte. Sic ergo dictū puta
mus: Vade cū il. alia duo. scilz milia: vt tria cōplere volu
erit: quo numero significat perfectio vt meminerit qui
quis hoc facit: pfectā se implere iusticiā: ,pter qō ⁊ tri
bus exēplis hoc pceptū insinuauit. ⁊ in hoc tertio exem
plo simplo duplū addit: vt triplum compleat. Vel p hoc
accipit q̄ in pcipiendo tanq̄ tolerabilius incipiēs pau
latim creuerit. nam primo pberi voluit alterā maxillam
cū fuerit dextra percussa: vt minus pferre paratus sis: q̄ p
tulisti. Deinde illi qui tunicā vult tollere iubet ⁊ palliuz
dimitti: vel vestimētū fm aliā lr'am: qō aut tātū dē ē: aut
non multo amplius. Tertio de mille passibus q̄bus ad
dēda dicit, duo milia vsq̄z ad duplū pducit. Sed qm̄ pa
rū ē nō nocere: nisi ⁊ beneficiū p'stes: ,ñter adiūgit ⁊ di
cit: Qui aūt petit a te da ei. CRRY. sup matth. Quia
diuitie nostre non sūt sz dei Deus. n. dispēsatores diui
tiarū suarū voluit esse nos non dños. HIERO. Sed
si de elemosynis tm̄ dcm̄ intelligamus: in pluribus pau
peribus hoc stare non pōt: sz vt diuites si semp dederit
sp dare nō poterūt. AVG. in ser. dñi: Dicit ergo: Om
ni petēti da: nō oia petēti: vt id des: qō dare honeste po
tes ⁊ iuste. Quid enim si pecuniā petat: qua innocentē co
net opprimere? quid si stuprū petat? Dandū ē ergo quod
nec tibi nec alteri noceat: q̄tū ab homine credi pōt: ⁊ cū
negaueris qō petit: iudicāda ē iusticia vt non eū inanē di
mittas: ⁊ aliq̄n meli⁹ aliq̄d dabis cū petentē iniuste corre
xeris. AVG. ad vincē. Utilius. n esuriēti panis tollit:
si de cibo securus iusticiā negligat: q̄ esurienti panis frā
git: vt vi iniusticie seductus acquiescat. HIERO. Pōt
enim intelligi de pecunia doctrine q̄ nunq̄ deficit: sz quā
to plus datur: tāto amplius duplicat. AVG. Qō autē
ait: Et volēti mutuari a te ne auertaris: ad animū referē
dū est. hilarē. n. datorē diligit deus. Mutuat aūt omnis
qui accipit: ⁊ si ipse nō solutur⁹ sit: q̄ misericordib⁹ deus
plura restituit. aut si nō placet accipe mutuātē nisi eū qui
accipit redditur⁹: intelligēdū ē dñm ipsa duo genera pre
standi esse ,plēdū. naz aut donam⁹ aut reddituro cōmē
damus. Recte ergo ad hoc bñficij genus hortando dic:
Ne auertaris. i. ne ,pterea volūtatē alienes: q̄si deus nō
redditur⁹ sit: cū hō reddiderit. cū. n. ex pcepto dei facis:
infructuosū eē nō pōt. CHRY. sup matth. Ergo iubet
nos xps mutuū dare: non tm̄ sub vsuris: q̄ q̄ sic dat non
sua dat: sz aliena tollit. de vno viculo soluit: ⁊ multis alli
gat: ⁊ nō ,ppē dei iusticiā dat: sz ,ppē ,priū lucrū. Simi
lis ē etiā pecunia vsuraria aspidis morsui. naz sicut vene
nū aspidis latēter oia mēbra corrūpit: sic vsura oēs facul
tates conuertit in debitū. AVG. ad marcel. Obīciūt
aūt quidā q̄ hec christi doctrina reipublice morib⁹ nulla
ex parte cōueniat. naz q̄s inquiūt tolli sibi ab hoste ali
quid patiat: vel romane puincie depdatoribus nō male
velit belli iure reprehēdē. Sūt aūt ista pcepta patiētie sem
per in cordis pparatione retinenda: ipsaq̄z beniuolētia
ne reddat malū, p malo semp in voluntate cōplenda est.
Agēda sūt aūt multa ⁊ cū inuitis benigna q̄dā asperita
te plectentis: ac p hoc si terrena respu. pcepta christiana
custodiat: ⁊ ipsa bella sive nō beniuolētia nō gerentur: vt
ad ipietatis iusticieq̄z pacatā i societatē victis facilius

Hierony. a.
Hierony. b.
Hieronym. b.

ante te: sicut hypocrite faciunt in synagogis ⁊ vicis vt honorificentur ab hominibus. Amē dico vobis receperūt mercedem suam. Te autē facientē elemosynā: nesciat sinistra tua qd faciat dextra tua: vt sit elemosyna tua in abscondito: ⁊ pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi.

¶ AVG. de ser. do in mōte. Snāliter supra dñs iusticiam noiauit cū dixit: Attēdite ne iusticiā vrām: nūc aūt p partes exequit. CHRY. sup mat. Ponit aūt tria fortia bona. s. elemosynā: orationē: ⁊ ieiunium: contra tria mala: aduersus q̄ dñs tētationis bellū suscepit. pugnauit. n. p nobis ptra gulā in eremo: cōtra auariciā supra montē: contra vanā gloriā supra tēplū. Est ergo elemosyna q̄ disper git: cōtra auaritiā q̄ pgregat: ieiuniū ptra gulā: qz ē ei cōtrariū: oratio vo ptra vanā gloriā: qz cū oē malū ex malo nascat: sola vana gloria de bono pcedit: ió nō destruitur p bonū: sz magis nutrit. nullū ergo remediū pōt esse ptra vanā gloriā nisi oratio sola. AMBRO. Omnis aūt snia discipline christiane i misericordia ⁊ pietate ē: ⁊ ió ab elemosyna incipit dicēs: Cū ergo facis elemosynā noli tuba canere añte. GLO. Tuba aūt ē oīs actus vel sermo p quē opis iactātia demōstrat: puta q̄ facit elemosynā qñ aliquē videt pñtem: vel intercedēte aliquo: aut honestio zi psone q̄ pōt retribuē: alꝭ aūt nou facit. Sz et si i loco secreto fecerit: eo pposito vt laudabilis videat: tuba ē. AVG. Sic g̃ qd dic̄: Noli tuba canere añ te: ad hoc respicit qd supi⁹ ait: Attēdite ne iusticiā vrām faciat co. ho. HIE. Qui aūt tuba cānit elemosynā faciēs hypocrita ē. Et ió subdit: Sic̄ hypocrite faciūt. ISIDO. Nomē hypocrite tractū ē a specie eorū q̄ i spectacul pterecta facie icedūt distiguētes vultū vario colore: vt ad pso ne quā simlant colorē pueniāt: mō i specie viri: mō in feie vt fallāt populū dū in ludis agūt. AVG. de ser. do. in monte: Sic̄ ergo hypocrite. i. simlatores tanq̄ imitatores psonarū aliarū agūt partes illi⁹ qd nō sūt. nō enim q̄ agit partes agamēnonis: vē ipse ē: sz simlat eū: sic ⁊ i ecclesijs in oi vita humana q̄ se vult videri qd nō ē: hypocrita ē. Simlat enim se iustū ⁊ nō exhibet: q̄ totū fructū in laude hoīum ponit. GLO. Et ió subdit loca publica cū dicit: In synagogis ⁊ vicis. Et finē intentū cū subdit: Ut honorificent ab hoīb⁹. GREG. xxxij. moza. Scie dū vo ē q̄ sūt nōnulli: q̄ ⁊ sanctitatis habitū tenēt: ⁊ pfectionis meritū exequi nō valēt: quos nequaq̄ credendū ē inter hypocritarū numerū currere: qz aliud ē infirmitate: aliud callida simulatione peccare. AVG. de ser. do. in monte. Tales aūt q̄ simulatiōe peccat: ab inspectore cordis deo mercedē nō capiūt: nisi fallacie suppliciū. ⁊ ió subdit: Amē dico vobis receperūt mercedē suam.

Hierony. a. HIERO: Nō dei mercedē: sz suā. Laudati. n. sunt ab hoībus: quorū causa exercuere virtutes. AVG. de ser. do. in monte: Hoc aūt respicit ad illud qd supra posuit: Alioqn mercedē nō habebitis apd pīem vrm. Sic g̃ nō quō illi elemosynā facias: sz quō faciēda sit iubet pueniēter cū dic̄: Te aūt faciēte ele. nes. sini. tua: qd fa. dex. tua. CHRY. in ho. Hoc aūt p supabūdātiā dī: ac si dicat: Si possibile est teipsum ignorare: ⁊ ipsas manus latere possibile esset: studiosissimū ē tibi. CHRY. sup mat. Apl'i aūt interptant in li. canonū sic: Dextera ē ppl's christianus: q̄ ē ad dexterā christi. Sinistra aūt ē oīs ppl's q̄ ē ad sinistrā. Hoc ergo dicit ne christiano elemosynā faciēte q̄ est dextera infidelis aspciat qui ē sinistra. AVG. de ser. do. in monte: Sz fm hoc videbit nulla esse culpa velle placere fidelibus: cū tñ in quorūlibet hoīum laudē finē boni opis pstituere, phibeamur. Ut aūt te imitētur quibus facta tua placuerūt nō tñ fidelib⁹: sz etiā infidelibus exhibendū ē. Si aūt vt alij dicūt: sinistrā, inimicus putaueris: vt nesciat inimicus tuus cū elemosynā facis: cur ipse dñs inimicis, iudeis circūstantibus misericorditer sanauit hoies? Deide quō cū ipo inimico faciem⁹: vt illō ipleam⁹ pceptū: Si esurierit inimicus tu⁹ ciba illū. Tertia opinio ē ridēda eorū q̄ dicūt: sinistre noie vxorez significari: vt qm̄ in re familiari tenaciores pecuniarū solēt eē femine: lateat eas cū aliqd viris alienis impendūt, ppē domesticas lites. Nō aūt solis viris hoc pceptū datū ē: sz etiā feminis. cui ergo sinistre iubet femina occultare opus misericordie sue: an etiā vir sinistra erit femine? q̄ si q̄spiā putat: cū pceptū sit talib⁹ vt se inuicem bonis moribus lucrifaciāt: nō sibi debēt occultare bona opera sua: nec futura faciēda sūt vt, pmereat de⁹. q̄ si occultandū ē aliqd q̄ diu alterius infirmitas id equo animo non pōt sustinere: q̄uis nō illicite fiat: nō tñ femina p sinistrā significari facile apparet toti⁹ capituli significatione. Et etiā qm̄ sinistrā vocet: qd enim in hypocritis culpatū est: q̄. s. laudes hoīum q̄rūt: hoc tñ facere vetaris. q̄ propt sinistra videt significare delectationē laudis: dextera aūt significat intētionē implēdi pcepta diuina. Cū ergo pscie tie faciēdi elemosynā miscet se appetitio laudis hūane: fit sinistra pscia dextre. Nesciat ergo sinistra. i. nō se misceat conscientie tue laudis humane appetitio. Dñs aūt nr̄ multo magis, phibet solā sinistrā in nobis oparī: q̄ eā misceri opib⁹ dextre. Quo aūt fine hoc dixerit: oñdit cū subdit: Ut sit elemosyna vra in abscōdito. i. in ipsa bona pscia: q̄ humanis oculis demōstrari nō pōt: nec vbis aperiri: quandoquidē multi multa mentiunt. Sufficit aūt tibi ad, pmerendū pmiū ipsa conscietia: si ab eo expectas pmiū: q̄ sol⁹ pscie inspector ē. Et hoc est qd subdit: Et pr̄ tuus q̄ vi. in abscon. reddet tibi. Multa latina exēplaria hñt: Reddet tibi palā. CHRY. sup matth. Impossibile ē. n. vt opus bonū hois in abscondito dimittat de⁹: sz in hoc seculo manifestat ⁊ illo glorificat: qz glia dei: ē sic̄ ⁊ diabolus manifestat, malū: in quo malicie eius vrt⁹ oñdit. Propzie aūt publicat de⁹ oē bonū in sclo illo: cuius bona nō sūt cōia bonis ⁊ malis. ió cuicūq̄z illic bene fecerit deus: manifestū est, p mercede iusticie sue meruit illud. Merces aūt iusticie in hoc sclo manifesta nō ē: quia hic nō solū, boni sz etiā mali sūt diuites. AVG. de ser. do. in mōte: Sz in grecis exēplarib⁹ q̄ pprīa sūt nō inuenimus palā. CHRY. in homi. Si ergo vis habere in spectores eorū q̄ facis: ecce habes nō solū angelos aut archangelos: sz deū vniuersorū.

¶ CA. VI.

Cum oratis non eritis sicut hypocrite q̄ amant in synagogis ⁊ in angulis platearū stantes orare: vt videant ab hoībus: amen dico vobis receperunt mercedem suā. Tu autē cū oraueris: intra i cubiculū tuū: ⁊ clauso ostio ora patrem tuū in abscondito: ⁊ pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi.

¶ Salomon dicit ante orationē prepara animam tuam. CHRY. sup matth. Qd quidē facit q̄ faciens elemosynā venit ad oīonē: bona enim opa excitant fidē cordis ⁊ dant pfidentiā anime apud deū orādi. Ergo elemosyna pparatio ē orationis: ⁊ idē dñs post elemosynā conuenient de orationē nos īstruit. AVG. de ser. do. in mōte: Nō aūt hoc monet nūc vt oremus sz quō orem⁹: sic nec superius vt faciam⁹ elemosynā: sz quo animo faciam⁹. CHRY. sup matth. Est aūt oratio quasi quoddā spirituale tributū qd anima offert deo de visceribⁿ suis. Quāto ergo gloriosior ē tāto cautior ē seruāda: ne, ppē hoies facta vilescat: ⁊ ió dicit: Cū oratis nō eritis sicut hypocrite. CHRY. in ho. Hypocritas vocat: q̄ deū se fingētes orare hoies circūspiciūt. ⁊ ideo subdit: Qui amant i synagogis orare. CHRY. sup matth. Puto aūt nō ad locū hoc refert dñs: sed ad ppositū orātis: in conuētu. n. fidelium orare laudabile ē: sic̄ dictū ē: In ecclesijs benedicite deū.

cite deū. Qui ergo sic orat vt ab hoibus videat: nō deuz aspicit sz homines. ⁊ ideo quātū ad propositū suū in synagoga orat. Cuius autē orantis mens solū aspicit deū: quāuis in synagoga oret: tñ apud se in secreto videt orare. Sequit: Et in āgulis plateaꝝ: vt videant abscōse: orāt Et sic duplicit laudant: ⁊ qz orant: ⁊ qz absconse orant.

GLO Uel anguli plateaꝝ sūt vbi via p trāsuersū gressū ducit: ⁊ q̄driuiū reddit. CHRY. sup matth. Eo ergo ꝓposito in conuētu vetat orare vt a cōuētu videat. vñ subdit: Ut videant ab hoibus. Orās ergo nihil nouū faciat qd aspiciāt hoies: vel clamādo vel pectus pcutiēdo vel manus extēdēdo. AVG. de ser. do. Non autē videri ab hoibus nefas ē: sz ideo hoc agere vt ab hoibus videaris. CHRY. in ho. A vana enīz gloria vbiqz erui bonū ē: maxime aūt in oōne: si. n. in hoc cogitationibus circūferimur. si ad orandū ingressi fuerimus: hāc hntes egritudinē: q̄liter intelligemus ea q̄ a nobis dicunt? AVGV. de ser. do. Sic etiā fugiendū est hoium scientiaz: si hoc animo aliqd fiat vt fructus expectet placēdi hoibus vnde subdit: Amen dico vobis receperūt mercedē suā. CHRY. sup matth. Unusquisqz. n. vbi seminat: ibi metit. Unde qui ꝓpt hoiem orāt nō ꝓpt deū: ab hoibus nō a deo laudant. CHRY. in ho. Dicit aūt: Receperunt. qz deus retributione quē ē ab ipso tribuere vellet: illi autē eam q̄ ē ab hoibus vsurpāt. Quō aūt orādū sit subiūgit dicens: Tu aūt cū ora. intra in cubi. tuū: ⁊ clau. ostio ora pa. tuū in abscondito. HIERO. Hoc simplicit intellectum erudit auditorem vt vanā orādi gloriā fugiat. CHRY. sup matth. Ut nemo sit ibi nisi ille q̄ erat: ⁊ illu quē orat. Testis. n. orantē grauat: nō adiuuat. CYPRI. de oōne dñica: In abditis etiā locis orare magis ꝓuenit fidei: vt sciamus dñm vbiqz ē ꝓsentem ⁊ maiestatis sue plenitudine occulta penetrare. Possum' etiā intelligere ⁊ ostiū dom' os corporis: vt nō clamosa voce oremus deū: sz tacito corde, ꝓpter tria. Primo qz deus non voce clamosa pulsandus ē: sz cōscia recte placādus: qui ē cordis auditor. Secūdo qz secretas oōnes tuas non oz alteꝝ scire: nisi te ⁊ deū. Tertio qz clamose orās alteꝝ iuxta te nō pmitt' orare. EX COL. PA. Cū sūmo etiā ē orādū silentio: vt ipos q̄z inimicos nros: q̄ orantib' nob maxime insidiant lateat nre petitiōis intentio. AVG. de ser. do. i mōte: Uel p cubicula nra sunt intelligēda corda nra: de q̄bus dz: Que dicitis in cordib' vrīs: ⁊ in cubilib' vestris ꝓpungimini. Ostiū ē carnalis sensus: foris sūt oia tpalia: q̄ p sensū cogitatiōes nras penetrāt: ⁊ turba vanoꝝ phantasmatū orātib' obstrepūt. CYPRI. de oōne dñica: Que aūt segnitia ē alienari ⁊ capi ineptis cogitatiōibus ⁊ ꝓphanis cū dñm deꝓcaris: q̄si sit aliud qd magis debeas cogitare q̄ cū deo loq̄ris. Quō te audiri a deo postulas: cū teipsū nō audias: hoc ē ab hoste nō cauere: hoc ē deū negligētia oōnis offendē. AVG. de ser. dñi: Claudendū ē ergo ostiū. i. carnali sensui resistendū: vt oratio spiritalis dirigat ad patrē: que sit i intimis cordis vbi orat pater ad in abscondito. vñ sequit: Et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. REMI. Et est sensus: Sufficiat tibi vt ille sol' nouerit tua oōnē q̄ oium corda nouit occulta: qz ipe q̄ est inspector erit exaudito. CHRY. in ho. Nō aūt dixit: Gratia dabit: sz Reddet tibi. Eteniz debitore seipsū tibi cōstituit.

¶ Orantes autem nolite multum loqui: sicut ethnici faciunt. Putant enim q̄ in multiloquio exaudiant. Nolite ergo assimilari eis. Scit enim pater vester quid opus sit vobis: añq̄z petatis eū.

AVG. de ser. do. in mōte: Sic hypocritaꝝ ē ꝓbere se spectandos in oōne quoꝝ fruct' ē placē hoibus: ita est ethnicoꝝ. i. gētiliū in multiloq̄o se putare exaudiri ⁊ iō subdit: Orātes aūt noli. mul. loq̄. EX COL. PA. Frequēter enīz sz breuit ē orandū: ne imorātib' nobis insere re aliquid nostro cordi insidiator possit inimicus. AVGV. ad probā: Nō tñ vt q̄dā putāt: hoc orare in multiloquio si diutius oret. Aliud ē sermo mult': aliud diuturnus affect'. Naz ⁊ de ipso dño scriptū ē: q̄ pnoctauerit in orando: ⁊ ꝓlixius orauerit: vt nobis ꝓberet exēpluz. Dicunt fratres in egypto cēbras q̄dē habere orationes: sz eas tñ breuissimas ⁊ rapti i quodāmō iaculatas: ne illa vigilanter erepta q̄ orāti plurimū ē necessaria p ꝓductio res moras hebetet intentio: acp hoc ipsi satis oñdunt hāc intētionē sic esse obtuendā si pdurare nō pōt: ita si p durauerit: non cito esse rūpendam Absit aūt ab oratiōe multa locutio: sz nō desit multa ꝓcatio si feruēs pseuerat intētio: nā multū loqui ē in orando rem necessariaz superfluis agere verbis. Multū aūt ꝓcari ē cū quē precamur diuturna cordis excitatiōe pulsare: nā plerūqz hoc negociū plus gemitibus q̄ sermonibus agit: plus fletu q̄ affatu. CHRY. in ho. Dissuadet igit p hoc inanē locutionē in orando: puta cū non petimus decentia a deo: potētatus ⁊ gl'ias: inimicos supare: ⁊ pecuniarū abūdantiā. Iubet ergo hic non longas oōnes facē. Longas aūt dico non tpe: sz multitudine eoꝝ q̄ dicunt: pmanere tamē oportet eos q̄ petūt. Orationi eniz ait ap'is instantes. nō tñ iubet decē miliū versuū oōnē ꝓponere ⁊ cordetenus enūciare: qd occulte insinuat: cū dixit: Nolite multū loqui. GLO. Dānat aūt multiloquiū oōnis veniēs de infidelitate. vñ sequit: Sicut ethnici faciūt. Gentilib' enim erat necessaria verborū multiplicitas: ꝓpt demones q̄ nescirēt quid illi peterēt: nisi ill oꝝ verbis instructi. vñ sequit: Putāt. n. q̄ in multiloquio suo exaudiant. AVG. de ser. do. i mōte: Et reuera omne multiloquiū a gētilib' venit: q̄ exercēde lingue poti' q̄ mūdando aio dant operā: ⁊ hoc studij genus etiā ad deū ꝓce flectendū transferre conant. GREG. xxxiij. mora. Sed veraciter orare ē amaros in cōpunctione gemitus ⁊ non cōposita verba resonare. Et iō subdit: Nolite ergo assimilare eis. AVG. de ser. do. in mōte: Si eniz verba multa ad id ꝓferuntur vt instruat ignarus: q̄d eis opus ē ad rerū oium ꝓdito rē vñ sequit: Scit. n. pater vester q̄d op' sit vobis añq̄ petatis eū. HIERO. Cōsurgit aūt in hoc loco q̄dam heresis phoꝝ, quo rūdā dogma puersū dicētiuz: Si nouit deus q̄d oremus: ⁊ anteq̄ petamus scit quo indigeam' frustra scienti loq̄mur. Quib' rūdendū ē nō narratores eē: sed rogatores. Aliud ē. n. narrare ignorāti: aliud petere sciēti. CHRV. in ho. Nō ergo oras vt doceas: sed flectas vt familiaris efficiaris cōtinuitate interpellationis: vt humilieris: vt rememoreris pctōrū tuoꝝ. AVG. de ser. do. in monte: Nec etiā verbis nos agere debem' apud deū ⁊ vt impetremus q̄d volumus: sz rebus quas animo gerimus: ⁊ intentione cogitatiōis cū dilectiōe pura ⁊ supplici affectu. AVG. ad probā: Sed iō p certa interualla temporū etiā verbis rogam' deū: vt illis rerū signis nosipsos āmoneamus: quātūqz in hoc desiderio ꝓfecerimus: nobisipsis inotescam': ⁊ ad hoc augendu nosipsos acrius excitem' ne varīs curis q̄d tepescere ceperat: oino frigescat ⁊ penitus extinguat: nisi crebri' inflāmetur. Nobis ergo necessaria sūt vba: q̄bus cōmoueamur: ⁊ inspiciamus q̄d petam': nō quib' dñm seu docē dū seu flectendū esse credamus. AVG. de ser. do. i mōte: Sed rursus q̄rī pōt siue rebus siue verbis orādū sit: q̄d opus sit ipsa oōne si deus iā nouit q̄d nobis necessariū sit: nisi qz ipsa oratiōis intētio cor nostrum senerat ⁊ purgat: capaciusqz effici: ad excipiēda diuina munera: q̄ spūaliter nobis infundunt. Nō. n. ambitione precū nos exaudit deus q̄ semp paratus ē dare suā lucē: sed nos nō semp parati sum' accipe cuz inclinamur in alia. Fit ergo in oratione conuersio corpis ad deum: ⁊ purgatio iterioris oculi cum ea que cupiebant: tpaliter excluduntur: vt acies cordis simplicis ferre possit simplicē lucē: ⁊ in ea manere cū gaudio quo beata vita ꝓficitur.

Hieron. a.

Hieron. b.

Sic ergo vos orabitis: Pat̃ noster q es i celis

GLO. Inter salutaria monita ⁊ diuina quibus cõsulit credẽtibus formã orãdi ꝓposuit: ⁊ oiones cõposuit breuibus verbis: vt sit fiducia cito annuẽdi: qõ breuiẽ vult rogari, vñ dicit: Pater nr̃ q̃ es i celis. CYPRI. de ore ñica: Qui fecit viuẽ: docuit ⁊ orare: vt duꝫ oratione quã filius docuit apud patrẽ loquimur: facilius audiamur. Amica ⁊ familiaris oratio est dñm de suo rogare: agnoscat pater filij sui verba cũ pcẽ facim⁹: ⁊ cũ ipsũ habeam⁹ aduocatũ apud patrẽ, p pctis nr̃is: qñ pctores, p delictis nostris petimus: aduocati nr̃i verba, p mamus.

GLO. Nõ tñ his solis verbis orat: sꝫ ⁊ alijs sub eodẽ sensu ꝓceptis quibus cor nr̃m accendit. AVG. de ser. dñi in monte: Cũ aũt in omni depcatione beniuolẽtia cõciliãda sit eius quẽ depcamur: deinde dũ qd depcemur p laudẽ illius ad quẽ oratio dirigit: solet beniuolẽtia conciliari: ⁊ hoc in orationis principio poni solet. In quo dñs nr̃ nihil aliud nos dicẽ iussit nisi Pater nr̃ q̃ es in celis: Multa quidẽ dicta sũt in laudẽ dei: nusq̃ tñ inuenit̃ precepti pplo israel vt diceret Pater nr̃: sꝫ ẽ eis insinuatus vt dñs tanq̃ seruis. sꝫ de pplo xpiano apls dicit: q̃ spm̃ adoptionis accepit: in quo clamam⁹: Abba pater. qõ nõ ẽ merito nostro: sꝫ grẽ quã in oione ponim⁹: cũ dicimus. Pat̃: quo noie ⁊ charitas excitat. Quid enim charius dꝫ esse filijs q̃ pr̃: ⁊ supplex affectus cũ homies dicũt deo: Pater nr̃. ⁊ q̃dã impetrãdi psuppositio. Quid iaꝫ nõ det filijs petẽtibus: cũ hoc ipsũ aũ dederit vt filij essent: Postremo quãta cura animũ tãgit vt q̃ dicit: Pr̃ nr̃. tãto pze nõ sit indign⁹. Admonent etiã hinc diuites: vel genere nobiles cũ facti fuerint christiani: nõ subire aduersus paupes vel ignobiles: qm̃ simul dicũt deo: Pr̃ nr̃: qõ nõ pñt pie ac vere dicẽ nisi se frẽs eẽ cognoscãt.

CHRY. in ho. Qõ enim nocumẽtũ ẽ ex inferiori cognatione: cũ sm̃ superiorẽ oẽs simus copulati: q̃ etiã patrẽ dixit ⁊ pctorũ remissionẽ ⁊ adoptionẽ ⁊ hẽditatẽ ⁊ fraternitatẽ q̃ est ad vnigenitũ: ⁊ spũs largitionẽ p vnã hãc pfessus ẽ nũcupationẽ. Nõ. n. possibile ẽ uocare deũ patrem nisi eũ qui ẽ oibus istis bonis potit⁹. Duplr orantiũ igit̃ erigit sensũ ⁊ dignitate eius q̃ inuocat: ⁊ magnitudine beneficiorũ quibus orãs potitus ẽ. CYPRI. de oione dñica: Nõ aũt dicim⁹: Pater meus: sꝫ Pr̃ nr̃: qz pacis ⁊ vnitatis magister noluit sigillatim ⁊ ꝑuatim pcẽ fieri: vt q̃s cũ precat: p se tm̃ pcetur. Publica enim ẽ nobis ⁊ cõis oratio ⁊ qñ oramus: nõ, p vno tm̃: sed, p populo toto oramus: qz totus ppls vnũ sumus. Sic enim vnũ orare, p omnibus voluit: quõ in vno oẽs ipse portauit. CHRY. super matth. Pro se enim orare necessitas cogit: p altero autem charitas fraternitatis hortat. Dulcior aũt est ante deum oro: nõ quã necessitas trãsmittit: sꝫ quã charitas frnitatis cõmẽdat. GLO. Dr̃ etiã Pater nr̃: qõ cõe ẽ oibus: non pr̃ meus: qõ soli xpo ꝓuenit: q̃ ẽ filij⁹ p naturã. CHRY. sup matth. Addit autẽ: Qui es in celis. vt sciamus nos habere patrẽ celestẽ: ⁊ erubescãt se terrenis reb⁹ substernere qui patrẽ hñt in celis. EXCOL. PA. Et vt ad illã regionẽ in qua patrem nostrũ comorari fatemur: summo desiderio, pperemus. CHRY. in ho. In celis ergo cũ dicit: non illic deũ cõcludẽs hoc ait: sed a terra abducẽs orantem: ⁊ excelsis regionib⁹ affigens. AVG. de ser. dñi in monte: Vel dr̃ eẽ in celis. i. in sanctis ⁊ iustis: non enim spacio locorũ cõtinet deus. Sũt quidẽ celi excellẽtia mũdi corpora ⁊ si in eis locus deiẽẽ credat: melioris meriti sũt aues quarũ vita ẽ deo vicinior. Nõ autẽ ẽ scriptũ: Prope est dñs celsis hoibus: aut eis q̃ in montib⁹ habitãt: sed cõtritis corde. Sed sicut terra appellatus est pctor: cui dictũ ẽ: Terra es: ⁊ in terrã ibis. sic celũ iustus ecõtrario dici põt. Recte ergo dr̃: Qui es in celis. tantuꝫ enim spiritaliter interesse videt int̃ iustos ⁊ pctores: quantũ corpora liter int̃ celũ ⁊ terraꝫ: Cui⁹ rei significãde gratia orãtes ad orientẽ ꝓuertimur vnde celũ surgit: nõ tanq̃ deus ibi sit ceteras mũdi deserẽs partes: sꝫ vt admoneat aius ad naturã cexcellentiorẽ se cõuertere. i. ad deũ cũ corp⁹ ei⁹ qõ trenũ est: ad corp⁹ excellẽtius. i. ad corp⁹ celeste cõuertit. Conuenit etiã vt oium sensibus ⁊ paruulorũ ⁊ magnorũ bene sentiat de deo. ⁊ ideo q̃ nondũ pñt aliquid corporeũ cogitare: tolerabilior est illorũ opinio

¶ Sanctificetur nomen tuum.

AVG. Dictũ ẽ quis sit qui petit: ⁊ vbi habitet. Iaꝫ videam⁹ q̃ sint petẽda. Primũ aũt omniũ q̃ petunt: hoc ẽ: Sãctificet nomẽ tuũ. qõ nõ sic petit: q̃si nõ sit scm̃ deũ nomẽ: sꝫ vt scm̃ hãbeat ab hoibus. i. ita innotescat de⁹ vt nõ estimet aliquid sanctius. CHRY. in ho. Vel rogare iubet orantẽ p nr̃am glificari vita: ac si dicat: Ita fac nos viuere: vt p nos vniuersa te glorificẽt. sãctificet. n. idẽ ẽ qõ glorificet: Digna ẽ aũt deũ depcantis oratio nihil petere ante patris gloriã: sꝫ oia ei⁹ laudi postponere. CYPRI. Vel aliter: Nõ optam⁹ deo vt sanctificet oionibus nr̃is: sed vt nomẽ ei⁹ sãctificet in nobis. Quia enim ipse dixit: Sãcti estote: qz ego scũs sũ. id petimus ⁊ rogam⁹: vt q̃ in baptismo sãctificati sum⁹: in eo qõ eẽ ceperimus pseuerẽmus. AVG. de pseuerãtia: Cur aũt pseuerãtia ista poscit a deo si vt pelagiani dicũt: nõ datur a deo. An ⁊ ista irrisoria petitio ẽ: cũ id ab eo petit: qõ scitur nõ ipsũ dare: sꝫ ipso nõ dante eẽ in hois prãte. CYPRI. Et hoc etiã vt sãctificemur: quotidie depcamur. Opus enim est nobis cõtinua sãctificatione: vt q̃ quotidie delinq̃mus: delicta nr̃a sãctificatione assidua purgemus.

¶ Adueniat regnum tuum.

GLO. Congrue sequit vt post adoptionẽ filiorũ regnũ petam⁹: qõ filijs debet. Vñ sequit: Adueniat regnũ tuũ. AVG. de ser. do. in mõte: Quod nõ ita dictũ ẽ: q̃si de⁹ nũc nõ regnet etiã in terra: semp qz in ea regnauerit. Adueniat ergo accipiendũ ẽ: vt manifestet hoibus. nulli aũt licebit ignorare regnũ dei. Cũ enim vnigenit⁹ nõ solũ intelligibiliter: sꝫ etiã visibilit̃ venerit iudicare viuos ⁊ mortuos: tũc aũt esse futurũ iudicũ diẽ dñs docet: cũ euangeliũ ꝑdicatũ fuerit in oibus gẽtibus: q̃ res ptinet ad sãctificationẽ hoiũ dei. Vel gnãlit̃ p toti⁹ mũdi petit regno vt diabol⁹ in mũdo regnare desistat: vel vt in vnoquoq̃ regnet deus: ⁊ nõ regnet pctm̃ i mortali hominum corpe. CYPRI. Vel nr̃m regnũ petim⁹ aduenire a deo nobis promissũ ⁊ christi sãguine acq̃sitũ: vt q̃ in sclo aũ seruiuimus: postmodũ xpo dñante regnem⁹. AVG ad pbã: Regnũ nãq̃ dei veniet siue velim⁹ siue nolim⁹. Sꝫ desideriũ nr̃m ad illud regnũ excitam⁹: vt nobis veniat: atq̃ in eo regnem⁹. EXCOL. PA. Vel qz nouit scũs testimonio conscie sue cũ apparuerit regnũ dei: ei⁹ se futuruꝫ eẽ ꝓsortẽ. HIERO. Attendẽdũ aũt q̃ grãdis audacie sit, ⁊ pure ꝓscie postulare regnũ dei: iudiciũ nõ timere.

CYPRI. Pot etiã ⁊ ipse xps eẽ regnũ dei: quẽ venire quotidie cupim⁹: cui⁹ aduẽt⁹ vt cito nobis repñtet optam⁹. nã cũ resurrectio ipe sit qz in ipso resurgim⁹: sic ⁊ regnũ dei pot̃ itelligi: qz i illo regnaturi sum⁹. Bñ aũt regnũ dei petim⁹. i. celeste: qz ẽ ⁊ terrestre regnũ. sꝫ q̃ renũciauit̃ iã sclo: maior ẽ etiã honorib⁹ eius ⁊ regno. Et iõ q̃s deo ⁊ xpo dedicat: nõ trena: sꝫ celestia regna desiderat.

¶ AVG. de pseuerãtia: Cũ aũt petit: Adueniat regnũ: qd orãt q̃ iã sãcti sũt: nisi vt i ea sãctitate q̃ iã illis data ẽ pseuerẽt. Neqz. n. alit̃ veniet dei regnũ: qõ his q̃ pseuerãt vsqz in finẽ certũ ẽ esse venturũ.

¶ Fiat voluntas tua: sicut in celo ⁊ in terra.

AVG. In illo beatitudinis regno vita brã pficiet i sanctis: sic nũc: in celestib⁹ angel⁹. Et iõ post illã petitionẽ qua dicim⁹: Adueniat regnũ tuũ. sequit: Fiat volũtas tua: sicut in celo ⁊ in terra. i. sicut in angelis q̃ sũt i celo volũtas tua fit: vt te pfruant: nullo errore obnubilãte eorũ sapiaꝫ nulla miseria ipedicente eorũ beatitudinẽ: ita fiat in sanctis tuis qui

Hierony. b.

tuis q̃ in terra sũt: ⁊ de terra quantuꝫ ad corpus attinet: facti sunt. Itẽ fiat volũtas tua. recte intelligit: obediatur p̃ceptis tuis sic in celo ⁊ in tra. i. sic ab angelis ita ab hoi bus: nõ q̃ ipi faciãt vt velit de⁹: sꝫ qꝫ faciũt q̃ ille vult. i. faciũt fm voluntatẽ ei⁹. CHRY. in ho. Uide aũt cõ sequẽtiã optimã. qꝫ. n. ꝓcupiscẽ docuit celestia p hoc q̃ dictũ ẽ: Adueniat regnũ tuũ. añq̃ ad celũ pueniat: ipsam terrã iussit fieri celũ p hoc q̃ dicit: Fiat volũtas tua sicut in celo ⁊ in tra. HIERO. Erubescant aũt ex hac snia qui quotidie ruinas in celo fieri mentiunt. AVG. de ser. do. in mõte: Uel sicut in celo ⁊ in terra. i. sic in iustis ita i pctõrib⁹: tãq̃ si dicẽt: sic faciũt volũtatẽ tuã iusti: ita etiaꝫ pctores: vt ad te conuertant: siue ita vt sua cuiq̃ tribuant. q̃ fiet extremo iudicio. Uel p celũ ⁊ terrã accipiamus spm̃ ⁊ carnẽ. Et q̃ dicit apls: Mẽte seruio legi dei. videam⁹ factã dei volũtatẽ in spũ. In illa aũt imutatione que ꝓmittit iustis. Fiat volũtas tua sic in celo ⁊ in terra. i. sicut spũs nõ resistit deo: ita ⁊ corp⁹ nõ resistat spũi: Uel Sicut in celo ⁊ in terra. i. sic in ipso iesu christo: ita ⁊ i ecclesia tanq̃ in viro patris voluntatem impleuit: ita ⁊ in fcia q̃ illi desponsata ẽ. Celũ. n. ⁊ terra cõueniẽt itel ligit q̃si vir ⁊ femina: q̃ñ terra celo fecũdante fructifera ẽ. CYPRI. Nõ ergo petim⁹ vt deus faciat q̃ vult: sed vt nos facẽ possim⁹ q̃ de⁹ vult: q̃ vt fiat in nobis op⁹ ẽ dei volũtate. i. opa eius ⁊ ꝓtectione: qꝫ nemo suis viribꝰ fortis ẽ: sꝫ dei misericordia tutus. CHRY. in ho. Uirtus. n. nõ est nr̃i studij solũ: sꝫ superis gre. Rursũ aũt hic ozonẽ. p orbe terrarũ cuilibet nostrũ inũxit. Neqꝫ. n. dixit: Fiat volũtas tua in me vel in nobis: sꝫ vbiq̃ terraꝝ: vt soluat error: ⁊ plantet veritas: ⁊ expellat malicia: ⁊ reuertatur virtus. ⁊ sic iam nõ differt celũ a terra. AVG. de bono pseuerãtie: Ex hoc aũt euidẽter oñditur ꝓtra pelagianos initiũ fidei eẽ donũ dei: q̃ñ. p infidelibus vt habere fidẽ incipiãt: scã orat eccl'ia. Cũ etiã in sãctis iam sit facta dei volũtas: cur vt fiat adhuc petũt: nisi vt pseuerẽt i eo q̃ eẽ cepunt. CHRY. sup mat. Cõtr aũt accipi oꝫ q̃ ait: Sic in celo ⁊ in tra. i. scificet nomẽ tuũ sic i celo ⁊ i terra. Adueniat regnũ tuũ sic in celo ⁊ in terra. Fiat volũtas tua sicut in celo ⁊ in terra. Et vide q̃ caute locutus ẽ nõ dixit: Pater sãctifica nomẽ tuũ in nobis: Adueniat regnũ tuũ sup nos: Fac volũtatẽ tuã in nobis. Nec iterũ dicit: Scificemus nomẽ tuũ: Suscipiamus regnũ tuũ: Faciam⁹ volũtatẽ tuã: ne hoc aut dei tm̃ aut hois tm̃ eẽ videat: sed medie dixit ⁊ impson alit. nã sicut hõ nõ põt facere bonũ nisi habuerit adiutoriũ dei: sic nec deus bonũ opatur in homine: nisi homo voluerit.

¶ Panẽ nostrũ supsubstãtialẽ da nob hodie.

AVG. Hec ergo tria q̃ in p̃missis petitiõibus petunt h incho ant: ⁊ quantũcũq̃ ꝓficim⁹ augent in nobis. Perfecte vero q̃ in alia vita sperandũ ẽ: sp possidebunt: reliq̃ vo q̃tuor q̃ sequunt petunt tpalia q̃. ppt eterna cõsequenda sũt necessaria. panis enim q̃ cõueniẽter petit: hic ẽ necessarius. Seqt. n. Panẽ nostruꝫ supsubstantialẽ exprimimus: in greco habet ephuision: q̃ verbũ. lxx. interp̃tes puision frequẽtissime trãsferũt. Cõsideraui⁹ ergo in hebreo ⁊ vbicũq̃ illi puision exp̃sserunt: nos inuenim⁹ sogolla: q̃ symmachus exeriton. i. ꝓcipuũ vel egregiuꝫ trãstulit: lꝫ in quodã loco peculiarẽ interp̃tatus sit. Q̃ñ ergo petim⁹ vt peculiarẽ vel p̃cipuuꝫ nobis dñs tribuat panẽ: illũ petim⁹ q̃ dicit in euãgelio: Ego suꝫ panis viu⁹: qui de celo descẽdi. CYPRI. Naꝫ panis vite xp̃s est: ⁊ panis hic omniũ nõ ẽ: sꝫ nr̃ ẽ. Hũc aũt panẽ dari nob quotidie postulam⁹: nequi in christo sum⁹: ⁊ eucharistiam quotidie accipim⁹: intercedẽte aliquo grauiori delicto a celesti pane, phibeamur: ⁊ a christi corpe sepemur. Petim⁹ ergo vt q̃ in christo manem⁹: a sãctificatione ei⁹ ⁊ corpore nõ recedamus. AVG. de bono pseuerãtie: Perseuerantiam ergo a dño sãcti poscunt: q̃ñ petunt ne a christi corpe sepentur: sꝫ in ea sãctitate pmaneãt: vt nullũ crimẽ admittãt. CHRY. Uel panẽ supsubstantialẽ posuit: hoc ẽ quotidianũ. EX COL. PA. Cum dicit: Hodie: oñdit eũ quotidie eẽ sumẽdũ: oiq̃ tpe hec ozo debet pfundi: qꝫ nõ ẽ dies qua nõ opus sit nobis hui⁹ panis p̃ceptiõe cor interioris hois pfirmare. AVG. de ser. do. in monte: Sed cõtra hoc illi mouẽt qõnẽ q̃ in orientalib⁹ partibus nõ quotidie cene dñi cõicant: qui de hac re suã sniam defendũt vel ipsa auctoritate ecclesiastica: q̃ sine scãdalo ista faciũt. neqꝫ ab eis q̃ ecclesijs p̃sunt facẽ, phibent. Sed vt de istis nil in aliqua partẽ deseramus: illud certe occurrere cogitantibus regulã nos orãdi a dño accepisse quã trãsgredi nõ oportet. Quis ergo audeat dicẽ semel tm̃ nos orare debere orationẽ dñicam: aut si iterũ ⁊ tertio vsq̃ ad eã tm̃ horã qua corpi dñi cõicamus nõ enim postea dicere poterimus: Da nobis hodie: q̃ iam accepimus. Aut poterit quisq̃ cogere vt vltia parte diei sacr̃m illud celebremus. EX COL. PA. Iꝫ istud q̃ dr̃: hodie: ad pñtẽ vitã pstit intelligi. i. dũ in hoc seculo cõmoramur: presta nobis hũc panẽ. HIERO. de ser. do. in mõte: Possumus supsubstãtialẽ panẽ ⁊ alit. intelligere: q̃ sup oẽs substãtias sit: ⁊ vniuersas super creaturas. s. dñi. AVG. sup lucã: Uel quotidianũ panẽ accipiamus spiritalẽ: p̃cepta. s. diuina q̃ quotidie oportꝫ meditari ⁊ operari. GREG. xxiiij. mora. Nostrũ aũt hũc panẽ dicimus: ⁊ tm̃ vt detur orar⁹: qꝫ dei est ex vi nature: ⁊ nr̃ fit p acceptionẽ. HIERO. Alij simplicit putãt fm apli acceptionẽ dicẽtie: Habes victũ ⁊ vestitũ his cõtẽti simus. de pñti tm̃ cibo scõs curã gerere. vñ in posterio bus p̃ceptũ ẽ: nolite cogitare de crastino. AVG. ad probam: Sic ergo hic sufficiẽtiã petimus a parte q̃ excellit. i. noie panis totũ significãtes. CHRY. sup matth. Nõ solũ aũt oramus ideo: Panẽ nostrũ da nobis hodie: vt habeam⁹ q̃d manducem⁹: q̃ cõe ẽ inter iustos ⁊ pctores: sꝫ vt q̃ mãducam⁹: de manu dei accipiam⁹: q̃ ẽ tm̃ scorũ. Naꝫ illi de⁹ dat panẽ q̃ cũ iusticia ꝓparat: diabolus aũt ei q̃ ꝓparat cũ pctõ. Uel ita vt dũ a deo dat: sãctificatus accipiat: ⁊ iõ addidit: Nr̃m. i. quẽ nos habemus paratũ: illũ da nobis: vt a te scificet: sic sacerdos panem accipiẽs a laico scificat ⁊ porrigit ei. panis enim offerẽtis ẽ: sꝫ q̃ scificatũ ẽ: bñficiũ ẽ sacerdotis. Dicit aũt Nr̃m, pter duo. p̃mo qꝫ oia q̃ nobis de⁹ dat: p nos alijs dat: vt de eo q̃ accipim⁹: partẽ impotẽtibus faciam⁹. Qui ergo de laboribꝰ suis indigẽtibus p̃stat: nõ tm̃ panẽ suum mãducat: sꝫ etiaꝫ alienũ. Dede q̃ de iusticia acq̃sitũ panẽ mãducat suũ panẽ mãducat: qui aũt cũ pctõ alienũ. AVGV. de ser. do. in mõte. Forte aũt aliq̃s moueat: cur oremus, p his adipiscendis q̃ huic vite sũt necessaria sic est victus ⁊ tegumentũ cũ dñs dicat: Nolite solliciti eẽ quid edatis: aut q̃d induam̃: nõ põt aũt q̃sq̃ de ea re, p q̃ adipiscẽda orat nõ eẽ sollicitus. AVG. ad probã. Sꝫ sufficientiã vite nõ indecẽter vult q̃squis vult ⁊ nõ ãpli⁹. hec aũt sufficiẽtia nõ appetit, ppt seipsã: sꝫ, ppt salutẽ corporis ⁊ cõgruentẽ habitũ psone hois: quo habitu nõ fit si cõueniẽs eis cũ q̃bus honeste viuẽdũ ẽ. Ista q̃ cũ hñt: vt teneãt: cũ nõ hñt vt habeãt orãdũ ẽ. CHRY. i ho. Cõsiderãdũ ẽ aũt q̃ postq̃ dixit: Fiat volũtas tua sic i celo ⁊ i tra. Et qꝫ hoibus loq̃bat in tra carne idutis ⁊ nõ potentibus habẽ eandẽ ipossibilitatẽ cũ angelis cõdescẽdit iam ifirmitati nr̃e: q̃ necessario indiget cibo. Et iõ, p pane iussit orare facẽ nõ, p pecunijs neqꝫ lasciuia: sꝫ solũ, p pane quotidiano: ⁊ neqꝫ hoc sufficit: sꝫ apposuit. Da nobis hodie. vt nõ ꝓteram⁹ nosipsos sollicitudine supueniẽtis di ei. CHRY. sup mat. Et sic p̃ma facie videnẽ hec vba sonare: vt q̃ hꝰ dicũt: nõ habeat i crastinũ aut p⁹ crastinũ p̃patũ q̃ si ita ẽ oro ista: aut pauc põt pueire sic aplis: q̃ docẽdi gr̃a oi tpe vagabãt: aut forsitã nulli. Doctrinã aũt xp̃i ita debemus aptare vt oẽs in ea, pficiãt. CYPRI.

Hieronym. a.

Hieronym. b.

Hieronym. b.

Hieronym. a.

diuinũ ergo cibũ discipulus christi debꝫ petere: ne in lõ
gũ desideriũ petitiõis extẽdat: q; ꝓtrariũ sibi fit ⁊ repu
gnãs: vt q̃ram' in seculo diu manẽ q̃ petim' regnũ celoꝝ
velociter aduenire. vel addit: Quotidianũ. vt tãtũ quis
mãducet quãtũ rõ naturalis exigit: nõ quãtũ lasciuia car
nis ꝑpellit. Si.n.in vno cõuiuio tãtũ expẽdas quãtũ suf
ficere tibi põt centũ dieb': iã rõ quotidianũ cibũ mãdu
cas: sꝫ multoꝫ. HIERO. In euãgelio aũt q̃ appel
lat fm hebꝛeos ꝑ supsubstantiali pane moar reperit: q̃ d̃
crastinũ: vt sit sensus: Panẽ nostrũ castrinũ. i. futuruꝫ
da nobis hodie.

Hieronym. a.

¶ Et dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos di
mittimus debitoribus nostris.

CHRY. Post subsidiũ cibi petit ⁊ venia delicti: vt q̃
a deo pascit: in deo viuat: nec tm̃ pñti vite: sꝫ eterne con
sulat: ad quã venire põt si pctã donent: q̃ debita dñs ap
pellauit: sicut alibi dicit: Dimisi tibi omne debitũ: q; ro
gasti me. vñ sequit: Dimitte nobis debita nr̃a. Quare ne
cessarie ⁊ salubꝛit admõemur q̃ pctõres sum': q̃ ꝑ pctis
rogare ꝓpellimur: ⁊ nequis sibi q̃si inocẽs placeat: ⁊ se
extollẽdo pl'peat: istruit se peccare quotidie dũ ꝑ pctis
quotidie iubet orare. AVG. de bono pseuerãtie: Hoc
aũt telo pelegiani ꝓfodiunt heretici q̃ audẽt dicẽ hoiem
iustũ in hac vita hãe nullũ oino pctm̃: ⁊ i talib' hoibus
eẽ iã in pñti tpe ecclesiã nõ hãtem maculã aut rugam.

CHRY. in ho. Qm̃ vero fidelib' hec ozo cõuenit: ⁊
leges ecclesie docẽt ⁊ ozonis principiũ q̃ docet deũ pꝛez
vocare. Qui ergo fidelib' iubet remissionẽ pctõrũ petẽ:
demõstrat q̃ post baptismũ ꝓtingit pctã dimitti ꝓtra no
uatianos. CYPRI. Qui ergo ꝑ pctis nõ orare docuit
pñã misericordia ꝑmisit: sꝫ plane addidit legẽ certa cõ
ditiõe nos ꝓstringẽs: vt sic nobis debitũ dimitti postule
m': fm q̃ ⁊ ipsi debitoribꝫ nr̃is dimittim'. ⁊ hoc ẽ q̃ di
cit: Sicut ⁊ nos dimittim' debitoribꝫ nr̃is. GREG. x.
moꝛa. Ut ꝑfecto bonũ q̃ a deo ꝓuncti petim': hoc pri
mũ ꝑ ꝓximo ꝓuersi faciam'. AVG. de ser. do. Hoc non
de pecunia d̃: sꝫ de oibus q̃ in nos q̃sq; peccat: ac ꝑ hoc
etiã de pecunia peccat: nãq; i te q̃ pecuniã tibi debitã cũ
habeat vnde reddẽ: nõ reddit: q̃ pctm̃ si nõ dimiseris:
nõ poteris dicẽ: Dimit. nob de. no. si. ⁊ nos di. de. nr̃is.

CHRY. sup mat. Cũ q̃ ergo spe ozat: q̃ inimicitiã ser
uat aduersus alteꝫ a q̃, forsitan Iesus ẽ. Sic.n.ipse ozans
mentit. Dic.n.remitto: ⁊ nõ remittit: sic ⁊ a deo petit idul
guentiã: ⁊ nõ illi idulgeẽ. Sꝫ multi nolẽtes dare veniam
peccãtibus in se: fugiũt istã ozonẽ ozare: stulti. ꝓmo q; q̃
nõ sic ozat: vt docuit christ': nõ ẽ christi discipulus. secũ
do q; nec ꝑ libẽter exaudit ozonẽ quã fili' nõ dictauerit:
cognoscit.n.ꝑ filij sui sensus ⁊ vba neq; suscipit q̃ vsur
patio humana excogitauit: sꝫ q̃ sapia christi exposuit.

AVG i enchiri. Tñ q; hoc tã magnũ bonũ. s. dimittere
debita ⁊ diligere inimicos tante multitudinis nõ ẽ quan
tã credim' exaudiri cũ in ozone d̃: Dimitte no. de. no. sic
⁊ nos di. de. no. Proculdubio verba spõsionis hui' im
plent: si hõ nõdũ ita pficit vt diligat inimicũ: tñ qñ rogat
ab hoie q̃ peccauit in eũ: vt ei dimittat: dimittit ex corde
q̃ etiã sibi rogãti vtiq; vult dimitti. Jam vero q̃ eũ i quẽ
peccauit: si peccato suo mouetur vt roget: nõ adhuc ẽ re
putandus inimicus: vt eũ diligẽ sit difficile: sicut difficile
erat qñ inimicitias exercebat.

Hieronym. b.

¶ Et ne nos inducas in tentationem.

CHRY. sup mat. Quia multa magnifica supꝛa man
dauit hoibus: vt deũ patrẽ suũ dicãt: vt regnũ dei petãt
venire: iõ nũc addit hũilitatis doctrina cũ d̃: Et ne nos
iducas i tẽtationẽ. AVG. de ser. do. in monte: Nõnul
li codices hãt: Et ne nos iferas i tẽtationẽ q̃ tãtũdẽ va
lẽ arbitoꝛ: nã ex vno greco vbo vtrũq; ẽ trãslatũ. Multi
aũt iterꝑtando ita dicũt: Ne nos patiaris induci in tenta
tionẽ: exponẽtes quomõ dictũ sit Inducas. Non enim ꝑ
seipsũ inducit deus: sꝫ induci patit eũ quem suo auxilio
deseruerit. CYPRI. Qua i parte oñdit ꝓtra nos nihil
aduersariũ posse nisi de' añ ꝑmiserit: vt ois timoꝛ nr̃ ⁊ de
uotio ꝓuertat ad deũ. AVG. de ser. do. Aliud ẽ aũt in
duci i tẽtationẽ: aliud tẽtari. nã sine tẽtatiõe ꝓbat' eẽ nẽo
põt: siue sibiipi siue alij. Deo aũt añ oẽs tẽtatões q̃sq; no
uissim' ẽ. Nõ ergo hic ozat vt nõ tẽtemur: sꝫ vt nõ infera
mur i tẽtationẽ: tãq̃ si q̃spiã cui necesse ẽ igne examinare
nõ ozat vt igne nõ ꝓtigat: sꝫ vt nõ exurat. Inducimur. n.
si tales iciderit q̃s ferre nõ possum'. AVG. ad ꝑbam:
Cũ ergo dicim': Ne nos iducas i tẽta. nos admonemur
hoc petẽ ne deserti ei' adiutoꝛio alicui tẽtatiõi: vel ꝓsen
tiam' decepti: vl̃ cedam' afflicti. CYPRI. In q̃ admone
mur ifirmitatẽ ⁊ ibecillitatis nr̃e neq; se iolent extollat:
vt dũ ꝑcedit hũilis ⁊ submissa ꝓfessio: ⁊ dat totũ deo: q̃c
q̃d supplicit petit: ipi' pietate ꝑstet. AVG. de bo. pseue
rãtie: Cũ aũt sci petũt ne nos iferas in tẽtationẽ: q̃d aliud
q̃ vt i scitate pseuerẽt ozant. Si aũt h' sibi ꝓcesso q̃dez eẽ
de dei dono cũ ab illo poscit demõstrat: nẽo scõꝫ nõ te
net vsq; in finẽ pseuerãtiã scitatis. neq;.n. q̃sq̃ in ꝓposito
xp̃iano pseuerare desistit: nisi i tẽtationẽ ꝑmit' iferat. Jõ
q̃ petim' ne iferamur i tẽtationẽ vt h' nõ fiat: ⁊ si fit deus
nõ ꝑmittit vt fiat. Nihil.n. fit: nisi q̃ aut ipse facit aut fie
ri ꝑmittit. Potẽs ẽ ergo a malo i bonũ flectẽ volũtates: ⁊
lapsũ ꝓuertẽ ac dirigẽ i sibi placitũ gressũ. Cui nõ frustra
d̃: Ne nos iferas i tẽtationẽ. nã q̃ i tẽtationẽ sue male vo
lũtatis nõ inferit: in nulla ꝓ:sus inferit vn' q̃sq;.n. tẽtat a
ꝓcupiscẽtia sua. Voluit ergo de' a se posci ne iferamur in
tẽtationẽ: q̃ poterat nobis ⁊ nõ ozãtibus dari: q; voluit
nos admoneri: a quo bñficia accipiam'. Attẽdat ergo ec
clia quotidianas oziones suas. ozat vt increduli credãt.
De' ergo ꝓuertit ad fidẽ. ozat vt credẽtes pseuerẽt. Deus
ergo dat perseuerantiã vsq; in finẽ.

¶ Sed libera nos a malo: amen.

AVG. de ser. do. Ozandũ ẽ: nõ solũ vt nõ inducamur
i malũ quo carem': sꝫ ab illo etiã liberemur: in q̃ iaꝫ in
ducti sum'. ⁊ iõ seq̃t: Sed libera nos a malo. CHRY.
in ho. Vel malũ hic diabolũ vocat: ꝑpt excellẽtiã mali
tie: nõ q̃ ex natura ẽ: sꝫ q̃ ex electiõe. Et q; ad nos ipaca
bile bellũ hꝫ: ꝑpt hoc dixit: Libera nos a malo. CY
PRI. Post oia q̃dẽ supꝛadicta in ꝓsũmatiõe ozonis vltĩ
clausula vniuersas partes nr̃as collecta brꝛeuitate cõclu
dẽs. Nihil.n. remanet q̃ vltra adhuc debeat postulari:
cũ semel ꝑ tectionẽ dei aduersus malũ petam' q̃ ipetra
ta: cõtra oia q̃ diabolus ⁊ mũdus operat securi sumus.
Quis.n. de seculo met' ẽ: cui' in sclo de' tutoꝛ ẽ? AVG.
ad ꝑbã: Et hoc vltimũ q̃ in ozone dñica positũ ẽ tã late
pꝫ: vt hõ xp̃ianus in q̃libet tribulatiõe ꝓstitut': in hoc ge
mit' edat: ⁊ i hoc lachꝛymas fũdat: hinc exoꝛdiat: in hoc
terminet ozonẽ. vñ sequtur: Amẽ. quo desideriũ ozãtis ex
primit. HIERO. Amẽ.n. q̃ in fine ꝓstat scriptũ: ligna
culũ ẽ dñice ozonis: q̃ Aclã inkꝛetat' ẽ fidelit: q̃ nos
vere possum' dicẽ. CYPRI. Quid mirũ si talis ozo ẽ
quã de' docuit: q̃ magisterio suo oẽm ꝑcem nr̃aꝫ saluta
ri sermone brꝛeuiauit? Hinc ꝑ esaiã fuerat añ ꝑdcm̃: Ser
monẽ brꝛeuiatũ faciet de' sup terrã. Nã cũ dñs iesus xp̃s
oibus venerit vt colligẽt: doctos parit atq; indoctos: oi
sexui atq; etati ꝑcepta salutis ediderit: ꝑceptoꝛũ suoꝛuꝫ
fecit grãde ꝓpẽdiũ: vt i disciplina celesti discentiũ memo
ria nõ laboꝛaret: sꝫ q̃ eẽt simplici fidei necessariũ veloci
ter disceret. AVG. ad ꝑbã. Quelibet aũt alia vba di
cam' q̃ affect' ozant, vl̃ ꝑcedẽdo format vt clareat: vl̃ cõ
sequẽdo attẽdit vt crescat: nil aliud dicim' q̃ q̃ i ista ozo
ne dñica positũ: ẽ si recte ⁊ ꝓgruẽt ozam'. Qui.n. dic: Ca
rificare i oib' gẽtib': sic clarificat' es i nob. q̃d aliud dic
q̃ Scificet nomẽ tuũ. Qui dic: Gressus meos dirige fm
eloquiũ tuũ q̃d aliud dicit q̃: Fiat volũtas tua. Qui dic:
Oñde faciẽ tuã ⁊ saluꝫ erimus. q̃d aliud dicit: q̃ Aduenia

at regnum

at regnū tuū. Qui dicit: Pauptatē ⁊ diuitias ne dederis mihi. q̃d aliud dicit q̃ Panem.no.quo.da.no.ho. Qui dicit: Memēto dñe dauid: ⁊ oīs mãsuetudinis eius: ⁊ si red.retri.mihi mala. q̃d aliud dicit: q̃ Dimitte no.de.no. si. ⁊ nos di.de.no. Qui dicit: Aufer a me ꝓcupiscētias vē tris. q̃d aliud dicit: q̃ Ne nos idu.in tēta. Qui dic: Erue me ab inimicis meis de' meus. q̃d aliud dicit: q̃ Libe. nos a ma. Et si p oia ꝓdicationū scāꝝ verba discurras nihil inuenies: qd̃ in ista oꝛone dñica nō cōtineat. Quis quis aūt id dicit: qd̃ ad euangelicā istā ꝓcēē ptinere non possit carnalit oꝛat: qd̃ nescio quō nō dicat illicite: qñ re natos dñs nō nisi spiritalit docet oꝛare. Qui aūt dicit in oꝛone: Dñe multiplica diuitias meas: ⁊ honoꝛes meos auge: ⁊ hoc dicit eoꝝ dñs cōcupiscētiā: nō id attēdens vt ex his fm deū ꝓsit hoibus: puto eū nō iuenire in oꝛone dñica quo possit hec vota aptare. quāobꝛem pudeat sal tem petere: qd̃ nō pudet cupe. Aut si ⁊ hoc pudet: ⁊ cupi ditas vincit: meli' hoc petet: vt etiam ab isto cupiditatis malo liberet cui dicim': Libera nos a malo. AVG. de v. domi. Uidet etiā iste numer' petitionū septenario bti tudinū ꝓgruē. Si enī timoꝛ dei est quo beati fiūt pauperes spū: qm̃ ipsoꝝ est regnū celoꝝ: petam' vt scificet i hoib' nomē dei: timoꝛe casto pmanēte in secula seculoꝝ. Si pie tas ē q̃ bti sūt mites: petam' vt veniat regnū ei' vt mites camus nec resistam'. Si scia est: qua bti sūt q̃ lugent: oꝛe mus vt fiat volūtas eius sicut in celo ⁊ in tra: qꝛ si coꝛpꝰ tanq̃ terra cū spiritui tanq̃ celo ꝓsenserit nō lugebimus Si foꝛtitudo ē: q̃ beati sūt q̃ esuriūt: oꝛemus vt panis nr̃ quotidian' detur nobis hodie: quo ad plenissimā saturi tatem venire possum'. Si ꝓsiliū ē: quo bti sunt misericoꝛ des: qm̃ ipsoꝝ miserebit: dimittam' debita vt nobis nr̃a debita dimittant. Si intellect' ē: quo bti sūt mūdo coꝛde oꝛemus nō induci in tētationē ne habeam' duplex coꝛ tpalia ⁊ terrena sectando de q̃bus tētatiōes fiunt i nobis Si sapia est: q̃ beati sūt pacifici: qm̃ filij dei vocabuntur: oꝛemus vt liberemur a malo. ipsa enī liberatio liberos nos faciet filios dei. CHRY. i ho. Quia vo sollicitos nos fecerat inimici memoꝛia: i hoc q̃ dixerat: Libera nos a malo. rursus audaciā ꝓbet p hoc q̃ in q̃busdam libꝛis subdit: Qm̃ tuū est regnū ⁊ vtus ⁊ gla. qꝛ si ei' est regnuꝝ nullū foꝛmidare oporꝛet eū. ⁊ qui pliatur ꝓtra nos: sit ei subiectus. Cū aūt virtus ei' ⁊ gla sint infinita nō solum a malis eruere pōt: sed etiā facere gliosū. CHRY. sup matth. Hec etiā ad ꝓcedētia ptinent. q̃ enī dicit: Tuū ē re gnum. rñdet ad illud qd̃ dixerat: Adueniat regnū tuū. ne aliq̃s dicat: q̃ deus nō hꝝ regnum in terra. q̃ aūt dicit: Et virtus. rñdet ad id qd̃ dixerat: Fiat volūtas tua sicut i ce lo ⁊ i terra. ne aliq̃s dicat q̃ deus nō pōt facere qd̃ vult. q̃ vero dicit: Et gla. rñdet ad oia que sequuntur: in q̃bus gloꝛia dei apparet.

¶ Si enīꝝ dimiseritis hominibus peccata eoꝝ dimittet ⁊ vobis pat̃ vester celestis delicta uestra. Si autem non dimiseritis hominibus: nec pater uester dimitet uobis peccata uestra.

RABA. Per hoc q̃ dñs dixerat: Amen. significat i dubitant illis a dño ꝓferri oia que rite postulāt qui cōdi tionis addite seruare pactum nō negligunt. vñ subdit: Si enī dimi. ho. pec. eoꝝ dimit. ⁊ vobis pt̃ ve. ce. deli. ve. AVG. i ser. do. Ubi nō ē ꝓtereūdū q̃ ex oib' his sentē tijs q̃busnos dñs oꝛare ꝓcepit: eā potissimū cōmēdan dam eē indicauit que ptinet ad remissionē pctōꝝ: in qua nos misericoꝛdes eē voluit: qd̃ est vnū ꝓsilium miseriae euadendi. CHRY. sup matth. Non aūt dixit vt prius nobis deus dimittat: ⁊ postea nos debitoꝛib' nr̃is. scit enī dñs hoies eē mendaces qm̃ etsi acceperint remissio nem peccati sui: ipsi suis debitoꝛibus nō dimittunt: iō sic dicit vt prius dimittam': p' petam' dimissionē. AVG. in enchi. Quisq̃s aūt roganti ⁊ peccati sui petēti ex coꝛ de nō dimittit: nullo mō estimet a dño sua peccata dimit ti. ⁊ ideo subdit: Si aūt nō dimiseritis hominib': nec pt̃ ve. di. vo. pec. vr̃. CYPRI. Excusatio enī tibi nulla est in die iudicij: cuꝝ fm tuam sniam iudiceris: ⁊ q̃d feceris: hoc ipse patiaris. HIERO. Si aūt hoc qd̃ scriptū est: Ego dixi dij estis: vos aūt sicut hoies moꝛiemini. ad eos dī qui ꝓpter peccata hoies ex dijs eē meruerūt. Recte g̃ ⁊ hi q̃bus pctā dimittunt: hoies appellati sūt. CHRY. in ho. Ideo aūt celoꝝ ⁊ patris meminit vt ex hoc ꝓuo cet auditoꝛē. nihil enī ita te deo assimilat: sicut iniuriā ti bi facientib' ignoscere. Incōueniens ē aūt si talis patris filij' existens feralis efficit: ⁊ ad celū vocatus terrenum quēdam ⁊ vite hui' ꝓpriū habeat sensū. Hierony. b.

¶ Cum aūt ieiunatis: nolite fieri sicut hypocri te tristes. Exīminant enī facies suas: ut pareāt ho minibus ieiunantes. Amen dico uobis quia rece perunt mercedem suam.

CHRY. Quia oꝛo illa iam foꝛtis est q̃ fit in spū humi li ⁊ coꝛde cōtrito: q̃ aūt delitijs fruit spm̃ humilē ⁊ ꝓtritū habere non pōt: manifestū est qm̃ oꝛo sine ieiunio gracilis ē ⁊ infirma: ⁊ iō quicūq̃ ꝓ aliq̃ necessitate voluerunt oꝛare: ieiuniū cū oꝛone iunxerūt: qꝛ ieiuniū adiutoꝛiū est oꝛonis. vñ ꝓñt̃ dñs post doctrinā de oꝛone subiūgit do ctrinā de ieiunio dicens: Cū aūt ieiu. no. fie. si. hypo. tri. Sciebat enī dñs gl'am vanā ex oi bono ꝓcedere: iō spi nā vane gl'e q̃ nascit in tra bona iubet ꝓcidere ne suffocet ieiunij fructū: Nō aūt pōt fieri vt nō sentiat q̃ ieiunat: sed melius ē vt ieiuniū te q̃ndat: q̃ tu ieiuniū. Nō aūt pōt fie ri vt sit hilaris q̃ ieiunat. Iō nō dixit: Nolite eē tristes: sꝛ Nolite fieri tristes. Qui enī per ipostuꝛas aliq̃s fallētes apparēt: illi nō sunt tristes sꝛ fiūt. Qui aūt nālit ꝓpt̃ assi duū ieiuniū trist ē: nō fit tristis: sꝛ ve ē. vñ subdit: Exter. eni fa. su. vt pa. ho. ieiu. CHIE. Uerbū exīmināt qd̃ in ecclasticis scripturis vitio intꝛpretū tritū ē: aliud multo si gnificat q̃ vulgo intelligit. Exīmināt q̃ppe exules q̃ mit tunt extra tmios. ꝓ quo sermōe demoliunt semp accipe debem'. Demolit aūt hypocrita facie suā vt tristiciaꝝ si mulet: ⁊ aio foꝛte letāte luctū gestat in vultu. GREG. viij. moꝛa. Nā oꝛa pallescūt: coꝛpus debilitate qtit: pe ctus interrūpētib' suspirijs vꝛget: nihilq̃ tāto laboꝛe ali ud nisi estimatio hūana cogitat. LEO pa. Non sūt aūt casta ieiunia q̃ nō de rōne veniūt ꝓtinēte sꝛ de arte falla cie. CHRY. sup mat. Si g̃ q̃ ieiunat ⁊ tristē se facit hy pocrita ē: quatomagis iniq̃oꝛ ē q̃ nō ieiunat: sꝛ argumētis q̃busdā in facie sua pingit venalē pallo ꝛē q̃ si ieiunij signū AVG. de ser. do. in mō. In hoc aūt capꝛo maxie aduer tendū ē: nō in solo rerū coꝛpeaꝝ nitoꝛe atq̃ pōpa sꝛ etiā in ipsis soꝛdib' luctuosis eē posse iactantiā: ⁊ eo periculo sioꝛē q̃ sub noie fuitut dei decipit. Qui g̃ immoderato cul tu coꝛpis atq̃ vestit' vl cetaꝝ reꝝ nitoꝛe fulget: facile cō uincit reb' ipsis pōpaꝝ seculi eē sectatoꝛ: nec quēq̃ fallit dolose imagine scitatis. Qui aūt in pfessiōe xpianitatis debilitato squaloꝛe ac soꝛdib' intētos in se hoiuꝝ oculos facit cū id volūtate faciat: nō necessitate patiat. ceteri ei' operib' pōt cognosci vtrū hoc ꝓtēptu supflui cult' an am bitione aliq̃ faciat. Fructus aūt ieiunij hypocritaꝝ mani festat: cū subinfert: Ut pareant hoibus ieiunātes: Amen di. vo. rece. mer. suā. i. quā desiderauerūt.

¶ Tu autem cum ieiunas: unge caput tuum: ⁊ faciem tuam laua: ne uidearis hominib' ieiunās sed patri tuo qui est in absconso: ⁊ pater tuus qui uid et in absconso reddet tibi.

GLO. Docuit dñs q̃d non est faciendum: modo do cet q̃d est faciendū dicens: Tu aūt cum ieiu. vn. ca. t. ⁊ fa. tu. la. AVG. de ser. do. in monte: Queri aūt solet q̃d sit quod hic dicitur: Non enim quisq̃ recte ꝓceperit q̃ uis faciem quotidiana ꝓsuetudine lauem': vnctisq̃ capi

tibus cū ieiunam⁹ nos eē debere: qd turpissimū oēs fa-
tent. CHRY. sup matth. Itē si id iubet nos nō fieri tri-
stes: ne p tristiciā appaream⁹ hoibus ieiūnare. Si vnctio
capitis ⁊ lauatio facici a ieiunātib⁹ sēp seruent: nihilomi
nus erūt signa ieiunij. HIE. Sed loqtur iuxta ritū pro-
uincie palestine: vbi diēb⁹ festis solēt vngere capita. Pre
cipit g vt qm ieiunam⁹ letos ⁊ festiuos nos eē mōstrem⁹
CHRY. sup mat. Simplex g itētatio h⁹ ē: qm p aggre
gationē intelligenda sūt ista: sicut certa añdicta: tanq si di
cat: Sic longe te facere debes ab oñtatiōe ieiunij tui vt
si posset fieri qd tū nō decet: ea etiā facias q ex diuerso lu
xurie ⁊ epulatiōis vident esse indicia. vñ sequt: Ne vide.
ho. ieiu. CHRY. in ho. In elemosyna qdē nō simplici
ter hoc posuit: sed dixit elemosynā nō eē faciendā coram
hoibus: apponēs vt videremur ab eis. In ieiunio aūt ⁊
oīone nihil tale addidit: qm elemosynā qdē ipossibile ē
oino latere: oīonē aūt ⁊ ieiuniū possibile ē. Non paruus
aūt fructus est hūanā gl'am ptēnere: p hoc enī aliqs a gra
ui hoiuz seruitute liberat: ⁊ ppzi⁹ virtutis opator effici
tur: eā amans: nō ppter alios sz ppē seipsā. Sicut n. nos
ptumeliā estimam⁹: cū nō ppter nos sz ppē alios diligi-
mur: ita nec virtutē oportet ppē alios sed: nec deo ppē
hoies obedire: sz ppter seipsū. Ideo sequt: Sz pzi tuo q ē
in abscondito. GLO. i. pzi tuo celesti q est inuisibilis:
vel q habitat in corde p fidē. deo aūt ieiunat qui p eius
amore se macerat: ⁊ qd sibi subtrahit: alteri largit. Et pzi
tu⁹ q vi. i abscō. red. tibi. REMI. Sufficit enī tibi vt q ē
inspector pscie: sit ⁊ remūerator. CHRY. sup mat. Spi
ritaliter aūt facies aie pscia intelligit. Sicut enī in pspcū
hoiuz grosa ē facies pulchra sic in oculis dei speciosa ē
mūda pscia. Has facies hypocrite q ppē hoies ieiunāt
extermināt: fallere volētes deū ⁊ hoies: nā semp vulne-
rata ē pscia ei⁹ q peccat. Si g abstuleris nequitiā ab aia
tua lauasti psciam tuā ⁊ bñ ieiunas. LEO. pa. in ser. de
ieiu. Impleri enī dz ieiuniū nō cibozū tmmō parcitate:
sz maxime puatiōe vitiozū. Nā cū ob hoc castigatio ista
sumat: vt carnaliū desideriozū fomites subtrahāt: nullū
magis sectandū ē pscie genus: q vt semp simus ab iniu-
sta volūtate sobzij: ⁊ ab inhonesta actiōe ieiuni: q deuo-
tio nō secernit iualidos: qz etiā in languido corpe pōt aie
itegritas reperi. CHRY. sup matth. Spiritalit aūt ca
put tuū christ⁹ ē: sitientē pota: esurientē ciba: ⁊ sic oleo mi
sericordie vnxisti caput suū. i. christū qui clamat in euan
gelio: quod vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis.
CHRY. in ho. Illud enī ieiuniū de⁹ approbat: qd añ
oculos eius man⁹ elemosynarū lauat. Hoc g qd tibi sub
trahis alteri largire: vt vñ tua caro affligit: inde egētis p
ximi caro repareē. AVG. de ser. do. Vel caput recte ac
cipim⁹ rōnē: qz in aia peminet: ⁊ cetera hoīs mēbra regit
Ungē g caput ad leticiā ptinet. Interius g gaudeat de ie-
iunio suo: q ieiunādo se auertit a volūtate seculi: vt sit sb
ditus christo. GLO. Ecce nō oia in nouo testamēto ad
lr'am accipiunt. Ridiculū enī est in ieiunio oleo delibu-
ri: sz spū amoris eius cui⁹ passionib⁹ debem⁹ participare
nos macerādo mens dz inūgi. CHRY. Proīpe aūt dz
facie qdē lauare: caput aūt nō lauare: sz vngere. Quādiu
enī sum⁹ in corpe pscia nr'a sordida ē in peccatis. Caput
aūt nostrum christus: peccatum non fecit.

¶ Nolite thesauriçare uobis thesauros in terra
ubi erugo ⁊ tinea demolit: ⁊ ubi fures effodiūt ⁊
furant. Thesauriçate aūt uobis thesauros in celo
vbi nec erugo nec tinea demolitur: vbi fures non
effodiunt nec furantur. Ubi est thesaurus tuus
ibi est ⁊ cor tuum.

¶ CHRY. in ho. Postq vane glorie expulit egritudinē
optime iā sermonē de pcēptu diuitiazū iducit. Nihil enīz
ita pecunias pcupiscē facit: vt gl'e cupido: ppē hoc nāq
famulozū greges ⁊ auro optos equos ⁊ argēteas mēsas
expetūt hoies: nō vt vtilitatē aut voluptatē ipleant: sz vt
multis oñdāt. ⁊ hoc ē qd dicit. Nolite thesau. vo. thesau.
in terra. AVG. de ser. do. Si enī eo corde quisq opet
aliqd vt terrenū cōmodū adipiscat: nō erit cor mūdū: qd
in terra volutat. Sordescit enī aliqd cū inferiori miscet
nature: q uis i suo genere nō sordidet: qz etiā de puro ar
gēto sordidat auz si misceat: ita ⁊ aius nr terrenozū cupi-
ditate sordescit: q uis terra in suo ordine munda sit.
CHRY. sup mat. Vel alit: Qz supra dñs nihil de ele
mosyna vel oīone vel ieiunio docuerat: sz simulationem
eozū cōpescuit tm: nunc fm tria pdicta tres psequentias
introducit doctrine: ārū pma ptinet ad elemosynā q est
hic: Nolite thesau. vo. the. in terra. vbi pmo dat psiliuz
vt elemosyna fiat: vt sit ordo narratiōis talis: Cū facis
elemosynā: noli tuba canere añ te. ⁊ postea subsequt: Noli
te thesauriçare vo. thesau. i ter. secūdo oñdit q ē vtilitas
in elemosyna faciēda: tertio vt neq timor inopie accidē-
tis ipediat volūtatē elemosyne faciēde. CHRY. i ho.
Dicēs aūt: Nolite vo. thesau. in terra. subdit: Ubi erugo
⁊ tinea demolit. vt demonstret thesauri q ē hic nocumē-
tum: ⁊ ei⁹ qui ē i celo: vtilitatē: ⁊ a loco ⁊ ab his q nocent
q. d. qd formidas ne pecunie psumant: si elemosynā dede
ris? Itaq da elemosynā ⁊ additionē accipiēt. eteni q i ce-
lis sūt apponent: q si nō dederis pereūt: ⁊ nō dixit alijs
derelinq: qm in hoc delectabile ē hoibus. RABA.
Tria aūt ponit: sz tres diuersitates diuitiazū: metalla eru
gine: vestes tinea demoliunt. Sūt aūt alia q neq erugīnē
neq tineā timēt: sicut lapides pciosi. ⁊ iō ponit generale
detrimētū. s. fures: q oēs diuitias rapere possūt. CHRY.
sup mat. Alia lr'a hz: vbi tinea ⁊ cōmestura exterminat.
Oia. n. bona mūdi tripl'x tollit interit⁹. Aut enī a semet-
ipsis veterascūt ⁊ tineāt: sicut vestimēta: aut ipsis dñis lu
xuriose viuentibus cōmedūt: aut ab extrancis vel dolo
vel vi vel calūnijs vel alio iniq mō diripiūt: q oēs fures
dicūt: qz p iniqtatē festināt aliena facē sua. Sz dices: Nū
qd oēs q hec hñt pdēt ea? Interi qdē dicā: qz etsi nō oēs
pdūt tñ multi pdūt. Vere aūt ⁊ male seruatas diuitias
⁊si nō corpalit: spiritalit tñ pdidisti: qz nō pficiūt tibi ad
vsū salut. RA. Allegorice aūt erugo significat supbiā
q decorē vtutū obfuscat. Tinea q vestes latent rodit iuui
dia ē: q bonū studiū lacerat: ⁊ p cōpactionē vnitatis dissi
pat. Fures sūt heretici ⁊ demones q semp ad hoc sūt in-
tenti vt spiritalib⁹ spoliēt. HILA. Ceterū laus celestis
eterna ē: nec furto surrepēti subtrahēda: nec tinea ⁊ rubi
gine inuidie excidēda. Et iō sequit: Thesauriçate aūt vo-
bis thesauros in celis: vbi neq erugo neq tinea demoli
tur: ⁊ vbi fures nō effodiunt: neq furāt. AVG. de ser.
do. in monte: Celū aūt hoc loco nō corporeū acceperim:
qz omne corpus p terra habendū ē. Totuz enī mundum
debet pcemnē qui sibi thesauriçat in illo celo: de quo di-
ctum est: Celum celi dño. i. in firmamēto spiritali. Celum
enī ⁊ terra trasibunt. Non aūt in eo quod trāsit collocare
debemus thesaurū nostrū: sed in eo qd semper manet.
CHRY. sup mat. Quid ergo melius ē: an in terra re-
ponere: vbi icertus ē pseruatiōis euent⁹: an an celo vbi ē
certa custodia? Que aūt stulticia ē illic relinq re vñ exiu⁹
rus es ⁊ illic nō pmittere quo itur⁹ es? Illic g substātiam
tuam colloca: vbi patriā habes. CHRY. in ho. Quia
tñ nō ois terrenus thesaurus erugine aūt tinea destruit
aut per fures aufertur: ⁊ ideo aliud inducit dicens: Ubi
est thesaurus tuus ibi est ⁊ cor tuū: ac si dicat: ⁊ si nihil p
orum veniat non paruam sustinebis iacturam inferiori-
bus affixus: ⁊ eorū seruus factus: ⁊ a celestibus cadens
⁊ nihil excelsozū cogitare potens. HIERO. Hoc aūt
non solum de pecunia: sed de cūctis possessionib⁹ sentiē-
dum est. Sulosi enī deus vēter ē. Lassini thesaurus sunt
lubrica amoris libido. huic seruit vnusquisq a q vincit.
Ubi ergo hz cor: vbi ⁊ thesaurus. CHRY. sup matth.

Uel alit: ponit nūc que sit vtilitas in elemosyna faciēda. Qui enī collocat thesauros in terra nō hz qd speret in celo. Ut qd ergo aspiciat in celū: vbi nihil repositū hz? Uñ duplicit peccat. pmo q2 mala pgregat: scdo q2 co2 hz in terra: 7 ex cōtrarijs causis dupliciter bene facit qui thesauriçat in celo.

¶ Lucerna co2pis tui est oculus tu⁹. Si oculus tu⁹ fuerit simplex: totū co2pus lucidū erit. Si aūt oculus tu⁹ fuerit nequā: totū co2pus tuū tenebrosū erit. si ergo lumen tuum quod in te est: tenebre sūt ipse tenebre quante erunt?

¶ CHRY. in ho. Postq̄ fecit mentionē de intellectu in seruitutē redacto 7 captiuato: q2 hoc nō multis facile cognoscibile erat: ad exteriorē doctrinā trāsponit dicens: Lu. co2. tui est ocu. tu⁹. ac si di. Si nō nosti qd ē iactura intellectus a co2 poralib⁹ hoc disce. Qd enī est oculus co2poris: hoc est intellect⁹ aie. Sicut ergo oculis orbati multū operatiōis reliquoꝝ mēbrorū amittit lumine eis extincto: ita 7 mēte corrupta multis malis vita tua implet.

HIERO. Hoc ergo totū trāsfert ad sensū: quo enī co2pus totū est in tenebris: si oculus nō fuerit simplex: ita si aīa principalē fulgorē suū pdiderit. vniuersus sensus vel sensualis ps aīe in caligine cōmorabit. vñ dicit: Si ergo lu. qd in te ē: tenebre sūt: ipse tenebre quāte sūt. i. si sensus qd lumē ē aīe vitio caligat: ipa putas caligo qb⁹ tenebris obnoluet. CHRY sup mat.. Uidet aūt q nō de co2pali oculo ħ loquat: nec de hoc co2pore qd videt de foris: alioqn dixisset: Si oculus tuus san⁹ fuerit aut infirmus: nūc aūt dicit: Simplex 7 nequā. si aūt benignū oculū hz 7 infirmū: nunqd co2p⁹ eius in lumie ē? Aut si malignū 7 sanū: nunqd co2p⁹ eius in tenebris ē? HIE. Sed solent lippiētes lucernas videre nūerosas: simplex aūt ocul⁹ 7 purus simplicia ituet 7 pura. CHRY. sup matth. Uel dz oculus nō a foris: sz ab intus. Lucerna. n. ē mens p quā aīa videt deū. Qui ergo co2 hz ad deū: illius ocul⁹ lucidus est. i. illi⁹ mens mūda ē: nō terrenis pcupiscētijs sordidata. Tenebre aūt i nobis sūt sensus carnales: q̄ semp desiderāt que sūt tenebraꝝ. Qui g̃ hz oculū mūdū. i. mētem spiritalē: co2p⁹ suū seruat lucidū. i. sine pctō. Et si enī caro desiderat mala: virtute tñ diuini timoris repercutit eā. Qui aūt hz oculū. i. mētē aut malignitate tenebrosaz aut pcupiscētia turbulentā: tenebrosū possidet co2p⁹: nō enī resistit carni qñ pcupiscit puersa: q2 nō hz spem i celo que pstat nobis virtutem vt concupiscētijs resistamus.

HILA. Uel alit: De officio lumis oculi lumen co2dis expressit: qd si simplex 7 lucidū manebit: claritatē eterni lumis co2pi tribuit: 7 splendorē originis sue corruptioni carnis infundet. s. in resurrectiōe. Si aūt obscurū peccatis 7 volūtate erit: vitijs mētis natura co2pis subiacebit.

AVG: de ser. do. Uel alit: Oculū hic accipe debem⁹ intentionē nr̄az q̄ si mūda fuerit 7 recta: oia opa nr̄a que fm eam opamur bona sūt: q̄ qdē oia totū co2pus appellauit: q2 7 apls mēbra nr̄a dicit q̄dā opa vbi ait: Mortificate mēbra vestra fornicationē 7 imundiciā. nō g̃ qd dsqz faciat: sed quo aio faciat psiderandū ē. Hoc ē enī lumē in nobis: q2 hoc nobis manifestuz ē bono aio nos facē qd faciamus. Omne enī qd manifestat lumen ē. Ipsa vo facta que ad hoiuz societatē pcedūt incertū nobis hñt exitum: 7 ideo tenebras eas vocauit. nō enī noui cū pecuniā porrigo indigēti qd sit inde factur⁹. Si ergo ipsa cordis intētio q̄ tibi nota est: sordidat appetitu tpalium rerū: magis ipsū factū cui⁹ incertus est exitus sordidū erit: q2 etsi bñ alicui pueniat: qd tu nō recta intētiōe facis: quo tu feceris: iputabit tibi non quo illi puenerit. Si aūt simplici intētione. i. fine charitatis opa nr̄a fiāt: tunc mūda sūt: 7 placent in pspectu dei. AVG. otra mēda. Sz ea q̄ pstat ē pctā: nulla velut bona itētiōe faciēda sūt. ea qppe opa hoiuz si cās habuerint bonas vel malas: nūc sunt bona nūc mala: q̄ nō sūt p seipsa peccata: sicut victū pbere pauperib⁹ bonū est: si fiat mifico2die cā: malū aūt si fiat cā iactātie. Lū vo opa ipsa pctā sunt: vt furta: stupra: 7 huius modi: qs dicat cāis bonis eē faciēda: vel peccata nō esse? qs dicat furemur diuitib⁹ vt habeam⁹ qd dem⁹ pauperibus? GRE. xxviij. mora. Uel alit: Si lumē qd in te ē. i. si hoc q̄ nos bñ agē cepimus: ex mala intētiōe offuscam⁹ ipsa q̄ mala eē nō ignoramus etiā cū facim⁹: quāte tenebre erūt? REMI. Uel alit: Fides lucerne assimilat: q2 p eam gressus interioris hois. i. actio illuminat ne offēdat fm illud: Lucerna pedib⁹ meis verbū tuū. q̄ si fuerit mūda 7 simplex totū co2pus lucidū erit. Si vo sordida: totū co2pus erit tenebrosū. Uel alit: Per lucernā intelligit rector eccle: q̄ bene oculus dz: q2 salutaria plebi subiecte puidere dz: que p co2p⁹ intelligit. Si ergo rector ecclesie errauerit: quātomagis errabit ppls ei subiectus:

¶ Nemo potest duobus dñis seruire. Aut enīz vnum odio habebit: 7 alterum diliget: aut unum sustinebit: 7 alterum contēnet. Non potestis deo seruire 7 mammone.

¶ CHRY. sup matt. Superi⁹ dixerat dñs q̄ q̄ hz mētē spiritalē: ille pōt co2p⁹ suū fuare sine pctō: q̄ aūt nō hz: nō pōt. cui⁹ rōnē subiūgit dicēs: Nemo pōt duob⁹ dñis fuire. GLO. Uel alit: Qz dictū ē supra q̄ ppt intētionē tpaliū: bona mala fiūt. vñ posset aliq̄s dicē: Ego faciā bona: 7 ppt tpalia 7 ppt celestia. Cōtra qd dñs ait: Nō potestis duob⁹ dñis fuire. CHRY. in ho. Uel alit: In anteriorib⁹ auaricia pstitit tyrānide p mula 7 magna sz adhuc alia apponit āplior a. Nō enī in hoc solū nobis nocent diuitie q̄ latrones aduersus nos armant 7 q̄ intellectū obtenebrāt: sz etiā a seruitute dei nos expellūt: 7 hoc pbat a cōib⁹ pceptiōib⁹ dicens: Nemo pōt du. do. fui. Duos aūt dicit: q̄ pria iniūgūt. Cōcordia enī multos vnū facit: qd oñdit p hoc qd subdit: Aut. n. vnū odio habebit. Jō aūt duo ponit vt mōstret facile eē transmutationē ad meli⁹. Si. n. dicas: Seru⁹ fact⁹ sū pecuniaꝝ: amādo. s. eas mōstrat q̄ possibile ē ad aliud venire. s. nō sustinēdo fuitutē: sz pctēnēdo. GLO. Ul duo tāgē vī seruiētiū genera q̄dā enī seruiūt liberalit ex amore: q̄dā seruilit ex timore Si g̃ aliq̄s ex amore seruiat vni priorꝝ dñorꝝ: necesse ē vt alterꝝ odio habeat. Si vo ex timore seruiat: neēe ē vt dū vnū sustinet alterꝝ pctēnat. Res aūt trena vel de⁹ si i corde hois dñet: ad pria ex vtroq̄z trahit hō: nā de⁹ trahit ad supiora sibi fuiētē: res vo trena ad inferiora: 7 iō quasi pcludēs sbdit: Nō po. deo ser. 7 mam. HIE. Mamona sermone syriaco diuitie nūcupāt. Audiat g̃ hoc auar⁹ q̄ censet vocabulo xpiano: nō posse se sil diuitijs xpoq̄z fuire 7 tñ nō dixit: Qui hz diuitias: sz Qui seruit diuitijs. Qui enī diuitiaꝝ seru⁹ ē: diuitias custodit vt seru⁹. q̄ aūt fuitutis excussit iugū: distribuit eas vt dñs. GLO. Per mamona etiā itelligit diabol⁹ q̄ pest diuitijs: no q̄ possit eas dare nisi qñ de⁹ pmittit: sz q2 p eas hoies fallit. AVG. de ser. do. in mon. Qui enī seruit mamone. i. diuitijs: illi vtiq̄z seruit: qb⁹ istis trenis merito sue puersitat pposit⁹ pnceps hui⁹ seculi a dño dz Uel alr: q̄ sint duo dñi oñdit cū dz: Nō po. deo ser. 7 mā. s. deo: 7 diabolo. Aut g̃ hūc odio ha. bō: 7 al. di. i. deū. Aut al. pa. 7 al. pctē. Patit enī duꝝ dñm dsqs seruit mamone: sua enī cupiditate iplicatus sbdit diabolo: 7 nō eū diligit. Sic q̄ ancille aliene cōiūct⁹ ē: ppt pcupiscētiā durā patit seruitutē: etsi nō diligat eū: cui⁹ ancillā diligit. Dixit aūt alterum pctemnet: nō odio habebit. null⁹ enī va pscia deū pōt odisse. Contēnit aūt. i. nō tumet eū: cū q̄si de ei⁹ bonitate secur⁹ ē.

¶ Ideo dico vobis ne solliciti sitis anime vestre quid manducetis: neqz corpori vestro qd induamini. Nōne aia pl⁹ ē q̄z esca: 7 corp⁹ q̄z vestimētū

AVG. de ser. do. in monte: Quia supius docuerat dñs q̃ quisq̃s vult diligere deũ ⁊ cauere ne offẽdat: nõ se arbitret duobus dñis posse seruire: ne forte q̃ uis iam superflua nõ querant: ꝓpter ipsa tñ necessaria cor duplicet: ⁊ ad ea deflectẽda torqueat intentio subiũgit dicẽs: Jõ di. vo. ne. sol. si. ani. ve. q̃d mãdu. neq̃ cor. ve. quid indua.

CHRY. in ho. Nõ hoc dicit q̃ aia cibo indigeat: ico rporea est enĩ: sed fm cõem locutus ẽ ꝓsuetudinẽ. aliter. n. nõ pot morari in corpe nisi eo cibato. AVG. Uel aiaz in hoc loco, p aiali vita positã nouerim⁹. HIE. In nõ nullis codicib⁹ additũ est: neq̃ q̃d cibabis. Ergo qõ oibus natura tribuit ⁊ iumẽtis ⁊ bestiis hoibusq̃ cõe ẽ: huius cura penit⁹ liberamur. Qõ aũt h dĩ de carnali cibo ⁊ vestimẽto accipiamus. Ceterũ de spiritalib⁹ cibis ⁊ vestimentis semp debem⁹ eẽ solliciti. AVG. de here. Dicunt aũt euchite quidã hẽtici opinates monacho nõ licere sustentãde vite sue cã aliq̃d opari: atq̃ ita seipsos ꝓfiteri vt oino ab opibus vacent. AVG. de opibus monachor: Inquiũt. n. nõ de hoc ope corpali i quo vl agricole vel opifices laborãt ꝑcepit apls cũ dixit: Qui non vult opari nõ manducet. Neq̃ euãgelio posset oino esse ꝓtius vbi ait dñs: Jõ dico vobis ne solliciti sitis. In vbo q̃ apls ꝑdicto spiritalia opa debem⁹ accipe: de qb⁹ alibi dĩ: Ego plantaui: apollo rigauit. ⁊ ita se arbitrant aplice ⁊ euãgelice obtẽperare snie: cũ euangeliũ credũt de non curãda corpali vite hui⁹ indigẽtia ꝑcepisse: ⁊ aplm de cibo spiritali dixisse. Qui nõ vult opari: nõ mãducet. Prius ergo demõstremus aplm opera corpalia seruos dei opari voluisse. Premiserat enĩ dicẽs: Jpi scit q̃uo oportet vos imitari: q̃ nõ inquieti fuim⁹ int vos neq̃ panez ab aliquo gratis mandacauim⁹ sed in labore ⁊ fatigatione die ac nocte laborãtes: nequẽ vestrũ grauarem⁹: nõ q̃ nõ habuimus ptãtem sz vt nosipsos formã darem⁹ vobis q̃ nos imitaremini. Nã ⁊ cũ essemus apud vos: hoc denũciabamus vobis: qm̃ siq̃s non vult opari: nõ mãducet. Quid ad hoc dici pot qm̃ exẽplo suo docuit: q̃d ꝑceperit. s. corpalit operãdo? Nã q̃ corpalit opare ostẽdit in actibus vbi dĩ: q̃ mansit cũ aquila ⁊ vxore ei⁹ ꝓscilla opus faciẽs apud illos: erãt enĩ tabernaculor artifices: ⁊ tñ aplo tanq̃ ꝑdicatori euãgelij militi christi: plãtatori vinee: pastori gregis ꝓstituerat dñs vt de euãgelio viuẽt q̃ tñ stipendiũ sibi debitũ non exegit: vt se formam daret eis q̃ exigere indebita cupiebãt. Audiãt ergo q̃ nõ habẽt hanc ptãtẽ: quã ille habebat: vt tñmodo spiritalit operantes manducẽt panẽ a corpali labore gratuitũ. Si aũt euãgeliste sũt: si mistri altaris: dispẽsatores sacror habẽt hanc ptãtem: si saltẽ habebãt aliq̃d in seculo: quo facile sine opificio sustentarẽt hãc vitã: qõ cõuersi ad deũ indigentib⁹ dispartiti sũt: ⁊ credẽda ẽ eor infirmitas ⁊ ferenda. Nec attendẽdũ in quo loco hoc qõ habebãt ipenderint: cũ oiuz christianor sit vna respu. Sed q̃ veniunt ad ꝓfessiones seruitutis dei ex vita rusticana: ⁊ ex opificuz exercitio: ⁊ plebeio labore siquo min⁹ opent excusare nõ pñt. Nullo enĩ mõ decet vt in ea vita vbi senatores fuũt laboriosi: ibi fiãt opifices ociosi: ⁊ quo veniũt relict⁹ delicijs suis q̃ fuerunt ꝑdiorum dñi: ibi sint rustici delicati. At cum dñs ait: Nolite solliciti eẽ. nõ hoc dicit: vt ista nõ ꝓcurent: q̃tum necessitas est vñ honeste poterũt: sed vt ista intueant: ⁊ ꝓpter ista faciãt quicq̃d in euãgelij ꝑdicatione facere iubent: eã nanq̃ intẽtionẽ paulo supius oculũ vocauerat. CHRY. in ho. Uel pot alit ꝓtinuari: Cũ enĩ docuisset dñs pecuniã despicẽ: ne aliqui dicerẽt: q̃lit poterimus viuere: si oia ꝓiecerim⁹ subiũgit dicẽs: Jõq̃ dico vobis. GLO. i. cura tpali: ne retrahamini ab eternis. HIE. Precipit ergo nobis: ne solliciti sim⁹ q̃d comedamus: q̃ in sudore vultus ꝓparemus nobis panẽ. Ergo labor exercendus ẽ: sollicitudo tollẽda. CHRY. super matth. Nõ enĩ sollicitudinib⁹ spiritalib⁹: sz laborib⁹ corpalibus accipiendus ẽ panis: q̃ laborãtib⁹, p premio diligẽtie deo ꝑstante abũdat: ⁊ negligẽtib⁹, p pena deo faciẽte subducit. Confirmat aũt spem nr̃az dñs: ꝑmo de maiori ad min⁹ descẽdit dicẽs: Nõne aia plus ẽ q̃ esca: ⁊ corpus plus q̃ vestimentũ? HIE. Qui maiora ꝑstitit vtiq̃ ⁊ minora ꝑstabit. CHRY. sup matth. Nisi. n. voluisset ꝓseruari q̃ erat nõ crearet. q̃ aũt sic creauit: vt p escã seruet: necesse est vt det ei escam: q̃ diu vult eẽ q̃ fecit. HILA. Uel alit: Quia corruptus circa futuror curam: infidelium sensus est calũniãtũ q̃ in resurrectione corporũ spẽs sit futura: q̃ in substantia eternitatis alimonia Jõ subsequent dĩ: Nõne aia plus est q̃ esca? Nõ enĩ patitur spẽ nr̃az futuri in resurrectione cibi ⁊ potus ⁊ vestitus sollicitudine demorari: ne redẽpti in corpus atq̃ aiaz cõtumelia in nõ efficiendis leuiorib⁹ inferatur.

¶ Respicite uolatilia celi q̃ nõ serũt neq̃ metũt neq̃ ꝓgregãt in horrea: ⁊ pr̃ uester celestis pascit illa. Nõne magis pluris estis illis? Quis aũt uestr̃ cogitãs pot adijcẽ ad staturã suã cubitũ unũ?

¶ CHRY. Postq̃ cõfirmauit spem nr̃am de maiore ad minus descẽdens: deinde cõfirmat de minori ad maius ascẽdẽs cũ dicit: Resp. vo. ce. q̃ nõ se. neq̃ metũt. AVG. de opibus monachor: Quidã se dicunt ꝓpterea opari nõ debere: q̃ nec volucres celi seminãt neq̃ metũt. Cur q̃ nõ attendũt qõ sequitur: Neq̃ ꝓgregãt in horrea? Cur q̃ isti manus ociosas ⁊ plena repositoria volũt hãe? cur deniq̃ coquũt? hec enĩ aues nõ faciũt: aut si reperiũt q̃b⁹ hoc ꝑsuadeãt: vt eis p singulos dies escas afferãt ꝑparatas: saltẽ sibi de fontibus aquã afferũt ⁊ reponunt: qõ volatilia nõ faciũt. Sed si nec aq̃ sibi vasa cogunt ꝓplere: ⁊ iam illos qui tũc erãt hierosolyme nouo gradu iusticie supgressi sunt: qui demisso sibi ex gr̃a frumẽto panẽ fecerunt aut facere curauerũt: qõ aues nõ faciũt. Nõ possunt aũt ista seruare: vt. s. nihil in crastinũ reponãt q̃ se p multos dies a cõspectu hoiuz separatos ⁊ nulli ad se ꝑbentes accessũ includũt seipsos: viuẽtes in magna intẽtione orationũ. An forte quo sunt sanctiores: eo sũt volucrib⁹ dissimiliores? Quod ergo dicit de volatilib⁹ celi ad hoc dicit: ne quisq̃ putet deũ seruor suor necessaria nõ curare: cum eius ꝓuidentia vsq̃ ad ista gubernanda ꝓueniat Neq̃ enĩ nõ ipse pascit eos qui manibus operant: neq̃ etiã quia de⁹ dixit: Inuoca me in die tribulatiõis ⁊ eruãte. non debuit fugere apostolus: sed expectare vt cõprehenderet: ⁊ eum deus sicut tres pueros de medijs ignibus liberaret. Sicut enĩ qui fugientib⁹ sanctis huiusmõi questionẽ obijceret: responderẽt nõ se oportuisse tentare deum: sed tũc talia deum si vellet eẽ facturũ vt eos liberaret: sicut danielẽ a leonib⁹ ⁊ petrũ a vinculis: cuz ipsi q̃d facerẽt nõ haberẽt. Cum vero eis fugã in potestatem dedisset: etiam si liberarent per illã: non nisi ab ipso liberari: sic seruis dei valentibus manib⁹ suis victũ transigere si ex euangelio mouerit questionẽ de volatilibus que nõ seminãt neq̃ metunt: facile rñdebunt. Si nos p aliquam infirmitatẽ vel occupationẽ nõ possum⁹ operari: ille nos pascet sicut aues que nihil opantur. Cum aũt possumus non debemus tẽtare deum: q̃ hec que possumus ei⁹ munere possumus. Et cum hic viuimus: illo largiente viuimus: qui largius est vt possumus: ⁊ ille nos pascit a q̃ aues pascuntur: sicut dicitur: Et pater vester celestis pascit illa: nonne vos ma. plu. es. illis? AVG. de ser. do. in monte. i. carius vos valetis: q̃ rõnale aial sicut est homo sublimius ordinat in rerũ natura q̃ irrõnalia: sicut sunt aues. AVGV. xj. de ciui. dei: Plerũq̃ tamẽ carius cõparat equus q̃ seruus: ⁊ gemma q̃ famula: nõ ratiõe cõsiderantis: sed necessitate indigentis: seu voluptate cupientis. CHRY. sup matth. Oia enĩ aialia deus ꝓpt hominez fecit: hominẽ aũt ꝓpter se. quanto q̃ pciosior est hominis creatio: tanto maior est dei sollicitudo de ipso.

Si ḡ aues non laborãtes inueniũt escas: hõ non inuenit cui deus dedit ⁊ operandi sciam ⁊ fructificandi spem.

HIERO. Sunt aũt qdã q̃ dũ volũt terminos patrũ excedere ⁊ ad alta volitare: in ima mergũt. Uolatilia celi angelos esse volũt: ceteraq̃ in dei ministerio fortitudines que absq̃ cura dei sui alant, puidentia. Si hoc itaq̃ est vt intelligi volũt: quõ sedet dictũ ad hoies: Nõne vos ma plu. estis illis? Simplicit ḡ accipiũt: q̃ si volatilia absq̃ cura ⁊ erũnis dei alũt, puidẽtia: que hodie sũt ⁊ cras non erũt: quãtomagis hoies quib' eternitas reportmittit.

HILA. Pot aũt dici q̃ sub noie volucrũ exẽplo nos imundorũ spirituũ hortat: qbus sine aliquo negocio querẽdi ⁊ congregãdi: viuendi tm tribuit de eterni cõsilij potestate substantia: atq̃ vt ad imundos istud spũs referat opportune adiecit: Nonne vos magis pluris estis illis? De cõparationis pstantia dñiam nequitie ⁊ sãctitatis oñdens.

GLO. Non solũ aũt exemplo auiũ: sz experimẽto docet q̃ ad hoc q̃ sum' ⁊ viuim' nr̃a cura non sufficit sed diuina puidẽtia operat' dicẽs: Quis aũt vestr̃ cogitãdo adiicere. ad staturã suaz cubi. vnũ? CHRY. sup mat. Deus eni est qui p singulos dies incremẽta corpis tui facit: te nõ intelligente. Si ergo in teipso quotidie dei puidentia operat: quõ in necessarijs tuis cessabit? Si autem vos cogitãdo modicã partem corpori vestro addere nõ potestis: quõ cogitãdo saluãdi estis in toto? AVGV. de ser. do. in mõte: Uel pot referri ad sequẽtia: ac si dicẽt Non eẽ cura nr̃a factũ vt ad hanc staturã veniret corp' nr̃m: ex hoc intelligi pot: q̃ si velletis adiicere vnũ cubitum nõ possetis. Illi ergo tegendi corpis curã relinquite cui' cura factũ ẽ vt eẽt tãte stature. HILA. Ul' al'r: Sic fidem vitalis substãtie nr̃e de documẽto spirituũ seruauit ita opinionẽ futuri habitus iudicio cõis intelligẽtie dereliquit. Cũ eni vniuersorũ corporũ que vitã hauserunt: diuersitatẽ in vnũ pfectuz virũ sit excitaturus: solus qui potẽs sit ad vniuscuiusq̃ peritatẽ cubitũ vnũ ⁊ alteruz tertiũue pstare: de vestitu. i. de specie corporũ cũ ei' contumelia ambigim': q̃ vt equalẽ omnẽ hoiez efficiat: tãtuz mẽsure est humanis corporib' additur'. AVG. vltimo de ciui. dei: Sed si christ' in ea mẽsura corpis i qua mortuus est resurrexit: nefas ẽ dicere cũ resurrectionis oium tps venerit: accessurã corpori eius eã magnitudinẽ quã non habuit: qñ in ea discipulis in quo notus erat apparuit: vt longissimis fieri possit equalis. Si aũt dixerim' ad oñici corpis modũ etiã minimorũ maiorũq̃ corpora redigẽda peribit de multorũ corporib' pplurimũ: cum ipse nec capillũ periturũ eẽ pmisit. Restat ergo vt quisq̃ recipiat suã mensurã quã vel habuit in iuuẽtute: si senex est mortuus: vel fuerat habitur' si est añ defunctus. Et iõ non ẽ dictũ ab aplo in mensurã stature: sed in mensuram etatis plenitudinis christi: q̃ resurgẽt corpora mortuorũ in iuuenili etate ⁊ robore ad quam christum peruenisse cognouimus.

¶ Et de vestimẽtis qd solliciti estis? Considerate lilia agri quõ crescũt. Non laborãt neq̃ nent. Dico aũt vobis: qm̃ nec salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis. Si eniz fenum agri qd̃ hodie est ⁊ cras in clybanũ mittit deus sic vestit: q̃tomagis vos modice fidei?

CHRY. in ho. Postq̃ mõstrauit q̃ nõ oportet nos p cibo eẽ sollicitos: ad id quod leui' ẽ ptransit: neq̃ eni ita necessariũ est indumentũ sicut cib'. vñ dicit: Et de vesti. qd solli. estis? Non aũt hic vtit exemplo volucrũ vt iduceret pauonẽ ⁊ cygnũ: a qbus erat similia exẽpla accipere: sed vtit exemplo liliorũ dicens: Cõsiderate lilia agri. Uult ex duob' mõstrare supabundãtiã. s. a munificẽtia pulchritudinis: ⁊ a vilitate participantiũ tali decore.

AVG. de ser. do. in monte: Ipsa aũt documẽta nõ sic allegorice discutiẽda sũt: vt queram' quid significẽt aues celi: aut lilia agri: posita sũt eni vt de rebus minorib' maiora psuadeant. CHRY. sup matth. Lilia eni statuto tẽpore formant in frondib': vestiunt cãdore: implent odoribus. Et qd̃ terra radici nõ dederat: deus inuisibili opatione largit. In oib' aũt eadẽ plenitudo seruat: vt nõ ab euentu facta putentur: sed dei puidẽtia intelligant eẽ disposita. Dicendo aũt: Non laborãt: viros cõfortat. Dicẽdo vero: Neq̃ nent: mulieres. CHRY. in ho. Nec aũt dicẽs nõ opus, phibuit: sed sollicitudinẽ. sicut ⁊ supra cũ de seminatiõe loqueret. CHRY. Et vt magis dei puidentiã in ipsis cõmendet: que omnẽ supat humanã industriã subdit: Dico aũt vobis qm̃ neq̃ salo. in om. gl'a sua coop. est sicut vnũ ex istis. HIER. Reuera eni qd̃ sericuz: que regũ purpura: quẽ pictura pot florib' cõparari? Quid ita rubet vt rosa? Quid ita cãdet vt liliũ? Uiole vero purpurã nullo supari murice: oculorũ magis q̃ sermonis iudiciũ est. CHRY. in ho. Quantũ eni veritatis ad mendaciũ tm̃ vestimẽtorũ ⁊ florũ dñia ẽ. Si ḡ salomõ a floribus supatus ẽ: qui oib' regibus fuit pclario: q̃to tu vestimẽtis poteris vincẽ florũ decorẽ? Est aũt salomon supatus a florũ decore nõ semel tm̃ neq̃ bis: sed p totuz tps sui regni. Et hoc ẽ qd̃ dicit: In omni gloria sua. q̃ nec in vno die ita decoratus ẽ vt flores. CHRY. sup matth. Uel hoc dicit: q̃ salomon ⁊si nõ laborabat: tm̃ iubebat. Ubi aũt iussio: illic ⁊ ministrantium offensa: ⁊ iubẽtis ira frequẽt inuenit. hec aũt qñ nesciũt: sic ornant. HILA. Uel lilia intelligẽda sũt angelorũ celestiũ claritates: quib' a deo glorie candor indutus ẽ. Nõ laborãt aũt neq̃ nent q̃ virtutes angelorũ ex ea quã adepte sũt originis sue sorte vt sint semp accipiũt: ⁊ cũ i resurrectiõe similes hoies angelis erũt sperare celestis glie voluit operimentũ: exẽplo angelice claritatis. CHRY. sup matth. Si aũt floribus terrenis sic occurrit deus: qui nati sũt: vt tm̃mõ videant ⁊ pereãt: hoies negliget: quos sic creauit vt non p tpe videant: sed vt ppetuo sint. Et hoc est qd̃ dicit: Si autem fenũ agri qd̃ hodie ẽ ⁊ cras in clybanũ mittit de' sic vestit: q̃tomagis vos modice fidei? HIER. Cras aũt in scripturis futurũ tps intelligit dicẽte iacob: Exaudiat me cras iusticia mea. GLO. Al'ij libri habẽt in ignẽ vel in aceruũ q̃ hz spẽm clybani. CHRY. in ho. Non aũt lilia iã ea vocat: sed fenũ agri: vt eorũ vilitatẽ oñdat. Sz ⁊ aliã vilitatẽ apponit dicẽs: q̃ hodie sũt: ⁊ nõ dixit Cras nõ erũt: sed qd̃ ẽ multo deficientius q̃ in clybanũ mittit. Q̃ aũt dicit. Quãtomagis vos. occulte insinuat humani generis honor ac si dicẽt: Uos qbus aiam dedit: corpus plasmauit: pphetas misit: ⁊ vnigenitũ filium tradidit

GLO. Dicit aũt Modice fidei: q̃ modica fides est q̃ nec de minimis certa ẽ. HILA. Uel sub feni noie gentes nũcupant. Si igit gentib' iccirco tm̃ indulget eẽnitas corpalis vt mox igni iudicij destinẽt: q̃ pphanũ ẽ sãctos de gl'a eẽnitatis ãbigere cũ iniqs eẽnitatis op' pstet ad penã? REMI. Spiritalit aũt p volatilia sci viri designãt qui ex aqua sacri baptismatis renascũt: ⁊ deuotione terrena despiciũt: ⁊ celestia petũt qb' pluris dicũt eẽ aplis: q̃ pncipes sunt oiuz scorũ. Per lilia etiã sci viri intelligũtur: q̃ absq̃ labore legaliũ cerimonialiũ sola fide deo placuerũt: de qb' dr̃: Dilectus me' mihi pascit int̃ lilia. Scã etiã eccl'ia p liliũ intelligit, ppter candorẽ fidei: ⁊ odorez bone cõuersationis: de q̃ dr̃: Sicut liliuz int̃ spinas. Per fenũ designant infideles: de qbus dr̃: Aruit fenuz ⁊ flos eius cecidit. Per clybanũ eterna damnatio: vt sit sensus: Si deus infidelibus tribuit bona temporalia: quãtomagis tribuet nobis eterna.

¶ Nolite ergo solliciti esse dicẽtes quid mãducabimus: aut quid bibemus: aut quo operiemur Hec eni oia gentes iquirũt. Scit eni pr̃ vester q̃ his oib' indigetis. Querite ergo primũ regnũ dei

& iusticiam eius & hec omnia adijcientur vobis.

GLO. Postq̃ sigillatim de victu & vestitu sollicitudinem excluserat argumẽto' ab inferiorib' sumpto: hic cõsequẽter vtrũq; excludit dicẽs: Nolite ergo solliciti esse dicẽtes: qd manducabimus aut qd bibem' :aut quo operiemur? REMI. Idco aũt hec dñs repetiuit: vt oñderet hanc rem ee pernecessariã : & vt artius eaz in cordibus nris iculcaret. RA. Notãdũ vero q̃ nõ ait: Nolite querere aut solliciti ee de cibo aut potu aut indumẽto: sz Quid mãducetis aut qd bibatis: aut qd vestiamini. vbi mihi videnť argui q̃ sumpto victu vel vestimẽto cõmuni lautiora cibi vel austeriora his cũ qbus vitã ducunt alimenta vel indumẽta requirũt. GLO. Est etiã alia sollicitudo superflua ex vitio hominũ qñ fruct' & pecuniam plusq̃ necesse ẽ reseruãt: & dimissis spiritalib' illis intẽti sunt quasi de bonitate dei desperãtes : & hoc phibet. vñ subdit: Hec enĩ oia gentes requirũt. CHRY. sup mat. Quia in rebus hũanis fortuna credũt esse nõ puidentiã neq; iudicio dei vitas suas gubernari existimãt: sz incerto duci euẽtu. Et iõ merito timẽt & desperãt q̃si qui nemĩ nẽ hñt gubernantẽ. Qui aũt credit se dei iudicio gubernari: escã qdẽ suã in manu dei cõmittit. vnde sequit: Scit.n. pater vester q̃ his oibus indigetis. CHRY. in homi. Non aũt dixit deus: Scit deus: sz Scit pr̃ vester: vt eos in maiorẽ spem ducat. si enĩ pater ẽ: nõ poterit despicere filios cũ nec boies patres hoc sustineãt. Dicit aũt : Qm̃ his oib' idiget vt magl sollicitudinẽ abijcias: q̃ necessaria sũt. Qualiter enĩ est pr̃ q̃ sustinet etiã necessaria filijs non dare? Si aũt essent superflua: nõ ita oporteret cõfidere AVG. xv. de trini. Nõ aũt ista ex aliquo tpe cognouit deus sed futura oia tpalia: atq; in eis etiaz qd & qñ ab illo petituri eramus: sine initio añ presciuit. AVG. xij. de ciui. dei: Q̃ aũt dicunt quidã hec dei scientia nõ posse cõprehẽdi: quia infinita sũt: restat eis dicere q̃ nõ oes numeros deus nouerit: quos infinitos esse certissimũ ẽ Infinitas aũt numeri nõ ẽ icõprehensibilis ei: cui' intelligentie nõ est numerus. Quapropt̃ si quicqd scientia cõprehendit scientis cõprehensione finit: pfecto oiz infinitas quodã ineffabili mõ deo finita ẽ: q̃ ei' scie incõprehẽsibilis nõ est. GREG. nesenus in libro de hoie: Qm̃ aũt est puidentia p huiusmõi signa demonstrat. pmanentia enĩ vniuersorũ & maxie corp̃ que sũt in generatiõe & corruptione & positio & ordo eorp̃ que sũt: semp custoditur' fm eundẽ modũ q̃liter pficeret nullo puidente? Sz qdaz dicũt deo curã esse existentiũ pmanentie in vniuersali : & huius solius puidentiã hẽe. Singularia vero fieri vt cõtingit. Tres aũt cãs solas vtiq; qs dicet nõ fiendi puidẽtiã singulariũ? Aut enĩ hoc qd est ignorare deũ: qm̃ bonũ ẽ particulariũ diligentiã habere: aut nõ velle: aut nõ posse. Sed ignorãtia oino aliena ẽ a beata substãtia. Qualit enĩ latebit deũ qd nec hõ sapiens ignorabit: q̃ singularibus destructis vniuersalia destruent? Nihil aũt phibet oia indiuidua perire: nulla pcurãte potentia. Si aũt nõ vult: ppter duas fit causas: aut ppter pigritiã: aut ppter indecẽtiã. Pigritia aũt a duob' generat: aut enĩ voluptate aliq̃ attracti pigritamur: aut ppter timorẽ desistimus: quorp̃ neutrũ fas est cogitare de deo. Si aũt dicãt nõ decere deũ: indignũ enĩ esse tante btitudinis puis cõdescendere: qualit nõ incõueniẽs ẽ artificẽ quidẽ pcurantẽ vniuersalia: nihil pticulariũ neq; paruissimũ derelinq̃re sine pcuratione: scientẽ q̃ ad totũ pficit pars: cõditorẽ vo deũ artificibus enũciare idoctiorẽ? Si aũt nõ pot imbecillis est deus & impotẽs benefacẽ. Si vo incõprehẽsibilis nobis est singulariũ puidentie rõ : nõ ppterea oportet dicẽ q̃ nõ est puidentia: ita enĩ dicerẽt: q̃ numerũ hominũ ignoramus: neq; hoies ee. CHRY. sup matth. Sic ergo q̃ credit se dei iudicio gubernari : escam suã in manu dei cõmittat: cogitet aũt de bono & malo: de q̃ nisi sollicitus fuerit neq; malũ fugiet neq; bonũ apprehẽdet. Et iõ eo subdit: Querite aũt pmũ regnum dei & iusticiã eius. Regnũ dei ẽ retributio bonorp̃ operũ. Iusticia aũt eius: via pietatis p quã itur ad regnũ. Si ergo cogites q̃lis erit gloria scorp̃: necesse ẽ vt aut ppter timorẽ pene recedas a malo: aut ppter desideriũ gloriẽ festines ad bonũ. Et si cogitaueris que sit dei iusticia : qd. s. odit de' & qd amat: iusticia ipsa oñdit tibi vias suas q̃ amantes se seqtur. Nõ aũt daturi sum' rõnẽ si paupes sum' aut diuites: sed si bene vel male egerimus: qõ ẽ in nro arbitrio.

GLOSA: Vel dicit iusticiam eius. q. di. vt per eum nõ per vos iusti sitis. CHRY. sup matth. Terra autez etiã ppter pctã hoiuz maledicit: vt nõ germinet: fm illõ Maledicta terra in opere tuo. benedicit aũt cũ bona fecerimus. Quere g̃ iusticiã & nõ deerit tibi panis. Vñ seqt: Et hec oia adijcient vobis. AVG. de ser. do. i mõte. s. tpalia q̃ manifeste hic oñdit non ee talia bona nra ppter q̃ bñfacẽ debeamus: sz tñ necessaria ee. Regnũ vo dei & iusticia eius bonũ nrm est: vbi finis cõstituendus ẽ. Sed q̃ i hac vita militam' vt ad illud regnũ puenire possim' q̃ vita sine his necessarijs agi nõ pot: apponenť inqt hec vobis. Cũ aũt dixit illud Primũ: significauit q̃ hoc posterius querendũ ẽ nõ tpe sed dignitate: illud tãq̃ bonũ nostrũ: hoc tanq̃ necessariũ ẽ. Neq; enĩ vbi gra debem' euãgelizare vt mãducem': q̃ sic vili' haberem' euãgeliũ q̃ cibũ: sz iõ manducam': vt euãgelizemus. Querẽtibus aũt pmũ regnũ dei & iusticiã eius i. hoc pponentib' ceteris reb': vt hoc ppter cetera q̃ramus: non oz subeẽ sollicitudo ne necessaria desint. & iõ ait: Hec oia adijciẽť vob i. puenienť sine vllo vio impedimẽto: ne cũ ista queritis : illic auertamini: aut duos fines constituat. CHRY. in ho. & nõ dixit: Dabunť: sed apponẽť: vt dicas q̃ pñtia nihil sunt ad magnitudinẽ futurorp̃ AVG. de ser. do. in monte: Cũ aũt legimus in fame & sitĩ aplm laborasse: nõ existimem' hic dñi pmissa titubasse: qñquidẽ ista sint adiutoria. Medicus iste cui nos totos cõmisim' : nouit qñ apponat & qñ detrahat sicut nobis indicat expedire. Si enĩ nobis aliqñ defuerint: qõ plerũq; ppter nostram exercitationẽ deus sinit nõ debilitat ppositũ nostrũ sed exaiatũ pfirmat. Nolite g̃ solliciti ee i crastinũ. Crastin'. n. dies sollicit' ee erit sibiipsi. Sufficit enĩ diei malicia sua.

GLO. Prohibuerat sollicitudinẽ pñtiũ rep̃ mõ phibet sollicitudinẽ futurorp̃: variã ex vitio hoiuz puenientẽ cũ dic: Nolite g̃ solliciti ee i crastinũ. HIE. Cras i scriptis futurp̃ tps itelligit: dicẽte iacob : Exaudiet me cras iusticia mea. & i samuele phãtasmate phitonissa loqt ad saulẽ Cras erit mecũ. de pñtib' g̃ necessit debẽ ee sollicitos q̃ futura phibet cogitare. Sufficit enĩ nob pñtis tpis cogitatio. Futura q̃ incerta sũt deo relinq̃mus. Et hoc ẽ qd dr: Crastinus enĩ dies sollicitus erit sibiipsi. i. ipse afferet sollicitudinẽ suã secũ. Sufficit enĩ diei malicia sua. Hic maliciam non ꝓriã virtuti posuit: sed laborem & afflictionẽ & angustiam seculi. CHRY. in ho. Nihil enĩ ita dolorez infert aie: vt sollicitudo & cura. Cũ aũt dicat q̃ crastina die erit sollicita de seipsa: volens manifestius facẽ qd dr: Prosopopeiã facit tpis fm multorp̃ psuetudinẽ loquens ad plebẽ impfectã. vt enĩ eos magis moueat: ipsos dies conquerẽtes inducit p superflua cura. Nunqd enim dies nõ sufficiens habet onus. i. curam suã: qd igit eũ aggrauas magis: curã q̃ pertinet ad aliũ diem apponendo?

CHRY. super matth. Vel aliter: Per hodie hec solum significantur: que habemus in vita presenti necessaria. Q̃ autem dic Cras: quod superfluum est ostendit. dicit ergo: Nolite solliciti esse in crastinum: idest nihil curetis super id habere quod necessarium est vobis : ad vitam quotidianam . Quod enim superfluum fuerit quod est cras curabit se. Et hoc est quod dicit: Crastinus enĩz dies sollicitus erit sibiipsi : ac si dicat: Superflua cum cogitaueris: ipse se curabunt: re quidem eis non fruente

Gre. Nissen.

inuenient dños multos q̃ ea ꝓcurẽt. Quid g̃ curas de illis quoꝝ ptãtẽ es alijs dimissur? Sufficit eni diei malicia sua. q. d. Sufficit tibi laborꝝ quẽ pateris, ppt nẽcia: noli de supfluis laborare. Uel aliter: AVG. de ser. do. in monte: Nõ dẽ crastinus dies nisi in tpe vbi ꝑterito succedit futurꝝ: Ergo cũ aliq̃d boni opamur nõ terrena: sed eterna cogitemus. crastin' eni dies sollicitus erit sibiipsi i. cũ oportuerit sumas cibũ ⁊ huiusmõi. s. cuꝝ necessitas vrgere ceperit. Sufficit enim diei malicia sua. i. sufficit q̃ ista sumere vrgebit necessitas: quã maliciã noiat: qꝝ penalis ẽ nobis: ꝑtinet eni ad mortalitatẽ quã peccãdo meruim'. huic g̃ pene tpal' nẽcitatis noli addẽ aliq̃ grauius vt nõ solũ eã patiaris: sꝫ etiã ꝓpter hanc explendã milites deo. Hic est cauẽdũ: ne cũ viderim' aliquẽ seruũ dei ꝓuidere: ne ista necessaria desint: vl' sibi vel eis quoꝝ cura sibi cõmissa ẽ: iudicemus eũ ꝓtra dñi ꝑcepta facẽ: ⁊ de crastino cẽ sollicitũ. nam ⁊ ipse dñs cui ministrabãt angeli: ꝓpter exẽplũ loculos habẽ dignatus ẽ. Est in actib' aplꝝ scriptũ ea q̃ ad victum sũt necessaria: ꝓcurata esse in futurũ ꝓpter iminentẽ famẽ. nõ g̃ hoc dñs increpat: si quis humano more ista ꝓcuret: sed sicꝫ ppt ista nõ militet deo. HILA. hoc etiã totũ sub dicti celestis significãtia ꝓtinet. Jubemur igit nõ ambire de futur]. Satis. n. vite nr̃e malicia diez q̃bus viuim' s. pctã sufficiũt: vt cõtra hec purgãda oiã vite nr̃e meditatio: laborꝝ verset. Cessante aũt cura nostra ipsa futura sollicita sunt dũ nobis etne claritas ꝓfect' deo ꝓcurãte ꝓponit.

CA. VII.

Nolite iudicare ⁊ non iudicabimini: nolite condẽnare ⁊ non cõdẽnabimini. In q̃ enim iudicio iudicaueritis iudicabimi: ⁊ in qua mẽsura mensi fueritis remetiet vobis.

AVG. de ser. do. in monte: Quia cũ ista tpalia ꝓcurauit in futurũ: incertũ ẽ quo aio fiat: cũ possit simplici corde fieri ⁊ duplici opponũc hoc loco subiecit: Nolite iudicare. vel aliꝫ: GHRY. in ho. hucusq̃ exposuit cõsequentiã ad elemosynã ꝑtinentẽ: nũc aũt incipit exponere ꝓsequentiã ad oẽonẽ respicientẽ. Et est doctrina hec quodãmodo ꝑs oẽonis: vt sit ordo narratiõis talis: Dimitte nobis debita nostra. ⁊ seqt: Nolite iudicare: vt nõ iudicemini. CHRY. sup matth. Sed si iudicare ꝓhibet: q̃ ꝓsequẽtia paulus in corinth. iudicat fornicantẽ: ⁊ petrus ananiã ⁊ saphirã mẽdacũ arguit? Sꝫ q̃dẽ hũc locũ fm huiusmõi sensũ exponũt: qꝝ dñs hoc mandato non ꝓhibet christianos ex beniuolẽtia alios corripere: sꝫ ne p iactantiã iusticie sue christiani christianos despiciãt: ex solis plerũq̃ suspitiõibus odiẽtes ceteros ⁊ ꝓdẽnãtes. Et sub specie pietatis ꝓpriũ odiũ exequẽtes. CHRY. i ho. Uã nõ dixit: ne q̃ esce facias peccantẽ: sꝫ ne iudicaueris: hoc ẽ ne amarus fias iudex. corripe quippe nõ vt hostis expetens vindictã: sꝫ vt medicus instituẽs medicinam. CHRY. sup matth. Sꝫ vt nõ siquidẽ corriperẽt christiani christianos ꝓuenit sermo q̃ dicit: Nolite iudicare. Sꝫ si nõ sic corripuerint: nũq̃d ꝓpter hoc ꝓsequẽt indulgẽtiã pctõꝝ: qꝝ dictũ ẽ: Nõ iudicabimini. Quis eni ꝓseqt idulgentiã mali ꝑ oris: qꝝ nõ addidit alterũ malũ? Hoc autẽ diximus volẽtes ondere: qꝝ hic sermo non ẽ positus de ꝓximis nõ iudicãdis: q̃ peccãt in deũ: sꝫ q̃ in nos peccãt. Qui eni nõ iudicat ꝓximũ ꝓpter pctm in se cõmissuꝫ: illũ nec deus iudicat ꝓpt pctm: sꝫ dimittit ei debitũ: sicut ⁊ ipse dimisit. CHRY. in ho. Uel aliꝫ: Nõ simpliciter vniuersa pctã iubet nõ iudicare: sed his q̃ multis malis sũt pleni: ⁊ alios ꝑ minimis iudicãt: hãc ꝓhibitionẽ facit. Sicut ⁊ paul' nõ simplicit ꝓhibet iudicare eos q̃ peccant: sꝫ discipulos iudicãtes de magistris redarguit: docens vt eos q̃ supra nos sũt nõ iudicem'. HILA. Uel aliter: Judicari de sponsiõib' suis deũ vetat: qꝝ vt iudicia ex incertis reb' inter hoies sumũt: ita ⁊ hoc iudiciũ adversus deũ ex ambiguitate suscipit: qõ penitus ꝓrepellit a nobis: vt cõstans poti' fides retineat: qꝝ nõ sicut i certis reb' pctm̃ fit ꝓperã iudicasse: sꝫ si in his reb' dedero iudiciũ: initiũ fit crimis. AVG. de cõ. euã. Uel aliꝫ: Hoc loco nihil aliud ꝑcipi existimo nisi vt ea facta que dubiũ ẽ quo animo fiant: in meliorẽ ptẽ interꝑtemur. Deus aũt que nõ ꝓnt bono aio fieri: sic g̃it supra blasphemie ⁊ huiusmodi: nobis iudicare ꝑmittit. de factis aũt medijs q̃ possũt bono ⁊ malo animo fieri: temerariũ est iudicare: maxime vt cõdẽnem'. Duo aũt sũt in q̃bus temerariũ iudiciũ cauere debem': cũ incertũ est quo aio q̃ q̃ factũ sit vl' cũ icertũ ẽ: q̃lis q̃sq̃ futurẽ ⁊ q̃ nũc vl' bon' vel mal' apparat. Nõ g̃ reꝑhẽdam' ea q̃ nec scim' quo aio fiãt: neq̃ ita reꝑhendam' q̃ manifesta sũt vt desperem' sanitatem. Põt autẽ mouere qõ ait: In quo iudicio iudicaueritis: iudicabimini. Nunq̃d si nos temerario iudicio iudicaueri mus temere etiã de nobis de' iudicabit? aut nũq̃d si mẽsura iniqua mẽsi fuerim': ⁊ apud deũ ẽ iniq̃ mensura vũ nobis remetiat? Nã mẽsure noie ipsũ iudiciũ significatũ arbitror. Sed hoc dictũ qm̃ temeritas q̃ punis aliũ: ipsa te puniat necesse ẽ. Jniq̃tas eni sepe nihil nocet ei q̃ patit iniuriã: ei vo q̃ facit necesse ẽ vt noceat. AVG. xxj. de ciui. dei: Dicũt aliq̃ quo vez ẽ qõ ait christ': vt in q̃ mẽsura mensi fueritis remetiet vobis: si tpale pctm̃ supplicio puniat eterno? Nec attendũt nõ ꝓpt eq̃le tpis spaciũ: sꝫ ꝓpt vicissitudinẽ mali. i. q̃ mala fecerit mala patiat: eandem dictã mẽsurã fuisse: q̃uis in ea re hoc ꝓpe possit accipi: de q̃ deus cũ hoc diceret: loq̃bat. i. de iudicijs ⁊ cõdẽnatiõib'. Proide q̃ iudicat ⁊ ꝓdẽnat iuste: si iudicat ⁊ ꝓdẽnatur: iuste in eadẽ mẽsura recipit: q̃uis non hoc qõ dedit. Judicio. n. fecit qõ iniquũ ẽ: iudicio patitur quod iustum est.

Quid aũt vides festucam in oculo fris tui: ⁊ trabẽ in oculo tuo nõ vides? Aut qõo dicis fratri tuo: Frat̃ sine eijciã festucã de oculo tuo: ⁊ ecce trabs ẽ in oculo tuo? Hypocrita eijce ꝓmũ trabẽ de oculo tuo: ⁊ tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui.

AVG. de ser. do. Quia temerario ⁊ iniq̃ iudicio dñs nos ãmonuerat: maxie aũt hi temere iudicãt q̃ de incertis ⁊ facile reꝑhendũt: q̃ magis amãt vituparе ⁊ dãnare q̃ emẽdare atq̃ corrigẽ: qõ vitiũ vel supbia ẽ vel inuidẽtia: ꝓnt subijcit ⁊ dicẽ: Quid aũt vides festucã i oculo fratris tui: ⁊ trabẽ i ocu. tuo. nõ vides? HIE. De his loqt̃ q̃ cũ mortali crimie detineãt obnoxij minora pctã frib' nõ ꝓcedũt: vt si forte ita ille peccauerit: tu odio reꝑhendas. Quãtũ aũt int̃ festucã ⁊ trabẽ: tãtũ int̃ irã distat ⁊ odiũ: odiũ eni ira inueterata ẽ. Fieri aũt põt vt si irasceris hoi: velis eũ corrigi: nõ aũt si eum oderis. CHRY. in ho. Multi etiã hoc faciũt q̃ si viderint monachũ supfluũ vestimentũ hãtẽ: aut copiosiori cibo potiũ: amari fiũt accusatores: q̃tidie ipsi rapiẽtes ⁊ crapulam patientes. CHRY. sup mat. Uel aliꝫ: Hoc qõ hic dẽ doctorib' ꝓuenit. Dẽ eni pctm̃ viiudicat modicũ aut magnũ fm peccãtis ꝑsonã. Laici eni pctm̃ modicũ ẽ: ⁊ festuca q̃tũ ad peccatũ sacerdos: qõ trabi ꝓpat. HILA. Uel aliꝫ: Pctm̃ in spm̃scm̃ ẽ diuie vtutis ptãtẽ negare: ⁊ xpo sbam abnuere etnitatis p quẽ qꝝ in hoiez venit de': hõ rursus veniret in deũ. Ergo q̃ta int̃ festucã ⁊ trabẽ dẽia ẽ: tãtũ oñdit pctm̃ i spm̃scm̃ ceta crimia excedẽ: vt cũ ifideles delicta corꝑis aliꝫ exprobrãt: onus peti qõ de ꝓmissis dei ãbigũt: i se aũ nõ videãt in oculo: trabe tãq̃ in mẽtis acie iciẽte. Sequtur: Aut quomodo dices fratri tuo: sine eijciam festucam de oculo tuo: ⁊ ecce, in oculo tuo trabs ẽ?

CHRY. i. cum facile arguis peccatum fratris tui: ipse aũt in eodem peccato vel in maiori existens. AVG. de ser. do. Primũ ergo cogitemus cũ aliquẽ reꝑhendere nos necessitas coegerit: vtrũ tale sit vitium quod nunq̃

habuimus. Et tūc cogitem⁹ ⁊ nos oēs esse: ⁊ habere potuisse. vel tale qd habuim⁹ ⁊ iam nō habem⁹: ⁊ tūc tāgat memoriā cōmunis fragilitas: vt illā correctionē nō odiū sed misericordia p̄cedat. Si aūt inuenerim⁹ nos in eodē vitio esse nō obiurgem⁹: sed ꝓgemiscam⁹: ⁊ ad parit̄ conandū inuitem⁹. Raro aūt ⁊ ex magna necessitate obiurgationes adhibēde sūt: in q̄bus nō nobis ſ̃ vt dño seruiatur instemus. CHRY. sup matth. Vel alit̄: Quō dicis fratri tuo. i. quo ꝓposito putas ex charitate vt saluēs ꝓximū tuū: non q̄ teipsū ante saluares? Vis ꝗ nō alios sanare: sed p bonā doctrinā malos actus celare: ⁊ scientie laudē ab hoībus q̄rere: non edificationē mercedis a deo: ⁊ es hypocrita. vñ seq̄t: Hypocrita: eijce ꝑmuꝫ trabem de oculo tuo. AVG. de ser. do. Accusare. n. vitia officiū est bonorꝫ: qd cū mali faciūt: alienas ptes agūt: sicut hypocrite q̄ tegūt sub ꝑsona qd sunt: ⁊ ondunt in ꝑsona qd non sūt. CHRY. in ho. Et notandū q̄ vbicūq̄ vult monstrare magnū aliq̄d peccatū a cōtumelia incipit sicut ibi: Serue nequā omē debitū dimisi tibi. ⁊ iō hic dicit: Hypocrita eijce ꝑmū. Eteni que suiipsius sūt: magis aliq̄s nouit: q̄ que sūt aliorū: ⁊ que maiora sūt: magis videt q̄ que minora: ⁊ seipsū magis diligit q̄ ꝓximū. Et iō iubet eū qui obnoxi⁹ ē multis peccatis: nō amarū eē iudicē delictorꝫ alterius: ⁊ maxime cū fuerint parua q̄dez ab arguendo aut a corrigēdo auertēs: sed ꝓhibet ꝓpria ꝑtenere ⁊ alienis insilere. Oportet eni vt ꝑmo cū diligētia inuestiges que tua sūt: ⁊ tūc q̄ ꝓximi sūt discuties. ⁊ iō seq̄t: Et tūc videbis eijcere festucā de oculo fratris tui. AVG. de ser. do. in monte: Auferētes eni de oculo nostro trabē inuidētie vel malicie vel simulationis: videbimus eijcere festucam de oculo fratris.

¶ Nolite sanctū dare canib⁹ neqꝫ mittatis margaritas uestras añ porcos: ne forte cōculcēt eas pedibus suis: ⁊ canes cōuersi dirūpant vos.

¶ AVG. de ser. do. in monte: Quia pōt aliquos p nome simplicitatis ad quā p supiora induxerat decipere: vt sic putet vitiosū esse aliq̄n verū occultare: quō vitiosuꝫ ē falsū dicere: recte subiūgit: Nolite sanctū dare canibus: neqꝫ mittatis margaritas vestras añ porcos. CHRY. sup matth. Vel alit̄: Jusserat supius dñs diligere inimicos ⁊ benefacē his qui peccāt in nos. ne ꝗ cogitarēt sacerdotes etiā q̄ dei sunt eis cōicare: talē cogitationē ꝓpescuit dicēs: Nolite sanctū dare canib⁹. ac si dicēt: Mādaui vobis diligere inimicos ⁊ bñfacere eis de vīs corpalib⁹ bonis: nō tñ de meis spiritalib⁹ passim: qm̄ in natura vobiscū cōes sūt nō in fide: ⁊ de⁹ carnalia bñficia dignis ⁊ indignis silit̄ ꝑstat: nō aūt gratias spiritales. ¶ AVG. de ser. do. in mōte: Querendū aūt ē q̄d sit sanctū: q̄d margarite: q̄d porci. Sanctū ē qd corrūpe nefas ē: cui⁹ sceleris voluntas rea tenet: q̄uis illud incorruptibile maneat. Margarite aūt sūt quecūq̄ spiritalia magna estimanda sunt. Iꝫ itaq̄ vna eadēq̄ res ⁊ sanctuꝫ ⁊ margarita dici possit. Sed sanctū dī ex eo q̄ nō dꝫ corrūpi: margarita vero ex eo q̄ nō debet cōtemni. CHRY. sup matth. Vel aliter: Sanctū ē sicut baptismus: gratia corpis christi: ⁊ huiusmodi. Mysteria aūt veritatis margarite sunt: q̄ sicut margarite ēclūse cochleis posite sūt in ꝓfūdo maris: sic mysteria diuina vbis inclusa posita sūt in altitudine sensus sacre scripture. CHRY. in ho. Que q̄dē his q̄ bone mentis sūt: ⁊ intellectū hnt: reuelata honesta apparēt. his aūt q̄ insensibiles sūt magis videt̄ reuerēda: cū ignorant. AVG. de ser. do. Canes aūt ꝓ impugnatoribus veritatis: porcos ꝓ ꝑtēptoribus positos non incōgrue accipim⁹. Quapropt̄ q̄ canes exilūt ad dilacerādum: qd aūt dilacerāt: integrū eē non sinūt. dixit: Nolite sanctū dare canib⁹. q̄ q̄uis in ipsis ē si fieri posset: conāt̄ perimere veritatē. Porci aūt q̄uis non ita vt canis morsu appetant: passim tñ calcādo inq̄nāt. Et iō dicit: Neqꝫ mittatis mar. ve. ante porcos. RABA. Vel canes sunt ad vomitū reuersi: porci nōdū cōuersi: sed in luto vitiorū ꝓuersati. CHRY. Vel aliter: Canis ⁊ porcus imunda aīalia sunt: sed canis ex omni pte: q̄ nec ruminat: nec vngulā findit. porcus aūt ex pte: nam vngulā hꝫ fissam: sed nō ruminat: ꝓpter qd canes puto intelligendos gētiles vel hereticos oīno imundos: ⁊ ꝓpter actus: ⁊ ꝓpter fidez: porcos aūt hereticos: q̄ nomē dñi inuocare videtur. Non ē ꝗ sanctū dare canib⁹: q̄ baptismū ⁊ alia sacramenta nō sunt dāda nisi fidē habentib⁹. Itē mysteria veritatis. i. margarite: non sūt dande: nisi desiderantib⁹ veritatē: ⁊ cū hoc rōne humana viuentibus. Si enī porcis ea miseris. i. scenose vite delectatiōe grauatis: non intelligerēt p̄ciositatem earū: sed estimant eas similes ceteris fabulis mūdialibus: ⁊ eas actib⁹ suis carnalib⁹ cōculcāt. AVG. de ser. do. Calcari enī dī quicq̄d ꝓtemnit. Et iō dī: Ne forte conculcēt eas pedibus suis. GLO. Dicit aūt: Ne forte: q̄ resipiscē pōt ab imūdicia. AVG. Qd aūt sequitur: Et cōuersi dirūpāt vos. Nō aūt ipsas margaritas: illas enī cōculcāt. ⁊ cū cōuertunt vt adhuc aliq̄d audiāt: dirūpunt eū a quo missas margaritas ꝓculcant. nō eni facile inueneris qd ei gratū eē possit: q̄ magno labore inuenta ꝓtēnant. Qui ergo tales docēt quō nō dirūpant indignādo ⁊ stomachādo nō video. CHRY. sup matth. Vel porci nō solū carnalib⁹ actibus margaritas ꝓculcāt: ſ̃ etiā post modicū cōuersi p inobediētiā rūpūt ꝑbitores earū. Frequent aūt ⁊ scādalizati calūniant eos q̄si dogmatū nouorꝫ seminatores. Canes etiā cōculcātes sancta sordidis actibus: disputationib⁹ suis rūpunt ꝑdicatorē veritatis. CHRY. in ho. Et bene dixit: Cōuersi. Fingūt enī māsuetudinē vt addiscāt: deinde cū dediceri detrahūt. CHRY. sup matth. Rōnabilit̄ aūt margaritas dari porcis ꝓhibuit: q̄ si porcis minus imūdis mitti vetant q̄ro magis canibus plus imundis. De scō aūt dādo idē estimare nō possumus: q̄ frequent̄ etiaꝫ bñdictionē dam⁹ pecorꝫ more viuētibus christianis: non q̄ merent̄ accipere: sed ne forte pleni⁹ scādalizati dispereāt. AVG. de ser. do. Cauendū est ꝗ neq̄d aperiat̄ ei: q̄ nō capit: melius enī querit id qd clausum ē q̄ id qd apertuꝫ ē: aut infestat p odium vt canis: aut negligit p ꝑtēptuꝫ vt porcus. Non ē aūt ꝓsequēs vt si verum occultat: etiā falsum dicat: q̄ dñs q̄uis nihil mētitus sit: vera tñ aliq̄ occultauit: fm illud: Adhuc habeo vobis multa dicere que nō potestis portare mō. Sed si aliq̄s nō capit ꝓpter sordes mundan⁹ ē vel verbo vel ope q̄tū fieri pōt a nobis. Q̄ autē dñs quedā dixisse inuenit: que multi q̄ aderant vel resistendo vel ꝑtēnendo nō receperūt: nō putandus ē sanctū dedisse canibus: aut margaritas ante porcos misisse. Dedit enī eis q̄ capere poterāt: ⁊ simul aderāt quos ꝓpter aliorꝫ imundiciā negligi nō oportebat: ⁊ q̄uis tentantes eum in ipsis q̄ eis rñdebat: ꝓtabescerēt: alij tñ qui poterant cape ex illorꝫ occasione multa vtiliter audiebāt. Qui ergo nouit q̄d rñdeat: dꝫ rñdere saltē ꝓpter illos q̄ bus desperatio suborit: si ꝓpositā q̄onē solui non posse crediderint: ⁊ hoc de rebus ad instructionē salutis pertinētibus. De supuacuis autem ⁊ noxīs nōnihil dicendum est sed hoc ipsū explicandu ꝫ est: cur inquirenti talia non oporteat respondere.

¶ Petite ⁊ dabitur vobis: querite ⁊ inuenietis pulsate ⁊ aperietur vobis. Omis enī qui petit accipit: ⁊ qui q̄rit inuenit: ⁊ pulsanti aperietur.

HIERO. Quia carnalia supra vetuerat postulari q̄d petere debeamus oīdit dicēs: Petite ⁊ dabitur vobis. AVG. de ser. do. Vel alit̄: Cū ꝑceptum eēt ne sanctum darēt canibus: ⁊ ne margarite añ porcos mittant: potuit auditor sue ignorātie ꝓscius dicere: q̄d sanctum me dare canibus vetas: cum adhuc me habere nō videā? ⁊ iō opportune subiecit dicens: Petite ⁊ accipietis. CHRY.

sup matth. vel alit: Qm̃ ad significandã ozonẽ q̃dã dederat eis mãdata dicẽs: Nolite iudicare. cõpetent adiũgit: Petite ⁊ dabitur vobis. Quasi. d. Si hãc clementiã seruaueritis ad inimicos: quicq̃d clausũ vobis videt: pulsate ⁊ aperiet vobis. Petite ergo ꝓcib' oie ac nocte ozãtes: q̃rite studio ⁊ laboze. nec eni laboz̃ãtes circa scripturas acq̃rimus sciam sine gr̃a dei: nec gr̃am acq̃rim' nisi studuerim': ne donũ dei negligẽtib' det. Pulsate aũt ozõne ⁊ ieiunijs ⁊ elemosynis. Sic eni q̃ pulsat ostiũ non tm̃ voce clamat: sz manu: sic ⁊ q̃ bona opa facit pulsat opibus bonis. Sz dices: Nocplũ peto: vt sciã ⁊ faciã: quo ꝗ̃ posũ facere pusq̃ accipiã? Sz qõ potes fac: vt ampli' possis: ⁊ qõ scis serua: vt ampli' scias. Vel alit: Cũ dixisset supza oibus vt indulgerẽt inimicis: ⁊ postea ꝓhibuerit ne sub obtẽtu dilectiõis sancta canibus darẽt: nũc dat eis bonũ ꝓsiliũ: vt petãt deũ ꝓ illis: ⁊ dabit eis: querant eos q̃ perierãt in pctis ⁊ inueniẽt. Pulsent eos q̃ in erroribꝫ sũt ꝓclusi: ⁊ aperiet eos de': vt habeat sermo eozũz ad animas eoz̃ ingressũ. Vel alit: Qm̃ maioza erãt mãdata sꝗpius posita q̃ virtus hũana: trãsmittit eũ ad deũ cui' gratie nihil ipossibile ẽ dicẽs: Petite ⁊ dabit vobis vt qõ ex hoibus ꝓsũmari nõ potest: ꝑ gr̃am dei adimplebatur. Cum eni alia aãlia de' muniuerit veloci pedũ cursu: aut velocib' pẽnis: aut vngulib': aut dentib': aut coznibus: hoiem solũ sic disposuit vt virtus illi' sit ipse: vt ifirmitatis sue necessitate coact' semp necessariuz habeat dñm suũ. GLO. Petimus aũt fide: querim' spe: pulsamus charitate. Primũ petere debes vt habeas: ꝑ quere re vt inuenias: inuẽta obseruare vt introeas. REMI. Vel alit: Petim' ozãdo: q̃rim' recte viuẽdo: pulsam' pseuerãdo. AVG. de ser. do. in monte: Petitio aũt pũnet ad ipetranda sanitatẽ animi: vt ea se ꝓcipiũt: iplere possumus: inq̃sitio aũt ad inueniendã veritatẽ. Sz cũ quisq̃z verã viã inuenerit: pueniet ad ipsam possessionẽ q̃ tm̃ pulsanti aperiet. AVG. in li. retracta. Operose quidẽ ista tria q̃d inter se differant: sic exponendũ putaui: sed lõge melius ad instantissimã petitionẽ oia referunt. vñ postea ꝓcludit dicẽs: Dabit bona petentib' se. CHRY. in ho. Per hoc ꝗ̃ q̃ addidit: Querite ⁊ pulsate. cũ instatia mlta ⁊ roboze peti iussit. Qui eni querit: oia alia ꝓꝑcit a mente: ⁊ ad illud solũ afficit qõ querit. q̃ aũt pulsat: cũ vehementia ⁊ feruida mẽte venit. CHRY. sup matt. Quia vo dixerat: Petite ⁊ accipietis ne forte pctozes audientes dicerẽt: Ad hoc oñs dignos hortat: nos aũt indigni sumus: iõ repetit vt tam iustis q̃ pctozibus misericozdiã dei cõmendet. Et ideo dicit. Ois q̃ petit accipit. i. siue iustus sit siue peccator: tm̃ petere nõ dubitet: vt ꝓstet neminẽ sperni nisi qui petẽ dubitauit a deo. nõ eni credibile ẽ vt opus pietatis qõ exhibet bñfaciendo inimicis de' iniũgat hoibus: ipse aũt nõ faciat cũ sit bonus. AVG. sup io annẽ: Qm̃ pctozes exaudit deus. Si eni pctozes nõ audiret: frustra publican' dixisset: Dñe ꝓpitius esto mihi peccatozi. ⁊ ex ista ꝓfessione meruisset iustificationem.

AVG. in li. sniaz ꝓspe. Fideliter aũt supplicãs deo ꝑ necessitatibus hui' vite ⁊ misericozdiẽ audit: ⁊ misericozdiẽ nõ audit. Quid eni infirmo sit vtile magl̃ nouit medicus q̃ egrot'. Si aũt id postulat qõ de': ⁊ ꝓcipit ⁊ ꝑmittit fict oino qõ possit: qz accipiet charitas qõ petit vitas. AVG. ad paulinũ ⁊ hierasiã: Bon' aũt dñs q̃ nõ tribuit sepe qõ volum': vt qõ mallem' attribuat. AVG. de v. do. Perseuerantia etiã op' ẽ: vt accipiam' qõ petimus. AVG. de ser. dñi: Cũ. n. de' aliq̃n tradius dat: cõmendet dona: non negat: diu desiderata dulcius obtinentur cito aũt data vilescũt. Pete ꝗ̃ ⁊ quere iusta. Petendo eni ⁊ q̃rendo crescit appetit': vt capias. Seruat tibi de' qõ nõ vult cito dare: vt tu discas magna magne ꝓsiderare: iõ oportet semp orare: ⁊ non deficere.

¶ Aut quis est ex vobis homo quẽ si petierit filius panẽ: nunquid lapidem porriget ei? Aut si piscẽ petierit: nũquid serpẽtem porriget ei? Si ergo uos cũ sitis mali: nostis bona data dare filijs uestris: quanto magis pat̃ uester qui in celis ẽ dabit bona petentibus se?

¶ AVG. de ser. do. Sicut in supiozib' egit de volatilib' celi ⁊ de lilijs agri: vt spes de minozib' ad maioza cõsurgeret: ita ⁊ in hoc loco cũ dicit: Aut q̃s ex vobis homo.

CHRY. sup matth. Ne forte alicꝗs ꝓsideras q̃ta ẽ differẽtia inter deũ ⁊ hoiem: ⁊ ponderãs pctã sua dũ desperat ipetrare: nec incipiat petẽ: patrũ ⁊ filioꝫ sillitudinẽ introduxit: vt si ꝓpter pctã nr̃a desperam': ꝓpter paternã bonitatẽ dei speremus. CHRY. in ho. Duo aũt oportet adeẽ ozãti: ⁊ petẽ vehemẽt: ⁊ q̃ oz petẽ. Hec aũt sũt spiritalia. eteni salomõ qz petijt qõ petẽ oportebat: velocit̃ accepit. CHRY. sup matth. Que aũt petere oz sub sillitudine panis ⁊ piscis oñdit. Panis eni ẽ verbũ de notícia dei pãis. Lapis ẽ oẽ mendaciũ qõ hz scandalũ offensionis ad aiam. REMI. Piscem aũt possum' intelligere verbũ de christo: serpentẽ aũt ipsũ diabolũ. Vel ꝑ panem intelligit doctrina spiritalis: ꝑ lapidẽ ignozãtia: per piscẽ vnda baptismatis sacri: ꝑ serpẽtẽ astutia diaboli siue infidelitas. RABA. Vel panis qui est cõmunis cibus: charitatem significat sine q̃ alie virtutes nihil valẽt. Piscis significat fidẽ q̃ ex aqua baptismatis orta ẽ: ⁊ in medijs fluctibus hui' vite pulsat: ⁊ tm̃ viuit. Lucas autez addidit tertiũ. s. ouũ qõ ẽ spes aialis: vñ spem significat. Cõtra charitatem ponit lapidẽ. i. odij duritiã: cõtra fidẽ serpentẽ. i. pfidie venenũ: ꝓtra spem scozpionẽ. i. desperationẽ q̃ retro pungit sicut scozpio. REMI. Est ꝗ̃ sensus Nõ est timendũ q̃ si petamus a deo ꝑ panẽ. i. doctrinã vel charitatẽ q̃ porrigat lapidẽ. i. q̃ pmittat cozpm̃ cõstringi aut frigoze odiozũ aut duritia mẽtis. vel si q̃ perierimus fidẽ ipse nos pmittat perire veneno infidelitatl̃ vñ sequtur: Si ꝗ̃ vos cũ sitis mali. CHRY. in ho. Hec aũt dixit nõ detrahens humane nature: neq̃z malũ ꝓfitens omne genus humanũ: sz ad dãiam bonitatis sue: dilectionẽ paternã maliciã vocãs: tãta ẽ supabũdãtia amoris ipsius ad hoies. Quia q̃to ad cõpationẽ dei q̃ solus singularit̃ bonus ẽ: oẽs mali vident: sicut ad cõpationez solis oẽ lucidũ videt obscurũ. HIE. Vel supza apl̃ozũ positione oẽ hoiuz genus dãnat cuius ab infãtia coz ad malũ appositũ est: vt in genesi legit. nec mirũ huius seculi dici malos cum ⁊ apl̃s memozet: qm̃ dies mali sunt.

AVG. de ser. do. Ul' malos appellauit huius seculi dilectozes. vñ ⁊ bona q̃ dant: fm eozũ sensũ bona dicenda sũt: qz hoc ꝑ bonis hñt: quãq̃ ⁊ in rerũ nã ista bona sint s. tpalia. Et ad istam vitã ifirmã ptinẽtia. AVG. de ser. do. Bonũ eni qõ facit bonos: deus ẽ. Aurũ aũt ⁊ argentum bonũ ẽ: non q̃ te faciat bonũ: sed vñ facias bonum. Mali ꝗ̃ cũ simus: ⁊ bonũ patrẽ habeamus nõ semp mali remaneam'. AVG. de ser. do. Si ꝗ̃ cũ simus mali: nouimus id dare qõ petimus: q̃ tomagis sperandũ ẽ daturum deũ nobis bona petẽtibus. CHRY. sup matthei: Qm̃ aũt nõ oia petentibus ꝓstat: sz bona tm̃mõ: iõ ꝓuenienter addidit bona. GLO. A deo eni nõ nisi bona ꝓcipimus q̃liacũq̃z nobis videant: oia eni dilectis i bonũ coopant. REMI. Et sciendũ q̃ vbi matthe' sic dicit: Dabit bona: Lucas dicit: Dabit spm̃ bonũ. sed nõ oz videri cõtrariũ: quia cũcta bona que homo a deo accipit: ꝑ gratiam spũsancti dantur.

¶ Oia ergo q̃cũq̃z vultis ut faciãt uobis hoies ⁊ uos facite illis. Hec est enim lex ⁊ prophete.

¶ AVG. de ser. do. Firmitas quedã ⁊ valentia ambulãdi ꝑ sapientie viam in bonis moribus cõstituta ẽ: quib' ꝓducunt hoies vsq̃z ad mũdationẽ ⁊ simplicitatẽ cozdis de qua iam diu loquẽs ita cõcludit: Oia quecũq̃z vultis

Nemo enī est q̃ velit quēq̃ duplici corde secum agere.

CHRY. sup matth. Uel alit: Supra ꝓpter sanctificandam oīonē mādauit: vt nō iudicēt hoīes eos q̃ peccant in ipsos. Et q̃ ab ordine narratiōis sue recedēs introduxit alia queda: nūc ad mandatū q̃ ceperat rediens ait: Oīa quecūq̃ vultis. i. nō solū mando: nolite iudicare: sz ⁊ oīa quecūq̃ vultis vt faciāt vobis hoīes: ⁊ vos facite eis: ⁊ nūc impetrabilīt poteritis orare. GLO. Uel alit: Oiuz bonorz spiritaliū distributor ē spūsscūs vt opa charitatis ipleant. vñ subdit: Oīa ergo. CHRY. in ho. vel aliter: vult dñs demonstrare: qm̃ oportet hoīes ⁊ supius inquirere auxiliū: ⁊ que a seipsis sūt simul inferre. vñ cū dixisset: Petite: q̃rite: ⁊ pulsate: docet apte ipsos hoīes studiosos eē. ⁊ iō subdit: Oīa q̃cūq̃. AVG. de ver. do. Uel aliter: Promiserat se dñs petentib' bona largiturum. Ut aūt ille agnoscat mēdicos suos: agnoscam' ⁊ nos nros. Excepta enī substātia facultatū: tales sūt q̃ petūt: quales a q̃bus petūt. Quā frontē habes petēdi ad deū tuū q̃ nō agnosc parē tuū. Hinc ē q̃d puer. dz: Qui obturat aurē suā ad clamorē paupis: ⁊ ipse clamabit: ⁊ nō exaudietur. Quid aūt petenti ꝓximo debeamus ipendere: vt ⁊ ipsi audiamur a deo: ex hoc ꝓsiderare possum' q̃d ab alijs volum' nobis impēdi. Et iō dixit: Oīa q̃ quecūq̃ vultis. CHRY. in ho. Nō simpliciter dicit oīa: sz addidit: Ergo. q. d. Si vultis audiri cū illis que dixi ⁊ hec facite. Nō aūt dixit: Quecūq̃ vis effici tibi a deo hec fac ad proximū: vt nō dicas q̃liter hoc ē possibile. sz ait: Quecūq̃ volueris effici tibi a cōseruo: hec ⁊ circa ꝓximum ondē.

AVG. de ser. do. Quidā latini codices habēt additum Bona: q̃d additum puto ad manifestationē snie. Occurrebat: q̃ si q̃sq̃ flagitiose aliq̃d erga se fieri velit ⁊ ad hoc referat istam sniam: vt hoc ꝓ illi faciat a quo sibi fieri cupit: ridiculū est hūc putare istā iplesse sniam. Intelligēdum est aūt pfectam eē sniam etiā si hoc nō addatur. Q̃d enī dictū est: Oīa quecūq̃ vultis: nō vsitate ac passim: sz ꝓprie dictū accipi oportet. Uolūtas nāq̃ nō est nisi i bonis: nam in malis cupiditas ꝓprie dz: nō volūtas: nō q̃ sic semp loquāt scripture: sz vbi oportet: ibi oino ꝓpriū verbū tenēt vt nō aliud intelligat. CYPRI. de oratiōe dñica: Cū aūt dei verbū dñs iesus christus oibus venerit pceptorz suorū fecit grande cōpendiū cū dixit: Quecūq̃ vult vt faciāt vobis hoīes ⁊ vos facite eis. vñ subdit: Hec ē enī lex ⁊ pphete. CHRY. sup matth. Nam quecūq̃ lex ⁊ pphete sparsim in oibus pceperūt scripturis in hoc cōpendioso ꝓtinent mandato: q̃si inumerabiles arborum rami in vna radice. GREGO. x. mora. Qui enī cogitat vt ea alteri faciat: que ipse sibi ab altero fieri expectat: pensat nimirū vt malis bona ⁊ bonis meliora reddat. CHRY. in ho. Uñ manifestū est etiā qm̃ ex nobis q̃ deceant oēs scimus: ⁊ nō ē possibile ad ignorantiā refugere. AVG. de ser. do. Uidet aūt hoc ꝓcepto ad dilectionē ꝓximi ptinere: nō aūt ad dei: cum in alio loco duo eē pcepta dicat: in q̃bus lex pēdet ⁊ pphe cū aūt hic nō addit tota lex q̃d ibi addidit: seruauit locū alteri pcepto q̃d ē de dilectiōe dei. AVG. viij. de trini. Uel aliter: Ideo scriptura tm̃ dilectionē ꝓximi cōmemorat cū dicit: Oīa quecūq̃ vultis. q̃ q̃ ꝓximū diligit: ꝓsequēs ē: vt ⁊ ipsa pcipue dilectionē diligat: deus aūt dilectio ē. Cōsequēs est q̃ vt pcipue diligat deū.

¶ Intrate per angustā portam. q̃ lata porta ⁊ spaciosa uia est que ducit ad perditionez: ⁊ multi sunt qui itrāt per eā. Quā āgusta porta ⁊ arta uia est que ducit ad uitā: ⁊ pauci sunt qui iueniūt eaz.

AVG. de ser. do. in mon. Admonuerat supius ad habendū corz simplex ⁊ mūdū: in quo q̃ritur de': sz q̃ hoc paucorz ē: iā incipit de inuestigāda sapia locq̃: cui inuestigāde ⁊ ꝓtemplāde talis oculus p oīa supiora pducus ē quo videri iā possit arta via ⁊ angusta porta. vñ subdit: Intrate p angustā portā. GLO. Uel aliē: Et si difficile sit vt alq̃ facias: q̃d tibi vis fieri: tm̃ sic faciendū ē vt intremus p angustā portā. CHRY. sup matth. Uel aliter: Tertia hec ꝓueniētia ad iusticiam ieiunij ptinet: vt sit ordo narrationis talis: Tu aūt cū ieiunas vnge caput tuuz ⁊ postea seq̃t: Intrate p angustā portā. Precipue enī tres sūt naturales passiōes ⁊ intime carnis: ꝓmo esca ⁊ potus deinde amor viri ad mulierē: tertio loco somn'. ⁊ iō gratius est eas a natura carnali pcidere q̃ ceteras passiōes. Et iō nullius passiōis abstinētia sic scificat corp': sicut q̃ hō sit castus ieiun' ⁊ in vigilijs pseuerās: q̃ ꝓpter omnes has iusticias: ⁊ pcipue ꝓpter laboriosissimū ieiunū dicit Intrate p angustā portā. Porta pditionis ē diabolus: p quem introitur in gehennā. Porta vite ē christ': p quem introitur in regna celestia. Lata aūt porta dz eē diabolus nō magnitudine ptātis extensus: sed effrenare supbie licētia dilatatus. Porta aūt angusta dz christus nō paruitate ptātis exiguus: sz hūilitatis rōne collectus: q̃ quē totus nō capit mūdus: seipsū intra angustias vteri virginalis inclusit. Uia aūt pditiōis ē oīs iniqtas. Dz aūt spaciosa: q̃ nō est intra regulā disciplīne inclusa: ⁊ ambulātes in ea q̃cq̃d eos delectauerit: hoc sequūt. Uia aūt vite dz eē oīs iusticia: ⁊ ꝓpter ꝓias causas eē arta. Cōsiderādū aūt q̃ nisi q̃s ambulauerit p viā: nō pōt puenire ad portam. Qui enī nō ambulāt p viā iusticie: ipossibile ē vt vere christū cogscant. Silr nec incurrit in man' diaboli: nisi quia in via ambulat pctorz. GRE. sup ezechielē. Quāuis aūt charitas sit lata: tm̃ p angusta ⁊ ardua hoīes ducit a terra: Satis angustū est oīa ptermittē: vnū solū diligere: pspera nō ambire: aduersa nō timere. CHRY. in ho. Sed cū postea dicat: Jugū meū suaue ē ⁊ on' meū leue. qualit hic angustā eē viā ait ⁊ artā: sz ⁊ hic mōstrat eā leuē esse ⁊ suauē: qm̃ via ē ⁊ porta sicut ⁊ altera que lata ⁊ spaciosa dz: ipsa via ⁊ porta ē. horum aūt nihil mā surū ē: sed oīa ptranseūt. Transire aūt laborez ⁊ sudorez ⁊ in bonū finē deuenire. s. in vitā sufficiēs ē mitigare eos q̃ agones patiunt. Si enī tēpestates nautis: ⁊ vulnera militibus leuia sūt ꝓpter spem ꝓmiorz pereūtiū multomagis cū celū piacens fuerit ⁊ imortalia premia: nullū aliq̃s sentiet imminentiū piculorz. Sz ⁊ hoc. i. angustaz vocare: maxime ad faciendū eā leuē ꝓfereba t. Uigilare enī eos pparabat: hoc. n. dñs dicit erigēs nrm desideriuz. Qui enī in agone certat: cū viderit pncipē admirantē laborez agonū animosior fit. Ne igitur mesti simus cū multa nob hic ꝓtigerint tristia: q̃ arta ē via: sed nō ciuitas. Iō neq̃ hic q̃tē oportet expectare neq̃ ibi triste aliq̃d pstolari. Dicens aūt: qm̃ pauci sūt q̃ inuenerūt eā: rursus hic multorz desidia significauit: ⁊ audiētes erudiuit nō multozuz psperitatib' attēdere: sed paucorz laborib'us. HIE. Significanter igit de vtraq̃z locutus dixit: q̃ p lata mlti ambulant: angustā pauci inueniūt. lata enī non q̃rimus: nec inuentiōe opus est. sponte se offert: ⁊ errantiū via est. angustā vero nec oēs inueniūt: nec qui inuenerint: stati igrediunt p eā. Sicq̃dē multi inuēta vitatis via: capta voluptatibus seculi de medio itinere reuertunt.

¶ Attēdite a falsis ꝓphetis qui ueniūt ad uos in uestimētis ouiū: intrinsecus autē sunt lupi rapaces. A fructib' eorz cognoscetis eos. Nūq̃d colligūt de spinis uuas aut de tribulis ficus? Sic oīs arbor bona fructus bonos facit: mala aūt arbor malos fructus facit. Non pōt autem arbor mala bonos fructs facere: neq̃z arbor bona malos fructus facere. Oīs arbor que nō facit fructū bonuz excidetur ⁊ in ignem mittetur. Igitur ex fructib' eorum cognoscetis eos.

CHRY.

¶ CHRY. sup matth. Supra mandauerat apl'is dñs: ne elemosynas: orones ⁊ ieiunia coram hoib' sicut hypocrite faciãt: ⁊ iõ ad cognoscendũ qr hec oia in hypocrisi fieri pñt loquit dicẽs: Attẽdite a falsis ꝓphetis. AVG. de ser do. Uel alit: Cũ dixisset dñs paucos eẽ q̃ inueniũt angustã portã ⁊ artã viã: ne heretici q̃ plerũq̃ se sub nomine paucitatis cõmendãt: se nobis supponãt: stati sbĩgit dicẽs: Attẽdite a falsis ꝓphetis. CHRY. i ho. Uel aliter: Quia dictũ est q̃ angusta ẽ porta: sed ⁊ multi sunt q̃ puertunt eã q̃ illuc fert viam: ideoq̃ induxit: Attendite a falsis ꝓphetis. In quo vt maiorẽ sollicitudinẽ habeãt: meminit eorũ q̃ in patrib' eorũ facta sũt: falsos ꝓphetas vocãs: eteni tũc talia cõtigerũt. CHRY. sup matthẽũ: Qd aũt scriptũ est infra: Quia lex ⁊ ꝓphete vsq̃ ad ioannẽ. dr qr ꝓphetia de christo nõ erat futura post eum. Prophete aũt ⁊ fuerũt ⁊ sũt: sed nõ q̃ ꝓphetarẽt de christo: sr q̃ interptarẽtur ea q̃ de christo ab antiq̃s fuerãt ꝓphetata. i. doctores ecclie. nec eni põt q̃s ꝓpheticos interptari sensus: nisi p spm ꝓphetie. Scies ergo dñs futuros eẽ falsos doctores hereũ diuersarũ admonet dicẽs: Attẽdite a falsis ꝓphetis. Quia eni nõ erãt futuri manifesti gẽtiles: sed absconditi sub noie christiano non dixit: Aspicite: sed attẽdite. vbi eni res certa ẽ: aspicit. i. simplr videt. vbi aũt incerta: attendit. i. caute ꝓsideratur. Itez di dicit: Attendite. qr firma tutela salutis ẽ scire quẽ fugias. Non aũt sic admonet Attẽdite. q̃si inuito deo diabolus hereses introducat: sr eo pmittẽte. qr eni nõ sine iudicio vult seruos suos habere: iõ misit tẽtationẽ. qr vo nõ vult eos p ignorantiã perire: iõ pmonet. Ne aũt aliq̃d hereticus doctor dicat: qr nõ dixit uos falsos ꝓphetas: sr gẽtiliũ ⁊ iudeorũ doctores: iõ addidit: Qui ve. ad vos i vesti. ouiũ. Oues eni christiani dicũt. vestimentũ aut ouile est spes christianitatis ⁊ simulate religiõis. nulla aũt res sic exterminat bonũ sicut simulatio. Nã malũ sub specie boni celatũ: dũ nõ cognoscit nõ cauet. Et ne adhuc dicat heretic': qr de veris doctorib' loqt: q̃ tñ pctores sunt: iõ addit: Intrinsec' aũt sũt lupi rapaces. Catholici aũt doctores etsi fuerint pctores: serui q̃dẽ carnis dicũt: non tñ lupi rapaces: qr nõ hñt ꝓpositũ pdere christianos. Manifeste g̃ de hereticis doctoribus dicit: qr eo ꝓposito spe ciẽ christianorũ suscipiũt: vt christianos iniquo seductionis morsu dilaniẽt: de q̃bus dixit apl's: Scio qr post discessũ meũ intrabũt i vos lupi graues: nõ pcentes gregi.

¶ CHRY. in ho. Sed tñ videt falsos ꝓphetas hic nõ hereticos insinuare: sr eos q̃dẽ qui vite sũt corrupte: sr facie quidẽ vrtutis induũt: qr induxit: A fructibus eorũ cognoscetis eos. Apud hereticos eni ẽ multotiens ⁊ vitã inuenire: apud hos aũt quos dixi nequaq̃. ¶ AVG. de ser. do. Uñ rectissime q̃rit: quos fruct' nos attẽdere voluerit. multi eni quedã in fructib' deputãt: q̃ ad vestitum ouiũ ptinẽt: ⁊ hoc mõ de lupis decipiũt: secuti eni sũt vl ieiunia: vel elemosynas: vel orones q̃ ptendũt hoib': placere cupientes eis: q̃b' ista difficilia vident. Di g̃ nõ sunt fruct' de q̃bus cognosci istos monet. Ista eni que cũ bono aio fiunt: sũt ꝓprie ouib' vestes: cũ aũt malo in errore nõ aliud q̃ lupos tegũt. sr nõ iõ debẽt oues odisse vestimentũ suũ q̃ plerũq̃ illo se occultãt lupi. Qui sũt ergo fructus q̃bus cognoscam' arborẽ malã dicit apl's:. Manifesta sũt opa carnis q̃ sunt fornicatio: imundicie. Qui vero sunt fructus q̃bus cogñscam' arborẽ bonã: idẽ apl's oñdit dicẽs: Fructus aũt spũs sũt charitas: gaudiũ: pax.

¶ CHRY. sup matth. Fructus etiã eius ouis ẽ pfessio eius fidei. qui eni fm deũ vocẽ humilitatis ⁊ vere ꝓfessionis emittit: ouis ẽ. qui aũt ꝗ veritatẽ blasphem' vlulat ꝗ deũ: lupus ẽ. HIE. Et sic g̃ põt de oib' intelligi qõ hic de falsis ꝓphetis dr: q̃ aliud habitu ac sermone prõmittũt: aliud ope demonstrãt: specialit de hereticis intelligendũ videt: q̃ vident ꝓnũtia ac ieiunio q̃si q̃dã pietatis veste se circũdare: intrinsec' aũt hñtes animũ venenatũ: simplicior fratrũ corda decipiũt. AVG. de ser. do. in monte: Hz ex opibus cõnũci põt vtrũ exteriorẽ cultũ ambitiõe aliq̃ faciãt. Cũ eni ceperint aliq̃b' tẽtatiõib' ea ipsa vel subtrahi vel negari q̃ isto velamie vel ꝓsecuti sũt: vel cõsequ cupierũt: tũc necesse ẽ vt appareat vtrũ lupus in ouina pelle sit: an ouis in sua? GREG. xxxi. mora. Hypocrita etiã sancte ecclie pace pmitur: iccirco ante oculos nros religiõe vestit. Siq̃ vo fidei tẽtatio erũpat statim lupi mens rabida habitu se ouine pellis expoliat: q̃tũq̃ ꝗ bonos seuiat: pseqũẽs demõstrat. CHRY. in ho. Facile etiã hypocrite capiũt: via eni quã iussi sũt abulare laboriosa ẽ. hypocrita aũt laborare nõ vtq̃ eligit. Deinde vt nõ dicas: qm̃ ipossibile est cognoscere tales: rursũ rõnẽ ab humano exẽplo ponit dicẽs: Nũqd colligent de spinis vuas aut de tribulis ficus? CHRY. super matth. Uua in se mysteriũ christi hz. sicut eni botrus multa in se grana ligno mediãte suspẽdit: sic ⁊ christus mltos sibi fideles p lignũ crucis tenet adiũctos. Ficus aũt ẽ ecclesia: q̃ multos fideles tenet dulci quodã charitatis amplexu: sicut ficus multa grana vno tegmine tenet inclusa Sũt ergo fic' signa hec: charitatis q̃dẽ in dulcedine: vnitatis aũt in cõiũctiõe granorũ. In vua aũt patientie q̃dez signũ ẽ: qr in torcular mittit. gaudij aũt: qr vinum letificat cor hois. synceritatis: qr nõ est aq̃ pmixtũ. suauitatis aũt in delectatiõe. Spine aũt ⁊ tribuli sũt heretici. sicut ergo spina vel tribulus ex q̃cũq̃ pte hz aculeos: sic ⁊ seruos diaboli ex q̃cũq̃ parte cõsideraueris: iniqtatis pleni sũt Nõ pñt ergo huiusmõi spine ⁊ tribuli ecclesiasticos fructus pferre. Qd aũt pticulariter sub silitudine ficus ⁊ vitis spine ⁊ tribuli dixerat: oñdit ꝓñt vniuersalit eẽ verũ cũ dicit: Sic ois arbor bona fruct' bonos facit: mala aũt arbor fruct' malos facit. AVG. de ser. do. In hoc aũt loco illorũ error cauendus ẽ q̃ de duab' arboribus duas naturas opinãt eẽ: quarũ vna sit dei: altera vo nõ. Nõ aũt eos adiuuare duas istas arbores dicẽdũ ẽ: qr de hoibus eũ dicẽ planũ ẽ: siquis pcedẽtia ⁊ ꝓsequẽtia legerit.

¶ AVG. xij. de ciui. dei: Noibus aũt pdictis ipse nature displicent: nõ eas ꝓsiderãtib' fm vtilitatẽ suã. nõ aũt ex cõmodo vl incõmodo nro: sed p seipsã ꝓsiderata nã dat artifici suo gliaz. Nature igit oẽs qm̃ sũt: ⁊ iõ hñt modũ suũ: speciẽ suã: ⁊ quãdã secũ pacẽ suã, pfecto bone sunt.

¶ CHRY. in ho. Ut aũt null' dicat qm̃ mala arbor fert q̃dẽ fructus malos: fert aũt ⁊ bonos: ⁊ sic difficilis sit cognitio duplici platione existẽte: iõ subiungit: Non potest arbor bona fructus malos facere: neq̃ arbor mala fructus bonos facere. AVG. de ser. do. Ex hoc verbo putant manichei neq̃ animã malã fieri posse: vt in meli' cõmutet: neq̃ bonã in deterius: q̃si dictuz sit: Non põt arbor bona mala fieri: neq̃ mala fieri bona. sed ita dictũ ẽ: Non põt arbor bona fructus malos facere: nec econuerso. Arbor q̃ppe est ipsa aia. i. ipse hõ: fructus vo opa hominis. Nõ ergo põt malus hõ bona opari: neq̃ bon' mala. Ergo si vult malus bona opari: ꝑ bus bon' fiat. Quãdiu aũt q̃sq̃ malus est nõ põt facere fruct' bonos. Sicut eni põt fieri vt qõ fuit nix: nõ sit: nõ aũt vt nix sit calida: sic põt fieri vt qui malus fuit: nõ sit malus: nõ tñ fieri potest: vt malus bñ faciat: qr etsi aliq̃ vtilis ẽ: nõ hoc ipse facit: sed fit de illo diuina, puidẽtia, pcurãte. RABA. homo aũt ipse arbor bona vel mala dr ꝓpter volũtatẽ bonã vel malã. Fructus aũt sũt opa q̃ nec bona male voluntatis eẽ pñt: nec mala bone volũtatis. AVG cõtra Julia. Sicut aũt manifestũ est ex volũtate mala tanq̃ ex arbore mala fructus eius fieri oia opa mala: sic ipsã voluntatẽ malam. vñ dices eẽ exortã nisi quia volũtas mala angeli ex angelo: ex hoie hois orta est. Quid aũt erant hec duo anteq̃ in eis ista mala orirent: nisi bonũ op' dei ⁊ bona atq̃ laudanda natura? Ecce ergo ex bono oritur malum: nec fuit oino vñ oriri possit: nec ex bono ipsam dico voluntatẽ malã: qm̃ nullũ malum pcessit: nõ opera

mala: que non fuit nisi ex volutate mala tanq̃ ex arbore mala: nec ideo tanq̃ ex bono potuit oriri volutas mala: q̃ bonũ factum ē a bono deo: sed q̃ de nihilo factum nõ de deo. HIERO. Querebam' aut ab hereticis q̃ duas in se ꝓtrarias dicũt esse naturas. si iuxta intelligẽtiam eorũ arbor bona malos fruct' facere nõ pot: quõ moyses arbor bona peccauerit ad aquã ꝓtradictiõis: petrus ẽ in passione dñm negauerit dicẽs: Nescio hoiem? Aut qua pñia socer moysi arbor mala q̃ in deũ isrl non credebat: dedit ꝓsiliũ bonum? CHRY. in ho. Quia vero punire nõ iusserat falsos ꝓphetas: nõ terret eos fm penã que est a deo dicẽs: Omis arbor que nõ facit fructũ bonu excidetur: ⁊ in ignẽ mittet. q̃bus verbis ⁊ iudeos insinuare videt: ideoq̃ verbor ioannis baptiste meminit: p eadem vba penam eis subscribẽs. Eteni ⁊ ille hoc dixit ad iudeos: securim ⁊ arborẽ inscisã: ⁊ ignẽ inextinguibilem cõmemorãs. Sicq̃ aut diligenẽ iuestigabit due pene sũt: ⁊ excidi: ⁊ cõburi. q̃ eni ꝓburit ⁊ a regno excidet oino: q̃ pena difficilior ē: multi aũt gehẽnam solũ abhorrẽt. Ego aũt casũ illius glorie multo amariorẽ penã gehẽne eẽ dico. Nõ eni parũ vel magnũ malũ non suscipet pater: vt videat ⁊ potiatur dulcissimo filio: hoc itaq̃ in gloria illa putemus. non eni aliq̃s filius ita suauis ē patri vt illorum bonorũ requies ⁊ dissolui ⁊ eẽ cum christo. intolerabilis quidẽ pena est ⁊ gehẽna: ſz sicꝫ oceẽ mille ponat gehẽnas: nihil tale dicit quale ē a beata ẽlia illa excidere ⁊ odio haberi a christo. GLO. Ex pmissa aũt similitudine cõcludit q̃ supra iam dixerat quasi manifestũ dicẽs: Igit ex fructibus eorũ cognoscetis eos.

¶ Non omnis qui dicit mihi: dñe dñe intrabit in regnũ celorũ: sed qui facit volũtatẽ patris mei qui in celis ē: ipse intrabit in regnũ celorũ. Multi dicent mihi in illa die: dñe dñe nonne in nomine tuo ꝓphetauim': ⁊ in nomine tuo demonia eiecimus: ⁊ in nomine tuo uirtutes multas fecimus: ⁊ tũc confitebor illis: q̃ nunq̃ noui uos. Discedite a me omnes qui opami iniquitatem.

¶ HIE. Sicut supra dixerat eos q̃ habẽt vestẽ bone vite nõ recipiẽdos ꝓpt dogmatũ nequitiã: ita nũc ecõtrario asserit: nec his quidẽ accõmodãdam fidẽ: q̃ cũ polleant integritate doctrine malis opib' destruũt. vtrũq̃ eni dei seruis necessariũ est: vt ⁊ opus sermone: ⁊ sermo opibus cõprobet. ⁊ iõ dicit: Nõ omis q̃ dicit mihi Dñe dñe intrabit in regnũ celorũ. CHRY. in ho. Ubi iudeos maxime tangere videt in dogmatibus oia ponẽtes. vñ ⁊ paulus eos incusat dicẽs: Si aũt tu iude' cognominaris ⁊ requiescis in lege. CHRY. sup matth. Uel aliter: qm̃ falsos ꝓphetas ⁊ veros ex fructib' eorũ docuit discernendos: hic iam manifesti' docet q̃ sũt fructus quib' discernũt ꝓbi doctores ⁊ reprobi. AVG. de ser. do. Lauendũ eni ē in ipso christi noie ab hereticis vl q̃buslibet male intelligẽtibus: ⁊ seculi hui' amatorib' ne decipiamur. ⁊ iõ dicit: Non omis qui dicit mihi Dñe dñe. Sed merito pot mouẽ quõ huic snie ꝓueniat illud apli: Nemo pot dicere dñm iesũ nisi in spũsco. Non eni possum' dicẽ illos qui nõ intrant in regnũ celorũ hẽc spm̃scm̃. Sed apls ꝓhe posuit hoc verbũ Dicit: vt significet voluntatẽ atq̃ intellectũ dicẽtis: Ille eni ꝓprie dicit: q̃ voluntatẽ ac mentez suã sono vocũ enũciat. dñs aũt generalẽ hic posuit vbũ dicẽdi. videt eni etiã ille dicẽ: q̃ nec vult nec intelligit q̃ dicit. HIE. Moris ē eni scripturarũ dicta ꝓ factis accipere: fm quẽ sensũ dicit apls: Cõfitent scire deum factis aũt negãt. AMBRO. Omne etiã verũ a quocũq̃ dicatur: a spũsco est. AVG. de ser. do. Non q̃ putem' ad illos fructus de quib' supra dixerat ptinere: sicꝫ dño nostro dicat: Dñe dñe: ⁊ ex eo nobis arbor bona videat: ſz illi sũt fructus facẽ volũtatẽ dei. vñ sequtur: Sed q̃ fa. vo. pa. mei qui in celis ē: ipse intra. in re. ce. HILA. Celestis eni regni iter obedientia volũtatis dei: nõ nũcupatio reptura ē. CHRY. sup matth. Que aũt ē volũtas dei ipse dñs docet. Hec est inq̃t volũtas eius q̃ misit me: vt omis qui videt filiũ: ⁊ credit in eũ: habeat vitã eternã. Credulitatis aũt verbũ: ⁊ ad cõfessionẽ respicit: ⁊ ad actũ. q̃ q̃ nõ ꝓfitetur aut nõ cõuersat fm verbũ christi: nõ itrabit in regnũ celorũ. CHRY. in ho. Non aũt dixit: Qui facit volũtatẽ meã: sed pti: qm̃ interi pueniẽs erat pus hoc suscipi ad ibecillitatẽ eorũ: sed ⁊ p hoc illõ occulte insinuauit: nõ ē eni alia volũtas filij q̃ que ē pris. AVG. de ser. do. Illud aũt ad rẽ ptinet: ne decipiamur: non soluz noi xpi p eos q̃ nomẽ hũt: ⁊ facta nõ agũt: sed etiã q̃busdam factis atq̃ miraculis: qualia, ꝓpt infideles cũ fecerit dñs monuit tm̃ ne talibus decipiamur: arbitrãtes ibi eẽ inuisibilẽ sapientiã: vbi miraculũ visibile videm'. Vñ adiungit ⁊ dicit: Multi dicẽt mihi in illa die. CHRY. in ho. Uides qualiter latentẽ iaz seipsũ introducit. Quia eni oẽm ꝓpleuit sermonẽ: mõstrat seipsũ iudicẽ eẽ. Que eni pena expectat eos q̃ peccant: tã aũ monstrauit. Quis aũt est q̃ punit: hoc iã reuelat dicẽs: Multi dicẽt mihi in illa die. CHRY. sup matth. Qm̃. s. venerit in maiestate patris sui: qm̃ iam nemo ausus ē garrula ꝓtẽtiõe sermonum aut mendaciũ defendere aut ꝑdicere veritati: qm̃ opa singulorũ loquẽt: ⁊ ora tacebũt: nec alter ꝓ altero interuenit: sed singuli ibi timebũt. In illo eni iudicio nõ erũt testes adulatores hoies: sed angeli veraces: iudex aũt dñs iust'. vñ ꝓprie timentiũ hoiuz ⁊ angustias patientiũ vocẽ exprsit dicẽs: Dñe dñe. Nõ eni semel sufficit illi dicere Dñe: quẽ necessitas timoris astringit. HILA. Sliam aũt sibi ex verbi intẽtiõe psumũt in doctrine ꝓphetia ⁊ demoniorũ fuga ⁊ operũ virtutib': atq̃ hinc sibi regnũ celorũ policeẽtur dicẽtes: Nõne in noie tuo ꝓphetauim'. CHRY. in ho. Sed sũt quidã qui dicũt qm̃ mẽtientes hi hoc dixerũt: ideo saluati nõ sũt: sed nõ exaudiẽt iudice psẽte ad ipsũ hoc dicere. Sed ⁊ ipsa rñsio ⁊ interrogatio ostendit eos talia fecisse. Quia. n. ꝑ mirabiles erant apud oẽs miracula facientes: illic aũt vident seipsos punitos admirãtes dicũt: Dñe: nõne in noie tuo. Quidã aũt dicũt: qm̃ nõ in tpe in quo hec miracula faciebãt intiq̃ agebãt: ſz postea. Sed si hoc erit rursus q̃ dñs volebat mõstrare: nõ ꝓstat q̃. s. neq̃ fides neq̃ miracula valẽt: bona vita non existente: q̃ ⁊ paulus dicit: Si habuero fidẽ vt montes trãsferã: charitatẽ aũt nõ hũero: nihil sũ. CHRY. sup mat. Sz ꝓsidera q̃: in noie dicũt: nõ i spũ. ꝓphetat eni in noie christi: sed in spũ diaboli: quales sunt diuinatores. Sed sic discernũt qm̃ diabolus interdũ falsa dicit: spũs scũs nunq̃. Concessũ est aũt ⁊ diabolo interdũ vera dicere: vt mendaciũ suum rata veritate cõmendet. Demonia aũt ejciunt in noie christi hũtes spm̃ inimici: magis aũtẽ non ejciunt: sed ejcere videnẽ colludẽtib' sibi demonibus. faciũt ⁊ virtutes. i. miracula: non vtilia ⁊ necessaria ſz inutilia ⁊ vacua. AVG. de ser. do. Legãr. n. quãta fecerint resistentes moysi magi egyptiorũ. HIE. Uel aliter: ꝓphetare virtutes facẽ ⁊ demonia ejcere etiam diuina virtute interdum nõ est eius meriti q̃ opaf: sed vel inuocatio nois christi hoc agit: vel ob ꝓtẽplationẽ eorũ qui inuocãt: aut vtilitatẽ eorũ qui vident ⁊ audiũt ꝓcedit: vt ſz hoies despiciãt signa faciẽtes: tm̃ deũ honorãt ad cuius inuocationẽ fiunt tanta miracula. nã ⁊ saul ⁊ balaã ⁊ cayphas ꝓphetauerunt: ⁊ in actib' aplorũ filij sene videbantur ejcere demonia: ⁊ iudas apls cũ aio ꝓditoris multa signa inter ceteros aplos fecisse narraf. CHRY. i ho. Quia eni nõ oẽs ad oia apte se habebãt sed hi qdẽ erant vite pure: fidẽ aũt non tantã habebãt: hi aũt contrariũ iõ deus illos p hos ꝓuertebat: vt multã oñderet fidez: hos aũt per hoc ineffabile signorũ donum vt fierẽt meliores euocabat. vñ ⁊ cum multa copia hãc grãz eis dabat. Dicent eni: Uirtutes multas fecimus. Sed q̃ circa eũ qui

cos ita

eos ita bonorauit: ingrati facti sũt: recte sedet: Tũc confitebor illis qr nũq̃ noui vos. HIE. Signãt dicit: tũc profitebor. qr multo tpe añ dicere dissimulauerat. CHRY. sup matth. Grandẽ eni irã grandis dilatio pcedere debet que iusti' facit dei eẽ iudiciũ: ⁊ dignior ẽ interitũ peccatorũ. Sciendũ aũt q̃ peccatores nescit de': qr nõ digni sũt vt cognoscant a deo: nõ qr oino ipsos nõ cognoscat: sed quia suos eẽ illos nõ cognoscit. Sed videt eos non cognoscere: qr nõ eos diligit: sicut etiã nõ videt deũ cognoscere q̃ non colũt eum digne. CHRY. in ho. Dicit aũt eis: Nunq̃ noui vos. q̃si non solũ in tpe iudicij: sed neq; tũc cum miracula faciebatis. multos eni ⁊ hic iam odio h3: ⁊ añ punitionẽ auertit. HIERO. Obserua etiam hoc qõ dicit: Nũq̃ noui vos. eẽ ptra quosdã dicentes q̃ oẽs hoies semp puersati sũt inter rõnabiles creaturas.

GREG. xx. moza. Hac aũt snia dat intelligi q̃ in hoibus charitas: humilitas: nõ aũt debeat vtutũ signũ venerari. vñ aũt scã eccl'ia etiã siqua sunt hereticorũ miracula despicit: qr hec sanctitatis spẽm nõ eẽ cognoscit. Probatio q̃dẽ sanctitatis nõ est signa facere: sed primũ vt se diligere: de deo vera: de primo meliora q̃ de seipso sentire. AVG. ptra aduersariũ legi ⁊ pphetar: Absit aũt vt fm monachos ista de pphetis sanctis dñs dixerit: sed dictũ est de his q̃ posteri' euãgeliũ pdicatũ in ei' nomine sibi loqui videtur: nescientes q̃d loquant. HILA. Sic aũt hypocrite gl'ati sũt: quasi aliquid ppriuz sit q̃ loquunt aut faciũt: ⁊ nõ oia virtus dei inuocata pficiat: cuius doctrine sciam lectio afferat: demonior fugaz christi nomẽ exagitet. De nro igitur est beata illa eternitas, pmerẽda: malum oẽ videmus: agamusq; potius qõ vult q̃ qõ põt gloriemur. Repudians igit eos ac expellẽs, ppt opa iniqtatis dicit: Discedite a me qui opamini iniquitatem. HIE. Non dixit: qui opati estis iniqtatẽ: ne videretur tollere pniam: sed qui opamini. i. qui vsq; in pnitez horã cũ iudicij tps aduenerit: lz nõ habeatis facultatẽ: peccãdi: tñ adhuc hẽtis affectũ. CHRY. ibo. Nõ mors quidẽ aiam a carne separat: aie aũt, ppositũ nõ ũmutat.

¶ Omnis ergo qui audit verba mea hec: ⁊ facit ea: assimilabitur viro sapienti qui edificauit domuz suam supra petram: ⁊ descendit pluuia ⁊ venerunt flumina: ⁊ flauerũt uenti: ⁊ irruerunt in domũ illã ⁊ non cecidit. Fundata eniz erat supra petram. Et omnis qui audit verba mea hec: ⁊ nõ facit ea: similis erit viro stulto qui edificauit domuz suam super harenam: ⁊ descẽdit pluuia ⁊ uenerunt flumina ⁊ flauerunt uenti: ⁊ irruerunt in domũ illaz ⁊ cecidit: ⁊ fuit ruina eius magna.

CHRY. in ho. Qm̃ q̃dã futuri erãt: q̃ dicta sũt a dño admirãtes: oñsionẽ aũt q̃ ẽ p opa ñ tribuẽtes: sz pueniẽs eos terret dicens: Omis q̃ audit verba mea hec ⁊ facit ea: assimilabit viro sapiẽti. CHRY. sup matt. Nõ aũt dixit: Estimabo eũ q̃ audit ⁊ facit virũ sapientẽ: sed Assimilabit viro sapiẽti. ergo q̃ similat hõ est. Cui aũt assimilatur? christo. Christ' aũt ẽ sapiẽs vir q̃ edificauit domũ suã. i. eccl'iam supra petrã. i. supra fortitudinez fidei. Vir aũt stultus. i. diabolus: q̃ edificauit domum suam: idest omnes impios super harenam: idest inconstantiam infidelitatis: aut sup carnales homines q̃ dicũt harena, ppt sterilitatẽ. Et qr nõ coherẽt sibi: sed sũt p diuersas opiniones dispersi: ⁊ qr sũt inumerabiles. Pluuia aũt est doctrina q̃ irrigat hoiem. nubes aũt ẽ a q̃bus pluuia fluit. q̃dã a spũsco excitant sicut apl'i ⁊ pphete. Et q̃dã a spũ diaboli: sicut heretici. Uenti aũt boni sũt spũs diuersar vtutuz vel angeli qui inuisibilit in sẽsib' hominũ opant: ⁊ adducũt ad bona. Uenti aũt mali sũt spũs imũdi. Flumina aũt bona sũt euãgeliste ⁊ doctores: ppl'i. flumia mala: hoies imundo spũ pleni ⁊ verbositate instructi: sicut pharisei ⁊ ceteri secularis scie, pfessores de quor ventre exeũt flumina aque mortue. eccl'iam q̃ quã christus fundauit non pluuia mẽdacis doctrine corrũpit: neq; diabolicus flat' ipellit: neq; violentor fluminũ ipetus mouet. Nec ẽ ptrariũ q̃ q̃dã de eccl'ia cadũt. Nõ eni oẽs qui christiani dicuntur christi sũt: sed nouit dñs qui sunt ei'. Sz ptra domũ quã edificauit diabolus descẽdit pluuia vere doctrine. venti. i. spiritales gr̃e aut angeli. flumia quatuor euangeliste ⁊ ceteri sapientes. Et sic cecidit dom'. i. gẽtilitas: vt surgeret christ': ⁊ facta ẽ eius ruina magna: solutis errorib̃us puictis mẽdacijs ⁊ idolis in toto mũdo destructis. christo q̃ similis ẽ qui audit vba christi ⁊ facit ea. ipe eni edificat supra petrã. i. christũ q̃ est omne bonũ: vt in q̃ cũq; specie boni aliq̃s edificauerit supra christũ edificasse videat. sicut aũt eccl'ia edificata a christo dirui non põt sic talẽ christianũ: q̃ se edificauit sup christũ: nulla aduersitas deijcere põt: fm illud: Quis nos sepabit a charitate christi? Diabolo aũt ẽ similis qui audit vba christi: ⁊ nõ facit. Uerba eni que audiũt: ⁊ nõ fiũt. sepata sũt ⁊ dispersa: ⁊ iõ assimilãt harene. Harena etiã ẽ ois malicia: vl' etiã mũdialia bona. Sicut aũt dom' diaboli destructa ẽ ita tales supra harenã fundati destruũt ⁊ cadunt. Et ẽ ruina magna si de fundamẽto fidei aliq̃d ruine fuerit passus Nõ aũt si fornicatus fuerit: aut homicidiũ fecerit: qr h3 vñ p pniam surget: sicut ⁊ dauid. GRABA. Uel ruina magna intelligenda est: qua dicturus ẽ dñs audientib' ⁊ nõ facientib': Ite in ignẽ eternũ. CHIE. Uel alit: Super harenã q̃ fluida ẽ ⁊ in vnã copulã non põt redigi ois hereticorũ sermo edificat: vt corruat. HILA. Uel alit: In pluuiis blandar ⁊ sensim illabẽtiũ voluptatũ illecebras significat: quib' p mũ fides rimis patẽtib' imadescit: p' quas fluuior, pcursus. i. graurior cupiditatũ motus icurrit: vt exinde tota ventor vis circũflantiũ deseuiat. i. vniuersus diabolice ptãtis spũs inferat. AVG. de ser. do. Uel aliter: Pluuia cũ in mali alicui' significatiõe ponit: caliginosa supstitio itelligit. Rumores aũt hoiuz ventis cõpant: fluui' aũt carnalib' ꝓcupiscẽtijs tãq̃ fluẽtib' sup terrã: ⁊ qui, psperitatib' iducit aduersitatib' frãgit: q̃z nihil metuit: qui fundatã h3 domũ supra petrã. i. qui nõ solũ audit p̃ceptũ dñi: sed etiã facit. Et in his oibus piculo se subijcit: qui audit ⁊ non facit. Non. n. q̃sq; firmat in se que dñs p̃cipit: vel ipse audit: nisi faciẽdo. Cõsiderãdum aũt est: qr cũ dixit: Qui audit verba mea hec. satis significat istũ sermonẽ oibus p̃ceptis quib' christiana vita formatur: eẽ pfectũ: vt merito q̃ fm ea viuere voluerint: ꝓparent edificanti supra petram.

¶ Et factũ ẽ: cũ consummasset iesus verba hec: admirabant turbe super doctrina eius. Erat eniz docens eos sicut ptãtem habens: ⁊ non sicut scribe eorum ⁊ pharisei.

GLO. Posita doctrina christi effectũ doctrine ipsi' in turbis oñdit dicens: Et factũ est cũ psũ. iesus vba hec admi. tur. sup doc. eius. RABA. Cõsũmatio hec ad pfectionẽ vborr ⁊ integritatẽ dogmatis ptinet. Quod aũt dẽ turbas admirari aut infideles in turba significat: q̃ ob hoc stupebant: qr nõ credebant verbis saluatoris: aut q̃ oẽs generalit demonstrat: q̃ excellentiã tante sapie in eo venerabant. CHRY. sup matth. Placatus rõnabiliter hois intellectus laudẽ generat: victus aũt admirationẽ. Quicq̃d eni digne laudare nõ possum' admiramur. Admiratio tñ eor magis ad gl'iam christi ptinebat q̃ ad fidem ipsor: si eni crederẽt in christũ non mirarent. Illud eni mouet admirationẽ qõ supat facientis aut dicẽtis psonaz: ⁊ iõ qõ a deo factũ aut dictum ẽ: nõ admiramur: qr oia minora sunt q̃ dei potẽtia. Turbe aũt erãt que mirabant. i. ppl's vulgaris: nõ pncipes ppl'i qui nõ discendi studio audire solebant. Populus aũt simplex simplicit

audiebat:sed eorꝫ silentiuꝫ si illi interfuissent suis conditionib⁹ ꝓturbassent:vbi eni est maior scia illic fortior malicia:q̃ eni festinat eē porro nō ē ꝓtent⁹ eē sceūdus. AVG. de cō.euā. Ex eo aūt qd̄ h dī pōt videri discipulorꝫ turbā deseruisse:ex q̃bus illos.xij.elegerat in montē ex pluribus:quos aplos noiauit:qd̄ matthe⁹ h ꝑtermisit. Solis eni discipulis in mōte videt iesus hūc habuisse fmonē quem matthe⁹ interposuit:⁊ lucas tacet. Et deinde cuꝫ descēdisset in loco cāpestri habuisse alteruꝫ similē: de q̃ matthe⁹ tacet:lucas nō tacet. Quāq̃ etiā illud possit occurrere q̃ sicut supra dictū est aplis:ceterisq̃ turbis pñtibus vnū habuisse sermonē quē matthe⁹ lucasq̃ narrārūt diuerso narrādi mō: sꝫ eadē vitate sniaꝝ: ⁊ sic planū est qd̄ hic dī de admiratiōe turbe. CHRY. in ho. Causam aūt admiratiōis subdit dicēs: Erat n. do. eos sic poha. ⁊ nō sicut scri. corū ⁊ phari. Si aūt hanc ptātē videntes p opa scribe eū a se abigebāt:vbi sola verba erāt potestatē manifestantia:q̃liter scādalizati h fuissent: sꝫ turbe hoc nō passe sūt. Cū eni aīa beniuola fuerit:facile psuadetur a sermonib⁹ vitatis. Erat aūt potestas docētis vt ml̄tos eorꝫ caperet ⁊ in admirationē mitteret: ita q̃ ꝓpter delectationē eorꝫ q̃ dicta erāt: neq̃ tacētē dimittebāt. vñ ⁊ secute sūt eū descēdentē de monte. Stupebāt aūt eius maxime ptātem:q̃ nō ad aliū referēs vt pphete vt moyses dixerūt:q̃ dixit:sed vbiq̃ oñdit se eū ēē:q̃ habet dñꝫ eteni legē ferēs ꝓtinue apponebat: Ego aūt dico vobis. HIE. Quia q̃si de⁹ ⁊ dñs ipius moysi p libertate volūtatis sue vel ea que min⁹ videbant addebat in lege:vel cōmutans ꝑdicabat in pplo:vt supra legim⁹: Dictū ē antiquis:ego aūt dico vobis. Scribē aūt ea tm̄ docebāt q̃ scripta sunt in moyse ⁊ pphetis. GREG. xxiiij. moza. Uel singulariter christ⁹ ex bona ptate locutus ē: q̃ ex infirmitate mala nulla cōmisit. Nos aūt q̃ infirmi sumus ex ꝓpria infirmitate pēsemus quo docēdi ordine ifirmis fratribus cōsulam⁹. HILA. Uel in verborꝫ vrutibus effectū ptātis metiebant. AVG. de ser. do. Hoc est eniꝫ qd̄ in psalmo significat:fiducialiter agaꝫ in eo: Eloqa dñi: eloqa casta:argentū igne examinatū terre,pbatū septulū ꝓpter quē numerū admonitus sum oia ista ꝑcepta ad septem illas referre snias:quas in ꝓncipio sermonis hui⁹ posuit,s. de beatitudinib⁹. Q̃ eniꝫ aliq̃s fratri irascat sine cā vel racha dicat:vel fatuū eū appellet:superbissime admittit:ꝗ qd̄ est vnū remediū vt supplici aio veniā deꝑcetur:qui nō iactantie spū insletur. Beati ergo pauperes spū:qm̄ ipsorꝫ est regnū celorꝫ. Cōstitit aūt aduersario.i. vbo dei reuerentiā exhibēdo:quisq̃s ad testamentū patris operiendū: nō litibus acerbus sed pietate mitis accesserit. Beati ergo mites:qm̄ ipsi hereditate possidebunt terrā. Quisq̃s etiā carnalē delectationē ꝗ rectā volūtatē suam rebellare sentit exclamet: Infelix ego hō q̃s me liberabit de corpe mortis hui⁹? ⁊ ita lugendo iploret ꝓsolatoris auxiliū. vñ beati q̃ lugēt:qm̄ ipsi ꝓsolabūt. Quid aūt laboriosius cogitari pōt q̃ vt ociosa ꝓsuetudine supanda ꝑcidant intra se mēbra ipediētia regnū celorꝫ: nec dolore frangat: toleret in cōiugali fide oia que q̃uis sint molestissima crimē tm̄ fornicationis nō habēt: verꝫ logt q̃ non in rōnibus crebris:sed in morꝫ ,pbitate cōmēdet Sed q̃s tantos labores inire audeat:nisi flagret amore iustitie?quasi fame ac siti vehemēti attētus? Beati ergo q̃ esuriūt ⁊ sitiūt. qm̄ ipsi saturabunt. Quis aūt pōt parat⁹ ēē ab infirmis iniurias sustinere:petēti a se tribuere:diligere inimicos:bñfacere his qui se oderunt:orare ,p psequentibus:nisi,pfecte misericors. Beati ergo misericordes:qm̄ ipsi misericordiā ꝓsequētur. Mundū aūt cordis oculū hz:q̃ finē bonorꝫ operum suorꝫ: nō in eo cōstituit vt hoibus placeat:neq̃ vt cōparet ea q̃ huic vite sunt necessaria:neq̃ temere animū hois ꝓdēnat:⁊ q̃cq̃d exhibet hoi:hac intētione exhibet:q̃ sibi vult exhiberi. Beati ergo mūdo corde qm̄ ipsi deū videbūt. Oportet etiaꝫ vt p mundū cor inueniat arta via sapie:cui puerorꝫ hominū deceptiōes obstrepūt q̃s euadē est venire ad pacē sapie Beati ergo pacifici:qm̄ filij dei vocabūt: sed siue iste ordo ꝓsiderandus sit siue alius; facienda sūt q̃ audiuim⁹ a dño:si volum⁹ edificare supra petrā. CA. VIII.

Cum autem descendisset iesus de monte: secute sunt eum turbe multe:⁊ ecce leprosus ueniens adorabat eum dicens: Dñe si uis potes me mundare. Et extendens iesus manum:tetigit eum dicens: Uolo:mundare. Et cōfestī mūdata est lepra eius. Et ait illi iesus: Uide nemini dixeris:sꝫ uade oñde te sacerdoti:⁊ offer munus tuū quod præcepit moyses i testimoniū illis.

HIE. Post predicationē atq̃ doctrinā: signorꝫ offert occasio:vt p virtutū miracula ꝑcitus apud audientes sermo firmetur. CHRY. Quia eni quasi ptātem habens docebat vt non estimaretur oñsio esse hic doctrine modus opibus hoc idē facit:quasi ptātem habēs curare Et iō dicit: Cum aūt descen. de mon. secu. sūt eū tur. mul. ORIGE. Docēte eni dño in monte:discipuli erāt cuꝫ ipso q̃bus erat datū celestis doctrine nosse secreta. Nūc aūt descendēte eo de monte:turbe secute sūt eum: que in montē ascēdere nequaq̃ poterāt:q̃ quos delictorꝫ sarcina deprimit:ad mysteriorū sublimia scādere non valent Descendēte aūt dño:hoc est inclināte se ad infirmitatē ⁊ ipotentiā ceterorꝫ:misertus est ,perfectiōi eorꝫ vl̄ infirmitati. secute sūt eū turbe multe:q̃d ā,ppter claritatē:pleriq̃ ,ppter doctrinā:nōnulli,ppter curationē ⁊ administrationem. AIMO. Uel aliter: Per montē in quo dñs sedet celū intelligitur: de quo scriptū est: Celuꝫ mihi sedes est. Sed cum dñs in mōte sedet:soli discipuli ad eū ascēdūt q̃ antēq̃ fragilitatis nr̄e humanitatē assumeret:not⁹ erat tm̄ in iudea deus. At vero postq̃ de monte sue diuinitatis descendit:⁊ humanitatis nr̄e fragilitatē assūpsit: magna turba nationū secuta est eū. Demonstrat aūt doctoribus:vt in ꝑdicatione sua sermonē habēt tpatū:⁊ sicut viderint vnū quēq̃ capere posse:ita ⁊ verbū dei annuncient. Ascendūt eni in montē doctores:cū pfectioribⁿ excellētia ꝑcepta oñdūt:descendūt vero cū infirmioribⁿ leuiora demonstrant. CHRY. sup matth. Inter ceteros aūt qui montē nō ascenderāt:⁊ leprosus sursū ascendere nō valebat q̃si peccatorꝫ baculans pōdus. Lepra eniꝫ ē peccatū aīarū nr̄arꝫ. Ideo ergo dñs de altitudine celi q̃si de excelso monte descendit vt lepra peccatorꝫ nr̄orꝫ mundaret. Et iō quasi iā ꝑparatus descēdenti occurrit,p pter qd̄ dī: Et ecce leprosus veniens. ORIGE. Deorsum currit ⁊ in monte nihil dicit:q̃ tps est oī rei sub celo tempus doctrine:⁊ tps curatiōis. In monte docuit:aias curauit:corda sanauit:q̃bus cōpletis sicut de celestibus montibus ad saluandos carnales descendente: venit ad eū,leprosus ⁊ adorabat eū anteq̃ peteret. adorare cepit: cultum oñdens. CHRY. super matth. Non eni illū petebat q̃si hoiem artifice:sed adorabat eū quasi deū. Oio aūt pfecta est fides ⁊ cōfessio. vñ leprosus fidei op⁹ adorās ipleuit:sed opus cōfessionis ipleuit in verbis. vnde adorabat euꝫ dicens: ORI. Dñe per te oia facta sūt:tu q̃ si vis potes me mundare. Uoluntas tua opus ē:⁊ opa tue volūtati obediūt. Tu ꝓus naamā syrū p heliseum a lepra mūdasti:⁊ mō si vis potes me mūdare. CHRY. in ho. Non dixit: Si rogaueris deū: neq̃ si adorauerisꝫ si voluerīs:potes me mūdare. Neq̃ dixit:dñe mūda: sed ei totū cōcedit:⁊ dñm cū facit:⁊ potestatē vniuersorꝫ ei attribuit. CHRY. sup matth. Et ita spiritali medico spiritalē offereba⁹ mercedē. nā sicut medici pecunīs: iste oione:placatur. Nihil eni dignius offerimus deo q̃ oionem fidelē. In hoc aūt q̃ dicit: Si vis. nō dubitat christi

volūtatē

voluntatē ad omne opus bonū paratā: sed q̄ non oīb̄ expedit corporalis integritas: nesciebat vtq̄ ei expediebat curatio illa. Dicit ḡ: Si vis. ac si diceret: Credo. q̄ q̄ bonum est vis: ignoro aūt si est nihil q̄ desidero bonum.

¶ CHRY. in homi. Cū aūt volūtate ac fmone purgare posset: man' apposuit tactū. vñ sequit: Et extēdēs manū tetigit eū. vt oñdat qm̄ nō subiacet legi: ⁊ qm̄ mundo iaz nihil est imundū. Heliseus aūt obseruās legis diligētiaz: nō exiuit ⁊ tetigit naaman: sed mittit eū ad iordanē lauādum. Dñs aūt monstrat: qm̄ nō vt seru': sz vt dominus curat ⁊ tangit. Nō eni man'a lepra facta est immunda: sz corp' leprosū a manu sancta pstituta est mundū. Nō eni corpa solū curatur' aduenit: sed ⁊ aiam in veraz sapiam ducur'. Sicut igit manibus nō lotis iam nō mādūcare pbibebat: ita ⁊ hic erudit quoniā oportet aie lepram formidare solā: q̄ est peccatuz: lepra aūt corporis nullum impedimētū esse ad virtutē. CHRY. sup matth. Quātis aūt lram legis soluerit: ppositū tñ ei' nō soluit. Iō tñ lex iussit non tāgere: q̄ nō poterat facere vt lepra nō siddidaret tangentē: ergo vetuit tangere lepra: nō vt leprosi nō sanarent: sed vt tāgētes nō inquinarent. Iste autē tangens non inquinat' est a lepra sed ipsam lepra mundauit tangendo. DAMA. Nō eni de' solum erat: sed homo vñ p tactū ⁊ p sermonē diuina signa operabat. vt eni per organū: ita p corp' diuine pficiebant actiones. CHRY. in ho. Cū aūt leprosū tangit nullus eū incusat: q̄ nondū invidia detenti erant auditores. CHRY. sup matthēū: Si autē tacite eū curasset: quis scire poterat cui' virtute sanat' eēt? Igit volūtas mundādi facta est ppter leprosū. Verbū aūt ppter spectantes. Ideo dixit: Volo: mūdare. HIE. Nō aūt vt plerīq̄ latinoruz putat iunctim legēdū esse: Volo mundare. sed separati. Volo. deinde imperās dicat: Mūdare. Ille eni dixerat: Si vis. domin' respōdit volo. Ille pmiserat: Potes me mundare. dominus dixit Mundare. CHRY. in homil. Nusq̄ aūt videt dicere hoc verbū: q̄uis magna signa faciens: sed hic, ppterea apposuit Volo: vt opinionē plebis ⁊ leprosi de eius potestate cōfirmaret. CHRY. in ho. Cessit autē mandanti natura cū decēti velocitate. Et ideo sequit: Et confes. mun. est le. eius. sed hoc q̄ dicit: Confesti multuz est tardi' velocitate q̄ fm opus est facta. ORIGE. Quia eni nō dubitauit credere: nō tardat sanatio: qui non distulit confessionē: nō differtur mūdatio. AVG. de con. euan. Huius autē leprosi mundati: quē lucas meminit: nō sane hoc ordine: sed vt solent ptermissa recordari: posteri' facta pocupari: sicut diuinit' suggerebant: vt antea cognita postea recordādo rescriberēt. CHRY. in homi. Curans autez eius corpus iubet nulli dicere. vñ sequit: Et ait illi iesus: vide nemini dixeris. Quidā igit aiūt quoniā ideo iussit hoc: vt non malignent circa eius purgationē: q̄ insipiēt dī. Nō eni ita mūdauit: vt dubitabilis eēt mūdatio sed nulli dicere iubet: docens nō diligere ostentationem ⁊ honorem. Qualit igit alij sanato iubet dicere? Sed in hoc erudiuit nos bone mētis esse. Nō eni illic diuulgari se iussit: sed dari glam deo. p leprosum ergo hunc instruit nos nō esse vane gloriosos: p illum autē nō esse ingratos sed oia ad laudē dei referre. HIE. Et reuera quid erat necesse q̄ fmone iactaret: q̄ corpe pferebat. HILA. Uel vt salus hec nō offeret potius q̄ quereret silētiū iperat. Sequit: Sz vade oñde te sacerdo. HIE. Mittit aūt eum ad sacerdotes: pmū, ppter humilitatē: vt sacerdotib' deferre videat: deinde videntes leprosum mundatum si crederent saluatori: saluerent. si vero nō crederēt: inexcusabiles fierēt: ⁊ simul ne q̄ in eo sepissime criminabant: legē infringere videret. CHRY. in home. Neq̄z enim vbiq̄ eā dissoluebat: neq̄z vbiq̄ custodiebat: sz quādoq̄ quidē hoc q̄nq̄z illud faciebat: in vno qdem future sapie preparās vitā: in altero aūt inuerecūdā iudeorū cohibēs linguā: ⁊ descēdēs imbecillitati coru. Unde apli apparent q̄nq̄z quidē obseruantes legē: q̄nq̄z aūt eā ptermittentes.

ORI. Uel mittit ad sacerdotes vt cognoscāt: q̄ non p legis consuetudinē mūdatus ē: sed p grē operationē. HIE. Erat aūt in lege pceptū: vt qui mūdati fuerāt lepra: offerrent munera sacerdotib'. vñ sequit: Et offer munus tuū quod pcepit moyses in testi. illis. CHRY. sup matth. Non sic intellige q̄: hoc moyses pcepit in testimoniū illis: sz vade tu offer in testimoniū illis. CHRY. in ho. puidēs eni christ' eos ex hoc nihil pfecturos: nō dixit: In emēdationē eorū: sz In testimoniū. i. in accusationē ⁊ attestationē: qm̄ q̄ a me erant fiēda: oia facta sūt. Et sz eos puiderim nō emendari: nō tñ dimisit q̄ facere oportebat Illi aūt in ppria manserūt malicia. Non aūt dixit: mun' q̄ ego iubeo: sed q̄ moyses iussit. vt interim trāsmittat ad legē: ⁊ iniquorū obstruat ora. vt eni nō dicant: qm̄ sacerdotū glam rapuit: opus quidē ipse ipleuit: pbationez aūt illis pcessit. ORI. Uel offer munus tuuz. vt oēs q̄ videt te portare: miraculo credāt. CHRY. sup matth. Uel iō iubet offerri munera: vt si postmodū eū expellere vellēt diceret eis: munera q̄si a mundato accepistis: ⁊ q̄ūo me q̄si leprosū expellitis? HILA. Ut legēdū ē q̄ moyses pcepit in testimoniuz illis: q̄ q̄ moyses in lege pcepit: testimoniū ē nō effectus. BEDA. in ho. Siquē aūt moueat: q̄ūo dñs eum videat moysi sacrificiū apporare: id eccla nō recipiat: meminerit q̄ nondū christ' corpus suū optulerat p passionē in holocaustū. Non autem oportebat auferri significantia sacrificia pus q̄ illud q̄ significabat pfirmatū eēt testimonio aplorū pdicantiū: ⁊ fide credētiū pplorū. Uir aūt iste gen' humanū designat: qui nō solū leprosus: verū etiā iuxta euāgeliū luce plen' lepra fuisse describit: Omnes eni peccauerūt: ⁊ egēt glia dei. illa. s. vt extēta manu saluatoris: hoc ē incarnato dei vbo humanāq̄ ptingēte naturā: ab errōris prisci vanitate mūdent. ⁊ q̄ diutius abominabiles ⁊ a castris populi dei eiecti iaz aliq̄n tēplo redditi ⁊ sacerdoti: q̄ant offerre corpa sua hostiā viuentē: illi. s. cui dī: Tu es sacerdos in eternū. REMI. Moraliter aūt p leprosū designatur peccator: nā peccatū imundā ⁊ variā aiam facit: qui ante christū pcidit: q̄n de pstinis peccatis pfundit: ⁊ tñ debet pfiteri ⁊ remediū pnie postulare. nā leprosus vuln' ostēdit: ⁊ remediū postulauit. Extēdit aūt dñs manū q̄n auxiliū diuine miserationis ipēdit: ⁊ stati pseqit remissionē delictorum: nec debet ecclesie eidem recōciliari: nisi iudicio sacerdotis.

¶ Cum autem introisset capharnaum: accessit ad euz centurio: rogans eum ⁊ dicens: Domine puer meus iacet in domo paralyticus: ⁊ male torquetur. Et ait illi iesus: Ego ueniam: et curabo eum. Et respondens centurio ait: Dñe non sū dignus vt intres sub tectum meum: sed tñ dic verbo ⁊ sanabitur puer meus. Nam ⁊ ego homo sū sub potāte constitutus habens sub me milites: ⁊ dico huic uade ⁊ uadit: ⁊ alij ueni ⁊ uenit: ⁊ seruo meo: fac hoc ⁊ facit.

¶ CHRY. sup matth. Postq̄ dñs discipulos docuit de monte: leprosū aūt sanauit sub monte: venit capharnauz in mysterio: q̄ post iudeorū mundationē venit ad gētis. AYMO: Capharnaū eni que villa pinguedinis iterpratur: siue ager psolationis: ecclia q̄ ex gentib' ē collecta significat: que spiritali pinguedine ē repleta: fm illud: Sicē adipe ⁊ pinguedine repleat aia mea. Et inter pssuras seculi de celestibus psolat: fm illud: Cōsolationes tue letificauerūt aiam meā. vñ dī: Cū aūt introisset capharnauz: accessit ad eum cēturio. AVG. de ver. do. Iste cēturio de gētibus erat. Jam eni de iudea gens habebat militez romani imperij. CHRY. sup matth. Centurio aūt iste

primus fructus ex gētib⁹: ad cui⁹ fidei cōparationē oiuz
iudeorꝫ fides infidelitas ē inuenta: qui neqz christū audi-
uit docentē neqz leprosū cū mundaret aspexit: sz audita
tātūmō sanitate leprosi: plus credidit q̄ audiuit. erat enī
in mysterio gentiū futurarū: q̄ neqz legē an, pphetas lege-
rāt de christo: neqz ipsū christū mirabilia facientez vide-
runt. Accessit ꝗ rogans eū ⁊ dicēs: Dñe puer meus iacet
in do. para. ⁊ male torquet. Vide aūt bonitatē centurio-
nis q̄ ꝓ salute seruī sollicite festinabat q̄si nō dānū pecu-
nic sed salutis passurus in morte illius. Nullā enī dñiaz
estimabat inē seruū ⁊ dñm: qz etsi dignitas i hoc seculo di
uersa est inē illos: vna tñ ē illis natura. Fidez aūt cēturio
nis vide: qz nō dixit veni ⁊ salua eū: qz ⁊ ille ꝓstitutus in
omni loco erat pñs. sapientiā aūt: qz nō dixit: hic ꝓstitu-
tus salua eū: sciebat enī qz potens ē ad faciendū: sapiens
ad intelligendū: misericors ad exaudiendū: iō infirmita-
tē tm exposuit. Remediū aūt sanitatis in ptāte misericor
die eius dimisit dicēs: Et male torquet. In quo apparet
qz diligebat eū. Nā vnusq̄sqz quē diligit etsi modice fue-
rit tediat⁹: grau⁹ eū putat hīe q̄ hz. RABA. Dia ista
cū dolore cognoscauit ⁊ iacentē ⁊ paralyticū ⁊ male detē
tum: iō vt ale sue angustias demonstraret ⁊ dñm cōmo-
ueret: sic debēt oēs ꝓdolere seruis: ⁊ eorꝫ curā habere.
CHRY. in ho. Quidā aūt dicūt qm̄ excusans se in h
cam dixit, ppter quā nō ipsū adduxit. Neqz enī possibi-
le erat dissolutū eū cum torqueret: ⁊ ad vltima eēt expira
tiones portari. Ego aūt signū hoc eē magne fidei dico: qz
enī sciebat q̄ sola inunctio sufficeret ad restaurationē ia
centis supfluū estimabat eū ducē. HILA. Iacētes aūt
in seculo: ⁊ peccatorꝫ morbis dissolute: spiritaliter gētes
estimāde sūt: oibus vndiqz mēbris fluidis ⁊ ad ꝓsistendi
officiū gradiendiqz corruptis q̄rū salutis sacrm in puero
cēturiōis expletur: q̄ satis dictū sit pncipē eē gētiū creditu
rarū. Quis aūt sit hic pnceps: canticū moysi in deutero
nomio docet: vbi. s. dz: Constituit termin⁹ gentium iuxta
numerū angelorꝫ. REMI. Vel p centurionē designant
q̄ pmi ex gentib⁹ crediderūt: ⁊ pfecti in virtutib⁹ fuerunt
Centurio enī dz qui centū militib⁹ pest: cētenari⁹ aūt nu-
merus pfectus ē. Recte ergo cēturio, p puero suo rogat
qz pmitie gētiū, p salute totius gētilitatis deū rogauerūt.
HIE. Videōs aūt dñs cēturionis fidē humilitatē ⁊ pui
dentiā: statim se iturꝫ eē, pmittit. vñ seqt: Et agit illi iesus
Ego veniā ⁊ curabo eū. CHRY. in ho. Quod nūq̄ fe
cit hic: facit iesus. vbiqz enī seqt voluntatē supplicantiuz
hic aūt pſilit ⁊ non solū curare, pmittit sed ire ad domū
facit hoc vt discam⁹ cēturionis virtutes. CHRY. sup
matth. Nisi enī ille dixisset: Veniā ⁊ curabo eū. nunq̄ iste
rñderet: Non suz dignus. deinde qm̄, p seruo petebat: iō
ire, pmisit: vt nos doceat nō colere magnos: ⁊ ꝓtēnē mo-
dicos: sz pauperes ⁊ diuites similiter honorare. HIE.
Sicut aūt in cēturione cōmendam⁹ fidē: eo q̄ credit para
lyticū a saluatore posse sanari: ita pz humilitas in hoc q̄
se iudicauit indignū: cui⁹ tectū dñs intraret. vñ seqt: Et rñ
dens centurio: ait illi: Dñe non sū dignus vt intres sub te
ctum meū. RABA. Propē ꝓsciam enī vite gētilis: gra-
uari se magis dignatiōe putauit q̄ iuuari: cui⁹ etsi fide p-
ditus: nondū tñ erat sacramētis inunctus. AVG. de v.
do. Dicēdo aūt se indignū: pstitit dignū nō in cui⁹ parie-
tes: sed in cui⁹ corꝫ verbi dei christ⁹ intraret. Neqz hoc di
ceret cum tāta fide ⁊ humilitate: nisi illū quē timebat itra
re domū suā corde gustaret. nam nō erat magna felicitas
si iesus intraret in parietes eius: ⁊ nō eēt in pectore eius.
SEVERIA. Mystice aūt hoc tectū corpus ē q̄ō regit
aiam: q̄ō libertatē mētis celesti visione in se cōcludit: sed
de⁹ neqz habitare carnē: neqz tectū nr̄i corpis dedignatur
intrare. ORI. Nūc etiā qn̄ sācti ⁊ deo acceptabiles ec-
clesiarꝫ antistites sub tectū tuū intrant: tūc ibidē per eos
dñs ingredit: ⁊ tu sic estimes q̄si dñz suscipiēs. Et qn̄ cor
pus ⁊ sanguinē dñi mādūcas ⁊ bibis: tūc dñs sub tectū
tuū ingreditur: ⁊ ergo humiliās teipsū dicas: Dñe nō suz
dignus ⁊c. Ubi enī indigne ingredit: ibi ad iudiciū ingre
ditur accipiēti. HIE. Prudētia aūt cēturionis apparet i
hoc: q̄ vltra corpis tegumē latentē vidit diuinitatē. vnde
subiungit: Sed tm̄ dic verbo ⁊ sanabitur puer meus.
CHRY. sup matth. Sciebat enī qm̄ astabant illi inuisi
biliter angeli ministrātes qui omne vbū eius vtūt in op⁹
q̄ etsi angeli cessant: tñ infirmitates pceptis eius viuaci
bus expellunt. HILA. Dicit etiā centurio puerꝫ voce
posse sanari: qz salus gentiū omnis ex fide est: ⁊ pceptis
dñi vita ē vniuersorꝫ. ⁊ iō subiūgit dicens: Nā ⁊ ego hō
sum sub ptāte ꝓstitutus: hñs sub me milites. Et dico huic
vade ⁊ vadit: ⁊ alij veni ⁊ ve. ⁊ seruo meo fac hoc ⁊ facit
CHRY. super matth. Patris ⁊ filij mysteriū spūsācto
suggerēte depinxit: ac si diceret: Etsi ego sū sub ptāte alte
rius: tñ habeo ptātem iubēdi eis qui sub me sunt: sic ⁊ tu
q̄uis sis sub ptāte patris. s. inq̄tū hō: habes tñ ptātez iu-
bendi angelis. Sed forte dicet sabellius volens ondere
cundē eē patrē qui ⁊ filius ē: sic hoc eē intelligendum: Si
ego sub ptāte ꝓstitutus possū iubere: q̄tomagis tu q̄ sub
nullius ptāte. Sz hanc expositionē nō recipit text⁹. Nō
enim dixit: Si ego homo sub ptāte: sz dixit: Nam ⁊ ego
homo sub ptāte. In quo pz q̄ inē se ⁊ christū nō cōpario
nis dñiam fecit: sz rōnē similitudinis introduxit. AVGV.
de v. do. Si ego hō sub ptāte iubēdi habeo ptātē: qd tu
potes: cui omniū seruiūt ptātes? GLO. Potes p ange-
lorꝫ ministeria sine corpis pñtia dicē infirmitati vt rece-
dat: ⁊ recedet: ⁊ sanitati vt veniat: ⁊ veniet. AYMO:
Pñt aūt p subiectos cēturionis vtutes naturales intelli-
gi: in q̄bus plurimi gentiū pollebant: vel etiā cogitatio-
nes bone aut male. malis aūt dicamus vt recedāt ⁊ rece
dent: sz bonas vocamus: ⁊ veniēt: seruo q̄s nro hoc ē cor
poris: vt subjciat volūtati diuine. AVG. de cō. euan.
Huic aūt qd hic dz: videt repugnare qd ait lucas cū au-
disset cēturio de iesu: misit ad eū seniores iudeorꝫ rogās
eū vt veniret ⁊ saluaret seruū eius. ⁊ iterꝫ q̄ cū longe eēt
a domo misit ad eū centurio amicos dicēs: Dñe noli ve
xari: nō enī sū dignus vt sub tectū meū intres. CHRY.
in ho. Quidā aūt dicunt: qm̄ nō ē idez illic ⁊ hic: qd mul
tas cōiecturas hz. De illo enī ait: qm̄ synagogā nr̄am cō
struxit ⁊ gentē diligit. De isto aūt ipso iesus ait: Neqz in
israel tantā fidē inueni. vñ videt iudeū illū eē: mihi aūt vi
det idē hic ⁊ ille eē. Sz qn̄ lucas dicit: q̄ misit vt veniat:
blāditias iudeorꝫ insinuauit. CōuenienS enī ē credē cen
turionē volentē abire, phibitū eē a iudeis blādientibus ⁊
dicentib⁹: qm̄ nos adim⁹ ⁊ ꝓducimus. Sz qn̄ ab eorum
iminētia erutus ē: tūc misit dicēs: Ne estimes q̄, ppē desi
diā nō veni: sed qz me indignū estimaui vt te in domum
meā suscipere. Quod aūt matthe⁹ ait nō p amicos: sed p
seipsū hoc eū dixisse: nihil ꝗ̄riū ē: vterqz enī desideriū vi
ri repētauit. Et qm̄ de christo decētē opinionē habebat
Conuenies aūt ē opinari ⁊ ipsū postq̄ misit amicos ad-
uenientem p se hec dicē. Si aūt nō hoc dixit lucas: neqz
illud matthe⁹ nō sibi ꝗdicūt: sed cōplent q̄ ab invicē dere
linquebantur. AVG. de con. euan. Matthe⁹ ꝗ accessū
centurionis ad dñm p alios factū cōpendio dicē voluit:
qz fidē eius qua vere ad deū accedit: laudauit vt diceret
Nō inueni tantā fidē in israel. Lucas aūt iō totū qz gestū
est aperuit: vt ex hoc intelligē cogēmur: ōlit eū accepisse
dixerit matthe⁹: q̄ mentiri nō potuit. CHRY. in ho.
Neqz enī est ꝗriū q̄ fabricauit synagogā fm lucā: ⁊ q̄ h
ondit nō eē israelita: possibile enī ē iudeū nō existentē
⁊ synagogā fabricasse ⁊ gentē diligere.

¶ Audiēs aūt iesus miratus est: ⁊ sequētib⁹ se di
xit: Amen dico vobis: non inueni tantam fidem
in israel. Dico aūt vobis: q̄ multi ab oriēte ⁊ occi

dente

dente venient ⁊ recumbent cuꝫ abꝛaam ⁊ ysaac ⁊ iacob in regno celoꝝ:filij autem regni eijcient in tenebꝛas exterioꝛes. Ibi erit fletus ⁊ stridoꝛ dentiū. Et dixit iesus centurioni: Uade ⁊ sicut credidisti fiat tibi: ⁊ sanatus est puer ex illa hoꝛa.

CHRY. in ho. Sicut qd̄ lepꝛosus dixerat de christi ptate: si vis potes me mūdare: christi voce ꝓfirmat dicētis: Uolo: mūdare. ita ⁊ hic cēturionē de christi ptate testantē nō solū nō accusauit: sꝫ etiā ꝓmendauit. Sꝫ ⁊ amplius aliq̄d fecit: intentionē enim laudis euāgelista significās dicit: Audiēs aūt iesus miratus ē. ORIGE. Attēde quānū sit aut q̄le qd̄ deus vnigenitus mirat: aurū: diuitie: regna: ꝓncipatus in ꝓspectu eius sūt tanq̄ vmbꝛa vel termios decidēs. Nihil ergo hoꝛū in ꝓspectu dei mirabile ē: q̄si magnū vel ꝑciosū: sꝫ tm̄ fides hāc mirat honoꝛificās: hāc acceptabilē sibi estimat. AVG. sup genesim ꝓtra manicheos: Quis aūt i illo fecerat illā fidē nisi ipse q̄ admirabat: q̄ si ⁊ alius eam fecisset vt quid miraret q̄ ꝑsci' erat? Qd̄ ergo mirat dñs nobis mirandū eē significat: q̄bus adhuc opus ē sic moueri. oēs enim tales motus ei' nō pturbati animi signa sūt: sꝫ docētis magisteriū. CHRY. in ho. Unde plebe oi ꝑnte admiratus eē dz: ⁊ alijs exepluꝫ dedit: vt eū mirent. Seq̄t enī: Et sequentibus se dixit: Amē dico vobis: nō inueni tātam fidē in israel. AVG. cōtra faustū: Fidē laudat illius: nō aūt desertionē militie impauit. HIER. Hoc aūt de pñtibus loquit: nō de oibus retro ꝓtꝛarchis ⁊ ꝓphetis. CHRY. sup matth. Credidit enim andreas: sꝫ ioāne dicente: Ecce agnus dei. credidit petrus: sꝫ euāgelizāte sibi andrea credidit philippus: sꝫ legēdo scripturas nathanael: ⁊ pri' signū diuinitatis accepit: ⁊ sic fidei confessionē obtulit.

ORIG. Jaīrus israelis ꝓnceps ꝓ filia sua petēs: nō dixit: Dic vbo: sed veni velociter Nicodem' de fidei sacro audiēs ait: Quō pōt hoc fieri? Maria ⁊ martha dicunt: Dñe si fuisses hic: frat me' nō fuisset moꝛtu'. q̄si dubitātes q̄ vbiq̄ possꝫ adesse dei potēcia. CHRY. sup mat. Aut si volum' fidelioꝛē putare istū q̄ aplos ita testimoniū christi itelligēdū ē: q̄ vnūquodq̄ bonū hois ꝑm quātitatē ꝑsone illi' laudat. rusticū enim dicere aliq̄d sapienē magnū ē: qd̄ de philosopho nō ē mirū: sic de centurione dcm̄ ē: i nullo tantā fidē inueni in isrl'. CHRY. in ho. Nō enim erit eq̄le iudeū credere ⁊ gentile. HIER. Uel forte in cēturione fides gentiū ꝓponit israel. vñ subdit: Dico aūt vobis q̄ multi ab oriēte ⁊ occidente venient.

AVG. de ver. do. Nō oēs ait: sꝫ Multi: tm̄ ipe ab oriēte ⁊ occidēte istis duabus partib' tot' oꝛbis designat.

AYMO. Uel ab oriente veniūt q̄ statim illuminati trāseunt ab occidēte: hi qui ꝑsecutionē vsq̄ ad moꝛtē tolerauerūt ꝓ fide. vel ab oriēte quis venit cū ab infantia deseruire incipit. ab occidente: duꝫ in ipsa decrepita etate ad deū ꝑuertitur. ORIGE. Sed quō alibi dicit: q̄ pauci sūt electi: ꝓ diuersas enim generationes pauci electi sūt: si mul vo cōgregati in tpe visitatiōis multi inueniēt. Seq̄t Et recūbent. nō carnaliter iacētes: sꝫ spiritaliter reqescētes. nō tēpoꝛaliter potātes: sꝫ eternalit epulātes cū abꝛaam ysaac ⁊ iacob in regno celoꝝ. vbi lux: exultatio: glia: ⁊ lōgeuitas vite eterne. HIER. Quia aūt deus abꝛaam celi ꝓditoꝛ: pater christi ē iccirco i regno celoꝝ ē: ⁊ abꝛaam cū quo accubiture sunt nationes que crediderunt in christū filiū creatoꝛis. AVG. de ver. do. Sicut autē videm' christianos vocatos ad celeste conuiuiū: vbi ē panis iusticia potus sapia: ita videm' ⁊ iudeos reꝛprobatos. vñ sequit: Filij autē regni eijcient in tenebꝛas exterioꝛes. Judei. s. q̄ legez acceperūt. qui celebꝛant figura oium futuroꝝ que cū pñtia nō agnouerūt. HIER. Uel filios regni dicit iudeos q̄ in eis de' añ regnauit. CHRY. in ho. Uel filios regni eos dicit q̄bus regnū erat ꝓparatū: qd̄ ⁊ magis eos moꝛdebat. AVG. cōtra faustū: Si ergo nō ꝓmēdauit moyses ꝑplo israel dñi: nisi deū Abꝛaam Jsaac ⁊ Jacob: eūq̄ ipsū christus ꝓmēdat: nō ē conatos illū ꝑplm auertere a deo suo: sed iō minat' ē eos iturros in tenebꝛas exterioꝛes q̄ auersos videret eos a deo suo in cui' regno gētes vocatas ex toto oꝛbe terraꝝ recubituras dicit cū Abꝛaam ysaac ⁊ iacob: nō ob aliud q̄ q̄ fidē tenuissent dei abꝛaam ysaac ⁊ iacob. Quib' nō quasi in moꝛte coꝛrectis: vel p' passionē suā iustificatis testimoniū dñs ꝑhibebat. HIERO. Tenebꝛe aūt exterioꝛes dicunt: qm̄ qui a dño expellit foꝛas: reliquit lumen. AYMO: Quid autē ibi passuri sint: manifestat cuꝫ subdit: Ibi erit fletus ⁊ stridoꝛ dentiū. Per metaphoꝛā enim mēbꝛoꝝ penas describit toꝛmētoꝛū. Solent. n. oculi fumo tacti lachꝛymas ꝓducere: dentes vo a nimio frigoꝛe stridere ostendit ergo q̄ reꝛprobi in inferno ⁊ caloꝛē intolerabilē ⁊ frigus sustinebūt: ꝑm illud Job: Trāsient ab aq̄s niuiū ad caloꝛē nimiū. HIERO. Si aūt fletus oculoꝝ ē: ⁊ stridoꝛ dentiū: ossa demostrat: vera ē coꝛpoꝝ ⁊ coꝝ rūdē mēbꝛoꝝ q̄ ceciderant resurrectio. RABA. Uel stridoꝛ dentiū ꝓdit indignātis affectū: eo q̄ sero vnūquēq̄ penitear: sero sibi irascat: q̄ tā ꝑtinaci ipꝛobitate delinquit. REMI. Uel aliē: Tenebꝛas exterioꝛes appellat exteras nationes. quātū. n. ad historiā attinet: ꝑdicit dñs his vbis interitū iudeoꝝ: qm̄ ꝓpter infidelitatez ducēdi erāt captui ⁊ dispergēdi ꝓ diuersa regna terrarū. fletus enī ab igne solet fieri: stridoꝛ dentiū a frigoꝛe. Illis ergo ascribit fletus: q̄ in calidioꝛib' locis habitāt: sic in india ⁊ ethiopia. Stridoꝛ vero dentiū illis ascribit: q̄ in frigidioꝛibus locis cōmoꝛātur: sicut ē Hircania ⁊ Scythia.

CHRY. sup matth. Ne q̄s aūt existimet blādiriaꝝ eē hec vba: qꝛ dcm̄ erat: credere facit signū. vñ sequit: Et dixit iesus centurioni: Uade: ⁊ sicut credidisti fiat tibi. RABA. Quasi d. ꝑm mēsurā fidei fiat tibi ⁊ ista gra. Pot aūt ē meritū dñi etiā famulis suffragari: nō solum merito fidei: sꝫ etiā studio disciplīne. vñ sequit: Et sanatus ē puer ex illa hoꝛa. CHRY. in ho. Ubi velocitatē admirare: neq̄ enim solū curare: sꝫ inopinate: ⁊ in momēto tēpoꝛis hoc facere virtutē xpi oñdebat. AVG. de ver. do. Sic enim dñs domū centurionis coꝛpeno intrauit sꝫ absens coꝛpe: pñs maiestate puerū ipsū sanauit: sic ⁊ in solo iudaico ꝑplo coꝛpoꝛe fuit: apud alias gentes nec de virgine natus ē: nec passus ē: nec humana ꝑtulit: nec diuia mirabilia fecit: ⁊ tm̄ impletū ē qd̄ dcm̄ erat: Populus quez nō cogui: fuiuit mihi: i auditu aurl obediuit mihi: Judea. n. gens cogūit ⁊ crufixit: oꝛbis terraꝝ audiuit ⁊ credidit.

¶ Et cuꝫ veisset iesus i domū petri vidit socrū eius iacentem ⁊ febꝛicitātem: ⁊ tetigit manuꝫ eius ⁊ dimisit eam febꝛis: ⁊ surrexit ⁊ ministrabat eis.

AVG. Postq̄ oñdit matthēus ꝓ lepꝛosū totuꝫ genus humanū sanatū: ⁊ in seruo cēturionis gētilis ꝑplī sanationē: ꝓsequēter ꝓ socrū petri designat curationē synagoge: cū dic: Et cū veisꝫ iesus i domū petri. Pri' aūt narrat de seruo: qꝛ mai' miraculū fuit ⁊ maioꝛ gra in gētili conuerso. vel qꝛ in fine seculi synagoga ē plenarie ꝑuertēda: cū plenitudo gentiū subintrauerit: Dom' aūt petri in bethsaida erat. CHRY. in ho. Sed cur intrauit i domū petri: mihi videt cibu assūptur'. vñ sequit: Et sur. ⁊ mini. eis. Apud discipulos. n. diuertebat honoꝛās eos: ⁊ auꝛiꝛes ex hoc faciēs. Attēde aūt petri ad christū reuerētiā. hñs. n. socrū domi febꝛicitātē: nō traxit eū in domū: sꝫ expectauit doctrinā ꝓpleri ⁊ alios curari. Ab exoꝛdio. n. erudiebat: q̄ alioꝝ erāt sibiipsi ꝓponē. Quocirca neq̄ ipe eū inducit: sꝫ xps spōte adiuit: postq̄ dixit cēturio: Nō sū dignus vt itres sub tectū meū. monstrās quātū largiebat discipulo. Nō ē aūt dedignat' sub vilia tugꝛia piscatoꝛū intrare: erudiens ꝓ omnia humanū ꝑculcare tumoꝛē. Et qñq̄ q̄dē solū verbis curat: qñq̄ aūt etiaꝫ

manū extēdit. vñ ⁊ hic dr: Et teti.ma.ei⁹: ⁊ ol.eā fe. Nō eni volebat semp cū supabūdātia miracula facē: oportebat.n. interi latē: Tāgēs aūt corp⁹ nō febrē extinxit solū sed ⁊ purā tribuit sanitatē. Quia eni egritudo curabilis erat: nō curatiōis suā vtutē oñdebat: faciēdo qō ars medicinalis nō opat. vt.l. simul pfectā restituat sanitatē. vñ euāgelista hoc innuēs dicit q surrexit: ⁊ ministrabat eis.

HIER. Natura eniz hoiuz istiusmōi est: vt p⁹ febrem magē lascescāt corpa: ⁊ incipiēte sanitate egrotatōis mala sentiāt. Uerē sanitas quē pferē a dño: tota simul redit.

CHRY. in.ho. In hoc ergo qō dicit q surrexit: ⁊ ministrabat eis: ⁊ christi vtutis signū ē: ⁊ dispositōis mulieris quā erga christū oñdebat. BEDA in.ho. Mystice autē dom⁹ petri lex vel circūcisio ē. Socr⁹ ē synagoga: q̄ quodā mō ē mr̄ eccle petro cōmisse. hec febricitat: qz iuidie estib⁹ laborabat: pseqēs eccl'az: cui⁹ manū dñs tāgit: qñ carnalia eius opa in spiritalem vsum conuertit.

REMI. Uel per socrū petri pōt intelligi lex q̄ fm aplm infirmabat per carnē. i. carnalē intelligētiā. Sed cum dñs per mysteriū icarnatiōis visibilis in synagoga apparuit ⁊ ope legē ipleuit: ⁊ spiritaliter intelligēdā docuit: mox ipa sociatā grā euāgelij: tātū robur accepit: vt que fuerat ministra mortis ⁊ pene postmodum fieret vite ⁊ glorie.

RABA Uel vnaquecq̄ ala q̄ carnis cōcupiscēciis militat: q̄si febrib⁹ estuat: sed manu misericordie dñe tacta cōualescit: ⁊ per cōtinētie frena carnis lasciuiaz pstringit ⁊ mēbris qb⁹ seruierat īmūditie: seruit iustiçie. HILA Uel in socrū petri vitiosa infidelitatis estiat affectio cui adiacet libtas volūtatis: q̄ nos sibi q̄dā piugij societate cōiūgit. Ergo ingressu dñi in petri domū. i. i corpe curat infidelitas pctōrū calore estuans: ⁊ saluata officij famulatu mistrat. AVGV. de cō. euā. hoc aūt qñ fcm̄ sit. i. post q̄d vel an q̄d nō expssit matthe⁹ nō. n. post q̄d narrat post hoc etiā fcm̄ necesse ē itelligat. Mirū tm̄ iste ꝗ recoluisse itelligit: q̄ pri⁹ pmisat. Nā id marc⁹ ꝗ narrat ñq̄ illud de mūdato leproso cōmemorer q̄ post sermonē in mōte habitū de quo ipse tacuit videt ipōsuisse. Itaq̄ ⁊ lucas hoc post factū narrat de socru petri: post qō ⁊ marc⁹ añ sermonē etiā quē pltxū iterposuit q̄ pōt idē videri: quē dicit habitū in mōte matthe⁹. Quid aūt interest q̄d quo loco ponat: siue qō ex ordine iserit: siue qō omissū recolit: siue qō postea fcm̄ añ poccupat: duz tm̄ nō aduerset eadē alia narrāti: nec sibi nec alēi: qz.n. nulli⁹ ptā te ē res opportune cognitas quo q̄sq̄ ordīe recordet: satis pbabile ē q̄ vnusq̄sq̄ euāgelistarū eo se ordine credidit q̄ debuisse narrare: quo voluisz de⁹ ea q̄ narrabat ei⁹ recordationē suggerere. Quapropt vbi ordo tēporz non apparet nihil nra interesse dz: quē narrādi ordinē q̄libet eorum tenuerit.

Uespe autem feō: obtulerūt ei multos demonia habentes: ⁊ eijciebat spiritus verbo: ⁊ omnes male habentes curauit: vt adimpleretur qō dcm̄ est per esaiam prophetaz dicentem: Ipse infirmitates nras accepit ⁊ egrotationes nras portauit.

CHRY. in.ho. Quia multitudo credētiū erat iā aucta necq̄ tpe ipellente a christo abscedere patiebātur: vespe ei infirmos adducūt. vñ dr: Uespe autez fcō obtulerūt ei multos demonia hñtes. AVGV. de cō. euā. Per hoc autē q̄ dicit. Uespe autē facto: ad eiusdē diei tpe hoc pri nere satis iudicat: quāuis necesse nō sit: vbi dicit: Uespe fcō. eiusdē diei vespuz accipe. REMI. Christus autem diei fili⁹ auctor hūane salutis fons ⁊ origo toti⁹ pietatis celestē medicinaz tribuebat, vñ sequit: Et eijciebat spūs verbo: ⁊ oēs male hñtes curauit. Demones eniz ⁊ morbos solo vbo repellebat: vt his signis ⁊ vtutib⁹ oñderet se ad salutē generis hūani venisse. CHRY. in.ho. Intē de autē q̄tā multitudinē curatā trāscurrut euāgeliste: non vnūquecq̄ curatū enarrātes: sed vno vbo pelagus ineffabile miraculoz inducētes. Ne autē magnitudo miraculi ſcredulitatē immittat: si tātā plebē ⁊ varias egritudines vno tēporis momēto curauit: inducit pphetā attestātē his q̄ fiebāt: vñ subdit: Ut adimple. qō dcm̄ ē per esaiaz pphe. di. Ipse ifirmi. no. acce. RABA Nō vt sibi haberet: sed vt nobis auferret: ⁊ egrotationes nras portauit vt qō p ibecillitate viriū ferre nō poteram⁹: ille p nobis portaret. REMI. Quia humane nature infirmitatem ad hoc suscepit: vt nos ifirmos faceret fortes atq̄ robustos. HILA. Et passione corpis sui fm pphetaz dcā infirmitates humane ibecillitatis absorbuit. CHRY. in.ho. Hoc autē de peccatis magis a pphetā dcm̄ ē videt. Qualiter igit euāgelista de egritudinib⁹ hoc exponit Sed sciēdū q̄ vl' historie hic testimonium adaptauit: vel oñdit qm̄ plures egritudinū: ex peccatis sūt ataibus: nā ⁊ ipsa mors a peccatis hz radicē. HIERO. Attēdēdum autē q̄ oēs nō mane: nō meridie: sz ad vespa curātur: qñ sol occubitur⁹ ē: ⁊ qñ granū tritici in terra moritur: vt multos afferat fruct⁹. RAB. Sol.n. occubit⁹ passionem ⁊ mortē designat illi⁹ q̄ dixit. q̄diu sū in mūdo: lux sū mūdi. q̄ tpalit viuēs i carne: paucos iudeoz docuit: calcato aūt regno mortis oib⁹ p orbē gētilib⁹ fidei dona, pmisit

Uidēs autez iesus turbas multas circum se: iussit discipulos ire trans fretuz. Et accedēs vnus scriba ait illi: Magister sequar te quocūq̄z ieris. ⁊ dicit illi iesus: Vulpes foueas habent: ⁊ volucres celi nidos: Filius autem hominis nō habet vbi caput suum reclinet. Alius autem de discipulis eius: ait illi: Dñe pmitte me pmū ire ⁊ sepelire patrē meū. Jesus autez ait illi: Sequere me: ⁊ dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

CHRY. in ho. Quia christ⁹ nō solū corpa curabat: sz alam emēdabat ⁊ verā sapiam mōstrare voluit: nō solū egritudines soluēdo: sz etiā nihil ad oñsionē faciēdo. ⁊ iō dr: Ul'. aūt ie. tur. mul. circū se: iuſ disci. ire trās fretū. faciebat aūt hoc ⁊ ſſl' moderata nos capē docēs: ⁊ inuidiā iudaicā mitigās: ⁊ docēs nos nihil ad ostētationem facere. REMI. Uel hoc fecit q̄si hō volēs turbarū importunitatē declinare. Erāt aūt ei affixi. admirātes eū. ⁊ videre ipm volētes. q̄s. n. discederet a tali miracula operāti. q̄s nō in faciē ei⁹ simplicē vellet videre: ⁊ os talia loquēs: Si.n. moyses glorificatā faciē hēbat: ⁊ stephan⁹ sicē angeli: intellige cōcin dominatorē qualē decēs ē tūc apparuisse, vnde pphēta dicit: Speciosus forma pre filijs hominū. HILA. discipuloz aūt nomē nō. xy. tm̄ apostolis cōuenire estimādū est: nā preter aplos plures fuisse discipulos leginus. AGV. de cō. euā. Manifestū ē aūt alū esse diē quo iussit ire trās fretuz: nō eū q̄ sequit illū: i quo socrus petri sanata ē: quo die mare⁹ lucalq̄s eū in desertū exisse affirmant. CHRY. in ho. Uide aūt q̄liter turbas nō simplicit abūcit: vt nō offendat. Nō. n. dixit recedite: sz vltro discipulus iussit abire: spem dans turbe eūdi etiā illuc. REMI. Sz q̄d inter iussionē dei ⁊ trāsfretationē gestū sit: euangelista studuit manifestare cū ait: Et acce. vnus scri. ait illi: Ma. se. te quo ieceris.

HIERO. Iste scriba qui tm̄ litterā nouerat occidentē: si dixisset. Dñe sequar te quocūq̄z ieris: non fuisset repulsus a dño: sz quia magistruz vnuz de pluribus estimat: ⁊ litterator erat ⁊ non spiritalis auditor: ideo non habz locum in quo possit ieſus reclinare caput suū. Ostenditur autem nobis ⁊ ob hoc scribam repudiatuz: q̄ signoz videns magnitudinem sequi voluerit saluatorem: vt lucra ex operum miraculis quereret: hoc idem desiderans qō ⁊ simon magus a petro emere voluerat. CHRY. in ho. Uide etiā quātus ē tumor: Ita eniz aduenit: ⁊ locut⁹ est sicut dedignās cū turba ānumerari: sz oñdens qm̄ sup

multos ē ipse HILA. Uel aliter: Iste scriba q̃ ē vn' ex doctoribus legis an sit secuturus iterrogat: q̃si lege non ptineret hūc eē quez vtilit sequat. Igit infidelitatis affectū sub diffidētia iterrogatiōis expressit: qz fidei assuptio nō introgāda ē ſz sequēda. CHRY. in ho. Rñdet autē ei christ' nō ad interrogationē vborz: ſz ad psiliū obutās mētis. vñ sequit: Et dicit ei iesus: Uulpes foueas habēt: ⁊ volucres celi nidos: filius aūt homis non hz vbi caput suū reclinet: Ac si dicat: HIERO. Quid me ppter diuitias, ⁊ seculi lucra cupis sequi: cū tāte sim pauptatis: vt nec hospitiolū quidez habeam: ⁊ tecto vtar nō meo? CHRY. in ho. Hoc autē nō erat auertētis ſz arguētis q̃de malū psiliū: cōcedētis autē si vellet cū pauptatis expectatiōe seq̃ christū. Et vt discas eius maliciā audiens hoc ⁊ correctus nō dixit: paratus sū sequi. AVG. de ver. do. Uel aliter: Fili' hois nō habz vbi caput reclinet scilz in fide tua. Uulpes enim habēt foueas in corde tuo: qz dolosus es. volatilia celi habent nidos in corde tuo: qz elatus es. Dolosus ⁊ elatus nō me seqris: quō enī dolosus sequit simplicitatē? GRE. xix. moza. Uel aliter: Uulpes valde fraudulēta sūt aialia: q̃ in fossis vel specubus abscōdunt: cūq̃z apparuerit nūq̃ rectis itineribus: ſz tortuosis anfractionibus currūt: volucres vero alto volatu se subleuāt. Noīe ergo vulpiū dolosa atq̃z fraudulēta: noīe aūt volucrū hec aūt supba demonia designant ac si dicat: Fraudulēta ⁊ elata demonia in corde tuo inueniunt habitationē suā: humilitas autē mea requiez in supba mēte nō inuenit. AVG. de que. cuā. Intelligitur enim miraculis motus ppt inanē, iactātiā eū sequi voluisse: quā significāt aues: finxisse aūt discipuli obsequiū: q̃ fictio vulpiū noīe significata ē. RABA. Heretici aūt i sua vsutia psidentes significant p vulpes: ⁊ maligni spirit' p volucres celi: q̃ in corde iudaici ppli foueas ⁊ nidos. i. domicilia habebāt. Sequit: Alius aūt de di. illi' ait illi: Dñe pmitte me ire pmū ⁊ sepelire patrē meū. HIER. Quid sile ē inter scribā ⁊ discipulū: ille magistrū vocat: hic dñm cōfitet? HILA. Iste pietatis occasione ad sepeliendū patrē ire desiderat: ille secuturū se quo libet esse pmittit: nō magistrū q̃rēs: ſz ex magistro lucrū. Iste etiā discipulus nō introgat an sequet: iaz enī sequi se oportē credidit: ſz pmitti sibi orat sepelire patrē. AVG. de ver. do. Dñs aūt qñ parat hoies euāgelio: nullā excusationē vult inpōni carnalis hui' tpalisq̃z pietatis. ⁊ iō se dtur: Jesus aūt di. ci. seqre me: ⁊ di. mor. sepe. mor. suos. CHRY. in ho. Hoc autē dixit nō iubēs pōnere amorē q̃ ē ad parētes: ſz monstrās qm̃ nihil celestibus nego cūs nobis magis necessariū eē oportz. Et qm̃ cū toto studio his iungi debem': ⁊ neq̃z parū tardare etiā si valde leuitabilia ⁊ incitātia fuerit que attrahūt. Quid. n. magis necessariū erat q̃ sepelire patrē? Quid etiā facilius? neq̃z enim tps multū psumēdū erat. p hoc etiā eū dñs a mlris malis eripuit: puta lucrib' ⁊ merorib' ⁊ ab his q̃ hic expectāt. Post sepulturā. n. necesse iā erat ⁊ testamēta scrutari: ⁊ hēditatis diuisionē ⁊ alia huiusmodi: ⁊ ita fluctuationes ex fluctuatiōib' ei succedētes a lōge eū a veritatis abducē poztu. Si autē adhuc tumultuaris: excogita qm̃ multi infirmos nō pmittūt scire: nec ad monumētum seq̃: etiā si pz aut mr aut fili' sit q̃ defūct' ē. nec ex hoc incusātur credulitatis: ſz ptrariū credulitatis eēt. Et multo maius malū ē abducē hoiem a spiritalib' sermonib': ⁊ maxime cū fuerit q̃ hoc ppleant. Erāt. n. q̃ cōpleturi erāt huius funeris sepltura. vñ dic: Dimitte mor. sepe mor: suos. AVG. de ver. do. Quasi d. Pz tu' mortu' ē. Sūt alq̃ mortui q̃ sepeliāt mortuos suos: qz ifideles sr. CHRY. in ho. In quo mōstrat qm̃ hic mortuus nō erat ei'. etenī q̃ defūctus erat: sic estimo de numero infideliū erat. Si aūt admiraris iuuenē qm̃, p negocio ita necessario interrogauit iesū: ⁊ nō spōtanee abijt: multo magis admirare: qm̃ ⁊ phibitus pmāsit qd nō erat magnitudinis cū non ppt desidiā fecerit: ſz vt nō intercideret negociū magis necessariū. HILA. Ire qz accepim' in dñice oionis ex ordio ita pmū pcandū: Pz nr q̃ es in celis. ⁊ in discipulo credētis populi psona admonet q̃ pater sibi viu' in celis est: Deinde inter fidelem filium patrēq̃z infidelem ius paterni nominis nō relinqui. Admonuit etiā nō admisceri memorijs scōrū mortuos infideles: ⁊ etiam eos cē mortuos q̃ extra deū viuūt: ⁊ iccirco mortui sepeliant a mortuis: qz p dei fidez viuos viuo oporteat adherere. Si aūt mortuū sepelit mortu': nō ōbem' curā habē mortuorz: ſz viuētiū: ne dū solliciti sum' de mortuis: nos q̃z mortui appellemur GRE. iiij. mo. Mortui etiā mortuū sepeliūt: cū pcōres pcōrib' fauēt. Qui. n peccātē laudib' psequunt: extinctū sub vborz suorz aggere abscōdūt. RABA. Notādū ē in hac snia: aliqñ minora bona pretermittēda sūt, p vtilitate maiorz. AVG. de con. euan. Qz aūt mattheus dicit tūc istud gestū eē qñ iussit vt irent trās fretū: lucas vo ambulātib' illis in via nō ē ptrariū: qz viā vtiq̃z ambulabāt: vt venirēt ad fretū.

¶ Et ascendente eo in nauiculam secuti sunt eū discipuli eius: ⁊ ecce motus magnus factus est in mari: ita vt nauicula operiretur fluctib'. Ipe vero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli ei': ⁊ suscitauerunt eum dicentes: Domine salua nos: perimus. Et dicit eis iesus: Quid timidi estis modice fidei? Tunc surgens impauit uentis ⁊ mari: ⁊ facta est trāquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes: Qualis est hic: qz uēti ⁊ mare obediunt ei?

¶ ORIG. Luz multa magna ⁊ mirāda oñdisset christus in terra: trāsit ad mare: vt ibidē excellētia opa demōstraret quaten' terre marisq̃z dñm se esse cūctis oñderet. vnde dicit: Et ascēdēte eo in nauiculā secuti sūt eū discipuli eius. Nō imbecilles ſz firmi ⁊ stabiles in fide. Hi ergo secuti eū: non tm̃ gressus eius sequētes: ſz magis sāctitatez comitantes. CHRY. Accepit aūt discipulos secuz ⁊ in naui vt ad vtraq̃z eos erigeret, ⁊ ad hoc q̃ in piculis nō stupescerent: ⁊ ad hoc q̃ in honorib' moderata de se autument. vt enim nō magna de se saperent, ppter hoc q̃ alijs dimissis eos retinuerat: pmittit eos fluctuari. Ubi enim miraculorz ostēsio erat: plebez permittit adesse. vbi autē tentationū ⁊ timorū arreptio: athletas orbis terrarz quos excitaturus erat: hos solos assumit. ORIG. Ingressus ergo nauiculā fecit turbari mare. vñ sequit: Et ecce motus magnus factus ē in mari: ita vt nauicula operiretur fluctibus. Hec tempestas nō ex se orta ē: ſz potestati paruit imperantis qui educit ventos de thesauris suis. Facta est autē tempestas magna vt magnū opus ostēderetur: quia quāto magis fluctus nauicule irruebant: tāto magis discipulos timor conturbabat: vt plus desiderarent se liberari p mirabilia saluatoris. CHRY. Quia enim viderāt alios christi beneficia accepisse: no autē similiter aliquis estimat que in alienis corporibus fiunt: ⁊ que in seipso oportuit p familiarē sensū eos potiri beneficijs christi. ⁊ ideo voluit hanc fieri tempestatē: vt p liberationē manifestiorē accipiant beneficij sensum. Erat autem hec turbatio typus futurarū tentationū: de quibus paulus dicit: Nolo vos ignorare fratres: quoniā grauati sumus supra virtutem. Ut ergo daret tēpus formidini sequit: Ipse vero dormiebat. Si enim vigilante eo, facta fuisset tempestas: vel non timuissent: vel non rogassent: vel neq̃z posse ipsum tale aliquid facere crederent. ORIGE. Est autē res mirabilis ⁊ stupenda: is qui nunq̃ dormit neq̃z dormitat dormire dicitur. Dormiebat quidem corpore sed vigilabat deitate: demonstrans quia verum humanum portabat corpus: qd̃ corruptibile induerat,

Corpore itaq; dormiebat vt apl'os faceret vigilare: ⁊ ne oēs nos vnq; aio dormiamus. Tāto aūt metu discipuli fuerāt cōterriti ⁊ pene aio alienati: vt irruerēt in eū: ⁊ nō modeste ac leuiter suggererēt: sz turbulēter suscitarēt eū. vñ sequit: Et accesserūt ad eū di. ei' ⁊ susci. euz di. Dñe: salua nos pimus. HIE. R. Hui' signi typū in iona legim': qñ ceteris piclitantibus ipse securus eit ⁊ dormit ⁊ suscitat. ORIG. O veraces discipuli Saluatorē vobiscuz habetis: ⁊ de piculo timetis? Vita vobiscū ē ⁊ de morte soliciti estis? Sz rñdeant: paruuli sum' ⁊ adhuc infirmi: iō q; timem'. vñ sequit: Et dicit eis iesus: Quid timidi estis modice fidei? Quasi diceret: si potentē me sup terraz cognouistis: qre nō creditis q; ī mari potēs sim? Et si moz irrueret: nonne debuistis eā pstantissime sustinē? Qui modicū credit arguet: q; nihil credit ptēnet. CHRY. ī ho. Si aūt aliq; dixerit: qm nō fuit modice fidei: accēdētes excitare iesū: hoc signū fuit: q; nō decentē de ipso opinionē habebāt. Nouerāt q; excitat' poterat mare increpare nondū aūt q; dormiēs. Propē hoc etiā neq; pñtibus turbis hoc signū fecit: vt nō accusent modice fidei: sz discipulos solū accipiēs corrigit ⁊ pri' soluit turbationē aq;rū. vñ sequit: Tūc surgēs impauit vētis ⁊ mari: ⁊ facta ē tranqllitas magna. HIER. Ex hoc aūt loco intelligimus q; oēs creature sentiāt creatorē. q;bus. n. impat: sentiūt impantē: nō erroze hereticoz: q; oia putāt aianti sensibilia ēē: sz maiestate cōditoris q; apud nos insensibilia sūt: illi sensibilia sūt. ORIG. Impauit ergo vētis ⁊ mari: ⁊ de magno vēto facta ē tranqllitas magna. Decet eni magnū magna facē: ⁊ iō q; pri' magnifice pturbauit, pfundū maris: nūc iterū trāquillitatē magnā fieri iussit: vt discipuli nimiū cōturbati: magnifice lerarent. CHRY. ī ho. In hoc etiā oñdit q; ois cōfestim soluta ē tēpestas: ⁊ neq; semita turbatiōis remāsit: qd quidē extraneū erat. Cū. n. nālter fluctuatio termiat vsq; ad multū tps aque pcutiunt: sz hic simul oia solucbant. vñ qd de patre dcm ē: Dixit: ⁊ stetit spūs, pcelle. hoc christ' ope impleuit. solo eniz verbo ⁊ pcepto sedauit ⁊ refrenauit. A visu aūt ⁊ a sono ⁊ ex vtēdo nauigio q; aderant: eū hoiem estimabāt, ppt hoc in admiratiōez ceciderūt. vñ sequit: Porro homines mirati sūt dicētes: qlis ē hic: q; venti ⁊ mare obediūt ei? GLO. Chrysostom' ponit hāc lram: Qualis ē hic hō. sonus. n. ⁊ qd apparebat hoiem demōstrabat: sz mare ⁊ tranqllitas deū oñdebat. ORIG. Sed q; hoies mirati sūt? Nō putes h apl'os significatos. nusq; n. inueni mus pter honorē cognominari: ⁊ dñi discipulos sz sēp aut apl'i aut discipuli noiant. Mirabant ergo hi hoies q; cū eo nauigabāt: quoz erat nauicula. HIER. Si aūt q; pptentiose voluerit eos q; mirabant fuisse discipulos: rñdebimus recte hoies appellatos: q; necdū nouerant potentiā saluatoris. ORIG. Nō autē interrogātes dicūt: qual' ē iste: sz asserentes: qr iste talis ē: cui vēti ⁊ mare obediunt. Qualis ergo ē iste. i. quantus: q; fortis: q; magnus. Jubet oī creature: ⁊ nō supgrediē iussionē ei'. soli hoies resistūt: ⁊ iō in iudicio dānabunt. Mystice aūt oēs in scē ecclesie nauicula cū dño p hūc vndosū supnatamus mūdū. Ipse autē dñs pio obdormit sōno: patientiā nostraz ⁊ impioz pniam expectās. HILA. Uel dormit: eo q; sōno nro psopiat in nobis. Maxie autē aliud accidit: vt a deo auxiliū in piculi metu sperēmus: atq; vtinam vel spes sera pfidat se piculū posse euadere: christi itra se vigilante virtute. ORIG Alacriter ergo accedamus ad eū cū, ppheta dicētes: Exurge quare obdormis dñe, ⁊ ipse impabit vētis. i. demonib': ⁊ cōcitant fluctus. i. pricipes hui' mūdi ad pscutiōes scis ĩmittendas: facitq; trāquillitatē magnā circa corp' ⁊ spm: pacē ecclesie: ⁊ serenitatē mūdo. RABA. Uel aliter: Mare est estus seculi. Nauicula qua xps ascēdit: intelligit arbor crucis: cuius auxilio fideles trāsactī mūdi fluctib' peruenīūt ad celestē patriā q;si ad littus securū: in q; christ' vna cū suis ascendit. vñ prius ait: Qui vult venire post me: abneget semetipsū: ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequat me. Cū ergo xps ī cruce posit' fuisset: motus magn' fact' ē: q; cōmote sūt mentes discipuloz de ei' passione: ⁊ nauicula operta ē fluctib': q; tota vis psecu tōis circa crucē christi fuit. vbi. s. morte occubuit. vñ dictū ē: Ipse vo dormiebat. Suū dormire mori ē. Excitant aūt discipuli dñz: dū turbati morte: maximis votis resurrectionē q;rūt dicētes: Salua resurgēdo: q; perimus turbatiōe tue mortis. Ipse vo resurgens increpat duritiā cordis coz vt alibi legit. Impauit auē vētis: q; diaboli supbiā strauit. Imperauit mari: q; vesaniā iudeoz desiecit: ⁊ facta est trāquillitas magna: q; sedate sūt mētes discipuloz visa resurrectiōe. GLO. Ut nauicula ē eccl'ia pñs ī q; xps cū suis mare scli trālit: aqs psecutoz cōpescit. vñ miremur ⁊ gras agamus.

Et cuz venisset iesus trans fretuz in regionez gerasenoz occurrerūt ei duo hñtes demonia de monumentis exeūtes seui nimis: ita vt nemo posset trāsire per viam illā. Et ecce clamauerūt dicentes: Quid nobis ⁊ tibi iesu fili dei: Venisti huc añ tēpus torquere nos? Erat autē non longe ab illis grex multoz porcoz pascens. Demones autem rogabant eum dicentes: Si eijcis nos hinc: mitte nos in gregez porcoz. Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierūt in porcos. Et ecce magno impetu abijt totus grex pceps in mare: ⁊ mortui sunt in aquis. Pastores autez fugerūt: ⁊ venientes in ciuitatez nunciauerunt hec oia: ⁊ de his qui demonia habuerāt. Et ecce tota ciuitas exijt obuiā iesu ⁊ viso eo rogabāt euz vt trāsiret a finibus eorum.

CHRY. in ho. Quidā hoies xpz hoiem eē dicebant venerūt demones diuinitatē eius diuulgantē: vt q; mare, pcellosū ⁊ rursus quietū non audierāt: demones audirent clamātes. vnde dicit: Et cū venisset trans fretū in regionē gerasenorū: occurrerūt ei duo hoies hñtes demonia RABA. Gerasa vrbs ē arabie trans iordanem iūcta monti galaad quem tenuit tribus manasse: non longe a stagno tyberiadis: in quo porci precipitati sūt. AVGV. de con. euan. Q; autē matheus duos dicit fuisse q; demonia patiebant: marcus autez ⁊ lucas vnum cōmemorant: intelligas vnum eorū fuisse psone alicuius clarioris ⁊ famosioris: quem regio illa maxime dolebat: ⁊ p cuius salute plurimū satagebat: de quo facti hui' fama preclarius fragrauit. CHRY. in ho. Uel lucas ⁊ marcus vnū eorū seuiorē elegerunt: vnde ⁊ eius calamitatez exprimunt. lucas. n. dicit q; ruptis vinculis agebatur in deserto: marcus aūt q; ⁊ lapidibus seipsuz interciedebat nec tamē dicunt: quoniā vnus solus erat: ne matheo contraria dicē viderent. Per hoc aūt q; subdit: De monumētis exeuntes. pernitiosū dogma imponere volebant. s. q; anime morientiū demones fiant. vnde multi auruspicuz occidunt pueros: vt animam eorū cooperantē habeāt: propter qd ⁊ demoniaci clamant: qm anima illius ego sum. Non est autē anima defuncti que clamat: sed demon hoc fingit vt decipiat audientes. Si eniz in alterius corpus animā mortui possibile esset intrare: multo magis in corpus suum. sed neq; habet rationez: iniqua passz 'anima coopari iniqua sibi facienti: vel hominē posse virtutem incorporeaz in aliaz trāsmutare substantiā. s. animā in substantiā demonis. Neq; eni in corporibus hoc machinari quis potest: vt in hominis corpus faciat asini corpus. neq; eniz rationabile est animā a corpore sepatam h iam oberrare. Justoz. n. aie ī manu dei st. vñ ⁊ q; puerorz: neq; eniz male sūt. Sz ⁊ q; pctōz sūt: cōfestim hinc

abducunt. ⁊ hoc manifestũ est ex lazaro ⁊ diuite. Quia vo nullus eos afferre audebat ad christuꝫ ppꝰ seuitiaꝫ hos demoniacos: xps ad eos vadit. Que qdẽ eorꝫ seuitia destinat cũ subdit: Beui nimis ita vt nemo possit trãsire p viã illã. Sed q: alios ,phibebãt ptrãsire: obstruentẽ igit viã inuenerũt. Ereniꝫ flagellabant inuisibiliter: intolerabilia patiẽtes ex christi pnitia. vñ sequit: Et ecce clamauerũt dicẽtes: Quid nobis ⁊ tibi iesu fili dei? HIE. Nõ ẽ aũt volũtatis ista cõfessio quã pmitũ sequit pnitentiũ: sꝫ necessitatis extorsio q̃ cogit inuitos: velut si serui fugitiui post multũ tpis dñm suũ videãt nihil aliud nisi de vberibus depcant: sic ⁊ demones cernentes dñm in tris repẽte vsari: ad eos iudicãdos se vẽisse credebãt. Ridiculũ aũt putãt qdã demonia scire filiũ dei ⁊ diabolũ ignorare: cor q minoris malitie sint isti q̃ ille cuius satellites sũt: cũ ois scia discipulorꝫ ad magistrũ referẽda sit. AVG. ẽx. de ci. dei. Tantũ aũt inotuit eis de ꝰ: quãtũ voluit: tãtũ aũt voluit quãtũ oportuit. Innotuit ergo eis nõ p id qd vita eterna ẽ ⁊ lumẽ qd illuminat pios: sꝫ p q̃daꝫ tpalia sue virtutis effecta: ⁊ occultissime pnitie signa que ãgelicis spiritibus etiã malignis potius q̃ infirmitati hominũ pnt eẽ pspicua. HIERO. Sed tn tã demones q̃ diabolus suspicari magis filiũ dei q̃ nosse intelligẽdi st. AVG. in li. de q. no. ⁊ ve. testi: Qd aũt demones clamant: Quid nobis ⁊ tibi iesu fili dei: magis ex suspitione q̃ ex cognitione dixisse credẽdi sũt. Si eũ cognouissent: nũq̃ dñm glorie crucifigi pmisissẽt. REMI. Sꝫ qtiescũ qꝫ ei ꝰ vtute torqbant: ⁊ signa ⁊ miracula faciẽtẽ videbãt: estimabãt eẽ filiũ dei: postq̃ videbãt eũ esurire ⁊ bis silia pati dubitabãt: ⁊ credebãt hoiem purũ. Cõsiderãdũ ẽ q̃ etiã iudei increduli dicẽtes christuꝫ in beelzebub eiecisse demonia: ⁊ arriani dicẽtes eũ eẽ creaturã: non solũ iudicio dei: sꝫ etiã demonũ pfessione dãnari merent q̃ christũ filiũ dei dicũt. Recte aũt dicũt: Quid nobis ⁊ẽ hoc ẽ nihil cõe ẽ nr̃e malicie ⁊ tue gr̃e: q: sm apl̃m: nulla societas ẽ lucis ad tenebras. CHRY. in ho. Ut aũt nõ videret adulatiõis hoc eẽ: ab experiẽtia clamabãt dicẽtes: Uenisti aũ tps torqre nos. AVG. viij. de ciui. dei: Sive q: subitũ illis fuit qd futurũ qdẽ: sꝫ tardi ꝰ opinabant: sive q: pditionẽ suã hãc ipsã dicebãt: q: fiebat vt eorꝫ cognitio spneret: ⁊ hoc erat aũ tps iudicij quo eterna dãnatione puniẽdi sũt. HIE. Pnitia etiã saluatoris tormẽta sũt demonũ. CHRY. in ho. Nõ aũt poterãt dicere se nõ peccasse: q: eos xps inuenerat mala operãtes ⁊ factura dei puniẽtes. vñ estimabãt ppꝰ supabũdantiã malorꝫ q̃ fecerãt q̃ nõ expectaret i eis tps extreme punitionis q̃ erit in die iudicij. AVG. de cõ. cuã. Q: aũt verba demonũ diuersimode ab euãgelistis sũt dicta: nõ hꝫ aliqd seruputi: cũ vel i vnã redigi sniam: vel oia dicta possint intelligi: nec q: pluraliter apud matth. apud illos aũt singulariter loquit cũ ⁊ ipsi narrẽt q̃ interrogat ꝰ qs vocaret: legionẽ se eẽ rñdit: eo q̃ multa eẽnt demonia. Sequit: Erat autẽ nõ lõge ab eis grex porc. mul. pascẽs: demones autẽ ro. eũ di. si ejjcis nos hinc: mitte nos in porcos. GRE. ũ. mora. Scit. n. diabol ꝰ q: qõlibꝫ agere ex semetipo nõ sufficit: q: nec p semetipꝫ i eo q̃ ẽ spũs existit. REMI. Sꝫ iõ nõ petierũt vt in hoies mitterent: q: illũ cuius virtute torquebant: humanã speciẽ gestare videbãt. Nec etiãꝫ petierũt: vt in pecora mitterent: q: pecora dei pcepto mũda sunt aialia: ⁊ tũc in tẽplo dei offerebant. Pre alijs aũt imũdis in porcos mitti petierũt: q: nullũ animal est imũdius porco: vñ ⁊ porcus dr̃ q̃si spurcus: eo q̃ i spurcitijs delectet: sic ⁊ demones spurcitijs pctorũ delectãt: Nõ aũt petierũt vt in aere mitterent ppꝰ nimiã cupiditatẽ nocẽdi hoibus. Sequit. Et ait illis: Ite. CHRY. in ho. Nõ aũt hoc fecit iesus q̃si a demonijs pluasus: sꝫ multa hinc dispẽsans: vnũ qdẽ vt instruat magnitudinẽ nocumẽti demonũ q̃ illis hoibus insidiabant: aliud vt dicãt oẽs: qm̃ neqꝫ aduersus porcos audent: nisi ipse concesserit. Tertiũ vt ondẽt q̃ grauiora in illos hoies opati eẽnt: q̃ in porcos: nisi eẽnt hoies illi inter calamitates diuina puidẽtia aduiti. magis eniꝫ odio hnt hoies q̃ irrõnabilia. Per hoc aũt manifestũ ẽ qm̃ nullus ẽ q nõ patiat diuina puidẽtia. Si aũt nõ oẽs siliter neqꝫ fm vnũ modũ: ⁊ hec etiã puidẽtie maxima spes ẽ. ad id aũt qd vnicuiqꝫ expedit puidẽtia ondit. Cũ pdcis aũt ⁊ aliõ ex hoꝰ dicimus: qm̃ nõ cõiter oiuꝫ puidet solũ: sꝫ singularit vniuscuiusqꝫ qd in demoniacis his aliquis aspiciet manifeste q̃ olim suffocati essent: nisi diuia pcuratioe potiti eẽnt: ⁊ preterea etiã cõcessit abire in gregẽ porcorꝫ: vt q regiões habitabãt illas: discãt eiꝰ virtutẽ. Ubi. n. nullꝰ cũ cognouerat fulgẽ faciebãt miracula vt eos in sue diuinitatis pgnitionẽ trahãt. HIE. Nõ ergo vt pcedẽt saluator demonibus qd petebãt dixit Ite: sꝫ vt p interfectionẽ porcorꝫ hoibus salutis occasio pberet: Sequit: At illi excũtes. s. ab hoibus. Abierũt in porcos. ⁊ ecce magno ipetu abijt totus grex pceps in mare: ⁊ mortui sunt in aqs. Erubescat manicheus si de eadẽ substãtia ⁊ ex eodẽ origine hominũ bestiarũq̃ sũt aie quõ ob vniꝰ hois vel duorꝫ salutẽ duo milia porcorꝫ suffocant? CHRY. in ho. Jõ aũt porcos demones occiderũt: q: vbiqꝫ hoies in mesticiã mittere studẽt: ⁊ de pditione letant. Dãni etiã magnitudo augebat eiꝰ qd factũ erat famã. a multis eniꝫ diuulgabat. s. ab his q̃ curati erãt a porcorꝫ dominijs ⁊ a pastoribꝰ. vñ sequit: Pastores aũt fugerũt ⁊ venientes in ciuitatẽ nũciauerunt oia. ⁊ de his q̃ demonia habuerãt: ⁊ ecce tota ciuitas exijt obuiã iesu. Sꝫ cũ deceret eos adorare ⁊ admirari virtutẽ: emittebãt cũ a se. vñ sequitur: Et viso corogabãt eũ vt trãsiret a finib ꝰ eorꝫ. Intuere aũt ⁊ christi mãsuetudinẽ post virtutẽ: q: n. bñficia adepti abigebãt eũ: nõ restitit sꝫ recessit: ⁊ eos q̃ indignos se nũciauerũt eius doctrina dereliquit: dans eis doctores liberatos a demonib ꝰ ⁊ porcorũ pastores. HIER. Uel q̃ rogant vt trãseant fines eorꝫ: non de superbia hoc faciũt: sed de humilitate qua se indignos dñi pnitia iudicabant: sicut ⁊ petrꝰ ait: Exi a me dñe: q: vir pctor sũ. RABA. Interpretat gerasa colonũ ejjciẽs: vel aduena ppũ quas: hoc ẽ gẽtilitas que diabolũ a se eiecit. Et que priõge mõ facta ẽ, ppe post resurrectionẽ visitata a christo p predicatorẽ. AMBRO. sup lucã: Duo quoqꝫ demoniaci figurã poplũ gẽtilis accipiũt: quoniã cũ tres filios noe genauit: cham: sem: ⁊ iaphet: sem tñmõ familia in possessionẽ accita ẽ dei: ex duobꝰ aũt alijs nationũ populi pupullularũt. HILA. Unde extra vrbẽ. i. extra legis ⁊ ppbarꝫ synagogã duos hoies i monumẽtis demones detinebãt duarũ. s. gentiũ origines: itra defũctorꝫ sedes ⁊ mortuorꝫ reliqas obsederãt: efficiẽtes ptereũtibꝰ viã vite pnitis infestã. RABA. Uel nõ imerito i monumẽtis illos bitasse significauit. qd. n. aliõ st corpa pfidorꝫ nisi qdã defũctorꝫ sepulchra: i qb ꝰ nõ dei fmo: sꝫ aia peccãtis morte recludit. Dicit aũt: Ita vt nẽo possit trãsire p viã illã. q: ante aduẽtũ saluatoris i uia gẽtilitas fuit. Uel p duos iudeos ⁊ gẽtes accipe q̃ nõ hnt i domo. i. i pscia sua nõ reqescebãt. In monumẽtis manebãt. i. in opibus mortuis delectabant: nec sinũt p viã fidei: quã viã iudei ipugnãt aliquẽ trãsire. HILA. Occursus aũt eorꝫ concurrẽtiũ ad salutẽ volũtas iudicat. videtes aũt demones nõ sibi iã locũ i gẽtib ꝰ derelinq: vt patiãt habitare se i hereticis depcantur: qbus occupatis: i mare. i. cupiditatẽ secularẽ demonũ pcipitãt instictu: cũ reliqrũ gentiũ ifidelitate moriũt. Uel porci sũt q̃ lutulẽtis delectant actib ꝰ. nã nisi qs porci more vixerit: nõ i eũ diaboli accipiunt ptãtẽ: aut ad pbandũ tm̃ nõ ad pdendũ accipiẽt: Q: aũt in stagnũ pcipitati sũt porci: significat etiã q̃ libato populo gentiũ a dñatione demonũ in abditis agunt sacrilegos ritus suos q̃ christo credere noluerũt: ceca ⁊ pfũda curiositate submersi. Q: aũt pastores porcorꝫ fugientes ista nũciãt: significat quosdã ⁊ etiã pmates ipiorũ quãq̃

nanã legez fugiant: potentiã tñ christi stupendo prædi-
c non cessant. Qui autẽ magno timore pcussi: rogant vt
ab eis discedat. significat multitudinem vetusta sua vita
delectatã: honorare quidẽ se nolle christianã legem duz
dicũt: q eã implere nõ pñt. Vel vrbs illa iudaici ppli ha
bnit speciem que christi operibus auditis: dño suo ob-
uiam pergit: pbibens ne fines suos vrbẽqz contingeret.
neqz enim euangelia recepit. CA. IX.

ET ascẽdens iesus in nauiculam transfreta
uit z uenit in ciuitatez suã. Et ecce offere
bant ei palyticũ iacentẽ in lecto. Videns
autez iesus fidẽ illorũ: dicit palytico. Confide fili.
Remittunt tibi peccata tua. Et ecce quidã de scri
bis dixerunt intra se: Hic blasphemat. Et cuz vi-
disset iesus cogitatões eorũz dixit: Ut qd cogita-
tis mala in cordibus uestris? Quid est facilius di
cere: dimittunt tibi peccata tua: an dicere: surge z
ãbula? Ut aũt sciatis qz filius hois hz ptãtez ĩ terra
dimittẽdi pctã: tũc ait palytico: Surge tolle lectũ
tuuz z vade in domuz tuã. Et surrexit z abijt ĩ do
muz suã. Videntes autẽ turbe timuerunt: z glori
ficauerunt deũ qui dedit potestatẽ talẽ hominib⁹.

CHRY. in ho. Mõstrauit supius xps suã vtutẽ p do
ctrinã qñ docuit eos vt ptãtẽ hñs p lepr̃osũ qñ dixit: Vo
lo: mũdare. p cẽturionẽ q dixit: Dic vbo z sanabit puer
me⁹. p mare: qõ vbo refrenauit. p demones q eũ confite
bant. Hic aũt rursus alio maiori mõ inimicos eius co-
git confiteri eqlitatẽ honoris ad patrẽ. vñ ad hoc oñden
dũ subdit: Et ascẽdens in na. trãsfr. ve. in ci. suã. Nauigiũ
aũt intrãs ptrãsit: q pede mare poterat ptrãsire. nõ. n. sp
mirabilia volebat facẽ: ne incarnationis noccat rationi.

IOAN. eps: Creator aũt rerũ orbis tre dñs postea
q̃ se ppt nos nra ãgustiauit i carne: cepit habẽ humanã
patriã: cepit ciuitatis iudaice eẽ ciuis: pentes habẽ cepit
parẽtũ oium ipse parẽs vt attrahẽt charitas q̃s dispse-
rat met⁹. CHRY. in ho. Ciuitatẽ aũt suã hic caphar-
naũ dicẽ. alia. n. eũ suscepat nascẽtẽ. s. bethleẽ: alia eũ nutri
uit. s. naçareth: alia aũt habuit ꝓtinue habitãtẽ. s. caphar-
naũ. AVG. de cõ. euã Vel aliẽ: Qõ matthe⁹ hic scribit
de ciuitate dñi: marc⁹ aũt de capharnaũ: difficili⁹ solue-
ret: si matthe⁹ naçareth noiaret. nẽ vo cũ potuerit ipa ga
lilea dici ciuitas xpi: qz in galilea erat naçareth: sic ĩ vni-
uersũ regnũ romanũ in tot ciuitatib⁹ pstitutũ dr̃ mõ ro-
mana ciuitas. Quis dubitauerit vt veniẽs ĩ galileã dñs
recte diceret venisse in ciuitatẽ suã: in qcũqz eẽt oppido
galilee: psertim qz z ipsa capharnaũ extollebat ĩ galilea
vt tanq̃ metropolis haberet. HIE. Vel ciuitatẽ ei⁹
nõ aliã itelligam⁹ q̃ naçareth. vñ z naçaren⁹ appellat⁹
ẽ. AVG. de cõ. euã. Et fm h dicim⁹ mattheũ ptermisis
se q gesta sũt postea q̃ Jesus venit in ciuitatẽ suã donec
veiret capharnaũ: z hic adiũxisse de sanato palytico: sic
ĩ multis faciũt ptimittẽtes media tãq̃ hoc ꝓtinuo sequat:
qõ sine vlla ptermissiõis significatiõe subiungunt. z hoc
mõ hic subdit: Et ecce offerebãt ei paralyticũ iacentẽ in
lecto. CHRY. i ho. Paralytic⁹ aũt h alter ẽ pter eũ q ĩ
ioãne pont. Ille qdẽ ĩ natatorijs iacebat: h aũt ĩ caphar-
naũ. z ille famulis carebat: hic aũt hẽbat eos q̃ sui curã
habebãt: q z portãtes eũ attulerũt. HIERO. Obtule
rũt aũt ei iacentem in lecto: qz ipse ingredi nõ valebat.

CHRY. in ho. Nõ aũt vbiqz ab egris solũ q̃rit fidem:
puta cũ isaniũt: vel alit ab egritudine ĩ excessu fuerit mẽ
tis. vñ subdit: Videns aũt iesus fidẽ illorũ. HIE. Nõ ei⁹
qui offerebat: sz eor̃ q offerebãt. CHRY. in ho. Quia
igit tãtã oñdũt fidẽ monstrat z ipse suã vtutẽ: cũ oi ptãte
soluẽs pctã, vñ seqt: Dixit paralytico: Cõfide fili remit
tunt tibi pctã. IOAN. eps: Quãtũ valet apud deũ fi-
des ꝓpria apud quẽ sic valuit aliena: vt ius z extra sana
ret hoiem. Audit veniã z tacet paralytic⁹: nec vllã rñdet
gratiã: qz plus corporis q̃ aie tẽdebat ad curã. Merito ꝗ
xps offerẽtiũ recipit fidẽ: nõ vecordiã iacẽtis. CHRY.
Vel erat magna fides etiã hui⁹ infirmi. nõ. n. pmisisset se
submitti: vt ali⁹ euãgelista dicit p tectũ nõ credẽs. HIE.
O mira humilitas: despectũ z debilẽ: totis mẽbrorũ co-
pagibus dissolutũ filiũ vocat: quẽ sacerdotes nõ digna-
bant attingere. aut certe iõ filiũ: qz dimittunt ei pctã sua:
vbi dat nobis itelligẽtia pp pctã plerasqz euenire corpo
rũ debilitates. Et iccirco korsitã pri⁹ dimittunt pctã: vt
causis debilitatis ablatis sanitas restituat. CHRY. in
ho. Scribe aũt diffamare volẽtes: etiã nolẽtes fecerũt cla
rere qõ factũ ẽ. eorũ. n. emulatiõe ad signi oñstionẽ vsus ẽ
xps: hoc. n. ẽ supabũdantia ei⁹ sapie qõ sua p inimicos
manifestat. vñ sequit: Ecce quidã de scribis dixerũt itra
se: Hic blasphemat. HIE. Legim⁹ i, ppheria: Ego suz q̃
deleo oẽs iniqtates tuas. Cõsequẽt ergo scribe: qz hoiem
putabãt z verba dei nõ intelligebãt: arguũt cũ vitio blas
phemie. Videns aũt cogitatiões eorũ oñdit se deũ q̃ põt
cordis occulta cognoscẽ: z quodãmõ tacẽs loquit: Eadẽ
potẽtia q̃ cogitatiões vras intuetur: possũ z hoib⁹ delicta
dimittẽ. Ex vobis itelligite qd paralytic⁹ psequat. vñ seq
tur: Et cũ vidisset iesus cogi. corũ dixit. Ut quid cog. ma.
in cor. vrs? CHRY. in ho. Nõ quidẽ corũ destruxit su
spitionẽ: q. s. cogitabãt eũ pdicta dixisse vt deũ. Si enim
nõ eẽt eqlis deo pri oportebat eũ dicẽ longe sum ab hac
ptãte. s. dimittẽdi pctã: nũc aũt ptrariũ firmauit sua voce
z miraculi oñstione. vñ subdit: qd est facili⁹ dicẽ: dimittũ.
tibi pecca. tua: an dicẽ: surge z ambula? Quãto quidẽ aia
corpe potior ẽ: tãto pctm dimittẽ mai⁹ ẽ q̃ corp⁹ sanare.
Sz qz illõ qdẽ nõ mãifestũ: h aũt manifestũ: fac mir⁹ qõ
ẽ manifesti⁹: vt demõstret mai⁹ z nõ manifestũ. HIE.
Utrũ. n. sint palytico pctã dimissa: sol⁹ nouerat q dimitte
bat. Surge aũt z ãbula. taz ille q surgebat: q̃ bi q surgẽtẽ
videbãt poterant approbare: q̃ q̃ eiusdem virtutis sit z
corpis z aie vitia dimittẽ. Int dicẽ aũt z facẽ multa distã-
tia ẽ. fit ergo carnale signuz vt, pbet spiritale. vñ seqt: Ut
aũt sciatis: qm filius hois hz ptãtẽ in terra dimittẽdi pctã.
CHRY. in ho. Supra qdẽ paralytico nõ dixit: Dimit
to tibi pctã: sz dimittũt tibi pctã. qz vo scribe ẽsistebãt: al
tiorẽ suã potẽtiã demõstrat dicẽs: qz filius hois hz ptãtez
dimittẽdi pctã. Et vt oñdat se pri eqlẽ nõ dixit q̃ filius ho
mis indiget aliquo ad dimittẽdũ pctã: sz qm hz. GLO.
Hec aũt vba vt sciatis pñt eẽ xpi vel euãgelistẽ: qsi euan-
gelista dicẽt: Ipsi dubitabãt eũ pctã dimittẽ: sz vt sciatis
qm filius hois hz ptãtez ait paralytico. Si aũt xps dicat
pnũciasse hec vba sic itelligẽt: Quos dubitatis me posse
pctã dimittẽ: sz vt sciatis qm filius hois. q̃ quidẽ ozo impse
cta ẽ: sz subdit act⁹ loco psequẽtis. vñ dr̃: Aũt paralytico:
Surge z tolle lectũ tuũ. IOAN. eps: Ut qõ fuit testi-
moniũ infirmitatis: sit pbatio sanitatis. Et vade ĩ domũ
tuã. ne christiana fide curat⁹: moriaris in pfidia iudeorũ.

CHRY. in homi. Hoc aũt pcepit vt nõ estimet phã
tasia eẽ qõ fcñ ẽ. vñ ad vitatẽ facti ostẽdendã subdit: Et
surrexit z abijt in domũ suã. Sed tñ astantes hoies ad-
huc deorsũ trahunt. vñ sequit: Videtes aũt tur. ti. z glo.
deũ q de. talẽ po. hoib⁹, Si. n. bene cogitassent apud se:
agnouissent qz filius dei erat. Interim. n. n nõ paruũ erat esti
mare oibus hoibus maiorẽ z a deo venire. HILA.
Mystice aũt a iudea repudiat⁹ in ciuitatẽ suã reuertitur.
Dei ciuitas fideliũ plebs ẽ. in hãc ergo introiuit p nauĩ. i.
ecclesiam vectus. IOAN. eps: Non autem christus
indiget naui sed nauis christo: quia sine celesti guberna-
tione nauis ecclesie per mundanuz pelagus ad celestem
portũ non valet peruenire. HILA. In paralytico aũt
gentiũ vniuersitas offert medẽda. hic itaqz angelis mini-

strādus offerē: hic filiⁿ nūcupat: qz dei opⁿ ē. huic remittū tur aīe pctā q̄ lex laxare nō poterat. fides. n. sola iustificat. Deinde virtutē resurrectiōis oñdit: cū sublatione lectuli infirmitatē corporibⁿ docuit defuturā. HIERO. Juxta tropologiā aūt iterdū aīa iacēs in corpe suo virtutibⁿ dissolutis: a pfecto doctore dño offerē curāda. vnusquisqz. n. eger petēde salutis petitores dicit adhibē: p q̄s actuū nrōz clauda vestigia: verbi celestis remedio reformēt. Sūt igit monitores mentis q̄ animū auditoris ad supiora erigūt q̄uis exteriōris corporis debilitate torpentem. IOAN. cps: Dñs autē in hoc sclo insipiētiuz volūtates no q̄rit: sz respicit ad alterⁿ fidē: nec medicⁿ lāguentiū respicit volūtatē: cū ꝓtraria reqrat infirmⁿ. RABA. Surgē aūt ē aīam a carnalibⁿ desiderijs abstrahē. Lectū tollē ē carnē a terrenis desiderijs ad volūtatē spūs attollere. Domū ire ē ad paradisū redire: vel ad internaz sui custodiā: ne iterū peccet. GREG. xxiij. mora. Uel p lectū voluptas corporis designat. iubetq̄taq̄ vt hoc sanus portet vbi infirmⁿ iacuerat: qz oīs q̄ adhuc vitijs delectat: infirmⁿ iacet: in voluptatibⁿ carnis: sz sanatⁿ hoc portat: qz eiusdē carnis ꝓtumelias postmodū tolerat: qō intⁿ prius desiderijs redēscebat. HILA. Uidētes aūt turbe timuerūt. Magni. n. timoris res est: nō dimissis a christo pctis i mortē resoluī: qz nullus ē in domū eternaz reditus sicui indulta non fuerit venia delictorz. Cessante autē timore bonorz reddit: q̄ potestas hoibus hac vita data sit p verbū eius ⁊ peccatorz remissiōis ⁊ corporz resurrectionis ⁊ reuersionis in celum.

¶ Et cum trāsiret inde iesus: vidit hoiez sedētē in teloneo: mattheū nomine. Et ait illi: Seqre me Et surgēs secutus ē eū. Et factū ē: discūbēte eo in domo: ecce multi publicani ⁊ pctōres uenientes discūbebant cuz iesu ⁊ discipulis eius. Et uidētes pharisei dicebāt discipulis eiⁿ: Quare cuz publicanis ⁊ pctōribⁿ manducat magister vr? At iesus audiēs ait: Nō est opus valentibⁿ medicⁿ: sz male hñtibⁿ. Eūtes autē discite qd ē: misericordiā volo ⁊ non sacrificium. Non enim veni vocare iustos sed peccatores.

¶ CHRY. in ho. Cū christus fecisset miraculū nō pmāsit in eodē loco ne iudeorz zelū accēderet āpliorez. Hoc ⁊ nos faciamⁿ nō obstinate obsistētes eis q̄ insidiant: cum dr: Et cū transiret inde iesus. s. a loco vbi miraculū fecerat. Uidit hoiez se. in telo. mat. noīe. HIERO. Ceteri euāgeliste pp verecūdiā ⁊ honorē matthei: noluerūt euz noīe appellare vlgato: sz dixerūt Leui. Duplici. n. vocabulo fuit. ipse aūt matheⁿ fm illud salomonis: Justⁿ accusatorz ē sui mattheū se ⁊ publicanū noīat: vt oñdat legētibⁿ nullū debē salutē despare: sz ad meliora ꝓuersus: cū ipse de publicano in aplm sit repēte mutatⁿ. GLO. Dicit aūt: Sedētē in teloneo. i. i domo vbi vectigalia ꝓgregant. Erat. n teloneariⁿ dictⁿ: a telon grece q̄ ē vectigal. ¶ CHRY. in ho. Per hoc ergo mōstrat vocātis virtutē: qm nō desistētez a piculoso officio ex medijs ipsū euulsit malis: sic ⁊ paulū adhuc insaniētē. Et iō sequit: Et ait illi: Seqre me. Sic vidisti vocātis virtutē: ita addisce vocati obediētiam: neqz. n resistit: neqz domū abire rogauit ⁊ suis hoc cōicare. REMI. Humana etiaz picula q̄ ei a principibⁿ accidē poterat puipēdit: dū officij sui rōnes ipfecta relict. vñ sequit: Et surgēs secutⁿ ē eū. ⁊ qz trena lucra deseruit: iō iure factus ē dñicorz talētorū dispēsator. HIERO. Arguit aūt in hoc loco porphiriⁿ ⁊ iulianⁿ augu. vel imperitiā historici mētiētis: vel stulticiā eorz q̄ stati secuti sūt saluatorē: q̄si irrōnabilit quēlibet vocantē hoiez sint secuti: cū tāte virtutes tātaq̄ signa pcesserit: q̄ aplos añq̄ credēnt vidisse nō dubiū ē. Certe fulgur ipe ⁊ maiestas diuinitatis occulte: q̄ etiā in facie refulgebat humana videtes ad se trahē poterat in pmo aspectu. Si enim ex magnete lapide hec cē vis dr vt ferrū trahat: q̄ tomagis dñs oium creaturarū ad se trahē poterat quos volebat. CHRY. in ho. Sz cur nō cū petro ⁊ ioāne ⁊ alijs cū vocauit: qm duriⁿ adhuc dispositⁿ erat: sz post multa miracula ⁊ multā christi famā: qñ aptiorē eum ad obedientiā sciuit: qz intima cordis nouit. AVG. de cō. euā. Uel pbabiliⁿ videt q̄ hec ptermissa recordado matheⁿ cōmemorat: qz añ sermonē habitū in mōte credēdū ē vocatū eē mattheū. in eo q̄ppe mōte tūc lucas pmemorat. xij. electos quos ⁊ aplos noīat. GLO. Mattheus enim vocationē suā refert int miracula. magnū enim miraculū fuit q̄ publicanⁿ fcūs ē aplis. CHRY. in ho. Quid aūt q̄ de alijs aplis nobis nō dr: qlit ⁊ qñ sūt vocati nisi de petro ⁊ andrea ⁊ iacobo ioāne ⁊ matth. hi. n. maxime erāt in icōueniētibⁿ ⁊ humilibⁿ studijs. Neqz telonei officio ē aliqd deteriⁿ: neqz piscatiōe viliⁿ. GLO. Cōgruā aūt celestis bnficij vice ipendēs matheⁿ: xpo magnū ꝓuitiū in domo sua parauit: vt illi cōmodaret sua tpalia: a quo expectabat ppetua bona. vñ sequit: Et fa. ē ē discū. eo in do. AVG. de con. euā. Hic matheⁿ nō expressit in cuius domo discūbat iesus: vñ possz videri nō hoc ex ordine subiūxisse: sz quod alio tpe factū ē recordatⁿ iterposuisse: nisi marcus ⁊ lucas q̄ hoc oino similit narrāt: manifestarēt in domo leui: hoc est matthei: discubuisse iesū. CHRY. in ho. Honoratus aūt mattheus ingressu xpi in domū eiⁿ oēs publicanos q̄ erāt eiusdem artis ꝓuocauit. vñ sequit: Ecce multi pu. ⁊ pec. ve. discū. cū iesu ⁊ disci. eiⁿ. GLO. Publicani enim vocant q̄ publicis negocijs iplicant q̄ sine pctō vix aut nunq̄ pñt tractari: ⁊ pulchrū fuit pfagiū: qz q̄ aplis ⁊ doctor gētiū erat futurⁿ: in pma sua cōuersiōe peccātiū gregē post se trahit ad salutē: et vt iaz pficeret ex exēplo q̄ pficere debebat ⁊ vbo. HIE. Tertulianⁿ hos dic fuisse ethnicos dicente scriptura: Nō erit vectigal pendēs ex isrl: q̄si matheⁿ nō fuerit iudeⁿ. dñs aūt nō ꝓuiuat cū ethnicis: cū id maxime caueret: ne legē soluere videret: q̄ ⁊ discipulis pcepit: In viā gētium ne abieritis. Uiderāt aūt publicanū a pctis ad meliora ꝓuersū: locū iuēisse pnic: ⁊ ob id etiā ipsi nō desperāt salutē. CHRY. in ho. Uñ accesserūt ad redēptorē nrm: ⁊ nō solū ad colloquēdū: sz etiā ad ꝓuescēdū recepti sūt: nō solū deputās aut arguēs inimicos: sz etiā ꝓuescēs emēdabat multotiēs eos q̄ male dispositi erāt: p hoc docēs nos: qñ oē tps ⁊ oē opⁿ pōt nob tribuē vtilitatē. hoc aūt videtes pharisei idignati sūt. de q̄ bⁿ subdit: Et vi. pha. di. disci. eiⁿ Quare cū pu. ⁊ pec. mādu. magr vr? Notādū q̄ cū discipuli visi sūt peccare xpz alloquūt dicētes: Ecce discipli tui faciūt qō nō licet facē i sabbato. hic apud discipl'os xpo detrahūt: q̄ oium malignātiū erāt ⁊ volētiū separare a doctore corda discipulorz. RABA. Duplici aūt errore tenebāt: qz ⁊ se iustos arbitrabātur: q̄ supbie fastu a iusticia lōge discesserāt: ⁊ eos crimiabāt iniustos q̄ resipiscēdo a pctis iusticie appropinq̄bāt. AVG. de cō. euā. Lucas aūt aliquāto differēti hoc vr ꝓmemorasse: fm quē pharisei dicūt discipul': Quare cū publicanis ⁊ pctōribⁿ māducat ⁊ bibitis? xpo ⁊ discipul'eiⁿ hoc obiecū isinuās. Sz cū discipul'dicebat: magis magistro obūciebat quē sectādo imitabāt. Una ē q̄ snia ⁊ tāto meliⁿ ilinuata: q̄to q̄busdā vb manēte vitate mutata. HIE Neqz vo i pstinis pmanētes veniūt ad iesū vt pharisei ⁊ scribe murmurāt: sz pniam agētes: qō ⁊ pñs fmo dñi significat. vñ seqt: At iesus au. ait: nō ē opⁿ valē. me. sz ma. hñtibⁿ. RABA. Seipm medicū dic q̄ miro medicādi genē pp iniqtates nrās vlnerat ē: vt vlnⁿ pctorz nrōz sanaret Sanos q̄dē eos appellat q̄ suā volētes statuē iusticiā ve dei iusticie sbiecti nō sūt. Male hñtes eos vocat q̄ sue fragilitatis ꝓscia deuicti nec p legē videtes se iustificari: pēitēdo se submittūt grē dei.

CHRY. in ho. Postq̃ a cõibus opinionib⁹ eos allo cutus ē: alloquit eos ex scripturis cũ dicit: Eũtes aũt discite qd ē misericordiã volo: ⁊ nõ sacrificiũ. HIERO. De pphera. s. Osee sumẽs testimoniũ suggillat scribas ⁊ phariseos q̃ se iustos estimãtes pctõrũ ⁊ publicanorũ cõsortia declinabãt. CHRY. in ho. Ac si dicat: Cur accusatis me: qm̃ pctõres corrigo? ergo ⁊ deũ patrẽ ex hoc incusate. Sic.n. ille vult pctõrũ emẽdationẽ: ita ⁊ ego. ⁊ sic oñdit nõ solũ nõ esse phibitũ qõ incusabãt: sz ⁊ fm legẽ maius eẽ sacrificio. nõ.n. dixit: Misericordiã volo ⁊ sacrificiũ: sz hoc iniunxit: illud aũt eiecit. GLO. Nõ tñ respicit de⁹ sacrificiũ sine misericordia. faciebãt aũt pharisei sepe sacrificia in tẽplo: vt iusti apparerẽt coramã pplo: sz nõ exercebãt misericordie opa: in q̃bus pbat vera iusticia. RABA. Admonet itaq̃ eos vt p opa misericordie si bimetipsi supne misericordie pmia reqrant: ⁊ nõ pretemptis pauperũ necessitatib⁹ p oblationẽ sacrificiorũ se deo placere pfidant. vñ dicit: Eũtes s. a temeritate stult: vituperatiõis ad diligẽtiorẽ scripture scẽ meditationẽ: q̃ miseri cordiã maxime pmẽdat. vñ ⁊ suũ de misericordia exemplũ eis ppõit dicẽs: Nõ.n. ve. vo. iu. sz pctõres. AVG. de con. cuã. Lucas addidit: In pniam. qõ ad explanãdã sniam valet: ne q̃sq̃ pctõres ob hoc ipsũ q̃ pctõres sũt diligi arbitrẽt a christo: cũ ⁊ illa sillitudo de egrotis bñ intũmet qd velit de⁹ vocãdo pctõres tanq̃ medic⁹ egros. vt q̃ vt ab iniquitate tanq̃ ab egritudine salui fiãt: qõ fit p pniam. HILA. Oibus aũt xps venerat: quõ ergo nõ se iustis venisse dicit? Erãt ergo q̃b⁹ necesse nõ erat: vt veniret: sz nemo iust⁹ ex lege ē: oñdit ergo inanẽ iusticie iactãtia: q̃ sacrificijs ifirmis ad salutẽ: misericordia erat vniuersis in lege positis necessaria. CHRY. in ho. vñ ironice videt ad eos loquẽs: sic cũ dr: Ecce iaz adã fcũs ē q̃si vn⁹ ex nobis. Qm̃ n. null⁹ iust⁹ erat in ẽra: paulus significat dicẽs: Oẽs peccauerũt ⁊ egẽt gl̃a dei. In hoc autẽ ⁊ illos mitigauit q̃ vocati erãt. q. d. Tm̃ renuo abominare pctõres q̃ ppter eos solos aduenit. RABA. Vel q̃ iusti erãt sic nathanael ⁊ ioãnes baptista: nõ erant ad pniaz inuitãdi. vel Nõ veni vocare iustos falsos: q̃ de iusticia sua gloriant vt phariseos: sz illos q̃ se pctõres rognoscũt. Per matth. aũt publicanorũ vocationẽ fides gẽtiũ exprimit q̃ prius mũdi lucris inhiabãt: ⁊ nũc spiritalib⁹ cũ dño reficiunt p supbiã phariseorũ inuidia iudeorũ de salute gentiũ. vel matth. significat hoiem ẽrenis lucris inhiãtẽ quẽ videt iesus oculo misericordie respicit. Mattheus enim interp̃tat donatus: leuita assũptus. penitẽs aũt a massa pditorũ assumit: ⁊ gra dei ecclesie donat. Et ait illi iesus: Seqre me vel p ꝓdicationẽ: vel p scipture admonitionẽ: vel p interna inspirationẽ.

Tũc accesserũt ad eũ discipuli ioannis dicẽtes: Quare nos ⁊ pharisei ieiunam⁹ frequẽter: discipuli aũt tui nõ ieiunãt? Et ait illis iesus: Nunqd possũt filij spõsi lugere q̃diu cum illis est spõsus Venient autẽ dies cũ auferet ab eis spõsus: ⁊ tũc ieiunabunt. Nemo autẽ imittit cõmissuraz panni rudis in vestimentũ vetus. Tollit enim plenitudinẽ eius a vestimẽto: ⁊ peior scissura fit. Neq̃z mittũt vinũz nouũ in vtres veteres. Alioquin rumpunt vtres ⁊ vinum effunditur: ⁊ vtres pereunt. Sed vinũ nouũ i vtres nouos mittũt: ⁊ ambo pseruãt. GLO. Cũ de cõuiuio pctõrũ ⁊ de participatione rñdisset eis: de comestiõe eũ aggrediunt. vñ dr: Tũc accesserũt ad eũ discipuli ioãnis dicẽtes: q̃re nos ⁊ pha. ieiu. fre. dis. aũt tui nõ ieiunãt? HIERO. supba interrogatio ⁊ ieiunij rephendẽda iactãtia: nec poterãt discipli ioãnes nõ ẽ sub vitio q̃ iungebant phariseis quos a ioãne nouerãt pdẽnatos: ⁊ calũniabant cũ quẽ sciebant magistri vocib⁹ pdicatũ. CHRY. i ho. Qõ aũt dicũt tale ē: Exquo tu vt medic⁹ hec facis: sz cur discipli tui dimittẽtes ieiuniũ talibus mẽsis accedũt: deinde incusationez ex ope augere volẽtes: primo seipsos ponũt: ⁊ deinde pharisẽos. ieiunabãt illi q̃dẽ a lege discẽtes: sic ⁊ pharise⁹ dixit: Ieiuno bis in sabbato: ipsi aũt a ioãne. RABA. Ioãnes. n. vinum ⁊ siceram non bibit: qõ abstinẽtie meritũ nõ auget: cui nulla ē potẽtia nature. Dñs aũt qui pctõr põt pdonare cur a pctõrib⁹ mẽdicãtib⁹ declinaret: quos abstinẽtibus poterat facẽ iustiores. Ieiunat aũt christ⁹: ne pceptũ declines. mãducat aũt cũ pctõrib⁹ vt gratiã ⁊ ptãtẽ intelligas. AVG. de cõ. euã. Sz cuz matthe⁹ m̃ discipulos ioãnis hoc dixisse phibeat vba q̃ apud marcũ legunt magis indicãt alios hoc dixisse. De alijs. i. cõuiuas de discipulis ioãnis ⁊ phariseis: qõ lucas euidẽtius expressit: q̃ alios de alijs dixisse narrauit. vñ ergo matthe⁹ dicẽ: Tũc accesserũt ad eũ dis. io. nisi q̃ ⁊ ipsi aderãt: ⁊ oẽs certatim vt q̃sq̃ poterat: h⁹ obiecerũt. CHRY. in ho. Vel lucas dicẽ q̃ pharisei hoc dixerũt: h dicẽ q̃ discipuli ioãnis: q̃ pharisei illos acceperũt ad dicẽdũ qõ postea i herodianis fecerũt. Sz pslderãdũ q̃ qñ pro extraneis sic p publicanis scribo erat vt corrũ turbatã mũget aiam vehemẽtius iprobrãtes incusauit. vbi aũt discipulos pnitiabant cũ mãsuetudine rñdet. vñ sequit: Et ait illis ie. Nũquid pñt fi. spõ. lugẽ q̃diu cũ illis est spõsus? Primo qdẽ seipsũ medicũ vocauerat: h aũt spõsuz: i memoriã reducẽs vba ioãnis q̃ dixit: Qui hz spõsã sponsus ē. HIERO. Spõsus xps ē: spõsa aũt eccla. de hoc spiritali pnubio apl̃ sũt creati: q̃ lugẽ nõ pñt q̃diu spõsũ in thalamo videt: ⁊ sciũt spõsũ cẽ cũ spõsa. Qñ vo trãsierũt nuptie ⁊ passiõis ac resurrectiõis tẽpus aduenerit tũc spõsi filij ieiunabãt. Et hoc ē qõ subdit: Venient aũt dies qũ aufe. ab eis spõ. ⁊ tũc ieiunabũt. CHRY. in ho. Q̃ aũt dicit tale: ē gaudij ē pñs tps ⁊ leticie: nõ ergo introducẽda sũt tristia: eteniz ieiuniũ triste ē nõ nãliter: sz illis q̃ i becilli⁹ adhuc dispositi sũt. his.n. q̃ sapiam pteplari desiderãt: delectabile ē. vñ fm opinionẽ illorũ hoc dixit. p hoc autẽ mõstrat q̃ nõ gule erat qõ fiebat: sz dispẽsationis cuiusdã. HIERO. Nõnulli aũt putãt iccirco dies. xl. passiõis ieiunia debẽ cõmitti: sz statim dies pentecostes ⁊ spũsscũs veniẽs inducat nobis festiuitate. Ex huiusmodi occasiõe testimonij montan⁹ prisca ⁊ maximilla: etiã post pentecostẽ faciunt q̃dragesimã q̃ ablato spõso filij spõsi debẽt ieiunare: ecclie aũt pssuetudo ad passionẽ dñi ⁊ resurrectionẽ p humilitatẽ carnis venit: vt spiritalis sagine ieiunio corporis ꝓparemur. CHRY. in ho. Rursus aũt a cõib⁹ cõfirmat hũc ꝓmonẽ cũ subdit: Nemo aũt mittit cõmissura pãni rudis i vestimẽtũ vet⁹. tollit enim plenitudinẽ ei⁹ a vestimẽto: ⁊ peior scissura fit: q̃si dicẽt: nõduz effecti sũt fortes mei discipuli: sz adhuc multa indigẽt cõscẽsione: nondũ sũt p spiritũz renouati. Sic aũt dispositis nõ oportet grauedinẽ iponere pceptorũ: hoc autẽ dixit regulã dans suis discipulis: vt discipulos ex vniuerso orbe terrarũ cũ mãsuetudine suscipiãt. REMI. Testimentuz vetus discipulos vult intelligi: q̃ nondũ erant p oia inouati. pannũ rudẽ. i. nouũ appellat nouam gratiam. i. euãgelicã doctrinã cuius quedam particula ē ieiuniũ: ⁊ iõ nõ cõueniebat vt seuior pcepta ieiunij illis committerentur ne forte austeritate ieiunij frangerent: ⁊ fidem perderent quã habebãt. ideo subdit: Tollit enim plenitudinẽ eius a vestimẽto: ⁊ peior scissura fit. GLO. Quasi. d. Ideo rudis pãnus. i. nou⁹ nõ debet poni in vestimẽto veteri: quia tollit sepe a vestimẽto plenitudinẽ eius. i. pfectionẽ: ⁊ tũc fit peior scissura. Grave enim onus rudi iniuictũ: illud boni qõ prius inerat sepe destruit. REMI. Duab⁹ aũt sillitudinibus positis. s. nuptiarum ⁊ de pano rudi ⁊ de vestimẽto veteri: nũc tertiã sillitudinẽ de vtribus ⁊ de vino. Neq̃z mittũt vinũ nouũ in vtres veteres. Vtres veteres appellat suos discipulos qui nondum

qui nondũ pfecti erãt innouati. Vinũ nouũ appellat plenitudinẽ spũsancti ⁊ pfunda celestiũ mysteriorũ: que tũc discipli ferre nõ poterãt: sz post resurrectionẽ vtres noui fci fuerũt: ⁊ vinũ nouũ recepũt qñ spũsctũ repleuit corda eorũ. Unde quidã dixerũt: Oẽs isti musto pleni sunt.

CHRY. in ho. Hinc ⁊ nos cãm docuit humiliuz verborũ q̃ cõtinuo ad eos dicebat, ppter imbecillitatẽ ipsorũ. HIER. Uel aliter: Per vestimentũ vetus ⁊ vtres veteres debemus intelligere scribas ⁊ pharisęos, particula vestimẽti noui ⁊ vinũ nouũ sũt pręcepta euangelica sentiẽda: q̃ nõ pñt sustinere iudei: ne maior scissura fiat: tale quid ⁊ galathe facere cupiebãt: vt cũ euãgelio legis pręcepta miscerẽt: ⁊ in vtribus veterib' mitterẽt vinũ nouum. Sermo igit euangelicus aplis potius q̃ scribis ⁊ pharisęis ẽ infundẽdus: q̃ maiorũ traditiõibus deprauati: synceritatẽ pręceptorũ christi nõ poterãt custodire.

GLO. Per hoc ergo significat q̃ aplī nõ erãt in veteribus obseruãtijs detinẽdi: quos oportebat gratie nouitatẽ pfundi. AVG. in ser. de q̃dragesima. Uel aliter. Dis qui recte ieiunat aut animã suã in gemitu ozonis ⁊ castigatiõe corpis humiliat: aut illecebra carnalia spiritalis sapie delectatione suspendit: de vtroq̃ aũt ieiunij genere dñs hic rñdet. Nã de primo q̃ habet anime humilitationẽ dicẽ: Nõ pñt filij spõsi lugere. De illo q̃ habet epulũ mentis: pñter locutus ẽ dicẽs: Nemo mittit pmissurã pãni rudis. Deinde qz spõsus ablatus vtiq̃ nobis ẽ: lugendũ ẽ. Et recte lugemus: si flagramus desiderio eius. Beati q̃bus licuit eũ añ passionẽ tũc habere pñtez: interrogare sic vellent: audire sic deberẽt: illos dies cõcupierũt videre patres añ aduentũ eius: neq̃ viderũt: qz in alia dispẽsatione sũt ordinati p quos vẽturus annũciaret: nõ a q̃bus venies audiret. in nobis aũt illud impletũ ẽ qõ ipe dicit: Uenient dies qñ desiderabitis videre vnũ de diebus istis ⁊ nõ poteritis. Quis ergo hic nõ lugebit: q̃ nõ dicat: facte sũt mihi lachryme mee panes die ac nocte dũ dicẽ mihi quotidie: vbi ẽ deus tu? Merito ergo aplus cupiebat dissolui ⁊ cẽ cũ christo.

AVGV. de con. euan. Q̃ ergo dixit matthęus: Lugere: vbi marc' ⁊ lucas dicũt Jeiunare: significat de tali ieiunio dñm locutũ qõ ptinet ad humilitatẽ tribulatiõis: vt illud alterũ qõ pertinet ad gaudiũ mẽtis in spiritalia suspẽse: ⁊ ob hoc alienate a corpalib' cibis: posteriorũ silitudinib' significasse intelligat: id oñdens q̃ circa corp' occupatis: ⁊ ob hoc veterẽ sensũ hñtibus hoc genus ieiunij pgruat. HILA. Mystice vo q̃ pñte sponso ieiunãdi necessitatẽ discipulis nõ eẽ rñdet: pñtie sue gaudiũ: ⁊ sacramẽtũ sci cibi edocet: quo nemo se pñte. i. in pspectu mẽtis christũ habituri prinens indigebit: q̃si eo carens: ablato aũt se ieiunaturos eẽ dicit: qz oẽs nõ credẽtes resurrexisse christũ habituri nõ essent cibũ vite. In fide enim resurrectiõis sacramẽtũ panis celestis accipit. HIER. Uel cũ, ppt pctã a nobis recesserit: tũc indicẽdũ ẽ ieiunũ: tunc lucus ẽ recipiẽdus. HILA. Ponit etiã exẽpla: q̃bus oñdit infirmitates vetustate pctorũ ⁊ animas ⁊ corpora noue gratie sacramẽta nõ capẽ. RABA. Cũ aũt date sint diuerse similitudines ad idẽ: differunt tũ. vestis. n. q̃ foris tegimur opa bona significat q̃ foris agim'. vinũ quo itus reficimur feruor est fidei ⁊ charitatis quo intus reformamur.

Hec illo loquẽte ad eos: ecce pręceps vnus accessit ⁊ adorabat eũ dicens: Dñe: filia mea mõ defuncta est: sed veni impone manũ tuam sup eã: ⁊ viuet. Et surgẽs iesus sequebatur eum: ⁊ discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis: accessit retro: ⁊ tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se: Si tetigero tũ vestimentum eius: salua ero. At iesus conuersus ⁊ videns eã dixit: Confide filia: Fides tua te saluam fecit. Et salua facta ẽ mulier ex illa hora.

CHRY. in ho. Post sermones opus adiunxit: in quo amplius pharisei obstruerent: eo q̃ qui aduenit ad miraculũ petendũ archisynagogus erat: ⁊ luctus magnus: qz puella vnigenita erat ⁊. xij. annorũ qñ incipit esse flos etatis. ⁊ ideo dicẽ: Hec illo loquẽte ad eos: ecce pręceps vn' accessit. AVG. de con. euã. Dicũt aũt hoc ⁊ marcus ⁊ lucas: sz ab isto ordine iam recedũt. eo enim loco hoc inserũt: vbi post expulsa demonia ⁊ in porcos missa transfretando redit a regione gerasenorũ. Et p hoc qõ marcus dicit: intelligendũ ẽ hoc factũ esse: postq̃ venit rursus iesus trans fretũ: sz q̃tũ post: non apparet. nisi autẽ fuisset aliqõ interuallũ: nõ esset qñ fieret: qõ narrat matthęus in conuiuio domus sue. post hoc factũ continuo sequit de archisynagogi filia. Si enim loquẽte eo de pãno nouo ⁊ vino nouo accessit pręceps: nihil aliud factorũ dictorũq̃ eius interpositũ ẽ. in narratiõe aũt marci patet locus vbi alia interponi poterũt. Similit aũt ⁊ lucas non renitit matthęo. qõ. n. adiũxit: Et ecce vir cui nomẽ erat iairus. nõ pinuo accipiendũ ẽ factũ: sz post illud de cõuiuio publicanorũ vt narrat matthęus dicẽs: Hec illo loquẽte ad eos ecce pręceps. s. iairus archisynagogus accessit ⁊ adorabat eũ dicẽs: Dñe: filia mea mõ defuncta ẽ. Considerandũ est autẽ: ne repugnare videat qõ alij duo euãgelistę morti iaz primã: nõ tũ mortuã eã dicant: vsq̃ adeo vt dicãt venisse postea qui mortuã nũciarent: ⁊ ob hoc non debere vexari magistrũ: intelligendũ ẽ breuitatis cã matthęũ hoc potius dicere voluisse rogatũ dñm facere: qõ ipsũ fecisse manifestũ ẽ: vt. s. mortuaz suscitaret. Attendit enim nõ vba piis de filia sua: sz qõ potissimũ ẽ volũtatẽ. Ita enim desperauerat: vt potius eã vellet reuiuiscere: nõ credẽs viuã posse inuenirĩ: quã morientẽ relĩquerat. Duo itaq̃ posuerũt q̃d dixerit iairus: matthę' aũt q̃d voluerit atq̃ cogitauerit. Sane si quisq̃ illorũ duorũ pez ipz pmemorasset dixisse: vt vexaret iesus q̃ puella mortua fuisset: repugnarent ei' cogitatiõi vba que posuit matthę': nũc vo nõ legit q̃ suis nũciantib' ille pensenerit. Hinc aũt rem pnecessariã dicimus: nihil in cuiusq̃ vbis debere ispicere nisi volũtatẽ: cui debẽt verba seruire: nec mẽtiri quẽq̃ si alijs vbis dixerit qõ ille voluerit: cui' verba nõ dicit. CHRY. in ho. Uel hoc qõ pręceps dixit de morte puelle: ẽ augere calamitatẽ. Et enim cõsuetudo ẽ rogãtibus extollere sermone, ppria mala: ⁊ amplius aliquid eo qõ ẽ dicere: vt magis attrahãt eos q̃bus supplicant. vñ subiungit: Sed veni ipone manũ sup eã: ⁊ viuet. Uide aũt eius grossiciẽ. Duo enim expetit a christo: ⁊ accedere ipsũ ⁊ manũ imponere. Hoc etiã syrus ille naaman ⁊ a propheta expetebat. Et enim ⁊ visu indiget ⁊ sensibilibus rebus q̃ grossius dispositi erãt. REMI. Mirãda ẽ autẽ pariter atq̃ imitanda dñi humilitas ⁊ mãsuetudo: nã mox vt rogatus ẽ: rogantẽ cepit sequi. vñ subdit: Et surgẽs iesus sequebat eũ. Hic subditos ⁊ plates pariter instruxit: subditis exẽplũ obediẽtie reliquit: platis vo instãtiã ⁊ sollicitudinẽ docẽdi demonstrauit: vt quotiens cũq̃ audierint aliquẽ mortuũ in anima: statim adesse studeãt. Et cũ eo ibant discipuli eius.

CHRY. in ho. Et marcus quidem ⁊ lucas dicũt: quoniã tres accepit discipulos. s. petrũ: iacobũ: ⁊ ioãnẽ: matthęũ aũt non assumpsit amplioręẽ ei pcupiscentiã imittens. Et qz imperfectius adhuc dispositus erat: ppter hoc enim illos honorat: vt alij similes illis efficiant. Sufficiebat enim interim matthęo videre ea que facta sunt circa sanguinis fluxuz patiẽtez. de qua subdit: Et ecce mulier. q̃ sã. flu. patie. xij. an. ac. re. ⁊ teti. fim. vesti. eius. HIERO. Hec autẽ mulier sanguine fluens: non in domo: non in vrbe accedit ad dñm: qz iuxta legẽ vrbibus excludebant: sed in itinere ambulãte

dño: vt dū pgit ad aliā: alia curaret. CHRY. Jō autē
nō libera ppalatiōe ad christū venit: qz verecūdabatur
ppter passionē imundaz se existimās. Eteniz apud legē
multa imūdicia estimabat esse hec passio: ppter hoc la-
tet ⁊ occultat. REMI. In quo laudāda ē ei⁹ humilitas
qz nō ad faciē accessit sed retro: ⁊ indignā se iudicauit pe
des dñi tāgere: ⁊ nō plenitudinē vestimēti tetigit sed tm
mō fimbriā. Habuit.n. dñs fimbriā iuxta legis ꝓceptuz.
Pharisei etiā fimbrias habebāt q̄s magnificabāt: in qui
bus etiā spinas appēdebant. sz fimbrie dñi nō habebāt
vulnerare: sz potius sanare. ⁊ iō sequit: Dicebat eni ītra
se: qz si tetigero tm̄ vestimentū eius: salua ero. In quo fi
des ei⁹ admirāda ē: qz desperās de salute medicoz in q̄
sua erogauerat: vt marcus dicit: intellexit celestez adesse
medicū: ⁊ in eo totā suā intētionē collocauit: ⁊ iō saluari
ꝓmeruit. vñ sequit: At iesus ꝓuersus ⁊ videns eam dixit:
Cōfide filia: fides tua te saluā fecit. RABA. Quid ē q̄
eā ꝓfidere iussit: q̄ si fidē nō haberet: salutē ab eo nō que-
reret: sz robur ⁊ pseuerantiā fidei ab ea expostulauit: vt
ad certā ⁊ verā pueniat salutē. CHRY. in ho. Vel qz
formidolosa erat hec mulier: ppter hoc ait: Cōfide. Et fi-
liā eaz vocat: qz fides eam filiā fecerat. HIERO. Nō
aūt dixit: Quia fides tua te saluā factura ē: sz Saluā fe-
cit. in eo eniz q̄ credidisti: iam salua facta es. CHRY.
in ho. Nondū tm̄ pfectā de christo opinionē habebat: qz
nequaq̄ estimasset eū latere: sz christus nō dimisit eam la
tere: nō q̄si gliam cōcupiscēs: sed multozū cā. Primo. n.
soluit timorē mulieris: ne a cōscia pungat: q̄si donū fura
tura. Secūdo eaz emēdat de hoc q̄ estimat se laē. Ter-
tio oibus fidē eius oñdit: vt eā emulent. Quarto dedit in
hoc signū q̄ monstrauit se nosse oia: nō min⁹ eo q̄ fontē
sanguinis siccauit: de quo sequit: Et sal. fa. est mu. ex illa
hora. GLO. Intelligendū ē ex illa hora ex qua tetigit
fimbriā: nō ex illa hora ex q̄ iesus cōuersus ē ad eā: iam
eniz salua facta erat vt alij euāgeliste manifeste oñdunt: ⁊
ex vbis dñi ppendi pōt. HILA. In quo magna virtu-
tis dñice administratio ē: cū potestas intra corp⁹ manēs
rebus caducis efficaciam adderet sanitatis: ⁊ vsq̄ in ve-
stiū fimbrias opatio diuina pcederet. nō eniz cōprehēsi-
bilis erat de⁹ vt corpe clauderet. Assūptio nāq̄ corpis
nō naturā vtutis inclusit: sz ad redēptionē nr̄am fragili-
tatē corpis virtus assūpsit. Mystice aūt priceps hic lex
eē intelligit: q̄ dñm orat vt plebi quā ipsa christo ei⁹ aduē
tus expectatiōe ꝑdicata nutrierat: vitā mortue reddat.
RABA. Vel archisynagogus signat moysen. ⁊ dī iai-
rus. i. illuminās siue illuminatus: qz accepit vba vite da
re nobis: ⁊ p hoc cūctos illuminat. Ipse a spūscō illumī
natus. Filia igit archisynagogi. i. ipsa synagoga velut duo
decimo etatis ano. i. tpe pubertatis: postq̄ spiritalē sobo
lez deo generare debebat: erroū languore consternata
ē. Ad hāc pricipis filiā dū, pperat dei vbū vt saluos fa-
ceret filios israel: scā ecclia ex gētibus ꝓgregata: q̄ interio
rū lapsu criminū deperibat paratā alijs fide pcepit sani-
tatē. Notandū aūt dū archisynagogi filia sit duodenis: ⁊
mulier hec ab ānis. xij. sāguine fluxit: eo tpe quo hec na
ta ē: illa cepit infirmari. vna eniz pene seculi etate ⁊ syna
goga ex patriarchis cepit nasci: ⁊ gentiuz exteraz natio
idolatrie sanie sedari. Nā fluxus sāguinis biuariā pōt in
telligi: hoc ē sup idolatrie pollutiōe ⁊ sup his q̄ carnis ⁊
sāguinis delectatiōe gerunt: ⁊ sic q̄diu synagoga viguit:
laborauit ecclesia: sz illoz delicto salus gentib⁹ scā est.
Accedit aūt ⁊ tangit dñm ecclesia: cū ei p fidē appropin-
quat. GLO. Credidit: tetigit: dixit: qz his tribus: fide:
vbo: ⁊ ope oīs salus acq̄rit. RABA. Accedit autē re
tro siue iuxta: hoc ē q̄ ipse ait: Siquis mihi ministrat: me
sequat. siue qz pñtem dñm in carne non videns: pactis iā
sacris incarnatiōis illius ad agnitionis eius gratiā pue-
nit. vñ ⁊ fimbriā vestimēti tāgit: qz cū christū in carne gē
tilis ppls nō vidisset vba incarnatiōis recepit. Vestimen
tū eniz christi, dī mysteriū incarnatiōis eius: quo diuini-
tas induta ē: fimbrie vestimēti: vba de incarnatiōe eius
dependentia. Nō aūt vestē: sz fimbriā tangit: qz nō vidit
in carne dñz: sz suscepit p apl̄os icarnatiōis verbū. Bea
tus q̄ vel extremā ptē verbi fide tāgit. Nō aūt in vrbe sz
in itinere pgente dño sanat. vñ apl̄i. Quia indignos vos
iudicatis vita eterna: ecce cōuertimur ad gentes: gentili-
tas aūt ex hora dñici aduētus cepit habere salutē.

Et cum venisset iesus in domum principis: ⁊
vidisset tibicines ⁊ turbam tumultuantē dicebat:
Recedite: non est eni mortua puella: sed dormit.
Et deridebant eū. Et cū eiecta cēt turba intrauit:
⁊ tenuit manū eius ⁊ dixit: Puella surge. Et sur
rexit puella: ⁊ exijt fama hec i vniuersa terrā illā.

GLO. Post mulieris emorroisse curationē sequit de
mortue suscitatione tū dicit: Et cū venisset iesus in domū
principis. CHRY. in ho. Cōsiderādū ē aūt q̄ ppter
hoc tardius vadit ⁊ plura loquit mulieri curate: vt pmit
tat mori puellā: ⁊ sic manifesta fiat resurrectionis demō
stratio. Et similiter in laçaro vsq̄z ad tertiā diē mālit. Se
quit: Et cū vidisset tibicines ⁊ turbā tumltuātē. q̄d ē mor
tis demōstratio. AMBRO. sup lucā: More eniz vete
ri tibicines ad excitādos luctus in mortuis ferebant ad
hiberi.. CHRY. Sed christus tibias vniuersas pieci-
cit: parētes aūt puelle introduxit ne posset dici q̄ aliter
curauit: sed ⁊ ante suscitationē puelle sermone spem eri-
git. vñ sequit: Dicebat recedite: nō ē eniz mortua puella:
sed dormit. RABA. q. d. Vobis mortua ē: deo autē
q̄ suscitare pōt: viuit tā in aia q̄ in corpore. CHRY.
Per hoc aūt ⁊ tumultū mētis remouit eoz q̄ aderant: ⁊
oñdit q̄m facile ē ei mortuos suscitare: q̄d vtiq̄z in laçaro
fecit dicēs: laçarus amic⁹ nr̄ dormit. Et simul docuit: qz
eniz ⁊ ipse erat moriturus in alioz corpibus instruxit di
scipulos ꝓfidere ⁊ viriliter ferre mortē. Eteni eo accedē-
te iā mors sōnus erat. Hoc aūt dño dicēte deridebat. vñ
sequit: Et deridebāt eū. CHRY. in ho. Nō aūt increpa-
uit derisionē: vt ⁊ ipsa derisio ⁊ tibie ⁊ alia vniuersa de
monstratio fiant mortis: qz eniz multotiēs postq̄ fcā sūt
miracula nō credūt homines antea eos conuincit, ppriis rn̄
sionib⁹. q̄d ⁊ in laçaro fecit cū dixit: Ubi posuistis eū? vt
q̄ dixerūt: veni ⁊ vide: ⁊ q̄m fetet: q̄triduan⁹. n. ē. nō am-
pli⁹ possint nō credere: q̄m mortuū suscitauit. HIER.
Nō aūt erāt digni vt viderēt mysteriū resurgētis: q̄ resu
scitantem idignis cōtumelijs irridebāt. ⁊ ideo sequit: Et
cū eiecta esset turba intrauit ⁊ tenuit manū ei⁹ ⁊ surrexit
puella. CHRY. Nō q̄dē aliā supinducens aīam eam
suscitauit: sed eā q̄ exierat reinducēs ⁊ velut ex sōno eri-
gēs vt aī viā faciat p visū fidei resurrectiōis: ⁊ nō solu
puellā resuscitat: sz ⁊ cibū ei iubet dari vt alij euāgeliste
dicūt: vt nō videat phantasma eē q̄d fcm̄ ē. Sequitur: Et
exijt fama hec in vni. ter. illā. GLO. Q: ad magnitudi
nē ⁊ nouitatē miraculi pinet ⁊ ad manifestā vitatē ipsi⁹
ne ꝓfectū putet. HILA. Mystice aūt dñs domū princi
pis. s. synagogā ingredit: cui in cantic. leg' hymnus luctuū
psonabat. HIER. Usq̄z eniz hodie iacet in domo pri
cipis mortua ⁊ q̄ vident magistri tibicines sūt: carmē lu
gubre canētes. Turba quoq̄z iudeoz nō ē turba creden-
tiū sz tumultuātiū. sz cū intrauerit plenitudo gentiū tunc
oīs israel saluus fiet. HILA. Ut aūt rarus ex lege cre
dētium electionis numerus posset intelligi turba oīs ex
pulsa ē: quā vtiq̄z saluari dñs optasset: sed irridendo di-
cta gestaq̄z eius resurrectionis non fuit digna consortio.
HIERO. Tenuit aūt manū eius: ⁊ surrexit: puella: q̄a
nisi prius mūdate fuerint manus iudeoz q̄ sanguine ple
ne sunt: synagoga eoz mortua nō cōsurget. HILA.
Exeunte autem fama in vniuersā terrā illā electōis salus
donū christi atq̄z opera predicātur. RABA. Morati-
ter autem

ter autē puella in domo mortua:ē aīa mortua in cogitatione. Dicit autē q puella dormit:qz q peccāt in pñti adhuc p pñiam resuscitari pñt. Tibicines sūt adulatores q fouēt mortuū. GRE.xviij.mo. Foras aūt turba eijcit:vt puella suscitet:qz nisi p' a secretioribꝰ cordis expellat secularium multitudo curarū:aīa que intrinsecus iacet mortua nō resurgit. RABA. In domo aūt puella paucis arbitris surgit iuuenis extra portā. Et lazarus coram multis qz publica noxa publico eget remedio leuis leuiori: ⁊ secreta potest deleri pnia.

¶ Et transeunte inde iesu:secuti sunt eum duo ceci clamātes ⁊ dicētes:Miserere nostri fili dauid. Cum autem venisset domum accesserunt ad eum ceci:⁊ dicit eis iesus:Creditis:quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei: Utiqz dñe. Tūc tetigit oculos eorum dicens:Secundū fidē vestram fiat vobis:⁊ aperti sunt oculi eorum:⁊ cōminatus est illis iesus dicens: Uidete nequis sciat. Illi autem exeuntes diffamauerūt eum in tota terra illa.

¶ HIERO. Prior signo de principis filia ⁊ morbosa muliere:pñter signū de duobus cecis adiungit:vt qō ibi morbo ⁊ debilitas:h̄ cecitas demonstraret.⁊ iō dr: Et trāseunte inde iesu.s.a domo principis. Secuti sūt eum duo ceci clamātes ⁊ dicētes:Miserē nri fili dauid. CHRY. Nō aūt parua h̄ iudeorū accusatio ē: cū hi q̄dē oculis carētes:ex auditu solo fidē suscipiāt. Nō aūt illi hītes visum attestant miraculis q̄ fiebant. Uide aūt ⁊ eorū desiderium:neqz enim simpliciter accesserūt sz cū clamore:⁊ nihil aliud q̄ misericordiā postulātes. Filiū aūt dauid vocābāt:qz nomē honoris ē videbat. REMI. Recte ergo filiū dauid vocāt:qz virgo maria de stirpe dauid originē duxit. HIER. Audiāt martion ⁊ maniche' ⁊ ceteri heretici:q̄ vetus laniāt testm:⁊ discāt saluatorē appellari filiū dauid.si enim nō ē natus in carne:quō vocat filius dauid? CHRY. Cōsiderādū aūt q multotiēs dñs voluit rogat' sanare:vt nō aliqs estimet eū,ppter captandā honoris magnificentiā ad miracula insilire. HIE. Et tū rogātes nō curant in itinere:nō transitorie vt putabāt:sz postq̄ venit in domū illā accedūt ad eū vt introeāt ⁊ primū eorum discutit fides:vt sic fidei lumē accipiāt vñ sequit: Cū aūt ve.do.accel.ad eū ceci:⁊ dixit eis iesus Creditis qz hec pos. fa.vo. CHRY. Rursū aūt h̄ erudit nos gliam multitudinis expellere:qz enim,ppe erat domus;ducit eos illuc singulariter curaturus. REMI. Qui aūt cecis reddere poterat visū:nō ignorabat si crederent:sz iō interrogauit:vt fides eorū q̄ gestabat corde: dū confiterent ore:digna fieret ampliori mercede:fm illud apli: Ore pfessio fit ad salutē. CHRY. Et nō propter hoc solū:sz vt ondēret qm̄ digni erāt curatiōe:⁊ vt nō aliqs dicat:qm̄ si misericordia solū saluabat:oēs salutari oporrebat. Iō etiā fidē ab eis expetit:vt ad excelsi' eo reducat.qz enim dixerāt eū filiū dauid:erudit q̄ oportet de eo maiora sentire. vñ nō dixit: Creditis qm̄ nō possum rogare pātem:sz Creditis qm̄ possum hoc facere:de quorū rñsione sequit: Dicūt ei vtiqz dñe. Nō vltra filium dauid eū vocāt:sz alti' eleuant:⁊ dñationē confitent. Et tūc tā ipse imponit ei' manū. vñ sequit: Tūc tetigit oculos eorū dicens:Secūdū fidē vestrā fiat vobis. Dicit aūt hoc fidē eorū affirmās ⁊ contestans:qm̄ nō adulatiōis erant verba q̄ dixerāt. Postea curationē subiungit dicēs: Et aperti sūt oculi eorū. Deinde post sanationē iubet nulli dicere. ⁊ nō simpliciter iubet:sz cū multa vehemētia. vñ sequit: Et cōminatus ē eis iesus dicēs: Uidete neqs sciat. Illi aūt exeūtes diffamauerūt eū in tota terra. HIE. Dñs q̄dē ,ppter humilitatē fugiēs iactātie gliam hoc pceperat ⁊ illi,ppt memoriā grē nō pñt tacere bñficiū. CHRY. Q aūt alteri dixit:Uade ⁊ ānūcia gliam dei: nō ē cōtrariū.erudit enim nos,phibere eos q̄ volūt ,ppter nos laudare. Si aūt ad dñi gliam referr:nō debem' ,phibere: sz magis iniungere vt hoc fiat. HILA. Uel silentiū ecclis dñs impar:qz aplorum,ppriū erat pdicare. GRE.xxx.mo. Querēdū aūt nob ē:q̄d sit h̄ q̄ ipse oīpotēs cui h̄ ē velle qō posse:⁊ taceri virtutes suas voluit:⁊ tñ ab eis q̄ illuminati sūt q̄si inuitus iudicat:nisi q̄ seruis suis se sequētibus exēplū dedit:vt ipsi q̄dem virtutes suas occultari desiderēt:⁊ nō vt alijs eorum exēplo,pficiant;pdanē inuiti. Occultent ergo studio:necessitate publicēt:⁊ eorum occultatio fit custodia,ppa:eorum publicatio sit vtilitas aliena. REMI. Allegorice autē p hos duos cecos duo popli designant.i.iudaic' ⁊ gētilis.vel duo ppli iudaice gētis: nā tpe Roboā.regnū eius diuisū est in duas partes. De vtroqz aūt pplo in se credēte christ' illuminauit in domo p quā intelligit ecclia:qz absq̄ vnitate ecclie nullus saluari pōt. Illi aūt q̄ ex iudeis crediderūt aduentū dñi:p vniuersū orbē diffamauerūt. RABA. Dom' aūt principis synagoga ē subdita moysi:dom' iesu celestis ē Hierusalē. Dño ergo p hoc seculū trāseūte:⁊ in domū suā reuertēte:duo ceci secuti sūt eum:qz pdicato euangelio p aplos multi ex iudeis ⁊ gētib' ceperūt eum sequi. Sed postq̄ in celū conscēderat:intrauit in domū.i.in ecclesiam:⁊ ibi illuminati sunt.

¶ Egressis autem illis:ecce obtulerūt ei hominem mutum demonium habentem:⁊ eiecto demonio locutus est mutus:⁊ mirate sunt turbe dicentes: Nunqz apparuit sic in israel. Pharisei aūt dicebāt:i principe demoniorū eijcit demones. REMI. Pulchre illuminatis cecis muto loquelā reddidit:⁊ obsessum a demone curauit.in quo fcō ostēdit se dñm virtutū ⁊ celestis medicine auctorē.nā p esaiā dictū ē: Tūc aperient oculi cecorū ⁊ aures surdorū patebūt: ⁊ aperta erit lingua mutorū.vñ dr: Egressis autē illis: ecce obtulerūt ei hoiem demoniū hītem. HIER. Qō autē dr grece cophos:magis tritū est sermoni cōi:vt tam surdus q̄ mutus intelligat.sed morris ē scripturarū cophon indifferenter vel surdū vel mutū dicere. CHRY. Nō aūt nature erat hec passio:sz ex demonis insidijs:iōqz ⁊ alijs indiguit q̄ eū adducerēt:neqz enim p seipsū rogare poterat sine voce existēs:neqz alijs supplicare demone animā cū lingua colligāte.,ppt hoc neqz expetit fidem ab eo sz cōfestim egritudinē sanat.vñ sequit: Et eiec.demo.lo.ē mutus. HILA. In quo rerū ordo seruatus ē.nam demon prius eycit:⁊ tūc reliq̄ corporis officia succedūt. Sequitur. Et mi.sūt tur.di. Nūq̄ ap.sic in isrl. CHRY. Preponebat q̄dē ceteris eū:nō qz curabat solū: sz qm̄ facile ⁊ velociter:⁊ infinitas egritudines ⁊ insanabiles sanabat. Hoc aūt maxie pharisēos pristabat:qm̄ oib' eū ,ppone bāt:nō solū his q̄ tūc erāt:sz ⁊ his q̄ vnq̄ geniti fuerāt in israel.vñ pharisei cōcitati ecōtrario detrahebāt. ,ppqō sequit. Phari.aūt dice. In prin.demo.eijcit demo. REMI. Scribe nāqz ⁊ pharisei fcā dñi negabāt q̄ poterat:⁊ q nō poterāt negare:in sinistrā partē interptabant: fm illud psalmi: In multitudine virtutis tue mētient tibi inimici tui. CHRY. Eorū aūt dicto q̄d ē demētius? Nō enim cōfingi pot,pnce demonē alterū demonē:suis enim applaudere cōsueuit:nō dissoluere sua. Christus aūt nō solū demones eijciebat:sz ⁊ leprosos mūdabat: ⁊ mortuos suscitabat: ⁊ pctā solueb at:⁊ regnū dei pdicabat: ⁊ ad patrem hoīes adducebat:q̄ demon neqz posset facē neqz vellet. RABA. Mystice aūtē sic in duob' cecis signatus est vtersqz ppls iudeorū ⁊ gētilū:ita in hoie muto ⁊ demonia co generalit signatū ē oē genus humanū. HILA. Uel in muto ⁊ surdo ⁊ demoniaco gentiū plebs idigna tot' salutis infert.oibus.n.vndiqz malis circūsessa tot' cor/

poris vitiis implicabat. REMI. Sēcilis.n. ppls mut̄ erat: q: in confessione vere fidei ⁊ in laude sui creatoris aperire nō poterat: siue q: mutis idolis cultū ipendebat similis illis fcūs. Demoniac̄ erat: q: p morē infidelitat̄ diaboli ipis subdit̄ erat. HILA. Dei aūt cognitiōe sup stitionū olim vesania effugata: ⁊ visus ⁊ auditus ⁊ sermo salutis inuebit. HIERO. Sic enim ceci lumē recipiūt: sic ⁊ muti ad loquēdū lingua laxat: vt confiteat: eū quem antea denegabat. In turba aūt admirāte pfessio nationū ē. Pharisei autē p suā calūniā vsq hodie iudeor infidelitatē demonstrāt. HILA. Administrationē autē turbe talis pfessio subsecuta ē: Nunq̄ apparuit sic in israel. q: is cui p legē nihil opis afferri potuit verbi virtute saluat.

¶ REMI. Illi vo q mutū sanādū dño obtulerūt: intelligunt apli ⁊ pdicatores q aspectibus diuine pietatis gētilē ppl'm saluādū obtulerūt. AVG. de cō. euā. Qō aūt hic dī de duobus cecis ⁊ demonio muto: sol' matthe' posuit. Illi duo ceci de qbus alij narrant nō sūt isti: sz tm̄ simile fcm̄ est: ita vt si ipse matthe' nō etiā illius facti meminisset: posset putari hoc qō nūc narrat dictū fuisse etiā ab aliis duobus. Q; cōmēdare memorie diligēter debemus esse q̄dā facta similia: qō pbat nō ē idē. Cū ipe euā gelista vtrūq; memorat: vt siqn̄ talia singula apō singulos inuenirem': atq; in eis prariū qō solui nō possit occurrat: nō esse factū idē sz aliud simile vel similiter fcm̄.

¶ Et circuibat iesus omnes ciuitates ⁊ castella docens in synagogis eorum: ⁊ predicans euāgelium regni: ⁊ curās oēm languorē ⁊ oēm infirmitatem. Videns autem turbas misertus est eis: quia erant vexati ⁊ iacentes sicut oues non habentes pastorē. Tunc dicit discipulis suis: Messis quidē multa: operarij autē pauci. Rogate ergo dōm messis: vt mittat operarios in messem suam.

¶ CHRY. Noluit dōs ipso fcō redarguere accusationē pharisēor dicētiū: In principe demonio: ⁊ eijcit demonia. demon.n. puritiū passus nō bñfacit: sz nocet eis q̄ eū inhonorāt. Dōs aūt prariū facit: q post puritia ⁊ pnumelias nō solū nō punit: sz etiā nec increpauit: quinimo bñficia pstitit. vñ sequit: Et circuiebat iesus oēs ciui. ⁊ castel. In quo erudit nos accusatorib' nris retribuere nō accusatōes: sz bñficia. Qui enim post accusationē desistit a bñficio: mōstrat qm̄, ppter hoiūz laudē bñfacit. Si vo ppē deū bñfacis pseuis: q̄cquid illi fecerint, nō desistis bñfaciēs: vt maior sit merces. HIERO. Videns aūt q eēlitēr ⁊ vicis ⁊ vrbibus ⁊ castellis. i. ⁊ magnis ⁊ paruis euāgeliū pdicauerit: vt nō pslderaret nobiliū potētiā: sz salutē credētiū: Sequit: Do. in syna. eor. hoc. s. bñs opis qō mādauerat pī ⁊ hāc eluriē vt doctrina saluos faceret infideles. Docebat aūt in syna. euā. regni. vñ sequit: Et pdi. euan. regni. REMI. Intelligendū ē dei. Quāuis .n. annūcient bona tpalia: tm̄ nō dī euangeliū. Hinc ē q̄ lex nō nominat euāgeliū: q: suis obseruatoribus nō pmittebat bona celestia: sz eterna. Post pdicationē aūt ⁊ doctrinaz curabat oēm languorē ⁊ oēm infirmitatē: vt qbus fmo nō suserat: opa psuaderēt. vñ sequit: Curās oēm languorē ⁊ oēm infirmitatē. qō de ipso ppie dī: nihil dppe ei ipossibile ē. GLO. Languorē vocat diuturnā infirmitatē: infirmitatē aūt leues morbos. REMI. Sciendū est aūt: q: illos quos corpe sanabat fortiores: mēte sanabat intrinsecus. Alij vo hoc facere nō pñt sua ptāte: sz p dei grām. CHRY. Nō autē in hoc stat christi bonitas: sz ⁊ aliā puidentiā circa eos oñdit: viscera misericordie circa eos expādens. vñ sequit: Videns aūt turbas: misert' ē eis. REMI Per qō officiū boni pastoris magis q̄ mercēnarij in se christ' oñdit. Quare aūt misertus sit subiungit: Quia erāt vexati ⁊ iacē. sic oues nō ha. pa. Vexati q̄ dē a demonib': siue q: a diuersis infirmitatib' ⁊ lāguoribus crāt attriti. RAB. Vel vexati p diuersos errores: ⁊ iacētes. i. torpētes nō enitētes surgē: ⁊ cū haberēt pastores erāt q̄si nō habēt pastorē. CHRY. Hec ēncipū iudeor erat accusatio: qm̄ pastores existētes ea q lupōrū erant oñdebant. nō solū eniz nō emēdabāt multitudinē sz ⁊ nocebāt eor pfecui. Illis eniz admirantib' ⁊ dicētib': Nūq̄ apparuit ita in israel. ecōtrario dicebāt: Qm̄ in principe demonior eijcit demonia. REMI. Postq̄ aūt dei filius de celo pspexit in terrā: vt audiret gemitus cōpediorū: mox multa messis cepit augeri. turbe nāq; humani generis fidei nō appropinquassent: nisi q: auctor humane salutis de celis pspexit in terrā. ⁊ iō sequit: Tūc dixit discipulis suis: Messis qdē multa operarij aūt pauci.

GLO. Messis ergo dicunt boies q pñt meti a pdicatoribus ⁊ de collectione pditor separari: vt grana excussa a paleis postea in horreis reponant. HIERO. Messis multa: pplor signat multitudinē: operarij pauci penuria magistror. REMI. Paru'.n. erat numerus aplor ad preparationē tantarū segetū. Hortat aūt dōs suos pdicatores. i. aplos ⁊ eor sōcēs: vt quotidie sui numeri augmentationē exposcant. vñ subdit: Rogate ergo dōm mes. vt mit. opa. in mes. suā. CHRY. Latētēr seipsū dōm oñdit. Ipe.n. ē q messis ē dōs Si.n. metē misit q̄ apli nō seminauerūt: manifestū ē qm̄ nō aliena metere misit: sz ea q ipe ppphas seminauit. Sz cū. xij. apli sint operij: dixit: Deprecamini dōm messis vt mittat operios in messem suā. ⁊ tm̄ nullū eis adiecit: q: s. eos iaz. xij. existētes multiplicauit nō nūerū adēciēs: sz virtē largiēs. RE. Vt nūc augmentatus ē qm̄ designauit ⁊ alios. lxxij. ⁊ qm̄ sūt facti mlā pdicatores spūsco descēdente sup credētes. CHRY. Oñdit aūt q̄ magnū donū sit hoc. s. vt aliq; habeat virtē decenter pdicādi: p hoc q dicit hoc esse orādū. Commorat aūt in hoc loco vborū ioānis de area ⁊ vēntilabro ⁊ palea ⁊ frumēto. HILA. Mystice aūt salute gēri data: ciuitates oēs ⁊ castella dia virtute ⁊ ingressu xpi illuminant: ⁊ oēm infirmitatē veterē lāguoris euadūt. Immūdi aūt spūs oñante violentia vexatā ⁊ sub legis onere egrotā plebē dōs miserē: q: null' adhuc eis pastor erat custodiā sāctispūs redditur'. Erat aūt doni ist' copiosissimus fruct' cui' copia haurientiū multitudinē vincit: nā q̄tūlibet assumat a cūctis: ad largiendū tm̄ sēp erat ⁊ q: plures ē vtile est p quos ministrē: rogari dōm messis inbet: vt ad capassendū qō preparabat donū spiritussācti: messorū copia deus prestet. p orationē .n. bo. munus a deo effundit.

¶ CA. X.

Et cōuocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatē spirituū immūdorū vt eijcerent eos: ⁊ curarent oēz languorē ⁊ omnē infirmitatē. Duodecim autē discipulorū nomina sunt hec. Primus simon qui dicitur petrus: ⁊ andreas frater eius: philippus ⁊ bartholomeus: iacobus zebedei ⁊ ioānes frat eius: thomas ⁊ matthaeus publicanus: ⁊ iacobus alphei ⁊ thadeus simon chananeus: ⁊ iudas scariothes qui ⁊ tradidit eum.

¶ GLO. A curatiōe socrus petri vsq huc cōtinuationē habuerūt relata miracula. Et fuerūt ante sermonē in monte habitū facta: qō ex electione matthei q̄ inter ipsa refertur indubitāter habem'. Fuit.n. vnus de. xij. elect' in monte ad apostolatū. Ē aūt redit ad ordinē rei sic gesta ē p curatū centurionis seruū dicēs: Et cōuocatis. xij. discipulis. REMI. Narrauerat.n. supius euāgelista: q: cohortatus ē dōs discipulos rogare dōm messis: vt mittat operios in messē suā. ⁊ qō hortatus ē: hoc nūc iplere videt. Duodenari' eniz numer' pfect' ē. Nascit aūt a senario: qui

rio:q̃ pfectionẽ hz:eo q̃ ex suis partib⁹ q̃ sũt vnũ duo ⁊ tria, in seipz format. Senari⁹ aũt numer⁹ duplicat⁹ duodenariũ gignit. GLO. Que q̃dẽ duplicatio ad duo pre cepta charitatis: vel ad duo testamẽta ptinẽ videt. RABA. Duodenari⁹ etiã nũerus q̃ pficit ex ternario ⁊ qter nario designat eos p q̃tuor mũdi clymata fidẽ scẽ trinitatis pdicaturos. Iste etiã numer⁹ p multas figuras in veteri testõ psignat⁹ ẽ. Per. xij. filios Jacob. p. xij principes filiorũ israel. p. xij. fontes viuẽtes in Heliz. p. xij. lapides rõnali Aaron. p. xij. panes ppositionis. p. xij. exploratores a Moyse missos. p. xij. lapides vnde fcm ẽ altare. p. xij. lapides sublatos de Jordane. p. xij. boues q̃ sustinebãt mare eneũ. In nouo etiã testõ p. xij. stellas i corona spõse. p. xij. fũdamẽta Hierusalẽ: q̃ vidit Joãnes: ⁊ p. xij. portas. CHRY. Nõ solũ aũt eos pfidere fecit eorũ ministeriũ vocãdo missionẽ in messez: sz ⁊ faciẽdo eos potẽtes ad misteriũ. vñ sequit: Dedit illis ptãtẽ spirituũ immũdorũ vt eẽ cerẽt eos ⁊ curarẽt oẽm lãguorẽ ⁊ oẽm infirmitatẽ. REMI. In quo apte demõstrat q: vexatio turbarũ nõ fuit tm vna aut simplex sz varia. ⁊ hoc ẽ misereri turbis: oare discipul⁹ ptãtẽ curãdi ⁊ sanãdi eas. HIE. Benign⁹. n. ⁊ clemẽs dñs ac magister nõ iuider suis atq̃ discipul⁹ virtutes suas: ⁊ sic ipe curauerat oẽm languorẽ ⁊ infirmitatez: apostolis quoq̃ suis tribuit ptãtẽ vt curẽt oẽm lãguorẽ ⁊ oẽm infirmitatẽ. Sz multa dñia ẽ inter habere ⁊ tribuẽ: donare ⁊ accipe. Iste quodcũq̃ agit ptãte dñi agit: illi sicd faciũt imbecillitatẽ suã ⁊ virtutẽ dñi cõfitent dicẽtes: In noie iesu surge ⁊ ãbula. Catalogus aũt aplorũ ponit vt extra hos q̃ pseudo aplí sũt excludãtur. vñ sequit: Duodecim aũt aplorũ noia sũt hec. Primus simon q̃ vocat⁹ petr⁹ ⁊ ãdreas frat⁹ ei⁹. Ordinẽ q̃dẽ aplorũ ⁊ meritũ vniuscuiusq̃ illi⁹ fuit destribuẽ q̃ cordis archana rimat. Prim⁹ scribit simon cognomine petrus ad distinctionẽ alteri⁹ simonis q̃ appellat⁹ chanane⁹ de vico galilee chana: vbi dñs aq̃s fuerit i vinũ. RABA. Idẽ ẽ aũt grece siue latine petr⁹: qõ syriace cephas. ⁊ in vtraq̃ lingua nomẽ a petra deriuatũ ẽ. Nec dubiũ quin illa de q̃ paul⁹ ait: Petra aũt erat christ⁹. REMI. Fuerunt aũt nonnulli q̃ in hoc noie greco. s. atq̃ latino qõ ẽ petr⁹: querẽtes hebraice ligue interptationẽ dixerũt: q̃ inptat⁹ discalciãs siue dissoluẽs: vel agnoscẽs. Sz illi q̃ hoc dicũt: duab⁹ tenent⁹ ptrarietatib⁹. Prima ẽ ex pprietate hebraice lingue: in q̃. p. nõ exprimit: sz loco ei⁹. s. ponit. Unde pilatũ dicũt filatũ. Secũda ex interpratiõe euangeliste q̃ narrat dñm dixisse: Tu vocaberis cephas. ⁊ ipe de suo addit: Q̃d interptat⁹ petrus. Simon interptat⁹ obediẽs. Obediuit enim vbis andree ⁊ cũ eo venit ad christũ: siue q: obediuit pceptis diuinis. Et q: ad vni⁹ iussiõis vocez secut⁹ ẽ dñm. Siue vt q̃busdã placet: interptat⁹ deponẽs meroreẽ ⁊ audiẽs tristiciaz. Dno. n. surgẽte deposuit meroreẽ ñiice passionis ⁊ tristiciam audiuit: dicẽte ei dño: Alius te cinget: ⁊ ducet quo tu non vis. Sequit. Et andreas frat⁹ ei⁹. CHRY. Nõ parua autẽ ⁊ hec laus est: Petrũ enim denominauit a virtute: Andreã vo a nobilitate q̃ ẽ fm morẽ: in hoc q̃ eũ fratrẽ petri dixit. Marc⁹ autẽ post duos vtices. s. petrũ ⁊ ioãnẽ andreaz numerat: ñ aũt nõ ita. Marc⁹ enim fm dignitatẽ eos ordinauit. REMI. Andreas aũt interptat⁹ virilis. Sic enim apud latinos a viro deriuat⁹ virilis: ita apud grecos ab aner deriuat⁹ andreas. Bñ aũt virilis dicit⁹ q: relictis oibus secut⁹ ẽ christũ: ⁊ virilit⁹ in mãdatis ei⁹ pseuerauit. HIER. Euãgelista aũt paria iuga aplorũ queq̃ psociat. Fugit enim petrũ ⁊ ãdreã fratres: nõ tam carne q̃ spũ: Jacobũ ⁊ ioãnẽ q̃ patrẽ corpis relinquẽtes verũ patrẽ secuti sũt. vñ sequitur: Jacobus zebedei ⁊ ioãnes frat⁹ ei⁹. Jacobuz quoq̃ appellat zebedei: q: ⁊ ali⁹ sequit iacob⁹ alphei. CHRY. Vide aũt q: nõ fm dignitatẽ ordinat. Mihi enim videtur Joãnes nõ alios solũ: sz etiã fratre maiorẽ. REMI. Interptat⁹ aũt iacob⁹ supplãtans siue supplãtator: q: nõ solũ vitia carnis supplãtauit sz etiã eandẽ carnẽ herode trucidante contẽpsit. Joãnes interptat⁹ dei gra: q: pre oib⁹ diligi a dño meruit. vñ ob pcipui amoris graz superpectus dñi in cena recubuit. Sequit⁹ Philipp⁹ ⁊ bartholomeus. Philipp⁹ interptat⁹ os lãpadis siue lãpadaz: q: lumen quo illuminat⁹ ẽ a dño mox inuento fratri p officiũ oris studuit ppinare. Bartholome⁹ syrũ nomẽ est nõ hebreũ: et interptat⁹ fili⁹ suspẽdentis aq̃s. i. christi q̃ corda suorũ pdicatorũ de terrenis ad celestia sublenat ⁊ suspẽdit: vt quo magis celestia penetrãt: eo corda suorũ auditorũ gutta sãcte pdicatiõis magis inebriẽt ⁊ infundãt. Sequit. Thomas ⁊ matthe⁹ publican⁹. HIERO. Ceteri euãgeliste in cõiunctiõe nominũ pmũ ponũt matheũ postea thomã. Nec publicani nomẽ ascribũt: ne antique puersatiõis recordãtes suggillare euãgelistã videãt. Iste vero ⁊ post thomã se ponit ⁊ publicanũ appellat: vt vbi abũdauit peccãs: supabũdet ⁊ gra. REMI. Thomas autẽ interptat⁹ abyssus siue gemin⁹: q̃ grece dicit⁹ Didymu⁹. Bñ aũt didymus ⁊ abyssus interptat: q: quo diuti⁹ dubitauit: eo pfundi⁹ affectũ dñice passiõis credidit ⁊ mysteriũ diuinitatis agnouit. vñ dixit: Dñs me⁹ ⁊ de⁹ me⁹. Matheus aũt interptat⁹ donat⁹: q: dei munere de publicano euãgelista fctus ẽ. Sequit: Et iacob⁹ alphei ⁊ thade⁹. RABA. Iste iacob⁹ ẽ q̃ i euãgeliis frat⁹ dñi noiat: ⁊ etiã i epistola adgalathas: q: maria vxor alphei sororis fuit marie matris dñi quã ioãnes euãgelista mariã cleophe nomiauit: fortasse q: idẽ cleophas ⁊ alpheus ẽ dictus. Uel ipa maria defuncto alpheo post iacobũ natũ: nupsit cleophe. REMI. Et bñ dicit⁹ fili⁹ alphei. i. iusti siue docti: q: nõ solũ vitia carnis supplãtauit: sz etiã curã carnis pretẽpsit. nã cui⁹ meriti fuerit: testes sũt apli q̃ cum eẽm hierosolymitane ecclie ordinauerũt. vñ ⁊ ecclãstica historia inter cetera de eo dicit: Quia carnẽnũq̃ comedit: ⁊ vinũ ⁊ siceram nõ bibit: balneis ⁊ lineis vestibus nõ ẽ vsus: die noctuq̃ flexis genib⁹ orabat. Adeo etiã magni meriti fuit vt ab oibus iustus vocaret. Thade⁹ aũt ipse ẽ quẽ lucas iudã iacobi. i. frẽm iacobi appellat cui⁹ epla in eccla legit: in q̃ se frẽm iacobi noiat. AVG. de cõ. euan. Nonnulli aũt codices hñt Lebbeũ. q̃s aũt nũq̃ phibuit duob⁹ vel tribus noib⁹ vnũ hoiez vocari. REMI. Judas aũt interpretat⁹ pfessus: eo q̃ filiũ dei pfessus sit. RABA. Thadeus aũt siue lebbeus interpretat⁹ cordis cultor. Sequit: Simon chananeus ⁊ iudas scarioth q̃ tradidit eũ. HIER. Simon chananeus ipe ẽ q̃ ab alio euangelista scribit zelotes: chana q̃ppe zelus interptat. Judas aũt scarioth vel a vico i quo ortus ẽ: vel ex tribu isachar vocabulũ sũpsit: vt quodã vaticinio in cõdẽnationez suinatus sit. Isachar enim iterptatus ẽ merces vt significet pciũ, pditoris. REMI. Interptat⁹ aũt scarioth memoria dñi: q: secutus ẽ dñm: siue memoriale mortis quãdiu meditatus ẽ in corde suo vt dñm traderet in mortez: seu suffocatio: q: seipsũ strãgulauit. Et sciendũ q̃ duo discipuli hoc noie sũt vocati p quos oes christiani designantur: p iudã iacobi illi q̃ in cõfessione fidei pseuerauerãt: p iudã scariothẽ illi q̃ relicta fide retro puertunt. GLO. Duo ⁊ duo noiatí exprimũt: vt iugal⁹ societas apparebit. AVG. xviij. de ciui. dei: Elegit ergo hos in discipulos ⁊ aplos noiauit humilit⁹ natos: inhonoratos: illumiatos vt q̃cq̃d magnũ eẽnt ⁊ facerẽt: ipe in eis eẽt ⁊ faceret. Habuit inter eos vnũ quo malo vtẽs bñ: ⁊ sue passiõis impleret dispositũ: ⁊ ecclie sue tolerando⁹ malorũ pberet exẽplũ. RABA. Qui etiã nõ p ip⁹ udẽtiã int̃ aplos eligit. magna ẽ. n. vitas quã nec aduersari⁹ minister ifirmat. Voluit etiã a discipulo pdi: vt tu a socio, pditus modeste feras tuũ errasse iudiciũ: perisse bñficiũ.

¶ Hos duodecim misit iesus precipiens eis ⁊ dicens: In viam gẽtiuz ne abieritis: ⁊ in ciuitates samaritanorum ne intraueritis: sed potius ite ad

oues que perierunt domus israel. Euntes autem
pdicate dicētes: qr appropiqbit regnū celorr. In
firmos curate: mortuos suscitate: leprosos mūda
te: demones eijcite. gratis accepistis gratis date.

GLO. Quia manifestatio spūs vt aplus dicit ad vtili
tatē ecclie dat: p' data aplis ptātē: mittit eos vt ptātē ad
alior vtilitatē exequāt. vñ dr: hos duodecim misit iesus.
CHRY. Attēdite aūt opportunitatē missiōis: Postq
enim viderūt mortuū suscitantē: mare increpātē: ⁊ cetera
h' mōi: ⁊ sufficienē vtutis ei' demōstrationē susceperāt p
vba ⁊ p opa tūc eos mittit. GLO. Mittens aūt docet
eos quo eant: qd pdicēt: ⁊ qd faciat. Prio qdē q eant. vñ
dr: Precipiēs eis ⁊ dicēs: In viā gētiū ne abieritis: ⁊ i ci
uitatē samarita. ne intraueris. Sz potius ite ad oues q pierūt do
m' israel. HIER. Nō ē aūt prari' loc' iste ei pceptō quo
postea dr: Eūtes docete oēs gētes. qr hoc añ resurrectio
nē: illud post resurrectionē pceptū ē. Et oportebat primū
aduētū christi nūciare iudeis: ne iustā haberēt excusatio
nē dicētes: iō a se dñz reiecisse: qr ad gētes ⁊ samaritanos ap
os misit. CHRY. Jō etiā primo ad iudeos mittit: vt
qsi iqdā palestra i iudea exercitati: ad agones orbis ter
rarū intrarēt: ⁊ velut quosdā pullos debiles ad volādū
eos inducēs. GRBG. in ho. Uel qr pri' soli iudeis vo
luit ⁊ postmodū gētibus pdicari: qtenus redēptoris nri
pdicatio a pri' repulsa gētiles ppl'os qsi extraneos qr
reret. Erāt etiā tūc qdā q de iudea vocādi eēnt: ⁊ de gen
tilib' vocādi nō eēnt: q nec ad vitā reparari mereētē: nec
tñ graui' de prēpta pdicatōe iudicari. HILA. Leg etiā
lectio obtinere priuilegiū euāgelij debebat: hoc min' israel
sceleris sui excusationē bitur': qr plus sedulitatē in admo
nitiōe sensisset. CHRY. Itē ne estimarēt qr christo cōnitiebant ⁊ demoniacū eū vocabāt: qr ppi hoc eos odio
habēt: primuz eos emēdare studuit: ⁊ ab oibus alijs disci
pulos adducēs eis medicos ⁊ doctores mittit: ⁊ nō solū
prohibuit alijs ānūciare añq iudeis: sz neqz viā q ad gen
tes fert ptingere procedebat qd signat cū dicit: In viā gen
tiū ne abieritis. Et qr samaritani prarū erant iudeis: qr
uis faciliores eēnt vt puerterent ad fidē: tñ neqz samaritanis priusq iudeis pdicari pmisit. vñ dicit: Et in ciuita
sama. ne intraueri. GLO. Samaritani qdē fuerūt gētiles dimissi in terra israel a rege assyriorr post captiuitatem
ab eo factā: ⁊ multis piculis coacti ad iudaismū sūt puer
si: circūcisionē: ⁊ qnqz libros moysi recipiētes: cetera vo
rō abhorrētes: vñ iudei samaritanis nō coutebantur.
CHRY. Ab his ergo discipulos auertēs ad filios israel
mittit quos oues peuntes vocat: nō abscōdēs: vndiqz ve
niā eis excogitās ⁊ attrahēs eorr mentē. HILA. Qui
tñ lz oues vocent: in christū luporr ac viperarr linguis ⁊
faucib' seuierūt. HIER. Juxta tropologiā vo pcipit
nobis q christi cēsemur noīe ne in viā gētiū ⁊ hereticorr
ambulem' errorē: vt quorr religio separata ē: separareē
⁊ vita. GLO. Postq aūt docuit eos quo eant: insinuat
qd pdicent. vñ subdit: Eūtes aūt pdicate dicētes: qr ap
propinqbit regnū celorr. RABA. Hic appropinqre dr
regnū celorr p collatā nobis fidē inuisibilis creatoris: nō
aliq motiōe electorr. Recte aūt celi vocant sci q deū fide
retinēt ⁊ diligūt charitate. CHRY. in ho. Uides my
sterij magnitudinē: vides aplorr dignitatē: nihil sensibi
le pcipiunt dicē: vt moyses ⁊ pphete: sz noua qdā ⁊ sopi
nata. Illi n. trena bona pdicauerūt: hi aūt regnū celorr ⁊
oia q illic sūt bona. GRE. in ho. Adiūcta sūt a pdicatori
bus seis miracula: vt fidez vbis daret vtus oñsa: ⁊ noua
facerēt q noua pdicarēt. vñ sequt: Infirmos curate: mor
tuos suscitate: leprosos mūdate: demones eijcite. HIE.
Ne. n. hoibus rusticanis ⁊ absqz eloquij venustate indo
ctis ⁊ illiteratis nemo crederet pollicētibus regna celorr:
dat ptātē pdicta faciēdi: vt magnitudinē pmissorr probet
magnitudo signorr. HILA. Tota aūt vtus dñice ptās
in aplis refert: ⁊ q in ada imagine ⁊ similitudine dei erāt
figurati: nūc pfectā xpi imaginē sortiunt: ⁊ qcqd malorr
ade corpi sathane istinct' intulerat: hoc rursū ipsi de cōsio
ne dñice ptātis emēdēt. GRE. in ho. Hec aūt signa in
exordio ecclie necessaria fuerūt: vt. n. fides crescēt credē
tiū miracul' erat nutriēda. CHRY. Postea aūt steterūt
reuerētia fidei vbiqz plātata. Si aūt ⁊ postea fcā sūt: pau
ca ⁊ rara fuerūt. Consuetudo. n. ē deo talia facē cū aucta fue
rint mala: tūc. n. suā demōstrat potētiā. GRE. in ho. Sca
tñ ecclia qtidie spiritaliē facit qd tūc p aplos corpaliē fa
ciebat. q nimirū tāto maiora sūt: qto p hec nō corpa: sed
aie suscitant. REMI. Infirmi qppe sūt ignaues q nō
hñt vires bñ viuēdi. Leprosi sūt imundi ope vel delecta
tiōe carnali. Mortui sūt q opa mortis agūt. demoniaci
sūt q i ptātē diaboli sūt redacti. HIE. Et qr sp dona spi
ritalia si merces media sit vilior fuit adiūgit auaritie cō
dēnatio cū iubdit: Gratis accepistis grat' date. q. d. Ego
magr ⁊ dñs absqz pcio vobis hoc tribui: ergo ⁊ vos si
ne pcio date. GLO. Hoc aūt dicit ne iudas q loculos
habebat de pdicta ptāte pecuniā pgregare vellet: dānās
⁊ hic pfidiā simoniace hereseos. GRE. in ho. Prescie
bat nāqz nōnullos donū accepti spūs in vsū negociatio
nis inflectē: ⁊ miraculorr signa ad auaritie obsequiū de
clinare. CHRY. Uide aūt qlit morr diligētiā nō min'
hz qr signorr: monstrās qm signa sine his nihil sunt. Et
enim supbiam corr cōprimit dicēs: Gratis accepistis. ⁊ ab
amore pecuniarr mūdos eē pparat dicens: Gratis date.
Uel vt nō videat corr eē bñficiū ait: Gratis accepistis. q.
d. nihil vos de vro largimini suscipiētibus. neqz. n. mer
cede hoc accepistis: neqz laborantes in eis gratia: gratis
enim accepistis: ita igit alijs date: neqz enim ē condignuz
precium corr inuenire.

Nolite possidere: aurum neqz argentum ne
qz pecuniam in çonis vestris: non perā in via ne
qz duas tunicas neqz calciamenta neqz virgam.
Dignus est enim operarius cibo suo.

CHRY. Quia spiritaliū mercationē suprā dñs phi
bucrat: pnter radicē oium malorr euellēs ait: Nolite pos
sidē aurr neqz āgētū. HIE. Si. n. sic pdicāt vt pciū nō ac
cipiāt supflua ē auri ⁊ argēti nūmorūqz possessio. Nā si
hoc habuissēt videbāt nō cā salutis hoīum: sed cā lucri
pdicare. CHRY. Per hoc ergo pceptū primo qdē disci
pulos facit nō esse suspectos. Secūdo ab oi eos liberat
sollicitudie: vt vacationē oēz tribuāt vbo dei. Tertio do
cet eos suā vtutē. Hoc nēpe eis postea dixit: Nunqd ali
qd defuit vobis qñ misi vos sine sacculo ⁊ pera. HIE.
Qui aūt diuitias detrūcauerat q p aurū ⁊ argentū ⁊ es
signant: ppemodū ⁊ vite necessaria amputat: vt aplī do
ctores ve religiōis q istituebant oia dei, puidētia guber
nari: seipos onderēt nihil cogitare de crastino. GLO.
Uñ addit: Neqz pecuniā i çonis vris. Duo. n. sūt genera
necessariorr: vnū q emūt necessaria: qd intelligit p pecu
niā in çonis: aliud ipsa necessaria: qd intelligit per perā.
HIE. Per h aūt qr dicit: Neqz peraz in via. arguit phos
q vulgo appellant bacthe opite: qr prēptores scli ⁊ oia p
nihilo ducētes: cellariū secū vehāt. Sequt: Neqz duas tu
nicas. In duab' tunicis duplex mihi videt inuere vesti
mentuz: nō qr in locis scythie ⁊ glatiali viuentibus vna
qs tunica debeat eē ptent': sz qr i tunica vestimētū itelli
gam': ne alio vestiri aliud nobis futurorr timore reserue
m'. Sequt: Neqz calciamēta. Et plato etiā pcipit illas du
as corpis sūmitates nō eē velādas: nec assuefieri debere
mollitie capitis ⁊ pedū. cū. n. hec hūerūt firmitatē: cetera ro
bustiora sūt. Sequt neqz virgā. Qui. n. dñi habem' auxi
liū: baculi pfidiū cur qramus? REMI. Ondit etiā dñs
his vbis: qr sci pdicatores reuocati sūt ad primi hois di
gnitatē: q q diu celestes possedit thesauros ista nō pcupi
uit: sed

uit:sed mor peccando illa amisit:ista desiderare cepit.
CHRY.i ho. Felix aũt ẽ ista ꝓmutatio.nã ,p auro ⁊ argẽto h'mõi accepũt: ptãtẽ curãdi ifirmos.suscitãdi mortuos:⁊ alia h'mõi.vñ nõ a ꝓncipio dixit eis:Nõ possideatis aurũ vel argẽtũ:ſz qñ dixerat:Leprosos mũdate dẽones eĩcite. Ex quo pz q̃ ãgelos eos ex hoibus vt ita dicã ꝓstituit:ab oi soluẽs vite huius sollicitudine vt vna sola detineant cura q̃ ẽ doctrine. A q̃ ⁊ eos soluit dicẽs:/Ne solliciti sitis q̃d loq̃mini. q̃re q̃ videt eẽ valde onerosũ ⁊ graue:hoc maxie leue eis oñdit ⁊ facile. Nihil.n ẽ ita iocũdũ vt a cura ⁊ sollicitudine erutũ eẽ ⁊ maxie cũ possibile fuerit ab hac erutos ĩ nullo mĩorari deo pñte ⁊,p oĩbus nobis effecto. HIE. Et qꝛ nudos quodãmõ ⁊ expeditos ad ꝓdicãdũ aplos miserat ⁊ dura vi debat eẽ ꝓditio magistroꝝ:seueritatẽ ꝓcepti sequẽti snia tẽperauit dicẽs:Dign'ẽ.n.opari'cibo suo.q.d. Cãtũ accipite q̃tũ in vestitu ⁊ victu vobis necessariũ ẽ.vñ aplꝰ: Hãtes victũ ⁊ vestitũ his ꝓtẽti sim'. ⁊ alibi: Cõicet his q̃ cathetiçat ei q̃ cathetiçat in oĩb'bonis.vt quoꝝ disciplũ metũt spiritalia ꝓsortes faciãt eos carnaliũ suoꝝ nõ in auariciã:ſz in necessitatẽ. CHRY. A discipul' autẽ aplos cibari oportebat :vt neq̃ ipsi magna saperent aduersus eos q̃ docebãt:sic oia ꝓbẽtes ⁊ nihil accipiẽtes: neq̃ rursus illi absedãt q̃si ab his despecti. Deide vt nõ dicãt aplꝰ:Mẽdicãtes ergo nos iubet viuẽ:⁊ ĩ hoc verecũdarent: mõstrat hoc eis debitũ eẽ: operarios eos vocãs:⁊ q̃ dat mercedẽ appellãs.nõ.n.qꝛ aplorũ in ꝓmonib'opatio erat estimare debebãt puũ eẽ bñficiũ q̃ ꝓstabãt.⁊ iõ dicit:Dign'ẽ opari'cibo suo. hoc aũt dixit: nõ q̃dẽ oñdẽs tãto ꝓcio aplicos dignos eẽ laborẽs: ſz aplꝰ legẽ ĩducẽs ⁊ tribuẽtib'suadẽs:qꝛ q̃ ab ipsis dat: debitũ ẽ. AVG.de ba pun. Nõ,g ẽ venale euãgeliũ: vt,p tpalib'ꝓdicet.Si.n.sic vẽdũt:magnã rez vili vẽdũt. Accipiãt ergo ꝓdicatores sustẽtationẽ necessitatis a poplo: mercedẽ dispẽsatiõis a deo. Nõ.n.a pplo reddit q̃ll mercẽs illis q̃ sibi ĩ charitate euãgelij seruiũt: ſz tãq̃ stipẽdiũ dat q̃ vt possint laborare pascãt. AVG.de cõ.euã. Uel aliꝰ: Cũ dixerat dñs aplꝰ:Nolite possidere aurũ. ꝓtinuo subiecit:Dign'ẽ opari'cibo suo.vñ satis oñdit: cur eos possidẽ hoc ac ferre noluerit:nõ quo necessaria non sint sustẽtatiõi hui'vite:ſz qꝛ sic eos mitteb at vt eis hoc deberi demõstraret ab illis q̃b'euãgeliũ credẽtib'ãnuncia rẽt'tãq̃ stipẽdia militãtib'. Apparet aũt h nõ ꝓcepisse dñꝫ ita tãq̃ euãgelice viuẽ aliũde nõ debeãt q̃ eis ꝓbentib' q̃b'ãnũciãt euãgeliũ. Alioq̃n ꝓtra hoc ꝓceptũ fecit paul'q̃ victũ de manuũ suarũ laborib'trãsigebat.ſz apparet ptãtẽ dedisse aplis dñm in q̃ scirẽt sibi ista deberi. Cũ aũt a dño aliq̃d iperat:nisi fiat: iobediẽtie culpa est. cũ aũt a dño ptãs dat:licꝫ cuiq̃ nõ vti ⁊ tãq̃ de suo iure recedere. Hoc ergo ordinãs dñs q̃ q̃ euãgeliũ ãnũciãt de euãgelio viuãt:illa aplis loq̃bat vt securi nõ possideret:neq̃ portarẽt huic vite necessaria nec magna nec minima iõ posuit: Nec virgã.oñdẽs a fidelib' suis oia deberi mĩstris suis nulla supflua req̃rentib'. Hãc g̃ ptãtez virge noie significauit:cũ dixit ſz marcũ: Ne q̃d tollerẽt in via nisi virgã tm. Sz ⁊ calciamẽta cũ dicit matthe'in via nõ eẽ portãda:curã,phibuit q̃ iõ portãda cogitãt ne desint: hoc de duab'tunicis intelligẽdũ ẽ:ne,q̃sq̃ eorũ ꝓter eã q̃ eẽt indut'aliã portãdã putaret. sollicit'ne op' eẽt cũ ex ptãte illa possit accipe. Proinde marc'dicendo calciari eos sandaliis vel soleis:aliq̃d hoc calciamẽtum mystice significatiõis hẽe admonet:vt pes neq̃ tectus sit desup neq̃ nud'ad trã.i.nõ occultẽ euãgeliũ.nec trenis ꝓmodis initãt. Et q̃ nõ portari duas tunicas ſz expssi' idui,phibet:monet non duplr ſz simplr ãbulare:ita dñm oia dixisse nullo mõ dubitãdũ ẽ:pti ,ppe pti figurate. Sz euãgelistas alia istũ alia illũ inseruisse scriptis suis. Quis q̃s aũt putat nõ potuisse dñm in vno sermone q̃dã figurate q̃dã,ppzie ponẽ eloq̃a:ceta ei'inspiciat:⁊ videbit q̃ temere atq̃ ĩcrudite arbitret. Quia.n.dñs monet vt nesciat sinistra q̃d faciẽ dextra:ipas elemosynas ⁊ q̃cq̃d hic aliud ꝓcipit figurate accipiẽdũ putabit. HIE. Hec historice dixerim'.ceta fm anagogẽ: nõ licꝫ magistri aurũ ⁊ argẽtũ ⁊ pecuniã q̃ in çonis ẽ possidere. Aurũ sepe legim',p sensu:argẽtũ,p fmone:es,p voce.hec nõ licꝫ vobis ab alijs accipe:ſz data a dño possidẽ:neq̃ hoc heretico rũ ⁊ phorũ puerseq̃ doctrine suscipe disciplinas. HILA. Quia vo çona ministerij apparatus ẽ ⁊ ad efficaciã opis ꝓcinctio:p hoc q̃ eris in çona inhibet possessio ne q̃d ĩ misterio venale sit:admonemur. Admonemur etiaꝫ nec perã habẽ in via:curã.ſ.secularis substãtie relinquendã:qꝛ ois thesaur' ĩ trã pniciosus ẽ cordi illic futuro vbi cõdat thesaur'. Dicit aũt: Nõ duas tunicas.sufficit.n.nobis semel xps indut': neve post intelligẽtiã verã: altera deiceps vel heresis vel legis veste iduamur. Nõ calciamẽta:qꝛ in scã trã petrõrũ spinis atq̃ aculeis nõ obsessa: vt moysi dcm ẽ:nudis pedib'staturi:admonemur nõ aliuz gressus nri habẽ q̃ quẽ accepim'a christo paratũ.
HIE. Uel docet dñs pedes nros mortiferis vicul' nõ alligari:ſz scãm terrã ingrediẽtes eẽ nudos:neq̃ habere virgã q̃ vertat in colubrũ:neq̃ in aliquo ꝓsidio carnis ĩnitũ:qꝛ h'mõi virga ⁊ bacul' arũdine' ẽ quẽ si paululum ꝓsteris frãgit:⁊ manum trãsfoꝛat incũbẽtis. HILA. Potestatis autẽ hesterne iure nõ sum'indigni hãtes virgã de radice iesse.

¶ In quãcũq̃ aũt ciuitatẽ aut castellũ intrauerit:iterrogate q̃s in ea dign'sit: ⁊ ibi manete donec exatis. Intrãtes aũt in domũ salutate eã dicẽtes: Pax huic domui. Et sigdez fuerit domus illa digna:veniat pax vestra sup eã:si autẽ nõ fuerit digna pax vestra reuertet ad vos. Et qcũq̃ nõ receperit vos neq̃ audierit sermones vestros: exeũtes foras de domo vel ciuitate excutite puluerez de pedib' vestris. Amẽ dico vobis tolerabilius erit terre sodomorũ ⁊ gomorreorũ in die iudicij q̃z illi ciuitati.
CHRY.i ho. Quia dixerat supius dñs:Dign'ẽ opari'cibo suo:ne credẽt pp hoc oiuz eis ianuã apire:multã diligẽtiã h iubet facẽ de hospite eligẽdo.vñ dz:In quãcũ q̃z ciuitatẽ aut castellũ itrauerit:iterrogate q̃s ĩ ea dign' sit. HIE. Aplꝰ nouã itroeũtes vrbẽ scire nõ poterãt q̃s q̃lis eẽt: g̃ fama hospes eligẽd'ẽ pplꝰ ⁊ iudicio vicinoꝝ ne ꝓdicatoris dignitas suspiciẽtis infamia deturpetur.
CHRY.ibo. Qualit g̃ipe xps apud publicanũ manebat:qꝛ.ſ.dign'effect' erat ex ꝓuersõe.hoc etiã nõ solũ ĩ gliaz eis ,pderat:ſz in cibationẽ. Si eni dign'ẽ oino dabit cibũ:⁊ maxie cũ nihil ãplius necessarijs peteret. Intẽ de aũt q̃lit oĩbus eos denudãs: oia eis dedit: pmittens in domib'eoꝝ q̃ docebant manere. Ita eniz ⁊ ipsi a sollicitudinib'eruebant:⁊ alijs suadebãt qñ,ppt eoꝝ adunerãt salutẽ solã:in hoc q̃ nihil deferebãt ⁊ nihil ãplius necessarijs expetebãt. Et nõ ad oẽs simplr introibãt. nõ eniz signis solũ volebat eos claros apparẽ:ſz magis virtute. Nihil aũt ita vtutẽ designat:sic nõ superfluis vti.
HIER. hospes vn'etiã eligit nõ tribuẽs bñficiũ ei q̃ apud se mãsur'ẽ:ſz accipiẽs.h.n.dz q̃s in ea dign' sit: vt magis se nouerit accipe graz q̃ dare. CHRY.i ho. Intẽ de aũt qꝛ nõdũ oia eis tribuit:neq̃.n. eis largit vt sciãt q̃s scit dign':ſz iubet scrutari. nõ solũ aũt dignos iubet q̃rere:ſz neq̃ de domo in domũ trãsmutari:cũ subdit: Et ibi ma.dõec exea. vt neq̃ suscipiẽtẽ ꝓtristẽt:neq̃ ipsi opinionẽ accipiãt leuitatis aut gule. AMBRO.sup lucã: Nõ ergo ociose dom'quã igrediant aplꝰ eligẽda discernit:vt mutãdi hospitij cã nõ suppetat:nõ tñ eadẽ cautio receptori mãdat:ne dũ h ospes eligit hospitalitas minua

tur. Sequit: Intrãtes aũt in domũ salutate eã dicentes: pax huic domui. GLO. q. dicẽt: Pacẽ hospiti ꝓcami: vt sopiat oĩs repugnãtia ꝓtra vĩtatẽ. HIE. Inh etiaꝫ occulte salutationẽ hebrei ac syri ſmonis expſſit. Qõ. n. grece oſ Chere ⁊ latine Auc: hoc hebraico syroq; ſmone appellat Salẽlach ſiue Samalalach. i. pax tecuꝫ. Qõ aũt ꝓcipit tale ẽ: Introcũtes aũt pacẽ impcami hospiti: ⁊ q̃ñ in vob ẽ diſcordie bella ſedate. Si aũt orta fuerit ꝓtradictio vos mercedẽ habebit de illata pace: illi q̃ habẽ noluerũt: bellũ poſſidebũt. vñ ſequit: Et ſi q̃dẽ fu. do. ſl. di. ve. pax vra ſup eã. ſi aũt nõ fu. di. pax vra ad vos reuerteť. REMI. Quia. ſ. aut erit q̃ſq; ꝑdeſtinat' ad vitaꝫ ⁊ celeſte vbũ ieq̃t qõ audit. aut ſi null' audire voluerit: ip ſe ꝑdicator ſine fructu nõ erit: q: ad eũ pax reuertit qñ ei a dño p laborẽ ſui opis recõpẽſat. CHRY. in ho. Instruit ꝗ eos dñs q̃ nõ pp h expectẽt ab alijs ꝑſalutari: q: docebãt: ſꝫ añcedẽ ſalutatiõe alios honorãdo. Deinde mõſtrat q̃ nõ ſola ſalutatio: ſꝫ bñdictõ p h qõ dicẽ: Si fu. do. di. ve. ſup eã. REMI. Docuit ꝗ dñs diſcipl'os ſuos offerre pacẽ i introitu dom' vt ſalutatiõe pacis eligerẽt dom' digna vel hoſpes: ac ſi patẽť dicẽt: Dib' offerte pacẽ: q: aut accipiẽdo dignos: aut nõ accipiẽdo idignos ſe manifeſtabũt. q̃uis. n. fama ppli dign' elect' ſit hoſpes: tñ ſalutãd' ẽ vt magis ſua dignitate ꝑdicatores vocẽť: q̃ vltro ſe ingerẽ videãt. h aũt pax pauco; vbo; ad totaꝫ exploratione digne dom' vel hoſpitis põt referri. HILA. Salutãt ꝗ apl'i domũ cũ pac affectu: ſꝫ ita vt poti' pax eã ſit q̃ data. Porro aũt pacẽ ꝓpriã q̃ viſcera miſeratiõis ſũt nõ oportẽ in eã venire niſi ſit digna: q̃ ſi digna repta nõ fuerit: ſacr'm pacis celeſtis itra ꝓpriã apl'o; cõſciaꝫ ẽ ꝓtinẽdũ. In eos aũt q̃ celeſtis regni ꝑcepta reſpuerit: egreſſu apl'o; ⁊ ſigno pulueris a pedib' excuſſi cẽna maledictio relinq̃t. vñ ſequit: Et q̃cũq; ñ recepe. vos: neq; au ſ. ve. ex. ſo de. do. vl'ō ciuitate excutite puluerẽ ō pedib' vr̃is. Exiſtẽti enĩ i loco cũ loco videť cẽ cõio. Totũ ꝗ qõ ẽ illi' dom' excuſſo puluẽ pedũ reliquit: nihilq; ſanitatis ō iſiſtẽtiũ apl'o; veſtigijs mutuat. HIE. Puluis etiã excutit de pedib' i teſtimoniũ laborãs ſui: q̃ igreſſi ſint ciuitatẽ: ⁊ ꝑdicatio aplica ad illos vſq; puenerit. Siue excutit puluis: vt ſi tolerabili' erit tre ſodomo; q̃ illi ciuitatis q̃ ñ recipit euãgeliũ: nihil ab eis accipiãt: nec ad victũ q̃dẽ neceſſaria q̃ euãgeliũ ſpreuerit. RABA. Vel alit Pedes diſcipl'o; ipſo; op' iceſſũq; ꝑdicatiõis ſignãt. Puluis vo quo aſpgũt: trene leuitas ẽ cogitatiõis: a q̃ etiã ſũmi doctores ũnunes eẽ neq̃unt: cũ p audito rib' ſolliciti ſalutoribus curis iceſſant intẽdũt: ⁊ q̃ſi p itinera mũdi: vno calcaneo tre pluerẽ legũt. Qui ꝗ ſpreuerit doctrinã docẽtiũ: ſibi laborẽs ⁊ picula tediũq; ſollicitudinũ ad teſtimoniũ ſue dãnatõis inflectũt. Qui vo recepint vbũ: afflictiones curaſq; doctor q̃s, p ſe tolerabũt in argumentũ ſibi vtunt hũilitatis: ⁊ ne leuis culpa videat eẽ apl'os nõ recipere ſubdit: Amẽ di. vo. tole. erit tre ſodomorum ⁊ gomor. indie iu. q̃ illi ciuitati. HIER. Quia ſodomitis ⁊ gomorreis nõ fuit predicatũ: huic aũt cũ predicatum: ſit nõ recepit euãgeliũ. REMI. Vel q: ſodomite ⁊ gomorrei int' vitia carnis ⁊ hoſpitales fuiſſe legũt: q̃uis nõ tales hoſpites recepint ſic apli. HIE. Si aũt tolerabili' erit tre ſodomo; q̃ illi ciuitati q̃ nõ recepit euãgeliũ ꝗ iter pctores ſupplicia diuerſa ſũt. REMI. Spiritaliť tñ ſodomo; ⁊ gomorreo; metionem facit: vt p hoc demõſtret: da illa pctã ſũt deo magis odibilia q̃ fiũt cõtra naturã: p qb' delet' ẽ mundus ac q̃s diluuij: q̃ruor ciuitates ſubuerſe: ⁊ mũd' q̃tidie diuerſis malis affligit. HILA. Myſtice autẽ iſtriut nos dñs nõ imiſceri eo; domibus aut familiaritatib' q̃ chriſtũ aut iſectãt: aut neſciunt: ⁊ in q̃cũq; ciuitate iterrogare q̃s eo; habitatiõe ſit dign'. i. ſicubi eccl'a ſit ⁊ chriſt' habitator: neq; quo q̃ alibi trãſire: q: hec ẽ dom' digna ⁊ iuſt' hoſpes. Iudeo; autẽ plures erãt futuri quo; tãt' i fauorẽ legis affect' cẽt: vt q̃uis p admirationẽ opeꝫ i chriſtũ credidiſſẽt: tñ i legis opib' morarẽť: alij vo explorãde libertatis q̃ i xpo ẽ curioſi: trãſire ſe ad euãgelia ex lege cẽnt ſimulaturi. Multi ẽt i hereſiꝫ p intelligẽtie puerſitatẽ traducerent. Et q: iſtiuſmõi oẽs penes ſe eẽ veritatem catholicaꝫ mẽtiunť domo ipſa. i. eccleſia caute vtendum eſt.

¶ Ecce ego mitto vos: ſicẽ oues in medio luporũ. Eſtote ergo prudẽtes ſicẽ ſerpẽtes: ⁊ ſimplices ſicẽ colũbe. Caute aũt ab hoibus. Tradẽt enim vos ꝓcilijs: ⁊ in ſynagogis ſuis flagellabũt vos: ⁊ ad preſides ⁊ ad reges ducemini ꝓpter me: in teſtimonium illis ⁊ gentibus.

¶ CHRY. i ho. Quia ſupi' apl'o; remouit ſollicitudinẽ ⁊ ſignor eos oñſtiõe armauit: ꝓnter ꝑdicẽ eis mala q̃ debebãt eis ꝓtigẽ. ꝓmo q̃dẽ vt diſcerẽt ꝑſcie ei' vtutẽ. 2° vt null' ſuſpicaret: q̃m pp ibecillitatẽ mgri hec eis ſupuenirẽt mala. tertio vt ipſi ſuſtinẽtes nõ obſtupeſcerẽt dum iopinabilr ⁊ ꝑter ſpeꝫ euenirẽt. 4°. vt h audiẽtes nõ turbẽť i tpe crucis. deide vt diſcãt q̃m noua hec plij lex ẽ. Nudos n. mittit: a ſuſcipiẽtib' iubet cibari. Neq; i h ſuſtit: ſꝫ v'ri' ſuã vtutẽ oñdit dicẽs: Ecce ego mit. vos ſicẽ o. i me. lu. Ubi ꝓſiderãdo q̃ nõ ſimplr ad lupos: ſꝫ i medio luporũ mittit: vt ſic ſuã vtutẽ magis demõſtrẽt cũ oues lupos ſupauerit etiam i medio lupo; exiſtẽtes: ⁊ plimos morſus accipiẽtes ab eis nõ ſolũ nõ ꝓſumũt: ſꝫ ⁊ illos ꝓuertũt. Multo aũt mirabili' ẽ ⁊ mai': trãſmutare mẽtes eo; q̃ inficẽ eoſ. Int' lupos aũt ouiũ mãſuetudinẽ eos docet oñdẽ. GRE. i ho. Qui. n. locũ ꝑdicatoris ſuſcipit mala iferre nõ dꝫ ſꝫ tolerare: vt ex ipſa ſua mãſuetudine irã ſu mẽtiũ mitiget: ⁊ pctor vlnera ipe i alijs afflictiõib' vlnerat' ſanet. Qm ⁊ſi q̃ñ ꝗl' rectitudis exigit vt erga ſubditos ſeuiat: furor ipe de amore ſit nõ de crudelitate: q̃tem ⁊ iura diſcipline foris exhibeat ⁊ int' pãna pietate diligat q̃s foris caſtigat. Multi aũt cũ regimis iura ſuſcipiũt: ad lacerãdos ſubditos inardeſcũt: tror ẽ ptãtis exhibẽt: dñi videri appetũt: pces ſe eẽ mime recoḡſcũt: hũilitatis locũ i elatiõe dñatiõis imutãt: ⁊ ſiq̃ñ extriſec' blãdiũt: intriſec' ſeuiũt. de qb' dr: Veniũt ad vos i veſtimẽtis ouiũ itriſec' aũt ſũt lupi rapaces. Cõtra q̃ nob ꝓſiderãdũ ẽ: q: ſicẽ oues int' lupos mittit: v, ſenſũ fuates inocẽtie: morſũ malicie nõ habeam'. HIE. Lupos aũt ſcribas ⁊ phariſeos vocat q̃ ſũt clerici iudeor. HILA. Lupos etiã ſignificat oẽs hos qui veſano furore in apl'os deſeuituri erãt. CHRY. i ho. Maloꝫ aũt erat eis cõſolatio mittẽtis vtus. Et iõ añ oĩa poſuit dicẽs: Ecce ego mitto vos q. d. Ne turbemi q̃m i medio luporũ mittemi. poſſũ enĩ facẽ vt nihil mali ſuſtineat: nõ ſolũ lupis nõ ſuppoſiti: ſꝫ leonib' tribiliores effecti: ſꝫ ita expedit fieri. h. n. vos clariores fac ⁊ mea vtutẽ magis diuulgat. deide vt alicid etiã a ſeipſio iferãt: ⁊ nõ ſine cã coronari eſtimẽt: ſubdit Eſtote ꝗ pru. ſicẽ ſer. ⁊ ſim. ſicẽ colũbe. HIE. Ut p prudẽtiã deuitẽt iſidias: p ſimplicitatẽ nõ faciat malũ. Et ſerpẽtis aſtutia ponit i exẽplũ: q: toto corpe occltat caput vt illõ in q̃ vita ẽ, ptegat. Ita ⁊ nos toto picl'o corpis caput nr'm q̃ xpũs ẽ cuſtodiam'. i. fidẽ itegrã ⁊ icorruptã ſuare ſtudeam'. RABA. Solet etiã ſerpẽs eligere ſtrictas rimas p q̃s trãſiens veterẽ pellẽ exuat. ſimilr ꝑdicator trãſiẽs p anguſtã viã veterẽ hoiem oino deponat. REMI. Pulchre etiã ꝑdicatores ſerpẽtis prudentiã monet habere: q: p m' hõ p ſerpẽtẽ decept' ẽ: ac ſi dicẽt: q: hoſtis callid' fuit ad decipiendũ: vos prudẽtes ſitis ad liberandũ. ille laudauit lignũ: vos laudate crucis vtutẽ. HILA. Ille animũ p mo mollioris ſex' aggreſſus ẽ: ſpe dei deiecit ⁊ cõſionẽ imortalitatis ſpopõdit. Parti ꝗ opportunitate itroſpecta vniuſcuiuſq; nã ⁊ volũtate vbor; adhibẽda prudẽtia ẽ: ſpes futuro; bono; reuelãda: ⁊ q̃ ille mẽtitus ẽ: nos predicem' ex vero fm ſponſionẽ dei

angelis ſiles

angelis sil'es futuros eē q̃ credāt. ¶ CHRY. in ho. Sic aūt prudentiā serpētis oportet hīre vt in ꝓncipalib' nō le damur: sic ⁊ simplicitatē colūbe in nō vidicādo cū iiusta patimur: neq; p insidias alicui nocēdo. REMI. Jō aūt dñs hec duo sociauit: q; simplicitas absq; prudētia facile decipi pōt: ⁊ prudētia piculosa ē nisi simplicitate tpet alicui non nocēdo. HIE. Simplicitas aūt colūbaꝝ ex spūssci specie demōstrat. vñ dic apl's: Malicia paruuli estote. CHRY. in ho. Quid aūt durius his fiet iussionibus: nō. n. sufficiēs est pati mala: sz neq; turbari ꝓcedi tur qō ē colūbe. ira eni nō p irā: sz p mansuetudinē extinguit. RABA. Qō aūt lupi de q̃bus supra dixerat sint hoies ondit cū subdit: Cauete aūt ab hoibus. GLO. Jdeo aūt necessariū ē vt sitis sicut serpētes. i. astuti. nam fm suā ꝓsuetudinē tradent vos: ꝑmū in cōsilq̃s ꝓhibendo ne ꝑdicetis in noie meo. deinde incorrectos flagellabunt vos tandē ad reges ⁊ ꝑsides ducemini. HILA. Qui extorq̃re silētiū vēm aut ꝓniuētiā tentāt. CHRY. in ho. Mirandū ē aūt q̃lit hoc audiētes nō stati abscesserant hoies q̃ stagnū illud nūq̃ egressi fuerāt circa qō piscabant: qō nō virtutis eoꝝ erat solū: sz sapie doctoris. Unicuiq; eni maloꝝ mitigationē adiungit. vñ ⁊ ꝑ dicit: Propt me. nō eni pua ꝓsolatio ē, ppt xpm pati: qm nō vt pnitiosi ⁊ nociui hec patiebant. Et iterꝝ addit: In testi. ill. CHRY. in ho. Qui. s. pseqūdo mortē intulerūt: vel q̃ vidēdo nō sūt mutati. Mors q̃ppe scōꝝ bonis ē in adiutoriū: malis in testimoniū: vt inde puersi sine excusatiōe percāt: vñ electi exemplū capiūt vt viuāt. CHRY. in ho. Hoc aūt eos ꝓsolabat: nō q; aliorū cupiebat penam: sz vt ꝓfidentiā habeāt: qm vbiq; eū hnt pnte ⁊ pscientē. HILA. Nō solū aūt ꝑ testimonio excusatio ignorate diuinitatis adimēda ē pseqūtib': sz etiā gentib' via pandēda credēdi i christū ptinacit: inter seuiētiū penas ꝓfessorū vocibus ꝑdicatū: ⁊ hoc ē qō subiūgit: Gētibus.

¶ Cuꝝ autē tradēt vos: nolite cogitare quomō aut qd loquamini. Dabit' eni vobis in illa hora quid loquamini. Non eni vos estis qui loquimi sed spūs pātis vestri qui loquitur iu vobis.

¶ CHRY. in ho. Cū pmissis consolationib' nō pua ⁊ aliā apponit. vt eni nō dicerēt: qualit suadē poterim' hoibus talib' pseqūtib': pseqūtionib' existētib': iubet eos de rnsione ꝓfidere dicēs: Cū aūt tra. vos: no. co. qūo aut q̃d loq̃mini. REMI. Duo aūt dicit: Quō aut q̃d. quorū vnū refert ad sapientiā: alterū ad oris officiuꝝ Quia eni ⁊ ipse subministrabat vba q̃ loqrent: ⁊ sapiaꝝ q̃ ea, p, ferrēt: nō fuerat necesse scis ꝑdicatoribꝰ q̃d loqrent: aut qūo. HIE. Cū eni ,ppter christuꝝ ducamur ad iudices volūtatē tm nostrā ,p christo debem' offerre. Cetera ipse christ' q̃ in nobis habitat loquit ,p se: ⁊ spūssci in rnden/do grā ministrabit. HILA. Fides eni nra oib' pceptis diuīe volūtatis intenta: ad rnsionē scie instruet: in exēplo bñs abraā cui postulato ad hostiā isaac: nō defuit aries ad victimā. Et iō sequit: Nō eni vos estis q̃ loqmi: sz spūs pa. ve. q̃ lo. in vobis. REMI. Et ē sensus: Vos accediti ad certamē: sz ego sū q̃ plior. Vos vba editis: sz ego suꝝ q̃ loquor. Hinc paulus ait: An expientiā queritis eius q̃ in me loq̃t xps? CHRY. Per ꝑ aūt ad ,ppbaꝝ. eos dignitatē reduxit: q̃. s. dei spū sūt locuti. Cū aūt ꝑ dicat: Ne solliciti sit q̃d loq̃mi. alibi dr: Parati semp ad satisfactionē oi poscēti vos rōnē reddē de ea q̃ in vobis ē spe. Cuꝝ eni in medio amicoꝝ certamē erit: iubemur eē solliciti. cū aūt ē iudiciū terribile ⁊ plebes isaniētes ⁊ timor vndiq; auxiliū a xpo ꝑbet: vt ꝓfidēt loquāt ⁊ nō obstupescāt.

¶ Tradet autem frater fratrez in mortem ⁊ pater filium: ⁊ insurgēt filij in parentes: ⁊ morte eos afficient: ⁊ eritis odio omnibus hoibus propter nomen meum. Qui autem perseuerauerit vsq; in finem: hic saluus erit.

¶ GLO. Premissa ꝓsolatiōe subdit grauiora pericula. Vñ dr: Tradet aūt fra. fra. in mor. ⁊ pr̃ fi. ⁊ sur. fi. in pen. ⁊ mor. eos afficiēt. GRE. in ho. Minorē eni dolorē ingerūt mala q̃ ab extraneis: maiorē que ab illis patimur de quoꝝ mentib' psumebam': q; cū dāno corpis mala nos cruciāt charitatis amisse. HIE. Hoc aūt in pseqūtionib' fieri creberō videm': nec vllus ē inter eos fid' affectus quoꝝ diuersa ē fides. CHRY. Deinde qō ē mltū horribili' apposuit dicēs: Et eritis odio oib' hoib'. Ut eni cōes orbis terrarū hostes: ita eos expellē tentabant. Hinc etiā rursus apponit ꝓsolatio cū dicit: Propt nomē meū. Et cū hoc rursus aliud ꝓsolatoꝝ ponit cū subditur Qui aūt pseueraueri vsq; in finē: hic salu' erit. Qm eni ꝓsueuerūt multi in ꝓncipio quidē eē vehementes postea vo dissolui: ,ppter hoc ait: Qm finē reqro. Que. n. vtilitas ē seminū in ꝓncipio q̃dē florescētiū: postmodū aūt tabescentiū?, ppt hoc aūt sufficientē pseuerantiā expetit ab ipsis. HIE. Nō. n. cepisse: sz pfecisse vtutis ē. REMI. Nec inchoātib' sz pseuerātib' pmiū tribuit. ¶ CHRY. Ne aūt aliq̃s dicat: qr oia christ' in apl'os fecit: nihil mirabile ē tales illos eē effectos: nihil patiētes onerosū. ,ppter hoc ait: q̃ pseuerātia eis ē op'. Etsi eni ex pmis cruti fuerint piculis alq̃s difficiliorib' ꝓseruāt: ⁊ p' illa rursus alia succedēt: ⁊ nō stabūt q̃n insidias patiāt donec viuūt. Et hoc occulte ysinuat dicēs: Qui pseuerauerit vsq; in finē ꝑ saluus erit. REMI i. ꝓcepta fidei nō deseruerit: ⁊ in pseqūtionib' nō defecerit salu' erit: q; ,p pseqūtiōibus ⁊renis pcipiet pmia regni celesti. Et notādū q; finis nō sp signat ꝓsūptionē: sz aliqñ pfectionē: iuxta illō: Finis legis xps ē. vñ etiā pōt eē sensus: Qui pseuerauerit vsq; in finē. i. i xpo. AVG. xxi. de ciui. dei: In christo nāq; pseuerare ēi fide ei' pmanē: q̃ p dilectionē opat.

¶ Cum autem perseqūtur vos in ciuitate ista fugite in aliam. Amen dico vobis: non consūmabitis ciuitates israel donec veniat filius hominis.

¶ CHRY. in ho. Postq̃ ꝑdixit tribilia illa q̃ p' crucez ⁊ resurrectionē ⁊ ascēsionē eis erāt ventura: rursus ducit eos ad māsuetiora. Nō eni iussit eos ad pseqūtionē audaciter ire: sz fugē. vñ dic: Cū aūt pse. vos i ci. ista: fu. in ali. Quia. n. interi ꝓncipiū erat puersiōis coꝝ: ꝓdescendēte vrit sermōe. HIE. Hoc eni ad illō tps referēdū ē: cū ad ꝑdicationē apli mittebāt: q̃b' ⁊ ,ppie dictū ē: In viā gentiū ne abierit: qō pseqūtionē timē nō debeāt sz declinare. Qō q̃dē videm' in ꝓncipio fecisse credētes qñ orta hierosolymis pseqūtiōe dispsi sūt in vniuersā iudeā: vt tribulatiōis occasio fieret euāgelij semiariū. AVG. ꝑ faustū Neq; tñ saluator nō potat tueri discipl'os suos q̃b' fugē ꝓcipit. Et h' rei por exeplū ꝑbuit: sz istruebat hois infirmitatē: ne deū tētare audeat qñ hz q̃d faciat: vt qō cauē oz euadat. AVG. ꝑmo de ciui. dei: Potuit autez eos admonē vt sibi man' iferrēt: vt nō in man' pseqūtiū deuenirēt. Porro si ꝑ ille nō iussit aut monuit: vt ꝑ mō sui ex hac vita emigrarēt: q̃b' migrātib' se māsionē etnā ꝑparatuꝝ eē, pmisit: q̃ lz exēpla opponāt gentes q̃ ignorāt deū: manifestū ē hoc nō licē credētib' vnū verum deum

CHRY. in ho. Ne aūt dicāt: q̃d igit pseqūtionē passi fugerim': ⁊ rursus hinc nos abiecerit: huc destruēs timorē ait: Amē dico vobis: nō ꝓsūmabit. i. non pueniet me circūeūtes palestinā: donec vos assumā. RA. Uel ꝑdicit q̃ nō añ ꝑdicationē suis ad fidē pducēt oēs ciuitates israel: q̃ resurrectio dñi fuerit ppetrata: ⁊ in toto orbe traꝝ ꝑdicādi euāgeliū ptās ꝓcessa. HILA. Uel aliter: Ex vna in aliā fugā suader: q; ꝑdicatio ei' pmū a iudea effugata transit ad greciā. Deinde diuersis itra grecie vrbes apl'orū passionib' fatigata. Tertio in vniuersis gētib' demoratur: sed vt oñderet gētes q̃dē apl'oꝝ ꝑdicationi credi-

turas: vex vt reliquū isrl' crederēt eē aduēnui suo debitū
ait: Nō consū. ciui. isrl'. i. p' plenitudinē gentiū qō erit re-
liquū isrl' ad implendū numex scōx: futāro claritati chri
sti aduentu ē in eccla pnocādū. ¶ AVG. i epla ad bono.
Faciant ergo serui christi qō pcepit vel pmisit sicut ipe fu
git in egyptū. fugiāt oio de ciuitate in ciuitatē: qñ eorum
qsq; spiritalit a psecutorib' qrit: vt ab alijs q nō ita req/
runt nō deseratt ecclesia: sz pbeant cibaria pseruis: quos
aliter viuere nō posse nouerūt. Cū aūt oiuz. i. epox cleri
corum ⁊ laicox ē cōe piculū: hi q alijs indigēt nō deserāt
ab his qbus indigēt. aut igit ad loca munita oēs trāseāt:
aut q hūt necessitatē remanendi nō relinquāt ab eis p qs
illox ecclesiastica ē supplēda necessitas: vt vel parit vitāt
vl piter sufferāt qō eos pīfamilias volet pati. REMI.
Preterea sciendū ē q sicut pceptū pseuerādi in psecutio
nib' spēalit ad aplos ptinet: ⁊ ad eox successores viros
fortes: sic lz lnia fugiendi satis pouenit infirmis in fide: q/
bus pdescendit pius magister: ne si vltro ad martyrium
obtulissent: fortassis positi in tormētis negarēt: leui' eniz
erat fugere q negare. Sz quis fugiendo pfecte fidei pstā
tiā in se nō oñderent: nī magni meriti erāt: qm oia p chri
sto parati erant deserere. s. fugiēdo. Nisi aūt illis lniaz fu-
giendi dedisset: dicerēt eos aliq alienos eē a glozia regni
celestis. HIE. Spiritalit aūt possumus dicere: Cū pse-
cuti vos fuerint in vna ciuitate. h est in scripturax lib:o
vel testimonio; nos fugiam' ad alias ciuitates. i. ad alia
volumina. quis eni cōtētiosus fuerit persecutor: ante p-
sidiū saluatoris aduenīet q aduersarys victoria pcedat.
¶ Non ē discipulus sup magistrx: nec seruus su
per dñm suū. Sufficit discipulo vt sit sicut magi-
ster eius: ⁊ seruo sicut dñs eius. Si patrēfamilias
beelzebub vocauerūt: qztomagis domesticos ei'?
¶ CHRY. in ho. Quia futux erat vt discipuli cū pre/
missis psecutionib' etiā diffamati: malā opinionē pater ē
tur: qō multis onerosius eē videbat: hic eos psolat a se/
ipso ⁊ ab his que de ipso sūt dicta: cui psolatiōi nulla po
terat eē equalis. HIE. Dñs eni lumē eternū: dux credē
tium: ⁊ imortalitatis parēs discipulis suis in futurarum
passionū solatiū añ pmisit: vt glozie loco amplectamur si
dño vīo vel passionib' adequemur. vñ dicit: Nō ē disci.
sup ma. nec seruus sup do. suū. CHRY. in ho. Intelli/
gendū donec fuerit discipulus ⁊ seru': no est inquā super
magistrū ⁊ dñm: fm bonoris naturā. Nec mihi ea q ra-
ro pringunt hic obijcias: sz ab his que sūt in plurib' susci
pe hūc sermonem. REMI. Magistrx aūt ⁊ dñm semet
ipsū appellat. p seruū ⁊ discipulū: suos vult itelligi aplos
GLO. q. d. Ne indignemi tolerare q tolero: q: dñs sū
faciēs qō volo: ⁊ magister docē qō vtile scio. REMI.
Et quia hec snia minus videbat supiorib' vbis pgrua: q
tendāt vba manifestat cū subdit: Si patrēfamilias beelze
bub vocauerūt: qztomagis domesticos ei'? CHRY.
in ho. Nō dixit seruos: sed domesticos: vt multa ad eos
familiaritatē oñderet: sicut ⁊ alibi dixit: Nō dicā vos ser
nos: sz amicos meos. REMI. Quasi. d. Vos q tpales
honores ⁊ humanā glam non queratis: dū me videtis p
irrisiōes ⁊ obprobria gen' hūanū redimere. CHRY.
in ho. Nō solū aūt dixit: si domus dñm puitiati sunt: sed
ipsā speciē puitij: qm beelzebub eū vocauerunt. HIE.
Beelzebub idolū ē acharon: qō vocat in regū voluie ido
lū musce. Beel ipse bel siue baal: zebub aūt musca dī. Pri
cipē q demonioruū ex spurcissimi idoli appellebāt voca-
bulo: q musca dī, ppt imūditiā q extīmiat suauitatē olei.
¶ Ne ergo timueritis eos. Nihil eni est oper
tum qō non reueletur: ⁊ occultū quod nō sciatur
Quod dico vobis in tenebris: dicite in lumine: ⁊
quod in aure auditis predicate sup tecta. Et noli
te timere eos q occidunt corpus: aiaz aūt nō pos-
sunt occidere: sed potius timete eū qui pōt corp'
⁊ aiam pdere in gehennā.
¶ REMI. Post pmissam psolationē aliā nō minorem
subiūgit dicens: Ne q timueritis eos. s. psecutores. Qua
re aūt nō eēt timendū manifestat cū subiūgit: Nihil enim
optū qō non reueletur ⁊ occultū qō nō sciat. HIE. Quo
q in pñti seculo multox vitia nesciūt: sz de futuro tpe seri
bitur: Qñ iudicabit de' occulta hoīuz ⁊ illuminabit late
bras tenebrax: ⁊ manifesta faciet psilia cordiū. ⁊ ē sensus
Nolite timere psecutorū seuitiā: ⁊ blasphemātiū rabiem
qz veniet dies iudicij in quo ⁊ vīa virtus ⁊ illorū nequi
tia demonstrabit. HILA. Igit nō minas nō puitia nō
ptātes insectantiū monet eē metuendas: qz dies iudicij
nulla hec fuisse atqx inania reuelabit. CHRY. i ho. Vl'
aliter: Figura quidē eorū q dicunt vniuersalē videt enun
ciationē habere: vex nō de oib': sz de pmissis solū dictū
ē. q. d. si doletis audiētes puitia: hoc cogitate: quia ⁊ ab
hac suspitione post parū eruemini. Vocāt qdē vos ario/
los ⁊ magos ⁊ seductores: sz expectate parū ⁊ saluator
res vos orbis terrarū vniuersi dicēt: cū p ipsos apparue
ritis benefactores: nec illox intendēt fmonib' hoīes: sed
rerū veritati. REMI. Quidā aūt dicūt q his vbis pro
miserit dñs discipulis suis q p eos eēnt reuelāda oia oc/
culta mysteria: q sub velamīe lre legis latebāt. vñ aplus
dicit: Cū cōuersi fuerint ad xpm: tūc auferet velamen. ⁊ ē
sensus: Quare debetis timere vīos psecutores: cū tante
sitis dignitatis: vt p vos occulta mysteria legis ⁊ pphe-
tarum sunt manifesta. CHRY. in ho. Deide qz eos ab
oī timore liberauerat ⁊ altiores obprobrīs fecerat: nunc
opportuno tpe eis loqt de libera ppalatiōe q ē in predi
catiōe dicēs: Qō di. vo. in tene. di. in lumie. ⁊ qō in aure
au. pdi. sup tecta. HILA. Non legim' dñm solitū fuisse
noctibus sermocinari: ⁊ doctrinā in tenebris tradidisse
sz hoc dicit: qz ois sermo ei' carnalib' tenebre sūt: ⁊ ver-
bum ei' infidelib' nox ē. Itaqx ab eo qō dictū ē cū liber-
tate fidei ⁊ cōfessionis ē loquendū. REMI. Est q ēsus
Qō dico vobis i tenebris. i. inē iudeos incredulos: vos
dicite in luie. i. fidelib' pdicate. Et qō in aure audit. i. qō
dico vob secrete: pdicate sup tecta. i. palā corā oib'. Sol-
lem'. n. dicē. In aurē loqt illi. i. secrete. ¶ RABA. Sane
qō ait: Predicare sup tecta: iuxta morē puincie palestine
loqt: vbi solēt in tectis residere: qz nō sūt cacuminata: sz
eqlia. Ergo pdicabit i tectis: qō cūctis audiētib' palā di
cet. GLO. Vel alit: Qō di. vo. i tenebris. i. dū adhuc i
timore carnali estis. Dicite in luie. i. in fiducia vitat: cū a
spūsco eritis illumiati. Et qō in aure auditis. i. solo audi
tu pcipitis. Predicate. ope cōplēdo. Sup tecta. existētes
. i. corpa vīa q sunt domicilia aiax. HIE. Vel alit. Qō
di. vo. in te. di. i lu. i. auditis in mysterio apīius predica
te. Et qō in aure auditis: predicate super tecta. i. qō vos
erudiui i puulo iudce loco vniuersis vrbib' i toto mūdo
audact edicite. CHRY. i ho. Sic aūt qñ dicebat: Qui
credit i me opa q ego facio ⁊ ille faciet: ⁊ maiora his fa
ciet. ita ⁊ h mōstrat: qm oia p eos opat: et plusq; p seipsū
q. d. pncipiū ego dedi: sz qō pl' ē p vos explē volo. h aūt
nō iūgēt ē solū: sz ⁊ futurū pdicētī ⁊ oñdētī: qm oia supa
būt. HILA. Constant q ingerēda ē dei cognitio: et pfun
dū doctrine euāgelice secreū: lumie pdicatiōis reuelan
dū: nō timēdo eos qb' cū sit lnia in corpa tm: in aiaz ius
nullū ē. Et iō subdit: Et no. ti. eos q occi. cor. aiaz aūt nō
pñt occidē. CHRY. in ho. Vide qlit oibus eos statuit
supiores: nō sollicitudinē solū ⁊ maledictionē: neqz picu-
la: sed ⁊ ipsā q oibus videt terribilior: morte suadēs, ppt
dei timorē ptēnē. vñ subdit: Sz pot' eū ti. q pōt ⁊ aiaz ⁊
corpus pdere in gehēnā. HIE. Nomē gehenne i veteri
bus libris nō inuenit: sed pmo a saluatore ponit. Ouera
mus ergo que sit h' sermonis occasio: idolū baal fuisse
iuxta hierlm ad radices mōtis moria in qbus siloa fluit

Nõ semel legimus: Hec vallis ⁊ pua cãpi planicies irrigua erat ⁊ nemorosa: plenaq; delitijs: ⁊ locus in ea idolo ꝓsecratus. In tanta aũt ppls isrl dementiã venerat: vt deserta tẽpli vicinia: ibi hostias ĩmolaret ⁊ rigorẽ religionis delitie vincerẽt: filiosq; suos icẽderẽt demoni. ⁊ appellabat locus ipse gehenõ. i. vall filiorũ cunon. Hoc regum volumẽ ⁊ paralypomenon ⁊ hieremias scribũt plenissime. ⁊ cõminat de se locũ ipsũ ipleturũ cadaueribus mortuorũ: vt nequaq; vocet tophet ⁊ baal: sz vocet poliandriũ. i. tumul mortuorũ. Futura g̃ supplicia ⁊ pene ꝑpetue qb pctõres cruciãdi sũt hui loci vocabulo denotãt. AVG. xiij. de ciui. dei: Hoc aũt nõ antea fiet q̃ aia corpi fuerit copulata: vt nulla direptiõe sepeni: ⁊ tũ tunc recta mors aie dr: qz non viuit ex deo. mors aũt corpis qz in dãnatiõe nouissima q̃uis hõ sentire nõ desinat tũ qz sensus ipse: nec volũtate suauis: nec dẽte salubris: sed dolore penal: ẽ mors poti appellata q̃ vita. CHRY. in ho. Uide aũt rursus: qz nõ ꝑmittit eis libationẽ a morte: sz suadet ꝓtẽnere mortẽ: qõ ꝑmlto maius ẽ q̃ erui a morte. ⁊ qõ hoc sermone ea que de ĩmortalitate sunt dogmata eis infigit.

¶ Nõne duo passeres asse veneũt? Et vnus ex illis nõ cadet sup terram sine patre vestro: vũ aũt ⁊ capilli capitis oẽs numerati sũt. Nolite ergo timere multis passerib meliores estis vos.

¶ CHRY. in ho. Postq̃ timorẽ mortis excluserat ne estimarent apli q̃ si interficerẽt: eẽnt derelicti a deo: rursus sermonẽ de ꝓuidẽtia dei iducit dicẽs: Nõne duo passeres asse veneũt? ⁊ vnus ex illis nõ cader sup terrã sine patre vũo? HIE. Et ẽ sensus: Si parua aĩalia absq; deo nõ decidũt auctore: ⁊ in oibus ẽ ꝓuidẽtia: ⁊ q̃ in his peritura sũt sine volũtate dei non pereũt: vos q̃ eterni estis nõ debetis timere q̃ absq; dei viuat ꝓuidẽtia. HILA. Mystice aũt q̃ vendit corp atq; aia ẽ: ⁊ cui vendit: peccatũ ẽ. Qui g̃ duos passeres asse veneũt seipsos pctõ minimo vendũt: natos ad volandũ ⁊ ad celũ pennis spiritalibus efferendos: sz capti p̃cijs p̃ntiũ voluptatũ ⁊ ad luxum seculi venales: totos se talib actionib nũdinãtur. dei aũt volũtatis vt vn ex illis magis euolet: sz lex ꝓstitutiõe dei pfecta decernit vnũ ex eis poti decidẽ. Quẽadmodũ. n. si euolarent: vnũ eẽnt fieretq; corp spiritale ita pctõr p̃cio vẽditis: aĩa terrenã ꝓtrahit ex vitior sorde materiã: fitq; vnũ ex illis qõ tradat in terrã. HIE. Qõ aũt ait: Uestri aũt ⁊ capil. ca. oẽs nu. sunt. Immensa dei erga hoies oñdit ꝓuidentiã ⁊ ineffabilẽ signat affectũ q̃ nihil nr̃or deũ lateat. HILA. In numerũ eni aliqd colligi diligẽtie est. CHRY. Unde hoc dixit nõ q̃ pilos deus numeret: sz vt diligentẽ cognitionẽ ⁊ multã circa eos ꝓuidentiã oñdat. HIE. Deridẽt aũt intelligentiã ecclesiasticã in h loco: q̃ carnis resurrectionẽ negant: q̃si nos ⁊ capillos q̃ numerati sũt ⁊ a tonsore decisi oẽs dicamus resurgere: cũ saluator nõ dixerit: Uestri autẽ ⁊ capilli oẽs saluãdi sũt: sed numerati sũt. Ubi numerus ẽ scia numeri demonstrat: nõ cĩusdẽ numeri conseruatio.

AVG. vlti. de ciui. dei: Quãuis de ipsis capillis possit inqri: vtrũ redeat q̃cq̃d tondẽtib decidit: qõ si rediturũ ẽ: qs nõ exhorreat illã deformitatẽ. Semel aũt intellectoita nihil periturũ eẽ in corpe: ita vt deforme nihil sit i corpore: simul intelligit ea q̃ deformẽ factura fuerãt enormitatẽ masse ipsi accessura eẽ: nõ locis qb mẽbrorũ forma turbet: velut si de limo vas fieret qõ rursus in cũdẽ limẽ redactum totũ de toto iterũ fieret: nõ esset necesse vt illa pars limi q̃ in ansa fuerat ad ansam rediret: aut q̃ fũdus fecerat: ipsa rursus faceret fundũ: dũ tũ totũ reuerteret i totũ. i. totus ille limus in totũ vas: nulla sui pte perdita remearet. Quapropt̃ si capilli totiens tonsi ad sua loca deformiter redeũt: qz in eandẽ carnẽ: vt quẽcũq; locũ ibi corpis teneãt: seruata ptiũ congruẽtia materie in vtilitatem vertent. Quãuis qõ dicit: Capillus capitis vũi non peribit: nõ de longitudine: sz de numero capillorũ posset intelligi. vñ ⁊ hieron: Capilli capitis vũi numerati sunt.

HILA. Neq; eni dignũ negociũ ẽ peritura numerare. Ut igit nihil ex nobis periturũ eẽ cognoscerem ipso capillorũ nr̃or supputatorũ numero iudicat. Nullus igitur corporũ nr̃orũ casus ẽ ptimescẽdus. Et tõ subdit: Nolite ergo timere: multis pascerib meliores estis vos. HIE. In quo manifesti supior expositiõis sẽsus exp̃ssus ẽ q̃ timere nõ debeãt eos q̃ pñt corpus occidere: qm̃ si sine dei scia parua q̃ alia nõ decidũt: q̃tomagis hõ q̃ aplica fultus ꝑ dignitate. HILA. Uel cũ dicit plurimis eos antestare passeribus: ondit multitudini infideliũ electionẽ fideliũ p̃esse: qz his casus in terra ẽ illis volatus in celũ.

REMI. Mystice aũt xp̃s caput ẽ: apli capilli qui pulchre numerati dicũt: qz noia scor̃ scripta sũt in celis.

¶ Omnis ergo qui cõfitebitur me corã hoib: confitebor ⁊ ego eũ coram patre meo q̃ in celis ẽ Qui aũt negauerit me coram hoibus: negabo ⁊ ego eũ corã patre meo qui in celis est.

¶ CHRY. Eijciens dñs timorẽ q̃ discipulorũ concutiebat aiam: p ea q̃ ꝓsequũt rursus eos cõfortat: nõ soluz timorẽ eijciens: sz ⁊ spẽ ꝓmiorũ maiorũ eos erigẽs in liberam ꝓpalationẽ veritatis dicẽs: Omis g̃ q̃ cõfitebit me coram hoibus: ꝓfitebor ⁊ ego cũ corã pre meo qui ẽ in celis. HILA. Hoc cõcludẽdo dicit: qz doctrinis talibus ꝓfirmatos oz liberã de deo ꝓfitẽdi hẽre ꝓstãtiã. REMI. Cõfessio aũt hic illa intelligẽda ẽ: de qua dicit apls: Cor de credit ad iusticiã: ore fit ꝓfessio ad salutẽ. Ne g̃ aliquis putaret se absq; oris ꝓfessione posse saluari: nõ soluz ait Qui me cõfessus fuerit: sed addit: Corã hoib. Et iteruz addit: Qui aũt negauerit me corã hoibus: negabo ⁊ ego eũ corã pre meo q̃ ẽ in celis. HILA. in quo oñdit q̃les nos testes hoib fuerim: tales apd deũ patrẽ testimonio eius vsuros. CHRY. in ho. Ubi cõsiderandũ ẽ: qz in pena ampli ẽ supplicium: ⁊ in bonis maior retributio. Quasi. d. Supabũdasti p̃us: me hic ꝓfitẽdo aut negãdo supabũdabo ⁊ ego ineffabiliẽ tibi maiora dãdo. Illic. n. ego te ꝓfitebor, aut negabo. Propt̃ hoc si feceri aliquod bonũ: ⁊ nõ susceperis retributionẽ: ne turberis: cũ addita mẽto eni in futuro tpe retributio te expectat. Et si feceris aliqd malũ ⁊ nõ exsolueris vindictaz non ꝓtẽnas. illic enim te excipiet pena: nisi trãsmuteris ⁊ melior fias.

RABA. Et sciẽdũ q̃ negare q̃ deus nõ sit: nec pagani pñt: sz q̃ non sit deus filius ⁊ pz negari ab infidelib põt. Confitebit g̃ aliquẽ filius apud patrẽ: q̃ p filiuz habebit accessũ ad patrẽ. Et qz filius dicet: Uenite benedicti patris mei. REMI. Negabit aũt negantẽ se: qz p ipsũ non habebit accessũ ad patrẽ: ⁊ a ꝓspectu sue diuinitatis ⁊ patris repelletur. CHRY. Ideo aũt nõ solũ fidẽ q̃ ẽ fm mentẽ: sed ⁊ ꝓfessionem erigit oris: vt erigat nos in liberam ꝓpalationẽ ⁊ amplioẽ amorẽ: excelsos nos faciẽs. Hec aũt verba ad vniuersos loquit: ⁊ in ꝑsona aplorũ loquit solũ. Non eni solos aplos: sed ⁊ discipulos eorũ facit viriles. Qui nũc hoc seruat: nõ solum cũ libera ꝓpalatione docebit: sed ⁊ oibus facile suadebit. hui eni vbi obseruatio multos ad aplos adduxit. RABA. Uel ꝓfitetur q̃s iesum ea fide q̃ p dilectionẽ opat: mãdata eius fidelit̃ ꝑplendo: negat q̃ p̃ceptis nõ obedit.

¶ Nolite arbitrari: qz venerim pacẽ mittere in terrã. Non veni pacem mittere: sed gladiũ. Ueni eni separe hoiem aduersus patrẽ suũ: ⁊ filiam aduersus matrẽ suã: ⁊ nurũ aduersus socrũ suam: ⁊ inimici hois domestici eius.

¶ CHIE. Supra dixerat: Quod dico vobis in tenebris dicite in lumie: nũc infert q̃d post p̃dicationẽ sequat di-

etiam ⁊ petrus dicẽs: Propitius tibi esto dñe: nõ fiet h.
CHRY. in ho. Sed nõ vtiq; hoc hꝫ rõnẽ. Jobes eni
neq; hoc ignorabat: sꝫ hoc p̃mũ testatus est dicẽs: Ecce
agnus dei qui tollit pcta mũdi. Agnũ eni vocans: crucez
diuulgat: nec alit q̃ p crucẽ pctm̃ abstulit mũdi. Qualit̃
aũt maior ppheta ẽ hic: si neq; que ꝓphetarũ sũt noscit:
Eteni Esaias dicit: Sic̃ ouis ad occisionẽ duct⁹. GRE.
in ho. Sed alit̃ hec questio soluit: si geste rei tps pensatur
Ad iordanis eni fluenta positus: q; ipse redẽptor mũdi
eẽt asseruit: missus vo in carcere an ipse veniat: requirit: nõ
q; ipsũ eẽ mũdi redẽptorẽ dubitat: sꝫ querit vt sciat: si is
q p se in mũdũ venerat: p se etiã ad inferni claustra descẽ
dat. HIE. Vñ nõ ait: Tu es q̃ venisti: sed tu es q̃ ventu
rus es. Et ẽ sensus: Manda mihi q; ad inferna descẽsur⁹
sũ: vtrũ te etiã iferis debeã nũciare: an aliũ ad hec sacra
missurus es? CHRY. in ho. Sꝫ qualit̃ ⁊ hoc hꝫ rõnẽ:
Qui⁹ eni gratia nõ dixit: Tu es q̃ venturus es in infernũꝫ:
sed simplr: Qui ventur⁹ es? q̃uis ⁊ derisibili⁹ videat q̃
ꝓpter hoc ei dixerit: vt ⁊ illuc abiẽs pdicaret, pñs eniꝫ
vita gratie tps ẽ: post obitũ aũt iudiciũ ẽ ⁊ pena: quare i
nullo opus erat p̃curiore illic. Sꝫ aliter: Si infideles p⁹
morẽ credẽtes eẽnt salnãdi: nullus peribit aliq̃n: oẽs eni
penitebũt tũc ⁊ adorabũt. Omne eni genu flectet: celestiũ
terrestriũ: ⁊ infernorũ. GLO. Considerandũ aũt ẽ q̃ nõ
iõ hieronym⁹ ⁊ gregori⁹ dixerũt q̃ ioãnes aduentũ chri
sti in infernũ p̃nũciatur⁹ eẽt: q; eius pdicatiõe aliq̃ nõ cre
dẽtes ꝓuerterent ad fidẽ: sꝫ vt iustis in expectatiõe christi
manẽtib⁹ ex vicino aduẽtu ꝓsolationẽ afferret. HILA.
Certũ ẽ tũ q̃ q̃ venturum vt preitor nũciauit: ꝓsistentem
vt ppheta agnouit: adeũtẽ vt ꝓfessor venerat⁹ ẽ: eius abũ
danti sciẽtie error nõ obrepsit. Nec sane credi põt ſpũsse ei
grãm in carcere posito defuisse: cũ aplis vtutis sue lumẽ
eẽt in carcere positis ministratur⁹. HIE. Non q̃ quasi
ignorãs interrogat: sed q̃uo saluator interrogat vbi sit la
zarus positus: vt q̃ locũ sepulchri indicabãt: saltẽ sic pa
rarent ad fidẽ: vt videret mortuũ resurgentẽ. Sic ⁊ ioan
nes iterficiet⁹ ab herode discipulos suos mittit ad chri
stum: vt p hanc occasionẽ videẽtes signa atq; vtutes crede
rent in cũ: ⁊ magistro interrogante sibi discerẽt. Quantez
haberẽt discipuli ioãnis aliq̃d mordacitatis ex inuidia
aduersus dñm: supior q̃ interrogatio demõstrauit cũ di
xerũt: Quare nos ⁊ pharisei ieiunam⁹ frequẽter: discipu
li aũt tui nõ ieiunãt? CHRY. in ho. Donec igit ioãnes
erat cũ ipsis: suadebat eis ꝓtinue de christo: q; aũt iã nõ
erat obiturus: ampli⁹ studiuꝫ facit. Eteni formidabat: ne
relinquat in discipulis suis pniciosi dogmatis ꝓditionẽ:
⁊ maneant abiecti a christo: cui ⁊ a pncipio oẽs suos af
ferre studuit. Si aũ dixisset eis: Abite ad ipsũ q; melior
me est: nõ vtiq; psuasisset: sꝫ estimarei humilia de se sen
tiẽs hoc dicere: ⁊ sic magis cẽnt ei affixi. Quid igit facit
Expectat ab eis audire q̃ christ⁹ miracula facit: neq; oẽs
misit: sꝫ duos quosdã quos nouerat fortassis alios psua
sibiliores existẽtes: vt insuspicabilis interrogatio fieret
⁊ ex rebus ipsis discerẽt distantiã inter eũ ⁊ iesũ. HILA.
Joannes igit nõ sue sed discipulorũ ignorãtie consulit. vt
enũscirent nõ aliũ a se pdicatũ: ad opa ei⁹ intuẽda: disci
pulos suos misit vt auctoritatẽ dictis suis illius opa cõ
ferrent: nec christ⁹ alius expectaret: q̃ cui testimoniũ ope
ra pstitissent. CHRY. in ho. Christ⁹ aũt mentẽ noscẽs
ioãnis: nõ dixit: Quia ego suꝫ. q; p hoc rursus obsisteret
hoc audiẽtib⁹. excogitassent eni ⁊si nõ dixissent q̃d iu
dei ad ipsũ dixerũt: Tu de teipso testimoniũ phibes. ⁊
ꝓpter hoc a miraculis fecit eos discẽ insuspicabilem do
ctrinã faciens ⁊ manifestiorẽ. Testimoniũ eni q̃d ẽ a reb⁹
credibili⁹ ẽ testionio: q̃d ẽ a vbis. vñ ꝓfesti curauit ceco⁹ ⁊
claudos ⁊ alios multos: nõ vt docẽt ioãnẽ sciẽtẽ: sꝫ hos q̃
dubitabant. ⁊ iõ sequit: Et rñdens iesus ait illis: Euntes
renũciate ioanni q̃ audistis ⁊ vidistis. Ceci videt: claudi
ambulant: leprosi mũdant: surdi audiũt: mortui resurgũt:
paupes euangelizãt. CHIE. Q̃d premissis nõ minus ẽ.
Paupes aũt euãgelizatos intelligite vel paupes spũ: vel
certe opibus paupes. Ut nulla inter nobiles ⁊ ignobiles
inter diuites ⁊ egenos in pdicatiõe distantia sit: hec magi
stri rigorẽ: hec preceptoris cõprobãt vitatẽ: q̃n ois apud
eũ qui saluare põt eqlis ẽ. CHRY. Q; aũt ait: Et bea
tus ẽ q̃ nõ fuerit scandalizatus in me: inter nũcios percurit
q; eni scandalizabant in ipso: dubitationẽ eorũ nõ diuul
gans: ⁊ soli eorũ ꝓscie derelinquẽs: redargutionẽ eorũ la
tent̃ iduxit. HILA. Itaq; cui rei ioãnes causisset oñdit
dicẽs beatos eos in q̃bus aliq̃d in se scandali nõ fuisset:
q; metu eius. s. ne scandalizarent: discipulos suos ioãnes
vt christũ audirẽt: misit. GRE. Vel alit̃: Infidelitũ mẽs
graue in christo scãdalũ ptulit: cũ eũ etiã post tot miracu
la moriẽtẽ vidit. vñ paulus dic̃: Nos pdicam⁹ xp̃m crucẽ
fixũ: iudeis q̃dẽ scãdalũ. Quid g̃ ẽ dicẽ: Bũs q̃ nõ fuerit
scandalizatus i me: nisi atq; voce abiectionẽ mortis sue
humilitatẽq; signare: ac si patẽter dicat: Mira q̃dẽ facio:
sed abiecta ppeti nõ dedignor: q; g̃ moriẽdo te subseq̃r:
capendũ valde ẽ hoibus ne in me mortẽ despiciãt: qui si
gna venerant. HILA. Prebet etiã mystice in his que i
ioãne gesta sũt intelligentia amplior: vt ꝓpheta ipso cõdi
tionis sue genere ꝓphetizaret: q; in eo forma legis lata ẽ
christũ eni lex annũciauit: ⁊ remissionẽ peccatorũ pdicari
uit: ⁊ regnũ celorũ spopõdit: ⁊ ioãnes totũ hoc opus le
gis expleuit: igitur cessante iã lege q̃ petis plebis inclusa:
ne christ⁹ posset intelligi q̃si vinculis ⁊ q̃si carcere cõtine
batur ad euãgelia ꝓtuenda lex mittit: vt infidelitas fidem
dictorũ ꝓtẽplet in factis. AMBRO. sup lucã: Et fortas
se isti discipuli quos misit: sũt duo ppli: vnus q̃ ex iu
deis credidit: alter qui ex gentibus.

¶ Illis aũt abeũtibus: cepit iesus dicere ad tur
bas de ioãne: Quid existis in desertum videre?
Arundinez vento agitatam? Sed qd existis vide
re? Hoiem mollibus vestitũ? Ecce qui mollibus
vestiunt: in domib⁹ regum sũt. Sed qd existis vi
dere? Prophetã? Etiã dico vobis: ⁊ plusq̃ ꝓ
phetã. Hic est eni de quo scriptum est: Ecce ego
mitto angelum meũ ante faciem tuam qui prepa
rabit viam tuam ante te.

CHRY. Quãtũ ad discipulos ioannis satis actum
erat. certificati eni de christo p signa q̃ viderãt recesserũt
Sꝫ oportebat etiã turbas sanari: q̃ ex iterrogatiõe disci
pulorũ ioãnis mlta incõueniẽtia subintellexerũt: ignorãs
mittẽs ꝓsiliũ. Poterãt vtiq; dicere q̃ tãta testat⁹ ẽ de chri
sto alit̃ psuasus ẽ: num ⁊ dubitat vtrũ sit ipse? Nũq̃d g̃ al
tercãs ad iesũ hoc dicit? nũquid timidior a carcere fcũs
nũq̃d vane ⁊ inanit̃ poza dixit? HILA. Ac ne illud q̃d
imediate p̃miserat referri posset ad ioannẽ tanq̃ scãdali
zatus eẽt: de christo subdit: Illis aũt abeũtib⁹ cepit iesus
dicẽ ad turbas de ioãne. CHRY. in ho. Propt̃ h aũt
abeũtib⁹ eis vt nõ videat hoi adulari. Corrigens aũt ple
bẽ: nõ iducit in mediũ suspitionẽ eorũ: sꝫ solutionẽ cogita
tionũ eorũ inducit: q̃ eos in dubitationẽ mittebãt: demõ
strans se nosse occulta. Neq; eni dixit sicut iudeis: q̃d co
gitatis mala: etsi mala cogitauerint: nõ tamẽ ex malicia:
sed ex ignorãtia. vñ nõ loq̃t eis dure: sed rñdet, p ioanne
oñdens q̃ nõ excidit a pozi opinione. Hoc aũt docet:
nõ solũ ꝓprio verbo sꝫ eorũ testimonio: nõ tũ p ea q̃ di
xerũt: sꝫ p ea q̃ egerũt. Jõq; ait: Quid existis in desertuꝫ
videẽ: ac si diceret: Propt̃ q̃d ciuitates dimittẽtes ꝓueni
stis in desertũ? Non eni plebs tãta cũ tãto desiderio i ere
mũ venisset: nisi magnũ quẽdã ⁊ mirabilem ⁊ petra soli
diorem se videre existimans. GLO. Nõ aũt tunc exi
erant in desertuꝫ ad hoc vt videret ioannẽ. nec enim erat

tunc in deserto sz in carcere: sz pteritū refert: qz frequenē exierat ppl'is in desertū videre ioannē cū adhuc cēt in deserto. CHRY. in ho. Et vide qz omnē aliā maliciā p̄termittens remouet a ioāne leuitatē de q̄ turbe dubitabāt dicens: Arūdinē vento agitatā. GRE. in ho. Qō videlz nō asserēdo. sz negādo itulit. Arudinē q̄ppe mox vt aura ptingit in ptem flectit: p quā carnalis anim' designatur: qui mox vt fauore' ⁊ detractiōe tangit in ptē quālibet declinatur. Arūdo q̄ vento agitata ioānes nō erat: quē a status sui rectitudine nulla rerū varietas iflectebat ac si dōs diceret: HIE. Nūqd ob hoc existis in desertū vt videretis hoīem calamo similē: q̄ omni vēto circūfertur: ⁊ leuitate mentis de eo ambigēt: quē antea p̄dicaret. An forsitā stimulus inuidie ꝗ me cogit: ⁊ p̄dicatio ei' vanā sectat gl'am: vt ex ea q̄rat lucra? Cur diuitias cupiat: vt affluat dapibus: locustis vescit ⁊ melle siluestri: an vt mollib' vestiat: pili camelorū sunt tegimē ei'. ⁊ iō subdit: Sz q̄d existis videē: hoiez mollib' vestitū? CHRY. in ho. Vel alit: q̄ nō sit Joānes similis calamo mobili p vestrū studiū significastis. s. in desertū exeūtes. Nō tamē pōt aliqs dicere q̄ ioānes q̄dem p̄stans erat: sz postea lasciuie seruiēs factus ē mobilis: ita aliq̄ sūt mobiles p naturā: alij vero lasciuie seruiēdo mobiles fiūt. Joānes aūt neqz natura mobilis erat: ꝓpter qō dixerat: Nō existis videre arūdinē vēto agitatā. Neqz lasciue dans seipsum p̄didit quā habebat excellentiā. q̄ eni nō fuierit lasciuie mōstrat stola: sollicitudo: ⁊ carcer. Si eni vellet mollib' vestiri: nō eremū inhabitasset: sz regū palatia. vñ sequit: Ecce q̄ mollibus vestiūt in domib' regū sūt. HIE. Ex hoīdit rigidā vitā ⁊ austerā p̄dicationē vitare debere aulas regū ⁊ molliū hoiuz palatia declinare. GRE. in ho. Nemo aūt existimet in fluxu atqz studio p̄ciosarū vestium peccata deesse: qz si hec culpa nō esset: nullo mō ioannē dōs de vestimēti sui asperitate laudasset. Et nequaq̄ petrus feminas a p̄ciosarū vestiū appetitu cōpesceret dicēs: Non in veste p̄ciosa. AVG. iij. de doctrina christiana: Cū in oibus talibus nō vsus rerū: sed libido vtētis in culpa ē: Quisqs eni rebus restrictius vtit q̄ se bñt mores eorū cū q̄b' viuit: aut intēperās: aut superstitiosus ē. Quisqs vero sic vtit vt metas ꝓsuetudinis bonorū int̄ quos versat excedat: aut aliq̄d signat: aut flagitiosus est. CHRY. in ho. A loco aūt ⁊ vestimētis ⁊ a ꝓcursu hominū: eius moribus designatis inducit iam ⁊ ppham euz ē dicēs: Sed q̄d existis videre: ppheta? dico vobis etiā plusq̄ ppheta. GRE. Prophete eni ministerū ē venturā p̄dicē: nō etiā demōstrare. Joānes q̄ plusq̄ ppheta ē qz eū quē p̄currendo ppheticauerat: etiā oīdendo nūciabat. HIE. In quo etiā ceteris ppheti maior ē: Et quia ad p̄uilegiū ppheticale etiā baptismi accessit p̄miū: vt suū dōm baptiçaret. CHRY. i ho. Deinde mōstrat fm q̄d est maior dicēs: Hic ē eni de quo scriptū ē: Ecce mitto angelū meū añ faciem tuā. HIE. Ut eni meritorū ioannis augmentū faceret de malachia testimoniū infert: in quo etiā angelus p̄dicat. Angelū aūt hic dici ioannē nō putemus nature societate: sz officij dignitate. i. nūciū q̄ venturū dōm nunciauit. GREG. Qui eni grece angelus: hic latine nunci' dr. Recte q̄q̄ nūciare supnū nunciū venerat angelus vocat: vt dignitatē seruet in noie quam explet in opatione. CHRY. in ho. Monstrat igit fm q̄d ē maior ioannes ppheticis: fm id. s. qō ē ppe christū. Et iō dicit Mitto añ faciem tuā. hoc ē ppe te: sicut eni q̄ ppe currū regis incedūt aliqs sūt clariores: ita ⁊ ioānes ppe christi p̄ntiam. GLO. Deinde alij ppheticē missi sūt vt aduēntz christi annunciarēt. Iste aūt vt p̄pararet viā ipsius. vñ sequitur: Qui p̄parabit viā tuaz añ te. i. peruia reddet tibi corda auditorū p̄ntiam p̄dicando ⁊ baptiçando. HILA. Mystice aūt desertū spūsco vacuū ē sentiēdū in quo habitatio dei nulla sit. In arūdine hō talis oīdit de gl'a seculi vite sue inanitate speciosus: in se aūt fructu veritatis cauuus: exterior placens ⁊ nullus interior: ad oēm vētorum motū. i. imūdorū spirituū flatū mouēdus: neqz ad p̄sistendi firmitatē valens: ⁊ aie medullis inanis. veste aut corpus quo induit aia signat: qō luxu ac laciuij mollescit: in regibus transgressorū angelorū nūcupatio ē: hi eni seculi sūt potentes: mūdiqz dñantes. Ergo vestiti mollib' in domib' regū sūt. i. illorū q̄bus per luxū fluida ⁊ dissoluta sunt corpa: pz eē demonū habitationē. GRE. Joānes etiā mollib' vestibus nō fuit: qz vitā peccantū nō blandimētis fouit: sed rigore asperē inuectiōis increpauit dicēs: Genimina viparārū ē.

¶ Amen dico vobis: non surrexit int̄ natos mulierum maior ioanne baptista. Qui autez minor est in regno celorum: maior est illo.

¶ CHRY. Premissa cōmendatiōe ioānis ex ppheteē testimonio: nō hic stetit: sed iā sniaz ppriā de ipso inducit dicens: Amen dico vobis: nō surre. ma. int̄ na. muli. ioan. bapti. RABA. Ac si diceret: Quid dicerē p singula de cōmendatiōe ioannis? Amē dico vobis: int̄ natos mulierū: int̄ natos int̄q̄t mulierū nō virginū: mulieres eni p̄prie corrupte vocanē. Si aūt Maria aliqñ mulier i euāgelio nuncupat: sciendū ē inter p̄cetē mulierē p femīa possisse: sicut ibi: Mulier ecce filius tu'. HIE. Dis q̄ p̄fertur hoibus q̄ de mulierib' nati sūt: ⁊ de cocubitu viri: ⁊ nō ei q̄ natus ē ex virgine ⁊ spūsancto: q̄uis in eo q̄ dicit: Nō sur. int̄ na. mu. ma. io. bapti. nō ceteris ppheticis ⁊ patriarchis ioānē p̄tulit: sz ioanni ceteros exequauit. Nō eni stati sequit: Ut si alij maiores eo nō sūt: ille maior aliorum sit. CHRY. sup matth. Sz tanta cū sit iusticie altitudo vt in illa nemo possit eē p̄fectus nisi solus de': puto q̄ oēs sci q̄tū ad subtilitatē diuini iudicij inuicē sibi inferiores sūt aut p̄ores. ex quo itelligim': qm̄ qui maior ē se nō hz maior oibus ē. CHRY. in ho. Ne aūt rursus supabūdantia laudū pariat aliqd incōuenīēs iudeis ioannē p̄ferentib' christo ꝓuenienter hoc remouet dicens: Qui aūt minor ē i regno celorū: hic maior ē illo. AVG. ꝗ aduersariū legis ⁊ ppheta: Argumentat aūt ex hoc hereticus ita velut rōcinādo tanq̄ ioannes non p̄tineat ad regnū celorū: ⁊ ob hoc multo min' ceteri ppheticē illius ppl'i q̄bus maior ē ioannes. Hec aūt verba dni duobus modis p̄ñt intelligi. Aut eni regnū celorū appellauit hoc qō nōdū accepim': de q̄ in fine dictur' ē: Venite bñdicti p̄tris mei p̄cipite regnū. ⁊ qz ibi sūt angeli: q̄bus in eis minor maior ē q̄libet iusto portāte corp' qō corrūpit. Aut si regnū celorū intelligi voluit ecclaz: cui' filij sūt ab institutiōe generis humani vsqz nūc oēs iusti: dōs seipsū si gnauit: q̄ nascēdi tpe minor erat ioāne: maior aūt diuinitatis eternitate: ⁊ dōica ptāte. Proinde fm p̄orē expositionē ita distinguit: Qui minor ē in regno celorū: ac deinde subinfert: Maior ē illo. Secūdū hāc aūt posteriorē ita: Qui aūt minor ē. ac deinde subinfert: In regno celorum maior ē illo. CHRY. Dicit aūt in regno celorū. i. i spiritalibus ⁊ vniuersis q̄ sūt fm celū. q̄dā aūt dicūt qm̄ de ap̄l'is hoc dixit christ'. HIE. Nō aūt simplr intelligamus: q̄ oīs scūs q̄ iā cū dōo ē sit maior illo: q̄ adhuc p̄sistit in p̄lio: aliud ē eni victorie coronā possidere: aliud adhuc in acie dimicare.

¶ A diebus aūt ioānis baptiste vsqz nūc regnū celorū vim patit: ⁊ violēti rapiūt illud. Oēs eni p̄phete ⁊ lex vsqz ad ioannē ppheticauerūt: ⁊ si vultis recipere: ipse est helias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat.

GLO. Quia dixerat supi': Qui minor ē i regno celorū ē maior ioāne: ne videē ioānes a regno celorū eē alien' ꝗ remouet sbdēs: A die. aūt io. bap. vsqz nunc: reg. ce. vim pa. ⁊ vi. ra. illō. GRE. Per regnū celorū supnū soliuz signat: cū quo p̄ctores quolibet facinore polluti ad pniaz

redeũt: ⁊ semetipsos coꝛrigũt: quasi peccatoꝛes in locuꝫ alienũ intrant: ⁊ violent regnũ celoꝝ rapiũt. HIE. Si aũt ꝑmus ioannes baptista pniam pplis nũciauit dicẽs Pniam agite: appꝛopinq̃bit eni regnũ celoꝝ: ꝓuenięter a dieb' illius regnũ celoꝝ vim patit ⁊ violẽti rapiũt illud. Grandis ē eni violẽtia in terra nos eẽ generatos: ⁊ celoꝝ rũ sedẽ querere ⁊ possidere p virtutẽ q̃ non tenuim' p natura. HILA. Uel alit: Dñs aplos ire ad oues pditas isrl iusserat: sꝫ ois hec pdicatio pfectũ publicanis ⁊ peccatoꝛib' affereb at: itaqꝫ vim regnũ patit: ⁊ violẽti diripiunt: qꝛ gla israel a patribus debita: a ꝓphetis nũciata a xpo oblata fide gẽtiũ occupat ⁊ rapit. CHRY. Uel rapiũt regnũ dei p fidẽ chꝛisti oẽs q̃ cũ festiatioe veniũt. vñ dic: A dieb' aũt ioãnis vsqꝫ nũc. Et ita inpellit ⁊ festinare facit ad fidem suaꝫ: simul ⁊ his q̃ antea dicta sũt a ioãne opitulat. Si eni vsqꝫ ad ioannẽ oia cõpleta sũt: ipse est q̃ vẽturus ē. vñ subdit: Oẽs eni pphete ⁊ lex vsqꝫ ad ioannẽ pphetiçauerũt. HIERO. Nõ q̃ post ioannẽ excludat pphetas. Legimus eni in actib' aplorꝫ ⁊ Agabuꝫ pphetiçasse ⁊ q̃tuoꝛ vgines filias philippi. Sꝫ vt lex ⁊ pphete quos scriptos legim' quicquid: pphetiçauerũt de dño vaticinati sũt. Qñ g̃ dr: Usqꝫ ad ioannẽ pphetiçauerũt: chꝛisti tps oñdit: ⁊ quẽ illi dixerũt eẽ ventuꝫ: ioãnes venisse oñdit. CHRY. Deinde aliã ꝓiectura sui aduentus ponit dicẽs: Et si vultis recipere ipse ē helias q̃ vẽturus ē. Dicit dñs in malachia: Mittã vobis heliã thesbitẽ. ⁊ de isto dicit: Ecce ego mitto angelum meũ añ faciem tuã. HIE. Helias g̃ ioãnes dr: non fm stultos phos ⁊ quosdã hereticos q̃ reuersionẽ aiaꝝ introducũt: sed q̃ in xta aliud testimoniũ euãgelij venerit in spũ ⁊ vtute helie: ⁊ eandẽ spũsci vel gram habuerit vel mẽsurã. Sꝫ ⁊ vite austeritas rigoꝛqꝫ mẽtis helie ⁊ ioãnis pares sũt: vteꝛqꝫ i eremo: vteꝛqꝫ çona pellicea cigebat. Ille qñ regẽ achab ⁊ ieçabel ipietatis arguit fugere cõpulsus ē: iste qꝛ herodis ⁊ herodiadis illicitas arguit nuptias: capite trũcatur CHRY. Et bene dixit: Si vultis recipere: libertatẽ oñdens: ⁊ voluntariã expetens mentẽ. Est eni ille h ⁊ h ille qꝛ pcursoꝛes facti sũt vtriq̃. HIE. Hoc aũt qd dictũ ē Ipse ē Helias: mysticũ eẽ ⁊ egere intelligẽtia sequẽs dñi sermo demonstrat dicẽs: Qui hꝫ aures audiẽdi audiat. REMI. Ac si diceret: Qui hꝫ aures coꝛdis audiendi i. intelligendi intelligat: quia nõ dixit ioannẽ heliã esse in persona: sed in spiritu.

¶ Cui aũt similem estimabo generationẽ istaꝫ? Similis est pueris sedẽtibus in foꝛo: qui clamantes coequalibus dicunt: Cecinimus vobis ⁊ non saltastis: lamentauimus ⁊ non planxistis. Uenit eni ioãnes neqꝫ manducans neqꝫ bibens: ⁊ dicũt: demoniũ habet. Uenit filius hois mãducãs ⁊ bibens: ⁊ dicũt ecce homo voꝛax ⁊ potatoꝛ vini: publicanoꝛũ ⁊ peccatoꝛũ amicus. Et iustificata est sapientia a filijs suis.

¶ HILA. Totus h sermo infidelitatis obpꝛobriũ ē: ⁊ de affectu supioꝛis q̃rimonie descẽdit: qꝛ insolẽs plebs per diuersa sermonũ genera docta nõ fuerit. CHRY. Uñ ⁊ interrogatiõe vtitur monstrãs qñ nihil quod deberet fieri ad salutẽ eoꝝ: derelictũ ē dicẽs: Cui aũt similez estimabo generationẽ istã? GLO. q. d. Tãtus ē ioãnes: sꝫ vos nec sibi nec mihi voluistis credere: ⁊ iõ cui vos similes estimabo? p generationẽ accipit cõiter ⁊ iudeos ⁊ secũ ioanne. REMI. Moꝝ aũt sibiipsi rndet subiungẽs Similis ē pueris sedentib' in foꝛo qui clamãtes coequalibus dicũt: Cecinim' vobis ⁊ nõ saltastis: lamẽtauimus ⁊ nõ planxistis. HILA. In pueris pphete signant: qui in simplicitate sensus vt pueri pdicauerũt: ⁊ in medio synagoge tanq̃ in publico foꝛi ꝓuentu coarguũt: q̃ cantãtibus sibi officio coꝛpis nõ obsecũdauerint: ⁊ q̃ dicti suis nõ paruerint: ad cantantiũ eni modũ saltantiũ mot' aptatur. Prophe. n. ad ꝓfessionẽ psallẽdi deo puocauerũt vt cantico moysi teneꝫ: vt esaie: vt dauid. HIE. Dicunt g̃ Cecinim' vobis ⁊ nõ saltastis. i. puocauimus vos: vt ad nostrũ canticũ bona opa faceretis: ⁊ noluistis. Lamẽtati sum' ⁊ vos ad penitentiã puocauim': ⁊ nec hoc quidem facere voluistis: spernẽtes vtranq̃ pdicationẽ taꝫ exhortatiõis ad virtutes q̃ pnie post peccata. REMI. Quid est aũt q̃ dicit coequalib'? Nũqd infidelẽs iudei coequales erant sanctis pphetis? Sꝫ hoc dicit: Qm̃ de vna stirpe oꝛti fuerũt. HIE. Pueri etiã sunt: de q̃bus esaias loquit: Ecce ego ⁊ pueri mei quos dedit mihi dñs: isti ergo pueri sedent in foꝛo vbi multa venalia sunt: ⁊ dicunt:

¶ CHRY. Cecinim' vobis ⁊ nõ saltastis. hoc ē remissã vitam oñdit: ⁊ non psuasi estis. Lamẽtauimus ⁊ nõ plãxistis. hoc ē ioannes durã sustinuit vitã ⁊ nõ attẽdistis. nõ aũt dicit ille illud ⁊ ego hoc: sꝫ cõiter: qꝛ vna intẽtio vtriusq̃ erat. vñ seq̃t: Uenit eni ioannes neqꝫ mãducãs neqꝫ bibẽs ⁊ dicũt: demoniũ hꝫ. Uenit fili' hois ⁊c. AVG. ꝓtra faustũ: Uellẽ aũt vt mihi manichei dicerẽt: q̃d manducabat ⁊ quid bibebat chꝛist': q̃ in cõpatiõe ioãnis nõ manducãtis neqꝫ bibẽtis: hic se dixit manducantẽ ac bibentẽ. Nõ eni dictũ ē q̃ ioãnes oino non biberet: sed q̃ vinũ ⁊ siceram nõ biberet: bibebat ergo aquã. cibus autem eius nõ oino nullus erat: sed locusta ⁊ mel siluestre. vñ g̃ dictus ē nõ manducãs neqꝫ bibẽs: nisi qꝛ illo victu quo iudei vtebant non vtebat? hoc ergo dñs nisi vtereꝫ: nõ in eius cõpatiõe manducãs bibensqꝫ diceret. Mirũ aũt si nõ manducans dr qui locustas ⁊ mel comedit: ⁊ manducans dr qui pane ⁊ olere ꝓtẽtus ē. CHRY. Dicit ergo Uenit iesus. ac si dicat: p cõtrariã viã venimus ego ⁊ ioannes: ⁊ idẽ fecimus: sicut si venatoꝛes p duas ꝓtrarias vias aliq̃d aial insequantur: vt in alteꝝ incidat. Uniuersum aũt hominũ genus ieiuniũ ⁊ durã vitam admiratur ⁊ ꝓpter hoc dispensatũ ē a ꝑma etate ita nutriri ioannes vt p hoc digna fide eẽt: que dicerẽt ab ipso. Incessit liquidẽ dñs p hanc viã: qñ. xl. diebus ieiunauit: sꝫ m̃ ⁊ alter docuit q̃ sibi eẽt credendũ: multo eni maius erat q̃ ꝓstaret p eo ioãnes: q̃ p hanc viã incesserat: q̃ q̃ ipse per hanc viã incederet: aliꝫ ioãnes nihil plus oñdit ꝓter vitam ⁊ iusticiã: chꝛistus aũt ⁊ a miraculis testimoniũ habebat. dimittẽs g̃ ioannẽ ieiunio fluere: ipse ꝓtrariã incessit viam: ad mẽsam intrãs publicanoꝝ ⁊ manducãs ⁊ bibens ¶ HIE. Si ergo ieiuniũ vobis placet: cur ioãnes displicuit? si saturitas: cur fili' hois? quoꝝ alterũ demoniũ habentẽ alteꝝ voꝛacẽ ⁊ ebꝛiũ nũcupastis. CHRY. Qualem igit iam excusationẽ accipiẽt? ꝓpter hoc subdit: Et iustificata ē sapientia a filijs suis. hoc ē Etsi vos pius si non estis: sed me iam incusare nõ habetis: qd̃ ⁊ de pie ait ꝓpheta: Ut iustificeris in sermonibus tuis. etsi enim nihil in vobis expleat a ꝓcuratiõe dei: que ē circa vos: oia que sũt ex pte sua cõplet: vt in verecũdis: neqꝫ vmbra relinquat ingrate dubitationis. HIE. Iustificata ē ergo sapiẽtia a filijs suis. i. dei dispensatio atq̃ doctrina: vel ipse chꝛist': qui est dei virtus ⁊ dei sapientia iuste fecisse ab aplis suis filijs cõpꝛobatus ē. HILA. Est aũt iple sapientia nõ ex effectu: sꝫ ex natura. Plures eniꝫ dictum apostolicũ q̃ ait chꝛistũ dei sapientia ⁊ dei virtutẽ: his modis solẽt eludere: q̃ in eo ex vgine creãdo efficax dei sapientia ⁊ virtus extiterit. sed ne tale posset intelligi ipm se sapiẽtiã nũcupauit eã in se: que nõ sunt ei' oñdẽs. Non eni idẽ opus virtutis ⁊ virtus: ⁊ efficiẽs discernit ab effectu. AVG. de. q. Uel iustificata ē sapia a filijs suis: qꝛ sci apli intellexerũt regnũ dei nõ eẽ in esca ⁊ potu: sꝫ in equanimitate tolerandi: quos nec copia subletiat: nec deprimit egestas. vñ ⁊ paulus dicebat: Scio abũdare ⁊ penuriam pati. HIE. In quibusdam libꝛis legitur: Iustificata est sapientia ab operib' suis. sapiẽtia nanqꝫ nõ q̃rit

vocis testimoniũ sed opeꝝ. CHRY. Si aũt exempla vilia sũt de pueris nõ mireris. ad ibicillitatẽ enĩ audiẽtiũ loquebat: sicut Ezechiel mlta dicit exempla iudeis conueniẽtia dei magnitudine indigna. HILA. Mystice aũt iudeos nec io ãnis ꝑdicatio inflexit: quib⁹ ⁊ lex grauis visa ẽ potib⁹ cibisq; ꝑscriptis ⁊ difficilis ⁊ molesta: peccatuꝫ i seqꝫ dꝰemoniũ nũcupat bñs: q: ꝑ obseruãtie difficultatẽ necesse eis esset i lege peccare. rursusq; i christo euangelij ꝑdicatio vite libertate nõ placuit: ꝑ quã difficltates legis ⁊ onera laxata sũt. Et ad eã publicani peccatores q; credi derũt: atq; tot ⁊ tãtis admonitionũ generib⁹ frustra habitis nec ꝑ grãm iustificanẽt: ⁊ a lege sũt abdicati: ⁊ iustificata ẽ sapia a filijs suis: ab his. s. q̃ regnũ celoꝝ fidei iustificatiõe diripiũt: cõfitentes iustũ sapientie opus q̃ mun⁹ suum ad fideles a contumacibus transtulerit.

Tũc cepit exprobrare ciuitatibus in qb⁹ facte sũt plurime virtutes eius q: nõ egissent pniam Ueh corozaim: ueh tibi bethsaida: q: si i tyro ⁊ sidone facte eẽnt virtutes q̃ facte sũt i vobis olim in cilicio ⁊ cinere pniam egissent. Uerũtamen dico vobis: tyro ⁊ sidoni remissius erit in die iudicij q̃z vobis Et tu capharnaũ: nũqd vsq; in celũ exaltaberis? Usq; in infernum descẽdes. Quia si in sodomis facte fuissent virtutes q̃ facte sũt in te forte mansissent vsq; in hãc diem. Uerũtamen dico vobis: q: terre sodomorũ remissi⁹ erit in die iudicij q̃z tibi.

GLO. Ducusq; iudeos cõiter increpauerat: nũc aũt quasi nouiatim quasdã ciuitates increpat: qbus specialiẽ ꝑdicauerat: nec tm̃ puerti volebãt. vñ dr: Tũc cepit exprobrare ciuitatib⁹ in qbus facte sũt plurime vtutes eius q: nõ egissent pniaꝫ. HIE. Exprobratio enĩ ciuitatũ corozaim ⁊ bethsaide ⁊ capharnaũ: capituli hui⁹ titulo pandi tur: q̃ iõ exprobrauerat eis: q: ꝑ post factas vtutes ⁊ signa q̃ plurima: nõ egerũt pniaꝫ. vñ subdit: Ueh tibi corozaim Ueh tibi bethsaida. CHRY. Ut autem nõ dicas a nãtiꝑ: cẽ malos: ponit nomẽ ciuitatũ. s. bethsaida: a q̃ qñq; ꝑcesserũt apostoli: eteni philipp⁹: ⁊ duo binarij ꝑncipaliũ aplorũ hinc fuerũt. s. petrus ⁊ andreas: iacob⁹ ⁊ ioannes. HIE. Sz ꝑ hoc qõ dicẽ Ueh: he vrbes galilee a saluatore plagunt: q̃ post tanta signa atq; vtutes nõ egerint penitentiã. RABA. Corozaim aũt que interꝑtat mysteriũ meũ: ⁊ bethsaida q̃ domus fructuũ vel dom⁹ venatorum dr: ciuitates sunt galilee site in litore maris galilee. Plangit g̃ dñs ciuitates que quõdã mysteriũ dei tenuerũt: ⁊ virtutũ iã fructũ gignere debuerũt: ⁊ in quas spiritales venatores sũt missi. HIE. Et ꝑferunt eis tyrus ⁊ sidon vrbes idolatre: ⁊ vitijs dedite. ⁊ iõ seqt: Quia si in tyro ⁊ sidone facte eẽnt vtutes q̃ facte sũt in vobis olim: in cilicio ⁊ cinere pniaꝫ egissent. GRE. xxxv. mo. In cilicio quidẽ asperitas q̃ punctio peccatorꝫ: i cinere aũt puluis oñditur mortuorꝫ. ⁊ iccirco vtrũq; hoc adhiberi ad pniam solet: vt in pũctione cilicij cognoscam⁹ quid ꝑ culpã fecimus: ⁊ in fauilla cineris ꝑpendam⁹: q̃d per iudiciũ facti sumus. RABA. Tyrus aũt ⁊ sidon sũt vrbes phenicis. interꝑtat aũt Tyrus angustia: ⁊ sidon venatio: ⁊ significat gẽtes q̃s venator diabolus in angustia peccatorũ cõprehendit: sed saluator iesus ꝑ euãgeliũ absoluit. HIE. Querim⁹ aũt vbi scriptũ sit q̃ in corozaim ⁊ bethsaida dñs signa fecerit. Supra legim⁹: Et circuibat ciuitates oẽs: ⁊ vicos curans oẽm infirmitatẽ: ⁊ reliq̃ inter ceteras ergo vrbes ⁊ viculos existimandũ ẽ in corozaim ⁊ in bethsaida dñm signa fecisse. AVG. de pseuerantia: Nõ ergo verũ ẽ q̃ his temporibus: ⁊ his locis euangeliũ eius predicatũ nõ est: in qbus tales oẽs futuros esse ꝑscieb at: quales multi in eius corꝑali pñtia fuerint: qui in eũ nec suscitatis ab eo mortuis credere voluerunt. Ecce enĩ dñs attestatur q̃ tyrij ⁊ sidonij acturi eẽnt magne humilitatis pniam: si in eis facta esset diuinaꝫ signa virtutũ. Porro si etiã fm facta que facturi eẽnt si viuerent: mortui iudicant. ꝑfecto q: fideles futuri erãt isti si eis cũ tantis miraculis euãgeliũ fuisset predicatũ: non sunt vtiq; puniendi: ⁊ tm̃ in die iudicij punient. Seqt enĩ: Uerũtm̃ dico vobis: Seuerius ergo punietur illi: isti remissius. HIE. Quod ideo ẽ: q: tyrus ⁊ sidon naturalẽ tm̃ legẽ calcauerãt: iste vero ciuitates post transgressionẽ naturalis legis ⁊ scripte: etiã signa que apud eos facta sunt paruiduxerũt. RABA. Impletũ aũt hodie videm⁹ dictũ saluatoris: q: s. corozaim ⁊ bethsaida ꝑsente dño credere noluerũt. Tyrus aũt ⁊ sidon postea euãgeliçantib⁹ discipulis crediderũt. REMI. Capharnaũ aũt metropolis erat galilee: ⁊ insignis ciuitas illius ꝓuincie: ⁊ ideo dñs specialiẽ mentionẽ illius facit: dicens: Et tu capharnaũ: nũqd vsq; in celũ exaltaberis: vsq; ad infernũ descẽdes? HIE. In altero exẽplari reperim⁹: Et tu capharnaũ que vsq; ad celũ exaltata es: vsq; ad inferna descendes. Et est duplex intelligentia. vel iõ ad inferna descendes: q: contra ꝑdicationẽ meã superbissime restitisti. Uel iõ q: exaltata vsq; in celũ in eo hospitio ⁊ meis signis atq; virtutib⁹ tãtũ habẽs ꝓuilegiũ: maioribus plecteris supplicijs: q̃ his quoq; credẽ noluisti. REMI. Non solũ aũt tyri ⁊ sidonis: sz ipsa sodomorꝫ ⁊ gomorreorꝫ fecerũt leuia pctã ꝑ cõpationẽ. ⁊ iõ seqt: Quia si in sodomis facte eẽnt vtutes que facte sũt in te: forte mansissent vsq; in hũc die. CHRY. In quo auget eorꝫ accusatio: eteni maxima malicie demõstratio ẽ: cum non solum his qui tũc erant: sed his q̃ nũq̃ fuerãt mali apparẽt deteriores. HIE. In capharnaũ aũt que interꝑtat villa pulcherrima ꝑdẽnatur hierz: cui dr ꝑ ezechielẽ: Justificata ẽ sodoma ex te. REMI. Ideo aũt dñs qui oia nouit: i hoc loco vbũ dubitatiũ posuit. s. forte: vt demõstraret: q: liberũ arbitriũ cõcessũ ẽ hoibus. Sequit: Uerũtm̃ dico vobis: q: terre sodomorꝫ remissius erit in die iudicij q̃ tibi Et sciendũ ẽ q̃ noie ciuitatis vel terre: nõ edificia vel domorũ parietes dñs increpat: sed hoies in eis commorãtes fz spẽm tropi: que ẽ metonomia. In qua ꝑ hoc qõ cõtinet: id qõ ꝓtinet oñdit. ꝑ hoc aũt qõ dicit: Remissi⁹ erit i die iudicij. aperte demõstrat: q: diuersa sũt supplicia i inferno: sicut ⁊ diuerse sunt mansiones in regno celorum.

HIE. Querat aũt prudẽs lector ⁊ dicat: Si tyrus ⁊ sidon ⁊ sodoma potuerũt agere pniam ad ꝑdicationẽ saluatoris signorũq; miracula: non sũt in culpa q̃ nõ credi derũt: sed vitij silentiũ in eo ẽ q̃ acturis pniam noluit ꝑdicare? Ad quod facilis ⁊ aperta ẽ rũsio: ignorare nos iudicia dei: ⁊ singularꝫ eius dispensationũ sacramẽta nescire: ꝓpositum fuerat deuꝫ videre fines non excedẽ: ne iustam phariseis ⁊ sacerdotib⁹ occasionẽ ꝑsecutiõis daret vñ ⁊ aplis ꝓcepit: In viã gentiũ ne abieritis. Corozaim ⁊ bethsaida dãnant: q̃ pñte dño credere noluerũt. Tyrus ⁊ sidon iustificanẽt: q̃ aplis illius crediderũt. Nõ quaras tpa cũ credentiũ intucaris salutẽ. REMI. Soluit aũt ⁊ aliẽ: Fortassis erãt plurimi i corozaim ⁊ bethsaida q̃ credituri erãt: ⁊ erãt multi i tyro ⁊ sidone q̃ nõ erãt credituri. Et ideo non erãt digni euangelio. Dñs ergo iõ habitatorib⁹ corozaim ⁊ bethsaide ꝑdicauit: vt illi q̃ credituri erant: crederẽt. ⁊ habitatorib⁹ tyri ⁊ sidonis ꝑdicare noluit: ne forte illi qui nõ erant credituri: ꝓtẽptu euengelij deteriores facti atrocius punirẽt. AVGV. de pseuerantia: Quidã aũt disputator catholicus non ignobilis: hũc euangelij locũ sic exposuit: vt diceret ꝑscisse dñm tyrios ⁊ sidonios a fide fuisse postea recessuros: cũ factis apud se miraculis credidissent: ⁊ misericordia potius nõ cũ illic ista fecisse: quoniã grauiori pene obnoxij fierẽt si fidem quã tenuerãt reliquissent. q̃ si eam nullo tpe tenuissent. Uel aliter: Prescisit, ꝑfecto deus beneficia sua: q̃bus nos liberare dignat. hec aũt est ꝑdestinatio sanctorꝫ

p̃sciẽtia.s.⁊ p̃reparatio bñficiorꝫ dei:q̃b̃ certissime libe rant q̃cunq̃ liberant. Ceteri aũt nõ nisi in massa pditio nis iusto diuino iudicio relinquant: vbi tyrij relicti sunt ⁊ sidonij:q̃ etiã credere poterãt si mlta christi signa vidis sent.sed q̃m vt crederẽt nõ eis erat datũ: ⁊ vñ crederent est negatũ. Ex quo apparet habẽ quosdã in ipso ingenio diuinã nãlit̃ munus intelligẽtie quo moueant ad fidem si ꝓgrua suis mentibus vel audiãt vba vel signa ꝓspiciãt ⁊ tñ si dei altiore iudicio a pditionis massa nõ sũt gratie p̃destinatiõe discreti.nec ipsa eis adhibent vel dicta di uina vel facta:p̃ que posset̃ credẽ:si audirẽt vtiq̃ talia vel viderẽt. In eadẽ pditiõis massa relicti sũt etiã iudei q̃ nõ potuerũt credẽ facris in ꝓspectu suo taꝫ magnis clarisq̃ vtutibus. Cur eni non poterãt credere:nõ tacuit euange liũ dicens: Cũ aũt tanta signa fecisset coramẽ eis: non pote rant credẽ:q̃ dixit esaias: Excecaui oculos illorꝫ ⁊ idu rauí eorꝫ. Non erãt g̃ sic excecati oculi:nec sic indura tum cor tyriorꝫ ⁊ sidoniorꝫ q̃n credidissent: si qualia vi derunt isti signa vidissent. Sed nec illis ꝓfuit q̃ poterãt credẽ:q̃ p̃destinati nõ erant.nec istis obfuisset:q̃ nõ po terant credẽ:si ita p̃destinati eẽnt vt eos cecos dñs illu minaret ⁊ induratis cor lapideũ vellet auferre. AVG. de cõ.euã. Hoc aũt quod hic dr:etiaꝫ lucas cõmemorat ꝓtinuatim cuidã sermoni dñi etiam h̃ ex ipsius ore ꝓfũ gens.vnde magis videt̃ ipse hoc ordine illa cõmemorari quo a dño dicta sunt:matthe' aũt sue recordatiõis or dinẽ tenuisse.aut si illud quod matthe' ait: Tũc cepit ex probrare ciuitatib'.sic accipiendũ putãt: vt punctũ ipsũ tpis voluisse credat exprimere:in hoc q̃ ꝓ est Tũc:nõ aũt ipm tps aliquãto lati' quo h̃ multa gerebant ⁊ dicebant Quisq̃ g̃ hoc credit:credat hoc eẽ bis dictũ. Cũ enim ⁊ apud vnuꝫ euangelistã inueniant quedã que bis dixerat dñs: sicut apud lucã de nõ tollenda pera in via:q̃d mirũ si aliq̃d aliud bis dictũ sigillatim a singulis dr̃ eodẽ or dine quo dictũ est? Et iõ diuersus ordo apparet in singu lis:q̃ ⁊ tunc quãdo ille ⁊ tũc q̃ iste cõmemorat dictũ ẽ.

¶ Rñdens iesus dixit: Confiteor tibi pater dñe celi ⁊ tre:q̃ abscõdisti hec a sapiẽtibus ⁊ prudentibus ⁊ reuelasti ea paruulis. Ita pr̃: quoniaꝫ sic fuit placitum ante te.

¶ CHRY. Quia sciebat dñs multos de supiori que stione dubitaturos.s.q̃ iudei christũ nõ recepcrũt quem gentilitas tam ꝓna suscepit:rñdet hic cogitationib' eorꝫ Et iõ dicit: Rñdens iesus dixit: Cõfi.ti.pa.do.cc.⁊ ter.

¶ GLO.i.q̃ facis celos ⁊ relinq̃s i terrenitate quos vis Vel ad lr̃am: AVG.de verbis dñi: Si christ' dixit cõ fiteor:a quo longe ẽ de peccatũ: ꝓfessio nõ ẽ soli' pecca toris:sed aliq̃n etiam laudatoris. Cõfitemur g̃ siue laudã tes deũ:siue accusantes nosmetipsos. Dixit g̃: Confiteor te.i.laudo te:nõ accuso me. HIER. Audiãt g̃ qui salua tore nõ natum:sꝫ creatũ calũniant q̃ p̃eꝫ suũ vocet celi ⁊ terre dñꝫ. Si eni ⁊ ipse creatura ẽ:⁊ creatura conditorem suũ p̃eꝫ appellare põt:stultũ fuit nõ ⁊ sui ⁊ celi ⁊ ter re dñm vel p̃eꝫ similit̃ appellare. Gẽas aũt agit q̃ aplis aduent' sui aperuerit sacra: q̃ ignorauerũt scribe ⁊ pha risei:q̃ sibi sapientes videnr:⁊ in ꝓspectu suo prudẽtes. Et iõ seq̃t: Quia abscõ.hec a sapi.⁊ pru.⁊ reuc.ea par.

AVG.de vbis dñi: Noie sapientũ ⁊ prudentũ supbos itelligi posse ipse exposuit cũ ait: Reuelasti ea puul' q̃d.n. est paruulis nisi humilib'? GRE.xxvij.mora. Quod eni nõ subiũgit: Reuelasti ea stultis sed paruulis:tumorẽ se dãnasse innotuit:nõ acumẽ. CHRY. Vel dicẽs sapi entes:nõ verã sapiam dicit:sed eã quã videbant scribe ⁊ pharisei ab eloquẽtia hic. Propt̃ hoc neq̃ dixit: Reuelasti ea stultis:sed paruulis.i.infoimib' aut rusticis:in q̃ erudit nos p oia ab elatione erui:humilitatẽ aũt ꝯlare.

HILA. Celestiũ g̃ vborũ archana atq̃ vtutes sapienibus abscondunt:⁊ paruulis reuelant:paruulis malicia nõ sensu:sapientibus vo stulticie sue p̃sumptiõe:nõ sapi entie causis. CHRY. Reuelatũ aũt eẽ his dignũ ẽ letitia:occultari aũt his nõ leticia:sꝫ lachrymis dignuꝫ est. Non g̃ ppt̃ hoc letat:sꝫ q̃m que sapiẽtes nõ cognouerũt: cognouerũt hi. HILA. Facti sũt huius eq̃tatẽ dñs pa terne volũtatis iudicio ꝓfirmat: vt qui indignãt paruuli in deo fieri:stulti deinceps in sapiẽtia sua fiant. Et iõ sub ditur: Ita pr̃:q̃m sic placitũ fuit ante te. GRE.xxv.mo. Quibus vbis exempla humilitatis accipim': ne temere discutere supna ꝓsilia de aliorꝫ vocatiõe:aliorꝫ vero re pulsione p̃sumam': ostendẽs q̃ iniustũ eẽ nõ pot̃ qd̃ pla cuit iusto. HIE. In his etiã verbis blãdictis affectu lo quit̃ ad p̃em vt ceptũ in apostolis cõpleat beneficium.

¶ CHRY. Hec aũt q̃ dñs discipulis dixit studiosiores eos fecerunt.q̃ eni ꝓs erat eos de se magna sapere q̃ demones abigebãt:ideo hinc eos reprimit:reuelatio eni erat q̃d eis factũ ẽ nõ illorꝫ studiũ:iõ q̃ scribe sapiẽtes ⁊ prudẽtes existimãtes se eẽ:exciderũt ppt̃ ꝓpriũ tumorẽ. vñ si ꝓpter hoc ab eis abscõdita sũt dei mysteria:nimete dicit ⁊ vos ⁊ mancte paruuli:hoc eni fecit vos reuelatio ne potiri. Sicut aũt cũ paulus dicat: Tradidit illos de' in reprobũ sensum.nõ hoc dicit inducẽs deũ hoc agentẽ sꝫ illos qui causã tribuerũt:ita ⁊ hic: Abscõdisti hec a sa pientib' ⁊ prudẽtib'. Et ꝓpter q̃d abscondita sunt ab il lis? audi paulum dicentẽ: q̃m q̃rentes ꝓpriã iusticiã sta tuere: iusticie dei non sũt subiecti.

¶ Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et ne mo nouit filiũ nisi pater: neq̃ patrem quis nouit nisi filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare.

¶ CHRY. Quia dixerat: Confiteor tibi pr̃:q̃m abscõ disti hec a sapientib'. vt non estimes q̃m ita gratias agit pr̃i: sicut si ipse sit hac virtute ꝑuatus: Consequẽt̃ adiun git: Omnia mihi tradita sũt a patre meo. Cum autem au dieris q̃m tradita sũt: nihil humanũ suspiceris. vt eni nõ duos deos ingenitos eẽ estimes: hãc ponit dictionẽ. Si mul eni cũ genitus ẽ: oiuꝫ dñator fuit. HIE. Alioquin si iuxta nr̃am fragilitatẽ sentire volum': cum ceperit hic quod accipit: incipiet nõ habere quod dedit. Vel trad ta sibi omnia: nõ celum ⁊ terra ⁊ clemẽta intelligenda sũt ⁊ cetera que ipse fecit ⁊ cõdidit: sed hi qui p filiũ accessuꝫ hñt ad patreꝫ. HILA. Vel hoc dicit: nequid in illo mi nus q̃ quod in deo ẽ estimaret. AVG. ꝑ maximũ: Nã si minus habet in ptãte aliq̃d q̃ pater: nõ sunt et' omnia que habet pr̃. gignẽdo eni dedit pr̃ potentiã filio: sic oia que hꝫ in substantia sua gignendo dedit ei quẽ genuit de substãtia sua. HILA. Deinde in mutua cognitiõe pa tris ⁊ filij dat intelligere nõ aliud in filio q̃ q̃d in p̃e exi tisse. Sequit eni: Et nemo nouit filiũ nisi pr̃: neq̃ patrem quis nouit: nisi filius. CHRY. Ex eo eni q̃ solus pa trem nouit: latent' ondit ciusdẽ se eẽ substantie: ac si dice ret: Quid mir̃ ẽ: si omniũ sum dñator: cũ aliq̃d aliud ma ius habeã.s.scire p̃em: ⁊ ciusdẽ eẽ substãtie. HILA. Eandẽ eni vtriusq̃ in mutua cognitione docet eẽ substã tiã: eũ qui filiũ cognosceret: p̃em quoq̃ cogniturus esset in filio: q̃ oia ei a p̃e sunt tradita. CHRY. Cum aũt dicat: Neq̃ p̃em aliq̃s cognoscit nisi filius: non hoc ait: q̃m cũ oẽs oino ignorẽt: sed quoniã cognitione: qua ipe cũ nouit: nullus eum scit: q̃d ⁊ de filio dicendũ est. Neq̃ etiã de ignoto q̃d̃ deo h̃ dixit: sic martiõ ait. AVG. i. de tri. Deniq̃ ꝓpter sbe inseparabilitatẽ sufficiẽt̃ aliq̃n no minatur vel solus pater vel solus filius: nec inde separa tur vtriusq̃ spũs: qui ꝓpre dicitur spiritus veritatis.

HIE. Erubescat ergo eunomius hereticus tãq̃ sibi no ticiam patris ⁊ filij: quantã alterutrũ inter se habẽt ven dicans: quod si inde contendit: ⁊ suam ꝓsolat insaniã: q̃ sequitur: Et cui voluerit filius reuelare. Aliud est naturẽ equalitate nosse quod noueris: aliud reuelantis dignatõ ne. AVG. vij. de ciui. dei: Reuelat aũt pater p filiuꝫ.i.

per verbū suū. Si enī hoc verbū quod nos proferimus tpale ⁊ trāsitoriū ⁊ seipsū oñdit: ⁊ illud de quo loqmur quātomagis verbū dei: p quod facta sūt omnia: quod ita ostendit patrē: sicuti ē pater: qz ⁊ ipsum ita est. ⁊ hoc ē qd pater. AVG. de que. euā. Cum aūt diceret: Nemo novit filium nisi pater. non dixit: ⁊ cui voluerit filiū reuelare pat: sz cū dicēt: Nemo no. pa. nisi fi. addidit: ⁊ cui vo. fi. reue. qd non ita intelligendum est quasi filius a nullo possit agnosci: nisi a patre solo. Pater aūt nō solum a filio: sed etiā ab eis quibus reuelauerit filius. sic enī pot̄ dictū est vt intelligamus patrē ⁊ ipsū filium per filium reuelari: quia ipse est mēti nostre lumē vt quod postea intuēt: Et cui voluerit filius reuelare. non tm pzem: sed etiaz filium accipiamus: ad totū enī quod dixit illatum ē: vbo enī suo se pater declarat. Verbū aūt: nō solum quod per verbū declaratur: sed etiā seipsum declarat. CHRY. Si ergo patrem reuelat: ⁊ seipsū reuelat. Sed hoc quidē vt manifestum dimisit: illud aūt posuit: quia. s. poterat eē dubium. p hoc etiam instruit q̄ adeo cōcordat patri: q̄ non est possibile aliquē venire ad patrem nisi per filium hoc enī maxime scandalizabat: q̄ videbat deo ꝓtrarius Et ideo per omnia hoc destruere studuit.

Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati estis: ⁊ ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos: ⁊ discite a me: quia mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊ inuenietis requiez aiab̄ vrīs. Jugū. n. meū suaue ē: ⁊ onus meū leue.

CHRY. Per ea q̄ dicta sunt in desiderium sui discipulos constituerat: oñdens ineffabilem suā virtutē: nunc aūt eos ad se vocat dicēs: Venite ad me oēs qui laborati ⁊ onerati estis. AVG. de vbis dñi: Quare enīz oēs laboramus: nisi quia sumus homines mortales lutea vasa portantes: que faciūt inuicem angustias: sed si angustentur vasa carnis: dilatent spatia charitatis: ad qd ergo dicit: Venite ad me oēs qui laboratis: nisi vt nō laboretis? HILA. Legis etiā difficultatibus laborantes ⁊ peccatis seculi oneratos ad se aduocat. HIER. Grauia. n. eē onera peccati ⁊ Zacharias ꝓpheta testat̄: iniquitatem dicens sedere sup talētū plūbi. Et psalmista cōpleuit: Inimicitates mee aggrauate sūt sup me. GRE. xxx. mo. Asperū etiā iugū ⁊ durū seruitutis pondus ē subeē tpalib̄ ābire frena: retinere labētia: velle stare in nō stantib̄: appetē qdē trāseūtia sz cū transeūtib̄ nolle trāsire. Dū enī ꝓtra votum cuncta fugiunt: que ꝑus mentē ex desiderio adeptiōis affixerāt: post ex pauore amissiōis premunt. CHRY. Nō aūt dicit: Venite ille ⁊ ille: sed oēs q̄ in solitudinibus: qui in tristiciis: qui in peccatis estis: non vt expetā noxas: sed vt soluā peccata. Venite: non qm̄ indigeo vestra gla: sed quia volo vestrā salutem. vñ dicit: Et ego reficiam vos: nō dixit: saluabo solum: sz quod multo amplius erat: Reficiā vos. i. i omni quiete constituaz. RABA. Non solū exonerabo: sed interna refectione saturabo. REMI. Venite dicit nō pedib̄: sz moribus: non corpe: sed fide. Iste nāq̄z est spiritalis accessus: quo quisq̄z deo appropinquat. ⁊ ideo sequit: Tollite iugū meū super vos. RABA. Jugum christi est euāgeliū christi quod iudeos ⁊ gentes in vnitate fidei coniungit ⁊ sociat. Hoc aūt super nos iubemur sumere. i. in honore habere ne forte subtus ponētes. i. illud praue ꝓtemnētes lutulētis pedibus vitioz conculcem̄. vñ subdit: Discite a me. AVG. de verbis dñi: Non mūdū fabricare: nō in ipso mundo miracula facere: sed qz mitis sum ⁊ humilis corde. Magnus esse vis? a minimo incipe. Cogitas magnā fabricā cōstituere celsitudinis? de fundamēto ꝑus cogita humilitatis: ⁊ quāto quisq̄z vult supimponere maius edificium: tanto altius fodiat fundamentū: quo aūt puentorum ē cacumen nri edificij? vsq̄z ad cōspectuz dei. RA. Dicendū ergo nobis ē a saluatore nostro: vt simus mites moribus: ⁊ humiles mentib̄: neminē ledam̄: neminem ꝓtēnamus: ⁊ virtutes q̄s foris oñdimus in opc: intus teneamus in corde. CHRY. Et ideo incipiens diuinas leges ab humilitate incipit: ⁊ maximū ꝑmiū ponit dicēs Et inuenietis requiē aiabus vestris. Hoc maximū est premiū. non enī alteri efficeris vtilis solum: sed teipsū requiescere facis: ⁊ aū futurā hanc tibi dat reprōmissionē: i futuro aūt ꝑpetua gaudebis requie. CHRY. Et ne formidarent: qz dixerat Onus ⁊ iugū: subdit: Jugū enī meū suaue ē: ⁊ onus meū leue. HILA. Jugi aūt suauis ⁊ leuis oneris blandimēta ꝑponit: vt credentib̄ eius boni scientia ꝑstet: qd ipse solus nouit in pzē. GRE. iiij. moza. Quid graue mentis nre ceruicib̄ iponit: q̄ vitare oē desiderium qd ꝑturbat ꝑcipit: qui declinare laboriosa mundi hui̇ itinera monet? HILA. Et quid iugo ipso suauis qd onere leuius? pbatū fieri: scelere abstinē: bonū velle: malū nolle: amare oēs: odisse nullū: eterna cōsecd̄: pñtib̄ non capi: nolle inferre alteri qd sibi ꝓpti sit molestum. RABA. Sz quō iugū christi suaue cū supra dicatur: Arta est via que ducit ad vitam? Sz qd angusto vitio incipitur: ꝓcessu tpis ineffabili dilectionis dulcedine dilatatur. AVG. de vbis dñi: Item qui iugū dñi intrepida ceruice subierūt: tam difficilia picula patiunt: vt nō a laboribus ad quietē: sz a qete ad laborē vocari videāt. Sz ꝓfecto adest spūsscūs: qui in exterioris hois corruptione interiorē renouaret de die in diē: ⁊ gustata reqe spiritali in affluentia delitiaz dei in spe beatitudinis: omnia pñtia deliniret: aspera ⁊ oia grauia reuelaret: secari ⁊ vri se hoies patiūt: vt dolores nō eterni: sz aliquāto diuturnioris vlceris acriozz dolorū ꝑcio redimant: qb̄ tempestatibus vel penis iportuni sunt mercatores: vt diuitias venturas acquirāt. Sz q̄ has nō amāt: eadem grauia patiunt. Qui vero amāt: eadē qdem: sz nō grauia pati videntur. Oia enī seua ⁊ imania, p ꝑus facilia ⁊ ꝓpe nulla efficit amor. quāto ergo facilius ad verā beatitudinē charitas facit: quod ad miseriā q̄tum potuit cupiditas fecit? HIERO. Quō etiā leuius ē lege euangeliū: cum in lege homicidiū ⁊ adulteriū: in euāgelio ira ꝓcupiscentiaq̄z puniant? In lege enī multa ꝓcepta sūt: qui apl's nō posse cōpleri plenissime docet. In lege opa requirunt: in euāgelio voluntas q̄ritur: que etsi effectum non habuerit: tm̄ ꝑmiū nō amittit. Euangeliū ea ꝓcipit que possum̄: ne scilz cōcupiscamus. hoc in nostro arbitrio est: lex cuz voluntatē non puniat: punit effectum: ne adulteriuz facias. Finge in ꝑsecutiōe aliquā virginē ꝑstitutā: hec apud euāgeliū qz volūtate nō peccat virgo suscipit: in lege q̄si corrupta repudiatur.

CA. XII.

In illo tpe abijt iesus p sata sabbato: discipuli autez eius esurientes ceperūt vellere spicas ⁊ manducare. Pharisei autē videntes dixerūt ei: Ecce discipuli tui faciunt qd nō licet eis facere sabbat̄. At ille dixit eis: Nō legistis qd fecerit dauid qñ esurijt ⁊ q cū eo erant: quō ītrauit in domū dei: ⁊ panes ꝓpositionis comedit: quos nō licebat ei edere: neqz his q cū eo erāt: nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege: qz sabbatis sacerdotes in tēplo sabbatuz violāt: ⁊ sine crimine sunt? Dico autē vobis: qz tēplo maior est hic. Si autez sciretis qd est: misericordiā volo ⁊ nō sacrificiuz: nūq̄z cōdēnassetis innocentes. Dñs enim est filius hominis: etiam sabbati.

GLO. Narrata predicatione cū miraculis vnius anni ante questionem ioannis factis: trāsit ad ea que facta sunt in alio anno. s. post mortē ioannis: quādo iam in oi/

bus christo ꝓtradicitur. vnde dicit: In illo tpe abiit iesus sabbato ꝑ sata. AVG. de cõ. euã. Hoc aũt qõ hic seqũtur. sine vlla repugnãtie questiõe cõmemorat a marco ⁊ a luca. sed illi nõ dicũt: In illo tpe. vñ fortassis matheus rei geste hic ordinẽ tenuit: illi aũt recordatiõis sue nisi latius accipiat quod dictũ ē: In illo tpe. i. q̃ hec multa ⁊ diuersa gerebant. vnde cõcipitur ista oia post mortẽ ioãnis completa eẽ. Cum enim ioannes discipulos suos ad christum misisset: creditur post paululũ decollatus fuisse. vñ cum dr̃: In illo tpe: interminatũ temp̃ ponere videtur.

CHRY. Quare aũt per sata sabbato eos ducebat: qr̃ omnia ꝓsciuit: nisi quia volebat soluere sabbatũ? volebat quidẽ sed nõ simpliciter: ideoq̃ non sine causa id soluit: sed dans occasionẽ rationabilẽ: vt ⁊ legẽ cessare faciat: ⁊ legem nõ offendat: ⁊ ideo hic vt iudeos mitiget: nature necessitatẽ ꝑmittit. ⁊ hoc ē quod dr̃: Discipuli aũt ei̇ esurientes ceperũt vellere spicas ⁊ manducare. Quãuis in peccatis que manifesta sũt: nulla sit excusatio. neq̃ enim occidens ad sui occisionẽ potest furorẽ ꝑtendere: neq̃ q̃ adulterat ꝓcupiscentiã: sed nec vllã aliam cãm: hic tñ famẽ inducẽs: discipulos ab omni accusatione liberat. HIE. Ut aũt in alio euangelista legimus: ꝓpter nimia importunitatẽ nec vescendi quidẽ habebant locũ: ⁊ ideo quasi homines esuriebãt. Q̃ aũt spicas segetum manibus confricant: ⁊ in eisdẽ cõsolant: vite austeriorẽ indiciũ ē: non ꝑparatas epulas: sz simplicẽ cibũ querentiũ. CHRY. Tu aũt admirare discipulos q̃ ita erant oppressi: ⁊ nullã corporaliũ habebãt curã: sed cõtemnebãt carnalẽ mensaz ⁊ fame oppugnabant: nec tñ desistebãt a christo: nisi enim eos cogeret vehementẽ esuries: nequaq̃ hoc fecissent quid aũt pharisei ad hoc dicerẽt subdit: Pharisei aũt videntes dixerũt ei: Ecce discipuli tui faciũt qõ nõ licet facere sabbatis. AVG. de opibus monachorũ: De sabbato aũt potius q̃ de furto discipulis dñi iudei calũniati sunt: qr̃ populo israel ꝑ legẽ ꝓceptum ē: vt in agris suis furem nullũ tenerent: nisi qui secũ aliquid vellet auferre. nã q̃ nihil aliud attigisset q̃ id qõ comedisset liberũ ipunitũq̃ abire sinerent. HIERO. Nota vero q̃ prũm apostoli saluator litterã sabbati destruũt aduersus chionitas: qui cũ ceteros recipiant aplos: Paulũ tanq̃ transgressorẽ legis repudiãt. deinde ad excusationẽ eorũ subditur: At ille dixit eis: Non legistis quid fecerit dauid qñ esuriũt? Ad confutandã siquidẽ calũniam phariseorũ veteris recordatur historie: qñ dauid fugiẽs saulẽ venit in nobbam: ⁊ ab achimelech sacerdote susceptus postulauit cibos qui cũ panes laicos nõ haberet: dedit eis cõsecratos panes q̃bus nõ licebat vesci nisi solis sacerdotibus ⁊ leuitis: melius arbitratus de famis periculo homines liberare: q̃ deo sacrificiũ offerre. hostia enim deo placabilis est hominũ salus. Opponit ergo dñs ⁊ dicit Si ⁊ dauid sanctus ē: ⁊ achimelech pontifex a vobis nõ reprehendit: ⁊ legis vtriq̃ mãdatũ probabili excusatione transgressi sũt: ⁊ fames in causa est: cur eandẽ famẽ nõ probatis in aplis: quã ꝓbatis in ceteris? Quãq̃ ⁊ in hoc multa distantia sit: Isti spicas in sabbato manu cõfricant illi panes comederũt leuiticos: ⁊ ad sabbati solẽnitatẽ accedebant neomeniarũ dies: q̃bus requisitus in cõuiuio fugit ex aula regia. CHRY. Excusãs aũt discipl̃os dauid in mediũ adducit. eteni multa ꝓphete hui̇ erat glia apud iudeos. Nec potest ñderi q̃ dauid ꝓpheta erat: qr̃ nec ꝓpter hoc ei licebat: sz sacerdotibus solis. tanto aũt magis discipulos ab accusatiõe liberat: quãto maior inuenit q̃ hoc fecit. sed etsi dauid ꝓpheta erat: nõ tñ qui cum ipso erant. HIE. Obserua tñ q̃ panes ꝓpositiõis nec dauid nec pueri eius acceperunt anteq̃ mundos se a mulieribus eẽ responderint. CHRY. Sz dicit aliquis Quid ē exemplũ hoc ad id quod querit? Non enim dauid sabbatũ transgressus ē: sed in hoc oñditur christi sapientia q̃ ad exemplũ fert sabbatis maius. Neq̃ enim ē equale transgredi sabbati diem quod multotiẽs factum est: ⁊ sacrã illã tangere mensã: quod nulli fas erat. Deinde rursus ⁊ aliter soluit: ꝑncipaliorẽ inducẽs solutiõez: cũ dicit: Aut non legistis in lege: qr̃ sabbatis sacerdotes in tẽplo sabbatũ violant ⁊ sine crimine sũt? HIE. Ac si diceret: calumniamini discipulos meos: cur sabbato spicas triuerũt: famis necessitate cogẽte: cũ ipsi sabbatũ violetis in templo immolãtes victimas: cedẽtes tauros: holocausta super lignorũ struem incendio cõcremantes: ⁊ iuxta alterius euangelij fidem circũciditis paruulos in sabbato: vt dum aliam legẽ seruare cupitis sabbatũ destruatis Nunq̃ aũt leges dei sibi cõtrarie sunt: ⁊ prudenẽ vbi discipuli sui argui poterant trangressionis: ⁊ achimelech ⁊ dauid dicit exempla sectantes: verã aũt ⁊ absq̃ necessitatis obtentu sabbati ꝑuaricationẽ in ipsos refert q̃ calũniam fecerãt. CHRY. Ne aũt mihi dicas: qm̃ afferre in medium aliũ peccantẽ nõ est erui ab accusatiõe. cũ enim nõ accusatur q̃ fecit: excusatio fit circa id quod factuz est Verum ꝑ nõ sufficit: sed qõ maius est dixit q̃ sine crimine sũt. Uide aũt q̃ta posuit: Locum vbi dicit: In templo Tẽpus cum dicit: Sabbatis. Legis remissionẽ cum dicit Violant ⁊ non solũ soluũt. Et q̃ nõ liberantur a pena: sz a culpa liberati sũt. vnde dicit: Sine crimie sũt. Neq̃ aũt hoc simile ē ꝓri qõ dixerat de dauid. Illud enim ⁊ semel fcm̃ ē: ⁊ a dauid nõ sacerdote: ⁊ necessitatẽ cã fuit. Hoc aũt secundũ singulo sabbato ⁊ a sacerdotib̃ ⁊ fm legem. Et iõ non fm veniã vt in primo exemplo: sed fm legẽ sũt discipuli ab accusatione liberati. Sed nunq̃d discipuli sũt sacerdotes: imo sũt sacerdotib̃ maiores. ipse enim aderat qui templi ē dñs: qui veritas est ⁊ non typus. ⁊ iõ subditur: Dico aũt vobis qr̃ templo maior ē ꝑ. HIER. Dic non ꝓnomen: sed aduerbũ loci legendũ est: q̃ maior templo sit locus q̃ dñm templi teneat. AVG. de que. euã. Notandũ aũt vnũ exemplũ datum eẽ regie ptãtis de dauid: alterum sacerdotalis de his qui ꝓpter ministeriũ tẽpli sabbata violant: vt multo minus ad ipsũ euulsa arũ sabbato spicarum crimen ptineat: qui verus rex ⁊ verus sacerdos est. Deinde qr̃ graue audientib̃ videbat esse qõ dixerant: rursus cõuocat ad misericordiã sermonẽ cum quadã vehementia inducẽs: cuz dicit: Si aũt sciretis q̃d est: Misericordiam volo ⁊ nõ sacrificiũ: nunq̃ cõdẽnassetis innocentes. HIER. Quid aũt ē: Misericordiaz volo ⁊ nõ sacrificiũ: supra diximus. Quod autez dicit: Nunq̃ cõdemnassetis innocẽtes. de aplis intelligendũ ē Et ē sensus: Si misericordiã cõprobastis achimelech: q̃ periclitãtẽ fame dauid refocillauit: q̃re meos discipl̃os cõdemnatis? CHRY. Uide aũt rursus qualiter ad veniam ducens sermonẽ discipulos rursus venia superiores oñdit: in hoc quod dicit eos innocentes: qõ quidẽ supra ⁊ de sacerdotibus dixerat: Deinde ⁊ aliam cãm dicit q̃re sunt innocẽtes dicens: Dñs enim est filius hois etiã sabbati. REMI. Filium aũt hois seipsũ apppellat. ⁊ ē sensus Ille quẽ vos purũ hoiem putatis: deus est oiuz creaturarũ dñs ⁊ etiã sabbati: ⁊ iõ põt legẽ mutare ꝑ sua volũtate: qr̃ fecit eã. AVG. cõtra faustũ: Discipulos aũt suos vellere spicas sabbato nõ ꝓhibuit: vt inde cõuinceret ⁊ pñtes iudeos ⁊ futuros manicheos q̃ herbã non euellunt: ne homicidiũ ꝓpetrent. HILA. Mystice aũt i ꝓncipio ē contuendũ sermonẽ hũc ita ceptũ eẽ: In illo tpe quo. s. deo patri gratiã data gẽtib̃ salute ꝓfessus ē. Ager aũt mundus ē. sabbatũ ociũ ē. seges creditur ꝓfectus in legis ocio. Dñi ꝓgressus in hunc mũdũ est esuries: esuries fames est scilz salutis humane. RABA. Spicas vellunt duz singulos hoies a ꝑena intentione retrahũt. Fricant dum a cõcupiscẽtia carnis mẽtes exuunt. Grana comedũt: dũ emẽdatos in corp̃ ecclie traũciũt. AVG. de que. euã. Nullus aũt transit in corpus christi nisi carnalibus spoliatus fuerit indumentis: fm illud aplĩ: Exuite vos veterem hoiem. sabbato hoc agunt. s. spe quietis

eterne

eterne ad quã alios inuitãt. RABA. Itẽ ambulãt per sata cũ dño q̃ in scripturarũ meditatiõe delectanť. Esuriunt: dũ panẽ vite. i. dei amorẽ in eis cuenire desiderant. Uellũt spicas ⁊ terũt: dũ testimonia discutiũt donec inueniãt qd latebat in littera: ⁊ hoc sabbato dũ a turbidis cogitationib' vacant. HILA. Pharisei q̃ penes se clauẽ celorũ eẽ existimabãt: illicita agere discipulos arguũt: qs dño factorũ in quibus sub rerũ argumẽto ꝓphetie rõ cõtinetur admonuit: atq̃ vt oñderet oiuꝫ rerum efficaciam spẽm futuri opis ꝓtinere adiecit: Si aũt sciretis quid est: Misericordia volo. opus eni salutis nr̃e nõ in sacrificio legis sed in misericordia ẽ: ⁊ lege cessante in dei bonitate saluamur. Cuius rei donũ si intellexissent: nũq̃ cõdemnassent innocentes. i. apostolos suos quos insimulaturi erant transgresse legis inuidia cum sacrificiorum vetustate cessãte: vniuersis p eos misericordie nouitas sꝫueniret.

¶ Et cuꝫ inde transisset: venit in synagogã eorũ Et ecce hõ manuꝫ habens aridã: ⁊ interrogabãt eum dicentes: Si licet sabbatis curare vt accusarent eum. Ipse autẽ dixit illis: Quis erit ex vobis homo qui habeat ouem vnã: et si ceciderit hec sabbatis in foueam: nõne tenebit ⁊ leuabit eã? Quãtomagis melior est homo oue. Itaq̃ licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini: Extende manuꝫ tuã. Et extẽdit: ⁊ restituta est sanitati sicut alta.

¶ HIER. Quia destructionẽ sabbati qua discipulos arguebant: ꝓbabili exẽplo excusauerat: ipsũ calũniari volunt. vñ dicit: Et cũ inde transisset venit in synagogã eorũ.

¶ HILA. Hec eni q̃ ꝓmissa sunt in campo dicta gestaq̃ sũt: ⁊ post hec synagogã ingredit. AVG. de con. euan. Posset aũt putari eodẽ die factũ ⁊ de spicis ⁊ de isto sanato: qm̃ ⁊ sabbatũ hic cõmemorat: nisi lucas aperuissꝫ alio sabbato factũ fuisse. Proinde qd dicit matthe'us: Et cum inde transisset venit in synagogã eorũ. Nõ quidẽ venit nisi cũ inde transisset: sed post quot dies in synagogã eorũ venerit postea q̃ a segete illa trãsiũt: an rcẽ ꝓtinuoq̃ illuc ierit: nõ explũ ẽ: ac per hoc locus datur narratioi luce: qui dicit alio sabbato h' mõi manũ fuisse sanatam.

¶ HILA. Ingresso aũt synagogã hoiem aride man' oferunt: interrogãtes an curare sabbatis liceret: occasionem arguendi eũ ex rãsiõe q̃rentes. vñ sequit: Et ecce homo ma. ha. ari. ⁊ int̃. eũ dicentes: Si licet sabbato curare? CHRY. Non aũt introgãt vt addiscãt: sꝫ vt accusent eũ. vñ sequit: Ut accusarent eũ. q̃uis ⁊ ipsũ opus sufficeret si accusare volebant: sꝫ ⁊ p verba volebãt captionem inuenire maiorẽ copiã argutionum sibi ꝓparantes.

HIE. Et interrogãt vtrũ licet curare sabbatis: vt si nõ curauerit: crudelitatis aut imbecillitatis. si curauerit: trãsgressiõis vitio eũ accusẽt. AVG. de cõ. euã. Sꝫ põt mouere qũo matthe' dixerit q̃ ipsi introgauerũt dñm: Si licet sabbato curare? deinde intelligẽs cogitatiões eorũ adiutum accusandi querentiũ ꝓstituit in medio illũ quem erat sanaturus: ⁊ interrogauit q̃ marcus ⁊ lucas euꝫ interrogasse cõmemorant: ⁊ tũc illis tacentib' ꝓposuit silitudinem de oue: ⁊ cõclusit q̃ licet sabbato bñfacere. vñ sequit: Ipse aũt dixit illis: Quis erit ex vo. hõ q̃ ha. ouẽ vnã.

¶ HIERO. Ubi sic soluit ꝓpositã qõnẽ vt interrogãtes auaritie ꝓdẽnaret. Si vos inqt in sabbato ouem: ⁊ aliud qlibet aial in foueã decidẽs cripe festinatis: nõ aial: sꝫ vie auaritie ꝓsulẽtes: q̃ romagis ego hoiem q̃ multo melior ẽ oue: debeo liberare? RABA. Cõpetenti ergo exẽplo soluit qõnẽ eorũ vt eos ondat sabbatum violare in ope cupiditatis: q̃ eũ violare arguũt in ope charitatis legẽ male interp̃tates q̃ dicũt in sabbato a bonis feriãdũ in quo a malis tm̃ feriandũ ẽ. Un̄ opus seruile nõ faciet i eis. h ẽ pctm̃: sic i eẽna reqe a mal' tm̃ feriabit: nõ a bonis

¶ AVG. de cõ. euã. Propositã aũt silitudine de oue cõcludit q̃ liceat sabbato bñfacẽ dicẽs: Itaq̃ li. sab. bñfacẽ.

¶ CHRY. Intẽde aũt q̃liter vane excusatiões de solutione sabbati inducit: sꝫ qr iã insanabilit egrotabat ad opus ꝓcessit. vñ sequit: Tũc ait hoi: Extẽ. ma. tuã ⁊ extẽ. ⁊ resti. ẽ sani. sicut alta.

¶ HIER. In euãgelio quo vtunt naçarei ⁊ ebionite: qd vocat apostolicũ matthei auctẽticum. Hõ iste qui aridã hꝫ manũ: cemẽtarius scribit itiusmodi vocibus auxiliũ precans: Cemẽtarius erã: manib' victum queritans: ꝑcor te iesu vt mihi restituas sanitatẽ: ne turpiter mendicẽ cibos. RABA. Sabbatis aũt precipue docet ⁊ operat iesus nõ solũ ꝓpter spiritale sabbatũ: sed etiam ꝓpter celebriorẽ ꝑpli cõuentũ querẽs salutẽ oiuꝫ.

¶ HILA. Mystice aũt p' reditũ de segete ex qua iã apostoli fructus sationis acceperãt: ad synagogã venit iam illic messis sue opus paraturus: qr plures postmodum vna cũ aplis extiterũt q̃ curabantur. HIE. Usq̃ aũt ad aduentũ dñi saluatoris arida manus in synagoga iudeorũ fuit: ⁊ dei opa nõ fiebant in ea. Postq̃ aũt ille venit in terras: reddita ẽ in aplis credẽtibus dextera ⁊ opi ꝑstino restituta. HILA. Curatio aũt ois in verbo ẽ ⁊ manus sicut altera reddit. i. similis ministerio aplorũ in officium dãde salut̃ efficit: docetq̃ phariseos egre ferre nõ oportere opationẽ hũane salutis in aplis: cuꝫ ipsis ad officũ eiusdẽ ministeriũ manus sit reformãda si credãt. RABA. Uel alit: Hõ q̃ habebat manũ aridã humanũ gen' indicat sterilitate boni opis arefactũ p manũ ad pomuꝫ extensam: quã sanauit manus innocẽs in cruce extensa. ⁊ bene manus in synagoga erat arida: qr vbi maius donũ scientie: ibi grauius ẽ inexcusabilis noxe piculũ. Sanãda aũt manus arida iubet̃ extendi: qr infructuose debilitas aie nullo meliuꝫ ordine q̃ elemosynarũ largitate curatur. Habebat aũt hõ dexterã manũ languidã: qr ab elemosynis torpebat: sinistrã sanã: qr sue vtilitati intẽdebat. Sꝫ veniẽte dño dextra sanatur: vt sinistra. qr qd cõgregauerat auide: mõ distribuit charitatiue.

¶ Exeũtes autẽ pharisei cõsiliũ faciebãt aduersus euꝫ: quõ pderẽt eum. Jesus autem sciens secessit inde: ⁊ secuti sunt euꝫ multi: ⁊ curauit eos oẽs. Et ꝑcepit eis: ne manifestuꝫ eũ facerẽt: vt adimpleretur qd dictuꝫ est p esaiã ꝓphetã dicentem: Ecce puer meus quẽ ego elegi: dilectus me' in quo bñ cõplacuit aie mee: ponam spm̃ meum super eum: ⁊ iudicium gẽtibus nunciabit. Nõ cõtendet neq̃ clamabit: neq̃ audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinem quassatam non confringet: ⁊ lignuꝫ fumigans non extinguet: donec eijciat ad victoriam iudicium ⁊ in nomine eius gentes sperabunt.

¶ HILA. Inuidia facti phariseos cõmouet: qr cõtuentes hoiem in corpe: deũ in opibus nõ intelligebãt. vñ dr: Exeũtes aũt pha. ꝓsi. fa. aduer. eũ: quõ eum perderent.

¶ RABA. Exeũtes dicit: quia eorũ mens a dño auersa fuit. ꝓsiliũ fecerũt quõ vitam pderẽt: non quõ ipsi vitam inuenirent. HILA. Scienscq̃ eorũ consilia secessit: vt a ꝓsiliis malignatiũ ꝑcul abesset. vñ sequit: Jesus aũt sciens secessit inde. HIE. Sciẽs inquã eorũ insidias recessit: vt phariseis ꝓra se occasionẽ ipietatis auferret. REMI. Siue secessit inde q̃si hõ fugiens insidias suorũ ꝑsequentiũ siue qr nõ erat tps neq̃ locus patiendi. nõ eni capit perire ꝓphetã extra hierlm: sicut ipse dicit. Declinauit etiaꝫ dñs odio se ꝑsequẽtes: ⁊ puenit illuc vbi inuenit plurimos se p amorẽ diligẽtes. vñ sequit: Et secuti sũt eũ multi. Quẽ

pharisei vnanimi ꝓsilio pdere q̃rũt:turba indocta vnani mi dilectiõe seq̃t.vñ mox sui desiderij ꝓsequunt effectuꝫ. Nã seq̃tur:Et curauit eos oẽs. HILA. His aũt quos curauit:silentiũ imperauit.vñ seq̃t: Et pcepit eis ne manifestũ eũ facerẽt:nã salus vnicuiq; reddita erat sibi ipsa testis. Sꝫ iubẽdo silentiũ teneri: ⁊ gloriãdi de se iactantiã declinat:⁊ nihilominus cognitionẽ sui pstat:in eoipso cũ admonet de se taceri:qz obseruatio silentij ex re q̃ sit silẽda ꝓficiscit. RABA. In hoc etiã nos instruit:ne cũ aliq̃d magni fecerim⁹:laudẽ foris q̃ramus. REMI. Ideo etiã pcipit vt nõ manifestarẽt eũ: ne ꝓsequẽtes ipsũ deteriores fierẽt. CHRY. in ho. deinde vt nõ turberis in his q̃ fiũt in insania opinabili phariseoꝝ: inducit ,pphetã hoc pdicentẽ.tãta erat.n. ,pphetaꝝ diligẽtia: vt neqz h̃ derelinquãt:sꝫ ⁊ vias eius ⁊ trãsitus ,pphetiçarẽt ⁊ intẽtionẽ cũ qua hoc faciebat:vt discas qm̃ oia a spũsco loq̃bant.si enĩ cogitationes hoiuꝫ ꝓssibile ẽ scire: multomagis christi intẽtionẽ nisi spũsscũs reuelaret. Seq̃t g̃: Ut impleret qd̃ dictũ est p esaiã ,pphã dicẽtẽ: Ecce puer meꝰ quẽ elegi. REMI. Dñs quidẽ iesus xp̃s puer oipotentis dei dictus ẽ:nõ fm diuinitatẽ:sꝫ fm assumpte carnis dispensationẽ:qz coopante spũsco carnẽ suscepit ex virgine absqz macula pcti. Quidã libri hñt: Electꝰ quẽ elegi Electus enĩ fuit a deo patre.i.pdestinatus: vt eẽt filiꝰ dei ,pꝫius nõ adoptiuꝰ. RABA. Quẽ elegi dicit ad opꝰ qd̃ nemo alius fecit:vt redimeret genꝰ humanũ:⁊ pacificaret mundũ cũ deo. Seq̃t: Dilectus meꝰ in quo bñ complacuit aie mee.qz ipse solus ẽ agnus sine macula peccati de quo pꝫ dicit: Hic ẽ filius meꝰ dilectꝰ in quo mihi bñ cõplacui. REMI. Qz aũt dicit: Aie mee.nõ ita intelligẽdũ est q̃ deꝰ pꝫ aiam habeat:sꝫ trãslatiue aia in deũ ascribitur:vt p ea demonstraret dei affectus. Nec mirũ si aia translatiue in deo dr̃:cũ etiã cetera corpis mẽbra ei ascribãt. CHRY. Hoc aũt in p̃ncipio ,ppha ponit vt discas qz hoc qd̃ hic dr̃:fuit fm cõsiliũ patris. dilectꝰ enĩ fm ꝓsilium eius q̃ diligit facit. Sed iterũ electus nõ vt aduersarius soluit legẽ:neqz vt inimicus existens legislatori: sed ei cõcordãs.qz q̃ dilectus ẽ:ponã spm̃ meũ sup eũ. REMI. Tũc etiam deus pꝫ posuit spm̃ suũ sup eũ:cũ opante spũsco suscepit carnẽ ex vrgine:⁊ mox vt hõ factus est plenitudinẽ spũssci suscepit. HIE. Ponit aũt spũsscũs nõ sup dei verbũ:sꝫ sup vnigenitũ q̃ de sinu patris ,pcessit.s.sup eũ de quo dictũ ẽ: Ecce puer meus. Quid aũt p ipsũ factuꝰ sit subdit: Et iudiciũ gentibus nunciabit.

AVG. xx. de ciui. dei: Quia .s. iudiciũ p̃nunciauit futurũ qd̃ gentibꝰ erat occultũ. CHRY. Deinde humilitatem eius manifestans dicit: Non contẽdet.qz sicut illi placuit oblatus ẽ:⁊ manibꝰ pseq̃tiũ se vltro obtulit. Neqz clamabit. Quia sicut agnus coram tondẽte se obmutuit. Neqz audiet aliq̃s in plateis vocẽ eius. HIE. Lata enĩ ẽ ⁊ spatiosa via q̃ ducit ad pditionẽ: ⁊ multi ingrediũt p eam:q̃ multi nõ audiunt vocẽ saluatoris: qz nõ sũt i arta via: sꝫ in spatiosa. REMI. Platea nãqz grece:latine latitudo dr̃.in plateis ergo vocẽ eiꝰ nemo audiuit: qz suis dilectoribꝰ nõ delectabilia in hoc mũdo pmisit: sꝫ aspera. CHRY. Volebat aũt dñs p hꝰ mõi mansuetudinẽ curare iudeos:sꝫ lꝫ isti rẽnuerẽt:nõ tñ eis restitit eos destruendo.vñ ⁊ eius vtutẽ ⁊ illoꝝ ibecillitatẽ ,ppheta oñdẽs dicit: Arũdinẽ quassatã nõ ꝓfringet:⁊ lignũ fumigãs non extinguet. HIE. Qui pctori nõ porrigit manũ:nec portat onꝰ fris sui:iste q̃ssatũ calamũ ꝓfrigit.⁊ q̃ modicã scintillã fidei ꝓtẽnit in puulis:hic lignuꝫ extinguit fumigans. AVG. xx. de ciui. dei: Vñ psequtores iudeos q̃ calamo q̃ssato pdita integritate: ⁊ ligno fumanti amisso lumie cõpati sũt nõ cõtriuit:nõ extinxit:qz pepcit eis qui nondum venerat iudicare:sed iudicari ab eis. AVG. de que. euan. In ligno etiã fumigante notãdũ ẽ: qz deserto lumine facit putorẽ. HILAR. Vel in hoc q̃ dicit: Arũdinẽ q̃ssatã nõ ꝓfringet.oñdit q̃ ita facile erat ei oẽs eos frangere sicut arũdinẽ:⁊ nõ simplr arũdinẽ: sed iaꝫ ꝓtritã. In hoc aũt q̃ dicit: Lignũ fumigãs nõ extinguet. demonstrat ⁊ illoꝝ furorẽ accensũ:⁊ virtutẽ christi potẽtem ad extinguendũ hꝰ mõi furorẽ cũ oi facultate. vñ in hoc multa mãsuetudo christi oñditur. RABA. Vel p hoc q̃ dicit: Arũdinẽ q̃ q̃ssata ẽ nõ cẽ ꝓfractaꝫ:oñdit caduca ⁊ quassata gentiũ corpa nõ fuisse ꝓtrita:sꝫ in salutẽ potius reseruata. Per hoc autem q̃ dicit: Lig. fumigans non extin. oñdit exiguitatẽ ignis iam tantũ fumigantis in ligno nõ extinctã.i.isrl ex reliquijs veteris gr̃e spm̃ non ablatũ:quia resumẽdi totiꝰ lumis in tpe pnie sit facultas. RABA. Vel ecõuerso. arũdinẽ quassatã vocat iudeos quos a vẽto agitatos:⁊ q̃ssi abinuicẽ dissipatos: nõ stãt dñs pdẽnauit:sed patienẽ supportauit. Lignum aũt fumigans vocat pplm de gentibus ꝓgregatũ:q̃ extincto naturalis legis ardore fumi amarissimi ⁊ ocul nor rij:tenebrosq̃z caliginis iuoluebat errorib⁹:quẽ nõ solũ nõ extinxit ⁊ redigit in cinerẽ:sꝫ ecõtrario de parua scintilla ⁊ penemoriente maxima suscitauit incẽdia. CHRY. Sꝫ posset aliq̃s dicere: Quid igit:semp hec erũt:⁊ ferret vsqz in finem eos q̃ sic insidiant ⁊ insaniũt:Absit.sꝫ cũ sua oia facta erũt:tũc ⁊ illa opabit. Et hoc signauit dicens: Donec eẽciat ad victoriã iudiciũ. Ac si dicat: Cũ ea que ex se sũt oia cõpleuerit:tũc pfectã vltionẽ inducet. tũc enĩ puniẽt cum clarã fecerit suã victoriã:vt nõ relinquat eis inuerecũda ꝓtradictiõis occasio. HILA. Vel donec eẽciat ad victoriã iudiciũ:sublata.s.mortis ptãte:iudiciũ ⁊ claritatis sue reditũ introducat. RABA. Vel donec illũ iudicium qd̃ in eo agebat ad victoriã pueniret: qz posq̃ mortẽ resurgẽdo supauit:expulso p̃ncipe hui⁹ mũdi victor ad regnũ redũt:in patris dextera sedens donec ponat sub pedib⁹ oẽs inimicos suos. CHRY. Sed non in hoc stabũt ea q̃ sunt dispẽsatiõis vt solũ puniant q̃ nõ crediderũt:sꝫ ⁊ orbẽ terrarũ ad se trahet. vñ seq̃t: Et in nomine eiꝰ gentes sperabũt. AVG. xx. de ciui. dei: Hoc aũt vltimũ iam videmꝰ impletũ. ⁊ si p hoc qd̃ negari nõ põt credit:⁊ illud qd̃ ipudent a q̃busdã negat:nouissimũ iudiciũ qd̃ ponet in terra:cũ venerit ipse de celo. q̃s enĩ speraret gẽtes in christi noie speraturas: qm̃ tenebat:ligabatur:cedebatur:illudebat:⁊ crucifigebat:qm̃ ⁊ ipsi discipuli spem pdiderãt:quã in illo habere iã ceperãt:q̃ tunc vix vnus latro sperauit in cruce:nũc sperant gẽtes longe lateq̃z diffuse. Et ne in eternũ moriant:ipsa i qua mortuꝰ est cruce signant. Nullus igit dubitet p iesũ christũ nouissimũ futurũ eẽ iudiciũ. REMI. Sciendũ ẽ aũt:qz nõ solũ istius loci sensus:sꝫ ⁊ multoꝝ aliorũ hoc testimonio ꝓfirmat:nã qd̃ dicit: Ecce puer meꝰ. ad illũ refert vbi oleratpater: Hic ẽ filius meꝰ. Qz vo ait: Ponã spm̃ meũ sup eũ. ad hoc refert q̃ spũsscũs descẽdit sup dñm baptiçatum. Qz aũt subiũgit: Iudicium gentibus nunciabit.refertur ad id qd̃ infra dr̃: Cum sederit filiꝰ hois in sede maiestatis suę. Qz aũt subdit: Non cõtendet neqz clamabit. ad hoc refert q̃ dñs pauca rñdit p̃ncipi sacerdotũ ⁊ pilato:herodi vo nulla. Qz vo dicit: Arũdinẽ quassatam nõ ꝓfringet.ad hoc ptinet q̃ dñs suos psequtores declinauit:ne fierẽt deteriores. Qz vo dicit: In noie eiꝰ gentes spabũt.ad hoc qd̃ ipse dixit: Eũtes docete oẽs gẽtes.

¶ Tunc oblatus est ei demoniũ habẽs cecus ⁊ mutus:⁊ curauit eum ita vt loqueretur ⁊ videret. Et stupebant oñes turbe ⁊ dicebant: Nunquid hic est filius dauid? Pharisei aũt audientes dixerunt: Hic nõ eijcit demones: nisi in beelçebub p̃ncipe demoniorum.

¶ GLO. Cõfutauerat supius dñs pharisios christi miracula calũniãtes:ex hoc q̃ sabbatũ soluere videbat: sꝫ qz maiori nequitia ipsa christi miracula diuia virtute facta puertebãt:attribuẽtes ea ũnũdo spiritui:id ẽ ãgelisa

premittit miraculū ex quo blasphemandi occasionē sū/
pserūt dicēs: Tūc oblatus ē ei demoniū habens: cecus
⁊ mutus. REMI. Q; aūt dicit Tūc: ad supiora referē
qñ sanato hoie qui habebat manū aridā: exiuit de syna/
goga. Siue q; dicit Tūc: pōt referri ad latū: atq; plixius
ꝓs vt sit sensus: Tūc qñ hec vel illa dicebant vel gerebā
tur. CHRY. Mirāda est aūt neqtia demonis. vtrūq;
ingressū opilauit: p quē ille erat creditur: s. ⁊ auditū ⁊ vi
sum. Sz christus vtrūq; aperuit. Unde sequitur: Et curauit
eū ita vt loq̄ret ⁊ videret. HIE. Tria aūt signa simul in
vno hoie ꝓpetrata sūt. Cecus videt: mutus loq̄t: posses/
sus a demone liberat. Qō ⁊ tūc q̄dē carnalit factū ē: sed
quotidie complet in puersionis credētiū: vt expulso de/
mone p̄mū fidei lumē aspiciāt: deinde in laudes dei ta/
centia ꝓpis ora laxent. HILA. Nō aūt sine rōne cū tur
bas oēs curatas in cōi dixisset: nūc seorsū demoniū ha/
bens cecus ⁊ mutus offert. Oportebat eni vt postq̄ ma/
nus aride hō oblatus: qui in synagoga curabat: in vnius
h'mōi hois forma gētiū salus fieret: vt q̄ erat habitatio
demonū: ⁊ cecus ⁊ mutus deo capax pararet: ⁊ deū ꝓti/
neret in christo: ⁊ christi opa dei confessione laudaret.
AVG. de que. euā. Demoniū eni habens cecus ⁊ mu/
tus qui nō credit: ⁊ subditus ē diabolo q̄ non intelligit ⁊
nō cōfiteē ipsā fidē vel nō dat laudē deo. AVG. de cō.
euā. Not aūt nō isto ordine: sz post multa alia lucas com
memorat ⁊ mutū dicit tm̄ ⁊ nō cecū. Sed etiā ex eo q; ali
quid tacet: de alio dicē putandus ē: ea eni sequētia ⁊ ipse
cōtexit que matthe'. HILA. Stupuerūt facti isti' oēs
turbe: sed phariseorū ingrauescit inuidia. vñ sequit: Et stu/
pebant oēs turbe ⁊ dicebant: Nūq̄d iste est filius dauid?
GLO. Ob misericordiā ⁊ beneficia filiū dauid predi
cant. RABA. Turbe aūt q̄ minus erudite videbantur
dñi sp̄ facta mirantes: illi ꝑ vel q̄ negare nequiuerāt sini/
stra interp̄tatione puertere laborabāt: q̄si hec nō diuini/
tatis: sz īmūdi spūs opa fuissent. i. beelzebub q̄ deus erat
acharon. vnde sequit: Pharisei aūt audiētes dixerunt: hic
nō eijcit de. nisi in beel. p̄n. demoniorū. REMI. Beel/
zebub aūt ipse ē beel ⁊ baal ⁊ beelphegor. Bel fuit pater
nini regis assyriorū. Baal deus ē: q; in excelso colebatur
Beelphegor a loco. i. a monte phega. Jebub seruus fuit
abimelech filij gedeonis q̄ occisis. lxx. fratrib' edifica/
uit tēplū baal: ⁊ cōstituit eū sacerdotē in ipso ad abigen/
das muscas: q̄ ibi ꝓgregabant ꝓpter nimiū cruorē victi/
marū. zebub nāq; musca dr̄. Beelzebub q̄ vir muscarū int̄
p̄tatur. vñ ꝓpter spurcissimū ritū colendi dicebāt eū esse
p̄ncipē demoniorū. nihil q̄ sordidius inueniētes qd̄ dño
obijcerēt: dicebāt eū in beelzebub eijcere demonia. Et sci
endū q; nō est legendū p. d. vel. t. in fine vt quedā mēdosa
exemplaria habent: sed p. b.

¶ Jesus aūt sciens cogitatiōes eorum dixit eis: Omnē regnū diuisū contra se desolabit: ⁊ omnis ciuitas vl dom' diuisa ꝑtra se nō stabit. Et si satha nas sathanam eijcit: aduersus se diuisus est: quō ergo stabit regnum eius?

¶ HIE. Pharisei opa dei p̄ncipi demōiorū deputabāt q̄bus dñs nō ad dicta: sz ad cogitata rñdit vt vel sic cō/ pellerēt credere potētie ei' q̄ cordis videbat occulta. vñ dr̄: Jesus aūt sciens cogi. eorū di. eis. CHRY. Supe/ rius q̄dē ⁊ de hoc christū accusauerāt q; i beelzebub eij/ ceret demonia: sz tūc q̄dē eos nō increpauit ꝓcedēs eis ⁊ a pluribus signis cognoscere ei' vtute: ⁊ a doctrina di scere eius magnitudinē. Iz q; pmanebāt eadē dicentes iā increpat eos q̄uis eorū accusatio valde irrōnabilis eēt. Inuidia aūt nō q̄rit q̄d dicat: sed solum vt dicat. neq; tm̄ christus eos ꝓtēpsit: sz rñdet cū decenti māsuetudine: do cēs nos mites eē inimicis ⁊ nō turbari: etiā si talia dicāt que nos in nobis nō recognoscim': neq; hūt aliquā rō/ nē. In quo etiā oñdit mendacia eē que ab ipsis sūt dicta. neq; n. ē demoniū habētis tantā oñdē māsuetudinē ⁊ co gitatiōes scire. Et quia valde irrōnabilis erat eorū suspi/ tio: ⁊ multitudinē timebāt nō audebāt publicare christi accusationē: sz in mente voluebāt. Propē qō dicit: Sciēs cogitatiōes eorū. Ipse aūt accusationē nō quā in rñdēdo inde ponit neq; diuulgat eorū nequitiā: solutionē aūt idu cit: fiduciū eni eius erat ꝓdesse peccantib': nō publicare. Non aūt rñdet eis a scripturis: q; nō attenderēt alit exponentes: sz a cōibus opinionib'. Non eni ita exteriora plia corrūpunt: sicut ea q̄ interiora. hoc eni sit in corpori bus ⁊ in oibus reb': sz interim a magis cognitis exēpla ducit dicēs: Oē regnū ꝗ se diuisū desolabit. Nihil eniz ē in terra regno potenti': sed tm̄ p altercationē perit. Quid aūt dicēdū ē de ciuitate: vl de domo: siue magn siue pui fuerit ꝗ seipsū pugnans perit. HILA. Uñ domus ⁊ ci uitatis cadē hic rō q̄ est regni. ppt qō sequit: Et oīs ciui. vel do. di. ꝗ se: nō stabit. HIE. Quō eni ꝓcordia parue res crescunt: sic discordia maxie dilabūt. HILA. Ser mo aūt dei diues ē ⁊ vel simplr intellect' vel inspect' ite rius ad oēm ꝓfectū ē necessari'. Relictis q̄ his q̄ ad cōez intelligentiā patēt: causis interioribus' imorremur. Rñsurus eni dñs ad id qō de beelzebub dictū erat in ipsos qb' rñ debat rñsiōis ꝓditionē retorsit. lex. n. a deo ē: ⁊ regni isrl pollicitatio ex lege ē: si regnū legis ꝗ se diuidit dissoluat necesse ē: ⁊ sic isrl amisit legē qñ ipletionē legis in christo plebs legis ipugnat. Sz ciuitas hic hirl z indicat: q̄ post q̄ in dñm suū furore plebis exarsit ⁊ aplos eius cū cre dentiū turbis fugauit post diuisionē non stabit: atq; ita qō p hanc diuisionē mox ꝓsecutū ē: ciuitatis illius denū ciat excidiū. Deinde assumit: Et si satha. satha. eijcit: ad/ uer. se diui. ē: quō q̄ sta. reg. eius? HIE. Acsi dicēt: si sa/ thanas pugnat ꝗ se ⁊ demō inimicus ē demōi: debēt iaz mūdi venire ꝓsūmatio. Nec hūt in eo locū aduersarie po testates quarū int̄ se bellū pax hoiuz ē. GLO. Necessa/ ria q̄ cōplexiōe eos arguit: vel eni christ' in virtute dei de mones eijcit: vel in p̄ncipe demoniorū. si in vtute dei fru stra calūniant. si in p̄ncipe demoniorū regnū ei' diuisū est nec stabit. ⁊ iō a regno ei' recedāt: qō innuit sibi eos ele/ gisse: dū in se nō credūt. CHRY. Uel sic: Si diuisus ē ibecillior fact' ē ⁊ perit. si aūt perit: q̄lit pōt aliū ꝓijcere? HILA. Uel alit: Si ad diuisionē suā coactus ē demō vt demones pturbaret: hinc q̄ estimādū ē plus i eo q̄ di uiserit q̄ in his q̄ diuisi sūt eē vtutis. q̄ regnū diaboli diui sione facta a xpo ē dissolutū. HIE. Si aūt putat o scri be ⁊ pharisei q; recessio demonū obedētia sit in p̄ncipē suū vt hoies ignorātes fraudulēta simulatiōe deludant: q̄d potestis dicē de corporū sanitatib' q̄s dñs ꝓpetrauit? Aliud ē si mēbrorū q̄s debilitates ⁊ spiritaliū virtutū insi gnia demonibus assignetis.

¶ Et si ego in beelzebub eijcio demones: filij ve/ stri in quo eijciūt? Ideo ipsi iudices vestri erūt. Si aūt ego in spū dei eijcio demones: igitur peruenit in vos regnum dei.

¶ CHRY. Post p̄mā solutionē venit ad secūdā: p̄mā manifestiorē dicēs: Et si ego in beel. eij. demo. filij ve. in q̄ eijciūt? Ꝗ ip. iu. ve. erūt. HIE. Filios iudeorū vel exor/ cistas legis gētis illi' ex more signat: vl aplos ex eorū stir pe generatos. Si exorcistas: q; ad inuocationē dei eijcie/ bāt demōes: coartat phariseos interrogatiōe prudenti: vt ꝓfiteanē spūssci eē op' eorū. Si expulsio inq̄t demonū i fi lijs vīis deo: nō demonib' deputat: q̄re in me idē op' nō eādē hēat ⁊ cāz? q̄ ipsi vīi iudices erūt: nō ptāte: sz ꝓpatio ne: dū illi expulsionē demonū deo assignant: vos p̄ncipi demoniorū. Si naūt ⁊ de aplis dictū ē: qō ⁊ magis intel ligē debem': ipsi erūt iudices eorū: q; sedebūt i. xij. solijs iudicātes. xij. trib' isrl. HILA. Iccirco aūt digne iudi/ ces sūt in eos ꝓstituti q̄b' id dedisse xps aduersus demo/

nes ptātis repit qō ipse ē negatus habuisse. RABA. Uel qz apli bñ sibi pscij erāt nihil male agtis se ab eo dīdicisse. CHRY. Nō g dixit Discipuli mei neqz apli: sz Filij vri. Ut siquidē voluerint reuerti ad illoz dignitatez multā hinc accipiāt occasionē. si aūt ingrati fuerint neqz vereccūdā hñt excusationē. Eijciebāt aūt apli demones: qz acceperāt ptātē ab ipso: z tñ nihil eos incusabāt. non enī rebus sz psone christi aduersabant. volēs igit mōstrare qm̄ inuidie erant q̄ dicebātur de ipso: aplos in medīū ducit. Rursus aūt ad sui cognitionē inducit eos demonstrans qm̄ ppzūs aduersant bonis z ptrariant sue saluti: cū decēt eos letari q magna bona illis aduenerat donaturus. Unde sequit: Si aūt ego in spū dei eij. demo. igit pue. in vos reg. dei. Per h aūt demōstrat q magne vtut op' ē demones eijcere: z nō cuiuslibet gra. Et ob h qdē syllogiçat dicēs: Ergo pue. in vos regnū dei. Acsi dicat: Si h est: pfecto filius dei aduenit. hoc aūt obūbrate dicit: vt nō illis sit graue: deinde vt illos alliciat nō dixit simplr puenit regnū. sz in vos. q. d. Uobis veniūt bona: ppter qō vestrā ipugnatis salutē. hoc n. ē signū a ppheris traditū pñtie filij dei tanta fieri ptāte diuia. HIE. Regnuz enī dei seipsū signat: de quo in alio loco scriptū ē: Regnū dei intra vos est. z Medius stat intra vos quez nescitis Uel certe illud regnū qō z ioannes z ipse dñs predicauerat: Pniaz agite: appropinq̄bit enī regnū celoz. Est z tertiū regnū scripture scē: qō auferē a iudeis: z tradit gēti facienti fructus ei'. HILA. Si g discipuli opant p xpm z ex spū dei christ' opat: adest regnuz dei in apli's media tozis officio transfusū. Diminutio regni diaboli ē augmētatio regni dei. AVG. de cō. euā. Uñ pōt etiā hic cē sensus: Si ego in beelçebub eijcio demones: etiā fm vestraz sniam puenit in vos regnū dei: qz regnū diaboli stare nō pōt: quē aduersū se diuisū fatemini. Regnū enī dei nūc dixit quo dānant impij: z a fidelib' de peccatis suis pniaz agentibus nūc secernuntur.

¶ Aut qūo potest qsq̄z intrare in domū fortis: z vasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem? Et tunc domum illius diripiet.

¶ CHRY. Posita secūda solutiōe inducit z tertiā dicens: Aut qūo pōt qsq̄ intra. in do. fortis? Q. enī non potest sathanas sathanā eijcere nisi p̄us eū supauerit: oib' ē manifestū. cōstituit g q z antea cū manifestiozi abundantia: dicit enī: Tñ absisto ab hoc q vtar diabolo adiutore q prelier cū eo z ligē eum: z huiusmōi pjectura ē q vasa eius diripio. Et sic ptrariū eius qō illi tentabāt dicere demonstrat. Illi enī volēbāt oñdere q non ppria virtute eijcit demones. Ipse aūt oñdit q nō solū demones: sz z eoz pncipē ligauit: qō manifestū ē ab his que facta sūt. Qualit enī pncipe nō victo hi q subiacēt: dem'ones diripti sūt? Hoc aūt mihi pphetia videt cē qō dī: Nō enī solū demones eijcit: sz z erroz ē vniuersi oziis terrarū abiget z machinationē diaboli dissoluet. z nō dixit rapiet: sed diripiet: oñdens q hoc cuz potestate fiet. HIER. Domus illius mundus ē: q in maligno positus nō cre ztoris dignitate: sed magnitudine delinquētis alligatus ē fortis z religatus in tartarū z dñi pede ptrit'. Nō aūt debem' esse securi: aduersarius nr̄ fortis victoris quoq vocib' cōprobat. CHRY. Fortē aūt eū vocat añq oñdēs tyrannidē que ex nra desidia orta ē. AVG. de que. euā. Quos. s. ipse tenebat: ne possent viribus suis ab illo se homines eruere sz p gram dei. Uasa eius dicit oēs ifideles Alligauit aūt fortē q: ptātē illi ademit ipediēdi volūtatē fidelīū: a sequēdo christū z nō obtinēdo regno dei. RABA. Domū g eius diripuit: qz ereptos a diaboli laqueis eos quos suos cē puidit ecclie adunauit. vel qz oēs mūdi ptes apli's z eoz successozib' cōuertenduz distribuit. Oñdit igitur p manifestā parabolā dicēs q nō pcordat in fallaci opatione eū demonib' vt calūniabant: sz virtute diuinitatis hoies a demonib' liberauit.

¶ Qui non est mecum contra me est: z qui non congregabit mecum spargit.

¶ CHRY. Posita tertia solutiōe: hic ponit quartā dicens: Qui nō est mecū: p me ē. HILA. In quo oñdit lōge a se cē vt aliq̄d a diabolo mutuatū sit ptātis: z ex hoc ingentis piculi res intelligit male de eo opinari cuz quo nō cē idipsū ē qō cōtra esse. HIE. Nō tñ putet hoc qsq̄ de hereticis dictū z scismaticis: quāq z ita ex superfluo posset intelligi: sz ex cōuenientibus textuq sermonis ad ad diabolū refert: eo q nō possint opa saluatozis beelçebub opibus cōparari. Ille cupit aias hoiuz tenere captiuas: dñs liberare. Ille pdicat idola: hic vnius dei notiçam Ille trahit ad vitia: hic reuocat ad virtutes. Quo g pñt int se hīe pcordiā: quoz opa sūt diuersa? CHRY. Qui g nō mecū pgregat neqz mecū ē: nō erit mihi cōparandus vt mecū demones eijciat: sz magis desiderat q mea sūt spargere. Sz dic mihi: Si oporuerit cū aliquo pliari q nō vult tibi auxiliari: hoc ipso nō ē aduersuz te. Ipse etiam dñs alio loco dixit: Qui nō est aduersū uos p uobis ē. Sz nō est ptrariū hoc qō hic dī: hic enī loqtur de diabolo aduersario existēte: ibi aūt de hoie q in pte erat cū eis: de quo dictū erat: Uidim' quēdā in noie tuo eijcientē demonia. Uidet aūt iudeos hic occulte insinuare cū diabolo statuens eos. ipsi enī aduersus eū erāt: z spargebāt q ipse pgregabat. Sed z decēs ē credere hoc de se ipso dixisse: quia aduersus diabolū erat: z que illius sūt dispergebat.

¶ Ideo dico vobis: omne pctm̄ z blasphemia remittet hominib': spūs aūt blasphemie non remittet. Et quicūq dixerit verbū ptra filiuz hominis remittetur ei: qui aūt dixerit ptra spiritūsanctū nō remitteur ei: neqz in hoc seculo: neqz in futuro.

¶ CHRY. Quia dñs pharisēis excusando rñderat: iā eos terret. Est enī hoc correctiōis nō parua pa: nō solum excusando rñderi sz z cōtrariari. CHRY. Pharisēorū enī sniam z eoz qui ita cū his sentiūt puerilitatē seuerissima diffinitiōe pdēnat: pctōz oīuz veniā pmittens: z blasphemie spūs indulgentiā abnegans. Iō dico vobis oē pctm̄ z blas. re. hoibus. REMI. Sciendū ē tñ q nō passim q̄buscūq dimittunt: sz illis q̄ p suis reatib' dignam pniaz egerint Destruit aūt his vbis error nouatiani q dicebat q fideles post lapsū p pniaz nō pñt surgere: neqz pctōz suozū veniā pmereri: maxime illi q in pscutione positi negabāt. Sedt: Spūs aūt blas. nō remittet. AVG. de v. do. Quid enī interest ad rē vtrū dicat: Spiritus blasphemie nō remittet: an dicat: Qui blasphemauerit in spm̄scm̄ nō ei remittet: vt lucas dicit: nisi forte q cadē snia apertius isto mō q̄ illo dī. Et aliū euāgelistam nō destruit alius sz exponit. Spūs enī blasphemie clause dictū est: qz nō ē expressū cui' spūs. z iō ad h' mōi expositionem subdit: Et q̄cūq dixerit vbū ptra fi. hois remittet. Ideo post vniuersalē cōmemorationē oīs blasphemie eminēti' voluit expmere blasphemiā q̄ dī p filium hois quā in euangelio fm ioannē valde grauem ostendit: vbi ait de spūsancto: Ille arguet mundū de peccato: de iustiçia: z de iudicio. de peccato q̄dē qz nō credūt in me. Sequitur: Qui aūt di. ptra spi. san. vbū: nō remit. ei neqz in hoc sc. neqz in futuro. Non g hoc dī pptera qz in trinitate maioz ē filio spūsscūs: quod nullus vnq̄ vel hereticus dixit. HILA. Quid aūt tam extra veniam est q̄ in christo negare quod dei est: z cōsistentē in eo paterni spiritus substantiam adimere: cum in spū dei omne op' consumet: z in eo deus sit mundū reconciliās sibi. HIER. Uel ita locus iste est intelligendus: Qui verbū dixerit p filium hominis. scandalizatus carne mea: z me, hoiem tñ arbitrans

arbitrans: talis opinio atq; blasphemia quãq; culpa nõ careat erroris: tñ hz veniã, ppĕ corpis vilitatĕ. Qui autĕ manifesta intelligẽs opa dei cũ dei virtutĕ negare nõ possit: eadĕ calũniat stimulat' inuidia: ⁊ christũ dei vbũ ⁊ opa spũsci dicit eĕ beelzebub: isti non remittet neq; in hoc sclo neq; in futuro. AVG. de ver. do. Sz si h pro prea dom eĕt: pfecto de oi blasphemia taceret: ⁊ hec sola remissibilis videret: q̃ cõtra filiũ hois dr: q̃si cũ hõ solũ putat. Cũ vo pmissũ sit: Oĕ pctm ⁊ blasphemia remittet hoibus: pculdubio ⁊ illa blasphemia q̃ ptra patrez dr illa gnãlitate cõcludit: ⁊ tñ hec sola irremissibilis diffinit: q̃ dr ptra spm̃scm̃. Nũqd nã ⁊ pi forma serui accepit: q̃si sit maior spũsciũs? Quis etiã nõ cõuincit dixisse verbũ ptra spm̃scm̃ añq; christian' vel catholicus fieret: primo ipsi pagani cũ dicũt christũ magicis artib' fecisse miracula: nõne siles sũt his q̃ dixerũt eũ in principe demonioz eiecisse demonia? Judei etiã ⁊ q̃cũq; heretici spm̃ spm̃ cõfitent: sz negant cũ eĕ in corpe christi qd est ecclia catholica: siles sũt phariseis q̃ negabãt spm̃ eĕ in christo. Quidã etiã heretici ipsũ spm̃scm̃ vel creaturã eĕ contendũt sic arriani: eunomiani ⁊ macedoniani. vl cũ prorsus ita negant vt deũ negĕt eĕ trinitatĕ: sz solũ patrĕ eĕ deuz asseuerãt: ⁊ ipsuz aliqñ vocari filiũ: aliqñ spm̃scm̃: sic sabelliani. Photiniani quoq; patrĕ solũ esse dicẽtes deuz: filiũ vo nõ nisi hoiem: negãt oino tertiã esse psonã spiritũsanctũ. Manifestũ ĕ igit a paganis iudeis ⁊ hereticis blasphemari spm̃scm̃. Nunqd ergo deserendi sunt ⁊ sine vlla spe deputandi? quib' si nõ est dimissũ verbũ qd dixerũt ptra spm̃sanctũ inaniter eis pmittit q̃ in baptismo siue in ecclia remissionĕ accipiãt pctõz. Nõ eni dictũ est: Nõ remittet ei in baptismo: sed Neq; i hoc seculo neq; in futuro. ⁊ sic illi soli estimãdi sũt ab huiusmõi grauissimi peccati reatu liberi: qz ab infantia sũt catholici. Nonnullis autĕ videt eos tñmodo peccare in spm̃scm̃ qui lauacro regeneratiõis abluti in ecclesia: ⁊ accepto spiritusco velut tãto postea dono saluatoris ingrati mortifero aliquo peccato se imerserũt: qualia sũt vel adulteria vel homicidia vel ipa discessio a nomĕ christiano siue catholica ecclesia. Sz iste sensus vnde pbari possit ignoro: cuz ⁊ penitẽtie quoq; cũq; criminũ locus in ecclesia nõ neget: ⁊ ipsos hereticos ad hoc vtiq; corripiendos dicat apostolus: Ne forte det illis deus penitentiã ad cognoscẽdã veritatĕ. Postremo nõ ait dñs: qui fidelis catholicus dixerit verbũ cõtra spm̃scm̃: sz qui dixerit: hoc ĕ quicunq; dixerit: nõ remittet ei: neq; in hoc seculo neq; in futuro. AVG. de ser. dñi in monte. Uel alit dicit ioãnes apls: Est pctm̃ ad mortĕ: non p eo dico vt roget q̃s. peccatuz aũt fratris ad mortĕ dico etiã: cũ post dei agnitionĕ per grãm dñi nostri iesu christi quisq; oppugnat fraternitatĕ aut aduersus ipsaz grãm qua recõciliatus ĕ deo inuidentie facibus agitat. huius peccati tanta labes ĕ: vt deprecandi humilitatĕ subire nõ possit: etiã si peccatũ suũ mala conscia ⁊ agnoscere ⁊ ãnunciare cogat. Quis mentis affectionĕ ppter peccati magnitudinĕ iaz deiãnatiõe aliquos habere credẽdus ĕ? ⁊ hoc fortasse ĕ peccare in spm̃ scm̃. i. p maliciã ⁊ inuidiã fraternã impugnare charitatĕ: post acceptã grãm spũsci: qd peccatũ dñs neq; hic: neq; in futuro seculo dimitti dicit. vnde queri põt vtrũ in spm̃ scm̃ iudei peccauerit qñ dixerũt q̃ in beelzebub principe demonioz dñs demonia expellebat: vtrũ enim hoc in ipsuz dñm dictũ accipiamus: qz de se dicit alio loco: Si patrĕfamilias beelzebub vocauerũt quãtomagis domesticos eius? an qñ de magna inuidĕtia dixerant ingrati tam pñtibus beneficiis q̃uis nonduz christiani fuerint: non ppter ipsam inuidĕtie magnitudinĕ in spm̃scm̃ peccasse credẽdi sunt. Non eni hoc colligit de verbis dñi: videri tñ põt adhuc eos monuisse vt accedãt ad grãz non ita peccent vt nũc peccauerũt. Nũc eniz in filiũ hois dixerũt verbũ neq;: ⁊ põt eis dimitti: si cõuersi fuerint ⁊ ei crediderit. Si aũt postq; spm̃scm̃ acceperint: fraternitati inuidere ⁊ gratiã quã acceperũt oppugnare voluerint nõ eis dimitti: neq; in hoc seculo: neq; in futuro. Naz si eos sic haberet cõdẽnatos: vt nulla spes reliqua illis eĕt: nõ adhuc monẽdo iudicaret cũ addidit dicẽs: Aut facite arborẽ bonã ⁊c. AVG. in li retract. Hoc aũt nõ confirmaui: qz h putare me dixi: sz tñ addendũ fuit si in hac tam scelerata mentis puersitate finierit hanc vitã: qm̃ de quocũq; pessimo in hac vita constituto: nõ ĕ vtiq; desperandũ: nec pro illo improuidĕter orarur: de quo nõ desperat. AVG. de ver. do. Est aũt magnũ secretũ hui' qõnis. Lumen ergo expositionis a dño querat. Dico autĕ charitati vestre forte in omnibus scripturis sanctis nulla maior questio: nulla difficilior inuenitur. Prius ergo vt aduertatis admoneo: non dixisse dominuz: Omnis blasphemia spũs non remittet: neq; dixisse q̃ dixerit qõcũq; vbuz ptra spm̃sanctũ: sz q̃ dixerit vbũ. Quapropĕ nõ ĕ necesse vt oĕm blasphemiã ⁊ oĕ vbuz qd dr contra spm̃sactũ: remissionĕ q̃sq; existimet nõ habere: sz necesse ĕ plane vt sit aliqd vbũ qd si dicatur ptra spm̃scm̃: nullaz remissionĕ mereat. Solet. n. scripture ita loq vt qñ aliqd sic dr vt neq; ex toto neq; ex pte dictũ sit: nõ sit necesse vt ex toto fieri possit vt ex pte nõ intelligat: sicut cũ dñs dixit iudeis: Si nõ venissĕ ⁊ locut' eis nõ fuissez: pctm̃ nõ haberĕt. Nõ eni ita dom̃ ĕ: vt sine vllo oino peccato vellet itelligi futuros fuisse iudeos: sz eĕ aliqd pctm̃ qd non habrĕt nisi christ' venisset. Quis autĕ sit iste mod' ptra spm̃sanctũ ordo postulat vt dicam? Insinuat tiqdĕ nobis in patre auctoritas: in filio natiuitas: in spũsco patris filiq; cõitas Qd g cõe ĕ patri ⁊ filio: p hoc nos voluerũt habĕ cõionĕ ⁊ inter nos ⁊ secũ. Charitas eniz dei diffusa ĕ i cordib' nostris p spm̃scm̃ q̃ dat' ĕ nobis: ⁊ qz pctis alienabamur a possessiõe bonoz veroz: charitas operit multitudinĕ pctõrũ. Q. n. xps i spũsco pctã dimittat: hinc intelligi põt q̃ cuz dixisset discipulis: Accipite spm̃scm̃. protinuo subiecit: Sicui dimiseritis pctã: dimittentur illi. Primũ itaq; credentiũ bñficiũ ĕ in spũsco remissio pctõz: ptra hoc donũ gratuitũ loquit cor impenitẽs. ipsa g impenitẽtia ĕ spũs blasphemia q̃ nõ remittet neq; in h sclo neq; in futuro. Contra. n. spm̃scm̃ quo pctã dimittunt verbuz valde malum siue cogitatiõe siue lingua sua dicit: qui fm duritiã cordis sui ⁊ cor ipenitẽs thesaurizat sibi irã in die ire. hec oino impenitẽtia nõ hz remissionĕ neq; in h sclo neq; in futuro: qz pnia ipetrat remissionĕ in h sclo q̃ erit in futuro. sz ista ipenitẽtia q̃diu q̃sq; in hac carne viuit: nõ põt iudicari. de nullo eni desperandũ ĕ q̃diu patiẽtia dei ad pniam adducit. Quid. n. si isti quos in quocũq; genere erroris notas: ⁊ tanq; desperatissimos dãnas: añq; istã vitã finiãt agãt pniam: inueniãt verã pniam in futuro? Hec aũt blasphemia q̃uis plixa ⁊ plurib' vbis ptexta sit: solet tñ scriptura etiã multa vba vbũ appellare. neq;. n. vnũ vbũ locut' ĕ dñs cũ pheta: ⁊ tñ legit: Uerbũ qd fecĕ ad illũ vel ad illũ pphetã. Hic aũt fortassis aliq̃s q̃rat vtrũ tñmõ spũsciũs pctã dimittat: an ⁊ pi ⁊ filio. ipe. n. filio de pze dicit: Dimittet vob pr vr pctã vra. ⁊ de se ait: filio hois ptãtĕ hz i tra dimittẽdi pctã. Cur g illa ipnia q̃ nũq; dimittit: solũ ad spũsci blasphemiã dr ptinĕ: tãq; ille q̃ in h ipnie pctõ fuerit obligatus: dono spũsci resistĕ videat q̃ eo dono fiat remissio pctõz. sz pctã qz pter ecclia nõ dimittũt i eo spũ dimitti oportebat q̃ i vnũ ecclia pgregat. Remissio g pctõz quã tota trinitas fac: ppĕ ad spm̃scm̃ dr ptinĕ. ipe. n. spũs adoptiõis filioz i q̃ clamam' abba pr: vt ei possim' dicĕ: Dimitte nob debita nra. ⁊ i h pgnoscim' sic dicĕ ioãnes: Qm̃ xps manet i nob de spũsco quĕ dedit nob. Ad ipm etiã ptinz societas q̃ efficimur vnũ corp' vnici filij dei quodã mõ societas pris ⁊ filij ĕ ipe spũsciũs. q̃sq; g re' fuerit i pnia ptra spm̃scm̃: i q̃ vnitas ⁊ societas cõionis pgregat ecclie: nunq; illi remittit. CHRY. Uel aliter fm pmã

expositione: Judei quidē ignorabāt christū ds esset: spūs autē sancti sufficiēs accepert experimētum: eteni ꝓphete p euz locuti sūt: Q ergo dicit hoc ē: Esto q me offēditis ꝓpter carnē circūpositaz: nūqd ⁊ de spūsancto habetis dicere: quoniā ignorazmus eū? ꝓpter hoc nō ignoscibilis ē vobis hec blasphemia: ⁊ hic ⁊ illic dabitis vindictam q: eni demones eijcere ⁊ sanitates pficere: spūssancti est. Nō ergo mihi cōtumelias infertis solū: sz spirituisancto ideoqz vobis incuitabilis erit condēnatio ⁊ hic ⁊ illic. Eteni hoium hi quidē hic solū puniūt: sicut q idigni ptici pauerūt mysterijs apud corinthios: hi aūt illic solū sicut diues in inferno: hi autē hic ⁊ illic: sicut ⁊ ipsi iudei qui ⁊ hic intolerabilia passi sunt hierusalē capta: ⁊ ibi difficilli maz sustinent penaz. RABA. In hac autē auctoritate extinguit heresis Origenis qui asserit post multa secula oēs pctores veniā cōsecuturos: que refellit p hoc quod dicit: q nō remittetur neqz in hoc seculo neqz in futuro. GRE. in dialogo: Dat etiā intelligi quasdaz culpas in hoc seculo: quasdā vo in futuro relaxari. qo eni de vno negatur de qbusdā ꝓceditur: sz tñ hoc de paruis minimisqz pctis fieri posse credēdū est: sicut ē assidu' ociosus sermo: imoderat' risus: vl' pctm̄ cure rei familiaris que vix sine culpa vl' ab ipis agit q culpā qualit' debeant declinare sciūt: aut in nō grauib' culpis error ignorātie: q etiā p' morē grauāt si nō in hac vita adhuc positi mīme fuerint relaxata. Hoc tñ sciēdū ē q: illic saltem de minimis nil qsqz purgatōis obtinebit: nisi q hoc bonis actibus in hac vita positus vt obtineat promeretur.

¶ Aut facite arborez bonā ⁊ fructuz ei' bonuz aut facite arborē malam ⁊ fructuz ei' malū. Siqdez ex fructu arbor agnoscitur. Progenies viperauz: quō potestis bona loqui cū sitis mali? Ex abundantia eni cordis os loqtur. Bonus homo de bono thesauro ꝓfert bona: ⁊ malus homo de malo thesauro profert mala.

¶ CHRY. post priores redargutiones rursus eos alit' cōfūdit. Hoc autez facit nō vt seipm accusatione liberet ad hoc eniz sufficiebāt priora: sed eos corrigere volens vñ dicit: Aut facite arborē bonaz ⁊ fructū eius bonum: aut facite arborē malā ⁊ fructū eius malū. Ac si dicat: Nullus vestz dixit q malū est aliquos a demone liberare. sz quia opib' nō maledicebāt: sz diabolū dicebāt hoc opantez: demōstrat q hec accusatio ē pter ꝓsequentiaz rez ⁊ pter cōes ꝓceptiōes. talia aūt ꝓfingē ē imense verecūdie. HIER. Cōstrigit g eos sylogismo quē greci vocāt aficton: nos ieuitabilē possum' appellare: q iterrogatos hincinde ꝓcludit: ⁊ in vtroqz cor imprimit. Si inqt diabol' mal' ē: bona opa facere nō potest. si autem bona sūt q facta cernitis: sequitur vt nō sit diabol' q illa fecit. neqz eni fieri potest vt ex malo bonuz: aut ex bono oriat malū. CHRY. Eteni arboris diiudicatio a fructu apparet: nō fructus ab arbore. vñ seqtur: Siquidem ex fructu arbor cognoscit. Et si eni arbor fructus est causa: sz tñ fructus arboris ē demōstratiu': vos autē ꝓtrariū facitis. In opib' eni nihil accusare hñtes ꝓtraria de arbore fertis snia: me demonia cū appellātes. HILA. Sic ergo in pñs iudeos refellit: qui cuz itelligerēt christi opa vltra humanā cē vtutē: noluerūt tñ ea q dei sūt cōfiteri futurā vo oēz fidei puersitatē coarguit: eoz. s. q diuinitatez ⁊ cōionē paterne substātie dño detrahētes in diuersa heresū studia ceciderūt: neutrū faciētes: nec iter gētes sub venia ignorātiōis habitātes: nec in veritatis cognitione vsantes. Arborē se in corpe positū signat: q: p iteriorez vtutis sue fecūditatē exeat vbertas hois i fruct': igit arbor bona faciēda cuz fructib' bonis ē: aut mala cōstituēda cū malis fructib': nō q arbor mala possit cōstitui q bona ē: nec ecōuerso. Sz vt p hāc significātiā intelligē mus christū tanq vtilē relinquendū: aut tanq bonorum fructuū vtilitate retinendū. Ceterū mediuz se agere ⁊ in christū aliq deferre. negare q maxima sūt: venerari tāq deū dei cōione spoliare blasphemia spūs ē: vt cū p admirationez tantorū operū dei nomē detrahere non audeas: p maliuolentiā mentis generositatē eius abnegata paterne substātie cōione deturpas. AVG. de ver. do. Uel in hoc admonuit nos dñs vt bone arbores simus: vt bonos fructus ꝓducere possumus. vbi eni ait: Facite eniz arborē bonā ⁊ fructū eius bonū. ē ꝓceptū salubre: cui obediētia est necessaria. Q aūt dicit: Facite arborē malā ⁊ fructū eius malū. non ꝓceptū est vt faciatis: sed monitio vt caueat. Cōtra hos. n. dixit: Qui putabāt se cū mali eēnt: bona loq posse vl' bona opa hre: h dñs dic eē nō posse. Pri'. n. ē mutād' hō vt opa mutent. si. n. manet hō in eo q mal' ē bona opa hre nō pōt. Oēs g malas arbores xps inuenit: sz dedit ptātez filios dei fieri credentibus i noie eius. CHRY. Quia vero nō ꝓ seipso: sz ꝓ spūsāto facit sermonē: eos conuenienter increpat dicēs: Progenies viperarū: quō potestis bona loqui cū sitis mali? Hoc autē dixit ⁊ eos incusans: ⁊ eoz que dicta sunt demonstrationē ex ipsis prebens. q. d. Ecce vos cū sitis arbores male: non potestis portare fructū bonū. non ergo miror q hec loquimī: eteniz male nutriti estis a malis ꝓgenitoribus ⁊ mentē malā habetis. Et vide q non dixit: Qualiter potestis bona loqui cū sitis ꝓgenies viperarū? Nihil eniz hoc ad illud pinet: sz qliter potestis bona loqui cū sitis mali? Progenies autē viperarū dixit: q: i ꝓgenitorib' gloriabant: vt ergo excluderet eoz supbiā: separuit eos a cognatiōe abraā: attribuēs eis ꝓgenitores similiū morū. RAB. Uel ꝓgenies viparū. i filios ⁊ imitatores diaboli eos appellat: q: sciēter bonis opibus detrahūt qo diabolicū est. vñ sequit: Ex abundantia eniz cordis os loquit. Ille homo ex abundantia cordis loqtur: q nō ignorat ex qua intentione vba promant: qo apius oñdere volēs subiungit: Bonus hō de bono thesauro ꝓfert bona: ⁊ malus hō de malo thesauro profert mala. Thesaurus cordis intentio ē cogitatiōis: ex qua interius arbiter iudicat, puentū opis: vt aliqñ maiora minorē habeant mercedē: aliqñ ob incuriā cordis tepidi: maiorū virtutū opa ostētantes minora a dño premia sortiūtur. CHRY. Ex his etiaz demonstrat suā deitatē sciētem cordis occulta: qm̄ non verborū solū: sed etiā malarū cogitationū exsoluent vindictā. Est autē nature cōtinētia supemanantis int̄ neqtie vba p os extra effūdire cū audieris hominē male loquentē: multo ampliorez estimes nequitiam q̄ verba demonstrāt. Qo enim exterius dz est superfluentia eius qo intus ē: in quo eos vehementer tetigit. Si eniz qo dictū est ab eis ita est malū: ex cogitata radix vboz q magna ē: Contingit autē hoc de ceni lingua eniz confusa multotiens non repente effundit nequitiā: cor autē nullū hoium hñs testez: sine timore quecūqz vult parturit mala. dei eniz nō multa cura est ei sed cū augetur multitudo malorz que intus sunt: que interim occultabant: extra per verba pueniunt. Et ideo dicit. ex abundantia cordis os loquit. Et q homo de thesauris cordis loquitur. CHRY. In hoc aūt quod dicit: Bonus homo de bono thesauro ⁊c. Uel ipsos iudeos deum blasphemātes ostendit de quali thesauro blasphemiam proferant. Uel cum superiori questione heret sententia q quomō non possit bonus homo ꝓferre mala nec malus bona: sicut nō possit christus mala nec diabolus bona opa facere.

¶ Dico autez vobis: quoniā omne verbū ocio sum qo locuti fuerint homines: reddent rationez de eo in die iudicij. Ex verbis eniz tuis iustificaberis: ⁊ ex verbis tuis condēnaberis.

CHRY. Post pmissa eis dñs multuz timorẽ incutit: oñdens q vltimã dabunt vindictã q̃ talia deliquerunt. vñ dicit: Dico eniz vobis q omne verbũ ociosũ qd locuti fuerit homines: reddẽt rõnẽ de eo in die iudicij. HIERO. Et ẽ sensus: Si ociosũ vbũ qd nequaq edificat audientes: nõ ẽ absq piculo ei q̃ loqtur: ⁊ in die iudicij reddet vnusquisq rõnẽ sermonũ suoz: quãtomagis vos q opa sanctispũs calũniamini: ⁊ dicitis me i beelzebub eĵcere demõia reddituri estis rõnẽ calũnie vre? CHRY. Nõ aũt dixit Q; locuti estis vos: simul quidẽ omne hominũ erudiens genus: simul aũt min' onerosũ faciẽs suũ sermonẽ. Ociosũ aũt vbũ ẽ qd mendax ẽ: qd calũniã habet. Quidã aũt dicũt: qm ⁊ vanũ qle ẽ qd risũ mouet inordinatũ: vel turpe: vel inuerecundũ. GRE. in ho. Uel ociosũ verbũ ẽ: qd aut vtilitate rectitudinis: aut ratiõe iuste necessitatis caret: qd. s. sine vtilitate ⁊ loquẽtis dẽ ⁊ audientis: si omissis serijs de rebus friuolis loqmur: ⁊ fabulas narremus antiqs. Ceterũ q̃ scurrilia replicat: ⁊ cachinnis ora dissoluit: ⁊ aliqd pfert turpitudinis: hic nõ ociosi verbi sz criminosi tenebit reus. REMI. Ex supiorib' aũt vbis adhuc sequẽs dependet snia cuz dẽ: Ex vbis eniz tuis iustificaberis ⁊ ex vbis tuis cõdẽnaberis Nõ ẽ aũt dubiũ qz vnusquisq de verbis suis male q̃ loquit cõdẽnabit. Uerũtñ qz ex bonis verbis nõ iustificat qs nisi ex intimo corde ⁊ deuota intentione ea proferat. CHRY. Uide aũt qz non ẽ onerosũ hoc iudiciũ: non ex qbus alius dixit de te: sz ex qbus ipse locut' es snias iudex feret. Nõ igit accusatos timẽ oportet sz accusãtes. nõ eniz illi cogunt accusare se, p his malis q audierũt: sz bi pro his que male dixerunt.

¶ Tunc rñderunt ei quidam de scribis ⁊ phariseis dicẽtes: Magister volum' a te signũ videre Qui rñdens ait illis: Generatio mala ⁊ adultera signũ querit: ⁊ signũ nõ dabitur ei nisi signũ ione pphete. Sicut eniz fuit ionas in ventre ceti tribus diebus ⁊ tribus noctibus: sic erit filius hõis i corde terre tribus diebus ⁊ tribus noctibus.

¶ CHRY. Quia dñs supius multotiẽs vbis inuerecundã phariseoz obstruxerat linguã: rursus ad opa veniũt: qd admirãs euãgelista dicit: Tũc rñderũt ei qdã de scribis ⁊ phariseis dicẽtes: Magister volumus a te signuz videre. Tũc. s. cũ flecti oportebat: cũ admirari: cũ obstupescere: sz tũc a malicia nõ desistũt. Dicũt eni volum' a te signũ videre: vt eũ capiãt. HIER. Signa postulant: q̃si q̃ viderãt: signa nõ fuerint: sz in alio euãgelista qd petant plenius explicat: Uolum' a te signũ videre de celo: vel in morẽ helie ignẽ de sublimi venire cupiebãt: vel similitudinẽ samuelis tpe estiuo cõtra naturã loci mugire tonitrua: corruscare fulgura: imbres ruere: q̃si nõ possint ⁊ illa calũniari ⁊ dicere ex occultis ⁊ varijs aeris passionib' accidisse. naz q̃ calũniaris ea q̃ oculis vides: manu tenes: vtilitate sentis: qd facturus ees i his q̃ de celo veniũt? vtiqz rñdebitis ⁊ magos in egypto multa signa fecisse de celo. CHRY. Uerba aũt eoz adulatiõe ⁊ ironia sũt plena: ⁊ pri' qdẽ cõuitiabant demoniacũ eũ dicẽtes: nũc aũt adulant: vocãtes eũ magistruz: ppt hoc ⁊ dñs eos vehemẽter arguit. vñ sequit: Qui rñdens ait illis: Generatio mala ⁊ adultera signũ querit. Et qdẽ cũ ei cõuitiabant: mansuete eis rñdebat: cũ aũt adulabant cõuitiose: demõstrãs q vtraq passione erat supior: ⁊ neqz cõuitijs in irã deducit: neqz ab adulatiõe mollit. Q; aũt dicit tale ẽ: Quid mirũ si hoc in me facitis: q̃ ignotus sũ vobis: cũ in pzez cui' tantã accepistis experiẽtiã hoc idẽ fecistis: derelicto eo ad demones currentes? Propt hoc aũt eos dicit generationẽ malã: qz ingrati semp facti sũt circa bñfactores ⁊ bñ patiẽtes deteriores fiunt: qd ẽ vltime malicie. HIER. Egregie aũt dixit: Et adultera: qz dimiserat virũ: ⁊ iuxta ezechielem multis se amatorib' copulauit. CHRY. Unde ⁊ mõstrat se patri cõlez si ei nõ credere generationẽ adulterã facit. RABA. Deide rñdere incipit non eis signũ de celo qd indigni erãt videre: sz de, pfundo inferni tribuẽs. Discipulis aũt suis signũ de celo dedit: qbus eternã beatitudinis gloriã ⁊ pus in monte figuraliter: ⁊ post veraciter in celũ supleuatus oñdit. vñ sequitur: Et signũ nõ dabit ei nisi signuz ione, pphete. CHRY. Quia nõ vt eos induceret signa faciebat sciebat eniz eos lapideos ẽ: sz vt alios emẽdet: aut qm nõ acciperẽt signũ: q̃le ẽ illd qd petebãt. Signũ. n. eis fa ctũ ẽ: qm p, pp, riã penã cognouerũt eius virtutez. hoc igit occulte insinuãs dicit: Signũ nõ dabit ei. ac si dicẽt: Multa bñficia demõstraui: nihil horũ vos allexit ad venerãdũ meã virtutẽ: quã cognoscetis p penã qm ciuitatem vestrã in terrã proiectã videbitis. Interim aũt sermonẽ de resurrectione interponit: quẽ cognituri erãt p ea que postea erãt passuri dicẽs: Nisi signũ ione, pphete. Crux eni, pfecto credita nõ eẽt: nisi signũ ione, pphete. Mac autẽ non credita: ⁊ resurrectio vtiqz credita non eẽt: , ppter hoc ⁊ signũ hoc vocat ⁊ figurã in mediũ fert vt veritas credat. vñ sequit: Sicut fuit ionas i ventre ceti trib' diebus ⁊ trib' noctib'. RABA. Oñdit iudeos ad instar niniuitarum criminosos: ⁊ nisi peniterent subuersioni, p ximos. sed sicut illis denũciat supplicium ⁊ demonstrat remediũ: ita iudei non debẽt desperare veniã: si saltẽ p' christi resurrectionẽ egerint pniam. Jonas eni. i. columba vel dolẽs: signũ ẽ eius sup quẽ descẽdit spũsscũs in specie columbe: ⁊ q̃ dolores nros portauit. Piscis qui ionaz deuorauit in pelago significat mortẽ quã christus passus est in mundo. Tribus diebus ⁊ noctibus fuit ille in ventre ceti: ⁊ iste in sepulchro. ille eiectus ẽ in aridã: iste resurrexit in gloriã. AUG. de cõ. euã. Quidã autẽ modũ locutionis scripture nesciẽtes: noctẽ noluerũt aduertere tres illas horas a sexta vsqz ad nonã quibus sol obscuratus ẽ: ⁊ diẽ tres horas alias qbus iterũ terris ẽ reddi, tus. i. a nona vsqz ad eius occasũ. Sequit eni nox futura sabbati: q̃ cũ suo die, pputata erũt, iam due noctes ⁊ duo dies. Porro aũt post sabbatũ sequit nox pme sabbati. i. illucescẽtis diei dñici in qua tũc dñs resurrexit. Erũt ergo due noctes ⁊ duo dies: ⁊ vna nox etiã si tota posset itelligi: nec oñderemus q illud diluculũ pars eius extrema sit: quapropt nec ãnumeratis illis sex horis quarũ tribus tenebratus ẽ ⁊ tribus illuxit: pstabit ratio triũ dierũ ⁊ trium noctiuz. restat ergo vt hoc inueniat illo scripturaz vsitato loquẽdi mõ quo a parte totũ itelligitur. HIERO. Non q oẽs tres dies ⁊ tres noctes in inferno fecerit: sed q in parte pascẽes ⁊, dñice ⁊ tota die sabbati tres dies ⁊ tres noctes intelligant. AUG. iiij. de trinita. Ipsum eniz triduũ nõ plenũ ⁊ totũ fuisse scriptuz ptura testis est: sz pmus dies a parte extrema totus annumeratus ẽ: dies vero tertius a parte prima ⁊ ipse tot' medi' aũt inter eos. i. secũdus dies absolute tot'. xxiiij. horis suis. xij. nocturnis ⁊. xij. diurnis. nox eniz vsqz ad diluculũ: quo dñi resurrectio declarata ẽ: ad tertiuz pti, net diẽ. Sic. n. primi dies , ppter futurũ hois lapsũ a luce in noctẽ: ita isti , ppter hois reparationẽ a tenebris in lucẽ cõputant. CHRY. Nõ aũt manifeste dixit q resurgeret qz eũ derisissent sz occulte insinuat: vt ⁊ illi crederent qd psciuit. Nõ autẽ dixit: In terra: sz In corde terre: vt ⁊ sepulchrũ oñderet: ⁊ q nullus solã mortẽ apparẽtiã suspicetur. Et tres dies , ppter hoc posuit: vt credat q mortuus ẽ. Sed ipsa figura veritatẽ demõstrat: nõ enim ionas in ventre ceti in phantasia: sz in vitate. neqz figura fuit in veritate: ⁊ veritas i imaginatiõe: , ppter qd manifestũ ẽ q filij sũt diaboli martionẽ sequẽtes: q̃ christi passionẽ phãtasticã eẽ asseruit: ⁊ q , p eis eẽt passurus sz eis nõ , pficeret: ostẽdit p hoc qd innuit q illi generationi signũ daretur Jone prophete.

¶ Viri niniuite surgẽt in iudicio cuꝫ generatiõe ista: ⁊ condemnabũt eam: qꝛ pniam egerũt in ꝑdicatiõe ione. Et ecce plꝰ q̃ ionas hic. Regina austri surget in iudicio cuꝫ generatione ista ⁊ cõdẽnabit eaꝫ: qꝛ venit a finibus terre audire sapiaꝫ salomonis. Et ecce pluſ q̃ salomon hic.

¶ CHRY. Ne aliquis estimaret q̃ talia deinceps futura eẽnt in iudeis q̃lia niniuitis ꝓtigerãt: vt sicut ionas illos ꝓuertit ⁊ ciuitas fuit a periculo liberata: ita isti post resurrectiõem ꝓuertere: dñs nũc totũ ꝓriũ oñdit: qm̃.ſ. ex bñficio passionis nullũ fructũ pceperũt: sed ⁊ grauia patiẽt vt infra oñdit p exẽplũ demonis. Interi autẽꝫ ostendit q̃ iuste patiẽtur dicẽs: Viri niniuite surgẽt in iudicio cũ generatiõe ista. REMI. Oñdit autẽꝫ dñs his verbis vna eẽ malorꝫ ⁊ bonorꝫ resurrectiõẽꝫ futurã: ꝓtra q̃sdam hereticos q̃ dixerũt vnã resurrectiõem bonorꝫ ⁊ alteraꝫ malorꝫ. Destruit etiã his vbis fabula iudeorꝫ q̃ solẽt dicere q̃ ãte iudiciũ mille ãnis celebꝛẽt resurrectio: aperte his vbis oñdẽs: qꝛ mox vt celebꝛabit resurrectio: celebꝛabit ⁊ iudiciũ. Et cõdẽnabũt eaꝫ. HIER. Nõ sentẽtie ptãte: ſꝫ ꝓparatiõis exẽplo. vñ subdit: Quia pniam egerũt in ꝑdicatiõe ione: ⁊ ecce pluſ q̃ ionas hic. Hic: aduerbiũ loci: nõ ,pnomẽ itelligas. Jonas scõꝫ.lxx. interpretes triduo ꝑdicauit: ego tãto tpe. Ille assyriꝰ gẽti icredule ego iudeis poplꝰ dei. Ille voce locutus ẽ simplici: nihil signorũ faciens: ego tãta faciẽs: beelzebub calũniam sustineo. CHRY. Nõ autẽ hic stat dñs sed ⁊ aliã anũciationẽ adiungit dicẽs: Re.au.sur.in iu.cũ gene.ista: ⁊ condẽ. eã: qꝛ ve.a fi.ter.au.sapi.salo. Istõ plꝰ fuit q̃ ꝑus. Jonas eni ad illos abijt: regina autẽ austri nõ expectauit salomonẽ ad ipam ire: ſꝫ ipa ad eũ accessit: ⁊ mulier ⁊ barbara: ⁊ tãtũ remota nõ mortem formidãs sola cupidie vborũm sapiẽtũ. Jbi g̃ mulier aduenit: hic ego veni. Et ipa q̃dem a finib' terre surrexit: ego autẽ ciuitates ⁊ castra circueo Et illa q̃dẽ de arborib' ⁊ lignis disputauit: ego autẽꝫ de ineffabilibus mysteriis. HIE. Eodẽ g̃ mõ condẽnabit regina austri ꝑplin iudeorꝫ: quo cõdẽnabũt viri niniuite israelẽ increduledẽ. Ista ẽ regina saba: de qua in regũꝫ volumine ⁊ in paralypomenõ legim' q̃ p tãtas difficultates gẽte sua ⁊ ipio derelictis: venit in iudeaꝫ sapiam audire salomonis: ⁊ ei mlta munera obtulit. Jn niniue autẽ ⁊ i regina saba occulte fides nationũ ꝑferẽ israeli. RABA. Niniuite significãt eos q̃ peccare desistũt: regina vo eos q̃ peccare nesciũt. pnia enĩ peccatũ abolet: sapiẽtia cauet REMI. Pulchꝛe autẽ ecclia de gẽtib' ꝓgregata regina dr: qꝛ mores suos regẽ nouit. De q̃ psalmista: Astitit regina a dextris tuis. Austri autẽ regina ẽ: qꝛ ardore spũsãcti supabũdat. Austri enĩ vent' calid' significat spm̃sanctum Salomon autem qui interpretatur pacificus: significat ipm de quo dictum est: Jspe est pax nostra.

¶ Cum autem immũdus spũs exierit ab hoie: ambulat p loca arida q̃rens requiem ⁊ nõ inuenit. Tunc dicit: Reuertar in domũ meã vnde exiui. Et veniens inuenit eaꝫ vacãteꝫ: scopis mundataꝫ ⁊ ornataꝫ. Tũc vadit ⁊ assumit septeꝫ alios spũs secuꝫ nequiores se: ⁊ intrãtes habitant ibi: ⁊ fiunt nouissima hominis illi' peiora prioꝛb'. Sic erit generationi huic pessime.

CHRY. Quia dñs dixerat iudeis: Viri niniuite surgẽt in iudicio ⁊ condẽnabũt generationẽ istã: ne ,ppter tẽporis tardationẽ ꝓtenerẽt ⁊ fierent pinguiores: oñdit q̃ nõ solũ in futuro sclo: ſꝫ ⁊ h̃ grauissima patiẽtur: futuraꝫ in eis penã sub quodã enigmate subdẽs. vñ dic: cũ autẽ ĩmũ.spi.exi.ab hoie. HIE. Quidã istũ locũ de hereticis dictũ putãt: q̃ ĩmundus spũs q̃ in eis añ habitauerat: qñ gẽtiles erãt: ad confessionẽ vere fidei eũciat. postea vo cũ se ad hereſim trãstulerit: ⁊ simulatis virtutib' ornauerint domũ suã: tũc alijs septẽ neq̃ spiritib' adiunctis: reuertat ad eos diabolus: ⁊ habitet in illis: fiantq̃ nouissima eorꝫ peiora prioꝛib'. multo quidẽ peiori conditione heretici q̃ gẽtiles: qꝛ in illis spes fidei: in istis est pugna discordie: cũ hec intelligẽtia plausũ quẽdã ⁊ colorẽ doctrine ꝑferat: nescio an habeat vitatẽ. ex eo enĩꝫ q̃ finita vel parabola vel exemplo: sequit: Sic erit gnãtiõi huic pessime. cõpellimur nõ ad hereticos ⁊ quosq̃ homines: sed ad iudeorꝫ pplin referre parabolã: vt cõtext' loci nõ passiu' ⁊ vagus i diuersũ fluctuet: atq̃ insipientiũ moꝛe turbet: sed herẽs sibi vel ad prioꝛa vel ad posteriora vñ rñdeat. Immũd' spũs exijt a iudeis: qñ accepũt legẽ. Expulsus autẽ a iudeis: ambulauit p gentiũ solitudines. vñ sequit: Ambulat p lo.ari.q̃.sibi requiẽ. REMI. Loca arida appellat corda gentiũ ab oi humore salutariũ aquarũ: hoc ẽ scarũ scripturarũ ⁊ spiritaliũ donorꝫ: ⁊ ab infusione sci spũs aliena. RABA. Uel loca arida sũt corda fidelium: q̃ a mollitie fluxe cogitatiõis expurgata callidus isidiator explorat: siquos gressus ibi figere possit. ſꝫ castas mẽtes effugiens diabolus in solo corde prauorꝫ gratã sibi põt inuenire quietẽ. vñ sequit: Et nõ inuenit. REMI. Putabat autẽ diabolus se ppetuã quietẽ posse habere in gentili pplo: sed subdit: Et nõ iuc. qꝛ apparẽte dei filio p mysteriũ icarnatõis sue gẽtilitas credidit. HIE. Que cũ dño credidisset: ille nõ inuẽto loco in natiõib' dixit: Reuer. ad do. me. vñ exi. Habeo iudeos quos añ dimiserã: Et veni. inue. va. scopis mũ. ⁊ orna. Uacabat enĩꝫ tẽplũ iudeorꝫ: ⁊ christũ hospitẽ non habebat dicentẽ: Surgite ⁊ abeamus hinc. Quia igit ⁊ dei ⁊ angelorꝫ ꝑsidia nõ habebãt: ⁊ ornati erãt supfluis adornatiõib' legis ⁊ traditionib' pharisеorꝫ: reuertit diabolus ad sedẽ suã pristinã: ⁊ septenario numero sibi addito demonũ: habitãt pristinã domũ: ⁊ fiunt nouissima illi' ppli peiora prioꝛib'. multo.n. nũc maiore demonũ numero possident: blasphemãtes in synagogis suis christũ iesũ: quã in egypto possessi fuerãt añ legis noticiã: qꝛ aliud ẽ veturuꝫ nõ credere: aliud nõ suscepisse q̃ venerit. Septenariũ autẽ numerũ adiunctũ diabolo: vel ,ppt sabbatũ intellige: vel ,ppt numerũ spũsci: vt quõ in esaia suprorẽ q̃ de radice iesse descẽdit septẽ spũs vtutũ descendisse narrant: ita ecõtrario vitiorꝫ numerus in diabolo cõsecratus sit. Pulchꝛe g̃ septem spũs assumi dicunt: vel ,ppter violationẽ sabbati: vel ,ppter criminalia peccata q̃ cõtraria sũt septẽ donis spiritussancti. CHRY. Uel hic penã corũ demonstrat. dicit enim: q̃ sicut demoniaci liberati fuerint ab infirmitate: si desidiores efficiant graviorẽ attrahunt aduersus se phãtasiã: ita ⁊ in vobis fiet. Eteni ante detinebamini a demone: quãdo idola adorabatis: ⁊ filios vestros demonibus occidebatis: sed tamẽ nõ derelíqui vos: ſꝫ expuli demonẽ illũ p ,pphas: ⁊ p me metipsũ rursus veni: ãpli' expurgare vos volẽs. Qꝛ igit nõ vultis attendere: sed in maiorẽ excidistis neqtiaꝫ: graui' enĩꝫ ẽ occidẽ christũ: q̃ ,pphas: ,ppt hoc difficiliora patiemini. Que enim sub vespasiano ⁊ tyto contigerũt eis multo grauiora fuerunt his que passi sunt in egypto: ⁊ in babylone: ⁊ sub antiocho: nec hoc solũ ostendit: sed qm̃ ab omni virtute erũt desolati: ⁊ demonũ actibus occupabiles magis q̃ ante. Hoc autẽ nõ solũ ad illos: sed ad nos etiã dicta eẽ rationẽ habet: si illminati: ⁊ a prioribus eruti malis rursus ab eadẽ possideamur nequitia. Eteniꝫ difficilior iam erit pena posteriorũ peccatorꝫ propter qõ paralytico christus dixit: Ecce sanus factus es: noli peccare: ne deterius tibi aliquid ꝓtingat. RABA. Dõ enĩꝫ q̃libet ad fidẽ ꝓuersus ẽ a quo diabol' p baptismũ eũcit: q̃ eiect' inde loca arida pagrat. i. corda fidelium.

¶ GRE. xxxiij. moꝛa. Loca enĩꝫ arentia: atq̃ inaquosa sũt corda iustorꝫ: q̃ p discipline fortitudinẽ ab oi carnalis

cōcupiscētie humore siccant. Loca vo humētia sūt terre nor hoiuz mētes quos humor carnalis ꝓcupiscētie q: replet fluidas facit: in qbus diabolus iniqtatis sue vesti gia tāto altius iprimit: q̄to in eisdē mētib' pes trāsitus filius q̄si influxa ira descēdit. RABA. Rediēs aūt ad domū suā vñ exiuerat: Inuenit ea vacatē a bonis actib' p negligentiā: Scopis mūdatā. s. a vitijs pstinis p baptis mū: Ornataz simulatis vtutib'. p hypocrisim. AVG. de q. euā. Uñ p hec verba signat dñs quosdā ita creditu ros: vt nō possint ferre laborē cōtinētie ⁊ ad seculū redi turi sūt: qō dicit: Assumit secū alios septē. intelligit: qz cū qs ceciderit de iustitia etiā simulationē habebit. Cupidi tas enim carnis expulsa p pniam ꝓsuetis opibus cū non inuenerit in qb' delectationib' pquiescat: auidi' redit: ⁊ rursus occupat mētē hois: si negligētia subsecuta ē: vt nō introduceret tanq̄ habitator mūdate domui fmo dei p sanā doctrinā: qm̄ nō solū habebit illa. vij. vitia q̄. vij. vir tutib' sūt ꝓtraria spiritalib': sz etiā p hypocrisim se ipas habere virtutes simulabit: propterea assumptis secum vij. alijs nequioribus: hoc est ipsa spetenaria simulatio ne redit ipsa concupiscentia: vt sint nouissima hominis il lius peiora prioribus. GREGO. vij. mora. Plerūq̄z etiā fit vt cū mens ex ipso exordio sui pfect' extollit: cū ab se iaz q̄si de virtutib' erigit: seuiēti ꝓtra se aduersario aditū pādat: tātoq̄z se vehēmēti' in ei' ꝓfractiōe exhibet: q̄to ⁊ graui' qz vel ad modicū fuerat pfectus dolet.

¶ Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mr̄ eius ⁊ fratres stabant foris: querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua ⁊ fratres tui fo ris stant querentes te. At ipse respondens dicenti sibi ait: Que est mater mea: ⁊ qui sūt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos dixit: Ecce mater mea ⁊ fratres mei. Quicūq̄z enim fe cerit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse meus frater soror ⁊ mater est.

¶ HILA. Quia ꝑdcā oia in pne maiestatis vtute loq̄ bat: nūciāti sibi q̄ foris a mr̄e atq̄z fratribus expectaret qd rnderit: euāgelista demōstrat subdens: Adhuc eo lo. ad tur. ec. ma. ei' ⁊ fra. fo. sta. q̄. lo. ei. AVG. de cō. euā. Hoc sine dubio ꝓuenient gestū intelligē debem'. pmisit enim cū ad hoc narrādū transiret: Adhuc eo loquēte ad turbas. Quid est Adhuc: nisi qm̄ illud loq̄bat? Nā ⁊ mar cus post illud qō de blasphemia spūsci retulerat dixit: Et veniūt mr̄ ei' ⁊ frēs: Lucas aūt nō hui' rei geste ordi nē tenuit: sz ꝓoccupauit hoc ⁊ recordatū ante narrauit. HIERO. cōtra heluidiū: Hinc heluidū vna ꝓpositio sumit: ex hoc q̄ frēs dñi in euāgelio noiant. Uñ inqt fra tres dñi dci sūt: q̄ nō erāt frēs? Sz iaz nūc sciēdū ē q̄tuor modis i scripturis diuis frēs dici: nā: gēte: cognatiōe: ⁊ affectu. Natura: vt esau ⁊ iacob. Gēte: vt. oēs iudei frēs inter se vocant: vt in deuteronomio: Nō poteris pstituē sup te hoiem alienū q̄ nō ē frat̄ tuus. Propo cognatione frēs vocant q̄ sūt de vna familia: sic in genesi: Dixit abra am ad loth: Nō sit rixa iter te ⁊ me: qm̄ frēs sum'. Affe ctu etiaz frēs dicunt: qō in duo diuidit: in spāle ⁊ cōe. in spāle: qz oēs christiani fratres dicūt: vt saluator dic: Ua de dic fratrib' meis. Porro in cōe: qz oēs hoies ex vno pē nati: pari inter nos germanitate ꝓiūgimur: sic ibi: Di cite his q̄ oderūt vos fratres nri vos estis. Interrogo er go iuxta quē modū frēs dñi in euāgelio appellent: Jux ta naturā? sz scriptura nō dic: nec Marie eos vocātis fi lios nec ioseph. Juxta gētez? sz absurdū ē vt pauci ex iu deis vocati sint frēs cū oēs q̄ ibi fuerunt: frēs potuerint appellari. Juxta affectū humani iuris ⁊ spūs verum sit q̄ magis erant frēs q̄ apli: quos dñs docebat intrinsecus? Aut si oēs qz hoies sūt frēs: stultū fuit nūciare q̄si ꝓpriū Ecce frēs tui q̄rūt te. Restat igit vt frēs eos intelligas ap pellatos a cognatiōe nō affectu: nō gētis ꝓuilegio: non natura. ¶ HIER. sup matth. Quidā vo frēs dñi de alia vxore ioseph filios suspicantur: sequētes delyramēta apocriphorū: ⁊ quādā mechā vel eschā mulierculā cō fingētes. Nos aūt frēs dñi: nō filios ioseph: sz cōsobri nos saluatoris sororis Marie matertere dñi filios intel ligimus: q̄ esse dz mr̄ iacobi minoris ⁊ ioseph ⁊ iude q̄s in alio euāgelij loco frēs dñi legim' appellatos. frēs aūt ꝓsobrinos dici ois scriptura demōstrat. CHRY. Ui de aūt ⁊ fratrū ei' elationē. cū enim doceret eos ingredi ⁊ audire cū turba: vel si hoc nō vellēt: expectarēt finē ser monis ⁊ tūc eū adire: hi extra eū vocāt ⁊ coram oib' hoc faciūt: ⁊ supfluū honoris amorē oñdētes ⁊ mōstrare vo lētes q̄ cū oi ptāte christo aliqd iniūgūt: qō ⁊ euāgelista oñdit hocipsū obscure insinuās cū dicit: Adhuc eo lo quēte. ac si dicēt Nūqd nō erat tps aliud? Quid aūt ⁊ lo qui volebāt si p vitatis dogmatib' cōiter hoc ꝓponere oportebat: vt ⁊ alios lucrarent. si aūt de alijs sibipis pti nētibus nō oportebat ita festināter vocare: vñ manifestū ē qm̄ solū ex vana gl̄ia hoc faciebāt. AVG. de natura ⁊ gr̄a: Si inqt dicat de fratrib' de scā vgine Maria ꝓpt̄ honorē christi nullā ꝓsus cū de peccatis agit hīe volo qōnē. Inde enim scim' q̄ ei plus gr̄e collatū fuerit ad vin cendū oi ex pte pctm̄: q̄ cōcipe ⁊ parere meruit eū quez cōstat nullū habuisse pctm̄. Sequit: Dixit aūt ei qdā: Ecce mr̄ tua ⁊ frēs tui foris stant q̄rentes te. HIER. Uidet mi hi iste q̄ nūciat nō fortuito ⁊ simplicit̄ nūciare: sz insidias tēdere vtrū spiritali opi carnē ⁊ sanguinē pferat. vñ ⁊ dñs nō q̄ matrē negaret ⁊ frēs exire ꝓtēpsit: sz quo rnderet i sidiāti. CHRY. Neq̄z aūt dixit: Uade dic ei qm̄ nō ē mr̄ mea: sz ad eū q̄ nūciauerat extēdit sermonē. Sequit enim: At ipse rndens dicēti ait: Que ē mr̄ mea: ⁊ q̄ sūt frēs mei HILA. Nō aūt fastidiose de mr̄e sua sensisse existimād' ē cui in passiōe positus maxie sollicitudinis tribuit affe ctū. CHRY. Qō si negare vellet matrē: tūc vtiq̄z ne gasset qm̄ iudei exprobrabāt ei. HIE. Non ḡ iuxta mar tionē ⁊ manicheū matrē negauit: vt natus de phātasma te putaret: sz apl'os cognationi ptulit: vt ⁊ nos in cōpa ratiōe dilectionis carni spm̄ pferamus: nec maternū re futat obsequiū pietatis: cui' pceptū ē: Honora patrē tuū ⁊ matrē tuā. Sz pīnis se mysterijs vel affectib' āplius q̄ mr̄nis debē demonstrat. vñ sequit: Et extē. ma. in disci. di. Ecce mr̄ mea ⁊ fra. mei. GRE. in ho. Fideles qdē disci pulos frēs noiare dignat' ē dñs dicēs: Ite nūciate fra trib' meis. q̄ ergo frat̄ dñi fieri ad fidē veniēdo potuit: q̄ rendū quo etiā eē possit mr̄? Sz sciendū nobis ē: quia q̄ christi frat̄ vel soror ē in credēdo: mr̄ efficit ꝑdicādo: q̄si enim parit dñm quē cordi audiētis infūdit: ⁊ mr̄ ei' efficit: si p ei' vocē amor dñi i proximi mēte generat. CHRY. Cū his aūt q̄ dcā sūt ⁊ aliud nos docuit videlicet in nul la cognatiōe cōfidētes vtutē negligē. Si enim mr̄i nihil pdest matrē eē nisi virt' adeēt: qs vtiq̄z alius per cogna tionē saluabit? Una enim nobilitas sola ē: dei facē volūta tē. ⁊ iō sequit: Quicūq̄z. n. fecerit volūtatē pris mei q̄ i celis ē. Multe mulieres btificauerūt scām virginē illā ⁊ eius vterū: ⁊ optauerūt tales fieri mr̄es. Quid ē igit qō prohi beat? Ecce latā vobis pstituit viā: ⁊ licet nō mulierib' so lū: sz ⁊ viris fieri matrē dei. HIER. Dicam' aūt ⁊ alit̄ Saluator loquit ad turbas: itrinsec' erudit natiōes: mr̄ ei' ⁊ frēs hoc ē synagoga ⁊ ppl's iudeorū foris stāt. HI LA. Cū itaq̄z ingrediēdi ad eū haberēt vt ceteri ptāte: sz qz in sua venit ⁊ sui cū nō receperūt: ingressu ei' atq̄z adi tu abstinēt. GRE. in ho. Uñ ⁊ mr̄ ei' cū q̄si nō agnoscit foris stare phibet: qz videlz synagoga ab auctore suo nō recognoscit: qz legis obseruationē tenēs spiritalē intelle ctū pdidit: ⁊ se ad custodiā litterē foris fixit. HIE. Cū q̄z rogauerit ⁊ q̄sierit ⁊ nūciū miserint rnsū accipiet: libos eos eē arbitrū: ⁊ intrare posse si velint ⁊ ipi credē. XIII.

In illo die exiens iesus de domo sedebat secus mare. Et cōgregate sunt ad eum turbe multe: ita ut in nauiculā ascendens sederet & omis turba stabat i littore: & locut' ē eis multa in pabolis dicēs: Ecce exijt q seminat seminare semē suū. Et dum seminat: q̄dā ceciderūt sec' viam & venerūt volucres celi & comederūt ea. Alia aūt ceciderunt in petrosa vbi non habebāt terrā multam & continuo exorta sunt: quia non habebāt altitudinem terre. Sole autem orto estuauerunt: & quia non habebant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas: & creuerunt spine & suffocauerunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum: aliud centesimum: aliud sexagesimum: aliud tricesimum. Qui habet aures audiendi audiat.

CHRY. Postq̄ increpauerat eū q̄ mris & fratrū psentiā nūciauit: de hinc fecit qd illi cupiebāt: exijt. s. domū primo sanās egritudinē vane glie fratrū: secūdo decētem honorē exhibēs mri: vñ dr: In illo die exiēs iesus de domo. sede. se. ma. AVG. de cō. euā. Cū dicit in illo die: satis idicat aut hoc pnter gestū p' pmissa aut nō mlta interponi potuisse: nisi forte dicēs more scripturarū tps significet. HILA. Nō solū aūt vba & facta dñi: verū etiā itinera ac loca i qb' vtutes opabat & pdicat: celestib' sunt plena sacris. P' fmonē q̄ppe in domo habitū: vbi nephanda blasphemia demoniū hre dcūs ē: egrediens docebat ad mare vt oñderet se relicta ob culpā pfidie iudea ad gētes saluādas ē trāsiturū. gētiliū eni corda diu supba & incredula: merito tumidis amarisq̄ fluctib' maris assimilant domū vo dñi p fidē fuisse iudeā q̄s nesciat? HIERO. Cōsiderādū etiā q̄ ppls domū iesu nō poterat intrare: nec ē ibi vbi apli audiebāt mysteria: Iccirco miserator dñs egredit de domo sua & sedet iuxta hui' seculi mare: vt cōgregent ad eū multe turbe & audiāt in littore q̄ intus nō merebant audire. vñ seqt: Et pgre. sūt ad eū turbe multe: ita vt i nauiculā ascēdēs sedēt: & omis turba stabat i littore. CHRY. Hoc aūt nō simplicit euāgelista posuit sz vt mōstret q̄ dñs hoc fecerit: volēs cū diligētia hoc spectaculū statuere: vt nullū dimittat p' dorsū sz oēs coram facie habeat. HILA. Sedisse aūt dñm in naui & turbas foris stetisse ex subiectis reb' ē ratio. In parabolis. n. erat locutur': & facti isti' genere significat eos q̄ extra ecclīam positi sūt nullā diuini sermonis posse cape intelligētiam. Nauis. n. ecclie typū pfert: intra quā vbū vite positū est & pdicatū his q̄ extra sūt: & harene mō steriles intelligē nō pnt. HIER. Iesus etiā in medūs fluctib' ē: hincinde mari tūdit: & in sua maiestate secur' appropinqre fac terre nauiculā suā: vt ppls neq̄q̄ piculū sustinēs: nō tentationib' circūdatus q̄s ferre nō poterat: stat in littore fixo gradu vt audiat q̄ dicunt. RABA. Vel q̄ ascēdēs nauē sedebat in mari: significat q̄ christ' p fidē ascēsur' erat in mētes gētiliū: & ecclīam collectur' in mari. i. in medio nationū pradicentiū. Turba vo q̄ stabat in littore q̄ neq̄ in naui neq̄ in mari erat: gerit figurā recipientiū verbū dei: & iā fide amari. i. a reprobis separatorū: sz nedū mysterūs celestib' ibutorū. Seqt: Et locut' ē eis multa in parabolis. CHRY. Quāuis in monte ita nō fecerit nō. n. p parabolas fmonē protexit. Tūc eni turbe sole erāt & plebs incōposita: hic aūt & scribe & pharisei. Non ppt hoc aūt solū in parabolis loquit: sz vt manifestiorē fmonē faciat: & āplioreē memoriā iponat: & sub visu res reducat. HIER. Et notandū q̄ nō oia locut' sit eis in parabolis: sz multa. si enim dixisset cūcta in parabolis: absq̄ emolumēto ppli recessissent. pspicua miscet obscuris: vt p ea q̄ intelligūt: puocent ad eorū noticiā q̄ nō intelligūt. Turba etiā nō vni' snie ē: sz diuersarū in singulis voluntatū. vñ loquit ad eā in multis parabolis: vt iuxta varias volūtates diuersas recipiāt disciplinas. CHRY. Primā aūt parabolā ponit eā q̄ faciebat auditorē attentiorē. qr eni sub enigmate erat tractatur': erigit mētes audiētiū p pmā parabolā dicēs: Ecce exijt q̄ semi. semi. semen suū. HIER. Significat aūt sator iste q̄ seminat ē filius dei & pris in poplis seminare sermonē. CHRY. Unde aūt exijt q̄ vbiq̄ pñs ē: vel qliter exijt? no loco: sz incarnatiōe. ppinquius fact' nobis p habitū carnis: qr eni nos intrare nō poteram' ad eū peccatis nris prohibētib' nobis ingressū: ipse ad nos egredit. RABA. Vel exijt cū relicta iudea p aplos ad gētes trāsiuit. HIER. Vel intus erat domi versabat: loqbat discipulis sacra. Exijt ergo de domo sua vt seminaret in turbis. CHRY. Cū aūt audieris: qm exijt qui seminat vt seminet: nō estimes ē idētitatē sermonis. Egredit eni multotiēs q̄ seminat & ad aliā rez: vel vt scindat terrā: vel vt malas incidat herbas: vel vt spinas euellat: vel vt aliā talē quādā diligentiā exhibeat: h autē ad seminādū exiuit. quid igit fit de semine isto: tres depeunt partes: & vna saluat: & hoc nō eq̄lit sz cū differētia q̄dā. vñ sequit: Et dū seminat: q̄dā ceciderūt. viā. HIER. Hanc parabolā ad pbandā heresim suā valētinus assumit tres introducēs esse naturas: spiritalē naturalē: vel animalē: atq̄ terrenā: cū h quatuor sint: vna iuxta viam: alia petrosa: tertia plena spinis: q̄rta terra bona. CHRY. Sed fm hoc q̄liter habēt rationez inter spinas seminare & sup petrā & in via? In seminib' q̄dem & terra materialibus nō habēt vtiq̄ rationē. nō enim est in ptāte petre fieri terrā: neq̄ vie nō ē viā: neq̄ spine nō ē spinā. In animabus aūt & doctrinis multā habet hoc laudē. possibile eniz ē petrā fieri terrā pinguē: & viā non vltra pculcari & spinas destrui. q̄ igit plus seminis pt: nō ē ab eo q̄ seminat: sed a suscipiēte terra. i. ab aia: Ipse eniz q̄ seminat nō diuitē nō pauperē discernit: nō sapiētē neq̄ insipiētē: sz oib' loqbat q̄ a seipo erāt replēs: prudēs tū q̄ futura erāt vt liceat ei dicē: Quid me oportuit facere & non feci? Ideo autē nō dicit manifeste: qm hec susceperūt desides & pdiderūt: hec aūt diuites & suffocauerūt hec aūt molles & pdiderūt: qr nō voluit eos vehemēter tāgere: vt nō in differentiā mittat. Per hanc etiā parabolā discipulos erudit. & si plures audientiū eos fuerint q̄ peūt: vt nō ppter hoc desides sint: qr nec ppter hoc dñs q̄ oia puidit destitit a seminādo. HIERO. Obserua aūt hāc eē pmaz parabolā q̄ cū interptatione sua posita ē: & cauendus ē vbicūq̄ dñs exponit sermones suos: ne vel aliud vel qd plus vel min' psumas intelligere q̄ ab eo expositū ē. RABA. Que vo tacita nre intelligentie dereliquit: pstringēda sūt breuit. Uia ē mens sedula malarū cogitationū: meatu trita atq̄ arefcā. Petrā durittā pterue mētis: terrā leuitatē aīe obediētis: solez dicit feruorē psecutionis scuientis. Altitudo terre ē pbitas animedisciplinis celestibus institute. in q̄ expositione dixim'. qr nequaq̄ ipse res in via eadēq̄ significatiōe semp allegorice ponant. HIER. Prouocamur aūt ad dictorū intelligentiā: quotiēs his fmonibus pmonemur q̄ sequit: Qui hz aures audiēdi audiat. REMI. Aures audiendi sūt aures mētis. s. intelligēdi & faciēdi que iussa sūt.

Et accedētes discipuli dixerūt ei quare in parabolis loqueris eis? Qui rñdens ait illis. Quia vobis datum est nosse mysteriū regni celorū: illis autez non est datum. Qui eniz habet dabitur ei: & abūdabit: qui autez nō habet & qd habet auferet ab eo. Iō in parabolis loquor eis: qr videtes nō vident: & audiētes nō audiūt neq̄ intelligūt: & ad

implet in eis ꝓphetia esaie dicētis: Auditu audietis ⁊ nō intelligetis: ⁊ videtes videbitis ⁊ nō videbitis. Incrassatus est enim cor ꝑpli hui⁹ ⁊ auribus grauiter audierunt: ⁊ oculos suos clauserunt: ne qn̄ videant oculis ⁊ auribus audiāt: ⁊ corde intelligant ⁊ cōuertantur: sanē eos. Uestri autem beati oculi q̄ vident: ⁊ aures vestre q̄ audiunt. Amen quippe dico vobis: q̄ multi ꝓphete ⁊ iusti cupierunt videre que videtis: ⁊ non viderunt: ⁊ audire que auditis: ⁊ non audierunt.

GLO. Intelligētes discipuli eē obscura q̄ a dño ꝑpl̄o dicebāt: voluerūt dño itimare ne ꝑabolice loq̄ret. vñ dr̄ Et acce. disci. dixe. ei: q̄re i ꝑabo. lo. eis? CHRY. Ubi dignū ē admirari discipulos: quare discē cupiētes sciūt qn̄ interrogare oporteat: nō enī corā oīb⁹ hoc faciunt. Et hoc oñdit matthe⁹ cū dicit: Et accedētes. Marc⁹ autem manifesti⁹ demōstrat dicens q̄ singulariter accesserunt. HIERO. Querēdū ē autē quō accedāt tunc ad eū: cū Iesus in naui sedebat: nisi forte itelligat q̄ dudū cū ipso nauē ꝑscēderit: ⁊ ibi stātes sup iterp̄tatōe ꝑabole sciscitati sunt. REMI. Dicit ergo euāgelista: Accedētes. vt oñderet q̄ sollicitati sit: siue poterāt accedē corpe: q̄uis cēt aliq̄ō vl̄ breue spatiū iter eos. CHRY. Cōsiderāda ē aūt ⁊ eorū rectitudo q̄lit̄ multā p̄ alios hnt curā. ⁊ p̄ius q̄ alios sūt q̄rūt: ⁊ tūc q̄ sūt ip̄sorū. nō enī dixerūt: In ꝑabolis loqueris nobis: sed In ꝑabolis loqueris illis. Qui respondens ait illis: quia vobis datum est nosse mysterium regni celorū. REMIG. Uobis inq̄ qui mihi adheret: ⁊ in me creditis. Mysteriū aūt regni celorū appellat euāgelicā doctrinā. Illis autē. s. q̄ foris sūt: ⁊ i eū credē nolūt: scribis. s. ⁊ phariseis ⁊ ceteris in ifedilitate pseuerātib⁹ nō ē datū. Accedam⁹ ergo cū discipulis ad dñm puro corde: vt nobis euāgelicā doctrinā iterp̄tari dignet iuxta illō: Qui appropiāt pedib⁹ ei⁹: accipiēt de doctrina ipi⁹. CHRY. Hoc aūt dixit nō necessitatē iducens neq̄ fatū: sed mōstrās qn̄ illi quib⁹ nō ē datū: cā sibi sūt vniuersorū malorū: ⁊ oñdē volēs qn̄ cognoscere diuina mysteria donū dei est ⁊ grā desup data: nō tn̄ ꝓpter hoc liberum arbitriū destruit: hoc ex his q̄ sequūt manifestum ē. vt enim neq̄ isti desperēt: neq̄ illi pigritēt: audiētes qn̄ eis datū ē: demōstrat a nobis p̄ncipiū horū eē cū subdit Qui enī hz dabit ei ⁊ abūdabit. q̄ autē nō hz: ⁊ q̄ hz auferet ab eo. ac si diceret: Cui aliq̄s desiderium habuerit ⁊ studiū dabit ei ⁊ vniuersa q̄ a deo sunt. Cū autem his vacu⁹ fuerit: ⁊ q̄ ad se ꝑtinēt nō inferat: neq̄ q̄ a deo sūt eī dabit: si ⁊ q̄ hz auferet ab eo: nō deo auferēte sz se indignū faciēte his q̄ hz. vñ ⁊ nos si viderim⁹ aliquē desidiose audientē: ⁊ exhortātes q̄ attēdat nō ei psuaserim⁹ sileam⁹: q̄ si magis ūnorati fuerim⁹: intendet ei desidia. Studētē aūt discē allicim⁹ ⁊ multa effundimus: ⁊ bn̄ dixit fm euāgelistā: Q̄ videt hīe. neq̄. n. hz ipm q̄ habz. REMI. Qui etiā hz studiū legēdi: dabit ei ⁊ facultas intelligēdi. ⁊ q̄ nō hz legēdi studiū: hoc q̄ p nature bonū videtur hīe auferet ab eo. vel q̄ hz charitatē dabit ei ceteres vtutes: ⁊ q̄ non hz auferet ab eo: q̄ absq̄ charitate nullū bonū eē pōt. HIER. Uel apl̄us in xp̄o heretibus ꝓcedit. Iudeis vo q̄ nō crediderūt in filiū dei: etiā siq̄d p nature bonū possidēt tollit: neq̄ enī pñt aliq̄d sapienter intelligē: q̄ sapie nō hnt caput. HILA. Fidē etiā iudei nō hntes: legē quoq̄ quā habuerūt pdiderūt: ⁊ iō pfectū fides euāgelica hz donū: q̄ suscepta nouis fructibus dilatat: repudiata vo etiā veteris substātie opes detrahit. CHRY. Ut aūt manifesti⁹ q̄ dixerat fiat: subdit: Iō in ꝑabolis lo. eis: q̄ vi. nō vi. ⁊ au. nō au. neq̄ itel. Et siq̄dez nature hec excecatio cēt apire eorū oculos oportebat. q̄ vo volūtaria ē hec excecatio ꝓpt̄ h nō dixit sūmplicit: Nō vidēt. sz videntes nō vidēt. viderūt enī demones exeūtes ⁊ dixerūt: In beelzebub eijcit demonia. Audiebāt q̄ ad Scū oēs attrahebat: ⁊ dicūt: Nō ē hīc hō a deo. Quia ergo ꝓtraria his q̄ videbāt ⁊ audiebāt enūciabāt: ꝓpt̄ hoc ipsū videre ⁊ audire eis aufert: nihil enī hic ꝓficiunt: sed in iudicium magis incidūt. vnde ⁊ a principio nō eis ꝑabolice loquebat: sz cū multa certitudine. Quia aūt audita ⁊ visa puerūt iaz in ꝑabolis loq̄tur. RABA. Et notandū ē q̄: nō solū q̄ loquebat: verētiā q̄ faciebat ꝑabole fuerūt. i. signa spiritaliū rerū q̄ liquido oñdit cū dicit: Ut videntes nō videāt. Uerba nā q̄ videri nō poterāt: sed audiri. HIER. Hec de his loquit q̄ stant in litore: ⁊ diuidunt a iesu: ⁊ sonitu fluctuum pstrepente nō audiunt q̄ dicunt. CHRY. Deinde vt nō dicerent: qn̄ vt inimicus noster nobis detrahit: prophetam inducit eadē sententiantē. vñ sequit: Ut impleat in eis ꝓphetia esaie dicentis: Auditu audietis ⁊ non itelligetis: ⁊ videntes videbitis: ⁊ non videbitis. i. auditu audietis vba: sz nō intelligetis vborū archana. Uidētes videbitis. carnē. s. Et nō videbitis. h ē nō itelligetis diuitatē. CHRY. Hoc aūt dixit q̄ ipsi sibi abstulerūt videre ⁊ audire aures ⁊ oculos sibi claudentes ⁊ cor incrassātes Nō enim solū non audiebāt: sed ⁊ grauiter audiebāt. vnde sequit: Incras. est cor po. hui⁹: ⁊ auri. gra. audi. RABA. Incrassatū ē enim cor iudeorū crassitudine malicie: ⁊ abūdantia peccatorū grauiter vba dñi audierūt: q̄ ingrati susceperūt. HIERO. Ac ne forte arbitremur crassitudinē cordis ⁊ grauitatē auriū nature esse non voluntatis: subiūgit culpā arbitrij ⁊ dicit: Et oculos suos clauserunt. CHRY. In hoc autē intensā eorū nequitiā oñdit: ⁊ auersionē cū studio. vt aūt attrahat eos subdit: Et conuertant ⁊ sanem eos. In quo demōstrat: q̄ si conuerterent sanarent: sic si aliquis diceret: Si rogatus essem: confestim donatur⁹ erā. oñdit qualiter aliq̄s sibi recōciliet: ita ⁊ h cū dicit: Neqn̄ ꝓuertant ⁊ sanē eos. demōstrat qn̄ ⁊ puerti possibile ē ⁊ pniaz agentes saluari. AUG. de que. euan. Uel alit: Oculos suos clauserūt: neqn̄ oculis videāt. i. ipsi cā fuerūt vt deus eis oculos clauderet. Alius enim euangelista dicit: Excecauit oculos eorū. Sz vtrū vt nunq̄ videant: an vero ne vel sic vel sic aliqn̄ videant: cecitate sua sibi displicētes ⁊ se dolentes: ⁊ ex hoc humiliati atq̄ cōmoti ad ꝓfitendū petā sua ⁊ pie q̄rendū deū. Sic enim marcus hoc dicit: Neqn̄ ꝓuertant: ⁊ dimittant eis petā. Ubi intelligunt peccatis suis meruisse vt nō intelligerēt: ⁊ tn̄ hoc ip̄sz misericoditer eis factū: vt petā sua cōgnoscerēt: ⁊ puersi veniā mererēt. q̄ aūt ioānes hūc locū dicit, ꝓpterea nō poterāt credē q̄: iterū dixit esaias: Excecauit oculos eorū: vt nō videāt oculis ⁊ non intelligant corde: et puertant ⁊ sanē eos. Aduersari videt huic snie ⁊ oino cogere vt q̄ hic dcm̄ ē: Neqn̄ oculis videant: nō accipiat ne vel sic aliqn̄ oculis videāt: sz ꝓprius vt nō videāt. qn̄q̄dē aperte dicit: Ita vt oculis nō videāt Et q̄ ait: Propterea nō poterāt credere. satis oñdit nō iō factā excecationē: vt ea cōmoti ⁊ dolētes se nō intelligere: puerterent aliqn̄ p pniam. nō enim possent hoc facē nisi prius crederēt: vt credēdo puerterenti ⁊ puersione sanarent: ⁊ sanitate intelligerent sz iō potius excecatos vt nō crederēt. dicit enim aptissime: Propterea nō poterāt credē: q̄ō si ita ē q̄s nō exurgat in defensionē iudeorū vt eos extra culpā fuisse, pclamet: q̄ nō crediderunt: ꝓpterea enim non poterāt credē. q̄ excecauit oculos eorum. Sed qn̄ potius deus extra culpam debet intelligi: cogimur fateri aliq̄s quibusdam peccatis ita eos excecari meruisse: quatamē excecatione non poterant credē. verba enim ioānis ista sunt: Non poterant credere: quia iterum dixit esaias: Excecauit oculos eorū. Frustra itaq̄ conamur intelligere ideo fuisse cecatos vt conuerterentur: cū conuerti non poterant: quia non credebant: ⁊ ideo credē nō poterant: quia excecati erāt. An forte nō absurde di-

cim⁹ quosdaꝫ iudeoꝝ fuisse sanabiles: sed tanto tumore supbie piclitatos: vt eis expediret primo nō credere: vt nō intelligerēt dominuꝫ loquētes parabolas: quibus nō intellectis nō in euꝫ crederēt. Non credētes autēꝫ eū cete ris desperatis crucifigerēt eum: atq; ita post eius resurrectionē cōuerterētur: quādo iaꝫ de reatu mortis dñi amplius humiliati diligerēt: a quo sibi tantū scelus dimissū ē gauderēt: quoniā tanta eoꝝ superbia tali humiliatione esset deijciēda: quod incōgrue dictū esse quilibet arbitretur: si nō ita contigisse in actib⁹ apostolorūꝫ manifeste legerit. Non ergo abhorret: qd ait ioannes: ꝓpterea nō poterāt credere q: excecauit oculos eorūꝫ vt nō videāt Ab ea sentētia qua intelligim⁹ iō excecatos vt cōuerterētur: hoc est iō eis p obscuritates parabolarūꝝ occultatas sententias dñi: vt post eius resurrectionē salubri poenitētia respicerēt: q: p obscuritateꝫ sermonis excecati: dicta dñi nō intellexerūt: ⁊ ea nō intelligēdo nō in eum credidērūt: nō credēdo eū crucifixerūt: atq; ita post resurrectionē miraculis q̄ in ei⁹ noīe fiebāt exterriti: maioris criminis reatu cōpuncti sūt ⁊ pstrati ad penitētiaꝫ: deinde accepta induigētia ad obediētiaꝫ flagrātissima dilectiōe cōuersi: quibusdaꝫ autē nō ꝓfuit illa cecitas ad cōuersionem. REMI. Et quātuꝫ ad hoc potest hec sententia sic intelligi: vt in oibus sub audiat nō hoc mō: neq̄ oculis videāt ⁊ neq̄ auribus audiāt: ⁊ nequādo corde intelligant: ⁊ neq̄ conuertantur ⁊ sanē eos. GLO. Sic ergo oculi eorūꝫ qui vident ⁊ nolunt credere sunt miseri: vestri autē beati. vñ sequit: Vestri autē oculi q: vident: ⁊ aures vestre q: audiunt. HIERO. Nisi autē supra legissemus auditores ad intelligētia ꝓuocatos: saluatore dicēte: Qui habet aures audiēdi audiat. putaremus nūc oculos ⁊ aures que beatitudinē accipiūt corporales intelligi. Ex mihi videnſ oculi illi beati: q̄ christi possunt agnoscere sacramēta: ⁊ ille beate aures de quibus esaias loquit. Dñs apposuit mihi aureꝫ. GLO. Mens enim ē oculis q: naturali vigore ad intelligēdū aliq̄d dirigit: aures q: alio docēte discit. HILA. Vel apostolici tēporis beatitudinē docet: quorūꝫ oculis atq; auribus ꝓtigit dei salutare visere ⁊ audire ꝓphetis atq; iustis cupientibus videre ⁊ audire in plenitudine temporūꝝ destinatuꝫ. vnde sequit: Amē quippe dico vobis: q: multi ꝓphete ⁊ iusti cupierūt videre que vos videtis: ⁊ nō viderūt: ⁊ audire que vos auditis: ⁊ nō audierūt. HIERO. Videtur autē huic loco illud esse contrariū qd alibi dicitur: Abraaꝫ cupiuit videre diem meū: vidit ⁊ gauisus est.

¶ RABA. Esaias quoq; ⁊ micheas ⁊ multi alij ꝓphete viderūt gloriā dñi: qui etiaꝫ ꝓpterea videntes appellati sunt. HIER. Non autē dixit prophete ⁊ iusti: sz multi. Inter multos enim pōt fieri vt alij viderint: alij nō viderint: lz ⁊ in hoc piculosa sit interpretatio: vt inter sanctorūꝫ merita discretionē qualibz facere videamur. s. quātū ad fidē de christo habitā: ergo abraā vidit ī enigmate nō vidit in specie. vos autē impñtiarūꝝ tenetis: ⁊ habetis dñm vestrū: ⁊ ad vōtatē interrogatis ⁊ cōuescimini ei.

¶ CHRY. Hec ergo q̄ apostoli viderūt ⁊ audierūt: presentiā suā dicit: miracula: vocē: ⁊ doctrinā. In hoc autēꝫ nō solū malis: sed his qui boni fuerāt eos preponit. Etenim antiquis iustis beatiores eos dicit: qm̄ non soluꝫ q̄ iudei nō viderāt hi vident: sed ⁊ que iusti ⁊ ꝓphete cupierūt videre: ⁊ nō viderūt. Illi enimꝫ fide solū ꝓsideraverūt: hi aūt visu ⁊ multo manifestius. Videes aūt q̄liter vetus testm̄ copulat nouo. nō enimꝫ si ꝓphete alieni cuiusdā ⁊ ꝓtrarij dei serui fuissent: christū cupiuissent.

¶ Vos ergo audite parabolā seminantis: Omnis qui audit verbuꝫ regni ⁊ nō itelligit: venit malus ⁊ rapit quod seminatuꝫ est in corde eius: hic est qui secus viaꝫ seminatus est. Qui autēꝫ super petrosa seminatus est: hic est qui verbum audit: ⁊ cōtinuo cuꝫ gaudio accipit illud. Nō habet autē in se radicem: sed est temporalis. Facta autēꝫ tribulatione ⁊ persecutione propter verbum continuo scandaliçatur. Qui autē seminatus est in spinis: hic ē qui verbū dei audit: ⁊ sollicitudo seculi istius ⁊ fallacia diuitiarum suffocat verbuꝫ: ⁊ sine fructu efficitur. Qui vero in terram bonam seminatus est: hic est qui audit verbū ⁊ intelligit ⁊ fructuꝫ affert: ⁊ facit aliud quidem centesimuꝫ: aliud autem sexagesimum: aliud vero tricesimum.

¶ GLO. Dixerat superius q: iudeis non ē datū nosse regnū dei: sed apostolis. ⁊ ideo cōcludit dicēs: Vos ergo audite parabolā seminantis: quibus. s. cōmittunt celi mysteria. AVG. sup genesim ad litterā. viij. Qd narrauit euangelista factū est: dñm. s. talia locutū fuisse: ipsi⁹ autē dñi narratio parabola fuit: de qua nūq̄ exigit vt eiam ad litterā facta monstrarent: que sermone ꝓferuntur.

¶ GLO. Unde parabolā exponēs subdit: Omnis q̄ audit verbū regni ⁊ non intelligit. sic ꝓstruendū est: Omnis qui audit verbū regni. i. predicationē meā que ad regnū celorūꝫ adipiscendū valet: Et non intelligit. Quomō autē nō intelligat subiungit: venit enim malus. i. diabolus: Et rapit qd seminatū ē in corde eius. Omnis inq̄ qui talis est: hic est qui secus viā seminatus est. Notandū est autēꝫ q̄ seminatū diuersis modis accipit. Dicit enimꝫ ⁊ semen seminatū: ⁊ ager seminatus: qd vtrūq; hic inuenit. Ubi. n. ait: Rapit qd seminatū est: de semine intelligendū est. vbi autē sequit: Secus viā seminatus est. non de semine: sed de loco seminis intelligendū est. i. homine: qui ē q̄si ager diuini verbi semine seminatus. REMI. His autēꝫ verbis exponit dñs quid sit semen: verbum. s. regni. i. euangelice doctrine. Sūt. n. nōnulli qui vbū dei nulla cordis deuotione suscipiunt: ⁊ ideo semen verbi dei qd in eorū cordibus seminat: demones quasi semen vie trite subito auferunt. Sequit: Qui autē est seminatus supra petrā: hic verbum audit ⁊c. Semen enim verbū dei qd in petra. i. corde duro ⁊ indomito seminat fructificare non potest: q: multa est eius duritia: ⁊ paruuꝫ celeste desideriuꝫ. vñ ꝓpter nimiā duritiā non habent in se radicē. HIER. Attende autē qd dictū sit: Cōtinuo scandaliçatur. Est ergo aliqua distantia inter eum qui multis tribulationib⁹ penisq; cōpellit christū negare: ⁊ eū qui ad primaꝫ persecutionē statim scandaliçat: ⁊ corruit: de qua hic loquit. Sequit: Qui autē semī. est in spi. Mihi videt ⁊ illud qd iuxta litterā ad adam dicit: Inter spinas ⁊ tribulos panē tuū manducabis. hoc significare mystice q̄ quicunq; seculi se dederit voluptatibus curisq; istius mūdi: panē celestēꝫ ⁊ cibū verū inter spinas comedit. RABA. Recte autē spine vocant: q: cogitationū suaꝝ punctionibus mentē lacerāt: ⁊ quasi strangulādo spiritales virtutuꝫ fructus gignere nō permittūt. HIERO. Et eleganter adiunxit: Fallacia diuitiarū suffocat verbuꝫ. Blande enim sunt diuitie: aliud agentes aliud pollicētes. Lubrica est illarū possessio: duꝫ huc illucq; circūferunt: ⁊ instabili gradu vel habētes deserūt: vel nō hūtes reficiūt. vnde ⁊ dñs diuites asserit difficulter intrare in regnum celorūꝫ suffocantibus diuitijs verbū dei: ⁊ vigorē virtutū emollientibus. REMI. Et sciendū q: his tribus generibus terre neq̄ cōprehendūtur omnes qui verbū dei audire possunt: sed tamē ad salutē perducere nō valent. Excipiunt gētiles: qui nec audire meruerunt. Sequit: Qui vero in terram bonā seminatus est. Terra bona est fidelis conscientia electorūꝫ siue mens sanctorūꝫ: que verbū dei cum gaudio ⁊ desiderio: ⁊ cordis deuotione suscipit: ⁊ inter ꝓspera ⁊ aduersa viriliter conseruat: ⁊ ad futura ꝓducit

vñ sequitur:

vnde sequit: Et facit fructū aliū cētesimū: aliud sexagesimū: aliud vero tricesimū. HIER. Et notādū q̃ sicut in terra mala tres fuere diuersitates. s. secus viā: ⁊ petrosa ⁊ spinosa loca: sic in terra bona trina diuersitas ē: cētesimū: sexagesimū. ⁊ fructus tricesimū. Et in illa autē ⁊ in ista nō mutat substātia: sed voluntas: ⁊ taꝫ increduloꝝ q̃ credētiuꝫ corda sunt: q̃ semē recipiūt. vñ primo dixit: Venit malus ⁊ rapit qd seminatū ē in corde eius. ⁊ secundo ⁊ tertio ait: Hic ē q̃ verbū audit. In expositione quoq; tre bone: iste ē q̃ audit verbū. Primū q̃ debem audire deinde intelligere: post intelligētias fruct reddē doctrinarū: ⁊ facē vel cētesimū fructū vel sexagesimū atq; tricesimū.

AVG xvi. de ciui. dei: Quidā putāt hoc sic eē intelligēdū: q̃ facti p suoꝝ diuersitate meritoꝝ: alij tricenos homines libērēt: alij sexagenos: alij centenos: qd in die iudicij futurū suspicari solēt: nō post iudiciū: q̃ opinione q̃dā cū videret hoīes ipunitatē puerissime pollicētes: eo q̃ oēs isto mō ad liberationeꝫ ptinē posse videant: rñdit bñ poti eē viuēdū vt inter eos quisq; reperiat: q̃ p alijs intercessuri sūt liberādis: ne tam pauci sint vt cito ad numerū suū puenientes multi remaneant: q̃ erui iam de penis illoꝝ intercessione nō possint: ⁊ in eis inueniāt quisquis sibi spem fructus alieni temeritate vanissima pollicet. REMI. Tricesimū ergo fructū facit qui fidē sāctē trinitatis docet. sexagesimū vo q̃ pfectionē bonoꝝ operū pmēdat. senario enim numero ois mūdi ornatus ꝓplet ē. Centesimū aūt fructū facit q̃ vitā eternā pmittit. cē tenarius. n. de leua trāsit ad dexterā: p leua aūt vita pñs designat: p dexterā futura. Aliū semen vbi dei tricesimū fructū fac qñ bonā cogitationē signit: sexagesimū qñ bonā locutionē: cētesimū qñ ad fructū boni opis pducit.

AVG. de q̃. euā. Uel aliū: Cētesimus fruct ē martyriū ꝓpter scitatē vite vel ptēptū mortis. Sexagenari vginū ꝓpter ociū interi: qꝫ nō pugnāt ptra ꝓluctudinē carnis solent enim ociū cōcedi sexagenarijs p militiā: vl p actōes publicas: tricesim vo ꝓiugatoꝝ: qꝫ hec ē etas pliantium ipi bñt acriorē cōflictuꝫ: ne libidinib superent. Uel aliter cōfligēduꝫ ē cū amore tpaliū bonoꝝ vt rō vicat: aut etiā edomit subditusq; eē: vt cū surgē cepit facile rep̄imat: aut ita extinct vt se oio nulla ex parte ꝓmouea. Ex quo fit vt ipam etiā mortē ꝓpē veritatē alij fortiū spernāt: alij eāmit: alij libent: q̃ tria genera fruct sunt tre: triceni: ⁊ sexagemi ⁊ centesimi. In hoꝝ aliquo genere inuenīdus ē tpe mortis sue siqs de hac vita recte cogitat emigrare.

HIE. Uel cētesim fruct vgib: sexagesim viduis ⁊ cōtinētib: tricesim scō mrimonio deputat. Nā ipa digito rū piūctio: ⁊ q̃si molli se osculo ꝓplectens ⁊ federās maritum pingit ⁊ coniugē: sexagita ad viduas: eo q̃ in angustia ⁊ tribulatiōe sint posite. vnde ⁊ inferiori digito deprimunt. quāto maior ē difficultas ex pte quōdā voluptatis illecebris abstinere: tāto mai ⁊ pmiū. Porro centesim numer a sinistra trāsit ad dextrā: ⁊ bisdem q̃deꝫ digitis nō cadeꝫ manu circulū faciēs: exp̄mit vginitat coronā.

Aliam parabolam proposuit illis dicēs: Simile factuꝫ est regnū celorum homini qui seminauit bonuꝫ semē in agro suo. Cuꝫ autem dormirēt homines venit inimicus eius ⁊ supseminauit çiçania in medio tritici: ⁊ abijt. Cum autem creuisset herba ⁊ fructū fecisset: tunc apparuerūt ⁊ çiçania Accedentes autem serui patrisfamilias: dixerūt ei Dñe nōne bonuꝫ semē seminasti in agro tuo? Unde ergo habet çiçania Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerūt ei: Vis imus ⁊ colligim ea? Et ait: Nō: Ne forte colligētes çiçania eradicetis simul ⁊ triticum. Sinite vtraque crescere vsq; ad messem: ⁊ tēpore messis dicā messoribus Colligite prmū çiçania ⁊ alligate ea in fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum.

CHRY. In precedenti parabola locutus ē dñs de bis q̃ verbū dei non suscipiūt: hic aūt de bis q̃ suscipiūt corruptiuū sermonē. etenim hoc ē diabolice machinationis veritati semp errorē inserere. vnde dr: Aliaꝫ parabolaꝫ ꝓposuit illis dicēs: HIER. Proposuit autē aliaꝫ parabolā quasi diues pater familias: inuitatos diuersis reficiens cibis vt vnusquisq; fm naturā sui stomachi varia alimēta susciperet. Nō aūt dixit: alterā sed aliam. Si enim ꝓposuisset alterā expectare tertiā non poteramus: premisit aliā: vt plures sequant. Quc autem sit parabola ostenditur cum subdit: Simile factuꝫ est regnū celorum.

REMI. Regnū celorū appellat ipsum filiuꝫ dei: qd regnu simile dicit esse homini qui seminauit bonum semē in agro suo. CHRY. Deinde modū insidiarū diaboli ostendit dicens: Cū autē dormirent hoies venit inimicus eius ⁊ supseminauit çiçania i medio tritici ⁊ abijt. Demonstrat hic q̃ error post veritatē existit: qd et rerū exitus testatur. Etenim post ꝓphetas fuerunt pseudo ꝓphete: ⁊ post apostolos pseudo apostoli: ⁊ post christū antichristus. Nisi enim diabolus viderit quid imitetur: vel quibus insidiet: non tentat. quia igit vidit q̃ hic reddit infructu centū: ille. lx. alius. xxx. ⁊ nō poterat rape ⁊ suffocare qd radicatū erat: p aliā deceptionē insidiatur iterserens suā: multis ea similitudinib colorās: vt facile surripiat his qui habiles sunt ad deceptioneꝫ. ꝓpter hoc nō dicit: q̃ seminet aliquod aliud semen: sed çiçania que fm visum assimulantur quodāmō frumento. Dine etiā apparet diaboli malignitas: tunc seminauit quādo vniuersa erant cōpleta vt magis noceret agricole studio. AVGV. de que. euan. Dicit autē cū dormirent homines: qꝫ cum negligentius agerēt preposito ecclesie: aut dormitioneꝫ mortis acciperent apostoli venit diabolus: ⁊ supseminauit eos quos malos filios dñs interpretatur. Sz recte queritur vtrū heretici sint: aut male viuentes catholici. Sz q̃ dicit eos in medio tritici seminatos: quasi videtur illi significari qui vnius cōionis sunt. Uerūtamen quoniā agrū ipsum non ecclesiā: sed hunc mundū interpretatus est: vnde intelliguntur heretici: qꝫ in hoc mundo pmiscentur bonis: vt illis qui in eadem fide mali sint palea potius q̃ çiçania deputent: quia palea etiā fundamentū habet cum frumēto radicēq; cōmunem. Scismatici autē vident spicis corruptis etiaꝫ similiores vel paleis aristarū fractis vel scissis ⁊ de segete abiectis: nec tamen consequens est vt omnis hereticus vel scismaticus ab ecclesia corporaliter sepetur. multos enim portat ecclesia: quia non ita defendunt falsitatē sententie sue: vt intentaꝫ multitudineꝫ faciant: qd si fecerint tunc pelluntur: Cum ergo diabolus aspersus prauis erroribus falsisq; opinionibus superseminasset: hoc ē precedente nomine christi hereses superiecisset: magis ipse latuit: atq; occultissimus factus ē. Hoc est enim qd dicit: Et abijt. quāq̃ i hac parabola dñs sicut in expositione conclusit: nō quedam sed omnia scandala ⁊ eos qui faciunt iniquitatē çiçaniorū nomine significasse intelligit. CHRY. Ex posteriorib autē diligenter hereticorū forma describit dicens: Cum autē creuisset herba ⁊ fructū fecisset: tūc apparuerūt ⁊ çiçania. In principio enim heretici obumbrāt seipsos: cū autē multā acceperint libertatē ⁊ sermone aliquis cū eis participauerit: tūc venenū effundunt. AVGV. de que. euan. Uel aliter: Cum homo spiritalis esse cepit dijudicans omnia tūc ei errores incipiunt apparere. discernit enim quicqd audierit aut legerit abhorrere a regula veritatis: ſz donec in eisdē pficiatur spiritalibus pōt euꝫ mouere quare sub nomine christiano tam multe

hereticorꝫ extitere falsitates. vñ sequit: Accedētes autē serui patrisfamilias dixerūt ei: Dñe nonne bonuꝫ semen seminasti in agro tuo? vñ ergo çiçania? Utꝫ autez ipi sint serui quos postea messores appellat: an qz in expositiōe pabole messores dicit esse angelos: nec dsq; dicere facile ausus fuerit angelos nescisse: qs çiçania supseminauerit: magis oportet intelligi hoies ipsos fideles fuorum noie hoc loco signatos. nec mirū st z bonū semen ipsi dicūtur ex diuersis. n. significatiōib' vna res diuersas similitudies recipit: sicut z de se ait: q; ipse sit ianua: q; ipse sit pastor.

REMI. Accedūt aūt ad dcū sine corpe: sz corde z mētis desiderio: quo docēte intelligūt diaboli calliditate hēc factū. vñ sequit: Et ait illis: Inimicus hō hoc fecit.

HIERO. Diabolus ꝓpterea inimicus hō appellat: q; dcus esse desijt. z in. ix. psal. scriptū ē de eo: Exurge dñe: nō cōfortet hō. Quāob: ē non dormiat q; ecclie ꝓpositus ē: ne p illi' negligētiā inimic' hō supseminet çiçania: h ē hēticorū dogmata. CHRY. Inimic' aūt vocat ꝓpē iacturā quā infert hoibus. vexatio enim diaboli aduersus nos ē. principiū aūt vexatiōis factū est nō ab inimicia q; ē ad nos: sz q; est ad deū. AVG. de que. euan. Cū aūt serui dei cognouerint hāc excogitasse diabolū fraudē: cū ꝓtra tāti nominis auctorē nihil se valere sentiret: vt fallacias suas codē nomine obtegēt: pōt sibi oriri voluntas vt tales hoies de reb' hūanis auferāt si aliquaz tpis habeāt facultatē: sed vtrū facere debeāt iusticiā dei cōsulunt. vñ seqt: Serui aūt dixerūt: vis imus z colligim' ea?

CHRY. Ubi intuenda ē seruorꝫ diligentia z dilectio. eteni festināt çiçania euellere: qd mōstrat eorꝫ de semine sollicitudinē. Ad hoc enim solū respiciūt: nō vt aliquis puniat: sed vt seminata nō pereant. Quid autē dñs responderit subditur: Et ait: nō. HIERO. Datur enim locus penitentie: z monemur ne cito aputem' fratrē: qz fieri pōt vt ille qui hodie noxio deprauatus ē dogmate: cras resipiscat: z defēdere incipit veritatē. vñ subditur: Ne forte colligētes çiçania: eradicetis sil z triticū. AVG. de cō. euā. In quo eos patientissimos z trāquillissimos reddit hoc enim dz: qz boni dū adhuc infirmi sunt: opus hbt in qbusdaz malorꝫ cōmixtiōe: siue vt p eos exerceant: sine vt eorꝫ ꝓparatiōe magna illis exhortatio fiat inuitantur ad meli'. aut forte simul eradicat triticū cū auferant çiçania: qz multi primo çiçania sūt: z postea triticū fiunt: q; nisi patienter cū mali sint tolerent: ad laudabilē mutationē nō pueniūt: itaq; si euulsi fuerint: simul eradicatur z triticū: qd futuri essent si eis parceret. Jō dicit tales non esse auferendos de hac vita: ne cū malos conat inficere: bonos interficiat qd forte futuri sint: aut bonis obsit: qbus z inuitis vtiles sūt. Sz tūc opportune hoc fiet: cū iaz de fine nō restat vel tps cōmutāde vite vel pficiēdi ad veritatē ex occasione atq; cōparatione alieni erroris. z ideo subdit: Sinite vtraq; crescere vsq; ad messem. i. vsq; ad iudiciū. HIER. Uidet autē hoc esse contrariū illi precepto: Auferte malū de medio vestrū. Si enim ꝓhibetur eradicatio z vsq; ad messez tenenda ē patientia quomō eijciendi sunt quidā de medio nostrū? Sed inter triticū z çiçaniam qd nos appellamus loliū: q; diu herba est: z nec dū calamus venit ad spicam: grādis similitudo ē: z in dscernēdo aut nulla aut difficilis substantia. pmo monet q; dñs: ne verbi qd ambiguū est cito sniam ꝓferamus: sed deo iudici reseruemus: vt cū dies iudicij venerit: ille nō suspitionem criminis: sz manifestū reatuz de seorū cetu eijciat. AVG. cōtra epistolā pmeniani: Cū enim quisq; christianorꝫ intus in ecclesia ꝓstitutorꝫ in aliquo tali peccato fuerit deprhēsus: vt anathemate dignus habeatur: fiat hoc vbi periculū scismatis non timet cū dilectiōe nō ad eradicandū: sed ad corrigendū. q; si se nō agnouerit: neq; penitendo correxerit: ipse foris exiet: z p ꝓpriā voluntatē ab ecclesie cōsone dirimet. vñ dñs cū dixisset: Sinite vtraq; crescere vsq; ad messem. subiūxit cām dicēs: Ne forte cum vultis colligere çiçania: eradicetis simul z triticū. Ubi satis ostendit cū metus iste non subest: sed oino de frumento ꝓstabilitate certa securitas manet. i. qn̄ ita cuiusq; crimen notū ē: z oibus execrabile apparet: vt vel nullos prorsus vel non tales habeat defensores per quos possit scisma ꝓtingere: nō dormiat seueritas disciplinē: in q tanto ē efficacior emendatio prauitatis: quāto diligētior fuerit obseruatio charitatis. Cū vero idē morbus plurimos occupauerit: nihil aliud boni restat q; dolor z gemitus. sic igit misericorditer corripiat homo qd pōt: qd autē non pōt: patienter ferat: z ex dilectione gemat atq; lugeat. demū ille desup emēdet z corrigat: atq; vsq; ad messem differat eradicare çiçania z paleam vētilare. Turba aūt iniquorū cū facultas est in populis promendi sermonē generali obiurgatione ferienda ē: z maxime si occasionē atq; opportunitatē prebuerit aliquod dñi desup flagellū: quo eos appareat ꝓ suis meritis vapulare. tūc enim aures humiles prebet emēdari sermone calamitas auditorū: z facilius in gemitū confitendi q; in murmura resistendi afflicta corda compellit: q; q; etsi nulla calamitas tribulatiōis premat: cū facultas detur vtiliter corripit in multitudine multitudo. nam sicut separata seuire: sic in ipsa cōgregatione obiurgata gemere consueuit. CHRY. Hoc aūt dixit dñs, ꝓhibens occisiones fieri. neq; enim oportet interficere hereticū: qz preliuz inexpabile in orbem terrarū induceretur. z ideo dicit: Ne eradicetis simul cū eis frumentū. i. si moueritis arma z occideretis hereticos: necesse ē multos sāctorꝫ simul submitti. nō q; detinē hereticos: z abscidere libera corꝫ ꝓpalationē: z synodos z studia dissoluere, ꝓhibet: sed interficere z occidere. AVG. ad vincentiū: Hec aūt primitus mea sentētia erat: neminē ad vnitatē christi esse cogēdū. verbo enim agendū: disputatione pugnandū: ratione vincendū: ne fictos catholicos haberemus: quos aptos hereticos noueramus. Sed hec opinio mea non contradicentiū verbis: sed demonstrantiū superabat exemplis. harū enim legū terror quibus ꝓmulgandis reges seruiūt dño in timore: ita ꝓfuit vt nūc alij dicant: Jam hoc volebamus: sz deo gratias qui nobis occasionē ꝓbuit z dilationū moras amputauit. Alij dicāt: hoc ē verum iam sciebamus: sed nescio qua consuetudine tenebamur: gratias deo qui vincula nostra dirupit. Alij dicāt: Nesciebamus hoc ē veritatē: nec eam discere volebamus: sz ad eam cognoscendā metus fecit intentos: gratias dño q; negligentiā nostraz stimulo terroris excussit. Alij dicant: Nos falsis rumoribus terrebamur intrare: quos falsos esse nesciremus nisi intraremus: nec intraremus nisi cogeremur: grās deo q; predicationē nram flagello abstulit: exptos docuit q; vana z inania de ecclia sua mēdax fama iactauerit. Alij dicāt: Putabam' quidē nihil interesse vbi fidē christi tenerem': sz grās dño q; nos a diuisione collegit: z hoc vni deo ꝓgruere vt in vnitate colatur ondit. Seruiāt ergo reges terre christo leges edēdo p xpo.

AVG. ad bonifacij comitē: Quis aūt vestruz velit nō solū aliquē hereticorꝫ perire: verū etiam aliquid pdere: sz aliter nō meruit habere pacē domus dauid nisi absolon filius eius in bello quod ꝓtra patrem gerebat fuisset extinctus: q; nis magna cura mandauerit suis: vt eū q; tū possent viuū saluōq; seruarēt: z ēt cui penitenti paternus affectus ignosceret? Quid aūt ei restitit nisi perditū flere: z sui regni pace acquisita suā mesticiaz ꝓsolari? Sic ergo catholica mater ecclia: si aliquorꝫ pditione tā multos ceteros colligit dolorē materni cordis lenit: z sanat cūctorū liberatione ppl'orꝫ. vbi ē autē qd isti clamare cōsueuerūt liberū ē credere? cui vim christus intulit? quez coegit? ecce habēt apl'um paulū: agnoscant in eo prius cogentez christū: z postea docentē: prius ferientē: z postea consolantē. Mirū autē est quō ille qui pena corporis ad euangeliū coactus intrauit plus illis omnib' qui solo verbo vocati sunt

vocati sunt in euangelio laborauit: cur ergo non cogeret ecclia pditos filios vt redirēt: si pditi filij coegerūt alios vt perirēt? Sequit: Et in tpe messis dicā messoribꝰ: Collite pmū çiçania: ⁊ alligate ea in fasciculos ad pburēdū. REMI. Messis aūt appellat tēpus metendi: p messē vo designat dies iudicij: i quo separandi sūt boni a malis. Sed ppt qd dicit: CHRY. Colligite pmuz çiçania? Ut nō timeāt boni: qsi simul cū çiçanijs tollat frumētuz. HIER. Quautē dicit çiçanioꝝ fasciculos igni tradi ⁊ trticū pgregari in horrea: manifestū est hereticos quos ⁊ hypocritas gehēne ignibus pcremandos: scōs vo q appellant triticū horreis. i. celestibus māsionibus recipi. AVG. de que. euā. Queri aūt pōt cur non vnū fasciz aut vnū aceruū çiçanioꝝ fieri dixerit: nisi forte ppter varietatē hereticoꝝ nō solū a tritico sz etiā a seipsis discrepantiū. Ipsa vniuscuiusqꝫ hereseos in qbus sigillatim sua cōione disiuncti sūt: noīc fasciculoꝝ designauit: vt etiā tūc incipiāt alligari ad cōburendū cū a catholica cōione segregati: suas ppias qsi ecclesias habere cepint vt cōbustio earū sit in fine sēli nō alligatio fasciculoruz. Sz si ita esset: nō tā multe resipiscēdo: ⁊ in catholicaz remeando ab errore discederēt. Quapropt alligatio fasciculoꝝ in fine, pfutura ē: vt nō cōfuse: sz p mō puerilitatis sue vniuscuiusqꝫ erroris ptinacia puniat. RABA. Et notandū q vbi dicit: Seminauit bonū semen. notat bonā voluntatē q in electis ē. vbi vero dicit: Inimicus, cautelā habendā intimare voluit: de qua crescentibꝰ çiçanijs qsi patienter ferens ait: Inimicus homo hoc fecit. patiētiā nobis pmendauit. vbi vero ait: Ne forte colligētes çiçania. donauit nobis discretionis exemplū. Qñ aūt subiungit: Sinite vtraqꝫ crescere vsqꝫ ad messem. cōmendauit longanimitatē. Ad vltimū iusticiā cum dicit: Alligate ea in fasciculos ⁊c.

¶ Aliam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum celorum grano synapis: qd accipiens homo seminauit in agro suo: qd minimum quidem est omnibus seminibus. Cum autez creuerit: maius est omnibus oleribus: ⁊ fit arbor ita vt volucres celi veniāt ⁊ habitent in ramis eius. CHRY. Quia dñs dixerat q de semine tres partes pereunt: ⁊ saluat vna. ⁊ in ipsa rursus que saluat: multa efficit iactura, ppter çiçania que supseminant: ne dicerēt: Qui ergo erūt ⁊ quāti fideles? pnter hūc timorē aufert p parabolā synapis. ⁊ ideo dicit: Aliam parabolā, ppo suit eis dicēs: Simile ē regnū celorum grano synapis. HIER. Regnū celorū pdicatio euangelij est ⁊ noticia scripturarū q ducit ad vitā: de qua dicit ad iudeos: Auferet a vobis regnū dei. huiusmodi ergo regnū celoꝝ est simile grano synapis. AVG. de que. euan. Granū nāqꝫ synapis ad feruorē fidei ptinet: vel eo q dicat venena expellere. Sequit: Quod accipiēs homo seminauit i agro suo. HIERO. homo q seminat in agro suo a plerisqꝫ saluator intelligit: q in animis credētiū seminat. Ab alijs ipse homo seminās in agro suo. i. in corde suo. Quis aūt est iste q seminat: nisi sensus noster ⁊ animus q suscipiēs granū pdicationis: ⁊ fouēs sementē humore fidei facit in agro sui pectoris pullulare? Sequit: Qd minimū qui dē ē omnibus seminibus. Predicatio euāgelij minima ē oibus disciplinis. ad primā quidē doctrinā fidē non habet veritatis: hoiem deū: deū moruuz: ⁊ scandalū crucis pdicās: cōfer huiusmodi doctrinā dogmatibus philosophorū ⁊ libris coꝝ: ⁊ splēdori eloquētie: ppositionibꝫ sermonum: ⁊ videbis quāto minus sit ceteris seminibus semen euāgelij. CHRY. Uel minimū semen euāgelij: qz discipuli vniuersis erāt imbecilliores: sz tñ quia magna erat virtus in eis: expansa ē eoꝝ predicatio vbi qꝫ terraꝝ. ⁊ ideo sequit: Cū aūt creuerit: maius ē oibus oleribus. i. dogmatibus. AVG. de que. euan. Dogmata autē sunt placita sectarum. i. vt placuit sectis. HIERO. Phariseoꝝ. n. dogmata cū creuerint: nihil mordax nihil vitale demonstrant: totū marcidūqꝫ ebulit in olera ⁊ in herbas que cito arescūt ⁊ corruūt. Predicatio aūt euāgelica q parua videbat in principio: cuz vel in animā credētis: vel in totū mundū sata fuerit: non exurgit in olera: sed crescit in arborez: ita vt volucres celi q̃s vel animas credentiū: vel fortitudines dei seruitio māci patas sentire debemꝰ: veniant ⁊ habitēt in ramis eius. vñ sequit. Et fit arbor ita vt volucres celi veniāt ⁊ habitent in ramis eius. Ramos puto euāgelice arboris qui de grano synapis creuerint: dogmatū eē diuersitates: in qbus suprādictarū volucrū vnaqueqꝫ requiescit. Assumamus ⁊ nos pēnas colūbe vt ad altiora volitātes possimus habitare in ramis huius arboris: ⁊ nidos nobis facere doctrinarū: terrenaqꝫ fugiētes ad celestia festinare. HILA. Uel grano synapis seipsū dñs cōparauit: acri semini ⁊ oiuz seminū mimo: cui vtus fissuris accendit. GRE. xix. mora. Ipse qdē ē granū synapis q in horto sepulture plantatus: arbor magna surrexit. Granū nāqꝫ fuit cū moreret: arbor cū resurgeret: granū p humilitatē carnis: arbor p potētiā maiestatis. HILA. Granū igit hoc postq̃ i agro seminatū fuit. i. vbi a pplo pprehēsus ⁊ traditꝰ morti: tāq̃ i agro fuit satiōe q̃dā corpis cōsepultus: vltra mēsurā omniū olerū excreuit: ⁊ vniuersā pphetarū gloriā excedit. Oleris enim vite tanq̃ egroto israel data ē predicatio, pphetarū: sed iaz in ramis arboris celi volucres inhabitant: aplos. s. ex christi virtute, pensos: ⁊ mundū inumbrantes in ramis intelligimus: in quo gētes in spez vite aduolabūt: ⁊ aurarū turbine i. diaboli spū flatuqꝫ vexate: tanq̃ in ramis arboris cōquiescent. GRE. xix. mora. In istis etiā ramis volucres requiescūt: qz sacte anime quibusdā virtutū pēnis a terrena cogitatione se subleuant: in coꝝ dictis atqꝫ cōsolationibus ab hꝰ mōi fatigatione vite respirant.

¶ Aliam parabolā locutꝰ est eis: Simile est regnum celorum fermento: quod acceptum mulier abscōdit i farine satis tribꝰ donec fermētatū ē totū. CHRY. Ad idē ostendendū dñs apponit parabolā de fermēto. vñ dicit: Aliā parabolā locutus ē eis: Simile ē regnū celorū fermēto. q. d. Sicut fermētum multā farinā trāsmutat in suā virtutē: ita ⁊ vos totuz mundū trāsmutabitis. Et vide xpi prudentiā: ea cui q̃ sūt nature inducit: demōstrās qm̄ sicut illa possibile ē fieri: ita ⁊ hoc. Nō aūt dixit q posuit simplicit sz abscōdit: ac si diceret: Ita ⁊ vos cū subiecti fueritis ipugnatoribꝰ vestris: tūc eos supabitis. Et sicut fermentū suffodit quidē nō autez destruit: sed paulatim ad suū habitū oia trāsmutat: sic ⁊ in pdicatione vestra continget. non itaqꝫ qz multas diri supueniturās vobis vexatiōes timeatis. ita enim fulgebitis ⁊ oēs supabitis. tria aūt sata hic, p multis posuit. hūc enim numerū determinatū, p multitudine indeterminata accepit. HIERO. Satū aūt ē genus mēsure iuxta morē, puincie palestine: vnū modium ⁊ dimidiū accipiēs. AVG. de que. euā. Uel fermentū dicit dilectionē eo q feruescere facit ⁊ excitat. Mulierē: sapientiā dicit. In farine autē satis tribꝰ intelligunt vel tria illa in hoie: ex toto corde: ex tota anima: ⁊ ex tota mēte. vel tria illa fructifera: centesimū: sexagesimū: ⁊ tricesimū. vel tria illa generaciōnum noe: daniel: ⁊ iob. RABA. Dicit aūt donec fermētatū ē totū. qz charitas in nra mēte recōdita eo vsqꝫ crescere debet: vt totā mentē in sui pfectionem pmutet qd̄ ꝗ inchoat: in futuro vo pficit. HIER. Uel aliter: Mulier ista q fermentū accipit: ⁊ abscōdit: pdicatio mihi videt aplica vel ecclesia de diuersis gentibꝰ pgregata. hec tollit fermētū: intelligentiā. s. scripturarū ⁊ abscondit illud in farine satis tribus: vt spūs aia corpus in vnū re-

dacta nō discrepent inter se. Uel aliter: Legimus in platone tria esse in anima: rōnale: irascibile: ⁊ ꝓcupiscibile. ⁊ nos ḡ si accepimus fermentū euāgelicū sacraꝝ scripturarū: in rōne possideamus prudētiā: in ira odiū cōtra vitia: in desiderio cupiditatē virtutū: ⁊ hoc totū fiet ꝑ euāgelicā doctrinā quā nobis mater ecclia prestitit. dicaꝫ ⁊ quoꝫūdā intelligentiā: mulierē istā, ⁊ ipsi ecclesiā interp̄tanē: q̄ fidē hominis farine satis trib⁹ ꝓmiscuit. s. credulitati patris ⁊ filij ⁊ spūsci: cū in vnū fuerit fermētata: nōnos ad triplicē dēū: ſz ad vnius diuinitatis pducit noticiā. pius quidē sensus: ſz nūq̄ parabole ⁊ dubia enigmatū intelligentia pñt ad auctoritatē dogmatū ꝓficere. HILA. Fermēto se dñs cōparauit. fermentū eniz de farina: q̄ virtutē acceptā aceruo sui generis reddit. hoc autez fermentū acceptū mulier synagoga. s. p iudiciuz mortis abscondit hoc: aut in farine mēsuris tribus. i. legis: prophetarū: euāgeliorū eq̄litate coopertū: oia vnū fecit: vt q̄d lex cōstituit: pphete nūciauerūt: idipsū euāgeliorum pfectionibus expleat: q̄ q̄ ad triū gentiū vocationē: ex sem cham ⁊ iaphet: tres mēsuras farine esse referendas sensisse multos memini. Sz nescio an hoc ita opinari rō pmittat: cū etsi omniū gentium vocatio sit: in his tñ christus nō absconsus sit sed ostensus: ⁊ in tanta infidelium multitudine fermentatū ē totū.

¶ Hec omnia locutus est iesus in pabolis ad turbas: ⁊ sine pabolis non loquebatur eis: vt impleretur quod dictū erat ꝑ prophetā dicentē: Aperiam in pabolis os meuz: eructuabo abscondita a constitutione mundi.

¶ CHRY. Post pmissas parabolas ne aliq̄s opinaret q̄ christus noua induceret: induxit euāgelista ꝓphetam etiā hūc ꝓdicētē doctrine modū. Et iō dicit: Hec omina locu. ē ie in para. ad turbas. Marcus aūt ait: Oñ sic poterāt audire: loq̄bat eis sermonē in parabolis. vñ nō mireris si de regno disputās grani ⁊ fermēti meminit: hoibus. n. loq̄bat ideotis ⁊ indigētibus ab his induci. REMI. Parabola grece: latine dr̄ similitudo ꝑ quā veritas demonstrat. Oñdit quippe in ipsa silitudine quasdā figuras vboꝝ ⁊ imagines vitatis. HIER. Nō aūt discipulis ſz turbis parabolas loq̄bat: ⁊ vsq̄ hodie turbe i parabolis audiunt: ⁊ iō dr̄: Et sine parabolis nō loq̄batur eis. CHRY. Quāuis eniz multa sine parabolis non turbis dixerit: ſz tñ tunc nihil. AVG. de qō. euan. Uel hoc dr̄: nō q: nihil ꝓprie locutus ē: ſz q: nullū fere sm̄onē explicauit: vbi nō ꝑ parabolā aliq̄d significauit: q̄uis in eo aliqua ⁊ ꝓprie dixerit: ita vt sepe inueniat totus sermo eius parabolis explicatus: totus aūt ꝓprie dict⁹ nullus inueniat. Explicatos autē sermones dico q̄n ex aliqua occasiōe rerū incipit loq̄: quousq̄ terminet d̄c̄q̄d ad ipsā rez pinet ⁊ transeat ad aliud. Nōnūq̄ sane alius euangelista cōzexerit: q̄d alius diuersis tpibus dictuz indicat. nō eniz oino sm̄ rerū gestarū ordinē: ſz sm̄ sue q̄s q̄ recordationis facultatē narrationē quā exorsus ē ordinauit. Quare aūt in parabolis loq̄ret: manifestat euāgelista cū subdit: Ut adimpleret q̄d di ē ꝑ ꝓphe. di. Aperiā in para. os meū. eruc. absco. a consti. mūdi. HIER. Hoc testimoniū de. lxxvii. psalmo sumptū ē. Legi in nōnullis codicib⁹ eo loco vbi nos posuim⁹ ⁊ vulgata editio hz: Ut adimpleret q̄d ocm̄ ē ꝑ ꝓphetā dicentē ibi scriptū ē ꝑ esaiā ꝓphetā dicentē. REMI. Unde porphyri⁹ obiecit fidelibus: Euāgelista nr̄ tate insipiētie fuit: vt q̄d reperit ī psalmis: ipse deputauerit esaie. HIER. Quia ḡ minime inueniebat in esaia arbitror postea a prudētib⁹ viris eē sublatū. Sz mihi vr̄ ī principio ita editū: Q: scriptū est ꝑ asaph ꝓphetā dicentē. Septuagesimus. n. septimus psalm⁹ de quo sumptū ē hoc testimoniū: Asaph ꝓphete iscribit: ⁊ pmū scriptorē nō intellexisse asaph: ⁊ putasse scriptoris vitiū: atq̄ emēdasse nomē esaie: cuius vocabulū manifestius erat. Sciendū ē ita q̄ q̄ non solū dauid: ſz etiā ceteri quoꝝ in psalmis et hymnis ⁊ canticis dei ꝑscripta sūt noia, ꝓphete sūt appellādi: asaph videlz ⁊ idithū ⁊ osraites: ⁊ reliq̄ quos scriptura ꝓmemorat: q̄d q̄s in ꝓsona dñi dr̄: Aperiā in parabolis os meū. Cōsiderandū attētius ⁊ inuenīēdū describi egressum israelis ex egypto: ⁊ oia signa narrari q̄ in exodi cōtinent historia. Ex quo intelligim⁹ vniuersa illa q̄ ibi scripta sūt parabolice sentienda ⁊ manifestare abscōdita sacra. Hoc eniz saluator edicturū se eē pmittit dicēs: Aperiā in parabolis os meū. GLO. q. d. Qui pri⁹ locutus sū ꝑ ꝓphetas: mō in ꝓpria ꝓsona aperiā os meū in parabolis: ⁊ eructuabo de thesauro mei secreti: emittaz mysteria que abscondita erant a constitutione mūdi.

¶ Tunc dimissis turbis venit in domū: ⁊ accesserunt ad eum discipuli eius dicētes. Edissere nobis parabolā çiçaniorū agri. Qui respondēs ait: Qui seminat bonū semen est filij⁹ hominis. Ager autē est mundus. Bonū vero semen: hi sunt filij regni. çiçania autē filij sunt nequaz. Inimicus autē qui seminauit ea est diabolus. Messis vero cōsūmatio seculi ē. Messores autē angeli sunt. Sicut ergo colliguntur çiçania ⁊ igni cōburuntur: sic erit in consūmatiōe seculi. Mittet filius hominis angelos suos ⁊ colliçēt de regno eius omnia scandala: ⁊ eos qui faciūt iniquitatē ⁊ mittēt eos in caminū ignis. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorū. Qui habet aures audiendi audiat.

¶ CHRY. Locutus fuerat dñs turbis in parabolis vt eos ad interrogandū induceret: ⁊ q̄uis multa in parabolis dixisset: nullus tñ euz interrogauit: ⁊ iō eos dimisit. vñ sequit: Tūc dimissis turbis venit in domū. Nullus aūt euz scribarū sequit. vñ manifestum est q̄ ꝓpter nihil aliud pri⁹ seq̄bāt: q̄ vt eū caperēt in sermone. HIER. Dimittit aūt turbas ⁊ domū reuertit: vt accedāt ad euz discipuli: ⁊ secrete interrogēt q̄ ꝓpls nec merebat audire: nec poterat. RABA Mystice aūt dimissa turba ꝑ multuantiū iudeoꝝ ingrediē ecclesiā gentiū: ⁊ fidelibus exponit sacramēta celestia. vñ sequit: Et accesserūt ad eū disc. ei⁹. d. Edis. no. para. çiça. agri. CHRY. Cū aliq̄n volētes discere formidauerint interrogare: nūc libere interrogāt ⁊ ꝓfisi sunt: q̄n audierāt: Uobis datum ē nosse mysteriū regni dei. iōq̄s singulariter interrogant: nō multitudinē emulātes: q̄bus nō erat datū. Dimittūt aūt parabolā fermēti ⁊ synapis vt manifestiores. Interrogāt autē de parabola çiçaniorū: q: hz cōuenientiā ad pmissā parabolā de semine: ⁊ aliq̄d āplius ostēdit. dñs aūt q̄ esset parabola exponit. vñ sequit: Qui rōdens ait eis: Qui se. bo. se. ē fil. hois. REMI. Ideo aūt dñs se filiū hominis appellauit: vt hoc iudicio nobis exemplū humilitatis relinq̄ret. sine q: futurū erat vt hereticī negarēt eū verum hoiem eē: sine vt ꝑ humanitatis fidē possimus cōscēdere ad diuinitatis cognitionē. Sequit: Ager aūt ē mūdus.

GLO. Cū aūt ipse sit q̄ seminat agrū suū: manifestū est q̄ pñs mūdus ē eius. Sequit: Bonū vo semē hi sūt fi. regni. REMI. i. sancti ⁊ electi viri q̄ inter filios regni cōputanē. AVG. ꝓtra faustū: Çiçania aūt exponit dñs nō aliq̄ falsa veris scripturis imissa: sicut maniche⁹ interpretatur: ſz oēs filios maligni. i. imitatores diabolice falsitatis vñ sequit: Çiçania aūt sūt fi. neq̄. Per quos oēs ipios ⁊ malignos vult intelligi. AVGV. de q̄. euā. Dis aūt īmūdicia in segete çiçania dicunt. Sequit: Inimicus aūt q̄ se. ea ē diabolus. CHRY. Etenīz hoc diabolice est

machinationis

machinatiōis vitati semp inserere erroē. Sequit: Messis vo psū.se.ē. Alio aūt loco ait: de samaritanis loquēs: Leuate oculos vros ⁊ cōsiderate regiōes: qm iam albe sunt ad messem. ⁊ rursus: Messis quidē multa oparij aūt paucī. in qbus vbis messem dicit iam adesse. Qualiter g h eā dicit eē futurā? Sz sciendū q in alia significatiōe messem dicit: vn ⁊ ibi dicit q alius ē q seminat ⁊ alius q metit. h aūt eundē dicit eē q seminat ⁊ q metit: qm ibi non ad sui differentiā: sz apl'oz pphetas induxit. Eteniz ipse christus p pphetas seminauit in iudeis ⁊ samaritanis. Idē g nominat semē fm aliud ⁊ aliud. Cū eniz de obediētia loqtur: ⁊ pluasione ad fidē h vocat messem: sic in quo totū pficit. Sed cū incrit de fructu auditiōis verbi dei: tūc cōsūmationē dicit messem sic hic. REMI. Per messem eniz designat dies iudicij in quo separandi sūt boni a malis: qd fiet ministerio angelorz. vn infra dī: q veniet filius hominis cū agelis suis iudicare. ppt qd sequitur: Messores aūt angeli sunt. Sequit: Sic g çiça. colli. ⁊ igni cōbu. sic erit in plū. scli. Mit. fi. ho. age. su. ⁊ colli. de reg. ei' oia scan. ⁊ eos q fa. iniqtatē. AVG. xx. de ciui. dei: Nunqd de regno illo vbi sunt nulla scadala: de regno g isto eius qd ē hic. s. eccl'ia colligent. AVG. de q. euan. Q: autē pmo separē çiçania hoc ē: q: tribulatiōe pcedēte separabunt impij a pijs: qd p bonos angelos intelligit fieri: q: officia vindicte pñt implere boni bono aio: quō lex: quō iudex: officia vo misericordie mali implere non pñt. CHRY. Vel pōt intelligi de regno celestis ecclesie: ⁊ tūc ondit h duplex pena: videlz q excidunt a glia: in hoc qd dicit: Et colligēt de regno eius oia scandala. s. ne scandala in regnū eius intrēt. ⁊ hoc q pburunt in hoc qd subdit: Et mittēt eos in caminū ignis. HIER. Oia aūt scandala referunt ad çiçania. hoc aūt qd dicit: Et colligēt de reg. ei' oia scan. ⁊ eos q fa. iniqtatez. inter hereticos ⁊ scismaticos q faciūt iniquitatē voluit distinguere: vt p eos q faciūt scadala intelligant heretici: p eos vo q faciūt iniqtates: intelligant scismatici. GLO. Vel alit: Per scandala pñt intelligi illi q pbent, primo occasionez offensionis aut ruine: p faciētes iniqtatē quoscūq; peccātes. RABA. Obserua qd dicit: Et eos q faciūt iniquitatē: no q fecerūt: q: non q cōuersi sūt ad pniam: sz solū q pmanent in peccatis: eternis cruciatib' mācipādi sunt. CHRY. Vide aūt ineffabilē dei amorē ad hoies. Est. n. ad bnficia, pmptus ⁊ ad penaz tardus. cū. n. seminat p se ipsū seminat: cū aūt punit: p alios. mittit enī ad h angelos suos. Sequit: Ibi erit fle. ⁊ strī. dentium. REMI. Dis vbis demonstrat vera corporū resurrectio: nihilominus oñdit p h duplex pena inferni. s. nimij caloris: ⁊ nimij frigoris. sic aūt scandala referunt ad çiçania: ita iusti reputant in filios regni de qbus sequit: Tūc iusti fulgebūt sic sol in regno patris eorz. in pñti eniz sclo fulget lux scōrū corā hoibus: post plūmationē aūt mūdi ipsi iusti fulgebūt: sic sol i regno pris sui. CHRY. Nō q: ita solū sic sol: sz q: h sidere aliud mag' luculetu nō noscim': cognitis nobis vnt exēplis. REMI. Q: aūt dicit: Tūc fulgebūt: intelligendū ē q: ⁊ nūc fulget in exemplū alioz: sz tūc fulgebūt sic sol ad laudandū deū. Sequit: Qui hz aures audiēdi audiat. RABA. i. q hz intellectū itelligat: q: mystice hec oia intelligēda sūt.

¶ Sile ē regnū celorū thesauro abscondito in agro quē q inuenit hō ascōdit: ⁊ pre gaudio illi' vadit ⁊ vēdit vniuersa q hz: ⁊ emit agrū illū.

CHRY. Parabole qs supra oñs posuerat de fermēto ⁊ synapi ad vtutē euāgelice pdicatiōis referunt: qm supabit orbē terrarū. nūc aūt vt pciositatē ⁊ magnificētiaz eius sdē oñderet: pponit parabolā de thesauro ⁊ margarita dicens: Sile ē reg. ce. the. abscon. in agro. Predicatio eniz euāgelij occultata ē in mūdo. ⁊ si nō vēdideris oia: nō emes eā: ⁊ cū gaudio hoc oporet facere. vn sequit: Quē q inuenit hō abscōdit. HILA. Hic qdē thesaur' gratis inuenit. Euāgeliorz eniz pdicatio in absoluto est. Sz vtēdi ⁊ possidēdi h' mōi thesauri cuz agro potestas nō pōt esse sine pcio: q: celestes diuitie nō sine dāno seculi possident. HIER. Q: aūt abscondit nō de inuidia facit: sz more seruātis ⁊ nolētis pdere abscōdit in corde: quē pristinis ptulit facultatib'. GRE. in ho. Uel aliter: Thesaur' in agro abscōditus ē celeste desiderium. Ager vo in quo thesaur' abscondit ē disciplina studij celestis: quē. s. thesaurū cū inuenit homo abscōdit. s. vt seruet: q: studiū celestis desiderij a malignis spiritib' custodiri nō sufficit ei q hoc ab humanis laudib' nō abscondit. in pñti etenim via ālī in vta sum': qua ad patriaz pgim'. Maligni aūt spūs iter nostrū ālī quidam latrūculi obsident. Deprecdari g desiderāt: q thesaurū publice portāt in via. Hoc aūt dico: nō vt primi nri opa nra nō videāt: sz vt p hoc qd agimus: laudes exteri' nō qramus. Celorz autē regnū iccirco terrenis reb' sile dī: vt ex his q anim' nouit surgat ad incognita: vt p hoc q scit notū diligere: discat ignotū amare. Sequit: Et pre gau. illi' va. ⁊ vē. vniuer. q hz: ⁊ emit agrū illū. Agrū, pfecto vēditis oibus cōparat: q voluptatib' carnis renūciās: cūcta sua terrena desideria p disciplinē celestis custodiā calcat. HIER. Uel thesaur' iste in quo sūt oēs thesauri sapie ⁊ scie abscōditi: aut de' vbū ē q in carne christi videt abscōditus: aut scē scripture in qbus reposita ē noticia saluatoris. AVG. de que. euā. Hūc aūt thesaurū dixit in agro abscōditū. s. duo testamēta in ecclia: q cū qs ex parte intellectus attigerit: sentit illic magna latere ⁊ vadit ⁊ vendit oia sua ⁊ emit illū. i. pcēptu tēporalū parat sibi ociū: vt sit diues cognitione dei.

¶ Itez sile ē regnū celorz homini negociatori qrēti bonas margaritas. Inuēta aūt vna pciosa margarita abijt ⁊ vēdidit oia q habuit ⁊ emit eā. CHRY. Euāgelica pdicatio nō solū lucrū multiplex pbet: sz ⁊ pciosa ē vt margarita. Vñ p' parabolā de thesauro ponit parabolā de margarita dicēs: Itez simile ē reg. ce. homi negociatori. In pdicatiōe eniz duo oz adesse. s. ab hui' vite negocijs separari: ⁊ vigilantē eē qd negociatio designat: vna aūt ē veritas ⁊ nō pnta: ⁊ pter h vna margarita dī inuēta. Et sic q margarita hz: ipse qui dē nouit q diues ē: alijs vo nō ē cognitus multotiēs eā manu detinēs ppt eius puitatē: ita ē in pdicatiōe euangelij. q eniz eā detinēt: sciūt se diuites eē. Infideles aūt hūc thesaurz nesciētes diuitias nras ignorāt. HIER. Bone aūt margarite pñt intelligi lex ⁊ pphete. audi g martion ⁊ manichee q bone margarite sūt lex ⁊ pphete. Una ergo pciosissima margarita ē scia saluatoris ⁊ sacrm passionis ⁊ resurrectiōis illius: qd cū inuenerit hō negociator: sīlis pauli apli: oia legis, pphetarūq; mysteria ⁊ obseruatiōes pstinas in qbus inculpate vixerat: ālī purgamēta pdēnit vt ipz lucrifaceret: nō quo iuētio bone margarite pdēnatio sit veterū margaritarū: sz quo cōparatione eius oīs alia gēma sit vilior. GLO. Uel p margarita pciosa intelligit celestis vite dulcedo: quā inuenta oia vēdēs emit: q: q celestis vite dulcedinē inquātū possibilitas admittit pfecte cognouerit ea q in terris amauerat: libēter cūcta derelinquit: deforme conspicit qcqd de terrene rei placebat specie: q: sola pciose margarite claritas fulget in mēte. AVG. de q. euā. Uel hō cū qrat bonas margaritas: inuenit vna pciosaz: q: qrens hoies bonos cū qbus vtili' viuat: inuenit vnū sine pctō iesū christū: aut pcepta qrens: qbus seruatis cū hoibus recte cōuerset. Inuenit dilectionez, primi: in quo ex vno dicit apls oia cōtineri: aut bonos intellectus qrens inuenit illuz vnuz q cūcta ptinent: in pncipio erat vbū: qd ē lucidū cādore veritatis: ⁊ solidū firmitate eternitatis: ⁊ vndiq; sibi sile pulchritudine vitatis. q. de' penetrata testudine itelligēd'

ē. Quodlibet vo illoꝝ trū sit: vel si aliud occurrere potuerit: qō margarite vnius ꝑciose noie significet: ꝑciū ei' ē nosipsi: q̄ ad eā possidēdā nō sumus liberi nisi oibus ꝑ nr̄a liberatiōe ꝓtēptis q̄ tpaliter possident. Uēditis. n. reb' nr̄is: nullū aliud ꝑciū maius accipim' q̄ nosipsos: q: talib' implicari nr̄i non eramus: vt rursus nos pro illa margarita demus: non quia tantū valet: sed quia plus dare non possumus.

¶ Item simile est regnū celorū sagene misse in mari: ⁊ ex omni genere piscīū congreganti: quā cū impleta esset educētes: ⁊ secus littus sedentes elegerūt bonos in vasa sua: malos autē foras miserūt Sic erit in consūmatione seculi: Exibunt angeli: ⁊ separabunt malos de medio iustoꝝ ⁊ mittēt eos in caminū ignis: ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū.

¶ CHRY. Postq̄ ꝑ ꝑdictas parabolas euāgelicā ꝑdicationē cōmendauerat: vt nō ꝓfidamus in ꝑdicatiōe solū: neq̄ fidē nobis estimem' sufficere ad salutē: aliā parabolā terribilē subdit dicēs: Item simile est reg. ce. sage. mis. in mari. HIER. Impletio enim hieremie vaticinio dicētis: Ecce ego mittā ad vos piscatores multos. postq̄ aūt audierūt petrus ⁊ andreas: iacobus ⁊ ioānes: Secq̄mini me: faciā vos piscatores hominū: cōtexerūt sibi ex veteri ⁊ ex nouo testō sagenā euāgelicoꝝ dogmatū: ⁊ miserūt eā in mare hui' sclī: q̄ vsq̄ hodie in medijs fluctib' tendit: capiēs de sallis ⁊ amaris gurgitib' dcqd incideret. i. bonos hoies ⁊ malos: ⁊ hoc ē qō subdit: Ex oi ge. pis. ꝓgregāti. CHRY. Uel aliter: Scā ecclīa sagene ꝓparat: q: ⁊ piscatorib' ē ꝓmissa q̄ ꝑ eā dsq̄ ad eternū regnuꝝ a pūtis sclī fluctibus trahit: ne eterne mortis ꝑfūdo mergat: q̄ ex omni genere piscīū ꝓgregat: q: ad pctōrū veniā sapiētes ⁊ fatuos: liberos ⁊ seruos: diuites ⁊ pauperes: fortes ⁊ infirmos vocat. Que sagena. s. tūc vniuersaliter cōplet: cū in fine suo humani generis sūma ꝓcludit. vñ sequit: Quā cū imple. cēt edu. ⁊ sec' lit. sedē. ele. bo. in va. sua: ma. aūt fo. miserūt. Sic. n. mare seculū: ita sclī finē significat littus maris: in quo. s. fine boni pisces ī vasis elīgunt: mali ꝑꝗciunt foras: q: ⁊ electus dsq̄ in tabernacula cēna recipit: ⁊ interni regni luce ꝑdita ad exteriores tenebras reprobi ꝑtrahunt. Nūc enim malos bonosq̄ cōiter q̄si ꝑmixtos pisces fidei sagena cōtinet: sī littus indicat sagena ecclīe dd trahebat. HIER. Dū enim sagena extrahet ad littus: tūc verū secernēdoꝝ piscīū iudicium demonstrabit. CHRY. Quid aūt distat hec parabola a parabola ꝗcanionū? Etenim illic hi dē saluant: hi autē peūt: sic ⁊ h. sī illic dē, ꝑpē praauoꝝ dogmatū heresim: ⁊ in anteriori parabola de semine: q: nō attendebāt q̄ dicebant: h aūt, ꝑpē vite neqtiā, ꝑpē quā q̄uis ⁊ piscatiōe capti. i. cognitiōe dei fruētes non possūt saluari. Ne aūt audiēs qm̄ malos foras miserūt estimes hāc penā nō esse piculosā: ꝑ expositionē ei' grauitatē oñdit dicēs: Sic erit in cōsū. sclī: exibūt ageli. q̄uis alibi dicat: q̄ ipse segregabit eos: sic separat pastor oues: hic ageros hoc facere dicit: sic ⁊ in parabola ꝗcanionū. GRE. in ho. Timēdū ē autē hoc poti' q̄ exponēdū. apta enim voce tormēta peccantiū dicta sūt: neqs ad ignorātie sue excusationē recurreret: siqd de eterno supplicio obscure diceret. ¶ RABA. Cū. n. venerit finis mūdi: tūc verū secernendoꝝ piscīū iudiciū demōstrabit: ⁊ q̄si in quodā qetissimo portu boni mittent in vasa celestiū māsionū: malos aūt torrendos ⁊ exiccādos: gehēne flāma suscipiet.

¶ Intellexistis hec oia? Dicūt ei: Etiā. Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno celorū similis ē homini patrifamilias: qui profert de thesauro suo noua ⁊ vetera.

¶ CHRY. Recedētibus turbis dñs discipliis in parabolis loquit: ex q̄bus sapiētiores sūt facti: ita q̄ intelligūt q̄ dicunt. Quo circa dicit eis: Intellexistis hec oia: dicūt ei: Etiā. HIER. Ad apl'os enim ꝑtinet fīmo ē: quos nō vult audire tm̄ vt ꝑpl'm: sī etiā itelligē vt mgr'os futuros CHRY. Deinde q: intellexerūt: rursus eos laudat. vñ sequit: Ait illis: Ideo omis scriba do. in re. ce. si. ē hoi pri/fa. q̄ ꝑfert de thesau. suo no. ⁊ vetera. AVG. xx. de ci. dei: Nō dixit Uetera ⁊ noua. qō vtiq̄ dixisset nisi maluisset, merito rū ordinē seruare q̄ tēporū. Manichei etiā dū sola dei ꝓmissa noua tenere se arbitrant: remanēt in vetustate carnis: ⁊ nouitatē inducūt errores. AVG. de q. euā. Utrū aūt ista cōclusiōe exponere voluit quē dixerit thesaurū in agro abscōditū: qm̄ scē scripture intelligunt q̄ noie duoꝝ testamētoꝝ noui ⁊ veteris ꝓcludunt: an oñdere voluit eū doctū habēdū in ecclīa q̄ etiā scripturas veteres parabolis explicatas intellexerit: ab istis nouis accipiēs regulas: q: ⁊ ista dñs ꝑ parabolas enūciauit vt si ipse in q̄ illa cōplent ⁊ manifestant: ꝑ parabolas adhuc loq̄t donec passio ei' velū discindat: vt nihil sit occultū qō nō reuelet: multomagis illa q̄ tam longe de illo scripta sūt parabolis operta esse nouerimus: q̄ cū iudei ad litterā accipiāt noluerūt esse docti in regno celorū.

GRE. Sed si ꝑ nouū ⁊ vetus qō dī vtrūq̄ testm̄ accipimus: Abraā doctū fuisse denegam': q̄ noui ⁊ veteris testamēti etsi facta nouit: minime vba nūciauit. Moysen q̄ patrifamilias ꝓparare nō possum': q: etsi testm̄ edocuit vetus: noui tm̄ dicta nō ꝑtulit. Sed in eo qō hic dī: intelligi valet: q: nō de his q̄ fuerāt sī de his q̄ ē ī ecclīa poterāt loq̄bant: q̄ tūc noua ⁊ vetera ꝑferūt: cū vtriusq̄ testamēti ꝑdicamēta vocib' ⁊ moribus loquunt. HILA. Discipulis enim ē locut': quos scribas ꝓpter sciam nūcupat: eo q̄ intellexerint ea q̄ ille noua ⁊ vetera. i. in euāgelijs ⁊ lege ꝑtulit: q̄ sūt ⁊ eiusdem patrifamilias: vniusq̄ vtraq̄ thesauri: ipsos etiā sub patrifamilias nomie sibi ꝓparat: eo q̄ doctrinā de spūsci thesauro suo nouoꝝ ac veterū sūt adepti. HIERO. Uel aplī instructi scribe dicunt: q̄si notarij saluatoris: q̄ vba illi' ⁊ ꝑcepta signabāt in tabulis cordis carnalib' regnorū celestiū sacramētis: ⁊ pollebāt opibus pīfamilie: eūgiētes de thesauro doctrinarū suarū noua ⁊ vetera: vt q̄cquid in euāgelio predicabāt legis ⁊ ꝓphetarū vocib' cōprobarēt. Uñ ⁊ spōsa dicit in cantico canticoꝝ: Noua cū veterib' fratruelis me' seruaui tibi. GRE. Uel aliter: Uetus est vt, ꝑ culpa humanū gen' in eterna pena intereat: ⁊ nouū vt ꝓuersus in regnū viuat. Prius aūt de regni similitudine thesauꝝ inuētū ac margaritā bonā ꝑtulit: postmodū inferni penas de maloꝝ cōbustione narrauit: atq̄ in cōclusione subiūgit: Ideo doctus scriba. Ac si dicat: Ille in scā ecclīa doctus ꝑdicator ē: q̄ ⁊ noua scit, ꝑferre de suauitate regni: ⁊ vetusta dicē de trore supplicij: vt vel pene terreant quos premia non inuitant.

¶ Et factū ē cū ꝓsūmasset iesus pabolas istas: transijt inde. Et veniēs in patriā suā docebat eos in synagogis eorū: ita vt mirarent ⁊ dicerēt: Unde huic sapientia hec ⁊ virtutes? Nōne hic est fabri filius? Nōne mater eius dicit maria: ⁊ fratres eius iacobus ⁊ ioseph ⁊ simō ⁊ iudas: ⁊ sorores eius nōne oēs apud nos sūt? Uñ ergo huic omnia ista? Et scandaliçabant in eo. Iesus autē dixit eis: Nō est prophēta sine honore nisi ī patria sua ⁊ ī domo sua. Et fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

¶ HIERO. Post parabolas q̄s dñs ad ꝑpl'm ē locut': ⁊ q̄s soli aplī intelligūt: trāsijt in patriā suā vt ibi aptius doceat. Et hoc ē qō dī: Et factū est cū consū. iesus para. istas trāsijt inde ⁊ ve. in pa. suā docebat eos ī syna. eoꝝ.

AVG. de con.

AVG. de cõ. euã. A supiori sermone parabolarũ ista rũ sic trasit: vt nõ oñdat consequẽtis ordinis necessitatẽ: ꝑsertim qꝛ marc' ab istis parabolis nõ in qõ matthe': sꝛ in aliud intẽdẽs in qõ ⁊ lucas: ita cõtexuit narrationẽ: vt credibilius oñdat hoc eẽ potius ꝓnter gestũ qõ ipsi duo ꝓnter adiungũt de naui. s. in q̃ dormiebat iesus: ⁊ de miraculo expulsoꝝ demoniorũ: q̃ matthe' supius recolens inꝓsuit. CHRY. Patriã aũt ei' ꝯ naçareth vocat. nõ eni fecẽ ibi vtutes multas: vt ifra dicꝭ sꝛ i capharnaũ fecẽ multa signa. sꝛ doctrinã eis oñdit nõ minorẽ admirationẽ ꝯtẽ q̃ signa. REMI. In synagogis aũt docebat: vbi plurimi ꝓueniebat: qꝛ ꝓpter multoꝝ salutẽ de celis descendit ad terras. Sequ: Ita vt mirarent: ⁊ dicerẽt: vnde huic sa. hec ⁊ virtutes? Sapia refert ad doctrinã: virtutes vo ad miraculoꝝ opationẽ. HIER. Mira stulticia naçarenorũ. Mirant vñ habeat sapiam ⁊ virtutes: sꝛ error in pmptu ẽ: qꝛ fabri filiũ suspicant. vñ ⁊ dicũt: Nõne hic est fabri filius. CHRY. Per oia q̃ erãt insensati vilipẽdẽtes eũ ab eo q̃ estimabat eẽ pꝛ q̃uis multa boꝝ exempla hãtes in antiqs tpib' ⁊ patrũ ignobiliũ nobiles videtes filios: eteni David cuiusdã agricole iesse fuit fili': ⁊ Amos cuiusdã pastoris ⁊ ipse pastor. Oportebat. n. ꝓpꝯ hoc maxime eũ honorare: qm̃ a talib' existens talia loq̃bat. Ex hoc eni erat manifestũ qm̃ nõ ex humana diligẽtia erat: sꝛ ex diuina grã. AVG. in ser. de nati. Est aũt pat' christi faber de': q̃ totius mũdi opera fabricatus ẽ: arcã noe disponebat: moysi tabernaculꝭ ordinauit: arcam testamẽti instituit. Fabrũ dixerꝭ q̃ mentẽ rigidã explanat: ac cogitatiões superbas excidit. HILA. Fabri etiam ꝯ erat fili': ferrũ igne vincẽtis ratiõe: icli virtutẽ iudicio decoquẽtis massãq̃ formãtis in oẽ opus vtilitatis hũane formã. s. corporũ nrorũ in diuersa mẽbrorũ ministeria: ⁊ ad oia eterne vite opa fingẽtis. HIER. Cũ aũt errẽt in patre: nõ ẽ mirãdũ si errẽt in fatib'. vñ subdit: Nõne eius mr̃ dr̃ maria: ⁊ frẽs ei' iacobus ⁊ ioseph ⁊ simon ⁊ iudas: ⁊ sorores eius nõne apud nos oẽs sũt? HIER. cõtra heluidiũ. Frẽs dñi hic appellant filij matrere ei' marie: ⁊ hec ẽ mr̃ iacobi ⁊ ioseph. i. maria cleophe vxor alphei. ⁊ hec dicã ẽ maria mr̃ iacobi minor. AVG. de q̃. euã. Nõ q̃ mirũ ẽ dictos eẽ frẽs dñi ex mr̃no gene q̃scũq̃ cognatos: cũ etiã ex cognatiõe ioseph dici potuerint fratres eius ab illis q̃ eius patrẽ dñi esse arbitrabant. HILA. Inhonorat q̃ dñs a suis: ⁊ quãq̃ docẽdi prudẽtia ⁊ opandi virtus admirationẽ ꝓmoueret: non tñ credunt hec in noĩe dñi agere: ⁊ pẽne artis quodã obprobrio lacessunt. Inter tot q̃ magnifica q̃ gerebat: corpis ei' cõtemplatiõe cõmouebant. ⁊ ió dicũt: Unde huic oia ista? Sequit: Et sic scãdaliçabant in eo. HIER. Error iudeorũ salus nr̃a ẽ ⁊ hereticoꝝ cõdẽnatio: intãtũ eniꝭ cernebant hoiem iesũ christũ vt putarẽt filiũ fabri. CHRY. Intuere eniꝭ christi mãsuetudinẽ ꝓuitiat' ẽ: sꝛ cũ multa mãsuetudine rñdit. vñ sequit: Jesus aũt dixit eis: Nõ ẽ propheta sine honore: nisi in patria sua ⁊ i domo sua. REMI. Prophetã seipsũ appellat: qõ ⁊ moyses manifestat cũ dicit: Prophetã suscitabit de' de fratrib' vestris vobis. Et hoc sciendũ qꝛ nõ solũ christus q̃ ẽ caput omniꝭ ꝓphetarũ: sꝛ etiã hieremias daniel ⁊ ceteri minores ꝓphete maioris honoris ⁊ dignitatis fuerũt apũ exteros q̃ apud suos. HIER. Propemodũ eniꝭ nãle ẽ ciues sẽper ciuib' inuidere. nõ eniꝭ cõsiderãt pñtia fieri opa: sed fragilis recordant infantie: q̃si nõ ⁊ ipsi p eosdẽ etatũ gradus ad maturã etatẽ venerint. HILA. Inhonorabilẽ etiã ꝓphetã in patria sua esse rñdit: qꝛ in iudea cẽt vsq̃ ad crucis sniam cõdẽnãdus: ⁊ qꝛ penes solos fideles dei virt' ẽ: ⁊ ꝓpter eoꝝ incredulitatẽ opibus diuine virtutis abstinuit. vñ sequit: Et nõ fecit ibi virtutes multas ꝓpꝯ incredulitatẽ eoꝝ. HIER. Nõ q̃ etiã incredulis facere nõ potuit vtutes multas: sꝛ ne multas faciens virtutes ciues incredulos ꝓdẽnaret. CHRY. Si aũt admiratio eis adueniebat ex miraculis: q̃re nõ multa fecit? qꝛ nõ ad ostẽtationẽ suã inspiciebat: sꝛ ad ea q̃ aliqs erãt vtilia. hoc igit nõ ꝓueniẽte de'pexit: q̃ erat suiipsius: vt nõ penã ei' augeat. Cur igit vel pauca fecit signa? vt nõ dicant: Si vtiq̃ facta cẽnt signa nos credidissem'. HIE. Põt etiã aliter intelligi q̃ iesus despiciat in domo ⁊ in patria sua: hoc ẽ in populo iudeoꝝ: ⁊ ió ibi pauca signa fecerit: ne penitus inexcusabiles ficrẽt. maiora aũt signa quotidie in gẽtibus p apl'os facit: nõ taꝭ in sanatione corporũ q̃ animarũ salute.

CA. XIIII.

In illo tempore audiuit herodes tetrarcha famam iesu: ⁊ ait pueris suis: Hic ẽ ioãnes baptista: ipse surrexit a mortuis: ⁊ ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit ioãnem ⁊ alligauit eum: ⁊ posuit in carcerem ꝓpter herodiadẽ vxorẽ fratris sui. Dicebat eniꝭ illi ioãnes: Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit populũ: quia sicut prophetam eum habebant.

GLO: Quia supra euãgelista oñderat quõ pharisei christi miracula calũniant: cõciues aũt ei' hic admirantes christũ tñ ꝓtẽnebant: refert nũc quã opinionẽ ex auditis miraculis herodes de christo cõcepat. vñ dr̃. In illo tpe audiuit herodes tetrarcha famã iesu. CHRY. Nõ absq̃ cã hic tps euãgelista designat: sꝛ vt discas tyrãni supbiã ⁊ negligentiã. neq̃ enim a principio didicit ea q̃ erãt a christo: sꝛ post plurimũ tps: sic etiã multi q̃ i potestatibus sũt multa electiõe circũdati huiusmõi tarde addiscũt: qꝛ nõ multã horũ faciũt curã. AVG. de cõ. euã. Dixit aũt matthe' in illo tpe: nõ i illo die: vel ipsa hora. nã ⁊ marc' quidẽ hoc eodẽ mõ dicit: sꝛ nõ eodẽ ordine. sed postq̃ discipulos ad ꝑdicandũ misit: nulla tñ facta necessitate qua hoc ꝓueniẽter gestũ eẽ intelligeret. Lucas etiã narrandi eius ordinẽ tenet quẽ ⁊ marcus: nec ipse tñ rerũ gestarũ ordinẽ fuisse eundẽ credi cogit. CHRY. Uide q̃ q̃ magnũ qd ẽ virtus: nam ⁊ defunctũ ioãne herodes formidauit: ⁊ de resurrectione philosophat: ⁊ ió sequit: Et ait pueris suis: hic ẽ ioãnes baptista: ipse surrexit a mortuis: ⁊ ió virtutes opant in eo. RABA. Sꝛ quãta ẽ iuidia iudeoꝝ ex isto loco docemur. Joãne. n. a mortuis potuisse resurgere nullo attestãte herodes alienigena nũciauit: Judei vo christũ quẽ ꝓphete ꝑdixerant nõ resurrexisse: sꝛ furtim ablatũ eẽ credere malunt: i quo insinuat q̃ ꝓmptior ẽ anim' gentiũ ad credulitatem q̃ iudeoꝝ. HIERO. Quidã aũt ecclesiasticoꝝ interpretꝭ querit q̃re herodes ista sit suspicatus: vt puter ioãnem a mortuis resurrexisse: q̃si alieni erroris nob reddenda sit ratio: aut ex his vbis habeat occasionẽ heresis metemschoseos: q̃ post multos ãnoꝝ circulos in diuersa corpora dicit aias insinuari: cũ eo tpe quo ioãnes decollatus ẽ dñs. xxx. ãnoꝝ esset. RABA. Bene autẽ de resurrectionis virtute oẽs senserũt: q̃ maioris potẽtie sũt sci futuri cũ a mortuis resurrexerint: q̃ fuere duꝭ adhuc carnis infirmitate grauarent. ꝓpterea dicit: Et ió virtutes opant in eo. AVG. de con. euan. Lucas aũt dicit: Et ait herodes: Joãnẽ ego decollaui: q̃s ẽ iste de q̃ audio talia? Quia q̃ hesitãtẽ lucas ꝓmemorauit herodẽ: intelligendũ ẽ aut post hãc hesitationẽ ꝓfirmasse in animo suo qõ ab aliqs dicebat: cũ dixit pueris suis sicut ꝯ matthe' narrat: hic ẽ ioãnes baptista. ita ꝓnũciãda sũt hec vba: vt hesitantẽ adhuc iudicẽt. vtroq̃ eniꝭ mõ ꝓnũciari põt: vt aut ꝓfirmatũ eũ ex alioꝝ vbis accipiam': aut adhuc eũ hesitantẽ vt lucas ꝓmemorat. REMI. Forte aũt q̃ret aliqs: q̃re dicat matthe': In illo tpe audiuit herodes: cũ longe supius dicat q̃ mortuo herode reuersus ẽ dñs ex egypto? Sꝛ hec qõ soluit si ũtelligat duos fuisse hero-

des. mortuo nãq; priore herode successit ei archelaus fili⁹ ei⁹: q̃ post. x. ános relegatus ē apud viēnã vrbē gallie. deinde cesar augustus iussit diuidi illud regnũ in tetrarchias: ⁊ tres partes dedit filijs herodis. Iste ḡ herodes q̃ ioãnē decollauit: ē fili⁹ maioris herodis sub quo dñs natus ē. ⁊ vt hoc oñderet euãgelista addidit Tetrarcha.

¶ GLO. Quia vo dixerat de opinione resurrectionis ioãnis: cũ nihil de morte dixisset: ñ reuertit ⁊ narrat ꝗliter obiecit. CHRY. Et hãc historiã nobis euãgelista non ꝓncipaliꝫ inducit: q; totũ studiũ fuit ei dicere de christo ⁊ nihil aliud: nisi ad hoc ꝓferre debēt. Dicit ḡ: Herodes tenuit ioãnē ⁊ alligauit eũ. AVG de con. euã. Lucas q̃dē nõ eodē ordine id recordat: sz circa baptismuz quo dñs baptiçat⁹ ē. vñ hoc ꝓoccupasse itelligit: vt narret q̃d multo post factũ ē. Cũ. n. ꝓmemorasset ioãnes verba de dño q̃ vētilabrũ in manu ei⁹ sit: cõtinuo hoc subiecit: q̃d nõ ꝓtinuo factũ eē ioãnes euãgelista exponit: cũ ꝓmemoret postea q̃ baptiçat⁹ ē iesus isse euz in galileã: ⁊ post redisse in iudeã: ⁊ ibi baptiçasse circa iordanē ãteq̃ ioãnes in carcerē missus esset. Sz nec matthæus nec marcus eo ordine de ioãne in carcerē misso in sua narratione posuerunt: quo factũ apparet in eorz scriptis. nam ⁊ ipsi dixerũt tradito ioãne dñm isse in galileã: ⁊ post multa q̃ fecit ibi ex occasione fame veniētis ad herodē: de christo narrant omnia q̃ de ioãne fuerũt incluso ⁊ occiso. Causam autē quare positus sit in carcerē oñdit cũ dicit: Propē herodiadē vxorē frris sui. Dicebat. n. illis Ioannes: Nõ licet tibi habē eã. HIE. Uet⁹ narrat historia: philippũ herodis maioris filiũ frem hui⁹ herodis duxisse vxorē herodiadē filiã arethe regis arabũ: postea vo socerũ ei⁹ exortis dbusdã ꝓtra generũ simultatib⁹ tulisse filiã suã: ⁊ in dolorez prioris mariti herodis inimici eius nuptijs copulasse. ḡ ioãnes baptista q̃ venerat ī spũ ⁊ virtute helie: eadē auctoritate qua ille achab corripuerat ⁊ ieçabel arguit herodē ⁊ herodiadē q̃ illicitas nuptias fecerit: et non liceat fratre viuēte germano vxorē ei⁹ ducere: malēs periclitari apud regē q̃ ꝓpter adulationē eē ĩmemor ꝓceptorũ dei. CHRY. Non tñ vxori loquitur sed viro eius: qm principalior erat hic. forsan enim legem iudeorum tenebat: ⁊ ideo ioãnes eum ab adulterio prohibuit. Sequitur: Et volens eum occidere timuit populum.

HIERO. Seditionem quidem populi verebatur propter ioãnem a quo sciebat turbas in iordane plurimas baptiçatas: sed amore vincebatur vxoris: ob cuius ardorem etiã dei precepta neglexerat. GLO. Timor eni dei corrigit: timor hoiuz differt: sz volũtate nõ aufert. vnde et auidiores reddit ad crimẽ quos aliq̃n suspēdit a crmie.

¶ Die autez natalis herodis: saltauit filia herodiadis in medio: ⁊ placuit herodi. Unde cum iuramento pollicitus est ei dare: quodcũq; postulasset ab eo. At illa ꝓmonita a matre sua: Da mihi inquit hic in disco caput ioãnis baptiste. Et cõtristatus est rex. propter iuramentũ autez ⁊ eos q̃ pariter recũbebant iussit dari. Misitq; ⁊ decollauit ioãnem in carcere. Et allatuz est caput eius in disco: ⁊ datuz est puelle ⁊ illa attulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius ⁊ sepelierunt illud: ⁊ veniētes nũciauerũt iesu.

¶ CHRY. Postq̃ enarrauit euangelista incarcerationē ioãnis: ꝓsequit de occisione ipsi⁹ dicēs: Die aũt natalis herodis saltauit filia herodiadis in medio. HIE. Nullũ iuenim⁹ aliũ obseruasse die natalis sui nisi herodē ⁊ pharaonē: vt quorũ erat par ipietas eēt vna solēnitas. REMI. Et sciēdũ q̃ ꝓsuetudo ē nõ solũ diuitũ sz etiã pauperũ mulierũ: ita pudice filias suas nutrire: vt vix ab extraneis videant. Hec aũt ipudica mulier ipudice filiã suã nutriuit: quã nõ docuit pudorē sz saltationē. Nec minus reꝑhēdendus ē herodes q̃ oblitus ē domũ suã eē aulã regiã quã ꝑdcã mulier fecerat theatrũ. vñ sequit. Et placuit herodi. vñ cũ iuramẽto pollicit⁹ ē ei dare quodcũq; postulasset ab eo. HIERO. Ego aũt nõ excuso herodē q̃ inuit⁹ ⁊ nolēs ꝓpt iuramẽtũ homicidũ fecerit: q̃ ad hoc forte iurauit vt future occisiõis machinas ꝓpararet: alioq̃n si ob iusiurandũ fecisse se dic: si matris: si pēis postulasset interitũ factur⁹ fuerat: an nõ: q̃d i se ḡ repudiatur⁹ fuit: ꝓtēnere debuit in ꝓpheta. ISIDO. In malis ḡ promissis rescide fidē. Impia ē, pmissio q̃ scelere adimplet. Illud nõ ē obseruãdũ sacrm quo malũ icaute, pmittit. Sequit: At illa ꝓmonita a mre sua: da mihi inquit hic in disco caput ioãnis baptiste. HIERO. Herodias enizz timēs ne herodes aliq̃n resipisceret vel philippo frri amic⁹ fieret: atq; illicite nuptie repudio solverent: monet filiã vt in ipso statim cõuiuio Ioãnis caput postulet: digno opi saltatiõis dignũ sãguinis ꝓmium.

CHRY. Duplex ē aũt hic puelle accusatio: ⁊ qm saltauit: ⁊ qm ita ei placuit: vt occisionē expetēt in mercedez. Uide aũt ꝗliter crudelis ⁊ ꝗliter mollis ē herodes. seipsũ eni obnoxiũ iuramẽto facit: illã aũt dñaz petitiõis cõstituit. q; ḡ sciuit q̃d ex ei⁹ petitõe malũ euēiebat: tristat⁹ ē. vñ sequit: Et cõtristat⁹ ē rex. virt⁹ eni etiã apud malos admiratione ⁊ laudibus digna ē. HIERO. Uel alit: Cõsuetudinis scripturarũ ē: vt opinionē multo ꝓ. sic narret historic⁹: quo eo tpe ab hoibus credebat: sic ioseph. ab ipsa q̃z maria appellabat pz iesu: ita ⁊ nũc herodes dicit ꝓtristat⁹: q; ꝗ discũbētes putabãt. Dissimulator eni mẽtis sue ⁊ artifex homicidij tristiciã ꝑferebat in facie: cuz leticiã habēt in mẽte. Sequit: Propē iusiurãdũ: aut ꝓpt eos q̃ pariter recũbebãt iussit dari. Scelus excusat iuramẽto: vt sub occasione pietatis ipius fieret. Q̃ autē subij cit: Et, ꝓpt eos q̃ pariter discũbebãt. vult oēs sceleris sui eē cõsortes: vt in luxurioso cõuiuio cruente epule deferent. CHRY. Si aũt testes habē piuratiõis formidauit: quãtomagis timuisse oportebat tã inique occisiõis tãtos testes habē. REMI. Sz in eo mĩ⁹ penñ factũ ē cã maioris pcti nã q; libidinosã volũtatē nõ exiuit iecit eo ad luxuriã vsq; puenit. ⁊ q; luxuriã nõ coercuit: ió ad reatũ homicidij descēdit. vñ seq̃t: Misitq; ⁊ decollauit Ioãnē in carcere: ⁊ allatũ ē caput ei⁹ in disco. REMI. Legim⁹ in romana historia flaminiũ ducē romanorũz q̃ accubãti iuxta meretricule q̃ nũq̃ vidisse se diceret hominē decollatũ: accēsus sit: vt reus q̃dã capital' crimis in cõuiuio trũcaret: a censorib⁹ pulsũ curia q̃ epulas sãguini ꝓmiscuerit: ⁊ morte q̃uis noxũ hois in alteri⁹ delitias ꝑstiterit: vt libido ⁊ homicidiũ pariter miscerẽtur: quãto sceleratior herodes ⁊ herodias ac puella q̃ saltauit ī ꝑciũ sãguinis petijt caput, ꝓhete: vt haberēt in ptate linguã: q̃ illicitas nuptias arguebat. Sequit: Et datũ ē puelle: ⁊ tulit matri sue. GLO. Ut hēat ī ptate linguã q̃ illicitas nuptias arguebat. GRE. iij. morali. Sz nõ sine admiratione grauissima ppendo: q̃ ille, ꝓphetie spũ intra matris vterũ ipletus: quo inter natos mulierũ nemo maior surrexit: ab iniq̃s in carcere mittit: ⁊, p puelle saltu capite trũcat: ⁊ vir tãte seueritatis, p risu turpiuz morit. Nũquid nã credimus aliqd fuisse q̃d in eius vita illa sic despecta mors tergeret? Sz iccirco de⁹ suos sic premit in infimis: q; videt quõ remuneret in sũmis. Hinc ergo vnusq̃sq; colligat q̃d illi sint passuri quos reprobat si sic cruciat quos amat. GRE. xxix. moza. Neq; autē ioannes de confessione christi: sed iusticie veritate requisitus occubuit. Sed quia christus est veritas: vsq; ad mortez pro christo quasi pro veritate peruenit. Sequitur: Et accedentes disci. eius tule. cor. eius ⁊ sepeli. illud. HIE. In quo ipsius Ioãnis ⁊ saluatoris discipulos intelligere possum⁹. RABA. Narrat autez iosephus vinctũ hominē in castellũ macherõta adductũ: ibiq; trũcatũ: ec-

clesiastica vero

clesiastica vero narrat historia sepultū eū in sebasta vrbe palestinorū: que quondā samaria dicta ē. CHRY. Interende aūt qualiť discipuli ioannis iam magis familiares facti sūt iesu. ipsi enī sūt qui annūciauerūt ei quod factū ē de ioāne. vñ seqť: Et venīē. nūciaue. iesu. Eteni vniuersos dimittētes ad ipsū ꝓfugiūt: ⁊ ita paulati post calamitatē ⁊ rāsionem a christo datas directi sūt. HILA. Mystice aūt ioannes ꝑtulit formā legis: q; lex christū ꝑdicauit: ⁊ ioannes ꝓfectus ex lege ē: christū ex lege ꝑnuuciās. Herodes vo ꝑnceps ē populi: ⁊ populi ꝑnceps subiecte sibi vniuersitatis nomē causāq; cōplectitur. Joānes ergo herodē monebat: ne fratris sui vxorē sibi iūgeret. Sunt enī atq; erant duo populi circūcisionis ⁊ gentiuꝫ. hi igiť fratres ex eodē sūt humani generi parētes: ſz israelē lex admonebat: ne opa gentiū ⁊ infidelitatē sibi iungeret: q̄ ipis tanq̄ vinculo ꝓiugalis amoris ānexa ē. Die aūt natalis idest rerū corpaliū gaudiōs herodiadis filia saltauit. voluptas enī tanq̄ ex infidelitate orta: ꝑ oia israel gaudia totis illecebris sue cursib' offerebat: cui se etiā sacramēto venalē ꝓpris addixit. Sub peccatis enī ⁊ seculi voluptatibus israelite vite eterne munera vēdiderūt. Hec matris sue. i. infidelitatis instinctu orauit deferri sibi caput ioannis. i. gliā legis. ſz ꝓpris boni ei' qō in lege erat ꝓsci': voluptatis ꝓditiōib' nō sine piculi sui dolore ꝓcedit: scitq; se talē ꝑceptorē gloriam oportuisse ꝓcedere: sed peccatis tanq̄ sacro coactus ⁊ ꝑncipū adiacētiū metu atq; exemplo deprauatus: ⁊ victus illecebris voluptatis mest' obtēperat. Igiť inter reliq̄ dissoluti populi gaudia: in disco ioannis caput offert: dāno. ſ. legis voluptas corporuꝫ ⁊ secularis luxus augeť. Igiť ꝑ puellaꝫ ad matrē deferť: ac sic ꝓbrosus israel etiā voluptati ⁊ infidelitati sue gloriā legis adduxit. Finitis igiť legis tpibus ⁊ cū ioanne sepultis: ⁊ discipuli eius res gestas dño annūciāt ad euangelia ſ. ex lege veniētes. HIERO. Uel aliť: Nos vsq; hodie cernim' in capite ioannis ꝓphete iudeos christū qui caput ꝓphārū est ꝓdidisse. RAB. Sed ⁊ linguā ⁊ vocē apud eos ꝓdidit ꝓpheta. REMI. Uel aliter: Decollatio ioannis signat mioationem fāme illius qua estimat a ꝓpio christ': sicut exaltatio dñi in cruce signat ꝓfectū fidei. vñ ioānes dixerat: Illū oꝫ crescē: me aūt minui.

Qō cū audisset iesus secessit inde in nauicula in locum desertū seorsum. Et cuꝫ audissent turbe secute sunt eū pedestres de ciuitatibus. Et exiens vidit turbaꝫ multam: ⁊ misertus est eis: ⁊ curauit languidos eorum.

GLO. Saluator audita nece sui baptiste secessit in locum desertū. vñ seqť: Quod cū audisset iesus: secessit inde in nauicula ī locū desertū seorsū. AVG. de cō. euā. Hoc aūt ꝓtinuo post ioānis passionē euāgelista factū eē cōmemorat. vñ post hec facta sūt illa q̄ ꝑmo narrata sūt ꝗbus motus herodes dixit: hic est ioannes. Illa enī posteriora debēt intelligi q̄ ad herodē ꝑtulit fama vt moueretur ⁊ hesitaret: quisnaꝫ iste eē posset de quo audiret talia cū ioannē ipse occidisset. HIE. Nō aūt secedit in locū desertū: vt quidā arbitrant timore mortis. Sz parcēs inimicis suis ne homicidium homicidio iungerēt: vel in diem paschē suū interitū differēs: in quo ꝓpter sacramētum immolandus ē agnus: ⁊ postes credentiū sanguine respergēdi. Siue iō recessit vt nobis ꝓberet exēplū temeritatis vltro se tradentiū vitande: q; nō oēs cadē ꝓstantia ꝑseuerant in tormētis q̄ seorsquēdos offerunt. Ob hāc cām in alio loco ꝑcipit: Cū ꝑsecuti vos fuerint in ista ciuitate: fugite in aliam. vñ eleganter q̄ euāgelista nō dicit: Fugit in locū desertū: ſz Secessit: vt ꝑsecutores vitauerit magis q̄ timuerit. Pōt etiā aliā ob cām audito ioannis interitu secessisse in desertū locum: vt credētiū ꝓbaret fidem. CHRY. Uel iō hoc fecit: q; plura humani' vult dispēsare: nondū tpe existente denudādi suam manifeste deitatē: ꝓpť qō ⁊ discipulis dixit: q̄ nulli dicerēt q̄ ipse eēt christus. Post resurrectionē aūt volebat hoc fieri manifestū. Jō aūt q̄uis ꝑ se nouerit qō factū ē: tm̄ anteq̄ nūciaret ei: nō secessit vt demonstraret ꝑ oia incarnationis veritatē. non enī solo visu: ſz opibus hoc credi volebat. Recedēs vero nō abijt in ciuitatē: ſz in desertum in nauigio: vt nullus sequeret. Turbe aūt neq; ita desistūt ſz sequūt: ⁊ neq; quod gestū ē de ioanne eos terruit. vñ seqť: Et cū audissent turbe: secute sūt eū pedest. de ciui. HIE. Secute sunt aūt eum pedestres: nō in iumētis: nō in vehiculis: ſz ꝓpio labore pedū: vt ardorē mētis oñderēt CHRY. Et ꝓpter hoc statim retributionē acceperūt vñ seqť: Et exiens vidit turbā multā: ⁊ misertus ē ei: ⁊ curauit languidos eorū. ñsi enī multa erat affectio eorū q̄ ciuitates dimittebāt: ⁊ diligēter euꝫ querebāt: ſz tm̄ que ab ipso fiebāt: oīs studij superexcedūt retributionē. Jōq; cām talis curatiōis misericordiā ponit. Est aūt magna miseri cordia q̄ oēs curat: ⁊ fidē non expetit. HILA. Mystice aūt dei verbū lege finita: nauē ꝓscendēs ecclam adijt: in desertū descendit. Relicta quippe cōuersatione israel in vacua diuine cognitionis pectora transit. Turba autē hoc audiens dñm de ciuitate sequit in desertum: de synagoga videlz ad ecclīā tendēs: quā vidēs misert' ē: ⁊ oēm languorē infirmitatēq; curat: obsessas. ſ. mentes ⁊ corda infidelitatis vitio ad intelligentiā noue predicatiōis emēdat. RABA. Illud q̄z notandu q̄ postq̄ dñs in desertum venerit: secute sūt eum turbe multe. Nam anteq̄ veniret in solitudinem gentium: ab vno tm̄ populo colebatur. HIERO. Relinquit aūt ciuitates suas: hoc est pristinas conversationes ⁊ varietates dogmatū. Egressus aūt iesus signat q̄ turbe quidē habebant eundi voluntatem: ſz pueniēdi vires nō habuerūt: iō saluator egreditur de loco ⁊ obuiam pergit.

Uespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicētes: Desertus est locus ⁊ hora iā preterijt: dimitte turbas: vt euntes in castella emāt sibi escas. Jesus autem dixit eis: Non habent necesse ire: date illis vos manducare. Responderūt ei: Non habemus hic nisi quinq; panes ⁊ duos pisces. Qui ait eis: Afferte mihi illos huc. Et cuꝫ iussisset turbam discūbere super fenum: acceptis quinq; panibus ⁊ duobus piscibus: aspiciens in celum benedixit ⁊ fregit: ⁊ dedit discipulis panes discipuli autem turbis. Et manducauerunt oñes ⁊ saturati sunt. Et tulerunt reliquias duodeci cophinos fragmentorum plenos. Manducantiū autem fuit numerus quinq; milia virorum: exceptis mulieribus ⁊ paruulis.

CHRY. Turbarū fidē oñdit: q̄ dñm etiā famē patiētes expectabant vsq; ad vesperā. ⁊ iō seqť: Uespe aūt facto esse. ad eū disci. ei' dicētes: Desertus ē loc'. Cibatur' q̄dem eos dñs expectat rogari: quasi vbiq; nō insiliens ꝓr ad miracula: ſz vocat'. Jō aūt nullus de turba accedit. venerabantur enī eū abūdanter: ⁊ neq; famis sensuꝫ accipiebant amore instātie. Sz neq; discipuli accedētes dicūt: Ciba eos. adhuc enī ꝑfecti' erāt discipuli dispositi ſz dicūt: Desert' ē locus. qō enī videbat iudeis i eremo eē miraculū: cū dicerēt: Nūqd pōt pare mensā in deserto hoc ⁊ ꝑ opa oñdit. Propť hoc aūt ⁊ in desertū eos ducit vt sine oi suspitione sit hoc miraculū: ⁊ nullus estimet ex castello aliquo ꝓpe existenti inferri aliq̄d ad mensaꝫ. Sz q̄uis desertus sit locus: tm̄ q̄ nutrit orbē terrarū adest. ñsi hora iā ꝑterijt vt dicunt: tm̄ q̄ nō erat hore suppositū' loquebat. Et q̄uis ꝑueniens discipulos dñs multos infir-

mos curauit: nñ iterim ita ipfecti erãt: q̃ neq; qõ de panibus factur' erat poterãt estimare. vñ sbdũt. Dimitte tur. vt eũtes in casteila emant sibi escas. Uide aũt magistri sapientiã. nõ enĩ stati dixit eis: Ego cibabo eos. neq; enĩ h̃ facile suscepissẽt: ſz subdit: Jesus aũt dixit eis: Nõ habẽt necesse ire: date illis vos mãducare. HIE. In quo puocat aplos ad fractionẽ panis: vt illis se nõ h̃ze testantib' magnitudo miraculi notior fieret. AVG. de cõ. euan. Pot aũt mouere: si dñs fm narrationẽ ioãnis ꝓspectis turbis q̃siuit a philippo. vñ illis esce dari possent: quõ sit verũ qõ matthe' h̃ narrat ꝑus dixisse dño discipulos vt dimittẽt turbas quo possẽt alimẽta emere de ꝓximis locis. Intelligit ergo post hec verba dñm inspexisse multitudinẽ ⁊ dixisse philippo qõ ioãnes cõmemorat. Matheus aũt ⁊ alij ꝑtermiserũt: ⁊ oĩno in talib' qõnibus neminẽ moueri oz: cũ si ab alicq̃ euãgelistarũ dz qõ ab alio ꝑtermittit. CHRY. Discipuli vo neq; ꝑ ꝑmissa vba directi sũt: ſz adhuc vt hoi loquũt. vñ seqt: Rñderũt ei: Nõ habemus h̃ nisi dnq; pa. ⁊ duos pisces. Addiscim' aũt in hoc discipulorũ philosophiã: qlit ꝓtẽpserũt: escã. xij. enĩ existẽtes dnq; panes habebãt: ⁊ duos pisces. ꝓtẽpti bilia enĩ illis erãt corporalia ⁊ a spiritalib' possidebantur. Quia igit discipuli adhuc ad terrã trahebant: tã dñs inducere incipit q̃ ab ipso erant. vñ seqt: Qui ait eis: afferte illos mihi huc. Propẽ qd aũt nõ facit panes ex nihilo q̃ bus turbã pascat: vt. ſ. obstruat martionis ⁊ manichei os: q̃ creaturas alienãt a deo: ⁊ ꝑ opa doceat qm̃ oia q̃ videt eius opa ⁊ creationes sũt: ⁊ vt oñdat qm̃ ipse ẽ q̃ fructus tradidit: q̃ dixit a ꝓncipio: Terra germinet herbã virẽtẽ neq; enĩ hoc minus illo ẽ. Nõ enĩ minus ẽ de dnq; panibus facere panes tãtos: ⁊ de piscib' silit: q̃ de tra educẽ fructũ: ⁊ ab aqs repulia alia aiata: qõ demonstrabat cũ eẽ dñm tre ⁊ maris. Oportet aũt erudiri discipulorũ exẽplo: qm̃ ⁊ si pauca habuerim': oz ea retribuẽ indigẽtib'. Jussi nãq; discipuli afferre dnq; panes nõ dicũt: vñ mitigabimus famẽ nostrã: sed obediũt ꝓfestim. vñ seqt: Et cũ iussisset turbã discũbere sup fenũ: acceptis dnq; panibus ⁊ duobus piscibus: aspiciens in celum benedixit ac fregit: Quare aũt aspexit in celũ ⁊ benedixit? Oportebat nanq; credi de eo qm̃ a patre ẽ: ⁊ qm̃ ei equalis ẽ, equalitatẽ demonstrabat: cũ ꝑtãte oia faceret. A ꝑze aũt esse: mõstrabat per hoc qõ ad ipsũ oia referens faciebat: ĩuocans eũ ad ea q̃ fiebant. ⁊ iõ vt vtrũq; oñdat: nũc quidez ꝑtãte: nũc aũt orãs miracula facit. Deinde ꝓsiderandũ q̃ in minoribꝰ respicit in celũ: in maioribꝰ aũt ꝑtãte oia facit Qm̃ enĩ peccata dimisit: mortuos suscitauit: mare refrenauit: occulta cordiũ redarguit: oculos ꝓdidit ceci nati: q̃ solius dei sũt nequaq̃ videtur orans. Quãdo aũt panes multiplicari fecit: quod his oibus minus ẽ: tũc respexit in celũ: vt discas qm̃ ⁊ in minoribꝰ nõ aliũde virtutez h̃z q̃ a patre. Simul aũt erudit nos nõ ꝑus tangere mensaz donec gratias egerim' ei q̃ cibũ dat nobis. Propẽ hoc etiam ⁊ in celũ respicit. aliorũ enĩ signorũ multorũ exempla habebãt discipuli: hui' aũt nullũ. HIE. Frangẽte aũt dño seminariũ fit ciborũ. si enĩ fuissent integri: ⁊ nõ in frustra discerpti: ⁊ nõ diuisi in multiplicẽ segetẽ: tantã multitudinẽ alere non poterãt. Turbe aũt a dño ꝑ aplos alimenta suscipiũt. vñ sequit: Et dedit discipulis panes: discipuli aũt turbis. CHRY. In quo qdẽ non solũ eos honorauit: sed voluit vt hoc miraculo facto: nõ increduli fiant: neq; obliuiscant eius cũ ꝓterierit manib' ipsius testantib'. Ideoq; turbas dimittit ꝑus famis sensũ accipere ⁊ discipulos accedere ⁊ interrogare: ⁊ ab ipsis accepit panes vt multa eẽnt testimonia eius quod fiebat: ⁊ multas rememoratiões haberẽt miraculi. ex hoc aũt q̃ nihil amplius q̃ panes ⁊ piscis eis dedit: ⁊ ex hoc q̃ oibus cõiter ea apposuit: humilitatẽ: parsimoniã: ⁊ charitatez qua oia estimarent cõmunia eos erudiuit: qõ ⁊ a loco docuit: cũ sup fenũ eos discũbere fecit. nõ enĩ nutrire solũ corpa volebat: sed ⁊ aiam erudire. Panes aũt ⁊ pisces in discipulorũ manibus augebant. vñ sequit: Et mãducauerũt oẽes ⁊ saturati sũt. Sed neq; vsq; ad hoc stetit miraculũ: sed ⁊ supabundare fecit nõ panes integros: ſz fragmẽta: vt oñdat qm̃ illi panes neq; q̃tum relige erãt ⁊ vt absentes discãt qõ factũ ẽ. ⁊ ne vllus qõ factũ ẽ estimet eẽ phantasiã. vñ seqt: Et tulerũt reliquias. xij. cophinos plenos fragmentorũ. HIE. Unusq̃sq; enĩ aplorũ de reliquijs saluatoris iplet cophinũ suũ: vt ex reliquijs doceat veros fuisse panes q̃ multiplicati sũt. CHRY. Propẽ hoc enĩ ⁊ xij. cophinos supabũdare fecit: vt ⁊ iudas suũ cophinũ portaret. Accipiẽs aũt fragmẽta dedit discipulis ⁊ nõ turbis q̃ adhuc iperfectius disposite erãt q̃ discipuli. Juxta numerũ dnq; panũ ⁊ comedentiũ virorũ dnq; milliũ multitudo ẽ. vñ sequit: Manducantium aũt fuit numerus dnq; milia virorũ: exceptis mulieribꝰ ⁊ puulis. CHRY. Hoc enĩ erat plebis maxima laus qm̃ mulieres ⁊ viri astabant: qm̃ he reliquie facte sunt.

HILA. Nõ aũt dnq; panes multiplicant in plures: ſz fragmentis fragmẽta succedũt. Crescit deinde materies: nescio vtrũ in mensarũ loco aut in sumẽtium manibus.

RABA. Hoc aũt miraculũ scripturus ioãnes ꝑmisit qr ꝓximũ erãt pascha. Matthe' vo ⁊ marc' hoc interfecto ioanne ꝓtinuo factũ eẽ cõmemorãt. vñ colligit ĩminẽte paschali festiuitate fuisse decollatũ: ⁊ ãno post sequẽte cũ paschale tps rediret mysteriũ dñice passionis esse cõpletũ. HIE. Oia aũt hec plena mysterijs sũt. hoc enim facit dñs nõ mane: nõ meridie: ſz vespe qm̃ sol iusticie occubuit. REMI. Per vesperã enĩ moris dñi designatur quia postq̃ ille verus sol in ara crucis occubuit: famelicos satiauit. Uel ꝑ vesperũ vltia ctas seculi designat: in q̃ filius dei veniẽs: turbas in se credẽtiũ refecit. RABA. Q̃ aũt discipuli rogant dñm vt dimittat turbas vt emat sibi cibos ꝑ castella: signat fastidiũ iudeorũ ꝓtra turbas gentiũ: quos iudicabãt magis aptos: vt q̃rerẽt sibi cibũ in cõuẽticulis phariseorũ: q̃ diuinorũ liborũ vterentur pastu. HILA. Sed dñs rñdit: Non hñt necesse ire. oñdens eos q̃bus medet: venalis doctrine cibo nõ egere: neq; necessitatẽ h̃ze regredi ad iudeã cibosq; mercari: iubetq; apostolis vt escã darent. Nũq̃d aũt ignorabat nõ eẽ quod dari posset: ſz erat oĩs typica rõ explicãda. nõdum enim cõcessum apostolis erat ad vite eterne cibũ celestem panẽ perficere ac ministrare: quorum responsio ad spiritalis intelligentie ordinem tendit: quia adhuc sub quinq; panibus. i. dnq; liberis legis continebant: ⁊ piscium duorum. i. ꝓphetarũ ⁊ ioãnis predicationib' alebantur. RABA. Uel ꝑ duos pisces ⁊ ꝓphetias ⁊ psalmos habemus. totum enĩ vetus testamentuz in his tribus completur: lege: ꝓphetis: ⁊ psalmis. HILA. Hoc igit primũ quia in his adhuc erant apostoli obtulerunt: sed ex his euangeliorũ predicatio in maiorẽ sue virtutis abundantiam crescit. Accumbere post hoc supra fenum populus iubetur: non iam in terra iacens: sed lege suffultus: ⁊ tanq̃ terre feno fructibus operis sui vnusquisq; substernitur. HIERO. Uel discũbere iubentur super fenum ⁊ secundũ alium euangelistã per dnquagenos ⁊ cẽtenos vt postq̃ calcauerint carnẽ suam: ⁊ seculi voluptates: assurgens fenũ sibi subiecerint: tunc per dnquagenarij numeri ꝑsentiam ad perfectum centesimi numeri culmẽ ascendant. Aspicit autem ad celũ: vt illuc dirigendos oculos doceat. Frangitur autem lex cum prophetis ⁊ in ei' medio ꝓferuntur mysteria: vt quod integrũ non alebat diuisum per ꝑtes alat gentiuz multitudinẽ. HILA. Dantur aũt apostolis panes: quia per eos erant diuine grẽ dona reddẽda. Idẽ aũt edentium numerus inuenit: q̃ futur' fuerat credituroru. nam sicut in libro actuũ ꝓtinetur ex israel populi infinitate virorũ quinq; milia crediderunt. HIE. Comederũt aũt dnq; milia virorũ q̃ in perfectuz virũ creuerant. Mulieres aũt ⁊ paruuli sexus fragilis ⁊

Ca. XIIII.

etas minor numero indigni sunt: vñ & in numero ꝓ libro serui: mulieres: & puuli: & vulgus ignobile absq; numero ꝑtermittit. RABA. Turbis aũt esurientib' non noua creat cibaria: sed acceptis eis q̃ habebãt discipuli bñdixit: q: veniẽs in carne: non alia q̃ q̃ ꝑdicta sũt ꝑdicabat: sz legis & ꝓphetaꝝ scripta mysteriis grauida eẽ demonstrat. Qd aũt supest turbis: a discipulis tollit: q: sacratio ra mysteria: q̃ a rudibus capi nequeũt: nõ sũt negligenter habẽda: sed a. xij. aplos q̃ p. xij. cophinos signãtur: & ab eoꝝ successoribꝰ diligent inqrenda. Cophinis eni fuilia opa agunt: & deus infirma mũdi elegit: vt ꝓfũdat fortia Quiq; aũt milia ꝑ q̃nq; sensib' corpis: hi sũt qui in seculari habitu exteriorib' recte vti nouerũt.

¶ Et statim cõpulit discipulos ascendere in nauiculã: & precedere eũ transfretũ donec dimitteret turbas. Et dimissa turba ascendit in montẽ solus orare. Uespe aũt facto: solus erat ibi. Nauicula aũt in medio mari iactabatur fluctib'. Erat eni ꝓrius vẽtus. Quarta aũt vigilia noctis venit ad eos ambulãs supra mare. Et videntes eum supra mare ambulantẽ: turbati sũt dicẽtes: q: phantasma est. Et pre timore clamauerunt. Statim q; iesus locutus est eis dicẽs: Habete fiduciã: ego sũ. nolite timere. Rñdens aũt petrus dixit: Dñe si tu es iube me venire sup aq̃s. At ipse ait: Veni. Et descendens petrus de nauicula ambulabat super aquas vt veniret ad iesum. Uidẽs vero ventũ validum timuit. Et cum cepisset mergi clamauit dicens: Dñe saluũ me fac. Et continuo iesus extendens manum apprehendit eũ: & ait illi: Modice fidei quare dubitasti? Et cum ascẽdisset in nauiculam cessauit ventus. Qui aũt in nauicula erãt venerũt & adorauerũt eum dicẽtes: Vere filij dei es.

¶ CHRY. Diligentẽ examiationẽ eoꝝ q̃ facta erãt tradere volẽs: eos q̃ ꝑmissũ signũ viderant iussit a se separi quia & si ꝑsens visus fuisset phãtastice & nõ in veritate: feisse miraculum diceret: nõ tũ vt absens. Et iõ dr: Et statim cõpulit iesus discipulos ascẽdere in nauiculã: & ꝑcedere eũ transfretũ: donec dimittẽt turbas. HIE. Quo sermone oñdit inuitos eos a dño recessisse: dũ amore ꝑceptoris ne ad pũctum quidẽ tpis ab eo volunt separi.

CHRY. Considerandũ aũt q̃ cũ dñs magna opatur dimittit turbas: docẽs nos nusq̃ gl'iam multitudinis ꝑsequi: neq; attrahẽ multitudinẽ. Et iterũ docet: non debere turbis nos cõmiscere ꝓtinue: neq; fugere multitudinem semp: sed alterutrũ vtilit faccre. vñ seqt: Et dimissa turba ascendit in montẽ solus orare. In quo nos docet q: solitudo bona ẽ: cũ nos deũ interpellare oporteat. ꝑ hoc etiã ad desertũ vadit & ibi pnoctat dũ orat: erudiẽs nos in oratione tranquillitatẽ q̃rere: & tpe & loco. HIE. Qui aũt ascendit solus orare: nõ ad eum referas q̃ de q̃nq; panib' q̃nq; milia hominũ satiauit: sz ad eũ q̃ audita morte ioannis secessit in solitudinẽ: nõ quo psonam dñi separemus: sz quo opa eius int deũ hominẽq; diuisa sunt.

AVG. de con. euã. Põt aũt hoc videri ꝓtrariũ: q̃ matheus dimissis turbis eũ dicat ascendere in mõtẽ: vt illic solus oraret: Joannes aũt in mõte fuisse cũ easdẽ turbas pauit. Sz cũ & ipse ioãnes dicat p' illud miraculũ fugisse eũ in montẽ: ne a turbis teneret que eũ volebãt facere regẽ: vtq; manifestum ẽ q̃ de monte in planiora descenderat: qñ illi panes ministrati sũt, nec illud repugnat quod matheus dixit: Ascendit in montẽ solus orare Joãnes aũt cum cognouisset: inq̃t q̃ venturi eẽnt vt facerẽt eum regẽ: fugit iterũ in montẽ ipse solus. neq; eni causa oradi contraria ẽ cause fugiendi. quãdoquidẽ & hinc dñs docet hanc esse nobis magnã cãm oradi: qñ est causa fugiẽdi. Nec illud cõtrarium est qõ matheus ꝑus dixit cum iussisse ascẽdere discipulos in nauiculã: ac deinde dimissis turbis ascendisse in montẽ solus orare. Joãnes vero ꝑus eũ fugisse cõmemorat solũ in montẽ: ac deinde: Ut aũt sero factum ẽ inq̃t descenderũt discipuli eius ad mare. & cũ ascendissẽt & cetera. q̃s eni non videat hoc recapitulando ioannẽ postea dixisse factũ a discipulis qõ iam iesus iusserat anteq̃ fugisset in montez. HIE. Recte aũt quasi inuiti & retractãtes apli a dño recesserãt: ne illo absente naufragia sustinerẽt. Seq̃t eni. Uespe aũt facto: solus erat ibi. i. in monte. Nauicula aũt in medio mari iactabatur fluctibus: erat eni ventus cõtrari'. CHRY. Rursus aũt discipuli tẽpestatẽ sustinent sicut & ꝑus: sed tũc quidẽ habẽtes eũ in nauigio hoc passi sũt: nunc autẽ soli existẽtes. Paulati eni ad maiora eos ducit & ad ferẽdum oia viriliť instruit. HIE. Dño quidẽ in montis cacumie cõmorante statim ventus contrarius orit & turbat mare: & pclitant apli: & tãdiu ũminẽs naufragiũ pseuerat q̃ diu iesus veniat. CHRY. Tota autẽ nocte dimittit eos fluctuari: erigẽs eoꝝ cor post timorẽ in mai' sui desideriũ imittens eos & in memoriã ꝓtinuã: ꝑ hoc non ꝓfestim eis astitit. vñ sequit: Quarta aũt vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare. HIE. Stationes eni & vigilie militares in trina horarũ spatia diuidũt. Qñ g̃ dicit: Quarta vigilia nocti venisse ad eos dñm: oñdit tota nocte pclitatos. CHRY. Erudiẽs eos nõ cito solutionẽ inqrere aduententiũ maloꝝ: sz ferre ea q̃ cõtingunt viriliter. qñ aũt putauerũt erui: tũc intensus ẽ timor. vñ sequit: Et videntes eũ supra mare ambulantẽ turbati sũt dicẽtes q: phãtasma ẽ: & pre timore clamauerũt. Semp eni hoc dñs facit cum soluturus sit mala aliq̃: difficilia & terribilia inducit. Quia eni nõ nõ ẽ longo tpe tentari cã finiendi sũt agones iustorũ: volẽs ampli' eos lucrari auget eoꝝ certamina: qõ & in abraã fecit: vltimũ certamen tentationẽ filij ponẽs. HIE. Cõfusus aũt clamor & icerta vox magni clamoris indiciũ est. Si aũt iuxta martionẽ & manicheũ dñs nr nõ est natus ex vgine: sed visus in phãtasmate: qũo nũc apli timẽt ne phantasma videant?

CHRY. Christus g̃ nõ ꝑus se reuelauit discipulis donec clamauerũt. q̃to eni magis intẽdebat timor: tãto magis letati sũt in eius pñtia. vñ sequitur: Statimq; iesus locutus ẽ eis dicẽs: habete fiduciã: ego suz. nolite timere. h aũt vbũ & timorẽ soluit: & fiduciã prepauit. HIERO. Qui aũt dicit: Ego sum. nec subiũgit quis sit: vel ex voce si bi nota poterãt intelligere eũ qui ꝑ obscuras noctis tenebras loquebat: vl ipsũ eẽ scire poterant: quẽ locutum ad moysen nouerant: hoc dices filijs israel: Qui est misit me ad vos. in omnibus aũt locis ardentissime fidei inuenitur petrus. Eodẽ igitur fidei ardore quo semp nunc quoq; tacentibus ceteris credit se posse facere ꝑ voluntatez magistri: quod non poterat ꝑ naturã. vñ sequit: Respondens aũt petrus dixit: Dñe si tu es iube me venire ad te sup aquas. q. d. Tu ꝑcipe & illico solidabũtur. vnde & leue fiet corꝑ quod ꝑ se graue ẽ. AVG. de ver do. Non eni possũ hoc in me sz in te. Agnouit petrus q̃d sibi esset a se: q̃d ab illo cuius volũtate se credidit posse: qõ nulla humana infirmitas posset. CHRY. Uide aũt quãtus ẽ feruor quãta fides. non dixit Ora & deꝑcare: sed iube. nõ eni solũ credidit qm̃ põt christus ãbulare super mare sed qm̃ põt & alios inducere: & ꝓcupiscit velocit ad eum ire. hoc eni tã magnũ q̃siuit ꝑ amorẽ solũ: non ꝑter ostentationẽ. Nõ eni dixit: Jube me ire super aq̃s: sed Jube me venire ad te. Patet aũt q̃ cũ in miraculo supra posito oñderit q̃ dñatur mari: nunc ad mirabilius signum eos inducit. vñ sequit: At ille ait: Veni. Et descendẽs petrus de naui. ambu. super aq̃s vt veni. ad iesum. HIE. Qui putant dñi corpus iõ nõ eẽ verũ: q: sup molles aq̃s

quasi molle ⁊ aereũ incesserit: nõ deant quõ ambulauerit petrus: quẽ vtiq; verum hoiẽ; non negabũt. RABA. Denique theodor' scripsit corpale põdus nõ habuisse dominũ scõ; carnẽ: ſz absq; pondẽ ſup mare ãbulasse: ſz ꝓ riũ fides catholica ꝓdicat. Nã dionysius dicit: q̃ nõ ifusis pedibus corpale pondus habẽtib' ⁊ materiale onus deãbulabat ſup vndã. CHRY. Petr' aũt qõ maius ẽ ſupans. ſ. vndã maris: a minori turbat. ſ. a vẽti ipulſu. vñ ſeqũt: Uidẽs aũt ven. validũ. Talis ẽ. n. natura hũana vt multotiẽs in magnis recte ſe habẽs: in minoribꝰ reprehendat. h aũt qõ petrus timuit: dr̃iam mõſtrabat mgr̃i ⁊ dicipuli: ſz ⁊ alios discipl'os mitigabat. Si. n. in duobus fribus ſeſſuris ad dextrã moleſtati ſũt: multo magis h molestati fuiſſent: nõdũ eni erãt ſpũ pleni: poſtea vo ſpiritales effecti vbiq; petro ꝓmatũ ꝓcedũt: ⁊ in ꝓciõibus eoꝝ ꝓmittũt. HIE. Paululũ etiã relinq̃tur tentatiõi: vt augeat fides: ⁊ intelligat ſe nõ facultate poſtulatiõis: ſz potentia dñi ꝓſeruatũ. Ardebat. n. in aio eius fides: ſz hũana fragilitas in ꝓfũdũ trahebat. AVG. de v̄. do. Prie ſũpſit q̃ petrus de dño: titubauit vt hõ: ſz rediuit ad dñm vñ ſeqũt: Et cũ ecpiſ. mer. cla. di Do. ſal me fac. Nunquid aũt dñs deſcereret titubantẽ: quẽ audierat inuocantẽ? vñ ſeqũt: Et cõti. ie. extẽ. ma. apprẽe. eũ. CHRY. Jõ aũt non iniũxit vẽtis q̃ deſcẽ: ſz extendẽs manũ apprehẽdit cũ: qm̃ illi' fide op' erat. Cũ eni q̃ a nobis ſũt defecerint: tũc ea q̃ adeo ſũt: ſtant. Ut igit̃ mõſtraret: q; nõ vẽti imiſſio ſed illi' modica credulitas piculũ opabat: ſubdit: Et ait illi: Modice fi. q̃re dubi. Jn q̃ manifestat: q; neq; vẽtus nocẽ potuiſſet ſi fides firma fuiſſet. Sicut aũt pullũ aũ tps ex nido exeuntẽ ⁊ caſurũ mr̃ alis portans rurſus ad iudũ reducit: ita ⁊ xps fecit. vñ ſeqũt: Et cũ aſcẽ. in naui. ceſſa. vẽ. q̃ aũt erãt in naui. vene. ⁊ adora. eũ dicẽ. Uere fili' dei es

RABA. Qõ q̃dẽ de nautis intelligẽdũ ẽ ſiue de aplis CHRY. Uide aũt q̃lit̃ paulati ad id qõ eſt excelſi' vniuerſos ducebat. Supra eni increpauit mare: nunc autẽ magis vtutẽ ſuã demõſtrat ſup mare ãbulãdo: ⁊ alij hoc idẽ facẽ iubẽdo: ⁊ piclitãtẽ ſaluãdo. ióq; dicebãt ei: Uere fi. dei es. qõ ſupra nõ dixerãt. HIE. Si q̃ ad vnũ ſignum trãq̃llitate maris reddita q̃ p' nimias ꝓcellas inẽdũ ⁊ caſu fieri ſoleat: naute atq; rectores vẽ filiũ dei ꝓfitẽtur: cur arrius ipſũ in eccl'ia ꝓdicat creaturã? AVG. de v̄. do. Myſtice aũt mõs altitudo ẽ. Quid aũt alti' celo i hoc mũdo? Quis vo in celũ aſcẽdit nouit fides nr̃a. Cur aũt ſolus aſcẽdit in celũ? q; nemo aſcẽdit in celũ: niſi qui de celo deſcẽdit: q̃uis ⁊ cũ in fine venerit ⁊ nos in celũ leuauerit: etiã tũc ſolus aſcẽdet: q; caput cũ corpe ſuo vn' ẽ xps: nũc aũt ſolũ caput aſcẽdit. Aſcẽdit aũt orare: quia aſcendit ad patrẽ ꝓ nobis interpellare. HILA. Uel q̃ veſpe ſolus ẽ: ſollicitudinẽ ſuã in tpe paſſiõis ondit: ceteris trepidatiõe dilapſis. HIE. Aſcẽdit etiã in mõtẽ ſol' q; turba ad ſublimia ſeqũ nõ pot: niſi docuerit eam iuxta mare in littore. AVG. de v̄. do. Uerũtñ dñ xps orat in excelſo: nauicula turbat magnis fluctib' in ꝓfũdo. ⁊ q; in ſurgũt fluctus: pot iſta nauicula turbari: ſz q; xps orat: nõ pot mergi. Nauiculã q̃ppe eccl'iaꝝ cogitate: turbulẽtũ mare h ſeculũ. HILA. Q; aũt nauẽ aſcendere diſcipulos iubet: ⁊ ire trãſ fretũ dum turbas ipe dimittit: ⁊ dimiſſis turbis aſcẽdit in mõtẽ orare: eẽ intra eccl'iaꝝ iubet: ⁊ piculũ fieri vſq; in id tps quo reuertẽs i claritatẽ aduẽtu pplo oi q̃ ex iſrl' erit relic̃ ſalutẽ reddat: eiuſq; petã dimittat: di miſſoq; eo vl' in celeſte regnũ poti' admiſſo agẽs deo patri gr̃as in gl'a ei' ⁊ maieſtate ꝓſiſtat. Sz inẽ hec diſcipuli vẽto ac mari deferũt: ⁊ totis ſecl'i monb' imũdo ſpũ aduerſãte iactant. AVG. de v̄. do. Qñ. n. aliq; ipie volũtatis maxie ptatis ꝓſecutionẽ indicit eccl'ie ſup nauiculã grãdis vnda ꝓſurgit. RAB. Und e bñ dr̃ q; nauis erat in medio mari: ⁊ ipe ſolus i terra: q; nõnũq̃ eccl'a tantis ꝓſturis ẽ afflicta: vt eã dñs deſeruiſſe videat ad temp'.

AVG. de v̄. do. Uenit aũt dñs ad viſitãdos diſcipl'os ſuos q̃ turbabãt in mari q̃rta vigilia nocti. i. extrema pte noctis. vigilia eni vna tres horas hz: ac p h nox q̃tuor vigilias hz. HILA. Prima igit̃ vigilia fuit legis: ſecũda ꝓphaꝝ: tertia corpalis aduẽtus: q̃rta in reditu claritatis. AVG. de v̄. do. Quarta igit̃ vigilia noctis: h ẽ pena nocte finita veniet in fine ſeculi: iniq̃tatis nocte trãſacta ad iudicãdũ viuos ⁊ mortuos. venit aũt mirabilit̃. Ecce gebãt eni fluct': ſz calcabãt. q̃tũlibet eni ptãtes ſeculi ſurgãt: ꝓmit eaꝝ caput nr̃m caput. HILA. Ueniẽs in xps in fine eccl'aꝝ ſeſſã ⁊ añchristi ſpũ ⁊ totĩ' ſeculi mortibus inueniet circũactã. Et q; de antichristi ꝓſuetudine omẽ tẽtationũ nouitatẽ ſolliciti erũt: etiã ad dñi aduentũ expaueſcẽt: falſas rerꝝ imagines metuẽtes. Sz bon' diuinũ morẽ depellet dicẽs: Ego ſũ. ⁊ aduẽtus ſui fide metũ nãtis fragũ iminentũ repellet. AVG. de q̃. euã. Ul' q̃ diſcipl'ũ phantaſma eẽ ſignat: q; q̃dã qui ceſſerit dubitabat de chriſti aduẽtu dubitabũt. Q; aũt petrus ipl'o: ar̃ pliũ a dño ne mergat: ſignat q̃buſdã tribulatiõib' etiã ꝓ vltimã ꝓſecutionẽ purgatũ in eccl'a: qõ ⁊ paul' ſignat dicẽs: Saluus erit: ſic tñ q̃ſi p ignẽ. HILA. Uel q̃ per ex oi ꝓſiſtẽtiũ in naui numero rñdere audet: ⁊ iubet ire vt ſupra aq̃s ad dñm veniat precat: paſſiõis tpe voluntatis ſue deſignat affectũ: dũ veſtigijs dñi inherẽs ad tẽnendã mortẽ conat' ẽ. Sz infirmitatẽ future tẽtationis timiditas eius oñdit. Per metũ eni mortis vſq; ad negandi neceſſitatẽ coactus ẽ. Clamor aũt eius penitẽtie ſue gnitus ẽ. RABA. Reſpexit dñs: ad pniam puerti' manũ extẽdit: ⁊ indulgẽtiã tribuit: ⁊ ſic diſcipulus ſaluãdus uenit: q; nõ eſt volẽtis neq; currẽtis: ſed miſerẽtis dei.

HILA. Q; aũt trepidãte petro virtutem veniẽdi ad ſe dñs nõ inducit: ſz manu apprehẽſũ ſuſtinuit: hec ẽ rõ illus eni paſſurus ꝓ oibus: oiuz petã ſoluebat. nec ſociis admittit q̃q̃d vniuerſati ꝓſtat ab vno. AVG. de ſ. do. Jn vno etiã aplo. i. petro in ordie aplorꝝ primo ⁊ ꝓpriũ in q̃ figurabat eccl'a vtrũq; genus ſignificãdũ fuit. i. fideles in h q̃ ſup aq̃s ãbulauit: ⁊ infirmi in h q̃ dubitauit: nã ⁊ vnicuiq; ſua cupiditas tẽpeſtas ẽ: amas deũ: ãbulas ſuper mare. Sub pedib' tuis ẽ ſeculi timor: amas ſecularia abſorbet te. Sz cũ fluctuat cupiditate cor tuũ vt vincas cupiditatẽ: inuoca xpi diuinitatẽ. RABA. Aderit aũt dñs ſi ſopitis tẽtationũ piculis ꝓtectiõis ſue fiducia retribuat: ⁊ h diluculo appropinquãte. Cũ eni hũana fragilitas ꝓſturis obſita: ſuaꝝ viriũ puitatẽ cõſiderat: ergo tenebras cernit. Cũ aũt mẽtẽ ad ſupnũ ꝓſidiũ erexerit: ſupẽte exortũ luciferi cõſpicit q̃ totã vigiliã maturtinã illuminat. Nec mirandũ ſi aſcẽdẽte nauiculã dño vẽ' cessauit. in q̃cũq; eni corde dñs p gr̃am adeſt: mox vniuersa bella q̃eſcũt. HILA. Aſcẽſu etiã xpi ad naui: vẽtũ ꝓmere eẽ ſed atũ p' claritatẽ ſue reditũ etna eccl'e pax ⁊ tranquillitas idicat. ⁊ q; tũc manifesti' aduenier: recte admirantur vniuerſi locuti ſũt: Uere fili' dei es. Cõfeſſio eni vniuerſorũ tũc abſoluta ⁊ publica erit: dei filiũ nõ iã in humilitate corporea ſed in gloria celeſti pacẽ eccl'e reddidiſſe.

AVG. de q̃. euã. Signat eni claritatẽ ei' tũc manifestã futurã p ſpẽz iã videtib' q̃ per fidẽ nũc ambulãt.

¶ Et cũ trãſfretaſſet venerũt in terrã geneçareth. Et cũ cognouiſſet eũ viri loci illi': miſerũt in vniuerſã regionẽ illã: ⁊ obtulerũt ei oẽs male habẽtes: et rogabãt eũ: vt vl' fimbriã veſtimẽti eius tangerẽt. Et qcũq; tetigerũt ſalui facti ſũt.

¶ REMI. Narrauerat ſupi' euãgelista dñm iuſſiſſe diſcipl'os ſuos aſcẽdẽ i nauiculã: ⁊ ꝓcedẽ eũ tranſ fretũ: nunc aũt in incepta intentione ꝓſeuerans dicit quo tranſfretando puenerint: dicens: Et cum tranſfretaſ. vene. in terrã geneçar. RABA. Terra geneçar iuxta ſtagnũ geneçareth a loci ipſius natura nomen trahens qua criſpantibus aquis de ſeipſo ſibi excitare aurã phibet. greco eni vocabulo

qaasi generās sibi aurā dicit. CHRY. Mōstrat autē euāgelista q̃ post mnltū tp̃s ad ptes illas xp̃s venerat. Et iō seq̃t: Et cū cogno. eū viri lo. il. mise. in vniuer. regi. illā. HIE. Cognouerūt aūt eū rumore: nō facie. vl̃ certe ꝓ signoꝝ magnitudīe q̃ ppetrabat in ppl̃is: vultu pluri/mis notus erat. Et vide q̃ta fides sit hoīum terre genezareth: vt nō p̃ntiū tm̃ salute ꝓrēti sint: sz mittāt ad alias p circuitū ciuitates. CHRY. Neq; enī silīt vt pri ad domos trahebāt ꝛ tactū manus inq̃rebāt: sz cū maiori fide eū alliciebant. vñ seq̃t: Et obtule. ei oēs ma. ba. ꝛ ro ga. eū: vt fim. vesti. eius tan. Mulier enī q̃ fluxū sanguis patiebat: vniuersos hāc sapientiā edocuit: vt. s. tangēdo fimbriā vestimēti xp̃i saluarent. Pz etiā q̃ tp̃s quo xp̃s abēs fuit: nō solū fidē eorū non dissoluit: sz ꝛ maiorem: reddit cuius virtute oēs saluati sūt. ꝛ iō seq̃t: Et q̃cunq; tetigerūt: salui facti sūt. HIE. Si aūt scirem' q̃d in nr̃a lingua resonat genezareth: intelligerem' quō iesus p typū ꝓploꝝ ꝛ nauis ecclīaz de ꝓsecutiōis naufragio liberatā trāsducat ad littus: ꝛ in tranq̃llissimo portu faciat requi/escere. RABA. Genezar enī interptat' portus p̃ncipiū. tūc aūt plena nobis tribuet tranq̃llitas: qn̄ paradisi per xp̃z nobis restituetur hereditas: ac prime stole iucūditas.

HILA. Vel alit: Finitis legis tp̃ibus: ꝛ ex isrl̃ q̃nq; mi libus viroꝝ intra ecclīaz collocatis: iā credētiū ppl̃s oc currit: iā ipse ex lege p fidē saluus: reliquos ex suis infir mos egrotosq; offerūt dño: oblatiq; fimbrias vestimen torū ꝓtingē optabāt salui p fidē futuri: sz vt ex veste tota fimbrie: ita ex dño nr̃o iesu xp̃o sācti spūs gr̃a virt' exijt q̃ ap̃lis data: ipsos q̃z tanq̃ ex eodē corpe exeūtib' salu tem his q̃ ꝓtingere cupiūt subministrāt. HIE. Vl̃ fimbriā vestimēti eius minimū mādatū intellige: qō q̃ trāsgressus fuerit: minim' vocabit in regno celoꝝ: vel assumptionez corpis p quā venim' ad verbū dei. CHRY. Nos aūt nō solū fimbriā aut vestimentū xp̃i habem': sz etiā cor/pus ei' vt comedam'. Si q̃ q̃ fimbriā vestimēti ei' tetige runt: tantā acceperunt virtutem: multomagis qui totum ipsum sument.

CA. XV.

Tunc accesserūt ad eum ab hierosolymis scribe ꝛ pharisei dicētes: Quare discipu li tui transgrediūt traditiōes seniorū? Nō enī lauāt manus suas cū panē manducant. Ipse aūt rñdens ait illis: Quare ꝛ vos trāsgredimi mā datum dei, ppter traditionē vestrā? Nam deus di xit: Honora patrē ꝛ matrē: ꝛ q̃ maledixerit patri vel matri: morte moriat. Vos aūt dicitis q̃cunq; dixerit patri vel matri munus q̃cunq; ē ex me ti bi, pderit: ꝛ nō honorificabit patrē suū aut matrē suā: ꝛ irritum fecistis mandatum dei propter tra/ditionem vestram.

RABA. Hoīes genezareth ꝛ min' docti credūt sz q̃ sapiētes videt ad pugnā ueniunt: iuxta illō: Abscōdisti a sapiētib' ꝛ prudētib' ꝛ reuelasti ea puulis. vñ dr̃: Tūc ac ces. ad eū ab hiero. scri. ꝛ pha. AVG. de cō. euan. Ita aūt cōserit euāgelista narratiōis sue ordinē dicēs: Tunc accesserūt: vt q̃tū ipse transitus indicat rerū etiā ꝓsequē tium ordo seruet. CHRY. Propt̄ h aūt euāgelista hic tp̃s designat: vt ondat ineffabilē illoꝝ nequitiā nulli cedē/tem. tūc enī venerūt qn̄ plurima signa opatus ē: qn̄ infir/mos ex tactu fimbrie curauerat. q̃ aūt ab hierosolymis venisse dicūt scribe ꝛ pharisei: sciendū ē q̃ p oēs tribus erāt disseminati: sz qui in metropoli habitabāt: peiores alijs erant: velut amplioꝝ fruētes honore: ꝛ maiorē sup biam possidētes. REMI. Duab' aūt de causis rep̃hen dūt: ꝛ qz ab hierosolymis venerāt. i. a loco scō descende rant: ꝛ qz seniores populi ꝛ legis doctores erāt: ꝛ non ad discendū: sz ad rep̃hendēdū dñm venerāt. Subdit enīz: Dicentes: q̃re disci. tui trāsgre. tra. senio. HIE. Mira phariseoꝝ scribarūq; stulticia: dei filiū arguūt q̃re tradi/tiones hoīuz ꝛ p̃cepta nō seruet. CHRY. Vide aūt q̃/liter ꝛ a sua interrogatiōe capiūt. Non enī dicunt: Quare transgrediunt legē moysi: sed Traditionē seniorū. vnde manifestū ē q̃ multa noua inducebant sacerdotes: q̃uis moyses dixerit: Nō adijcietis ad verbū q̃ ego ꝓpono vobis hodie: ꝛ non auferetis ab eo. ꝛ qn̄ oportebat eos ab obseruationib' liberari: tūc amplioꝝib' obseruationi/bus se alligabāt: timētes ne aliq̃s eoꝝ p̃ncipatū auferret terribiliores ē volētes: qz ꝛ ipi ēnt legislatores. RE/MI. Que aūt fuerint traditiōes manifestat marc' cū ait Pharisei ꝛ oēs iudei nisi creberio lauēt man' suas: nō mā ducāt panē. vñ ꝛ hic discipl̃os rep̃hendūt dicētes: Non enī la. ma. su. cū pa. mandu. CHRY. Uerba enī ꝓphe tarū carnalit̃ accipiētes q̃ dictū erat: Lauamini: ꝛ mūdi estote. de corpe solū lauādo seruabāt: ꝛ iō statuerāt non nisi lotis manib' mādūcādū ē. HIE. Man' aūt. i. opa nō corpis: sz aie lauāde sūt: vt fiat in illis verbum dei.

CHRY. Iō aūt discipuli nō lotis manib' mādūcabāt: qz ia supflua despiciebāt: ea solū q̃ sūt necessaria attendē tes: ꝛ neq; lauari neq; nō lauari ꝓ lege habētes: sz vt cō tingebāt alterutrū faciētes. Qui enī ꝛ ipz necessariū cibū ꝓtēnebāt: q̃lit̃ circa hoc studiū hērēt? REMI. Vel rep/hēdebāt pharisei discipulos dñi nō de ista lauatiōe q̃ cō sueto more ꝓgruis ꝛ necessarijs tp̃ib' agit: sz de illa sup/flua q̃ de supstitiosa traditiōe seniorum fuerat reperta.

CHRY. Christus aūt nō excusauit: sz ꝓfestim reaccu/sauit demōstrās qm̄ eū q̃ magna peccat ꝓ puis pctis ali orū sollicitū ē nō oz. vñ seq̃t: Ipse aūt rñdēs ait ill': Qua re ꝛ vos trāsgredimi mādatū dei ꝓpt̄ traditionē vestrā? Nō aūt dic q̃ bñ faciūt trāsgrediētes: vt nō det eis occa/sionē calūnie: neq; tm̄ vitupat q̃ ab ap̃lis factū ē: ne ap/probet eoꝝ traditiōes. Neq; rursus accusat seniores: ne tāq̃ iniuriatorē eū repulisset: sz increpat eos q̃ aduenerāt tāgēs etiā seniores q̃ talē traditōnē statuerāt dicēs. HIE. Lū vos pp traditionē hoīuz p̃cepta dei negligat': q̃re di/scipl̃os meos arguēdos credit' q̃ senioꝝ iussa puipēdūt: vt dei p̃cepta custodiāt? nā de' dixit: Ho. pa. ꝛ ma. Hono/r in scriptur' nō tm̄ in salutatiōib' ꝛ officijs deferēdis q̃tū in elemosynis ac oblatiōē sentit. Hōra inq̃t ap̃l's vi/duas q̃ vere vidue sūt. h. n. honorē donū intelligit. Prece perat q̃ oñs vel ibecillitates vl̃ etates vl̃ penurias pentū ꝓsideras: vt filij hōrarēt etiā in vite necessarijs mīstrādis pentes suos. CHRY. Voluit aūt mōstrare q̃ parētes ēnt valde hōrādi: p h q̃ adiūxit ꝛ p̃miū ꝛ penā: sz oñs h p̃miū p̃mittēs q̃ hōrātib' reprōmittit. s. ē lōgeuū sup trā: ponit q̃ tribūl' ē. s. penā: vt ꝛ ipos stupefacēt: ꝛ alios attrahēt. vñ addit: Et q̃ maledixerit pri vel matri: morte moriat. in q̃ demōstrat eos morte dignos ē. Si enī qui vbo dehōrat pentē morte punit: multomagis vos q̃ ope ꝛ nō solū dehōratis pentes: sz ꝛ alios h̄ doceti? Qui igit̃ neq; viuē debet: q̃lit̃ meos discipl̃os incusat? Quō aūt dei mādatū trāsgrediāt: manifestat cū sb̄dit: Vos aūt di/cit': Quicūq; dixe. pa. vel ma. mun' q̃cūq; ē ex me: tibi ꝓdeit. HIE. Premissā enī quidētissi mā dei legē volē/tes scribe phariseiq; subuertē: vt ipietatē sub noīe pietat' iducerēt: docuerūt pessimos filios: vt sic q̃s ea q̃ parētib' offerēda sūt: deo voluerit vouē q̃ ver' ē p̃: oblatio dñi p ponat parētū munerib'. GLO. Ut sit sēsus: Q̃ ego of/fero deo ꝛ mihi ꝛ tibi ꝓdeit: ꝛ iō nō debes sumē. s. res meas i tuos vsus: sz pati vt deo offerā. HIE. Vel certe ipi pentes q̃ deo ꝓsecrata cernebāt: ne sacrilegij crimē in currerēt: declinātes egestate conficiebāt: atq; ita fiebat vt oblatio liberoꝝ sub occasiōe tēpli ꝛ dei i lucra cedēt sa/cerdotū. GLO. Ut sit sēsus: Quicūq; i. q̃sq̃s vestrū o iuuenes: Dixerit. i. dicē poterit. vel dicet pri vel mri: O pri: mun' q̃ ē deo ex me iā deuotū: Proderit tibi admi/rādo. q̃si diceret: nō debes sumere: ne sis reus, sacrilegij.

Uel pōt legi p defectū hoc modo: Quicūq; dixerit patri ⁊ cetera. subaudi faciet dei mandatū: vel cōplebit legem vel erit dign' vita eterna. HIERO. Potest aūt ⁊ hūc breuiter habere sensū: Cōpellitis inquit filios: vt dicant parentibus suis: Quodcūq; donum oblaturus erā deo in tuos cōsumis cibos: tibiq; ꝓdest o pater ⁊ mat': quasi diceret: non. GLO. Et sic ꝓpter istas ꝑsuasiones auaricie vestre: ille iuuenis nō honorificabit patrē ⁊ matrē. vnde sequitur: Et non honorificabit patrez ⁊ matrē. quasi diceret: Uos filijs ista pessima suasistis: ⁊ ꝓpter hoc fili' postea patrez ⁊ matrē non honorificabit: ⁊ ita mandatū dei de sustentandis parentib' fecistis irritū: ꝓpter traditionē vestrā. ſ. auaricie vestre seruientes. AVG. contra aduersariū legis ⁊ ꝓphetarum. Euident aūt hic xp̄s oñdit ⁊ illā esse dei legē quā heretic' blasphemat: ⁊ iudeos habere suas traditiōes a libris ꝓpheticis ⁊ legitimis alienas: quas apostolus appellat ꝓphanas fabulas ⁊ viles

AVG. contra faustū: Multa etiā nos hic dñs docet: ⁊ iudeos a deo suo se nō auertere: ⁊ eius mandata nō tm̄ se non infringere: veruz etiā illos ⁊ q̄bus infringerentur arguere: ⁊ non nisi per moysen ista mādasse. AVG. de questi. euangelista. Uel aliter: Munus quodcūq; est ex me: tibi ꝓderit. idest munus quod offers causa mei: ad te iam ꝑtinebit: quibus verbis significant filij iam sibi non necesse eē parentū ꝓ se oblationē: q̄ ad eā etatem peuenissent: vt possent iam ipsi offerre ꝓ se. In hac ergo etate constitutos vt possent parentib' suis hoc dicere: cū hoc dixissent negabant pharisei reos esse: si parentib' nō prestarent honorem.

Hypocrite: bñ prophetauit de vobis esaias dicēs: Populus hic labijs me honorat: cor aūt eorum longe est a me. Sine causa autem colunt me docentes doctrinas ⁊ mandata hoiuz. Et cōuocatis ad se turbis dixit eis: Audite ⁊ intelligite Non quod intrat in os coinquinat hominez: sed q̄d ꝓcedit ex ore hoc coinqnat hoiez.

CHRY. Monstrauerat dñs q̄ pharisei non erāt digni accusare transgrediētes mandata senioruū: cum dei legem destruerent: Rursus aūt demonstrat hocipsū ⁊ a ꝓpheta. vñ dicit: Hypocrite bñ ꝓphauit de vobis esaias dicens: Populus hic labijs me honorat: cor aūt eorum longe est a me. REMI. Hypocrita dicit simulator: q̄ aliud ope simulat: ⁊ aliud corde gestat. Isti ergo bene hypocrite dicūt: quia sub honore dei terrena sibi lucra accumulare cupiebant. RABA. Preuidit aūt esaias sil̄ationē iudeorū q̄ in dolo pugnarēt ꝓtra euangeliū. Et iō dixit ex persona dñi: Populus hic labijs me hōrat ⁊c.

REMI. Judeoꝝ nanq; populus labijs ⁊ ore deo appropinquare ⁊ honorare cum videbat: quia vnius dei cultum se habere gloriabat: sed corde longe a deo recessit: quia visis signis atq; miraculis nec diuinitatē ei' cognoscere: nec eum suscipe voluerūt. RABA. Item labijs eū honorabāt: quando dicebāt: Magister: scimus quia verax es. sed cor eorū longe ab eo fuit. miserūt insidiatores vt eum caperent in sermone. GLO. Uel commendādo exteriorē mundiciam eum honorabāt: ſz duz interiori que vera ē carebāt: cor eorū longe erat a deo: ⁊ illis talis honor inutilis erat. vñ sequit: Sine causa autē colunt me: docentes doctrinas ⁊ mandata hoiuz RABA. Non enī habebūt mercedē cum veris cultorib' docētes doctrinas ⁊ mādata hoiuz: contēptis p̄ceptis diuis.

CHRY. Augmentata ḡ accusatiōe pharisеorū a testimonio ꝓphete: ⁊ illis nō emendatis: iam eis non loquit ſz turbis. vnde dicit: Et cōuocatis ad se turbis dixit eis Audite ⁊ intelligite. Quia turbis dogma excelsū ⁊ multa philosophia plenū ꝓpositurus erat: nō simplicit hoc enūciat sed susceptibilē facit sermonē. primo quidem ⁊ ore ⁊ sollicitudine exhibita circa turbas: quod oñdit euangelista dicens: Et cōuocatis ad se turbis. Deinde etiam susceptibilē facit sermonez ex tempore: q̄ post mortuos suscitatos: post victoriā contra phariseos habitā: tūc legem ꝓponit: vt facilius suscipiat. Et non solū simplicite turbas aduocauit: sed etiā eos attentiores fecit in hoc q̄ dixit: Audite ⁊ intelligite. idest attēdite ⁊ erigamini mēte ad hoc audiendū. Nō aūt dixit eis: Nihil est obseruatio escarum: neq; q̄ moyses male intūxerat: ſz per modum admonitionis ⁊ cōsilij a rerum ipsarū natura testimonū accipiens ait: Non quod intrat in os coinqnat hominē sed quod ꝓcedit ex ore: hoc coinqnat hominē. Hieronimus habet cōmunicat. HIE. Uerbū cōmunicat ꝓpter scripturarū est: ⁊ ꝓpio sermonē nō teritur. populus aūt iudeoꝝ cū partē dei se eē iactans: cōmunes cibos vocat q̄bus oēs vtunt hoies. verbi gratia: Huillam carnē ostreas: lepores: ⁊ istiusmodi animātia que vngulā non fundunt: nec ruminant: nec squamosa in piscib' sūt. Unde ⁊ in actibus apl̄oꝝ scriptū est: Quod deus sāctificauit tu ne cōmune dixeris: Cōmune ergo quod ceteris hoibus p̄z: ⁊ quasi nō de parte dei ꝓ mundo appellat. AVG. ꝓtra faustum: Testamēto aūt veteri non ē ꝓtraria ista sententia: qua dñs dicit: Non quod intrat in os. in qua apostolus dicit: Omnia mūda mūdis: ⁊ oīs creatura dei bona est. Si possunt hoc apl̄m de ipsis dixisse naturis intelligāt manichei: illas aūt litteras ꝓpter quasdam prefigurationes tempori cōgruentes: aīalia quedaz non natura sed significatiōe immūda dixisse. Itaq; verbi gratia: Si de porco ⁊ agno requirat: vtrūq; natura mundū ē: quia natura omnis creatura dei bona ē: quadā vero significatione agn' mūdus: porcus immūdus est: tanq̄ si stultū vel pientē diceres: vtrūq; hoc verbū natura vocis ⁊ linearum ⁊ syllabarū quibus cōstat vtiq; mundū est: significatione aūt vnū hoīz verbū quod dicit stultus: immūdus dici potest: non natura sui: ſz qm̄ quoddā immūdū significat. Et fortasse quod est in rerū figuris porcus: hoc est in hoīum genere stultus. ⁊ tam illud aīal q̄ iste due syllabe quod dicit stultus quoddā vnū idēq; significant. Ipse mundū quippe illud aīal in lege positū est: eo q̄ nō ruminet: non aūt hoc eius vitiū: sed natura est. Sūt aūt hoies qui ꝓ hoc aīal significantur immūdi ꝓpio vitio: non natura: qui cū libenē audiant verba sapiētie: postea de hoc omnino nō cogitāt. Quod enī vtile audieris velut ab intestino memorie: tanq̄ ad os cogitationis recordādi procedine reuocare: qd aliud ē q̄ spiritalit rumiare: qō q̄ non faciunt: illoꝝ aīalium genere figurant. He aūt similitudines rerū in locutiōibus vel obseruationib' figuratis rationales mentes vtiliter ⁊ suauit mouent. ſz pro ꝓpio populo multa talia non tm̄ audienda verū etiam obseruāda ꝓcepta sunt. Tēpus enī erat quo nō tm̄ dictis: ſz etiā factis ꝓphetiçari oportebat ea q̄ posteriore fuerāt reuelāda. q̄d ꝓ christū atq; in christo reuelatis fidei gentiū onera obseruationi nō sunt ꝓposita: ꝓphetie tm̄ est auctoritas cōmēdata. Recto aūt a manicheis: vtruz ista dñi sniā quia dixit: non inqnari his que in os eius intrāt: vera aut falsa sit. Si falsa dicūt: cur eā eorū doctor Adimātus a christo ꝓlatam dicēs: ad expugnandū vetus testamentū obiecit: Si aūt vera ē: cur aduersus eā credūt se coinqnari?

HIE. Opponat aūt prudens lector ⁊ dicat: Siq̄d intrat in os nō coinqnat hoiez: q̄re idolotitis nō vescimur? Sciendū igit q̄ ipsi quidē cibi ⁊ oīs dei creatura per se munda sit: sed idolorū ⁊ demonū inuocatio ea facit immūda apud eos. ſ. qui cum ꝓscientia idoli idolotitū manducant: ⁊ ꝓscientias eorū cum sit infirma polluit: vt apl̄s dicit. REMI. Quicūq; aūt tante fidei est vt intelligat creaturarū dei nullo modo inqnari posse: sanctificet cibus per verbū dei ⁊ orationem: ⁊ comedat quicquid vult: tamen q̄ hec licentia offendiculum non fiat infirmis: vt apostolus dicit.

Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei: Scis quia pharisei audito hoc verbo scãdaliçati sunt? At ille respõdens ait: Omnis plãtatio quã non plantauit pater meus celestis: eradicabit. Sinite illos: ceci sunt: ⁊ duces cecorũ. Cecus autẽ si ceco ducatum prestet: ambo in foueam cadunt.

HIE. Ex vno sermone dñi ois supstitio obseruationum iudaicarũ fuerat elisa: qui in cibis sumẽdis abominãdisq; religionẽ suã sitã arbitrabant. CHRY. Premissa itaq; cum audissent pharisei: nihil contradixerunt illi: qr vehementẽ eos puicerat: nõ redarguẽdo solũ: sz ⁊ dolũ illorũ ppalãdo: sz scandaliçati sũt: pharisei. s. nõ aũt turbe vñ dicit: Tũc accedẽtes discipuli eius dixerũt ei: Scis quia pharisei audito hoc vbo scandaliçati sũt? HIER. Quia creberiter in ecclãsticis scripturis scandalũ: breuiter dicendũ qd significat: scandalũ nos offẽdiculũ vt ruinã ⁊ impactionẽ pedis possum' dicere. Qñ ergo legim': Quicũq; scãdaliçauerit. hoc intelligimus: q dicto vel facto occasionẽ ruine dederit. CHRY. Christus aũt nõ soluit phariseorũ scandalũ sz magis eos increpauit. vnde sequit: At ille rñdens ait: Omnis plantatio quã nõ plãtauit pater me' celestis eradicabitur. Hoc aũt manichei de lege dictũ eẽ dicũt: sed pfutãt eos que antea dicta sũt. Si. n. de lege dixisset: qualiẽ supius p lege pugnasset dicẽs: Quare transgredimini mandatũ dei ppt tradictionẽ vestrã? Qualiẽ etiã ppbetam induxisset in medium Si etiam deus dixit: Honora patrẽ ⁊ matrẽ: qualiẽ hoc qõ in lege dictũ ẽ non ẽ dei plantatio? HILA. Dicẽs q̃ omnẽ plantationẽ que nõ a patre sit: docet traditionẽ hominũ eradicãdã: cuius fauore legis pcepta trãsgressi sũt

REMI. Ois etiam falsa doctrina ⁊ supstitiosa obseruatio cum suis actoribus pmanere non põt. ⁊ qr a deo pre nõ ẽ cum eisdẽ eradicabit. Illa ergo sola pmanebit: que a deo patre est. HIE. Nunqd ergo eradicabit ⁊ illa plãtatio: de qua apls ait: Ego plantaui: apollo rigauit? Sed soluitur questio ex eo qõ sequit: Deus incremẽtũ dedit Dicit ⁊ ipse: Dei agricultura: dei edificatio estis. ⁊ alibi: Cooperatores dei sumus. Si aũt cooperatores dei plãtãte paulo ⁊ rigante apollini: de' cũ operatorib' suis plantat ⁊ rigat. Abutunt aũt hoc loco q̃ diuersas naturas introducũt dicẽtes: Si plantatio quã nõ plãtauit pater eradicabitur: ergo quã ille plãtauit nõ põt eradicari. Sz audiãt illud hieremie: Ego vos plantaui vineã verã: quõ versi estis in amaritudinẽ vitis aliene: Plãtauit qdẽ deus: ⁊ nemo põt eradicare plantationẽ eius. Sz qm̃ ista plãtatio in volũtate ppriã arbitrũ ẽ: nullus alius eã eradicare poterit: nisi ipsa tribuerit assensũ. GLO. Uel plãtatio ista doctores legis significat cũ sequacib' suis: qui christũ nõ habebãt fundamentũ. Quare aũt sũt eradicãdi subditur Sini. il. Ceci. sũt ⁊ du. cecorũ. RABA. Ceci quidẽ sunt idest luce mandatorũ dei priuati: ⁊ sũt duces cecorũ: quia alios in pcipitiũ trahunt errãtes ⁊ in errorẽ mittẽtes. vñ subdit: Cecus aũt si ceco ducatum pstet: ambo in foueam cadunt. HIE. Hoc etiam ẽ quod apls pceperat: Hereticum hoiem post primã ⁊ alterã correctionẽ deuita sciẽs q̃ puersus sit huiuscemodi. In hũc sensũ ⁊ saluator pcepit doctores pessimos dimittendos arbitrio suo sciens eos difficulter ad veritatẽ posse trahere.

Respõdens autẽ petrus dixit ei: Edissere nobis parabolã istã. At ille dixit: Adhuc ⁊ vos sine intellectu estis? Non intelligitis qr omne quod in os intrat: in ventrem vadit: ⁊ in secessum emittitur Que aũt pcedunt de ore: de corde exeũt: ⁊ ea coinquinãt hominẽ. De corde enim exeunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicationes: furta: falsa testimõia: blasphemie. Hec sũt que coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem.

REMI. Consueuerat dñs parabolice loqui: ⁊ idco petrus cũ audisset: quod intrat in os nõ coinquinat hominẽ: putauit illũ pabolice fuisse locutũ: ⁊ idco interrogauit vt subdit: Rñdens aũt petrus dixit ei: Edisse. no. pa. istam. Et qr ex pson cetero hoc dixerat: iccirco simul cum alijs a dño reprehẽsus ẽ. vnde sequit: At ille dixit: Adhuc ⁊ vos si. intel. estis? HIERO. Corripit autem a dño quare parabolice dictum putet: quod pspicue locutus est. Ex quo animaduertimus vitiosum esse auditorem qui obscura manifeste aut manifeste dicta obscure velit intelligere. CHRY. Uel ideo dominus increpat eũ: qã nõ erat ex incertitudine qõ quesierat: sz ex scandalo quo scãdaliçat' erat. Turbe. n. nõ itellexerãt quod dictũ erat. Discipuli autẽ scãdaliçati fuerãt. vñ a pncipio q̃si p pharisei's inrogare volebãt: sz qã audierant eum magna dicẽtẽ: omnis plãtatio ẽ. repssi fuerũt. Sz petrus q̃ vbiq; feruẽs erat neq; ita silet: quẽ dñs increpat: ⁊ increpationi rõnez addidit dicẽs: Nõ itelligitis qr om. qõ ĩ os intrat in ven. va. ⁊ in secess. emittit. HIE. Ex hac sententia qdam calũniant q̃ dñs physice disputatõis ignarus: putet oẽs cibos in vẽtrẽ ire: ⁊ in secessum digeri: cum statim infuse esce per artus ⁊ venas ac medullas: neruosq; fũdant. Sz sciẽdũ q̃ tenuis hũor ⁊ liquẽs esca cũ ĩ venis ⁊ artub' cõcocta fuerit: ⁊ digesta p occultos meat' corpis quos greci porros vocãt: ad inferiora dilabit: ⁊ in secessũ vadit. AVG. de vã religiõe: Alimẽta carnis corrupta. i. amittẽtia formã suã in mẽbrorũ fabricã migrãt: ⁊ corrupta reficiũt in aliã formã p ꝓueniẽtia trãscũtia: ⁊ p vitalẽ motũ diijudicant qdãmodo: vt ex eis in structuram hui' pulchri visibilis que apta sũt assumant: nõ apta vero p ꝓgruos meat' abijciant: quorũ aliud feculẽtissimũ reddit terre ad alias formas assumẽdas: aliud p totũ corp' exhalat: aliud tori' aãlis latẽtes neruos accipit: ⁊ ichoatur in plez. CHRY. Cũ aũt hoc dñs dicit adhuc discipulis fm iudaicã infirmitatẽ respõdet. dicit. n. qm̃ cibus nõ manet: sed egredit: q̃uis ⁊si maneret: nõ faceret immundũ: sed nondũ hec audire poterãt. ppter hoc autem ⁊ moyses p tãtũ tẽpus dicit eẽ immũdos: quãtum cibus intus manet. In vespe. n. iubet lauari ⁊ mũdũ esse quasi tẽpus digestionis ⁊ egestionis dimetiẽs. AVG. xv. de trini. Duo autẽ quedã hois ora dñs cõplexus est: vnum corpis: aliud cordis. nã cum dicit: Oẽ qõ in os intrat ẽ. aptissime demõstrauit os corpis. At in eo qõ sequit: os cordis oñdit dicẽs: Que autẽ pcedunt de ore. de cor. ex. ⁊ ea coinq̃ hoiem. CHRY. Que. n. cordis sunt: intus in homie manẽt: ⁊ excũna in quinãt nõ manẽtia sokũ: immo tũc magis cũ exierũt vñ subiũxit: De corde. n. exeũt cogitationes male quas pmo ponit: qa hoc erat iudaicũ vitiũ qui. s. ei insidiabant. HIER. Principale igit aie non fm platonẽ in cerebro est: sz iuxta christũ in corde: ⁊ arguẽdi sũt ex hac snia: qui cogitatiões a diabolo immitti putant ⁊ nõ ex ppa nasci volũtate. Diabol' adiutor esse ⁊ incẽtor malarũ cogitationũ põt: auctor esse nõ põt. Si autem semp in insidijs posit' leuẽ cogitationũ nr̃arũ scintillam suis fomitib' inflãmauerit: nõ debem' opinari cũ queq; occulta cordis rimari: sed ex corpis habitu ⁊ gestib' estimare qd versem' itrinsec'. vbi grã: Si pulchrã mulierem nos cerebro viderit inspicere: intelligit cor ab oculis vulneratũ. GLO. Ex cogitatõib' autem malis pueniunt ⁊ mala facta ⁊ mala vba: que lege pbibẽt. vñ subdit Homicidia. que pbibent illo legis pcepto: Nõ occides. Adulteria: fornicatiões. q̃ itelligunt pbiberi illo pcepto: Non mechaberis. Furta. q̃ pbibẽt illo pcepto: Nõ futurũ facies Falsa testimonia. ꝓtra illõ pceptũ: Nõ dices aduers' pximũ tuũ falsũ testimoniũ Blasphemie. ꝓtra illõ pceptũ Nõ assumas nomẽ dei iuanũ. REMI. Nominatis autẽ

vitijs q̃ diuina lege ꝓhibent pulchre dñs subiungit: hec
sũt q̃ coinq̃nãt hoiez. i. imundũ ⁊ ipurũ reddũt. GLO.
Et q̃a huiusmõi vba dñi ex phariseorũ neqtia occasionẽ
sumpserãt: q̃ traditiões suas diuinis p̃ceptis p̃ferebãt: cõ
sequent ꝓcludit incõueniẽtiã traditiõis p̃misse dicẽs: Nõ
lo. autẽ mani. mandu. nõ coin. hoiem. CHRY. nõ aũt
dixit escas i lege ꝓhibitas mãducare nõ coinq̃nat hoiez
vt nõ possent illi ꝓtradicere: sz concludit de illo de quo
disputatio erat.

¶ Et egressus inde iesus secessit in partes tyri ⁊ sidonis. Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa clamauit dicens ei: Miserere mei dñe fili dauid filia mea male a demõio vexat. Qui nõ rñdit ei verbuz. Et accedentes discipuli eius: rogabant eum dicentes: Dimitte eã: quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait: Non suz missus nisi ad oues que perierant domus israel. At illa venit ⁊ adorauit eũ dicẽs: Dñe adiuua me. Qui respondens ait: Nõ est bonuz sumere panẽ filiorũ ⁊ mittere canibus. At illa dixit: Etiam dñe. Nam ⁊ catelli edunt de micis q̃ cadunt de mensa dñorũ suorũz. Tunc respondens iesus: ait illi: O muler magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata ẽ filia eius ex illa hora.

¶ HIERO. Scribis ⁊ phariseis ⁊ calũniatoribꝫ dere licetis: trãsgredi in ptes tyri ⁊ sidonis: vt tyrios sidonios q̃ curaret. ⁊ iõ dicit: Et egressus inde iesus secessit in ptes tyri ⁊ sidonis. REMI. Tyrus ⁊ sidõ ciuitates fuere gentiliũ. nam tyrus metropolis fuerat chananeorũ: sidon terminꝫ chananeorũ respicies ad aqlonẽ. CHRY. Considerandũ aũt q̃ qñ ab escarũ obseruatione iudeos eripuit: tũc ⁊ gentibꝫ ianuã aperuit: sicut ⁊ petrus prius in visiõe iussus ẽ hanc legẽ soluere: ⁊ post ad cornelium mittitur. Siquis aũt querat: cum discipulis suis dixerit: In viã gentiũ ne abieritis: qualit̃ ambulat viã? Primuz q̃dẽ illõ dicem: q: nõ erat obnoxi: p̃cepto q̃ discipl̃is dederat. Secũdo aũt: q: neq; vt p̃dicaturus abijt. vnde ⁊ marcus dicit: Qm occultauit seipsum. REMI. Fuit aũt vt tyrios sidonios q̃ curaret: siue vt hui: mulieris filiam liberaret a demonio: quatenꝫ p eius fidẽ scribarum ⁊ phariseorũ nequitiã cõdemnaret. de qua q̃dẽ muliere subdit: Et ecce mulier chananea a finibus illis egressa.

¶ CHRY. Dicit aũt euãgelista eam chananeã: vt oñdat virtutẽ p̃ntie christi. Chananei. n. qui expulsi fuerãt: vt nõ puerterẽt iudeos: hi iudeis apparuerũt prudẽtiores: vt exirent a terminis suis ⁊ accederẽt ad christũ. Cum aũt hec mulier accessisset: nihil aliud q̃ misericordiã poposcit. vñ seq̃t: Clamauit dicẽs ei: Miserere mei dñe fili dauid. GLO. Magna fides chananee hic notat: deũ credit vbi dñm vocat: hoiem vbi dicit filiũ dauid. Nihil ex merito postulat: sed solã misericordiã dei efflagitat dicẽs Miserere. Nec dicit: Miserere filie: sz Miserere mei: q: dolor filie dolor est matris. ⁊ vt magis eũ ad ꝓpassionez moueat: totũ ei dolorẽ enarrat. vñ seq̃tur: Filia mea ma. a demo. vexat. In quo vulnera medico detegit: ⁊ magnitudinẽ ⁊ qualitatẽ morbi. magnitudinẽ cũ dicit: Male vexatur. qualitatem cuz dicit: A demonio. ORI. in ho. Vide aũt prudentiã femine: nõ iuit ad hoies seductores nõ quesiuit inanes ligaturas: sed oẽs relinquẽs diaboli cultꝫ venit ad dñm. Nõ petiuit iacobũ: nõ rogauit ioanẽ nõ accessit ad petrũ sz suscipit in se pnie patrociniũ: ⁊ sola cucurrit ad dñm. Sz vide in exptũ negociũ petit: ⁊ lamẽtum suũ ꝓducit in clamorẽ: ⁊ amator hoiuz deus nõ rñdet verbũ. vñ sequit: Qui nõ rñdet ei verbũ. HIE. Nõ aũt de supbia pharisaica: nec de scribarũ supcilio: sz ne ipse snie sue cõtrarius videret p quã iusserat: In viã gentium ne abieritis. nolebat enĩ occasionẽ calũniantibꝫ dare: pfectãq; salutẽ passiõis resurrectiõis tpi reseruabat.

GLO. Differẽdo etiã ⁊ nõ rñdendo patientiã mulieris ⁊ pseuerantiã nobis oñdit. Ideo etiã nõ rñdit vt discipuli ꝓ ea rogarent: oñdens p hoc necessariũ esse ꝓces scorũ ad aliq̃d impetrandũ. vñ seq̃t: Et acces. disci. eiꝫ: roga. eã dicẽ. Dimit. eã: quia cla. post nos. HIE. Discipli adhuc illo tpe mysteria dñi nesciẽtes vel misericordia motti: rogabant ꝓ chananea muliere: vel improbitate eius carere cupiẽtes. AVG. de cõ. euã. Affert aũt aliquã repugnantie qõnem q̃ marcus in domo dicit fuisse dñm cum ad illũ venit mulier ꝓ filia sua rogans. Matheꝫ aũt posset intelligi de domo tacuisse: eandẽ tñ rem cõmemorasse. Sz qm̃ dicit discipulos dño ita suggessisse: Dimitte illam: qm̃ clamat pꝫ nos: nihil vt aliud significare: q̃ post ambulatẽ dñm mulierẽ istã depcatoriã vocẽ missse. Intelligendũ ẽ ergo dixisse quidẽ marcum q̃ intrauerit vbi erat iesus cũ eũ p̃dixisset fuisse in domo. Sz q: matheꝫ ait: Non rñdit ei verbũ: dedit agnoscere q̃ tacuerũt ambo: ⁊ in eo silentio egressũ fuisse iesum de domo illa: atq; ita cetera cõtexunt que iã in nullo discordãt. CHRY. Estimo aũt ⁊ discipulos ad calamitatẽ mulieris esse mõstatos: sz tñ non sũt ausi dicere: Da ei hanc grãm: sed Dimitte eam sicut nos cuz volumꝫ alicui psuadere: multiens ꝓtraria dicim̃. Ipse aũt rñdens ait: Non sũ missus ad oues q̃ perie. domus israel. HIE. Non aũt hoc dicit: q̃n ad gẽtes missus sit: sz q̃ primũ ad israel missus ẽ: vt illis nõ recipientibꝫ euangeliũ: iusta fieret ad gẽtes trãsmigratio. REMI. Spãlit etiã missus ẽ ad salutẽ iudeorũ: vt etiã corpali p̃ntia eos doceret. HIE. Signanter aũt dixit: Ad oues pditas domꝫ israel: vt etiã ex hoc loco erroneam ouẽ de alia parabola intelligamꝫ. CHRY. ibo. Sed q: mulier vidit nihil posse aplos: inuerecũda facta est. aũ enĩ neq; in ꝓspectũ venire audebat. vt dicũ ẽ: Clamar post nos. Qñ aũt videbat vt angustiata recedẽt tanto ꝓpius venit. vñ seq̃t: At il. ve. ⁊ adorauit eũ. HIE. Nõ q̃ ista chananitidis pseuerant p̃mũ filiuz dauid: deinde dñm vocat: ⁊ ad extremũ deũ adorauit. CHRY. Iam q̃ nõ dixit: Roga vel depcare deũ: sed dñe adiuua me. Quãto ergo magis mulier multiplicabat supplicationẽ: tanto ⁊ ipse multiplicabat negationẽ. ⁊ nõ adhuc iudeos oues vocat sed filios: illã aũt canẽ. vñ seq̃t: Qui respondit: Non ẽ bo. sumere pa. fili. ⁊ da canibꝫ. GLO. Filij sũt iudei generati ⁊ nuriti sub cultu vnius dei p legẽ. Panis ẽ euangeliũ miracula ⁊ alia q̃ ad salutẽ nr̃am pertinẽt. nõ ergo cõueniens vt a filijs auferant ⁊ dent̃ gentibꝫ qui sũt canes: donec iudei repudient. RABA. Canes aũt gentiles ꝓpter idolatriã dicunt: q̃ esui sanguinis dediti ⁊ cadaueribus mortuorũ vertunt in rabiẽ. CHRY. Vide aũt mulieris prudentiã: q̃lit̃ neq; ꝓtradicere aũsa ẽ: neq; tristata in aliorũ laudibꝫ: neq; molestata in ꝓprio panis vñ seq̃tur: At illa dix. Etiã do. nam ⁊ catel. edunt de mi. q̃ ca. de mẽ. do. suo. Ille dixit: Nõ ẽ bonũ. hec aũt dixit Utiq; dñe. Ipse iudeos filios vocat: hec autẽ dños. Ipse canẽ eã noiauit: hec aũt ⁊ opꝫ canis adiecit: ac si dicat. Et canis sũ: nõ sum aliena. canẽ me dicis: ergo nutri me vt canẽ: nõ possũ relinquere mensã dñi mei. HIE. Mira aũt huius mulieris fides patiẽtia ⁊ humilitas p̃dicatur fides qua credebat sanari posse filiã suam. patiẽtia qua totiens ꝓtẽpta in p̃ceibus pseuerat. humilitas q̃ se nõ canibus sed catulis cõpat. Scio me inquit filiorũ panẽ nõ mereri: nec integros capere posse cibos: nec sedẽ ad mẽsam posse cũ pãe: sz ꝓtẽta sũ reliquijs catulorũ: vt per hũilitatẽ micarũ ad panis integri veniã magnitudinẽ. CHRY. Propẽ h aũt christus tardabat. p̃sciebat. n. eã hoc dicturam: nec occultari volebat tantã mulieris virtutẽ. vñ sequit: Tũc rñdens iesus ait illi: O mulier magna ẽ fides tua: fiat tibi sicut vis. Ac si dicat: Fides tua maior a bis audire pos

audire pōt:vex interiz fiat tibi sicut vis. Uide q̄liter nō
pax ⁊ hec mlr ītulit ī filie medicinā.pp hoc.n. neq; chri-
stus dixit:Sana sit filia tua:sed magna ē fides tua: fiat ti
bi sicut vis.vt discas qm̄ sūplr loqbat ⁊ nō adulatiōis:
sz mlte fidei erāt vba ipsi⁹. Hec āt xpi vox sūis ē illi voci
q̄ dixit: Fiat firmamentū:⁊ factū ē.vñ sequtur:Et sana.ē fi.
ei⁹ ex illa hora. Intēde āt q̄lr aplis nō ipetrantib⁹ ipetrat
ipa:tā magnū qd ē istātia orōis. Eteniz pro nris noxis a
nobis vult magis rogari q̄ ab alijs pro nobis. REMI.
His ēt vbis dat nobis exēplū cathecizādi ⁊ baptizandi
pueros:qm̄ ħ non ait:Salua filiā meā:aut adiuua eā:sed
misere mei:⁊ adiuua me. Hic eteniz descēdit cōsuetudo ī
ecclia vt fideles ,p suis paruulis fidē deo ,pmittāt:qm̄ ipi
nō sūt tāte etatis ⁊ rōis:vt p se fidē deo ,pmittere valeant
q̄ten⁹ sicut fide isti⁹ mulieris sanata ē filia ei⁹ ita ⁊ fide vi
rox catholicox pctā puulis relaxētur. Allegorice āt hec
mlr sanctā ecclīaz significat de gētib⁹ cōgregatā. Per hoc
eniz q̄ dñs relictis scribis ⁊ phariseis venit ī ptes tyri ⁊
sidonis p̄figurabat qz relictur⁹ erat iudeos:⁊ trāsitur⁹ ad
gētes. Est āt ħ mlr egressa a finib⁹ suis:qm̄ ecclia sca recess
sit a p̄stinis errorib⁹ ⁊ vitijs. HIERO. Filiā aūt ecclie
puto aias eē credētiū:q̄ male a demonio vexabāt ignorā
tes creatorē:⁊ adorantes lapidē. REMI. Filios āt dñs
appellat p̄riarchas ⁊ ppbas illi⁹ tpis. Per mēsā designa
tur sacra scriptura: p micas vo mina p̄cepta vel interna
mysteria q̄b⁹ sca ecclia pascit:p crustas vo carnalia p̄ce-
pta q̄ iudei obfuāt. Mice āt sub mēsa comedi dicūt:quia
ecclia būilit se submittit ad iplēda dina p̄cepta. RABA.
Nō āt crustas sz micas de pane pueroz edunt catelli:qz
cōuersi ad fidē q̄ erāt despecti in gētib⁹:nō lr̄e supficiem ī
scriptur:sed spiritalē sensū quo ī bonis actib⁹ ,pficere va
leāt inq̄rūt. HIE. Mira āt rerū cōuersio isrl:quōdā fili
us nos canes;p diuersitate fidei ordo noim cōmutat. De
illis postea dicit:circūdederūt me carnes multi.nos au-
diuim⁹ cū mlicre:fides tua te saluā fecit. RABA. Que
merito magna dī:qz cū gētes ne lege fuerint ibute:nec vo
cib⁹ ,ppbax istructe ad p̄dicationē mox aplox in auditu
auris obedierūt:iōq; salutē ipetrare meruerūt. Uex si ad
p̄mas ecclie rogantis lachrymas dñs salutē aie differt
dare nō ē desperādū vel a petēdo cessādū: sz magis pre
cibz insistēdū. AVG. de q.cuā.q̄ ⁊ puex cēturionis:⁊
filiā chananee mlier/ nō veniēs ad domos eox sanat:si-
gnificat gētes ad q̄s nō venit saluas forē p vbū suū q̄ ro
gātib⁹ filij sanant. Et intelligēda ē p̄sona ecclie:q̄ sibi est ⁊
mr̄ ⁊ filij. nā simlr oēs qb⁹ ?stat ecclia mr̄ dī:singuli āt idez
ipsi filij appellāt. HILA. Uel hec mlr,pselitox formā
pfert:fines suos egredit:⁊ ex gētib⁹.s.ī ppli alteri⁹ nomē
excedēs:q̄,p filia videlicet gētiū plebe dnatu īmūdox spi
ritū occupata orat:⁊ qz dñz cognouit ex lege: dauid fili
uz nūcupat. RABA. Itē siqs ?sciaz bz alicui⁹ vitij sor-
de pollutā:filiā habet male a dmonio vexatā. Itē siq̄s bo
na q̄ gessit pctox peste fedauit:filiā bz īmūdi spūs furijs
agitatā:iōq; necesse ē vt ad p̄ces lachrymasq; cōfugiat:
sanctorūq; intercessiones ⁊ auxilia querat.

¶ Et cū trāsisset ide iesus:uenit sec⁹ mare galilee:⁊
ascēdēs ī mōtē sedebat ibi. Et accesserūt ad eum
turbe multe hñtes secū mutos:cecos:claudos:de
biles:⁊ alios multos:⁊ proiecerūt eos ad pedes
eius:⁊ curauit eos ita vt turbe mirarētur videntes
mutos loquētes:claudos ambulaltes:cecos vidē
tes:⁊ magnificabant deum israel.

HIE. Sanata chananee filia:reuertitur dominus ad iu-
dcam.vnde dicitur:Et cū tran.inde iesus: venit sec⁹ ma.
galilee. REMI. Doc mare diuersis vocabulis appella
tur. Dicit.n.mare galilee:pp galileā adiacētē: mare tybe
riadis:ppē tyberiadē ciuitatē. Sequitur:Et ascēdēs ī mō
tē sedebat ibi. CHRY. Considerādū āt q̄ aliqū dñs cir
cuit vt sanet infirmos: aliqñ āt sedet expectās eos: ⁊ iō
conueniēter hic sic subdit:Et accesserūt ad eū turbe mul-
te:habētes secū mutos: claudos:cecos:debiles:⁊ alios
multos. HIE. In eo loco vbi latinus interpres trāstulit
debiles:in greco scriptū est sullois:q̄ nō debilitatis ge
nerale:sed vni⁹ infirmitatis nomē ē: vt quō claudus dici
tur q̄ pede claudicat vno:sic sullois appellet q̄ vnā manū
debilē bz. CHRY. Hi autem in duobus fidē suā demō
strabāt:⁊ in ascendendo mōtē. Et in hoc quia estimabāt
se nullo alio indigere:nisi vt proijcerētur ad pedes iesu:
neq; ēt adhuc tangūt fimbriā vestimēti:sed ⁊ ad altiorem
fidē ascēdūt.vnde dicit:Et proiecerunt eos ad pedes eius. Et
mulieris q̄dē filiā cū multa tarditate curauit:vt ei⁹ virtu-
tē ostenderet. His āt nō quia meliores erant:sed vt infi-
delium iudeorū ora obstrueret:cōfestiz sanationē prebet
vnde sequit:Et curauit oēs. Multitudo autē eorum qui
curabantur ⁊ facilitas sanationis eos in stupore mute-
bat.vnde sequit:Ita vt tur.mira.vi.mu.loquētes. HIE-
RO. De debilib⁹ tacuit:quia quid de contrario diceret
vno verbo nō haberet. RABA. Mystice āt cū filia cha
nanee p̄figurasset salutē gentiū:venit in iudeā:qz cū pleni
tudo gētiū intrauerit:tūc ois israel salu⁹ erit. GLO. Ma
re āt iuxta qd venit iesus turbida huius seculi volumina
significat:quod ē galilee:cū hoies a vitijs ad virtutes trās
migrāt. HIERO. Ascēdit autē in montē:⁊ quasi auis
teneros fetus ,puocet ad voládū. RABA. Ut.s.audito
res suos erigat ad superna ⁊ celestia meditanda. Sede-
batq; ibi:vt demonstraret nō nisi in celestib⁹ requiē esse
querendam. Eo autem sedente in monte.i. in celorum ar
ce accedūt turbe fideliū deuota mente illi appropinquan
tes:ducentes secū mutos ⁊ cecos ⁊c.eosq; ad pedes iesu
proijciunt:quia peccata cōfitētes ipsi soli curādas subijci
unt:quos ita curat vt turbe mirentur ⁊ magnificent deuz
israel:quia fideles quando viderit eos q̄ spiritaliter egro
tauerant:diuersis operib⁹ virtutū ditatos laudē deo de-
cantant. GLO. Muti autem sunt qui non laudāt deuz
ceci qui non intelligunt viam vite:surdi qui non obtēpe-
rant:claudi per deuia boni operis nō recte euntes: debi
les sunt:qui infirmi sūt in bonis operibus.

¶ Iesus autē conuocatis discipulis suis dixit:
Misereor turbe :quia triduo iam perseuerāt me
cum:⁊ non habent quod manducent. Et dimitte
re eos ieiunos nolo:ne deficiant in via. Et dicunt
ei discipuli: Unde ergo nobis in deserto panes tā
tos:vt saturemus turbam tantā? Et ait illis iesus:
Quot panes habetis? At illi dixerūt septē ⁊ pau
cos pisciculos. Et p̄cepit turbe vt discūberēt sup
terrā. Et accipiēs septē panes ⁊ pisces:⁊ gratias
agēs fregit ⁊ dedit discipulis ⁊ discipuli dederūt
populo:⁊ comederunt ⁊ omnes saturati sunt. Et
quod supfuit de fragmētis tulerūt septem sportas
plenas. Erāt āt qui māducauerāt quattuor milia
hominum:extra paruulos ⁊ mulieres.

HIERO. Prius christus ifirmorum debilitates abstu-
lerat:postea vero sanatis offert cibos. Conuocat quoq;
discipulos suos:⁊ quod facturus ē loquit.vnde dicitur:
Ie.aūt cōuo.disci.suis di. Miserere turbe. Hoc āt facit
vt mgris exēplū tribuat:cū minoribus atq; discipulis cō
municādi similia:vel ex cōfabulatione intelligāt signi ma
gnitudinem. CRHY. Turbe eniz cū ad sanationem ve
nissent:non audebāt petere panes.vnde ipse amator ho-
minum ⁊ oiuz curā gerens:etiam nō petentibus dat.pro
pter quod dicit: Misereor turbe. Ne autē dicatur:quoni
am veniētes via:icū portauerant dicit: Quia triduo iam
perse.mecū:⁊ non habent q̄d manducēt. Et si eniz quādo

venerũt cibos habuerunt: tamẽ cõsũpti iaz erãt: ⁊ ppter hoc non in ꝑma aut secũda die hoc fecit: sed in tertia quãdo iã oia sũt cõsũpta: vt prius ipsi in necessitate cõstituti cũ ãpliori desiderio susciperẽt qõ fiebat. Mõstrat aũt q̃ de lege venerãt: ⁊ nihil eis reliquũ fuerat: in hoc q̃ dic: Et dimit. eos iciu. no. ne defi. in via. Cũ ãt nolit eos iciunos dimittere: iõ tñ nõ statiz signũ facit: vt ex hac interrogatiõe ⁊ rñsione attẽtiores discipulos faciat: ⁊ fidẽ suam ostendãt dicẽtes: Fac panes. Et quãuis christus plurima fecerit vt miraculi pri' facti recordarẽtur: qz fecit eos ministros: ⁊ partiti sũt cophinos: adhuc tñ iperfectius dispositi erant. qõ pz per hoc qõ sequit: Et di. ei disci. Unde ergo no. in deserto pa. tan. vt satu. tur. tan. Ipsi quidẽ ifirma cogitatione hoc dixerũt: per hoc tamẽ miraculũ futurũ insuspicabile faciẽtes. ne aliquis. n. suspicaret q̃ ab aliquo propinquo castello accepti sunt cibi: ppter hoc miraculũ istud in solitudine fit multum a castellis distante. Ipse autẽ christus vt discipulorꝫ erigat mentẽ: eos interrogat vt ex modo interrogatiõis eos cõmemoret illorũz que pri' facta sũt. vñ sequit: Et ait il. iesus: Quot pa. habetis: At illi dixerũt sep. ⁊ pisci. paucos. Nõ ãt addũt: Sed hec quid sũt inter tãtos? sicut antea dixerãt: iã. n. paulati ꝑfecerãt: lz nõ totũ apprehendãt ab eis. Admirare aut i aplis vitatis amorẽ: qualr ipsi scribẽtes nõ occultãt suos ẽt magnos defect'. nõ. n. ẽ quãtalibet accusatio: parũ ante tali signo facto cõfestiz obliuisci. Admirare aũt ⁊ aliã sapientiã eorꝫ qualiter vẽtrẽ superabãt: nõ multã mẽte curã faciẽtes. In eremo. n. existẽtes: ⁊ per tres dies ibi morãtes: solũ septẽ panes ibi habebãt. Alia vo similiter poribus fecit. eteniz recũbere eos fecit in terra ⁊ in manib' discipulorꝫ crescere panes. vnde sequit: Et prece. tur. vt discũ. super terrã. HIE. De hoc autẽ supra dixim' ⁊ eadẽ repetere ociosi ẽ: tm in his que discrepant ãmorẽmur. CHRY. Finis ãt vtriusq̃ miraculi nõ similis ẽ. Sequit eniz: Et qõ superfu. de frag. tu. sep. spor. ple. Erãt ãt q̃ mãdu. quatu. mi. ho. ex. paruu. ⁊ mulieres. Quare ãt minores fuerint reliquie i hoc miraculo q̃ in ꝑmo: ⁊ st nõ tot fuerint qui comederũt? Aut igit hoc ẽ: qz sporte cophinis maiores erãt: aut ex diuersitate rememorẽt: ⁊ illius ⁊ huius miraculi: ⁊ ppter hoc tũc quidẽ fecit cophinos reliquarũ numero eq̃les discipulis: nũc ãt sportas panib' eq̃les REMI. in hac ãt euãgelica lectiõe cõsideranda ẽ in xpo operatio diuinitatis ⁊ humanitatis. per hoc. n. q̃ turbis misereꝫ: oñdit se humane fragilitatis affectionẽ habere. In eo vo q̃ multiplicauit: ⁊ turbas pascit: oñditur diuinitatis opatio. Destruitur ergo ꝗ error Eutyceris qui in xpo dicebat vnã naturã. AVG. de cõ. euã. Sane vt ab re est admonere i hoc miraculo q̃ si aliquis euãgelistaruz hoc dixisset: cõtrari' ceteris putaret. Sed qz illi q̃ miraculuz de septẽ panib' narrauerũt: nec illud de quinq̃ tacuerũt neminẽ mouet: ⁊ vtrũq̃ factũ hoies intelligũt. Hoc ideo diximus: vt sicubi simile reperiẽ factum a dño: qõ in aliquo alter alteri euãgeliste ita repugnare videat: vt oino solui nõ possit: nihil aliud itelligat q̃ vtrũq̃ factũ eẽ ⁊ aliud ab alio ꝑmemorãtũ. GLO. Notãdũ ãt q̃ pri' dñs auferr' debilitates ⁊ postea cibat: qz pri' sũt remouẽda peccata: ⁊ postea aia verbis dei nutrienda. HILA. Sicut autem illa turba quã prius pauit iudaice credentũ conuenit plebi: ita hec populo gentium cõparatur. q̃ vero quatuor milia virorꝫ cõgregantur: multitudo innumerabiliũ ex quatuor orbis partibus intelligitur. HIERO. Isti etiam non sunt quinq̃ milia sed quattuor milia: qui numerus semper in laudibus ponitur. ⁊ quadrãgulus lapis nõ fluctuat: nõ ẽ instabilis: ⁊ ob hãc causam etiam euangelia in hoc numero cõsecrata sũt. In superiori ergo signo quia propinqui erãt: ⁊ vicini quinq̃ sensuũ: nõ ipse dominus eorꝫ recordat sed discipuli. Dic ãt ipse dominus misereri se dicit eorꝫ: qz triduo iã perseuerãt cũ eo: qz. s. patri: filio: spirituq̃ sancto credebant. HILA. Uel quia oẽ passionis dominice tempus cũ domino agunt: siue quia venturi ad baptismũ confitentur se credere in passiõe ac resurrectione ei': siue quia toto passionis dominice tempore ieiunũs domino quadã cõpassionis societate iunguntur. RABA. Uel hoc dicitur: qz in toto seculo tertiũ tempus est quo gratia datur: primũ ante legem: secundũ sub lege: tertiũ sub gratia: quartũ ẽ in celo ad quod tẽdens reficitur in via. REMI. Uel quia peccata cõmissa per penitẽtiã corrigentes: cogitatione: locutione ⁊ opere conuertuntur ad dominũ. Has turbas noluit dominus dimittere ieiunas ne deficerent in via: qz peccatores per penitentiã cõuersi in cursu labẽtis seculi pereunt: si ablq̃ sacre doctrine pabulo dimittantur. GLO. Septẽ panes sunt scriptura noui testamẽti: in quo gratia spũsanctꝫ ⁊ reuelatur ⁊ dat. neq̃ sunt ordeacei vt supra: qz non hic vt in lege vitale alimentũ: figuris quasi tenacissima palea tegitur. hic nõ duo pisces: vt in lege duo iungebantur. s. rex ⁊ sacerdotes: sed pauci. i. sancti noui testamẽti: qui de fluctib' seculi erepti ⁊ sustinẽt turbulentũ mare: ⁊ exẽplo suo nos reficiũt: ne in via deficiamus. HILA. Turbe ãt in terrã recũbũt. nullis. n. legis operib' fuerãt ante substrate: sed peccatorꝫ ⁊ corporꝫ suorꝫ inherebant. GLO. Uel ibi super fenũ: vt desideria carnis cõprimãtur: hic super terrã: vbi ⁊ ipse mũdus relinqui ꝑcipitur: vel mõs in quo dñs reficit ẽ altitudo christi. ibi ergo fenũ sup terrazꝫ qz ibi ẽ celsitudo christi: pp carnales carnali spe ⁊ desiderio tegit: hic remota oi cupiditate carnali cõtinuas noui testamẽti spe permanẽtes solidatas continet: ibi quinq̃ milia q̃ carnales quinq̃ sensibus subditi: hic q̃tuor pp quatuor virtutes quib' spiritalr muniũur tẽperãtiã: prudentiam: fortitudinẽ: ⁊ iusticiã: quarꝫ prima ẽ cognitio rerum appetẽdarũ ⁊ vitãdarũ: secũda refrenatio cupiditatis ab his que tẽporaliter delectant: tertia firmitas cõtra molestia seculi: quarta que per oẽs diffũdit: dilectio dei ⁊ proximi ⁊ ibi ⁊ hic mulieres ⁊ paruuli excepti sunt: qz in veteri ⁊ nouo testamẽto nõ admittũtur ad dñz qui nõ perdurãt occurrere in virũ perfectũ vel infirmitate viriũ: vel aetate mẽtis. Utraq̃ refectio in monte celebrata ẽ: qz nouus testamẽti scriptura ⁊ altitudinẽ celestiũ preceptorũ mãdat ⁊ premiũ. Utraq̃ altitudinẽ christi predicat: ambora mysteria que nõ capit cois turba: apostoli sufferunt implent. s. perfectorꝫ corda septiformis spũs gratia ad intelligendũ illustrata. sporte iunco ⁊ foliis palmarũ solidãtur: ⁊ significãt sanctos qui radicẽ cordis in ipso fonte vite collocãt: ne arescãt vt iunc' i aqua: ⁊ palma eternẽ retributionis in corde retinet.

CAPVT XV.

ET dimissa turba ascendit i nauicula ⁊ venit in fines magedan. Et accesserunt ad eũ pharisei ⁊ saducei tentantes: ⁊ rogauerunt eum vt signũ de celo ostenderet eis. At ille respondens ait illis: Facto vespere dicitis: serenum erit: rubicundũ ẽ enim celum. Et mane hodie tẽpestas: rutilat. n. triste celum. Faciẽ ergo celi diiudicare nostis: signa autem tẽporũ nõ potestis. Generatio mala ⁊ adultera signũ querit ⁊ signũ nõ dabitur ei nisi signum ionĩ prophete. Et relictis illis abijt.

CHRY. Sicut post miraculũ quinq̃ panum dominus turbas dimisit: ita ⁊ nunc. nec ãt pedes recedũt: sed manẽtio ne turba cũ sequat. vnde dicit: Et dimissa turba ascendit in nauiculã: ⁊ venit in fines magedã. AVG. de euan. Marcus aũt dicit q̃ in dalmanutha. nec est dubitandum cũ dẽ locũ ẽẽ sub vtroq̃ noie. Nã pleriq̃ codices habẽt etiam ꝑm marcũ nisi magedan. RABA. Et magedã regio cõtra gerasã: ⁊ interpretatur poma vel mercia: ⁊ significat horto de quo oz: Horto cõclusus: fons signatus: in quo crescũt poma virtutũ: ⁊ vbi nũciatur mercis

men domini. Docet aūt q̃ predicatores ministrato verbo turbe: ipsi intra cubiculū cordis virtutū pomis debēt refici. Sequit: Et accesserūt ad eū pharisei ⁊ saducei tentantes ⁊ rogauerūt eū: vt signum de celo ostenderet eis. REMI. Admirāda quippe ē cecitas phariseorū ⁊ saduceorū. sic.n. postulabāt signū de celo: q̃si ea nō ēnt signa q̃ facere videbat. Quod aūt signū postularēt: iohannes manifestat. refert.n. post refectionē de quinq̃ panib' turbā accessisse ad dñm ⁊ dixisse: qd signum facis vt videamus ⁊ credam' tibi. Patres nostri manna in deserto comederūt: sicut scriptū ē: Panē de celo dedit eis māducare. Ideoq̃ ⁊ hic dicunt: Dñe nobis signū de celo. i. fac vt vno vel duobus diebus manna pluat: vt totus populus pascat sicut multo tēpore factū ē in deserto. Ipse vero inspiciēs cogitationes eorū vt deus: ⁊ sciēs q̃ si etiā signū de celo eis ostenderet nō crederēt: noluit eis dare signū quod postulabāt. vñ seqtur: At ille rndēs ait illis: Facto vespe dicitis: serenus erit. HIERO. Doc apud greecos in plerisq̃ codicibus nō habet. Sensus aūt manifestus ē: q̃ ex elementorū ordine ⁊ consonātia: possūt ⁊ sereni ⁊ pluuiosi dies prenosci. Scribe aūt ⁊ pharisei qui videbantur legis eē doctores ex prophetarū vaticinio nō poterāt cognoscere saluatoris aduētū. AVG. de q̃. euā. Pōt ēt intelligi quod dixit dñs: Facto vespe dicitis serenū erit. eteniz rubicūdū ē celū. i. sāguine passiōis xpi: p̃mo aduētu idulgētia peccatorū dat. Et mane: hodie tēpestas. rubet.n. cū tristicia celū: illud ē qd̃ secūdo aduentu igne precedente venturus est. GLO. vel alr: Rutilat triste celū. i. patiūtur apli post resurrectionem: post quos me iudicare in futuro scire potestis: q: cū nō parco meis bonis q̃n patiātur nō parcā aliis in futuro. Faciē ergo celi diiudicare nostis: signa aūt tpuz nō potestis. Signa tēporū dixit de aduētu suo vel passiōe: cui simile ē roseum celuz vespere: ⁊ idē de tribulatiōe: ante aduentū suū futura: cui simile ē mane roseū cū tristicia celū. CHRY. Sicut ergo in celo aliud qdē ē signū serenitatis aliud pluuie ita ⁊ i me putare oportet: nūc.n.s. in p̃mo aduētu his signis que in terra sūt opus ē: q̃ autē in celo sūt cōseruanē tpi secūdi aduēt'. Nūc.n. sicut medicus veni: tūc sicut iudex adero. ,ppter hoc nunc occultus venit: tūc autē cum multa diuulgatiōe qñ virtutes celorū mouebūtur. Hz nō ē nunc tēpus horū signorū: q: veni mori: ⁊ q̃ abiecta sūt pati. ⁊ ideo sequit: Generatio mala ⁊ adultera signū querit: ⁊ signū non dabit ei: nisi signū ione, pphete. AVG. de cō. euā. Hoc autē ⁊ alibi iā dixit matheus. vnde retinendus ē eadē dñz sepe dixisse: vt q̃ existēte contrario solui nō poterit: bis dictū intelligat. GLO. Dicit autē generatio mala ⁊ adultera. i. incredula: pro spiritali carneuz habens intellectuz. RABA. Non ergo generationi illi tentantium dominū signū celeste datur: q̃le querebāt: quibus multa signa dedit in terra. Sed generatiōi querenti uz dñz. i. apostolis: quibus cernētibus ascendit in celum ⁊ spiritūsanctum misit. HIERO. Quid autem sibi velit signū ione: iā supra dictum est. CHRY. Cū autē hoc secundo pharisei audissent: oportebat interrogare ⁊ dicere: Quid est qd̃ dicit? Sed ipsi nō desiderio discendi hoc a dño quesierunt: ⁊ ideo dñs eos reliquit. vnde seqtur: Et relictis illis abijt. RABA. i. relicta generatiōe mala iudeorum: abijt trāl fretū: ⁊ gentiuz secutus est populus. nota q̃ non sicut in alijs legitur locis: dimissis turbis abijt: sed quia infidelitatis error insolentiuz animos obtinebat: dicitur q̃ eos reliquit.

¶ Et cum venisset discipuli eius trans fretū: oblitī sunt panes accipe. Qui dixit illis: Intuemini ⁊ cauete a fermento phariseorum et saduceorum. At illi cogitabant inter se dicentes: Quia panes non accepimus. Sciēs aūt iesus dixit eis: Quid cogitatis inter vos modice fidei: q: panes nō habetis? Nōdū intelligitis neq̃ recordamini quinq̃ panū ⁊ quinq̃ miliū hominum: ⁊ quot cophinos sumpsistis? Neq̃ septē panū: ⁊ quattuor milium hominum: ⁊ quot portas sūpsistis? Quare nō intelligitis: quia nō de pane dixi vobis: cauete a fermēto phariseorū ⁊ saduceorum. Tunc intellexerunt: quia nō dixerit cauēdū a fermēto panū: sed a doctrina phariseorū ⁊ saduceorum.

GLO. Sicut dominus phariseos reliquerat, ppter eorū infidelitatem: ita consequēter ⁊ doctrinā eorū a discipulis cauendū eē docet. vñ sequit: Et cū ve. disci. ei' trans fre. ob. sūt acci. panes. REMI. Tanto.n. amore magri detinebātur: vt nec etiam ad punctuz vellēt ab eo recedere. Animaduertendū est ergo q̃tum alieni essent ab appetitu delitiarū cū tā paruā haberēt de necessarijs curaz: vt ēt obliti sint panes accipe: sine quib' humana fragilitas subsistere non pōt. Sequit: Qui dixit illis: Intuemini ⁊ ca. a fer. pha. ⁊ saduceorū. HILA. In quo monentur apli non admisceri iudeorū doctrine: q: legis opa in effectū fidei ⁊ prefigurationē rerū cōsequentiū conditta sūt ⁊ i quorū tpa atq̃ etatē veritas cōtigisse t nihil vltra i veritatis similitudinē positū arbitrarētur: ne doctria phariseorū xp̃z nesciēs: effectū euangelice veritatis rūperet. HIE. Qui eniz cauet a fermēto phariseorū ⁊ saduceorū legis aclre p̃cepta nō fuat: traditiōes hominuz negligit: vt faciat dei mādata. Hoc ē fermentum de quo apls ait: Modicū fermētū totā massam corrūpit. Istiusmodi fermētū: etiā oī rōne vitādū ē: qd̃ habuit martion valētin' ⁊ oēs heretici. Fermētū.n. hāc hz vim vt si farine mixtū fuerit: qd̃ parū videbat: crescat in maius: ⁊ ad saporem suū vniuersā cōspersionē trahat: ita ⁊ doctrina heretica si vel modicā scintillā iecerit in tuū pect' i brcui ingēs flāma cōrescit: ⁊ totā hois passionē ad se trahit. CHRY. Sed quare nō dixit: Attendite a doctriua phariseorum manifeste: q: vult cōmemorare ea que facta sunt. s. de multiplicatione panū: eteniz nouerat eos eē oblitos. simpliciter autem de hoc eos incusare non videt rōnē habere: occasione autē ab eis recepta eos increpare: susceptibilē faciebat icusationē: ⁊ iō q̃ cogitabant discipuli: cuā geli sta ī mediū introducit dicēs: At illi cogitabāt intra se dicētes: Quia panes nō accepim'. HIE. Quō autem panes nō habebāt: qui statiz impletis septē sportis: ascēderūt in nauiculā ⁊ venerūt in fines mageda: ibi audiūt nauigātes q̃ cauere debeāt a fermēto phariseorū ⁊ saduceorum: sed scriptura testatur q̃ oblitī sunt eos secū tollere. CHRY. Quia vo discipuli circa obseruationes iudaicas adhuc repebant: ideo dñs vehementer eos increpat ad vtilitatē oiuz. vñ seqtur: Sciēs autem iesus dixit eis: Quid cogitatis inter vos modice fidei: quia panes non hētis? GLO. q.d. Quid cogitatis me dixisse de terrenis panib' de quib' nō ē vobis dubitandum: cū de tā paucis tantas feci abundare reliquias. CHRY. Hoc aūt facit vt solicitudinem escarū ab eis abijciat. Sed q̃re nō arguit eos: cum dixerunt: Unde nobis in solitudine panes tanti: eteniz opportuni' videbat hoc dici. Sed iō tūc nō reprehēdit eos: ne videret se ingerere ad signa faciēda ⁊ nolebat ante turbas eos increpare. Tunc etiā rōnabilior hec accusatio fuit: quando iā duplici miraculo de panibus facto tales erant: vt adhuc de escis dubitarēt. Vide aūt ⁊ increpationez cū mansuetudine: velut.n. excusādo respondet pro his quos increpauerat dicens: Nōdū intelligitis: neq̃ recordamini quinq̃ panū. GLO. q.d. Neq̃ mysteriū itelligitis: neq̃ virtutez in memoria habetis. CHRY. Per quod in memoriam eos reducit ad ea que preterierunt ⁊ ad futura attentiores facit. HIE.

Per hoc aūt q̃ dicit: Quare nō intellīgitis. ecce per occasionē docet eos quid significent quinq̃ panes ⁊ septē: q̃n q̃ milia hominū: ⁊ quattuor milia: que pasta sūt ī eremo Si.n. fermētū phariseorū ⁊ saduceorū nō corporalē panē sed traditiones peuersas ⁊ hereticā significāt dogmata quare cibi quib̄ nutrit̄ ē populus dei nō verā doctrinā ī integrāq̃ significent. CHRY. Ut aūt discas quātū ī discipulis potuit increpatio christi: ⁊ qualiter eorū mētē erexerit dormiētē: audi q̃d euāgelista dicat: Tunc intellexerūt q̃ nō dixit cauēdū a fermēto panū: sed a doctrīa pharisēorū ⁊ saduceorū: quāuis eo hoc nō interpretante. Interp̄tatio ergo dñi eos a iudaicis obseruationib̄ abduxit. desides existētes attentiores fecit: ⁊ a parua fide eos eripuit: vt nō timeāt sīq̃ paucos panes habere videant neq̃ p̄ro pane soliciti sint: sz hec respiciāt vniuersa.

Venit aūt iesus ī partes cesaree philippi ⁊ interrogabat discipulos suos dicēs: Quē dicūt hoies eē filiū hois? At illi dixerūt: Alij iohānē baptistā alij aūt heliā: alij vero hieremiā aut vnū ex .pphetis. Dicit illis iesus: Uos aūt quez me eē dicitis? Respōdēs simō petrus dixit: Tu es christus filiū dei viui. Rndens aūt iesus dixit ei: Beatus es simon bariona: qz caro ⁊ sanguis nō reuelauit tibi sed pater meus qui in celis est. Et ego dico tibi qz tu es petr̄ ⁊ sup hanc petrā edificabo ecclesiā meā: ⁊ porte inferi nō p̄eualebūt aduersum eā. Et tibi dabo claues regni celorū. Et quodcūq̃ ligaueris super terrā: erit ligatū ⁊ in celis. Et quodcūq̃ solueris sup terrā: erit solutū ⁊ in celis.

GLO. Postq̃ discipulos a phariseorū doctrina remouerat dñs: pueniēter euāgelice doctrine altitudinē in eis fūdat. ⁊ vt maior solēnitas designet: loc̄ describit cū dicit: Uenit aūt iesus ī partes cesaree philippi. CHRY. Ideo aūt nō simplr cesareā nominat: sz cesareā phi ippi: q̃a ē ⁊ alia cesarea q̃ ē stratonis: non aūt in illa: sed in hac discipulos interrogauit: lōge eos a iudeis abducens: vt ab omni timore eruti: libere dicāt que habebāt in mente Phillippus aūt iste frater fuit herodis thetrarche ituree ⁊ traconitidis regiōis: qui in honorem tyberij cesaris cesareā philippi: q̃ nūc paneas dicit appellauit. GLO. Confirmaturus aūt in fide discipulos: pus opiniones ⁊ errores alior̄ a mentibus eorū voluit remouere. vnde sequit: Et inter. disci. suos di. Quē dicunt homines eē filiū hois? ORI. Interrogat christus discipulos: vt ex apostolorū rnsionib̄ nos discam̄ diuersas opiniones fuisse tunc apud iudeos de xpo: ⁊ vt nos semper scrutemur de xpo: qualis opinio sit apud hoies de nobis: vt siq̃d male dicit de nobis: occasiones illi p̄recidam̄. siq̃d aūt boni: eius occasiones augeam̄. Sed ⁊ discipuli eporum ⁊ apostolorū instruūtur exēplo: vt qualeciūq̃ opiniones audierit foris de ēpis suis referant eis. HIERO. Pulchre aūt interrogat: Quē dicunt hoies esse filium hois? Quia qui de filio hois loquūtur: homines sūt: qui vero diuinitatē ei̇ intelligūt: non hoies sed dñ appellantur. CHRY. Nō aūt dicit: Quē me dicunt scribe ⁊ pharisei ec: sed quē me dicunt hoies eē: plebis mētē que ad malū inflexa nō erat inuestigās. Etsi.n. multo humilior q̃ oporteba eorū erat de christo opinio: sed tamē a nequitia libera erat: phariseorū autem opinio de xpo erat plena multa malicia. HILA. Dicendo ergo. Quē dicunt hoies eē filiū hominis? significauit p̄ter id quod in se videbatur eē aliud sentiendū: erat enim hominis filiū. Quod igitur de se opinādi iudiciū desiderabat non illud arbitramur quod ipse cōfessus est: sed occultū erat de quo querebat: in quod se credentiū fides debeat extēdere. Est autē hec cōfessionis tenenda ratio: vt sicut dei filium: ita ⁊ filium hominis meminerim̄: quia alterū sine altero nihil spei tribuit ad salutē. ⁊ ideo signāter dixit: Quē dicunt hoies eē filiū hois? HIERO. Non enim dixit: Quē me eē dicūt homines: sed Quē dicunt eē filiū hominis: ne iactanter de se quererе videretur. Et nota q̃ vbicūq̃ in veteri testamēto scriptū est filius hois: in hebreo positū ē filiū adam. ORI. Diuersas aūt iudeorū opiniones de christo discipuli referunt. vnde dicitur: At illi dixerunt: Alij aūt iohannē baptistā. estimationez. s. secuti herodis. Alij aūt heliā. videlicet estimantes q̃ aut secundam natiuitatē susceperit helias: aut ex eo tempore in corpore viuens ī tēpore apparuit illo. Alij vero hieremiā. quē dominus in gentib̄ pphetā constituit: nō intelligētes q̃n hieremias typus fuerat christi. Aut vnū ex pphetis. rōne simili propter illa que deus ad ipsos locutus ē p pphetas: nō tū in ipsis: sed in ipso sunt impleta. HIERO. Sed tamē turbe sic errare potuerant in helia ⁊ hieremia: quō herodes errauit in ioanne. vñ miror quosdaz interpretes causas errorū inquirere singulorū. CHRY. Quia vero discipuli opinionē turbe recitauerant: euocat eos p secundā interrogationē ad opinandū aliquid maius de ipso. ⁊ ideo sequitur: Dicit illis iesus: Uos aūt quē me eē dicitis? Uos aūt inquā qui simul mecuz estis semp: quia maiora signa vidistis q̃ turbe: nō oportet vos in opinione conuenire cum turbis: ⁊ pp̄ter hoc non a p̄ncipio p̄dicationis eos de hoc interrogauit: sed postq̃ multa signa fecit: ⁊ multa locutus ē eis de sua deitate. HIERO. Attende autem q̃ ex hoc textu sermonis apostoli nequaq̃ homines: sz dñ appellanē. Cum.n. dixisset: Quē dicunt homines esse filiū hominis: subiecit: Uos autē quē me eē dicitis? Ac si dicat illis: quia homines sunt humana opinātibus: vos qui dñ estis: quē me esse existimatis? RABA. Non aūt quasi nesciens de se sententiam discipulorū vel extraneorū inquirit: sed ideo discipulos quid de se sentiāt interrogat: vt p̄fessionē recte fidei digna mercede remuneret. Jo quid alij de se sentiant inquirit: vt expositis p̄mo sententijs errantium discipuli p̄barentur veritatē sue confessionis nō de opinione vulgata sed de ipso p̄cepisse dominice reuelationis archano. CHRY. Quando vero dominus de plebis opinione iterrogat: oēs respondent: sed omnibus discipulis interrogatis petr̄ taq̃ os aplorū ⁊ caput: p̄ro oib̄ rndet. vñ sequit: Rndens simō petrus dixit: tu es xp̄s filius dei viui. ORI. Denegauit quidem petrus aliq̃d eorū eē iesū q̃ arbitrabanē iudei. cōfessus aūt Tu es xp̄s. qō nesciebant iudei: sed ⁊ qō maius ē filius dei viui: q̃ ⁊ per pphetas dixerat: Uiuo ego dicit dñs ⁊ ideo dicebat viuus: sed fm supereminentiā: qz supereminet oib̄ habētibus vitā: q̃n solus habet immortalitatē: ⁊ fons vite: qō pp̄rie dicit deus pater: vita aūt ē quasi de fonte p̄cedens: qui dixit: Ego sū vita. HIERO. Deuz etiaz viuū appellat ad cōparationē eorū deorū qui putantur dñ: sed mortui sunt: Saturnū dico iouē: venerē: ⁊ herculē: ⁊ cetera idolorū portenta. HILA. Est autē hec vera ⁊ inuiolabilis fides ex deo deū filium p̄fectuz eē: cui sit ex eternitate patris et ernitas. Hunc igitur assūpsisse corpus ⁊ hominē factum eē: perfecta confessio est. Cōplexus est itaq̃ oia q̃ ⁊ naturā ⁊ nomen expressit: in quo summa virtutū ē. RABA. Mira aūt distinctione factū ē vt dominī ipse humilitatē assūpte hūanitatī p̄fiteat: discipulis excellētia diuine eternitatis ondat. HILA. Dignū aūt cōfessio petri p̄miū consecuta est: quia dei filiū ī homine vidisset. vnde sequit: Respondens aūt iesus dixit: Beat̄ es simon bar. qz caro ⁊ san. nō reue. tibi: sed pater meus qui ē in celis. HIERO. Reddit.n. christus apostolo vicem p̄ro testimonio quod de se petrus dixerat: Tu es christus filiū dei viui. dñ aūt dixit ei: Beatus es simon bariona: q̃re: quia nō reuelauit tibi caro ⁊ sanguis sed reuelauit p̄ qō caro ⁊ sanguis reuelare nō potuit spūsanctī. gr̄a reuelatum

latū ē. Ergo ex confessione sortitur vocabulū q̃ reuelati onē ex spūsco habeat: cuius ⁊ filij appellādus sit. sicdez bariona in lingua nostra sonat filius colūbe. HIE. Alij simpliciter accipiunt: q̃ simō. s. petrus filius sit ioannis: iuxta alteri loci interrogationē: Simon ioannis: diligis me: ⁊ volūt scriptorū vitio deprauatū: vt pro bar. ioāna .i. filius ioannis bariona scriptū sit vna detracta sybilla Ioanna vo interpretatur dei gratia. vtrūq̃ autez nomen mystice itelligi potest q̃ ⁊ colūba spūscī ⁊ gratia dei donū significet spiritale. CHRY. Vanū ē. n. dicere: Tu es filius ione vel ioanna: nisi vt ostendat quoniā ita naturaliter est xp̃s filius dei: sicut petrus filius ione eiusdē substātie cū eo qui genuit. HIE. Illud autez q̃ ait: Qr caro et sanguis nō reuelauit tibi. aplice narratiōi cōpara: in qua ait: Continuo nō acquieui carni ⁊ sanguini. carnē ibi ⁊ sāguinē iudeos significās: vt hic quoq̃ sub alio sensu demonstret q̃ ei nō p doctrinā phariseorū sz per dei gratiā xp̃s dei filius reuelat sit. HILA. Vel aliter: Beatus h: qr vltra humanos oculos ⁊ intēdisse ⁊ vidisse laudat ē: nō id qd ex carne ⁊ sanguine ꝓtuēs: sed dei filiū celestis patris reuelatiōe cōspicīēs dignusq̃ iudicatus ē vt p̃m agnoscere q̃ diuinitas eēt in xp̃o. ORI. Est aūt i hoc loco querēdū: vtrū cū p̃us mitterentur ia cognoscebant discipuli qm̄ ipse erat xp̃s. hic. n. sermo demōstrat: qm̄ tūc p̃mū cōfessus fuerit eū petrus christū filiuz dei viui. ⁊ vide si potes: qm̄ credere iesuz eē xp̃z min̄ē q̃ cognoscere vt dicam̄ q̃ qm̄ mittebātur ad p̃dicāduz credebāt qdez iesū eē xp̃z. postea autē pficiētes etiā cognouerūt. Aut ita ē ꝛndenduz: vt dicam̄ qm̄ tūc qdē apli initia cognitionis habebāt christi: ⁊ exigua cognoscebāt de illo: postea aūt pfecerunt in agnitione ipsī: vt possent cape sciaz christi reuelatā a pre: sicut ⁊ petrus q̃ beatificat: nō solum in eo quod dicit: Tu es christus. sed in eo magis qd addidit filij dei viui. CHRY. Mirū z autē si nō ꝓfessus eēt petrus xp̃z, ppte ex patre natuz nō eēt h reuelatione opus neq̃ estimare xp̃z vnū ex multis filijs adoptiuis beatitudine dignuz eēt: nā ⁊ ante hoc illi q̃ erāt i naui dixerunt: Vere filij dei ē h. Sz ⁊ nathanael dixit: Rabbi tu es filius dei. nō tū btī dicti sūt: qr nō talē cōfessi sunt filiationez qualē petrus: sz vnuz ex multis eiuz estimabāt: nō vere filiuz. vel e: si pcipuuz qdē pre mltis: nō autē ex substantia patris. Vides autē q̃liter ⁊ filiuz reuelat p̃: ⁊ patrē filius Nō. n. ab alio ē dicere filiuz q̃ a patre: nec ab alio patrē q̃ a filio. q̃re ⁊ hinc manifestuz est q̃ filij ē cōsubstātialis ⁊ coadorādus p̃ri. Oūdit aūt xp̃s ex hinc iā mltos credituros: qd fuerat petrus cōfessus. vñ subdit: Et ego dico tibi qr tu es petr̄. HIE. Ac si. d. qr tu mihi dixisti: Tu es xp̃s filius dei viui: ⁊ ego dico tibi: non fmone casso ⁊ nullū op̄ hōte: sz dico tibi: qr meū dixisse fecisse ē: Quia tu es petrus. sicut. n. ipse lumē aplis donauit: vt lumē mūdi appellent: ⁊ cetera q̃ a dño sortiti vocabula sūt: ita ⁊ simoni q̃ credebat in petrā xp̃m: petri largitus est nomen. AVG. de cō. euā. Nullus tū arbitretur q̃ h petr̄ nomen accepit. nō. n. accepit hoc nomē nisi vbi ioānes cōmemorat ei dictū eē: Tu vocaberis cephas: qd interpretat petrus. HIERO. Secūdū aūt metaphorā petre recte dr̄ ei: Edificabo ecclīam meā sup te. ⁊ hoc est qd sequit. Et sup hāc petrā edificabo ecclīaz meā. CHRY. .i. in hac fide ⁊ cōfessione edificabo ecclesiā meā. Hic oūdit mltos iā credituros qd petrus ꝓfessus fuerat ⁊ erigit ei sensum ⁊ pastorē ipsū facit. AVG. in li. retracta. Dixi i quodā loco de aplo petro: q̃ in illo tanq̃ i petra edificata ē ecclesia: sz scio me postea sepissime sic exposuisse qd a dño dictū ē: Tu es pe. ⁊ sup hāc pe. edi. ec. meā. vt sup hūc itelligeret: quē cōfessus ē petr̄ dicēs: Tu es xp̃s filij dei viui: ac si petr̄ ab hac petra appellat̄ psonā ecclīe figuraret: q̃ sup hāc petrā edificat. nō. n. dictū ē illi: Tu es petra: sz tu es petr̄: petra aūt erat xp̃s: quē cōfessus fūō sicut ei tota ecclesia ꝓfitet: dict̄ ē petrus. Varū aūt duaꝝ sniarum q̃ sit pbabilior eligat lector. HILA. Est aūt in nūcupatione noui nois felix ecclīe fūdamētū: dignaq̃ edificatione illi petra q̃ infernas leges ⁊ tartari portas ⁊ oia mortis claustra dissolueret. vñ ad oñdēdā firmitatē ecclīe supra petrā fūdate subdit: Et porte iferi nō p̃ua. aduer. eaz. GLO. .i. nō sepabūt eā a charitate mea ⁊ fide. HIE. Ego portas iferi vitia reor atq̃ peccata. vel certe hereticorū doctrinas p q̃s illecti hoies ducūtur ad tartarū. ORI. Sed ⁊ singule spiritales neqtie in celestib̄ porte sūt iferorū: qb̄ cōtrariātur porte iusticie. RABA. Porte quoq̃ iferi ⁊ tormēta ⁊ blādimēta sūt pseculorū: sz ⁊ prauaꝝ fidelium opa ineptaq̃ colloq̃a porte sūt inferi: qr iter pditionis oñdūt. CHRY. Nō aūt exprimit vtrū petre nō p̃ualebūt: in q̃ edificat xp̃s ecclīaz: aut ecclīe quaz edificat sup petrā: tū manifestū ē: qr nec aduersus petrā nec aduersus ecclīaz porte p̃ualēt iferorū. CYRIL. in li. thesau. Scōz aūt hāc dñi pmissionē ecclīa aplica petri ab oi seductiōe hēticaq̃ cōuētiōe manet imaculata: sup oēs p̃positos ⁊ ep̃os: ⁊ sup oēs p̃mates ecclīarū ⁊ aplorū in suis pōtificib̄ i fide plenissima ⁊ auctoritate petri. Et cū alie ecclīe quorūdā errore sint verecūdate: stabilita inq̃ssibiliter ipsa sola regnat: silētiū iponēs ⁊ oiuz obturās ora hereticorū: ⁊ nos necessario salutis nō decepti supbia neq̃ vino supbie debriati typū vitatis ⁊ scē aplice traditionis vna cū ipsa cōfitemur ⁊ predicam̄. HIERO. Nemo aūt putet hoc de morte dici q̃ apli ꝓditioni mortis subiecti nō fuerit: quorū martyria videat cōruscare. ORI. Si q̃ ⁊ nos pre nobis reuelāte q̃ ē in celis: qm̄. s. cōuersatio nra i celis ē cōfessi fuerim̄ iesū xp̃z eē filiū dei viui ⁊ nobis dicet: Tu es petr̄. petra. n. ē. omis q̃ imitatores ē xp̃i: aduersus quē aūt porte p̃ualent iferorū: ille neq̃ petra dicendus ē: sup ra quā edificat xp̃s ecclīaz: neq̃ ecclīa neq̃ pars ecclīe quā xp̃s edificat supra petrā. CHRY. Deinde ⁊ aliū petri dicit honorē cū subdit: Et tibi dabo claues regni celorū. q. d. Sicut p̃ri tibi dedit me cognoscere: ita et ego tibi aliqd dabo. s. claues regni celorum. RABA. Qui. n. regē celorū maiori pre ceteris deuotiōe ꝓfessus ē merito p̃ ceteris ipse collatis clauib̄ regni celestis donatus ē: vt cōstaret oib̄ qr absq̃ ea cōfessiōe ac fide regnuz celorū nullus posset intrare. Claues autē regni celorum ipsā discretionē ⁊ potētiā noiat: potētiā q̃ liget ⁊ soluat: discretionē q̃ dignos vel indignos discernat. GLO. Vñ sequitur: Et qdcūq̃ ligaueris. i. quēcūq̃ indignū remissiōe iudicaueris dū viuit: idign̄ apd deū iudicabit. Et quodcūq̃ solueris. i. q̃cūq̃ soluēdū iudicauerī dū viuit: remissionē peccatorū cōsequet a deo. ORI. Vide aūt quātā ptātē hz petra sup quā edificat ecclīa: vt ēt iudicia eī manēat firma q̃si deo iudicāte p eā. CHRY. Vide aūt q̃liter xp̃s reducit petrū ad excelsā de ipso intelligentiā. Nec. n. ei se, pmittit daturū q̃ sūt, ppria dei solī. s. peccata soluere: ⁊ ecclīaz imutabilē facere inter tot persecutionū ⁊ tentationū, pcellas. RABA. Nec aūt ligādi atq̃ soluendi ptās q̃uis soli petro data videat a dño: tū ⁊ ceteris aplis dat: necnō ēt nūc i ep̃is ac p̃sbyterī oi ecclīe. Sz iō petr̄ spāliter claues regni celorū ⁊ p̃ncipatū iudiciarie ptātī accepit: vt oēs p orbem credētes itelligāt qr quicūq̃ ab vnitate fidei vl societatī illius quolibet mō semetipos segregāt: tales nec vinculis pctorū absolui: nec ianuam p̃nt regni celestis ingredi. GLO. Spāliter ēt eā petro cōcessit vt ad vnitatē nos inuitaret. Iō. n. eū p̃ncipē aplorū cōstituit: vt ecclīa vnū p̃ncipalē xp̃i haberet vicariū: ad quez diuersa mēbra ecclīe reccurrerēt: si forte inter se dissentirent. Qd si diuersa capita eēnt in ecclīa vnitatis viculum rūperet. Quidā aūt dicūt q̃ iō dic̄: Sup terrā. Nō. n. data ē ptās hoibus ligādi vel soluēdi mortuos: sed viuos. Qui aūt mortuos solueret vel ligaret: nō sup terrā: sz post terrā hoc faceret. EX senten. cōstātinopol. cōcilij. Quō aūt p̃sumūt quidā dicere de viuis tantūmodo hec dicta eē: an ignorāt: qr iudiciū anathematis nihil ē aliud q̃ se-

Cyrillus. b.

paratio? Euitandi sunt autem illi qui a pessimis culpis detinentur: siue in viuis sint siue non. A nocente enim semper resurgere necessarium est. Sed ⁊ augustini religiose memorie q̃ inter aphrycanos epos splẽduit diuerse epl'e recitate sunt: significantes q̃ oporteret hereticos ⁊ post mortẽ anathematizare. Talẽ aũt ecclesiasticã traditionẽ: ⁊ alij aphricani epi seruauerũt. Sed ⁊ sancta romana ecclesia quosdã epos post mortẽ anathematizauit ꝯ pro fide i vita sua nõ cẽnt accusati. HIE. Istũ locuz epi ⁊ pb̃ yteri nõ intelligẽtes aliq̃d sibi de phariseorꝫ assumũt supcilio: vt vel damnẽt inocẽtes: vel soluere se noxios arbitrẽtur cũ apud dñz nõ snia sacerdotũ ſz reorꝫ vita q̃rat. Legimus i leuitico de leprosis vbi iubẽtur ondere se sacerdotib': ⁊ si lepzã habuerint tũc a sacerdote immũdi fiant: nõ q̃ sacerdotes leprosos faciãt ⁊ ĩmũdos ſz q̃ habeãt noticiã leprosi ⁊ non leprosi: ⁊ pñt discernere q̃ mũdus: q̃ve ĩmũdus sit. Quo ergo ibi leprosũ sacerdos ĩmũdũ facit: sic ⁊ hic alligat vel soluit eos vel pb̃ yter: nõ eos q̃ isõtes sũt vel inoxij: ſz pro officio suo cũ pctõrꝫ audierit varietates: scit q̃ ligand' sit: q̃ soluẽd'. ORI. Sit g̃ irrepheẽibilis q̃ alterũ ligat vel soluit: vt iueniat dignus ligare vel soluere i celo. Sz ⁊ ei q̃ potuerit virtutib' portas obstruere iferozũ: q̃si pmiũ dantur claues regni celorũ. oẽs.n. species virtutis cũ quis eã ceperit opari: quasi ipse se adapit ante eũ: dño videlicet apiẽte eã per gratiaz suã vt iueniat eadẽ virtus ⁊ porta eẽ ⁊ clauis porte. Forsitan autẽ ⁊ vnaquequ virtus ẽ regnũ celorum.

¶ Tũc pcepit discipulis suis vt nemini dicerent: qr ipse eẽt iesus xp̃s. Exide cepit iesus oñdere discipulis suis: qr oporteret eũ ire hierosolymam ⁊ multa pati a senioribus ⁊ scribis ⁊ principibus sacerdotũ ⁊ occidi ⁊ tertia die resurgere.

ORIGE. Postq̃ petrus cõfessus ẽ xp̃z filiũ dei viui: qr noluit hoc eos interim pdicare subdit: Tũc pcepit discipulis suis vt nemini dicerẽt: qr ipse eẽt iesus xp̃s. HIE. Sed cũ supra mittens discipulos ad predicandũ iusserit eis: vt ãnuciarẽt aduẽtũ suũ: videt eẽ cõtrariũ qd̃ hic pcipit: ne se dicãt eẽ iesũ christũ. mihi vr̃ aliud eẽ xp̃z pdicare: aliud iesũ xp̃z. Et xp̃s cõe dignitatis ẽ nomẽ: iesus ꝓprũ vocabulũ saluatoris. ORI. Vel tunc leuiter q̃dez de eo annũciabãt: q̃si de magno ⁊ mirabili viro: christuz aũt eẽ eum nondũ ãnũciabãt. Qui aũt vult ẽt christũ euz pdicatũ ab apl'is: dicet qm̃ leuiter premittere voluit eos mẽtionẽ nois sui: vt interim facto silẽtio predicatiõis huius: hoc ipsũ qd̃ leuiẽ de christo auditũ fuerat digerat i sẽsibus auditorꝫ. Aut ita ẽ soluẽda q̃stio: vt videãtur ea q̃ supi' de ãnũciãdo christo sunt dicta: nõ ad tẽpus pertinere qd̃ fuit añ christi resurrectionẽ: sed ad tẽpora post futura. Hec aũt que mandat vt nemini dicãt: tũc apls cõuenire iutile. n. ẽ ipsũ q̃dẽ pdicare: crucẽ aũt ei' tacere. Propter ea pcepit eis vt nemini dicerẽt: qr ipse ẽ christ': ⁊ preparabat eos vt postmodũ dicãt: Qm̃ ipse ẽ xp̃s q̃ crucifixus ẽ: ⁊ resurrexit a mortuis. HIERO. Qd̃ neq̃s putet nr̃e tr̃ẽ eẽ intelligẽtie qd̃ seqtur: causas tũc pbibite predicationis exponit. Sequit. n. Exide cepit iesus oñ. disci. suis: qr oport. eũ ire hiero. ⁊ mul. pati a seni. ⁊ scri. ⁊ pn. sacer. et occi. ⁊ ter. die resur. Est aũt sensus: Tũc me predicate cuz ista passus fuero: q̃a nõ pdest christũ publice predicari et eius vulgare i populis maiestatẽ quẽ post paululũ flagellatũ visuri sũt ⁊ crucifixũ. CHRY. Quod. n. semel radicatũ ẽ ⁊ postea euulsũ: si iterũ plantẽt: difficile retinebit apud multos. qd̃ aũt infixũ semel ẽ: ⁊ mansit postea imobile facile ꝓuehit ad augmẽtũ. ꝓp̃ hoc aũt ĩmorat tristibus predicẽdis: ⁊ fmonẽ multiplicat: vt apiat discipulorũ mẽtes. ORIGE. Et vide qr nõ dixit: Cepit dicere vl' docere: sed Ondere: qm̃ sicut corporalia oñdi dicũtur: sic oñdi dicũt a xp̃o ea q̃ loquebat. Nõ aũt sic puto eis qui corporaliter eũ multa patiẽtẽ viderũt: oñsa fuisse ea q̃ videbant: quõ discipulis oñsus ẽ rõnabilis fmo de mysterio passiõis ⁊ resurrectiõis christi: ⁊ tũc quidẽ cepit ostẽdere ꝓnter aũt postea capacioribꝫ factis pleni' demonstrauerat quod cepit iesus hoc pfecit. Oportebat aũt eum ire in hierusalẽ: vt occidat q̃dẽ in hierosolymis q̃ sũt dei sui regnet autẽ resurgens i hierusalẽ celesti. Postq̃ eni resurrexit xp̃s: ⁊ alij cõsurrexerũt ei: tã nõ dei sũt q̃rit hierusalẽ vel dom' ozonis in ea: sed sursũ. patit autez multa a senioribꝫ hierusalẽ terrene: vt glorificetur ab his q̃ capiũt bñficia ei' celestib' senioribꝫ'. Tertia autez die resurrexit a mortuis: vt eripiẽs a maligno acq̃rat eis q̃ liberati fuerant hoc donũ vt baptizent spũ ⁊ aia ⁊ corpore i noie patris ⁊ filij ⁊ spũssci: q̃ sũt tres dies simul ꝓpetuo instãs eis qui p eos facti fuerũt filij lucis.

¶ Et assumẽs eũ petr': cepit increpare illũ dicens: Absit a te dñe: nõ erit tibi hoc. Qui cõuersus dixit petro: Vade post me sathanas scãdalũ es mihi: qr non sapis ea q̃ dei sunt: sed ea q̃ hominum. ORI. Adhuc initia corꝫ q̃ oñdebãtur dicẽs xp̃s petro: indigna hec filio dei viui arbitrabat: ⁊ q̃si oblit' qm̃ filius dei viui nihil dignũ increpatiõe facit aut agit: cepit increpare: ⁊ hoc ẽ qd̃ dr: Et assumẽs eũ petrus cepit increpare illũ. HIERO. Sepe dixim' nimij ardoris: amorisq̃ q̃ maximi fuisse petrũ in dñz saluatorẽ. Qui ergo post pfessionẽ suã ⁊ pmiũ saluatoris qd̃ audierat: nõ vult destrui cõfessionẽ suã: nec putat posse fieri vt dei filij' occidat: assumit eũ i affectũ suũ. vel separatim ducit: ne pñtib' ceteris ꝓdiscipulis videat magistꝫ arguere: ⁊ cepit illũ increpare amãris affectu: ⁊ obstãs dicere: Absit a te dñe. Vel vt melius habeẽt i greco: Propitius sis tibi dñe: nõ erit hoc. q̃si necessariã haberet ppitiationẽ. cui' affectũ q̃dẽ suscipiens xp̃s ignorãtiã exprobrat. vñ seqtur: Qui cõuer. dixit petro: Vade post me satha. scãda. mihi es. HILA. Scies. n. dñs diabolice artis ĩstinctum petro ait: Vade retro post me. i. vt exẽplo sue passiõis seqtur. In eũ vo p quẽ opinio hec suggerebat cõuersus adiecit: Satha. scãda. mihi es. Nõ. n. cõuenit existimare petro sathane nomẽ: ⁊ accusationẽ scãdali deputari: post idulta illa btitudinis ⁊ ptãtis tanta pconia. HIERO. Sed mihi error apostolic' depletatis affectu veniens: nũquã incentiuum videbit diabolo. prudẽs g̃ lector cõsideret petro illã btitudinẽ ac ptãtẽ futuro ꝓmissã non i pñti datã: q̃ si statiz dedisset ei: nunq̃ i eo praue cõfessiõis error iueniisset locũ. CHRY. Quid ẽt mirabile ẽ hec pati petrũ q̃ de his reuelationẽ nõ suscepit. Ut. n. discas q̃ neq̃ illa q̃ de xp̃o cõfessus fuerit: ex se locutus ẽ: vide q̃liter in his q̃ nõ reuelata sũt ei turbationẽ patiat. humana. n. ⁊ terrestri cogitatiõe: q̃ sũt christi cõsiderãs estimabat turpe ⁊ indignum cẽ ei q̃ pateret. Et ideo domin' subiecit: Quia nõ sapis ea q̃ dei sũt: sed ea q̃ hominuz. HIE. q. d. mee voluntatis ẽ ⁊ pzis: vt pro hominũ salute mortãr: tu tuã tr̃ ꝓsideras volũtatẽ nõ vis granũ tritici cadere i terrã: vt multos afferat fructus: ⁊ ideo qr cõtraria loq̃ris voluntati mee debes aduersarius appellari. sathanas. n. interpretat aduersari' siue cõtrarius nõ tr̃ vt plerique putant eadem sathanas: ⁊ petrus snia cõdẽnãtur. petro eniz dr: Vade retro me sathanas. i. sequere me: qui contrarius es voluntati mee. ille audit: Vade sathanas. ⁊ non ei dicit retro: vt subaudiat: Vade in ignẽ eternũ. ORI. Dixit ergo petro: Vade post me. q̃si destenti per ignorãtiã ire post xp̃z. Sathana aũt dixit ei q̃si p ignorãtiã aliquid habenti contrarium deo. Beatus aũt ad quẽ conuertitur christus: etiã si corripiendi causa cõuertitur. Sed quare dixit ad petrum: Scãdalum mihi es cum in psalmo dicat: Pax multa diligentibus legem tuã ⁊ non est illis scandaluz? Sed respondenduz ẽ: quoniam non solum iesus non scandalizatur: sed nec omnis homo q̃ in dilectione dei perfectus ẽ. sed quãtum ad se qui tale aliquid: vel agit vel loquitur: scandalum est alteri: ſz ille

inscandalizabilis sit: aut certe omnē discipulū peccantez scandalum sibi appellat: sicut ⁊ paulus dicebat: quis scā dalizatur ⁊ ego non vror.

¶ Tunc iesus dixit discipulis suis: Siqs vult pⁿ me venire abneget semetipsū: ⁊ tollat crucē suā: ⁊ seqt̄ur me. Qui.n. voluerit aiaz suā saluā facere: perdet eā. Qui autem perdiderit animam suam propter me: inueniet eam.

CHRY. Postq̄ petrus dixerat: ppitius esto tibi: neq̄ q̄ erit tibi hoc: ⁊ audiuit: Vade retro me sathanas. ñ fuit dñs hac solū icrepatione cōtēt': sed ex superabūdantia voluit oñdere incōueniētia dictoꝝ a petro ⁊ fructum sue passionis. vñ subdit: Tūc iesus dixit discipulis suis: siqs vult post me venire: abneget semetipsū ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequatur me. q.d. tu dicis mihi: propitius esto tibi. Ego aūt dico tibi: qm̄ nō solū me phibere a passione nociuū tibi ē: sed neq; saluari poteris nisi patiaris ⁊ moriaris ⁊ vite abrenūcies semp. ⁊ vide q̄ nō coactiuū facit sermonē. nō.n. dixit: si volueritis oportet vos ꝑ pati: sz Si quis vult. hoc aūt dicens magis attrahebat. qui.n. libertati auditorē dimittit: magis attrahit. q̄ vero violentiam infert multotiēs ipedit. nō aūt solis discipulis sz cōe hoc dogma orbi terrarū pponit dicens: Siquis vult. i. si mulier: si vir: si rex: si liber: si seru'. CHRY. Tria aūt sūt que dicunt: Abneget semetipsū ⁊ tollat crucē suā: ⁊ sequatur me. GREGO. in home. Quia nisi quis a semetipso deficiat: ad eū qui super ipsū ē nō appropinquat. Sed si nosipsos relinquim': quo ibim' extra nos: vel quis est q̄ vadit si se deseruit? sed aliud sum' p peccatū lapsi: aliud p naturā conditi. tūc ergo nosmetipsos relinquim' ⁊ abnegamus cū vitam' q̄ō p vetustatē tuim': ⁊ ad hoc nitimur ad quod per nouitatē vocamur. GREGO. super ezechic. Semetipsū ēt abnegat: quicuq; mutat ad meliora ⁊ incipit ē quod nō erat: ⁊ desinit ē q̄ō erat. GREGO. xxij. mora. Semetipsū ēt abnegat qui calceato typo superbie ante dei oculos se ē a se alienū demōstrat. ORIG. Quāuis aūt videat aliquis a peccato abstinere: tñ nisi in crucē christi crediderit: nō pōt dici christo confixus siue cruci. vñ seqtur: Et tollat crucē suā. CHRY. Uel aliter Qui negat aliū vel fratrē vel famulū vel quēcūq; ⁊ si flagellatū viderit: ⁊ quodcūq; patiētē nō assistit: nō adiuuat ita vult corpori nro nos nō ignoscere: vt si flagellauerint vel quodcūq; aliud fecerint corpori nō parcamus. hoc eniz ē parcere: sicut patres tūc ignoscūt filijs: cū magistris eos tradētes iusserint: vt non parcant. Ne aūt estimes q̄ vsq; ad verba tñ ⁊ contumelias oportet abnegare seipz oñdit vsq; ⁊ quātū abnegare seipsū oporteat: qz vsq; ad mortē etiā turpissimam. s. crucis: quod significat hoc q̄ō dicit: Et tollat crucē suā ⁊ seqtur me. HILA. Sequēdus eniz ē dñs cruce assumpta passionis sue: ⁊ si non sorte tñ voluntate comitādus ē. CHRY. Quia ēt latrones multa grauia patiūtur: vt nō estimes q̄ passio maloꝝ sufficiat: adiūgit cāz patiēdi cū dicit: Et sequat me. vt ꝓpter eū oia sustineas: ⁊ alias eⁿ virtutes addiscas. hoc ē.n. sequi christū vt oz: diligentē ē circa virtutes: ⁊ pati oia ꝓpter ipsū. GREGO. Duob' ēt modis crux tollit: cū aūt per abstinēta affligit corpus: aut p cōpassionē ꝓximi affligitur aiūs. Sed qz ipsis virtutib' quedā vitia mixta sūt: oi cendū nobis ē q̄ abstinētia carnis nonnūq̄ vana gloria obsidet: qz dū tenuitas in corpore: dū pallor in vultu respicitur: virtus patefacta laudat. Cōpassionē vero animi plerūq; latenter obsidet pietas falsa: vt hanc nonnunq̄ vsq; ad condescendēdū vitijs pertrahat. vñ ad hec excludēda subdit: Et sequat me. HIERO. Uel aliter: Tollit crucem suaz q̄ mūdo crucifigit. cui aūt mūdus crucifixus est sequit dominū crucifixū. CHRY. Deinde qz graue videbat q̄ō dictū ē p ea q̄ ꝓsequuntur: id mitigat premia ponēs supereminēta laborib' ⁊ malitie penas. vñ sequitur: Qui.n. voluerit aiaz suā saluā facere pdet eā. ORI. Qō duplicit pōt intelligi. Primuz sic: Siqs amator vite pñtis parcit aie sue timēs mori: ⁊ putās aiaz suā p hac mortem pire: iste volens hoc mō saluare aiaz suā pdet eā: alienaz illā faciens a vita eterna. Siqs cōtēnēs vitā pñtē vsq; ad mortē pro vitate certauerit: pdet quidē aiaz suā quātū ad vitā pñtē: sz qm̄ ppē christū pdet eā: magis eā saluā faciet vitā eternā. Alio mō sic: Siqs inteligit q̄ ē vera salus: et acqrere vult eā ad salutē sic sue: iste abnegans semetipz pdit: quātū ad voluptates carnales aiaz suā ꝓpter christū: ⁊ pdēs aiaz suā hoc mō: saluat eā p opa pieratis. dicēdo.n. Qui voluerit: precedētē ⁊ sequētē vnū seniū eē oñdit. Si ergo q̄ō supius dixit: Abneget semetipsū. de morte corpali dixit: pñter hoc de sola morte intelligere debemus dictū eē. Si aūt abnegare seipsū ē carnalē conuersationē reꝝcere: ⁊ pdere aiaz ē ponē voluptates carnales.

¶ Quid.n. pdest hoi si mūdū vniuersū lucretur: aie vero sue detrimētū patiat. Aut quā dabit hō ꝓmutationē p aia sua? Filiⁿ.n. hois veturⁿ ē i gloria pris sui cū ãgelis suis: ⁊ tūc reddet vnicuiq; ꝯz opa eⁿ. Amē dico vob: sūt qdā de hic stātib' q nō gustabunt mortem: donec videant filium hois venientem in regno suo.

CHRY. Quia dixerat: q̄ vult saluare perdet: ⁊ qui pdet saluabit: vt obiq; salutē ⁊ pditionē ponēs: ne aliquis estimet equalē eē hicinde pditionē ⁊ salutē subiungit: Quid enim ꝓdest ho. si mū. vni. lu. ani. vo sue detri. pa. q.d. ne dicas q̄ q̄ picula q̄ ꝓpter christū ūminēt effugit: saluet aiā suā. i. vitā tpalē. Sz pone etiā cū aia. i. vita tpali totū orbē terraꝝ q̄d ex his hoi erit ãplius aia ipsp etuū pcūte? Si.n. samulos tuos videres in leticia: te aūt in malis vltimis ꝓstitutū: q̄d lucrareris ex eoꝝ dñio? hoc ēt in aia tua reputa: cū carne lasciuiente ipsa futurā pditionē expectat. ORI. Puto ēt q̄ mūdū lucrat q̄ nō abnegat semetipsuz: nec pdit aiaz suā quātū ad voluptates carnales: et ipse facit aie sue detrimētū. Iō duobus nobis ꝓpositis magis ē eligēdū vt mūdū pdam': ⁊ lucremur aias nras. CHRY. Sz si regnauerit sup vniuersū orbē terraꝝ: nō poteris aiaz tuā emere. vñ sequit: Aut quā dabit hō commutationē p aia sua? Ac si dicat: Diuitias si pdideris: poteris dare diuitias alias ad eas redimēdas: aiaz aūt perdens: nō poteris aiaz aliquam dare: sz neq; aliq̄d aliud. Quid autē mirabile ē: si in aia hoc cōtingit? eteni i corpore hoc videt contingere. Et si.n. x. milia diademata corpori insanabiliter egroto circūpoluerit: nō curat. ORIGE. Et ꝓma q̄dē facie cōmutatio aie ē substātia: vt det substātiā suā hō paupib': ⁊ saluet aiaz suā. Sz puto q̄ non habet aliq̄d hō: q̄ō dās q̄si cōmutationē aie sue liberet eam de morte: deⁿ aūt p aiab' hoiuz dedit cōmutationē pretiosū sanguinē filij sui. GRE. Uel aliter pōt cōtinuari. qz sancta ecclesia aliud habet tēpus persecutiōis: ⁊ aliud pacis: redēptor nr ipsa ciⁿ tpa distinguit in ꝓceptis. nā ꝓsecutiōis tpe ponēda ē aia: pacis aūt tpe ea q̄ ãpliⁿ oñari pñt frãgēda sūt desideria terrena. vñ dr: Quid.n. pdest hoi? HIE. Prouocatis aūt discipulis vt abnegarēt se ⁊ tollerēt crucē suā: grandis fit terror audiētiū. Iccirco tristib' leta succedūt: ⁊ dicit: Filiⁿ.n. ho. ven. ē in glia pris sui cuz an. suis. Times mortem? audi gliaz triūphātis. Uereris crucē? ausculta ãgeloꝝ mysteria. ORI. q.d. Nūc q̄dē filiⁿ hois venit: sz nō i glia. nō.n. decebat eū in gloria cōstitutū peccata nra portare. sz tūc veniet i glia: cū añ ꝓparauerit discipulos suos sactⁿ sicut illi: vt illos faceret sicut est ipse cōformes glie sue. CHRY. Nō aūt dixit in tali glia i quali ē pater: ne alteritate glorie suspiceris: sed ait Gloria pris: vt eadē glia oñdat. Si aūt gloria vna ē: manifestū q̄ substātia vna ē. Quid ergo times petre mortē audiens? tūc me videbis in glia. Si aūt ego in glia ⁊ vos

sed tñ dicēs gliaz:terribilia imiscuit ī medium iudicium introducens.vñ sequit:Et tunc reddam vnicuiq; fm opera eius. HIERO. Non ē.n. distinctio iudei ⁊ gētilis viri ⁊ mulieris:pauperū ⁊ diuitū:vbi nō pſone sed opera considerātur. CHRY. Hoc aūt dixit non solū peccatorib' penas cōmemorās:sed iustis brauia ⁊ coronas. HIE. Poterat aūt apostolorꝫ tacita cogitatio istiusmodi scandalū sustinere. Occisionē ⁊ mortē nūc dicis eē futurā q̄ autē pmittis te affuturū ī gloria in tēpora longa differtur. Preuidēs ergo occultorꝫ cognitor quid possent obq̄cere:pñtē timorē pñti cōpensat premio dicens:Amē dico vobis:sunt quidā de hic stan.qui nō gu.mortem do.vi.fi.ho.ve.in re.suo. CHRY. Volens ergo monstrare q̄d est illa gloria in qua postea venturus ē:eis in presenti vita reuelauit sicut possibile erat eos discere:vt neq; in dñi morte iam doleant. REMI. Quod ergo hic dicitur impletum ē in tribus discipulis:quib' dñs trāsfiguratus in monte gaudia eterne reprōmissionis oñdit:qui viderūt eū in regno suo veniētē.i.in ea claritate fulgētē:in q̄ perfecto iudicio videbit ab oib' sanctis. CHRY. Propter hoc aūt non pdicit noia eorꝫ qui ascensuri erāt ī mōtē: q; reliqui valde concupiscerent sequi:exēplū illi' glorie visuri ⁊ grauiter tulissent velut despecti. GRE. Vel regnum dei pñs ecclesia vocat.⁊ q; nōnulli ex discipulis ei' vsq; adeo in corpore victuri erāt vt ecclesiā dei cōstructā conspicerent:⁊ cōtra hui' mūdi gloriā erectā consolatoria pmissiōe.nūc dr:Sunt quidā de hic stantib'. ORI. Noraliter aūt vbū dei his qui nouiter inducūtur ad fidem: formā habet seruī:pfectis aūt venit in glia pñis sui. Angeli aūt illi' sunt,pphetarū fmones:quos nō ē possibile ante spiritaliter intelligere:nisi cū spiritaliter intellectū fuerit vbuz christi:vt videant simul apparere in maiestate. Tunc autem dabit vnicuiq; de gloria sua fm actū eius: q; quāto quis melior fuerit in actib' suis tāto spiritaliusꝫ intelligit christū vel,pphetas ipsi'. Stātes aūt,vbi stat iesus:sūt qui fundatas hñt apud iesū aie bases. Ex quib' qui melius stāt:dicūtur nō gustare mortē donec videant vbū dei:q̄ venit in regno suo videns eminētiā dei quaz videre nō pñt q̄ diuersis inuoluti sūt peccatis: q̄ ē mortē gustare:q̄ peccans aia morit. Sicut.n.vita ē ⁊ panis viu' q̄ de celo descēdit:sic ⁊ inimica ei' mors panis ē mortuus. Ex istis aūt panib' q̄dā modicū māducāt tñ gustātes q̄dā abūdāti'.q̄.n.raro ⁊ modicū peccant:tātūmodo gustāt mortē.q̄ aūt pfecti' susceperint spiritalē virtutē:nō gustāt eā:sz viuo pane semp vescūtur.q̄ aūt dicit:donec videāt.nō diffinit tps:vt postq̄ trāsierit illud donec:fiat q̄ añ nō fuerat factū:sz rē que necessaria ē exponit. q̄.n.semel videt eū in gloria ei':iā nequaquā gustabit mortem. RABA. Sanctos aūt mortē gustare testat:a quib' mors corporis quasi libando gustat: vita vero anime possidēdo tenetur.

CA. XVII.

ET post dies sex assumpsit iesus petrꝫ ⁊ iacobū ⁊ ioānē frēz ei' ⁊ duxit illos mōtē excelsū seorsū:⁊ trāsfiguratus ē ante eos. Et resplenduit facies ei' sicut sol:vestimēta aūt ei' facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis moyses ⁊ helias cū eo loquētes. Respōdēs aūt petrus: dixit ad iesuz:Bñe bonū ē nos hic eē:si vis faciam' hic tria tabernacula:tibi vnū:moysi vnū ⁊ helie vnū. REMI. Claritatē sue visiōis quā pmiserat dñs discipulis suis in hac trāsfiguratione habita ī monte post sex dies cōpleuit.vñ dr:Et post sex dies assūpsit pe.⁊ ia.⁊ io. fra.ei'. HIERO. Querit aūt quō post sex dies assumpsit eos:cū lucas euāgelista octonariū numerꝫ ponat:sed facilis ē rñsio:q; hic medij ponuntur dies:ibi primus additur ⁊ extrem'. CHRY. Ideo aūt non confestiz facta pmissione eos sursū ducit:sed post sex dies:vt reliqui discipuli nihil patiant humanū.i.aliquē inuidie motū. vel vt horū dierū spacio vehemētiori cōcupiscentia replei: qui assumēdi erant:solicita mēte accederent. RABA. Merito aūt post sex dies gloriā illā oñdit:q; post sex ētes futura est resurrectio. ORI. Vel quia in sex diebus totus factus ē visibilis mūdus:qui trāscēdit oēs res mūdi:pōt ascēdere sup montē:excelsū ⁊ gloriā aspicere verbi dei. CHRY. Ideo aūt hos tres assūpsit q̄m alij peccatores erāt. Intende aūt qualiter mattheus nō occultat eos qui sibi pposiri sūt.hoc.n.⁊ ioannes facit pcipuas petri laudes cōmemorās. Ab emulatione.n.⁊ vana gloria mundus fuit apostolorum chorus. HILA. In tribus aūt assumptis de triū originē:Sem:Chaz:⁊ Japhet futura electio populi ostendit. RABA. Vel tres solimodo discipulos secū ducit:Quia multi sunt vocati pauci vero electi. Vel quia qui nūc fidē sancte trinitatis incorrupta mēte seruant:tūc eterna eius visiōe letāt. REMI. Ostensurus aūt domin' gloriā sue claritatis discipulis: duxit eos ī mōtē.vñ sequitur:Et duxit illos in mōtē excelsū seorsū. In quo docet:q; necesse ē oib' qui deū contēplari desiderant:vt nō in infimis voluptatib' iaceant:sed amore supernorꝫ semp ad celestia erigant:⁊ vt oñdat discipulis q̄ten' gloriā diuine claritatis nō ī hui' seculi prosperitate querāt sed in celestis beatitudinis regno. Ducuntur autē seorsū:q; sancti viri toto animo ⁊ fidei intētiōe separati sunt a malis:funditusq; separabūtur ī futuro: vel q; multi vocati pauci vō electi. Sequit:Et transfigurat' est ante eos. HIERO. Qualis.n.futur' ē tēpore iudicandi:talis apostolis apparuit. Nemo aūt putet pristinā eū formā ⁊ faciē pdidisse vl' amisisse corporis vitatē:⁊ assūpsisse corpus spiritale vel aereum. Sed quō trāsfiguratus sit:euāgelista demonstrās.d. Et resplēduit facies ei' sicut sol:vestimēta aūt ei' facta sunt alba sicut nix. Ubi splendor faciei ostendit ⁊ candor describit vestiū:nō substātia tollit:sed gloria cōmutat. Certe transformat' ē dñs in eam gloriā qua venturus est postea in regno suo. Trāsformatio splēdorē addidit:faciē nō subtraxit ⁊ corpus spiritale fuerit.vnde ⁊ vestimenta mutata sunt:que intātū fuere cādida:vt alius euāgelista dixerit:q̄lla fullo sup terrā nō posset facere:⁊ huiusmodi aūt corporale ē ⁊ tactui subiacet:nō spiritale ⁊ aereū quod illudat oculos:⁊ tñ in phātasmate aspiciat. CHRY. Si autē facies dñi resplēduit sicut sol:⁊ sancti sicut sol fulgebūt:nūquid erit equalis claritas dñi ⁊ huorꝫ:nequaq̄. Sz q; nihil lucidi' iueniē sole:iccirco ad manifestādū exēplū future resurrectiōis: ⁊ facies dñi resplēdere:⁊ iusti fulgere dicūtur sicut sol. ORIGE. Mystice aūt cū aliquis trāscēderit sex dies sz q̄ dixim':videt trāsfiguratū iesuz añ oculos cordis sui. Diuersas.n.habet verbū dei formas apparēs vnicuiq; fm q̄ videri expedire cognouerit:⁊ nemini supra q̄ capit semetipsū oñdit.vñ nō dixit simpliciter Transfiguratus ē:sed Coram eis. In euāgelijs.n.iesus simpliciter itelligit ab eis qui nō ascendunt per exercitationē verborum spiritaliū sup excelsuz sapientie montē. Eis autē qui ascēdunt:iā non fm carnē cognoscit sed deus verbū intelligitur. Coram his ergo trāsfigurat iesus:⁊ nō coram illis q̄ sunt deorsū in cōuersatiōe terrena viuētes. Di aūt coram quib' trāsfigurat:facti sūt filij dei:⁊ oñdit eis sol eē iusticie:⁊ vestimēta ipsius fiunt candida sicut lumē:que sūt fmones ⁊ littere euangeliorum quibus iesus ē indutus fm illa que ab apostolis dicūtur de eo. GLO. Vel vestimēta christi sanctos significant:de quibus ezaias: Oibus his velut vestimento vestieris:⁊ viui operantur: q; cādidi erūt virtutibus:⁊ omnis vitiorum estus ab eis remotus erit. Sequitur: Et appa.illis moy.⁊ heli. cum eo loquentes. CHRY. Hoc autem multas habet ratiōes. Et pma quidem est hec: Quia enim turbe dicebant eum esse heliam vel hieremiam aut vnū ex prophetis:capita prophetarꝫ

secum

secum ducit: vt saltem hinc videatur differentia seruorum & domini. Alia ratio est: Quia enim continue iesu accusabant iudei tanq̃ transgressore legis & blasphemum: patris sibi gloriam vsurpantem: vt ostendatur ab vtraq; accusatione innoxius: eos qui in vtroq; fulserunt in medium ducit. Etenim moyses legem dedit & helias pro gloria dei emulator fuit. Alia ratio est vt discant: quoniam mortis & vite potestatem habet: ppter hoc & moysen qui morte defecerat: & heliam qui nondũ morte passus fuerat i medium ducit. Aliam cãm & ipse euangelista reuelat. s. monstrare crucis gloriã & mitigare petrũ & alios discipulos passione timẽtes. Loquebantur. n. vt alius euãgelista dicit de excessu quẽ cõpletur erat in hierusalẽ. vnde eos in mediũ ducit qui se morti exposuerũt pro his q̃ deo placebant: & pro plebe credẽtiũ. Eteniz tyrãnis vterq; se libere presentauit: Moyses quidẽ pharaoni: helias autem achab. Ducit aũt & ppter hoc eos in medium. volebat. n. q̃ discipuli illoꝝ priuilegia zelarẽt: vt. s. fierent mansueti sicut moyses: & zelãtes sicut helias. HILA. Quod etiam moyses & helias ex omni sanctorum numero assistũt medius inter legẽ & prophetas christus in regno est. cum his eniz israelẽ quibus testibus predicatus ẽ iudicabit. ORI. Siquis etiã intelligit spiritalẽ legem conuenientẽ sermonibus iesu & in prophetis absconditam christi sapientiã: ille vidit moysen & heliam in gloria vna cum iesu HIERO. Considerandum est etiam q̃ scribis & phariseis de celo signa poscentibus dare noluit: hic vero vt apostolorum augeat fidẽ dat signũ de celo: helia inde descendente quo cõscenderat: & moyse ab inferis resurgente: qõ & acham per isaiam precipit: vt petat sibi signũ de inferno vel de excelso. ORIGE. Quid autem feruidus petrus dixerit subditur: Ri. petrus di. ad iesum: domine bonum est nos hic eẽ. Quia enim audiuit q̃ oportet eum hierosolymam ire: adhuc timet pro christo: sed post increpationẽ non audet dicere rursus: Propitius esto tibi. sed idẽ occulte per alia signa insinuat. Quia enim videbat multã quietem & solicitudinẽ: cogitauit cõuenientẽ ibi stationem esse ex loci dispositione: quod significat dicens: Bonum est nos hic esse. Vult etiam ibi semper esse: ideo tabernaculorum meminit dicens: Si vis faciam hic tria tabernacula. Cogitauit enim q̃ si hoc fieret non ascenderet hierosolymam: & si non ascenderet christus non moreretur: Ibi enim sciebat scribas insidiari ei. Cogitabat etiam q̃ helias aderat: qui in monte ignem descẽdere fecit: & moyses qui intrauit nebulam: & deo locutus est. vnde occultari poterant vt nullus persecutorum sciret vbi essent. REMI. Uel aliter: Vita domini maiestate & duorum seruorum: petrus adeo delectatus ẽ: vt cuncta temporalia obliuioni traderet: & ibi iperpetuum vellet manere. Si autem tunc petrus sic accẽtus est: quanta erit suauitas & dulcedo videre regem in decore suo & interesse choris angelorum & omnium sanctorum: In eo sane quod ait petrus: Domine si vis. deuotionem sibi subditi obedientis serui ostendit. HIERO. Errat tamẽ petre: & sicut alius euangelista testatur: nescis quid dicas. Noli tria tabernacula querere: cum vnũ sit tabernaculum euãgelij in quo lex. & prophete recapiuladã sunt. Si aũt queris tria tabernacula nequaq̃ seruos cum domino cõferas: sed fac tria tabernacula: immo vnum patri & filio & spiritusancto: vt quorum est vna diuinitas vnum sit in pectore tuo tabernaculum. REMI. Errauit etiã: qui voluit vt regnum electorum constitueretur in terra quod dominus promiserat dare in celis. Errauit etiam: quia oblit̃ est se & socios suos eẽ mortales: & absq; gustu mortis voluit subire eternã felicitatem. RABA. Et in eo q̃ celesti conuersationi tabernacula faciẽda putauit: in qua domus necessario non erat: cum scriptum sit: Templum non vidi in ea.

¶ Adhuc eo loquẽte: ecce nubes lucida obũbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens: Hic est filius me dilect̃ in quo mihi bene cõplacui: ipsũ audite. Et audientes discipuli ceciderũt in faciẽ suam & timuerũt valde: & accessit iesus & tetigit eos: dixitq; eis: Surgite & nolite timere. Leuãtes autem oculos suos neminẽ viderunt: nisi solũ iesũ. Et descẽdẽtib̃ illis de mõte precepit iesus dicẽs: Nemini dixeritis visionem: donec filius hominis a mortuis resurgat.

HIERO. Quia carnale ẽ frondib̃ aut tentoriis q̃rebãt tabernaculum: nubis lucide operiunt̃ vmbraculo. vñ dr: Adhuc eo loquẽte: ecce nubes lu. obũ. eos. CHRY. Cũ dñs ꝓminat nubẽ tenebrosã oñdit sicut i sina: h aut q̃ nõ terrere volebat: sz docet nubes apparuit lucida. ORI. Lucida aũt nubes obumbrãs scos ẽ vtus pãna: vl forte spũssanctus. dicã ẽt saluatorẽ nr̃z eẽ lucidã nubẽ: q̃ obũbrat euãgeliũ & legẽ & ꝓphas: sicut itelligũt q̃ pñt aspicer lumẽ ipius ĩ pmissis. HIE. Quo ip̃ iudẽter iterrogauerat petrus: ppterea dñi rnsionẽ nõ meret: sz pr̃ ndet p filio: vt vbũ dñi ꝓpleret: Qui me misit ipe de me testimonium phibet. RHRY. Neq; aũt moyses loquit̃ neq; helias: sz pr̃ oibus maior vocem emittit ex nube: vt discipuli credãt: q̃ a deo hec vox erat. Semp eni & apparere solet deus i nube: sicut scriptũ ẽ: Nubes & caligo i circuitu ei & hoc ẽ qõ dr: Et ecce vox de nube. HIERO. Uox qui dẽ pr̃is de celo loquẽt audit q̃ testimoniũ phibeat filio: & petr̃ errore sublato doceat veritatẽ: imo p petrũ ceteros aplos. vñ subdit dicẽs: Hic ẽ filius meus dilect̃. huic ẽ fiẽdũ tabernaculũ: huic obtẽperãdũ. h ẽ filu̅: illi fui sũt. debẽt & ipi vobiscũ i penetralibus cordis sui dño tabernaculũ ꝓparare. CHRY. Ne igit timeas petre. Si eni potẽs ẽ deus: manifestũ q̃ & filius similr potẽs ẽ. si. n. diligit ne timeas. nullus. n. quẽ diligit, pdit: nec tu equaliter eũ diligis genitori. Neq; aũt solũ diligit eũ q̃ genuit: sed & q̃ vnius ẽ volũtatis cũ ipo. Sequit. n. In quo mihi cõplacui. ac si diceret: In quo requiesco: quẽ accepto q̃ oia q̃ sũt pr̃is cũ diligẽtia exequit: & ẽ volũtas vna ipi & pr̃is quare & si crucifigi vult nõ ꝓtradicas. HILA. Huic g̃ eẽ filiũ: huic dilectũ: huic ꝓplacitũ: sz & huic audiendũ vox de nube significat dicẽs: Ipz audite. vt. s. idone ipe ꝓceptorũ taliũ auctor esset: q̃ seculi dãnuz crucis volũtatẽ: obitũ corporis: & post hec regni celestis gl'am facti cõfirmasset exẽplo. REMI Dicit g̃: Ipm audite. ac si alijs vbis diceret: Recedant vmbre legales & typi ꝓphar: & solũ coruscũ lumẽ euãgelij sequamini. Siuc ĩõ ait: Ipm audite. vt illũ eẽ oñderet quẽ moyses ꝑdixerat dicẽs: Tãq̃ me ꝓphã suscitabit vob de frib̃ vr̃istãq̃ me audiet ipz Sic g̃ dñs vndiq; hũit testes: ex celo vocẽ pr̃is: ex paradiso heliã: ex inferis moysen: ex hõib̃ aplos: vt i noie iesu oẽ genu flectat: celestiũ: terrestriũ: & ifernorũ. ORI. Uox aũt de nube aut ad moysen & heliã loquit: q̃ deliberabãt videre filiũ dei & audire eũ: aut discipl'os docet. GLO. Notãdũ aũt q̃ bñ cõuenit mysterium secunde regenerationis: q̃. s. erit i surrectiõe vbi caro resuscitabit cũ mysterio prime que ẽ in baptismate: vbi aia resuscitatur. In baptismate enim christi operatio totius trinitatis ostensa ẽ. Fuit enim ibi filius incarnatus: apparuit in columbe specie spiritusanctus: & pater fuit ibi in voce declaratus. Et similiter in transfiguratione que est sacramentum secunde regenerationis tota trinitas apparuit: pater in voce: filius in homine: spiritusanctus in nube. Queritur autẽ quare spiritusanctus ibi in colũba: h in nube declaratus ẽ: Dona siqdẽ sua per species declarare solet. Innocentiam aũt in baptismate donat: que per auem simplicitatis designat. Datur̃ ẽ aũt claritatẽ & refrigeriũ in resurrectione: & ideo in nube refrigerium: in fulgore nubis claritas resurgẽtiũ corporũ designat. Seq̃t: Et audi. disci. ceci. in

fa. suam: ⁊ timue. valde. HIER. Triplicē autē ob cām pauoꝛe terrent: vel quia se errasse cognouerant: vl q̃ nubes lucida operuerat eos: aut q̃ dei p̃ris vocē loquētis audierant. Humana. n. fragilitas cōspectū maioꝛis gloꝛie ferre nō sustinet: ac toto aio ⁊ coꝛpoꝛe ꝓtremiscēs ad terrā cadit. quāto. n. quis āplioꝛa q̃sierit: tāto magis ad inferioꝛa collabit si ignoꝛauerit mēsurā suā. REMI. In eo vo q̃ sci aplī i facie ceciderūt: fuit iudiciū scitatis: q̃ sanctī facie cadere dicūtur: ipm̃ vo retroꝛsū. CHRY. Sz cū añ in xpi baptismo qñ talis ēt vox de celo delata est: nullus ex turba q̃ aderat tale aliquid passus ē: quō discipuli in mōte ceciderūt: q̃. s. ⁊ solitudo ⁊ altitudo ⁊ silētiū erat multū: ⁊ trasfiguratio stupoꝛe plena: ⁊ lumen puꝛ ⁊ nubes extēsa: ex quib⁹ oib⁹ stupoꝛ in eis congregabatur HIERO. Quia vo illi iacebāt: ⁊ surgere non poterāt: ipse clemēter accedit: ⁊ tangit eos vt tactu fuget timoꝛem ⁊ debilitata mēbꝛa solidētur. ⁊ hoc ē q̃d dr̃: Et ac. iesus ⁊ teti. eos. quos aūt manu sanauerat: etiā sanauit iperio. vñ sequitur: Dixitq̃ eis: surgite ⁊ nolite timere. Primū timoꝛ expellit vt postea doctrina tribuat. Sequtur: Le. aūt ocu. suos: ne. vi. nisi so. iesū. q̃d rōnabiliter factū ē: ne si moyses ⁊ helias pscuerassent cū dño: p̃ris vox videret incerta: cui potissimū daret testimoniū. Uidēt ēt iesū stātē ablata nube ⁊ moysen ⁊ heliā euanuisse: q̃ postq̃ legis ⁊ prophetarū vmbꝛa discesserat: vtrūq̃ in euāgelio reperitur Sequtur: Et descēdētib⁹ illis de monte p̃cepit eis iesus dicens: Nemini dixe. visi. hāc: do. fi. ho. a moꝛ. resur. Non vult q̃ i ppl̃is p̃dicari: ne ⁊ incredibile eēt pro rei magnitudine: ⁊ post tātā gl̃iam apud rudes aios sequens crux scādalū faceret. REMI. Siue q̃ si maiestas illi⁹ diuulgaret i ppl̃o: ppl̃i ipediret dispēsationē passionis eius: resistēdo principib⁹ sacerdotū: ⁊ sic redēptio humani generis retardaret. HILA. Silētiū ēt rerū gestarū q̃s videraṫ iperat: vt cū eēnt spiritusancto repleti: tunc gestoꝛum spiritalium testes essent.

¶ Et iterrogauerūt eū discipuli ei⁹ dicētes: Quid ergo scribe dicūt q̃ heliam oporteat ꝓmo venire? At ille rñdēs ait eis: Helias qdē vēturꝰ ē ⁊ restituet oia. Dico aūt vob: q̃ helias iā venit ⁊ non cognouerūt eū: sed fecerūt i eo q̃cūq̃ voluerūt. Sic ⁊ filiꝰ hois passurus ē ab eis. Tūc itellexerūt discipuli quia de ioāne baptista dixisset eis.

HIERO Traditio phariseoꝝ ē iuxta malachiā, pphetā: q̃ helias veniat añ saluatoꝛis aduētū: ⁊ reducat coꝛpa trū ad filios ⁊ filioꝝ ad pres: ⁊ restituat oia in antiquuz statū. Estimāt q̃ discipuli trāsfoꝛmationē gl̃ie hāc eē: quā i mōte viderāt. Et iō dr̃: Et iterro. eū disc. ei⁹ di. q̃d q̃ scri. di. q̃ heli. oꝛ ꝓmū ve. Ac si dicerēt: Si iā venisti i gl̃iam quō p̃cursoꝛ tuus nō apparet? maxie aūt hoc dicūt: q̃ heliā viderāt recessisse. CHRY. Nō aūt aduētū helie discipuli de scripturis sciebāt: Sz scribe eis manifestabāt: ⁊ ferebāt h̄ fmo i plebe idocta: sicut ⁊ de chꝛisto. Nō aūt vt oporteꝛat aduēt⁹ chꝛisti ⁊ helie a scribis iterpꝛetabatur. Scripture. n. duos dāt chꝛisti aduēt⁹: eū. s. q̃ fact⁹ ē: ⁊ eū q̃ futur⁹ ē. Sz scribe plebē eucrtētes: secūdū aduētū solū cōmemoꝛabāt plebi: ⁊ dicebāt: Qm̃ si h ē chꝛist⁹ oporteꝛat heliā ꝓuenire. Est igit solutio quā chꝛist⁹ iducit. Sequtur: At ille rñdēs ait: heli. q̃dē vē. ē: ⁊ reſti. oia. Dico autē vobis: q̃ helias iā ve. Ne aūt estimes eū in fmone errasse: si qñq̃ dic heliā vēturū: ⁊ qñq̃ venisse. Cum. n. dicit q̃ helias venturus est: ⁊ restaurabit omnia: de ipso helia in ꝓpꝛia persona loquitur: q̃ quidē restaurabit oia: dū coꝛriget infidelitatē iudeoꝝ: qui tunc inueniētur: quod ē conuertere coꝛda patrū ad filios. i. iudeoꝝ ad aplos. AVG. de q̃. euā. Uel restituet oia. i. eos quos antichꝛisti pscutio perturbauerit. vel vt ipse restituat moꝛiendo que debet. CHRY. Si aūt tot bona erūt ex helie p̃nntia: quare tunc nō eū misit? Dicem⁹ q̃ ⁊ tunc chꝛistū estimātes heliā non crediderūt ei. Tūc aūt helie credent: qui cū post tātā expectationē venerit annūciās iesū: facili⁹ suscipiēt q̃ ab eo dē dicent. Cū vo dicit: q̃ helias iā venit: Joannē heliā vocat: ꝓpter ministerij modū. sicut. n helias secūdi aduentus pꝛecursoꝛ erit: ita ioannes p̃cursoꝛ fact⁹ ē p̃mi. ꝓpter hoc aūt ioānē heliā noīat: vt oñdat p̃mū suū aduētū veteri testamēto: ⁊ pphetie conuenire. HIERO. Ipse ergo q̃ vēturus ē i secūdo saluatoꝛis aduētu iuxta coꝛporis fidē: nūc p ioānē venit in virtute ⁊ spū. Sequit: Et nō cognouerūt eū: sed fecerūt i eo quecūq̃ voluerūt. hoc ē spꝛeuerūt: ⁊ decollauerūt eum. HILA. Ut dñi aduētū p̃nūcians passionē quoq̃ pꝛecurreret: ⁊ iniurie ⁊ vexatiōis exēplo. vñ sequtur: Sic ⁊ fi. ho. paſ. est ab eis. CHRY. In quo oporꝛtune suā passionē ꝓmemoꝛat ex passione ioannis multā eis pꝛebēs cōsolationē. HIERO. Queritur ergo cū herodes ⁊ herodias ioānē iterfecerint: quō ipsi quoq̃ iesū crucifixisse dicantur cū legamus eū a scribis ⁊ phariseis interfectū? Et bꝛeuiter rñdēdū q̃ i ioānis nece phariseoꝝ factio cōsenserit: ⁊ in occisiōe domini herodes iunxerit volūtatē suā: qui illusū atq̃ despectū remisit ad pilatū vt eū crucifigeret. RABA. Ex iudicio aūt passiōis sue quam dominus eis sepius pꝛedixit ⁊ p̃cursoꝛis sui quā tam cōpletā cerneb ant discipuli cognoscebāt ioannē sibi in helie vocabulo demonstratū ē. vñ sequit: Tūc intel. disci. q̃. de io. bap. dixi. eis. ORIG. Quod autē dixit, ꝓpter ioannē helias iā venit: nō aia helie: est intelligenda: ne incidamus in dogma trāsmigrationis: q̃ alienū ē ab ecclesiastica veritate: sed sicut angelus p̃dixit: Uenit in spiritu ⁊ virtute helie.

¶ Et cum venisset ad turbā accessit ad eū hō genib⁹ ꝓuolut⁹ ante eū dicens: Dñe miſere filio meo q̃ lunatic⁹ ē: ⁊ male patit. Nā sepe cadit i ignez: et creboꝛ i aquā. Et obtuli eum discipulis tuis: ⁊ nō potuerūt curare eū. Respōdēs aūt iesus ait: O generatio icredula ⁊ puersa: quousq̃ ero vobiscuz? Usquequo patiar vos? Afferte huc illū ad me: ⁊ increpauit illū iesus: ⁊ exijt ab eo demoniū: ⁊ curatus est puer ex illa hoꝛa.

ORIG. Concupiscens petrus spectabilē illā vitā ⁊ pꝛeponens vtilitatem suam vtilitatibus pluriꝝ dicebat Bonum ē nos hic eē. Sed quoniam charitas non querit que sua sunt: hoc quod videbatur bonū petro: non fecit iesus: sed quasi de monte excelso diuinitatis descēdit ad turbā: vt qui nō poterāt ascendere sursū ꝓpter infirmitatem animarū suarum: illis pꝛoficiat. vnde dicitur: Et cuz venisset ad turbā. Nisi. n. cum discipulis suis electis venisset ad turbā: nō accessisset ad eum ille de quo subditur Accessit ad eum homo genib⁹ pꝛouolutus ante eū dicēs Domine miserere filio meo. Ubi considerandū ē q̃ quādoq̃ qui patiūtur: credunt ⁊ deꝛecantur pro sua salute: quandoq̃ autē pro eis alij faciūt: sicut nūc qui genibus voluit: pro filio rogat: qñq̃ vero a semetipso saluatoꝛ ē a nullo rogat⁹ sanat. Primo autē queramus quid ē quod sequitur: Quia lunaticus ē ⁊ male patit. Medici ergo loquūtur que volūt: qui nec imundū spiritum arbitrantur sed coꝛporalem aliquā passionē: ⁊ dicunt humida moueri in capite fm aliquā cōpassionē ad lumē lunare q̃ humidam habet naturam. nos autē qui euangelio credim⁹: dicemus hanc passionem imundum spiritum in hominibus opari. Obseruat. n. quedā scismata lune: ⁊ sic opaꝛ: vt ab obfuatiōe lune pati hoies mētiātur: ⁊ p hoc culpabilē dei creaturā oñdat: sic ⁊ alij ōmones ꝓz aliqua stellarū scismata insidiantur hoibus: vt iniqtatē in excelso loquantur: quasdam stellas dicentes maleficas: quasdā beneficas: cum nulla stella a deo sit facta: vt male faciat. in hoc aūt q̃ subdit: Nā se. ca. i ig. ⁊ cre. in aquā. CHRY.

Considerādū ē q̃ nisi puidentia ꝗ hō ēt potuit" oudū pisset. Demō. n. q̃ ipsū in ignē ⁊ in aquā mittebat interfecissꝫ eū oino: nisi deus eū refrenasset. HIE. Qd aūt dicit et ob. eū dis. tu. ⁊ nō po. cu. eū. Latēter accusat aplos cum ipossibilitas curādi interdū nō ad ibecillitatē curātiū: sed ad eoꝝ q̃ curādi sūt fidē referat. CHRY. Inspice aūt ⁊ aliunde eius insipiētiā: qualr̃ coza turba interpellat ad ie sū aduersus discipulos: ſz ipse eos liberat ab accusatiōe defectū curationis iputās illi. Ex multis. n. mōstrat eum infirmū i fide fuisse: nō tū tm i ei" psoā iuebit: ne ipsū cō turbaret: ſz i oēs iudeos. Probabile ē. n. multos pūtiuꝫ de discipulis icōueniētia cogitasse. ⁊ iō seqtur: Rn. ie. ait: o ge. icre. ⁊ puer. quo. ero vo. vsqꝫquo pa. vos? Per hoc aūt qd̄ dicit: Usqꝫquo ero. vo. oūdit desideratā ab eo eē mortē ⁊ cōcupiscibilē recessū. REMI. Sciendū quoqꝫ q̃ dōs nō tm tūc ceperat pati iprobitate iudeoꝝ: ſz a lōgo ptius tpe. ⁊ iō ꝗ dicit: Usqꝫquo patiar vos. ac si dicat q̃ lōgo tpe cepi pati vestras iprobitates: iō indigni estis mea ꝑsentia. ORIGE. Ul' qm̄ nō potuerāt eū sanare discipuli: q̃si adhuc modice fidei constituti: ꝓpterea dixit: O generatio incredula. ⁊ q̃ aūt Peruersa: oūdit qm̄ ex p/uersitate malitia ē introducta extra naturā. puto aūt q̃ pp puersitatē totius humani generis q̃si grauat" malitia eoꝝ dixit: Usqꝫquo ero vobiscū? HIE. Nō autē credenduꝫ ē q̃ tedio superat" sit: ⁊ māsuetus ac mitis i vba furoris eruperit: sed q̃ in similitudinē medici si egrotū videat cō tra sua ꝑcepta se gerere dicat: Usqꝫquo ascēdā i domum tuā? vsqꝫquo artis perdā idustriā? me aliud iubēte ⁊ te aliud ꝓpetrāte. q̃ aūt nō sit irat" hoi sed vitio: ac per vnū hominē iudeos arguat ifidelitatis: pz ex hoc q̃ infert: Affer. huc ill. ad me. CHRY. Postq̃. n. discipulos excusauerat: ducit patrē pueri ad spem benignā credēdi q̃ ab hoc malo eripiet: ⁊ vt iducatur pater ad fideꝫ futuri miraculi videēs dēmonē tumultū pati: ex hoc solū q̃ vocabatur increpauit eū. vñ seqtur: Et increpauit eū iesus. Nō ille q̃ patiebat: sed dēmō increpat. REMI. In quo facto reliquit exēplū prēdicatoribꝰ vt vitia plequātur: hoies vō sublevent. HIE. Siue increpauit puerꝫ: qꝫ ꝓpter peccata sua a dēmone fuerat oppressus. Sequit: Et exyt ab eo dēmō: ⁊ cu. ē pu. ex illa hora. RABA. Quia nulla remanet ibi infirmitas vbi oipotēs salutē pstat ptās. HIE. Nihil aūt vī iuxta tropologiā lunatic" eē: q̃ p horarū momēta mutat ad vitia: ⁊ nūc q̃dē in ignē fert: quo adulterātiū corda succēsa sūt: nūc in aqs. s. voluptatum vl' cupiditatuꝫ que nō valent extinguere charitatem. AVG. de q̃. euā. Uel ignis ad irā ptinet: eo q̃ alta petat: aq̃ ad voluptates carnis. ORI. De icōstātia aūt pctōris dī: Stultus vt luna mutat. Et ē videre i talib" ipet" quosdā q̃si opuꝫ bonorū subrepe. aliqn̄ aūt quasi q̃dā abreptiōe spūs a passiōib" ꝓhēdūt ⁊ cadunt a statu bono i quo stare putabāt. Forsitan q̃ angelus q̃ sortitus ē hui" lunatici custodiā pī hui" appellat: dep̄cās q̃si pro filio medicū animaꝫ: vt liberet euꝫ q̃ nō pōt sanari a passiōe p vbuꝫ hūile discipulorum christi: qꝫ nō recipit eoꝝ admonitionē veluti surdus. Et iō op" ē ei xpi fmo vt iā decetero sine rōne nō agat.

Tūc accesserūt discipuli ei" ad iesū secreto ⁊ dixerūt: Quare nos nō potuim" eijcere illū? Dixit illis iesus: Propter icredulitatem vrā. Amē q̃ppe dico vobis: si habueritis fidē sicut granū synapis dicetis mōti huic: trāsi hinc ⁊ trāsibit: ⁊ nihil ipossibile erit vob. Hoc autem genus non eijcitur: nisi per orationem ⁊ ieiunium.

CHRY. Acceperāt discipuli a dōo ptātē spūuꝫ imūdorum: ⁊ qꝫ oblatū dēmoniacuꝫ curare nō potuerāt vī q̃ i dubitatiōem deuenerit: ne forte grāz q̃ erat eis tradita pdidissent. ⁊ iō dic: Tūc accesi. ad ie. disci. ei" secre. ⁊ dixerūt ēre nos nō po. eij. illū? Interrogāt q̃dē singularit nō ꝓpt̄ verecūdiā: ſz qꝫ de ieffabili ⁊ magna re erāt eū icerrogaturi

Sequtur Dixit illis ie. ꝓpt̄ i cre. vrāz. HILA. Credidērāt q̃dē aplī: nōdū tū erāt pfecte fidei. na dno i mōte dōmorāte: ⁊ ipsis cū turbis residētib" q̃dā tepor eoꝝ fidē retardauerat. CHRY. Uū manifestū ē hic: qm̄ ⁊ discipli i fide ifirmati sūt: ſz nō oēs. colūne. n. ille nō aderāt. s. petr": iacob": ⁊ ioānes. HIE. Hoc ē aūt qd̄ i alio loco dōs dicit: Quecūq̃ i noie meo petieritis: credētes accipietis. Ergo quotiēs nō accipim": nō pstātis ē ipossibilitas: ſz poscētiū culpa. CHRY. Sciēdū tū q̃ sicē multotiēs accedētis fides accipe sufficit affectū miraculi: ita multotiēs faciētiū miracula sufficit vt": et nō credētib" illis q̃ expetierint miracula opari. eteni q̃ circa cornelīū ex. ꝓpria fide allexerūt grāz ipūssci. Ille aūt mortu" q̃ pieci" ē in sepulchro helisei: sola virtute corpis sancti resuscitat" ē. ptigit aūt ⁊ tūc discipl'os ifirmari i fide. iperfecti". n. dispositi erāt aī crucē: ⁊ iō fidē dicit hic eē cāz signoꝝ. Uū subdit: Amen q̃ppe di. vo. Si ha. fi sicē gra. sina. di. mon. huic: trā. hic ⁊ trālibit. HIE. Putāt aliq̃ fidē grano synapis cōparatā paruā dici: cuꝫ aplis dicat: Et si habuero tātā fidē vt mōtes trāsferā. magna ē g̃ fides q̃ grano synapis comparat. GRE. x. mora. Granū q̃ppe synapis nisi terat nequaq̃ virt" ei" agnoscit: sic si vīr scm̄ tritura ꝑsecutionis opprimat: mor ī feruore virtutis vtit q̃cq̃d i illo antea despicabile ifirmūq̃ videbat. ORI. Uel iō ois fides grano synapis cōparat: qm̄ cōtēnit q̃dē fides aō hoib": ⁊ modicum aliq̃d ⁊ vile apparet. Cū vō cōsecutū fuerit huiusmodi semē bonā aiaz q̃si terrā: fit arbor magna. Sic aūt magna ē pdicta lunatici ifirmitas ⁊ fortis ad curādū iter oia mala vt mōti assimilet: nec expellat: nisi p oēz fidē ei" q̃ passiōes huiusmodi sanare voluerit. CHRY. Uū ⁊ de trāslatiōe mōtiū mētionē facit. Et vltra ꝓcedit dicēs: Et nihil ipos. erit vobis. RABA. Sic. n. fides mētē nrāz capacē donis celestib" facit: vt q̃cūq̃ volum": facillime a fideli dōo ipetrare possim". CHRY. Si autēz dixeris vbi aplī mōtes trāstulerit? Illud dica: qꝫ multa maiora fecerunt mortuos plūmos suscitātes. Dicunt autē posit aplos sci q̃dā aplis minores: mōtes necessitate imminēte trāstulisse Si autē aplorꝫ tpe mōtes nō sunt trāslati: hoc nō fuit: qꝫ nō potuerūt: ſz qꝫ noluerūt: vtilitate nō imminēte. Nec dōs dixit q̃ hoc eēnt facturi: ſz q̃ hoc facere possent. pbabiliter tū factuꝫ ē: ſz scriptū nō ē. neqꝫ. n. oia miracula q̃ fecerunt scripta sunt. HIE. Uel mōtis trāslatio nō ei" significat quē oculis carnis aspicim": ſz illi" q̃ a dōo trāslatus fuerat ex lunatico: q̃ p. ꝓphetā corrūpe dicit oēz terram. GLO. Ut sit sensus: Dicetī mōti huic. i. supbo diabolo: Trāsi hic. i. ab obsesso corpe i altū mar. i. in pfundū iferni: ⁊ trāsibit ⁊ nihil ipossibile erit vob. i. nulla icōmoditas ilanabilis. AVG. De q̃. cuā. Uel aliter: Ne discipuli i miraculis faciēdis extollerēt i supbiā: admoniti sūt poti" p hūilitatē fidei q̃si p synapis granū elatiōeꝫ terrenā q̃ mōtis noie significata ē curare trāsferre. RABA. Duꝫ aūt docet aplos quō dēmō debeat expelli: oēs illūtuit ad vitā: vt. s. nouerim" grauiora q̃qꝫ vl' īmūdorꝫ spūuꝫ vl' hominū tētamēta ieiunijs ⁊ orōnib" eē supāda: ⁊ illud deuꝫ quoqꝫ hoc remedio singulari posse placari. vnde subdit: Hoc aūt ge. nō eij. nisi p ora. ⁊ ieiuniū. CHRY. Qd̄ dicit nō solū de genē lunaticorꝫ: ſz ⁊ vniuersō genē dēmonū Ieiuniū. n. multā sapiaz ipōit: ⁊ hoiez q̃si ãgelū de celo ꝓstituit: ⁊ icorpeas ptates ipugnat. Ez ⁊ orōne op" ē: q̃si ꝓncipaliori. Qui. n. orat vt oportet: ⁊ ieiunat: ñ multū idiget ⁊ ita nō fit auar": ſz ad elemosynā pmpt" ē. Qui ēt ieiunat leuis ē ⁊ vigilāt orat: ⁊ ꝓcupiscētias pnitiosas extinguit: ⁊ ꝓpitiū deū fac: ⁊ aiaz supbā hūiliat. Qui q̃ orat cū ieiunio duplices hz alas: ēt ipis vēt' leuiores. Neqꝫ. n. oscitat ⁊ torpet orās: qd̄ ⁊ multi patiūt: ſz ē igne vehemētior ⁊ tra fixior: iō q̃ tal' maxie dōmōis aduersat. nihil. n. ē hoie decent orāte potēti". Si aūt ifirmū ē tibi corp" ad ꝓtiue ieiunādum: nō tū ad orandum. Et si ieiunare nō potes: potes tū ñ lasciuir. nō quū autē ē hoc: neqꝫ multū a ieiūio distās.

ORI. Si ergo aliquando oportuerit nos circa curatione tale aliquid patiētū permanere: nō adiuremus neq; interrogem⁹: neq; loq̄mur q̄si audiēti spū imūdo: sz abigamus ieiunijs ⁊ orationib⁹ nr̄is spūs malignos. GLO. Uel hoc gen' demonij. i. ista carnaliū voluptatū mutabilitas non vincit: nisi spūs ozone cōfirmet: ⁊ caro p ieiuniū maceret. REMI. Uel ieiuniū hic intelligit generale quo nō solū abstinem⁹ a cibis: sz ab oib⁹ illecebris carnalib⁹ ⁊ peccatorū passionib⁹. Similr ozo itelligēda ē generalis: q̄ i pijs ⁊ bonis opib⁹ cōsistit. De qua dicit apostolus: Sine intermissione orate.

¶ Cōuersantib⁹ aūt eis i galilea: dixit illis iesus Filius hois tradēdus ē i man⁹ hoiuz ⁊ occident eū: ⁊ tertia die resurget. Et ꝯtristati sūt vehemēter. REMI. Sepe dñs mysteria sue passionis discipulis predixit: vt q̄n acciderēt: tāto leuius ea ferrēt: quāto p̄ cognita haberent. Et iō hic dī: Cōuersātib⁹ aūt eis in ga. di. il. ie. Filj⁹ ho. tra. ē i ma. hoiuz: ⁊ occident euz. ORI. Uidētur q̄dē hec illis q̄ supra dixerat similia ēē vt facile q̄s dicat dñz eadē ipsa repetere q̄ nō ē ita. tradēdū. n. superi⁹ nō ē dictū: hic aūt nō solū tradēdū: sz etiā i man⁹ hoiz tradēdū audiuim⁹. Tradi: ū igit apl's filiuz narrat a deo patre: sz ēt cōtrarie ptātes eū i man⁹ hoiuz tradiderunt. HIE. Sēp aūt ꝓsperis miscet tristia. Si. n. contristat eos q̄ occidēdus ē: debet letificare q̄ subdit: Et die tertia resurget. CHRY. Neq; n. multū tēpus dixit quo i morte maneret: sz tertia die se dixit resurrecturū. ORI. Predicēte aūt hoc dño tristati sunt discipuli. vñ sequtur: Et cōtristati sūt vehemēter. nō attendētes ad illud q̄ dixerat Et tertia die resurget. nec ꝓsiderātes q̄s ēēt cui ad destruendā mortē triū dierū tēpus sufficeret. HIE. Porro q̄ ꝓtristabātur vehemēter: nō de ifidelitate venit: verū pro dilectiōe magri: nihil de eo sinistr ⁊ hūile patiūt audir.

¶ Et cū venissent capharneum: accesserunt qui didrachmā accipiebāt ad petrum: ⁊ dixerunt ei: Magister vester ñ soluit didrachmā? Ait: Etiā. Et cū itrasset i domū ꝓuenit eū iesus dicēs: Quid tibi videt sīmō? Reges terre a quibus accipiunt tributū vel cēsū a filijs suis: an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi iesus: Ergo liberi sunt filij: Ut aūt nō scādalizem⁹ eos vade ad mare et mitte hamū: ⁊ eū piscē q p̄m⁹ ascēderit tolle. Et apto ore eius inuenies staterem: illum sumens da eis pro me et te.

GLO. Quia discipuli audita dñi passiōe cōtristati erāt ne aliq̄s passiōez xp̄i necessitati ascriberet nō humilitati subiūgit factū i quo xp̄i libertas ⁊ humilitas demōstrat vñ dī: Et cū ve. ca. acces. q̄ didra. acci: ad pe. ⁊ di. ei: Magister vester nō sol. didrachmā? HILA. Dñs didrachmā soluere postulat. i. denarios. hoc. n. oi israel lex pro redēptiōe corpis ⁊ aie cōstituerat i ministerio tēpli seruiēdū. CHRY. Cū. n. p̄mogenita egyptiorū iterfect deus tūc tribū leui pro eis accepit. Deide q̄ p̄mogenitis qui erāt apud iudeos: mior hui⁹ trib⁹ numer⁹ erat, p deficiētibus i numerū sicū iussit inferri: ⁊ extūc tenuit ꝓsuetudo vt p̄mogenita vectigal hoc inferrēt. Quia igit p̄mogenit⁹ erat christ⁹: videbat aūt discipulorū p̄mus eē petrus: ad eum accedunt. Et vt mihi videt: nō in vnaquaq; ciuitate hoc expetebant: Ideoq; in capharnaū adeunt christū: q̄ eius patria existimabat. HIE. Uel aliter: Post augustū cesarez iudea facta est tributaria: oēs censi capite ferebātur. vñ ⁊ ioseph cū maria cognata sua, pfessus est in bethleē. Rursus q̄m dñs nutrit⁹ erat in nazareth: quod ē oppidum galilee: subiacens capharnaum vrbi ibi deposcitur tributa: ⁊ pro signorum magnitudine hi qui exigebāt nō audebāt ipsū repetere: sz discipulū cōueniūt. CHRY. Et neq; hunc cū multa vehementia: sed mansuetius. neq; eniz incusantes sed interrogantes dixerūt: Magr̄ vester nō soluit didrachmā? HIE. Siue malicioſe interrogāt vtruz reddat tributa: an contradicat cesaris voluntati. CHRY. Quid igit petrus? Ait. Etiā. Et his quidē dixit q̄m soluit: Christo aūt nō dixit: erubescēs fortassis, p his ei loqui. GLO. Uel aliter: Et petr⁹ rūdit: Etiā. i. ita ē q̄ nō soluit. Uoluit aūt petrus dño intimare q̄ herodiani peterēt cēsū: sed dñs puenit eū. vñ sequtur: Et cū itras. dopre. eū. ie. di. Reges terre a q̄b⁹ reci. tri. vel cēsū. i. redditū de capite: A filijs suis: an ab alienis? HIE. Ante quidē q̄ petrus suggerat: dñs interrogat: ne scandalizētur discipuli ad postulationē tributi: cū videāt eū nosse que absēte se gesta sūt. Sequtur: At ille di. Ab alie. Dixit illis iesus Ergo liberi sunt filij? ORI. Sermo iste duplicē hz sensū. Secūdū vnū. n. filij regū terre liberi sunt apud reges terre: extranei aūt extra terrā liberi sūt. pter eos aūt q̄ de primūt eos: sicut egyptij filios israel fui. Secūdū alterum aūt ppter hocipsuz q̄ aliqui sūt alieni a filijs regū terre: sed sūt filij dei: liberi sūt: q̄ manēt in verbis iesu ⁊ cognouerunt vitatē: ⁊ vitas liberauit eos a fuitute pcti. Filij aūt regū terre liberi nō sūt: q̄m ois qui facit peccatū: suus est pcti. HIE. Dñs aūt nr̄ ⁊ fm carnē ⁊ fm spūz fili⁹ erat regis: vel ex dauid stirpe generat⁹: vl' oipotētis patris vbū ergo tributa q̄si filij reguz nō debebat. AVG. De queuan. Dicit n. i oi regno liberos eē filios. i. nō eē vectigabiles. Ulto g̃ magis liberi eē debēt i quolibet regno terreno filij regni ipsi⁹: sub quo sunt omnia regna terrena. CHRY. Si aūt nō erat filius: inaniter hoc exēplū induxit. Sed dicet aliq̄s: Filij⁹ ē sz nō, ppri⁹: ē g̃ alien⁹: ⁊ sic hoc exēplū nō habet vitatē. Ipse. n. de, ppriis filijs disputat: ad quos differētiā alienos vocat: q̄ nō ex parētib⁹ substātialiter nati sūt. Intēde aūt q̄lit ⁊ hinc xp̄s certificat eam cognitionē q̄ petro reuelata ē de eo: p quaz dixit: Tu es xp̄s filius dei viui. HIE. Quāuis ergo liber ēēt: q̄ tū humilitatē carnis assumserat: debuit oēm iusticiaz adimplere. vñ sequit: Ut aūt nō scā. eos va. ad mare. ORI. Cōsequēs quoq; ē intelligere: q̄m quotiēs exurgūt q̄daz q̄ p iusticiā tollāt nr̄a terrena: reges hui⁹ terre eos transmittūt: vt exigāt a nobis q̄ sūt ipsorū: ⁊ suo exēplo, p̄hibet dñs aliq̄ scādalū fieri ēt huiusmōi hoib⁹: siue ne āplius peccent: siue vt saluēt. Filius eniz dei q̄ nullū op⁹ fecit seruile: q̄si habēs formā serui quā, ppter hoiez suscepit: tributū ⁊ censū dedit. HIE. Quid p̄mū i hoc loco mirer nescio: vt rū p̄sciaz an magnitudinē saluatoris? Prescientiā q̄ nouerat habere piscē in ore staterē: ⁊ q̄ p̄m⁹ ipse capiēdus ēēt. magnitudinē atq; virtutē si ad ei⁹ vbū stater i ore piscis creat⁹ ē: ⁊ q̄ futuruz erat: ipse loquēdo fecerit tributa reddidit: nos infelices qui christi censemur noie: ⁊ nihil tāta dignū facim⁹ maiestate: pro illi⁹ honore ⁊ tributa nō reddim⁹: ⁊ q̄si filij regis a vectigalib⁹ imunes sumus. Hoc ēt simpliciter intellectū edificat auditorē: dum audit dñz tāte fuisse pauptatis: vt vñ tributa, p se ⁊ aplo redderet: non habuerit. Quod siquis obijcere voluerit: quomodo iudas in loculis portabat pecuniam. respondebimus: rem pauperum in vsus suos cōuertere nephas putauit: nobisq; idez tribuit exemplū. CHRY. Uel iō non ex repositis iubet dare: vt ostendat q̄ maris ⁊ piscū dominctur. ORI. Uel quoniam iesus non habuit imaginem cesaris. princeps enim huius seculi nihil habebat in eo: propterea non ex proprio: sed ex mari imaginem cesaris accepit. non autem suscepit ipse staterem: neq; fecit cū sibi possessionē ne sit aliq̄n imago cesaris apud imaginē iuisibil' dei. Uide ēt christi prudētiā: qualr nec renuit tributū: nec simpliciter iubet dari: sed prius ostēdit se nō esse obnoxium: ⁊ tunc dat quorū vnuz fecit. s. dare tributum: vt illi. s. actores non scandalizentur. hoc autem. s. vt

ostendat se liberum vt nō scādalizentur discipuli. alio vō loco ꝓtēnit pharisēoꝝ scandalū: qñ de escis disputabat: docēs nos scire tpa ꝑm que oportet nō cōtēnere eos qui scandalizant: ⁊ ꝑm q̄ oportet cōtēnere. GRE. sup ezechiel. Considerādū.n. est: q: inquātū sine peccato possumus vitare primoꝝ scandalū debem⁹. Si aūt de veritate scādalū sumit: vtili⁹ ꝑmittit nasci scādalū q̄ veritas relinq̄tur. CHRY. Sicut aūt stupēcis de xp̄i virtute: ita admirare petri fidez: qm̄ rei tā difficili obediuit. Ideoq̄ de fide eū remunerās: copulauit eū sibi in tributi datione q̄ fuit abundātis honoris. Et hoc ē q̄ d̄: Inue. sta. il. su. da eis ꝓ me ⁊ te. GLO. Cōsuetudo.n. erat vt vn⁹ quisq̄ ꝓ se didrachma redderet. Frater vero ē p̄dus duoꝝ didrachmatū. ORI. Mystice aūt in agro cōsolatiōis: sic.n. interp̄tat capharnaum: ꝓsolat oēs discipulū ⁊ liberū filiū eē ꝑnūciat: ⁊ dat ei virtutē piscādi p̄mū piscē: vt ascēdēte eo cōsolationē accipiat petrus sup eū quē piscat⁹ ē. HILA. Cū aūt p̄mū piscē admonet petrus inquirere: ascensuri oñdunt ⁊ plures. Beatus ille p̄m⁹ martyr stephan⁹: p̄mus ascēdit: ⁊ stater ē in ore continuit. In quo didrachma noue p̄dicationis tanq̄ duo denarij habebant. dei.n. gloriā ⁊ dñi xp̄i in passione ꝓtuēs prediCabat. HIE. Uel iste piscis q̄ p̄mus captus ē adā: q̄ per secūdū adā liberat: ⁊ id quod in ore ei⁹: hoc ē in confessione fuit inuētū: ꝓ petro ⁊ dño reddit. ORI. Cū etiaz videris auarū hominē ab aliquo petro correctū q̄ abstulit de ore eius verbū pecunie: dices eū ascendisse de mari. i. de fluctib⁹ solicitudinū auaritie ad hamū rōnabilem ⁊ ꝓprehēsū atq̄ saluatū ab aliquo petro qui eū docuit veritatē: vt ꝓ statere habeat imaginē dei. i. eloquia eius. HIE. Et pulchre illud ipsū quidē dat pretiū: sed diuisiz ē: q: ꝓ petro quasi ꝓ peccatore preciuz reddebatur: Dns āt nr̄i petri nō fecit. Oñdit aūt filiitudo carnis dū eo dē ⁊ dñs ⁊ seruus p̄cio liberantur.

CA.XVIII.

In illa hora accesserunt discipuli ad iesū dicentes: Quis putas maior est i regno celorū? Et aduocās iesus parvulū: statuit eū i medio eorū: ⁊ dixit: Amē dico vobis: nisi cōuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruuli nō intrabitis in regnuz celorū. Quicunqz ergo humiliauerit se sicut parvulus iste: hic ē maior i regno celoꝝ. Et qui suscepit vnū paruulum talez i noie meo me suscepit. Qui aūt scandalizauerit vnū de pusillis istis qui in me credūt: expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius ⁊ dimergatur i pfūduz maris. HIE. Quia discipuli viderant ꝓ petro ⁊ domino idez tributū redditū: ex qualitate pretij arbitrati sūt oib⁹ apostolis petrū eē platū. CHRY. Unde passi sūt aliquod humanū q̄d euangelista designat dicens: In illa hora accesserūt discipuli ad iesū dicētes: Quis putas maior es in regno celoꝝ? Uerecūdati sicq̄dē passionē cōfiteri quā passi sunt: nō dicūt manifeste: Petre cur p̄honorasti nobis? sz indeterminate interrogant: Quis maior est? Qñ aūt tres p̄honoratos viderūt. s. petrū iacobū ⁊ ioannē in trāsfigurationē: nihil tale passi sunt. qñ vero in vnū solū contulit honorē: nūc doluerūt. Tu aūt cōsidera primū q̄dē q̄ nihil eoꝝ que sūt in terris q̄rūt: deide q̄ postea hāc passionē deposuerūt. Nos aūt neq̄ ad defect⁹ eoꝝ contingere possum⁹. neq̄.n. querim⁹: Quis maior ē in regno celorū sed Quis maior ē in regno terre. ORI. In his aūt imitatores discipuloꝝ eē debem⁹: sicq̄ aliq̄d in nobis dubitaz q̄rit ⁊ nō inuenit: vt cū oi cōsensu accedam⁹ ad iesuz q̄ potēs ē illuminare corda hoiuz ad intelligēdā solutionez oiuz questionū. Interrogemus etiā aliquē doctorū: Qui p̄positi hñtur in eccl̄ia. Sciebāt aūt discipuli hoc interrogātes: q: nō ē eq̄litas sanctoꝝ i regno celesti: sz quomō maior ⁊ q̄l⁹ viuēs minim⁹ hoc discere cupiebāt. Uel sciebāt q̄s eēt mim⁹: ⁊ q̄s magn⁹: ex eo q̄d supra dñs dixerat: sz ex mltis magnis q̄s eēt maior hoc eis nō erat manifestū. HIE. Uidēs aūt iesus cogitationes eoꝝ voluit desiderio glie humilitatis ꝓtētionē sanare. vñ seq̄tur: Et aduo. ic. puu. sta. eū in me. eoꝝ. CHRY. Mihi videt valde paruulū i medio statuere: oib⁹ passionib⁹ exutum. HIE. Uti eo ⁊ etatē q̄rere ⁊ similitudinē inocētie demōstraret. vel certe puulū statuit i medio eoꝝ seipsū q̄ nō venerat ministrari sed ministrare: vt eis humilitatis tribuere ret exēplū. Alij paruulū iterp̄tātur sp̄m sanctū quē posuerit in cordib⁹ discipuloꝝ: vt sup̄biā i humilitatē mutaret. Seq̄tur: Et dixit: Amē di. vo. nisi cōuer. fue. ⁊ efficia. sicut paruuli. nō intr. in reg. celoꝝ. Nō p̄cipit ap̄lis vt etatē habeant paruuloꝝ: sed inocentiā: ⁊ q̄ illi p annos possidēt: hi possideāt p idustriā: vt malicia nō sapia puuli sint. Ac si dicat: Sicut iste puulus cui⁹ vobis exēplū tribuo nō p̄seuerat i iracūdia: Iesus nō meminit: vidēs pulchrā mulierē nō delectat: nō aliud cogitat: ⁊ aliud loquit: sic ⁊ vos nisi talē habueritis inocētiā: ⁊ animi puritatē regnū celorū nō poteritis intrare. HILA. Pueros ēt credētes oēs p audiētie fidē nūcupauit. hi.n. patrē sequūtur: matrē amāt velle malū nesciūt: curā opū negligūt: nō inolescunt: non oderunt: nō mētiūtur: dictis credūt: ⁊ q̄d audiūt verum habent. Lra ḡ sic legit: GLO. Nisi conuersi fueritis ab hac elatione ⁊ indignatione in qua modo estis ⁊ efficiamini oēs inocētes ⁊ humiles per virtutē. sicut paruuli sūt p etatē: nō intrabitis in regnū celoꝝ ⁊ q̄nquidē aliter nō intrat. Quicunqz ḡ humiliauerit se sicut paruulus iste: hic maior ē in regno celorū. Quāto.n. q̄s erit humilior: tāto maior efficit in regno celoꝝ. REMI. i. in cognitiōe gratie vel ecclesiastica dignitate: vel certe in eterna beatitudine. HIE. Uel aliter. Quicūqz humiliauerit se sicut paruulus iste. i. qui se in exēplū mei humiliauerit: hic ītrabit in regnū celoꝝ. Sequit: Et qui susceperit vnū paruu. ta. i noie meo: me suscepit. CHRY. ac si. d. Nō solū si tales efficiamini: mercedē accipitis: sed etiā alios tales ꝓp̄ me honorabitis: ⁊ honoris q̄ ē ad illos retributionem vobis determino regnū. Magis aūt q̄d mlt⁹ mai⁹ ē ponit dicēs Me suscepit. HIE. Qui.n. talis fuerit: vt xp̄i imitet humilitatē ⁊ inocētiā: i eō xp̄s suscipit ⁊ p̄udēter: ne cū delatū fuerit ap̄lis: se putēt honoratos adiecit: nō suo illos merito: sz magr̄i honore suscipiēdos. CHRY. Deide facile susceptibilē hūc p̄monē fac: pena īducēs. vñ sequit: Qui aū scādalizat vnū de pusillis istis. Ac si dicēt: Sicq̄ hos honorāt ꝓp̄ me mercedē habēt: ita ⁊ q̄ hos dehonorant: vltima sustinebūt vindictā. Si aūt conuitiū scādalū vocat: ne mireris. multi.n. pusillanimes ex eo q̄ despiciuntur: scandalizati sunt. HIE. Nota q̄ qui scandalizat puulus ē. maiores.n. scādala nō recipiūt. Et q̄q̄ generalis posit eē ꝓnia aduersus oēs q̄ aliquē scādalizat: m̄ iuxta cōsequētiā p̄monis ēt ꝓtra ap̄los dictū iteligi pōt: q̄ iterrogādo q̄s maior eēt i regno celoꝝ: videbātur inter se de dignitate cōtēdere. ⁊ si in hoc vitio ꝑmansissent: poterāt eos quos ad fidē vocabāt p suū scādalū pdere. dū ap̄los viderēt iter se de honore pugnare. ORI. Quō aūt q̄ cōuersus ē ⁊ fact⁹ q̄si puer: ⁊ minim⁹ ē ⁊ potes scādalizari? hoc si possum⁹ explanar. Dis q̄ filio dei credit ⁊ puersat sz euāgelicos act⁹: puersus ābulat q̄si puer. q̄ aūt nō conuertit vt fiat sicut puer: hūc ipossibile ē ītrare i regnū celorū. In oi aūt credētiū mltitudine sūt q̄dā nup cōuersi: vt fiant sicut puuli: nōdū aūt sunt facti: hi pusilli hñtur in xp̄o ⁊ sūt scādali receptores. HIE. Q̄d aūt d̄: Expedit ei vt suspēdat. sz ritū puincie loq̄tur: quo maioꝝ criminuz ista apud veteres iudeos pena fuerit: vt in pfūdū ligato saxo mergere. Expedit aūt ei q̄a multo melius est ꝓ culpa breuez recipe penā q̄ etnis fuari cruciatib⁹. CHRY. Cōsequēs aūt erat p̄oribus dicere: Me non suscepit. q̄d erat

omni pena amarius. sed quia grossi erant ⁊ predicta pena eos nō mouebat: cōpatione exēpli cogniti manifestat pre parata penā. ppter hoc. n. dicit q̄ expedit ei hoc sustinere: qm̄ eos alia grauior pena expectat. HILA. Mysti ce aūt mole op' labor est cecitatis. nā clausis iumētorum oculis agūtur i gyrū: ⁊ sub asini q̄dē noie frequēter gētes cognominatas reperim': q̄ ceci laboris ignorātia cōtinē tur. Judeis aūt sciētie iter i lege pstitū ē: q̄ si christi aplos scādalizauerit: recti' alligata collo mola asinaria demer si i mari fuissent. i. gētiū labore depssi ignorātia seculi de mōstrarētur: qr illis tolerabili' fuerat nescisse xpm q̄ pro phetarū dñz nō recepisse. GRE. vij. mora. Uel aliter: Quid p mare nisi seculū? q̄d per molā asinariā nisi actio terrena significat? q̄ cū colla mētis p stulta desideria strin git: hāc in laboris circuitū mittit. Sūt vtq̄ nonnulli qui dū terrenas actiōes deserūt: ⁊ ad cōtēplationis studia hu militate postposita vltra intelligentie vires surgūt: nō so lū se in errorez deiectūt: sz infirmos quosq̄ de gremio ve ritatis diuidunt. Qui q̄ vnū de minimis meis scandali zat meli' ei fuerat: ligata collo mola asinaria i mari, pici qr nimirū peruerse menti expedieti' eē potuisset: vt occu pata mūdo terrena negocia ageret: q̄ p cōtēplationis stu dia ad mlior pniciē vacaret. AVG. de q. euā. Ul' aliter Qui scandalizauerit vnū ex pusillis istis. i. ex humilib' q̄les vult eē discipulos suos nō obtēperādo vl' etiā ptra dicēdo: sicut de alexandro apl's dicit: expedit ei vt mola asinaria suspēdat collo ei': ⁊ pcipitet in profūdū maris i. cōgruit ei vt cupiditas rerū tpaliū: cui stulti ⁊ ceci alligā tur' eū deuictū pōdere suo deducat ad interitū.

¶ Ueh mūdo a scandalis. Necesse est enī vt veniant scandala. Uerūtn̄ veh hoi per quē scandalū venit. Si aūt manus tua vel pes tuus scandali çat te abscide eū ⁊ proijce abs te. Bonū tibi ē ad vitā ingredi debilē vel claudum q̄z duas manus vel duos pedes habētē mitti in ignē eternū. Et si oculus tuus scādaliçat te: erue eū ⁊ proijce abs te Bonū ē tibi vnū oculū habētē i vitā itrare: q̄z du os oculos habētē mitti in gehennā ignis.

GLO Dixerat dñs q̄ expedit ei q̄ scandalizat: vt suspē dat mola asinaria i collo ei'. Qui' rōnez assignās subdit: Ueh mūdo a scādalis. i. ppter scādala. ORI. Hoc nō de elemētis mūdi itelligam': sz h̄ hoies q̄ sūt i mūdo di cūtur mūdus. Nō sūt aūt discipuli xpi de hoc mūdo. vñ nō pōt' eis eē a scādalis veh. nā etsi mlta sūt scādala: non tāgūt eū q̄ nō ē de hoc mūdo. Si aūt adhuc ē de hoc mū do: ppterea q̄ diligit mūdū ⁊ que sūt i eo: tāta scādala cō prehēdēt eū quātis fuerat obligat' in mūdo. Sedtur: Ne cesse ē. n. vt veniāt scādala. CHRY. Cū aūt dicit: Ne cesse ē: nō destruit libertatē arbitrij: neq̄ necessitati aliq̄z rez supponit: sz q̄d oino futurū ē predicit. scādala quidē sūt, phibitiones recte vie. nō aūt pdicatio xpi scādala in ducit. neq̄ qr pdixit: ppter hoc fit: sz qr oino futurū erat ppter hoc pdixerit: Sz dicet aliq̄s: Si oēs corrigātur: ⁊ nullus sit q̄ scādala asserat: nōne mēdacij arguet hic ser mo? Nequaq̄. qr. n. puidit inemēdatos futuros hoies eē ppter hoc dixit: Necesse ē vt veniāt scādala. i. oino veni ent. si aūt corrigendi eēnt nō dixisset. GLO. Uel necesse ē vt veniāt scādala: qr sūt necessaria. i. vtilia: vt q̄ p hoc pbati sūt manifesti fiāt. CHRY. Scādala. n. erigunt hoies ⁊ acutiores eos faciūt: ⁊ cū q̄ cadūt velociter erigūt inquātū. s. igerūt solicitudinē. HILA. Uel humilitas passionis scādalū mūdo ē: hō sub deformitate crucis et ne glie dñz voluit accipe. Et q̄d mūdo tā piculosū q̄ non recepisse xpz? Jō vo necesse ait venire scādala: qr ad sacramētū reddēde nobis eternitatis: ois i eo passionis hu militas eēt cōplēda. ORI. Uel venētia scādala sūt āge li sathane: nec tn̄ putes fm naturaz vel substatiā ēē b' mōi scādala: sed libertas arbitrij in quibusdā genuit scandalū: volēs suscipere pro virtute laborē. Nō pōt aūt eē vez bonū nisi habeat ipugnationē mali. Sic ergo necesse est venire scādala sicut necesse ē sustinere malicia celestiuz q̄ magis irritātur: quātomagis vbū xpi in hominib' inua lescens: expellit ab eis malignas virtutes. Querūt aūt or gana p que scādala oppēt: q̄bus ē magis veh. nā mlto pe ius erit ei q̄ scādalizat: q̄ ei q̄ scādalizat. vnde sequitur: Uerūtn̄ veh hoi illi p quē scā. venit. HIE. Ac si. d. Ueh hoi illi q̄ vitio suo facit vt per se fiat: q̄d necesse ē vt i mū do fiat. Simulq̄ p generalē sniaz pcutit iudas q̄ pditioni aiuz ppauerat. HILA. Uel sub hois nūcupatione acto rē scandali huius quod ē extra passionē christi iudaicuz pplm̄ designat: p quē oē huic mūdo piculū cōparat: vt christū in passione abnegēt quē lex ⁊ pphe passibilē pdi cauerūt. CHRY. Ut aūt discas q̄ nō sunt absolute ne cessitatis scandala: audi que sequūtur: Si aūt man' tua vel pes tuus. Nō aūt hoc de mēbris corporalib' dicit: sed de amicis quos in ordine necessario mēbroz ha bem'. nihil ē. n. ita nociuū vt puersatio mala. RABA. Scādalū q̄ppe fmo grecus ē: q̄d nos offendiculū vel rui nā ⁊ ipactionē pedis dicere possum'. Ille ergo scandali zat fratrē qui ei dicto factoue min' recto occasionē ruī ne dederit. HIE. Igitur oīs truncat' affect': ⁊ vniuersa ppinquitas āputat: ne p occasionē pietatis vniusquisq̄ credētū scandalis pateat. Si iquit ita est tibi cōuincus vt man': pes: oculus: ⁊ ē vtilis atq̄ solicitus ⁊ acutus ad pspiciēdū: scādalū aūt tibi faciat: ⁊, ppter morz dissonāti az te pertrahat in gehēnā: melius ē vt, ppinquitate ei' ca reas ⁊ emolumētis carnalib' q̄ dum vis lucrifacere co gnatos ⁊ necessarios: cāz habeas ruinaz. Nouit. n. vnus quisq̄ credētū quid sibi noceat: vel i quo solicitetur ani mus ac sepe tēret. melius ē. n. vitā solitariā ducere: q̄ ob vite pñtis necessaria vitā eternam perdere. ORI. Uel sacerdotes rōnabiliter pñt dici ecclesie oculus: qm̄ specu latores habentur. diaconi aūt ceteriq̄ manus: qr p eos opa spiritalia gerūtur. ppls aūt sūt pedes corpis ecclesie quib' oib' parcere nō oportet si scādalū ecclesie facti fue rint. Uel actus aie: peccās man' intelligit: ⁊ incessus aie: peccans pes: ⁊ visus aie: peccās oculus: quos oportet p cidere si scādalū pbēt: frequenter eniz ipsa opa mēbrorū pro mēbris in scriptura ponuntur.

¶ Uidete ne contēnatis vnum ex his pusillis. Di co enim vobis: quia angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. Uenit. n. filius hominis saluare quod perierat. Quid vob videtur? Si fuerint alicui centum oues: ⁊ errauerit vna ex eis: nonne relinquit nonagintanouem i mōtibus ⁊ vadit querere eaz que errauit? Et si cō tigerit vt inueniat eam: amen dico vobis: qr gau det super eā magis q̄z super nonagintanouē que nō errauerunt. Sic nō ē volūtas aī patrē vestrū qui in celis ē: vt pereat vnus de pusillis istis.

HIE. Supra dixerat dominus per manū ⁊ pedez ⁊ ocu lū omnes, ppinquitates ⁊ necessitudines q̄ scandalū face re poterant āputādas: austeritatē itaq̄ snie subiecto pre cepto tēperauit dicēs: Uidete ne cōtē. vnū ex his pusillis Ac si. d. Quātuz in vobis est nolite cōtēnere: sed post ve strā salutē etiā illoz querite sanitatē. Sin' autē perseuerā tes in peccatis videritis: meli' est vos saluos fieri q̄ pe rire cum multis. CHRY. Uel aliter: Sicut fugere ma los: ita honorare bonos magnum habet lucruz. Supra ergo docuit scandalizantium abscindere amicitias: hic autem docet exhibere sanctis honorem ⁊ procuratiōez.

GLO. Uel aliter: Quia tantū malū prouenit ex scādalizantis fratribus: videte ne contēnatis vnū ex his pusillis. ORI. Pusilli āt sūt qui nuper in xpo sūt nati: aut tales q̃ pmanēt sine pfectu q̃si nup nati. Nō āt habuit necesse mādare xpus de pfectioib' fidelib' nō cōtēnēdis ſz de pusillis sicut ⁊ supra dixerat: Siquis scādalizauerit vnū ex pusillis istis. Ali' aūt forte dicit Pusillū: hic dicit pfectū: fm q̃ alibi ait: Qui minimus fuerit ivob: hic erit maior. CHRY. Uel quia pfecti paruuli apud mltos estimant. i. paupes ⁊ cōtēptibiles. ORIGE. Sed huic expositioi nō videt cōuenire qd dr: si qs scadalizauerit vnū de pusillis istis. perfect'. n. nō scādalizat nec pit. Sed qui hāc expositionē estimat verā dicit q̃ iusti hois aia vertibilis ē ⁊ scādalizat aliqn etsi nō facile. GLO. Ideo āt nō sūt cōtēnēdi: qa adco chari sūt deo: q̃ ageli sunt eis ad custodiā deputati: vñ sequtur. Dico. n. vobis: qa angeli eorū in celis semp videt faciē patris mei q̃ in celis ē. ORIGE. Quidā volūt ex eo dare hoib' angelū adiutorē ex quo p lauacrū regenerātiois nati sūt infātes in xpo dicētes nō ē credibile incredulis ⁊ errātib' preesse agelū sāctū: sed tpe infidelitatis ⁊ pctoz ē hō sub angelis sathane alq āt volūt mox cū qs fuerit natus: eoz qui precogniti sunt a deo accipere sibi ppositū āgelū. HIE. Magna enīz dignitas animarū: vt vnaq̃q̃ hēat ab ortu natiuitatis in custodiā sui angelū delegatū. CHRY. Hic āt non de qbuscūq̃ angelis loqtur: sed de superuenientib'. Cuz enīz dicat: Uident faciē patris mei. nihil aliud ostēdit q̃ magis liberā pnttaz ⁊ maiorē eoz apud deū. GRE. in ho. Dionysius āt dicit q̃ ex minorib' angelorū agminibus ad explēdū ministeriū vel visibiliter vel inuisibiliter mittūtur. nā supiora illa agmina vsū exteriorū ministerij neq̃quā habēt. GRE. ij. mora. Et faciē ergo patris āgeli semp vident: ⁊ tn ad nos veniūt: qa ⁊ ad nos speciali presentia foras exeūt: ⁊ tn ibi se vnde recesserant p ēternam cōtēplationē seruat. Neq̃. n. sic a diuina visiōe foras exeunt: vt interne cōtēplationis gaudiis priuentur. HIE. Saluādoz igit p christū orationes angeli deo quotidie offerūt: q̃ piculose ille cōtēnitur: cui desideria ac postulationes ad eternū ⁊ inuisibilē deū angeloz famulatu ac ministerio peruehuntur. AVG. de ver. do. Uel angeli nri dicūt q̃ sūt angeli dei. Dei sunt: qa deū nō reliquerūt. nri sunt: qa suos ciues nos hēre ceperūt. Sicut ergo nūc illi videt deū: ita ⁊ nos sum' visuri faciē ad faciē. de qua visione dicit ioānes: Uidebim' eū sicuti ē. facies. n. dei manifestatio ei' intelligēda ē: nō aliquod tale mēbrum quale nos habem' i corpe: atq̃ isto noie nūcupam'. CHRY. Rursus aliā rōnē ponit: quare pusilli nō sint cōtenēdi pore maiorē dicēs: Uenit. n. fi. ho. sal. qd pierat. REMI. q. d. Nō cōtēnatis pusillos: qa ego, p hoib' hō fieri dignatus sū. Cū. n. dicit: qd perierat. subintelligēdum ē gen' humanū. oia. n. elemēta suū ordinē seruāt: ſz hō errauit: qa suū ordinē perdidit. CHRY. Deide ad hāc rōem parabolā copulat: per quā ⁊ patrē inducit salutē hominū volētē dicēs: Quid vobis videtur si fuerit alicui centū oues. GRE. i ho. Hoc ad christū auctorē hoīm pertinet: qa. n. centenari' pfect' ē numer': ipse centū oues hūit: cū angelorū ⁊ hominū substātiā creauit. HILA. Quis autez vna hō intelligendus est. ⁊ sub homine vno vniuersitas sentiēda ē: in vni'. n. ade error oē hoiuz gen' aberrauit. Igit ⁊ q̃rēs hoiez christ' ē: ⁊ nonagintanouē relicte celestis glorie multitudo ē. GRE. Dicit āt euagelista eas relictas in mōtib' vt significet in excelsis: qa nimirū oues q̃ nō pierāt i sublimib' stabāt. BEDA: Quem q̃ dñs iuenit qñ hoiez restauraūit. Et sup ea inuētā mai' gaudiū est in celo q̃ sup nonagintanouē: qa maior materia diuine laudis ē i restauratiōe hoim q̃ i creatiōe āgeloz. Mirabiliter. n. āgelos creauit: ſz mirabili' hoiez restauraūit. RABA. Nota q̃ vnū deest a nouez vt. x. sint: ⁊ a nonagintanouē vt cētū sint. Variari ergo p breuitatē ⁊ magnitudinē numeri pñt quibus vnū deest ē vt pficiātur. ipsū vo vnū sine varietate i se manēs cū accesserit: ceteros pficit. Et vt pfecta sūma ouiū integraret in celo: hō pdit' q̃rebat i terra. HIE. Alij vo nonagintanouē ouib' iustoz putant numerū intelligi: ⁊ in vna ouicula pctōz fm q̃ in alio loco dixerat: Nō veni vocare iustos: ſz peccatores. GRE. in ho. Cōsiderādū āt nobis ē cur dñs plus de conuersis peccatorib' q̃ de stantib' iustis gauduū ē fatcat: qa. s. plerūq̃ pigri remanēt ad exercenda bona p̃cipua q̃ valde sibi securi sūt q̃ nulla cōmiserint mala grauiora. At cōtra nōnūq̃ hi q̃ se aliq̃d egisse illicite meminerunt: ex ipo suo dolore cōpūcti in ardescūt i amorē dei. Et qa se errasse a deo cōsiderāt: dāna p̃cedētia lucris subsequētib' recōpēsant: sic ⁊ dux i plio plus cū militē diligit: qui post fugam cōuersus hostē fortiter premit q̃ illū q̃ nūquā terga pbuit ⁊ nūquā aliq̃d fortiter fecit. Sed ⁊ sūt quidā iusti de quibus tantū ē gaudiū: vt eis nullus penitēs pponi possit: q̃ ⁊ si nō sint sibi maloz cōscij: tn illicita respuūt: ⁊ in oib' se humiliāt. Quātū ergo gaudiū ē si humiliter plāgat iustus: cū gaudiū sit: siqd male gessit: dānat iniust'. BED. Uel p nonagintanouē oues quas i mōtib' reliquit: iuperbos significat: qb' ad pfectionē vnitas deest. Cū ergo inuenerit peccatorē magis sup eū gaudet. i. suos gaudere facit q̃ sup iustos falsos. HIE. Quod āt subdit: Sic non ē voluntas. referr ad superi' ppositū: de quo dixerat: Uidete ne cōtēnatis vnū de pusillis istis. ⁊ docet iccirco parabolā positā: vt pusilli nō ptēnātur. In eo āt q̃ dicit: Nō est voluntas ante patrē ⁊c. ostendit q̃ quotiēscūq̃ perierit aliquis ex pusillis non volūtate patris perit.

Si āt peccauerit in te frater tuus vade ⁊ corripe eū iter te ⁊ ipsū solū. Si te audierit: lucrat' eris frez tuū. Si āt nō te audierit: adhibe tecū adhuc vnū vel duos vt in ore duorū vel triū testium stet oē ỳbū. Nō si nō audierit eos: dic ecclesie. Si ā ecclesiā nō audierit sit tibi sicut ethnic' ⁊ publican'. CHRY. Quia superi' vehemētē fmonē aduersus scādalizantes, pposuit: vndiq̃ eos terrēs: ne rursus hi qui bus scādala iferūtur: sic fiāt resupini: vt totū cōtēnētes i aliud vitiū icidāt. s. negligētie: ⁊ scādalizātes per oia sibi pci volētes i elatiōez icidāt: h dñs eos cōpmit: ⁊ redargutiōz fieri iubet dicēs: Si āt pec. in te fra. tu': va. ⁊ co. euz iter te ⁊ ip. solū. AVG. de v. do. Admonet nos quidez dñs nr nō negligere iuicē pctā nra: nō q̃rēdo q̃d rephendas: ſz vidēdo qd corrigas. Debem'. n. amādo corripe ñ nocēdi auiditate: ſz studio corrigēdi. si neglexeris: peiores eo fact' es. Ille iuriā fecit ⁊ iuriā faciēdo graui seipsū vulnere pcussit: tu vuln' fris cōtēnis peior es tacēdo q̃ ille cōuitiando. AVG. j. de ci. dei. Plerūq̃. n. a mal' docēdis: admonēdis: aliqn et obiurgādis ⁊ corripiēdis male dissilat: vl cū labori piget: vl cū eoz iimicitias deuitam' ne ipediāt ⁊ noceāt i istis tpalib' reb': siue q̃s adipisci ad huc nra cupiditas appetit: siue q̃s adhuc amittē formidat ifirmitas. Si āt, pptera q̃sq̃ obiurgādis ⁊ corripiendis male agētib' pcit: qa oporturni' tēp' inqrit vl eis dē ipsis metuit ne ōteriores ex hoc efficiāt: vl ad bonā vitā ⁊ piā erudiēdos ipediāt alios ifirmos aut pmāt atq̃ auertāt a fide: nō vī eē cupiditatī occasio: ſz cōsiliū charitatis. Lōge aūt grauiorē hñt cāz ecclia pppositi q̃ i ecclīs pstituti vt nō pcāt obiurgādo pctā: nec ī tn ob huiusce mōi culpā penit' alien' ē: q̃ ſz pposit' nō sit: i eis tn qb' vite hui' necessitate cōiūgit: mlta monēda vl arguēda nouit ⁊ negligit: deuitās eoz offēsiōes pp illa qb' i hac vita nō idebite vtitur: sed plus q̃ debuit delectat. CHRY. Cōsiderādū āt q̃ qñq̃ dñs eū qui cōtristauit ad eu' q̃ cōtristatus ē ducit. sicut cum dicit: si recordatus fueris q̃ frater tuus habet aliquid aduersum te: vade reconciliari fratri tuo. Quādoq̃ autem eū qui iniusta passus ē iubet dimit-

tere proximo sicut ibi: Dimitte nobis debita nostra: sic & nos di. de. nostris. Dic ãt aliũ excogitat modũ. cũ. n. qui contristatus ẽ ducit ad eũ qui cõtristauit: & ideo dicit: Si peccauerit in te frater tuus. Quia enim ille qui iniusta fecit: nõ facile veniret ad excusationẽ: verecũdatus hunc q̃ passus est ad illum trahit: & nõ simpliciter: sed vt corrigat quod factũ ẽ: vnde dicit: Vade & corripe eũ. RABA. Nõ passis iubet peccãti dimittere: sz audienti. i. obedienti & penitẽtiã agenti: ne vel difficilis sit venia vel remissa indulgentia. CHRY. Non ãt dicit: accusa: neqz increpa: neqz vindictas expete sed argue. i. rememora sibi peccatũ dicei que ab eo passus es. Ipse. n. ira & verecũdia detinetur ebrius factus quasi graui somno. Tũ oportet te qui san' es ad illũ qui egrotat abire. HIE. Sciendũ tñ q̃ si peccauerit in vos frater vester: & in q̃libet cã vos leserit: dimittẽdi habetis potestatẽ imo necessitatẽ: qz precipit vt debitorib' nr̃is debita dimittam'. ꝓpter qõ & hic dicitur Si peccauerit in te frater tuus. Si ãt in deũ quis peccauerit: nõ ẽ nr̃i arbitrij. nos ecõtrario in dei iniuria benigni sum': in nr̃is cõtumelijs exercem' odia. CHRY. Jõ ãt precepit arguere ei qui passus ẽ iniuriã & nõ alij: qz ille q̃ fecit iniuriã ab eo mãsuet' sustinet: & maxime cũ solus eũ corripiat. Cũ. n. qui vindictã expetere debebat: hic salutis videtur diligẽtiã habere: maxime hoc eũ põt ꝓpitiũ facere. AVG. de v. do. Quãdo ergo in nos aliquis peccat: habeam' magnam curã: nõ ꝓ nob: nã gloriosum ẽ iniuriã obliuisci: sed obliuiscere iniuriã tuã nõ vulnus fratris tui: ergo corripe inter te & ipsũ solũ: studẽs correctioni: parcẽs pudori. Forte. n. pre verecũdia incipit defedere peccatũ suũ: & quẽ vis facere correctiorẽ facis peiorẽ. HIE. Corripiẽdus ẽ enim sororsũ frater ne si semel pudorẽ atqz verecundiã amiserit permaneat in peccato. AVG. de v. dñi. Apl's ãt dicit. Peccãtẽ corã omnib' argue: vt & ceteri timorẽ habeant. Aliquãdo ergo scias corripiẽdũ cẽ fratrẽ inter te & fratrẽ solũ: aliqñ ãt corã oibus Quid ãt ante facere debeam' intẽdite & videte: Si peccauerit inq̃t i te frater tuus corripe eũ inter te & ipsũ solũ. quare? q̃a in te peccauit: tu scis qz peccauit. Quidez in te peccauit. Quia. n. secretũ fuit qñ in te peccauit: secretum q̃re cũ corrigis q̃ peccauit. nã si solus nosti: qz peccauit i te: & eũ vis corã oib' arguere: nõ es corrector sed ꝓditor. Peccauit ergo in te frater tu': sed si tu solus nosti: tũc vere i te solũ peccauit. Nã si multis audiẽtib' tibi fecit iniuriã: & in illos peccauit quos testes sue iniquitatis effecit: q̃ ipsa corripiẽda sũt corã oib' q̃ peccant corã oib': ipsa corripiẽda sunt secreti' q̃ peccantur secreti'. Distribuite tpa: & cõcordate scripturas. Quare ãt ꝓximũ corrig: qz tu doles q̃ peccauerit in te: absit. si ãt amor tui id facis: nil facis. si amore illi' facis: optime facis. Deniqz in ipis vbis attẽde cui' amore id facere debeas: vtrũ tui: an illius? Sequit. n. Si te audierit: lu. eris fra. tuũ. Ergo pp illũ fac, vt. lucreris illũ. Agnosce qz in hominẽ peccãdo periisti: nã si nõ pericras quõ te lucrat' ẽ? Nemo q̃ cõtẽnat qñ peccat in fratrẽ. CHRY. In quo ẽt demõstrat q̃ inimicitia dãnũ ẽ cõc: & ꝓpter hoc nõ dixit q̃ ille lucrat' ẽ seipz sz q̃ tu lucrat' es eũ. ex quo oñdit: qñ & tu & ille dãnum passi eratis ex discordia. HIE. Per salutẽ. n. alteri' nob quoqz acqrit salus. CHRY. Quid ãt facẽ ỏbeas si nõ pluadeat subdit: Si ãt te nõ audierit: adhibe tecũ vnũ vl' duos. Quãto. n. inuerecũdior fuerit & ꝓtinacior: tãto magis nos ad medicinã studere oportet: nõ ad irã & odiuz Eteniz medicus cũ viderit morbũ nõ remitti nõ desistit: sed tũc magis ꝓparat ad curãdũ. Vide ãt q̃liter nõ vindicte gr̃a hec correptio fit: sed emẽdatiõis: & ꝓpter hoc nõ cõfestiz iubet duos accipere: sed qñ ipse corrigi nõ voluerit: neqz tũc ad eũ mittit multitudinẽ: sed vnũ vel duos: & ad hoc legis testimoniũ inducit dicens: Ut in ore duorũ testiũ vel triũ stet oẽ vbũ. q. d. habes iam testimoniuz q̃ totũ fecisti quod tuũ erat. HIE. Vel intelligendũ est hoc modo: Si te audire noluerit: adhibeatur vnus frater tñ q̃ si nec illũ audierit: adhibeatur & tertius: vel corrigẽdi studio: vt. s. vel admonitione: aut pudore corrigatur vel conueniendi sub testibus. GLO. Vel si dixerit: non eẽ peccatum: vt probent illud eẽ necessariũ. HIE. Porro si nec illos audire voluerit: tũc multis dicendũm ẽ vt detestationi eũ habeãt: vt qui non potuit pudore saluari saluet obprobrijs. vnde sequitur: Qõ si nõ audierit eos dic ecclesie. CHRYSO. i. his qui ecclesie president. GLO. Vel dic toti ecclesie: vt maiorẽ erubescentiam patiat. Post hec oia sequatur excõicatio que fieri debet pos ecclesie. i. per sacerdotem: quo excõicante tota ecclesia cũ eo operat. vnde sequitur: Si ãt ecclesia nõ audierit sit tibi sicut ethnicus & publican'. AVG. de v. do. i. noli illũ iã deputare in numero fratrũ tuorz: nec sic tamẽ salus eius negligenda ẽ, nã & ipsos ethnicos. i. gẽtiles & paganos in numero quidẽ fratrũ nõ putamus: sed tamẽ eorum salutẽ semper inquirim'. CHRY. Nihil tamẽ tale precipit dñs obseruandũ in his q̃ extra ecclesiã sunt: q̃lem precipit hic de fratribus corripiendis. Sed de exterioribus dicit: Siquis percusserit te in vna maxilla: prebe ei & aliã: qõ & paulus dicit: Quid mihi est de his qui foris sũt iudicare? HIE. Fratres ãt & arguere & auertere iubet. Qõ ãt dicit: Sicut ethnicus & publican': ostenditur maioris cẽ detestationis qui sub noĩe fidelis agit opera ĩfidelium: q̃ hi qui aperte gẽtiles sũt. Publicani enim vocant qui seculi sectant lucra: & exigũt vectigalia p negociatiões & fraudes ac furta scelerata atqz periuria. CRIGE. Videamus autem ne forte sententia hec: nõ de quocũqz peccato posita sit. quid enim si aliquis peccauerit aliquod peccatorũ que sũt ad mortẽ: puta masculorz cõcubitor fact': adulter homicida: aut mollis: nũquid talẽ rationis est arguere solus ad solũ: & si audierit statiz eũ dicere lucrifactũ: & nõ prius expulerit eũ de ecclesia: nisi postq̃ corã testibus argutus & ab ecclesia perstiterit i actu priori. ali' aũt respiciẽs ad imensã misericordiã christi: dicet quoniã cũ verba christi nullã faciãt differẽtiaz peccatorz cõtra christi misericordiam faciunt qui hec ad minima tñ peccata pertinere distinguũt. ali' cõtra caute ipsa verba cõsiderãs: nõ de omni peccato hec dicta defẽdet: qm̃ q̃ grãdia illa peccata facit: nõ ẽ frater: sed noĩat frater cũ quo fm apl'm nõ oportet nec cibũ sumere. sicut ãt negligẽtib' peccandi occasionẽ dant: q̃ ad oẽ peccatuz hoc ꝓnere exponũt: sic econtra qui docet in minimis & non mortiferis peccati: peccãtẽ post argutionẽ testiũ vel ecclesie fieri oportere: sicut ethnicũ & publicanũ: aliq̃d crudelitatis videt inducere. Utrz. n. oino peat pronũciare nõ possum'. primũ qz qui ter argut' nõ obediuit: pori quarto obedire. deide qz aliquãdo nõ fm opera hois redditur ei: sz ampli' q̃ peccauit: qõ expedit in hoc mũdo. demũ qz nõ dixit solũ: Sicut ethnic' & publican'. sed Sit tibi. Qui ergo in peccato leui correct' ter nõ se emẽdat: nos q̃dẽ debem' eũ habere sicut ethnicũ & publicanũ: abstinẽtes ab eo vt cõfũdat: an vt ẽt a deo q̃si publican' & ethnicus iudicet: nõ ẽ nostrũ ꝓnũciare: sed ẽ i iudicio dei.

Amẽ dico vob q̃cũqz alligaueritis sup terrã erũt ligata & i celo & q̃cũqz solueritis sup terrã erũt soluta & i celo. Iterz dico vob: qz si duo ex vob ꝓsenserint sup terraz de oi re quãcũqz petierit fiet illis a patre meo qui i celis ẽ. Ubi. n. sũt duo vel tres cõgregati i noĩe meo: ibi sũ in medio eorum.

HIE. Quia dixerat si ecclesiã nõ audierit: sit tibi sicẽ ethnic' & publican': & poterit cõtẽpti fris hec eẽ rñsio vl' tacita cogitatio. Si me dispic: & ego te dispicio: si me cõdẽnas & tu mea snia cõdẽnaberis: ptãtẽ tribuit apl'is vt sciant q̃ qui talib' cõdẽnãtur: humanã sentẽtiã diuina snia corroborari. vñ dr: Amẽ dico vob: q̃cũqz alli. su. ter. erũt li. & i celo

celo.⁊ quecũq; sol.sup̃ ter.erũt so.⁊ in celo. ORIGE. Nõ dixit In celis: sicẽ petro:sz In celo vno:qz nõ sũt tãte pfectionis sicẽ petrus. HILA. Per hoc tũ ad terrẽ maximi metus quo ad pñs oes ꝓtinent: imobile seueritatis aplice iudiciũ demõstrauit:vt quos in terris ligauerint.i.pctõrũ nodis inoxios reliq̃rint:⁊ quos soluerũt: ꝓcessionẽ.s.venie acceperit in salutẽ:hi in celis ligati sũt vl soluti. CHRY. Et notãdũ q̃ nõ dixit p̃mati ecclie: Liga talẽ:sz Si ligaueri.idissolubilia erũt ligamina: q̃si hoc ei' iudicio dimittẽs. Vide aũt q̃liter incorrigibilem duplicib' colligauit necessitatib'.s.⁊ pena q̃ ẽ bic. s. pictione ab eccla quã supra posuit dicẽs: Sit tibi sicẽ ethnicus: ⁊ supplicio futuro qõ ẽ ligatũ eẽ in celo:vt multitudine iudiciorũ dissoluat fratris irã. AVG. de ver. do. Uel aliẽ: Cepisti habẽ frẽm tuũ tanq̃ publicanũ ligãs eũ in terra:sz vt iuste alliges vide. Nã iniusta vincula disrũpit iusticia. Cũ aũt correxeris ⁊ cõcordaueris cũ fratre tuo:soluisti illũ in terra.cũ solueris in terra:solut' erit ⁊ in celo. Maltũ p̃stans:n õ tibi sz illi:qz multũ nocuit nõ tibi:sz sibi. GLO. Nõ solũ aũt de excõicatione:sz etiã de omni petitione q̃ fit a ꝓsentiẽtibus in vnitate ecclie dat ꝓfirmationẽ cũ subdit: Iterũ dico vobis:qz si duo ex vobis ꝓsenserint sup terrã. Uel penitentẽ recipiẽdo: vel sup bũ abꝛiẽdo: vel de alia re quã petierint q̃ non ẽ ꝓtraria ecclie vnitati. Fiet illis a pte meo q̃ in celis ẽ. Per hoc autẽ qõ dicit: Qui in celis ẽ: cũ sup oia eẽ oñdit: ⁊ p hoc cõplere eũ posse qõ petiẽ. Uel in celis ẽ .i. in sãctis: qõ valet ad pbandũ q̃ fiet illis q̃cũq; petierint qõ dignũ sit: qz illũ apud se hñt a quo petũt. Unde rata ẽ sñia ꝓsentiẽtiũ qz de' cũ eis habitat. ⁊ iõ sequit: Ubi eni sunt duo vel tres ꝓgre.in no.meo:ibi sum in medio eorũ. CHRY. Uel qz dixerat: Fiet illis a patre meo: vt oñdat se etiã esse datorẽ simul cũ patre subdit: Ubi sunt enim duo vel tres.

ORI. Nõ aũt dixit: In medio eorũ ero:sz sum. Nox eniz vt aliq̃ ꝓsenserint christus inuenit in eis. HILA. Ipse eniz q̃ pax atq; charitas ẽ:sedẽ atq; habitationẽ in bonis atq; pacificis volũtatib' collocabit. HIE. Uel aliẽ: Ois supior sermo ad ꝓcordiã nos ꝓuocauerat: igit ⁊ p̃mtũ pollicet: vt sollicitũ festinem' ad pacẽ cũ se dicat inter duos vel tres mediũ fore. CHRY. Nõ aũt dixit simplicit: Ubi ꝓgregati fuerit:sz addit: In noie meo.q.d. Siq̃s ꝓpter me principalẽ cãm amicitie ad ꝓximũ habuerit: cũ eo ero: si ⁊ in alq̃s virtuosus erit. Quõ q̃ nõ ibi ꝓsentiẽtes ꝓsequunt id qõ petũt: Primo q̃dẽ qz nõ expediẽtia petũt. Secõ qz idigni sũt q̃ petũt: ⁊ ea q̃ sũt a seipsis nõ inferũt. vñ dicit: Si duo ex vob.q̃ euãgelicã oñditis ꝓuersationẽ. Tertio:qz aduersus eos q̃ cõtristauerũt orant vindictã q̃rentes. Quarto:qz petũt misericordiã peccãtibus q̃ nõ penituerũt. ORIGE. Et ista ẽ etiã cã ꝓpter quã nõ exaudimur orãtes:qz no cõsentim' nobis p oia sup terrã neq; dogmate neq; ꝓuersatiõe. Sicẽ enim in musicis nisi fuerint ꝓueniẽtia vocũ nõ delectat audiẽtes:sic in ecclia nisi ꝓsensũ habuerit: nõ delectat de' i ea: nec audit voces eorũ. HIE. Possum' aũt ⁊ hoc spiritaliter intelligere: q̃ nisi spiritus ⁊ anima corpusq; consenserint: ⁊ nõ intra se bellũ diuersarũ habuerint volũtatũ: de omni re quã petierint impetrent a patre. nulli eniz dubium ẽ: quin bonarũ rerũ postulatio sit vbi corpus vult habere ea que spirit'. ORIGE. Uel in quo duo testamenta consentiunt sibi: eius inuenitur oratio de omni re acceptabilis deo.

Tunc accedẽs petrus ad eũ dixit: Dñe quotiens peccauerit in me frater meus: ⁊ dimittaz ei? Usq; septies? Dicit illi iesus: Nõ dico tibi vsq; septies:sz vsq; septuagies septies.

HIE. Supra dixerat dñs: Uidete ne cõtẽnatis vnũ de pusillis istis. ⁊ adiecerat: Si peccauerit i te frtater tu'. ⁊ p̃mtũ reprõmisit dicẽs: Si duo ex vobis.vñ ꝓuocatus apls petrus interrogat. ⁊ hoc ẽ qõ dr: Tũc accedẽs ad eũ pe.dixit: Dñe quo.pec.in me fra.me' di.ei? ⁊ cũ interrogatiõe pfert sniam dicẽs: Usq; septies? CHRY. Putauit quidẽ petrus aliq̃d se magnũ dicere. Sed q̃d amator hoium rñdit subdit: Dicit illi ie. Nõ tibi di. vsq; sep.sz vsq; sep.septies. AVG. de ver. do. Audio dicere et si septuagies octies peccauerit ignoscas: ⁊ si centies: ⁊ oino quotiẽs peccauerit ignosce. Si eniz christ' milia peccatorũ inuenit ⁊ tũ oia donauit: noli subducere misericordiã. Ait eniz apls: Donãtes vobismetipsis siq̃s aduersus aliquẽ habet querelã: sicẽ deus in christo donauit nobis. CHRY. Cuz q̃ dicit: Usq; septuagies septies. nõ numerũ determinatũ ponit vt numero ꝓcludat remissionẽ: sz qõ ꝓtinue ⁊ semp ẽ significauit. AVG. de ver. do. Nõ tũ sine causa dñs septuagies septies dixit: nã lex in decẽ ꝓceptis ꝓmendat. lex eniz p decẽ: peccatũ p. xj. significat: qz trãgressio denarij ẽ. Septẽ aũt solet p toto cõputari: qz septẽ dieb' voluit tps. Duc aũt septies. xj. fiũt septuagies septies. Omnia q̃ pctã dimitti voluit qz ea septuagesimo septimo numero p̃signauit. ORI. Uel qz numer' sex videt eẽ operis ⁊ laboris: septim' aũt repausatiõis dicit remissionẽ fieri oportere fratrib' in hoc mũdo degẽtibus: ⁊ fm res hui' mũdi peccãtibus. Si autẽ aliq̃s vltra ea peccata peccauerit: iaz nõ habebit remissionez. HIE. Uel intelligendũ ẽ septuagies septies.i. q̃dringẽtis nonagita vicib': vt totiẽs peccãti fratri dimitteret quotiens ille peccare posset. RABA. Aliẽ tũ dat venia petẽti fratri: vt nobis .s. socia charitate cõicet: sicẽ Joseph fratrib': aliter inimico pseqũti: vt bonũ ei velimus: ⁊ li z faciamus: vt dauid lugẽs Saul.

Ideo assimilatũ est regnum celorũ homini regi: qui voluit rationem ponere cuz seruis suis. Et cũ cepisset rationẽ ponere oblatus est ei vnus qui debebat ei decem milia talenta. Cum autem non haberet vnde redderet: iussit eum dñs eius venũdari ⁊ vxorem eius ⁊ filios ⁊ omnia que habebat: ⁊ reddi. Procidens autez seruus ille orabat eum dicens: Patientiam habe in me: ⁊ omnia reddam tibi. Misertus autez dñs serui illius dimisit eum: ⁊ debitum dimisit ei. Egressus autẽ seruus ille: inuenit vnuz de conseruis suis: qui debebat ei centuz denarios: ⁊ tenens: suffocabat eũ dicens: Redde qõ debes. Et procidens conseruus eius: rogabat eum dicens: Patientiaz habe in me: ⁊ omnia reddam tibi. Ille autem noluit: sz abiit ⁊ misit eum in carcerẽ: donec redderet debitum. Uidentes autem conserui eius que fiebant contristati sunt valde ⁊ venerũt ⁊ narrauerũt dño suo omnia que facta fuerant. Tunc vocauit illuz dñs suus: ⁊ ait illi: Serue nequã: omne debitum dimisi tibi: quoniã rogasti me. Nõne ergo oportuit ⁊ te misereri conserui tui: sicut ⁊ ego tui misertus sum? Et iratus dñs eius tradidit eum tortoribus quoad vsq; redderet vniuersum debitũ. Sic ⁊ pater meus celestis faciet vobis: si non remiseritis vnusquisq; fratri suo de cordibus vestris.

CHRY. Ne aliq̃s existimaret magnũ q̃d ⁊ graue dñz iniũxisse: cũ dicit dimittẽdũ vsq; septuagies septies: adicit parabolã. HIE. Familiare eni ẽ syris ⁊ maxime palestinis ad oẽm sermonẽ suũ parabolã iũgere: vt qõ per simplex ꝓceptũ ab auditoribus teneri non potest ꝑsimilitudinẽ exemploq; teneat. vñ dicit: Ideo assimi.ẽ re.

celo.ho.re.q̃ vo.rõnẽ pone.cũ ser.suis. CHRY. Filiꝰ dei sic ẽ sapia iusticia ⁊ vitas: ita ipse ẽ regnũ nõ autẽ alicui ꝯ q̃ sũt deo: sũt omniũ q̃ sũt sursũ: in quorũ sensib' iusticia ⁊ cetere vtutes regnãt: q̃ facti sũt ecli p hoc q̃ portãt celestis imaginẽ. Hoc ꝗ regnũ celoꝯ. i. filiꝰ dei qui factus ẽ in similitudinẽ carnis peccati: tũc similis factꝰ ẽ hoi regi vniẽs: hoicm sibi. REMI. Uel regnũ celoꝯ ꝯgrue scã ecclesia intelligit: in qua dñs operat hoc qõ in ista parabola loquit. Noie aũt hois aliqñ designat pat: sic ibi: Simile ẽ regnũ celoꝯ homini regi q̃ fecit nuptias filio suo. aliqñ vo designat filius: hic aũt vtrũq̃ intelligi põt pater ⁊ filiꝰ: q̃ sũt vnus deꝰ. Deus aũt rex dr: cuncta q̃ creauit regẽdo ⁊ gubernãdo. ORI. Serui aũt hi soli sunt quãtũ ad istas parabolas: q̃ dispẽsatores verbi habent: ⁊ q̃bus hoc ẽ ꝯmissũ vt negocient. REMI. Uel p seruos hutꝰ hois regis designãt oẽs hoies quos ad laudãdũ se creauit: q̃busq̃ legẽ ñãe dedit: cũ q̃bꝰ rõnẽ po it: qñ vitã ⁊ mores ⁊ actꝰ singlorꝯ discutit: vt vnicuiq̃ fm q̃ gessit tribuat. vñ sequit: Et cũ cepisset rõnem po. obla. ẽ ei. vnus: q̃ debebat. x. milia talenta. ORI. Omnis aũt vite nre ratio ponenda ẽ a rege: qñ oẽs nos pũtari oportuerit aũ tribunal christi: Nec hoc dicimus vt suspitio sit: ne forte res ipsa necessariũ habeat longũ tps. Uolẽs enim deus vẽtilare omniũ mẽtes: cito oia ab oibus omni tpe gesta singulis q̃buscũq̃ faciet in mentẽ venire: ineffabili quadã virtute. Dicit aũt: Et cũ cepisset rõnẽ ponere. q: initiũ iudicij ẽ vt incipiat a domo dei. In ꝑncipio ꝗ ponẽde rõnis oblatus ẽ debitor talẽtorũ multorũ: qui. s. multa fecerat dãna ⁊ magna ei erãt inuãcta: ⁊ nullũ attulit lucrũ: q̃ forsitan tot talẽta pdidit quãtos pdidit hoies. ⁊ iõ talentorꝯ multorũ ẽ factus debitor: qm̃ secutus ẽ mulierẽ sup talentũ plũbi sedentẽ: cui' nomẽ iniq̃tas. HIE. Scio quosdã istũ q̃ debebat. x. milia talenta diabolũ interptari: cui' vxorẽ ⁊ filios venũdandos pse ucrãte illo in malicia insipientia ⁊ malas cogitationes intelligi volũt. Sic enim vxor iusti dr sapia: sic vxor iusti ⁊ pctõris appellat stultricia. Ꝗ quomõ ei dimittat dñs. x. milia talẽta: ⁊ ille nobis ꝑseruis suis. x. denarios nõ dimiserit: nec ecclesiastice interptatiõis ẽ: nec a prudẽtibus viris recipiẽda. AVG. de ver. do. Iõ dicendũ ẽ q̃ꝫ lex in decẽ ꝑceptis cõmendat: ille debebat. x. milia talẽtorũ: p qõ omnia pctã significat: q̃ fm legẽ fiunt. REMI. Homo aũt sua volũtate ⁊ sponte peccãs suo conatu nullo mõ surgere valet: ⁊ nõ habet vñ reddat: qꝫ nihil in se inuenit p qõ se a peccatis soluat. vñ sequit: Cũ autẽ nõ habe. vñ redde. iussit eum dñs venũdari ⁊ vx. e. ⁊ fi. ⁊ omnia q̃ habebat. ⁊ reddi. Uxor q̃dẽ stulti ẽ stulticia: ⁊ carnis voluptas seu cupiditas. AVG. de q̃ euan. Per hoc ꝗ significat trãsgressorẽ decalogi, p cupiditate ⁊ prauis opibus: tanq̃ vxore ⁊ filijs penas soluere debuisse qõ ẽ pretiũ eius. pretiũ enim vẽditi ẽ supplicium dãnati. CHRY. Hoc aũt nõ ex crudelitate iussit: sz ex ineffabili affectione. Uult enim eũ terrere p has minas vt supplicet ⁊ nõ vendat: qõ ⁊ factũ ẽ: cũ subdit: Procidẽs aũt ser. ille: roga. cũ dicẽs: patiẽtiã habe in me: ⁊ oia reddam tibi. REMI. His aũt vbis humiliatio ⁊ satisfactio pctõris demostrat dñ dr: Procidẽs. In hoc vo q̃ dicit: Patientiã habe in me: vox exprimit pctõris poscẽtis tẽpus viuẽdi ⁊ spatiũ corrigẽdi. Est aũt larga dei benignitas ⁊ clemẽtia erga pctõres cõuersos: qm̃ ipe semp parat' ẽ p baptismũ aut pentẽtiã peccata dimittere. vñ sequit: Misertus aũt dn. serui. ill. dimi. cũ: ⁊ debitum dimisit ei.

CHRY. Uide aũt diuini amoris supabundantiã: petit seruus solius tpis dilationẽ: ipe autẽ maius eo qõ petijt dedit: dimissionẽ ⁊ ꝓcessionẽ totiꝰ mutui. volebat aũt ⁊ a ꝑncipio dare: sz nolebat solũ suũ esse donũ: sz ⁊ supplicatiõis illius vt nõ incoronatꝰ abscedat. Iõ aũt añq̃ rationẽ poneret: debitum nõ dimisit: qꝫ docere voluit a quãtis debitis cũ liberat: vt saltẽ ita ad cõseruos mãsuetior fieret: Et quidẽ vsq̃ ad hec q̃ ꝯmissa sũt acceptabilis fuit. etenim ꝑsensus ẽ ⁊ ꝯmisit se reddere debitũ: ⁊ procidẽs rogauit: ⁊ debiti magnitudinẽ cognouit. Sed q̃ postea fecit indigna fuere prioribꝰ. Sequit: Egressus autẽ ser. ille inue. vnũ de cõseruis suis: q̃ debe. ei centũ denarios. AVG. de ver. do. Qõ. aũt dicit q̃ debebat ei cẽtuz denarios: ab eodẽ numero. s. decẽ sumit: q̃ ẽ numerꝰ legis. nã ⁊ centũ cẽties fiunt decẽ milia: ⁊ decies deni sũt centũ: ⁊ illa. x. milia talẽtorũ: ⁊ illi decies deni: ⁊ a legimo numero nõ recedũt: in quo vtrq̃ inuenies pctã. vterq̃ est ꝗ debitor: vterq̃ venie deprecator. Omnis enim hõ ⁊ debitor ẽ dei: ⁊ debitor ẽ hz fratrẽ suũ. CHRY. Tãta aũt differẽtia ẽ pctõrũ q̃ ꝯmittũt i hoiem: ⁊ q̃ ꝯmittũt in deũ: quãta ẽ differẽtia. x. miliũ talẽtorũ ⁊ centũ denariorũ: magis aũt ⁊ multo plus: qõ patet ex differẽtia personarũ: ⁊ a paucitate peccantiũ. Domine. n. videte ⁊ desistimus: ⁊ pigritamur peccare: deo aũt videte fm vnũquẽq̃ diẽ non obsistimus: sed agimus informidabiliter oia ⁊ loq̃mur. Non hinc aũt solũ grauiora apparẽt peccata in deũ: sz etiaz ⁊ beneficio quo sumus potiri ab ipso. Fecit enim nos esse: ⁊ oia ꝓpter nos opatus ẽ. Anima rõnalẽ nobis inspirauit: filiũ suũ misit: celũ nobis apuit: ⁊ nos filios suos fecit. Nunq̃d ꝗ si vnaquaq̃ diẽ moreremur, p illo: retribuerem' ei aliqõ dignũ: nequaq̃. Ꝗ hoc rursus ad vtilitatem nostram ptinet. nos aũt ecõtrario in legibꝰ eius offendimus. REMI. Sic ꝗ p debitorem decẽ miliũ talentorũ designant illi q̃ maiora crimina cõmittunt: p debitorẽ aũt centũ denariorꝯ q̃ minora cõmittunt. HIE. Qõ vt manifestius fiat dicamus sub exemplo: Sicq̃ vestrũ cõmiserit adulteriũ: homicidiũ: sacrilegiũ: maiora crimina decẽ miliũ talentorũ rogãti dimittunt: si ⁊ ipse dimittat minora peccantibus. AVG. de ver. do. Sed ille seruus ingratus: iniquus: noluit pstare qõ illi indigno prestitũ fuit. Sequit: enim: Et tenẽs suffocabat eũ dicẽs: Redde qõ debes. REMI. i. acriter. insistebat vt vindictã ab eo exigeret. ORI. Iõ vt arbitror suffocabat: qm̃ a rege exierat: nõ enim suffocaret conseruum suũ si nõ exisset a rege. CHRY. Per hoc etiã q̃ dicit: Egressus: ostẽdit q̃ nõ post multũ tẽpus: sed continuũ adhuc q̃si in aurib' habẽs beneficiũ in malicia abusus ẽ liberatione a ꝓprio dño sibi data. Quid igit ille fecerit subdit: Et proci. cõser. eius: rogabat eũ dicẽs: Patiẽtiã habe in me ⁊ omnia reddã tibi. ORI. Considera subtilitatẽ scripture: qm̃ seruꝰ multorꝯ debitor talentorꝯ ꝓcidens adorauit regẽ. q̃ aũt centũ debebat denarios: procidẽs nõ adorabat: sz rogabat conseruũ dicẽs: Patiẽtiã habe. CHRY. Sed neq̃ hec vba ingratus seruus reuerius ẽ: q̃bus saluatꝰ ẽ. Sequit enim: Ille aũt noluit. AVG. de que. euan. i. tenuit cõtra eũ hũc animus vt supplicia illi vellet: sz abijt. REMI. i. magis ira exarsit vt ab eo vindictã exigeret: ⁊ misit eũ in carcerẽ donec redderet debitũ. i. apprehẽso fratre vindictã ab eo exegit. CHRY. Uide dñi charitatẽ ⁊ serui crudelitatẽ hic, p decẽ milib' talentis: hic aũt, p centũ denariis. hic cõseruũ: hic aũt dñm rogabat. ⁊ hic quidẽ totalẽ absolutionẽ accepit: ille aũt sola dilationẽ petebat. Cõdoluerũt q̃ nõ debebãt. vñ seq̃t: Uidẽtes aũt cõserui eius q̃ fiebãt contristati sunt valde. AVG. de. q. euã. Per ꝑseruos intelligit ecclia: q̃ illũ soluit ⁊ ligat. REMI. Uel cõserui forte angeli sũt intelligendi aut pdicatores sãcte ecclesie: siue quicũq̃ fideles q̃ videtes aliquẽ fratrez remissionem peccatorũ adeptũ: nõ velle misereri cõseruí sui cõtristantur de eius pditione. Sequit: Et venerũt ⁊ narrauerunt dño q̃ facta fuerãt. Ueniũt quidẽ nõ corpore sed corde. Dño aũt narrare ẽ dolores ⁊ cõtristatiões cordis in suo affectu demonstrare. Sequit: Tũc vocauit eũ dñs suꝰ. vocauit q̃dem p sententiã mortis: ⁊ ab hoc seculo migrare iussit. ⁊ dixit ei: Serue neq̃: omne debitũ dimisi tibi: qm̃ rogasti me. CHRY. Et quãdo quidẽ decẽ milia talẽta debebat:

lenta debebat: nō vocauit eū neq̃: neq; ē cōuitiatus sed misertus. Quādo aūt cōtra cōseruū ingratus ē effectus: ꝛūc dicit: Serue neq̃. ⁊ hoc ē qd dz: Nōne ergo oportuit ⁊ te. REMI. Et sciendū q; seruus ille nullū rēsum legit dño dedisse: in quo demonstrat q̃ in die iudicij ⁊ statim post hāc vitā omne argumentū excusatiōis cessabit.

CHRY. Quia vero bñficio nō ē factꝰ melior: relinquitur vt pena corrigat. vñ sequit: Et iratus dñs eius tradidit eū torqribꝰ quoadusq; redderet vniuersū debitum. Nō aūt simplr dixit: Tradidit eū: sz Iratus: qd non posuit qñ iussit eū vēdi. nō eniz hoc erat ire: sz magis amoris ad correptionē: nūc aūt hec sntia est supplicij ⁊ pene.

REMI. Tūc eniz dz de irasci qñ aduersus peccatores vindicat. Tortores aūt dicunt dēmones: q; semp ad hoc parati sūt vt pdītas aīas suscipiāt: ⁊ in pena eterne dānatiōis eas torqueāt. Nunqd aūt postq̃ aliqs demersus fuerit in eternā dānationē poterit inuenire spatium corrigendi: aut aditū exeūdi? Nō: sz Quousq; ponit, p infinito. ⁊ ē sensus: semp soluet: sz nunq̃ psoluet: ⁊ semp pena luet. CHRY. Per hoc g ostēdit q̃ ꝓtinue. i. eternaliter punietur neq; reddet aliqn. q̃uis aūt irreuocabilia sint charismata ⁊ dei vocatiōes: tn tātū valuit malicia vt ⁊ hāc legē soluere videat. AVG. de ver. do. Dicit eniz deus: dimittite ⁊ dimittet vobis. sz ego prior dimisi: dimittite vel postea. nam si non dimiseris: reuocabo te. ⁊ quicqd tibi dimiserā: replicabo tibi. nō eniz fallit aut fallit christ' q̃d subiecit dicēs: Sic ⁊ pater me' celestis faciet vobis: si nō remiseritis vnusq̃sq; fratri suo de cordibus vestris. Meli' ē eniz vt clames ore ⁊ dimittas in corde: q̃ sis blādus ore ⁊ crudelis in corde. Jō enim dñs subdit: De cordib' vestris. vt si p charitatē imponitis disciplinā: de corde lenitas nō recedat. Quid eniz taz piuz q̃ medicus ferēs ferramētū: seuit in vulnus vt hō cureť: q; si vulnus palpat hō pditur. HIE. Jō ⁊ dñs addidit: De cordib' vestris: vt oēm simulationē ficte pacis auerteret. Precipit g dñs petro: sub cōparatione regis oñi ⁊ seruī q̃ debitor. x. miliū talētorū a dño rogās veniā impetrauerat: vt ipse quoq; dimittat cōseruis suis minora peccātibus. ORIGE. Vult etiā docere faciles nos eē ad indulgēdū eis q̃ nocuerūt nobis: maxie si satisfaciant ⁊ deprecent sibi veniā dari. RABA. Allegorice autē seruus hic q̃ decē milia talentorū debuit iudaicus ē ppls decalogo legis astrictus: cui dñs sepi' dimisit debita qñ in angustijs cōstituti illi' misericordiā deprecabant. sz liberati oēs debitores atrociter repetebāt ⁊ a gētili populo: quasi sibi obnoxio: circūcisionez ⁊ cerimonias legis expetunt, sed ⁊ pphetas ⁊ apl'os crudeliter trucidūt. vñ tradidit eos dñs in manus romanorū vel malignorū spirituū q̃ eternis cruciatibus eos punirēt. CA. XIX.

ET factum est cum consummasset iesus sermones istos migrauit a galilea: ⁊ vēit in fines iudee trans iordanem: ⁊ secute sunt eum turbe multe: ⁊ curauit eos ibi. Et accesserūt ad eum pharisei tentantes eū ⁊ dicentes: Si licet homini dimittere vxorem suam quacūq; ex causa? Qui respondens ait eis: Nō legistis quia qui fecit hominē ab initio: masculum ⁊ feminaz fecit eos? Et dixit: Propē hoc dimittet homo patrez ⁊ matrem: ⁊ adherebit vxori sue: ⁊ erunt duo in carne vna. Itaq; iam non sunt duo sed vna caro. Quod ergo deus coniunxit homo non separet. Dicunt illi: Quid ergo moyses mandauit dari libellum repudij ⁊ dimittere? Ait illis: Quoniam moyses ad duritiaz cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras: ab initio aūt nō fuit sic.

CHRY. in ho. Dñs prius iudeā reliquēs ppē illorum emulatiōez: nūc ibidē iaz ūmorat q; passio in ꝓximo futura erat: nō tn ad iudeā interim ascēdit sz in terminos iudee. vñ dz: Et factū ē cū consū. Jesus ser. istos. migra. a galilea. RABA. Hic g incipit narrare q̃ in iudea fecit: docuit: siue passus ē. ⁊ primo quidē trās iordanē ad orientē: deide etiā cis iordanē qñ venit hierico ⁊ betphage ⁊ hierusalē. vñ seqt: Et ve. in fines iudee trās iordanē. CHRY. sup mat. Quasi iust' dñs oiuz q̃ sic diligit alios seruos: vt alios nō cōtēnat. REMI. Sciendū ē aūt q̃ ois illa israelitarū, puincia gnaliter iudea dicebat: ad cōparationē aliarū gentiū. Ucrūtn meridiana ei' plaga in qua habitabat tribus iuda: ⁊ tribus beniamin spāliter dicebat iudea ad distinctionē aliarū regionū q̃ in ipsa prouincia cōtinebant. i. samaria: galilea: ⁊ decapolis: ⁊ reliquе alie. Sequit: Et secute sūt eū turbe mlte. CHRY. sup matth. Perducebāt eū q̃si paruuli filij patrem pegrē longe, pficiscentē. Ipse aūt tanq̃ pat, pficiscens: pignora charitatis filijs reliqt remedia sanitatū. vñ dicit: Et curauit eos. CHRYSO. in homi. Considerandum etiam q̃ neq; doctrine verborum continue dñs insistit: nec signorum operationi: sz nūc quidem hoc: nūc autē illud facit: vt a signis credibilis appareret i his q̃ dicebat. Ex sermonū aūt doctrina vtilitas q̃ erat in signis oñderet.

ORI. Sanabat aūt dñs turbas trās iordanē vbi baptism' dabat. Uere eniz oēs a spiritalib' infirmitatibus saluant etiā baptismo. ⁊ multi qdē sequunt christū sicut turbe: tn non surgētes vt mattheus q̃ surgēs secutus est dñm. RAB. Curat etiā galileos in iudee finib' vt peccata gētiū ea veniā q̃ iudee pabat admittēt. CHRY. in ho. Curabat sicdē christ' hoies: ⁊ illis bñfaciens ⁊ p eos multis alijs. Dorū eniz sanatio alijs erat occasio diuine cognitiōis: sz nō pharisеis q̃ ex signis duriores fiebāt. vñ sequit: Et accesserūt ad eū pharisei tēntantes eū ⁊ dicētes: Si licet homini dimittere vxorē suā quacūq; ex cā? HIE. Ut q̃si conuuto eū teneāt syllogismo: ⁊ quodcūq; rndeat pateat captiōi. Si dixerit dimittēdā vxorē qualibet ex cā ⁊ ducēdam aliā: pudicitie pdicator sibi videt dicere cōtraria. Si aūt rndeerit: nō oēm ob cām debere dimitti q̃si sacrilegij reus tenebit: ⁊ aduersus doctrinam moysi ⁊ dei facere. CHRY. in ho. Intuere aūt ex modo etiā interrogationis maliciā. dñs enim supra de lege hac disputauerat: ipsi autē q̃si iam nullo dcō interrogāt. s. opinātes q̃ oblitus esset eorū q̃ dixerat. CHRY. sup mat. Sic aūt si videas hoiem assidue amicitias medicorū colentē: intellig; q; infirm' ē: sic ⁊ cū videas virū siue mulierē de dimittēdis vxorib' aut viris intrōgātes: cognosce q; vir ille lasciu' ē: mulier illa meretrix ē. nā i mrī mōio castitas delectat: libido aūt q̃si vinclo ꝓiugij alligata torquet. Sciebāt aūt qm̃ nullā cām idoneam habebāt circa dimittēdas vxores: pter solā turpitudinē: ⁊ alias at q; alias sibi iūgebāt. Timuerūt aūt intrōgare ex q̃bus cāis: ne seipsos infra ãgustias certarū cārū astrigerēt. sz iterrogauerūt si ex oībus causis licet: sciētes q; modu nescit: nec infra terminos vnius cōiugij capit libido: sed quātomagis exercet: magis accendit. ORI. Tētato autē dño: nullus discipulorū eī' q̃ positus ē ad docendum grauiter ferat: si tētatus fuerit a quibusdā: tn ⁊ tentatoribus rndet dogmata pietatis. HIE. Sic aūt responsionē tēperat: vt disciplinā transeat scripturā sanctaz adducens in testimoniū ⁊ nālem legē: primāq; dei sntiam: scdo opponēs. vñ sequit: Qui respondēs ait eis: Non legi. q; q̃ fecit ab initio masculū ⁊ feminā fecit eos? Hoc in exordio genesis scriptū ē. Dicēdo aūt masculū ⁊ feminaz: ostendit scda vitanda ꝓiugia. nō eniz ait: Masculū ⁊ feminas qd ex prior repudio q̃rebatur: sed Masculuz ⁊ feminā: vt vnius cōiugij cōsortia necterent. RABA. Salubri autē consilio dei factū ē vt sui corporis portionē vir amplecteret in femina: nec a se putaret esse diuersuz: quod de se

cognoscere et fabricatū. CHRY. sup matth. Si ergo ex hoc deus marē ⁊ feminā ex vno creauit vt sint vnū: q̄re ergo ⁊ decetero vir ⁊ mulier nō ex vno vtero nascunt: sic volatilia quedā: q̄z de⁹ masculū q̄dem creauit ⁊ feminam: ꝓpter necessitatē filiorū generādorū: tm̄ semp fuit castitatis amator: ⁊ cōtinētie auctor. Jō illū typū nō seruauit in oibus: vt siquidem vult nubere fm primaz dispositionē creatiōis humane itelligat q̄d ē vir ⁊ vxor. Si aūt noluerit nubere: nō habebit necessitatez nubendi ꝓpter coniunctionē natiuitatis: ne forte videat per suam cōtinentiā in alterū pdere: qui nolebat eē continēs: sicut dn̄s post coniunctū matrimonium iubet: ne alter altero nolēte se separet. CHRY. in homi. Non solū autē ex modo creationis: sed etiā ex modo legislationis mōstrauit: qm̄ vnū oportet vni coniūgi: ⁊ nunq̄ rescindi. vñ sequitur: Et dixit: ꝓpter hoc relinquet homo patrē ⁊ matrez ⁊ adherebit vxori sue. HIE. Similiter ait: vxori nō vxoribus. Et exp̄sse subdit: Erūt duo in carne vna. Premiū eni ē nuptiarū ex duob⁹ vnā carnē. s. ꝓlis fieri. GLO. Uel i carne vna. i. in carnali copula. CHRY. sup mat. Si g̃ q̄z ex viro ē vxor: ⁊ ex vna carne sūt ambo reliquet homo patrē suū ⁊ matrē: maior nūc charitas debet esse inter fratres ⁊ sorores: q̄z hi quidē ex eisdē parētib⁹ exeunt: illi aūt ex diuersis. Sed hoc magnū ē nimis: q̄z fortior ē dei ꝓstitutio q̄ virtus nature. Nō enim p̄cepta dei nature subiecta sūt: ſz natura dei p̄ceptis obtempat. Deinde fratres ex vno nascūtur vt diuersas vias petāt: vir autē ⁊ vxor ex diuersis nascunt: vt in vnū cōueniāt: Ordo etiā nature dei ordinationē loquit. Quod enim ē in arboribⁿ humor: hoc ē in hominib⁹ amor. humor autē de radicibus ascēdit in herbā: ⁊ sursum trāsmittitur in semen. Ideo parētes quidē diligūt: sed nō sic diligunt a filijs: homo eniz nō ad parētes: sed ad procreādos filios trāsmittit affectū. ⁊ hoc ē q̄d dicit: Propē hoc relinquet homo patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori sue. CHRY. i ho. Uide etiā sapiam doctoris. Interrogat⁹. n. si licet: nō ꝓfestim dixit: Nō licet: vt nō turbarēt: ſz p ꝓbationē hoc constituit. Deus enim a principio masculū ⁊ feminā fecit ⁊ simplicit eos coniūxit: sed matrē iussit dimittere ⁊ patrē: ⁊ nō simpliciter virū mulieri dixit aduenire: ſz coniungi: ex ipso mō locutiōis indiuisibilitatē oñdens. Sz ⁊ maiorē copulā adiunxit cū dixit: Et erunt duo in car. vna. AVG. ix. sup gene. ad lit. Hec tm̄ vba cū p̄mi hois fuisse scriptura testet: dn̄s tm̄ h deū h dixisse declarat vt hic intelligeremus ꝓpter extasim q̄ precesserat in adam hoc diuinitus tanq̄ ꝓphetam dicere potuisse. REMI. Mysteriū eniz hoc eē apl's dicit in xpo ⁊ ecclia: dns enim ie sus christus quasi patrē deseruit: cū de celis ad terrā descendit: ⁊ matrē deseruit. i. synagogā ꝓpter infidelitatē: ⁊ adhesit vxori sue sācte. s. ecclesie: ⁊ sūt duo in carne vna. .i. christus ⁊ ecclesia in vno corpore. CHRY. in ho. Postq̄ vero veteris legis ⁊ verba ⁊ facta induxit cū potestate: iaz ⁊ ipse interp̄tat ⁊ legē inducit dicēs: Itaq̄z iaz nō sūt duo: ſz vna caro. Sicut enim q̄ spiritaliter se diligunt: vna aia esse dicunt: dicēte scriptura: Omniū credētiuz erat cor vnū ⁊ aia vna. sic vir ⁊ vxor q̄ carnaliter se diligūt: vna caro eē dicunt. Quēadmodū igit carnē incidere est fordidū: ita ⁊ mulierē diuidere ē iniquū. AVG. xiij. de ciuita. dei: Unū etiā dicunt vel ꝓpter ꝓiunctionē: vel ppē originez femine: q̄ de masculi latere creata est. CHRY. in ho. Ulterius aūt ⁊ deus induxit dicens: Q̄d ergo deus cōiunxit hō non separet. demonstrās q̄ ⁊ p̄ter naturā ⁊ p̄ter legē ē vxorē dimittere. p̄ter naturaz quidē: q̄z vna caro diuidit. p̄ter legē aūt qm̄ deo copulāte ⁊ iubēte nō diuidi vxor dimittit. HIE. Deus enim ꝓiunxit vnā faciēdo carnē viri ⁊ femine. hāc g̃ homo nō pōt separare: ſz solus de⁹. Hō sepat qm̄ pp desideriū se cūde vxoris prima dimittit. De⁹ separat q̄ ⁊ ꝓiunxerat: qm̄ ex consensu, ꝓpter seruitutē dei sic habemus vxores quasi non habētes. AVG contra faustū: Ecce iudex libris moysi ꝓuincunt nō esse vxorē dimittēdā: q̄ fm voluntatē legis moysi arbitrabant se facere: cū dimitterent. Simul ⁊ illud hic ipso christo attestāte cognoscim⁹ dei fecisse ⁊ cōiunxisse masculū ⁊ feminā: q̄ō manichei incēdo dānant christi euāgelio resistentes. CHRY. super matth. Grauis ē autē fornicarijs interptatio castitatis. ſz cōtra rationem respondere nō possūt: veritati tm̄ credere nō acq̄escunt. Conferūt g̃ se ad patrocinium moysi: sic homines malā cām hītes cōfugiunt ad potētes viros: vt si p iusticiā nō pm̄: vincant p ꝓsonā. vñ sequit: Dicūt illi: Quid g̃ moyses mandauit dari libel. repu. ⁊ dimittere: HIE. Aperiūt calūniam quā parauerat: lz dn̄s non ꝓpria sniaz, ptulerit: sed veteris historie ⁊ mandatorū dei fuerit recordatus. CHRY. in ho. Si aūt dn̄s alienus esset a veteri testō: nō deceptasset, p moyse: neq̄ quae sua sūt mōstrasset veteribus ꝓuenire. Sz ineffabilis christi sapientia: ⁊ p his excusando rūdit. vñ sequit: Et ait illis: Qm̄ moyses ad duritiā cordis vestri pmi. vo. dimittere vxo. ve. In quo libat moysen: ab accusatiōe ⁊ totū illorū caput cōuertit. AVG. cōtra faustū: Quāta eni erat duritia: q̄ nec p libelli interpositionē vbi dissuadēdi locus iustis ⁊ prudētibus tribuebat: solui ⁊ flecti posset ad recipiendā vel reuocandā ꝓiugū charitatē. Porro qua calliditate reprehendūt manichei moysen tanq̄ cōiugia diuimentē p libellū repudij: ⁊ laudāt christuz tanq̄ ei⁹ vinculū cōfirmantē: cū fm suā sacrilegā sniam moysen laudare debuerūt separantē: q̄ō ꝓiunxerat diabolus: ⁊ christū vituparе diaboli ligamēta solidantē. CHRY. in ho. Deniq̄z q̄z graue erat: q̄ō dictū erat: statim reducit sermonē ad antiquā legē dicēs: Ab initio au. non fuit sic. HIE. Q̄ō dicit huiusmodi ē: Nunq̄d pōt deus sibi cōtrarius: vt aliud aī iusserit: ⁊ sniam suā nouo frangat imperio? Non ita sentiendū ē: ſz moyses cū videret propter desideriū cōiugū secūdaz: q̄ illis ditiores vel uxores vel pulchiores eēnt: primas vxores iterfici: aut malam vitā ducere: maluit indulgere discidiū. q̄ odia ⁊ homicidia pseuerare. Simulq̄z ꝓsidera q̄ non dixit: Propter duritiā cordis vestri pmisit vobis deus: ſz moyses vt iuxta apostolū ꝓsiliū esset hominis nō imperiū dei. CHRY. sup mat. Propēea bn̄ dixit: Q̄ moyses hoc pmisit non precepit. Q̄ō enim p̄cipim⁹ semp volum⁹ q̄ aūt pmittimus nolētes indulgemus: q̄z malā voluntatē hominū ad plenuz, phibere non possumus. Permisit g̃ uobis facere mala ne faceretis peiora: g̃ hoc vobis pmittendo nō vobis dei iusticiā demonstrauit: sed a peccato abstulit culpā peccādi: vt q̄si fm legem agētibus vobis pctm̄ vestrū nō videat esse pctm̄.

¶ Dico autem vobis: quia quicunq̄z dimiserit vxorem suam nisi ob fornicationem: ⁊ aliam duxerit: mechatur. Et q̄ dimissam duxerit: mechat.

CHRY. in ho. Quia os illoz opilauerat: iā cū auctoritate legē inducit dicēs: Dico aūt vobis q̄z quicūq̄z dimiserit vxorē suā nisi ob fornicatiōem: pmisit vxorē dimittere: quēadmodū moyses: quē rettulit pp duritiā cordis iudeorū hoc p̄cipisse, Sz ad h rūdendū: qm̄ si fm legē adultera lapidat: nō fm hoc intelligit res turpis: ꝓpter quaz moyses pmittit libellū repudij. nec enim in cā adulterij oportebat libellū dare repudij. Sz forsitan moyses omnem culpā mulieris turpē rem appellauit: q̄ si inuēta fuerit in vxore: scribit ei libellus repudij. Querendū ē autez si, ꝓpter solā cām fornicationis dimittere iubet vxorem: q̄d est si mulier non fuerit fornicata: sed aliud quid grauius fecerit: puta venefica inueniat: aut interfectrix filiorum? Sed dn̄s exponens rem alibi dixit: Qui dimiserit excepta causa fornicationis facit eam mechari: dans ei occasionem

ei occasionē secūdarū nuptiarū. HIE. Sola ergo fornicatio ē que vxoris vincit affectū: imo cū illa vnā carnē in aliam diuiserit: ⁊ se fornicatione separauerit a marito nō dz teneri: ne virū ḡz sub maledictione faciat dicēte scriptura: Qui adulterā tenet stult⁹ ⁊ impius ē. CHRY. sup matth. Sicē. n. crudelis ē ⁊ iniquus q̄ castā dimittit: sic fatuus ⁊ iniquus q̄ retinet meretricē. Nā patron⁹ turpitudinis ē: q̄ crimē celat vxoris. AVG. de adulterinis cōiugijs: Nō tū erit turpis: nec difficilis etiā post patrata ⁊ purgata adulteria reconciliatio cōiugij: vbi per claues regni celorū nō dubitat fieri remissio peccatorū: nō vt post viri diuortiū adultera reuocet: sz vt post christi cōsortiū adultera nō voceť. CHRY. supmat. Oīs aūt res p q̄s causas nascit p ipsas soluit. Matrimoniū autez nō facit coitus sz volūtas. ⁊ ideo nō soluit illud separatio corporis: sed separatio volūtatis. Ideo q̄ dimittit cōiugē suaz ⁊ aliam nō accipit: adhuc maritus ē. nā ⁊si corpore iam separatus ē: tū adhuc volūtate cōiunctus ē. Cū ḡ aliā accipit: tūc plene dimittit. Et iō dñs nō dicit: Qui dimittit mechat: sz q̄ alterā ducit. RABA. Una ḡ solūmodo carnalis ē cā. i. fornicatio: vna spiritalis: h̄ est timor dei vt vxor dimittat. nulla aūt cā est vt viuēte ea q̄ relicta est alia ducat. HIE. Poterat aūt accidere vt aliq̄s calumniā faceret innocēti vxori: ⁊ ob secūdā copulā nuptiaruz veteri crimē impingeret. Ideo sic prior ē dimittere iubeť vxorē: vt secūdā p̄ma viuēte nō habeat. Necnō poterat euenire vt iuxta eandē legē vxor quoq̄ marito daret repudiū: eadē cautela p̄cipit ne secūdū accipiat viruz. ⁊ qz meretrix ⁊ q̄ semel fuerat adulta obprobriū nō timebat secūdo nō nubē p̄cipit viro. q̄ si talē duxerit: sub adulterij crimine sit. vñ sequit: Et q̄ dimissam duxerit mechat. GLO. Accipientem terret: quia adultera non timet obprobrium.

¶ Dicunt ei discipuli eius: Si ita ē causa hominis cum vxore: non expedit nubere. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud sed quib⁹ datum est. Sunt enim eunuchi qui de matris vtero sic nati sunt: ⁊ sunt eunuchi qui facti sūt ab hominibus: ⁊ sunt eunuchi qui seipos castrauerunt ꝓpter regnū celorū: Qui pōt cape capiat.

¶ HIE. Graue pōdus vxor ē: si excepta causa fornicationis eā dimittere nō licet. Quid eni si temulēta fuerit: si iracūda: si malis moribus tenēda erit: Videntes ḡ aplī graue vxorū iugū: p̄ferūt motū animi sui. vñ dz: Dicūt ei discipuli eius: Si ita ē cā. ho. cū vxore nō expedit nubere. CHRY. in ho. Leuius eniz ē cōtra cōcupiscētiam pliari ⁊ pīra seipsū q̄ ad mulierē malā. CHRY. sup matth. Nō aūt dixit dñs: qz expedit: sz magis ꝓsensit q̄ nō expedit: sz infirmitatē carnis ꝓsiderauit. vñ sequitur: Qui dixit eis: Nō oēs capiunt verbū istud. i. nō omnes hoc pñt. HIE. Nemo aūt putet sub hoc vbo qō addit: Sz q̄bus datū ē. vel fatū vel fortuna introduci: q̄ hi sūt virgines: quos ad hoc casus adduxit. Sz his datū est a deo q̄ petierūt q̄ voluerūt: q̄ vt acciperēt laborauerunt. CHRY. sup matth. Ideo ḡ nō oēs cape possūt: qz nō oēs volūt. palma ꝓposita ē: q̄ cōcupiscit gloriā: nō cogitet de labore. Nemo vinceret: si oēs periculū timerēt: Ex eo ḡ q̄ quidā a ꝓposito ꝓtinētie cadunt nō debemus circa virtutē castitatis fieri pigriores: sic ⁊ q̄ i pugna cadūt nō exanimant ceteros. Qō ḡ dicit: Quibus datū ē. illud ostendit: qz nisi auxiliū gratie accipemus: nihil nobis valeret. Hoc autē auxiliū gratie volentibus nō denegat. Dicit eni dñs: Petite ⁊ inuenietis. CHRY. in ho. Deide possibile hoc eē ostēdens ait: Sūt eniz eunuchi. q. d. Excogita si ab aliis excisus esses: q̄d vtiq̄s faceres: voluptate quidē priuatus: mercedē aūt non haberes. CHRY. sup matth. Sicut enim pctm̄ opus sine volūtate nō facit ita ⁊ iusticia ex ope nō consūmat: nisi ⁊ volūtas affuerit. Illa ē ḡ gloriosa cōtinētia: nō illa quā transgredi non pōt necessitas debilitatis corporis: sz quā cōplectit voluntas sācti, ꝓpositi. ¶ HIE. Triplex ḡ genus eunuchorum posuit: quoz duo sūt carnales: ⁊ tertij spiritales. Alij. n. sunt q̄ duo de vtero matris sic nascunt: alij quos vel captiuitas facit: vel delitie matronales. tercij sūt q̄ seipsos castrauerūt, ꝓpter regnū celorū: ⁊ q̄ cū possint eē viri pro pť christū eunuchi fiūt. Istis, pmittit p̄miū: superioribus aūt q̄bus necessitas castimonie ē nō volūtas: nihil oino debeť. HILA. In vno eniz eorū posuit naturā. s. i eo q̄ nascit: in altero necessitatē. s. in eo q̄ factus ē: in tertio volūtatē: q̄. s. spe regni celestis talis eē decreuit. CHRY. sup matth. Quod aūt aliq̄ sic nascunt hac rōne fit: sicut ⁊ nascunt sex digitos hñtes aut q̄tuor. Si eniz deus sicut ab initio ꝓstituit vnāquāq̄z naturā: sic dimitteret illā immutabilit semp in suo ordine pmanere: in obliuionē deduceret corā hoibus operatio dei. Iō ḡ interdū nā rerū puertit cōtra suā naturā: vt sp de⁹ nature opifex in memoriā reducat. HIE. Possum⁹ ⁊ aliter dicē: Eunuchi sūt ex matris vtero q̄ frigidiores nature sūt: nec libidinē appetentes: ⁊ alij q̄ ab hoibus fiunt: quos aut pharisei faciunt: aut, ppť idolorū cultū emoliunt in feminas: vel psuasiōe hereticā simulāt castitatē: vt mētiant religiōis vitatē. Sz nullus eorū ꝓsequit regnū celorū: nisi q̄ se, ppť christū castrauerit. vñ sequit: Qui pōt ca. ca. vt vnusq̄sq̄z ꝓsideret vires suas: vtrū possit virginalia ⁊ pudicitie implere pcepta. p se eniz castitas blāda ē: ⁊ quenlibet ad se allicies. Sed ꝓsiderāde sūt vires: vt q̄ pōt cape capiat. Que hortātis dñi vox ē: ⁊ milites suos ad pudicitie pmiū cōcitātis: q̄si ō potest pugnare pugnet ⁊ superet: ac triumphet. CHRY. in ho. cū aūt dicit: Qui se castrauerūt. nō mēbrorū dicē abscisionē: sz malarū cogitationū interēptionē maledictiōi eniz ē obnoxius q̄ mēbrū ascidit: eteni q̄ homicidarū sūt talis psumit. Et manicheis q̄ detrahūt creaturis tribuit occasionē: ⁊ eadē cū gētibus mēbra detruncātibus: de q̄ ait: Abscidē. n. mēbra demoniace tētatiōis ē. Cū his aūt q̄ dcā sūt neqz ꝓcupiscētia māsuetior ita fit: sz molestior. Aliūde. n. hz fontes spma qō in nob ē: ⁊ pcipue a ꝓposito incōtinēti ⁊ mēte negligēte. ⁊si ipa sobria fuerit: nāliū motū nullū ē nocumētū. nec ita abscisio mēbri ꝓpmit tētatiōes ⁊ tranqllitatē fac vt cogitatōis frenū.

¶ Tunc oblati sūt ei paruuli: vt manus eis imponeret ⁊ oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus vero ait eis: Sinite paruulos: ⁊ nolite eos, phibere ad me venire: taliū ē eniz regnū celorū. Et cū imposuisset eis manus: abijt inde.

¶ CHRY. sup matth. Dñs de castitate sermonē fecerat: audiētes aūt q̄dā obtulerūt ei infantes castitate mūdissimos: putabāt eniz qz dñs corpe mūdos tm̄ laudaret. ⁊ hoc ē qō dz: Tūc ob. sūt ei par. vt man⁹ eis impo. ⁊ ora. ORI. Iā eni ex pcedētibus vtutibus ei⁹ exptī erāt: qm̄ p ipositionē manuū ei⁹ ⁊ orationē repellunt mala. Offerūt ḡ ei pueros: ꝓsiderātes qm̄ in possibile ē vt postq̄ p tactū dñs dederit in eis diuinā virtutē: vt ruina aut demoniū aliq̄ō tāgere eos possit. REMI. Cōsuetudo etiam fuit apud veteres vt paruuli offerent senioribⁿ: q̄tenⁿ eorū manu vel ore bñdicerent: ⁊ iuxta hāc ꝓsuetudinem parunli oblati sūt dño. CHRY. sup matth. Caro autē qz nō delectat in bonū: facile obliuiscit bonū: malū autē q̄ō audierit retinet semp. Ā modicū aūt tps christus accipiēs puerū dixit: Nisi facti fueritis sic puulus iste non intrabitis in regnuz celorū. ⁊ ecce statim obliti discipuli puerilis innocētie: vetabāt pueros ad christū quasi indignos accedē. vñ sequť. Discipli aūt increpabāt eos. HIE. Nō quo nollēt eis saluatoris ⁊ manu ⁊ voce bñdici: sz q̄ nōdū hñtes plenissimā fidē: putarēt eū in similitudinē alioz

hoiuz offerentiū impoztunitate lassari. CHRY. in ho. Uel discipuli expellebāt pueros cā dignitatis xpi. Dñs aūt volēs eos moderata sape: ⁊ timozē ꝓculcare mūdanū: accepit paruulos ⁊ in vlnis tenuit eos: ⁊ talib' regnū celoz ꝓmittit. vñ sequit: Jesus aūt ait eis: Sini. par. ⁊ noli. phi. eos veni. ad me: taliū ē. n. re. celo. CHRY. sup matth. Quis eniz mereat appzopinq̃re chzisto si repellit ab eo simplex ifantia? Jō dixit: Noli. phi. eos. Nā si sancti futuri sūt: qd negatis filios ad patrē venire? Si autez pctōzes futuri sūt: vt qd sniam ꝓdēnatiōis pfertis anteq̃ culpā vidcatis? HIE. Signāter aūt dixit: Taliū ē reg. celoz: nō istozū: vt onderet nō etatē regnare sz mozes: ⁊ his q̃ similē haberēt inocentiā ⁊ simplicitatē ꝑmiū rep̄zo mitti. Sedt: Et cū iposuisset eis ma. abūt ide. CHRY. sup mat. Pñs loc' instruit oēs parētes: vt filios suos sacerdotibus offerāt. nō enim sacerdos manus iponit: sz chzist' in cui' noie man' imponit. Si eniz q̃ escas suas p ozonē offert deo scificatas eas mādūcat. Scificat eni p vbū dei ⁊ orationē vt apl's dicit: q̃ tomagis pueros offerri deo ⁊ scificari necesse ē? Cā aūt scificandaz escaruz hec ē: qm̄ totus mūdus in maligno posit' ē: vñ ⁊ res corpales q̃ sūt magna ꝑs mūdi in maligno posite sūt. Cōsequent' infantes qm̄ nascunt ⁊ ipi quātū ad carnē in maligno positi sūt. ORI. Pueros aūt mystice dicim': q̃ i chzisto adhuc carnales sūt: ⁊ lacte op' hñtes. Qui autez ꝓfitent' vbi doctrinā: simpliciozes q̃dē ⁊ q̃si puerilē sermonē hñtes quo nutriunt: adhuc nouitz sūt q̃ offerūt salutozi pueros ⁊ ifantes. Qui aūt vident' ē pfectiozes: ⁊ iō sūt discipli iesu pziusq̃ discāt rōnē iusticie de pueris: reꝑhēdūt eos q̃ p simplicē doctrinā pueros ⁊ infātes. i. minus adhuc eruditos offerūt xpo. Dñs aūt hoztās discipulos suos iaz viros ꝓstitutos ꝓdescēdere vtilitatib' puerozz: vt fiant pueris q̃si pueri vt pueros lucrent: Dicit: Ta. ē reg. celo. Nā ipe cū in fozma dei ēt: factus ē puer. Nec q̃ debem' attendē: ne estimatiōe sapie excellētiozis ⁊ pfect' spiritaliozis ꝓtēnam' q̃si magni pusillos ecclesie: ꝓhibētes pueros venire ad iesū. Om̄ aūt pueri nō oia q̃ dicunt sed pñt: iposuit eis manū iesus: ⁊ vtutez relinquēs i eis p tactū: abūt ab eis q̃si non potentib' sed xpz sic ceteri discipuli ei' pfecti. REMI. Manib' etiā ipositis bñdixit pueris: significās q̃ humiles spū sūt digni ei' gra ⁊ bñdictiōe. GLO. Imposuit etiā eis man': viris ꝓtinentib' gram sui auxilij referendā significaret. HILA. Infantes etiā gētiū fozma sūt: q̃bus p fidez ⁊ auditu salus reddit. Uerū ex affectu ꝓmo saluandi isrl' a discipulis inhibent' accedē: quos dñs ait nō opozterе p hiberi. Pun' eni spūsci ⁊ p ipositionē manus ⁊ pcationē: testāte legis ope erat gētibus largiendā.

¶ Et ecce vnus accedens ait illi: Magister bone: quid boni faciam vt habeam vitam eternam? Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Un' est bonus deus. Si autē vis ad vitā ingredi: serua mādata. Dicit illi: Que? Jesus aūt dixit: Nō homicidium facies: non adulterabis: non facies furtum: non falsum testimoniū dices: honoza patrē tuū ⁊ matrez: diliges ꝓximū tuū sicut teipsuz. Dicit illi adolescēs: Omnia hec custodiui a iuuē tute mea: quid adhuc mihi deest? Ait illi iesus: Si vis perfectus esse vade ⁊ vēde omnia que habes ⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesauruz in celo: ⁊ veni sequere me. Cum audisset autem adolescēs vbū: abijt tristis. Erat. n. hñs multas possessiōes.

¶ RABA. Audierat fozsan homo iste a dño tm̄ eos q̃ volūt paruulis similes ē dignos introitu regni celestis ⁊ iō certioz cupiēs ē: nō parabolas sz apte postulat exponi: q̃b' meritis vitā ētnā cōseqū possit. Et iō dī: Et ecce vnus acce. ait il. Magr bo. q̃d bo. fa. vt ha. vitā eternaz: HIE. Iste q̃ interrogat ⁊ adolescēs ⁊ diues erat ⁊ sup bus: ⁊ nō voto discētis sz tētantis iterrogat: q̃d ex eo p bare possum' q̃ dicēte sibi dño si vis ad vitā ingredi: fua mādata. Rursū fraudulent' interrogat: q̃ sūt illa mādata? q̃si nō ⁊ ipse legē aut dñs posset eidē hec iubere ꝓtraria? CHRY. in ho. Ego aūt auarū q̃dē cū: sz pecuniarum amatozem nequaq̃ recuso dicē: qz ⁊ chzist' talez eū esse redarguit: simulatozē aūt neq̃q̃: qz nō ē securū de icertis iudicare: ⁊ maxie accusādo. Marc' aūt hāc suspitionez destruit. dic eni q̃ occurrēs ⁊ genu flectēs rogabat euz: ⁊ qm̄ ispiciēs eū iesus amauit eū. Si euz tentās accessisset: demōstrasset nobis ꝗ euāgelista: sic in alijs facit. Si aūt ⁊ ipse siluisset: chzist' eū nō ꝑmisisset latere: sz redarguisset manifeste: aut occulte insinuassz. Hoc aūt nō facit. Pe q̃t eni: Qui dic ei: Quid me int̄. de bono? AVG. de cō. cuā. Pōt aūt vidē distare aliq̃d qd ꝗ fz matth. dī: Quid me interro. de bo. Scōm alios aūt: Quid me dicis bonū? Nā q̃d me interrogas de bono: ad illud magis referri pōt: qd ait ille q̃rens: q̃d boni faciā? Jbi eniz ⁊ bonuz noiauit ⁊ interrogatio ē Magr aūt bone nōdū ē interrogatio. Cōmodissime q̃ itelligit vtrūq̃z dcm̄: Quid me dicis ⁊ interro. de bono. HIE. Quia vo magistrū vocauerat bonum ⁊ non deū: vel dei filiū ꝓfessus erat: dixit q̃ uis scm̄ hoiem cōparatione dei nō ēē bonū. de quo dī: ꝓfitemini dño qm̄ bon'. Et iō dicit. Unus ē bo. de'. Ne q̃s aūt putet in eo: q̃d bon' deus dī excludi a bonitate filiū dei. Legim' in alio loco: Pastoz bon' ponit aiam suā ꝓ ouib' suis. AVG. ꝓmo de ciui. dei: Uel qz ille vitaz eternā q̃rebat. Uita aūt ētna ē in illa ꝓtēplatiōe: q̃ nō ad penā videt deus sz ad gaudiū sempiternū: ⁊ nō intellige bat: cū q̃ loq̃bat: qm̄ tm̄mō eū filiū hois arbitrabat. iō dic: Quid me intro. de bo. ⁊ vocas me fz q̃ vides magistrū bonū? Hec fozma filij hois apparebit in iudicio: nō tm̄ iustis: sz ⁊ ipijs. ⁊ ipa visio malū eis erit: qz penalis erit. Est aūt visio fozme mee in q̃ eālis sū deo. Ille ergo vn' de' pz filius ⁊ spūsscūs: ipe ē solus bon': qz nemo videt eū ad lucrū ⁊ plāctū: sz tm̄ ad salutē ⁊ leticiā veram. HIE. Saluatoz etiā nr̄ bonitatis testimoniū nō renuit: sz magistri absq̃z deo exclusit errozē. Que aūt vtilitas ē vt ita rñderet? Reducit eniz cū paulatim ⁊ erudit liberari ab oi adulatiōe: ⁊ ab his q̃ sūt sup terrā eū adducens: deo adherere suadet: ⁊ futura q̃rere: ⁊ nosse eū q̃ ve ē bonus ⁊ radix ⁊ fons vniuersozū bonozū. ORI. Rñdet etiā sic chzist' ꝓpr̄ eū q̃dixit: Quid bo. fa. qn̄ eniz declinam' a malo ⁊ facimus bonū quātū ad cōparationē ceterozū hoium dī bonū q̃ facim': quātū aūt ad vitatē fm q̃ ꝗ dī: Un' ē bon'. Bonū nostrū nō ē bonū. Dicere autē pōt q̃s: qm̄ sciēs dñs ꝓpositū introgātis nō ēē vt faciat: vel humanū bonū dixit: Quid me interrogas de bono? Ac si. d. Cū sim parat' ad ea q̃ dicunt: cur me interrogas de bono? Post hoc aūt dic: Si vis ad vitā igre. fua mā. Ubi ꝓsidera qm̄ adhuc q̃si extra vitā cōstituto rñdit: Si vis ad vitā ingre. fm. n. vnū modū hō ē extra vitā q̃ ē extra cū q̃ dixit: Ego sum vita. als aūt ois q̃ sup terrā ē quāuis iustissim': pōt q̃dē in vmbra ēē vite: nō aūt in ipsa vita cū sit corpe mortis circūdat'. Introibit aūt q̃s in vitā abstinēs se ab opibus mortuis: appetēs aūt opa viua. Sūt aūt ⁊ vba mortua: ⁊ vba viua: ⁊ cogitatiōes mortue ⁊ cogitatiōes viue. ⁊ iō dicit: Si vis ad vitā ingre. seruā māda. AVG. de ver. do. Nec etiā dixit: Si vis vēire ad vitā ētna: sz Si vis venire ad vitā eā: diffiniēs vita q̃ fuerit ētna vita. Hic q̃ ꝓsiderādū est quēadmodū amanda sit ētna vita: qm̄ sic amat misera ista: ⁊ qm̄q̃z finiēda vita. REMI. Demōstrat aūt his vbis: qz lex suis ipletoribus nō solū tpalia dabat: sz ⁊ vitā ētnā. Et qz ꝗ audierat sollicit' fact' intrōgauit. vñ seqūt: Dic illi: Que. CHRY. in ho. Hoc aūt nō tētās dixit: sed estimās alia q̃da pcepta esse

pta eē ꝑter legalia que vite cā fierent ei. REMI. Jesus vo q̃si infirmo cōdescēdēs: clemētissime legis ꝑcepta exposuit. vñ sequit: Jesus aūt dixit: Nō homici. facies. quorū ꝑcepto ꝛ expositio ē sequēs snia: q: dī: Et diliges ꝓximū tuū sic teipsū. Et eniz apls dicit: Qui diligit ꝓximū legez ipleuit. Querendū ē aūt: q̃re dñs tm̃ secūde tabule ꝑcepta ꝓmemorauit. Jccirco. s. quia forte iste studiosus erat in dilectiōe dei: siue q: dilectio ꝓximi gradus ē ascēdēdi ad dilectiōez dei. ORI. Forsitā aūt ista ꝓcecepta sufficiūt vt in ꝓcipio vt ita dicā vite ingrediat q̃s: non aūt sufficiūt hec vel alia similia istis ad interiora vite introducere quēq̃. Qui aūt ꝑterierit vnū istoꝝ mādatoꝝ nec in ꝓcipio vite itrabit. CHRY. in ho. Quia q̃ dñs ea ꝑcepta ꝓmemorauerat q̃ erat in lege: iō seq̃t: Dicit illi adolescēs: Hec oia seruaui a iuuēture mea. Et neqz stetit: sz rursus interrogat: Quid adhuc mihi deest? Qd ꝛ ipsū signū ē vehemētis desiderij. REMI. Illis aūt q̃ in gra pfecti eē volunt oñdit q̃liter ad pfectionem venire possūt. vñ sequit: Ait illi icsus: Si vis pfectus eē: vade ꝛ vēde oia q̃ habes ꝛ da paupibus. Notāda sūt ista vba: nō eniz ait: Vade ꝛ māduca oia q̃ habes: sz Vade ꝛ vende. Et nō ait. Aliq̃: sic ananias ꝛ saphira: sz Oia. Et pulchre subiūgit: Que habes. Illa eni habem' q̃ iuste possidemus. Illa q̃ q̃ iuste possident: vēdēda sūt. Que vo iniuste: sūt erogāda illis q̃bus fuerāt ablata. nec ait: Da ꝓximis aut diuitib': a q̃bus accipies similia: sz Da paupibus. AVG. de opibus monachoꝝ. Nec attēdendū in q̃bus monasteriis vel in quo loco indigētibus fratribus hoc qd̃ habebat aliq̃s ipenderit. Omniū eni christianorū vna respu. ē. Et iō q̃sq̃s christian' necessaria vbilibet erogauerit: vbicūq̃z etiā ipe qd̃ necessariuz ē sibi accipit: de eo qd̃ ē christi accipit. RABA. Ecce duas vitas hominib' ꝓpositas audim': actiua ad quā ꝑtinet: Nō occides ꝛ cetera legis mādata: ꝛ cōtēplatiuā ad quaz ꝑtinet: Si vis pfect' eē. Actiua ad legē ꝑtinet: ꝓtēplatiua ad euāgeliū: q: sic vetus nouū ꝑcessit testm̃: ita bona actio ꝑcedit ꝓtēplationē. AVG. ꝓtra faustū: Nec tm̃ illi soli q̃ vt sunt pfecti vēdunt vel dimittūt oia sua: ꝑtinēt ad regnū celoꝝ. sz huic militie christiane ꝓpt quoddā ꝓmerciū charitat' subiūgit etiā q̃dā stipēdiaria multitudo: cui dicet in fine: Esuriui ꝛ dedistis mihi manducare: quos absit vt istos a mādatis euāgelicis alienos a vita eterna separādos iudicem'. HIE. cōtra vigilantiū: Qd̃ vigilanti' asserit eos meli' facē q̃ vtant reb' suis ꝛ paulatim fruct' possessionū paupibus diuidant: q̃ illos q̃ possessiōibus venūdatis semel oia largiant: nō a me ei sz a deo rndebitur: Si vis eē pfect': vade ꝛ vēde. Iste quē tu laudas: secūdus aut terti' gradus ē: quē ꝛ nos recipim' dūmodo sciam' ꝓima secūdis ꝛ tertiis ꝑferēda. GENA. de ecclesia. dogmatib': Bonū ē eni facultates cū dispēsatione paupibus erogare. melius ē ꝓ intētione sequēdi dñm insimul donare ꝛ absolutū sollicitudīne egere cū christo.

CHRY. in ho. Et q: de pecuniis erat ꝓmo: a q̃bus denudari admonuit: oñdit q̃ ꝑplioꝝ his retribuet: quanto ēra maius ē celū. ꝛ iō dicit: Et ha. thesau. in ce. In thesauro eniz copiā ꝛ ꝑmanentiā retributionis oñdit. ORI. Si aūt oē mādatū in ꝗ vbo implet: Diliges ꝓxi. tuū si. te ipsū. pfect' aūt ē q̃ ipleuerit oē mandatū quō dñs dicentē adolescēti: Hec oia seruaui a iuuētute mea: q̃si nōdum pfecto dicit: Si vis pfect' eē. forte aūt qd̃ ait: Diliges ꝓxi. tuū: nō a dño positū ē sz ab aliquo additū: q: nec marc' ꝛ lucas hūc locū exponētes addiderūt. Uel aliē: Scriptū est i euāgelio ꝓm hebreos q̃ cū dñs dixisset ei: Ua. ꝛ vē. oia q̃ ha. cepit diues scalpere caput suū: ꝛ nō placuit ei. Et di. ad eū do. Quō di. fe. le. ꝛ ꝓphe. qm̃ scri. ē in lege: Diliges ꝓximum tuū sic teipsū. Et ecce multi frēs tui filij abrae amicti sūt stercore moriētes pre fame: ꝛ dom' tua plena ē multis bonis: ꝛ nō egredit oīno aliquid ex ea ad eos. Uolēs q̃ dñs arguere diuitē illū dicit: Si vis pfect' esse: vade ꝛ vēde oia q̃ habes ꝛ da paupib'. Sic eni apparebit si diligis ꝓximū tuū sicut teipsū. Sed si pfectus ē q̃ habet oēs virtutes quō fit pfectus q̃ vendit oia sua ꝛ paupibus dat? Ponamus eniz aliquē hoc fecisse: quō statim erit sine ira: sine cōcupiscētia: suscipiēs oēs virtutes ꝛ deponēs malitiā vniuersā? Sapienti q̃ videbit forsā dicere: qm̃ q̃ paupibus tradidit bona sua ipsoꝝ oratiōib' adiuuat: accipiēs ad suā spiritalē inopiā illoꝝ spiritalē abūdantiā. ꝛ fit hoc mō pfect': q̃uis aliq̃s hūanas hūerit passiōes. aut ita iste q̃ mutauit ꝓ diuitiis pauptatē: vt fiat pfect' credēs sermonib' christi: adiuuabit vt sapiēs fiat in christo iustus ꝛ castus: ꝛ abs q̃z omni passiōe: non tm̃ sic vt in ipo tpe quo tradidit bona sua paupibus: fiat oīno pfectus: sz ex illo die incipiet speculatio dei adducere cū ad oēs virtutes. Aliter aūt ad expositionē moralē trāsibit dicēs substantiā esse vnūquēq̃z actus anime eius. Imperat q̃ christus vēdere oēm substantiā malā: ꝛ q̃si tradere eā virtutibus operātibus eā q̃ ab omni bono paupes sunt. Sic eniz pax apl'oꝝ reuertit ad ipsos: nisi fuerit filius pacis: sic vniuersa peccata reuertunt ad actoꝝ coꝝ cū nō fuerit q̃s vtens malis coꝝ: ꝛ sic neqz dubitatio erit quin statim erit pfectus: q̃ sic vendidit oēs ꝓprias facultates. Manifestū ē aūt: q̃ q̃ talia agit nō hz thesaurū in celo: ꝛ ipse factus celestis. In suo enim celo habebit thesaurū glorie dei ꝛ diuitias in omni sapientia dei. Talis autē poterit seq̃ christum: q: non distrahit ab aliq̃ mala possessiōe: quo min' christū sequat. HIE. Multi etiā diuitias relinquētes dñm nō sequunt: nec ad pfectionē sufficit nisi post contēptas diuitias saluatorez sequerent. i. relictis malis faciāt bona. Facilius eniz sacculus contēnit q̃ volūtas. Et iō sequit: Et veni seq̃re me Sequit eniz dñm q̃ imitator ē eius: ꝛ p vestigia illi' gradit. Sequit: Cū audisset aūt adolescēs vba hec: abijt tristis. Hec ē tristicia q̃ ducit ad mortē. Cāq̃z tristicie reddi tur: Erat eni hñs multas possessiōes. i. spinas ꝛ tribulos q̃ sementē dñicā suffocauerūt. CHRY. Nō eniz sil'iter detinent q̃ pauca habēt: ꝛ q̃ multis abūdant: qm̃ abiectio diuitiarū maiorē accēdit flāmā: ꝛ violētior fit cupido.

AVG. i epla ad paulū ꝛ therasiaz: Nescio autē quō cū supflua terrena diligunt: artius adepta q̃ cōcupita cōstringunt. nā vñ iuuenis iste tristis discessit: nisi quia magnas habebat diuitias. Aliud ē eniz iaz nolle incorporare q̃ desunt: aliud iaz incorporata diuellē. Illa eniz velut extranea repudiant: ista velut mēbra ꝑcidunt. Scōm historiā aūt iste adolescēs laudabilis q̃dē ē: q: nō occidit: nō adulterat' ē: vitupabilis aūt q: ꝓtristat' ē in vbis christi vocātibus eū ad pfectionē. Adolescēs q̃ppe erat ꝓm animā: ꝛ ꝓpterea relinquēs christuz abijt.

¶ Jesus autem dixit discipulis: Amen dico vobis: quia diues difficile intrabit in regnuz celoꝝ. Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire: q̃z diuitem intrare in regnum celorum Auditis autem his discipuli mirabantur valde dicētes: Quis ergo poterit salu' esse? Aspiciens autem iesus dixit illis: Apud homines hoc impossibile est: apud deum autez omnia possibilia sunt.

¶ GLO. Occasiōe hui' auari de quo ꝑdictuz ē: habuit sermonē dñs de auaro. vñ dī: Jesus autē dixit discipulis suis: Amē dico vobis. CHRY. qd̃ q̃dem dixit nō pecuniis q̃dem detrahēs: sed eis q̃ detinent ab ipsis. Et discipulos paupes existētes nō verecūdari ob inopiaz. HILA. Habere eniz diuitias criminis nō ē: sz modus in habendo retinēdus ē. Nā quō cōicandū ē necessitatibus scōrū si cōicandi materia non relinquit? RABA. Sed inter pecunias habere ꝛ pecunias amare nonulla

distantia ē: tutius aūt ē: nec habere nec amare diuitias.
RABA. Unde dñs in marco exponēs huius loci sen
sū: difficile ē ꝓfidētib' in diuitiis intrare in regnū celoꝝ.
illi eni in diuitiis confidūt: qui omnē suā spēz in diuitiis
collocant. HIE. Quia vero diuitie habite difficile cō
tēnunt: nō dixit: q̄ impossibile est diuitē intrare in regnuz
celorū sed difficile. vbi difficile ponit: nō impossibilitas
ꝑtendit: sed raritas demonstrat. HILA. Periculosa
eniz cura ē velle ditescere: ⁊ graue onus inocentia subīt
incremētis opū occupata. Rem enim seculi famulatus
dei nō sine seculi vitiis assequet: hinc difficile est diuitez
regnū celorū adire. CHRY. in homi. Quia vero di-
xerat difficile diuitē intrare in regnū, pcedit ad oñendū
q̄ ē impossibile. vñ sequit: Et itez dico vobis: facilius ē
camelū p foramen acus trāsire: q̄ diuitē intrare in regnū
celoꝝ. HIE. Scōm hoc nullus diuitū saluus erit. Sz
si legamus Esaiā: quō cameli madian ⁊ epha veniāt ad
hierusalē cū donis atq̄z muneribus: ⁊ q̄ quōdam curui
erant: ⁊ vitiorū grauitate distorti ingrediant portas hie-
rusalē: videbimus quomō ⁊ isti cameli q̄bus diuites cō
parant cuz despōsuerint grauē sarcinā peccatoꝝ: ⁊ toti'
corpis prauitatē: intrare pñt p angustā ⁊ artā viaz q̄ du
cit ad vitā. CHRY. sup ma. Gentiū etiā aīe assimulate
sūt tortuosis cameli: in q̄b' erat gibbus idolatrie: qm̄ co
gnitio dei erectio ē animarū. Acus aūt ē filius dei: cuius
prima pars subtilis est fm diuinitatē: alia vero grossior
fm incarnationē eius. Tota aūt recta est: ⁊ nullā habet
deflexionē: p cuius vulnus passiōis gētes egresse sunt in
vitā eternā. hac acu consuta ē immortalitatis tunica. ipa ē
acus que spiritui consuit carnem. hec acus iudaicuz po
pulū iunxit ⁊ gentiū. hec acus amicitiā angelorū ⁊ homi
nū copulauit. Facili' ē ḡ gentiles trāsire p foramē acus:
q̄ diuites iudeos intrare in regnū celoꝝ. Si enim gētes
cū tanto labore diuellunt ab irrationabilibus idolorum
culturis: quātomagis iudei diuellunt a rationabilib' dei
culturis. GLO. Aliter dz: Quia hierosolymis quedā
porta erat que foramen acus dicebat p quā camelus ni-
si deposito onere: ⁊ flexis genibus transire nō poterat: p
q̄ significat diuites non posse trāsire viā artam que du-
cit ad vitā: nisi sordib' pctōrū ⁊ diuitiis depositis saltē
non amando. GRE. xxxv. mora. Uel nomine diuitis
quēlibet elatū: cameli appellatiōe propriā condescensio-
nē significat. Camelus aūt p foramen acus transit: cū re-
dēptor noster vsq̄z ad susceptionē mortis per angustias
passiōis intrauit: que passio velut acus extitit: q̄ dolore
corpus pupugit. Facilius aūt camelus foramen acus q̄
diues regnū celoꝝ ingredit: q̄ nisi ipse prius p passionē
suā formaz nobis humilitatis ostenderet: nequaq̄ se ad
humilitatē ipsius supba rigiditas inclinaret. CHRY.
in homi. Discipuli autē inopes existentes turbant, p sa-
lute alioꝝ dolentes: ⁊ doctorū iam viscera assumentes.
vnde sequit: Audientes aūt discipuli: mirabant dicētes:
Quis ḡ poterit saluus esse? AVG. de que. euan. Cuz
aūt pauci sint diuites in cōparatione multitudinis paupe
rū intelligendū est q̄ oēs q̄ diuitias cupiūt in diuitū nu
mero haberi discipuli animaduerterunt. CHRY. in
homi. Dei autē opus hoc esse consequenter ostendit: qm̄
multa opus est gratia vt homo in diuitiis dirigat. vnde
sequitur: Aspiciens aūt iesus dixit eis: Apud homines
hoc impossibile est: apud deuz aūt omnia possibilia sūt.
Per hoc q̄d dicit Aspiciens: significat euāgelista q̄ mā-
sueto oculo timidā eorū mentē mitigauit. REMI. Nō
aūt hoc sic intelligendū est q̄ possibile sit apud deū q̄ di
ues cupidus auarus ⁊ superbus intret in regnū celorū:
sed vt conuertat ⁊ sic intret. CHRY. in homi. Neq̄z
etiaz hoc ideo dicitur vt resupinus iaceas: ⁊ sicut ab im
possibilibus abstineas: sed magnitudinem iusticie consi
derans insilias deum rogans.

Tunc respondens petrus dixit: Ecce nos re
liquimus omnia: ⁊ secuti sumus te. Quid ergo
erit nobis? Iesus autez dixit illis: Amen dico vo
bis: q̄ vos q̄ secuti estis me in regeneratiōe cuz se
derit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebi-
tis ⁊ vos super sedes duodecim: iudicantes duo
decim tribus israel. Et omnis qui reliquerit do-
mum vel fratres aut sorores: aut patrem aut ma
trem aut vxores aut filios aut agros propter no
men meum: centuplum accipiet: ⁊ vitam eternam
possidebit. Multi autem erunt primi nouissimi:
⁊ nouissimi primi.

ORIGE. Audiuerat petr' vbū christi dicētis: Si vis
pfectus ē: vade ⁊ vēde omnia q̄ habes: Deinde cōside-
rauit adolescētē cū tristicia abeuntē ⁊ difficultatē diuitū
ingrediēdi in regnū celoꝝ: iō quasi q̄ non facilē rem con-
sumauerat fiducialiter quesiuit. Etsi eniz minima cū fra-
tre reliquit: sz non minima estimata sunt apud deū: ꝓside
rantē qm̄ ex tanta plenitudine dilectionis illa minima re
liq̄rūt vt etiā si multas hūissent possessiōes oia reliq̄ssent.
Et puto q̄ magis petrus ꝓfidens de affectu suo q̄ de ipa
quātitate rerū relictarū fiducialit interrogauit. vñ dicit:
Tunc rñdens petrus dixit ei: ecce nos reliquimus oia.
CHRY. in ho. Qualia oia o beate petre? arū dinē: rbe
te: nauigiū. Oia q̄dem hec dicis: nō ꝓpē munificentiam:
sz vt p interrogationē hāc inopez inducat plebē. q̄ eniz
dñs dixerat: Si vis pfectus ē: ne dicat aliq̄s inopum:
Quid igit sinō habuero: nō possuz ē pfectus? Interro-
gat petr': vt tu iops discas: qm̄ i nullo hinc diminut' es.
Qui eni claues regni celoꝝ accepar: pro his que ibi sūt
iam cōfidit: ⁊ p orbe terrarū vniuersa interrogat. Intue-
re aūt ⁊ qualr rñdet diligēter sic christus inq̄siuit: etenim
christus duo a diuite expetīt dare paupibus ⁊ sed se. p-
pter hoc ipse addit: Et secuti sumus te. ORI. Pōt dici
fm oia q̄ pater reuelauit petro esse filiū suū: secuti sum'
te iusticiā sanctificationē ⁊ huiusmodi. Propē hoc quasi
victor athleta interrogat q̄ sint ꝑmia certaminis. HIE.
Quia ḡ nō sufficit tm̄ relinq̄re iungit q̄d pfectū ē: Et secu-
ti sum' te. fecimus q̄dē q̄d iussisti: q̄d ḡ nobis dabis pmū?
⁊ hoc ē q̄d dz: Quid ḡ erit nobis? Sequit: Je. aūt di. il.
Amē di. vo. q̄ vos q̄ secu. estis me. HIE. Nō dixit:
Qui reliquistis oia. Hoc eni ⁊ socrates fecit phs: ⁊ mul-
ti alij diuitias cōtēpserūt. Sed q̄ secuti estis me. q̄ ꝓprie
apl'oꝝ ē atq̄z credentiū. HILA. Secuti sūt q̄dem disci
puli christū i regeneratiōe. i. in lauacro baptismi: i fidei
scificatiōe. hec eni illa regeneratio ē quaz apl'i sūt secuti
quā lex indulgere nō potuit. HIE. Uel aliē debet con
strui: Uos qui secuti estis me: sedebitis in regeneratiōe.
i. qm̄ mortui ex corruptiōe resurgēt incorrupti: sedebitis
⁊ vos in solij iudicātiū cōdēnantes. xij. trib' israel: q̄ vo
bis credētibus illi credere noluerūt. AVG. xx. de ciui.
dei: Sic eniz caro nr̄a regenerabit p incorruptionē: quē-
admodū anima nr̄a regenerabat p fidē. CHRY. sup
matth. Futurū eniz erat vt in die iudicij rñderent iudei:
Dñe nō te cognouimus filiū dei in corpe ꝓstitūti. q̄s ho
minū videre poterat thesaurū in terra abscōditū: solem
nube celatū? Rñdebunt ḡ discipuli: Et nos hoies fuim'
rustici ⁊ obscuri in plebe: vos sacerdotes ⁊ scribe: sz in
nobis bona volūtas facta ē q̄si lacerna rusticitatis nr̄e:
in vobis aūt malicia fcā ē q̄si caligo scie vr̄e. CHRY.
in ho. Propē aūt hoc nō dixit: Et gētes ⁊ orbē terrarū
sz trib' israel: q̄ in eisdē erāt educati ⁊ legib' ⁊ ꝓsuetudi
nib' apl'i ⁊ iudei. Cū ḡ dixerint iudei: qm̄ ꝓpē hoc nō po
tuimus credere christo: q̄ lex, p hibuit: discipuli in me-
diū inducerent q̄ eandē susceptunt legē. Sz dicet aliq̄s:
Quid magnū, pmisit eis: si id q̄d niniuite habēt ⁊ regina
austri hoc

austri hoc ⁊ ipsi habebūt: Maxima quidē alia ꝑmia aū ⁊ post eis ꝓmittit: sz ⁊ hic occulte insinuat aliqd plus illis. De illis enim simplr dixit: q̃ surgēt ⁊ ꝓdēnābūt generationē hāc: de his aūt: Cū sederit filius hois: sedebitis ⁊ vos. Manifestū est q̃ q̃ conregnabūt ⁊ cōicabunt in gloria illa: honorē enim ⁊ gloriā ineffabilē significat p thronos. Qualiter aūt hec ꝓmissio ꝓpleta est: nunquid enim ⁊ iudas sedebit: nequaq̃. Lex enim a dño posita est p hieremiā ꝓphetā: loquar sup gentē ⁊ regnū vt edificez ⁊ plantē illud. sz si fecerit malū in ꝓspectu meo penitebo: ⁊ ego de bonis q̃ locutus sum vt facerez eis. q. d. Si indignos seipsos ꝓmissione faciāt nō adhuc faciā qd̃ ꝓmisi. Indignū autē seipsū ꝓtinciparu iudas oñdit: ⁊ ꝓpt hoc tūc loquēs discipulis nō simplr eis ꝓmisit. neqz enim dixit: Vos sedebitis sed adiūxit: Qui secuti estis me. vt ⁊ hinc iudā excludat: ⁊ eos q̃ postea futuri erāt attraheret. non enim ad illos solos dictū ē: neqz ad iudam iam indignū effectū. HILA. Sequela q̃ christi aplos sup. xij. thronos iudicandis. xij. trib' israel: in. xij. patriarcharū gloriā copulauit. AVG. xx. de ciui. dei: Ex hoc enim loco discim' cū suis discipulis iudicaturū iesū. vñ ⁊ alibi iudeis dicit: Ideo iudices vestri erūt. nec qm̃ sup duodecim sedes sessuros eē ait. xij. solos homies cū ipo iudicaturos putare debem'. Duodenario d̃ppe numero vniuersa quedā significata ē iudicantiū multitudo: ꝓpt duas partes numeri septenarij quo significatur plerūqz vniuersitas: q̃ due partes. i. tres ⁊ quatuor ꝑ altera multiplicate. xij. faciunt: alioquin qm̃ in locum iude traditoris apostolū mathiā legimus ordinatū. Aplus paulus qui plus illis oībus laborauit: vbi ad iudicandū sedeat nō habebit: qui, pfecto cū aliis sanctis ad numerū iudicum se ptinere demonstrat cum dicit: Nescitis quia angelos iudicabimus. AVG. in libro de penitētia: In hoc ergo numero iudicantiū omnes intelligunt q̃ ꝓpter euāgeli ī sua oia dimiserūt: ⁊ secuti sūt dñm. GRE. x. mo. Quisqs. n. stimulo diuini amoris excitatus hic possessa reliquerit: illic ꝓculdubio culmē iudiciarie ptātis obtinebit: vt simul tūc iudex cū iudice veniat: qui nūc ꝓsideratione iudicij sese spontanea pauptate castigat. AVG. xx. de ci. dei: De ipsis quoqz iudicandis in hoc numero duodenario similis causa ē. nō. n. quia dictū est: Iudicātes. xij. tribus israel: tribus leui que. xiij. est ab eis iudicanda nō erit: aut solum illū populū: nō etiaz gentes ceteras iudicabunt. CHRY. sup matth. Vel per hoc qd̃ dicit: In regeneratiōe. ꝓmittit christ' tēpus christianitatis futurū post ascēsionē suā qn̄. s. hoies regenerāt p baptismū ⁊ illud ē tempus qn̄ christus sedet in sede maiestatis sue. Et vide qr nō de tpe futuri iudicij dicit: sz de vocatiōe gētiū vniuersaz. nō. n. dixit: Cū venerit filius' hois sedēs sup sedē maiestatis sue: sz ī regnātiōe cū sederit in sede maiestatis sue. Quod ⁊ tūc fuit exquo gētes credere ceperūt in christū: fm illud psalmi: Regnabit dñs sup gētes: de' sedet sup sedē sanctā suā. Et extūc aplī sederūt super. xij. thronos. i. in omnib' christianis. ois. n. christian' q̃ suscipit verbū petri thron' fit petri: ⁊ sic de aliis aplis. sedent ergo aplī in his thronis in. xij partes distinctis fm differētias aiarū ⁊ diuersitates cordiū: q̃s solus de' cognscit. Sic. n. iudeorz ppls in. xij. trib' fuit diuisus: sic ⁊ vniuersus ppls christian' diuidit ī. xij. trib' vt q̃dā aie sint de tribu ruben: ⁊ sic de aliis ꝓpter diuersas virtutes. Nō enim oēs grē in oībus eq̃liter sūt sz vnus ꝓcedit ī ista: alius in illa. Et sic apostoli iudicabūt. xij. trib' israel. i. oēs iudeos p hoc q̃ verbū apostolorz ē a gētibus receptū. Oēs aūt christiani sunt quidē. xij. sedes aplorum: sed vna sedes christi. Christi enim oēs virtutes sunt q̃si vna sedes: quia in omni virtute eq̃liter ipse solus pfect' ē. vnusq̃sqz aplorum in aliquo bono spāli fit pfectior: vt petrus in fide: ⁊ iō petrus requiescit in fide: ioānes in inocentia: ⁊ sic de aliis. ⁊ q̃ de retributiōe aplis in hoc mūdo danda christus loquat demonstrat qd̃ sequit: Et om. qui reli. do. vel fra. Si enim in hoc seculo centuplū recipiūt: sine dubio ⁊ aplorum etiā in hoc seculo merces futura ꝓmittebatur. CHRY. in homi. Vel discipulis ꝓmittit futura: qr excellior erāt iam ⁊ nihil pñtium querebāt: aliis aūt que sunt h̄ reprōmittit. ORI. Vel aliī: Sicq̃ reliqrit oia ⁊ secutus fuerit christū que ꝓmissa sūt petro ⁊ ipe recipiet. Si autē nō oia reliqt: sz quedā spāliter referunt hic multiplicia recipiet: et vitā possidebit eternā. HIE. Ex occasione aūt huius snie q̃dā introducūt mille anos post resurrectionē dicētes: Tūc nobis centuplū omniū rerū q̃s dimisimus: ⁊ vitā eternā eē reddendā: q̃ si in ceteris digna sit ꝓmissio: in vxorib̄ appareat turpitudo: vt qui vnā prō dño dimiserit: centū recipiat in futuro. Sensus igit iste est: Qui carnalia ꝓ saluatore dimiserit: spiritalia recipiet: q̃ ꝓparatione ⁊ merito sui q̃si paruo numero cēnarius cōpararet. ORI. Sz in hoc sclo qr ꝓ fratrib' carnalib' multos inueniet frēs fm fidē: sic ⁊ parētes oēs ep̄os ⁊ presbyteros ⁊ filios oēs etatē filiorū habentes. Sūt aūt ⁊ angeli fratres ⁊ sorores oēs: q̃ exhibuerūt se christo virgines castas tam iste que nūc habentur in terris: q̃ ille q̃ iaz viuūt in celis. Agros aūt ⁊ domos multiplices intellige in requiee paradisi ⁊ ciuitate dei: super hec aūt oia possidebūt vitā eternā. AVG. xx. de ci. dei. h̄ etiā qd̃ h̄ dī: Cētuplū accipiet. exponēs quodāmō aplo ait: q̃si nihil hñtes ⁊ oia possidētes. Cētū enim ꝓ ipa vniuersitate ponunt aliqñ. HIE. q̃ aūt dicit: Et ois q̃ reli. fra. cōgruit illi snie q̃ dixerat: Veni separare hoiem a patre suo. Qui enim ꝓpt fidē christi ad p̃dicationē euāgelij oēs affectus ꝓtēpserint atqz diuitias ⁊ scli voluptates: isti cētuplū accipiēt: ⁊ vitā eternā possidebūt. CHRY. i ho. Cū aūt dicit: Qui reli. vxorē. nō h̄ ait vt simplr nuptie diuellant sz vt oībus ꝑferam' fidei pietatem. Videt aūt mihi ⁊ psecutiōis tps occulte insinuare. qr eni multi futuri erāt filios ad ipietatē trahētes: cū h̄ acciderit: neqz ꝓ pēibus neqz ꝓ viris habeant. RABA. Verū qr multi virtutū studia nō eadē q̃ incipiūt intentiōe pietatis cōsumāt: sz vel tepescūt vel accelerare labunt. Sequit: Multi aūt erūt ꝑmi no. ⁊ no. primi. ORI. Per hoc exhortat eos qui nuper accedūt ad vbū diuinū: vt festinēt ad ꝓfectū ascēdere pre multis q̃ vident senuisse in fide. Pōt etiam hic sensus destruere eos q̃ gloriant eo q̃ christianis parētibus sūt enutriti in ipsa xpianitate: neqz pusillanimes fiāt q̃ christianitatis dogmata nouissime recepint. Habet etiā aliū intellectū vt sint primi israelite q̃ facti sūt nouissimi, ꝓpt infidelitatē: gētes aūt nouissimi ꝑmi. Late aūt dicit: Multi. non enim oēs ꝑmi erunt nouissimi: nec oēs nouissimi primi. Adhuc aūt multi hominū qui natura nouissimi sūt efficiunt ꝓ vitā angelicā d̃busdā angelis supiores: ⁊ q̃dā angeli q̃ fuerūt ꝑmi facti sunt nouissimi, ꝓpt culpā. REMI. Pōt etiaz spāliē referri ad tristicia diuitis q̃ ꝑmus videbat legis ꝓcepta implēdo: sz qr terrenā substantiā ꝑtulit deo: nouissimus factus est. Sācti aplī videbant sz relinquēdo oia ꝓ humilitati grāz facti sunt ꝑmi. Sūt etiā plurimi q̃ post studia bonorz operum a bonis opibus deficiunt: ⁊ cuz fuerint primi: fiunt nouissimi.

CA. XX.

Similē est regnū celorū hoi patrifamilias qui exiit ꝑmo mane cōducere operarios in vineā suā. Cōuentōe aūt facta cū operariis ex denario diurno: misit eos ī vineā suā. Et egressus circa horā tertiā vidit alios stātes in foro ociosos: ⁊ dixit illis: Ite ⁊ vos in vineā meā: ⁊ qd̃ iustū fuerit dabo vobis. Illi aūt abierūt. Iterū aūt exiit circa sextā ⁊ nonā horā: ⁊ fecit similiē. Circa vndecimā vero exiit ⁊ inuenit alios stātes: ⁊ dicit illis:

Quid hic statis tota die ociosi? Dicit ei: qa nemo nos cōduxit. Dicit illis: Ite ⁊ vos in vineā meā. Cū sero aūt factū esset: dicit dñs vinee ꝓcuratori suo: Voca oparios: ⁊ redde illis mercedē: incipiēs a nouissimis vsqz ad ꝑmos. Cū venisset ergo qui circa vndecimā horā venerāt: acceperūt singulos denarios. Veniētes aūt ⁊ ꝑmi arbitrati sūt: q̄ plus esset accepturi. Acceperūt aūt ⁊ ipi singulos denarios. Et accipiētes murmurabāt aduersus patrē familias dicētes: Hi nouissimi vna hora fecerunt ⁊ pares illos nobis fecisti: qui portauimus pōdus diei ⁊ estus? At ille rñdens vni eorū dixit: Amice nō facio tibi iniuriā. Nōne ex denario cōuenisti mecum? Tolle quod tuū est ⁊ vade. Volo aūt ⁊ huic nouissimo dare: sicut ⁊ tibi. Aut nō licet mihi quod volo facere? An oculus tu⁹ nequā ē: qz ego bonus sū? Sic erūt nouissimi primi: ⁊ primi nouissimi. Multi eni sūt vocati: pauci vero electi.

¶ REMI. Quia dixerat dñs: Multi erūt ꝑmi nouissimi ⁊ nouissimi ꝑmi: vt hanc sniam ꝓfirmaret subiunxit similitudinem dicēs: Si. est reg. cel. ho. patrifamilias.

¶ CHRY. sup matth. Dō p̄familias christ⁹ ē: cui celi ⁊ terra q̄si vna ē dom⁹. familia aūt celestiū ⁊ t̄restriū ⁊ inferior̄ creaturar̄: vinea aūt eius iusticia ē: in qua diuerse spēs iusticiar̄ posite sūt q̄si vites: puta mansuetudo: castitas: patiētia: cetereq̄ vtutes: q̄ oēs generalit iusticia appellant: hoies aūt vinee cultores ponūt. vñ dī: Qui ex. pri. ma. cō. ope. in vi. suā. Deus eni iusticiā suam dedit in sensib⁹ nr̄is: nō ꝓpt̄ suā vtilitatē: sz ꝓpt̄ nr̄am. Scitote ḡ qz mercēnarij sum⁹ ꝓducti. Sicut ḡ nemo iō ꝓducit mercēnariū vt ꝗ solū faciat q̄ mādūcat: sic ⁊ nos nō iō vocati sum⁹ a xp̄o vt hec solū opemur q̄ ad nr̄m ptinēt vsū: sz ad gl̄az dei. ⁊ sicut mercēnarius ꝑpus aspicit op⁹ suū: deinde quotidianū cibū: sic ⁊ nos debem⁹ aspice q̄ ad gl̄az dei ptinēt: deinde q̄ ad nr̄az vtilitatē. Et sicut mercēnari⁹ tota diē circa dñi opus ipēdit: vnā aūt horā circa suū cibū: sic ⁊ nos oē tp̄s vite nr̄e debem⁹ ipēdere circa gl̄iam dei modicā aūt ptē circa vsus nr̄os terrenos. Et sic mercēnari⁹ diei q̄ op⁹ nō fecerit: erubescit intrare in domū ⁊ petere panē: quō tu nō ꝓfunderis intrare in eccl̄az ⁊ stare ante conspectum dei: quando nihil bonum in conspectu dei gessisti? GREGO. in homi. Vel paterfamilias i. ꝓditor noster hz vineā vniuersā. s. eccl̄iaz q̄ ab abel iusto vsqz ad vltimū electū q̄ in fine mūdi nascitur⁹ ē quot scōs ꝑtulit q̄si tot palmites misit. Ad erudendā aūt dñs plebē suā quasi ad excolendā vineā suā nullo tpe destitit operarios mittere: qz ⁊ ꝑpus ꝑ pr̄es: ⁊ postmodū ꝑ legl doctores: deinde ꝑ ꝓphas: ad extremū vō ꝑ apl̄os q̄si ꝑ oparios in vinee cultū laborauit: q̄ uis in quolz modulo vel mēsura q̄sq̄s cū fide recta bone actiōis extitit: h⁹ vinee oparius fuit. ¶ ORI. Totū aūt ꝗ seculū pñs vnuz diē dicere possum⁹: magnū q̄dē q̄ tū ad nos: modicū aūt q̄ tū ad dei vitā. GRE. in ho. Mane aūt mūdi fuit ab adā vsqz ad noe. Et iō dī: Q̄ exīt ꝑmo mane ꝓducere oparios in vineā suā. ⁊ modū ꝓductiōis subiūgit dicēs: Cōuen. aūt fa. cū ope. ex dena. diurno. ¶ ORI. Salutis aūt arbitror nomē ē denariū. REMI. Denari⁹ eni dī qui antiqtus ꝑ. x. nūmis iputabat: ⁊ figurā regis hz. Recte ḡ ꝑ denariū designat obseruati decalogi premiū. pulchre ergo dicit: Cōuentiōe facta ex denar. diur. qz vnus q̄sq̄ in agro sancto eccl̄e ꝑ spe future remunerationis laborat. ¶ GRE. Tertia vero hora a noe fuit vsqz ad abraam: de qua dī: Et egressus circa horā tertiā vidit alios i foro stantes ociosos. ¶ ORI. Forū aūt ē q̄cq̄d ē extra vineā. i. extra eccl̄iā xp̄i. ¶ CHRY. sup mat. In hoc enim mūdo vendēdo ⁊ emēdo viuūt hoies ⁊ inuicē sibi fraudē facientes: vitā suā sustentāt. GRE. Qui aūt sibi viuit qui carnis sue voluptatib⁹ pascit recte ociosus arguitur: qz fructū diuini opis nō sectat. ¶ CHRY. sup mat. Vel ociosi sūt peccatores: illi eni mortui dicunt. ociosus aūt est q̄ op⁹ dei nō opat. Vis ḡ nō ē ociosus: non aliena tollas: ⁊ de tuis des: ⁊ opatus es in vinea dñi misericor die vitez colēs. Sequit: Et dixit illis: Ite ⁊ vos in vineam meā. Nota q̄ solis ꝑmis cōuenit spāl̄r dare denarium. alios aūt sub incerto pacto ꝓduxit dicēs: Q̄ iustū fuerit dabo vobis. Sciēs eni dñs qz preuaricaturus fuerat adā: ⁊ oēs postmodū in diluuio erāt perituri: certū fecit pactum ad eū: neqñ dicat se neglexisse iusticiā: qz nesciebat que premia fuerat recepturus. Istis autem non fecit pactum: quia tantū parat⁹ est retribuere: q̄ tum mercēnarij recipere non sperabant. ORI. Vel operarios tertie hore nō inuitauit ad totum opus: quicquid aūt poterunt operari: suo arbitrio reseruauit. Poterant eni eq̄le opus facere in vinea eis qui ex mane sunt operati quicunq̄ in tempore breui volebant operantē virtutē ad opus exīt̄dere: que ante non fuerat opata. GRE. Sexta quoqz hora ē ab abraā vsqz ad moysē. Nona ē a moyse vsqz ad aduentum dñi. vñ sequitur: Iterum aūt exīt circa sextaz ⁊ nonam horā ⁊ fecit similiter. CHRY. super matth. Ideo autem ꝓiungit sextam ⁊ nonam: quia in sexta ⁊ nona generationē vocauit iudeorū: ⁊ frequentauit cum hominibus disponere testamēta q̄si diffinitio salutis omni tempore iam appropinquāte. GRE. Undecima vero hora est ab aduentu dñi vsqz ad finem mūdi. Operator ergo mane hora tertia sexta ⁊ nona antiqu⁹ ille ⁊ hebraicus populus designatur qui in electis suis ab ipso mūdi exordio dum recta fide deū studuit colere quasi non destitit in vinee cultura laborare: ad vndecimā vō genties vocātur. vnde sequtur: Circa vndecimā vero exīt ⁊ inuenit alios stantes: ⁊ dixit illis: Quid hic statis tota die ociosi? Qui eni transacto tam lōgo mūdi tpe ꝑ vita sua laborare neglexerant: quasi tota die ociosi stabant: sz pēsate quid inquisite rñdeat. Sequitur eni: Dicunt ei: quia nemo nos conduxit. Nullus quippe ad eos patriarcha nullus ꝓpheta ad eos venerat. ⁊ quid est dicere: Nemo nos conduxit: nisi vite nobis nemo viam predicauit. ¶ CHRY. super mattheū: Que est eni conductio nostra ⁊ cōductionis merces? ꝑmissio vite eterne. gentes eni sole: neqz deum sciebant neqz dei ꝑmissa. ¶ HLA. Di igitur mittunt ad vineam. vnde sequit: Dixit eis: Ite ⁊ vos in vineam meam. ¶ RABA. Postq̄ autē operis diurni ratio reddita est ad remunerationis tempus opportunum dicit: Cum aūt sero factum esset hoc est cum dies totius mundi ad vesperaz cōsummationis inclinata esset. ¶ CHRY. super mattheū: Considera quia sero nō alio mane mercedē reddit: ergo adhuc stante seculo isto iudicium est futurū: ⁊ vnicuiq̄ merces sua reddenda. ⁊ hoc ꝓpter duos rationes. Prima est: quia ipsa beatitudo futura est merces iusticie: ideo non in illo seculo fit iudium sed ante illud. Deinde ante aduentum diei illius premittitur iudicium: ne videant peccatores diei illius beatitudinem. Sequitur: Dicit domin⁹ procuratori suo. i. filius spirituisancto. ¶ GLO. Vel si voluerit dicit pater filio: qui. s. pater operatur ꝑ filium ⁊ filius ꝑ spiritūsanctum: non ꝓpter aliquā differentiam substantie dignitatis. ¶ ORI. Vel dicit dñs ꝓcuratori suo. i. alicui angelor̄ q̄ super mercedes retribuendas est positus: siue alicui ex multis ꝓcuratoribus fm q̄ scriptū ē: Sub curatoribus ⁊ tutorib⁹ esse heredē in tpe quo paruulus ē. REMI. Vel domin⁹ iesus christus ipse ē paterfamilias ⁊ vinee ꝓcurator: sicut ⁊ ipse ē ⁊ ostium ⁊ ostiarius. Ipse eni est venturus ad iudiciū vt vnicuiq̄ reddat fm q̄ gessit. Vocat ḡ oparios ⁊ reddit illos mercedē: qñ oēs cōgregabūt

ta iudicio: vt vnusq̃sq̃ accipiat fm op̃ra sua. ORI. Primi aūt operij testimoniū habētes p fidē nō acceperūt dei ꝓmissionē ꝓ nobis aliq̃d meli⁹ ꝓspiciēte patrefamilias vt nō sine nobis pficiāt. Et q̃ miserico⁹diā ꝓsecuti sum⁹ p̄mi mercedē speramus accipe q̃ sumus christi: p⁹ nos aūt q̃ aū nos operati sūt. ⁊ ideo dī: Voca operios ⁊ redde illis mer. suā: inci. a nouis. vsq̃ ad p̄mos. CHRY. sup matth. Semp eni libentius aliq̃d damus illis q̃bus gratis donamus: q̃ ꝓ solo nr̄o honore donam⁹: Ergo oibus sanctis deus reddēs mercedē iustus oñdit: gētib⁹ aūt dans miserico⁹: dicēte apl̄o: Gentes aūt sup miserico⁹diā honorare deū. ⁊ ideo dī: Incipiens a nouissimis vsq̃ad p̄mos. Aut certe vt oñdat deus inestimabilē misericordiā suā p̄mū nouissimis ⁊ idignio⁹ib⁹ reddit mercedem: postea p̄mis. nimis. n. miserico⁹dia ordinem non aspexit. AVG. de spū ⁊ littera: Uel iō velut p̄ores reperiūt minores: q̃ minores dilati sūt. Seq̃t: Cū venissēt aūt qui circa vndecimā horā venerāt. GRE. Eundē denariū accipiūt q̃ laborauerūt ad vndecimā quē expectauerūt toto desiderio ⁊ q̃ laborauerūt ad primā: q̃ equalem vite retributionē sortiti sūt cū his q̃ ab initio mundi vocati fuerant hi qui in fine mūdi ad deum venerunt.

CHRY. sup matth. Nō aūt iniuste: nā ⁊ qui in prima pte seculi natus ē: ⁊ non amplius vixit q̃ statutū tp̄s vite ⁊ q̃d illi no cuit si post illius exitū mundus stetit? ⁊ q̃ circa finē nascunt non minus viuēt q̃ dies q̃ numerati sunt eis. ⁊ q̃d illis ꝓdest ad compendiū laboris si cito mūd⁹ finitur cū pensū vite sue compleāt ante mundū. Deinde nō est in hoie quādo nascit ꝓus aut postea: sz ptātis divine. Nec ille quidē sibi prior ē dz locū defendere: q̃ ꝓus natus ē: nec ille ꝓtēptibilior dz esse q̃ postea. Seq̃t: Et accipiēs murmu. aduer. patrēfa. dicētes. Si aūt verū ē q̃d diximus: q̃ p̄mi ⁊ posteriores tp̄s suū vixerūt ⁊ nō ampli⁹ neq̃ minus: ⁊ vnicuiq̃ mors sua ꝓsumatio ipsius: q̃d est q̃d dicūt: Portauimus pondus diei ⁊ estus. q̃. s. magna est nobis virtus ad faciendā iusticiā cognoscere ꝓpe eē finē mūdi. Unde ⁊ christus nos armās dicebat: Appropinquabit regnū celorū. Illis aūt infirmatio erat scire mūdi spatia eē longinq̃. q̃uis ergo nō p omne seculū vixerint: tēn totius seculi grauamina ptulisse videt: aut pond⁹ tot⁹ diei dicit onerosa legis mādata: estū aūt vrentē errōris tentationē quā cōflabant spūs maligni in eos ad emulationē gentiū eos irritātes: a q̃bus oibus gētiles liberi exiterūt christo credētes: ⁊ p cōpendiū gr̄e ad plenū salutis. GRE. Uel pondus diei ⁊ estus ferre ē p longioris vite tpa carnis sue calore fatigari. Sz pōt q̃rī q̃ūo murmurare dicti sūt q̃ ad regnū vocāt? celorū eteni regnū nullus q̃ murmurat accipit: nullus q̃ accipit murmurare potest.

CHRY. in ho. Non aūt dz ea que in parabolis sunt fm totū q̃d dz inuestigare: sed intentionē ꝓpī quā cōposita est intelligere: ⁊ nihil vltra scrutari. Nō ergo inducit hoc vt oñdat aliquos eē inuidia mores: sz vt ostendat hos tāto potitos eē honore q̃ ⁊ inuidiā alīs poterāt generare. GRE. Uel quia antiq̃ p̄res vsq̃ ad aduentū dñi q̃tūlibet iuste vixerant: ducti ad regnū non sūt eorū: hoc ipsū murmurasse ē. Nos aūt q̃ ad vndecimā venim⁹ p⁹ laborē non murmuram⁹: q̃ post mediatoris aduētuz in hoc mūdo venientes: ad regnū ducimur mox vt de corpore eximus. HIE. Uel oīs retronocatio gentilibus inuidet: ⁊ in euāgelio torquet gratia. HILA. Et fm insolentiā populi iā sub moyse ꝓtumacis hoc murmur operantiū est. Seq̃tur: At ille rñdens vni eorū dixit: Amice: non facio tibi iniuriā. REMI. Per hunc vnū pñt intelligi oēs qui ex iudeis crediderūt: quos amicos ꝓpter fidem noiat. CHRY. sup matth. Non aūt dolebāt quasi defraudati de mercede sua: sz q̃ illi amplius q̃ merebantur acceperāt. Sic. n. dolent inuidi q̃n alteri aliq̃d additur q̃si eis substrahat. ex q̃ p̄z q̃ ex vana gloria nascit inuidia. Jō. n. dolet cē scōs: quia desiderat eē p̄ior: ⁊ iō inuidie motū remouet dicēs: Nōne ex denario ꝓueniste mecū? HIE. Denarius figurā regis hz. Recepisti ergo mercedē quā tibi ꝓmiserā: hoc est imaginez ⁊ similitudinem meā: q̃d q̃ris ꝓplius? ⁊ nō tā ipe plus accipe q̃ aliū nihil accipe desideras. Tolle q̃d tuū ē ⁊ vade. REMI. i. recipe mercedē tuā: ⁊ vade in gl̄iam. Volo aūt ⁊ huic nouissimo. i. gētili ppl̄o dare fz meritū: sic ⁊ tibi. ORI. Forsitan aūt ade dicit: Amice nō facio tibi iniuriā: nonne ex denario cōueniste mecū: tolle q̃d tuū ē ⁊ vade. Tuum ē salus q̃d ē denarius. Volo aūt vt huic nouissimo dare sicut ⁊ tibi: nō icredibile pōt q̃s arbitrari hūc nouissimū eē apl̄m paulū: q̃ vna hora operatus ē: ⁊ sil⁹ oēs q̃ aū cum fuerunt. AVG. de sancta virgi. Quia vō ipsa vita eterna piter erit oibus sanctis eq̃lis denarius oibus ē attributus qui ē omniū merces. q̃ vō in ipsa vita eēna distincte fulgebunt lumina meritorū: multe mās̄iōes sūt apud patrē. ac in denario quidē ipari nō viuet alius ꝓlixius. in multis aūt mansiōib⁹ honorātur alius alio clarius.

GRE. Et q̃ ipsa regni pceptio ei⁹ ē bonitas voluntatis recte subiungit: Aut non lz mihi q̃d volo facere? Stulta eni ē q̃d hois ꝗ bonitatē dei murmurare. Conq̃rēdū q̃ppe eēt nō si dat q̃d nō dz: sz si nō daret q̃d debēt. vñ apte subdit: Aut oculus tu⁹ neq̃ ē: q̃ ego bon⁹ sū. REMI. Per oculū eni vult intentionē intelligi. Judei nanq̃ neq̃ habuerūt oculū. i. intentionē malā: q̃ de salute gentium dolebāt. ad quid aūt sensus hui⁹ pabole tēdat: manifestat cum subditur: Sic erunt p̄mi nouissimi ⁊ nouissimi p̄mi eo scilicet q̃ iudei de capite vertantur in caudam: ⁊ nos de cauda mutamur in caput. CHRY. sup matth. Aut iō p̄mos dicit nouissimos: ⁊ nouissimos p̄mos non vt nouissimi dignio⁹es sint q̃ p̄mi: sed vt coequētur ⁊ nulla sit inē eos dīa tp̄is cā. Q̃ aūt dic: Mul. sūt vo. pau. ve. electi. Nō ad supio⁹es scōs ptinet sz ad gētes: q̃n ex ipsis gētib⁹ qui mlti vocati sūt: pauci sūt eligēdi. GRE. Ad fidē. n. plures veniūt: ⁊ ad celeste regnū pauci perducūt: plerq̃. n. deū vocib⁹ sequūt: moribus fugiūt. Ex hoc ergo duo pēsare debem⁹. Primū ē vt de se q̃sq̃ mīme p̄sumat q̃ etsi iā ad fidē vocat⁹ ē: vtq̃ ad regnū eligend⁹ sit nescit. Secūdū vō ē vt vnusq̃sq̃ ꝓximū suū quē iacere ī virtūs ꝓspicit: despare nō audeat: q̃ diuine mīe diuitias ignorat. Uel aliī: Mane nostrū puericia ē. hora ētia adolescētia intelligi pōt: q̃ q̃si iā sol in altū ꝓficit: dū calor etatis crescit. Sexta aūt iuuēt⁹ ē: q̃ velut in cētro: sol figit dū in ea plenitudo robor̄ solidat. Nona aūt senect⁹ itelligit: in q̃ velut sol ab alta axe descēdit: q̃ etas a calore iuuētut̄ deficit. Undecima vō ē ea etas: q̃ decrepita vl̄ veterana vocat. CHRY. i ho. Q̃ aūt nō oēs sil⁹ ꝓduxit: sz alios mane: alios hora ētia: ⁊ sic de alīs ex dīa mētis eorū ꝓcessit. Tūc. n. eos vocauit: q̃n erāt obedituri. nā ⁊ latronē vocauit: q̃n obedit⁹ erat. Si aūt dicāt: q̃ nēo nos ꝓduxit: sic dictū ē: Nō oz oia scrutari q̃ in pabolis sūt. Jtē hoc nō dic dñs sz oparij. q̃ ipse. n. oēs q̃tū ad se ptinet a prima etate vocet significat cū dī: Exūt p̄mo mane operios ꝓducē. GRE. Qui q̃ vsq̃ ad vltimā etatē deo viuēne glexerūt: vsq̃ ad horā vndecimā ociosi steterunt: ⁊ tū talis pr̄familias vocat: ⁊ plerq̃ aū remunerant: q̃ ꝓus ad regnū de corpe exeūt: q̃ hi q̃ mō ī pueritia vocati eē videbāt. ORI. Nō aūt dicet: Quid hic statis tota die ociosi: his q̃ spū insipiētes carne ꝓsumūt: si postea regredi volūt vt iterū spū viuāt: q̃d nō dicim⁹ dissuadentes ne ad domū paternā reuertāt: lasciui filij q̃ viuēdo luxurio se euāgelice doctrine sbaz ꝓsūpserūt. Sz q̃n nō sil⁹ sūt eis q̃ peccauerūt in iuuētute sua dū nō adhuc didicisset q̃ fidei erāt. CHRY. in ho. Q̃ aūt dicit: Erūt p̄mi nouissimi ⁊ nouissimi p̄mi. eos occulte ĩsinuat q̃ a pn̄ clarueruūt: ⁊ postea vtutē ꝓtēpserūt: ⁊ rursus eos q̃ a malicia reducti sūt ⁊ mlt̄os superexcesserūt. Cōposita ē g̃ hec pabola vt eos auidiores facēt: q̃ in vltia senectute ꝓuertūt: ne estimarēt se min⁹ aliq̃d habituros.

¶ Et ascendens iesus hierosolymaz assumpsit duodecim discipulos secreto: ⁊ ait illis: Ecce ascendimus hierosolymā: ⁊ filius hois tradet principib⁹ sacerdotū ⁊ scribis: ⁊ cōdemnabūt eū morte: ⁊ tradent eum gentibus ad illudendū: ⁊ flagellandū: ⁊ crucifigendū: ⁊ tertia die resurget.

¶ CHRY. in ho. Dñs a galilea veniēs nō repēte hierosolymā ascēdit: sz ꝓpus miracula fecit: phariseos ꝓfutauit: ⁊ discipulos de vite pfectione ⁊ remuneratiōe instruxit: nūc ascensurus hierusalē rursus eis de passiōe loqt. vñ dr: Et ascen. ie hie. assū. duode. disci. secreto ORI. In. xij. adhuc erat ⁊ iudas. adhuc eni fo:sitan dign⁹ erat cū alys seo:sū audire q̄ passurus erat mgr. CHRY. sup matth. Oīs aūt salus hoiuz in christi morte posita ē nec ē aliqd ppt qd magis deo grās agere debeam⁹: q̄ ꝓpter mortē ipsius. Ideo. xij. aplis in secreto mortis sue annūcianit mysteriū: q: semp pciosio: thesaurus in melioribus vasis includit. Si aūt alij audisset passionē christi futurā: viri fo:sitan turbarent, ppt infirmitatē fidei: ⁊ mulieres ꝓpter mollitiē sue nature: ex q̄ in tali negocio ad lachrymas excitant. CHRY. in ho. Dictum ē qdez ⁊ ad multos: tñ occulte sicut ibi: Soluite tēplū h. ⁊ signū nō dabit ei: nisi signū ione ꝓphete. Discipulis aūt manifeste exposuit dicens: Ecce ascendimus hierosolymam.

¶ CHRY. sup matth. Q: dicit Ecce: ꝓstantie sermo est vt memoriā ꝓtitie huius in cordib⁹ recōdant. Dicit autē Ascendam⁹. ac si. d. Uidete q: volūtarie vado ad mortē Cū q̄ videritis me in cruce pendētē ne estimet me hoiez ēē tm: nā etsi posse mori: hois ē: velle tñ mori: hois nō ē. ORI. Hoc igit ꝓsiderātes scire debem⁹: qm frequēter etiā cognoscentes qm ⁊ tentatiōes aliqs subituri sumus: nosipsos offerre debem⁹: sz supra dictū ē. Si qs vos pscutus fuerit in vna ciuitate fugite in aliā. sapiētis in xpo ē vt cognoscat qle tps exigit declinationez: qle obuiationem piculoz. HIE. Crebro aūt de passiōe sua discipulis dixerat: sed q: multis in medio disputatis poſt: labi de memoria qd audierant: iturus hierosolymā: ⁊ secum ducturus aplos ad tētationē eos parat: ne cū veniat pscutio ⁊ crucis ignominia scandalizent. CHRY. super matth. Tribulatio. n cū supuenerit expectantib⁹ nobis leuio: iuenit q̄ eēt futura si repētina venisset. CHRY. in ho. Predicit etiā eis vt discāt: qm ꝓsci⁹ ad passionē venit ⁊ volens: sed a ꝓn⁹ qdē mortē ꝓdixit eis solā: qn aūt exercitati sūt adducit alia. s. qm tradidit eum gentibus. RABA. Tradidit. n. iudas dñm iudeis: ⁊ ipsi tradiderunt eū gentib⁹. i. pilato ⁊ ptāti romanoz. Jō aūt dñs in mūdo noluit ꝓspari sz grauia pati. vt ondēret nobis qui ad delectationē cecidimus: cū q̄ amaritudine redire debeamus. vñ seqt: Ad illu. ⁊ fla. ⁊ crucifigendū. AVG. xviij. de ci. dei: Passione ondit qd sustinere ꝓ veritate: resurrectiōe qd spare in trinitate debeam⁹. vñ dicit: Et ter. di. re. CHRY. in ho. Que qdē huius grā dixit: vt cum tristia viderit: resurrectionē expectarēt. vñ subdit: Et ter. di. re. AVG. iiij. de ci. dei: Una. n. mors. s. saluator fm corpus duabus mortib⁹ nris saluti fuit. s. aīe ⁊ corpis: ⁊ vna eius resurrectio duas nobis resurrectiōes ꝓstitit. Hec aūt rō simpli ad duplū: ozit qdē a ternario numero vnū qppe ⁊ duo tria sunt. ORI. Hic aūt nō referunt discipuli dixisse aut fecisse aliqd: cū audissēt tristia hec xpo futura recōdantes q̄ dñs dixit ad petrū: ne audiant talia vel peiora. ⁊ nunc qdē q̄ diuinas lras scire se arbitrātur scribe: ꝓdēnāt iesū morte ⁊ ī linguis suis flagellāt: ⁊ crucifigunt eū ꝓ hoc q̄ tollere volunt doctrinaz ipsius. Ille aūt paululū deficiens: surgit apparēs his q̄ acceperunt posse videre.

¶ Tunc accessit ad eū mat̄ filioz çebedei cuz filijs suis adorās ⁊ petēs aliqd ab eo. Qui dixit ei Quid vis? Ait illi: Dic vt sedeāt hi duo filij mei vnus ad dextram tuā ⁊ vn⁹ ad sinistraz in regno tuo. Rñdens aūt iesus dixit: Nescitis qd petatis. Potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum? Dicunt ei possumus. Ait illis: Calicē qdē meum bibetis: sedere aūt ad dextrā meā vel sinistrā nō ē meū dare vobis: sz qbus paratū ē a patre meo.

¶ HIE. Quia p⁹oia dixerat dñs: Et tertia die resurget putauit mulier p⁹ resurrectōnē illico regnatur: ⁊ auidita te feminea pētia cupit: ī memor futuroz. vñ dr: Tūc accesi. ad eū mr filii çebe. cū fi. suis. CHRY. sup matthēū Hec mr filioz çebedei ē salome: cui⁹ apud alterū euangelistā ponit nomē vere pacifica: q̄ vere filios genuit pacis Magna laus mulieris ex hoc loco colligit. q: nō solum filij reliquerūt patrē: sz ipsa reliqrat viz. suū: ⁊ secuta fuerat christū: q: ille sine ista viuē poterat: ista aūt sine christo salua ēē nō poterat nisi forte qs dicat: q: infra temp⁹ vocationis aplorz ⁊ passiōis xpi mortu⁹ ē çebede⁹: ⁊ sic illa sexu fragilis etate defecta: christi vestigia sequebat. q: fides nunq̄ senescit: ⁊ religio fatigationē nō sentit. Audacē aūt fecerat eā ad petendū nature affectus. vñ dicit: Adorās ⁊ petēs aliqd ab eo. i. reuerētia exhibita petit vt qd petierit sibi det. Seqt: Qui dixit ei: qd vis. Nō introgat q̄si nesciēs: sz vt illa exponēte manifestū faceret irrōnabilē ēē petitionē. vñ sbdit: Ait illi: Dic vt sedeāt hi duo filij. AVG. de cō. euā. Q: aūt hoc ꝓ matrē dictū ēē matheus explicit: marcus ipsos filios çebedei phibet dixisse cū illa illoz volūtatē attulisset ad dñm: vñ magis ipsos q̄ illā dixisse quod dictū ē: marcus breuiter intimauit.

¶ CHRY. in ho. Uidebāt. n. seipsos honorātos ꝓ alijs ⁊ audierant q̄ sup. xij. thronos sedebiti. vñ ꝓmatū ipsi⁹ cathedre petebant accipe. Et q̄ qdez plus alys honoris apud christū habebāt nouerāt: timebāt vero petruz sibi ꝓferri. vñ ⁊ alius euāgelista dicit: q̄ q: ppe erāt hierusalē putabāt q̄ regnū dei eēt in ianuis. i. aliqd sensibile. Unde manifestū ē q̄ nihil spiritale petebāt: nec intelligentia superioris regni habebant. ORI. Si n. in regno mūdiali in honore eē vidētur qui sedēt cū rege: nō fuit mirum si mulier muliebri simplicitate vel ipitia talia se debere petere estimauit: ⁊ ipsi fratres adhuc ipfecti: ⁊ nihil alti⁹ cogitantes de regno christi talia arbitrati sūt de his q̄ sedebunt cum iesu. CHRY. sup matth. Uel aliter: Nō dicimus q̄ recte peteret hec mulier: sz hoc dicimus: quia nō terrena sed celestia filijs suis optabat. non enim sentit sicut cetere matres que corpora natorum suorum amant: animas autem contemnūt. desiderant illos valē in seculo isto: ⁊ non curant quid sint passuri in illo: vt ostendant quia corporum sunt parentes: non animarū. Estimo aūt q̄ hi fratres cum audissent dñm de passione ac resurrectione sua ꝓphetantem: ceperunt dicere intra se cum cēt fideles: Ecce rex celestis descēdit ad regna tartarea: vt regem mortis destruat. Cum autem victoria fuerit consumata: quid aliud restat: nisi vt regni gloria subsequat.

¶ ORIGE. Destructo enim peccato quod regnabat in corporibus mortalibus hominū ⁊ omni principatu malignarum virtutum: eminentiam christi in hominib⁹ christum recipit: quod est ipsū sedere in sede glorie sue. q̄ aūt omnia deus facit ad dextram ⁊ sinistram: hoc est vt iam nullum malū sit ante eum. ⁊ qui quidem precellūt preceteris appropinquātibus christo: sunt a dextris eius: qui aūt inferiores sunt a sinistris sunt eius. Dextraz aūt christi vide si potes intelligere inuisibilem creaturaz: sinistrā aūt visibilem ⁊ corpalē. Appropinquātiū. n. christo quidem dextram sortiūtur vt intelligibilia: alij sinistrā vt sibilia. CHRY. sup matth. Qui aūt seipsum donauit hominibus: quomodo regni sui societatē non donabit

Petentis negligētia reprehendit: vbi de dantis misericordia dubitat. Si nos rogamus magistrū: forsitan ceterorū fratrū corda cōcutim⁹. Etsi enī vinci. a carne non pñt quasi iam spiritales: tñ pcuti pñt quasi adhuc carnales. q̄ submittamus matrē nrā: vt suo noīe depcet pro nobis. Si. n. reprehensibilis inuēta fuerit: facile merebit veniā: ipse enī sex⁹ excusat errorē. Si aūt aūt fuerit importuna: facili⁹ ipetrabit mr̄ p filijs suis rogās. Ipse. n. dñs q̄ matnos aios filiorū miseratiōe ipleuit: facili⁹ audiet maternū affectū: tunc dñs occultorū cognitor nō ad vba intercedētis mulieris rndit: sed ad cōsilia suggerentiū filiorū. Bonū q̄dē erat eorū desideriū: sz incōsiderata petitio. iō nsi impetrare nō debebāt: simplicitas tñ petitiōis eorū cōfundi non merebat: qz de amore dñi talis petitio nascebatur: ppterea solā ignorantiā in eis dñs reprehendit. vñ sequit: Rndēs aūt ie. di. Nesci. q̄d petati. HIE. Nec mirū si ista arguat ipitie: cū ⁊ de petro dicat: Nesciēs q̄d diceret. CHRY. sup matth. Nam frequēt dñs patit discipulos suos aliq̄d nō recte aut dicere aut agere aut cogitare: vt ex illorū culpa occasionē inueniat exponēdi regulam pietatis: sciens qz error eorū nō nocet pñte mgro: ⁊ non solū in pñti: sz etiā in futuro doctrina eius edificat.

CHRY. sup mat. Hoc aūt dicē ondēs q̄ vel nihil spirituale petebāt: vel si nouissēt q̄ petebāt: nō ausi fuissēt tātū q̄d petere qd̄ superexcedit superiores vtutes. HILA. Nesciunt etiā q̄d petant: qz nihil de gloria aplorū abigendū erat: iudicaturos enim eos sermo superior exposuit.

CHRY. sup matth. vel Nescitis q̄d petatis. q. d. Ego vos vocaui ad partē dextrā de sinistra: ⁊ vos vīo cōsilio curritis ad sinistrā: iō forsitan p mulierē res agebat. Cōtulit. n. se diabolus ad cōsueta arma mulierū: vt sicut adā p mulierē spoliauit: ita ⁊ istos separaret p matrē. sed iā nō poterat p mulierē pditio introire in scos: exquo de muliere salus cūctorū pcessit. Uel iō dicit: Nescitis quid petatis. Nō enī solū debem⁹ cogitare qualē glia sequamur: sed quō euadam⁹ ruinā peccati: qz ⁊ in seculari bello q̄ semp de pda victorie cogitat difficile vincit: iō petēdum erat: Da nobis auxliū gratie tue vt omne malū vincamus. RAB. Nesciebāt etiā q̄d peterēt: qz sedē glie a dño quā nondū merebant inquirunt. Delectabat eos culmē honoris: sz pus habebant exercere viā laboris. vñ subdit: Po. bi. cali. quē ego bibi. sū? HIE. Calicē in scripturis diuinis passionē intelligun⁹. vt in psalmo: Calicem salutaris accipiā. statimq̄ infert quis iste sit calix: Preciosa in cōspectu dñi mors sanctorū ei⁹. CHRY. sup matth. Sciebat aūt dñs qz passionē ipsius poterant imitari: sed iō interrogat vt oēs audiamus: qz nemo pōt cum christo regnare: nisi passionē christi fuerit imitatus: res. n. pciosa nisi pcio nō ꝓpat. Passionē aūt dñi dicim⁹ nō solū pfectionē gentiliū: sz oēm violētiā quā patimur ꝓtra peccata certātes. CHRY. in ho. Dicē q̄: Potestis bibere? Ac si. d. Uos mihi de honore ⁊ coronis loq̄mini: ego aūt de agonib⁹ vobis ⁊ sudorib⁹. nō. n. hic ē premiorū tps. Ex modo aūt inrogationis eos attrahit. nō enī dixit: Potestis sanguinē vestrū effūdere: sz Potestis bibere calicē? Deinde addit: Quez ego bibiturus sum?

REMI. Ut ex cōmunione ad ipsū auidiores fiāt: at illi qui iam martyrij libertatē ꝓstantiāq̄ retinebāt: bibituros se pollicent. vñ sequit: Di. ei possum⁹. CHRY. super matth. Uel dicūt hoc nō tam ex fiducia sue fortitudinis q̄ ignorātia: Inexpti enī leuis videt ēe tentatio passionis ⁊ mortis. CHRY. in ho. Uel hoc ex desiderio pmitūt. Neq̄ n. hoc dixissēt nisi expectassent audire qd̄ petebant. Dñs aūt eis ppherat magna bona. i. martyrio dignos efficiendos. Sequit: At il. Cali. qui. me. bibetis.

ORI. Nō ita respondit christ⁹: Calicē meū bibere potestis: sz ad futurā eorū pfectionē respiciēs dixit: Calicez q̄dē meū bibes. HIE. Querit aūt quō calicē martyrij filij zebedei: iacobus videlz ⁊ ioānes biberint: cū scriptura narrat iacobū tñ aplm ab herode capite truncatū: ioannes aūt ꝓpria morte vitā finierit? Sz si legim⁹ in ecclesiastica historia q̄ ipse ioānes ꝓpter martyriū sit missus in feruentis olei doliū ⁊ relegatus in pathmos insulā sit videbimus martyrio aiuz nō defuisse: ⁊ bibisse ioannez calicē cōfessionis: quē ⁊ tres pueri in camino ignis bibe rūt: lz pseculor nō fuderit sanguinē. HILA. Dñs ergo collaudans eorū fidē aū: martyrio q̄dē eos cōpari posse sz leue eius ac dextre assidē alijs a deo patre fuisse dispositez. vñ sequit: Sede. aūt ad dex. meā. Et q̄dē q̄tū arbitramur: ita bonor iste alijs est reseruat⁹: q̄ tñ nec aplī ab eo erūt alieni: q̄ in. xij. pliarcharū sede ꝓsidētes: israelē iudicabūt. ⁊ q̄tū sētire ex ipsis euāgelijs licet: in regno celorū moyses ⁊ helias assidebūt q̄b⁹ cōmittantib⁹ cum glie sue habitu in monte apparuit. HIE. Sz mihi ñ neq̄q̄ videt: sz iō sedētiū in regno celorū vocabula nō dicūt ne paucis noiatis ceteri putarēt exclusi. regnū. n. celorū nō est tñ dātis: sz accipiētis. Nō ē psonarū acceptio apd deū sz quicūq̄ talē se pbuerit vt regno celorū dign⁹ fiat: ñ accipiet qd̄ nō psone: sz vite paratū ē. Si itaq̄ tales estis qui ꝓcēmini regnū celorū quod pī me⁹ victorib⁹ ꝓpauit: vos q̄q̄ accipiēt illō. Iō tñ nō dixit: Neq̄ nō sedebitis. ne duos ꝓfunderet: neq̄ sedebitis. ne ceros irritaret. CHRY. in ho. Uel alit: Uidet cōmunis oibus eē locus ille nō solum hoibus: sz etiā angelis. sic enī pcipuū vnigeniti ponit id. paulus dicēs: Ad quē aūt angelorū dixit vnq̄: Sede a dextris meis. Dñs q̄ nō q̄si existentib⁹ quibusdā qui assessuri sūt: sz ꝓdescendēs interrogantiū suspitiōi rndit. hoc enī vnū solū q̄rebāt pre alijs stare apud ipsū. Sz domin⁹ rndet: Moriemini q̄dē ꝓpter me: nō tñ hoc sufficit vos facere pmū ordinē obtinere. Si. n. aliq̄s alius venerit cū martyrio: ampliorē virtutē possidēs: nō quia vos amo illū expellā: ⁊ vobis dabo pmatū. Propt hoc aūt vt nō infirmus eē ondatur: nō dixit simplr: Nō ē meum dare sed Nō ē meū vobis dare: sz q̄bus paratū ē. his. s. q̄ ab opib⁹ pñt fieri clari. REMI. Uel alit: Nō ē meū dare vobis. i. supbis talib⁹ qles vos estis: sz humilibus corde: q̄bus paratū ē a patre meo. AVG. pmo de tri. Uel alit: Scōz formā serui discipliis dñs rndet: Sedere aūt ad dextrā nē. Qd̄ aūt paratū ē a pre eius: ⁊ ab ipso filio ē paratū: qz ⁊ ipse ⁊ pater vnū sūt.

¶ Et audientes decē indignati sunt de duobus fratribus. Iesus aūt vocauit eos ad se ⁊ ait: Scitis quia principes gentium dñant eorum: ⁊ qui maiores sunt potestatē exercent inter eos. Nō ita erit inter vos. Sz qcunq̄ voluerit inter vos maior fieri: sit vr̄ minister. Et qui voluerit inter vos primus eē: erit vester seruus. Sicut filius hois nō venit ministrari sed ministrare: ⁊ dare aiam suam redemptionem pro multis.

¶ CHRY. in ho. Donec christi sentētia incerta erat nō tristabant alij discipuli: sz tūc tristati sunt qñ eos increpauit. vnde dicit: Et audiētes. x. indignati sūt de duob⁹ fratribus. HIE. Non ad mulieris audaciā referunt postulantis: sed ad filios q̄ ignorātes p mensurā suā nō modica cupiditate exarserūt. CHRY. in ho. Intellexerunt enī qz hec petitio discipulorū fuit qñ eos dñs increpauit. Quando aūt eos a domino prehonoratos viderunt in transfiguratione: nsi fm mentem dolebant: in medium ferre nō audebant honorātes doctorez. CHRY. sup matth. Sicut autem duo carnaliter petierunt: ita ⁊. x. carnaliter contristati sunt. nam velle quidem esse super oēs vituperabile est: sustinere aūt alium super se minus ē gloriosum. HIERO. Humilis aūt magister ⁊ mitis nec cupiditatis duos arguit postulantes: nec. x. reliquos indignatiōis increpat ⁊ liuoris. vñ sequit: Iesus aūt vocauit

eos ad se. CHRY. in ho. Quia enim turbati erant: vocatione eos prosolat de ppinquo eis loquendo. et eni duo a societate. x. seipsos separantes, ppius stabāt: seorsū domino loquētes: nō tm sicut pus pueros in medium ducēs eos prosolat: sz a cōtrario inseruit dicens: Scitis q̄ pncipes gentiū dñant eorū. ORI. i. nō pretēti tm regere suos subiectos: sz violent eis dñari nituntur: int̄ vos aūt q̄ estis mei nō erunt hec. qm̄ sicut oia carnalia in necessitate sūt posita: spiritalia aūt in volūtate: sic et q̄ pncipes sunt silit̄ spiritales: pncipatus eorū in dilectione subditorū dz esse positus: nō in timore coerpali. CHRY. in ho. Ostēdit aūt in hoc q̄ gentile ē pmatus cupere: et sic gentiū cōpatione eorū aiam estuātem puertit. CHRY. sup matth. Et opus q̄dē desiderare bonū: bonū ē: quia nr̄e volūtatis est: et nostra ē merces. pmatū aūt honoris cōcupiscere vanitas ē: hoc eni prosequi iudiciū dei ē: ppt̄ q̄d ex pmatu honoris nescimus si mercedē iusticie meremur. Neq; n. apl's laudē habebit apud deū q̄ apl's fuit: sz si op' apl'atus sui bene ipleuit. nec apl's, p merito suo antecedēti honoratus ē vt cēt apl's: sed ad hoc ministeriū aptus ē iudicatus fm motū aie sue. Primatus et fugientē se desiderat et desiderantē se honorat. puersatio ē melior desiderāda est: nō dignior gradus. Volēs ergo dñs duorū fratrū cupiditatem et aliorū indignationē extinguere: introducit dñiam inter pncipes mūdiales et ecclīasticos: ondēs q̄ pmat' in christo nec ab aliquo appetēdus ē nō habēte: nec alteri inuidendus ē habēte: nec alteri inuidēdus ē habēti: q̄ pncipes mūdi iō sunt vt dominēt minoribus suis: et eos seruituti subijciant et expolient: et vsq; ad mortē eis vtantur ad suam vtilitatē et gl'am. Principes aūt eccl'e fiūt vt seruiant minoribus suis: et ministrent eis quecunq; acceperunt a christo: vt suas vtilitates negligant et illorū pcurent: et mori nō recusent, p salute inferiorū. Primatum ē ecclesie cōcupiscere neq; iustū est neq; vtile. Nullus sapiēs vult vltro se subijcere seruituti et piculo tali: vt det rōnem, p omni ecclesia: nisi forte qui nō timet dei iudiciū abutens pmatu suo ecclīastico secularit̄: ita vt cōuertat illū in secularē. HIE. Deniq; sui, pponit exēplū vt si dicta puipēderēt erubescerēt ad opa. vñ subdit: Sicut filius ho. non. ve. mini. sed ministrare. ORI. Nā et si angeli et martha ministrauerūt ei: tm non iō venit vt ministret sed vt ministret: et tantū creuit ministrās: vt impleret q̄d seq̄t̄ Et daret aiam suā redēptionē, p multis. s. q̄ crediderunt in eū: daret inquā in mortē. Sz qm̄ solus erat inter mortuos liber et fortior oī potestate mortis: oēs seq̄ se volentes liberauit a morte. Ecclesiarū ergo pncipes imitari debent christū accessibilē. et mulierib' loquētē: et pueris manus imponentē: et discipulis pedes lauantē vt ipsi siliter faciāt fratrib'. Nos aūt tales sumus vt etiā pncipū mūdi excedere videamur supbiā: vel nō intelligētes et obtemnentes mandatū christi: et querim' sicut reges acies pcedentes: et terribiles nos et excessu difficiles maxime pauperib' exhibemus: nullā affabilitatē habētes: vel hīc ad nos pmittētes. CHRY. in ho. Quātūcūq; ergo tu humiliatus fueris: nō poteris tātū descēdere q̄tū dñs tu'.

Et egredientibus illis ab hierico secuta ē eū turba multa. Et ecce duo ceci sedentes secus viam: audierūt quia iesus transiret: et clamauerūt dicentes: Dñe miserere nr̄i fili dauid. Turba aūt increpabat eos vt tacerent. At illi magis clamabāt dicētes: Dñe miserere nostri fili dauid. Et stetit iesus et vocauit eos et ait: Quid vultis vt faciaz vobis? Dicunt illi: Dñe vt apiātur oculi nostri. Miserē aūt eorū iesus tetigit oculos eorū. Et prestitum viderunt: et secuti sunt eum.

CHRY. sup matth. Sicut testimoniū studiosi agricole ē messis fecūda: ita assiduī doctoris ē pdicādo ecclesia plena. vñ et h dr̄: Et egre. il. ab hieri. secu. ē eū tur. multa. Neminē labor itineris ipediuit: q̄ amor spiritalis fatigationē nō sentit. Neminē passionū suarū recordatio retraxit: q̄ ingrediebant in possessionē regni celestis. Nere. n. non hz sup terrā q̄d amet: q̄ bonū celeste in vitate gustauerit. Opportune aūt oblati sūt aī faciē christi duo ceci: vt aptis oculis q̄si testes vtutis ascenderēt cū eo in hierusalē. vñ sequit: Et ecce duo ceci. hi currētiū strepitū audiebant et psonas nō videbāt: nihil solutū hntes de toto corpe nisi vocē. At iō q̄ pedibus eū seq̄ non poterāt: voce sequebant. vñ dr̄: Audi. q̄ iesus trās. et clama. dicētes: Dñe mise. nr̄i fili dauid. AVG. de cō. euā. Hoc aūt factum marcus cōmemorat: sz de vno ceco factū. Que ita soluitur qō. nā duorū cecorū quos matthe' interposuit: vnū fuisse in illa ciuitate famosissimū: ex h satis apparet q̄ et nomē eius et pēs eius marcus cōmemorauit. Barthimeus. n. timei filius ex aliq̄ magna felicitate deiectus nouissime fuit: q̄ non solū cecus: verū etiā mendic' sedebat. Hinc ē q̄ ipsū solū voluit pmemorare marc': cui' illuminatio tā clarā famā huic miraclo cōparauit: q̄ erat illius nota calamitas. Lucas vo q̄ nis oio codē mō fcm: tm in alio ceco intelligēd' est par cōmemorare miraculū Ille q̄ppe hoc factū dicit: cum appropinq̄ret hierico: aliq̄ cū egrederet ab hierico. Seq̄t: Tur. aūt increpabat eos vt tacerent. CHRY. sup matth. Videbant eni sordidas vestes: et non considerabāt prscie claritatē. Ecce fatua sapientia hominū: existimāt eni iniuriā pati magnos si a paupibus honorētur. Quis eni paup auius ē diuitē publice salutare? ORIGE. Vel silentiū nō cā honoris exigūt: sz q̄ acerbe a cecis audiunt q̄d negabant. s. dñm eē dauid filium. ORI. Vel qui crediderāt increpabāt eos: vt nō appellaret eū prēptibili noīe filiū dauid: sz poti' dicerēt Fili dei miserere nr̄i. HILA. Imitabant aūt magis vetiti quā cōpescebant: fides eni qm̄ vetat magis accendit. et iō in piculis secura ē: et in securitate piclitat. vñ seq̄t: At illi magis cla. dicē. Miser. no. fili dauid. Primo eni clamabant: q̄ ceci erant. Secūdo magis clamabāt: q̄ vetabant ad lumē accedē. CHRY. in ho. Christ' aūt pmittebat eos vetari: vt plus eorū desideriū appareret. Hinc aūt disce: qm̄ si abiecti fuerimus cū studio accedentes ad deū: p nosipsos assequmur q̄d petimus. Seq̄t: Et ste. ie. et vo. eos et ait: Quid vul. vt fa. vo. HIE. Ideo aūt stetit iesus: q̄ ceci quo pgerēt ignorabāt. Multe fouee erāt in hierico: multe rupes: et prerupta in, pfūdū vergētia: iccirco dñs stat: vt venire possint. ORI. Vel iesus nō ptrā sit: sed stat: vt stāte eo nō transfluat bnficiū: sz q̄si de fonte stante misericordia defluat vsq; ad eos. HIE. Vocari aūt iubet ne turbe, phibeāt: et interrogat q̄d velint: vt ex rōnsione eorū manifesta debilitas appareat: et vtus ex remedio cognoscatur. CHRY. sup mattheum: Vel interrogabat, pter fidē: vt dū ceci christū filiū dei pfitent: pfundantur videtes qui cum tm hoiem putant. Dñm quidez christum vocauerāt: et verū dixerāt. Sed dicētes filium dauid: dissipabant q̄d bene cōfessi sūt: nam abusiue et homines dñi dicunt: vere aūt nemo dñs nisi deus. Cum ē dicūt: Dñe fili dauid: abusiue christū fm hoiez honorāt Si autem solūmodo dñm dicerēt: dcitatē pfiterent. ideo interrogat: Quid vultis? Tūc illi iam non dixerūt: Dñe fili dauid: sed tm dñe. Sequit eni: dicunt illi: Dñe vt aperiātur oculi nostri. Filius eni dauid cecos illuminare nō potest. Quādiu ergo dixerunt: Dñe fili dauid: suspensa est sanitas. Mox autem vt dixerūt domine: infusa est sanitas. Sequitur enim: Miser. aūt eorum iesus teri. oculo. et pse. vide. Tetigit aūt vt homo carnaliter: sanauit vt deus. HIE. Prestat eni artifex q̄d nā non dederat: aut certe q̄d debilitas tulerat misericordia donat. CHRY. in homilia. hi autem sicut ante donationem fuerunt perseuerantes: ita et post donationem non fuerunt ingrati.

CHRY. sup matth. Bonũ enim manus obtulerũt xpo sanati. Sequit enim: Et secuti sũt eũ. Hoc enim deus a te requirit fm pphetã: sollicitũ te ambulare cũ dño deo tuo.
HIE. Qui ꝗ in hierico cõtracti sedebãt ⁊ clamare tm̃ nouerat: postea sequũt iesũ: non tã pedibus q̃ virtutib̃.
RABA. Hierico aũt q̃ interptat luna: defectũ nr̃e mutabilitatis significat. ORI. Mystice aũt hierico intelligitur mũdus in q̃ christ̃ descẽdit. Qui aũt sũt in hierico exire nesciũt de sapia mũdi: nisi viderit nõ solũ iesũ exeuntẽ de hierico: ſz etiã discipulos eius. Hoc ergo videntes: secute sũt eũ turbe multe: mundũ ⁊ mũdana oia pretẽnentes: vt xpo duce ascẽdãt in hierlm̃ celestẽ. Duos cecos possumus dicere iudã ⁊ israel: qui añ christi aduẽtũ ceci fuerunt: q: nõ videbãt verbũ verũ qõ erat in lege ⁊ pphetis: tm̃ sedẽtes secus viam legis ⁊ pphax: ⁊ fm carnẽ tm̃ intelligentes: clamabãt tm̃ ad eũ q̃ factus ẽ ex semine dauid fm carnẽ. HIE. Uel duos cecos plerq̃ phariseos ⁊ saduceos intelligũt. Uel alit: Duo ceci sedentes iuxta viam: significat de vtroq̃ ppl'o quosdã iã coherẽtes p fidẽ dispensationi tpali: fm quã christus via ẽ: ⁊ desiderantes illuminari. i. alicꝗd de verbi eternitate intelligẽ: qõ transeunte dño ipetrare cupiebãt. i. per meritũ fidei qua credit filius dei ⁊ natus hõ ⁊ passus ꝓpter nos. ꝑ hanc enim dispensationẽ q̃si transit iesus: q: actio tpalis ẽ. oportebat aũt vt tãtũ clamarẽt: donec resistẽtis sibi turbe strepitũ vincerẽt. i. tam pseuerando aũum intenderẽt orando atq̃ pulsando quousq̃ ꝓsuetudinẽ desideriox carnaliũ q̃ tanq̃ turba obstrepit cognitiõi lucẽ veritatis eterne videre conãti: vel ipsã hoiuz carnaliũ turbã studia spiritalia impedientẽ fortissima intentiõe superarẽt. AVG. de verbis dñi: Bonos enim christianos volẽtes facere prece pta dei: christiani mali ⁊ tepidi ꝓhibent: clamãt tm̃ illi nõ deficientes. cũ enim quisq̃ christian' ceperit bñ viuere: mũdũq̃ ꝓtẽnere: in ipsa sui volũtate patit rephensores frigidos christianos: ſz si pseuerauerint ipsi iã obsequẽt q̃ añ ꝓhibebãt. AVG. de. q. euã. Itaq̃ audiẽs iesus q: pulsanti aperiet: stans eos tangit ⁊ illuminat. q: enim fides incarnationis tpalis ad eterna intelligẽda nos ꝓparat: trãsẽte iesu admoniti sũt vt illuminarẽt: ⁊ ab eo stante illuminati sũt: tpalia enim transeunt: eterna stant. CHRY. sup matth. Quidã interptant duos cecos gentiles: vnus ex cham: ali' ex iapher: q̃ secus viã sedebãt. i. iuxta veritatẽ ꝓuersabant: ſz veritatẽ inuenire non poterãt: vel fm rõnem vbi ꝓsistentes: q: noticiã vbi nondũ acceperant.
RABA. Agnita aũt fama nois christi pticipes ei' fieri querebãt: ꝗdicebãt multi. ꝑmo iudei vt in actib' legimus. deinde etiã gentiles psecutiõe instabant: nec tũ eos q̃ erãt ad vitã ordinati: salute ꝑuare valebãt. CHRY. sup matth. Cõsequent aũt gentiũ oculos mẽtis tetigit iesus: dans eis grãm spũsci: que illuminate secute sũt eum opibus bonis. ORI. Et nos ergo sedentes iuxta scripturarũ viã: ⁊ intelligentes in q̃bus ceci sum': si ex affectu petierimus: tanget oculos aiax nr̃arum: ⁊ recedet a mẽtibus nr̃is tenebra ignorãtie: vt eum in scie lumine sequamur q̃ dedit nobis posse videre: ꝓpter nihil aliud: nisi vt eum sequamur.

CA. XXI.

Et cum appropinquasset hierosolymis: ⁊ venissent betphage ad montez oliueti: tunc iesus misit duos discipulos dicens eis: Ite in castellum quod cõtra vos est: ⁊ statim inuenietis asinam alligatã ⁊ pullum cum ea: soluite ⁊ adducite mihi. Et siquis vobis aliquid dixerit dicite: quia dñs his opus habet: ⁊ cõfestim dimittet eos. Hoc autem factum est: vt adimpleretur quod dictum est per ꝓphetam dicentẽ: Dici te filie syon: ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinã: ⁊ pullũ filium subiugalis. Euntes aũt discipuli fecerunt sicut precepit illis iesus. Et adduxerunt asinam ⁊ pullum: ⁊ imposuerunt super eos vestimenta sua: ⁊ eum desuper sedere fecerunt. Plurima aũt turba strauerunt vestimẽta sua in via: Alij autem cedebãt ramos de arboribus: ⁊ sternebant in via. Turbe aũt que precedebant ⁊ que sequebant: clamabant dicẽtes: Osanna filio dauid: benedicius qui venit in nomine domini osanna in excelsis.

CREMI. Narrauit supius euangelista dñm egressum a galilea ⁊ cepisse ascendere hierosolymã. Postq̃ ꝗ narrauit quid in via gesserit in incepta intentione pseuerans dicit: Et cũ appropiquasset hierosoly. ⁊ ve. betpha. Betphage viculus fuit sacerdotũ: situs i latere montis oliueti: distans vno miliario a hierusalẽ. sacerdotes enim qui p certos dies in tẽplo de seruiebãt cõpleto officio vici sue: illic diuertebant ad manendũ. similit ⁊ illi q̃ accipiebant officiũ illuc diuertebant q: ꝓceptũ fuit in lege: vt nullus. diebus sabbatorũ plus q̃ mille passus incederet. ORI. Unde ⁊ interptat betphage maxillarũ domus qm̃ maxilla ꝓpria erat pars sacerdotũ in lege. Sequit: Tũc iesus misit duos discipulos. CHRY. sup matth. Non dixit discipulis dicatis: Dñs tuus his op' hz: vel dñs vester: vt intelligant q: ipse sit solus dñs: nõ solũ aialiũ ſz oiuz hominũ: nã ⁊ peccatores ꝓdutione quidem sui sũt: volũtate aũt sua diaboli. CHRY. in ho. Neq̃ paruũ enim existimes qõ factũ ẽ: q̃s enim suasit dñis iumentox nõ velle ꝗdicere: volentes silere ⁊ ꝓcedere: ⁊ in hoc discipulos erudit qm̃ poterat ⁊ iudeos ꝓhibere: ſz noluit: ſz ⁊ docet vt qõcũq̃ petitũ fuerit darẽt. si enim q̃ ignorabant christũ: ita cõcesserunt: multomagis discipulos ꝓuenit oibus dare: qõ aũt dr̃: Et cõfestim dimittet eos. CHRY. sup mat. Intelligendũ ẽ q̃ aial postq̃ ingressũ est in hierl'z ad dñz suũ remissũ ẽ a xpo. GLO. Uel dñs iumẽtox cõfestim dimittet eos in dñi seruitio mancipandos. Adhibet aũt huic facto ꝓphete testimoniũ: vt appareat dñm oia que de ipso scripta erãt ipleſse: sed inuidia cecatos scribas ⁊ phariseos ea q̃ ipsi legebãt intelligere noluisse. ⁊ iõ sequit: Hoc aũt totũ factũ ẽ vt adim. qõ di. ẽ ꝑ ꝓphe. s. ꝯzachariã.
CHRY. sup matth. Sciẽs enim ꝓpheta maliciã iudeorũ q: ꝗdicturi erãt christo ascẽdenti in tẽplũ ꝑmonuit vt ꝑ hoc signũ cogscerẽt regẽ suũ dicẽtẽ: Dicite filie syon.
RABA. Filia syon historialit dr̃ hierlm̃ ciuitas: q̃ sita ẽ in mõte syon. mystice aũt ẽ eccl'a fideliũ ptinẽs añ supnã hierlm̃. CHRY. sup matth. Ecce: oñdẽtis vbuz. i. nõ carnali aspectu: ſz spiritali intellectu opa virtutũ eius aspicite. Añ tpa q̃dẽ multi dicebãt Ecce: vt oñderẽt q: ille de q̃ loq̃bat añq̃ nascẽt iã erat Rex tuus. Cũ ꝗ viderit eũ nolite dicẽ: Nõ habem' regẽ nisi cesarẽ. Uenit tibi. Si itellexeris vt saluet te: si nõ intellexeris: venit ꝗ te. Mansuet'. Nõ vt ꝓpt potentiã timẽt: ſz vt ꝓpt mãsuetudinez amaret. vñ non sedet in curru aureo pciosa purpura fulgens: nec ascẽdit sup feruidũ equũ discordie amatorẽ ⁊ litis: ſz sup asinã trãqllitat ⁊ pacis amicã. vñ sequit: Sedẽs sup asi. ⁊ pul. fi. subiu. AVG. de cõ. euã. In hoc aũt testimonio ꝓphetico aliqn̄ diuersa ẽ euãgelistax locutio ꝗ enim matthe' sic adhibet vt asinã dicat ꝓmemorasse ꝓphetã: nõ aũt ita se hz vel qõ ioãnes intponit: vel codices eccl'iastice intpretatiõis. lxx. Cuius rei cã mihi vr̃ q̃ matthe' hebrea lingua phibet euãgeliũ ꝓscripsisse. Manifestũ ẽ aũt intpretationẽ illã q̃ dr̃. lxx. in nõnullis aliter se habere q̃ inueniũt in hebreo: q̃ eã liguã nouerũt: ⁊ qui interpretati sunt singuli eosdem libros hebreos. Huius aũt distãtie causa si querat nihil ꝓbabilius estimo q̃ eos lxx. illo spũ interpretatos: quo ⁊ illa q̃ intpretabãt dicta

fuerāt: qō ex ipsa eorū mirabili que p̄dicat p̄sensione fir
matū est: ḡ ⁊ ipsi nōnulla i eloquio variando ⁊ a volūta
te dei cuius vba erant nō credēdo nihil aliud demōstra
re voluerūt: q̄ hoc ipsū in euangelistarū p̄cordia q̄dam
diuersitate narrat: qua nobis ondit nō ē mendaciū sicut
quisq̄ ita diuerso mō aliquid narret: vt ab eius volūtate
cui p̄sentiēdū est nō recedat quod noscere in morib̄ vtile
est ꝓpter cauenda mendacia: ⁊ ipsi fidei ne putemus q̄si
cōsecratis sonis ita muniri veritatē tanq̄ de nobis quē
admodū ipsam rē: sic vba que ꝓpter illū sūt dicēda cō
mendet: cū potius ita res sermonib̄ pferat: vt ūstos oino
quererc nō oberem̄: si rem sine his nosse possem̄: sicut
illā nouit deus ⁊ in eo angeli eius. Seqūt: Eun. aūt disci.
fe. si. p̄ce. al iesus: ⁊ adduxerūt asi. ⁊ pul. Ceteri aūt euan
gelīste de asina tacent. nō deberet aūt pmouē lectorē nec
si mattheus de pullo tacuisset sicut illi de asina tacuerūt
q̄tomin̄ moueri oportēt: quia vn̄ ita cōmemorauit asi
naz de qua ceteri tacuerūt: vt tñ pullū nō taceret de quo
illi dixerūt. vbi eni vtrūq̄ pōt intelligi factū nulla repu
gnantia est. nec si alius aliud cōmemoraret: q̄to minus
vbi vnus vnū: alius vtrūq̄. Seqūtur: Et impo. super eos
vesti sua ⁊ eū desup se. fe. HIE. Sed videt q̄ sup vtrū
q̄z aial in paruo itineris spatio dñs sedere nequiuerit. ḡ
cum historia aut ipossibilitatē habeat aut turpitudinem:
ad altiora transmittimur. i. ad mysticū sensū. REMI.
Iz potuerit fieri vt super vtrunq̄z animal dñs sederit.
CHRY. in ho. Mihi aūt videt q̄ non ꝓpt̄ mysterium
solū sup asinā sedit: sed ⁊ mensurā nobis sapie tribuens
demōstrat. s. q̄ nō sup equos ferri necesse ē: sz sufficit asi
no vti: ⁊ eo q̄ necessitati ē esse ꝓtētum. Interroga aūt iu
deos quis rex sup asinā delatus intrauit hierosolymaz:
sz nō vtiq̄z aliū habēt diceret: nisi istū solū. HIE. Tur
be ḡ que egresse fuerāt de hierico ⁊ secute saluatorē: sup
posuerūt vestimēta sua ⁊ strauerunt viā ramis arborū.
⁊ iō seqūtur: Plu. aūt tur. stra. vesti. sua i via. pedib̄ asini.
nec ubi offēdat in lapidē. nec calcet spinā: nec labat in fo
ueam. Sequit: Alij aūt cede. ra. de arbo. ⁊ ster. in via. de
arboribus. s. fructiferis q̄bus mons oliueti consitus ē.
Cūq̄z ope cūcta fecissent: vocis q̄z tribuūt testimonū. vñ
sequit: Turbe aūt que p̄cede. ⁊ seque. cla. di. Osan. fi. da.
Quid aūt significet osanna: nūc pstringā breuit. In cente
simo. xvij. psalmo qui manifeste de aduentu saluatoris
scriptus ē inter cetera hoc q̄z legimus: O dñe saluz me
fac: o dñe bñ psperare. Bñdictus qui ventur̄ es in noie
dñi. Pro eo q̄ō in lxx habet interpretib̄: O dñe saluz
me fac: in hebreo legimus: Anna adonaj osi anna. Q̄ō
manifestius est interpretat̄ Symmachus dicēs: Obse
ro dñe saluū mē fac. Nemo ergo putet ex duob̄ vbis
greco. s. ⁊ hebreo sermonē esse cōpositū: sed totū hebrai
cum ē. REMI. Et ē cōpositū ex integro corrupto. Osi
eni latine dr̄ salua siue saluifica: Anna vero apud illos in
terjectio ē obsecrantis. nā sicut apud illos ab obsecrante
dr̄ osanna: sic apud latinos dr̄ heu. HIE. Significauit
eni q̄ aduentus christi salus mūdi sit. vn̄ sequit: Bñdict̄
qui venit in noie dñi. Saluator quoq̄z idip̄z in euāgelio
cōprobante: Ego inquit veni in noie p̄tis mei. REMI.
Quia. s. in oibus bonis opibus non iuā: sz p̄tis gloriaz
quesiuit. GLO. Et est sensus: Bñdictus. i. gliosus sit:
Qui venit. i. incarnatus est. In noie dñi. i. patris eū glori
ficando. Iterū repetunt: Osanna. i. salua obsecro. ⁊ deter
minat vbi se vellent saluari. In altissimis. i. in celestibus:
nō terrenis. vel per hoc q̄ō iungit Osanna. i. salus in ex
celsis: pspicue onditur q̄ aduentus christi nō tm̄ homis
salus sed totius mūdi sit: terrena iūgens celestib̄. HIE.
Vel humanā q̄dem christi dispēsationē laudant in eo q̄
dicebant: Osanna filio dauid: bñdictus qui venit in noie
dñi. Restitutionez aūt eius in sancta: in eo q̄ dicebant:
Osanna in excelsis. CHRY. Osanna etiā q̄dā interp̄
tanē glīaz: alij vero redēptionez. Nam ⁊ glīa illi debet: ⁊
redēptio illi ꝓuenit q̄ oēs redemit. HILA. Laudatio
nis eni verba redēptionis in eo exprimunt ptatem: filium
aūt dauid nuncupāt in quo agnoscerēt eterni regni here
ditatem. CHRY. Nunq̄ aūt antea dñs sibi adhibuit
ministeria iumētorū nec ramorū virētia circa se ornamē
ta ꝓtituit: nisi mō q̄n hierl̄z vt pateret ascēdit. Excitauit
eni vidētes vt facerēt quod ꝓus volebant: ergo potestas
eis data est: nō mutata volūtas. HIE. Mystice aūt ap
propinquat dñs hierosolymis egrediēs de hierico: tur
bis inde eductis q̄plurimis: q̄ magn̄ magnis ditatus
mentibus salute credentū rediēs: ingredi cupit vrbē pa
cis ⁊ locū visionis dei. Et venit betphage. i. ad domum
maxillarū ⁊ p̄fessionis portabat typū ⁊ erat situs in mon
te oliueti vbi est lumē scie laborū ⁊ dolorū reqes. Per ca
stellū eni quod cōtra aplos erat mundus iste designat: ꝗ
aplos eni erat nec lumē doctrinarū volebat accipe. RE
MI. Dñs ḡ de monte oliueti discipl̄os misit: q̄ de pmitiua
eccl̄a p̄dicatores in mundū direxit. Duos q̄ppe mi
sit ꝓpt̄ duos ordines p̄dicatorū quos manifestat aplus
dicens: Qui operatus est petro in apostolatū circūcisionis
operatus est ⁊ mihi inter gētes: siue q̄ duo sūt p̄cepta cha
ritatis: siue ꝓpt̄ duo testamēta: siue ꝓpt̄ litterā ⁊ spiritū.
HIE. Siue ꝓpt̄ theoricā ⁊ practicā. i. scientiā ⁊ opa.
Asina aūt ista q̄ subiugalis fuit ⁊ edomita ⁊ iugū legis
traxerat synagoga intelligit. Pullus asine lasciu̇ ⁊ liber
gentiū ꝓ pl̄s: Judea eni fm deū mater est gentiū. RAB.
Unde mattheus solus q̄ iudeis euangeliū scripsit asinaz
dño refert adductā: vt eidē etiam genti hebree si penitear
nō desperandā monstret eē salutē. CHRY. sup matth.
Propt̄ quasdā aūt similitudines aialibus assimilati sunt
homies dei filium nō cognoscētes. Est eni animal imun
dum ⁊ pre ceteris pene iumētis magis irrōnabile ⁊ stul
tum ⁊ infirmū ⁊ ignobile ⁊ oneriferū. Sic fuerunt homies
ante christi aduentū: passionib̄ diuersis imundi: irratio
nabiles verbi ratione carētes: stulti ꝓpter dei ꝓtemptū:
infirmi fm animā: ignobiles q̄z oblīti generatiōis celestis
facti fuerant serui passionū ⁊ demonū: oneriferi q̄z suf
ferebant sarcinā errorū a demonib̄ vel phariseis ipōsi
tam. Ligata aūt erat asina. i. diabolici errōris vinculo i
pedita: vt non haberet libertatē eūdi quo vellet: nā anīq̄
peccemus: liberū habemus arbitriū sequi volūtatē dia
boli an non. Q̄ si semel peccantes obligauerimus nos
opibus eius: tam nostra virtute euadere nō possum̄: sz
sicut nauis fracto gubernaculo illuc ducit. vbi tempestas
voluerit: sic ⁊ homo diuine auxilio gratie pdito per pec
catum nō quod vult agit: sz quod diabolus vult. Et nisi
deus valida manu misericordie sue soluerit eū: vsq̄z ad
mortē in peccatorū suorū vinculis pmanebit. ⁊ iō dicit di
scipulis: Soluite. s. per doctrinā vestrā ⁊ p miracula ve
stra: quia omnes iudei ⁊ gentes p aplos sunt liberan. Et
adducite mihi. i. ad glīam meam illos cōuertite. ORI.
Unde ⁊ ascendēs in celum iussit discipulis suis vt solue
rent peccatores dans eis spm̄ scm̄. Absoluti aūt ⁊ pficiē
tes ⁊ nutriti verbi dininitate digni habentur remitti, in lo
cum ex quo erant assūpti non iā ad opa pōra sed vt pre
dicarent eis filiū dei. ⁊ hoc ē q̄ō significat dicens: Et cō
festim di. eos. HILA. Uel p asinaz ⁊ pullū duplex vo
catio ex gentib̄ ondit̄ur. Erant eni samaritani sub q̄dam
obseruantie sue cōsuetudine fm mentes: q̄. s. significāt p
asinā. Erant etiā indomite gentes ⁊ feroces: qui. s. signifi
cantur per pullū. Igit̄ duo mittunt vt soluant ligatos er
rōris vinculis p philippū eni samaria credidit. p petrū
cornelius christo tanq̄ p mitte gentiū adductus ē. RE
MI. Sicut aūt tūc dictū, ē aplis: Siquis vobis aliq̄d di
xerit: dicite q̄z dñs his opus habet: sicut nunc p̄dicator
bus est p̄ceptū vt si aliquid aduersitatis obstiterit a p
dicando nō cessarent. HIE. Uestis aūt apostolica que
iumento supponit: vel doctrina virtutū vl discretio scri
pturaruz intelligi potest: siue ecclesiastico dogmatum
veritates

Ca. XXI.

veritates quib' nisi aia instructa fuerit ⁊ ornata: sessorez hic dñm nõ meret. REMI. Dominus aũt sup asellũ sedens hierosolymã tẽdit: qz psidens sancte ecclesie vel aie fideli ⁊ eã i hoc seculo regit ⁊ post hãc vitã ad visionẽ celestis patrie ĩtroducit. Apostoli aũt ⁊ ceteri doctores vestimẽta posuerũt sup asinã: qz gloriã quã acceperũt a christo gẽtibus dederũt. Turba aũt vestimẽta sternebat i via qz credẽtes ex circũcisiõe grãz quã habebãt ex lege contẽnebãt. Ramos aũt de arboribus pcidebãt: qz ex ppbetis acceperũt exẽpla de christo: quasi de arboribus virẽtibus. Uel turba que vestimenta strauit in via: significat martyres que vestimẽta sua i. corpora que tegumẽta sũt aiarũ p christo ad martyriũ tradiderũt. Uel significãtur illi q̃ corpora sua p abstinẽtiã domãt. Illi aũt ramos arborũ pcidũt qui dicta ⁊ exempla sanctorũ patrũ querunt ad suã vel filiorũ salutẽ. HIERO. Qõ aũt ait: Turbe aũt que pcedebãt ⁊ que sequebant. vtrũq; populũ ostendit ⁊ qui ante euãgeliũ ⁊ qui post euangeliũ dño credide rũt: cõsona iesum cõfessionis voce laudare. CHRY. sup matth. Et illi quidẽ ppbetãtes de christo vẽturo clamauerũt: hi aũt laudãtes clamãt ò aduẽtu xpi adipleto.

Et cũ intrasset hierosolymã: cõmota ẽ vniuersa ciuitas dicẽs: Quis est hic? Populi aũt dicebãt: Hic ẽ iesus propheta a nazaret galilee. Et itrauit in tẽplum dei: ⁊ eiciebat oẽs vendentes ⁊ emẽtes in templo: ⁊ mensas nummulariorũ ⁊ cathedras vendẽtium columbas euertit. ⁊ dicit eis: Scriptũ ẽ: domus mea domus orationis vocabit: vos aũt fecistis illam spelunca latronũ. Et accesserunt ad eum ceci ⁊ claudi in tẽplo: ⁊ sanauit eos. Uidẽtes aũt principes sacerdotũ ⁊ scribe mirabilia que fecit: ⁊ pueros clamantes in tẽplo ⁊ dicentes: osãna filio dauid: indignati sunt ⁊ dixerũt ei: Audis qd ista dicũt? Jesus aũt dixit eis: Utiq; Nunq; legistis: qz ea ore ifantiũ ⁊ lactẽtiũ pfecisti laudẽ?

HIERO. Introeunte iesu cũ turba tota hierosolymorũ ciuitas cõmouet: mirãs frequentiã: nesciẽs virtutẽ. vñ dicit: Et cũ itras. hieroso. ꝓmo. ẽ vni. ciui. di. Quis est hic? CHRY. sup matth. Merito aũt ꝓmouebant videntes rẽ mirabilẽ: hõ laudabat q̃si deus: sed deus laudabat in homine. Puto aũt q̃ nec ipi qui laudabãt sciebãt q̃d laudabãt: sed spiritus subito ingressus in eos veritatis vba fundebãt. ORIGE. Sz ⁊ qñ intrauit iesus hierosolymã verã admirãtes vrtutes celestes dicebant: Quis ẽ iste rex glorie? HIERO. Alijs autem vel ambigentibus vel interrogãtibus nisi plebecula ꝓfitet. vnde sequit: Populi aũt dicebãt: Hic ẽ iesus ppheta a naçareth galilee. A minoribus incipiũt vt ad maiora pueniãt. ppbetã. n. dicũt quẽ moyses sui similẽ dixerat eẽ vẽtuꝝ. A naçareth aũt galilee: qz ibi educatus fuerat: vt flos campi nutriretur in flore virtutũ. RABA. Notãdũ aũt q̃ hic introitus eius in hierusalẽ fuit ante quinq; dies pasche. Narrat. n. ioannes q̃ ante sex dies pasche venerit in bethania ⁊ in crastinũ asino sedẽs: venit i hierusalẽ: vbi notãda ẽ cõcordia nõ solũ in rebus sed ẽt in tẽporibus veteris ⁊ noui testamẽti. Decima enim die mensis primi agnus qui in pascha ĩmolaret: domũ ĩtroduci iussus est: qz ⁊ dñs decima die eiusdẽ mensis: hoc ẽ ante quinq; dies pasche ciuitatẽ in qua pateret erat ingressurus. Sequit: Et intrauit iesus in templũ dei. CHRY. sup matth. Hoc erat ppriũ boni filij vt ad domũ curreret patris ⁊ illi honorẽ redderet: ⁊ tu imitator christi factus cũ ingressus fueris in aliquã ciuitatẽ primo ad ecclesiam curras. hoc ẽt erat boni medici vt ingressus ad infirmã ciuitatẽ saluãdam: primum ad originẽ passiõis intẽderet: nã sicut de tẽplo oẽ bonũ egredit: ita de tẽplo oẽ malũ pcedit. si. n. sacerdotiũ integꝝ fuerit: tota ecclia florebit: si aũt corruptũ fuerit tota fides marcida ẽ. sicut. n. cũ videris arborẽ pallẽtibus folijs: intelligis qz vitiũ hz in radice: sic cũ videris populum indisciplinatũ: sine dubio cognosce qz sacerdotiũ eius non ẽ sanũ. Sequit: Et eijciebat oẽs vendẽtes ⁊ ementes. HIE. Sciẽdum quidẽ est q̃ iuxta mandata legis in venerabili toto orbe templo dñi: ⁊ de cunctis pene regiõibus iudeorũ illuc populo cõfluente: innumerabiles ĩmolabantur hostie maxime festis diebus: taurorũ: arietũ: hircorũ pauperũ ne absq; sacrificio eẽnt pullos colũbarũ ⁊ turtures offerẽtũ. Accidebat aũt vt q̃ de lõge venerãt victimas nõ haberẽt: excogitauerũt igit sacerdotes quõ prẽdã de populo facerẽt: ⁊ oia aialia q̃bus opus erat ad sacrificia venderent: ⁊ vt venderẽt non habentibus: ⁊ vt ipi rursus empta susciperẽt hãc ergo strophã i. fraudẽ se in diuersa vertentẽ crebro veniẽtiũ iopia dissipabat: q̃ indigebãt sumptibus ⁊ nõ solũ hostias nõ habebant: sed nec vnde emerẽt. Posuerũt itaq; nummularios q̃ mutuã sub cautione darẽt pecuniã: sz qz erat lege preceptũ vt nemo vsuras acciperet: ⁊ pdesse nõ poterat pecunia fenerata que cõmodi nihil haberet ⁊ interdũ pderet sortẽ excogitauerũt ⁊ aliã thechuyn. i. artẽ vt p nummularijs collibistas facerẽt. Huius verbi ppriẽtatẽ latina lingua nõ exprimit Colliba dicunt apud illos: que nos appellam' tragemata vl' vilia munuscula: verbi grã: frixi ciceris vuarũq; passarũ: ⁊ poma diuersi generis. Igit qz vsuras accipere nõ poterãt: collibiste p vsuris accipiebãt varias spẽs: vt q̃ in nummo nõ licebãt: in his rebus exigerẽt que nummis coemuntur: quasi nõ hocq; eçechiel prẽdicauerit dicẽs Usurã ⁊ iupabundãtiã nõ accipietis. Jstiusmodi dñs cernens in domo patris negociationẽ seu latrociniũ ardore spũs cõcitatus tantã hominũ multitudinẽ eiecit de tẽplo

ORIG. In quo nõ debẽt vendere ⁊ emere: sed orationibus tm vacare q̃ congregant quasi in domo orationis. vñ sequit: Et dicit eis: Scriptũ ẽ. s. in esaia: Domus mea domus orationis vocabit. AVG. in regula: Nemo ergo in oratorio aliquid agat nisi ad qõ factũ ẽ: vnde ⁊ nomẽ accepit. Sequit: Uos aũt fecistis illã speluncam latronum.

HIE. Latro enim ẽ ⁊ tẽplũ dei in latronũ cõuertit spelunca q̃ lucra de religiõe sectat. Mihi aũt inter oia signa que fecit dñs: hoc videt eẽ mirabilius q̃ vnus homo: ⁊ illo tpe contẽptibilis: intantũ vt postea crucifigerẽt. Scribis ⁊ pharisei ꝓtra se seuiẽtibus ⁊ videntibus lucra sua destrui potuerit ad vnius flagelli vbera tantã cijcere multitudinẽ. Igneũ enim quiddã atq; sidereũ radiabat ex oculis eius: ⁊ diuinitatis maiestas lucebat in facie. AVG. de con. euã. Manifestũ aũt ẽ hoc nõ semel: sed iterũ a domino eẽ factũ: sz primũ cõmemoratũ ẽ a ioanne: hoc aũt vltimũ a ceteris tribus. CHRY. in ho. Jn quo maior ẽ accusacio iudeorũ qm cũ bis hoc idẽ fecisset: morabantur tñ in sua dementia. ORIGE. Mystice aũt tẽplũ dei est ecclesia christi. Sũt aũt multi i ea nõ sicut decet viuentes spiritaliter: sed fm carnẽ militãt: qui domũ orationis de lapidibus viuis ꝓstructã faciũt spelunca eẽ latronũ actib' suis. Si aũt oportet tres spẽs eiectas a templo cautius exponere: possumus dicere: Quicũq; in populo christiano ad nihil aliud vacãt nisi circa emptiões ⁊ vẽditiones rarius aũt in orationibus pmanẽt vel in alijs actibus rectis ipi sũt vendentes ⁊ emẽtes in tẽplo dei. Diaconi qui non bene tractant ecclarũ pecunias ⁊ diuites fiunt de reb' pauperũ: ipi sũt nummularij: pecuniarũ mensas habẽtes quas christus euertit. q̃ aũt mensis ecclesiasticarũ pecuniarum diaconi pfunt: docemur in actibus apostolorũ. Epi autẽ qui tradũt ecclesias q̃bus nõ oportet: ipi sunt qui vendũt colũbas. i. grãz spũsancti: quorũ cathedras christus euertit. HILA. Juxta simplicẽ enim intelligentiaz colũbe nõ erat in cathedris: sed in caueis: nisi forte colũbarũ isti/tores sedebãt in cathedris qõ absurdũ ẽ. qz in cathedris

magistrorꝫ magis dignitas indicat q̃ ad nihilum redigit cũ mixta fuerit lucris. obserua etiã ꝓ auaritiã sacerdotũ altaria dei nũmularioꝝ mẽsas appellari. Qd autẽ de ecclesijs diximus: vnusquisq; de se intelligat. dicit enim apostolus: Vos estis templũ dei: nõ sit in domo pectoris vestri negociatio: nõ donorꝫ cupiditas: ne ingrediatur iesus iratus ⁊ rigidus ⁊ nõ aliter mũdet templũ suũ: nisi flagello adhibito: vt de spelũca latronũ domũ facit orationũ. ORIGE. Vel in scõo aduentu eijciet vel euertet quos inuenerit i templo dei idignos. CHRY. sup matth. Jõ etiã nummularioꝝ mensas euertit: qd̃ significat q̃ in templo dei nõ debent esse nummi nisi spiritales q̃ dei habẽt imaginẽ: nõ q̃ portãt imaginẽ terreni. Cathedras vendẽtiũ columbas euertit: loquẽs ipso facto q̃d faciũt i templo multe columbe venales: exquo vna colũba gratuita descendit i templũ corporis mei. Qd̃ aũt turbe vbis clamauerũt: domin' factis oñdit. vnde sequit: Et accesserũt ad eum ce. ⁊ clau. i tem. ⁊ sa. eos. ORIG. In templo enim dei. i. i ecclesia nõ sunt oẽs videntes neq; recte ambulantes: sed q̃ ex eis intelligunt: qꝫ nullius ẽ opus nisi christi vt sanent accedentes ad vbũ dei sanant. REMI. Qd̃ aũt i tẽplo sanant: significat q̃ homines nõ nisi in ecclesia sanari pñt cui data ẽ ptãs ligandi atq; soluendi. HIE. Nisi aũt mẽsas nummularioꝝ subuertisset: cathedrasq; colũbas vẽdentiuꝫ: ceci ⁊ claudi lucẽ ꝓstinã ⁊ cõcitus gradũ i tẽplo nõ meruissent recipere. CHRY. in ho. Principes autẽ sacerdotuꝫ neq; ita psuadebant: sed ex reliquis miraculis ⁊ pconũs puerorꝫ euꝫ extollentib' idignabant. vñ sequitur: Ui. autem pcin. sacer. HIE. Cum. n. manus nõ audeant i eus ingẽere sacerdotes im opera calumniant ⁊ testimoniuꝫ populi atq; puerorꝫ q̃ clamabãt: Osana filio dauid benedict' q̃ venit i nõie dñi. qd̃ videlꝫ hoc nõ dz nisi solo filio dei. Videãt q̃ ẽpi ⁊ quilibꝫ sancti hõines cũ q̃nto periculo dici sibi ista patiant. si vero dño cui hoc dicebat: qꝫ nondũ solida erat credentium fides pro crimine i pingit. CHRY. in ho. Sicut aũt colũna si modicũ obliquata fuerit accepto põdere amplius vadit in latus: sic ⁊ cor hominis cũ puersũ fuerit: si alicui' viri iusti opera videat vel audiat nõ pfirmat: sed magis ad inuidiã ꝓcitatur. Hoc mõ sacerdotes ꝓcitati sunt ꝓtra christũ dicẽtes: Audis q̃d isti dicũt? HIERO. Ex christi respõsio moderata fuit. Nõ dixit qd̃ scribe audire cupiebat bñ faciũt pueri: vt mihi testimoniũ phibeãt: nec rursũ errant pueri sũt: debetis etati ignoscere: sz pfert exẽplũ de octauo psalmo: vt tacẽte dño testimoniũ scripturaꝝ puerorꝫ dicta firmaret. vñ sequit: Jesus aũt dicit eis: Utiq; Nunq̃ legistis CHRY. sup matth. Tãq̃ si dicat: esto: mea culpa ẽ: qꝫ isti clamat. Nunq̃d mea culpa ẽ: qꝫ ante tot milia annorꝫ hoc futuꝝ ꝓpheta pdixit. Infãtes aũt ⁊ lactẽtes nec itelligere aliquẽ: nec laudare pñt. Dicunt q̃ infantes nõ etate sed simplicitate cordis: lactẽtes aũt qm̃ q̃si lactis suauitate: ita mirabiliũ delectatiõe excitati clamabãt. Lac. n. dz opus miraculorꝫ: qꝫ miracula nullũ laborẽ vidẽtibus exponũt: sed vidẽtes admiratione delectãt: ⁊ ad fidẽ molliẽt inuitãt. Panis aũt ẽ doctrina pfecte iusticie quã accipere nõ pñt nisi exercitati sẽsus circa res spiritales. CHRY. in ho. Hoc aũt ⁊ typus gẽtiũ erat ⁊ apostolis nõ pua ꝓlatio: vt. n. non angustarent qualiter ideo te existẽtes possent pdicare: preueniẽtes pueri eorꝫ eiecerũt timorez: qm̃ scilicet dabit eis sermonẽ qui hos fecit laudẽ cãtare. Hoc ẽt miraculũ significat q̃ christus conditor erat nature: qꝫ pueri significatiua loquebant ⁊ ꝓphetis cõsona: viri aũt insipientia ⁊ insania plena.

Et relictis illis abijt foras extra ciuitatem in bethaniam: ibiq; mansit. Mane aũt reuertentes i ciuitatẽ esurijt. Et videns fici arborẽ vnã secus viam venit ad eã: ⁊ nihil inuenit in ea nisi folia tm̃. ⁊ ait illi: Nunq̃ ex te fructus nascatur in sempiternuꝫ. Et arefacta ẽ cõtinuo ficulnea. Et videntes discipuli mirati sunt dicentes. Quõ continuo aruit? Respondẽs aũt iesus ait eis: Amen dico vobis si habueritis fidẽ ⁊ nõ hesitaueritis: nõ solum de ficulnea facietis: sed ⁊ si monti huic dixeritis tolle ⁊ iacta te in mare fiet. Et oia quecunq; petieritis i oratione credentes: accipietis.

CHRY. sup matth. Malũ hominẽ melius locũ dãdo pot aliquis vincere q̃ rñdendo: qꝫ malicia non instruitur sermonibus: sed excitat: ⁊ iõ dñs recedẽdo ꝓpescere studuit: quos rñdendo nõ ꝓpescuit. vñ dz: Et relic. il. abi. fo. extra ciui. i betha. HIERO. Hinc aũt intelligẽdũ ẽ q̃ dñs tante fuerit pauptatis ⁊ ita nulli adulat' sit: vt in vrbe maxima nullũ hospitẽ: nullã inuenerit mãsionẽ: sz in vico paulo apud laçaꝝ sororesq; eius habitaret. eorꝫ quippe vicus bethania ẽ. vñ sequit: Ibiq; mansit. CHRY. sup matth. Ut. s. ibi maneret corporaliter vbi ⁊ spiritaliter repausabat. nã sanctorꝫ virorꝫ ẽ q̃ nõ gaudẽt vbi epule large sunt: sed vbi sanctitas florez. HIE. Discussis aũt noctis tenebris: cũ in ciuitatẽ reuerterer dñs esurijt. vñ sequitur: Mane aũt reuer. in ci. esu. veritatẽ. s. humane carnis oñdens. CHRY. sup matth. Qñ enim cõcessit carni qd̃ ꝓpriũ erat pati: tũc demõstrat eius passionẽ. RABA. Nota aũt maiorez studiosi operatoris effectũ du dicitur mane reuertisse i ciuitatẽ vt predicaret: ⁊ vt aliquos deo patri acquireret. HIE. Dñs aũt passurus in populis ⁊ baiulaturus scandalu crucis: voluit discipulorꝫ animos signi anticipatiõe firmare. vñ sequit: Et vi. fici arbo. vna. ve. ad eam: ⁊ nihil inue. in ea nisi fo. tm̃. CHRY. in ho. Nõ pp hoc veniebat qꝫ esuriebat: sz pp discipulos: qꝫ. n. vbiq; bene faciebat: nullũ aũt puniebat: oportebat ⁊ punituris eius virtutis demõstrationẽ tribuere. Noluit aũt in hominibus hoc oñdere: sed in planta. HILA. Et in hoc quidẽ bonitatis dominice argumẽtũ reperimus. Nã vbi afferre voluit, pcurare p se salutis exemplũ virtuis sue ptãtem in humanis corporibus exercuit: spem futurorꝫ ⁊ aie salutez curis presentiũ egritudinũ cõmendans nunc vero vbi in cõtumaces formã seueritatis cõstituebat: futuri spẽm damno arboris indicauit. vnde sequitur Et ait illi: Nunq̃ ex te fruc. nas. in sempi. HIE. Vel in seculũ: vtrunq; enim eo mõ grec' sermo significat. CHRY. in ho. Suspitionis aũt discipulorꝫ erat existimare ꝓpter hoc eã ẽ maledictã qꝫ nõ habebat fructũ: cur igit maledicta ẽ discipulorꝫ gra ⁊ vt discant qm̃ poterat siccare eos q̃ crucifixerũt eũ. vñ sequit: Et arefacta ẽ cõti. ficul. Jõ aũt nõ in alia planta: sed in oium humidissima miraculũ hoc fecit: vt ⁊ hinc maius hoc miraculũ appareat. Cũ autem in plantis vel in brutis fit aliquid tale: non queras qualiter iuste siccata est ficus si tps nõ erat. hoc enim querere est vltime demẽtie: qꝫ. s. in talibus nõ inuenit culpa ⁊ pena sed miraculũ inspice: ⁊ admirare miraculi factorez. vnde sequit: Et viden. disci. mi. sunt di. quõ cõti. aruit? GLO. Nõ facit creator iniuriã possidenti: sed creatura suo arbitrio ad vtilitatẽ aliorꝫ mutatur. CHRY. in ho. Et vt discas qm̃ pp eos fcm̃ ẽ. s. vt ad cõfitẽdũ eos erigat. audi q̃d deinceps dicat. Sequit enim: Rñ. aũt iesus ait illis: Amẽ di. vo. si habu. fidẽ. HIE. Latrant ꝓtra vos gentilium canes: asserẽtes apostolos ñ habuisse fidẽ: qꝫ mõtes trãsferre nõ potuerunt. Quibus rñdemus multa facta eẽ signa a dño: q̃ scripta non sunt: igit ⁊ hec credimus fecisse apostolos: sed iõ scripta nõ eẽ ne fidelibus contradicẽdi maior daret occasio: alioquin iterrogemus eos vtꝫ credant his signis q̃ scripta narrant an non: ⁊ cũ incredulos viderimus: pñter ꝓbabimus nec maioribus eos credituros fuisse: qui minoribus nõ crediderũt. CHRY. in ho. Hoc aũt qd̃ dñs dicit orõi ascribit ⁊ fidei. vn itꝫ dicit: Oia quecũq; pe. in ora. creden. acci. discipuli enim christi

christi nihil eorũ que non oportet petũt & quasi credẽtes magistro nihil aliõ petũt nisi magna & celestia. RABA. Quotiẽscũq; aũt petẽtes non exaudimur: iõ fit q; vel cõtra auxiliũ nr̃e salutis petimus: vel q; eorũ p quibus petimus puersitas ne ipetremus obsistit: vel in futurũ petitionis nr̃e differt effectus: vt desideria crescant: & pfectius capiãt gaudia q̃ req̃rũt. AVG. de q̃. euan. Cõsiderãdũ aũt q̃ miratos eẽ discipulos de hoc q̃ arbor aruerat: & eis dñs rñdisse qõ dictũ ẽ de fide: nõ ipso scõo die quo male dixerit arbori: sed tertio die marcus dicit. Ipo d̃ppe die scõo pmemorauit marcus de tẽplo eiectos vendẽtes: qõ primo die scm̃ ptermiserat. ipo g̃ scõo die dicit facta vespera egressũ de ciuitate: & cũ mane trãsirẽt vidisse discipulos mane fcãm ficũ aridã. Matthe' aũt sic loquit tãq̃ scõo die hoc totũ sit factũ: vñ intelligit qõ cũ matthe' dixisset arefacta ẽ ptinuo ficulnea: ptermissis ceteris ad secundã diẽ ptinẽtibus adiunxit statiz: Et videtes discipuli admirati sunt: ita tñ q̃ alio die viderit dñs ficulneam: & alio die discipuli mirati sũt. itelligit eniz nõ tũc aruisse qñ viderũt arefactã: sed ptinuo qñ maledicta ẽ: nõ.n. arescentem: sed penitus arefactã viderũt: ac si eã ptinuo in vbo dñi aruisse intellexerũt. ORIG. Mystice aũt relinquẽs dñs principes & scribas: fact' ẽ extra hierusalẽ terrenã q̃ ideo cecidit: Venit aũt i betha. ad domũ obedientie. i. ecclesiã vbi cũ requieuisset post principiũ pstituẽdi eccl'am reuertit in ciuitatẽ quã paulo ante reliquerat: & reuertens esurũt. CHRY. in ho. Si aũt q̃si homo esurisset cibum carnalẽ: nunq̃ mane esurisset: sz mane esurit: q̃ alior esurit salutẽ. HIE. Arborẽ aũt quã vidit in via intelligim' synagogã q̃ iuxta viã erat: q; legẽ habebat non tñ credebat in viã. i. i christũ. HILA. Que ficus arori pparat q; credẽtes p̃mi ex israel aplũ grossor mõ: ceteros resurrectionis gl'a & tpe anteibunt. CHRY. sup matth. Ficus ã ppter multitudinẽ granor sub vno cortice ẽ q̃si pgregatio multor fideliũ. Nihil aũt inuenit i ea nisi folia tm̃. i. traditiones pharisaicas: iactationẽ legis absq; fructibus veritatis. ORIG. Et qm̃ arbor illa erat figuraliter aiaz hõis: q̃si audiẽti dicit: Nũq̃ ex te fructus nascat in sempiternũ: iõ infructuosa ẽ synagoga iudeor: & hoc erit vsq; ad psumationẽ seculi: donec itrauerit gẽtiũ multitudo: & aruit ficulnea adhuc peregrinãte in hac vita christo: & videntes discipuli oculis spiritalibus mysteriũ fidei siccate mirati sunt. sed & discipuli christi fideles & non hesitantes relinquẽtes eã siccã faciũt: cũ vitalis virt' trãsierit ab eis ad gẽtes: sed & a singulis q̃ adducunt ad fidẽ: tollit mõs ille sathanas & mittit in mare. i. i abyssuz. CHRY. sup matth. Vel in mare. i. in istuz mundũ vbi sunt aque salse. idest populi iniqui. RABA. Exclusionẽ. n. suã ab electis amplius seuiẽdo vindicat in reprobis. AVGV. de q̃. euan. Vel hoc sibi fuus dei dicere dz de monte superbie: vt eã a se repellat. vel q; per eos euãgeliuz p̃dicatum ẽ ipse dñs q̃ mons appellatus ẽ a iudeis i gentes tanq̃ in mare iacit. ORIG. O ris ẽt qui obedit verbo dei bethania ẽ: & requiescit christus in eo: malos q̃dẽ & peccatores relinquit. qñ aũt fuerit apud iustos fit & apud alios post illos & cũ illis: nõ.n. dz q̃ relinquẽs bethaniã venit i ciuitatẽ. Esurit aũt semp dñs in iustis: volẽs manducare fructũ spũsancti i eis: qui sunt caritas: gaudiũ & pax. Erat aũt secus viã hec ficus que folia tm̃ habuit sine fructu. CHRY. sup matth. i. iuxta mundũ. Si.n. hõ iuxta mũdũ vixerit nõ põt i se fructũ iusticie tenere. ORI. Si aũt venerit dñs i tentationibus fructũ requirẽs: & inuetus fuerit aliquis nihil iusticie hõis: nisi pfessionẽ tm̃modo fidei: qõ ẽ folia sine fructu: mox exsiccat: hocip̃z ẽt qõ vt̃ fidelis amittẽs. sed & vnusquisq; discipulor ficuz arescere facit manifestũ faciẽs cũ eẽ vacuũ a christo: sicut petrus dixit ad simonẽ: Cor tuũ nõ ẽ rectũ coram deo. Melius ẽ enim vt fallacẽ ficũ q̃ viuere estimat: nõ aũt fructificat: sicari vbis discipulor christi & fieri mãifestã quã vt furenẽ per figmentũ innocẽtiũ corda. Est aũt & in vno quoq; in fideli mons fm̃ mensuram infidelitatis sue qui verbis discipulorum christi tollitur.

¶ Et cũ venisset in templũ: accesserũt ad eũ docentem principes sacerdotũ & seniores populi dicentes: In qua ptãte hec facis? Et quis tibi dedit hãc ptãtez? Rñdens iesus dixit eis: Interrogabo vos & ego vnũ sermonẽ quẽ si dixeritis mihi: & ego vobis dicã in qua ptãte hec facio. Baptismus ioannis vnde erat: e celo: an ex hominibus? At illi cogitabãt inter se dicentes: Si dixerimus e celo: dicet nobis: Quare ergo nõ credidistis illi? Si autẽ dixerimus ex hominibus timemus turbaz. Oes enim habebãt ioannẽ sicut pphetam. Et rñdentes iesu dixerũt: Nescimus. Ait illis: & ipse: Nec ego dico vobis in qua potestate hec facio.

CHR. Quia viderãt sacerdotes christũ cũ magna gl'a introeuntẽ i tẽplo: inuidia torquebant. Itaq; nõ sufficientes i pectore suo inuidie stimulantis ardorẽ prumpunt i vocẽ. vñ dr̃: Et cũ ve. in tẽ. ac. ad eũ do. pri. sa. & se. po. di. In q̃ po. h fa. CHR. in ho. Or. n. signis detrahere non hẽbãt ex his q̃ ibidebant i tẽplo vẽdere: afferũt reprehensionẽ: ac si dicerẽt: Nũq̃d magistralẽ suscepisti thronũ. Sacerdos psecrat' es. qm̃ tãtã demõstrasti ptãtez. CHR. sup matth. Per hoc aũt q̃ subdũt. Aut q̃s de. tibi hãc potestatẽ. Oñdũt multas eẽ psonas: q̃ dant hõibus ptãtem siue ẽt corporalez siue spiritalez: q̃si dicerẽt: De sacerdotali familia genitus nõ es: senatus tibi hoc nõ cõcessit: cesar non donauit. Si aũt credidissent q; ois ptãs ex deo est: nunq̃ interrogassent quis dedit tibi hãc ptãtem. Ois enim hõ fm se estimat alter: fornicarius neminẽ estimat castũ. castus nõ facile de fornicario suspicat': sic q̃ non ẽ ex deo sacerdos: nullius sacerdotiũ putat ex deo. HIE. Vel his verbis eandẽ quã supra caluniaz struunt: qn dixerũt: In beelzebub p̃ncipe demoniorẽ eĩcit demõia. Oñ enim dicũt: In qua ptãte hec facis. dubitãt de dei ptãte: & subintelligi volũt diaboli eẽ qõ faciat. Addẽtes quoq; Quis tibi dedit hãc ptãtem. manifestissime dei filium negant: quẽ putant nõ suis sed alienis viribus signa facere. Poterat aũt dñs aperta rñsione tẽtator calumniã pfutare: sed prudẽter interrogauit vt suo ipi vel silẽtio vel scia pdẽnarẽtur. vñ sequit: Rñ. iesus di. eis: Inter. vos & ego vnũ sermonẽ. CHR. sup matth. Nõ q̃dẽ vt rñdẽtes audiant: sed vt ipediti nõ interrogẽt q; ipe p̃ceperat: Nolite scm̃ dare canibus. Deinde ẽt si dixisset nihil pficeret: q; nõ põt sentire que lucis sunt tenebrosa volũtas. Interrogantẽ. n. oportet docere: tentãtez aũt rationabili pcussiõe cõfundere: nõ aũt ei vtutez mysteriũ publicare. Dñs ergo simplici interrogationi laqueũ ponit in sua interrogatiõe & q; eum vitare nõ poterat: subdit: Quẽ si dixeritis mihi & ego vobis dicã in qua ptãte hec facio. Est aũt interrogatio talis: Baptis. io. vnde erat: ex ce. an ex hõibus.

AVG. sup ioan. Accepit q̃dẽ ioãnes vt baptiçare posset ab eo quẽ postmodũ baptiçauit: baptismus aũt quẽ accepit baptismus ioannis hic dr̃. Solus tale donũ accepit nullus ante ipsũ iustorũ: nullus p' ipsũ accepit baptismũ qui baptismus diceret ipius. Venit enim ioannes baptiçare in aqua pnie viã dño pparãdo: nõ interius mundãdo: qõ purus hõ nõ põt. HIE. Ipsi aũt sacerdotes q̃d in sua malicia ptractauerint ondit cũ subdit: At illi cogitabãt inter se. Si.n. rñdissent baptisma ioannis eẽ de celo: cõsequẽs erat respõsio: quare nõ estis baptiçati a ioanne. Si aũt dicere voluissent humana deceptione cõpositũ & nihil habere diuinũ seditionẽ populi formidabant. Oes. n. pgregate multitudines ioãnis receperãt baptisma & sic habebãt eũ vt pphetã. Rñdit itaq; impũissima fictio

⁊ humilitatis verbo quo nescire se diceret versa ē ad insidias cooperiendas. vnde sequit: Et respondentes iesu: dixerūt nescimus. In eo q̃ nescire se respōderāt mentiti sūt cōsequēs ergo erat iuxta responsionē eorū dñm quoq̃ dicere: Nec ego scio: sed mētiri veritas nō pōt. Sequit enim Ait illis ⁊ ipe: nec ego dico vobis in qua ptāte hec facio. Ex quo oñdit ⁊ illos scire: sed respondisse nolle: ⁊ se nosse ⁊ ideo non dicere: q̃ illi q̃ sciāt taceāt. ORIGE. Sed dicet aliquis ꝓtra hoc q̃ ridiculū erat interrogare i qua ptāte hec faceret iesus: nec.n. poterat fieri vt rñderet: q̃ i ptāte diaboli faceret: sed nec ipe rñderet q̃ erat verū: qm̃ in ptāte ꝓpria facit. Siquis aūt dicat: qm̃ iterrogabāt principes vt illū terrerēt vtputa si facit aliquis q̃ nobis non placet in nostris dicimus ei: quis te iussit hoc facere. eum terrētes vt recedat ab actu: sed q̃d q̃ ⁊ christus ita rñdit: Dicite mihi vos hoc ⁊ ego vobis dico i qua ptāte hec facio. forte ergo sic intelligit hic locus: gnāliter q̃dē sunt due ptātes diuerse: vna ex pte dei altera ex pte diaboli: speciaiter aūt sūt plures. Non.n. vna ptās oibus ꝓphetis facientibus signa cooperabat: sz alia istis alia illis: ⁊ ad res fortitan inferiores: ad res aūt eminētiores eminētiores. Principes aūt sacerdotū videbāt iesū multa ꝓdigia faciētem ⁊ ideo ptātis sibi cooperātis spēm ⁊ ꝓpietatē volebāt audire a christo. Alij quidē qui signa fecerūt: in primis q̃ dē in ista ptāte fecerūt. Proficientes aūt in alia ptāte: maiori tñ saluatori vniuersa fecit in vna ptāte quaz accepit a pre. Qm̃ aūt nō erāt digni talia audire mysteria: ꝓpterea non dat eis rñsuz sz ꝓtra iterrogat. RAB. Ob duas.n. cās scia vtatis ē occultāda q̃rentib': cū.l.is q̃ q̃rit aut minus capax ē ad intelligēdū: aut odio vel cōtēptu veritatis indignus ē: cui debeat aperiri quod querit.

Quid autē vobis videt: Hō q̃dā hēbat duos filios: ⁊ accedēs ad primū dixit: Fili: vade hodie operari i vineā meam: Ille aūt rñdens ait: Nolo. Postea aūt pnia motus abijt. Accedēs autez ad alterū dixit silr. At ille rñdens ait. Eo dñe: ⁊ non iuit: Quis ex duobus fecit voluntatē patris: Dicūt ei: Primus. Dicit illis iesus: Amē dico vobis q̃ publicani ⁊ meretrices precedūt vos in regno dei. Venit.n. ad vos ioannes in via iusticie: ⁊ non credidistis ei. Publicani autem ⁊ meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec pñiam habuistis postea vt crederetis ei.

HIE. Post pmissa infert dñs parabolā qua ⁊ illos ipietatis arguat: ⁊ ad gentes regnū dei doceat trāsferenduz dicēs. Quid aūt vobis videt: CHRY. sup matth. Quos reos ꝓponit in cā: ipsos ⁊ iudices petit: vt a nullo mereā tur solui: q̃ seipos odēnāt. Magna ē fiducia iusticie: vbi aduersario ipi cā ꝓmittit. In parabolis g̃ figurat psonas eorū vt nō intelligāt: quō ipsi aduersus se snīam dicerent. Sequit.n. Hō q̃dā habe. duos filios. quis ille: nisi deus q̃ oēs hoies creauit: q̃ cū sit natura dñs: tñ vult magis diligi q̃si pater q̃ timeri vt dñs. Maior filius gentiū populus erat: minor vero populus iudeorū: qm̃ gentes q̃dem erant ex tpe noe. Sequtur: Et ac. ad primū dixit: fili vade ho. ope. in vi. mea. Hodie. i. tpe. seculi huius. locutus est autem nō in facie vt hō: sed in corde vt deus sensibus igerens intellectū. Operari aūt in vinea ē iusticiā facere: nescio aūt si tota q̃s hoiuz sufficiat opari. HIE. Primo g̃ dō gentiliū populo p naturalis legis noticia. Vade ⁊ opare in vineā mea: hoc ē q̃ tibi nō vis fieri: alteri ne feceris: q̃ supbe rñdit. vñ sequit: Ille aūt rñdens ait: Nolo. CHR. sup matth. Gentes.n. a principio relinquētes deū ⁊ iusticiam eius ⁊ trāseuntes ad idola ⁊ peccata in cogitationibus suis rñdere videntur: Nolumus facere dei iusticiaz. HIE. Postea vero i aduēu saluatoris: gentiū populus acta pnia opatus ē in vinea dei ⁊ sermonis cōtumaciam laborē correxit: ⁊ hoc ē q̃ dō: Postea pnia motus abijt. Sequit: Accedēs aūt ad alterū dixit similiter: At ille rñ. ait: Eo dñe. Scōs.n. filius: populus iudeorū est q̃ rñdit moysi: Oia quecūq̃ dixerit nobis dñs faciem'. CHR. sup matth. Sed postea auersi: mentiti sunt deo: fm illud: Filij alieni mentiti sunt mihi: ⁊ hoc ē q̃ dō: Et nō iuit. Interrogat g̃ dñs ꝓnter. Quis ex duobus fecit voluntatez patris: Dicūt ei: Primus. vide quō aduersus se ꝓtulerūt snīam dicētes: Prior ē filiū voluntatē patris fecisse. i. populū gentiū: q̃ melius ē nō ꝓmittere deo iusticiā ⁊ facere q̃ ꝓmittere ⁊ mētiri. ORIGE. Unde pōt ꝓsiderari dñs ē locutū in parabola ista ad eos qui modicū aut nihil pmittunt: opibus aūt oñdunt: ⁊ cōtra eos q̃ magna ꝓmittunt: nihil aūt fm ꝓmissionē suā agunt. HIE. Sciendū est aūt in veris exemplaribus nō haberi nouissimuz sed primū: vt ꝓprio iudicio cōdemnent. Si aūt nouissimum voluerimus legere vt quidē hūt manifesta ē interpretatio vt dicimus intelligere quidē veritatem iudeos: tergiuersari ⁊ nolle dicere q̃d sentiūt: sicut ad baptismū ioannis scientes eē de celo dicere noluerunt. CHRY. sup mat. Eorū autem iudiciū dñs abundanter cōfirmat. vñ sequit Dixit illis iesus: Amē dico vobis: q̃ publicani ⁊ meretrices ꝓcedūt vos in regno dei: ac si dicat: Nō solū popul' gentium melior ē vobis: sed ēt publicani ⁊ meretrices. RABA. Pōt autem regnum dei euangeliuz vel ecclesia pnis intelligi: in quo gentes iudeos precedunt: q̃ citius credere voluerunt. ORIG. Per hoc autem non excluditur quin iudei aliquando intrent in regnū dei: sed cum plenitudo gentiū intrauerit: tunc omnis israel saluus fiet. CHRY. super matth. Puto autem q̃ ex persona oium virorum peccatorū publicani ponuntur: ⁊ ex psona oiuz mulierū peccatricū meretrices: q̃ auaricia ꝓcipue i viris abundat: fornicatio autem in mulieribus. Mulier enim in quiete sedet inclusa: fornicatio autem maxime ex ocio nascitur. vir autem quoniam in actibus rerū diuersarum est assidue auaricie peccatum facile incurrit: in fornicationem autē non facile: nisi multum sit lasciuus. naz occupatio virilium sollicitudinum: voluptatem plerunq̃ excludit. vnde ꝓprium est hoc adolescentium nihil agentium. Consequenter exponit causam eius quod dixerat dicēs Venit enim ioannes ad vos in via iusticie: ⁊ non credidistis ei. RABA. Viam iusticie ioannes predicans venit quia christum qui cōsumatio legis est digito monstrauit. CHRY. super matth. Vel venit in via iusticie sic manifeste vt conuersatio ei' venerabilis peccatorū corda cōcuteret. vnde sequitur: Publicani autez ⁊ meretrices crediderunt ei. Considera quomodo conuersatio bona predicatoris predicationi prestet virtutem vt etiam indomita domet corda. Sequitur: Vos autē videntes nec pniaz habuistis postea vt crederetis ei. ac si diceret: Illi fecerūt quod maius est credendo. Isti autem neq̃ pniaz fecerūt quod minus est. In hac autem expositione quā fm multorum expositionez tractauimus aliquid mihi videtur esse contrarium. Si enim duo filij iudei ⁊ gentes intelligēdi sunt: postq̃ sacerdotes interrogati responderunt prior filium patris voluntatem fecisse: concludens christ' parabolam. sic debuit dicere: Amen dico vobis: q̃ gentes precedūt vos in regnum dei. Nunc autem dicit quia publicani ⁊ meretrices precedent vos i regnū dei: quod magis popularium hominum ostendit cōditionē q̃ gentium: nisi forte intelligamus vt prius dictū est. In tantuz gentium populus magis placet deo q̃ vos: vt etiam publicani ⁊ meretrices sint acceptabiliores deo q̃ vos. HIERO. Unde alij putāt non gentilium ⁊ iudeorum esse parabolam: sed simpliciter peccatorū ⁊ iustorū: eo q̃ illi quidē per mala opera deo seruire negauerāt: postea pnie baptismum acceperant a ioanne. Pharisei autē qui iusticiā preferebant ⁊ legē dei se facere iactabant: ioannis

contēpto

contempto baptismate eius precepta nō fecerūt. CHR. super matth. Hoc autē ideo introducit: qz sacerdotes nō discendi causa: sed tentandi interrogauerāt: In qua ptāte hoc facis? Multi aūt ex populis crediderāt: ⁊ ideo introducit parabolā duoꝝ filioꝝ oñdens eis p eā: qz meliores sūt seculares q̄ a principio seculare ꝓfitent vitā q̄ sacerdotes: q̄ a principio ꝓfitent deo fuire: qm̄ populares q̄ dē aliqn̄ ꝓpuncti ꝓuertunt ad deū: sacerdotes aūt ꝓpeniti biles ꝓstituti: nūq̄ desinūt peccare ī deū. Prior. n. filiꝰ populꝰ ē. nō. n. ppl's ē pp sacerdotes: sz sacerdotes pp ppl'z. Aliam parabolā audite: Homo erat paterfamilias qui plantauit vineā: ⁊ sepē circūdedit ei ⁊ fodit in ea torcular: ⁊ edificauit turrim: ⁊ locauit eā agricolis: ⁊ peregre profectus ē. Cum aūt tp̄s fructuz appropinquasset misit seruos suos ad agricolas vt acciperent fructus eius. Et agricole apprehensis seruis eius: alium ceciderūt: alium occiderūt: alium vero lapidauerunt. Iterū misit alios seruos plures prioribus: ⁊ fecerunt illis similiter. Nouissime aūt misit ad eos filiū suū dicēs: Verebuntur forte filium meū. Agricole aūt videntes filium: dixerūt inter se: Hic ē heres: venite occidamus eū: ⁊ habebimus hereditatē eius. Et apprehensum eū eiecerūt extra vineā: ⁊ occiderūt. Cum ergo venerit dñs vinee quid faciet agricolis illis? Aiunt illi: Malos male perdet ⁊ vineā suaz locabit alijs agricolis: qui reddāt ei fructū temporibꝰ suis. Dicit illis iesus: Nunq̄z legistis in scripturis Lapidē quē reprobauerunt edificantes hic est factus in caput anguli. A dño factum ē istud: ⁊ ē mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis qz auseretur a vobis regnuz dei: ⁊ dabitur gēti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidē istum confringetur: sup quē vero ceciderit: cōteret euz.

CHRY. in ho. Post prior ē parabolā aliā ponit vt oñdat coꝝ accusatōez esse maior ē ⁊ venia indignā. vnde dicitur: Aliā parabolā au. Homo erat pa. qui planta. vineam. ORIGE. Homo paterfamilias deus ē q̄ dī homo ī quibusdā parabolis: sicut si pater cū paruulo filio suo loquatur infantilia vt descendat ad verba filij sui ⁊ instruat eū. CHRY. super matth. Homo autem dicitur nomine non natura: similitudine non veritate: prescius enim filius qz propter appellationē humani nominis quasi bōpurus fuerit blasphemandus: etiam deum patrē inuisibilem hominem appellauit: qui angelorum ⁊ hominū natura dominus est beniuolentia pater. HIE. Plantauit aūt vineā. de qua. Isa. loquitur vinea domini Sabaoth domus israel est. Sequitur: Et sepem circundedit ei: vel murum vrbis vel angeloꝝ auxilia. CHRY. sup matth. Vel per sepem intellige custodiam patrum iustorum qui tanq̄ murus facti sunt populo israel. ORIGE. Vel custodia dei fuit sepes ipsius: torcular aūt locus libationū de quo sequitur: Et fodit in ea torcular. HIE. Altare. s. aut torcularia illa quoꝝ titulo tres psalmi ꝓnotant: octauus: octogesimus: octogesimustertius. s. martyres. HILA. Vel ꝓphetas quasi quedā torcularia aptauit ī quos musti modo quedā vbertas ꝓuissancti ferentis influeret CHRY. sup matth. Vel torcular est verbum dei quod crucia hominē contradicēte carnis natura. Sequitur: Et edificauit turrim. HIE. idest templum de quo dicitur p Micheā: Et tu turris nebulosa filie syon. HILA. Vel ī turre eminentiā legis extruxit: que ⁊ in celū ex solo egressu ꝓueheret ⁊ ex qua speculari cristi posset aduēt'. Sequitur: Et locauit eā agricolis. CHRY. sup matth. Qm̄ scilicet per legē constituti sunt sacerdotes ⁊ leuite: ⁊ ꝓcurationē regendi populū susceperunt. Sicut autez colonꝰ q̄uis de suo munere obtulerit dño: nō sic eū placat sicut si de vinea eius redditus ei obtulerit: sic ⁊ sacerdos non tantum pp suam iusticiam placet deo quō si populū dei in sanctitate docuerit: qm̄ ipsius iusticia vna est: populi autez multiplex. Sequitur: Et peregre pfectus est. HIE. Non loci mutatione nec eni deus alicubi abesse pōt quo complent oia: sed abire videtur a vinea: vt vinitoribus liberum operandi arbitriuz derelinquat. CHRY. in ho. Vel peregre profectus est: cū longanimitatem habuit nō semper coꝝ peccatis penaz inducens. ORIGE. Vel qz dñs qui fuerat cuz illis in nube diei ⁊ in columna ignis p noctem: nequaq̄ postea similiter apparuit illis. In isaia ergo iudaicus populus vinea noiatur: ⁊ ꝓminatio patris familias cōtra vineam fit. In euangelio aūt vinea nō cultatur: sed eius coloni. sed forte in euangelio vinea est regnum dei. i. doctrina que scripturis inserta ē scientie: vita autē irreprehensibilis hominuz: ē vinee fructus. Litterra aūt scripture ē vinee sepes circūposita vt nō videātur ab his qui foris sunt fructus qui sunt in absconso. ꝓfunditas aūt eloquioꝝ dei est vinee torcular: in quod q̄ profecerunt de eloquijs dei: infundūt studia sua quasi fructꝰ Turris autem edificata ē verbū de ipso deo ⁊ de dispēsationibus cristi hanc vineam tradidit colonis. i. populo ante nos: tam sacerdotibus q̄ laicis. Et peregre profectus est: ad suaz prospectionem dans occasionē colonis Appropinquat aūt tp̄s fructuum ⁊ fm vnū quēq̄z ⁊ generaliter populo vniuerso. Primum enim vite tp̄s ē fm infantiam: ⁊ tunc nihil vinea oñdit: nisi tm̄ hñs in se vitalem virtutē: cum autem inceperit posse loqui tempus est generationis. Quantuz aūt ꝓficit anima pueri ⁊ tantum vinea. i. verbum dei. ⁊ post profectū vinea operatur fructum maturum charitatis ⁊ gaudij ⁊ pacis ⁊ huiusmodi. Sed ⁊ populo qui acceperunt legem per moysen tp̄s fructuum appropinquat aliquando. vñ sequitur: Cum autē tempus fruc. appro. misit suos suos ad agri. vt acci. fru. eius. RABA. Unde tp̄s fructuum posuit non ꝓuentuū nullus enim est fructus populi contumacis. CHRY. in ho. Seruos dicit prophetas: qui offerunt quasi sacerdotes domini populi fructus ⁊ obedientie oñsionē p opera Hi aūt nō solum malicia potiti sunt in non dando fructū sed etiam in indignando ad eos qui venerunt ⁊ sanguine manus impleuerunt. vnde sequitur: Agri. autez app. ser. eius: ali. ceci. ali. occi. alium vero lapi. HIE. Ceciderunt quidem vt hieremiam: occiderūt vt isaiam: lapidauerūt: vt nabot ⁊ zachariam quem interfecerūt inter templuz ⁊ altare. CHRY. sup mat. Per singulos autē gradus malicie: dei misericordia addebatur: ⁊ per singulos gradus diuine misericordie malicia iudeorum crescebat ⁊ sic cōtra dei clementiaz malignitas humana certabat. vnde sequitur. Iterum misit alios seruos plu. ꝑo. ⁊ fe. illis similiter. HILA. Missi aūt plures prioribus illud tp̄s designat quo post singulorum ꝓpherarū ꝓdicationem: pluriemus simul numerus prophetantiū emissus ē. RABA. Vel primi serui qui missi sunt: ipse legifer moyses intelligitur: ⁊ aaron primus sacerdos dei: quos cesos flagello lingue vacuos emiserūt. alios aūt seruos ꝓphetarū chorus intellige. HILA. In filio autē ad vltimum misso domini nostri aduentus significat. Sequit eniz: No. aūt mi, ad eos fi. suum. CHRY. in ho. Quare aūt non cōfestim misit: vt ex his q̄ ad alios fecerant: seipsos accusarent: ⁊ furorem dimittentes verecūdarentur ꝓpter filium aduenientem. vnde sequit: Vere. fi. meū. CHRY. Hunc autē misit nō quasi ad obnoxios pene sniam baiulantem: sed pnie veniam misit eniz eos confundere nō punire. HIE. Quod autem dicit: Vere. fi. meum. non de ignorantia venit, Quid eniz nesciat paterfamilias q̄ hoc loco deus in-

telligitur sed semper ābigere de⁹ dicitur vt libera volū-
tas hōi refuetur. CRHY. in ho. Uel hoc dicit annunci-
ans quid fieri debebat: qm̄ oportebat eos verecundari:
per hoc. n. vult ostendere peccatū eorum magnuz ⁊ oi ex
cusatione puatū. ORIGE. Uel illud quod ait: Uerebū
tur filiū meum: videtur impletū in illis iudeis qui intelli-
gentes christū crediderūt in eū. Doc aūt qd̄ sequit. Agri
cole autē videntes filiū: dixerunt inter se: hic ē heres: ve
nite occidamus eum. in illis impletū ē: qui videntes chri
stum: ⁊ cognoscentes filium dei: nihilominus crucifixe-
runt eum. HIE. Interrogemus Arriū ⁊ Eunomiū: Ecce
pater dicitur ignorare: quicquid pro patre rñderint: hoc
intelligant de filio: qui se dicit ignorare consummationis
diē. CHRY. sup mat. Dicūt antez quidā: qz post incar
nationē: dictus est christus filius ex baptismo: sicut cete-
ri sancti: quos ex hoc loco conuincit dñs. vbi dicit: Mit
tam filium meuz. Qñ ergo adhuc cogitabat ad transmit
tendū filiū post ꝓphetas: iam filius erat deinde si eo mō
dī filius sicut oēs sancti ad quos factū ē verbū dei debuit
⁊ ꝓphetas dicere filios sicut ⁊ christū: aut ⁊ xp̄z seruū di
cere sicut ⁊ ceteros ꝓphetas. HIE. Per hoc autem qd̄
dicunt: Hic est heres manifeste dominus probat iudeoꝝ
principes: non per ignorantiam: sed per inuidiam dei fi-
lium crucifixisse. Intellexerunt enim eum esse illū cui pa
ter per prophetam dicit: Postula a me ⁊ dabo tibi gen-
tes hereditatem tuam. Hereditas quippe filio sancta ec-
clesia data ē: quam nō moriens pater illi reliquit: sed ipe
sua morte mirabiliter acquisiuit. CHRY. super matth.
Tamen postq̄ introiuit in templū ⁊ vendentes animalia
que ad sacrificium pertinebant foras eiecit: tūc precipue
cogitauerunt eum occidere. vnde dicunt: Uenite occida-
mus eum: Dicebant enim intra se: Necesse ē vt populus
per istum dimittat consuetudinem hostiarum que ad no-
strum pertinent lucrum: ⁊ acquiescat offerre sacrificium
iusticie quod ad gloriam pertineat dei: ⁊ sic iam non erit
populus iste possessio nostra: sed dei. Si autem occideri
mus eum: dum non est qui iusticie fructuz a populo que
rat: semper durabit consuetudo offerendarum hostiarū
⁊ sic populus iste erit nostra possessio, ⁊ hoc ē quod seq̄
tur: Et nostra erit hereditas: hec est cogitatio communis
omnium sacerdotum carnalium: qui nō sunt solliciti qm̄o
viuat populus sine peccato: sed aspiciant quid in ecclesia
offeratur: ⁊ hoc estimāt sacerdotū sui lucrum. RABA.
Uel hereditatem occiso eo preripere moliebantur iudei
cum fidē que per eū est extinguere: ⁊ suā magis que ex le-
ge est iusticiā preferre ac gentibus imbuendis conabātur
inserere. Sequitur: Et apprehensum eū eiecerūt extra vi
neam ⁊ occiderunt. HILA. Christus enim extra hierusa
lem tanq̄ extra uineam in sententiam damnationis abiec-
tus est. ORIGE. Uel quod dicit: Eiecerūt extra vineā
Tale mihi videtur q̄tum ad se alienum eum esse iudicaue
runt a vinea ⁊ colonis. Sequit: Cuz ergo venerit domi-
nus vinee quid faciet agricolis illis. HIE. Interrogat
quidem eos dominus: non q̄ ignoret quid respōsuri sint
sed vt propria rñsione damnentur. Sequitur: Aiunt illi:
Malos male perdet: ⁊ vineam suam locabit alīs agrico
lis. CHRY. sup matth. Qd̄ autez verum responderunt
non est illorum qui iuste iudicauerūt: sed ipsius cause: ve
ritas enim ipsis violentiam fecit. ORIGE. Sicut enim
cayphas: sic ⁊ isti nō ex se prophetauerunt contra se: qm̄
tollenda ab eis erat eloquia dei ⁊ danda gentibus fructū
in tempore daturis: vel dominus quez occiderunt statiz
venit resurgens a mortuis: ⁊ malos quidē colonos ma-
le perdidit: alīs autem colonis. i. apostolis vineam suaz
consignauit. i. eis qui ex iudaico populo crediderunt.
AVG. de con. euan. Marcus autē hoc ab ipsis non re-
sponsum cōmemorat: sed dominum hoc consequēter lo
cutū post interrogationē ipsum sibi quodāmodo respon
disse. Sed facile pōt intelligi vel illoꝝ vocē ita subiectaz
vt non interponeretur: illi responderunt: sed tamen intel-
ligeretur: aut ideo rñsionē istam domino potius attribu-
tam: qz cū verum dixerunt: etiam de illis hoc ipse respō-
det qui veritas est. CHRY. in ho. Uel non est contradi-
ctionis ⁊ enim vtraq̄ facta sunt: qz. s. ⁊ ipsi primo hoc re
sponderunt: ⁊ postea dominus intrauit. AVG. de con.
euan. Sed illud magis mouet q̄ lucas non soluz eos hoc
respondisse non dicit: vez etiā contrariā retulisse respon
sionem. Ita enizz narrat: Quo audito sententia ex ore do
mini prolata dixerunt: Absit. Restat ergo vt intelligamus
in plebe que audiebat quosdā respondisse quod matthe-
us ꝓmemorat: quosdā vero illud quod lucas dicit, i. absit
Nec moueat q̄ matthaeus principes sacerdotum ⁊ seni-
ores populi dixit accessisse ad dñz. ⁊ sic sine interpositio
ne alicuius persone sermo contexitur: vsq̄ ad hoc q̄ de
locata agricolis vinea cōmemorat. Potest enizz putari
oia hec cuz principibus sacerdotū locutum fuisse: sz mat
theus breuitatis causa tacuit quod lucas non tacuit: pa
rabolā scilicet istā non ad eos solos dictaz q̄ de potestate
interrogauerant: sed ad plebē in qua erant qui dicerent:
perdet illos ⁊ vineā suā dabit alīs: que vox recte etiam
ipsius domini fuisse intelligitur: siue propter veritatē: siue
propter membrorꝝ eius cū capite vnitatem. Erant etiam
qui talia respondentibus dicerent: Absit. qz intelligebāt
contra seipsos parabolam esse dictam. CHRY. super
matthe. Uel aliter: Lucas quidem fm responsionem oris
eorū narrauit. Matthaeus autem fm responsionē cordis
nam vere visibiliter quidem in facie contradixerunt dicē
tes: Absit. In conscientia autem susceperunt dicentes.
Malos male perdet. Sicut cum homo deprehensus
fuerit in malo: verbis quidem excusat: intus autem eius
conscientia recognoscit. CHRY. in ho. Uel aliter: Do
minus propter hoc eis parabolam proposuit vt ipsi non
intelligentes contra se sententiā proferrent: sicut ⁊ ad da
uid dictum est per nathan. rursus autē intelligentes que
dicta sunt contra se esse dixerunt: Absit. RABA. Do
raliter autem cuiq̄ vinea locatur colenda cum baptismi
mysterium datur: q̄ operando exerceat. Mittitur seruus
vnus alter ⁊ tertius cum lex psalmus prophetia legitur:
quorum monita bene operetur. Sed missus cediturz: eici
tur cum sermo contemnitur: vel quod peius est blasphe-
matur. Heredem quantum ad se occidit qui filiuz dei cō-
culcauerit ⁊ spiritui gratie contumeliam fecerit. Perdito
malo cultore vinea alī datur: cum donum gratie quod
superbus spreuerit humilis accipit. CHR. super mat.
Deinde quasi non acquiescentibus illis testimonium scri
pture inducit. Sequitur enim dicit illis iesus: Nunquam
legistis in scripturis: Lapidē quem reprobauerūt idest si
parabolaz mea non intelligitis: vel istā scripturā cogno-
scatis. HIE. Uarijs autez parabolis res eedem conte-
runtur. quos enim supra operarios ⁊ agricolas appella-
uit: nunc edificatores idest cementarios vocat. CHRY
SOSTI. in ho. Lapidem autē christuz vocat: edificato
res autem doctores iudeorum qui christū reprobauerūt
dicentes: Hic non est a deo. RABA. Sed illis nolenti-
bus idē lapis caput anguli firmauit: qz de vtroq̄ popu
lo: quotquot ipse voluit sua fide coniunxit. vnde sequitur
Hic factus ē in caput anguli. HILA. Est enizz caput an
guli factus: qz est inter legem ⁊ gentes lateris vtriusq̄ cō
iunctio. CHRY. in ho. Deinde vt discāt qm̄ nihil eoꝝ
que fiebant: deo contrariū erat. subdit: A domino facta
est. ORI. i. iste lapis donū ē donatū a deo edificio vni
uerso: ⁊ admirabile caput i oculis nostris q̄ possumus eū
videre oculis mentis. CHR. super matth. Quasi dice-
ret: Quare nō intelligitis in cuius edificij angulo ponen-
dus ē ille lapis: nō in nostro qm̄ reprobatus ē: sed in alio
Si aūt aliud edificiū est futurꝝ: ergo nostra edificatio est
contemnēda vnde subdit: Ideo dico vobis: qz auferetur
a vobis regnū dei: ⁊ dabitur gentibus facientib⁹ fructū
eius

eius. ORI. Regnū dei dicit mysteria regni dei. i. diuinas scripturas quas tradidit dominus: primo quidez populo illi priori cui credita sunt eloquia dei: secundo aut gentibus facientibus fructum: nemini enim datur verbum dei nisi facienti fructum de eo: ⁊ nemini in quo peccatum regnat datur regnum dei: quomodo ergo illis datū est: a quo ⁊ ablatum est? Sed considera quomodo quod datur: intelligitur gratis datuz. Quibus ergo locauit nō omnino quasi electis ⁊ fidelibus dedit. quibus aut donauit cuz iudicio electionis donauit. CHRY. sup mat. Lapis autem dicitur christus: non solū propter firmitatem: sed etiā quia est inimicorū magna confractio. vnde sequitur: Et qui ceciderit super lapidez istum. HIERO. Qui peccator est ⁊ tamen in illum credit: cadit quidē sup lapidez ⁊ confringitur: sed non omnino conteritur. Reseruatur enim per patientiaz ad salutem: super quem vero ille ceciderit: hic est cui lapis ille irruerit: ⁊ qui christum penitus negauerit: sic cōteret eum vt nec testa quidem remaneat in qua hauriatur aque pusillum. CHRY. super matthe. Aliud est enim cōfringi: ⁊ aliud comminui: de eo enim quod confringitur: aliquid remanet. quod autē cōminuitur quasi in puluerem conuertitur. quod autem cadit ad lapidē non frangitur fm q̄ est lapidis virtus: sed inquantū fortiter cadit: aut propter pondus suū: aut propter altitudinē casus: sic ⁊ christianus peccans: non tantū perit quantū pōt perdere christus: sed quantū ipse se perdit per opera sua: aut propter magnitudinez peccati: aut propter altitudinem dignitatis. Infideles autem pereunt tantū quantū potest eos perdere christus. CHRY. in ho. Uel hic duas perditiones eorū ostendit: vnaz ab eo q̄ offenderunt ⁊ scandalizati sūt: quam designat dicens: Qui ceciderit super lapidē. aliā in captiuitate eis superuentura: quā manifestat dicens: Super quez vero ceciderit. AVGV. de que. euange. Uel de his dicit qui cadēt super eum qui illū modo cōtemnunt vel iniurijs afficiūt Ideo nonduz penitus intereūt: sed tamē ꝓfringunt vt nō recti ambulent super quos cadet: cū veniat desuper in iudicio cū pena pditionis: Iō dixit: Cōteret eos: vt sint impij tanq̄ puluis quē proijcit ventus a facie terre.

Et cum audissent principes sacerdotum ⁊ pharisei parabolas eius: cognouerunt q̄ de ipsis diceret. Et querētes eū tenere timuerūt turbas quoniam sicut prophetam eum habebant.

HIERO. Quanuis duro corde iudei propter incredulitatē essent: tamen intelligebant contra se omnes domini sententias dirigi. vnde dicitur: Et cum audissent prin. sacerd. ⁊ phari. parabo. eius: cogno. q̄ de ipsis diceret. CHRY. super matth. Hec est autem differentia bonorum hominum ⁊ malorū. Bonus enīz comprehensus in peccato: gemit quia peccauit: malus autem fremit: nō q̄ peccauit: sed q̄ comprehensus est in peccato: ⁊ non solū penitentiam non agit: sed magis aduersus corripientem irascitur. vnde ⁊ isti comprehensi: magis ad maliciā sunt excitati. Sequitur enim: Et querentes tenere eum timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant. ORIGE. Sapiunt quidem aliquid de eo quod verū est prophetam eum estimantes: non autem magnitudinem eius intelligunt fm quod erat filius dei. Turbas autem sic sapiētes de eo: ⁊ paratas pro eo pugnare timent principes: neqz ad eorum scientiam pertingere possunt: nihil dignum sentientes de eo. Deinde sciendum ē: quoniā volentium iesum tenere differentia ē. Aliter enim principes ⁊ pharisei querebant eum tenere: aliter sponsa que dicit: Tenui eum: nec dimittam. adhuc enim tentura melius sicut dicit: Ascendam in palmam ⁊ tenebo altitudinez eius Omnes enīz non recte sapientes de diuinitate tenere volunt iesum ⁊ perdere eum. Et alia quidē verba preter verbuz christi possibile est comprehendere ⁊ tenere. Uerbū autem veritatis nemo potest cōprehendere. i. intelligere neqz tenere. i. cōuincere: neqz separare a sensu credentiū neqz mortificare. i. destruere. CHRY. sup matthe. Qis etiam homo malus quantū ad voluntatem suā ⁊ manus mittit in deum ⁊ occidit eum. Qui enim precepta dei cōculcat: qui murmurat contra deum: ⁊ turbato vultu aspicit celum: nonne si fieri potuisset manus mitteret in deuz ⁊ occideret eum: vt iam licenter peccaret. RABA. Sz tamen q̄ timent mittere manum in iesum propter turbā quotidie in ecclesia geritur: cum quilibet solo noie frater fidei ⁊ pacis vnitatē quā nō diligit: ꝓpter bonos cohabitantes vel erubescit impugnare vel timet. CA. XXII.

Et respondens iesus dixit iteruz i parabolis eis dicens. Simile factum ē regnū celorum homini regi: qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: ⁊ nolebant venire. Iteruz misit alios seruos dicens: Dicite inuitatis: Ecce prādiū meū parauī: tauri mei ⁊ altilia occisa sūt: ⁊ oia parata: venite ad nuptias Illi aūt neglexerūt: ⁊ abierunt: aliꝰ i villam suā: aliꝰ vero ad negociationez suam. Reliqui vero tenuerūt seruos eiꝰ: ⁊ ꝓtumelijs affectos occiderūt. Rex aūt cū audisset iratꝰ ē: ⁊ missis exercitibus suis pdidit homicidas illos: ⁊ ciuitatē illoꝝ succēdit. Tūc ait seruis suis: Nuptie quidē pate sunt: sed qui inuitati erāt nō fuerūt digni. Ite ergo ad exitus viaꝝ ⁊ quoscunqz inueneritis vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias ꝛgregauerūt oēs quos inuenerunt malos ⁊ bonos: ⁊ iplete sūt nuptie discūbentiuz. Intrauit aūt rex vt videret discūbētes: ⁊ uidit ibi hoiez non vestitū veste nuptiali: Et ait illi: Amice qūo huc intrasti non hās vestez nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris: Ligatis manibꝰ ⁊ pedibꝰ eius mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Multi autem sunt vocati pauci vero electi.

CHRY. i ho. Quia dixerat: Dabit genti faciēti fructus eius hic ostendit cui genti. vnde dicitur: Et respondens iesus dixit iteruz in parabolis eis dicens: Simile fac. ē regnum celorum. GLO. Dicit autez: Respondens idest obuians praue cogitationi eorum de morte sua. AVG. de con. euange. Parabolam autem istam solus matheus narrat: simile quidem etiam lucas cōmemorat: sed nō est hoc: sicut ⁊ ipse ordo indicat. GRE. in ho. Dic pernuptias pñs ecclesia: illic per cenam eternum ⁊ vltimum cōuiuiuz designatur. q̄ ⁊ in hanc nonnulli exituri intrant: ad illud quisquis semel intrauerit vlterius non exibit. At siquis forte contendat hanc eandem esse lectionem: intelligi forsitan potest: quia de pjecto eo qui nuptiali veste non intrauerat: quod lucas tacuit Matheus dixit. q̄ vero per illum cena: per hunc autem prandium dicit: ne quaq̄ obsistit: quia cū ad horam nonam apud antiquos prandium fieret quotidie ipsum quoqz prandiū cena vocabatur. ORI. Regnum autez celorū simile est fm eum quidez qui regnat homini regi: fm eum autem qui conregnat filio regis: fm ea vero que sunt i regno regis: seruis ⁊ inuitatis ad nuptias. Inter quos est ⁊ exercitus regis. Additum est autez homini regi: vt hominibus quasi homo loquatur: ⁊ dispensat homines non cupientes dispensari a deo. Sed tunc cessabit regnum celorum esse simile homini: cuz cessante celo ⁊ contentione ⁊ ceteris passionibus ⁊ peccatis cessauerimus fm hominez ambulare: ⁊

videbimus eũ sicuti ē: Nũc.n. videmus eũ nõ sicuti est: sed sicuti ꝑp nr̃az diſpẽſationẽ fact⁹ fuerit nobis. GRE. in ho. Tũc aũt deus pĩ deo filio nuptias fecit qñ hunc in vtero virginis humane nãe cõiunxit. Sz q̃ ex duab⁹ ꝑsonis fieri solet nuptiaꝝ cõiunctio: absit hoc ab itellectibus nr̃is: vt ꝑsonã redẽptoris nr̃i ex duab⁹ ꝑsonis credamus eẽ vnitã. Ex duab⁹ quippe atq; ĩ duab⁹ hũc naturis existere dicim⁹: sz ex duab⁹ ꝑsonis credere ꝓpositũ vt ne phas vitam⁹: Securius ꝯ dici põt: q̃ ĩ hoc rex pĩ regi filio nuptias fecit q̃ ei p icarnatiõis mysteriũ scãm eccl'az sociauit. Uterus aũt genitricis virginis hui⁹ spõsi thalamus fuit. CHR. sup mat. Uel alit: Cũ resurrectio fuerit facta sancto ꝯ tũc suscipiet hõiez vita q̃ ē xp̃s: mortalitatẽ eius sua mortalitate absorbẽs. Nũc.n. q̃si arras futuri ꝓiugũ spũmsanctũ accipim⁹: tunc aũt ipsuz xp̃z plenius in nobis habebim⁹. ORI. Uel ꝓiunctionẽ spõsi ad ꝓnsam. i. xp̃i ad aĩam verbi susceptionẽ itellige: partus aũt opera bona. HILA. Merito aũt a pĩc iã sunt be nuptie facte: q̃ eternitatis hui⁹ societas: ⁊ noui corporis despõsata cõiunctio habet iã pfecta ĩ xp̃o. Sequit: Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: ⁊ noluerũt venire CHRY. sup mat. Ergo qñ misit seruos suos iã inuitati prius erãt. Inuitati sũt.n. hõies a tpe abrae cui christi incarnatio ꝓmittebat. HIE. Misit aũt seruũ suũ: nec dubiũ q̃n moysen p quẽ lege inuitatis dedit. Si aũt seruos legerimus: vt plura hũt exẽplaria: ad ꝓphetas referẽdũ ē q̃ inuitati p eos venire cõtẽpserunt. Sequit: Iterꝝ misit alios seruos dicẽs: Dicite inuitatis. Serui qui scõo missi sunt meli⁹ ē vt ꝓphete intelligant q̃ apli: ita tñ si seru⁹ supra fuerit scriptus: sinaũt seruos ibidẽ legas: hic serui secundi apli sũt intelligendi. CHR. super mat. Quos misit cũ eis dixit: In viã gẽtiũ ne abieritis: sz potius ite ad oues pdĩtas domus israel. ORIGE. Uel qui primi mittunt serui vocare inuitatos ad nuptias: hñtur ꝓphete cõuertẽtes ex populo p suas ꝓphetias ⁊ restituit onẽ ecclie ad xp̃m. Qui aũt noluerũt venire in primis inuitati: sũt q̃ noluerũt audire vba ꝓphetaꝝ. Iterꝝ alũ transmissi: alia cõgregatio ꝓphetaꝝ ē. HILA. Uel serui ꝓmo missi q̃ inuitatos vocarẽt apostoli sũt: q̃ aũt admonent vt veniãt inuitati antea: populus israel ē in glam. n. eternitatis p legez ē aduocatus. Apostoloꝝ ꝯ erat ꝓpriũ cõmonere facere eos quos inuitauerãt ꝓphete. Qui vero iterꝝ cũ preceptoꝝ cõditiõe mittunt aplici viri: sũt successores eorum. GRE. Sed q̃ bi q̃ prius inuitati sũt: ad nuptiaꝝ cõuiuiũ venire noluerũt: in scõa inuitatiõe iã dz: Ecce prãdiũ meũ parauí. HIE. Prãdiũ paratũ ⁊ tauri ⁊ altilia occisa vel p metaphora opes regie describunt vt ex carnalibus intelligant spiritalia: vel certe dogmatũ magnitudo ⁊ doctrina dei lege plenissima sentire põt. CHRY. up mat. Cũ ꝯ dñs aplis dixit: Euntes ꝑdicate dicetes: quia appropinquauit regnũ celoꝝ: hoc significauit quod hic dicitur Prãdiũ meuz parauí idest ex lege ⁊ ꝓphetis scripturaꝝ mensas ornauí. vnde sequitur. Tauri mei ⁊ altilia occisa sũt. GRE. in ho. Per tauros autẽ patres veteris testamẽti significãtur: qui ex permissiõe legis inimicos suos: virtuti corporee cornu feriebãt. Altilia vero saginata dicimus. ab eo enizquod est alere altilia vel quasi alita vocamus. Per altilia ꝯ patres noui testamẽti figurantur q̃ dũ gratiã piguedinis iterne dulcedinis ꝓcipiũt a terrenis desiderijs ad sublimia cõtemplatiõis sue penna sublcuãtur. Dicit ꝯ. Tauri mei ⁊ altilia occisa sũt. ac si. d. Patrũ ꝑcedẽtiũ mortes aspicite: ⁊ remedia vite vestre cogitate. CHR. sup mat. Uel aliter. Jõ dic: Et saginata ⁊ tauros nõ q̃ ⁊ tauri nõ fuerũt saginati: sz q̃ nõ oẽs saginati fuerũt tauri: ꝯ saginata tñmõ dicit, ꝓphetas q̃ fuerũt spũsco repleti: tauros aũt q̃ ꝓphete fuerũt ⁊ sacerdotes: sicut hieremias ⁊ eẽechiel. vt.n. tauri duces sũt greg⁹: ita ⁊ sacerdotes ꝓncipes sũt populi. HILA. Uel alit: Tauri gloriosa martyrũ species est qui ꝓfessiõi dei tanq̃ hostia electa sũt immolati. Saginata vero sunt homines spiritales tanq̃ celesti pane ad euolandum aues paste: ceteros accepit cibi vbertate expleture. GRE. Notandũ vero q̃ in priore inuitatione nil de tauris ⁊ altilibus dicitur. In secũda aũt iam tauri ⁊ altilia mactata memorantur: quia omnipotẽs deus cum verba eius audire nolumus adiungit exẽpla: vt omne quod impossibile credimus tanto nobis ad sperandum fiat facilius quanto per hoc transisse ⁊ alios audimus. ORIGE. Uel quia prandium quod paratur est eloquium dei: fortia quoq; eloquiorum dei tauri intelligantur: suauia vero ⁊ delectabilia eorum sunt saginata. Siquis.n. ꝓferat quedaz dicta modica ⁊ non firma: ⁊ nõ magnã virtutẽ rationis habẽtia: vident macra esse que ferunturꝰ. Saginata autẽ sunt cũ ad vnãquãq; ꝓpositõez exempla multa rationis probatione repleta iducunt: puta si aliquis de castitate sermonẽ loquitur: recte intelligẽtur. Sed cũ ipsuz sanctitatis sermonez cũ rationis probatione descripturis repletũ protulerit: ita vt delectet ⁊ cõfirmet animũ audientis, ꝓtulit cũ saginatũ. CHRY. super matth. Qõ autez dicit: Et omnia parata sunt. intelligitur quia quicquid queritur ad salutẽ: iam adimpleuz est in scripturis. Qui enizignorãs ē inuenit ibi quod discat. Qui contumax ē: inuenit ibi quod timeat: qui laborat inuenit ibi promissa: quibus excitet ad opus. GLO. Uel omnia parata sunt. i. introitus regni paratus est per fidem mee incarnatiõis qui ante fuerat clausus. CHR. super matthe. Uel omnia parata dicit que ꝑtinent ad mysteriũ dominice passionis ⁊ nostre redẽptiõis. Dicit aũt: Venite ad nuptias: non pedibus sed fide ⁊ moribus. Sequit: Illi aũt neglexerunt. Quare aũt neglexerint manifestat cum subdit: Et abierũt: alius in villam suaz: alius vero ad negociationẽ suam. CRHY. in ho. Quãuis autez videant rationabiles occasiones esse: sed hinc discimus etiam si necessaria sint que detinent: omnibus tamen preponere spiritalia oportet. Nihil aũt videt q̃ his occasionibus vsi: negligentie velamina proponebant. HILA. Ambitione enim seculi tanq̃ villa hoies occupantur: plures vero pp pecunie cupiditatẽ negociatione detinentur. CHRY. sup matth. Uel aliter: Cũ laboze manuũ nostrarũ aliquid facimus: puta exercentes agrũ vel vineã aut opus ligni vel ferri: villam colere videmur. Cũ aũt nõ laboze manuũ nr̃aꝝ alia lucra sequimur: totũ hoc negociatio appellat. O miserrim⁹ mund⁹ ⁊ miseri qui eũ sequunt Sẽper.n. mũdialia opa hoies exclusẽrũt a vita. GRE. Qui ꝯ itent⁹ laboz terreno: vel mũdi actiõib⁹ dedit mysteriũ icarnatõis dñice pẽsare ⁊ fz illud viuere. s. dissimilat q̃si ad villã vel negociũ pgẽs: venire ad regis nuptias recusat. ⁊ plerunq; qõ ē graui⁹ nõnulli vocati: graz nõ solũ respuũt: sz et plequunt. vñ subdit. Reliq vo ten. ser. eius ⁊ otu. affe. occiderũt. CHR. sup mat. Uel propter occupationes ville populares iudeoꝝ significat quos mũdi delectatio separauit a xp̃o. Per occupatõez vo negociatiõis sacerdotes ceterosq; mistros tẽpli significauit: quos lucri obtẽtu veniẽtes ad mysteriũ legis ⁊ tẽpli auaricia separauit a fide. De qb⁹ nõ dixit q̃ malignati sũt sz neglexerũt. q̃.n. odio aut inuidia crucifixerũt xp̃z: illi malignati sũt: q̃ aũt negociis ꝓpediti nõ crediderũt: illi neglexisse dicunt nõ malignati. De sua tñ morte dñs tacet: q̃ ĩ pozi pabola dixerat: sz oñdit mortẽ discipl⁹ꝰ suoꝝ quos p⁹ ascẽsũ ipsius occiderũt iudei. Stephanũ lapidates ⁊ Jacobũ alphei occidẽtes: pp q̃ hierusalẽ destructa ē a romanis: Et notãdũ q̃ ira ĩ deo nõ ꝓprie sz trãslatiue dz. Tũc.n. irasci dz qũ vlciscit. vñ ⁊ hic dz. Rex aũt cũ audiratus ē. HIE. Dñs inuitabat ad nuptias ⁊ agebat opera clemẽtie hois nõmẽ appositũ ē. nũc aũt qñ ad vltionez venit: hõ silet ⁊ rex nũcupatur. ORIGE. Dicãt aũt qui peccãt ĩ deũ legis ⁊ prophetarũ ⁊ totius creationis vtrũ iste qui ⁊ homo dicitur ⁊ iratus ꝓponit: ipe ē pater xp̃i: q̃ si dixerint hunc ipsuz esse cogendi sunt confiteri quoniam multa in eo fm pas-

sibilem

sibilem hominū naturā eē dicuntur: nō q̄a ipse passibilis ē: sed q̄a more gerit passibilis nature hominū. Et ꝓ hāc consequentiā suscipere cōuenit ⁊ irā dei ⁊ pniam ⁊ cetera huiusmodi in prophet. Sequitur: Et missis exercitib. HIE. Per hoc exercitus romanos intelligimus sub duce vespasiano ⁊ tito: qui occisis iudee populis: prevaricatricem incenderunt ciuitatē. CHRY. super matth. Romanus aūt exercitus dī exercit' dei: q̄ dñi ē terra ⁊ plenitudo eius: nec ante venissent romani hierlm nisi eos dom' excitasset. ORI. Uel ālelorū agmina sunt exercit' regis nostri. missis ergo exercitib' extinxisse homicidas dī: q̄a in hominib' oē iudiciū per angelos exercet. Homicidas ergo pdit: q̄a persequētes interimit. Ciuitatē eorū igni succendit: q̄ illorum non solū aie: sed caro quoq̄ in qua habitauerant eterna gehenne flāma cruciāt. ORI. Uel ciuitas ipiorū ē fm vnūquodq̄ dogma congregatio eorū q̄ conueniūt ī sapiētia principū huius seculi quā succendit rex ⁊ exterminat q̄si ex malis edificationib' cōsistēte. GRE. Sed his q̄ inuitātē se cōtēni cōspicit: filij sui nuptias vacuas nō habebit. quēq̄ n. sermo dei iuēturus ē vbi reqescat. vñ subdit. Tūc ait ꝓuis suis. ORI. i. apostolis aut angelis q̄ prepositi erāt in vocatiōe gētiū. Nuptie q̄dē parate sūt. REMI. i. oē sacramētū humane dispensatiōis iā pactū atq̄ copletū ē. Sed q̄ inuitati erant .i. iudei nō fuerūt digni: q̄ dei iusticiā ignorātes ⁊ suam statuere volētes idignos se iudicauerunt eterne vite: Reprobato ergo iudaico ppl'o ad has nuptias gentilis ppl's ē suscept'. vñ sequitur. Ite ergo ad exi. viarū ⁊ quos. inue. vo. ad nuptias. HIE. Gentilis. n. ppl's nō erat ī vīs: sed exitib' viarū. REMI. Qui sūt errores gētiliū CHRY. sup matth Uel vie sunt oēs professiones huius mūdi: vt puta philosophie militie ⁊ huiusmodi. Dicit q̄: Ite ad exitus viarū vt cuiuslibet cōditiōis homēs vocēt ad fidē. adhuc sicut castitas via ē q̄ ducit ad deū: sic fornicatio via ē que ducit ad diabolū: ⁊ sic de alīs virtutib' ⁊ vitīs. iubet ergo vt cuiuscūq̄ cōuersatiōis vl conditionis homēs inuitēt ad fidē. HILA. Per viā ēt tēpus seculi intelligendū ē: atq̄ iō ad exit' viarū iubēt ire: q̄ oīb' retroacta donātur. GRE. Uel aliter: In scriptura sacra vias actiōes accipim'. Exitus viarū itelligim' defect' actionū: q̄ illi plerūq̄ facile ad deū veniūt quos in terrenis actionib' prospera nulla comitant. ORI Uel alit. Puto hāc primā vocationē fuisse ad nuptias aliq̄rū īgenuarū animarū Principalit. n. de' vult venire ad epulationē diuini eloquij: eos q̄ ad intelligendū sūt ingeniosiores: ⁊ qm̄ q̄ huiusmodi sūt nolūt ad ūstā vocationē venire: transmittunt alij sui pnocātes eos ⁊ promittētes q̄ si venerint: pcipient prādiū patri a rege. Sicut. n. in corpalib' alia ē q̄ nubit spōsa: alij inuitatores: alij q̄ inuitant ad nuptias: sic de' scit diuersos ordines aiarū: earūq̄ virtutes ⁊ causas. ob q̄s hi q̄dē in cōstitutiōe sponse accipiuntur: alij in ordine seruorū vocātiū: alij in nūero inuitatorū ad nuptias. Ꝓ q̄ pncipaliter quidē fuerāt inuitati primos inuitatores q̄ si paupes sensu neglexerūt ⁊ abierūt sua sequētes: in quibus magis sūt delectati q̄ ī his q̄ rex p suos pmittebat: ſz hi leuiores sūt his q̄ suis trāsmissis iūriant et interficiūt: q̄. s. p̄paratiōe cōtēciosorū vborū ausi sūt tenuisse suos missos q̄ nō sūt p̄parati ad soluēdas q̄nes eorū vsuras ⁊ contumelijs afficiūtur vel interficiūt ab eis. Sequitur: Et egressi sui et' in vias cōgregauerūt oēs quos inue. ma. ⁊ bonos. ORI. Egredientes serui siue de iudea ⁊ hierlm apli christi: siue ab interiorib' angeli sancti: venientes ad vias diuersas diuersorū morū congregauerunt quoscūq̄ inuenerūt. Et non curāt vtrū aliq̄n aī vocationem mali fuerint aut boni. bonos autem intelligere hic simpliciter conuenit humiliores ⁊ rectiores ex eis q̄ veniebāt ad cultū dei: quib' cōueniebat q̄ ō apl's ait: Cū gētes q̄ legē nō hāt: ea que legis sūt faciūt: ipsi sibi sunt lex. HIE. Inter ipsos. n. gētiles infinita ē diuersitas: cū alios sciam' eē pcliuores ad vitia: alios ad honestatē morū virtutib' deditos. GRE. Uel hoc dicit: q̄ in hac ecclesia nec mali sine bonis: nec boni sine malis eē pnt. bonus aūt nō fuit q̄ malos tolerare recusauit. Sequit: Et implete sūt nuptie discūbētiū. ORI. Nuptie. s. christi ⁊ ecclesie sūt iplete: dū restituti deo q̄ ab apl's sunt iuenti recubuerūt ad epulādū in nuptijs: sed qm̄ bonos ⁊ malos oportuit q̄dē vocari: nō aūt vt mali permanerēt mali: sed vt deponerēt vestimēta ꝑta nuptijs ⁊ induerēt nuptialia indumenta. s. viscera mifico rdie benignitatis. Jo rex egredit vt videat discūbētes p̄iusquā apponat eis p̄ randiū vt retineat hōtes nuptialia vestimēta ⁊ deleciet: cōdēnetq̄ contrarios. vñ sequitur Intrauit aūt rex vt videret discūbētes. CHRY. super matth. Non q̄ alicubi ipse nō est: sed vbi vult per iudiciū aspicere ibi dicit presens: vbi aūt nō vult: absēs videt. Dies aūt aspectatiōis ē dies iudicij: qñ visitaturus ē christianos: qui sup mensam scripturarū recūbūt. ORI. Ingrediēs aūt inuenit quendā q̄ nō mutauerat proprios mores. vñ sequitur: Et vidit ibi hominē non vestitum veste nuptiali. Singulariter dixit: q̄a vnius sunt generis oēs q̄ seruant malitiam post fidem quā habuerant ante fidē. GRE. Quid aūt debem' intelligere per nuptialē vestē: nisi charitatē? q̄ hanc in se dñs habuit: dū ad sociāde sibi ecclesie nuptias veniret. Intrat ergo ad nuptias: sed sine veste nuptiali: qui ī ecclesia fidem habet: sed charitatē non habet. AVG. contra faustum: Uel sine veste nuptiali nuptias adit qui querit ibi gloriam: non sponsi sed suam. HILA. Uel vestis nuptialis est gratia spiritussancti ⁊ cando rabitus celestis qui bone interrogationis confessione susceptus vsq̄ ī certum regni celorū īmaculatus ⁊ integer est reseruandus. HIE. Uel vestis nuptialis precepta sunt domini: ⁊ opera quē cōplentur ex lege ⁊ euangelio nouiq̄ hominis efficiunt vestimentum quod qui in die iudicij inuentus sub nomine christiano non habet: statim corripitur. vnde sequitur: Et ait illi: Amice quomodo huc intrasti nō habēs vestem nuptialem: Amicū vocat: q̄ est inuitatus ad nuptias quasi sit amic' per fidem. Arguit autem impudētie q̄ veste sordida mūdicias polluerit nuptiales. ORI. Et qm̄ qui peccat ⁊ non induit dñm iesum christū: nō habet excusationē aliquā. ideo sequit: At ille obmutuit. HIE. In tēpore enim illo nō erit loc' impudentie: nec negandi facultas cum omnes angeli ⁊ mūdus ipse testes sint peccatorum. GRE. Non aūt solū reiectus ē a nuptijs qui iniuriam nuptijs fecit: sed adhuc a ministris regis super vincula constitutis ligatus incessione qua non est vsus ad bonum: ⁊ apprehensoria virtute qua nullū opus ad bonum impleuit: cōdēnatus ē in loco ab omni lumine alieno q̄ vocat tenebre exteriores. vnde sequit. Tunc rex dixit ministris: Liga. ma. ⁊ pe. mit. eū in teme. exteriores GRE. Ligantur tunc pedes ⁊ man' per districtionē snie: q̄ modo a prauis opib' ligari noluerūt per meliorationē vite: vel tūc ligat pena quos modo a bonis operibus ligauit culpa. AVG. xi. de tri. Prauarum vero atq̄ distortarū voluntatū iplicatio vinculum ē quo alligat qui hoc ait: Ut proiciat in tenebras exteriores. GRE. Interiores autem tenebras dicim' cecitatē cordis: exteriores vero eternam noctē damnationis. CHRY. sup matth. Uel per hoc designat differētia tormētorū in pctōrib'. Sūt. n. p̄me tenebre exteriores: interiores aūt minores: ⁊ nouissimi loci. Sequitur. Ibi erit flet' ⁊ stridor dētium. HIE. In fletu oculorū ⁊ stridore dentiū per methaphora mēbrorū corporalium: magnitudo ondit tormētorū. Man' quoq̄ ligatas ⁊ pedes: fletū oculorū ⁊ stridore dentiū: ad cōprobāda resurrectionis intellige veritatem GRE. Ut illic dētes strideant qui de edacitate gaudebāt: illic oculi deflent qui p̄ illicitas concupiscentias versabant ōten' singula mēbra supplicio subiaceant q̄ hic singulis quibusq̄ vitijs subiecta seruiebant. HIE. Et q̄: īcōuiuio nupti

ali non initium sed finis queritur: subditur. Multi enim sunt vocati pauci vero electi. HILA. In inuitante enim sine exceptione publice bonitatis humanitas est: in inuitatis vero vel vocatis de iudicio meritorum pbitatem electio ē. GRE. Nonnulli.n.bona nec incipiūt: nonnulli vo in bonis q̃ inceperūt minime pslistūt. Tāto ergo sibi vnusq̃q; solicite metuat: q̃to ignorat q̃ restāt. CHRY. sup matth. Vel aliter: Quotiēs deus tentat ecclesiaz sua ingredit ad eā vt videat discūbētes: ⁊ si inuenerit aliquē nō habentē vestē nuptialē interrogat eū vt q̃d fact⁹ es christianus si hec opa diligebas? Talē ergo christus traditymnistris suis. i. aliqb⁹ magris seductiōis: ⁊ ligant man⁹ ei⁹ .i. opa: ⁊ pedes. i. mot⁹ aie: ⁊ mittunt eū in tenebras. i. in erores vel gentiū: vel iudeorū vel heresim. propinquiores enim sunt tenebre gentiliū: q̃a vitatē spernunt quā nō audierunt: sed exteriores iudeorū q̃ audierūt: sed nō crediderunt: sed magis exteriores hereticorum qui audierūt ⁊ didicerunt.

¶ Tūc abeūtes pharisei cōsiliū inierūt vt capent eū i sermone. Et mittūt ei discipulos suos cū herodianis dicētes: Magr̃ scimus q̃ verax es ⁊ viaz dei i veritate doces: ⁊ nō ē tibi cura de aliquo. Nō .n. respicis psouā hoiuz. Dic ergo nob q̃d tibi videt: Licet censuz dari cesari an nō? Cognita autē iesus neqtia eoz ait: Quid me tētatis hypocrite? Ostēdite mihi nūmisma census. At illi obtulerunt ei denariū. Et ait illis iesus: Cuius ē imago hec ⁊ supscriptio? Dicūt ei: Cesaris. Tūc ait illis: Reddite ergo que sunt cesaris cesari: ⁊ que sūt dei deo. Et audientes mirati sunt: ⁊ relicto eo abierunt.

CHRY. sup matth. Sicut si aliq̃s claudere voluerit aq̃ currētis meatuz si exclusa fuerit per aliquā violentiā aliunde sibi semitā q̃rit: sic iudeorū malignitas ex vna parte ꝓfusa: aliū sibi aditū adiuenit. vñ dz. Tūc abeū. pha. cōsi. inie. vt ca. eū. in sermone. Abierūt inquā ad herodianos: Quale cōsiliū tales ⁊ consiliatores. ⁊ iō seqtur: Et mittūt ei disci. su. cū herodianis. GLO. Tanq̃ ignotis vt facilē⁹ deciperēt: ⁊ p eos illū caperēt: cū timētes turbaz hoc p se nō presumerēt facere. HIE. Nup q̃dē sub cesare augusto iudea subiecta romanis: qm̃ in toto orbe ē celebrata descriptio stipendaria facta fuerat. Et erat i pplo magna seditio: dicentib⁹ alij⁹ pro securitate ⁊ q̃ete q̃ romani pro oib⁹ militarent: debere tributa pslui. Pharisei vo q̃ sibi applaudebāt i iusticia: ecōtrario nitentibus nō debere populū dei q̃ decimas solueret ⁊ p̃mitias daret ⁊ cetera q̃ in lege scripta sūt hūanis legibus subiacere. Cesar aūt august⁹ herodē filiū antipatris alienigenaz ⁊ pselitū regē iudeis constituerat: q̃ tributis preesset ⁊ romano pareret imperio. Mittunt igit pharisei discipulos suos cū herodianis. i. militib⁹ herodis. seu quos illudentes pharisei: q̃ romanis tributa soluebant: herodianos vocabant: ⁊ non diuino cultui deditos. CHRY in ho. Propter hoc aūt suos discipulos ⁊ herodis milites simul mittūt: vt quodcūq; dixerit reprehendat. cupiebāt .n. magis aduersuz herodianos eū aliquid dicere: q̃. n. eum detinere timebant, ppter turbas: voluerūt ei periculum immittere ex hoc q̃ eēt publicis tributis obnoxius CHRY. sup matth. Hec ē aūt hypocritar̃ prima simulatio: q̃ laudant quos pdere volūt. Et iō i laudē, prūpūt dicentes: Magister scim⁹ q̃ verax es. Magistrū eū vocant vt quasi honorat⁹ ⁊ laudatus mysteriuz sui cordis simpliciter eis apiat: tanq̃ volēs eos habere discipulos GLO. Tripliciter aūt contingit aliquē veritatē non docere. Primo ex parte ipsi⁹ docētis: q̃. s. veritatē vel non nouit: vel nō amat. ⁊ ꝯ hoc dicūt: Scim⁹ quia verax es. Secūdo ex parte dei: cui⁹ timore postposito q̃dā vitatez de eo quā nouerūt: nō pure ānūciāt. ⁊ cōtra hoc dicunt: Et viā dei in vitate doces. Tertio ex pte proximi: ex cuius timore vel amore aliq̃s vitatē tacet. ⁊ ad hoc excludēdā dicūt: Et nō ē tibi cura de aliquo. s. hoie. non .n. respicis personam hominum. CHRY. in ho. Hoc de herode ⁊ cesare occulte insinuabāt. HIE. Blāda q̃dē ⁊ fraudulēta iterrogatio illic puocat rndētē vt magis deuz q̃ cesarē timeat. vñ dicit: Dic ergo nobis q̃d tibi videt: licet censū dari cesari an nō? Ut si dicat nō debere tributa solui statiz audiētes herodiani: seditionis reū cōtra romanū principē eū teneāt. CHRY. in ho. Quia.n. sciebant q̃ q̃dā hāc discordiā meditates occisi erāt: volebant et ipsū p sermones hos in talē suspitionē imittere. Sequit. Cognita aūt ie. neq. eorum ait. Quid me tēta. hypocrite. CHRY. sup matth. Nō fm sermones eorum pacificos blāde rndit: sed ex cōsciētiā eoz crudelē aspa dixit: quia de⁹ voluntatib⁹ rndet: nō vbis. HIE. Prima ergo virtus ē rndētis: interrogātiū mētes cognoscere: ⁊ nō discipulos sed tētatores vocare. Hypocrita ergo vocat q̃ aliud ē ⁊ aliud simulat. CHRY. sup matth. Dicit q̃ eis hypocrite: vt cōsiderātes euz humanorū cordiū cognitorē q̃ō facere cogitabāt pficere nō auderēt: Vide ergo q̃ pharisei blādiebātur vt pderēt: sed iesus cōfūdebat vt saluaret: q̃a vtilior ē hoi de⁹ irat⁹ q̃ hō ppitī⁹. HIE. Sapiētia.n. semp sapienter egit: vt suis potissimū tētatores sermonib⁹ ꝓfutētur. Et iō seqtur. Ostēdite mihi nūmisma cēsus. At illi obtulerūt ei denariū. Hoc gen⁹ nūmi ē q̃ō pro decē nūmis cōputabat: ⁊ habebat imaginē cesaris. vñ seqtur: Et ait illis iesus: Cui⁹ ē imago hec ⁊ superscriptio? Qui putant interrogationē saluatoris ignorātiā eē ⁊ nō dispensationē: discāt ex pñti loco q̃ vtiq; poterat scire iesus cui⁹ imago eēt in nūmo. Seqtur: Dicūt ei: Cesaris. Cesarē nō putem⁹ augustū: sz tyberiū significari: sub quo et passus ē dñs. Oēs autē reges romani a primo cayo cesare q̃ iperiū arripuerat cesares appellāt. Seqtur. Reddite g̃ q̃ sūt cesaris cesari. i. nūmū tributum ⁊ pecuniam. HILA. Si.n. nihil quod cesaris ē penes nos resederit: conditione reddēdi ei q̃ sua sunt non tenebimur. Porro aūt si reb⁹ illi⁹ icūbam⁹: si iure ptātis sue vtimur: extra q̃relā iniurie ē reddē cesari q̃ō cesaris est. CHRY. Tu aūt cū audieris: Reddite q̃ sūt cesaris cesari: illa scito eū dicere solū: q̃ in nullo pietati nocēt: q̃a si aliq̃d tale fuerit nō adhuc cesaris ē: sz diaboli tributū. Deinde vt non dicant: qm̃ hominib⁹ nos subijcis subdit: Et q̃ sūt dei deo. HIE. i. decimas: p̃mitias: oblatiōes: ⁊ victimas: sicut ⁊ ipse dñs reddidit cesari tributa pro se ⁊ petro: ⁊ deo reddidit q̃ dei sunt: patris faciēs voluntatē. HILA. Deo ēt q̃ eius sūt reddere nos oportet. i. corpus ⁊ aiaz ⁊ voluntatē. Nūmisma.n. cesaris i auro ē i quo ē ei⁹ imago depicta. Dei nūmisma hō ē i quo ē dei imago figurata. iō diuitias vestras date cesari: deo aūt inocentie vēe conscientiā fuate. ORI. Ex hoc loco discim⁹ saluatoris exēplo vt nō his que a multis dicunt: ⁊ propterea gloriosa videntur occasione pietatis attēdam⁹: sz q̃ cōueniēter fm ordinē rōnis dicūtur. Possum⁹ aūt ⁊ moraliter intelligere locū istū: qm̃ debem⁹ corpori q̃dā dare q̃si tributū cesari. i. necessaria. Quecūq; aūt sūt cōuenientia animarū nature. i. ea q̃ ducunt ad virtutem: debem⁹ deo offerre: q̃ ergo supra modū docent legem dei: ⁊ de reb⁹ debitis corpori nihil curare precipiūt: sunt pharisei q̃ reddere cesari tributū vetabāt: phibētes. s. nubere ⁊ abstinere a cibis quos de⁹ creauit. q̃ vo supra modū estimat oportē corporib⁹ idulgē: ipsi sūt herodiani. Saluator autez nr̃ vult vt nec virt⁹ minorēt dū supra modū carni fuim⁹: nec carnū nā grauet dū abūdāti⁹ vtutib⁹ adherem⁹. Ut p̃nceps mūdi. i. diabol⁹ dz cesar. ñ. n. possum⁹ reddere do q̃ dei sūt nisi p̃ius reddiderim⁹ p̃ncipi q̃ sē sua. i. nisi op̃posuerim⁹ malicia vniuersā. Hoc ēt discam⁹ ex loco pñti q̃ ꝯ tētātes nec omno tacere debemus nec simpliciter respondere: sz cir-

eũspecte vt precidam' occasione querentiũ in nobis occasionẽ: ⁊ doceamus irreprehensibiliter que possunt saluare volentes saluari. HIE. Qui autẽ credere debuerant ad tantam sapientiam mirati sunt q̃ calliditas eorũ insidiandi nõ inuenisset locũ. vnde sequit: Et audiẽtes mirati sũt ⁊ relicto eo abierunt. Infidelitatẽ pariter cũ admiratione reportantes.

¶ In illa die accesserũt ad eũ saducei qui dicunt non eẽ resurrectionẽ ⁊ interrogauerũt eum dicẽtes Magister: moyses dixit: Siquis mortuus fuerit non habẽs filiũ: vt ducat frater ei' vxorem illius ⁊ suscitet semẽ fratri suo. Erãt aũt apud nos septem fratres: ⁊ primũ' vxore ducta defunct' ẽ: ⁊ nõ habẽs semẽ reliqt vxorẽ suã fratri suo. Similiter secũdus ⁊ tertius vsq̃ ad septimũ. Nouissime aũt omniũ ⁊ mulier defuncta ẽ: In resurrectione ergo cuius erit de septẽ vxor? Oẽs enim habuerunt eã. Respõdens aũt iesus: ait illis: Erratis nescientes scripturas neq̃ virtutẽ dei. In resurrectione.n. neq̃ nubẽt neq̃ nubẽtur: sed erũt sicut angeli dei ãn celo. De resurrectiõe aũt mortuorũ nõ legistis q̃d dictũ ẽ a deo dicẽte vobis: Ego sum deus abraam: ⁊ deus isaac: ⁊ deus iacob. Non est de' mortorũ sed viuentiũ. Et audientes turbe mirabantur in doctrina eius.

CHRY. in ho. Cõfutatis phariseorũ discipulis cum herodianis: saducei se imittũt: cũ tñ ex cõfusione porro eos oporteret effici pigriores: sed presumptio inuerecũdum quod ẽ ⁊ pertinax ⁊ ipossibilia tentans. ppter hoc ⁊ euãgelista stupẽs eorũ dementiã: hoc ipsum significat dicens: In illa die accef. ad eũ saducei. CHRY. super matth. Qui recedebãt pharisei accedebãt saducei: forte tali cõsilio: q: decertabãt q̃s eũ ante cõprehẽdere posset: vel si ratione eũ non possent superare: saltẽ per ipsorũ frequentiã subuerterent sensum ei'. HIE. Due heresis erãt in iudeis: vna phariseorũ: ⁊ altera saduceorũ: pharisei traditionũ ⁊ obseruationũ iusticiã preferebãt: vñ ⁊ diuisi vocabãtur a populo: saducei aũt q̃ interpretãtur iusti: ipsi vendicabãt sibi q̃ nõ erãt operib' ⁊ corporis ⁊ aie resurrectionem credẽtib' ꝓfitentibusq̃ ⁊ angelos ⁊ spiritũ sequẽtes iuxta actus apostolorũ oia denegabant. vñ ⁊ hic dicitur Qui dicũt resurrectionẽ nõ eẽ. ORI. Nõ solũ aũt carnis resurrectionẽ negabãt: sz ẽt aie imortalitatẽ tollebãt. CHRY. sup matth. Videns.n. diabolus: q: iustitiã dei omo extinguere nõ potuit: introduxit heresim saduceorũ qui dicerẽt nõ eẽ resurrectionẽ mortuorũ: que res oẽ pro positũ faciẽde iustitie frãgit. q̃s.n. contẽtus erit aduersus seipsum quotidie luctamina exercere nisi ad spem resurrectionis aspiceret. GRE. xiij. mora. Sunt aũt nõnulli cõsiderãtes q̃ spũs a carne soluit: q̃ caro in putredinẽ vertit: q̃ putredo i puluerẽ reducitur: q̃ puluis in elementa soluit: vt nequaq̃ ab humanis oculis videat resurrectionẽ fieri posse desperant: ⁊ dũ arida ossa inspiciũt: hec vestiri carnib': rursumq̃ ad vitam virescere posse fieri diffidunt. AVG. in enche. Non aũt perit deo terrena materies: deq̃ mortaliũ creat caro: sed in quelibet puluerem cinerẽue soluat: in quoslibet halitus auras q̃ diffugiat. in quãcũq̃ aliorũ corporũ substãtias vel in ipsa elementa vertatur: in quorũcũq̃ animaliũ aut etiã hominũ cibum cedat: carnẽq̃ mutet: aie illi humane i pũcto tẽporis reddit q̃ eã primitus vt hõ fieret: viueret ⁊ crescere: ai auit. CHRY. sup matth. Ad defensionem aũt sui erroris iuenisse se argutissimã rõnẽ saducei putabãt. vñ sequit: Et in terro. eũ dicẽtes: Magr: moyses dixit: Siquis mortuus fuerit. CHRY. in ho. Quia.n. imitigabile malũ mors erat apud iudeos: q̃ oia pro pñti vita faciebant: in legem deduxit moyses defũcti sine filijs vxorẽ fratri dari oportere vt defuncto filij' nasceret ex fratre: ⁊ nõ excideret nomen eius q̃d erat quedã mortis mitigatio. nõ aũt alij' q̃ frater vel propinqu' iubebat accipe vxorẽ defuncti: qm̃ nõ ita putaret q̃ ex tali cõiunctione erat nascitur' cẽ filij' ei' q̃ obijt: ⁊ iterũ extraneus nõ ita haberet necessitatem statuere domũ eius qui obierat sicut frater: cui ẽt ex cognatione hoc facere iustũ erat. Sequit: Erãt autem apud nos septẽ fratres. HIE. Qui resurrectionẽ corporũ nõ credebãt ⁊ aiaz putabãt interire cũ corporib': recte istiusmodi fingunt fabulam que delyramẽti arguat eos qui resurrectionẽ asserant mortuorũ. Turpitudinẽ ergo fabule opponũt: vt resurrectionis denegẽt vitatẽ. vñ concludunt: In resurrectiõe ergo cui' erit: ꝓ ôt aũt fieri vt vere i gente eorum hoc aliq̃ accideriť. AVG. de q. euã. Per hos aũt septẽ fratres mystice intelligũtur hoies ipg qui fructũ iusticie nõ potuerũt afferre in terra p oẽs. vij. mundi etates: q̃b' ista terra cõsistit. postea.n. ⁊ ipsa terra transiet p quã oẽs illi q̃si septẽ sterriliter trãsierũt. Sequit. Rñdens aũt iesus ait illis: Erratis nesciẽtes scripturas neq̃ virtutẽ dei. CHRY. super matth. Sapiẽter primum arguit stulticiã eorũ: q: nõ legebãt. secũdo ignorãtiã: q: nõ cognoscebãt deũ. Ex diligẽtia.n. lectiõis nascitur scientia dei: ignorãtia aũt negligẽtie filia ẽ. HIE. Propterea ergo errãt q: scripturas nesciũt: ⁊ q: scripturas nesciunt cõsequẽter ignorãt virtutẽ dei. ORI. Duas aũt res dicit eos nescire: vnã quidẽ scripturas: alterã aũt virtutem dei p quã resurrectio fit ⁊ noua vita in eo. Vel dñs arguens saduceos nescire virtutẽ dei se eos nõ cognoscere arguebat. ipse.n. erat virt' dei ⁊ nõ cognoscebãt eũ quasi nescientes scripturas q̃ loquũtur de eo: ppterea nec resurrectionẽ credebãt quã factur' fuerat ipse. Querit aũt cum saluator dicat: Erratis nesciẽtes scripturas. q̃si dicat: q̃d i quibusdã scripturis positũ ẽ q̃d sequit. In resurrectione neq̃ nubẽt: q̃d in veteri testamẽto non legit scriptũ. Nos aũt dicim': q: scriptũ ẽ nõ in ipsis sermonibus manifeste ista dicẽtib': sed i mysterio indicãtib' fm intellectũ moralẽ: nã cũ sit lex vmbra futurorum bonorũ: dicẽs quodlibet de viris ⁊ vxorib': de spiritalib' nuptijs principaliter dicit: Sz nec hoc inuenio' alicubi scripturã dicẽtẽ sanctos post exitum fore sicẽ ãgelos dei: nisi forte q̃s ⁊ hoc moralit̃ itelligat: sz illud q̃d dñ. Tu aũt ibis ad pres tuos. Itẽ apposit' ẽ ad ppls suũ. Dicet aũt aliq̃s: Jõ eos increpabat: q̃a nõ legebãt ceteras scripturas q̃ sũt extra legẽ: ⁊ iõ errabãt. Alij' aũt dicit q̃ nesciebãt moysaice legis scripturas: ex eo q̃ diuinũ sensũ earum nõ scrutabãtur. CHRY. sup matth. Vel q̃d dicit: In resurrectiõe neq̃ nubẽt: retulit ad hoc q̃d dixerat. Nesciũ virtutẽ dei. Q̃d aũt dixit: Ego sum de' abraam: ad illud q̃d dixit: Nescitis scripturas. Et quidẽ calũniatorib' ꝓmũ oportet i aliqua q̃ne auctoritatẽ scripture ꝓferre: deide rõnẽ exponere: interrogãtib' p ignorãtiã pus rõnẽ exponamus: postea auctoritate cõfirmem': qm̃ calũniatores cõuincere oportet: interrogatores aũt docere: iõ his iterrogantibus per ignorãtiã: pus rõnẽ exposuit dicens. In resurrectione. HIE i hoc ãt q̃d dñ: Neq̃ nubẽt neq̃ nubẽt. Latina ꝓsuetudo greco ideomati non rñdet. Nubere.n. apud latinos ꝓprie dicũt mulieres: sz nos simpliciter dictũ itelligam' q̃ nubere de viris: ⁊ nu i de m'crib' dictũ sit. CHRY. sup matth. In hoc q̃dẽ seclo q: morimur: iõ vxores ducim': vt q̃d moriẽdo minuit: nascẽdo suppleat. ibi aũt moriẽdi necessitas tollit. vñ ⁊ nascẽdi cã soluta ẽ. HILA. Et q̃dẽ sufficerat aduersus saduceos opinionẽ: illecebre corporee recedisse: ⁊ officijs cessãtib' iania hec corpuz gaudia sustulisse: sz adiecit: sz sicẽ ãgeli dei i celo. CHRY. i ho. p q̃d ad inrogatũ ꝓueniẽt rñdet: q: n. hec erat eis cã estimandi resurrectionem non esse: quia credebant eãdem

fore resurgentium conditionē. hāc causaz remouit: ostē-
dens eos alīq̄ ꝓditiōis futuros. CHRY. sup matth. No
tādū vo q̄ cū de ieiunūs ⁊ elemosynis ceterisq̄ vtutib⁹
spiritalib⁹ locu⁹ fuit: nūq̄ ãgelo⁹ similitudinē itroduxit: ni
si cū de absolutiōe ⁊ coitu loq̄rēt: quoniam sicut omnes
actus carnales opera sūt animaliū: ꝑcipue tm̄ act⁹ libi
dinis: sic oēs virtutes sunt res angelice: ꝑcipue tamē ca
stitas: per quā vincitur natura virtutib⁹. HIE. Quod
ergo infertur. Sed sunt sicut angeli dei in celo: spiritalis
conuersatio repromittit. DIO. Tunc.n. qñ incorruptibi-
les ⁊ imortales erim⁹ vilibili q̄dē ipsius dei apparitiōe
in castissimis cōtēplationib⁹ adimplebimur. intelligibilis
aūt luminis datione participabim⁹: i ipassibili ⁊ i imate
riali mēte: fm imitationē supercelestiū mētiū: ꝓpter qd
dz: q̄ erim⁹ angelis equales. HILA. Eandē aūt calūni
am quā saducei afferunt de cōiugio: afferre plures solent
in quā formā muliebris sexus resurgat. Sed q̄lis in scri-
pturis auctoritas ē de angelis: opinādo talē in resurre-
ctione spei nostre sensuz oportet eē de feminis. AVG.
xxij. de ciui. dei. Sed mihi melius vident sapere q̄ virū-
q̄z sexuz resurrecturū nō dubitāt. Nō.n. libido ibi erit: q̄
cōfusionis cā ē: Nā priusq̄ peccassent nudi erant: natura
aūt seruabit: q̄ nunc quidē ⁊ a cōcubitu ⁊ a partu īmunis
erit: erūt tamē mēbra feminea nō accomodata vsui vete
ri: sed decori nouo: quo nō allicit aspicientis cōcupiscen
tia q̄ nulla erit: sed dei laudet sapiētia atq̄ clementia: qui
⁊ quod nō erat fecit: ⁊ liberauit a corruptione quod fecit
HIE. Nemo.n. dicit de lapide ⁊ arbore ⁊ his reb⁹ que
non habent mēbra genitalia q̄ nō nubēt neq̄ nubent: sed
de his qui cū pñt nubere: tm̄ aliqua rōe non nubūt. RA.
Hec aūt que dicta sunt de resurrectionis cōditionib⁹ pro
posite reddidit questioni: de ipsa vero resurrectione cōtra
eorū infidelitatē conueniēter loquit. CHRY. i ho.
Et qz illi interrogando moysen premiserant: per moysen
eos cōfutat. vñ subdit: De resurrectione aūt mortuorum
nō legistis. HIE. Ad cōprobandū resurrectionis veri
tatē multis alīs exēplis manifestioribus vti potuit: ex q̄
bus ē illud: Resuscitabūtur mortui: ⁊ resurgēt qui in mo
numētis sūt. ⁊ in alio loco: Multi dormientium de terre
puluere resurgēt. Querit ergo q̄d sibi voluerit dñz hoc
proferre testimoniū qd videt ambiguuz: vel non satis ad
resurrectionis pertinens veritatē? ⁊ q̄si hoc plato proba
uerit q̄d volebat statiz intulerit: Non ē de⁹ mortuorum:
sed viuentiū. Supra diximus aūt saduceos nec angelum
nec spiritum nec resurrectionē corporū confitētes: ⁊ ani-
marū quoq̄ iteriū predicasse. hi q̄nq̄ tm̄ libros moysi
recipiebāt: pphetarū vaticinia respuentes. Stultū autez
erat inde pferre testimonia: cuius auctoritatē non sequā-
tur. Porro ad eternitatē animarū probādā: de moyse po
nit exēplū: Ego suz deus abraā. statimq̄ infert: Non est
deus mortuorū sz viuētiū: vt cū probauerit aias pmane
re post mortē: neq̄.n. poterat fieri vt eorū eēt de⁹ qui neq̄
q̄ subsisterēt: conueniēter itroducere ⁊ corporū resurre-
ctio quē cū aiab⁹ bona malaq̄ gesserūt. CHRY. in ho.
Sz qualiter alibi ait: vt viuorū ⁊ mortuorū dñet? sz hoc
nō ē sīmile ei qd hic dz: mortuorū.n. ibi dicit eē dñs: eorū
.s. qui victuri sūt: nō aūt eorū q̄ semel disparuerūt: ⁊ vltra
nō resurgēt. HIE. Considerādū ēt q̄ sermo hic ad moy
sen iā facto fuerat sanctis istis patriarchis iā prīdē descen
tib⁹. erāt ergo quorū de⁹ erat. nihil.n. habere poterant si
non erāt: q̄ si natura rei ē vt eē id necesse sit cui⁹ sit alterū
atq̄ ita habere deū viuētiū ē cū de⁹ eternitas sit: ⁊ non sit
eorū que mortua sūt habere id quod eternuz ē: ⁊ qū esse
illi futuri semp negabūtur: quorū se eē, pfiteat eternitas.
ORI. Deus ēt ē q̄ dicit: Ego suz q̄ suz. Sic ergo ipossi-
bile ē vt dicat eorū de⁹ eē q̄ nō sunt. Et vide q̄a non dixit:
Ego sum deus abraā isaac ⁊ iacob: sed de⁹ abraā de⁹ isa
ac: ⁊ de⁹ iacob. In alio aūt loco sic dixit: De⁹ hebreorū mi
sit me ad te. Qui.n. perfectissime sūt circa deū: quātū ad
cōparationē ceterorū hominū totū habēt deū i se. ꝑ ea
nō coiter sed singulariter dz eorū de⁹: vt puta si dicamus:
Ager ille illorū ē: oñdim⁹ q̄ vnusquisq̄ eorū nō habet eū
in toto. Si aūt dicim⁹ q̄ ager ille illi⁹ ē: demōstram⁹ quia
totū agrū possidet ille. Ubi ergo dicit: De⁹ hebreorū: iper
fectio demōstrat eorū: qz vnusquisq̄ eorū aliquid modi
cū de deo habebat. Dicit aūt: De⁹ abraā: de⁹ isaac: ⁊ de⁹
iacob: qz singuli eorū totū habebāt deū. nō aūt ad modi-
caz laudē respicit patriarcharū q̄ deo viuebant. AVG.
contra faustū. Opportune itaq̄ eadē voce nūc cōuincunt
manichei: qua tūc cōuicti sunt saducei. nā ⁊ ipsaz resurre
ctionē alio q̄dē mō: sed tū ēt ipsi negāt. AVG. sup ioānē
Jō aūt specialiter de⁹ abraā de⁹ isaac ⁊ de⁹ iacob dz: qz i
istis trib⁹ oēs modi generationis filiorū dei vocant. Gene
rat.n. de⁹ multotiēs de bono ꝑdicatore bonū filiū: ⁊ de
malo malū: qd̄ significat p abraā q̄ de libera vxore fide-
lē filiū habuit: ⁊ de ancilla infidelē genuit. Aliqñ vo gene
rat p bonū predicatorē bonū ⁊ malū filiū quod significa
tur in isaac q̄ de libera vnū bonū ⁊ alterū malum genera
uit. Aliqñ generat bonos p bonū ⁊ malū ꝑdicatorē: qd̄ si
gnificat p iacob q̄ bonos filios genuit: ⁊ de liberis: vt de
ancillis. CHRY. sup matth. Et vide quō sit infirmior
cōgressio iudeorū cōtra christū. Prima fuit cū terrore: di
cendo: In qua ptāte hec facis? cōtra quaz necessaria fuit
constātia cordis. Secūda fuit cū dolo: cōtra quā necessa
ria fuit acuta sapiētia. hec aūt fuit cū presūptione ignara:
q̄ precedētib⁹ facilior ē. Dominē.n. putantē se aliqd scire
cū nesciat: viro sciēti facile ē conuincere. Sic ⁊ opatio imi
mici in primis grauis ē: sed sicq̄ forti aio sustinuerit: inui-
nlet cū infirmiorē. Sequtur: Et audiētes turbe mirabātur
in doctrina ei⁹. REMI. Nō quidē saducei sed turbe mi
rant. hoc ēt quotidie agit in ecclesia. cū.n. diuina ispira
tione aduersarij ecclesie superātur: turbe fideliū letātur.

¶ Pharisei āt audiētes q̄ silētiū ipo suisset sadu-
eis cōuenerūt i vnū: ⁊ interrogauit eū vn⁹ ex eis le
gis doctor tētās eū: Magr qd̄ ē mādatū magnū
i lege? Ait illi iesus: Diliges dñz deū tuuz ex toto
corde tuo ⁊ ex tota aia tua: ⁊ i tota mēte tua. Hoc
ē maximū ⁊ primū mādatū. Secūdū aūt simile ē
huic: Diliges primū tuum sicut teipsum. In his
duobus mandatis vniuersa lex pēdet ⁊ pphete.
HIE. Qz supra pharisei i oñsiōe denarij fuerāt ꝑfutati
⁊ aduerse partis viderant factionem subrutā: debuerant
ex hoc moueri ne vltra molirentur insidias: sed maliuo
lentia ⁊ liuor nutrit impudentiaz. vñ dicit: Pharisei aūt
au. q̄ silen. ipo. sadu. cō. in vnū. ORI. Silentiuz autē sa
duceis ipo suit iesus: volens ostendere quoniā mendacij
vocez obmutescere facit claritas veritatis. Sicut.n. pro-
priū est iusti tacere cū sit tempus tacendi: ⁊ loqui cuz sit
tēp⁹ loquēdi: nō tm̄ obmutescere: sic ꝑpriū ē oīum qui mē
dacij sunt doctores obmutescere q̄dē quātuz ad rex: non
aūt tacere. HIE. Pharisei ergo ⁊ saducei q̄ inter se con-
trarij sunt ad tēptandū iesuz pari mēte ꝓsentiūt. CHRY.
sup matth. vel conuenerunt in vnū pharisei vt multitudē
ne vincerent quē rationib⁹ superare non poterant: a vitate
nudos se pfessi sunt q̄ multitudine se armauerunt. Dice-
bant.n. apud se. Unus loquatur pro oib⁹: ⁊ oēs loq̄mur
per vnuz. vt siquidē vicerit oēs videamur vicisse. si autē
cōuictus fuerit: vel solus videat confusus. ⁊ iō sequtur: Et
interrogauit eum vnus ex eis legis doctor tentans eum.
ORI. Omnes ergo q̄ non discendi sed tentandi causa i-
terrogant aliquez doctoruz: estimare debemus illi⁹ pha
risei fratres sz illud: Qd̄ vni ex mīnimis meis fecistis mi
hi fecistis. AVG. de con. euan. Non moueat autem q̄
matthęus hic dicit tentantem fuisse: a quo dominus in-
terrogatus est: marcus autem hoc tacet: et in fine ita con
cludit q̄ ei dominus sapienter respondenti dixerit. Nō

longe es a regno dei. Fieri.n.pōt vt q̄uis tētans accesse/
rit:dñi tñ rñsione cozrecr'sit. Aut certe ipsaz tentatiōem
nō accipiam'malā tanq̄ decipe volētis inimicū:sz poti'
tanq̄ experiri āpli'volentis ignotū. neqz frustra scriptū
ē:Qui facile credit leuis ē corde.qd aūt iterroget subdit:
Magr qō ē mādatū i lege. ORI. Tētās dicebat:Magr
qm nō tanq̄ discipulus christi,pferebat hāc vocē. Sicqz
ergo ñ discit aliqd a vbo:nec tradit se ei ex toto aio suo:
dicit aūt ei:Magr:frater pharisei ē christū tētātis. Cū er
go ante saluatoris aduētū legeret lex:forsitā q̄rebat qō ē
mandatū magnū i ea. Neqz.n.iterrogasset hoc phariseus
nisi diu apud illos de hoc quesitū fuisset ⁊ nō iuētū: do/
nec veniēs iesus hoc doceret. CHRY. super matth. De
magno tñ mādato iterrogat:q̄ nec minūnū obfuabat:il/
le debet iterrogare de maiori iusticia q̄ iā minore cōple/
uit. HIE. Uel nō de mādatis iterrogat:sed qō sit ꝑmuz
mādatū magnūqz:vt cū oia q̄ de' mādauerit magna sint:
qcqd ille rñdeat occasionē habeat calūniādi. CHRY.
sup matth. Dñs aūt sic ei rñdit vt interrogatiōis eius fi/
cta cōsciētiā statiz ꝑmo rñso pcuteret. vñ seqtur: Ait illi
iesus. Diliges dñz deū tuuz ex toto corde tuo: ⁊ ex tota
aia tua:⁊ in tota mēte tua. Diliges inqt nō timore:qz dili
gere magis ē q̄ timere.timere.n.seruoz ē:diligere filioz
Timor sub necessitate ē:dilectio i libertate. Qui in timo
re fuit deo penā qdē euadit:mercedē vō iusticie nō hz:
qz iniust'fecit bonū,ppter timorē. Non vult ergo deus vt
timeat seruiliter ab hoib' q̄si dñs:sed vt diligat q̄si pat
q̄ adoptiōis spūz donauit hoib'. Diligere aūt deū ex to
to corde:ē vt cor tuū non sit inclinatū ad alicui'rei dile/
ctionē magis q̄ dei. Diligere aūt deū i tota aia: ē certissi/
mū aūz habere in veritate:⁊ firmum ē in fide. Ali'ē.n.
amor cordis:⁊ ali' ē amor aīe. Amor cordis quodāmō
carnalis ē:vt ēt carnaliter diligam'deū:qō facere nō pos
sum':nisi recedam'ab amore mūdaliū rerū. Cordis er/
go amor sentit i corde.amor vero aīe nō sentit sed intelli
git:qz in iudicio aīe cōsistit. Qui.n.credit apud deū ē oē
bonū ⁊ nihil boni ē extra ipsū hic diligit deū in tota aia
Tota vō mēte diligere deum: ē vt oēs sensus deo vacēt.
Cui'.n.intellect'deo ministrat: cui'sapiētia circa deum
ē:cui'cogitatio ea que dei sūt tractat:cui'memoria q̄ bo
na sūt recordat tota mēte diligit deū. AVG. De doctri.
christiana:Uel aliter;Deū ex toto corde diligere ꝑcipis
vt oēs cogitatiōes tuas: Ex tota aia:vt oēz vitā tuaz:Ex
tota mēte tua:vt oēz intellectū tuū i illū ꝓferas a quo ha
bes ea q̄ ꝓfers. Nullā ergo vite nr̄e partē relinqt q̄ vacare
debeat ⁊ q̄si locū dare vt alia re velit frui. Sed qcqd ali
ud diligēdū venerit i aīum: illuc rapiat quo tot'dilectio
nis ipet'currit:tūc.n.ē optim'hō cū tota vita sua pgit i
cōmutabile bonū. GLO. Uel ex toto corde.i. itellectu
Aia.i.volūtate:Mente.i.memoria:vt nihil ei contrariū
velis:sentias aut recorderis. ORI. Uel aliter: Ex toto
corde.i.fm totā recordationē ⁊ operationē ⁊ cogitatio/
nē. Ex tota aia.i.vt parati sint eā ponere pro pietate dei.
In tota mente:nihil aliud.s. ,pferentes nisi que dei sunt.
Et vide si potes cor quidē accipe pro itellectu:quo itelli
gibili speculātur:mētē aūt ad,pferendas res. Mente.n.
proferim' singulas res: ⁊ per vnūquodqz qō significat
q̄si mēte nr̄a inambulam' atqz proferimus. Si aūt tenta
ti pharisco dñs nō rñdisset:estimare possem' nō ē vnuz
mādatū mai'altero:Sed dñs respōdens subdit: hoc est
maximū ⁊ primuz mādatū. vbi discim'sentētiā de man
datis:qō ē magnū ⁊ sunt inferiora vsqz ad minima. Rñ
det aūt dñs nō solū qō ē magnū mādatū:sed ēt primum:
nō pro ordine scripture:sz pro dignitate virtutis. Hi aūt
soli hui'mādati in se suscipiunt magnitudinē ⁊ primatuz
q̄ nō solū diligūt dñz deū suū:sed etiā illa tria susceperit
.i.ex toto corde rē. Docuit aūt q̄ nō solū ē magnū ⁊ pri/
mū sz ēt q̄ eēt scōm simile priori. vñ sequit: Secūdū autē
simile ē huic:Diliges proximū tuum sicut teipsuz. Si aūt
q̄ diligit iniqtatē odit aīaz suam:manifestū q̄ non diligit
,primū sicut seipsū:cū nec seipsū diligat. AVG. i. de do
ctri. christiana:Manifestū ē autez oēz hominē proximū
ē deputādū:qz erga neminē operādum ē malum. Jā vo
si vel cui prebendū:vel a quo prebendū ē nobis officiū
misericordie recte,primus dicit:manifestū ē hoc precep/
to quo tenemur diligere,primū ēt sanctos angelos cōti/
neri:a quib'nobis tāta misericordie ꝑēduntur officia:
quāta nobis in scripturis animaduertere facile ē:ex quo
⁊ ipse dñs nr̄,primū se nobis dici voluit:qm seipsuz do
min' iesus significat opitulatū ē semiuiuo iacēti in via.
AVG. viij. de tri. Qui aūt amat hoīes:aut qz iusti sunt
aut vt iusti sint amare debet.sic.n.⁊ seipsū amare debet:
aut qz iust'ē:aut iustus sit:sic.n.diligit proximū sicut se/
ipsū sine vllo piculo. AVG. i. de doc. christiana: Si aūt
teipsuz nō,ppter te debes diligere:sed,ppter illū vbi di/
lectiōis tue rectissim'finis ē:nō succēseat aliquis homo
si ⁊ ipsuz,ppter deū diligis:q̄squis ergo recte proximuz
diligit.hoc cū eo debet agere vt ēt ipse toto corde diligat
deuz. CHRY. super matth. Qui autem hoinem amat
sile ē: sicut q̄ deuz amat:qz imago dei ē hō:in quo de' di
ligit:sicut rex,in sua imagine honorat. Et,ppter hoc dicit
hoc mādatuz simile eē ꝑmo. ORI. Uel aliter qō māda
tū sequēs ꝑmo ē simile:significat idē eē officiū ⁊ meritū in
vtroqz:neqz.n.dei sine christo aut christi sine eo pōt vti
lis eē dilectio ad salutē. Sequit: In his duob'mandatis
tota lex pendet ⁊ prophete. AGV. de quc.euā. Pendet
dixit.i.illo refertur vbi habet fine. RABA. Ad duo.n.
hec precepta pertinet tot' decalogus. Pcepta quidē pri/
me tabule ad dilectionē dei:precepta secunde ad dilecti
onem proximi. ORI. Uel qz qui oia impleuit que scri/
pta sunt de dei dilectione ⁊ proximi:dignus est magnas
gratias a deo pcipe vt intelligat oēz legē ⁊ prophetas.
AVG. vij. de trini. Cū aūt sunt duo pcepta in quib'pē
det lex ⁊ prophete:dilectio dei ⁊ proximi:nō immerito
scriptura plerūqz pro vtroqz vnuz ponit:siue dilectionē
dei:sicut ē illud:Scim'.n.qm diligentib'deuz oia coope
rant in bonū:siue dilectionē proximi:sicut est illud. Oīs
lex in vno sermōe implet:Diliges,primū tuū sicut teipz
Sed hoc ideo:qz qui proximū diligit ꝓsequēs ē vt deuz
diligat:Ex vna.n.eadēqz charitate deū proximumqz di
ligim':sed deū,ppter deum:nos aūt ⁊ proximū propter
deuz. AVG. i. de doctri. christiana. Sed tamē qm excel
lentior ⁊ supra nostrā naturam ē diuina substātia: prece
ptū quo diligim'deū a proximi dilectione distinctum ē
q̄ si te totū intelligas.i.animā ⁊ corpus ⁊ proximū tuuz
.i.animā ⁊ corpus nullū diligendaruz rerum genus i his
duob' preceptis pretermissuz ē. Cū.n.precurrat dilectio
dei sequitur dilectio proximi eiusqz dilectionis modus
prescriptus sit:vt eū sicut teipsum diligas simul ⁊ tui abs
te dilectio pretermissa non est.

¶ Cōgregatis aūt pharisei interrogauit eos ie
sus dicēs:Quid vobis videt̄ de christo cuius fili
us ē:Dicūt ei:Dauid. Ait illis: Quō ergo dauid
i spū vocat eū dñz dicēs: Dixit domin'dño meo
sede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos
scabellū pedū tuoz? Si ergo dauid vocat eū dñz
quō fili'ei'ē:Et nemo poterat ei rñdere verbū: ne
qz ausus fuit qsqz ex illa die eū āpli'interrogare.
CHRY. in home. Judei estimantes christū eē hoiez pu
rū:cum tentabant:nec eum tentassent si filium dei credi/
dissent. Uolens ergo christus ostēdere q̄ cognoscebat fal
lacia cordis eorum:⁊ quia deus erat:nec manifeste volu
it dicere veritatē:nec occasionē blasphemie inuenientes
iudei amplius insanirent. Nec oino tacere:qz ad hoc ve/
nerat vt veritatē annunciaret:ideo talē interrogationem
eis ,pposuit:vt ipsa interrogatio eis ostēderet quis esset.

Unde dicit: Congregatis aũt pharisęis interrogauit eos
iesus dicens: Quid vobis videt de christo cui⁹ filius est?
CHRY. in ho. Discipulos quidẽ ꝑmũ iterrogauit qd
aliꝫ diceret de christo: ⁊ tunc quid ipsi dicerẽt: hos aũt nõ
ita. Profecto. n. seductores eũ dixissent ⁊ malũ. existimabant aũt: qm̃ christus pur⁹ hõ erat: ⁊ iõ dixerũt eum esse
filiũ dauid: ⁊ hoc ẽ quod subdit: Dicunt ei dauid. Ipse autẽ hoc reprehẽdẽs: iducit, ꝓphetã dominationẽ eius ⁊ ꝓ
prietatẽ filiationis ⁊ cohonorationẽ q̃ ẽ ad patrẽ testãtes
Unũ dõ: Ait illis: Quomodo ergo dauid in spũ vocat eum
dñm dicens: Dixit dñs dño meo sede a dextris meis: donec. HIE. Testimoniũ hoc de. cix. psalmo sumptum ẽ.
Dñs ergo fili⁹ dauid vocat: nõ fm id qõ de eo natus est:
sed fm id qõ nat⁹ ẽ ex ꝑe semp fuit preueniens ipsum carnis sue patrẽ: vocat aũt eũ dñm suũ non error ire icerto: nec
ꝓpria volũtate: sed spũsco. REMI. Qõ aũt dicit: Sede a
dextris meis: nõ intelligendũ ẽ q̃ de corpore sit vt dextrã vel sinistrã habeat: sed a dextris dei sedere ẽ i honore ⁊ equalitate paterne dignitatis manere. CHRY. super matth. Puto aũt hãc interrogationẽ nõ solũ cõtra pharisęos: sed ẽt cõtra hereticos posuit. nã fm carnẽ vere filius erat dauid: dñs aũt fm diuinitatem. CHRY. in ho.
Non aũt in hoc stat: sed vt timeant subdit: Donec ponam
inimicos tuos scabellũ pedũ tuorũ. vt saltẽ ita eos inducat. ORI. Deus ẽt nõ ad pditionẽ solũ ponit scabellum
pedũ christi inimicos ipsius: sed ad eorũ salutẽ. REMI.
Donec aũt pro infinito ponit: vt sit sensus: Sꝫ semp: ⁊ inimici tui in sempiternũ subiꝫcientur pedib⁹ tuis. GLO.
Qõ aũt a patre inimici subiꝫciũtur filio: nõ infirmitatem
filij: sed vnitatẽ nature significat. nã ⁊ fili⁹ subiꝫcit iimicos
patri: qꝛ patrẽ clarificat sup terrã. Et ex hac auctoritate
cõcludit: Si ergo dauid vocat eũ dñm: quõ filius eius ẽ?
HIE. Interrogatio hec nobis ꝓficit vsq̃ hodie cõtra iudeos. Et hi. n. qui confitent christũ eẽ venturũ: hominem
simplicẽ ⁊ sanctũ virũ asserunt de genere dauid. Interrogem⁹ ergo eos docti a dño si simplex homo ẽ: ⁊ tamẽ stirpis dauid: quõ dauid vocat eũ dñm suũ. iudei aũt ad deludẽdã interrogatiõis veritatẽ: friuola multa cõfingunt:
vernaculũ abrae asserẽtes cuius fili⁹ fuit damascus eliezer: ⁊ ex ipsi⁹ persona scriptũ psalmũ: q̃ post cedẽ quinq̃
regũ dñs de⁹ dño suo abraã dixerit: Sede ad dextrã meam donec ponam. Quos interrogem⁹ quõ dixerit abrae
ea q̃ sequũtur: ⁊ rñdere cogam⁹ quõ abraã ante luciferũ
genit⁹ sit: ⁊ quõ sacerdos fuit ꝛz ordinẽ melchisedech. ꝓ
quo melchisedech obtulerit panẽ ⁊ vinũ ⁊ a quo decimas
prede accepit. CHRY. in ho. Hoc tantũ ipsoꝫ posuit finem
ipsorũ disputationib⁹ q̃si magnũ ⁊ sufficiẽs ꝓcludere eorum ora. vñ sequtur: Et nemo poterat respondere ei verbum. Neq̃ ausus fuit quisq̃ ex illa die eum ampli⁹ interrogare. Siluerũt. n. extũc nõ volentes: sed nõ habẽdo aliquid dicere. ORI. Si aũt interrogatio eorũ fuisset ex
volũtate discẽdi: nunq̃ eis talia proposuisset: vt ampli⁹
nõ cẽnt ausi eũ iterrogare. RA. Ex hoc aũt itelligim⁹ venena iuidie supari posse: ꝛz difficile q̃escẽ. CA. XXIII.

Tunc iesus locutus ẽ ad turbas ⁊ ad discipulos suos dicens: Super cathedrã moysi sedebũt scribe ⁊ pharisei.
Oia ergo quecũq̃ dixerit vob̃ serua te ⁊ facite: scõm opa vero eorum nolite facere. Dicunt. n. ⁊ non faciunt. Alligãt autem onera grauia ⁊ iportabilia ⁊ iponunt i humeros hominũ: digito autem suo nolunt ea mouere.
CHRY. super matth. Postq̃ dñs sacerdotes rñsiõe ꝓstrauit: ⁊ icorrigibilẽ eorũ conditionẽ oñdit: sicut clerici si male fecerint inemẽdabiles sũt: laici vero delinquentes facile emẽdant: tũc cõuertit sermones ad apostolos
⁊ ad populũ. vnde dicit. Tunc lo. ẽ iesus ad turbas ⁊ ad
disci. suos. Infructuosũ nãq̃ ẽ verbũ in quo sic alter confundit: vt alter nõ erudiat. ORI. Sunt aũt meliores discipuli christi reliquis turbis: ⁊ inuenis in ecclesijs quosdã affectuosi⁹ accedẽtes ad verbũ dei eẽ discipulos christi: ceteros aũt populũ eẽ ipsi⁹. Et interdũ quedã discipulis solis dicit: quedã vero turbis: alia vero turbis simul atq̃ discipulis sicut sunt hec. vn de sequtur: Dicẽs super cathedrã moysi: Qui legẽ moysi profitent ⁊ interpretari gloriant hi sedent sup cathedrã moysi. Qui ergo nõ
recedũt a lẗra legis: scribe dicunt. Qui aũt maius aliquid
ꝓfitẽtes: diuidũt seipsos quasi meliores a multis pharisei dicũtur: qõ interpretat diuisi. Qui aũt moysen fm spiritalẽ virtutẽ intelligũt ⁊ exponũt: sedent quidẽ sup cathedraꝫ moysi: sed nõ sunt scribe ⁊ pharisei: sed his meliores dilecti christi discipuli. Post aduentũ aũt christi sedẽt
sup cathedrã ecclesie: q̃ ẽ cathedra christi CHRY. sup
matth. Uidẽdũ ẽ tñ quõ quis sup cathedrã sedeat: qꝛ nõ
cathedra facit sacerdotẽ: sed sacerdos cathedram nõ locus sanctificat hominẽ: ꝛz hõ locũ. Ideoq̃ malus sacerdos de sacerdotio suo crimẽ acquirit: non dignitatem.
CHRY. in ho. Ne aũt aliquis dicat: qm̃ ꝓpter hoc desidiosi fact⁹ suꝫ ad agendũ qꝛ malus ẽ doctor: hãc destruit opinionẽ: cũ subdit: Oia ergo quecũq̃ dixerũt vobis facite. Non. n. sua dicũt: sed que dei sunt: q̃ p moysen de⁹
in legẽ deduxit. Et intuere quãto circa moysen vtiẗ honore: eã iterũ q̃ ad vet⁹ ẽ testamẽtũ concordiã ostendens.
ORIGE. Si aũt scribe ⁊ pharisei sedẽtes sup cathedrã
moysi sunt iudeorũ doctores: fm litteraꝫ docentes legis
mandata: quõ iubet nos dñs fm oia q̃ dicũt illi facere:
cũ aplũ in actib⁹ vetent fideles viuere fm litterã legis: Sꝫ
illi docẽt fm litterã legẽ spiritaliter nõ intelligẽtes. Quecũq̃ ergo dicunt nobis ex lege intelligentes sensum legis
facim⁹ ⁊ seruam⁹: nequaq̃ facientes fm opa eorũ. Nõ. n.
sicut lex docet faciunt: nec intelligũt velamen eẽ sup litteram legis. Uel cũ oia audieris non oia intelligas precepta legis: puta multa que de escis sunt ⁊ que de hostijs ⁊
similia: sed ea que corrigũt mores. Sed quare nõ de legis
gratie hoc mandauit sed de doctrina moysi: qꝛ. s. nõdum
erat tẽpus ꝓcepta noue legis ante tempus passionis manifestare. Mihi aũt videt q̃ aliquid aliud predispensans
hoc dicit: qꝛ. n. accusaturus erat scribas ⁊ pharisęos i sequẽtib⁹ ꝓmonib⁹: ne videret apud stultos ex hoc eorum
principatũ cupe vel propter inimicitiã hoc facere primũ
a se hanc suspitionẽ remouet: ⁊ tunc eos incipit reprehẽdere: vt turbe non in eadẽ vitia incidant: ⁊ ideo ne existimem q̃ qꝛ debent eos audire: ideo eos debeant in operibus imitari. Subdit. n. Scõm vero opera eorũ nolite facere. Quid ẽ aũt doctore illo miserabili⁹: cui⁹ vitã discipuli cũ nõ sequũtur saluãtur: cũ imitãt pdũt. CHRY.
sup matth. Sicut aũt auꝫ de terra eligit: ⁊ terra relinquit
sic ⁊ auditores doctrinã accipiãt ⁊ mores relinquãt. frequẽter. n. de hoie malo bona doctrina ꝓcedit: sicut aũt sacerdotes meli⁹ iudicãt, ꝓpter bonos malos docere q̃ ꝓpter malos bonos negligere: sic ⁊ subditi, ꝓpter bonos sacerdotes ẽt malos honorẽt: ne, ꝓpt malos boni ẽt cõtemnãtur. meli⁹ ẽ. n. mal' iiusta ꝑstare q̃ bonis iusta subtrahere. CHRY. in ho. Cõsidera vero vñ icipit eos rẽprehendere. Nã sequtur: Dicũt. n. ⁊ nõ faciũt. Maxie. n. accusationẽ dign⁹ ẽ: q̃ doctrine auctoritatẽ habẽs: legẽ trãsgrediẗ
ꝑmo q̃dẽ qꝛ ꝑuaricat q̃ alios corrigere debet: deinde q̃ a
peccãs maiore pena dign⁹ ẽ, ꝓpter honorẽ: tertio qꝛ plus
corrũpit velut i ordine doctoris, peccans. Rursus aũt ⁊
aliã eorũ rẽprehẽsionẽ ponit: qm̃ graues sũt sibi subiectis,
vñ, sequtur: Alligãt. n. onera grauia. In quo duplicẽ eorũ
malitiã oñdit: vnã q̃dẽ i hoc q̃ sine venia expetũt a subiectis summã diligẽtiã vite: aliã vo in hoc q̃ sibiipsis multã cõcedũt licẽtiã. Oportet aũt bonũ ꝓncipẽ e contrario
se habere. in his enim̃ que fm seipsum sunt: grauẽ indicem
eẽ. in subiectis aũt mãsuetũ. Intende aũt qualiter ⁊ eorũ

reprehēsionē aggrauat. Nō.n. dixit Non possūt: sed Nolunt. neq; dixit Portare: sed Digito mouere. i. neq; ppe fieri neq; tangere. CHRY. sup matth. Et quidē quātū ad phariseos ⁊ scribas de quib' loquit: onera grauia ⁊ iportabilia dicit legis mādata: de quib' petr' in actibus dicit: Ut q̄d vultis iponere iugū super ceruices discipulorū q̄ neq; nos neq; patres nostri portare potuimus? Onera.n. legis quibusdā rōnib' fabulosis commēdātes: auditorib' q̄si vincula super humeros cordis eorū alligabant: vt velut rōnis vinculo cōstricti nō reijcerēt ea a se. Ipsi aūt nec ex modica parte ea iplebāt. i. vt nō dicāt pleno ope: sed nec modico tactu. i. digito. GLO. Uel alligant onera. i. vndecūq; traditiōes colligūt que cōscienti az nō leuāt: sed grauāt. HIERO. Humeri aūt ⁊ digit' ⁊ onera ⁊ vincula q̄b' alligant onera: spiritaliter sūt intelligenda. Hic ēt generaliter dñs aduersus oēs magistros loquit' qui grādia iubēt ⁊ minora nō faciūt. CHRY. super matth. Tales aūt sunt q̄ graue pōdus venientib' ad penitentiā iponūt: ⁊ sic oū pena presens fugit: cōtēnit pena futura. Si.n. fascē super humeros adolescentis quem nō pōt baiulare posueris: necesse hz vt aut fascē reijciat: aut sub pōdere cōfringat: sic ⁊ homini cui graue pōdus pēitētie iponis: necesse ē vt aut penitētiā reijciat: aut suscipiēs oū sufferre nō pōt: scandalizat' amplius peccet. Deide ⁊ si erram' modicā penitētiā iponētes: nōne meli' est ppter misericordiā reddere rationē q̄ ppter crudelitatez? vbi paterfamilias larg' ē: dispensator nō debet ēe tenax sed de' benign': vt q̄d sacerdos ei' auster'? Uis apparere scūs? circa ēt vitā esto austerus: circa alioz benignus audiāt te hoies pua mādātē ⁊ grauia faciētē. Talis ē aūt sacerdos q̄ sibi idulget ⁊ alios exigit: quēadmodū malus dscriptor tributi i ciuitate q̄ se releuat ⁊ onerat tributētes.

Oia vero opa sua faciunt vt videant ab hoib'. Dilatāt.n. phylacteria sua: ⁊ magnificāt fimbrias. Amāt aūt primos recubit' in cenis ⁊ primas cathedras in synagogis: ⁊ salutatiōes i foro: ⁊ vocari ab hoib' rabbi. Uos autem nolite vocari rabbi. Unus est.n. magister vester: oēs aūt vos frēs estis. Et patrē nolite vocare vobis sup terrā: vn' est.n. pater vester q̄ in celis ē. Nec vocemini magri: qz magr' vester vn' ē christ'. Qui maior ē vestrū: erit minister vester. Qui aūt se exaltauerit humiliabit ⁊ qui se humiliauerit exaltabitur.

CHRY. in ho. Supra, dñs arguerat scribas ⁊ phariseos crudelitatis ⁊ negligentie: consequēter aūt arguit eos inanis glorie q̄ fecit eos a deo recedere. vñ dicit: Oia aūt opa sua fa. vt vide. ab hominib'. CHRY. in ho. In oī re nascit q̄ ipsam exterminat: sicut ex ligno vermis ⁊ ex vestimēto tinea. vñ sacerdotū ministeriū q̄ positi sunt ad edificationē sanctitatis corrūpe diabolus nitit: vt hocipz bonū dū, ppter hoies fit fiat malū. Tolle hoc vitiū de clero: ⁊ sine labore oia resecabis. ex hoc.n. fit: vt difficile clerici peccātes penitētiā agāt. Vult aūt dñs in hoc ostēdere cāz, ppter quā nō poterāt credere christo: hoc ē qz oia faciūt vt videant ab hoib': impossibile.n. ē vt credat christo celestia p̄dicāti: q̄ gloriā hoiuz pcupiscit terrenā. Legis enim aliquē iterp̄tātē hūc locū: Supra cathedrā. i. i honore ⁊ gradu quo fuerat moyses cōstituti sūt scribe ⁊ pharisei indigne q̄ legē, ppbetātē de christo vēturo predicabāt alijs: ipsi aūt nō recipiebāt p̄sentē: ppter hoc hortat' populū audire legē quā p̄dicabat. i. credere i christū p̄dicatū a lege: ⁊ nō imitari scribas ⁊ phariseos incredulos. ⁊ reddit' cāz q̄re p̄dicabāt ex lege christū vēturū: ⁊ non credebāt i eū: qz. s. oia opa sua faciūt: vt ab hoib' videantur. i. qz nō predicabāt christū venturū desiderio aduentus eius: sed vt doctores legis cē ab hoib' viderent. ORI.

Ad hoc aūt opera sua faciūt vt ab hoib' videantur: visibilē suscipientes circūcisionē: ⁊ visibiliter corporalia fermenta auferētes de domibus suis ⁊ similiter his similia agentes: christi vō discipuli legē in occultis iplēt quasi in occulto cōstituti iudei: vt apostolus dicit. CHRY. in ho. Uide aūt hic q̄ cū quadā intētione eos incusat. Non enim simpliciter ait: q̄ faciāt opa sua: vt videātur ab hominib': sed addidit oia. Deide mōstrat q̄ neq; in magnis vane gliabant: sed in quibusdā vilib' reb'. vñ subdit: Dilatant.n. phila. sua ⁊ magnificāt fimbrias. HIE. Dñs.n. cū dedisset mandata legis per moysen: ad extremū intulit: Ligabis ea in manu tua: ⁊ erūt semp ante oculos tuos ⁊ est sensus: Precepta mea sunt in manu tua: vt ope ꝓpleant. sint ante oculos tuos: vt die ac nocte mediteris in eis. Hoc pharisei male interpretantes scribebāt in mēbranis decalogū moysi. i. decē legis vba: cōplicātes ea ⁊ ligātes i frōte: ⁊ q̄si corona capitis facientes: vt semp añ oculos moueret. Jusserat quoq; aliud moyses vt in quattuor angulis pallioz hiacyntinas fimbrias facerēt ad israel populū discernēdū: vt q̄uo in corporib' circūcisio signum iudaice gentis daret: ita vestis haberet aliquā differentiam. Supstitiosi vō magri captātes aurā popularē: atq; ex mulierculis captātes lucra: faciebāt grādes fimbrias ⁊ acutissimas in eis spinas ligabāt: vt videlicet ambulātes ⁊ sedētes interdū pūgerent: ⁊ q̄si hac commotione retraherent ad ministeria fuiutis dei. Pictatiola ergo illa decalogi phylacteria vocabāt. i. conseruatoria eo q̄ q̄cūq; habuissent ea: quasi ob custodiam ⁊ munimentum sui haberent. Nō intelligētib' phariseis q̄ hec in corde portanda sūt nō in corpore: alioquin ⁊ armaria ⁊ arce habēt libros: ⁊ noticiā dei nō habēt. CHRY. Illorū aūt exēplo adhuc multi aliqua nōia hebraica angelorū cōfingūt ⁊ scribunt: ⁊ alligāt que nō intelligētib' metuēda videtur q̄dā vero aliquā partē euangelij scriptā circa collum portant. Sed nōne quotidie euāgeliū i ecclesia legit: ⁊ audit ab oibus? Cui ergo i auribus posita euāgelia nihil prosunt quō cū possunt circa collū suspensa saluare? Deinde vbi ē virtus euangelij: i figuris litterarū? an in intellectu sensuum? si in figuris: bene circa collū suspēdis. si i intellectu ergo meli' in corde posita prosunt: q̄ circa collū suspensa. Alij vero sic exponūt hūc locū: qz dilatabāt vba sua de, ppriis, obseruātijs: quasi phylacteria. i. cōseruatoria salutis ea populo assidue predicātes. Fimbrias autem vestimentorū magnificatas dicit superemīnētias corūdem mandatorū. HIE. Cū aūt supflue phylacteria dilatent ⁊ magnas faciant fimbrias: gloriam cupientes ab hominibus: consequenter arguūtur in reliquis. vnde dicitur: Amant enim primos accu. in ce. ⁊ primas cathe. in synago. RABA. Notandum q̄ non salutari in foro: nō primo sedere vel discumbere vetat eos: quibus hoc officij ordine conuenit: sed eos qui hec siue habita siue non habita indebite amant a fidelibus: quasi improbos dicit cē cauendos. CHRY. Non enim vituperat eos qui i primo loco recūbunt: sed eos qui amant primos discubitus ad voluntatem vituperationem referens: non ad factum. Sine causa enim loco se humiliat: qui corde se pfert. aliquis enim iactator audiens laudabile esse in vltimo loco discūbere discūbit post omnes: ⁊ non solum iactantiam cordis nō dimittit: sed adhuc aliam iactantiam humilitatis acqrit: vt qui vult videri iustus ⁊ humilis videat. Multi enim superbi corpore quidem in nouissimo recūbentes: cordis autem elatione videntur sibi in capite recūbere: ⁊ multi sunt humiles in capite recūbentes: ⁊ conscientia se in vltimo esse existimant. CHRY. in ho. Intende aūt vbi in eis vana gloria dominabat: in synagogis. s. i q̄s ītrabāt: alios directuri. In cenis hoc pati qualitercūq; tolerabile erat quāuis doctorē in admiratiōe cē oporteat: non in ecclesia solū sed vbiq; Si autem diligere talia ē incusatio q̄ malū ē studere: vt his aliquis potia

tur. CHRY. super matth. Primas et salutationes amat: nō solū in tepore vt eos primū salutem⁹: sed etiā in voce vt clamātes dicam⁹: Aue rabbi: ⁊ in corpore vt flexis capitib⁹ eis incuruemur: ⁊ in loco vt i publico salutētur. vñ dicit: Et salutationes i foro. RABA. Quāuis i hoc culpa nō careat: si ꝗdē in foro litib⁹ intereē qui in cathedra moysi magri synagoge cupiūt appellari: ⁊ vocari ab hominib⁹ rabbi. CHRY. super mattheū. i. vocari volūt ⁊ nō eē: nomē appetūt: ⁊ officiū negligūt. ORI. In ecclesia et christi inueniuntur mēsarū suscipiētes pmatum vt diacones fiant: cōsequēter aūt primas cathedras eorq; qui dicūtur presbyteri preripere ambiūt. qdā aūt machinant vt cpi vocentur ab hoib⁹: hoc ē rabbi. christ autē discipulus diligit qdē in spiritalib⁹ cenis recubit⁹ pmos vt melioza spiritaliū ciborq; mādūcet. Diligit etiā cū apostolis sedentib⁹ sup. xij. thronos pmas cathedras: actib⁹ bonis dignū se prebere festinās cathedris huiusmodi. sic aūt ⁊ salutationes diligit q̄ fiūt in nūdinis celestib⁹. i. celestib⁹ pmitiuorū cōgregatiōib⁹. Vocari aūt rabbi neq; ab hoib⁹ neq; ab aliquo alio diligit iustus: qz vnus ē magister oiuz. vñ subdit: Vos autem noli. vocari rabbi. CHRY. in ho. Vel aliter: Premissorū de quib⁹ pharisēos incusauerat: alia quidē sicut parua ⁊ vilia pretermisit: quasi discipulis de his instrui nō indigentib⁹: sed qd erat oiuz maloz cā. i. thronū appetere magistralē hoc in mediū ducit ad discipulos istruēdū. vñ subdit: Vos aūt nolite vo. rab. vn⁹ est enīz magister vr̄. CHRY. super matth. q. d. Nolite vocari rabbi: ne qd deo debet vobis pſumatis. Nolite ⁊ alios vocare rabbi: ne diuinū honorē hoib⁹ deferatis. Vnus ē. n. magr oiuz q oēs hoies naturaliter docet. Si. n. hō hoiez crudiret: oēs hoies discerent q̄ habēt doctores. nūc aūt qz nō hō docet sed deus: multi qdē docent: pauci aūt discūt. Nō. n. hō itellectū prestat: hoi docēdo: sed a deo prestitū p admonitionem exercet. HILA. Et vt meminerint discipuli se filios parentis vni⁹: ⁊ per noue natiuitatis generationē terreni ort⁹ excessisse pmordia subdit: Oēs autem vos fratres estis. HIE. contra heluidiū: Oēs aūt hoies affectu fratres dici possunt: quod i duo diuidit: in speciale ⁊ cōe. In speciale qz oēs christiani fratres vocant. Porro i cōe: qz oēs homines ex vno patre nati pari inter nos germanitate cōiūgimur Sequit: Et patrē noli. vo. tē. CHRY. sup matth. In mūdo. n. q̄uis hō hoiez generat: tn vnus ē pat⁹ q̄ oēs creauit. Nō. n. initiū vite habem⁹ ex parētib⁹: sz trāsituz vite p eos accipim⁹. ORI. Sz q̄s nō vocat patrē i terri q̄ p oēz actū fm deū ipletu dicit: Pater nr̄ qui es i celis. GLO. Quia vō apparebat q̄s esset oiuz pater i hoc qd dixerat: Qui es in celis: vult exponere q̄s sit oiuz magr. vñ pceptū de magro iterū repetit dicens: Ne vocemini magri qz magr vester vn⁹ ē christ⁹. CHRY. in ho. Nō tñ dū dz christ⁹ magr: excludit pater: sicut neq; ex hoc q̄z deus pater nr̄ dz hoiuz pater: excluditur christ⁹. HIE. Querit aūt q̄re aduersuz hoc pceptū ap̄ls doctore gentium se eē dixerit: aut quō i monasteriis vulgato fmone se inuicē patres vocāt? Qd sic soluit: Aliud ē eē natura patrē vel magrz: aliud idulgētia. Nos si hominē patrez vocam⁹: honorē ctati deferim⁹: nō auctorē nr̄e oñdim⁹ vite. magr. n. dicitur ex consortio veri magri. ⁊ ne ifinita replicē quō vn⁹ p naturā de⁹: ⁊ vn⁹ filij⁹ nō p iudicat ceteris ne p adoptiōez dij vocent ⁊ filij: ita ⁊ vnus pater ⁊ magister nō preiudicat alijs vt abusiue vocent ⁊ patres ⁊ magistri. CHRY. in ho. Non solū aūt dñs pmatus cupere prohibet: sed ad contrariū auditorē inducit. vñ subdit: Qui maior ē vestrū: erit minister vester. ORI. Vel aliter Et si ministrat quis verba diuina: sciens qz christ⁹ i eo fructificat: nequaq̄ se magistrū sed ministrū pfitet. vñ sequit: Qui maior est vestrū: erit minister vester. qm̄ ⁊ ipse christus cū eēt vere magister: ministrū se eē pfessus ē dicens: Ego sum in medio vestrum quasi q̄ ministrat. bñ aūt post omnia quib⁹ vane glie vetauit pcupiscētiā: addidit dicēs Qui aūt se exaltauerit humiliabit: ⁊ q̄ se hūiliauerit exaltabit. REMI. Quod sic intelligit: Dis qui se de suis meritis extollit: apud deū humiliabitur: ⁊ qui se de benefactis humiliat apud deum exaltabitur.

Veh aūt vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite: q̄ clauditis regnū celoz ante hoies. Vos enim non intratis nec introeuntes sinitis intrare.

ORI. Christus quasi vere filius dei illi⁹ q̄ legē dedit fz similitudinē benedictionuz q̄ sunt in lege dixit ⁊ ipse beatitudines eorūz qui saluāt: fm similitudinē aūt maledictionū positaruz in lege ponit veh aduersus peccatores dicens: Veh vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite: qui fatemi bonitatis eē aduersus peccatores ista pronūciare intelligant: qz simile ē ppositū dei in maledictiōibus legis: siue aūt illa maledictio siue istud veh nō ex pnūciante cōtingit peccanti: sed ex peccatis qb⁹ dignū se pbet ad susceptiōnē istoz q̄ de⁹ disciplinę causa pnūciauit: vt cōuertant hoies ad bonū: sicut pater increpās filiū pfert vba maledictionis: nec tñ vult illū dignū fieri maledictiōib⁹ illis: sed magis ab eis diuertere. Hui⁹ aūt veh causam subdit: Qui clau. reg. celo. aī ho. vos au. nō intra. nec introe. sinitis intra. Hec duo pcepta naturaliter inseparabilia sūt qm̄ hoc ipsū sufficit ad expulsionē q̄ alios nō pmittit intrare. CHRY. sup matth. Regnū celoz dicūtur scripture: qz in illis initū ē regnū celoz: ianua ē itellect⁹ eaz. Vt regnū celoz ē beatitudo celestis: ianua aūt ē christ⁹ p quē introit in ea. Clauiculariū aūt sūt sacerdotes: qb⁹ ꝛ editus ē vbū docendi ⁊ interp̄tādi scripturas. clauis aūt ē vbuz scientie scripturaz: p quā apit hoib⁹ ianua vitatis. Apertio aūt et ē interp̄tatio vā. Vide aūt qz nō dixit: Veh vobis q̄ apitis: fz q̄ clauditis ergo nō sūt scripture clause: fz sunt obscure. ORI. Pharisei ergo ⁊ scribe nec itrabant: nec eū volebāt audire q̄ dixit: Siq̄s p me itroierit saluabit. Et nec intrātes. i. eos q̄ credere poterāt ppter ea que a lege ⁊ pphetis ante fuerant declarata de christo: introire sinebat: cū oī terrore ianuā claudētes adhuc derogabant doctrine ei⁹: ⁊ subuertebāt oēz pphetica scripturaz de eo: ⁊ blasphemabāt oē opus ipsi⁹ q̄si falsū ⁊ a diabolo factū. Sed ⁊ oēs q̄ mala cōuersatiōe sua dāt exēplum peccandi i populo: ⁊ q̄ faciūt iniuriā scandalizātes pusillos: claudere videtur ante hoies regnum celorū. Et hoc peccatum inuenit quidē in popularib⁹ maxime autez in doctorib⁹ q̄ docent qd decet fm iusticiā euāgelij hoies: nō aūt faciūt qd docent. Bene aūt viuētes ⁊ bene docētes apiūt hoib⁹ regnū celoz: ⁊ dū ipsi itrat alios pnocāt itrare. Sz ⁊ multi nō pmittūt itrare i regnū celoz: intrare volentes: qn̄ ⁊ sine ratiōe excōicāt quosdā ppter aliquē ęcliā q̄ meliores sūt q̄ ipsi ⁊ ipsi quidē nō pmittūt eos itrare. Ali aūt q̄ sobrij sūt mēte: patia sua tyrānidē eoz vincētes q̄uis vetiti: tñ itrāt ⁊ hereditāt regnū. Sz ⁊ qui cū multa temeritate seipsos dederūt ad pfessionem docēdi priusq̄ discerēt: ⁊ iudaicas fabulas imitātes: detrahunt eis q̄ ea que sursuz sunt in scripturis requirūt: claudūt quātum ad se ante homines regnum celorum.

Veh vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite q̄ comeditis domos viduaz: oratiōes lōgas orātes: propter hoc amplius accipietis iudicium.

CHRY. in ho. De reliquo dñs de gula eos reprehēdit: ⁊ qd detēti ē: qm̄ nō a diuitib⁹ sed a viduis accipiebāt vñ vētrē iplerēt: ⁊ illoz inopiā cōterebāt quā releuare oportebat. vñ dz: Veh vo. scri. ⁊ pha. hypo. q̄ come. do. vidu. GLO. i. q̄ vra superstitione nihil intenditis: nisi vt pdaz de subiecta plebe faciatis. CHRY. sup matth. Sexus autē mulierū incautus ē: qz nō oia q̄ videt aut audit cū ratione desiderat. Mollis etiā est: qz facile flectitur vel de malo ad bonū: vel de bono ad malū. virilis aūt sexus ⁊ cautior

eratio: ⁊ duro: ē: propterea simulatores sanctitatis circa mulieres maxime negociantur. Quia nec intelligere eorū simulationes possunt: ⁊ facile ad eorū dilectionē inclināt religionis causa. precipue tamen circa viduas negociant: pmo quidē q: mulier nō facile decipit habens cōsiliariū virū. deinde q: nō facile de facultatib' suis aliquid dāt cū sint in ptāte viri. ppterea ergo dñs dū iudaicos sacerdotes confundit: christianos monet ne viduis mulierib' āplius cōmorētur q̄ ceteris: quia ⁊ si volūtas mala nō sit: tū suspitio mala ē. CHRY. in ho. Deinde ⁊ hut' rapine modus erat grauior addit. n. Orationes lon. oran. Quicūq; n. malū facit dign' est pena. sed qui a religione cāz accipit nequicie: grauior ē obnoxi' pene vnde sequit: Propter hoc āplius acci. iu. CHRY. sup matth. Primū q̄dē pro eo q̄ estis iniq: alterum pro eo q̄ figmentum accipit sanctitatis. auaricia. n. vestra religiosi colore depingitis. ⁊ quasi prestatis diabolo arma dei: vt amet iniquitas dū pietas estimatur. HILA. Uel quia hic pcedebat regni celestis obfuatio vt i obeūdis viduarū domib' retineat ambitio: iō accipiēt ampli' iudicium: q: penā ppriū peccati ⁊ reatū aliene ignorantie debebunt. GLO. Uel: q: seruus sciēs ⁊ non faciens vapulabit multis.

Ueh vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite qui circuitis mare ⁊ aridā: vt faciatis vnū proselitū: ⁊ cum fuerit factus facitis eū filiū gehēne duplo q̄z vos. CHRY. in ho. Post pmissa rursus eos dñs aliter icusat. ⁊ q: inefficaces sūt ad multorū salutem: cū multo labore idigeāt: vt ad salutē vnū cōuertāt. Et q: nō solū desides sunt circa eos quos cōuertūt: sz eorū ēt destructores: dū eos corrūpūt praue vite exēplis. vñ dī. Ueh vo. scri. ⁊ pha. hypo. qui circui. ma. ⁊ ari. vt fa. vnum prose. HILA. Maris aūt ⁊ terre pagratione significat in totū orbis sunib' eos ē: christi euāgelio obtrectaturos ⁊ legis iugo cōtra iustificationes fidei aliquos subdituros. Proseliti. n. sunt ex gētib' i synagogā recepti: quorū futurorū raritas i vno indicat. Neq; n. post christi predicationē doctrine eorū fides relicta ē: sz q̄squis acquisitus fuerit ad fidē iudeorū: fili' fit gehēne. ORI. Quicūq; enim post saluatorē iudaizāt: docētur imitari affectū eorū q̄ ipserūt illo tēpore: Crucifige: crucifige eū. vñ sequtur: Et cū fa. fue. faci. eū fi. gehē. du. q̄ vos. HILA. Iō autē pene duplicate erit fili': q̄ neq; sit remissione peccatorū gentilium consecutus: ⁊ societatē eorū q̄ christū psecuti sunt sit secut'. HIE. Uel aliter: Scribe ⁊ pharisei totū lustrātes orbē id studū habebāt: de gētib' facere proselitū. i. aduenā i circūcisiū miscere populo dei. CHRY. sup matth. Nō aūt pp misericordiā volētes eū saluare quē docebāt sz aut ppter auaricia: vt additis in synagoga iudeis sacrificior adderet oblatio: aut ppter vanā gloriā. Qui enim seipsū mergit in gurgitē peccatorū quō alterū a peccatis velit eripe: Nūquid magis misericors pōt alteri aliq̄s esse q̄ sibi? Ex ipsis ergo actibus oñdit q̄ pp deū aliquem vult cōuertere aut pp vnitatē. GRE. xxi. mora. Quia vero hypocrite q̄uis puersa semp opent: loqui tū recta nō desinūt. Bñ loquēdo q̄dē fide vel cōuersatiōe filios parūt: sz eos bñ viuēdo nutrire nō possunt quāto enim se liberi terrenis actib' inserūt: tanto negligētius eos quos generāt agere terrena pmittunt. Et q: obduratis cordib' viuunt: ipsos ēt quos generant filios nulla pietate debiti amoris agnoscunt. vnde ⁊ hic de hypocritis dī: Et cum fue. fa. faci. eū fi. gehēne du. q̄ vos. AVG. contra faustū Doc aūt nō q: circūcidebat dixit: sz eorū q: mores imitant. a q̄b' imitādis suos cohibuerat dicēs: Sup cathedrā moysi. In quib' vbis vtrūq; debet aduerti: ⁊ quantus honor delat' sit doctrine moysi: in cui' cathedra etiā mali sedētes: bona docere cogebātur: ⁊ inde fieret pselitus fili' gehēne: nō quidē vba legis audiendo: sz eorū secta sectando. Propterea autē duplo q̄ illi: q: hoc negligebat iplere: qd̄ pp ria voluntate susceperat: nō ex iudeis nat': sed spōte iude' fact'. HIE. Uel q: ante dū eēt gentilis simpliciter errabat: ⁊ erat semel fili' gehēne. Uidēs magistrorū vitia: ⁊ intelligēs destruere eos opere qd̄ verbo docebāt: reuertitur ad vomitū suū ⁊ gentilis factus q̄si preuaricator maiori pena dign' erat. CHRY. sup matth. Uel q: forte sub cultura idolorū conistit': vt pp hoies iusticiā seruabat: fact' autē iude' malorū magistrorum puocat' exēplo fiebat peior magistris. CHRY. in ho. Cū. n. virtuosus fuerit magister: discipulus imitatur cū aūt fuerit malus: superexcedit. Fili' aūt vocat gehēne quō fili' pditionis ⁊ fili' hui' seculi. Unusquisq; n. cuius opa facit: hui' fili' appellat. ORI. Ex hoc aūt loco discim': qm̄ ⁊ eorū qui i gehennaz futuri sūt erit differentia tormētorū: qn̄ alter ē simpliciter fili' gehenne: alter vō duplicitor. Sz ⁊ hic videre oz: ⁊ si generaliter ē fieri aliquez filiū gehēne: vtputa iudeū aut gentilē aut ēt specialiter vt p singulas species peccatorū fiat q̄s fili' gehēne: vt iustus q̄dē ꝓz numerū iusticiarū suarū augeat i glia: peccator āt ꝓm numerū pctorū suorū multiplicet in gehēna.

Ueh vob duces ceci: q̄ dicitis quicūq; iurauerit p tēplū nihil ē: q̄ aūt iurauerit in auro tēpli debitor ē. Stulti ⁊ ceci: qd. n. maior ē: aurū: an tēplu; qd̄ sanctificat aurū? Et quicūq; iurauerit in altari nihil ē. qcūq; aūt iurauerit i dono qd̄ est sup illud debet. Ceci qd. n. maior ē: donū: an altare qd̄ significat donū? Qui ergo iurat i altari: iurat in eo ⁊ i oibus que sup illud sūt. Et quicūq; iurauerit in tēplo: iurat in illo ⁊ in eo q̄ habitat in ipso. Et qui iurat in celo iurat in throno dei et in eo qui sedet super ipsum.

HIE. Sic i philaterijs ⁊ fimbrijs dilatatis opinio sanctitatis captabat gliaz: ⁊ p occasionē glie q̄rebant lucra: sic alia traditiōis fraude iuēta ipietatis arguit trāsgressores. Siquis enī i cōtētiōe seu i aliquo iurgio vel in cause ambiguo iurasset i tēplo ⁊ postea cōuict' eēt mēdacij: nō teneba' crimis re'. Et hoc ē qd̄ dicit. Ueh vo. du. ce. qui dici. Quicūq; iurauerit p tē. nihil ē. q. d. Nihil oz. Binā iurasset i auro ⁊ pecunia q̄ i tēplo sacerdotib' offerebat: Statiz id i quo iurabat cogebat exsoluere. vñ seqt. Qui aūt iura. i au. tē. ōbet vel debitor ē. CHRY. sup matth. Tēplū q̄dē ad gliā dei ptinet ⁊ ad hoiuz spiritalē salutē Aurū aūt tēpli ⁊ si ad gloriā dei ptineat: tū magis ad delectationē hominū ⁊ ad vtilitatē sacerdotū offert. Iudei ergo aurū quo ipsi delectabāt: ⁊ dona q̄b' ipsi pascebātur sanctiora dicebāt eē q̄ ipsū tēplu; vt hoies pmptiores facerēt ad offerēda dona q̄ ad pces fundēdas i tēplo: vñ pueniēter reprēdit eos dñs dicens: Stulti ⁊ ceci: Quid enim maior ē: aut an tēplū qd̄ sci. au. Multi aūt nūc christiani sic insipiētes itelligūt. Ecce enim si aliq̄ cā fuerit: modi cū vī facere q̄ iurat p deū. Qui aūt iurat p euangelium: maior aliq̄d fecisse vī. Quib' similit dicēdū ē: Stulti ⁊ ceci. nā scripture pp deū scripte sunt: nō de' ppter scripturas. Maior ḡ ē de' q̄ sciificat euāgeliū: q̄ euāgeliū qd̄ sanctificat ab eo. HIE. Rursus siq̄s iurasset in altari: periurij reū nemo retinebat: si aūt iurasset i dono vel i oblationib': hoc ē i hostia vel in victimis i similia ⁊ ceteris que offerūtur deo super altare: hoc studiosissime repetebāt. Totū aūt faciebāt nō ob dei timorē: sz ob diuitiarū cupiditatē. vñ sequit: Et q̄ iura. in altari nihil ē. Qui aūt iura. in dono. qd̄ sup illud ē oz. Arguit eni eos dñs stultitie et fraudulētie q̄ multo maior sit altare q̄ hostie q̄ sciificātur ab altari: vñ seqtur: Ceci: qd̄ eni maior ē: donū? an altare qd̄ sanctificat donū. GLO. Et ne forte in tāta ilaniā prūperent vt dicerēt aurū sanctū eē tēplo: ⁊ donū altari: eos alia ra

tione cõsulcit: qz videlicet i iuramẽto qd̃ fit p tẽplũ ⁊ altare ꝓinet iuramẽtũ qd̃ fit p aurũ vl p donũ: Et hoc est qd̃ subdit: Qui g̃ iurat i alta. iurat i eo ⁊ i oibus q̃ sup illud sunt ⁊ q̃ iurauerit. ORI. Similit qm̃ iudei cõsuetudinẽ habebãt per celũ iurare ad reꝛehẽsionẽ eozum subdit: Qui iurat i celo: iurat in thꝛono dei ⁊ in eo q̃ sedet super ipsũ. Nõ g̃ sicut arbitrãt: euadũt piculũ i eo q̃ nõ p deuz iurãt: sz p thꝛonũ dĩ. s. celũ. GLO. Qui enĩ per subiecta creaturã iurat: ⁊ per diuinitatẽ ꝑsidentez creature iurat. ORI. Est aũt iuramẽtũ cõfirmatio verbi de quo iurat. Iuramẽtũ g̃ itelligẽdũ ẽ testimoniũ scripturarũ qd̃ ꝓferẽ ad cõfirmationẽ vbi qd̃ loq̃mur: vt sit q̃dẽ tẽplũ dei scriptura diuina: aurũ aũt posit' sensus i ea. Sic aũt auꝛ qd̃ fuerit extra tẽplũ nõ ẽ sanctificatũ: sic oĩs sensus q̃ fuerit extra diuinã scripturã: q̃ uis admirabilis videat nõ ẽ sanctus. Nõ g̃ debem' ad cõfirmãdã doctrinã nr̃os itellect' assumere: nisi oñderim' eos eẽ. scõs ex eo q̃ i scripturis cõtinẽtur diuinis: Altare aũt ẽ hoĩs coꝛ: qd̃ ꝑncipale habet i hoĩe. Uota aũt ⁊ dona q̃ opponũtur sup altare ẽ oẽ qd̃ supponit coꝛdi: vt oꝛare: psallere: elemosynas facere: ieiunare. Sanctũ g̃ facit oẽ votũ hoĩs: coꝛ ei' ex quo votũ ei offertur. Iõ nõ põt honoꝛabilit' eẽ votũ q̃ coꝛ hoĩs ex quo trãsmittit votũ. Si ergo cõscia hoĩs nõ pugnat: fiduciã hz ad deũ: nõ pp dona: sz qz vt ita dicã altare coꝛdis sui bñ cõstruxit. Terciũ ẽ vt dicam': q̃ sup tẽplũ. i. super oẽz scripturã ⁊ super altare. i. super oẽ coꝛ ẽ itellect' q̃dã q̃ dz celũ: thꝛon' ipsi' dz dei: in quo ẽ videre facie reuelata cũ veneit: qd̃ perfectũ ẽ faciẽ veritatis. HILA. Aduenientẽ et christo: inutilẽ docet eẽ fiduciã legis: qz nõ in lege christ': sz lex scificatur i christo i quo veluti sedes thꝛonusq̃ sit posit': atq̃ ita stulti ceciq̃ sunt q̃ scificante ꝓcimisso scificata venerãtur. AVG. de q. cuã. Tẽpluz et ⁊ altare ipz xpz itelligim' aurũ ⁊ donũ laudes ⁊ sacrificia: que in eo ⁊ per eum offerimus. Nõ. n. ille per hoc: sed ista per illum sanctificantur.

¶ Ueh vob scribe ⁊ pharisei hypocrite: q deci matis mẽtã ⁊ anethũ ⁊ cyminũ: ⁊ reliqstis q̃ grauioꝛa sũt legis: iudiciũ ⁊ mificoꝛdiã ⁊ fidez. Hec opoꝛtuit facere ⁊ illa nõ omittere. Duces ceci excolãtes culicẽ: camelũ aũt glutiẽtes.

¶ CHRY. in ho. Supꝛa dñs dixit q̃ ligabãt grauioꝛa onera ⁊ alijs iponebãt: q̃ ipsi nec tãgere volebãt. Hic aũt rursus oñdit: q̃ i paruis q̃rẽtes diligẽtiã magna cõtenebant. vñ dz. veh vo. scri. ⁊ pha. hypo. q̃ deci. mẽtã ⁊ ane. ⁊ cymi. HIE. Pharisei. n. qz ꝑceperat dñs pp alimoniaz sacerdotũ ⁊ leuitarũ: quoꝛ pars erat dñs: oiuz reruz offerri i tẽplo decimas: vt intellect' mysticos dimittam' hoc habebant studij: vt q̃ vilia fuerãt cõpoꝛtarẽtur: ceteꝛa q̃ erãt maioꝛa puipẽdebãt. vñ sequtur: Et reli. q̃ grauioꝛ. sũt le. iudi. ⁊ mifi. ⁊ fi. Ex hoc capitulo arguit eos auaricie q̃ studiose et vilĩũ olerũ decias exigãt: ⁊ iadiciũ in disceptatiõe negocioꝛ: mificoꝛdiãq̃ i paupes: ⁊ fidẽ i deũ q̃ magna sunt ꝑtermittãt. CHRY. sup matth. Uel qz sacerdotes auaricia pleni: sicq̃ decimas alicui' rei minime nõ obtulisset coꝛripiebãt eũ: q̃si magnũ crimẽ fecisset. Si q̃s aũt alterũ ledebat: aut i deũ peccabat: nõ curabãt euz coꝛripe: de lucro aũt suo sollicit: ⁊ de glia dei ac salute hominũ negligẽtes. Seruare. n. iusticiã ⁊ facere mificoꝛdiã: ⁊ habere fidẽ pp suã gliaz de' mãdauit. Decimas ãt offerre ꝓpter vtilitatẽ sacerdotũ: vt sacerdotes q̃dem ppl'o i spiritalib' obsequãtur. ppli aũt i carnalib' sacerdotib' ꝑsuministrẽt: sic ⁊ mõ fit: qz oẽs de honoꝛe suo sunt solliciti. De honoꝛe aũt dei nulli poꝛtiões et suas vigilãter defẽdũt: sz circa obsequz ecclie curã ipẽdere nõ attẽdũt. Si ppl's decimas nõ obtulerit: murmurãt omnes. si peccãtẽ ppl'm viderit: nemo murmurat cõtra eos. Sz qz scribarũ ⁊ phariseoꝛ ad quos loq̃bat: q̃dam populares erãt: nõ ẽ icõgruũ vt aliã expositionẽ faciam' ꝓpt eos q̃ decimã dabãt: nã q̃ accipit decimas: recte decimare dz: ⁊ q̃ dat. Scribe g̃ pharisei minumaꝛ q̃dẽ reꝛ decimas offerebãt: oñdẽde religiõis gra. In iudiciũ aũt erãt iusti i frib' sine mificoꝛdia: i vitate icreduli. ORI. Sz qm̃ cõtigẽs erat vt audiẽtes q̃dã dñz ista loquẽte ꝓtenerẽt: minimaꝛ reꝛ deciatiõez sapiẽter addidit: ⁊ hec opoꝛtuit facẽ hoc ẽ iudiciũ: mificoꝛdiã: ⁊ fidẽ: ⁊ illa nõ omittẽ i. decimationẽ mẽte: anethi ⁊ cymini. REMI. Oñdit q̃ppe dominus' his vbis: qm̃ oĩa ꝑcepta legis tã maxia q̃ minima si ꝑlẽda. Redarguit aũt q̃ elemosynas de fructib' terre facẽ putãs se mime posse peccare: qd̃ nihil, pstit elemosyne nisi a pctis studeãt cessare. HILA. Et qz minoꝛis piculi eẽt deciationẽ oleris: q̃ beniuolentie officium ꝑterire: irridet eos ꝓnter dñs dicẽs: Duces ceci exco. culi. came. aũt glu. HIE. Camelũ puto eẽ magnitudinẽ ꝑceptoꝛ: iudicium mificoꝛdiã ⁊ fidẽ. Culicẽ decimatiõez mente: anethi ⁊ cymini ⁊ reliquoꝛ oleꝛ vilĩũ. Hec aũt ꝑcepta dei que magna sunt deuoꝛam' atq̃ negligim': ⁊ opationẽ religionis i paruis q̃ lucrũ bñt: cũ diligẽtia demostram'. ORI. Ut excolãtes culicẽ. i. expellẽtes a se mima delicta q̃ culices noiauit. Camelũ aũt glutiũt. i. cõmittẽtes maxia delicta q̃ noiat camelos: aĩalia videlz toꝛtuosa ⁊ grãdia. Scribe ãt moꝛalit sũt q̃ ãpli' nihil estimãt positũ i scripturis q̃ simplex sino demostrat: pharisei aũt sũt oẽs q̃ iustificant semetipsos: ⁊ diuidũt se a ceteris dicentes. Noli mihi appꝛopiquare: qm̃ mũdus suz. Mẽta aũt ⁊ anethũ ⁊ cyminũ: cibozꝛ conditure sũt: no ꝑncipales cibi. Sic i puerisiõe nr̃a q̃dã sunt necessaria ad iustificationẽ: vt iudiciuz mificoꝛdia: ⁊ fides. Alia sũt q̃si condiẽtia act' nr̃os: ⁊ suauioꝛes eos faciẽtia: risus: ieiuniũ: flexio genuũ: ⁊ huiusmodi. Quõ aũt nõ estimãt ceci q̃ nõ videt: qm̃ nihil pdest cautũ eẽ dispensatoꝛẽ i reb' mũnis: cũ ꝑncipalia negligũtur. Dos g̃ fmo pñs ꝓfũdit: nõ q̃dẽ leuia ꝓhibẽs obseruare: sz ꝓincipalia ꝑcipiẽs cauti' custodire. GRE. i. moꝛ. Ul' aliũ. Culex suburrãdo vulnerat. camelus aũt ꝑpõte se ad suscipiẽda onera iclinat. Liquerũt g̃ culicẽ iudei: q̃ sediciosuz latronẽ dimitti petierũt. Camelũ vo glutierunt: qz eũ q̃ ad suscipiẽda nostre moꝛtalitatis onera ꝑpõte descẽderat extinguere clamãdo conati sunt.

¶ Ueh vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite: q mũdatis qd̃ de foꝛis ẽ calicis ⁊ papsidis: it' aũt plenĩ estis rapina ⁊ iimũdicia. Pharisee cece: mũda prius quod intus ẽ calicis ⁊ papsidis vt fiat ⁊ id qd̃ de foꝛis est mundũ.

¶ HIE. Diuersis vbis eodẽ sensu quo supꝛa arguit phariseos simulatiõis ⁊ mẽdacij: q̃ aliud oñdãt hoĩb' foꝛis aliud domi agãt. vñ dz. Ueh vo. scri. ⁊ pha. hypo. q̃ mũdatis qd̃ de foꝛis ẽ cali. ⁊ para. Nõ hoc dicit q̃ i calice ⁊ parapside coꝛ superstitio moꝛaret: sz q̃ foꝛis hoĩb' ostẽderẽt scitatẽ: qd̃ manifestũ ẽ ex eo q̃ addidit dicẽs. Intus aũt ple. estis rapi. ⁊ iimũdicia. CHRY. sup matth. Uel hoc dicit: qz iudei quotiẽs igressuri erãt i tẽplũ: aut sacrificia oblaturi: aut per dies festos seipsos ⁊ vestimẽta sua ⁊ vtẽsilia lauãt: ⁊ a pctis nemo seipsuz purgabat: cũ deus neq̃ coꝛporis mũdiciã laudet: neq̃ soꝛdes cõdẽnet. Pone tũ qz de' odit soꝛdes coꝛporũ. ⁊ vasoꝛ que necesse ẽ vt ipso vsu soꝛdident: quãto magis soꝛdes ꝑscie hoꝛet: quã si volum' semper mũdã fuam'. HILA. Arguit g̃ eos q̃ iactãtiã iutilis studij sequẽtes: vtilitatis perfectẽ ministeriũ dereliquũt. Calicis nãq̃ vsus iterioꝛẽ: q̃ si obsoꝛdiuerit: q̃ pficiet lot' exteri': atq̃ iõ interioꝛis ꝑscie nitoꝛẽ obtinẽd': vt ea q̃ coꝛporis sũt: foꝛinsec' abluantur: ⁊ iõ subdit: Pharisee cece: mũda pus qd̃ it' ẽ: ca. ⁊ pa. vt fiat ⁊ id qd̃ de foꝛis ẽ mũdũ. CHRY. sup matth. Nõ aũt super hoc dicit de sensibili calice aut parapside: sz de itelligabili: q̃ si nunq̃ tetigerit aquã: mũdus põt eẽ apud deuz. Si aũt peccauerit ⁊ tota aq̃ pelagi ⁊ fluminũ se lauerit: soꝛdidus ẽ ⁊ miser aũ deũ. CHRY. in ho. Attẽde aũt q̃ vbi

de decimis

de decimis loquebat: cōueniēter dixit. Hec oportuit facere ⁊ illā nō omittere. Decia.n. elemosyna q̄da ē: Quid āt nocet elemosynā dare? nō tū hoc dixit sicut legalē obfuationē inducēs. Hic aūt vbi de purgationib⁹ ⁊ īmūdicijs disputat: nō ad hoc addit: ſz oñdit q̄ de necessitate ad interiorē mūdiciā exterior seqtur: qō q̄dē extra calicis ⁊ parapsidis corp⁹ vocās. qō aūt ītus ē aiaz. ORI. Hic sermo nos instruit vt festinem⁹ eē iusti: nō apparere. Qui.n. studet vt appareat iust⁹: q̄ a foris sūt mūdat: ⁊ que videntur curat: cor aūt ⁊ cōsciēciā negligit. Qui aūt studet ea q̄ int⁹ sūt. i. cogitatiōes mūdare: cōsequēs ē vt ēt ea q̄ a foris sunt faciat mūda. Sz oēs falsi dogmatis ꝓfessores calices sunt a foris q̄si mūdati, ꝓter speciē religionis quaz simulāt: abit⁹ aūt plen⁹ rapina ⁊ simulatiōe: oū rapiūt homines ad errorē. Calix ēt ē vas ad potuz: parapsidis ad cibū. Ois g̃ fmo p quē potamur spiritalit: vl ois narratio per quā nutrimur: vasa sunt pot⁹ ⁊ cibi. Qui g̃ student cōpositū, pferre sermonē: magis q̄ salutari sensu repletū: calix et⁹ a foris mūdat⁹ ē: ab int⁹ aūt sordib⁹ vanitatis impletus. Sz ⁊ lr̃e legis ⁊ ꝓphetarū calices spiritalis pot⁹ ⁊ parapsides necessariaꝫ escarū sunt. Scribe q̄dē ⁊ pharisei studēt sensum exteriorē mūdū demōstrare, discipuli autem christi: sensum spiritalem mundare festinant.

¶ Ueh vob scribe ⁊ pharisei hypocrite: qr similes estis sepulchris dealbatis: que a foris parent hoib⁹ speciosa: it⁹ vo plena sūt ossib⁹ mortuorū et oi spurcitia. Sic ⁊ vos a foris q̄dē paretis hoib⁹ iusti: intus autem pleni estis hypocrisi ⁊ iniqtate.

ORI. Sicut habet superi⁹: itus pleni rapina ⁊ intēperantia: similit̃ hic pleni sūt hypocrisi ⁊ iniqtate: que cōparātur ossib⁹ mortuoꝫ ⁊ īmūdicie vniuerse. vñ dicit. Ueh vo. scri. ⁊ pha. hypo. q̄ similes est sepulchris dealbatis.

CHRY. super matth. Merito q̄dē iustoꝫ corpora templa dicuntur: qr aīa in corpore iusti dñat: sicut deus i templo: vl qr ipse de⁹ i corporib⁹ habitat iustis. Corpora āt pctōrū sepulchra dicūtur mortuorū: qr aīa mortua ē in corpore peccatorū. nec.n. viuēs putāda ē: q̄ nihil vituum aut spiritale agit in corpore. HIE. Sepulchra aūt foris secus leuigata sunt calce ⁊ ornata marmoribⁿ in auro: colorib⁹q̄ distinctis: intus aūt plena sunt ossibus mortuorū. vñ dicit: Que apparēt hoibus speciosa: intus aūt plena sunt ossibus mortuoꝫ ⁊ oi spurcitia. Sic aūt ⁊ peruersi magri q̄ alia docent: ⁊ alia faciūt: mūdiciā habitu vestī ⁊ vbozuz humilitate demonstrāt: intus aūt pleni sunt oi spurcitia ⁊ auaricia ⁊ libidine: ⁊ hoc manifeste exprimit inferens: Sic ⁊ vos a foris q̄dē appa. ho. iusti. intus autē pleni estis hypocrisi ⁊ iniqtate. ORI. Ois.n. iustitia simulata mortua est q̄, ꝓt deū nō fit: magis aūt neqz iustitia est sic mortuus ho nō ē hō. Et sicut mimi qui ꝓsonas suscipiūt alioꝫ: ⁊ nō sunt ipsi quos simulant. Tāta g̃ sunt ossa in eis ⁊ īmūdicie: quāta bona simulāt ex malo affectu. Uidentur aūt a foris iusti corā hoibus: nō eis quos scriptura appellat deos: ſz corā eis q̄ sicut hoies moriūtur. GRE. xxvi. moza. Ante districtū vo iudicē excusationē ro de ignorātia habere nō pñt: qr dū āte oculos hominū omnez moduz scitatis oñdūt: ipsi sibi sunt testimonio: qr bene viuere nō ignorant. CHRY. sup matth. Dic aūt hypocrita si bonū ē esse malū: vt q̄d nō vis apparere q̄ vis esse? Nā quod turpe est apparere turpius ē eē: q̄ autē formosū ē apparere: formosius est eē. Ergo aut esto quod appares: aut appare quod es.

¶ Ueh vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite: q edificatis sepulchra, ꝓphetaꝫ ⁊ ornatis monuēta iustoꝫ: ⁊ dicitis: Si fuissemus i dieb⁹ patꝫ nr̃orum nō essem⁹ socij eoꝫ i sanguine ꝓphetaꝫ. Itaqz testimonio estis vobismetipsis qa filij estis eorum qui prophetas occiderunt.

HIE. Prudētissimo sylogismo arguit eos eē filios homicidaꝫ: dū ipsi opiniōe bonitatis ⁊ gloriē i pp'o edificant sepulchra, ꝓphetarū: quos maiores eoꝫ interfecerī. Et hoc ē q̄ dicit: Ueh vo. scri. ⁊ pha. hypo. q̄ edificatis sepulchra, ꝓphetaꝫ ⁊ ornatis monuēta iustoꝫ. ORI. Nō satis ronabilit cōminari dī: aduersus eos q̄ edificant sepulchra, ꝓphetarum. quantum .n. ad hoc laudabile ali q̄d faciebant quomodo ergo erant digni suscipere? vch. CHRY. in ho. Non g̃ eos icusat: qm̄ sepulchra edificāt ſz intentioni eorū detrahit: cū qua edificabāt: qm̄ nō ꝓpt̃ honorē eoꝫ q̄ occisi fuerāt: ſz sicut pōpā sibi statuētes in occisionib⁹ illoꝫ: ⁊ formidātes: ne forte tēpore, ꝓcedēte sepulchris destructis: tabescat tante audacie memoria.

CHRY. sup matth. Uel qr dicebāt apud se: Si bñ fecerim⁹ paupib⁹: nō multi vident ⁊ pro ipe videt. Nōne ergo meli⁹ edificia facim⁹ que oēs aspiciunt: nō solū in hoc tē pore: ſz ēt in posterū. O insipiēs hō q̄d tibi prodest post mortē ista memoria: si vbi es torqueris: ⁊ vbi nō es laudaris? Duz aūt iudeos castigat dñs: christianos docet. nā si ad illos solos dixisset hec: dicta fuissent tm̄ nō etiā scripta: nūc aūt ⁊ dicta sunt, ꝓpter illos: ⁊ scripta, ꝓt̃ istos Si ergo iuxta alia bona fecerit hō edificia sancta: add tamētū ē bonis operib⁹. si aūt sine alij bonis operib⁹: passio ē glie secularis. Nō.n. gaudēt martyres quando ex illis pecunijs honorātur in quib⁹ paupes plorāt. Semp ēt iudei ꝓteritorū sanctorū cultores fuerūt ⁊ prefētiuz cōtēptores: magis aūt ⁊ persecutores. Nō eniz sustinētes increpatiōes, ꝓphetarū suoꝫ: psequebantur eos ⁊ occidebant: postea vo nascētes filij intelligebāt culpas patrum suoꝫ: ⁊ ideo quasi de morte īnocētiū, ꝓphetarū dolentes edificabant memorias eorū. Et ipsi tm̄ similiter psequebātur: ⁊ interficiebāt suos, ꝓphetas: increpantes eos, ꝓpter peccata sua. ⁊ iō subdit: Et dicitis: Si fuissem⁹ in diebus patrū nostroꝫ: nō essem⁹ socij eorū in sanguīe, ꝓphetaruz HIE. Hoc aūt ⁊ sli fmone nō dicāt: ope loquūtur ex eo q̄ ambitiose ⁊ magnifice edificant memorias occisorum.

CHRY. sup matth. Qualia g̃ cogitabāt i corde: talia loquebāt ⁊ factis. Naturalē aūt cōsuetudinē oiuz malorū hoiuz hic christ⁹ exponit: qr alter alteri⁹ culpā cito intelligit: suā aūt difficile. Hō.n. in cā alteri⁹ trāquillū hz cor: in sua vo turbatū. In cā g̃ alteri⁹ de facili possum⁹ oēs iusti iudices eē. Ille aūt vere iust⁹ ⁊ sapiēs ē: q̄ sibiipsi iudex fieri pōt. Sequit: Itaqz testimonio estis vobismetipsis: qr filij estis eorum q̄ ꝓphetas occiderūt. CHRY. in ho. Qualis aūt ē icusatio filiū eē homicide eū q̄ nō cōmunicat mēti pīis: patet q̄ nulla. vñ manifestū ē q̄ ꝓpter hoc dicit: qr occulte insinuat malitie similitudinē. CHRY. sup matth. Testimonia eniz sūt de filij moꝫ parentum. si eniz pz fuerit bon⁹ ⁊ mater mala: aut ecōuerso: filij interdū patrē sequūtur: interdū matrē. Si aūt ābo fuerint eqles: fit quidē aliqñ vt de bonis parentibus mali exeāt filij: aut ecōuerso: ſz raro. Sic eniz hoc ē: sicut cum extra regulā nature nascit hō: aut sex digitos habens aut oculos nō bñs. ORI. Sed ⁊ in ꝓpheticis dictis narratio ſz historiā ē corpus: spiritalis autē sensus est anima. Sepulchra ipse littere scripturarū ⁊ libri. Qui ergo solā historiā attendūt corpora prophetarū colunt in litteris posita quasi in q̄busdaz sepulchris: ⁊ dicunt pharisei. i. precisi: quasi animaz prophetarum precidentes a corpore.

¶ Et vos implete mensurā patruz vestroꝝ Serpentes genimina viperaꝫ: quō fugietis a iudicio gehēne? Iō dico vobis: Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊ sapiētes ⁊ scribas: ⁊ ex illis occidetis ⁊ crucifigetis: ⁊ ex eis flagellabitis i synagogis vēstris ⁊ psequimini de ciuitate in ciuitatez vt veniat

sup vos oīs sanguis iustus q effusus ē sup terraz a sanguīe abel iusti vsqz ad sāguinē zacharie filij barachie: quē occidistis inter templū ⁊ altare. Amē dico vobis venient hec oia sup generationē istaz. CHRY. i ho. Quia dixerat contra phariseos ⁊ scribas q̄ filij ēnt eoꝝ qui occiderunt pphetas: nūc manifestat q̄ in malicia eis similes erant: ⁊ q̄ fictio erat hoc q̄ dicebant: q̄ nō cōmunicassent operib⁹ eoꝝ si fuissent in tēpore illo. Et iō dicit: Et vos iplete mēsurā pa. vestrozū. Nō quidē hoc dicit quasi iniūgēs: sed quasi p̄dicēs qō futuꝝ erat. CHRY. sup matth. Prophetizat enim illis futuruz eē vt sicut patres eorū interfecerunt prophetas: sic ⁊ ipsi interficerent christū ⁊ apostolos ⁊ ceteros scōs: vtputa si cōtra aliquē litiges aduersariū dicis illi: fac mihi qō es facturus. nō iubet vt faciat sed oñdis te intelligere qō cogitat facere. Et quidē quātū ad veritatē excesserunt mēsurā patrū suoꝝ. Illi enim hoīes occiderunt: isti deū crucifixerūt. Sz q̄ voluntate sua descendit i mortē: nō iputat illis sue mortis peccatū: iputat autē illis mortē apostolorū ceterozūq̄ scōrū. Et iō dicit: Implete ⁊ nō superimplete. Nā benigni ⁊ iusti iudicis ē suas iniurias cōtenere: ⁊ aliorum iniurias vindicare. ORI. Impleūt ēt mēsurā pater ne iniquitatis: p hocipsum q̄ nō credunt in christū. Causa aūt incredulitatis fuit: qm̄ semp animū suū dederūt circa historias corporales: nihil spiritale in eis volētes intelligere. HILA. Quia ergo mēsurā paterne volūtatis ipleburnt: iō ⁊ serpētes ⁊ viperina generatio sunt. vñ sequitur Serpētes genimina viperarū qūo fugietis a iudicio gehēne? HIE. Hocipsum ⁊ ioānes baptista dixerat. Sic ergo de viperis inquit nascūtur vipere: sic de homicidis patrib⁹ vos nati estis homicide. CHRY. sup matth. Genimina aūt viperarū dicunt: qm̄ talis ē viperarū natura vt filij rūpāt vteꝝ matris: ⁊ sic procedāt: sic ⁊ iudei semp parētes cōdēnāt: reprehendētes eorū facta. Dicit aūt: Quō fugietis a iudicio gehēne? Nūquid sepulchra sanctoꝝ edificātes? Sz prim⁹ gradus pietatis ē sanctitatem diligere: deinde scōs: sine cā. n. iustos honorat q̄ iusticiam spernit. Nō pūt sancti amici eē illorum q̄bus deus est inimic⁹: an forsitan nomē vacuū vos liberabit: q̄ videmini eē i ppl'o dei: puto aūt q̄ meli⁹ ē inimic⁹ apert⁹ q̄ amic⁹ falsus: sic ⁊ apud deū odibilior ē q̄ seruū dei se dicit: ⁊ mādata diaboli facit. apud deū quidē q̄ hoīem occidere disponit: an teq̄ occidat: homicida habet. Voluntas. n. ē q̄ aut remunerat pro bono: aut cōdēnat pro malo. opera aūt testimonia sunt volūtatis. Non ergo quērit de⁹ opera propter se vt sciat qūo iudicet: sz ppter alios vt oēs intelligāt q̄ iustus ē de⁹. Prouidet aūt deus occasioni peccādi malis: nō vt peccare faciat: sed vt peccatorē oñdat: ⁊ bonis prebet occasionē: p quā ostendāt propositū voluntatis sue. Sic ergo scribis ⁊ phariseis dedit occasionē oñdēdi voluntatē suā. vñ concludit. Ideo ecce mitto ad vos pphetas ⁊ sapientes ⁊ scribas. HILA. i. apostolos qui de futuroꝝ reuelatiōe prophete sunt: de christi agnitione sapientes: de legis intelligentia scribe. HIE. Vel obfua iuxta apostolum scribētes ad corinthios: varia dona eē discipulorum christi: alios pphetas q̄ ventura predicāt: alios sapientes q̄ nouerūt qm̄ debent pferre sermonē: alios scribas in lege doctissimos: ex quib⁹ lapidat⁹ ē stephanus: paulus occisus: petrus crucifixus: flagellati in actib⁹ apostolorū discipuli: ⁊ persecuti sunt eos de ciuitate in ciuitatē: expellētes de iudea vt ad gentiū populos trāsmigrarent. ORI. Vel scribe q̄ mittunt a christo sūt sz euangeliū quos ⁊ spūs viuificat ⁊ littera nō occidit: sicut littera legis: quā sequētes in vanas supstitiōes icurrūt. Siplex aūt euangelū narratio sufficit ad salutē. Scribe aūt legis scribas noui testamēti adhuc per detractionē flagellant i synagogis suis. sz ⁊ heretici q̄ sunt spiritales pharisei: linguis suis christianos flagellāt ⁊ persequūtur de ciuitate i ciuitatē: interdū corporalit̄: aliqn̄ aūt spiritaliter volētes eos expellere: q̄si de propria ciuitate legis ⁊ pphetarū ⁊ euāgelij in aliud euangeliū. CHRY. sup matth. Deinde vt oñdat qm̄ nō ipune hoc faciūt tesstabile eis ex his timorē incutit. vñ subdit: Ut veniat sup vos omnis sanguis. RABA. i. oīs debita vltio pro effuso sanguine iustorum HIE. De abel q̄dē nulla ē ābiguitas q̄n is sit quez chain frater occiderit. Just⁹ aūt nō solū ex oñi nūc snia: sz ex genesis testimonio cōprobat: vbi accepta ei⁹ a deo narrantur munera. Querim⁹ aūt q̄s fuerit iste zacharias filij barachie: q̄ multos legim⁹ zacharias: ⁊ ne libera nobis tribueret errōris facultas addit̄ ē: Quē occidistis inter templū ⁊ altare. Alij zachariā filiū barachie dicunt q̄ in. xij. pphetis vndecim⁹ ē: patrisq̄ in eo nomen consentit. sed vbi occisus sit inter tēplum ⁊ altare scriptura nō loquitur: maxīe cū tēporib⁹ ei⁹ vix ruīne tēpli fuerint. Alij zacharias patrē ioānis itelligi volūt. ORI. Venit enim ad nos quedā traditio talis: q̄si sit aliq̄s loc⁹ in tēplo: vbi virginib⁹ q̄dē licet adorare deū: ex vte aūt earū thorū virilem nō pmittebāt i eo cōsistere. Maria aūt postq̄ genuit saluatorē: ingrediēs ad orādū stetit i illo virginū loco: phibēt ib⁹ aūt eis q̄ nouerāt eā iā filiū genuisse Zacharias dixit qm̄ digna ē vginū loco cū adhuc sit virgo. Ergo q̄si manifestissime aduersus legē agētē occiderūt eū inter tēplum ⁊ altare viri generatiōis illi⁹. ⁊ sic verū ē verbum christi q̄ dixit ad pōtes quē occidist⁹. HIE. Hoc tm̄ q̄ scripturis nō hz auctoritatē: eadē facilitate cōtēnit q̄ phat. Alij istū volūt eē zachariā q̄ occisus sit a ioas rege iude inter tēplū ⁊ altare. i. i atrio tēpli. Sz obfuādū q̄ ille zacharias nō fuit filij barachie sed ioiade sacerdotis. Sz barachias in lingua nra bñdicēs deū dī: ⁊ sacerdotis ioiade iusticia hebreo noīe demōstrat. In euāgelio vō quo vtuntur nazareni pro filio barachie filiuz ioiade scriptum reperim⁹. REMI. Querendū ē aūt qūo vsqz ad sanguinē zacharie dixerit: cū plurimorum scōꝝ sanguis postea fuit effusus? Soluit aūt sic: Abel pastor ouiū fuit in cōpo occisus. zacharias fuit sacerdos in atrio tēpli interfectus. Iō goñs hos duos cōmemorat: qm̄ p hos oēs sci martyres designāt laicalis. s. ⁊ sacerdotalis ordis. CHRY. i ho. Abel ēt cōmemorauit: oñdēs qm̄ ex iuidia cēnt christū ⁊ discipulos ei⁹ occisuri. Zacharie aūt mētionem fecit qm̄ duplex pūptio fuit i ei⁹ occisiōe. nō. n. solū in sanctus hominē facta ē: sed ⁊ i loco scō. ORI. Zacharias ēt interpretatur memoria dei. oīs q̄ memoria dei disperdere festinat: i eis quos scādalizat zacharie sanguinē vī effudit filij barachie. Per bñdictionē. n. dei: memores sum⁹ dei. Ab ipūs ēt memoria interficit dei: qm̄ ⁊ tēplū dei a lasciuis corrūpit: ⁊ altare ei⁹ p negligentiā orationū sordidarū sordidat. Abel aūt luct⁹ interpretat. Qui ergo nō recipit quod scriptū ē: Beati q̄ lugēt: sanguinez effundit abel: hoc est veritatē luct⁹ salutaris. Effundunt ēt aliq̄ vitatem scripturaꝝ q̄si sanguinez eaꝝ: q̄ omnis scriptura nūl fm vitatem intelligat: mortua est. CHRY. in ho. Et vt oēs excusationē illis adimeret: ne diceret: qm̄ ad gentes eos misisti: pprer hoc scandalizati sum⁹ p dixerat q̄ ad eos essent mittēdi discipuli: ⁊ iō de vltione eorum subdit: Amē dico vobis: veniēt hec oia sup generationē istā. GLO. Nō hos tm̄ presentes dicit: sz oēz generationē pcedētē ⁊ futurā: q̄a oēs vna ciuitas sunt: ⁊ vnū corpus diaboli. HIE. Regula aūt scripturarū ē: duas generatiōes bonorum ⁊ malorum nosse. De generatiōe bonoꝝ dicit: Generatio rectoꝝ bñdicet: de malis vero in pñti loco generatio viperarū. Ergo ⁊ isti q̄a similia sicut chain: ⁊ ioas cōtra apl'os gesserunt: de vna generatiōe eē referūtur. CHRY. i ho. Vel aliter q̄a gehēne pena quā eis cōminat⁹ fuerat tardabat. Cōminat etiā eis pūtia mala cuz dicit: Venient hec oia sup generationē istaz. CHRY. sup matth. Sicut. n. oia bona: q̄ in singulis generationib⁹ a cōstitutione mundi oēs sancti mercbant: illis nouissimis sūt donata: q̄ recepe-

ceperunt christū: sic oia mala q̃ in singulis generatiōib' a constitutione mūdi pati meruerūt oēs iniqui: sup nouissimos iudeos venerūt: qz christū repulerunt. Aut ita: sicē ois iustitia precedētiū seōz. imo oiuz sanctorū tm̃ mereri non potuit quātū gratie datū ē hoib' i christo: sic oium peccata ipiorū tātū malū mereri nō potuerūt quantū venit sup iudeos vt corporalia paterentur: qualia passi sūt a romanis: ⁊ sic postmodū oēs generatiōes eorz. vsqz i finē seculi pgerent a deo: ⁊ ludibriū fierēt gentib' vniuersis. Quid.n. pt' pōt fieri q̃ filiū cū mifico: d. a ⁊ humilitate venientez nō suscipe sed tali mō interficere. Uel ita: ois gens vel ciuitas nō statiz cū peccauerit punit eā de': sed expectat p multas generatiōes. qñ aūt placuerit deo: perdere ciuitatē illā aut gentē videt oiuz generationū pcedētiū peccata reddere illis: qm̃ q̃ oēs merebātur: hec sola passa ē: sic ⁊ generatio iudeorz. pro patrib' suis vī punita. Uere aūt nō pro illis sz pro se cōdēnati sūt. CHRY. ibo. Qui.n. multos iā peccantes vidit ⁊ ico:rect' pmansit: cadē rursus vel grauiora faciēs: maiori ē pene obnoxi'.

Hierusalē hierusalē: q̃ occidis pphetas ⁊ lapidas eos q ad te missi sūt: quotiēs volui congregare filios tuos quēadmōz gallina ꝑgregat pullos suos sub alas: ⁊ noluisti. Ecce relinq̃tur vob domus vra deserta. Dico.n. vob nō me videbitis amodo donec dicatis: Benedictus q venit in nomine domini.

CHRY. in ho. Post predicta ad ciuitatē cōuertit dominus sermonē: ex hoc erudire volēs auditores. vnde dicit Hierusalē hierusalē. Hec aūt duplicatio miſentis ē: ⁊ vel de diligentia. HIE. Hierusalē aūt non saxa ⁊ edificia ciuitatis sed habitatōres vocat: quā patris plāgit affectu. CHRY. sup matth. Preuidēs ruinā ciuitatis illi' ⁊ plagā: que a romanis supuentura erat. recordabat quidē sāguinis seōrū suorū: q̃ effusus erat ab illis ⁊ postmodum effundēdus. vnde addit: Que occidis pphetas: ⁊ lapidas eos q̃ ad te missi sunt. Missū ad te isaiā occidisti: ⁊ seruū meū hieremiā lapidasti. Ezechielē tractū p lapides excerebrasti: quō saluaberis: q̃ ad medicū nō venire pmittis ⁊ nō dixit Occidisti aut lapidasti: sz occidis ⁊ lapidas. i. ēsi hoc pprīū ⁊ naturalē consuetudinē hās: vt occides ⁊ lapides eōs. Eadē fecit aplis q̃ fecerat aliq̃ pphetis. CHRY. in ho. Deinde cū vocasset eā: ⁊ abominabiles ei' occisiones dixisset: q̃si se excusando dixit: Quotiēs volui cōgregare filios tuos. q. d. neqz predictis occisiōibus me a tua beniuolētia auertisti: sed volui te mihi adiūgere: nō semel aut bis sed multotiēs. Magnitudinē antē amoris sub similitudine galline ostendit. AVG. de q. euā. hoc.n. gen' animātis magnū affectū in filios habet: ita vt eorū infirmitate affecta ifirmet ⁊ ipsa. Et qō difficile i ceteris aiantib' inuenies: alis suis filios protegēs cōtra miluū pugnat: sic ⁊ mater nra dei sapientia: p carnis susceptionē infirmata quodāmō: fm illud apli. Quod infirmū ē dei: fortiū ē hoib': pregit ifirmitatē nostrā ⁊ resistit diabolo ne nos rapiat. ORI. Filios aūt hierusalem dicit fm q̃ dicim' semp: ciuiū successoresq̃ precedētiū filios. Dicit aūt: Quotiēs volui: cū sit manifestum semel eū docuisse in corpore iudeos. Sēper.n. christ' presens fuit ⁊ in moyse ⁊ in prophetis ⁊ in angelis ministrātib' saluti humane p singulas generatiōes. Siquis aūt non fuerit cōgregat' ab eo: iudicabit q̃si noluerit ꝑgregari. RA. Cessent igit heretici christō principium ex virgine dare: omittant aliū legis ⁊ pphetarū deuz pdicare. AVG. in enchiridion: Ubi ē aūt illa oipotētia q̃ in celo ⁊ i terra oia q̃cūqz voluit fecit: si coligere filios hierusalē voluit ⁊ nō fecit: An nō poti' illa quidē filios tuos ab ipso colligi noluit: sz ea quoqz nolēte: filios ei' collegit ipse quos voluit. CHRY. in ho. Deinde cōminat penā quā semp formidauerūt. s. ciuitatis ⁊ tēpli euersionē dicens: Ecce relinquet vobis dom' vestra deserta. CHRY. sup matth. Sicut.n. corpus aīa recedēte pt' q̃dē frigescit: deinde putrescit ⁊ soluit: sic ⁊ tēplū nostrū dei spiritu recedente prius seditionib' ⁊ in disciplinatione replebit: deinde veniet ad ruinā. ORI. Semp ēt eis qui noluerūt congregari sub alis ei' cominat christ': Ecce relinquet vobis domus vestra deserta. i. aīa ⁊ corpus. Sed ⁊ sicq̃ ex vobis noluerit congregari sub alis christi: ex tēpore illo ex quo congregationē refugit actu magis q̃ corpore: nō videbit pulchritudinē verbi: donec penitēs a proposito malo dicat: Benedict' qui venit in noīe dñi. Tunc enīz verbum dei benedictū venit sup cor hominis: qñ fuerit quis conuersus ad deū. vñ sequit: Dico enīz vobis: nō me videbitis āmō donec dicatis: Bñdict' qui venit in nomine dñi. HIE. q. d. Nisi penitētiā egeritis ⁊ cōfessi fueritis ipsum ce mē: de quo prophete cecinerūt filiū oipotētis patris: faciē meā nō videbitis. Hñt ergo iudei datū sibi tēpus penitētie. Confiteātur benedictū q̃ venit i noīe dñi: ⁊ christū hora conspiciēt. CHRY. in ho. Uel aliter: Per hoc occulte secūdū aduētū significauit: qm̃ tūc oīno eū adorabunt. Qō aūt dicit āmodo ad tēp' crucis refert. CA. XXIIII.

Et egressus iesus de tēplo ibat. Et accesserūt ad eū discipuli ei': vt oñderēt ei edificatiōes tēpli. Ipse aūt rñdēs: dixit illis: Uidetis hec oia? Amē dico vobis: nō reliq̃tur hic lapis super lapidem: qui non destruatur.

ORI. Postq̃ oia q̃ super hierusalē vētura erant christ' predixit: exijt de tēplo q̃ cōseruauerat tēpluz ne caderet donec fuit in eo. vñ dī. Et egressus iesus de templo ibat. Sed ⁊ vnusquisqz cū sit tēplū dei, ppter spiritū dei inhabitantē in se: ipse sit causa sue desertionis vt egrediat ab eo christ'. Sequitur: Et accesserūt ad eū discipuli eius vt oñderent ei edificationes tēpli. Dignū ē videre quomō oñdūt ei structuras tēpli: q̃si nunq̃ viderit tēplū. Ad qō rñdendū ē: q̃ cū christ' prophetizasset superi' ruinā templi futurā: audientes discipuli mirati sūt talē ac tantā templi structuram ad nihiluz redigēdā: ppterea oñdunt ei: vt flecterent eū ad misericordiā loci illi' ne faceret qō fuerat cōminat'. Sed ⁊ cū sit humane nature admirabilis cōstructio facta videlicet tēplū dei: discipuli ceterizqz sancti etiā modo mirāda opa dei erga figmētū humanū contētes: ante cōspectū christi intercedūt: ne deserat gen' humanū propter peccata ipsorūz. Sequitur. Ipse autem respondens dixit eis: Uidetis hec omnia. Amen dico vobis: non relinquetur hic lapis super lapidē qui nō destruatur. RA. Juxta historiā manifestus ē sensus: qui. xlij. anno post passionem domini: sub Uespasiano ⁊ Tito romanis principib' ciuitas euersa ē cum templo. REMI. Diuinitus aūt procuratū ē vt reuelata iā luce gratie: tēplū cum suis cerimonijs tolleretur: ne forte aliquis parvulus in fide dū videret oia illa q̃ a dño fuerāt ēstituta et a prophetis sanctificata adhuc permanere: paulatiz recedendo a synceritate fidei: ad carnalē iudaismū transiret. CHRY. in ho. Sed qualiter verū ē q̃ non mansit lapis sup lapidē. Uel.n. desolationē eius oñdens oīmodā hoc dixit: vel fm illuz locuz vbi erat: sunt.n. eius partes vsqz ad fundamēta destructe. Cum his ⁊ illud dicā: qm̃ ex his que facta sunt: ⁊ de reliquis oportet credere q̃ pibūt perfecte. HIE. Mystice aūt recedente dño de tēplo: oia legis edificia ⁊ cōpositio mādatorz ita destructa ē: vt nihil a iudeis possit impleri: ⁊ capite sublato vniuersa inter se mēbra cōpugnent. ORI. Omnis etiaz hō q̃ suscipiens in se verbū dei templū ē: si post peccatū adhuc fuat ex parte vestigia fidei ⁊ religionis tēplū ē ex parte destrutum ⁊ ex parte consistens. Qui aūt postq̃ peccauerit curam sui

non habet: paulatim minuit donec ad plenũ recedat a deo viuente. ⁊ sic non relinquetur lapis super lapidẽ mandatorum dei qui non destruatur.

¶ Sedente aũt eo sup mõtem oliueti accesserũt ad eũ discipuli secreto dicentes: Dic nobis qñ hec erũt: ⁊ qd̃ signũ aduentus tui: ⁊ consũmationis seculi. Et respondens iesus dixit eis: Videte ne qs vos seducat. Multi enĩ venient in nomine meo: dicẽtes: ego sum christ⁹ ⁊ multos seducent.

REMI. Perseuerans dñs in itinere peruenit ad montẽ oliueti: ⁊ quibusdã discipulis in via ostẽdentib⁹ ⁊ laudantib⁹ edificationẽ tẽpli: ipse palã predixerat oia eẽ destruẽda: iccirco cũ peruenissent ad montẽ oliueti: accesserunt ad eũ interrogãtes. vñ dr̃. Sedente aũt eo sup mõtẽ oliueti. CHRY. Propter hoc aũt secreto⁹ accesserunt: quia de magnis erãt interrogaturi. Etenĩ cupiebant discere diẽ aduẽtus ei⁹ qz vehementer desiderabãt gloriã ei⁹ videre. HIE. Et interrogant tria. primo quo tẽpore hierusalẽ destruẽda sit dicentes: Dic nob̃ qñ hec erunt: secũdo quo tẽpore christ⁹ venturus sit. vñ dicunt: Et qd̃ signũ aduẽt⁹ tui. tertio quo tẽpore cõsũmatio seculi sit futura. vñ dicunt: Et cõsũmationis seculi. CHRY. Lucas autẽ ait vnã eẽ interrogationẽ q̃ ẽ de hierosolyma. quasi estimãtib⁹ discipulis tũc futurũ eẽ christi aduẽtũ ⁊ finẽ mũdi: qñ hierosolyma destrueret. Marcus aũt ait nõ oẽs eos de consũmatione hierosolyme: sz petrũ iacobũ ioannẽ ⁊ andreã quasi liberius ⁊ securius christo loquẽtes. ORI. Puto autẽ montẽ oliueti mysteriũ eẽ ecclesie q̃ ex gentib⁹ est. REMI. Mons. n. oliueti nõ habet ifructuosas arbores: sed oliueta quib⁹ lumẽ nutritur ad fugandas tenebras: ⁊ quib⁹ fessis requies: infirmis salus prestatur. Sedens aũt dñs sup ra mõtẽ oliueti cõtra tẽplũ: de ruina ipsius ⁊ excidio iudaice gentis disputat vt ẽt ipso situ corporis monstret: qz quiet⁹ manens in ecclesia impior̃ supbiã cõdemnat. ORI. Agricola. n. residens in monte oliueti: verbũ dei est in ecclesia cõfirmatũ: christ⁹. s. qui semper oleastri ramos inserit in bonã oliuã patrũ. Qui autẽ hũt fiduciã ante christũ: discere volunt signũ aduẽt⁹ christi ⁊ consũmationis seculi. Est aũt duplex aduent⁹ verbi in aia. Prim⁹ quidẽ stulta predicatio de christo: qñ predicam⁹ christũ natũ ⁊ crucifixũ. Secundus aũt aduent⁹ est in viris perfectis: de quib⁹ dicit: Sapientiã loquimur inter perfectos: ⁊ huic secundo aduentui adiungit consũmatio seculi in viro perfecto cui mũdus crucifixus est. HILA. Et quia tria a discipulis q̃sita sunt: distinctis ⁊ tẽporib⁹ ⁊ intelligentie significationib⁹ separãtur. Respondetur ergo primo de ciuitatis occasu: ⁊ qñ confirmat veritate doctrine: ne quis fallax ignorãtib⁹ possit obrepere vñ sequit: Et rñdens iesus dixit eis: Videte ne qs vos seducat. Multi. n. venient in nomine meo dicentes: Ego sũ christ⁹. CHRY. Neqz. n. de hierosolyma destructuz neqz de secundo aduentu respondit statiz: sed de malis quibus statiz obuiandũ erat. HIE. Unus aũt eorũ de quibus loquit fuit simõ samaritan⁹: quẽ in actibus apostolorũ legim⁹: qui se magnã dicebat eẽ virtutẽ: hic quoqz itercetera in suis voluminib⁹ scripta dimittẽs: Ego suz fmo dei: ego oipotẽs: ego oia dei. Sed ⁊ ioãnes apostolus in epistola sua loquit: Audistis qz antichrist⁹ venturus est: nũc aũt antichristi multi sũt. Ego reor oẽs hereseiarchas antichristos eẽ: ⁊ sub noie christi ea docere: q̃ ꝓtraria sũt christo: nec mirũ si aliquos ab his videam⁹ seduci: cum dñs dixerit: Et multos seducent. ORI. Multi aũt sunt qui seducũtur: qz larga ẽ porta q̃ ducit ad perditionem: ⁊ multi sunt qui intrãt per eã. Hoc autez solũ sufficit ad cognoscendũ seductionẽ antichristor̃ q̃ dicunt: Ego sũ christus: qd̃ nunq̃ legit christ⁹ dixisse. Sufficiebant. n. ad credendũ q̃ ipse ẽ christ⁹ opera dei: ⁊ sermo quẽ docebat: ⁊ virtus ipsius. Omnis ẽt sermo qui pfitet expositionẽ scripturarũ fm fidẽ earũ ⁊ nõ habet veritatẽ: antichristus ẽ. Sed ⁊ oẽs virtutes inuenim⁹ eẽ xp̃z: ⁊ oẽs simulatas virtutes antichristũ: qm̃ oẽs spẽs boni q̃scũqz habet christ⁹ in se: in veritate ad edificationẽ hoiuz oẽs eas habet diabolus in specie ad seductiões scõr̃. Opus ergo ẽ nobis deo auxiliatore: ne q̃s nos seducat vel sermo vel virtus. Malum. n. inuenire aliquẽ fm mores vite errãtẽ. Multo aũt pei⁹ arbitror esse non fm verissimã regulã scripturaruz sentire.

¶ Audituri. n. estis prelia ⁊ opiniones preliorũ videte ne turbemini. Oportet enĩz hec fieri: sz nõ dũ statiz ẽ finis: Consurget enim gens i gentẽ: ⁊ regnũ i regnũ: ⁊ erunt pestilẽtie ⁊ fames: ⁊ terremotus per loca. Hec autez omnia initia sunt dolor̃.

¶ AVG. Ad esichiũ. Interrogantib⁹ discipulis ea dominus respõdit que iã ex illo tẽpore fuerãt secutura: siue de excidio hierusalẽ. vñ orta ẽ ipsi⁹ interrogatiõis occasio: siue de aduẽtu suo per ecclesiã in qua vsq̃z ad finẽ venire non cessat. in suis. n. veniẽs agnoscit: dũ ei⁹ quotidie mẽbra nascũtur: siue de ipso fine in quo apparebit viuos iudicatur⁹ ⁊ mortuos. Cũ itaqz signa dicat que ad ista tria pertinẽt: qd̃ eorũ triũ signor̃ ad aliquid hor̃ referendum sit diligenter cõsiderãdũ ẽ: ne forte qd̃ pinet ad vnũ referendũ putem⁹ ad alterũ. CHRY. Hic aũt loquit de preliis q̃ hierosolymis erãt futura cũ dicit. Audituri. n. estis prelia: ⁊ opiniones preliorũ. ORI. Qui audit ipsas voces que fiunt in pliis: audit prelia. qui aũt de preliis longe gestis audit: opiniones vel rumores audit preliorum. CHRY. in ho. Quia vero per hoc turbari ẽt discipuli poterant iõ subdit: Videte ne turbemini. Deideqz estimabant post illud bellũ quo hierusalẽ destrueret: statiz finez mũdi eẽ venturuz: eos in vera opinione stabilit dicens: Oportet. n. hec fieri: sed nõdũ statiz ẽ finis. HIE. i nõ putem⁹ diẽ instare iudicij: sz in tẽpus aliud reseruari: cuius signũ pspicue in cõsequẽtib⁹ ponit: Consurget. n. gens in gentẽ: ⁊ regnũ i regnũ. RABA. Uel admonentur apostoli ne his aduenientib⁹ terreatur: vt hierosolymã iudeq̃ deserãt: qz nõ statiz finis: sed i q̃dragesimũ ãnuz desolatio, puincie: vltimũqz vbis ⁊ tẽpli sequtur excidiũ: de q̃bus subdit: Consurget. n. gens i gẽtẽ: ⁊ regnũ in regnũ. Constat aũt hic acerbissimos dolores quib⁹ ois vastata ẽ puincia ad lrãz contigisse. CHRY. in ho. Deide vt ostẽdat qm̃ ⁊ ipse pliabit ꝯ iudeos nõ solũ bella pnũciat: sed ⁊ plagas diuinit⁹ illatas. vñ subdit: Et erũt pestilẽtie ⁊ fames ⁊ terremot⁹ per loca. RAB. Notãdũ q̃ in hoc q̃ dicit: Consurget gẽs i gẽtẽ: ondit⁹ pturbatio hominũ: Erũt pestilẽtie: ecce ineq̃litas corpor̃. Erit fames: ecce sterilitas terre. Terremotus p loca: ecce respectus ire desuper. CHRY. in ho. Et non simplicit hec fient fm consuetudinẽ antea i hoib⁹ existẽtẽ: sed ex ira q̃ erit desuper. Et q̃ hoc nõ simplicit dixit ea eẽ ventura neqz repente: sz cum q̃dã significatiõe. vñ subdit: Hec aũt oia sunt initia dolorum. i. iudaicor̃ malor̃. ORI. Uel aliter: Sicut egrotant corpora ante mortẽ: sic necesse ẽ ante corruptionem mũdi: vt quasi languens terra frequẽt⁹ terre motib⁹ q̃sset. Aer. n. viz mortiferã concipiẽs pestilẽs fiat: ⁊ vitalis virt⁹ terre deficiẽs: suffocet fruct⁹. Cõsequẽs autẽ vt propter inopiã ciborũ in auariciã ⁊ bella homines excitent: sed qz insurrectiões ⁊ lites interdũ fiũt ꝓpter auariciam: interdũ aũt ꝓpter concupiscentiã principat⁹ ⁊ gloriã vanã: adhuc pfundiorẽ dabit aliquis causaz eor̃ q̃ ante finẽ mundi sunt ventura. Sicut. n. aduent⁹ christi in pluribus gentib⁹ diuina virtute fecit pacem: sic ꝯñs ẽ vt ꝓpter abũdãtiã iniqtatis refriguerit charitas multor̃: ⁊ iõ deriquerit illos de⁹ xp̃s ei⁹: iterũ fieri prelia dũ nõ prohibent a sanctitate operatiões seminatrices bellor̃: sed ⁊ aduersarie

aduersarie virtutes dñi non vetantur a sanctis: ⁊ a christo absq; prohibitione operabuntur in cordib' hominũ vt excitent gentes aduersus gẽtẽ: ⁊ regnũ aduersus regnum Si aũt sicut q̃busdã placet: ⁊ fames ⁊ pestilentie ab angelis sathane fiũt: hi etiã tũc inualescent ab aduersis virtutib' q̃n nõ fuerint sales terre ⁊ lux mũdi christi discipuli: destruẽtes que ex demonũ malicia seminãt. Et aliq̃n q̃dẽ in israel fames ⁊ pestilentie fiebant ꝓpter peccata q̃s orationes sanctorũ soluebãt. Bene aũt per loca. nõ. n. ĩsimul vult de' perdere humanũ gen': sz iudicãs per partes: dat penitẽtie locũ. Si aũt incipientib' huiusmodi malis: nõ fuerit facta correptio: proficiẽt ad pei'. vñ sequit. Hec ãt oia initia sũt doloꝝ. generaliũ. s. in vniuerso mũdo: ⁊ eorũ qui secuturi sũt aduersus impios vt i dolorib' acutissimis crucient. HIE. Mystice aũt videt regnum cõtra regnũ consurgere: ⁊ pestilẽtia eorꝝ quorꝝ fmo serpit vt cancer: ⁊ fames audiẽdi vbũ dei: ⁊ cõmotio vniuerse terre ⁊ a vera fide separatio in hereticis magis intelligi: q̃ cõtra se inuicẽ dimicãtes: ecclesie victoriã faciũt. ORI. Oportet aũt hec fieri anteq̃ videam' pfectionẽ sapientie que ẽ i christo: sz nõ statiz erit finis quẽ q̃rim'. pacific'. n. finis longe ẽ ab hoib' istis. HIE. Qd autẽ dixit: hec omnia initia sũt doloꝝ: meli' trasferẽt parturitionũ: vt q̃si concept' q̃dã aduent' antichristi nõ part' intelligit.

¶ Tũc tradẽt vos i tribulationez ⁊ occidẽt vos ⁊ eritis odio oib' gẽtib' pp nomẽ meũ. Et tũc scandalizabũtur multi ⁊ iuicẽ tradẽt ⁊ odio habebũt iuicẽ. Et multi pseudo ꝓphete surgent: ⁊ seducent multos: ⁊ q̃n abũdabit iniqtas refrigescet charitas multoꝝ. Qui autẽ pseuerauerit vsqz in finem hic saluus erit. Et pdicabit hoc euãgeliũ regni in vniuerso orbe in testimoniũ omnibus gẽtibus ⁊ tunc veniet consummatio.

RABA. Quo merito hierosolymis ac prouincie iudee vniuerse: tot irroganda fuerint aduersa dñi manifestat subdẽs. Tũc tradẽt vos. CHRY. in ho. Uel aliter: qz discipuli audiẽtes ea q̃ de hierosolyma dicebant: sic dispositi erãt vt extra turbationẽ eẽnt q̃si de alia pena audientes: sibi vo prospera superuẽtura sperabãt: q̃ aduenire valde desiderabãt: pp hoc eis grauia prenũciat in solicitudinẽ eos statuẽs. ⁊ prius quidẽ iusserat eos vigilare cõtra deceptiões seductorũ: nũc aũt tyrãnorũ violentiam eis predicit dicens: Tũc tra. vos in tribu. ⁊ oc. vos. Oportunc. n. corũ mala interposuit: mitigationẽ hũtia a cõmunib' malis. nec solũ ita eos cõsolat' ẽ: sz oñdẽdo tribulatiõis cãm: adiũgẽs q̃ propt' nomẽ ei' hec eẽnt passuri. vñ sequit: Et eri. odi. oi. ho. pro. no. meũ. ORI. Sed quo ẽt in vltimis partib' terre cõmemorantib' gentibus odio habere populus christi: nisi forte ⁊ h̃ aliq̃s dicat pp exaggerationẽ posit' ũ oibus pro multis. sed ⁊ hoc quod dicit: Tũc tradẽt vos hz qõnẽ. Nam ⁊ priusq̃ hec fierent traditi sunt christiani in tribulationes: sed aliq̃s rñdebit: quoniã tunc maxime tradẽtur christiani i tribulationes quẽadmodũ vnq̃. Amant. n. qui in calamitatib' sũt: cãs earũ discutiẽtes inuenire aliq̃d qõ loqnt. Consequẽs q̃ ẽ vt q̃si dereliquẽtib' hoib' deorũ culturã pp mltitudinem christianorũ: dicãt fieri bella fames ⁊ pestilentias: sed et terremot' cãz dicerẽt christianos: pp qõ ⁊ persecutiones passe sunt ecclesie. CHRY. in ho. Postq̃ aũt iã duplex preliũ posuit. s. q̃ a seductoribus ⁊ qõ ẽ ab inimicis: pnter tertiũ preliũ ponit: qõ ẽ a falsis fratribus. vñ subdit: Et tũc scã. mlt. ⁊ inni. tra. ⁊ odio ha. iuicẽ. Uide autẽ ⁊ paulũ hec plorãtẽ ⁊ dicentẽ: Foris pugne: intus timores. ⁊ alibi: pericula i falsis frib̃us. de quibus alibi dicit: Tales sũt pseudo apostoli operarij subdoli. vñ ⁊ h̃ subd ẽ: Et mul. pseu. pro. sur. ⁊ sedu. mltos. REMI. Imminente. n. captiuitate hierusalem; mlti insurrexerũt christianos se eẽ dicentes: ⁊ multos seduxerunt: quos paulus nominat falsos fratres: ioannes vo antichristos. HILA. Ut nicolaus vn' ex septẽ diaconib' fuit: q̃ multos mẽtita vitate puertit. CHRY. in ho. Deinde qõ his difficili' ẽ oñdit: q̃a tales pseudo ꝓphe nullã mitigationẽ a charitate accipiẽt vñ seqt: Et qm abũ. ini. re. cha. mlto. REMI. i. vera dilectio erga deũ ⁊ primũ. Nã quãtomagis ab vnoquoq; iniqtas suscipit: tantomagis i corde ipsi' ardor charitatis extinguit. HIE. Considerãdũ aũt q̃ nõ negauit oiuz futurã eẽ charitatẽ: sed multoꝝ. Nam in apostolis ⁊ eorũ similib' pmãsura ẽ charitas: de q̃ paulus dicit. Quis nos separabit a charitate christi? ꝓpter qõ ⁊ hic subdit: Qui aũt perse. vsq̃z in fi. h̃ sal. erit. REMI. Usq̃z in finẽ dicit: vsq̃z ad terminũ vite sue: q̃. n. vsq̃z ad terminum vite sue i cõfessiõe nois christi pseuerauerit: ⁊ in charitate saluus fact' ẽ. CHRY. in ho. Deinde ne dicerẽt: q̃lr ergo inter tot mala viuem'? qõ plus ẽ pmittit. q̃ nõ solum viuerent: sz ẽt vbiq̃z docerẽt. vñ subdit: Et predi. hoc euã. reg. in vni. orbe. REMI. Quia. n. nouerat dñs corda discipulorũ cõtristãda eẽ de excidio hierusalez ⁊ pditione sue gentis: hec consolatio cõsolat eos: q̃ multoplures credituri erãt de gẽtib' q̃ de iudeis pirẽt. CHRY. in ho. Qõ aũt ⁊ añ captionẽ hierosolyme vbiq̃z pdicatũ ẽ euãgeliũ audi qõ ait paulus: In oẽz terrã exiuit son' eorum. Et vides eũ a hierusalẽ ad hispaniã currẽtẽ. Si aũt vn' tantaz portionẽ accepit excogita: reliq̃ q̃ta op̃ti sunt. Uñ ⁊ quibusdã scribẽs de euãgelio dicit: q̃ fructificat ⁊ crescit in oi creatura q̃ sub celo ẽ. Hoc aũt ẽ maximũ signũ virtutis xpi: q̃ in. xxx. ãnis vel parũ ãpli' euãgelij fmo fines orbis terrarũ ipleuit. q̃uis aũt euãgeliũ vbiq̃z pdicatũ fuerit. nõ tñ oẽs crediderũt. pp qõ subdit: In testi. om. gẽtib'. i. in accusationẽ his q̃ nõ crediderũt. Qui. n. crediderunt testabũt aduersus eos qui non crediderunt: ⁊ condemnabunt eos. Conuenienter autem postq̃ predicatum est euãgeliũ p orbẽ terrarũ tũc hierosolyma pijt. vñ sequitur Et tũc ve. cõsũmatio. i. finis hierosolymorũ. Qui enim viderit xpi virtutez vbiq̃z refulgẽtẽ: ⁊ i breui tpe orbẽ terrarũ supgressã: quã veniã habere debuerũt: i igratitudine pmanẽtes? REMI. Potest aũt ⁊ tot' loc' iste referri ad cõsũmationẽ secli. Tuc. n. plurimi scãdalizabũt fcedẽtes a fide: vidẽtes mltitudinẽ ⁊ diuitias malorũ ⁊ miracula antichristi ⁊ cõsocios pseqẽtur: ⁊ ãtixps mittet pseudo prophetas q̃ seducẽt mltos: ⁊ abũdabit iniqtas: q̃m numerus malorũ augebit: ⁊ refrigescet charitas: q̃m numerus bonorũ minuet. HIE. Signũ ẽt dñici aduẽt' est in toto orbe euãgeliũ pdicari: vt nullus sit excusabilis. ORI. Qd aũt dr: Eritis odio oib' hoib' pp nomẽ meũ: sic saluare q̃s poterit. qz nũc quidẽ in vnũ consenserunt oẽs gẽtes aduersus xpianos. Cũ aũ ꝓtigerint q̃ xps pdixit: tũc fiẽt pseculiones iã nõ ex pte sicut añ: sz generaliter vbiq̃z aduersus ppln dei. AVG. ad esichi. Sed q̃ putãt hoc qõ dr. Predicabit euãgeliũ regni i vniuerso orbe per ipsos apl'os factũ eẽ: nõ ita eẽ certis documẽtis ꝓbatũ ẽ. Sunt enim in aphrica barbare inumerabiles gentes in q̃bus nõdũ predicatũ est euãgeliũ ex his q̃ ducũtur inde captiui addiscere in pmptu ẽ. Neq̃z tñ vllo modo recte dici potest istos ad pmissionẽ dei nõ ptinere. Non. n. romanos solũ sz oẽs gentes dñs semini abrae iurãdo pmisit. In q̃bus g̃ gentib' nõdũ est ecclesia: oportet q̃ sit: vt oẽs qui ibi fuerint credãt. quo enim ⁊ illud iplebit: Eritis odio oi ibus gẽtib' propter nomen meum: nisi in omnibus gentibus gẽtib' propter nomen meum: nisi in omnibus gentibus sint: ⁊ qui oderint: ⁊ quos oderint? Non est igit ab apostolis pdicatio ista cõpleta q̃n adhuc sunt gentes: in q̃bus nõdũ cepit ipleri. qõ aũt dixit apl's: In oẽz terram exiuit sonus eorũ. q̃uis locut' sit preteriti tẽporis: verbis tñ qõ futurũ erat dixit. nõ qõ iã factũ atq̃z cõpletum: sicut ⁊ ipse ꝓpheta quo vsus est teste fructificare ⁊ crescere dixit euãgeliũ i vniuerso mũdo: vt ita significaret: vsq̃z quo crescendo cẽt futurũ. Si g̃latet q̃n euãgelio vniu er-

ſus orbis ꝓplebit: ꝑculdubio lateret qm̃ finis erit: aĩ ꝗp/
pe non erit. ORI. Cũ ergo oĩs gens audiuerit euangelij
ꝓdicationẽ. tũc erit ſeculi finis. ⁊ hoc ē qd̃ ſequitur: Et tunc
erit cõſũmatio. Multe enim nõ ſolũ barbarorũ: ſz ẽt nr̃o/
rũ gẽtiũ nõdũ audierũt chriſtianitatis vbũ. GLO. Utrũq;
aũt dictorũ tueri põt: ſi tm̃ diuerſo modo diffuſio pre/
dicationis euãgelij intelligat. Si. n. intelligat quãtũ ad fru
ctũ predicatiõis: q̃ ē vt i ſingulis gẽtib̃ fũdet eccleſia cre
dẽtiũ i chriſtũ: vt auguſtiñ exponit: ē lignũ qd̃ oportet ꝑ/
cedere ante finẽ mũdi: nõ tm̃ ꝑceſſit ante deſtructionẽ hie/
roſolyme. Si aũt ĩtelligat quãtũ ad famã ꝓdicatiõis: ſic
ante finẽ hieroſolyme fuit cõpletũ diſcipulis chriſti per
ãttuor mũdi partes diſperſus. Unũ hiero. dicit: Nõ puto
aliquã remãſiſſe gẽtẽ q̃ xpi nomẽ ignorẽt: ⁊ q̃ q̃ nõ habu
it ꝓdicatorẽ: tm̃ ex vicinis gẽtib̃ opinionẽ fidei nõ poteſt
ignorare. ORI. Moraliter aũt q̃ viſur̃ ē fm vbum dei
aduẽtũ gloriofuz illũ i aiaz ſuã: neceſſe ē vt fm mẽſuram
ꝓfect̃ ſui iſidias a cõtrarijs opatiõib̃ patiat q̃ſi magnus
athleta: ⁊ chriſt̃ in eo ab oĩb̃ odiat: nõ tm̃ a gentibus fm
carnẽ q̃ tũ a gentib̃ ſpiritaliũ neqciarũ: ſz ⁊ in qõnibus
pauci erũt veritatẽ plenẽ attingẽtes. Plures aũt ſcandali
ſãbũtur ⁊ cadent ab ea, pditores ⁊ accuſatores alterutrũ:
ꝓpter diſſenſionẽ dogmatũ veritatis: q̃ cã fiet̃ vt odiãt ſe
inuicẽ. Multi ẽt erũt nõ ſane tradẽtes de futuris fmonem
⁊ quo nõ oportet interp̃tãtes, ꝓphas: quos pſeudo pro/
phetas dicit: ſeducẽtes multos ⁊ feruẽtẽ dilectionẽ q̃ pri
us fuerat in ſimplicitate fidei refrigeſcere facient: ſz q̃ po/
tuerit manere in apoſtolice traditionis ꝓpoſito: ipſe ſal/
uabitur: ⁊ ſic predicatũ euãgeliũ in oĩa oĩum erit i teſti/
moniũ oĩb̃ gẽtib̃. i. oĩb̃ cogitatiõib̃ ĩcredulis aĩarum.

¶ Cũ ergo videritis abominationẽ deſolationiſ
q̃ dicta ē a daniele, ꝓpheta ſtãtẽ i loco ſcõ: q legit
ĩtelligat. Tũc q̃ i iudea ſũt fugiãt ad mõtes: ⁊ q̃ i te
cto: nõ deſcẽdãt tollere aliqd de domo ſua. ⁊ qui i
agro nõ reuertãtur tollere tunicã ſuã. Veh autem
pregnantib̃ ⁊ nutriẽtibus i illis dieb̃. Orate autẽ
vt nõ fiat fuga veſtra hyeme vel ſabbato. Erit. n.
tũc tribulatio magna: q̃lis nõ fuit ab initio mũdi
vſq; mõ: neq; fiet. Et niſi breuiati fuiſſent dies illi
non fieret ſalua omnis caro: ſed propter electos
breuiabuntur dies illi.

CHRY. in ho. Quia ſupra occulte inſinuauit hieroſo
lyme finẽ: ꝓnter idẽ manifeſte oñdit, ꝓphetiã inducẽs que
deſtructionẽ iudeorũ credere facit. vnde dicitur. Cũ ergo
vide. abo. deſo. q̃ di. ē a danie. ſtan. i lo. ſan. qui le. intelli/
gat. HIE. Hoc aũt qd̃ dictũ ē: Qui legit intelligat: ponit
vt ad ĩtelligẽtiã myſticã, ꝓuocemur. Legim̃ aũt i daniele
hoc mõ: Et in dimidio hebdomadis auferet ſacrificium
⁊ libamina: ⁊ in tẽplo deſolationũ abominatio erit vſq;
ad cõſũmationẽ tp̃is: ⁊ cõſũmatio dabit̃ ſup ſolitudinem.
AVG. ad eſich. Lucas q̃dẽ vt oñderet, tũc factam fuiſſe
abominationẽ deſolationis: q̃ a daniele ꝓdicta ē q̃n̄ ex/
pugnata ē hieruſalẽ: eodẽ loco hec dñi vba cõmemorat:
Cũ videritis circũdari ab exercitu hieruſalẽ: tũc ſcitote
q̃ appropinq̃bit deſolatio eĩ̃. CHRY. in ho. Unũ abo
minationẽ deſolationis vi exercitũ dicere: quo. ſ. deſola/
ta ē ciuitas ſcã hieruſalẽ. HIE. Aut põt intelligi de ima/
gine ceſaris: quã pilat̃ poſuit i tẽplo: aut de hadriani eq̃/
ſtri ſtatua: q̃ in ipſo ſcãſcõrũ loco ſtetit vſq; in pñtẽ diem.
Abominatio. n. fm veterẽ ſcripturã idolũ nũcupat. ⁊ ic/
circo addit deſolatiõis: q̃ in deſolato tẽplo atq; deſerto
idolũ poſitũ ſit. CHRY. in ho. Uel q̃ ille q̃ diſſoluit ci/
uitatẽ ⁊ tẽplũ: ſtatuã int̃ poſuit. Ut aũt diſcant qm̃ viuen
tib̃ quibuſdã eorũ hec erũt. ꝓp hoc dixit: Cuz videritis.
Ex quo admirare chriſti virtutẽ: ⁊ diſcipulorũ fortitudi/
nez qui in talib̃ tp̃ib̃ predicabãt in quib̃ oĩa iudaica i/
pugnabant. Apl̃i aũt ex iudeis exiſtẽtes leges introduxe
rũt nouas: aduerſus romanos tũc dominantes: infinita
milia iudeorũ ceperũt romani: ⁊ duodeciz viros nõ ſupe
rauerunt nudos ⁊ inermes. Quia vo multotiẽs contigo/
rat, in grauib̃ prelijs iudeos reſtauratos fuiſſe: ſicut tem
porib̃ ſennacherib ⁊ antiochi: ne aliq̃s ſuſpicet tale ali/
quid futurũ: ſuis fugiendũ eĩ̃ precepit cum subdit. Tunc
qui in iu. ſunt fu. ad mõ. REMI. Hec enim omnia imi/
nente deſolatione hieruſalem conſtat fuiſſe ꝓpleta. appro/
pinquante nãq; romano exercitu: omnes chriſtiani qui i
prouincia erant: ſicut hiſtoria eccleſiaſtica refert diuino
miraculo moniti longius receſſerunt: tranſeuntes iordã/
nem venerunt in pellã ciuitatẽ: ⁊ ibi ſub tutela agrippe re/
gis cuĩ mentio in actib̃ apoſtolorũ fit aliquãto ipe man
ſerunt: ipſe aũt agrippa cũ parte iudeorũ: q̃ ſibi obtẽpera
bat romano ſubdit̃ erat imperio. CHRY. in ho. Oci/
de oſtẽdens ineuitabilia mala futura eĩ̃ iudeis: ⁊ infinitã
calamitatẽ ſubdit: Et qui in tecto ē: non deſcen. tol. ali. de
do. ſua. Eligibilius enim erat nudo corpore ſaluari: q̃ in/
trare domũ vt tolleret veſtimẽtuz ⁊ occidi, ꝓpter qd̃ ⁊ de
eo q̃ ē in agro, ſubdit: ⁊ qui in agro ē nõ reuer. tol. tu. ſuã.
Si enim qui in ciuitate ſunt fugiũt: multo magis qui foꝑ
ſũt: nõ oportet ad ciuitatẽ refugere: ⁊ quidẽ pecunias cõ/
tẽnere facile ē: ⁊ puidere ſibi in veſtimẽtis nõ difficile q̃
aũt a natura ſũt: q̃liter aliq̃s fugiet? Qualr̃ enim ꝓgnãs fu/
et leuis ad fugã: aut lactãs poterit eũ quẽ peperit deſere
re: ꝓp quod ſubdit: Veh aũt preg. ⁊ nu. in il. dieb̃. Dis q̃
dẽ q̃ pigriores ſũt: ⁊ quia facile fugere non poſſunt: onere
conceptionis grauate: his aũt q̃ detinent vinculo com
paſſiõis filiorũ: ⁊ nõ pñt ſimul ſaluare eos quos lactant.
ORI. Uel qm̃ nõ erit tũc tẽpus miſerendi: neq; ſup pre/
gnantes: neq; ſup lactantes: cuz ⁊ qua
ſi ad iudeos loquẽs: q̃ arbitrabãtur i ſabbato nõ opor/
re ãbulare viã ãpl̃i q̃ ē ſabbati iter ſubdit: Orate autẽ
vt nõ fiat fuga ve. hye. vel ſabbato. HIE. Quia. ſ. in alte
ro duricia frigoris prohibet ad ſolitudines pergere ⁊ in
montibus delertiſq; latitare: in altero aũt tranſgreſſio le
gis eſt ſi fugere voluerit: aut moꝝ imminens ſi remãſe/
rint. CHRY. in ho. Uide aũt qm̃ aduerſus iudeos ē ſ
mo. nõ. n. apoſtoli ſabbatũ erãt obſeruaturi neq; ibi mã
ſuri: cũ veſpaſiañ hoc egit: eteniz plures eorum premor
tui erant. Si aũt aliquis remãſerat in alijs partib̃ orbis
terrarũ tũc cõuerſabat. pp quid aũt hoc oradũ cẽ dixerit
ſubdit: Erit. n. tribu. mag. qua. nõ fu. ab ini. mũ. vſq; mo/
ne. fiet. AVG. ad eſichiũ. Apud lucã ſic legit: Erit autez
preſſura magna ſup terrã: ⁊ ira pplo huic: ⁊ cadẽt in ore
gladij: ⁊ captiui ducẽtur i oẽs gentes. Nã ⁊ ioſephus qui
iudaicã ſcripſit hiſtoriã talia mala dicit illi pplo tũc acce
diſſe: vt vix credibilia videãtur. vñ nõ imerito dictũ eſt:
talẽ tribulationẽ nec fuiſſe a creature initio: nec futurã: ſz
ſi tpe antichriſti talis aut maior fortitudo erit: intelligẽdũ
ē de illo pplo dictuz: q̃ eis talis ãpl̃i futura non erit. Si
eniz antichriſtũ illi primũ̃ ⁊ precipue recepturi ſũt: factu
rus ē tũc idẽ populus tribulationem potius q̃ paſſurus.
CHRY. in ho. Interrogo aũt iudeos vñ tam intolera/
bilis ira diuinit̃ venit ſuper eos oĩb̃ q̃ aĩ facte ſunt dꝝ
ficilior: nã manifeſtũ ē q̃m̃ ꝓpter crucis manifeſtationẽ
ſed adhuc oſtendit ipſos grauiori pena fuiſſe dignos in
hoc q̃ dr̃: Et niſi breuiati fuiſſent dies illi: nõ fieret ſalua
oĩs caro. ac ſi diceret. Si ãpl̃i duraſſet preliũ romano/
rũ aduerſus ciuitatẽ: vniuerſi periſſent iudei. Omnem. n.
carnez iudaicã dicit: ⁊ q̃ fortis ⁊ qui int̃ erãt. nõ. n. ſolum
eos qui in iudea erãt ꝓpugnabant romani: ſz ⁊ eos q̃ vbi
q̃ diſperſi erant perſequebant. AVG. ad eſichiũ: Qui
dã aũt cõueniente mihi ĩtellexiſſe vi mala ipſa ſignifica
ta nomine diez: ſicut ſunt dicti dies mali in alijs ſcriptu
re diuine locis. Neq; enim dies ipſi mali ſunt: ſed ea que
fũt i eis. ipſa. n. dicta ſunt breuiari: vt deo tolerãtiã de/
nante miñ ſentirẽtur: ac ſi q̃ magna eſſent fierent breuia.

CHRY.

Ca. XXIIII.

CHR. i ho. ne vero iudei dicerēt qm̄ pp predicatiōēz ⁊ discipulos xpi hec mala euenerūt: oñdit q̄ nisi illi eēnt radicit' pissent. vñ subdit: Sz p ele. bre. di. illi. AVG. ad esichiū: Nō. n. debemus ambigere: qm̄ euersa ē hierusalem fuisse i illo ppl'o electos dei q̄ ex circūcisiōe crediderant: siue fuerāt crediturl: electi añ pstōēz mūdi: pp quos breuiarent dies illi: vt tolerabilia mala fierēt. Nō aūt desūt: q̄ existimāt ita breuiores dies illos futuros: q̄ cursō solis celerior breuient sic̄ fuit longior dies orante iesu naue. HIE. Nec recordāt illi' scripti: Ordiatiōe tua pseuerant dies: sz iuxta tpz q̄litatē. i. abbreuiatos nō mēsura: sed nūero: ne tpū mora ꝓcutiat credētiū fides. AVG. ad esichiū: Nō tm̄ putem' hebdomadas dāiel: vl' pp diez breuiatōes fuisse turbatas: vl' illo iā tpe nō fuisse ꝓpletas: sz i fine tpū eē ꝓplēdas. Aptissime. n. lucas testat daniel' ppbetiā tūc fuisse ꝓpletā: qm̄ euersa ē hierlm. CHRY. i ho. Intellige aūt spūsci dispēsatiōez qm̄ nihil horz scripsit ioannes: vt nō videret ex ipa eorz q̄ fcā sūt historia scribere ⁊. n. p' captōez hierlm vixit multo tpe. Sz q̄ añ mortui sū ⁊ nihil horz viderūt ipi scribūt: vt vndiq̄z fulgeat pnunciatiōis vtus. HILA. Uel alr: Totū idiciū aduēt' futuri dñs ponit dicēs: Cū viderit abominatōez. De ātixpi. n. tpib' hec locut' ē, ppha. abominatio ex eo dcā ē: q̄ aduersus deū veniēs honorē dei sibi vēdicet: desolatiōis autē abominatio qz bell' ⁊ cedib' ītrā desolatur' sit: atq̄z ob id a iudeis suscept' loco scificatiōis istituit: vt vbi scōrz pcibus de' suo cabat: ibi ab ifidelib' recept' dei honore venerabilis sit: ⁊ qz pns iste iudeorz error erit: vt q̄ veritatē respuerūt: suscipiāt falsitatē: iudeā deseri monet: ⁊ trāsfugere i mōtes: ne admixtiōe plebis illi' antixpo creditur vis aut ꝓtagio afferat. q̄ āt ait: Et q̄ i te. sūt nō des. tol. ali. de do sua. sic itell'r: Tertū ē dom' fastigiū ⁊ hitatōis toti' excelsa pfectio: Qui igit i ꝓsūmatōe dom' sue. i. i cordis sui pfectiōe ꝓstiterit: regnātiōe spūs noui celsus nō descēdere i hūilior rex sclariū cupiditate debebit. Et q̄ i agro erit: nō reuertat tollere tunicā suā. i. posit' i opatōe pcepti nō ad curas pstinas reuertat: ob q̄s veterz exide pecca/minū q̄b' antea ꝓtegebat erit tunica relatur'. AVG. ad esichiū: In tribulatiōib'. n. cauēdū ē: ne dsq̄ deuictus ad carnalē vitam de spiritali sublimitate descēdat aut q̄ pfecerat i anteriora se extēdēs: deficiēdo i posteriora respiciat. HILA. q̄ āt dā: Ue pgnātib' ⁊ nutriētib' i illis dieb' nō d̄ fetarz onere dñz admonuisse credēdū ē: sz aiarz peccaū repletarz oñdisse grauitatē: q̄ neqz i tecto posite: neqz i agro manētes reposite ire tēpestatē vitare possint: illis q̄ve erit q̄ nutriēt. Infirmitatē. n. aiarz q̄ ad cognitōez ōi tāq̄ lacte educant i his oñdit: ⁊ iccirco ve ipis erit. qz ad fugiēdū ātixpōz graues ⁊ ad sustinēdū ipite: nec pctā effugierūt: nec cibū veri panis accepunt. AVG. ō ver. d. Ul' pgnās ē q̄ res alienas ꝓcupiscit. nutriēs ē q̄ iā rapuit qd̄ ꝓcupiuerat. istis. n. ve erit i die iudicij: q̄ āt dñs dixit: orate ne fiat fuga vīa hyeme vl sabbato. AVG. ō. q. euan. i. ne i leticia vl' tristicia rex tpaliū q̄s iueniat i die illa. HILA. Uel ne aut i pctōrz frigore: aut i ocio bonorz opū reperiāmur: qz grauis vexatio icūbet: nisi q̄ cā electorum dei diebus illis fit breuitas afferenda vt vim malorz cōartatū tps exupet. ORI. Mystice aūt i loco scō oiuz scripturarz: tā veteris testi q̄ noui: Antixps q̄ ē fallsū vbū stetit freqnt: q̄ aūt hoc videt ex iudea lre: fugiāt ad sublimes vitatis mōtes. Et sic̄ inuētus fuerit ascēdisse supra tectū vbi ⁊ stare sup fastigiū eius: nō descēdat inde occasiōe vt auferat aliq̄d ō domo sua. Et si fuerit i agro i quo absco dit' ē thesaur' ⁊ reuersus fuerit retro icurret i seductionē vbi mēdacis: ⁊ maxime si spoliauerit se vbū vetus. i. veterē hoiez ⁊ itez ꝓuersus fuerit tollere ipz. tūc aūt aia intero hns q̄ necdū fructificauit ex verbo icurrit i ve. pro ēcit. n. ꝓceptū: ⁊ euacuat a spe q̄ ē i actib' veritatis. silr āt si videat formatū ⁊ fructificatū vbū nō aūt fuerit enutritū sufficiēter. Orēt aūt q̄ fugiūt i mōtes: ne fuga eorz fiat hyeme vel sabbato: qm̄ i trāquillitate aie ꝓstituti: pnt ipetrare viā salutis: ⁊ i sabbato qm̄ hō bona opa nō facit: fuga vīa nō fiat. Nemo. n. i periculo falsi dogmatis facile supat nisi q̄ nudus fuerit ab opib' bonis. Que ē aūt maior tribulatio q̄ videre fres nros seduci: ⁊ q̄ aliq̄s videat seipz mouēri ⁊ ꝓturbari? Dies aūt itelligunt precepta ⁊ dogmata vitatis. oēs aūt itellect' a scia falsi nois veniētes addita/mēta sunt diez q̄ deus abbreuiauit per quos vult.

Tūc siqs vob dixerit: ecce hic ē xps aut illic: nolite credere. Surgēt enī pseudo christi ⁊ pseudo,pphete: ⁊ dabūt signa magna et ,pdigia: ita vt in errorē inducātur si fieri potest etiā electi. Ecce predixi vobis: Si ergo dixerint vobis: ecce i deserto est nolite exire: ecce in penetralib': nolite credere. Sicut enī fulgur exit ab oriēte: ⁊ apparz vsqz in occidētez ita erit ⁊ aduentus filij hois. Ubicūq̄z fuerit corpus: illuc congregabūtur ⁊ aquile.

CHR. in ho. Cū ꝓplesset dñs ea q̄ de hierosolymis sunt ad suū de cetero puenit aduentū: ⁊ dicit eius signa nō ill' vtilia solū: sz ⁊ nobis ⁊ his q̄ p' nos erūt oib'. vñ dicit: Tūc siqs vo. dix. Ec. h ē chri. aut illic no. credere. Sic āt cū supra dixit euāgelista. Jn dieb' illis ioannes baptista nō ps qd̄ imediate ē pns oñdit: cū. xxx. anni i medio eēnt ita ⁊ hic cū dicit. Tūc totū mediū ps pretermisit: qd̄ futurz erat a captione hierosolyme: vsqz ad initia ꝓsūmationis mūdi: dans aūt eis signa sui secūdi aduētus: de loco eos certificat: ⁊ de seductoib': non. n. sicut i ꝓri aduētu in bethleem apparuit: ⁊ in puulo angulo orbis terrarz: ⁊ nullo sciente a pncipio: ita ⁊ tūc erit: sz manifeste veniet: ita q̄ non indigeat q̄ aliquis eius aduentū annūciet pp qd̄ dicit. Siq̄s vobis dixerit. Ecce hic ē christus aut illic non credatis. HIE. Jn quo oñdit q̄ scōs aduētus non i hūilitate vt prim': sz in glia demonstrādus ē. Stultū est itaqz eū in puo loco vel in absconditō q̄rere q̄ totius mūdi lumē ē. HILA. Et tm̄ qz in magna vexatōe positi erūt hoies pseudo ,pphe tāq̄ pītem i xpo opez sūt iudicaturi multis in locis xpm eē at hii mētient: vt in antichristi famulatū depressos vexatosq̄z deducāt: ⁊ iō subdit: Surgent. n. pseu. christi ⁊ pseu. ,pphe. CHRY. in ho. Hic de antichristo loquit ⁊ de q̄busdā et' ministris: quos pseudo christos ⁊ pseudo ,pphas appellat: q̄les ⁊ tpe apl'orz multi fuerūt: sz añ scōz aduētū christi erūt multo ꝓrib' amariores. vñ subdit. Et da. sig. mag. ⁊ ,pdigia. AVG. i li. lxxxiij. qōnuz. Admonet aūt hic dñs: vt itelligam' q̄dā miracula et sceleratos hoies facere q̄lia sci facere nō pnt nec tm̄ iō potiorīs loci apd deū arbitrādi sūt. Nō. n. acceptiores erāt deo: q̄ ppls isrl magi egyptiorz: qz nō poterat ille ppls facē qd̄ illi faciebāt: q̄uis moyses i vtute dei maiora potuerit. Sz ideo non oib' scis ita attribuit ne pniciosissimo errore decipiant ifirmi: existimātes i talib' factis maiora dona q̄ i opib' iusticie: qb' vita eterna ꝓpat. Cum ergo ꝓtalia faciunt magi qualia nonnunq̄ faciunt sancti: diuerso fine ⁊ diuerso iure fiunt. Illi enim faciūt querētes gloriaz suā: illi querētes gliaz dei: ⁊ illi faciūt p qdā ptātib' ꝓcessa in ordine suo: q̄si puara ꝓmertia vel bñficia: illi āt publica administratione iussu ei' cui cūcta creatura subiecta ē. Aliē. n. cogit possessor equū dare militi: alr tradit ēptori: vl' cuilibet donat aut ꝓmodat. Et quem admodū pleriqz mali milites q̄s iperialis disciplina condēnat: signis iperatoris sui nonnullos possessores territāt: ⁊ ab eis aliq̄d qd̄ publice ñ iubet extorq̄nt: ita ñnūq̄ mali xpiani vl' scismatici vl' hereticl: per nomē xpi vl' per vba vel sacramēta xpiana exigūt aliq̄d a ptātib': cū autē malis iubētib' volūtate cedūt: ad seducēdos hoies cedūt quorz errore letant. Quapropter aliter faciunt miracula magi: aliter boni xpiani. aliter mali xpiani: Magi p priuatos ꝓctos: boni xpiani p publicā iusticiā: mali christiani per signa publice iusticie. nec hoc etiā oportet mirari:

qz oia q̃ visibiliter fiũt:ẽt p inferiores ptãtes aeris hui⁹ absurde fieri posse credũtur. AVG. iij. de tri. Nec ĩ tũ putãdũ ẽ trãgressoribꝰ angelis ad nutũ fuire hãc visibili uz rez mãz:sz deo potꝰ a quo eis ptãs dat nec sane creatores illi mali angeli dicẽdi sũt:sz p subtilitate sua semiarez istaz nobis ocultiora nouerũt:z ea p ꝯgruas tẽtationes electoꝝ latenẽ spgũt atq; ita z gignẽdaz rez z accelerãdoꝝ incremẽtoꝝ pbẽt occasiões. nã z multi hoies nouerũt ex qb⁹ herbis aut carnib⁹ aut succis aut hũoribꝰ ita obruitis vl ꝯmixtis q̃ aialia nasci soleãt:sz hec ab hoibus tãto difficili⁹ fiũt:q̃to defũt sensuũ subtilitates z coꝝporis mobilitates ĩ mẽbris frenis z pigris. GRE. xv. mo. Cũ g̃ antixps corã carnaliũ oculis mirãda ꝓdigia fecerit:p⁹ se tũc hoies trahet:qz q̃ bonis pñtib⁹ delectãt:ptãti illius se absq; retractõe subijciẽt. vñ seq̃t: Ita z ĩ erro. idu. si fieri po. ẽt electi. ORI. Exaggeratorius ꝯmo ẽ dicẽs: Si possibile ẽ. nõ. n. ꝓnuciauit neq; dixit: vt ĩ errorẽ mittãt electi sz oñdere vult qm̃ freq̃nt valde ꝓuasorij sũt ꝯmones hereticoꝝ z ꝯmouẽ potẽtes ẽt eos q̃ sapienẽ agũt. GRE. xxxiij. mo. Uel qz electoꝝ cor z trepida cogitatiõe ꝓcuiũt z tũ eorꝝ ꝓstãtia nõ mouet: vna ꝯnia dñs vtrũq; ꝯplexus ẽ: q̃si. n. iã errare ẽ ĩ cogitatõe titubare:sz si fieri pot iubiũgit: qz fieri nõ pot vt ĩ errorẽ electi capiãt. ORI. Uel nõ ĩõ hoc dicit q electio diuina frustret:sz q̃ bũano iudicio electi videbãt illi ĩ errorẽ mittẽt. GRE. ĩ ho. Minus aũt iacula feriũt q̃ puidẽt:z pp hoc subdit: Ecce pdixi vobis dñs. n. nr̃ perituri mũdi pcurrẽtia mala denũciat: vt eo min⁹ pturbẽt venientia q̃ fuerit pscita. pp qd ꝓnter ꝓcludit Si g̃ dixerit vobis: Ec. ĩ deꝰ. ẽ no li. exire. z ec. ĩ pe. nolite credere. HILA. Nã pseudo ꝓphete de qb⁹ supra dixerat: nũc ĩ dextis xp̃z cẽ dicẽt: vt hoies errore deprauent nũc ĩ penetralib⁹ asserẽt cũ eẽ vt hoies dñantis antixpi ptãte ꝓcludãt:sz dñs se nec loco occultãdũ: nec a singulseorũ ꝓtuẽdũ cẽ, pfitet:sz vbiq; z ĩ ꝓspectu oiuz pñtez se futuꝝ cẽ denũciat. vñ seq̃t: Sic. n. ful. exit ab ori. z ap. vsq; ad oc. ita erit aduẽ. filij hois. CHR. ĩ ho. Sic n. supra pdixit q̃lẽ antixps vẽtur⁹ ẽ: ita z p hoc oñdit q̃lẽ ipe sit vẽtur⁹. Sic. n. fulgur nõ idiget annũciãte aut p̃cone:sz in istãti momẽto tpis mõstrat fm vniuersũ orbẽ terraꝝ etiã his q̃ ĩ thalãis sedẽt. ita z aduẽt⁹ xpi simul appebit vbiq; pp glie fulgorẽ: ꝓnter aũt dicit z aliũ signũ sui aduẽtus cũ subdit: Ubicũq; fue. cor. il. cõ. z aq. p aqles multitudinẽ angelorꝝ martyrꝝ z scorꝝ oiuz designãs. HIE. De exẽplo n. nãli q̃d quotidie cernimus xpi ĩtruimur sacramento. Aqle. n. z vultures ẽt trãsmarina dicũt sẽtire cadauera: z ad escã huiuscemõi ꝓgregari. Si g̃ irrõnabiles volucres nãli sẽsu tãti traꝝ spaciũ separate: puuz cadauer sẽtiãt vbi iaceat: q̃to magis ois multitudo credẽtiũ oz ad xp̃z festinare: cuius fulgur exit ab oriẽte: z pz vsq; ad occidẽtem. Possumus aũt p corpus. ĩ. Joathon qd significãtius latine dr̃ cadauer: ab eo q p morẽ cadat passionẽ xpi ĩtelligere. HILA. Ubi vt nec loci ĩ quo vẽtur⁹ eẽt cẽmus ignari dicit: Ubicũq; fuerit corpus ibi ꝓgregabunt z aquile. Scos de volatu spiritalis corpis aqlas noiauit quorũz ꝓgregãtibus angelis ꝓuẽtũ futuꝝ ĩ loco passiõis oñdit: z oigne illic claritatẽ aduẽtus expectabit: vbi nobis gliaz eternitatis passiõe corporee humilitatis opatus ẽ. ORI. Et vide qz nõ dixit: Ubicũq; fuerit corpus ibi ꝓgregabũt vultures aut corui: sz aqle. Uolẽs oñdere magnificos z regales oẽs: q̃ ĩ passione dñi crediderũt. HIE. Aquile. n. appellãtur q̃bus iuuẽtus renouata ẽ vt aquile: z q̃ assumũt pẽnas vt ad xpi veniãt passionẽ. GRE. xiiij. mo. pot ẽt itelligi: Ubicũq; fuerit corpus. ac si dicat: qz celesti sedi icarnatus pfideo electoꝝ aias cũ carne soluero: ad celestia subleuabo. HIE. Uel alr. Qd hic de pseudo ꝓphetis dr̃ itelligi pot. Multi. n. tpe captiuitatis iudaice pricipes extiterẽ: qui xpos se eẽ dicerẽt: intrm̃ vt obsidentibus romanis tres ĩtus fuerũt factões: sed melius de ꝓsũmatiõe mũdi dr̃: vt expositũ ẽ. Pot aũt z tertio de hereticoꝝ ecclesiã pugna ĩtelligi: z de istiusmõi antixpis q̃ sub opinione false scie xp̃m dimicãt. ORI. Snãliter. n. vnus ẽ antixps: spẽs aũt eius multe: tãq; si dicamus. Mendaciuz nihil differt a mẽdacio. Sicut aũt veri christi fuerunt sci ꝓphete: sic itellige fm vnũquẽq; pseudo xp̃z: multos eꝰ falsos ꝓphetas q̃ antichristi alicuius falsos ꝯmones predicãt q̃si veros: quoꝝ dicet aliq; Ecce hẽ xps. ecce illic q̃si nõ extra scripturã foris aspiciẽduz ẽ. Ex lege. n. z prophetis z aplis ꝓferũt q vident defendere mẽdaciũ. vel p hoc q dicit. Ecce hic ẽ xps: ecce illic. oñdũt nõ xp̃z sz aliquẽ fictũ eiusdẽ nois: vtputa fm martionis doctrinã aut valentini z basilidis. HIE. Sicq; g̃ ꝓmiserit vobis q in deserto gẽtiliũ z phorũ dogmate christus morẽt: aut in hereticoꝝ penetralibus q̃ dei policẽt archana: nolite credere: sed q ab oriẽte vsq; i occidẽtẽ fides catholica i ecclsijs fulget. GVG. de. q. euã. Oriẽtis z occidẽtis noie totũ orbẽ voluit significãr: p quẽ futura erat ecclesia. Scoz aũt illũ sensuz quo dixit: Amodo videbitis filiũ hois venientẽ ĩ nubib⁹: ꝓuenienẽ ẽt nũc fulgur noiauit: qd maxie solet emicãr ĩ nubib⁹. Cõstituta g̃ auẽtate ecclie p orbez terraꝝ clara atq; manifesta: ꝓueniẽter discipulos ad monet atq; oẽs fideles ne scismaticis atq; hereticis credãt. Unũquodq; scisma aut vnaquẽq; heresis locũ suũ hz ĩ orbe terraꝝ aliquã tenẽs ptẽ: aut obscuris atq; occultis ꝓuenticulis curiositatẽ hoiũm decipit: quo ptinet qd ait: Siquis vobis dixerit: ecce hic est xps aut illic, qd significãt terraꝝ ptes aut ꝓuinciaꝝ: aut in penetralibus aut in deserto: qd significat occulta z obscura ꝓuenticula hereticoꝝ. HIE. Uel p hoc q dicit: In deserto z ĩ penetralibus oñditur q ꝓsecutionis z angustiarũ tpe sp pseudo ꝓphete decipiẽdi iueniũt locũ. ORI. Uel qn̄ secretas z nõ vulgatas scripturas ꝓferũt ad ꝓfirmationẽ mẽdacij sui videtur dicere: Ecce in solitudine vbũ ẽ vitatis. Quotiẽs aũt canonicas ꝓferãt scripturas ĩ qbus ois xpianus ꝓsentit videnẽ dicere: Ecce in domibus ẽ verbũ veritatis. Sed nos exire nõ debemus a prima ecclesiastica traditiõe: vel eis ꝯmones q̃ sũt oio extra scripturã oñdere volẽs dixit Si dixerit vobis: Ecce ĩ solitudine ẽ: nolite exire de regula fidei. Eos aũt q̃ simulãt diuinas scripturas oñdere volẽs dixit. Si dixerit vobis. Ecce ĩ penetralib⁹ ẽ: nolite credere. Ueritas. n. simil ẽ fulguri egrediẽti ab oriẽte: z apparenti vsq; ad occidentẽ. Uel hoc dicit: qm̄ vitatis fulgur ex oi scripturarũ loco defendit. Exit g̃ vitatis fulgur ab oriente. i. ab initijs christi: z apparet vsq; ad passionẽ ipius ĩ qua eit occasus eius: vel a prio initio creature mundi vsq; ad nouissimã aplorũ scripturã. Uel oriens qdam est lex: occidens aũt finis legis z ꝓphetie ioannes: sola aũt ecclesia: neq; subtrahit huius fulguris verbũ z scisnẽq; addit q̃si ꝓphetiã aliquid aliud. vel hoc dicit: qz nõ debemus attendere eis qui dicũt. Ecce hic xps. nõ aũt oñdũt eũ in ecclesia: in qua tota totus ẽ aduentus filij hominis dicentis. Ecce ego vobiscũ suz oibus diebus vsq; ad ꝓsũmationẽ seculi. HIE. Prouocamur aũt ad passionez xpi: vt vbicũq; in scripturis legit. Cõgregemur: vt p illam venire possumus ad verbum dei.

Statim autem post tribulationẽ dierum illorũ sol obscurabitur: z luna nõ dabit lumẽ suũ: z stelle cadent de celo: z virtutes celoꝝ commouebuntur: z tunc apparebit signũ filij hominis in celo. Et tunc plãgent omnes tribus terre.

GLO. Postq̃ dñs ꝓmuniuit fideles ꝑ seductõez antixpi z ministroꝝ eiꝰ: oñdẽs se manifeste eẽ vẽturꝝ: nũc ordinez z mõz sui aduẽt⁹ demõstrat dicẽs: Statim aũt p⁹ tri. dic. il. sol obscu. CHRY. ĩ ho. Tribulatiõez dicẽ diẽ antixpi z pseudo ꝓphaꝝ. Tribulatio. n. tũc erit magna: tot exinãnibus decepto rib⁹: sz nõ extẽdẽt p tpis lõgitudinẽ: Si. n. indaicũ bellũ pp electos decurtatũ ẽ: multo magis pp eos hec tribulatio abbreuiabit. z pp hoc nõ simplr dixit: p⁹

tribulationē:ſz addit ſtatiz:iſpe.n. ꝓfeſti aderit. HILA. Sla aūt aduēt ſui idicat obſcuritate ſol:ꝛ defecto lune ꝛ cāu ſtellaꝝ.nā ſequ. Et lu.nō da.lu.ſuū ꝛ ſtel.ca.ō celo. ORI Dicet aūt aliq̄s ſicut i magnis ignib⁹ ſuccēdi icipi entib⁹ tenebre ex fumo plūmo vident extolli:ſic i ꝓſūmati one mūdi ab igne q̄ ſuccēdēd⁹ ē:obſcurabūt ēt luminaria magna:marceſcēte ſtellaꝝ luie:reliquū eaꝝ coꝝp⁹ cū exal tari nō valeat:ſic ꝑmū cū a luie iſpo portatū extollebat ca det de celo. His accidētib⁹ ꝓñs ē celoꝝ rōnabiles vtutes ſtupore ꝛ ꝓmotionē aliquā pati ꝛ ꝑturbari:remotas.ſ. a ꝑmis functiōib⁹ ſuis.vñ ſequ: Et v.ce cō.ꝛ tūc app.ſig.fi. ho.i celo.i quo.ſ.celeſtia facta ſūt.i. vtus quā opat⁹ ē filī⁹ ſuſpēſ⁹ i ligno:ꝛ i celo appebit maxie ſignū illi⁹ vt hoies de oib⁹ tribub⁹ q̄ ꝑus nō crediderūt xp̄ianitati annunci ate:tūc recognoſcētes ꝑ ſignū illud manifeſtatū plāget ꝛ lamētabūt pp ignorātiā ſuā atq̄ petā.vñ ſequ: Et tūc plā. om.tri.terre. Aliius aūt alr arbitrabit:qm̄ ſic lucerne pau lati deficit lum̄:ſic celeſtiū luminū deficiēte nutrimēto ſol obſcurabit ꝛ luna:ꝛ ſtellaꝝ lumē deficiet: ꝛ q̄ remāſerit i eis q̄ſi terrenū cadet de celo. Sz quō pōt dici de ſole qm̄ obſcurabit lumē ei⁹:cū iſaias ꝓpheta ꝓfectū aliquē ſol⁹ i ꝓſūmatiōe fore declarat:ſimilr ꝛ de luna iſaias ꝓfert:qm̄ erit ſic ſol.de ſtellis aūt q̄dā dicere tētāt:aut oēs aut plu res eaꝝ maiores ē tota terra. Quō ḡ cadēt ō celo cū ma gnitudini eaꝝ nō ſufficiat terra. HIE. Nō ḡ diminutiōe lumis hui⁹ mūdi accidēt:alio q̄n ſolē legim⁹ ſeptuplū ha bituꝝ lumis:ſz ꝓpatiōe vere lucis oia viſui appebunt te nebroſa. RABA Nihil tm̄ ꝓhibet itelligi veraciter tunc ſolē ꝛ luna cū ceter ſiderib⁹ ad tps ſuo lumie ꝑuari:ſicut de ſole fcm̄ ꝓſtat tpe dñice paſſiōis.vñ ꝛ iohel dicit. Sol ꝑuertē i tenebras:ꝛ luna i ſanguinē anq̄ veniet dies dñi magnus ꝛ manifeſtus. Cetera pacto die iudicij:ꝛ clarescē te future glie vita:cū fuerit celū nouū ꝛ terra noua:tūc fi et q̄ iſaias ꝓpheta dic. Erit lux lune ſicut lux ſolis:ꝛ lux ſolis erit ſeptēplr. Q̄ aūt de ſtellis dcm̄ ē: Et ſtelle cadēt de celo.i marco ita ſcriptū ē: Et ſtelle celi erūt decidētes i.ſuo lumie carētes. HIE. Per vtutes aūt celoꝝ:angelo rū multitudines itelligim⁹. CHRY.i ho. Qui valde de cent ꝓmouebunt vl ꝓcucient videtes tātā trāſmutatōez fi eri:ꝛ ꝓſeruos ſuos puniri:ꝛ orbē terraꝝ terribili aſſiſten tē iudicio. ORI. Sicut aūt i diſpēſatiōe crucis ſole defi ciēte tenebre facte ſūt ſup terrā:ſic ꝛ ſigno filij hois appa rēte i celo deficiēt lumia ſol:lune: ꝛ ſtellaꝝ: q̄ſi ꝓſūpta ex mlta vtute ſigni illi⁹.vñ ſequ: Tūc ap.ſig.fi.ho.i celo. Si gnū aūt crucis hic itelligam⁹:vt videāt iuxta zachariā ꝛ ioānez iudei quē ꝓpūxerāt:ꝛ ſignū victorie. CHRY.in ho. Si aūt ſol q̄dē obtenebrat crux nō apperet: niſi mul to ſolarib⁹ radijs luculētior eēt. Ne aūt diſcipuli verecū dent:ꝛ doleāt ō cruce:eā ſignū noīat cū quadā claritate. Appebit aūt ſignū crucis:vt iudeoꝝ iuerecundia ꝓfuter. aduenīet.n. xp̄s i iudicio ñ vulnera ſolū: ſz morte expro bratiſſimā oñdēs.vñ ſequ: ꝛ tūc plāget ſe oēs trib⁹ terre: Viſa.n.cruce ꝓſiderabūt q̄ mortuo eo nihil ꝓfecerunt:ꝛ qm̄ crucifixerūt eū quē adorari oportebat. HIE. Recte aūt dicit trib⁹ terre. Hi.n. plāget q̄ municipatū nō hñt i ce lis:ſz ſcripti ſūt i terra. ORI. Moralr aūt dicet aliq̄s ob ſcurādū ſolē ē diabolū:q̄ i ꝓſūmatiōe ē arguēd⁹ cū ſit te nebre:ſimulat aūt ſe ſolē:Luna aūt q̄ vl illumiari ab hi⁹ ſole ē oīs eccl̄ia malignātiū q̄ freq̄nter lumē ſe bīe ꝛ dare ꝑmittit.tūc aūt redarguta cū reprobatis dogmatib⁹ ſuis claritatē ſuā:ſz ꝛ q̄cūq̄:ſiue i dogmatib⁹:ſiue i vtutibus falſis hoib⁹ q̄dē vitatē ꝑmittebāt:mēdacijs aūt ſeduce bāt:hi ꝓuenīēter dicēdi ſūt ſtelle cadētes de celo:vt ita di cas ſuo:vbi erāt i altitudine ꝓſtitute:extollēte ſe aduerſus ſciaz dei. Ad ꝓmēdatiōez aūt ꝑmonis h⁹ vtemur exēplo ꝑuerbioꝝ dicēte. Lumē iuſtoꝝ ſp iextinguibile ē:lumē ātī pioꝝ extinguet:tūc claritas dei apparebit in oī q̄ portauit imaginē celeſtis:ꝛ celeſtes letabūt:terreni aūt plāget. Vel eccl̄ia ē ſol luna ꝛ ſtelle cui dictū ē: Speciosa vt luna:ele cta vt ſol. AVG ad eſichiū. Tūc.n.ſol obſcurabit ꝛ lu na nō dabit lumē ſuū:qꝛ eccl̄ia nō appebit ip̄ijs tūc ꝑſe cutorib⁹ vltra modū ſeuiētib⁹. Tūc ſtelle cadēt de celo:ꝛ vtutes celoꝝ ꝓmouebunt qm̄ mlti q̄ gr̄a fulgere videbāt ꝑſequntib⁹ cedēt ꝛ cadēt:ꝛ q̄dē fideles fortiſſimi turbabūt hoc aūt p⁹ tribulatōez dicꝝ illoꝝ dī cē futuꝝ:nō qꝛ trans acta tota illa ꝑſecutōe accidāt iſta:ſz qꝛ ꝑcedet tribulatio vt ſequtur q̄rundā defectio:ꝛ qꝛ ꝑ oēs dies illos ita fiet ꝑ ꝑterea p⁹ tribulatōez dieꝝ illoꝝ:ſz tm̄ in eiſdē dieb⁹ fiet.

Et videbunt filium hominis venientem in nubi bus celi cum virtute multa ꝛ maieſtate.

CHRY.in ho. Quia crucē audiuerāt:ne rurſus exiſti marēt aliq̄d turpe eē futuꝝ ſubiūgit. Et vi.fi.ho.ve. i nu ce.cū v.ma.ꝛ maieſtate. AVG.ad eſichiū Cui⁹ q̄dē ꝓpi orſenſus ē:vt cū hoc q̄ſq̄z audierit vel legerit:iſpz eē ad uētū accipiat qm̄ veturus ē ad viuos ꝛ mortuos iudican dos i corpore ſuo:i quo ſedet ad dexterā ꝑis:i quo etiā mortuus ē ꝛ reſurrexit:ꝛ aſcendit i celū: ꝛ ſicut i actibus aplorꝝ legit. Nubes ſuſcepit eū ab oculis corꝝ:ꝛ qꝛ illic dī ctū ē ab angelis:Sic veniet quō vidiſtis eū cuntē i celum merito credēdus ē nō ſolū i eodē corpore:verꝝ ēt i nube veturus. ORI. Videbunt ḡ oculis corporalibus filium hois i ſpe huana venientē i nubib⁹ celi.i.ſupernis. Sicut n. qm̄ trāſformatus ē vox venit de nube ſic cū veniet iterꝝ i ſpēm trāſformat⁹ gloriosa:ꝛ nō ſup vnā nubē ſz ſuper multas q̄ erūt vehiculū ei⁹. Et ſicdē vt ne terrā calcaret filius dei hierosolymā aſcendēs:diligentes eū ſtrauerūt veſtimēta ſua i via:neq̄ aſellū q̄ portabat eū volentes ter rā calcare:q̄d mirū ſi pī ꝛ deus oiuz nubes ſternat cele ſtes:ſub corpore filij deſcēdentis ad opus ꝓſūmationis. Dicet aūt aliq̄s:qm̄ ſicut i factiōe hois accepit de⁹ limuz de terra ꝛ fixit hoiez:ſic vt appeat glia xp̄i accipiens dñs de celo ꝛ de celeſti corpore:corporauit ꝑmuz q̄dē i trāſſi guratōe in nubē lucidā.i.i ꝓſūmatōe in nubes lucidas:pp q̄ nubes celi dicunt:ſz q̄ ꝛ limus terre eſt dict⁹:ꝛ decet ꝑiez talia miranda dare filio ſuo q̄ ſe humiliauit: ꝛ ꝓpea exaltauit illū:nō ſolū ſz ſpm̄:ſed ēt ſm corpus: vt ſup ta lib⁹ nubib⁹ veniret:ꝛ ſorſitan ſup nubib⁹ rōnalib⁹ ne irrō nabile eēt vehiculū filij hois glorificati.primū quidez ve nit ieſus cū vtute ex q̄ faciebat ſigna ꝛ pdigia i ppl̄o. Oīs aūt illa virtus ꝓparatione illi⁹ virtutis multe:cū q̄ in fine ventur⁹ eſt modica erat.virt⁹.n. erat exinaniēt ſeipz ꝓñs eſt etiā vt ad maiorez glām reformet:q̄ fuit trāſformat⁹ in monte tunc.n.pp tres tm̄modo trāſformat⁹ eſt:in con ſūmatiōe aūt mundi totius apparebit i gloria multa:ꝛ vi deāt eū oēs in gloria. AVG.ad eſichiū: Sz qm̄ ſcriptu re ſcrutāde ſunt:nec earū ſupficie debemus eē ꝑtenti: di ligent ſunt inſpicienda ſequntia.poſt pauca.n.ſequit: Cum videritis hec oia fieri:ſcitote qꝛ ꝓpe ē iam in ianuis. tūc n.ſcimus ꝓpe eſſe:cū aliqua videmus ꝑmiſſorū Sz hec oia in q̄bus ꝛ hoc ē:q̄ videbit filius hois veniens ꝛ mittet angelos ſuos de q̄tuor ꝑtibus mūdi.i.de toto or be trāſꝝ ꝓgregat electos ſuos q̄ tota hora nouiſſima facit veniēs i ſuis mēbris tāq̄ i nubib⁹:vl i tota ipa eccl̄ia tāq̄ i nube magna:ſic nūc venire ñ ceſſat ſz iō cū ꝑtāte magna ꝛ maieſtate:qꝛ maior ꝑtās ꝛ maieſtas illi⁹ appebit ſcis q̄ b⁹ magnā vtutē dabit:ne tanta ꝑſecutiōe vincant. ORI. Vel cū magna virtute venit quotidie ad aiam oīs creden tis in nubib⁹ ꝓpheticis.i.in ſcripturis ꝓphetarū ꝛ apo ſtolorū:qui vbum dei ſup humanā nām in intellectibus ſuis declarāt:ſic ēt eis q̄ intelligunt dicimus appere glaz multā:q̄ q̄dē vl in ſcō vbi aduentu q̄ō eſt ꝑfectorū: ꝛ ſic fortaſſe oia q̄ a tribus euāgeliſtis dicta ſunt de xp̄i aduē tu diligentius inter ſe collata ꝛ bñ diſcuſſa inuenient ad hoc pertinere q̄ quotidie venit in corpore ſuo:q̄ō ē eccle ſia de quo aduētu ſuo alibi dixit. Amodo videbitis filiū hois ſedētē a dextris vtutis dei:ꝛ veniētē i nubib⁹ celi:ex cepti his locis vbi ab eo ille aduēt⁹ vltim⁹ i ſeipo ꝑmittit.

Et mittet angelos suos cũ tuba ⁊ voce magna: ⁊ ꝓgregabunt electos eius a quattuor ventis: a summis celoꝝ vsq; ad terminos eorum.

ORI. Quia de planctu mẗionez fecerat: que ad hoc erit vt sponte ꝓtra se sniam ꝓferant: ⁊ seipos ꝓdẽnent. ne putet q̃ in isto plãctu mala eoꝝ terminent subdit. Et mit. ange. su. cũ tu. ⁊ vo. magna. REMI. Hec aũt tuba nõ re/uera corporea ẽ intelligenda: sed archangelica vox: que adeo magna erit: vt ad clamorẽ illi⁹ oẽs mortui de terre puluere resurgãt. CHRY. Sonus aũt tube ptinet ad resuscitationẽ: gaudiũ ad repꝛesentandũ stuporez q̃ tũc erit ad doloꝛẽ illoꝝ qui relinquent: ⁊ in nubibus non rapiẽtur. ORI. Scriptũ ẽ aũt i numeris: q̃ ex quattuor ventis ꝓgregabãt sacerdotes tybicinãtes eos qui sũt ex castris isꝛl: hm quoꝝ ꝓpationẽ de angelis christi ꝓnter dr̃: Et cõgregabũt electos eius a quattuor vẽtis. REMI. i. a quattuor clymatibus mundi. i. oriente: occidente: aquilone: ⁊ austro. ORI. Et simpliciores q̃dẽ opinant eos tm̃ q̃ tũc inuenti fuerint in corpore aggregandos: sed melius est dicere ꝓgregãdos nõ solũ ab angelis christi esse oẽs nõ solũ ab aduentu xpi ⁊ vsq; ad ꝓsũmatõez vocatos atq; electos: sz oẽs q̃ a ꝓstõe fuerũt mundi: q̃ viderũt sicut abraã christi diez: ⁊ exultauerũt in illã. Qm̃ aũt nõ tm̃ illos q̃ i corpore fuerint ꝓhensi dicit cõgregãdos christi electos sz etiã illos qui de corporibus sũt egressi: manifestat sermo dicẽs ꝓgregatos electos: nõ solũ a q̃tuor vẽtis: sz et subdens: A sũmis celoꝝ vsq; ad terminos eoꝝ. Qõ nemini sup terrã exũt arbitro: ꝓuenire. Uel celi sũt scripture diuine: aut auctores eoꝝ. in q̃bus habitat deus. Sũma aũt scripturaꝝ sũt initia illaꝝ: termini aũt ꝓsũmatões earꝝ. Cõgregant g̃ sci a sũmis celoꝝ. i. ab eis q̃ viuũt i initiis scripturaꝝ vsq; ad eos q̃ viuũt in ꝓsũmationib⁹ earꝝ. Congregabũt. n. tuba ⁊ voce magna: vt qui audierit ⁊ adtertere parent se ad viã pfectiõis: q̃ ducit ad filium dei. REMI. Uel aliter: Ne forte aliquis putaret q̃ so sũmõ a q̃tuor ptibus mundi ⁊ nõ a mediterraneis regionibus ⁊ locis: iõ addit: A sũmis celoꝝ vsq; ad terminos eorũ: Per sũmũ. n. celi medũ orbis intelligit: qꝛ medio orbis sũmum celi ꝓsidet. Per terminos aũt celoꝝ fines terre significat vbi longe distãtibus circulis celi: terre ꝓsidere videt. CHRY. Qõ aũt p angelos dñs electos vocat. ad electorum honorem pertinet: nam ⁊ paulus dicit: q̃ rapientur in nubibus: qꝛ eos quidez qui resurrexerũt ꝓgregabunt angeli: congregatos autem recipient nubes.

Ab arbore aũt ficĩ discite parabolã: cũ iã ramus eius tener fuerit ⁊ folia nata: scitis qꝛ ꝓpe ẽ estas. Ita ⁊ vos cũ videritis hec oia: scitote: qꝛ ꝓpe est in ianuis. Amen dico vobis: quia non pꝛeteribit generatio hec: donec omnia fiant. Celum ⁊ terra transibunt: verba autẽ mea non pꝛeteribunt.

CHRY. in ho. Quia dixerat q̃ statim post tribulatõez diez illoꝝ q̃ ꝑdicta sũt ꝓtingerẽt: ipi aũt querere poterãt Post quãtũ tpꝭ: ideo exponit exẽplũ ponens de ficu dicens: Ab arbo. fi. disci. para. cũ iã ra. eius te. fu. ⁊ fo. na. sci. qꝛ p. ẽ estas. HIE. q. d. Sicut qñ teneri fuerũt in arbore ficus cauliculi: ⁊ gẽma erumpit in florẽ: corteꝝq; folia parturit: intelligitis estatis aduentuz: ⁊ fauonij ac veris i tꝛoitũ. Ita cũ oia q̃ scripta sũt videritis: nolite putare iaz adesse ꝓsũmationẽ mundi: sz q̃si puta ⁊ p̃cursores quosdã venire: vt oñdat q̃ ꝓpe sit ⁊ i ianuis. vñ sequit: Ita ⁊ vos cũ vide. hec om. scito. qꝛ. p. ẽ ⁊ i ianuis. CHR. i ho. Per qõ oñdit q̃ nõ multũ erit tpis mediũ: sed statim aduẽtus christi occurret. Per hoc aũt ⁊ aliud q̃dam ꝑnunciat. s. estatẽ spiritalẽ: ⁊ trãquillitatẽ iustis post hyemẽ eẽ futurã peccatoribus aũt ecõtrario hyemẽ post estatẽ. ORI. Sicut. n. ficus in tpe quidẽ hyemis vitalẽ virtutẽ hz in se abscondita: postmodũ aũt cũ virtus ipa vitalis ꝓdire cepe rit ad manifestationẽ ꝑtereũte hyeme ⁊ ipa valitudĩe eiꝛam⁹ efficit tener ⁊ folia ꝓducit sic ⁊ mundus ⁊ vnusq;q; eoꝝ qui saluãtur ante christi aduentũ quasi in hyeme i se abscõsam hñt vitalẽ virtutẽ. xpo aũt inspirãte fiunt teneri ⁊ nõ duri corꝛdis rami: ⁊ que abscondita erant i eis pꝛogrediunt in folia: ⁊ manifestos fructus oñdũt: talib⁹ aũt ꝓpe ẽ estas: ⁊ aduẽt⁹ gle vbi dei. CHR. i ho. pp hoc ẽt ista posuit: vt credere faciat hũc hmone oio ita eẽ vẽtuꝝ. vbi cũq;. n. qõ oio euẽtuꝝ ẽ dicit: nãles necessitatem si exẽplum inducit. AVG. ad esichiũ: Qõ aũt de signis euangelicis ⁊ ꝓphẽticis quẽ fieri cernimus ꝓpinquũ dñi aduentũ sperare debeam⁹ q̃s negat: quotidie q̃ppe magis magisq; fit ꝓxim⁹. sz q̃to iteruallo ꝓpinq̃t: de hoc dictũ ẽ. Nõ ẽ vꝛ scire tpa vel momẽta. Uel qñ dixit apls: Nunc ꝓpior est nꝛa salus: q̃ cũ credidim⁹. ⁊ ecce tot anni trãsierũt: nec tm̃ qõ dixit falsũ ẽ: q̃ tomagis nũc dicẽdũ ẽ ꝓpinq̃re dñi aduẽtũ qñ tant⁹ factus ẽ ad finẽ accessus. HILA. Mystice aũt synagoga ficus arbori ꝓarat. ramus igit ficus antichristus eẽ intelligitur: diaboli filius: peccati portio: legis asserto: qui cũ virescere cepit ⁊ frondescere: q̃dã peccatorũ exultãtiũ viriditate: tũc ꝓxima ẽ estas. i. dies iudicij sentiet. REMI. Uel cũ hec ficus rursũ germinabit. i. cuz synagoga vbũ scẽ ꝑdicatiõis accipiet: pꝛedicãtibus enoch ⁊ helia: intelligere debem⁹ qꝛ ꝓpe est dies ꝓsũmationis. AVG. de que. euan. Uel p arborẽ fici intellige genus humanũ pp pꝛuritũ carnis. Cũ iã ramus eius tener fuerit. i. cũ filij hoiuz p fidẽ xpi ad spiritales fructus pfecerit: ⁊ in eis honor adoptionis filioꝝ dei emicuerit. HILA. Ut aũt fides certa eẽt futuroꝝ subiunxit: Amẽ dr̃. vo. q̃ non ꝑte. gen. hec do. oia fiãt. Amẽ aũt dicẽdo ꝓfessionẽ veritatis adiunxit. REMI. Et simplices q̃dẽ ad destructionez hierusalez referũt verba: ⁊ de illa generatiõe estimãt dicta: que passionẽ christi aspexit: q̃ nõ eẽt transitura ꝓtusq̃ fieret destructio ciuitatis illius. Nescio aũt si verbũ a vbo exponere possint ab eo q̃ ait. Nõ relinq̃tur hic tapis sup lapidẽ. vsq; ad illud qõ ait. Prope ẽ i ianuis. fortitan. n. in quibusdã potuerũt: in alijs aũt non potuerunt oio. CHRY. in ho me. hec g̃ oia de fine hierosolymorũ dicta sũt: ⁊ que de pseudo ꝓphetis ⁊ pseudo christis: ⁊ alia: oia que diximus vsq; ad xpi aduentum futura. Qõ aũt dixit Generatio hec: nõ de ea q̃ tũc erat dixit: sed de ea q̃ est fidelũ: ꝓsueuit. n. scriptura generationẽ non solũ a tpe designare: sed a loco: cultu ⁊ cõuersatiõe: sicut cũ dr̃ Hec ẽ generatio querẽ: iũ dñm. Ex hoc aũt dicit: q̃ hierusalẽ peribit: ⁊ amplior ps iudeoꝝ destruet: generationez aũt fidelũ nulla separabit tẽtatio. ORI. Sn̄ãtio tm̃ ecclesie trãsibit aliq̃n tm̃ totũ hoc sclz vt hereditet futuꝝ: tm̃ donec hec oia fiat: nõ trãsibit. Cũ aũt oia hec fcã fuerit: trãsibit nõ solũ terra: sz et celũ. vñ sequitur: Celũ ⁊ terra. i. nõ solũ hoies quoꝝ vita terrena ẽ: ⁊ ꝓpterea terra dicunt: sz et illi quoꝝ ꝓuersatio ẽ i celis: ⁊ iõ celũ vocãt: trãsibũt aũt ad futura: vt veniãt ad meliora. Uerba aũt q̃ a salvatore sũt dicta nõ trãsibũt: qm̃ q̃ sua ꝓpa sunt opant ⁊ semꝓ opabunt: pfecti aũt ⁊ q̃ nõ recepunt vt iã meliores efficiãtur: transeuntes qõ sunt ad illud qõ non sunt: ⁊ hoc est qõ subdit: Uerba aũt mea nõ ꝑteribunt. Et forte quidem verba moysi ⁊ ꝓphetaꝝ trãsiuerunt: qm̃ q̃ ꝓphetisabant ab illis ipleta sũt. verba aũt xpi semp sunt plena ⁊ quotidie implent: ⁊ adhuc sunt implenda in sanctis. Aut forte neq; moysi verba aut pꝛophetaꝝ dicere debemus ipleta omnino. ꝓpe enim ⁊ illa verba filij dei sunt: ⁊ semper implentur HIE. Uel hic per generationem oẽ hoium significat genus: aut sp̃aliter iudeoꝝ. Deinde vt magis eos ad fidẽ ꝑmũsoꝝ inducat cũ subdit: Celũ ⁊ ter. transi. ver. aũt mea nõ pꝛeteribũt. Ac si dicat: facilius ẽ fixa ⁊ immobilia destrui: q̃ sermonũ meoꝝ aliquid decidere. HILA. Celũ enim ⁊ terra ex conditione sue creationis nihil hñt in se necessitatis vt non sint. verba autem christi ex eternitate deducta: id in se continent virtutis vt maneant.

HIE. Celum autez ⁊ terra transibunt in mutatione: nõ abolitione sui: alioquin quõ sol obscurabitur ⁊ luna nõ dabit lumẽ suũ: si celũ in quo ista sunt terraq; nõ fuerint.
RABA. Celũ tñ qõ trãsibit: nõ sidereũ sed aereũ intelligere debemus: quod prius diluuio perijt. CHRY. in ho. Clemẽta aũt mũdi in mediũ adducit: ondẽs qm̃ pci osior celo ⁊ tra ẽ eccl̃ia: sil̃ et ⁊ hic pdítorẽ se oiuz oñdit.
¶ De die autẽ illa ⁊ hora nemo scit: neqz angeli celorũz nisi pẽ solus. Sicut aũt in diebus noe: ita erit aduẽtus filij hois. Sicut. n. erãt in dieb' ante diluuiũ comedentes ⁊ bibẽtes: nubẽtes ⁊ nuptui tradẽtes vsqz ad eũ diẽ quo intrauit noe ĩ archaz ⁊ nõ cognouerũt donec venit diluuiũ: ⁊ tulit oẽs ita erit ⁊ aduẽtus filij hois. Tunc duo erũt ĩ agro vnus assumet: ⁊ vnus relinquet. Due molentes ĩ mola: vna assumet: ⁊ vna relinquet. Duo in lecto vno: vnus assumetur: ⁊ vnus relinquetur.
¶ CHRY. in ho. Cũ dixisset dñs oia que precedũt xpi aduẽtũ ⁊ ad ipas ianuas narrationẽ duxisset: diẽ tacere voluit. vñ dicit: De die aũt il. ⁊ ho. ne. scit ne. an. ce. ni. so. pẽ. HIE. In quibusdã aũt latinis codicibus additũ est: Neqz filius: cũ in grecis ⁊ maxime Adamantij ⁊ Piercij exẽplaribus hoc nõ habeat ascriptuz: sed qz in nõnullis legit: dissẽdũ videt. REMI. Marcus ẽt euãgelista nõ solũ dicit angelos nescire: sed ẽt filiũ. HIE. In quo gaudẽt Arrius ⁊ eunomius. Dicũt. n. Nõ pot equalis esse: q̃ nouit ⁊ q̃ ignorat. Cõtra quos breuiter ista dicẽda sũt cũ oia tpa fecerit iesus. hoc ẽ vbũ dei. oia. n. p ipm facta sũt ⁊ sine ipso factũ ẽ nihil. In oibus aũt tpibus cũ dies iudicij sit: q̃ plequẽtia põt eius ignorare ptẽ: cuius totũ nouit hoc q̃z dicendũ ẽ. Quid est magis noticia pñis an noticia iudicij: si maius nouit: quõ ignorat, qõ minus ẽ? HILA. Nũquid ẽt deus pẽ cognitionẽ illius diei filio denegauit: cũ dictũ ab eo sit. Oia mihi tradita sunt a pẽ meo: q̃ nõ oia sũt tradita: si ẽ aliquid qõ negat. HIE. Igit qz pbauimus nõ ignorare filiũ dei psumatiõis diẽ: cã reddẽda ẽ: cur ignorare dicat. Post resurrectionẽ q̃dez interrogat' ab aplis de hac die manifestius rñdit. Nõ est vzum scire tpa ⁊ momenta: q̃ pẽ posuit in sua ptãte. In quo oñdit q̃ ipe sciat: sz nõ expediat nosse aplis: vt semp incerti de aduẽtu iudicis sic quotidie viuãt: q̃si die alia iudicãdi sint. AVG. i. de trini. q̃ q̃ dicit Nescit: intelligẽdũ ẽ nescientes facit. i. q̃ nõ ita sciebat: vt tũc discipulis indicaret: sicut dicũ ẽ ad abzaã. Nũc cognoui qm̃ times deũ. i. nũc feci vt cognosceres: qz ⁊ ipe sibi in illa tentatiõe inotuit. AVG. de ver. do. Qõ aũt dixit pẽez scire iõ dixit. qz in pẽe ⁊ filius scit. qd. n. ẽ in die qõ nõ ĩ vbo factũ sit: p qõ factus ẽ dies. AVG. i li. lxxxiij. qõnũ. Bñ aũt accipit qõ dictũ ẽ: solũ pẽem scire fm pdictũ modũ sciẽdi: qz facit filiũ scire filius aũt nescire dz: qz nõ facit hoies scire. ORI. Uel aliter: Donec ecclesia q̃ ẽ corpus xpi: nescit diẽ illũ ⁊ horaz tãdiu nec ipe filius dz diẽ illũ ⁊ horã scire. Dicit aũt scire fm ppriã significationẽ: sicut ẽ in psuetudine scripturaz Apostolus. n. saluatorẽ dicit nescientẽ peccatũ: qz nõ peccauit. ppar at aũt filij' sciaz diei illius ⁊ horã coherẽtib' sue pmissionis: vt oẽs simul sciãt. i. re ipa experiant ĩ illa hora ⁊ die que pparauit deus diligẽtib' se. BASI. Legi q̃z in cuiusdã libro: filiũ hũc nõ vnigenitũ: sed adoptiuum debere intelligi. nõ. n. vnigenito filio angelos pposuisset. sic. n. ait. Neqz angeli celoz neqz filij'. AVG. ad esichiũ: Sic q̃ euãgeliũ dicẽ: De die illa ⁊ hora nemo scit. Tu aũt dicis: Ego aũt dico: neqz mẽsez: neqz annũ aduẽtus ipius scire posse. ita. n. hoc vz sonare tãq̃ nõ possit sciri quo anno venturus sit: sed possit sciri q̃ hebdomada annoz vel q̃ decade tãq̃ dici possit atqz diffiniri: inter illos septez annos aut decẽ aut cẽtũ vel quodlibet: seu maioris numeri seu minoris. si aũt hoc te nõ prehẽdisse presumis: hoc sentis qõ ego. CHR. in ho. Ut aũt addiscas: q̃ nõ ignorantie sue ẽ q̃ de die ⁊ hora iudicij tacet: aliud signũ iducit, cũ subdit: Sicut aũt fuit in diebus noe: ita fiet aduẽt' filij hõis. Hoc aũt dixit ostendens q̃ repente, venit ⁊ iopinate ⁊ pluribus lasciuientibus. hoc enim ⁊ paulus dicit. Cum dixerint Pax ⁊ securitas: tũc repẽtinus eis superueniet interitus. vnde ⁊ hic subdit. Sicut enim erãt in diebus illis ante diluuiũ comedẽtes ⁊ bibentes. RABA. Nõ igit hic iuxta martiõis ⁊ manichei errorẽ: piugia vel alimenta damnantur: cũ in his successionis: in illis natu resint posita subsidia: sed imoderatus licitoz vsus arguitur. HIE. Queritur aũt quomodo: supra scriptũ ẽ: Surget gens cõtra gentem: ⁊ regnum cõtra regnum: ⁊ erunt pestilẽtie ⁊ fames ⁊ terremotus: ⁊ nunc ea futura memorentur que pacis indicia sunt: sed estimandum q̃ post pugnas ⁊ ẽ. q̃bus vastat genus humanũ: brcuis subsecutura pax sit: que quieta oia repromittit: vt fides credentiũ probet. CHRY. in ho. Uel lasciuia erit ⁊ pax his qui insensibiliter dispositi sunt. pp hoc nõ dixit aplus: Cum fuerit pax: sed cũ dixerint: pax ⁊ securitas. insensibilitatẽ eoz ostendens: sicut illoz qui fuerunt in diebus noe: qm̃ mali lasciuiebãt: nõ autẽ iusti: sed in tribulatiõe ⁊ tristicia ptransibant. Hinc aũt ostendit: qm̃ cũ antichristus venerit: indecentes voluptates assument apud eos q̃ iniq̃ erũt ⁊ de propria despabunt salute. ⁊ ideo exẽplũ ponit huic rei pueniens. Cũ enim archa fabricaretur: predicabat q̃ dẽ in medio futura pdicẽs mala. Mali aũt non credẽtes ac si nullũ fuisset futuz malũ lasciuiebãt. ⁊ qz futura apõ multos non credũtur: ex pteritis credibilia facit que predicit. Deinde aliud signũ ponit per qõ oñdit: ⁊ q̃ iopinabiliter dies ille veniet: ⁊ q̃ ipe diẽ illũ nõ ignorat dicens. Tunc duo erunt in agro: vnus assu. ⁊ al. relinquet. Ex quibus verbis oñditur q̃ assument ⁊ relinquent ⁊ fui ⁊ oñi: ⁊ qui in ocio ⁊ laboze. HILA. Uel duos in agro duos populos fideliũ ⁊ infideliũ in seculo: tanq̃ in vite huius opere dies oñi deprehendet separabunt tñ relicto alio: ⁊ alio assumpto: in quo fideliuz ⁊ infideliũ destructio docetur. Dei. n. ira ingrauescẽte: sci in pzõptuario recõdent pfidi vero ad celestis ignis materiẽ relinquent. de molentibus. n. par rõ ẽ. vnde sequitur: Due erũt mo. in mo. vna assu. ⁊ al. relin. Mola. n. op' legis ẽ: sed qz pars iudeoz vt per apostolos credidit: ita p heliã est creditura iustificanda p fidem. ideo vna per eãdez fidez boni operis apprehendet: alia vero infructuosa legis opere relinquetur molens icassũ: ⁊ nõ factura celestis cibi panẽ. HIE. Uel duo in agro pariter iuenient eundez habentes laborez: ⁊ q̃si parẽ semẽtẽ: sed fructus laborzis nõ eque respicientes In duob' ẽt qui pariter molunt: vel synagogã intelligere debemus vel ecclesiaz: q̃ sil̃ molere videãtur in lege: ⁊ de eisdez scripturis scis farinã terere preceptoz dei vel cetera hereses q̃ de vtroq̃z testõ aut altero: vident molere farinã doctrinaz suaz. Deq̃t: Duo i le. vn' assu. al. relinq̃t. HILA. Duo aũt in lecto: sunt eandez passionis oñice requiez pdicãtes: circa quã hereticoz ⁊ catholicoz eadez pfessio ẽ: sz qz vnitatez diuinitatis pñis ⁊ filij catholicoz fides pdicabit: ⁊ hereticoz falsitas ipugnabit: fidẽ pfessionis vtriusq̃z diuini arbitrij iudiciũ probabit: vnũ assumendo ⁊ alium relinquendo. REMI. Uel his verbis tres ordines ecclesie demonstratur: per duos in agro ordo pdicatoz quibus pmissus ẽ ager ecclesie: p duos ĩ mola ordo piugatoz q̃ oũ p diuersas curas nũc ad hec: nũc ad illa flectunt: quasi molas in circuitu trahunt: p duos ĩ lecto ordo continentiũ: quoz requies noie lecti designat In his aũt ordinibus sunt boni ⁊ mali: iusti ⁊ iniusti: ⁊ iõ ex eis quidã reliquent: ⁊ quidã assument. ORI. Uel alr Corpus quidem quasi infirmũ ĩ lecto ẽ carnaliũ passionũ aĩa autem molit in graui mola mundi: vel corporis sensus ĩ agro mundi operantur.

B. uilig. a.

Vigilate ergo: qz nescitis qua hora dñs vester ventur⁹ sit. Illud aũt scitote qm̃ si sciret paterfamilias qua hora fur venturus eẽt: vigilaret vtiqz: ⁊ nõ sineret pfodi domũ suã. Ideo ⁊ vos estote parati: qz nescitis q̃ hora filius hois venturus ẽ.

HIE. Perspicue oñdit dñs qz supra dixit: De die autẽ illa nemo nouit nisi pater solus qz. s. nõ expediebat aplis scire: vt pendule expectatiõis incerti: sp credãt eũ esse vẽtuꝝ: quẽ ignorãt qñ ventur⁹ sit. ⁊ iõ ãsi ex supiorib⁹ pcludẽs dicit. Vigi. q̃ qz nesci. qua ho. do. ve. ven. sit. Et nõ dicit: Quia nescimus: sed Nescitis. s. vt oñdat se die iudicij nõ ignorare. CHRY. in ho. Vult aũt eos semp in solicitudine eẽ: pp hoc dicit: Vigilate. GRE. Vigilat q̃ ad aspectũ veri luminis oculos aptos tenet. Vigilat: q̃ fuat operãdo qõ credit. vigilat q̃ a se to: pozis ⁊ negligentie tenebras repellit. ORI. Dicit aũt: qui simplicior ẽ: qm̃ de secundo aduentu i quo venturus fuerat: hũc dicebat fmonẽ: alius aũt q̃ intelligibilẽ ⁊ futuꝝ in sensũ discipulorũ vbi dicebat aduẽtũ: qz nondũ erat i sensu eorꝝ quẽadmodũ erat futurus. AVG ad esichiũ: Nõ solũ aũt illis dixit vigilate qbus tũc audiẽtibus ⁊ loquebat: sz ẽt illis q̃ fuerũt post illos ãnos: ⁊ ad nosipos: ⁊ qui erũt post nos vsqz ad nouissimũ eius aduẽtũ: qz ad oẽs pinet quodãmodo. tũc. n. vnicuiqz veniet dies ille: cũ venerit ei⁹ dies vt talis hinc exeat: q̃lis iudicãdus ẽ illa die: ac p hoc vigilare dz oĩs christianus: ne iperatũ eũ inueniat dñi aduentus. Imperatũ. n. inueniet ille dies: quẽ iperatũ inuenerit sue vite vltima dies. ORI. Vani aũt sũt oẽs siue qui cõsũmationẽ mundi scire se pfitẽt qñ erit: siue qui vite ꝓpe finẽ scire se gloriant quẽ nemo cognoscere pot nisi spuscõ illuminat⁹. HIE. Premisso aũt pzifamilias exẽplo curreticiat cõsummationis diẽ: manifestius docet cũ subdit: Illud aũt sci. qm̃ si sci. pzfa. q̃ ho. fur ven. es. vigi. vti. ⁊ nõ sine. pfo. do. suã. ORI. Pzfamilias domus ẽ sẽlus hois dom⁹ aũt ei⁹ ẽ aia: fur aũt diabolus. Est aũt oĩs fmo cõtrarius q̃ nõ p nãlez itroitũ intrat ad aiaz negligentis: sz ãsi q̃ foderit domũ: primũ destruẽs q̃dã naturalis edificia aie. i. naturales itellectus: ⁊ p ipaz oirutiõez igressus spoliat aiaz. Aliquotiẽs iuenit q̃s furẽ i ipa pfessione: ⁊ ꝓprehendẽs eũ pcussorẽ sermonẽ imittẽs interficit ipm. nõ ãt i die fur venit: qm̃ illumiata ẽ a sole iustitie aia hois studiosi: sz i nocte. i. i tpe adhuc malicie pmanẽtis: i q̃ cuz fuerit aliquis possibile ẽ ⁊ si nõ habuerit virtutẽ solis: q̃ tũ illustret ex aliq̃ splẽdore vbi: qõ ẽ lucerna adhuc q̃dez manẽs i malicia: sz tũ hñs ꝓpositũ melioꝝ ⁊ vigilãtium ne pfodiat hoc ei⁹ ꝓpositũ: vel in tpe tẽtationũ: vl̃ in quarũcũqz calamitatũ maxie fur solet venire: volẽs pfodere aie domũ. GRE. Vel nesciẽte pzefamilias fur domũ pfodit: qz duz a sui custodia spũs dormierit: ipzouisa moz veniẽs carnis nr̃e habitaculũ irrũpit: ⁊ eũ quẽ dñz dom⁹ dormiẽtẽ inuenerit necat: qz dũ vẽtura dãna spũs minime ꝓuidet: hũc moz ad suppliciũ nesciẽtẽ rapit: furi aũt resisteret si vigilaret: qz aduentũ iudicis q̃ occulte aias rapit pcauẽs ei penitẽdo occurreret: ne ipenitẽs periret. Hozã vo vltimã iccirco dñs voluit eẽ icognitã: vt semp possit eẽ suspecta: vt dũ illa ꝓuidere minime possumus: ad illaz sine intermissiõe ꝓparemur ꝓpter qõ sequit. Ideoqz esto. para. qz nesci. q̃ ho. fili. ho. ventu. est. CHRY. in hom. Hic videt ꝓfundere eos q̃ nõ tm̃ studiũ faciũt aie sue: q̃n tũ studẽt circa pecunias qui furem expectant.

Quis putas ẽ fidelis seruus ⁊ prudẽs: quẽ constituit dñs supra familiã suã: vt det illis cibũ in tpe? Beatus ille seruus quẽ vt venerit dñs eius iuenerit sic faciẽtem. Amẽ dico vobis qm̃ super omnia bona sua cõstituet eũ. Si aũt dixerit malus seru⁹ ille in corde suo. Morã facit dñs meus venire: ⁊ ceperit pcutere cõseruos suos: mãducet aũt ⁊ bibat cũ ebriosis: veniet dñs serui illi⁹ in die qua nõ spat: ⁊ hora qua ignorat ⁊ diuidet eũ ptẽqz ei⁹ ponet cũ hypocritis: illic erit flet⁹ ⁊ stridor dentium. HILA. Quãtis dñs supra i cõiugos ad infensaz vigilãtie curã fuerit adhortatus: specialẽ tm̃ populi principib⁹. i. ẽpis i expectatiõe aduentuqz suo solicitudinẽ mandat. Vũc. n. seruũ fidelẽ atqz prudentẽ ꝓpositũ familie significat: ꝓmoda atqz vtilitates populi sibi ꝓmissi curantẽ. vñ dicit: Quis putas ẽ fide. ser. ⁊ pru. quẽ ꝓsti. do. su. fa. suã: vt det illis cib. in tpe. CRHY. i ho. Nõ aũt dicit. Quis putas: nõ ẽ ignorãtis: inuenit. n. ⁊ pẽ interrogãdo loquẽs vt cũ dicit: Adam vbi es? REMI. Nec. n. signat hec iterrogatio ipossibilitatẽ perficiende virtutis sed difficultatẽ. GLO. Karus. n. ẽ fidelis suus dño ꝓpter dñm futens: oues xpi nõ ad lucrũ: sz ꝓ amore xpi pascẽs: prudẽs qui subditoꝝ capacitatẽ vitã ⁊ mores discuciat: quẽ ꝓstituat dñs qui. s. sit vocatus a deo ⁊ nõ se iniecerit. CHRY. i ho. Duo aũt expetit ab hui⁹ modi suo. s. prudẽtiã ⁊ fidẽ fidelẽ enim eũ dicit: qm̃ nihil qõ dñi sui ẽ: sibi ꝓpriũ fecit nihil ẽt de rebus sui dñi vane ⁊ inaniter cõsumpsit. Prudentẽ aũt eũ vocat: qm̃ cognouit id: qõ oportet dispensare que data sunt. ORIG. Vel q̃ in fide, pficit: ãsi nondũ i ea pfectus ẽ: eõiter fidelis vocat: ⁊ q̃ naturalẽ hz mentis velocitatẽ: dicit prudens. Siquis aũt ꝓsideret: inueniet fideles multos ⁊ studiũ fidei exercentes: nõ aũt ⁊ prudentes: quoniã que stulta sunt mundi elegit deus. Et iterũ vt debit alios veloces quidẽ esse ⁊ prudentes: modice autẽ fidei. Conuenire aũt in vnũ fideleꝝ atqz prudẽtem: rarissimuz ẽ. Ut aũt in tẽpore det cibuz: necessariã hz quis prudentiã. vt aũt non adimet cibos indigentiuz: opus ẽ fidel qm̃ ⁊ fm simplicem intellectũ opus habemus vt fidelissimus ad dispensandum ecclesie redditus: ⁊ vt non deuoremus que sunt viduaꝝ: ⁊ vt memores simus pauperuz ⁊ ne occasionem accipientes ex eo quod scriptũ ẽ. Dominus constituit his qui euangelium predicãt de euangelio viuere: amplius queramus q̃ cibuz simplicẽ ⁊ necessaria vestimẽta: ⁊ vt nec amplius tencamus nobis q̃ his q̃ necessitatem paciuntur. Prudentes autem vt prudenter intelligamus indigentiũ causas: propter quas sunt indigentes: ⁊ vniuscuiusqz dignitatem: quo educatus est: ⁊ quantũ necessarium habet. Multa enim sapientia opus est ei qui bene vult dispensare ecclesiasticos redditus. Sic ⁊ fidelis seruus ⁊ prudens vt non effundat rationabiles ⁊ spiritalem cibum quibus non oportet: volens ostendere se esse prudẽtem: illis. scilicet qui magis necessariũ habẽt verbum quod mores eorum edificet: ⁊ vitã componat: q̃ quod illuminat scientie lucem: aut vt ne eis qui possũt acucius audire: piget exponere altiora: ne exponentes vilia contemnant ab his qui naturaliter sunt igeniosi: aut p exercitationem secularis sapiẽtie acuti. CHRY. in ho. Adaptatur etiã ⁊ ad principes seculares hec parabola: vnumquẽqz enim his que habet ad cõem vtilitatem vti oportet: nõ ad nocumentum conseruoꝝ neqz ad pditionem suiipius: siue habet sapientiam siue principatũ siue aliud quodcunqz. RABA. Dñs aũt christus ẽ: familia autẽ supra quã constituit ẽ ecclesia catholica. Difficile est ergo inuenire in vno ⁊ vt prudẽs sit ⁊ fidelis: non aũt impossibile: nec enim beatificaret eum qui non pot esse cum subdit: Beatus ille ser. quẽ cum vene. do. eius inue. sic faciẽtem. HILA. i. precepto dñi sui obedientẽ: vt doctrine opportunitatẽ verbum vite in eternitatis cibum alendẽ familie dispenset. REMI. Notandum autem q̃ sicut magna distantia ẽ meritorum inter bonos predicatores ⁊ bonos auditores: ita magna distantia est premiorum. Bonos enim auditores si vigilantes inuenerit: faciet discumbere: vt lucas dicit. Bonos autem predicatores super omnia bona sua constituet. Unde sequitur: Amen

dico vo.quoniam super oia bo.sua consti.eū. ORI. vt.s. conregnet cum christo:cui oia sua tradidit pater:sicut bo ni patris filius sup oēm patris substantiam constitutus: participat huiusmodi dignitatem ⁊ gloriam fidelibus: ⁊ prudentibus di.pēfatoribus suis:vt sint ⁊ ipi sup oēm creaturā. RABA. Nō vt soli iz vt p ceteris eterna pmia habeāt:tū p sua vita:tū p gregis custodia. HILA. Uel sup oia bōa pstituet.i.i dei gla collocabit: qz nihil ē vltra qō meli" sit. CHRY. Deinde nō solū ab honore q ūmi net bonis:iz a pena quā minat malis erudit auditorē cū subdit. Si aūt dixe.ma.ser.ille ī cor.suo:morā fa.do.me. veni.⁊ cepe.pcutere. AVG. ad esichiū: Ex moribⁿ hui" fui apparet aīus ei":quos mores iz breuit magister bo nus curauit exprimere.i.supbiā cuz dicit: Et ceperit pcu. pser.suos.atqz luxuriā cū dicit. Manducet aūt ⁊ bi. cum ebrio.ne qō dicebat. Morā facit dñs me". desiderio sui dñi dicere crederet. Quo.n. ardebat ille q dixit: Sitiuit aīa mea ad deū viuū qñ veniā. Dicēdo.n. qñ veniā: mo ras se ppeti moleste ferebat:qz ēt qō tpe accelerat:de side rio tardū vi. ORI. Peccat aūt ī deū q cūqz ēpus q nō qsi pseruus ministrat:iz qsi dñs:⁊ frequēter vt amar" dñs p viz dominat:⁊ nō esuriētes suscipit iz epulat cū ebriosis ⁊ semp somniat:qz p" multū tpis vētur" ē dñs. RABA. Tipice ēt pōt ītelligi pseruos pcutere pscientias ifirmorū verbo vel exēplo vitiare. HIE. Qō aūt dic: Ueniet dñs ser.il.i die q nō sperat ⁊ ho.q igno. Ad hoc dicit:vt sciat qñ nō putat dñs tūc eū ē vētuz:⁊ vigilāte ac solicitudi nis dispēsatores admonet. Porro qō dicit: Diuidet eum nō ē intelligēdū q gladio eū dissecet:iz a scōz psortio eū sepet. ORI. Uel diuidet eū:qñ spūs ei".i. spiritale donū reuertet ad deū q dedit eū. Aīa aūt cū corpore suo vadit in gehennā. Justus aūt nō diuidit:iz aīa ei" vadit cū spū .i.spiritali dono ad regna celestia. Qui aūt diuidunt:non hāt postmodū ī se ptē spiritalis doni q erat a deo:iz reli quet ps q erat ipoz.i.aīa q cū corpore punict. vñ sequit: Et ptē eius ponet cū hypocritis. HIE. Cū his videlicz q erāt in agro:⁊ q molebāt:⁊ nihilominus derelicti sunt. Sepe.n.dicim" hypocritā aliud ē ⁊ aliud ondere:sicut ⁊ in agro ⁊ ī mola idē facere videbāt:iz exitus diuerse vo lūtatis aperuit. RA. Uel cū hypocritis suscipit ptē suaz s.duplice gehēne penā.i.ignis ⁊ frigoris.vñ seqt: Ibi erit fletus ⁊ stridor dētiū.ad ignē.n.pinet fletus oculoz: ad frigus stridor dentiū. ORI. Uel fletus erit eis qui male in hoc mūdo ridētes fuerūt:⁊ his qui requieuerūt irrati onabilit erit dētiū stridor.nolētes.n.dolores mālē suffer re:ppulsi tormētis dentib" stridēt: illi .s. qui manducaue rūt acerbitatē malicie. Ex his aūt cognoscere ē: qñ nō so lū qui fideles sūt ⁊ prudētes:cōstituit dñs sup familiā suā iz ēt malos:⁊ qō ñ soluat eos de hoc q pitium sūt a dño sup familiā ei":iz illud vt dent ī tpe cibos: ⁊ vt abstineāt a secutionib" ⁊ comessatōibus. AVG. ad esichiū: Hoc aūt fuo malo remoto q ꝓculdubio dñi sui odit aduētū: pstituam" añ oculos tres fuos bonos aduentū dñi desi derātes. Si vnus cozz citius:alter tardius dñm suū dicit ē ventuz:tertius de hac re suā ignorātiā pfitet. videmus nū quis magis euangelio cōsonet. vnde dicit Uigilemus ⁊ orемus qz citius vēturus ē dñs. Alter dicit: Uigilem" qz breuis ⁊ icerta ē vita ista:q̄uis tardius vētur" sit dñs Tertius dicit:Uigilemus qz breuis ⁊ incerta ē vita ista: ⁊ nescimus qñ venturus ē dñs. Quid aūt aliud hic dicit q̄ q cū audimus euāgeliuz dicere. Uigilate qz nescitis q̄ hora venturus sit dominus.omnes quidem pre deside rio regni dei hoc volunt esse vez quod putat primus de inde si factū fuerit gaudebit cum illo secundus ⁊ tertius. si autem factum non fuerit:metuendū ē ne inter ipas mo ras perturbentur qui crediderant quod dixerat primus ⁊ incipiant domini aduentum non tardū putare sed nul lum. Qui autem credit quod dicit secundus:tardius do minum esse venturum:si falsum fuerit nulli turbabuntur in fide:sed inopinato gaudio perfruentur. Qui autē quid horum verum sit ignorare se confitetur: illud optat: hoc tollerat in nullo corum errat:quia nul corum aut affirmat aut negat.

CA.XXV

Tunc simile erit regnū celoz decē vir ginibus:q̄ accipientes lāpades suas exierūt obuiā spōso ⁊ spōse. Quinqz aūt ex eis erāt fatue:⁊ qnqz prudētes Sed quinqz fatue acceptis lāpadib" nō sumpserūt oleū secū. Prudentes vero accepe rūt oleū in vasis suis cū lāpadibus. Morā autez faciēte sponso dormitauerunt oēs ⁊ dormierunt. Media aūt nocte clamor factus ē: ecce sponsus venit:exite obuiā ei. Tūc surrexerūt oēs virgines ille:⁊ ornauerūt lāpades suas. Fatue aūt sapienti bus dixerūt: Date nobis de oleo vestro:qz lāpa des nostre extinguunt. Rñderūt prudētes dicentes Ne forte nō suff.ciat nobis ⁊ vobis:ite potⁿ ad vē dētes ⁊ emite vobis. Dū aūt irēt emere: venit spō sus ⁊ q̄ pate erāt itrauerūt cū eo ad nuptias:⁊ clau sa ē ianua. Nouissime vero veniunt ⁊ reliq̄ virgīes dicentes: Dñe dñe:aperi nobis. At ille rñdens ait: Amē dico vobis nescio vos. Uigilate itaqz:quia nescitis diez neqz horam.

CHRY. In superiori parabola dñs penā oñdit eius qui pcuciebat:⁊ inebriebat:⁊ bona dñi sui dispgebat. In hac aūt parabola punitionē inducit ēt ei qui vtilitatē nō affert:neqz copiose hec quibus indiget sibi preparat. ha bebant enim fatue vgines oleū:sed non copiose.vnde di citur: Tunc si.erit reg.ce.x.vir. HILA. Ideo autem di citur: Tunc:qz de magno die domini de quo supra age batur dis hic sermo ē. CHRY. Regnū aūt celoz pre sentis tpis ecclesia dī sicut ⁊ ibi: Mittet filius hominis angelos suos:⁊ colligent de regno eius omnia scandala HIE. Similitudinez autem .x. virginum fatuarum atqz prudentū quidam simpliciter interpretantur in virginib" quarum alie iuxta apostolum ⁊ corpore ⁊ mente sūt vir gines:alie virginitatem tm̄ corporum reseruantes: vel ce tera opera nō habent:vel parentum custodia reseruante nihilominus mente nupserūt. Sed mihi videtur ex supe rioribus alius esse sensus qui dicitur: Et non ad virgina lia corpora sed ad oē hoium genus hāc cōparationem p tinere. GRE. in ho. In quinqz.n.corporis sensib" vnus quisqz subsistit gemiatus:geminat" aūt quinarius denari um perficit. Et qz ex vtroqz sexu fidelium multitudo col ligitur:sancta ecclesia.x.virginibus similis denunciatur: vbi mali cū bonis:reprobi cum electis admixti sūt:recte simile virginibus prudentibus ⁊ fatuis perhibetur.

CHRY. in ho. Ideo aūt ponit parabolā hāc in virgi nuz psona:vt oñdat q̄ iz virginitas magnum quid sit:tm̄ si ab operibus miser.cordie sit deserta:cuz adulteris fo ras ejicietur. ORI. Uel sensus omniū qui receperūt ver bum dei virgines sunt. Tale enim est verbū dei vt de sua mundicia accommodet oibus qui per suā doctrinam re cesserūt ab idoloz cultura:accesserunt aūt p xpm ad dei culturā. vnde sequit: Que accipi.lam.suas exierunt ob. spon.⁊ sponse. Accipiūt enim lāpades suas:idest organa sua nālia.⁊ egrediunt de mundo ⁊ de erroribus:⁊ veniūt obuiam saluatori qui semper paratus est venire:vt ingre diatur simul cum dignis ad beatam sponsam ecclesiam. HILA. Uel sponsus atqz sponsa dominus noster est in corpore deus:nanqz spiritui caro sponsa est.lāpades au tez quas acceperunt:aiaz splēdentū lumen est que sacra mento baptismi splenduerunt. AVG. de verbis do

mēnī: Uel lampades que manibus gestantur opera sūt. dicti ē. n. Luceant opera vestra coram hominibus. GRE. Qui aūt recte credūt: ⁊ iuste veniunt: assimilant quinque prudētibus. q̄ aūt ꝓfitent q̄dē fidē iesu: nō aūt ꝓparant se bonis operibus ad salutē: reliq̄ q̄q̄ virginibus fatuis vñ subdit: Quiq̄ aūt ex eis erāt fatue ⁊ quinq̄ prudētes HIE. Sūt. n. quinq̄ sensus q̄ festināt ad celestia ⁊ supna desiderāt. De visu aūt ⁊ auditu ⁊ tactu specialiter dictū ē Qd̄ vidimus: qd̄ audiuimus: qd̄ oculis nr̄is perspexim⁹ ⁊ manus nr̄e palpauerūt. De gustu: Gustate ⁊ videte q̄m suauis ē dñs: De odoratu: In odore vnguētoꝝ tuoꝝ currimus. Alij aūt sūt quinq̄ sensus terrenis secibus ibiātes AVG. de ver. do. Uel p quinq̄ virgines significat q̄q̄ pura ꝓtinētia a carnis illecebris: cōtinendus ē. n. ai appetitus a voluptate oculoꝝ: auriuꝝ: olfactēdi: gustādi: ⁊ tangendi. Sed q: ista ꝓtinentia ptiꝝ coā deo fit vt illi placeatur interiori gaudio ꝓscientie: ptim coā hoibus tm̄: vt gloria humana capiat: quinq̄ dicunt sapientes: ⁊ quinq̄ stulte. vtreq̄ tm̄ v̄gines. q: vtraq̄ ꝓtinētia ē: q̄uis diuerso fomite gaudeat. ORI. Sicut aūt sequunt seipsas inuicem v̄tutes: ⁊ q̄ vnā habuerīt oēs habeat: sic ⁊ sensus omnes alterutꝝ se subsequunt: ꝓpterea necesse ē: vt ad oēs q̄q̄ sensus sūt prudētes: aut oēs fatui. HILA. Uel absolute in quinq̄ prudentibus ⁊ quinq̄ fatuis: fideliū atq̄ infidelium ē ꝓstituta diuisio GRE. Notādū vero ē q̄ oēs lampades habēt: sed nō oēs oleū hēnt. Sequit. n. Sed q̄q̄ fatue acce. lampa. nō sumpse. oleū secū. Prudentes vero acce. oleū i va. suis cū lampadibus. HILA. Oleū boni operis fructus ē. vasa humana sūt corpora intra quorū viscera thesaurus bone ꝓscientie recōdēdus ē. HIE. Oleum q̄ hnt virgines q̄ iuxta fidē operibus adornant. non hnt oleuꝝ q̄ vident simili q̄dē fide ꝓfiteri: sed virtutū opa negligunt. AVG. de ver. do. Uel per oleū ipam leticiaꝝ significari arbitro: ꝓm illud: Unxit te deus tuus oleo exultationis. Qui ergo nō ꝓpterea gaudet: q: deo intrinsecus placet nō hꝫ oleū secū. gaudiū enim nō hnt dū incontinenter viuunt: nisi in laudibus hoium. Prudentes autē acce. oleū cū lāpadib⁹. Leticiā bonoꝝ operū. In vasis suis. i. in corde atq̄ ꝓscientia posuerunt: sicut apostolus monet: Probet aūt seipꝫ hō: ⁊ tūc gloriā habebit i seipso non in altero. CHR. in ho. Uel oleū hic vocat charitatē ⁊ elemosynā: ⁊ quodcūq̄ circa idigentes auxiliū. Lampades aūt vocat virginitatis charisma: pp hoc ⁊ stultas eas vocat: qm̄ maiorē sustinētes laborē pp minorē oia p diderunt: maiori. n. labore vincit carnis cupido q̄ pecuniaꝝ. ORIG. Uel oleū ē verbū doctrine quo vasa aiaꝝ ꝓplent. Nihil. n. sic ꝓfortat sicut moralis sm̄o: q̄ oleū luminis appellat. Prudētes ergo acceperūt huiusmodi oleū qd̄ satis fit eis ēt tardāte exitu: ⁊ morante verbo venire ad ꝓsūmationē coꝝ. Fatue aūt acceperūt lāpades: in primis q̄dē accēsas: sed tm̄ oleū non acceperūt vt eis sufficeret vsq̄ ad finē: negligētes circa susceptionē doctrine q̄ ꝓfortat fidē: ⁊ bonoꝝ actuū lumē illuminat. vnde sequit Mora aūt fa. spon. dor. oēs: ⁊ dormierūt. AVGV. de ver. do. Ex vtroq̄ n. genere hominū moriunt hoc interuallo tpis: donec sub adūtu dñi fiat resurrectio mortuorū GRE. Dormire ⁊ enim mori ē. Ante somnū vo dormitare ē ante mortē a salute lāguescere: q: p pōdus egritudinis puenit ad somnū mortis Uel dormitauerunt. i. mortue sunt. Cōsequēter aūt dr̄: Dormierūt. q: postea suscitāde sūt: Per hoc aūt q̄ dicit Mora aūt facl. sponso. oñdit q̄ nō paꝝ tpis inter priorē ⁊ secūdū dñi aduentum ꝓtergredit. ORI. Uel sponso tardāte ⁊ nō cito veniente verbo ad ꝓsummationē vite patiunt aliquid sensus dormitantes: ⁊ quasi in nocte mūdi agentes ⁊ dormierūt: vt puta remissius agentes a sēsu illo vitali: nō tamē lampades pdiderūt: neq̄ desperauerūt de conseruatione olei ille prudētes. vñ sequit: Media aūt nocte clamor factus est ecce spon. ve. exite obuiā ei. HIERO. Traditio iudeorū ē: christū media nocte ventuꝝ in similitudinē egypti q̄n pasca celebratū ē ⁊ exterminator venit: ⁊ dñs superta bernacula trāsijt: ⁊ sanguine agni postes nr̄aꝝ frontium ꝓsecrate sūt: vnde reor ⁊ traditionē apostolicā pmānsisse: vt die vigiliaꝝ pasche ante noctē dimidiū populū diuritere nō liceat expectātes xp̄i aduētū: postq̄ illud tps transiret securitate ꝓsumpta festū cuncti agant die. vñ psalmista dicebat: Media nocte surgebam ad confitēdum tibi. AVG. de ver. do. Uel media nocte. i. nullo sciente aut speratē. HIERO. subito q̄ q̄si in tēpesta nocte: ⁊ securis oibus: qn̄ grauissimus sopor ē p angeloꝝ clamorē ⁊ tubas ꝓcedētiū fortitudinū christi resonabit aduentus. qd̄ significat cū dr̄: Ecce spon. venit exite obuiā ei. HILA. Tuba enim excitāte spōso tm̄ obuiā ꝓcedit. Erūt. n. tam ambo vnū. i. caro ⁊ deus: q: in glam spiritalē humilitas carnis trāsformata ē. AVG. de ver. do. Uel qd̄ dicit spōso tm̄ obuiā venire v̄gines: sic intelligēdū puto: vt ex ipis virginibus ꝓstet ea q̄ dr̄ sponsa: tanq̄ si oibus christianis in ecclesia ꝓcurrētibus filij ad matrē currere dicātur. cuꝝ ex ipsis filiis ꝓgregatis ꝓstet ea q̄ dr̄ mater. nunc enim ꝓsponsata ē ecclesia: ⁊ virgo ē ad nuptias perducenda illo tēpore quo vniuersa mortalitate in ea ꝓtereunte: imortali ꝓiunctione habeat. ORI. Uel media nocte. i. in altitudine remissiōis factus ē clamor oēs suscitare volētū sicut existimo angeloꝝ qui sūt administratorij spūs intus clamates in sensib⁹ oium dormiētiū. Ecce spon. ve. exite obuiā ei. ⁊ suggestionē quidē hāc oēs audierūt: ⁊ surrexerūt: nō aūt oēs decēter ipōsuerūt lāpadibus suis ornatū. vñ sequit. Tūc surrexerūt oēs virgines ille ⁊ orna. lāpa. suas Ornant aūt lāpades sensuū cuāgelicis vsibus: Qui autē male vtunt sensibus: ornamētū nullū habent in sensibus. GRE. Uel tūc quidē oēs virgines surgūt: q: ⁊ electi ⁊ reprobi a somno sue mortis excitantur. Lāpades ornant: q: sua secū opera numerāt: p q̄bus eternā recipere beatitudinē expectāt. AVG. de ver. do. Aptauerūt. n. lāpades suas. i. rōnes reddēdas opeꝝ suoꝝ. HILA. Uel lāpadaꝝ assumptio aiaꝝ ē reditus i corpora: corūq̄ luxē ꝓscētia boni operis elucēs: q̄ vasculis corporoꝝ ꝓtinetur. ORI. Sed lampades fatuaꝝ virginū extinguunt: q: earū opera q̄ clara hoibus foris apparuerūt: in aduentu iudicis intus obscurant. vñ sequit: Fatue aūt sapiēnt⁹ dixerunt: Date nobis de oleo vr̄o: q: lāpades nostre extinguuntur. Quid ē aūt q̄ tūc a prudētibus oleū petunt: nisi q̄ in aduentu iudicis cū se intus vacuas inuenerint: tesimoniū foris querūt: ac si a sua fiducia decepte ꝓximis dicāt: Quia nos q̄si sine opere repelli ꝓspicitis: dicite de nr̄is operibus qd̄ vidistis. AVG. de ver. do De ꝓsperitate. n. id sp indūrit vñ gaudere aiūs solet. Itaq̄ hoiꝝ q̄ corda ñ videt testimoniū volūt hīe apd deū q̄ cordis ipsorum ē: ſz q̄ꝝ fcā aliena laude fulciūt eadē subtracta defiunt: vñ ⁊ eaꝝ lāpades extīguūt. Uel v̄gines q̄ lāpades suas q̄runt extīgui: oñdūt eas ex pte lucēt ⁊ tm̄ ñ hnt lumē ideficiēs: nec opera perpetua. Sicq̄ igit hꝫ aīum virginalēꝫ ⁊ amator ē pudicitie: nō dꝫ mediocriter cē cōtentus hus q̄ cito exarescūt: ⁊ orto caumate arefiūt: sed perfectas virtutes sequat: vt lumē hēat sempiternū. CHRY. in ho. Nō solum he virgines stulte erāt: qm̄ hīc recesserūt mise ricordia carentes: ſz q: estimabant ibi se accepturas vbi ꝓportune quesierūt. Quānis aūt illis virginibus prudentibus nihil misericordius sit: q̄ pp misericordiā maxime fuerūt approbate: nō tm̄ stulte virgines sua petitione potite sūt. Sequit: Rñdē prudētes dicētes: Ne forte nō sufficiat nobis ⁊ vobis. Hinc aūt discimus q̄ nullus nr̄um adire poterit nisi opib⁹ cū q̄b⁹ iuenti erim⁹. HIE. Nō. n. hoc virgines prudētes de auaricia sed de timore rñdent: vñ q̄ſq̄ p suis opib⁹ mercedē accipiet: neq̄ pñt i oīe iudicij alioꝝ v̄tutes alioꝝ vitia subleuare. Dār aūt prudētes consiliū: vt nō debēat sine oleo lāpadaꝝ sponso occurrere. Et hoc ē qd̄ sequitur: Ite potius ad vēdentes ⁊ emi. vobis.

HILA.

Ca.XXV.

HILA. Uendentes hi sunt qui misericordia fideliū indigentes: reddūt ex se petita ꝓmertia idigentie sue sacietate boni operis nri ꝓscietiā venundātes. Hec ē.n. indefessi luminis copiosa mā q̄ misericordie fructibus ⁊ emēda ē ⁊ recōdenda. CHR. i ho. Uides q̄ quanta nobis sit a pauperib⁹ negociatio: paupes aūt nō sūt ibi ſz hic: iōq̄ ꝗ oleū ꝓgregare oz: vt illic vtile sit cū tempus nos vocet.

HIE. Uendit ēt hoc oleū ⁊ multo emit pcio ac difficili labore ꝓquirit: qō nō solū in elemosynis: sed in cunctis virtutibus ⁊ cōsilijs ītelligimus magistroꝝ. ORIGE. Uel aliter: Etsi fatue erāt: tm̄ hoc intelligebāt: qm̄ cū lumine oebebāt obuiā ire sponso: oēs lāpades sensuū hītes illuminatas. videbāt aūt ⁊ illud qm̄ ex eo q̄ minus habebāt oleū rōnabile: iā ꝓpinquāntibus tenebris lāpades earū fuerāt obscurāde. Hz sapiētes transmittūt fatuas ad olei venditores: videtes qm̄ non tm̄ oleū. i. verbū doctrine ꝓgregauerāt: vt sufficeret ipsis ad vitā ⁊ illos docerēt vñ dicūt: Ite potius ad ven. i. ad doctores. Et emite vobis. i. ab eis accipite: ⁊ pretium ē perseuerātia ⁊ amor discendi ⁊ diligentia: ⁊ labor cupiētiū discere. AVG. de ver. do. Uel non sūt putāde dedisse ꝓsilīū: sed crume earū ex obliquo ꝓmemorasse. Uēdunt. n. adulatores oleū: qui siue falsa siue ignorata laudādo: alias i errores mittunt: ⁊ eis vana gaudia tanq̄ fatuis ꝓsilīādo: aliquā de his mercedē ꝓmodi tpalis accipiūt. Dī q̄: Ite ad ven. ⁊ eme. vo. i. videamus nūc q̄d vos adiuuēt q̄ vobis laudes vendere ꝓsueuerūt. Dicunt aūt: Ne forte non suf. no. ⁊ vo. qr alieno testimonio nō iuuat q̄sq̄ apud deū cui secreta cordis apparēt: ⁊ vix q̄sq̄ sibi sufficit: cui testimoniū phibebat cōsciētia sua. HIE. Uerū qr iā emēdi tps excesserat: ⁊ adueniente iudicij die locus nō erat penitētie: nō noua patrare opera: sed preteritorū rōnē cogunt exoluere. vñ sequit. Cū aūt irēt emere ve. spon. ⁊ q̄ parate erāt intra. cū eo ad nuptias. HILA. Nuptie aūt immortalitatis assumptio ē: ⁊ inter cōnuptionē atq̄ ꝓcōnuptionem ex noua societate cōiunctio. CHRY. in ho. Per hoc aūt q̄d dicit. Dū irēt emere: ondit qr ali misericordes efficiamur post mortem nihil lucrabimur ad effugiendū: sicut nec diuiti ꝓfuit q̄ factus ē misericors ⁊ sollicitus circa eos q̄ sibi attinebāt. ORI. Uel dicit. Dū irēt emere: ē.n. inuenire quosdā qui qn debuerūt neglexerūt aliquid discere: in ipo aūt exitu vite sue dum disponunt discere: ꝓprehendunt a morte. AVG. de ver. do. Uel aliter: Euntibus illis emere. i. inclinantib⁹ se in ea q̄ foris sunt: ⁊ solitis gaudere querentibus: qr gaudia interna nō nouerāt: venit ille qui iudicat. Et q̄ parate erāt. i. quibus corā deo ꝓscia testimoniū phibebat. itra. cū eo ad nup. i. mūda aīa: puro ac pfecto dei vbo fecūda copulat. HIE. Post iudicij aūt diem bonorū opeꝝ ⁊ iustīcie occasio nō relinquit. vñ sequit: Et clausa ē ianua. AVG. de ver. do. Receptis. n. illis q̄ sūt in angelicā vitā ꝓmutati: claudit aditus ad regna celorū. non. n. post iudiciū pz pretū ac meritorū locus. HILA. Et tm̄ cū iā pnie nullū ē tps: fatue occurrūt. aperiri sibi aditum rogāt. vnde sequit. Nouiſ. aūt. veni. ⁊ relique vgi. dicētes Dñe dñe aperi nobis. HIE. Egregia in dñi appellatione ꝓfessio idiciū fidei ē. Hz q̄d ꝓdest voce inuocare: quē opibus neges? GRE. Dolore aūt repulsionis ꝓpulse appellationē ingemināt dñatōis inuocādo pzez: cui⁹ i vita sua mificordia ꝓtēpserūt. AVG. de ver. do. Nō aūt dictum est q̄ emerūt oleū: ⁊ ideo intelligende sunt nullo iaz remanēte de alienis laudibus gaudio: in angustijs ⁊ magnis afflictionibus redire ad ipiorationē dei. sed magna eius est seueritas post iudiciū: cui⁹ ante iudicium ineffabilis misericordia progata ē. Propter quod sequit. At ille rñdēs ait Amē dī. vo. nescio vos. Ex illa. ſ regula: qr nō hz ars ōi. i. eius sapiētia vt intrēt i gaudiū eius q̄ nō corā deo: ſz vt placerēt hoibus conati sūt aliq̄d fz pcepta eius operari HIE. Nouit. n. dñs eos q̄ sūt eius: ⁊ q̄ ignorat ignorabitur. ⁊ lz virgines sint vel corporis puritate vel vere fidei pfessione: tm̄ qr oleū nō hīt: ignorant a sponso. Ex hoc āt q̄ infert: Uigilate itaq̄ qr nescitis diē neq̄ horā. intelligit vniuersa que dicta sūt eē pmissa: vt qr ignoramus iudicij diē: solicite nobis lumē bonorū operū pparem⁹. AVG. de ver. do. Nō aūt solū illius futuri tpis quo venturus ē sponsus: ſz sue q̄sq̄ dormitiōis diē ⁊ horā nescit: ad quā q̄sq̄ paratus ē: ēt paratus inuenit cū illa vox sonuerit q̄ oēs euigilaturi sunt. AVG. ad esichiū. Non defuerūt āt q̄ docere voluerūt has q̄nq̄ ⁊ q̄nq̄ vgines ad hūc ei⁹ ad uentū q̄ nūc fit p ecclīaz ptinere: ſz hec nō sūt temere pollicēda: ne aliquid ocurrat quod valide ꝗdicat.

Sicut enī hō pegre ꝓficiscēs vocauit seruos suos: ⁊ tradidit illis bona sua. Et vni dedit quinq̄z talēta: alij aūt duo: alij vero vnū: vnicuiq̄z secūdū ꝓpriā virtutē: ⁊ pfectus ē stati. Abijt autē q qnq̄z talēta accepat: ⁊ opat⁹ ē in eis: ⁊ lucrat⁹ ē alia qnq̄z. Silr q duo accepat: lucratus ē alia duo. Qui aūt vnū accepat abiēs fodit in terrā: ⁊ abscondit pecuniā dni sui. Post multū vero tpis venit dñs seruorū illorū: ⁊ posuit rōnē cū eis. Et accedēs q qnq̄z talēta accepat: obtulit alia qnq̄z talēta dicēs Dñe qnq̄z talēta tradidisti mihi: ecce alia quinq̄z suplucratus sum. Ait illi dñs eius: Euge serue bone ⁊ fidelis: qr sup pauca fuisti fidelis: sup multa te ꝓstituā: intra i gaudiū dñi tui. Accessit aūt ⁊ qui duo talēta accepat ⁊ ait: Dñe duo talenta tradidisti mihi: ecce duo alia lucratus sum. Ait illi dñs ei⁹ Euge serue bone ⁊ fidelis: qr sup pauca fuisti fidelis: sup multa te cōstituā itra i gaudiū dñi tui. Accedēs aūt ⁊ q vnū talentū acceperat ait: Dñe scio qr hō durus es: metis vbi nō seminasti: ⁊ ꝓgregas vbi nō sparsisti: ⁊ timēs abij ⁊ abscōdi talētū tuū i terra. Ecce hēs q̄d tuū ē: Rñdēs aūt dñs eius dixit ei. Serue male ⁊ pigr: sciebas qr meto vbi nō semino: ⁊ ꝓgrego vbi nō sparsi. Oportuit ergo te ꝓmittere pecuniā meā nūmularijs: ⁊ veniens ego recepisse vtiq̄z quod meū ē cū vsura. tollite itaq̄z ab eo talētū: ⁊ date ei qui hz decem talēta. Oi. n. habēti dabit ⁊ abundabit: ei aūt q nō hz ⁊ quod vī hīe auferet ab eo. Et inutilē seruū eijcite in tenebras exteriores: illic erit fletus ⁊ stridor dentium. GLO. In pcedēti parabola demonstrata est eorū ꝓdēnatio q̄ oleū sibi sufficiēter nō preparauerāt: siue p oleū nitor operū: siue gaudiū ꝓscie: siue elemosyna q̄ ē p pecuniā intelligat. Hec aūt parabola iducit ꝗ eos q̄ nō solū pecunijs: sed nec verbo nec alio mō ꝓdesse ꝓximis volūt: ſz oia occultāt. vñ dicit: Sicut. n. ho. pere. ꝓ. vo. ſ. su. ⁊ tradidit illis bona sua. GRE. Dō aūt iste q̄ pegre ꝓficiscitur redēptor nr ē qui in ea carne quaz assūpserat abijt in celū Carnis. n. loc⁹ ꝓpriūs terra ē. q̄ q̄si ad peregrinādū ducitur: cuī p redēptorē nrum i celo collocat. ORI. Scōm. n. diuinitatis sue nām ñ peregrinat ſz fz dispēsationē corporis qō suscepit. Qui. n. dicit discipulis suis: Ecce ego vobiscū sum vsq̄z ad ꝓsūmationē seculi: vnigenitus dei est q̄ nō ē corporeo habitu circūclusus: hoc aūt dicētes nō soluimus iesum: sed vnicuiq̄z substātie, ꝓprietatē ei⁹ saluamus. Possumus ⁊ talia dicere q̄ peregrinat dñs p fidem ambulātibus ⁊ nō p spez: si aūt peregrinātes a corpore cū dño fuerimus: tūc ⁊ ipse erit nobiscū. Simul ēt cōsiderata: q̄ nō vī redditio fmonis ita ꝓscripta sicut homo peregrinās: ita ego aut filius hois: qm̄ ipse ē qui in parabo

la ꝓponitur peregrinās quasi homo: non sicut filius dei.
HIE. Uocatis aūt aplis doctrinā eis euāgelioꝝ tradidit: nō ꝑ largitate ⁊ ꝑcitate alteri plus ⁊ alteri minus tribuēs: sed ꝑ accipiētiū virib⁹: quō ⁊ aplis eos q̄ solidū cibū capere nō poterāt: lacte potasse se dicit. vñ sequit: Et vni dedit q̄nq̄ talēta: alij aūt duo: alij vo vnū: vnicuiq̄ fm ꝓpriā vtutē. CHRY. In quinq̄ ⁊ duob⁹ ⁊ vno talēto diuersas grās itelligūt⁹: q̄ vnicuiq̄ tradite sūt. ORI. Si qñ. n. videris eoꝝ qui acceperunt a xpo dispēsationē eloquioꝝ dei: alios q̄dē hīe amplius: alios aūt minus: ⁊ vt ita dicā: neq̄ in dimidio itelligētes reꝝ negocia ꝓparatione melioꝝ: alios aūt adhuc minus hīe videbitis drias eoꝝ q̄ eloquia dñi susceperūt a xpo: qm̄ alia fuit vtus eorū q̄bus data sūt quinq̄ talēta: alia quib⁹ duo: alia quib⁹ vnū: ⁊ alter alteri⁹ nō capiebat mēsurā: ⁊ qui accepit talētū vnū: accepit q̄dē datū nō ꝓtēptibile: Multū ē. n. ⁊ vnū talētū talis dñi: tñ tres sūt ꝓpriī fui: sicut tria sūt genera eoꝝ qui fructū faciūt. ⁊ quinq̄ quidē accepit talenta: quē oia sensibilia scripturaꝝ pōt adducere ad sensus diuinio res duo aūt qui ē coꝝporalē doctrinā edoctus: duo. n. vī carnalis numer⁹ eē. sz adhuc minus potēti vnū talentum pr̄familias dedit. GRE. Uel aliter: Quinq̄ talētis dona q̄nq̄ sensuū. i. exterioꝝ scia expr̄imit: duob⁹ vo itellect⁹ ⁊ operatio designat. vni⁹ autem talēti noīe intellectus tñ designat. Sequtur: Et ꝓfectus ē statim. GLO. Nō locum mutās: sed liberā eis operādi ptātez ꝑmittēs ⁊ suo arbitrio relinquēs. Sequit: Abiit aūt qui quinq̄ talēta acce. ⁊ ope. ē in eis: ⁊ lucratus ē alia quinq̄. HIE. Acceptis. n. terrenis sensibus: celestiū sibi noticia duplicauit: ex creaturis itelligēs creatorē ex coꝝporalibus incoꝝporalia: ex breuib⁹ sempiterna. GRE. Sūt ēt nonnulli q̄ ⁊ si interna ac mystica penetrare nesciūt: ꝑ intētionem tñ supne patrie docēt recta q̄ pñt de ipsis exterioꝝib⁹ q̄ acceperūt: dū qui se a carnis petulātia: a terrenaꝝ reꝝ ambitu: atq̄ a visibiliū voluptate custodiūt: ab his ēt alios admonēdo cōpescūt. ORI. Uel q̄ hñt sensus exercitatos ꝓuersati salutariter: ⁊ ad maiorē sciaz seipos erigentes ⁊ studiose docētes: lucrati sūt alia quinq̄: qz nemo facile additamētum accipit vtutis alterius nisi eius quā hz ⁊ quanta ipa scit: tanta alteꝝ docet: ⁊ nō amplius. HILA. Uel fuus ille q̄ quinq̄ talenta accepit: ꝑpls ex lege credētiū ē: ex qua ꝓfectus meritū ipsius recte iplete euāgelice fidei opatiōe duplicauit. Sequtur: Similit ⁊ q̄ duo acceperat: lucratus est alia duo. GRE. Sūt. n. nōnulli q̄ dū intelligēdo ⁊ operādo alijs ꝑdicāt: q̄si duplicatū de negocio lucrū reportāt qz dū vtriq̄ seruī ꝑdicatio impēdit: q̄si accepta talēta gemināt. ORI. Uel lucrati sūt alia duo. i. coꝝporalē editionē ⁊ aliā paulo sublimiorē. HILA. Uel ille fu⁹ cui duo talenta ꝓmissa sūt: gentiū populus ē: fide atq̄ ꝓfessione ⁊ filij iustificatus ⁊ pr̄is dñz nr̄uz iesum xpm deū atq̄ hominē ex spū ⁊ carne cōfessus ē. hec q̄ sunt duo talēta. Sed vt ꝑpls iudeoꝝ oē sacrm̄ qō i q̄nq̄ talētis. i. i lege cognouerat. idip̄m fide euāgelij duplicauit: ita iste icremēto duorū talentoꝝ itellectū atq̄ opationē ꝑmeruit. Sequitur: Qui aūt vnū acce. abiēs fodit i terra ⁊ abscon. pecu. dñi sui. GRE. Talētū q̄ppe i terra abscondere ē acceptū ingeniū i terrenis actibus iplicare. ORI. Uel aliter: Si qñ videris aliquē: qui virtutē hz docēdi ⁊ aiabus ꝓficiēdi: ⁊ hāc vtutē occultat: q̄uis hēat quādā religionē ꝓuersatōis nō dubites dicere talē eē: q̄ accepit vnū talētū: ⁊ abscōdit ip̄m in terra. HILA. Uel iste fuus q̄ vnū talētū accepit ⁊ in terra recōdidit: populus ē i lege ꝑsistens: q̄ ꝓp iuidiā saluādaꝝ gentiū i terra acceptū talētū abscondit. In terra n. talētū abscōdere: ē noue ꝑdicatiōis gl̄iam sub obtrectatione coꝝporee passionis occultare. Sequtur: Post multū ve. tem. ve. do. ser. illoꝝ: ⁊ posuit ra. cū eis. In rōne autez ponēda iudicij examē ē. ORI. Et obseruā i hoc loco qm̄ nō fui ad dñz vadūt vt iudicent: sz dñs venit ad eos cū tpe fuerit iple. ū: de quo dicit: Post multum vero tpis. i. postq̄ dimisit aptos ad negociādū aiaꝝ salutē: ⁊ ideo nō facile inuenit q̄s ex eis q̄ apti fuerint ad huiusmōi opus vt cito trālseat de hac vita: sicut ē manifestū ex eo q̄ ⁊ aplī senuerūt. Ex q̄bus dz ad petr: Cū senueris: extēdes manū tuā. de paulo aūt dictū ē ad philemonē: Nūc aūt vt paulus senex. CHRY. i ho. Uide ⁊ dñm vbiq̄ nō ꝓfesti expetentē rōnez vt discas eius lōganimitatē. Mihi aūt vī q̄ resurrectionē occulte insinuas hoc dixit. HIE. Ideo q̄ dicit: Post multū tpis: qz grāde tpe ē inter ascēsionē saluatoris: ⁊ scōz ei⁹ aduentū. GRE. Hec aūt lectio huius euangelij ꝓsiderare nos admonet: ne qui plus ceteris in hoc mūdo accipisse aliq̄d cernūt: ab auctore mūdi graūius iudicent. Cū. n. augent dona: rōnes ēt crescūt donorū. Tāto q̄ humilior quisq̄z dz eē ex munere: quāto se obligatiorē eē ꝓspicit in reddēda rōne. ORI. Fiducia aūt fecit eū qui quinq̄z talēta acceperat audere: vt ad dñm prius accederet. Sequit. n. Et acce. qui quinq̄z talē. acce. obtu. alia quinq̄z dicēs. Dñe quinq̄z ta. tra. mi. ec. alia quiq̄z suplu. suz GRE. Seru⁹ q̄ qui geminata talēta rettulit laudat a dño: ⁊ ad eternā remunerationē pducit. vñ subdit: Ait illi dñs: Euge. RABA. Euge interiectio ē letantis: ꝑ qō gaudiū suū dñs insinuat: qui bene laboraꝝtē seruū ad gaudiū eternū inuitat: de quo ꝓpheta ait. Letificabis nos in gaudio cū vultu tuo. CHRY. i ho. Serue bone. qui de bono loquit qō ē ad ꝓprium. Et fidelis. qz nihil eoꝝ q̄ sūt dñi sibi appropriauit. HIE. Dicit aūt: Sup pauca fuisti fidelis: qz oia q̄ in pñti hēmus: lz magna videant ⁊ plurima: tñ ꝓparatione futuroꝝ pua ⁊ pauca sūt. GRE. Sz tūc fidelis fuus supra multa ꝓstitu: ē qñ deuicta omis corruptiōis molestia: de eternis gaudijs i illa celesti sede gloriat. Tunc ēt ad dñi sui gaudiū pfecte ītroinit: qñ i eterna illa patria assumptus: atq̄z angeloꝝ cetib⁹ admixtus sic interius gaudet de munere vt nō sit qō exterius doleat iā de coꝝruptione. HIE. Quid aūt pōt maius dari fidelī suo q̄ eē cū dño ⁊ videre gaudiū dñi sui. CHRY. in ho. Per hoc. n. verbū oēm beatitudinē oñdit. AVG. i. de tri. Hoc. n. erit plenū gaudiū nr̄uz quo ampli⁹ non est: frui deo: trinitate: ad cui⁹ imaginē facti sum⁹. HIE. Utriq̄z aūt suo ⁊ q̄ de quinq̄z talētis. x. fecerat: ⁊ qui de duobus quattuoꝝ: idē pr̄ifamilias sermo blāditur. Utrunq̄z ēt simili recipit gaudio: nō ꝓsiderās lucri magnitudinem sed studij voluntatē. vñ sequit: Accessit aūt ⁊ qui duo tal. accepat. ORI. Qō aūt dicit: vel i eo q̄ q̄nq̄z talēta acceperat: vl i isto q̄ duo: accedēs: itellige accessū trāsitū de hoc mūdo ad illū: ⁊ vide qm̄ eadē dicta sūt ambob⁹ ne forte ⁊ q̄ minorē hūit vtutē ⁊ totā illā quā hūit hz q̄ oportebat exercuit: nihil min⁹ habitur⁹ sit apud deū: q̄ ille qui fuerit in maiori vtute: hoc. n. solū querit vt quicquid habuerit hō ex deo: toto eo vtat ad gl̄am dei. GRE. Seruus autē qui operari de talēto noluit ad dñm cū vbis excusatōis redit. vñ subdit: Acce. aūt ⁊ qui vnū talē. acce. ⁊ ait: Dñe scio: qz hō durus es. HIE. Uere. n. hoc qō scriptū ē: Ad excusandas excusationes i pctis: ēt huic seruo cōtigit: vt ad pigritiā ⁊ negligētiā superbie q̄z crimē accederet. Qui n. debuit simpliciter in ētiā ꝓfiteri ⁊ orare pr̄ifamilias ecōuerso calūniat: ⁊ dicit se prudēti fecisse ꝓsilio: ne dom̄ lucra pecunie quereret: ēt de sorte periclitarēt. ORI. Timēt. n. mihi iste seruus fuisse inter credētes quidē: nō aūt fiducialiter agētes: sed latere volētes ⁊ oia facientes vt nō cognoscant q̄si xpiani. adhuc videnē mihi qui huiusmōi sūt timorē dei hīe: ⁊ sapere de eo q̄si de aliquo austero ⁊ iplacabili. hoc. n. signat cū dicit. Dñe scio: qz hō dur⁹ es. Intelligimus aūt q̄ vere dñs nr̄ metit vbi non seminauit qm̄ iustus seminat in spū: ex quo metet vitā eternaz. Metit ēt vbi nō seminat: ⁊ ꝓgregat vbi nō spargit: qz sibi ꝓpitat eē collata q̄cūq̄z in pauperib⁹ fuerint seminata. HIE. Ex eo ēt q̄ hic seruus ausus ē dicere: Metis vbi non seminasti: intelligimus ēt ⁊ gentiū philosophoꝝ bona vitam recipere dñm. GRE. Sunt autē pleriq̄z intra ecclia quorum

quor iste seruus imaginem tenet: qui melioris vite vias aggredi metuũt: ⁊ tñ iacere in sui corporis ignauia nõ pti mescũt. Cũq; se peccatores ꝓsiderant: scitati vias accipere trepidãt: ⁊ remanere in suis iniquitatib⁹ nõ formidant. HILA. Uel p hũc seruũ itelligit ppl'm iudeorũ in lege p sistẽs q̃ dicit. Timui te: tãq̃ metu veterũ ꝓceptorũ ab vsu euãgelice libertat abstineat: dicatq; Ecce qd̃ tuũ ẽ. velut in his q̃ a dño ꝓcepta sunt fuerit imoratus: cũ tñ sciuerit medẽdos illic iusticie fructus vbi lex sata nõ sit: ⁊ colligẽdos ex gẽtib⁹ q̃ nõ ex abrae sint stirpe disposi. HIE. Sed qd̃ putauerat ꝓ excusatõe dixisse: i culpã ꝓpriã vertitur Unde seqtur: Respõ. aũt dñs eius di. ei: Ser. male ⁊ piscie. qr meto vbi nõ semino. Seru⁹ aũt malus appellat: qr calũniã dño fecit: piger qr talentũ noluit duplicare: vt in altero supbie: in altero negligẽtie ꝓdẽnet. Si inq̃t dux ⁊ crudelis me noueras: ⁊ aliena sectari tu scires me mea diligẽtius q̃situr: ⁊ dares pecuniã meã siue argẽtũ nũmularijs: vtrũq; .n. argyrion grecus fmo significat. Eloquia inqd̃ dñi eloq̃a casta: argẽtũ igne examinatũ. pecunia q̃ ⁊ argẽtũ: ꝓdicatio euangelij ⁊ fmo diuinus ẽ q̃ dari debuit nũmularijs. i. vel ceteris doctoribus qd̃ fecerũt aplí per singulas ꝓuincias ꝓsbyteros ⁊ eꝓos ordinãtes: vel cũ cũs credẽtib⁹ q̃ pñt pecuniã duplicare ⁊ cũ vsuris redderet: vt q̃quid fmone didicerãt opere explerẽt. GRE. Si cut q̃ piculũ doctor aspicit: si dñicas pecuniã teneãt: ita ⁊ auditor qr cũ vsuris ab eis exigit qd̃ audierũt: vt. s. ex eo qd̃ audiunt ẽt studeãt intelligere nõ audita. ORI. Nõ aũt ꝓfessus ẽ dñs se esse durũ sicut ille arbitrabat: ceteris aũt eius sermonibus ꝓcessit. Sz vere durus ẽ q̃ his miserico⁊dia dei abutunt ad negligẽtiã suã nõ ad ꝓuersionẽ. GRE. Pigrũ vero fuũ qua snia dñs feriat audiamus Tollite itaq; ab eo talentũ: ⁊ date ei qui hz decẽ talenta. ORI. Põt quidẽ dñs sue diuinitatis vtute auferre sufficientiã ab eo qui pigrius ẽ ea vsus: ⁊ dare ei q̃ eã multiplicauit. GRE. Opportunũ aũt videbat vt ei potius qui duo q̃ qui quinq; talẽta accepat daret: illi. n. dari debuit qui minus habebat: sed cũ p quinq; talẽta exterior scia designet. Per duo aũt itellectus ⁊ operatio: plus habuit qui duo q̃ qui quinq; talenta acceperit: qr qui per talenta quinq; exterior administrationẽ meruit ab itellectu eterno adhuc vacuus fuit. Unũ q̃ talentũ p qd̃ itellectum significari dixim⁹: illi dari debuit qui bene exterioꝛa q̃ acceperat ministrauit qd̃ quotidie in scã ecclesia cernimus vt ẽt de interna intelligẽtia polleãt qui exterioꝛa fideliter administrãt. HIE. Uel dat ei qui. x. talenta fecerat vt intelligamus lz cõle sit dñi gaudiũ in vtriusq; labore: cius s. qui quinq; ⁊ qui duo duplicauit: tñ maius deberi ꝓmiũ ei qui plus in dñi pecunia laborauit. GRE. Generalis ẽt mor snia subdit qua dz. Oi. n. ha. da. ⁊ abũda. ei aũt qui nõ hz: ⁊ qd̃ vi hãc auferet ab eo. Quisquis aũt charitatẽ hz: alia ẽt dona ꝓcipit: quisquis aũt charitatẽ nõ hz: etiã dona q̃ percepisse videbat amittit. CHRY. in ho. Qui ẽt gr'am sermonis ⁊ doctrine ad proficiẽdũ hz: nõ vtens ea gratiã pdit. qui aũt studiũ adhibet: ampli⁹ attrahit donũ. HIE. Multi ẽt cũ sint sapiẽtes nãliter: ⁊ habeãt acumen ingenij ⁊ fuerint negligentes: ⁊ desidia bonũ nãe corruperint: ad ꝓparationẽ eius qui paululũ tardior labore ⁊ industria ꝓpensauit qd̃ minus hũit: pdũt bonũ nature: ⁊ premiũ qd̃ eis fuerat repromissũ videt trãsire ad alios Põt ẽt sic intelligi: Ei qui fidẽ hz ⁊ bonã in dño voluntatem: ẽt si quid minus vt hõ in opere habuerit: dabit a bono iudice. Qui aũt fidẽ nõ habuerit: ẽt ceteras vtutes q̃s videbat nãliter possidere pdet. Elegantẽ inquit: Qd̃ vi habere auferetur ab eo. quicq̃d. n. sine fide xpi ẽ: nõ ei debz imputari qui male eo vsus ẽ: sed illi qui ẽt malo seruo nature bonũ tribuit. GRE. Uel quisquis charitatẽ nõ hẽt: ẽt ea q̃ percepisse videbat amittit. HILA. Habẽtibus ẽt vsuz euangeliorũ ⁊ legis bonor reddit: nõ habentib⁹ aũt fidẽ xpi ẽt qd̃ ex lege sibi cẽ videbat bonorũ auferetur.

CHR. i ho. Seru⁹ aũt mal⁹ nõ solũ dãno punit: sz ẽt itolerabili pena ⁊ cũ pena accusabili denũciatiõe. Unũ seqt. Et iutile seruũ ejicite i tenebras exteriores. ORI. Ubi. s. nulla illuminatio ẽ forsitã nec corporalis: nec ẽ respectio dei illic: sed quasi indignis speculatione dei qui talia peccauerũt: ꝓdẽnant in his q̃ exteriores tenebre appellãtur. Legimus ẽt aliquẽ ante nos exponẽtẽ de tenebris abyssi q̃ est extra mũdũ: ⁊ quasi indigni toto mundo in abyssuz illã foras ejciant in qua sũt tenebre nemine eas illuminãte. GRE. Et sic per penã in tenebras exteriores cadet: q̃ per suã culpã sponte in iteriores tenebras decidit. HIE. Quid sit autez fletus ⁊ stridor dentium supra diximus. CHRY. in ho. Uide aũt qr nõ solũ qui rapit aliena: aut qui mala operat punit vltima pena: sed ẽt qui bona non facit. GRE. Habẽs igitur itellectũ curet oino ne taceat: habẽs rex affluentiã a misericordia nõ torpescat. habẽs artẽ q̃ regit: vsum illius cũ proximo pciat: habẽs loquendi locũ apud diuitẽ ꝓ pauperibus intercedat. Talẽti. n. noie cuilibet reputabit: qd̃ vl minimũ accipiet. ORI. Si aũt displicet tibi quod dicitur: si propter quod non docuit quis iudicat recordare illud apostoli: Ue mihi est: si nõ euangelizauero.

Cũ aũt venerit filu⁹ hois i maiestate sua ⁊ oẽs angeli cũ eo: tũc sedebit sup sedẽ maiestatis sue. ⁊ cõgregabũt añ eũ oẽs gẽtes: ⁊ separabit eos ab iuicẽ: sicut pastor segregat oues ab hedis. Et statuet oues qdẽ a dextris: hedos ãt a sinistris. Tũc dicet rex his q̃ a dextris eⁿerũt. Uẽite bñdicti ꝑris mei: possidete patuz vobis regnũ a ꝓstitutõe mũdi. Esuriui. n. ⁊ dedistis mihi mãducare. Sitiui ⁊ dedistis mihi bibere. Hospes erã ⁊ collegistis me. Nud⁹ ⁊ opuistis me. Infirmus ⁊ visitastis me. In carcẽ erã ⁊ venistis ad me. Tũc rñdebũt ei iusti: dicẽtes: Onẽ q̃ñ te vidim⁹ esuriẽtez ⁊ pauim⁹: sitiẽtẽ ⁊ dedim⁹ tibi potũ? Q̃ñ aũt te vidim⁹ hospitẽ ⁊ collegim⁹ te aut nudũ ⁊ cooperuimus te? Aut q̃ñ te vidimus infirmuz: aut in carcere: ⁊ venimus ad te. Et rñdẽs rex dixit illis: Amẽ dico vob q̃zdiu fecistis vni de his fratribus meis minimis: mihi fecistis. Tunc dicet ⁊ his q̃ a sinistris erũt: Discedite a me maledicti in ignẽ eternuz: q̃ paratus ẽ diabolo ⁊ angelis eius. Esuriui. n. ⁊ nõ dedistis mihi mãducare. Sitiui: ⁊ nõ dedistis mihi potũ. Hospes erã: ⁊ non collegistis me. Nud⁹ ⁊ nõ opuistis me. Infirm⁹ ⁊ i carcere: ⁊ nõ visitastis me. Tũc rñdebũt ei ⁊ ipsi dicẽtes: Dñe q̃ñ te vidim⁹ esurientẽ: aut sitiẽtẽ: aut hospitẽ: aut nudũ: aut ifirmũ: aut i carcere: ⁊ nõ ministrauim⁹ tibi? Tũc rñdebit illis dicẽs. Amẽ dico vobis: q̃zdiu non fecistis vni de minorib⁹ his nec mihi fecistis.

RABA. Post parabolas de fine mundi: exequit dñs modũ futuri iudicij. CHRY. in ho. Est aũt hec pars delectabilissima quã ꝓtinuc i aio vertentes cũ studio audiamus ⁊ oi ꝓpunctiõe: nã ⁊ ipse xps terribilius ⁊ lucidius hũc pertractat fmonẽ. Jccirco nõ dicit de cetero: Simile factũ ẽ regnũ celorũ: sed reuelate seipz oñdit dicẽs. Cũ aũt venerit filius hominis in maiestate sua. HIE. Post biduũ q̃dẽ pascha facturus ⁊ tradẽdus cruci ⁊ illũdendus ab hoibus: recte ꝓmittit gloriã triumphãtis: vt secutura scandala pollicitationis ꝓmio ꝓpensaret. Et notãdũ q̃ qui i maiestate cernendus ẽ: filius hois sit. AVG. sup ioannẽ. In forma. n. humana videbũt eũ impij: videbunt ⁊ ad dexterã positi.

In iudicio.n.apparebit in forma quã ex nobis accepit: sz postea futurz ẽ vt videat,in forma dei:quã sciũt omnes fideles. REMI. Destruit aũt his vbis illorz error q̃ dixerũt dñz no in eadẽ forma fui manere:maiestatẽ autem appellat diuinitatẽ q̃ equalis ẽ pri ⁊ spũisco. ORI. Uel qz cũ glia huc reuertet:vt corpus eius sit qle fuit cũ transfiguratus fuit in monte.sedes aũt eiꝰ aut q̃dã pfectiores scorz dicunt:de qbꝰ scriptũ ẽ. Qm̃ illic sederũt sedes i iudicio.aut q̃dã vtutes angelice de qbus dr. Siue throni siue dñatiões. AVG.xx.de ci.dei: Descẽdit.n. cũ angelis quos aduocauit de supernis locis ad faciẽdũ iudicium. Unde dr: Et oes angeli eius cũ eo. CHRY.i ho. Oes n.angeli cũ ipo aderũt testãtes ⁊ ipi quãtu administrauerũt missi a dño ad hoiuz salutẽ. AVG.d pnia. Uel angelorz noie significauit hoies q̃ cũ xpo iudicabũt. Angeli n.nuncũ sunt. Nũcios aũt rectissime accipimus oes qui salutẽ celestẽ hoibus nunciauerũt. Sequit. Et pgre.aũ eũ om.gen. REMI. His verbis vera hois futura demõstratur resurrectio. AVG.xx.de ci dei: Hec aũt pgregatio p ministeriũ angelicũ fiet:q̃bus in psalmo dr: Cõgregate illi scos eius. ORI. Uel nõ localiter intelligamus q̃ cõgregabunt aũ eũ oes gẽtes: sed qz iã nõ erunt disperse in dogmatibus falsis ⁊ multis de eo. Manifesta.n. fiet diuinitas xpi:vt nõ solũ nullus iustorz: sed nec aliquis peccatorz ignoret. Nõ.n.in aliquo loco apparebit filius dei ⁊ i altero nõ apparebit:sicut ipe ex pationẽ fulguris voluit demõstrare:q̃ diu ẽ iniqui nec se cognoscũt nec xpm vel iusti p speculũ in enigmate videt:tãdiu nõ fiũt segregati boni a malis. Cũ aũt pp manifestationẽ filij dei oes ad intellectũ venerint suũ:tunc saluatorz segregabit bonos a malis. vnde sequitur: Et sepa. eos abin. sic pa.segre.oues ab hedis. Et peccatores cognoscẽt sua delicta:⁊ iusti manifeste videbũt semina iusticie sue ad qlez eos pduxerint finẽ. Oues aũt dicti sũt qui saluant pp mãsuetudinẽ quã didicerũt ab eo qui dicit. Discite a me qz mitis sum.⁊ pp qd vsqz ad occisionẽ pati fuerũt venire imitãtes xpm: q̃ sicut ouis ad occisionez ductus ẽ. Edi aũt dicunt mali:q̃ aspera ⁊ dura saxa ascẽdũt:⁊ p precipicia eorz incedunt. CHRY.i ho. Uel hos vocat hedos:illos autẽ oues: vt horz infructuositatẽ oñdat:nullus.n.fit ab hedis fructus horz aũt vtilitatẽ:multus.n.ẽ ouiuz fructꝰ:⁊ a lana ⁊ a lacte ⁊ a fetibus qui parturiunt.noie aũt ouis i scripturis diuinis simplicitas ⁊ innocẽtia solet designari. Pulchre q̃ in hoc loco p oues electi designant. HIE. Hedus autẽ lascinũ ẽ aĩal: ⁊ feruẽs semp ad coitũ: ⁊ sem per ,p peccatis offert in lege:nec dicit capris q̃ possũt hõe fetus: ⁊ tonse egrediũtur de lauacro. CHRY. in ho. Deide segregat eos et situ. Nã sequit: Et statuet oues quidẽ a dextris: hedos aũt a sinistris. ORI. Sci.n.q̃ dextera opera operati sũt acceperũt ,p mercede suorz dexterorz dexterã regis i qua requies ⁊ gloria ẽ. Mali vero pp opera sua pessima ⁊ sinistra cecidẽrũt in sinistrã.i.in tristiciã tormẽtorz. Sequit: Tũc di.rex eis q̃ a dextris eiꝰ erũt: Uenite.vt q̃cq̃d minus fuerit eis cũ pfectius vniti fuerũt xpo: psequãtur Addit aũt: Bñdicti pris mei vt eminẽtia bñdictiõis eorz manifestet:qz prius bñdicti sunt a dño q̃ fecit celũ ⁊ terrã RABA. Uel vocant benedicti qbus p bonis meritis debetur eterna bñdictio Patris aũt sui dicit eẽ regnũ:quia ad eũ refert ptãtem regni a quo ipe rex ẽ genitus. vnde p auctoritatẽ regiã qua ipe solus exaltabit in die illa pferet iudicũ sniam.vñ signãter dr. Tũc dicet rex. CHRY. in ho. Nota aũt q̃ nõ dixit accipite:sed possidete siue hereditate:sicut familiaria bona siue paterna sicut vestra vobis antiquitus debita.vñ dr: Para.vo.reg.a pri.mundi HIE. Hec aũt iuxta pscietiã dei accipienda sũt:apõ quẽ futura iã facta sũt AVG.xx.de ci. dei: Excepto aũt illo regno de quo in fine dicturus ẽ: Possi.para.vo.reg. licz longe ipari mõ:et psens ecclesia dr regnũ eius in quo ad huc cũ hoste cõfligit:donec veniat ad illud pacatissimuz regnũ vbi sine hoste regnabitur. AVG.de pnia: Sz oleet aliquis regnare nolo:sufficit mihi saluũ eẽ:in quo primũ eos fallit:qz eorz nec salus ẽ vlla quorz iniquitas perseuerat:deinde si ẽ aliqua dcia inter regnãtes ⁊ nõ regnãtes:oz tũ vt in vno regno sint oes:ne in hostiũ aut aliorũ numero deputent:⁊ ceteris regnãtibꝰ ipi pereãt. Oes.n. romani:romanũ regnuz possidẽt: q̃uis nõ oes in eo regnẽt. CHRY. in ho. Pro qbus q̃ sci celestis regni bona accipiãt:manifestat cũ subdit: Esuriui ⁊ dedistis mihi mãducare. REMI. Et notãdũ q̃ in hoc loco sex opera misericordie a dño pmemorant:que quicũqz implere studerit:regnũ a pstitutione mundi preparatũ electis pcipere merebit. RABA Mystice aũt qui esurientẽ ⁊ sicientẽ iusticiã pane verbi reficit:vel potu sapiẽtie refrigerat:⁊ qui errantẽ p hereliz vel peccatũ in domũ mris ecclesie recipit ⁊ qui infirmũ in fide assumit:vere dilectionis obseruat iura. GRE.xxv.moraliũ. Di aũt quibꝰ iudex veniens in dextera psistentiũ dicit: Esuriui.ꝛc. sunt qui ex pte electorz iudicãtur ⁊ regnãt:q̃ vite maculas lachrymis tergũt:qui mala precedẽtia factis sequẽtibus redimentes q̃cq̃d illicitũ aliquãdo fecerint ab oculis iudicis elemosynarz supductione cooperiunt. Alij vero sũt q̃ nõ iudicãtur ⁊ regnãt:q̃ et precepta legis pfectiõis virtute transcedunt. ORI. Humilitatis aũt cã laude bñficiorz suorz idignos se pclamãt:nõ obliti eorz q̃ fecerũt: Ipe aũt eis oñdit suã passionẽ i suis.vñ sequit: Tũc rndebũt ei iusti.d. Dñe qñ te vidimus? RABA. Hoc quidẽ dicũt nõ diffidentes de vbis dñi:sed stupẽt de tanta sublimatiõe ⁊ de maiestatis sue magnitudine Uel qz videbit eis puum eẽ bonũ qd egerant fm illud apostoli: Nõ sunt pdigne passiones huius tpis ad futurazz gloriã q̃ re uelabit in nobis. Sequit: Et rndens rex di.eis: Amẽ di.vo. q̃ diu fe. vni d his fra.meis:mi. fecistis:. HIE. Libera quidẽ nobis erit intelligentia:q̃ in oi paupere xps pasceret:sitiẽs potaret ⁊ sic de aliis.sed ex hoc q̃ sequit:q̃ diu fe.vni ꝛc. non mihi vi gnãliter dixisse de pauperibus:sed de his qui pauperes spiritu sũt:ad quos extẽdẽs manũ dixerat:fratres mei sũt qui faciũt voluntatẽ pris mei. RABA Sz si fratres eius sunt:q̃re eos minimos vocat? propter hoc quia sunt humiles:qz pauperes:qz abiecti. Nõ aũt p hos monachos solũ intelligit qui ad montes secesserũt:sed vnumquẽqz fidelẽ et si fuerit secularis ⁊ fuerit esuriens aut aliud huiusmodi vult mie procuratione potiri. Fratrezenim baptisma facit ⁊ ministerio orz pmunicatio. Sequit: Tũc di.⁊ his q̃ a sini.erunt: Disce.a me male.in ignẽ eter. qui ppa.ẽ dia.⁊ ange.eius. ORI. Sicut iustis dixerat:venite ita ⁊ iniustis discedite.nã ,ppinqui sunt verbo qui seruant dei mãdata:⁊ vocant vt adhuc ,ppinquiorz efficiantur. Longe aũt ab eo sunt ⁊si videant ei assistere qui non faciunt mandata ipsius pp hoc audiũt. Discedite: vt qui mõ vel videntur eẽ ante eũ:postea nec videãtur. Cõsiderãdũ ẽ aũt qm̃ in scis dictũ ẽ:benedicti pris mei. nõ aũt nũc dr maledicti pris mei.nã benedictionis quidẽ ministratorz ẽ pater.maledictionis aũt vnusquisqz sibi ẽ auctor:q̃ maledictione digna ẽ operatus. Qui aũt recedũt a iesu: decidũt in ignẽ eternũ q̃ alterius ẽ generis ab hoc igne quem habemus in vsu. Nullus enim ignis inter hoies ẽ eternus sed nec multi tpis. Et psidera qm̃ regnũ qdẽ nõ angelis preparatũ dicit. Ignẽ aũt eternũ diabolo ⁊ angelis eius.qz q̃tũ ad se hoies nõ ad pditionẽ creauit peccãtes aũt iungunt se diabolo:vt sicut q̃ saluãtur:scis angelis coequant sic qui percũt diaboli angelis pparant. AVG.xxi de ci. dei: Ex hoc aũt patet q̃ idẽ ignis erit hoiuz supplicio attributus ⁊ demonuz:si aũt erit corporalis tactu noxius: vt eo possint corpora cruciari:qõ in eo erit pena spiritum malignorz:nisi qz sunt quedã demonib' corpora: sicq̃ dubsdã visum est ex isto aere crasso ⁊ humido. Si aũt aliquis nulla habere demones corpora asserat nõ eo de hac re contentiosa disputatiõe certãdum. Cur.n.nõ dicamus

q̃uis

Ca.XXV.

quis miris tñ veris modis etiã spũs incorporeos posse pena corporalis ignis affligi. Si spiritus hominuz ẽt ipsi pfecto icorporei ⁊ nunc potuerũt pcludi corporalibus mẽbris: ⁊ tũc poterunt corporꝫ suoꝫ vinculis isolubiliter alligari? Adherebũt ꝗ demões lz icorporei corporalib' ignib' cruciãdi: accipiẽtes ex ignibus penã: nõ dãtes ignibus vitã. Ignis aũt ille corporeus erit: ⁊ cruciabit huiusmodi corpora cũ spiritib': demones aũt spũs sine corporib'. ORI. Vel forsitan ignis ille talis substãtia ẽ vt invisibilia pburat: ipe invisibilis pstitut': fz q̃ ait apls: Que vident tpalia sũt: q̃ aũt nõ vident eterna. Ne aũt mireris audiẽs eẽ invisibilẽ ignẽ ⁊ puniẽtem: cũ videas iterius calorẽ hoib' accidẽtẽ: ⁊ nõ mediocriter cruciãtẽ. Sequitur Esuriui.n.⁊ nõ de.mi.mã. scripũ ẽ ad fideles: Vos estis corpus xpi. sicut ꝗ aia habitãs i corpore cũ non esuriat ꝗtuz ad suã substãtiã spiritalẽ: esurit tñ corporis cibũ: qz copulata ẽ corpori suo: sic ⁊ saluator patit q̃ patit corpus eius ecclia: cũ sit ipe ipassibilis. Et hoc psidera: qz loquẽs ad iustos p singulas spẽs eorꝫ bñficia dinumerat. Ad iniustos aũt pscindẽs narrationẽ adunauit vtrũq̃ dicens: Infir.fui ⁊ i car.⁊ nõ visi.me: qm̃ mifico rdis iudicis erat bñfacta q̃dẽ hoiuz largius pdicare ⁊ ampliare: malefcã aũt eorꝫ trãsitorie memorari ⁊ abbreuiare. CHR. in ho. Intuere aũt qz nõ i vno tñ vl duob' fz i oib' mifico rdiã deseruerũt: nõ.n. esuriẽtẽ solũ nõ cibauerũt: fz neq̃ qõ leuius erat ifirmũ visitauerũt. Et vide qualit leuia iniungit nõ.n.dixit: In carcere erã: ⁊ nõ eripuistis me: ifirmus erã ⁊ nõ curastis me: fz nõ visitastis: ⁊ nõ venistis ad me. In esuriẽdo ẽt nõ pciosã petit mẽsaz: fz necessariũ cibũ. Oia ꝗ sufficiẽtia sũt ad penã: primo q̃dẽ facilitas petitiõis: panis.n.erat. scdo miseria eius qui petebat: paup.n.erat. tertio ppassio nãe: hõ.n.erat. quarto desideriũ pmissionis: regnũ.n.pmisit. quinto dignitas eius qui accipiebat. de' n.erat q̃ p pauperes accipiebat. sexto supabundãtia honoris: qm̃ dignatus ẽ ab hoibus accipe. septimo iusticia dationis: ex suis.n.a nobis accipit: fz z vniuersa hec homines p auariciã excecãt. GRE. xxv. mora. Isti aũt q̃b' hoc dr: sũt mali fideles q̃ iudicãt ⁊ peũt: nõ.n.eorꝫ tũc cã discutit q̃ ad pspectũ districti iudicis iã cũ dãnatõe sue i fidelitat accedũt: pfessionẽ vo fidei retinẽtes: fz pfessiõis opa nõ hẽntes redarguit vt peãt. Isti.n. saltẽ vba iudicis audiũt: qz ei' fidei saltẽ verba tenuerũt. Illi in dãnatione sua eterni iudicis nec vba suscipiũt: qz ei' reuerẽtiam nec verbotenus fuare voluerũt: nã ⁊ priceps terrenã remp. regẽs: aliter punit ciuẽ iteri' delinquẽtẽ: atq̃ aliter hostẽ exterius rebellãtẽ: in illo.n.iura sua psulit: z hostẽ vo bellũ mouet: ⁊ de pena ei' q̃d lex hẽat nõ req̃rit. CHRY. i ho. Verbis aũt iudicis redarguti: cũ mãsuetudine loquũtur. Sequitur.n. Tũc rñ.ei ⁊ ipi di. Dñe qn̄ te vidimus: ORI. Cõsidera q̃ iusti ĩmorant i vno q̃z vbo: iniusti aũt no ita p singula fz cursim dicũt: qm̃ pprium ẽ iustorꝫ bñfcã sua relata sibi in facie diligẽter ⁊ p singula refutare cã humilitatis: malorꝫ aũt hoiuz ẽ culpas suas excusatiõis cã aut nullas eẽ oñdere: aut leues ⁊ paucas: sed ⁊ rñsio xpi hocipz signat. vñ sequit: Tũc rñ.il.di. Amẽ di.vo. Volẽs n.iustorꝫ bñfcã oñdere grãdia: pctorꝫ aũt culpas nõ grãdes. ad iustos q̃dẽ dicit: Ex eo q̃ fecisti vni ex minimis meis fratrib'. ad iniustos aũt nõ adiecit fratrib': reuera n.fratres ei' sũt q̃ pfecti sũt. Grati' ẽ aũt apud deũ opus bonũ q̃ fit in sanctiorib' q̃ in minus scis: ⁊ leuior culpa ẽ negligere minus sctõs q̃ sanctiores. AVG. xx. de ci. dei Tũc aũt de nouissimo iudicio agit qñ xps de celo venturus ẽ: viuos ⁊ mortuos iudicatur': diuini iudicij vltimũ hũc diẽ dicimus. i. nouissimũ tps. nã p quot dies istud iudiciũ ptendat incertũ ẽ: sed scripturarꝫ sctãrꝫ more dies poni solet p tpe. Ideo aũt dicimus vltimũ iudiciũ vl nouissimũ: qz ⁊ nũc iudicat: ⁊ ab humani generis initio iudicauit: a ligno vite separans primos hoies ⁊ angelis peccãtibus nõ pcens. In illo aũt finali iudicio simul ⁊ hoies ⁊ angeli iudicabunt: fiet.n. virtute diuina vt cuiq̃ opa sua vel bona vel mala cũcta in memoriã reuocentur: ⁊ mentis intuitu mira celeritate cernantur: vt accuset vel excuset scientia conscientiam.

Et ibũt hi i suppliciũ eternũ: iusti aũt i vitã eternã. AVG. de fide ⁊ operibus: Nõnulli seipos seducũt dicẽtes ignẽ eternũ nõ dictũ ipaz penã eternã. Hoc puidẽs dñs sniam suã ita pclusit dicẽs. Et ibũt hi in sup. eter. iusti vero i vi. eter. ORI. Attende qm̃ cũ prius dixisset. Venite bñdicti. deide: Discedite maledicti. ppterea q̃ ppriũ boni dei ẽ primũ recordari benefacta bonorꝫ q̃ malefctã malorꝫ: hic prius noiat penã: deinde vitã bonorꝫ: vt primũ q̃ timoris sunt euitemus mala: postea q̃ honoris sũt appetamus bona. GRE. xxv. mo. Si ꝗ tanta pena multat qui nõ dedisse puincit qua pena feriẽdus ẽ qui redarguit abstulisse aliena? AVG. xix. de ci. dei: Est aũt vita eterna summuz bonum nrum ⁊ finis ciuitatis dei: de quo fine dicit apls: Finẽ vero vitã eternã. Sed rursus qz vita eterna ab his qui familiaritatem nõ hũt cũ scriptur scis põt accipi ẽt in vita malorꝫ pp aẽr ĩmortalitatẽ: vel pp iterminabiles penas ipiorꝫ pfecto finis ciuitatis hui' in quo sũmuz habebit bonũ: vel pax i vita eterna vl vita eterna i pace dicẽdus ẽ vt ab oibus possit intelligi. AVG. i. de tri. Qõ.n.dixit dñs famulo suo moysi. Ego sũ q̃ sum: hoc pteplabimur cũ viuemus in eternũ. Ita.n.dñs ait: Hec ẽ vita eterna: vt cognoscãt te verũ deũ. Hec.n.nobis ptemplatio pmittit actionũ oium finis: atq̃ eterna pfectio gaudiorꝫ de qua dicit ioannes: Videbimus eũ sicuti ẽ. HIE. Prudẽs aũt lector intẽde q̃ ⁊ supplicia eterna sunt: ⁊ vita ppetua metũ deinceps nõ habeat ruinaꝫ. GRE. xxxiij. mo. At inquiũt iõ peccãtibus minatus est vt eos a pctis pescceret: q̃bus rñdemus si falsa minat' ẽ vt iniusticiam corrigeret: ẽt falsa pmiserat vt ad iusticiã puocaret. ⁊ sic dũ satagũt deũ phibere misericordẽ: nõ verent predicare fallacẽ. at inquit sine fine puniri nõ debet culpa cũ fine. q̃bus rñdemus q̃ recte dicerẽt: si iudex iustus nõ corda hoium: sed facta pensaret. Ad districti ꝗ iudicis iusticiam ptinet: vt nunq̃ carẽat supplicio q̃z mẽs i hac vita nunq̃ voluit carere pctõ. AVG. i. de ci. dei. Nullius ẽt legis iusticia attẽdit: vt tanta mora tpis q̃sq̃ puniat: q̃ta vñ puniret admisit. Nullus.n.extitit q̃ celeret tã cito nocẽtium finiẽda eẽ tormenta: q̃ cito factũ ẽ homicidiũ vel adulteriũ. Qui vero p aliquo grãdi crimine morte multat: nũquid morã q̃ occidit eius suppliciũ leges existimãt: ⁊ nõ q̃ eũ in sempiternũ auferãt a societate viuẽtiũ? Iam vero dãnũ: ignominia: exiliũ: fuitus: cũ plerũq̃ sic infligunt vt nulla venia relaxent: nõne p hui' vite modo siliã penis vident eternis? Ideo quippe eterna eẽ nõ pñt: qz nec ipsa vita q̃ his plectit pozzigit in eternũ. Sz inquiũt. Quõ ꝗ verũ ẽ qõ ait xps. In qua mensura mensi fueritis: remetiet vobis: si tpale pctũ suppliciõ punit eterno? nec attẽdũt vt pp equale tpis spaciũ: sed pp vicissitudinez mali. i. vt q̃ mala fecerit mala paciat eandẽ dictã mẽsurã fuisse. Fact' ẽ aũt hõ malo dignus eterno: qui hoc i se pemit bonũ q̃õ esse posset i eternũ. GRE. xxxv. mo. At inquiũt: Nullus iustus crudelitatibus pascit: ⁊ delinquẽs fu' a iusto dño iccirco cedi pcipit: vt a neqtia corrigat. Iniqui aũt gehenne ignib' traditi: quo fine semp ardebũt? Quib' rñdem' q̃ oipotens deus qz pius ẽ miserorꝫ cruciatu nõ pascit: qz aũt iustus ẽ: ab iniquorꝫ vltione nõ sedat: ⁊ tñ ad aliq̃d iniqui semp pcremãtur: vt. s. iusti tãto in eternũ magis diuine gre debitores se eẽ cognoscãt: q̃to i eternũ mala puniri pspiciũt: q̃ ei' adiutorio vitare potuerãt. AVG. xxi. li. de ci. dei: Sz nullũ ẽ iquiũt corp' qõ dolere possit: mori nõ possit. Necesse ẽ aũt vt viuat dolens: nõ ẽ necesse vt occidat dolor: qz nec corpora ista mortalia oĩs dolor occidit. Et vt dolor aliquis possit occidere illa cã ẽ: qm̃ sic connexa ẽ aia huic corpori: vt sũmis doloribꝫ cedat atq̃ discedat: tũc aũt tali corpori aia ⁊ eo connectit modo vt

sepulcri aut senserũt hoc: aut dixerunt: aut eis iuda dicẽte
psuasũ sit: atq; diuꝫ volũtatẽ matthæus ⁊ marcus ẽt vbis
exp̃sserit. sꝫ iudas ꝓpẽca dixerat qꝫ fur erat: ceteri vo pp
pauperꝫ curã. Joãnes aũt de solo illo id ꝓmemorare vo
luit cuius ex hac occasiõe furãdi ꝓsuetudiẽꝫ credidit imi
tãdã. CHRY. i ho. Discipuli g̃ ita existimabant: sꝫ oñs
mẽtẽ mulieris videꝫ pmittit. multa. n. erat eĩ religio ⁊ in
effabile studiũ: iccirco ꝓdescẽdẽt ꝓcessit sup caput suũ vn
guẽtũ effundi. Sicut. n. pĩ eĩ odorẽ victime ⁊ fumũ pare
bat: ita ⁊ xp̃s mlrem deuote vngẽte: cui disciplui mentẽ
nesciebãt q̃relã faciẽtes. vñ seq̃tur. Sciẽs ãt iesus ait illis
Quid mo. es. huic mu. RE. p qõ aperte oñdit q̃ apli q̃d
moleste locuti fuerãt aduersus eã. Pulchre autem subdit
Opus bo. ope. ẽ i me. Ac si di. Nõ ẽ pditio vnguẽti sicut
vos dicitis: sꝫ opus bonũ. i. pietatis ⁊ deuotõis obsequũ
CHRY. in ho. Jõ aũt nõ simplr dixit: Bonũ op' opata
ẽ i me: sꝫ pus posuit: Quid molesti essi huic mulieri? cru
diẽs nos qõcũq; gerit bonũ a q̃cũq; ⁊ si nõ valde diligen
ter fẽm fuerit: suscipere ⁊ augere ⁊ fouere ⁊ nõ ex p̃ncipio
oẽꝫ diligẽtiã expetere. Quisq; n. eũ iterrogasset aũq̃ fe
cisset hoc mlr: nõ mãdasset hoc fieri: sꝫ post effusũ vnguẽ
tũ nõ hẽbat locũ discipulorũ icrepatio: ⁊ iõ ipse vt nõ ob
tũderet desiderũ mlris: oia hec i ꝓsolatõeꝫ mlris dixit.
Seq̃t: Nã pau. sp ha. vo. RE. Oñdit. n. oñs his vbis q̃si
ex q̃dã rõne: qm̃ nõ erat illi culpãdi q̃ sibi adhuc i morta
li corpe ꝓuersãti: aliq̃d ò suis facultatib' mĩstrarẽt: cũ pau
pes sp bñdi eẽnt i ecclia: qb' fideles cũ vellẽt bñfacẽ pos
sent: ipse vo breui tpe corporalit mãsur' erat cũ eis. vñ se
quit: Me ãt nõ sp hẽbitis. HIE. Orit ãt b qõ: q̃re oñs p'
resurrectõeꝫ dixerit ad discipulos: Ecce ego vobiscũ suꝫ
vsq; ad ꝓsũmatõeꝫ mũdi: ⁊ nũc loq̃t: Me ãt nõ sp hẽbitis
Sꝫ mihi vĩ i hoc loco ò p̃ntia dicere corporali: q̃ neq̃q̃ cũ
eis ita futur' sit p' resurrectionẽ qũo nũc i oi quietu ⁊ fa
miliaritate. RE. Vel soluit ita vt itelligat q̃ soli iude di
ctũ sit: sꝫ iõ nõ dixit: hẽtis sꝫ hẽbitis: qꝫ i ꝓsona iude oib'
imitatorib' illi' ocm̃ ẽ. Jõ ãt dicit: Nõ sẽp: cũ nec ad tp̃s
hẽant: qꝫ mali videt hẽc xp̃z i p̃nti sclo qm̃ miscent se mẽ
bris xp̃i: ⁊ accedũt ad mẽsã ei' sꝫ ñ sp sic hẽbũt: qm̃ solis ele
ctis dictur' ẽ: Venite bñdicti pãis mei. Seq̃t: Mit. n. hec
vn. hoc i corpe. me. ad sepe. me fe. Cõsuetudo erat illi' ppli
vt corpora mortuorũ diuerb aromatib' ꝓdirẽt q̃tem' diu
ti' illesa ꝓsuarẽt. Et qꝫ futurũ erat vt hec mlr corpus oñi
mortuũ vellet pungere: ⁊ tm̃ nõ posset: qꝫ resurrectõe anti
ciparet. iccirco diuina ꝓuidẽtia actũ ẽ vt viuũ oñi corp'
pungeret. hoc ẽ g̃ qõ dicit. Mit. hec. i. cũ hec mlr corpus
meũ viuũ pũgẽt: me mortuũ ⁊ sepeliẽdũ oñdit. CHR.
i. ho. Qꝫ g̃ lepulchꝫ mortẽ ꝓmemorauerat vt nõ videat
i tristiciã mittere mulierẽ: rursus eã ꝓsolat p ea q̃ sequũt
Amẽ di. vo. vbicũq; ꝓdi. fu. RABA. i. i q̃cũq; loco dila
tabit ecclia p totũ mũdũ dicet: ⁊ q̃ hoc fecẽ. istõ ⁊ apposi
tũ notat q̃ sicut iudas ꝑdicẽs adept' ẽ p̃ndie ifamia: sic ⁊
iste pie deuotõis gl̃iaꝫ. HIE. Atẽde noticiã futuroꝫ q̃
passurus post biduũ ⁊ morituꝫ: sciat euangeliũ suũ in
toto orbe celebrandũ. CHRY. in ho. Ecce aũt q̃ dixit:
factũ ẽ: ⁊ vbicũq; terraꝫ abieris: videbis hãc mulierem
famosã effectã qõ virtus ꝑdicẽtis efficit. Et regũ q̃dẽ mul
toꝫ ⁊ ducũ victorie silent: ⁊ multi qui ciuitates ꝓstruxe
rũt: ⁊ gẽtes multas fuituti subegerũt: neq; ex auditu neq;
ex noie sũt cogniti. quoniam aũt hec mlr oleuꝫ effudit in
domo leprosi cuiusdã. xij. viris p̃ntibus: hoc oẽs ꝓcinũt
p orbẽ terraꝫ: ⁊ tp̃s tantũ p̃trãsyt: ⁊ memoria eius qõ fa
ctũ ẽ nõ ẽ tabefacta. Sꝫ q̃re nihil spãle ꝓmisit mulieri: sꝫ
sempiternã memoriã: qꝫ ex his q̃ dixit intelligi potuit. Si
n. opus bonũ fecit: manifestũ ẽ q̃ ⁊ mercedẽ dignã suscipiet. HIE. Mystice aũt passurus ꝓ oi mundo morat in
bethania in domo obediẽtie: q̃ quodã fuit simonis leprosi. Simon q̃z ipse obediẽs dr: q̃ iuxta aliã intelligẽtiã mũ
dus interpretari põt: in cuius domo curata est ecclesia.
ORI. Oleũ aũt vbiq; in scripturis aut opus mĩe intelli
gitur: quo lucerna verbi enutriti clarescit: aut doctrina
cuius auditu verbũ fidei quod ẽ accẽsum nutritur. Sine
raliter g̃ omne quo quis vngitur oleũ appellatur. oleũ aũt
aliud ẽ vnguentũ. itez vnguenti aliud ẽ pretiosum: sic oli
actus iustus opus bonũ dicitur. Operis aũt boni aliud
est qõ facimus pp hoies vel fꝫ hoies: aliud qõ pp deum
⁊ fm deũ. Jtẽ hoc ipsum qõ facimus pp deũ: aliud profi
cit ad vsuꝫ hoĩum: aliud tm̃ ad gloriã dei vt puta aliquis
benefacit hoi nãli iusticia motus: ñ pp deũ: quo faciebãt
interdũ ⁊ gentes opus. illud oleũ est vulgare non magni
odoris: ⁊ ipsum tm̃ acceptabile apud deũ: qm̃ vt dicit pe
trus apud clementẽ. Opera bona q̃ fiunt ab infidelibus
in hoc seculo eis ꝓsunt: nõ in illo ad cõsequẽdũ vitã eter
nã: q̃ aũt pp deũ faciunt: magis illis in illo seculo proficit
hoc ẽ vnguentũ boni odoris: Sed aliud fit ad vnlitatem
hoĩuꝫ: vt puta elemosyna ⁊ cetera huiusmõi hoc q̃ facit i
xp̃ianos: pedes oñi vngit: qꝫ ipi sunt oñi pedes qõ preci
pue solẽt facere penitentes ꝓ remissiõe petõꝫ suoꝫ. Qui
aũt castitati studet ⁊ in ieiunijs ⁊ in orationibus pmanet: ⁊ ce
teris q̃ tm̃ ad gl̃iam dei ꝓficiũt: hoc ẽ vnguentũ qõ vngit
oñi caput: ⁊ hoc ẽ vnguẽtum pretiosum ex cuius odore
tota replet ecclesia. ⁊ hoc ẽ opus ꝓprũ nõ penitentũ sꝫ
pfectoꝫ: aut doctrina que necessaria ẽ hoĩbus: hoc ẽ vn
guentũ quo pedes oñi vngunt. Agnitio aũt fidei q̃ ad solũ
ptinet deũ ẽ vnguentũ quo vngit caput xp̃i: quo cõse
pelimur xp̃o per baptissimũ in mortẽ. HILA. Mulier
aũt hec in prefiguratione plebis gentiuꝫ ẽ q̃ in passiõe xp̃i
gl̃iaꝫ deo reddidit. Caput. n. ei' punxit: caput aũt xp̃i de'
ẽ: nã vnguẽtũ boni operis est fructus: sꝫ discipuli fauore
saluãdi israel' vẽdi hoc i vsuꝫ pauperꝫ dicũt debuisse: pau
peres aũt iudeos fide indigẽtes: instictu ꝓphetico nũcu
pãt: q̃bus oñs ait plurimũ eẽ tpis quo hẽc curã pauperꝫ
possent. Cetera nõ nisi ex precepto suo saluẽ gẽtib' posse
prestari: q̃ secum infuso mulieris huius vnguẽto sũt ꝓse
pulte. qꝫ regnãtio nõ nisi cũ mortuis i baptismi professiõe
reddetur. ⁊ iccirco vbi predicabitur hoc euangelium nar
rabitur opus eius: quia cessante israel: euangelij gloria fi
de gentium predicatur.

¶ Tũc abijt vnus de duodecim q̃ dicebatur iudas
scarioth: ad principes sacerdotũ: ⁊ ait illis: Quid
vultis mihi dare ⁊ ego vobis eũ tradã. At illi con
stituerunt ei triginta argenteos. Et exinde quere
bat opportunitatem vt eum traderet.

¶ GLO. Posita occasione ꝓditionis: ꝓnter de ꝓditiõe
iude agit euangelista. vnde dicit: Tunc abi. vnus de. xij.
CHRY. in home. Tunc. s. quando hoc audiuit: quoniã
predicabitur hoc euangeliũ vbiq; timuit eniꝫ: nam virtu
tis ineffabilis erat q̃ dictũ est. AVGV. de con. euang.
Jta. n. sermo dirigitur dicente oño: Scitis q̃ post bidu
pas. fi. tunc congre. sunt p̃n. sacer. Tũc abi. vnus de. xij.
Inter illud enim q̃ dictũ ẽ: Ne tumultus fieret i populo
⁊ hoc q̃ dicitur. Tunc abijt vnus de. xij. interpositus est
illud de bethania q̃ recapitulando dictũ ẽ. ORI. Abijt
aũt aduersus vnũ principẽ sacerdotuꝫ q̃ factus fuerat sa
cerdos in eternũ ad multos principes sacerdotũ: vt ven
deret precio volentem redimere totũ mundũ. RABA.
Abijt aũt dicit: qꝫ non coactus: non inuitatus: sed sponte
sceleratũ inijt consilium. CHRY. in ho. Addit autem:
vnus de. xij. ac si diceret: de primo choro cor qui subli
miter electi sunt: ⁊ ad designationem eius adiungit: Qui
dicitur iudas scarioth. Erat eniꝫ ⁊ alius iudas. REMI.
Scariotha nãq; fuit villa vnde ortus ẽ iste iudas. LEO.
pa. in ser. de pas. Qui non timoris perturbatione christũ
deseruit: sed pecunie cupiditate distraxit: amore enim pe
cunie vilis est omnis affectio ⁊ anima lucri cupida etiaꝫ
pro exiguo perire non metuit: nullumq; est iusticie in il
lo corde vestigium: in quo sibi auaricia facit habitacu
lum. Dic perfidus iudas inebriatus veneno dum sitit
lucrum

Ca. XXVI.

lucrum: tam stulte impius fit: vt dominum venderet et magistrū. vnde dixit principib' sacerdotū: Quid vul. mi. da. ⁊ ego vo. cū tra. HIE. Infelix iudas vānū qō ex effusione vnguenti se fecisse credebat: vult magistri precio cōpensare. nec certā tū postulat summam: vt saltem lucrosa videretur proditio: sed quasi vile tradens mancipium in potestate ementiū posuit q̄tuz vellent dare. ORI. Hoc aūt faciunt omnes qui accipiunt aliquid corporaliū aut mundalium reruz vt tradant: ⁊ eijciant ab anima sua saluatorem ⁊ verbū veritatis quod erat in eis. Sequitur. At illi consti ei. xxx. ar. Tantā mercedem constituentes: quantos annos saluator conuersat' fuerat in hoc mūdo. HIE. Joseph aūt non vt multi putāt iuxta. lxx. interpretes. xxx. aureis vendit' ē: sed iuxta hebraicā veritatem. xxx. argenteis. neqz enim poterat seruus preciosior eē q̄ dñs. AVG. de con. euā. q̄ aūt dñs. xxx. vendit' ē: significauit p iudā iudeos iniquosqz q̄ psequētes carnalia ⁊ tēporalia que ad'qnqz pertinēt sensus corporis: Christum habere noluerūt: ⁊ qz iuxta mūdi etate fecerūt sexies qn̄qz eos quasi preciū vēditi dñi accepisse signatū ē: ⁊ quia eo quiū dñi argentū ē: illi aūt ipsaz legēt carnaliter itel lexerūt tanq̄ in argento impresserant secularis principatus imaginē quā amisso dño tenuerunt. Sequitur: Et exi. q̄. op. vt eū traderet. ORI. Qualē aūt opportunitatem querebat iudas: lucas manifesti' explanat dicēs: Et querebat opportunitatē vt traderet euz sine turba. i. qn̄ pp'l nō erat circa eū: sed secretus erat cū discipulis: qō ⁊ fecit tradēs eū post cenā cū secret' eēt in predio gethsemani: ⁊ inde vsqz nūc opportunitas ista videtur his qui volunt prodere dei verbū in tēpore persecutionis: qn̄ multitudo credentiū nō est circa verbū veritatis.

¶ Prima aūt die azimorz accesserunt discipuli ad iesū dicētes: Ubi vis parem' tibi comedere pascha? At iesus dixit: Ite in ciuitatē ad quēdā: ⁊ dicite ei: Magr̄ dicit tēpus meū prope ē: apud te facio pascha cū discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut cōstituit illis iesus: ⁊ parauerūt pascha.

GLO. Prosecut' fuerat euāgelista de his q̄ erāt p̄ambula ad xpi passionē. s. de pnūciatione passiōis: de psilio pncipū: ⁊ de tractatu, pditiōis: nūc aūt tps ⁊ serie passionis icipit dicēs: Pria aūt die azi. HIE. Pria dies azimorz. xiiij. dies mēs pmi ē: qn̄ agn' imolat ⁊ luna plenissima ē ⁊ fermētū abijcit. REMI. Et notādū q̄ apud iudeos pmo die pascha celebrat: reliq vo. vij. seqntes dies azimorz vocabant: sz nūc dies azimorz dī p die pasche CHRY. in ho. Ul' hāc pmā diē azimorz dicit: qz. vij. dies azimorz erāt: assueuerūt. n. iudei a vespa sp numerare diē. vñ hui' dici facit mēnionē pm quā i vespa pascha erat imolādū qō q̄nta feria fuit. REMI. Sz forte dicet aliqs: Si ille typic' agn' figurā hui' veri agni gestabat: qre ñ ta nocte passus ē xps qn̄ solebat agn' imolari? Sz sciendū qz eadē nocte mysteria sanguis ⁊ corpis sui discipulis celebrāda tradidit: ⁊ sic tēt' ⁊ ligat' a iudeis ⁊ sue imolationis. i. passiōis sacrauit exordiū. Sequtur. Acces. ad ie. dis. d. Ubi vis pe. ti. co. pasc. Inter eos autē discipl'os q̄ accesserūt ad iesū iterrogātes: ⁊ iudā fuisse estimo, pditorē. CHRY. in ho. Ex hoc aūt manifestū ē: qn̄ nō erat ei dom' neqz tuguriū. Ego aūt estimo neqz discipl'os habuisse, pfecto. n. eū illuc rogasset vēire seq̄r: At ie. dixit. Ite in ciui. ad q̄ndā. AVG. de cō. euā. Eū. s. quē marc' ⁊ lucas dicūt prēmfamilias vel dñz dom'. Qō q̄ iterposuit matthe': Ad q̄ndā: tāq̄ ex psona sua studio breuitatis illud ppēdio voluit ūsinuare: nā neminem sic loq̄ vt dicat. Ite ad quēdā: qs nesciat? At p hoc cū matthe' vba domini posuisset dicētis: Ite i ciuitatē. interposuit ipse: Ad q̄ndā: nō qz ipse dñs hoc dixerit: sz vt ipse nob ūsinuaret tāto noie fuisse quēdā i ciuitate ad quē dñi discipuli mittebātur vt preparēt pascha. manifestū ē enim discipulos a dño nō ad quēlibet sz ad quēdā hoiez. i. ad certū aliquē missos eē. CHRY. in ho. Ul' dicēdū q̄ p hoc qō dicit Ad quēdā ondit q̄ ad ignotū hoiez mittit: mōstrās hinc qn̄ potat nō pati. Qui eni mēti hui' psuasit vt eos susciperet qō nō vtiqz opat' eēt i his q̄ eū crucifigebāt si tū voluisset nō pati: ego aūt nō hoc admiror solū qn̄ eū suscepit ignot' exñs: sz qn̄ suscipiēdo christū mltorz odiū ortēpsit. HILA. Ul' iō hoiez cū quo pascha celebratur' eēt nō notat: nō eniz christian' honor credētib' erat pscitus. RA. Ul' nomē prēmittit vt oib' verū pascha celebrare volētib' christūqz hospitio sue mēti suscipe dāda facūtas designet. HIE. In hoc ēt morē vetis testi noua scriptura ostuat. Frequēter eni legim': Dixit ille illi: ⁊ i loco illo ⁊ illo: ⁊ tū nomē psonarz locozūqz nō ponit. Seq̄t: Et dicite ei: Magr̄ dic: tēp' meū ppe ē. CHRY. i ho. Hoc aūt dixit discipulis passionē omemoral: vt ex multiplici passiōis enūciatiōe exercitati meditarent quod futurū erat: sil' aūt demōstrās q̄ volēs ad passionē venit. Sequit: Apud te facio pascha. In quo demōstrat qn̄ vsqz ad vltimū diez nō erat cōtrari' legi. Addidit aūt: Cū discipulis meis: vt sufficiēs fieret preparatio: ⁊ vt ille ad quē mitteba nō existimaret eū occultari velle. Sequitur: Et fece. discip. sicut consti. illis iesus. ⁊ para. pascha. ORI. Forsitā aūt aliquis requiret ex eo q̄ iesus celebrauit more iudaico pascha: qz cōuenit ⁊ nos imitatores christi simul facere: nō cōsiderans q̄ iesus fact' ē sub lege: non vt eos q̄ sub lege erant sub lege relinqueret: sz vt ex lege educeret: quāto ergo magis nō conuenit illos introire in lege q̄ pri' fuerant extra legē: sed spiritaliter celebrātes q̄ in lege corporalit celebrāda mādant: vt in azimis synceritatis ⁊ veritatis celebram' pascha sz volūtatē agni dicētis: Nisi māducaueritis carnē meā: ⁊ bibe. san meū nō habe. vitā i vobis.

¶ Uespe aūt sabbati: discūbebat cuz duodecim discipulis suis. Et edēntibus illis dixit: Amen dico vobis: quia vnus vestrū me traditurus ē: Et cōtristati valde: ceperūt singuli dicere: Nūqd ego sum dñe? At ipse rñdēs ait: Qui itingit mecū manū in parapside: hic me tradet. Filius quidem hominis vadit sicut scriptū ē de illo. veb aūt homini illi: p quē filius hois tradetur. Bonū erat ei: si natus nō fuisset hō ille. Rñdēs aūt iudas qui tradidit eum dixit: Nūquid ego suz rabbi? Ait illi: Tu dixisti.

¶ HIE. Quia supra dñs de pas. sua predixerat: nunc etiam de proditore predicit dās ei pnie locum: vt cuz intelligeret sciri cogitationes suas ⁊ occulta cordis consilia peniteret eū facti sui. vnde dicit: Uespere aūt sa. discū. cū xij disci. suis. REMI. Cū. xij. dicit: qz iudas adhuc erat in numero: q̄ iā recesserat merito. HIE. Omnia eni sic agit iudas vt tollatur suspicio, pditoris. REMI. Et notādū: qz pulchre vespe facto discubuisse dicit: qm̄ ad vesperā agn' imolari solebat. RAB. Ideo ēt vespere discubuit cuz discipulis: qz in passione christi qn̄ verus sol ad occasū properauit: refectio eterna oib' fidelib' preparata fuit. CHRY. in ho. Designat aūt euāgelista q̄ comedētib' illis disputat iesus de traditione iude: vt ⁊ de tēpore ⁊ a mēsa ondat malicia proditoris. Ideo sequit Et edētib' illis. d. amē dico vo. qz vn' ve. me tra. ē. LEO papa in ser. de pas. In quo notā sibi eē pditoris sui psciētia demōstrauit: nō aspa ac aperta ipiū increpatiōe cōfundēs: sed leui ⁊ tacita admonitiōe preuenīs: vt facili' corrigeret penitēdo: quē nulla oformasset abiectio. ORI. Ul' dixit gnālit: vt testio pcussi cordis singulorū q̄litas pbaret: ⁊ vt iude onderet malicia q̄ nec cognitori psilior suorū credebat: esto qz i primis putauit latere q̄si hoiem qui postq̄ vidit conscizz suā posita i vbis ipsi': quorz primū

tem resurrectionem suam nominat. Ideo autem hoc de resurrectione dixit: q. s. cum apostolis esset bibiturus: ne aliqui existimarent phantasiã cẽ resurrectionem: ⁊ ideo persuadentes hominibus de christi resurrectiõe dixerũt: Simul comedimus ⁊ bibimus cum eo: postquã resurrexit a mortuis: per hoc ergo ostendit q videbunt eũ clare suscitatum: ⁊ cum ipsis rursus erit. Quod aũt dicit: Nouum. intelligendũ est nouc. i. nouo modo: nõ quasi corpus passibile habens ⁊ indigens cibo. Non enim post resurrectionem comedit ⁊ bibit: qr cibo indigeret: sed propter resurrectionis certitudinẽ. Quia vero sunt quidã heretici in sacris mysteriis aqua vtentes non vino: demõstrat per hec verba: quoniã ⁊ cũ sacra mysteria tradidit vinũ dedit: qõ ⁊ resuscitat' bibit. propter hoc dicit: Ex hoc genimine vitis. Vitis enim vinũ nõ aquam generat. HIE. Uel aliter: De carnalibus dominus transit ad spiritalia. q vinea de egypto transplantata populus fit israel: sacra scriptura testatur. dicit ergo dñs se de hac vinea nequaq̃ eẽ bibiturum nisi in regno patris. Regnũ patris fidem puto cẽ credentium. ergo cũ iudei regnũ receperint patris tunc de vino eorum dñs bibet. Attẽde autẽ q dicat: Patris: ⁊ non dei. Omnis enim pater nomẽ ẽ filij: ac si diceret cum crediderint in deũ patrẽ: ⁊ adduxerit eos pater ad filiũ. REMI. Uel aliter: Non bibaz de geni. vi. huius. i. non vltra synagoge carnalibus oblationibus delectabor in quibus illa paschalis agni imolatio precipuũ locũ tenere solebat: Aderit autem tempus mee resurrectionis et dies: in quo in regno patris constitutus. i. gloria eterne immortalitatis sublimatus vobiscum illud bibam nouum: hoc ẽ de saluatione illi' populi iã renouati per aquã baptismatis: quasi nouo gaudio letabor. AVG. de q. euã. Uel aliter cũ dicit: Bibã illud nouũ. vult intelligi hoc vetus esse. Quia ergo de propagine adã qui vet' hõ appellat corpus suscepit: qõ in passione morti traditurus erat: vnde etiã per vini sacramẽtũ cõmẽdauit sanguinẽ suũ: qd aliud nouũ vinũ q̃ immortalitatẽ renouandoz corporum intelligere debemus? Quod autẽ dicit: Uobiscũ bibã. in ipsis resurrectionẽ corporũ ad includẽdã immortalitatem promittit. vobiscũ. n. non ad idẽ tẽpus: sed ad eandẽ innouationẽ esse dictum accipiendũ est. nam ⁊ nos dicit apostolus resurrexisse cum christo: vt spes rei future iã letitiam presentẽ afferat. Quod autẽ de hoc genimine vitis ẽt illud nouũ esse dicit: significat vtiq̃ eadẽ corpora resurrectura fm innouationẽ celestem que nunc. fm terrenam vetustatem sunt moritura. HILA. Uidetur autẽ ex hoc q iudas cum eo non biberit: qr non erat bibiturus in regno: cum vniuersos tunc bibentes ex vitis istius fructu bibituros secum postea polliceretur. GLO. Sed sustinendo aliorum sanctorum sententiam: q. i. iudas sacramenta receperit a christo: dicendũ ẽ quod hic dicit Uobiscuz ad plures eorum non ad omnes referendum est.

Et hymno dicto: exierũt in montẽ olivieti. Tũc dicit illis iesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum ẽ enim: Percutiam pastorem: ⁊ dispergentur oues gregis. Post q̃z autem resurrexero: precedam vos in galileaz. Respondens autem petrus: ait illi: Et si oẽs scandalizati fuerint in te: ego nunquaz scandalizabor. Ait illi iesus: Amen dico tibi: quia i hac nocte anteqũz gallus cantet: ter me negabis. Ait illi petrus Etiam si oportuerit me mori tecũ: non te negabo. Similiter ⁊ omnes discipuli dixerunt.

ORI. Discipulos qui acceperant benedictionis panem ⁊ biberant calicez gratiarũ actionis: docebat dominus pro his omnibus hymnũ dicere patri. vnde dicitur: Et hymno dicto exierunt in mõ. oli. vt de alto trãsiret ad altũ. qr fidelis non potest aliquid agere i pualle. CHRY. in ho. Audiant quicũq̃ velut porci simpliciter mandũcãtes cũ ebrietate surgunt: cũ deceret gratias agere ⁊ ibynũ mensam desinere. Audiant quicũq̃ vltimam orationẽ in sacris mysteriis non expectant. vltima enim oratio illius hymni ẽ signũ. Gratias ergo egit ãteq̃ sacra mysteria discipulis daret: vt ⁊ nos gratias agerem'. hymnuz dixit postq̃ dedit: vt ⁊ nos hocipsuz faciam'. HIE. Iuxta hoc exẽplũ saluatoris q̃ pane christi ⁊ calice saturatus ⁊ inebriatus fuerit: potest laudare deuz ⁊ conscendere mõtẽ olivieti: vbi laborum refectio doloris q̃z solatium ⁊ veri luminis noticia est. HILA. Per hoc etiam ostenditur q homines consũmari in vniuersis diuinoz mysteriorum virtutibus: gaudio exultationeq̃z cõmuni in celestem gloriam efferuntur. ORI. Apte etiã mons misericordie est electus vbi prenunciaturus fuit scandalũ infirmitatis discipulorum: iam tunc paratus vt non repelleret discipulos discedentes: sed vt reciperet reuertentes. vnde sequitur. Tunc dixit il. iesus. Omnes vos scan. patie. in me in ista nocte. HIE. Predicit quidẽ quod passuri sunt: vt cũ passi fuerint non desperent salutẽ: sed agentes penitentiã liberentur. CHRY. in ho. In quo etiam docet nos quales ante crucem fuerunt discipuli ⁊ quales post crucẽ. Et enim qui neq̃z cum christo dum crucifigebatur stare poterant post mortem christi adamante fuerunt fortiores. Fuga enim discipulorum ⁊ timor demonstratio est mortis christi vt confundantur qui heresi martionis egrotãt. Si enim neq̃z ligatus ẽ neq̃z crucifixus: vnde petro ⁊ reliquis apostolis incussus est tantus timor? HIE. Et signãter addit: In ista nocte. quia q̃ũo qui inebriantur: nocte inebriantur: sic ⁊ q̃ scandalũ patiũtur: in nocte ⁊ in tenebris sustinent. HILA. Huius etiam predictiõis fides auctoritate prophetie veteris continebatur. vnde sequitur. Scriptum est enim: percu. pasto. ⁊ disper. oues gregis. HIE. Hoc aliis verbis in zacharia propheta scriptuz est: ⁊ ex persona prophete ad deum dicitur: Percute pastorem et dispergentur oues. percutitur autem pastor bonus vt ponat animã suam pro ouibus suis: ⁊ de multis gregibus erroruz fiat vnus grex ⁊ vnus pastor. CHRY. in ho. Hanc autẽ prophetiaz inducit: simul quidem suadẽs eis attendere semper que scripta sunt: simul etiã ostẽdẽs quoniam fm dei consilium crucifigebatur: ⁊ vndiq̃z monstrat non alienũ se esse a veteri testamẽto qui in eo prenunciabatur. non autẽ permisit eos in tristibus permanere: sed leta prenunciat dicens: Postq̃ autẽ resurrexero precedã vos in galileam. non enim cõfestim post resurrectionem in celo eis apparuit: neq̃z in longam quandẽ regionem vt eis appareat vadit: sed in ipsa gente ⁊ in ipsis fere regionibus vt ⁊ hinc crederent: quoniaz qui crucifixus ẽ: ipse est qui resurrexit. Propter hoc etiam se in galileam abire dicit: vt a timore iudeorum liberati: crederent ei quod dicebatur. ORI. Predicit etiam hoc eis vt qui ad modũ cum dispergunturscandalum p ssi: post congregentur a resurgente christo: ⁊ precedente eos in galileam gentiũ. HILA. Sed petrus intantũ ⁊ effectu ⁊ charitate christi efferebatur: vt ⁊ imbecillitatẽ carnis sue ⁊ fidem verborum domini non contueretur: quasi dicta eius efficienda non cõsent. vnde sequitur: Respondens petrus ait illi: Et si oẽs scãdaliçati fuerit in te: ego nunq̃ scãdaliçabor. CHRY. in ho. Quid ais o petre? Propheta dixit: Dispergentur oues. ⁊ christus confirmauit quod dictum ẽ: ⁊ tu dicis: Nequaq̃. Quãdo dixit: Unus ex vobis me tradet: timebas ne tu esses traditor: q̃uis nihil tibi tale conscius eras nunc autem manifeste eo dicente: quoniam omnes scandaliçabimini. sed quia erutus erat ab anxietate quam de proditione habuerat: confidens de reliquo dicebat: Ego nunquam scandaliçabor. HIERO. Non ramen est temeritas nec mendacium: sed fides est apostoli petri

⁊ ardens affectus erga dominum saluatorem. REMI. Quod ergo ille dicit preuidēdo: iste denegat amando: vbi moraliter instruimur vt quantū cōfidimus de ardore fidei: tantum timeamus de carnis fragilitate. videtur tamē accusabilis petr⁹. ⁊ quoniā contradixit: ⁊ qm̄ alijs seipꝫ preposuit: ⁊ tertio: quoniā totū sibi attribuit q̄ fortiter esset perseueratur⁹. vt hoc igit̄ in eo sanaret: permisit fieri eius casum: nō impellēs eum ad negandum: sed cum sibi deserens ⁊ naturam humanam de fragilitate conuincens ORI. vnde alij discipuli scandalizati sūt in iesu: Petras autem nō solum scandalizatur: sed abundātius reliquit vt ter denegaret. vnde sequitur: Ait illi iesus: Amē dico tibi: quia in hac nocte antequā gallus cāteret: ter me negabis. AVG. de cōcor. euāge. Potest aūt mouere q̄ tam diuersa nō tm̄ verba: sed etiā sententias euāgeliste premittunt: quib⁹ premonitus petrus illam presūptionem proferret vel cum domino vel pro domino moriendi: ita vt cogant: intelligibiliter eum expresse presūptionem suam diuersis locis sermonis christi: ⁊ ter illi a dño responsuꝫ q̄ eum esset ante galli cantū ter negaturus: sicut etiā post resurrectionem ter illum interrogat vtrū illuꝫ amet ⁊ mādatū de pascendis ouibus ter precepit. Quid enim habēt hec verba matthei vel sententie simile illis quib⁹ fm iōānē vel quib⁹ fm lucā petrus protulit presūptionem suaꝫ Marcus autem pene ipsis verbis hoc cōmemorat quibus ⁊ matheus: nisi q̄ distinctius quemadmodum futurum esset: expressit dictum eē a domino: Amen dico tibi quia tu hodie in nocte hac priusq̄ bis gallus vocem dederit ter me es negaturus. vm̄ nōnullis qui parū attēdūt Marcus videtur non congruere ceteris. tota.n. negatio petri trina ē: que si post primū galli cantum inciperet: falsum dixisse viderentur tres euangeliste qui dicunt dixisse dominū: q̄ anteq̄ gallus cantaret euꝫ petrus eēt negaturus. Rursus si tota trinam negationem ante peregisset q̄ cantare gallus inciperet: superfluo dixisse marcus deprehenderetur ex persona domini: Priusquā gallus bis vocē dederit ter me es negaturus. Sed quia ante primū galli cantū cepta est illa trina negatio: attenderūt tres euāgeliste non quando eā completurus esset petrus: sed quādo futura esset ⁊ quando inceptura. i. ante galli cantū tota possit intelligi: quoniam ante galli cantum tātus timor obsederat mentē qui eā posset vsq̄ ad tertiam negatiōeꝫ perducere. Maltominus igitur mouere debet: quia trina negatio etiā trinis negantis vocibus ante galli cantuꝫ cepta: ⁊ si nō ante primū galli cantū peracta ē: tanq̄ si alicui diceretur: Anteq̄ gallus cantet ad me scribes epistolam. in qua mihi ter conuiciaberis: nō vtiq̄ si etiaꝫ ante oēm galli cantuꝫ scribere inciperet: ⁊ post primuꝫ galli cantuꝫ finiret: ideo dicendū erat falsuꝫ fuisse predictum. ORI. Quereres autē si possibile erat vt non scandalizaret petrus: semel saluatore dicente: quoniaꝫ oēs vos scandaluꝫ patiemini in me. Ad quod aliquis respondebat: quoniaꝫ necesse erat fieri quod predictum erat a iesu. Alius autem dicet: quoniā qui exoratus a ninuitis: que predixerat p ionā nō fecit: possibile fuit vt repelleret etiā scandalū a petro deprecante. Nunc autē promissio ei⁹ audax in affectu quidē prōpto: nō sine prudenti facta est ei causa: vt non solum scandalizetur: verū etiaꝫ ter denegaret. postq̄ autem euꝫ affirmatione iurameti pronunciauit: dicet aliquis q̄ nō erat possibile vt nō denegaret. Si enim iuramētū erat christi amen: mentitus fuisset dicendo: Amen dico tibi. si verū dixisset petrus: quia non te negabo. Videntur autē mihi ceteri discipuli cogitantes puop primū fuerat dictū Omnes vos scandalū patiemini. Ad hoc autē quod dicituꝫ ē petro: Amē dico tibi. promiserunt similiter petro: quia non erāt cōprehēsi in illa pro phetia. vnde sequitur: Ait illi petrus: Etiā si oportuerit me mori tecū non te negabo. Similiter ⁊ omnes discipuli dixerunt: hic etiam petras nescit quid loquat: Cum iesu enim mori pro omnibus moriente hominum non erat: quoniaꝫ oēs fuerant ī peccatis: ⁊ oēs opus habebant vt pro eis alius moreretur: non ipsi pro alijs. RAB. Sed quia intellexerat petrus dominū pre timore mortis eū se predixisse negaturuꝫ: ob hoc dicebat: q̄ licet periculū imineret: nullo modo ab eius fide posset auelli: ⁊ similiter alij apostoli per ardorē mentis non timuerūt damnū mortis: sed vana fuit presūptio sine protectione diuina. CHRY. in ho. Hic ergo magnū discim⁹ dogma quod non sufficit desideriū hominis: nisi diuino aliquis potiatur auxilio.

¶ Tunc venit iesus cum illis in villam que dicitur gethsemani. Et dixit discipulis suis: Sedete hic: donec vadam illuc ⁊ orem. Et assumpto petro ⁊ duobus filijs zebedei: cepit contristari: ⁊ mestus esse. Tunc ait illis: Tristis est anima mea vsq̄ ad mortem. Sustinete hic ⁊ vigilate mecum.

REMI. Paulo superius euangelista dixerat: q: hymno iam dicto exīt cuꝫ discipulis in montem olueti: ⁊ vt ostenderet ad quem locum ipsius montis diuerterit: consequenter adiunxit: Tunc venit iesus cum illis in villam que dicitur gethsemani. RABA. Lucas dicit: In montem oliueti. Joānes Trās torrentē cedron. quod idem ē quod gethsemani: ⁊ est locus in quo orauit ad radicē mōtis oliueti: vbi ortus ē. vbi etiā ecclesia ē edificata. HIE. Gethsemani interpretatur vallis pinguissima: in qua iussit discipulos sedere paulisper: ⁊ expectare redeuntē: donec pro cunctis dominus solus oraret. ORI. Non enim conueniebat vt ibi caperetur: vbi euꝫ discipulis manducauerat pascha: conueniebat autem ⁊ priusq̄ proderetur orare: ⁊ eligere locū mundū ad orationem. vnde sequitur Et dixit discipulis suis: se. hic do va. il. ⁊ oreꝫ. CHRY. in ho. Hoc autem dicit: quia discipuli indiuisibiliter seqbantur christū. cōsuetudo enim ei erat sine discipulis orare: hoc autē faciebat erudiens nos in orationibus quietem nobis constituere ⁊ solitudinem querere. DAMA. in li. ij. Sed cum oratio sit ascensus intellectus ad deum. vel petitio decentū a deo qualiter dominus orabat? Neq̄ enim ascensione que ad deū est indigebat intellect⁹ eius semel fm personaꝫ deo verbo vnitus: neq̄ ea que a deo ē petitione: vnus enim deus ⁊ homo christus est. Sed formans in seipso quod nostrum ē: docuit nos a deo patre petere: ⁊ ad ipsum extendi: sicut enim passiones sustinuit vt triūphans nobis aduersus eas victoriam tribueret: ita orat nobis viam faciens ad eam que ad deum ē ascēsione: ⁊ pro nobis omnem iusticiā impleuit: ⁊ reconcilians nobis patrem suū ⁊ vt principiū ipsuꝫ honorans: et monstrans q̄ nō est deo contrarius. REMI. Cuꝫ autē dominus in monte orauit: docuit nos in oratione pro celestibus dominuꝫ supplicare. Cum vero in villa orauit nos instruxit vt in oratione semper humilitatem seruare studeamus. RAB. Pulchre autem appropinquās passioni: in valle pinguedinis orasse dicitur: vt demonstraret q̄ per vallem humilitatis ⁊ pinguedinem charitatis moreuꝫ pro nobis susceperit. Moraliter etiaꝫ nos istruxit: vt non gestemus cor aridum a pinguedine charitatis REMI. Appropinquans morti domin⁹ in valle pinguedinis orauit: quia per vallem humilitatis ⁊ pinguedineꝫ charitatis pro nobis mortē subīt. Quia vero fidem discipulorum ⁊ constantiā deuote sibi voluntatis accepat: sed turbandos illos ⁊ dispergendos prescicbat: ideo iussit eos in loco sedere. nam sedere requiescentis est: laboraturi enim erant cum negaturi. Qualiter autē progressus sit manifestat: cum subiungit: Et assum. petro ⁊ duobus filijs zebedei: cepit contristari ⁊ mestus esse. Illos videlicet assumpsit quibus in monte claritatem sue maiestatis ostenderat. HILA. Sed quia dicit: Cepit contristari ⁊ mestus esse. hereticorum omnis hic sensus ē: vt opinētur metum mortis in dei filium incidisse: q: asserūt

nō de eternitate prolatū: neq; de ĩfinitate paterne substā
tie extitisse: ſz ex nihilo per eū: qui oia creauit effectū: ⁊ iō
in eo doloris anxietas: iō met' mortis: vt q̃ mortē timere
potuit ⁊ mori possit. qui vero mori potuit: lz in futurum
erit: nō tñ per eum qui se genuit ex preterito sit eternus q̃
si per fidem capaces euangeliorum eēnt: scirent verbum
in principio deum: ⁊ hoc in principio apud deū: ⁊ eandē
esse eternitatē ꝗgnētis ⁊ geniti. Sed si virtutē illā incorru
pte substantie imbecillitatis sue forte assūptio carnis inse
cerit: vt sit ad dolorē infirma: ad mortē trepida iā ⁊ corru
ptioni subdita erit: ac sic eternitate demutata ĩ metū: hoc
quod in ea est poterit aliq̃ nō eē. Deus autē sine mēsura
tēporū semper ē: ⁊ qualis ē talis semper etern' est. Mori
igitur nihil in deo potuit: nec ex se metus deo vllus est.
HIE. Nos autē ita dicim' hominē passibilē a dei filio su
sceptū: vt deitas ipassibilis permaneret. Passus ē enim
dei filius nō putatiue sed vere oia que scriptura testatur:
scōz illud: quod pati poterat. scōz. ſ. substātiā assumptam
HILA. i. de trinitate: Puto autē non alia hic ad timēdū
q̃ passionis ⁊ mortis causa a quibusdā pretendit. Interro
go aūt eos q̃ hoc ita existimant: an ratione subsistat vt
mori timuerit: qui oēz ab apostolis timorē mortis expel
lens ad gloriā eos sit martyrij adhortatus. q̃d enīz ipse
in mortis sacramēto doluisse existimādus est: qui pro se
morientib' vitā repēdit: Deinde quē dolorē mortis time
ret: potestatis sue libertate moriturus? Si ēt passio hono
rificatura eū erat: quomodo tristē eū metus passionis ef
fecerat. HILA. Quia ergo mestū dominū fuisse legim'
causas mestitiē reperiam'. admonuerat supius oēs scan
dalizādos: petrū etiā dñs ter negaturū esse respondit: as
sumptisq̃ eo ⁊ iacobo ⁊ ioanne cepit tristis eē: ergo non
ante tristis ē q̃ assūmit: sed oīs metus illis eē cepit assū
ptis: atq; ita non de se orta est: sed de eis quos assumpse
rat mestitudo. HIE. Contristabatur ergo dñs non timo
re patiendi qui ad hoc venerat vt pateret: ⁊ petrū temeri
tatis arguerat: sed propter infelicissimū Judā: ⁊ scanda
lū oīuz apostolorū: ⁊ reiectionē populi iudeorū: ⁊ euersio
nē misere hierusalē. DAMA. in li. iij. Vel aliter: oia que
a nō ente ad eē deducta sūt a conditore: existēdi naturali
ter desideriū habēt: ⁊ nō existere naturaliter fugiūt: ⁊ de
us igit verbū homo fact' ē: habuit hoc desiderium quod
desiderauit escā ⁊ potū ⁊ somnū: quib'. ſ. conseruat vita
desiderās: ⁊ naturaliter in experientia hor fact': ⁊ econ
trario corruptiuor amotionē. vñ ⁊ tēpore passionis quā
volūtarie sustinuit: habuit mortis timorē naturalē ⁊ tristi
ciā: ē n. timor naturalis aia nolens diuidi a corpore pro
pter eā que ex principio a conditore iposita ē naturalem
familiaritatē. HIE. Domin' ergo noster vt veritatē assū
pti probaret hominis: vere quidē contrist' ē: sed ne pas
sio in aio illi' dominaretur: per passionē cepit contristari
aliud est enīz contristari: ⁊ aliud incipere contristari. RE
MI. Destruūtur aūt in hoc loco manichei qui dixerunt
illū phantasticū corpus assūpsisse: nihilomin' ⁊ illi qui di
xerunt eū verā aiaz nō habuisse: sed loco aie diuinitatez.
AVG. in lib. lxxxiij. q̃nū: Habem' enīz euangelistaruz
narrationes: per quas christū ⁊ natum de beata virgine
maria cognouim': ⁊ cōprehensū a iudeis: ⁊ flagellatuz ⁊
crucifixū atq; interfectū ⁊ sepultū in monumēto: que oia
intelligere sine corpore nemo potest facta eē: nec figurate
accipienda quisq̃ vel dementissimus dixerit: cum dicta
sint ab eis qui res gestas vt meminerant narrauerūt. Sic
ergo isti corpus eum habuisse testantur: sicut ⁊ eum ha
buisse indicant animā affectiones ille que non possunt es
se nisi in anima: quas nihilominus ei dē euangelistē nar
rantib' legim': Et miratus ē iesus: ⁊ irat': ⁊ contristatus
AMB. super lucā: Cum ergo in euangelio ista referunt
non falso vtiq; referuntur. verū ille hos motus certissi
me dispensationis gratia ita cū voluit suscepit animo hu
mano: vt cū voluit factus est homo: Habemus quidem
⁊ nos huiusmodi affect' ex humane conditionis infirmita
te: nō autem ita dñs iesus: cui' infirmitas fuit ex potesta
te. DAMA. in. iij. lib. Quapropter naturales nostre
passiones ꝓz naturā ⁊ supra naturā fuerunt in christo. ꝓz
naturā enim: q; permittebat carni pati que propria. super
naturam autē: quia non precedebant in eo voluntatē na
turalia. nihil enim coactum in christo cōsideratur: ſz oia
voluntaria. volens enim esuriuit: volens timuit ⁊ contri
status est. Et ideo de manifestatiōe tristitie subditur. Tūc
ait illis: tristis ē anima mea vsq; ad mortē. AMBRO.
sup lucā. Tristis autē ē: non ip se sed aia. Non enim tristis
sapientia: non diuina substātia: sed aia. suscepit enīz ani
mā meaz: suscepit corpus meū. HIE. Nō autē propter
mortē: sed vsq; ad mortē dicitur contristat': donec apo
stolos sua liberet passione. Dicant qui irrationabilē iesū
sumpsisse aiaz suspicant: quō contristē ⁊ nouerit tempus
tristicie: q̃uis enīz ⁊ bruta mereant animalia: tñ nō noue
runt nec causas neq; tempus vsq; ad quod debeant con
tristari. ORI. Vel aliter: Tristis ē aia mea vsq; ad mor
tē. q. d. Tristis cepta ē in me: nō semp: sed vsq; ad tempus
mortis: vt cū mortuus fuero peccato: moriar ⁊ vniuerse
tristicie: cui' principiū tñ fuit in me. Sequit: Sustinete
hic ⁊ vigilate mecū. ac si dicat: Ceteros quidē iussi sedere
ibi quasi infirmiores ab agone isto seruans eos securos
vos autem quasi firmiores adduxi: vt collaboretis me
cum in vigilijs ⁊ orationibus: tamē ⁊ vos manete hic vt
vnusquisq; in gradu sue vocationis consistat: quoniam
omnis gratia quāuis fuerit magna habet suprioriē. HIE.
Vel nō a somno prohibet cui' tēpus nō erat iminente oīl
crimine: sed a somno infidelitatis ⁊ corporeae mentis.

¶ Et progressus pusillus: procidit in faciē suam
orans ⁊ dicēs: Pater mi: si possibile ē transeat a
me calix iste. Verūtamen nō sicut ego volo sed si
cut tu. Et venit ad discipulos suos ⁊ inuenit eos
dormientes: ⁊ dicit petro: Sic non potuisti vna
hora vigilare mecū? Vigilate ⁊ orate vt nō intretis
in tentationē. Spiritus quidē prōptus ē: caro aūt
infirma. Iterū secō abijt ⁊ orauit dicens. Pater
mi si nō pōt hic calix transire nisi bibā illū fiat vo
luntas tua. Et venit iterū ⁊ inuenit eos dormientes
Erant enim oculi eorū grauati: Et relictis illis ite
rum abijt ⁊ orauit tertio eundē sm̃onē dicēs.
ORI. Petrum magis de se confidentem ⁊ alios addu
xit: vt videant cadentem in faciem ⁊ orantē: ⁊ discant nō
magna sed humilia de se sapere: nec velocesē ad promis
tendum: sed solliciti ad orandū. ⁊ ideo dicitur: Et progres
sus pusillū. Nolebat enim longe fieri ab eis: sed iuxta eos
constitutus orare. ⁊ qui dixerat: Discite a me quia mitis
sum ⁊ humilis corde. laudabiliter se humilians cadit in
faciē. vnde sequitur: Procidit in fa. suam orans ⁊ dicens
Mi' pater si possibile est: transeat a me calix iste. Mani
festans autem in oratione sua deuotionem quasi dulcē
⁊ cōplacens dispositionibus patris addidit: Verūtamē
non sicut ego volo: sed sicut tu. Docens vt non oremus fie
ri nostrā voluntatē sed dei. sm̃ autem q̃ cepit pauere ⁊ tri
stari sm̃ hoc orat calicem passionis transire: ⁊ non sicut
ipse vult: sed sicut pater: hoc est nō sm̃ substantiā eius di
uinam ⁊ ipassibilē: sed sm̃ naturā humanā ⁊ infirmā. In
scipiēs enim naturā carnis humane oēs proprietates im
pleuit: vt nō in phantasia habuisse carnē estimaretur: sed
in veritate. Propriū ē autem hois fidelis: primū quidez
nolle pati aliquid doloris maxime quod ducit: vsq; ad
mortez: q; homo carnalis ē. si aūt sic voluerit de' acquie
scere: quia fidelis ē. nā sicut multū confidere nō debemus
ne nostram virtutem videamur profiteri: sic diffidere nō
debemus: ne dei adiutoris nostri ipotentiam videamur

pronunciare. Notandũ ē autē qm̃ marcus quidē ⁊ lucas hoc ipsũ scripserũt: Joannes aũt orãte iesũ: vt trãsiret ab eo calix nõ introducit: qm̃ hi magis fm humanã naturã eius exponũt de eo: q̃ scõm diuinã: Joannes aũt magis scõz diuinã. Aliter autem iesus videns qualia erant iudei passuri petẽtes eũ ad mortẽ dicebat. Pater si possibile ē: trãsiat a me calix iste. HIE. Unde signãter dicit. Calix iste. hoc ē populi iudeorũ: qui excusationem ignorãtie habere nõ pũt si me occiderit: habentes legẽ ⁊ prophetas q̃ vaticinant. ORI. Rursus videẽs quanta vtilitas totĩ mũdi eẽt futura: p passionē ipĩ dicebat: Sz nõ sicẽgo volo: sed sicut tu. i. si possibile ē: vt sine passione mea oia ista bona proueniãt: q̃ p passionē meã sunt prouẽtura: transeat passio hec a me: vt ⁊ mundus saluet: ⁊ iudei ĩ passione mea non pereãt. Si aũt sine perditione quorũdã multorũ salus nõ põt introduci: q̃tũ ad iustitiã tuã nõ transeat. Calicẽ aũt hũc q̃ bibit: passionis: in multis locis noũt scriptura. Bibit autẽ calicẽ totũ q̃ patit pro testimonio q̃cq̃d fuerit ei illatũ. Effundit aũt accipiẽs q̃ denegat ne aliquid patiat. AVG. de con. euã. Et ne quis eum putaret patris minuisse potestatẽ: nõ dixit: Si facere põt: sed Si fieri potest vel si possibile ē: ac si diceret: Si vis. fieri. n. põt q̃ ille voluerit. vñ ⁊ lucas hoc ipsum plani' intimauit. nõ enim ait: Si fieri põt: sed si vis. HILA. Uel aliter: nõ ait: Trãseat a me calix iste. hec enim eẽt pro se timẽtis oratio. q̃ ãt vt a se trãseat rogat: nõ vt ipse pretereat orat: sed vt in alterũ illud q̃ ad se transit accedat. Totus igit supra eos q̃ passuri erant metus ē: atq̃ ideo pro his orat qui passuri post se erãt dicẽs: Transeat calix a me. i. quo a me bibit: ita ab his bibat: sine spei diffidentia: sine sensu doloris: sine metu mortis. Jõ aũt ait: Si possibile ē: qr carni ⁊ sanguini horũ terror ē. ⁊ difficile est eorũ acerbitate corpora non vinci humana. Quod aũt ait: Non sicut ego volo: sz sicut tu. vellet q̃dẽ eos nõ pati: ne forte ĩ passiõe diffidant si coheredítatis sue gliam sine passionis sue difficultate mereant. Non ergo vt nõ patiãtur rogat dicens: Non vt ego volo: sed vt tu. ait eo q̃ pater vult vt bibẽdi calicis ĩ eos ex ipso transeat fortitudo: qr ex volũtate patris non tã per christũ vinci diabolũ q̃ ẽt per eĩ discipulos oportebat. AVG. in enchi. Sic igit christ' hominẽ gerẽs ostẽdit priuata quãdã hois volũtatẽ: in qua ⁊ suã ⁊ nr̃az figurauit: q̃ caput nr̃z ē: cũ dicit: Trãseat a me. Hec. n. erat humana volũtas. pprũ aliq̃d tanq̃ priuatũ volẽs: sed quia recũ vult eẽ hoiez ⁊ ad deũ dirigi subdit: Uerũtã ñ sicut ego volo: sed sicut tu. ac si diceret: videte: in me qr potes aliq̃d pprũ velle: ⁊ si de' aliud velit concedit hoc humane fragilitati. hec vox capitis: salus ē totĩ corpis. LEO. papa in ser. de pas. Hec vox oẽs fideles instruit: oẽs confessores accẽdit: oẽs martyres coronauit. Nã q̃s mundi odia: quis tentationũ turbines: quis posset persecutorũ supare terrores: nisi xp̃s in oib' ⁊ pro oib' patri diceret fiat voluntas tua. Discãt igit hãc vocem oẽs ecclesie filij: vt cũ aduersitas violẽter alicui' tẽtatiõis icũbit: sepato timore formidinis: accipiãt tollerãtiam passionis. ORI. Pusillũ aũt progrediente iesu ab eis: nec vna hora potuerunt vigilare eo absente: ppter q̃ orem' vt nec modicum aliq̃ñ iesus progrediat. Sequit: Et ve. ad discipulos suos ⁊ inuenit eos dormiẽtes. CHRY. in ho. Quia tẽpus in tẽpestate noctis erat: ⁊ oculi eorum a tristitia erãt grauati. HILA. Postq̃ ergo ad discipulos redit ⁊ dormientes deprehẽdit: Petrũ arguit. vñ sequtur: Et dicit petro: sic non potuisti vna hora vigilare mecum? Petrũ ideo pre oibus ex trib' arguit: qr pre ceteris nõ se scandalizãdum fuerat glorat'. CHRY. in ho. Sz qr ⁊ alij idẽ dixerũt: oium ẽt infirmitatẽ arguit q̃ enim mori simul cũ xp̃o elegerãt: ne q̃s simul cũ eo potuerũt vigilare. ORI. Inueniens autẽ eos dormiẽtes suscitat vbo ad audiẽdũ: ⁊ precipit vigilare dicẽs: Uigilate ⁊ orate ne intretis in tẽtationẽ. vt pmũ vigilem' ⁊ sic vigilãtes orem', Uigilat q̃ facit opa bona: ⁊ q̃ solicite agit ne in aliq̃ò teneb rosum dogma incurrat: sic. n. vigilãtis exaudit oratio. HIE. Impossibile est humanã aiam nõ tẽtari. Ergo nõ ait: Uigilate ⁊ ora. ne tẽte. sz ne intretis in tẽta. hoc ē ne vos tẽtatio supet. HILA. Cur aũt ne in tẽtationẽ venirẽt admonere eos voluisset orare oñdit dicẽs: Spũs q̃dẽ pmpt' ē: caro autez ifirma. Non enim de se hoc dicit: ad eos enim hic fmo cõuersus ē. HIE. Hoc aũt ē, aduersus temerarios: q̃ q̃ crediderit putat se posse cõsequi. Itaq̃ quãtũ de ardore mẽtis confidim': tantũ de fragilitate carnis timeam'. ORI. Hic considerandũ ē: vtrũ sicut oium caro infirma ē: sic oium spiritus pmpt' ē: an oium q̃dẽ caro ifirma ē: non aũt ⁊ oium hominũ spũs pmpt' ē: sz tm̃ scõrũ: infidelium aũt ⁊ spũs segnis ē ⁊ caro infirma. Est aũt ⁊ alio mõ caro ifirma eorum solũ quorũ spũs pmpt' ē q̃ cũ spũ pmpto opa carnis mortificat. Nos g̃ vult vigilare ⁊ orare: vt nõ intrẽt in tẽtationẽ: qm̃ q̃ spiritalior ē: solicitior debet eẽ: ne magnũ bonũ ipsi' grauẽ habeat lapsũ. REMI. Uel aliter his verbis oñdit se verã carnẽ ex virgine sũpsisse: ⁊ verã animã habuisse. vñ ⁊ nũc dicit spũs suũ promptũ eẽ ad patiẽdum: carnẽ vero infirmã timere dolorẽ passionis. Sequtur: Iterũ scõo abijt ⁊ orauit dicẽs: Pater mi si nõ põt calix iste trãsire nisi bibã illũ: fiat volũtas tua. ORI. Estimo q̃ calix ille passiõis oino a iesu fuerat trãsitus' sz cũ differentia: vt siquidẽ biberet eũ ⁊ ab ipso trãsiret: postmodũ ab vniuerso genere hoiuz. Si aũt nõ biberet eũ: ab ipso quidẽ forsitã trãsiret ab hoib' aũt, nõ trãsiret. Hunc ergo calicez passionis volebat q̃dẽ a se trãsire: sic vt oino neq̃ gustaret amaritudinẽ eĩ' si tm̃ possibile eẽt: q̃tũ ad iusticiam dei. Si aũt nõ poterat fieri magis volebat vt sumeret eũ ⁊ sic trãsiret ab eo ⁊ ab vniuerso hoiuz genere: q̃ vt ꝓtra volũtatẽ paternã bibitionẽ eĩ' effugeret. CHRY. in ho. Quod q̃dẽ secũdo vl tertio orat: ex affectu. s. humane infirmitatis quo mortẽ timebat: certificat q̃ vere fact' ē hõ Secũdo. n. vel tertio aliq̃d fieri vitatis ē maxie demonstratiuũ in scripturis. vñ ioseph dixit pharaoni: Qõ vidistis scõo ad eãdẽ rẽ pertinẽs: somnũ firmitatis iudiciuz est. HIE. Uel aliter: Secũdo orat vt si niniue. i. gẽtilitas aliter saluari nõ potest: nisi aruerit cucurbita. i. iudea: fiat volũtas patris: q̃ nõ ē contraria filij volũtati dicẽte ipso p ppheta: vt facerẽ volũtatẽ tuã de' me' volui HILA. Uel aliter: Passuris discipulis oẽz in se corporis nostri infirmitatez assũpsit: crucique secũ vniuersa quib' infirmamur affixit: ⁊ ideo trãsire ab eo calix non potest: nisi illuz bibat: quia pati nisi ex eius passione nõ possum'. HIE. Christus solus orat pro omnib': sicut ⁊ solus patit pro vniuersis. Sequt enim: Et ve. iterum ⁊ inuenit eos dormi. Erant enim oculi eorum grauati. Languescebant enim et oppꝛimebantur apostolorũ oculi negatiõe vicina. ORI. Puto enim q̃ non tãtũ corporũ oculi quantuz animarum grauati erãt. nõduz. n. erat eis spũs grauat'. vñ nõ eos reprehendit: sed vadens iterũ orauit docens vt non deficiamus: sed permaneam' in oratione: donec impetremus ea que postulare iaz cepim'. vñ sequtur: Et relictis illis iterũ abijt ⁊ orauit tertio: eundez sermonẽ dicens. HIE. Tertio autẽ orauit: vt in ore duorũ vel triũ testiũ staret oẽ verbuz. RA. Uel ideo tribus vicibus dñs orauit: vt nos a peccatis preteritis veniaz ⁊ presentibus malt tutelã: ⁊ futuris periculis cautelaz oremus: ⁊ vt omnez orationem ad patrez ⁊ ad filium ⁊ ad spiritũ sanctum dirigamus: ⁊ vt integer spũs noster ⁊ anima ⁊ corpus fuetur. AVG. de que. euan. Non absurde etiaz intelligit propter trinaz tentationẽ passionis ter dominũ orasse. Sicut enim tentatio cupiditatis trina est: ita tẽtatio timoris trina ē. Cupiditati que in curiositate ē opponitur timor mortis. sicut enim in illa cognoscendarũ rerũ ē auiditas: ita ⁊ in ista metus amittẽde talis noticie. Cupiditati vero honoris vel laudis opponitur timor ignominie ⁊ cõtumeliarũ. cupiditati ẽt voluptatis opponit timor doloris. REMI.

Uel ter orat pro apostolis: ⁊ maxime pro petro qui ter erat eum negaturus.

¶ Tũc venit ad discipulos suos: ⁊ dicit illis: Dormite iã ⁊ requescite. Ecce appropinquauit hora: et filius hois tradet̃ i man̄ peccatorũ. Surgite eam̄ Ecce appropinquauit qui me tradet.

HILA. Post orationẽ frequẽtẽ: post discursus recursus q̃ multiplices metũ demit: securitatẽ reddit: in requiem. adhortat. vñ dicit: Tunc venit ad dis. suos ⁊ ait illis: dormitaꝫ ⁊ requi. CHRY. in ho. Et q̃dẽ tũc vigilare oportebat: sꝫ hoc dixit: vt oñderet: qm̃ neq̃ visuꝫ possent ferre futuroꝝ maloꝝ: ⁊ qm̃ eoꝝ nõ indiget auxilio: ⁊ qm̃ oino tradi eũ oportebat. HILA. Uel hoc dicit: q̃ volũtatem patris de discipulis ita secur̄ expectabat: de qua dixerat Fiat volũtas tua: q̃. s. transiturũ in nos calicẽ bibẽs infirmitatẽ corporis nostri: ⁊ timoris solicitudinẽ: ⁊ ipsũ dolorẽ mortis absorbuit. ORI. Uel nõ ẽ ille ipse somnus: quẽ iubet nũc discipulos suos dormire: ⁊ ille q̃ eis superi̇ scribit contigisse. Illic enꝫ dormientes inuenit: nõ requiescẽtes sed grauatos oculos habentes: nũc aũt precepit eis nõ simpliciter dormire: sed cũ requie: vt ordo seruetur: vt primũ quidẽ vigilem̄ orãtes vt nõ intrem̄ in tẽtationẽ: vt postea dormiam̄ ⁊ requiescam̄: vt cũ aliq̃s inuenerit locũ dño: tabernaculũ deo iacob: ascendat supra lectũ strat̄ suĩ: ⁊ det sõnũ oculis suis. Fortitã autem ⁊ aia nõ potẽs semp sufferre laborẽs: quasi icarnata remissiões aliquas sine reprehẽsione consequet: q̃ moraliter dormitiones dicũt: vt vsq̃ aliquãtũ tẽporis habẽs remissionẽ renouata resuscitet. HILA. Quod autẽ ad eos reuertẽs dormientesq̃ reperies primuꝫ reuersus obiurgat: scõo silet: tertio q̃escere iubet: rõ ista ẽ: q̃ primũ post resurrectionẽ dispersos eos: ⁊ diffidentes ac trepidos reprehendit secũdo misso spũ paraclito: grauatis ad contuẽdã euãgelij libertatẽ oculis visitauit: naꝫ aliquãdiu legis amore detenti: quodã fidei sõno occupati sũt. tertio vero. i. claritatis sue reditu securitati eos q̃etiq̃ restituet. ORI. Postq̃ aũt resuscitauit eos a sõno: videns in spũ appropinquantẽ iudã traditorẽ: q̃ nõduꝫ videbat a discipulis ei̇ dicit: Ecce appropin. hora: ⁊ filius̄ homi. tradet̃ in man̄ peccatorũ. CHRY. in ho. Per hoc aũt q̃d dicit: Appropinq̃uit hora. oñdit qm̃ diuine dispositionis erat q̃d gerebatur. per hoc aũt q̃d dicit: In man̄ peccatorũ: demostrat qm̃ illorũ nequicie hoc opus erat: nõ q̃ ipse delicto eẽt obnoxius. ORI Sed ⁊ nũc in man̄ peccatorũ tradit̃ iesus: qm̃ hi q̃ vident iesuꝫ credere habẽt eũ in manib̄ suis: cuꝫ sint peccatores. Sꝫ ⁊ quotiẽcũq̃ iust̄ habens in se iesuꝫ in potestate fact̄ fuerit peccatoꝝ: Jesus ẽ tradit̄ in manus peccatoꝝ. HIE. Postq̃ ergo tertio orauerat: ⁊ apostolorũ timorẽ sequẽte pnia ipetrauerat corrigendum securus de passione sua pergit ad persecutores: ⁊ vltro se ad interficiẽdũ prebet. vñ sequit: Surgite eam̄. q. d. Nõ vos inueniãt q̃si timẽtes vltro pergam̄ ad mortem: vt cõfidẽtiã ⁊ gaudium passuri videant. Sequitur. n. Ecce appropinquauit q̃ me tradet. ORI. Non dicit appropinq̃uit mihi: nec. n. ipsi appropiquabat traditori ei̇ qui se elõgauerat peccatis suis ab eo. AVG. de concor. euã. Uidet autẽ hic fmo fm mattheũ sibiipsi eẽ contrari̇. Quõ enꝫ dixit: Dormite iã ⁊ requiescite: cũ cõnectat: Surgite eam̄. q̃ velut repugnãtia q̃dã cõmoti conãtur ita pnunciare q̃d dictũ ẽ: Dormite iã ⁊ requiescite tanq̃ ab exprobrante: nõ a permittente sit dictũ: q̃d recte fieret si eẽt necesse. Cũ vo marcus ita cõmemorauerit: vt cum dixisset: Dormite iã ⁊ requiescite. adiũgens: Sufficit: ⁊ deinde inferret: Uenit hora. Ecce tradet̃ filius̄ hois vtiq̃ intelligitur post illud q̃d eis dictũ ẽ: Dormite iã ⁊ requiescite: siluisse dñꝫ aliquãtũ: vt hoc fieret q̃d pmiserat: ⁊ nunc intulisse: Ecce appropinquauit hora. Propter q̃d fm marcũ positum ẽ. Sufficit. i. q̃ iã requescitis.

¶ Adhuc eo loquẽte: ecce iudas vn̄ de duodecim venit: ⁊ cum eo turba multa cũ gladijs ⁊ fustibus missi a principibus sacerdotũ ⁊ senioribus populi: Qui aũt tradidit eum: dedit illis signũ dicens: Quẽcũq̃ osculat̄ fuero ipse ẽ: tenete eum. Et confestiꝫ accedẽs ad iesum dixit: Aue rabbi. Et osculatus ẽ euꝫ. Dixitq̃ illi iesus: Amice ad quid venisti? Tũc accesserunt ⁊ manus iniecerunt in iesũ ⁊ tenuerũt eum.

GLO. Quia superi̇ dictũ ẽ q̃ dñs vltro se persecutoribus exhibebat: pñter euãgelista oñdit quõ fit a persecutorib̄ detent̄. vñ dicit: Adhuc eo loquẽte ecce iudas vnus de duodecim venit. REMI. Un̄ videlicet numero: non merito. Hoc autẽ dixit ad oñdẽdũ imane facin̄ illius qui de apostolica dignitate fact̄ fuerat pditor. Sequtur: Et cũ eo turba mlta cũ gladijs ⁊ fustib̄. Ut aũt oñderet euãgelista iuidẽtie cã illũ deprehẽsũ subiungit: Missi a principibus sacer. ⁊ senio. populi. ORI. Pot̃ dicere aliq̃s qm̃ pptermultitudinẽ eoꝝ qui iã credidẽrãt multi venerũt aduersus eũ timẽtes ne multitudo credẽtiũ de manib̄ eoꝝ tollerẽt eũ Ego autẽ estimo ẽt alterã cãꝫ: qm̃ q̃ putabant i beelzebub eycere solere demonia arbitrabãtur eũ ex q̃busdã maleficijs posse effugere de medio volẽtiũ eũ tenere. Multi ãt nũc spiritalib̄ gladijs militant contra iesũ: varijs. s. ⁊ diuersis de deo dogmatib̄: Sequtur: Qui aũt tradi. eũ dedit eis signũ dicẽs: Quẽcũq̃ osculat̄ fuero: ipse ẽ tenete eũ. Dignũ ẽ aũt q̃rere cũ fm faciẽ not̄ eẽt oib̄ habitantibus in iudea q̃re q̃si nõ cognoscẽtib̄ effigiẽ eius dedit eis signũ? Uenit aũt traditio talis de eo ad nos: qm̃ nõ solus due forme in eo fuerũt: vna fm quã eũ oẽs videbant: altera fm quã trãsfigurat̄ ẽ corã discipulis in mõte: sꝫ cuiꝫ vnicuiq̃ apparebat fm q̃ fuerat dignus. sicut ⁊ de maria scriptũ ẽ: q̃ habebat saporem ad oẽs vsuꝫ conuenientem: ⁊ verbũ dei non similiter cunctis apparet. Propter huiusmodi ergo transfigurationes ei̇ signo indigebant. CHRY. in ho. Uel ideo signũ eis dedit: q̃ multoties detentus ab ipsis ptransijt nescientib̄ eis: q̃d ⁊ nũc faciẽ eẽt: si ipse voluisset. Sequtur: Et confestiꝫ accedens ad iesum dixit. Aue rabbi. ⁊ osculatus ẽ eũ. RAB. Suscipit dñs osculũ traditoris: non q̃ simulare nos doceat: sꝫ ne proditionẽ fugere videatur. ORI. Si autẽ aliquis q̃rat Cur osculo iudas tradidit iesũ? Fꝫ quosdã quidẽ voluit reuerentiã ad magistrũ fuare: nõ audẽs manifeste i eũ irruere. fm alios aũt hoc fecit: tũnẽ ne si forte se manifestũ aduersariũ prebuisset: ipse ei fieret cã euasionis: cum posset fm opinionẽ eius effugere: ⁊ facere se imperuiũ. Ego aũt puto q̃ omnes proditores veritatis amare veritatem fingentes: osculi signo vtunt. Oẽs etiam hereticis ⁊ iudas iesu dicunt Rabbi: Jesus autem placabilia respondet. vnde sequitur: Dixitq̃ illis iesus: Amice ad quid venisti? Dicit autẽ amice imporperans simulationẽ: hoc. n. noie neminẽ bonorũ in scripturis cognoscimus appellatum. ad malũ. n. dicit: Amice quomodo huc irrasti? Amice non facio tibi iniuriã. AVG. in ser. de pas. Dicit autẽ Ad quid venisti? tanq̃ diceret: oscularis ⁊ insidiaris: non quare veneris amicum fingis: cũ proditor sis. REMI. Siue Amice ad quid venisti: hoc fac: subintelligitur. Sequitur: Tunc accesserunt ⁊ manus iniecerunt in iesum ⁊ tenuerunt eum. Tũc. s. quando ipse permisit. frequenter enim voluerunt: sed nõ potuerũt. RAB. Exulta christiane in cõmertio inimicorum tuorum vicisti: quod iudas vendidit: ⁊ quod iudeus emit tu acquisiuisti.

¶ Et ecce vn̄ ex his qui erant cũ iesu extẽdẽs manum exemit gladium suũ ⁊ percutiens seruũ principis sacerdotũ amputauit: auriculam eius: Tũc ait illi iesus: Conuerte gladium tuuꝫ in locũ suũ.

Omnes

Omnes enim qui acceperint gladium: gladio peribunt. An putas quia non possum rogare patrem meum: et exhibebit mihi modo plus q̃z duodecim legiones angelorum. Quomodo ergo implebuntur scripture? Quia sic oportet fieri.

CHRY. in ho. Sicut lucas refert: dñs in cena discipulis dixerat: Qui habet saculũ tollat similiter et peraz: et q̃ non habet vendat tunicã suã et emat gladiũ. et discipuli responderunt: Ecce gladij duo hic. Conueniens autem erat illic gladios esse propter agnũ. s. paschalẽ quẽ comederãt Audiẽtes quoq̃z qm̃ venirent persecutores ad christũ capiendũ: a cena exeuntes gladios sumpserũt in auxilium aduersus persecutores: quasi pro magistro preliaturi. vñ hic dicitur: Et ecce vnus ex his qui erant cũ iesu extẽdẽs manũ eximit gladiũ suum. HIE. In alio euangelio scriptum ẽ: q̃ petrus hoc fecerit eodem ardore quo et cetera fecit. vñ sequitur: Et percutiens ser. prin. sacer. ampu. auriculã eius. Seruus principis sacerdotũ malchus appellatur: auricula quoq̃z que amputatur dextera est. transitorie dicendũ ẽ q̃ malchus. i. rex quondã populi iudeorũ seruus factus est impietatis et deuorationis sacerdotum dextrãq̃z perdidit auriculam: vt littere veritatẽ audiat ĩ sinistram. ORI. Nam si videntur legẽ audire: modo cũ sinistro auditu audiunt umbram traditionis de lege non veritatem. Populus autem ex gentib̃ significatus p petruz: per hoc ipsuz quod crediderunt in christũ: facti sunt causa vt precideretur iudeorũ auditio dextera. RA. Vel petrus non tollit audientibus intelligendi sensum: sed diuino ablato iudicio negligentib̃ pandit: verũ eadẽ dextera auris in his qui ex eodem populo crediderunt diuina pietate p̃stino restituta ẽ officio. HILA. Uel aliter. Seruo principis sacerdotum auricula ab apostolo desecatur populo. s. sacerdotio seruienti. per christi discipulũ inobediens auditus exciditur: et ad capacitatẽ veritatis hoc quod erat non audiens amputat. LEO papa in ser. de pas. Dominus autẽ zelantis apostoli pium motũ progredi vltra nõ patitur. vñ sequitur: Tunc ait illi iesus. Conuerte gladiũ tuum in locũ suũ. Contra sacramẽtũ erat redemptionis nostre: vt qui mori pro omnibus venerat: capi nollet. Dat ergo in se furentibus licentiam seuiẽdi: ne ablato gloriose crucis triũpho: et domiatio diabolica fieret longior: et captiuitas hũana diuturnior. RA. Oportuit etiã vt actor gratie fideles patiẽtiã suo exẽplo doceret: et potius ad sustinendum fortiter aduersa instrueret: q̃ ad vindicandum prouocaret. CHRY. in ho. Ad hoc autem vt populo persuaderetur cõminationem addit dicens: Omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt. AVG. contra faustum: Idest omis qui vsus fuerit gladio. Ille aũt vtitur gladio qui nulla superioritate aut legitima potestate vel iubente vel cõcedente in sanguinẽ alicuius armatus. Nam vtiq̃z dominus iusserat vt ferrum discipuli ei̊ ferrent: sed nõ iusserat vt ferirent. Quid ergo indignũ si petrus post hoc peccatũ factus est pastor ecclesie: sicut moyses post percussum egyptum factus ẽ rector synagoge. Uterq̃z enim non detestabili imanitate: sed emẽdabili animositate regulã excessit: vterq̃z odio improbitatis aliene: sed ille fraterno: iste dñico. Iz adhuc carnali tamen amore peccauit. HILA. Sed non omib̃ gladio vtentib̃ mors solet eẽ per gladiu: nã plures aut febris aut ali̊ accidens casus absumit q̃ gladio aut iudicij officio aut resistendi latronib̃ necessitate sunt vsi. Et si fm sententiã eius omnis gladio vtẽs gladio perimeret: recte ad necem eorũ gladius eximebatur qui eodem vtebantur ad facinus. HIE. Quo ergo gladio peribit quicunq̃z gladium sumpserit? Illo nempe qui igneus vertitur ante paradisum: et gladio spiritus qui ĩ dei describitur armatura. HILA. Recondi ergo gladium precipit dominus: quia eos non humano: sed oris sui gladio esset perẽpturus. REMI. Uel aliter: Qui gladio vtitur ad occidendum hominem ipse sue prius malicie moritur gladio. CHRY. in ho. Non solum autem mitigauit discipulos per cominationem pene: sed etiam ostendendo q̃ voluntarie hoc sustinebat. vnde sequitur: An putas quia non possum rogare patrem meum: et exhibebit mihi modo plus q̃ duodecim legiones angelorum? Quia multa humane infirmitatis ostenderat: non videretur credibilia dicere: si dixisset q̃ eos perdere posset. Et ideo dicit: An putas quia non possum. HIERO. Quasi diceret: Non indigeo duodecim apostolorum auxilio: etiam si omnes me defenderent: q̃ possum habere. xij. legiones angelici exercitus. Una legio apud veteres sex milibus hominum complebatur. de. xij. ergo legiõib̃. lxxij. milia ãgelorũ fiunt ĩ quot gentes hominum lingua diuisa est. ORI. Ex hoc autem demonstratur: qm̃ fm similitudinem legionum militie mundialis sunt et angelorum legiones militie celestis militantium contra legiones demonum. militia enim hominis omnis propter aduersarios intelligit constituta. Non autem quasi indigens auxilio angelorum hoc dicebat: sed fm estimationem petri volentis ei auxilium ferre. Magis enim angeli opus habent auxilio vnigeniti filij dei q̃ ipe illorum. REMI. Possumus etiam intelligere per angelos romanorum exercitum: cum Tyto enim et Uespasiano omnes lingue aduersus iudeam surrexerunt: et impletum est: Quia pugnabat pro eo orbis terrarum contra insensatos. CHRY. in home. Non solum autem per hoc timorem discipulorum euacuat: sed etiã p hoc q̃ scripturas in medium itroducit dicens: Quomodo ergo implebuntur scripture: quia sic oportet fieri? HIE. Hec sententia, pmptum ad patiendum demonstrat animum: q̃ frustra prophete cecinerint: nisi dominus eos vera dixisse sua passione asseueret.

¶ In illa hora dixit iesus turbis: Tanq̃z ad latronem existis cum gladijs et fustibus cõprehẽdere me. Quotidie apud vos sedebam docens ĩ tẽplo: et nõ me tenuistis. Hoc autem totũ factum ẽ vt adimplerentur scripture prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. At illi tenentes iesum duxerunt ad caypham principem sacerdotum: vbi scribe et seniores conuenerant. Petr̃ autem sequebatur eum a longe: vsq̃z in atriũ principis sacerdotũ. Et ingressus intro: sedebat cum ministris vt videret finem.

¶ ORI. Postq̃ dixit petro: Reconde gladium tuum qõ est patientie: postq̃ etiam auriculam restituit amputatam sicut alter dicit euangelista: q̃ summe benignitatis initium fuerat et diuine virtutis: subdit: In illa hora dixit iesus turbis. vt si preterita beneficia non recordantur vel presentia recognoscãt: Tanq̃ ad latronem existis cum gladiis et fustibus cõprehendere me. REMI. Ac si diceret: Latronis officium est nocere et latitare. ego vero nemini nocui: sed plures sanaui: et in synagogis semp docui. Et hoc est quod subdit: Quotidie apud vos sedebam in templo docens et nõ me tenuistis. HIE. Quasi diceret: Stultum est eum cum gladijs et fustibus querere qui vltro se vestris tradet manibus: et in nocte quasi latitantem per proditorem inuestigare qui quotidie in templo doceat. CHRY. in home. Ideo autem cum in templo nõ tenuerunt: quia non ausi erant propter turbam: propterqõ et dominus foras exiuit: vt ex loco et tempore daret eis aptitudinẽ se capiendi. Ex hoc ergo docet quoniam nisi volũtarius permisisset: nequaq̃ eũ capere valuissent: Deinde euangelista questionem solvit: propter quid dominus capi voluit: cum subdit: Hoc autem totum factum ẽ vt adimplerentur scripture prophetarum. HIE. Foderũt

manus meas ⁊ pedes meos. Et alibi: Sicut ouis ad victimā ductus ē. Et in alio loco: Ab iniquitatibus populi mei ductus est ad mortem. REMI. Quia enim omnes prophete predixerunt christi passionē: ideo non posuit finem testimonium: sed generaliter dicit impleri vaticinia omniū prophetarū. CHRY. in home. Discipuli autem qui quando detentus est dominꝰ permāserunt: quādo locutus ē hec ad turbas: fugerūt. vnde sequitur: Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. sciebant enim quoniā iā non erat possibile effugere eo se voluntarie illis tradente REMI. In hoc tamen facto demōstratur fragilitas apostolorum. qui enim de ardore fidei promiserāt se mori cū eo nunc timore fugiunt immemores sue promissionis. quod etiā videmus impleri in his qui pro amore dei magna se promittunt facturos: ⁊ postmodū nō implent: non tamē desperare debent: sed cū apostolis resurgere: ⁊ per penitentiā resipiscere. RA. Mystice autē sicut petrus qui culpaz negationis penitentie lachrymis abluit: recuperationem eorū ostendit: qui a martyrio labuntur: ita ceteri discipuli fugiētes cautelam fugiendi docent eos qui se minus idoneos ad toleranda supplicia sentiunt. Sequitur. At illi tenentes iesum duxerunt ad caypham principem sacerdotū. AVG. de q̄. euā. Sed tamen primo ad annā ductꝰ est socerū cayphe sicut ioannes dicit: Ductus ē aūt ligatꝰ cū adessent in illa turba tribunus ⁊ cohors: vt ioannes cōmemorat. HIE Refert autē iosephus istum cayphaz vniustū anni pontificatum precio redemisse: cum tamē moyses eo iubente preceperit: vt pontifices patribus succederent: ⁊ generationis in sacerdotibus series texeretur. non ergo mirū est si iniquus pontifex iniqua iudicet. RA. Conuenit etiam actioni caypha. i. inuestigator vel sagax ad implendam suam nequitiaz vel vomēs ore: quia impudens fuit ad proferendū mendaciū: ⁊ ad perpetrandū homicidiū. Ideo autem illuc eum adduxerunt vt cū consilio omnia facerent. vnde sequitur: Ubi scribe ⁊ seniores conuenerant. ORI. Ubi cayphas est princeps sacerdotuz illic congregantur scribe. i. litterati: qui presūt littere occidenti: ⁊ seniores non in veritate: sed in vetustate littere. Sequitur: Petrus autem sequebatur eum a longe. Non enīz poterat de proximo cū sequi. sed de longinquo: nec tamē omno recedens ab eo. CHRY. in ho. Mōtus enīz erat feruor petri: qui cū alios fugientes vidisset: non fugit: sed stetit ⁊ intrauit. Si aūt ⁊ ioannes intrauit: tamē notꝰ erat principi sacerdotū. Longe aūt sequebat. qz erat dōm negaturus. REMI. Nec enim negare potuisset si domino proximus adhesisset. Per hoc etiam significatur q̄ petrus dominum ad passionē euntem erat secuturus. i. imitaturus. AVG. de concor. euan. Significatur etiam ecclesiā secutura quidē hoc est imitaturam passiones domini: sed lōge differenter. ecclesia enīz pro se patitur: at illi pro ecclesia. Sequitur: Et ingressus ītro sedebat cum ministris: vt videret finē. HIE. Uel amore discipuli: vel humana curiositate scire cupiebat quid iudicaret de domino pontifex: vtrum cum neci adiceret: an flagellis cesuz dimitteret.

¶ Principes autem sacerdotum: ⁊ omneꝰ consilium querebant falsum testimonium contra iesuz: vt eum morti traderent: ⁊ non inuenerūt: cuz multi falsi testes accessissent. Nouissime autē venerūt duo falsi testes ⁊ dixerunt: Hic dixit: Possum destruere templum dei: ⁊ post triduum reedificare illud. Et surgens princeps sacerdotum ait illi: Nihil rñdes ad ea q̄ isti aduersū te testificāt? Ihs aūt tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per deum viuuz: vt dicas nobis si tu es christus filius dei. Dicit illi iesus: Tu dixisti. Uerūtamen dico vobis: ammodo videbitis filiuz hominis sedentem a dextris virtutis dei: ⁊ venientem in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotū scidit vestimēta sua dicens: Blasphemauit. Quid adhuc egemus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam. Quid vobis videtur? At illi respondētes dixerūt: Reus ē mortis. Tunc expuerunt in faciem eius ⁊ colaphis eum cederunt. alij autem palmas in faciem eiꝰ dederunt dicentes: prophetiza nobis christe: quis est qui te percussit.

¶ CHRY. in home. Congregatis principibus sacerdotum: ⁊ tota pestilentie conuenticula: volebant suis insidijs iudicij formam imponere. vnde dicitur. Principes autem sacerdotum ⁊ omne consilium querebant falsuz testimonium contra iesum vt eum morti traderent. Sed q̄ficium erat iudicium: ⁊ omnia tumultus ⁊ turbationis plena: manifestatur per hoc quod subditur: Et non inuenerunt cum multi falsi testes accessissent. ORIGE. Falsa enim testimonia tunc locum habent: quando cum colore aliquo proferuntur. Sed nec color inueniebatur qui posset contra iesum adiuuare mēdacia: quāuis essent multi gratiam tribuere volentes principibus sacerdotuz: qō maximam laudem exhibet iesu: qui sic omnia irreprehensibiliter dixit ⁊ fecit: vt nullam verisimilitudinem inuenirent in eo reprehēsiōis ⁊ mali ⁊ multi astuti. Sequit: Nouissime autem venerunt duo falsi testes ⁊ dixerūt. hic dixit: possum destruere templum dei: ⁊ post triduum reedificare illud. HIERO. Quomodo autem falsi testes sūt si ea dicunt que dominum dixisse legimus? Sed falsus testis est qui non eodem sensu dicta intelligit: quo dicuntur dominus enīz dixerat de templo corporis sui: iz in ipsis verbis calumniantur: vt paucis additis vel mutatis quasi iustam calumniam faciant. Saluator dixerat: Soluite templum hoc. isti commutant ⁊ aiunt: Possum destruere templum dei. Uos inquit soluite: non ego: quia illicituz ē vt nobis ipsis inferamus manus. deinde illi vertunt: Et post triduuz reedificare illud vt proprie de templo iudaico dixisse videretur. dominus autem vt ostēderet animale inspirans templum dixerat: Et ego in triduo resuscitabo illud. aliud est edificare: aliud suscitare. CHRY. in home. Sed quare non attulerunt in mediuz accusationē de solutione sabbati. quia multotiens eos super hoc cōfutauerat. HIERO. Ira autem preceps ⁊ impatiēs nō inueniens calumnie locum: excutit de solio pontificem: vt vesaniam mentis motu corporis demonstraret. vnde sequitur: Et surgēs princeps sacerdotum ait illi: Nihil respondes ad ea que isti aduersuz te testificātur. CHRY. in home. Hoc autem dixit volens ab eo inexcusabilem responsionem elicere: vt ex ipsa eum caperet. Inutilis aūt erat excusationis responsio: nullo eam exaudiente. Et ideo sequitur: Iesus autez tacebat. Eteni soluz figura iudicij ibi erat in veritate autez latronū erat incursus sicut in spelunca: ⁊ ideo silet. ORIGE. Ex hoc autem loco discimus contēnere calumniantiuz ⁊ falsorum testiuz voces: vt nec responsione dignos eos habeamus qui non conuenientia dicunt aduersus nos: maxime vbi maius est: libere ⁊ fortiter silere: q̄ defendere sine vllo profectu. HIERONY. Sciebat enīz quasi deus q̄cquid diximus torquendum ad calumniaz. Quanto ergo iesus magis tacebat ad indignos responsione sua falsos testes ⁊ sacerdotes impios: tantomagis pontifex furore superatꝰ cū ad respondendum prouocat: vt ex qualibet occasione sermonis locuz inueniat accusandi. vnde sequitur: Et princeps sacerdotuz ait illi: Adiuro te per deuz viuuz vt dicas nobis si tu es christus filius dei. ORI. In lege quidez adiurandi vsuz aliquotiens inuenimus. estimo autē quoniam

non oportet vt vir qui vult fm euangeliū viuere adiuret alterum. Si enim iurare non licet nec adiurare: sed ⁊ q̃ respicit iesu3 imperantem demonibus ⁊ potestatem dantē discipulis super demonia: dicit q̃ fm potestatem datam a saluatore non est adiurare demonia. Princeps autē3 sacerdotu3 peccatum faciebat insidians iesu: ⁊ ideo imitabatur proprium patrem: qui bis dubie interrogauit saluatorem: Si tu es christus filius dei. vnde quis recte dicere potest quoniam dubitare de filio dei vtrum ipse sit christus: opus diaboli est. Non decebat autē dominum ad adiurationem principis respondere sacerdotu3 quasi vim passum: propter quod nec denegauit se filium dei esse: nec manifeste confessus est. vnde sequitur: Dicit illi iesus tu dixisti. Non enim erat dignus christi doctrina: ꝓpterea non eū docet: sed verbum oris eius accipiens: in redargutionem ipsius conuertit. Sequit: Uerūtamē dico vo. ammo. vide. filiū homi. seden. a dex. virtutis dei. Uidetur mihi quoniā firmitatem quandā regalem significat sessio filij hominis. iuxta virtutē ergo dei qui solus ē virtus fundat' est qui accepit omnē potestatem a patre sicut in celo ⁊ in terra. Erit autem quando hanc fundationem videbunt etiam aduersarij q̃ a tempore dispensatiōis incepit impleri. Uiderūt enim eius discipuli eū resurgentem a mortuis ⁊ per hoc viderunt eū fundatū ad dexterā virtutis. Uel qz fm longitudinē sempiternā que ē apud deu3 a constitutione mundi vsq̃ ad finē ē vnus dies. Nihil ergo mirū q̃ hic dicit saluator. Immodo spaciū est breuissimū vsq̃ ad finem ostendens: ⁊ non solū sedentem eum ad dextrā virtutis visuros ꝓphetabat: sed etiam venientem in nubib' celi. vnde sequit: Et veni. in nubib' celi. De nubes sunt prophete ⁊ apostoli christi: quib' mādat pluere cū oportet: ⁊ sunt nubes celi nō transeuntes: quasi potātes imaginē celestis: ⁊ digne sunt vt sint sedes dei quasi heredes dei ⁊ coheredes christi. HIE. Pontificem aūt de solio sacerdotali furor excusserat: eadē rabies ad scindendū vestes ꝓuocat. vnde sequit: Tunc princeps sacerdo. scidit vestimenta sua dicens: Blasphemauit. Consuetudinis enim iudaice est: q̃ cū aliquid blasphemū ⁊ quasi contra deū audierit: scindant vestimēta sua. CHRY. in ho. Hoc igit fecit vt accusationē redderet grauiorez: ⁊ q̃d verbis dicebat: factis extolleret. HIE. Per hoc aūt q̃ scidit vestimēta sua: ostendit iudeos sacerdotalē gloriā pdidisse: ⁊ vacuā sedē habere pontificis. Dū enim vestes sibi discidit: ipsū quo tegebat velamētum legis abrupit. CHRY. in ho. Cū ergo scidisset vestimēta sua: non fecit sentētiā a seipso sed ab alijs eā exquirit dicēs: Quid vobis videt: Sicut in confessis peccatis ⁊ blasphemia manifesta fieri solet: ⁊ quasi cogens ⁊ violētiā iferens ad sentētiam ꝓferendā preuenit auditorē dicens: Quid adhuc egem' testib': Ecce nūc audi. blasphemiā. Que aūt fuit illa blasphemia: Ecce enim ante eis congregatis dixerat: Dixit dōs dōo meo: sede a dextris meis: ⁊ interpretatus est eis ⁊ siluerunt: nec de cetero contradixerunt: qualiter ergo nūc quod dictū ē blasphemiā vocant. Sequitur: At illi respōdētes dixerūt: Reus est mortis. Ipsi accusantes: ipsi discutientes: ipsi sententiā proferentes. ORI. Quā tū putas fuit erroris: ipsam principalē diuī vitā reā mortis pnūciare. ⁊ per tantorū resurgentiū testimonia: nō respicere fontē vite de quo in oēs resurgentes vita fluebat. CHRY. in ho. Ut aūt venationē inuenientes ita suam demōstrabāt ebrietatē: ⁊ insania ferebantur. Sequitur: Tunc expue. in fa. eius: ⁊ cola. eum ceciderūt. HIE. Ut cōpleret quod dictum ē: Dedi maxillā meā alapis: ⁊ faciem meā nō auerti a cōfusione sputorū. Sequtur: Alij autē pal. in faci. ei' dede. dicen. Prophetiza no. christe: q̃s est qui te percussit. GLO. In contumeliā ei hoc dicit: qui se prophetā haberi voluit a populis. HIE. Stultum autem erat verberantibus respondere ⁊ prophetare cedentē: cū palā percutientis insania videretur. CHRY. in ho. Attende autē q̃ euangelista cum sūma diligentia q̃ videntur esse exprobratissima exponit: nihil occultās aut verecundans: sed gloriam existimans maximam: dominatorem orbis terrarum pro nobis talia sustinere. Hoc autem legam' continue: hoc nostre menti inscribamus ⁊ in his gloriemur. AVG. de q̃. euā. Quod autē dictum est: Expuerunt in faciem eius significauit eos qui presentiam gratie eius respuunt. Item tanq̃ colaphis cum cedunt: qui ei honores suos preferunt. Palmas in faciem eius dant: q̃ perfidia cecati: eum nō venisse affirmant: tā q̃ presentiam eius exterminātes ⁊ repellentes.

¶ Petrus vero sedebat foris ī atrio: ⁊ accessit ad eum vna ancilla dicens: Et tu cū iesu galileo eras. At ille negauit coram omnibus dicens: Nescio qd dicis. Exeunte autem illo ianuā: vidit eu3 alia ancilla: ⁊ ait his qui ei ērāt ibi: Et hic erat cum iesu nazareno. Et iterum negauit cum iuramēto: quia nō noui hominem. Et post pusillū accesserunt q̃ stabant ⁊ dixerunt petro: Uere tu ex illis es. Nam ⁊ loquela tua manifestum te facit. Tunc cepit detestari ⁊ iurare: quia non nouisset hominem. Et cōtinuo gallus cantauit. Et recordat' est petrus verbi iesu quod dixerat: priusq̃z gallus cantet: ter me negabis. Et egressus foras fleuit amare.

¶ AVG. de con. euā. Inter predictas dñi cōtumelias tria negatio petri facta ē: quam non oēs euangeliste eodez ordine narrant. Lucas enim explicat prius tentationē petri: tunc demū contumelias dñi. Sed matheus ⁊ marc' eas p̄mo ꝓmemorāt: ⁊ deide petri tētationē. Sic enī hic sequit. Petrus vero sedebat foris in atrio. HIE. Foris sedebat vt videret exitū rei: ⁊ non appropinquabat iesu: ne ministris aliqua suspitio nasceretur. CHRY. in ho. Et qui quando detentū magistrū vidit solū: ita efferbuit vt gladiū euaginauerit: ⁊ auriculā abscideritt: quando cōtumelias christi audiuit negator efficit: ⁊ vilis puelle minas non sustinet. Sequtur enim: Et accessit ad eū vna ancilla dicens: Et tu cum iesu gali. eras. RA. Quid sibi vult quia prima eū prodit ancilla cū viri magis eū potuerint recognoscere: nisi q̃ iste sexus peccare in nece domini videretur: vt eius passione redimeret. Sequtur: At ille negauit coram oib' dicens: Nescio qd dicis. Palā coram omnibus negauit: qa se manifestare expauit quod diceb'atur se nescire: respondit: qz pro saluatore adhuc mori noluit. LEO papa in ser. de pas. Ob hoc autem sicut apparet hesitare permissus ē: vt in ecclesie principe remediū penitentie conderet: ⁊ nemo auderet de sua virtute confidere: quādo mutabilitatis periculū: nec beatus petr' potuisset euadere. CHRY. in ho. Non solū autē semel sz ⁊ secundo ⁊ tertio negat: in breui tempore. vñ sequtur. Exeunte aūt eo ianuā: vidit eū alia ancilla ⁊ ait his q̃ erāt ibi Et hic erat cum iesu nazareno. AVG de con. euā. Intelligit aūt q̃ postq̃ exiit foras cū tam semel negasset: gallus cantauit primū quod marcus dicit. CHRY. in ho. Ut oñdat q̃ neq̃ vox galli eū a negatione detinuit. neq̃ in memoriā sue promissionis reduxit. AVG. de cōcor. euange. Non aūt foris ante ianuā iterū negauit: sed cū redisset ad focū neq̃ enim iā exierat ⁊ foris cum vidit altera ancilla: sed cū exiret eū vidit. i. cum surgeret ⁊ exiret animaduertit: ⁊ dixit his q̃ erant ibi. i. qui simul aderant ad ignē in atrio: Et hic erat cum iesu nazareno. Ille autem q̃ foras exierat: hoc audito regressus est: vt se quasi purgaret negādo. Uel quod est credibilius: non audiuit q̃d de eo dictum fuerat cuz foras exiret: ⁊ posteaq̃ redit quod dictum ē ei q̃ lucas cōmemorat: Sequtur: Et iterum negauit cum iuramento: qu a non noui hominē. HIE. Scio quosdā pio affectu erga apostolū petrū locuz hunc ita

interpretatos: vt dicerent petrū hominē negasse: non deuz: ⁊ esse sensum: Nescio hominē qa scio deū. Doc q̃ friuolum sit: prudens lector intelligit. si enim iste non negauit: ergo mentitus ē dominus qui dixerat: Ter me negabis. RAB. In hac autem negatione petri dicitur non solum abnegare christum: q̃ dicit eū non ēe christum: sz qui eū scit negat se ēe christianū. AVG. de con. euā. Nunc iam de tertia negatione inspiciam. Sequitur enī: Et post pusil. accesserunt qui sta. ⁊ dixerunt petro: Vere ⁊ tu ex illis es. Lucas autem dixit: Interuallo facto q̃si hore vnius ⁊ vt euz conuincant consequenter adiungūt: Nam ⁊ loquela tua manifestum te facit. HIE. Non quo alterius sermonis ēēt petrus aut gentis externe: omnes qppe hebrei erant ⁊ q̃ arguebant: ⁊ q̃ arguebatur: sed quo vnaquęq; prouincia habet, ppietates suas ⁊ vernaculū loquendi tonū vitare nō potest. REMI. Vide aūt q̃ sint noxia prauorū hominū colloqa: ipsa qppe coegerūt petrū negare dominum: quē prius confessus fuerat esse dei filiū. Sequitur enī Tunc cepit detestari ⁊ iurare: qa non nouisset hominem. RAB. Nota qa primum ait. Nescio qd dicis. secundo cū iuramento negat. tertio qa cepit detestari ⁊ iurare: qa nō nouit hominē. Perseuerare qppe in peccato dat incrementum scelerum: ⁊ q̃ minima spernit: cadit in maiora. REMI. Spiritaliter autē per hoc q̃ petr' ante primuz galli cantum negauit: illi designantur qui ante christi resurrectionē nō credebāt eū ēe deū et' morte turbati. Per hoc autem q̃ post galli cantū negauit: illi designantur q̃ in vtrāq; domini naturā ⁊ fm deū ⁊ fm hominē errant. Per primā aūt ancillā designat cupiditas: per secūdam carnalis delectatio: per illos q̃ astabant: demones intelliguntur. his enīz trahuntur homines ad christi negationez. ORI. Vel per primā ancillā itelligitur synagoga iudeorum qui frequenter cōpulerunt denegare fideles: per secundā congregatio gētium: q̃ ēt persecuti sunt christianos per tertios stantes in atrio: ministri heresum diuersarum. AVG. de q̃. euā. Ter etiā petrus negauit: nā ⁊ error heresiozū de christo tribus generibus terminat. Aut enim ex diuinitate: aut hūanitate: aut de vtroq; falluntur. RA. Post tertiā autem negationem sequitur galli cātus: ⁊ hoc est quod subdit: Et cōtinuo gallus cantauit. Per quē doctor ecclesie intelligit qui sōnolentos increpans ait. Euigilate iusti: ⁊ nolite peccare. Solet autē sacra scriptura sepe meritū causarū per statum designare temporis. vnde petrus qui media nocte peccauit: ad galli cantū penituit vnde sequitur: Et recordatus est petrus verbi iesu quod dixerat Priusq̃ gallus cantet: ter me negabis. HIE. In alio euāgelio legim' q̃ post negationē petri ⁊ galli cantū respexit saluator petrū: ⁊ iuuiu suo cū ad amaras lachrymas, puocauit: non enīz fieri poterat vt in negationis tenebris p̄maneret: quē lux respexerat mundi. vnde ⁊ hic sequitur: Et egressus foras fleuit amare. In atrio enim cayphe sedens non poterat agere penitentiā. vnde foras egredit de ipiorū consilio vt paude negatiōis sordes amaris fletibus lauet. LEO papa: Felices o apostole sacte lachrime tue: que ad diluenda culpā negatiōis: virtutē sacri habuere baptismatis. Affuit enim dextra domini iesu christi: qui labētē te primusq̃ decipereris: ⁊ firmitatē standi in ipso cadendi periculo recepisti. cito itaq; ad soliditatem redit petra: tanq̃ recipiens fortitudinē vt qui tunc in christi expauerat passione: in suo post supplicio non timeret: sed constans permaneret.

CA. XXVII.

Mane aūt facto: cōsilium inierunt oēs principes sacerdotū ⁊ seniores populi aduersus iesum: vt euz morti traderent. Et vinctū adduxerūt eū: ⁊ tradiderūt pontio pilato presidi. Tunc videns iudas qui eū tradidit q̃ dāpnatus ēēt: penitētia ductus retulit triginta argenteos principibus sacerdotū ⁊ seniorib⁹ dicens: Peccaui: tradens sanguinē iustū. At illi dixerūt: Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis argēteis i tēplo recessit: ⁊ abiens laqueo se suspendit.

AVG. de con. euā. Contexuerat superius euangelista narrationē in his que cum domino acta sunt vsq; ad mane. Sed postea redit ad narrandā petri negationez qua terminata redit ad mane: vt inde cetera prexeret. Et hoc est quod dicit: Mane aūt facto consiliū inierunt oēs principes sacerdotū ⁊ seniores populi, aduersus iesum: vt eū morti traderēt. ORI. Putantes per mortē extinguere eius doctrinam ⁊ fidē apud eos qui crediderunt in eum quasi in filiū dei. Talia autem cōtra eū consiliantes: alligauerunt iesū soluentē a vinculis. vnde sequit: Et vinctuz adduxerunt eū: ⁊ tradiderūt pōtio pilato presidi. HIE. Vide solicitudinē sacerdotū i malū. tota nocte vigilarūt vt homicidiū facerent: ⁊ vinctū tradiderunt pilato. Habebant enīz hunc morē: vt quē adiudicassent morti: ligatum iudici traderent. RAB. Attamē notandū q̃ nō nic primū ligauerunt: sed mox coprehēsū in orto: vt ioannes declarat. CHRY. in ho. Ideo autē eum nō occulte interfecerunt: quia non habebāt eius gloriē detrahere. multi enim eū admirabant: ⁊ propter hoc studuerūt publice ⁊ corā hominib⁹ euz occidere: ⁊ ideo ad presidem eū duxerūt. HIE. Videns autē iudas dominuz adiudicasse morti: pretiū retulit sacerdotib⁹: quasi in potestate sua et sec persecutoꝝ imitare sententiam. vnde sequit: Tunc videns iudas qui tradidit euz q̃ damnatus esset: penitentia ductus: retulit triginta argenteos principibus sacerdotū ⁊ seniorib⁹ populi dicens: Peccaui: tradens sanguinē iustū. ORI. Respondeant mihi qui de naturis q̃sdā fabulas introducūt: vnde ē q̃ iudas cognoscens peccatū suū dixit: Peccaui: tradens sanguinē iustum: nisi ex bona plantatione mentis ⁊ seminatione virtutis que seminata ē in qualibet rationali anima: quā non coluit iudas ⁊ ideo cecidit in tale peccatū. Si autē nature perennis ē aliquis hominū: magis huius nature fuit iudas: Et siquidem post resurrectionē christ' hoc dixisset iudas: forsitan erat dicēdū qm̃ cōpulit eū penitere de peccato ipsa virtus resurrectionis. Nuc aūt videns eū traditū ēē pilato penituit: forsitan recordat' q̃ frequenter iesus dixerat de sua resurrectione futura. Forsitan ⁊ sathanas qui ingressus in eū fuerat: presto fuit ei donec iesus traderetur pilato. Postq̃ aūt fecit qd voluit recessit ab eo: quo recedēte penitētiā cape potuit. Sed quōmō vidit iudas qm̃ cōdēnatus ē: nōdum a pilato fuerat iterrogat': forsitan dicet aliquis qm̃ cōsideratione mētis sue vidit exitum rei ex eo qd traditu aspexit. Ali' aūt dicet: qm̃ qd scriptū ē. Videns iudas q: cōdēnat' ē. ad iudā refert: tunc enīz sensit malū suū ⁊ intellexit se cōdēnatum. LEO papa. Dicendo tamen Peccaui tradens sanguinez iustū. in impietatis sue perfidia perstitit: qui ieiuz nō dei filiū: sed nostre tantūmodo conditionis hominē: etiā inter extrema mortis sue pericula credidit: cuius fi exisset misericordiā si eius omnipotentiam non negasset. CHRY. i ho. Vide aūt qm̃ penitentiā agit qn̄ cōpletū ē ⁊ finē accepit peccatū. Non enim permittit diabolus eos qui nō vigilat videre malū anteqū perficiāt. Sequit: At illi dixerūt: Quid ad nos? tu videris. REMI. Ac si dicant: Quid ad nos pinet si iustus ē: tu videris. i. opus tuū quale sit manifestabit. Quidā aūt coniunctim voluerūt legere hec verba vt sit. sensus cui' estimationis deputaris apud nos q̃ eum quē tradidisti: iustū confiteris. ORI. Recedēte autē ab aliquo diabolo: obseruat tempus iterum: ⁊ postq̃ cognouerit ⁊ ad secūdū peccatū induxerit: obseruat etiaz tertie decepcionis locū. Sicut illi: qui primo vxorē pris habuit et hoc

malo postea penituit. Sed postea diabolus voluit hanc ipsā tristiciā exaggerare vt ipsa tristicia abundantior facta absorberet tristantem. Simile aliquid factū ē in iuda. postq̄ enim penituit nō seruauit cor suū: sed suscepit abū dantiorē tristiciā a diabolo sibi submissaz: qr voluit eum absorbere. vnde sequitur: Et abiens laqueo se suspendit. Si aūt locū pnie requisisset: ⁊ tēpus penitentie obseruasset: forsitan inuenisset eū qui dixit: Nolo mortē peccatoris Uel forte existimauit preuenire magistrū moriturū: ⁊ occurrente ei cū anima nuda vt cōfitens ⁊ deprecans miserico rdiā mereretur: nec vidit qr non conuenit seruuz dei seipsū expellere de hac vita sed expectare dei iudicium. RA. Suspendit aūt se laqueo: vt se ostenderet celo terreq̄ perosum. AVG. de quest. no. ⁊ ve. testa. Sed occupatis principibus sacerdotum ad necem domini a mane vsq̄ ad horaz nonā qūo iudas eis retulisse precium sanguinis quod acceperat ante crucē domini probatur ⁊ dixisse illis in tēplo: peccaui q̄ tradiderim sanguinē iustum cū cōstet oēs principes ⁊ seniores ante passionē domini non fuisse in tēplo. Quippe cū in cruce posito insultarent ei. Nec enim fide pōt probari: qr ante passionē dñi relatū est cum sint multa que ante facta probantur: ⁊ nouissima ordinantur. Sed ne forte post horā nonam factum sit: vt videns iudas occisum saluatorē: ⁊ ob hoc velū tēpli scissum: terrā tremuisse: saxa fissa: elemēta cōterrita ipso metu conceptus doluerit. Sed post horā nonā occupati erāt vt existimo seniores ⁊ principes sacerdotū ad celebrationem paschē. Sabbato aūt fm legē non licet nūmos portare: ac per hoc non ē probabile apud me quo die immo tēpore laqueo vitam finierit iudas.

Principes autē sacerdotū acceptis argenteis dixerunt: Non licet eos mittere in corbonā: quia precium sanguinis ē. Consilio aūt inito: emerunt ex illis agrum figuli in sepulturā peregrinorum: propter hoc vocat' ē ager ille acheldemach: hoc ē ager sanguinis: vsq̄ in hodiernum diem. Tunc ipletum est quod dictū est per hieremiam pphetam dicentē: Et acceperunt triginta argenteos precium appreciati quē appreciauerunt a filijs israel ⁊ dederūt eos i agr̄ figuli: sicut pstituit mihi dñs. CHRY. in ho. Quia principes sacerdotuz nouerant q̄ occisionem emerant a propria conscientia ꝓdēnati fuerunt: ⁊ ad hoc ostendendum subdit euāgelista. Pricipes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt. Non licet eos mittere in corbonā: quia preciū sāguinis ē. HIE. Uere culicem linquentes ⁊ camelum glutientes. Si enim iō non mittunt pecuniā in corbonam hoc ē in gazophylatiū ⁊ dona dei: quia precium sanguinis ē: cur ipse sanguis effundit. ORI. Uidebant autē quoniaz circa mortuos magis ea pecuniā conueniebat expendi que precium sanguinis erat. Sed quia ⁊ inter loca mortuorum sunt differentie: vsi sunt precio sanguinis iesu ad comparationem agri figuli alicuius: vt in eo peregrini sepeliant: non fz votū suū in monumentis paternis. vnde sequitur: Consilio aūt inito emerunt ex illis agrū figuli in sepulturaz peregrinorum. AVG. in ser. de ce. do. Prouidentia aūt dei factū puto vt precium saluatoris non peccatoribus sūptū prebeat: sed peregrinis requiē subministret: vt iaz exinde christus ⁊ viuos sanguinis sui passione redimat: ⁊ mortuos preciosa passione suscipiat. Precio ergo dominici sanguinis ager figuli cōparatur. Legimus in scripturis q̄ totius generis humani salus redēpta sit sanguine saluatoris. Ager ergo iste mundus hic totus ē. Figulus autē qui mundi possit habere dominatū: ipse ē qui vascula corporis nostri fecit de limo. Istius itaq̄ figuli ager christi sanguine emptus ē: peregrinis inquā qui sine domo patria ⁊ toto orbe exules iactabantur: requies christi sanguine prouidet. Istos aūt peregrinos eē dicimus deuotissimos christianos: q̄ renunciātes seculo: nihil possidentes i mūdo: in christi sanguine requiescunt. Sepultura enim christi nihil aliud ē q̄ requies christiani. Consepulti enim sumus: sicut ait apostolus cū illo per baptismū in morte. Nos ergo peregrini in hoc mūdo sum': ⁊ tanq̄ hospites in hac luce versamur. HIE. Qui etiaz peregrini eram' a lege ⁊ prophetis prauā iudeorum studia suscepimus in salutem. ORI. Uel peregrinos dicimus qui vsq̄ ad finem extranei sunt a deo: nā iusti consepulti sunt christo i monumento nouo quod excisum est in petra. Qui autez alieni sunt: a deo vsq̄ in finem sepulti sunt in agro figuli operantis lutum: qui precio sanguinis ē comparatus: et ager sanguinis nominatur. vnde sequitur. Propter hoc vocatus est ager ille acheldemach: hoc est ager sanguinis vsq̄ in hodiernam diez. GLO. Quod referendū ē ad tēpus quo euangelista hoc scripsit. deinde confirmat idē pphetico testimonio dicens. Tunc impletū ē quod dictū ē p hieremiā prophetā dicentē: Et acceperunt triginta argenteos precium appreciati quem appreciauerunt a filiis israel: ⁊ dederunt eos in agrum figuli: sicut cōstituit mihi dominus. HIE. Hoc in hieremia penitus non inuenitur. sed in zacharia qui penultimus ē duodecim pphetarum quedam similitudo refert: ⁊ q̄q̄ sensus non multū discrepet: tamē ordo ⁊ verba diuersa sunt. AVG. de cōcor. euā. Siquis ergo putat ideo fidei euangelistē aliquid derogandū: primo nouerit non oēs codices euangeliorum habere: quod per hieremiā dictū sit: sed tantūmodo per prophetam. Mihi autem hec non placet defensio: qr ⁊ plures codices habent hieremie nomen ⁊ antiquiores ⁊ nulli fuit causa cur adderet hoc nomē: ⁊ mendositas fieret. Cur aūt toleret fuit vtiq̄ causa vt hoc audax imperitia faceret: predicta questione turbata. Potuit aūt fieri vt animo matthei euangeliū scribentis: pro zacharia hieremias occurreret: vt fieri solet: quod tamē sine vlla dubitatione emēdaret saltē ab his admonitus: qui ipso adhuc in carne viuente hec legere potuerūt: nisi cogitaret recordationis sue que spiritusancto regebatur: non occurrisse aliud pro alio nomē prophete: nisi quia domin' hoc ita scribi constituit. Cur autē constituerit: prima causa est: qr sic insinuat ita omnes prophetas vno spiritu locutos: mirabili inter se consensione constare: vt hoc multo amplius sit: q̄ si omniū verba prophetarū vno vni' hominis ore demōstrētur. ⁊ ideo indubitanter accipi debent quecūq̄ per eos spiritussanctus dixit: ⁊ singula esse omniū: ⁊ oia singulorum. Si enim hodie quisq̄ volens alicui' verba iudicare: dicat nomē alteri' in quo dicta sunt: qui tamen sit amicissim' illius: cuius verba dicere voluit: ⁊ continuo recordat' aliū pro alio se dixisse ita se corrigat: vt tamē dicat: bene dixi: nihil aliud intuens nisi inter ambos eē cōcordiaz: quāto magis de prophetis sanctis hoc cōmēdādū fuit. Est ⁊ alia causa cur hoc nomē hieremie in testimonio zacharie sū manere permissuz: vel potius sancti spiritus auctoritate preceptū sit: Est apud hieremiam: q̄ emerit agrū a filio fratris sui: ⁊ dederit ei argentum: non quidem sub hoc nomine precij: quod positum ē apud zachariaz triginta argenteis. q̄ autē prophetiā de triginta argenteis ad hoc interpretatus sit euangelista: quod modo de domino completum est: manifestum est: sed ad hoc pertinere etiaz illud de agro empto quod hieremias dicit: hinc potest mystice significari: vt nō hic zacharie nomen poneret qui dixit: triginta argenteis: sed hieremie q̄ dixit de agro empto: vt lecto euangelio atq̄ inuento nomine hieremie: lecto autē hieremia: ⁊ non inuento testimonio de triginta argenteis: inuento tamen agro empto admoneatur lector vtrūq̄ conferre: ⁊ inde sensuz enucleare prophetie: quomodo pertineat ad hoc quod in domino completum est. Naz illud quod subiecit huic testimonio Matthaeus cum ait: Quē appreciauerūt a filijs israel

ꝛ pederunt eos in agrum figuli: sicut constituit mihi do/
minus: nec apud zachariā: nec apud hieremiā reperitur.
Unde magis ex persona euangeliste accipiendū ē: ꝛ my
stice insertū: quia hoc ex domini reuelatione cognouerit
ad hanc rem que de christi precio facta ē huiusmodi per/
tinere prophetiā. HIE. de optimo genere interpretan/
di: Absit ergo de pedissequo christi q̄ possit argui de fal
so: cui cura fuit non verba ꝛ syllabas aucupari: sed sentē
tias dogmatū ponere. CHRY. i ho. Legi nuper i quo
dā hebraico volumine: quod nazaree secte mihi hebre"
contulit hieremie apocryphū: in quo hoc ad verbum
scriptū reperi: sed tamen mihi videtur magis de zacha/
ria sumptum testimoniū euangelistarum: ꝛ apostolorum
more vulgato: q̄ verborum ordine pretermisso: sensus ta
men de veteri testamento proferunt exēplum.

¶ Jesus autē stetit ante presidē ꝛ iterrogauit eū
preses dicens: Tu es rex iudeorū? Dicit illi iesus
Tu dicis. Et cuꝫ accusaretur a principibus sacer
dotum ꝛ senioribus: nihil respondit. Tunc dicit
illi pilatus: Nō audis quanta aduersum te dicunt
testimonia? Et nō respondit ei ad vllum verbum:
ita vt miraretur preses vehementer.

¶ AVG. de con. euā. Finitis his que Matthe" de Juda
proditore interposuit ad ordinem narrationis reuertitur
dicens: Jesus autē stetit ante presidem. ORI. Judex to
tius creature constitutus a patre: vide quantum se humi
liauit: vt acquiesceret stare ante iudicē tunc terre iudec: ꝛ
interrogat" est interrogationeꝫ quā forsitan deridens aut
dubitans pilat" interrogat. vnde sequit: Et interrogauit
eum preses dicens. Tu es rex iudeorū? CHRY. i ho.
Jd pilatus interrogat quod aduersarij contra christū cō
tinue reuoluebāt. Quia enim sciebant pilatū nullā curam
facientē legaliū ad publicas accusationes rem ducunt.
ORI. Vel pronunciatiue hoc dixit pilat". vñ ꝛ alibi scri
psit in titulo: Rex iudeorū. Principi ergo sacerdotum re
spondens: Tu dixisti: oblique arguit eius dubitationem
Pilati vero sententiam confirmat pronunciātis. vnde se/
q̄ tur: Dicit ei iesus: Tu dicis. CHRY. in ho. Confes/
sus est se esse regem: sed celestem: vt in alio euangelio ma
nifestius legit. Regnū inquit meū non ē de hoc mundo:
vt neq̄ iudei neq̄ pilatus excusationē habeant: huic ac/
cusationi insistentes. HILA. Vel interroganti pontifi/
ci: an ipse eēt iesus christus dixerat: Tu dixisti: quia sem
per futurū christum ex lege ipse dixisset: huic vero legis
ignaro interroganti an ipse eēt rex iudeorū dicitur: Tu di
cis: quia per fidem presentis confessionis salus gentiuꝫ
est. HIE Attende autē q̄ pilato qui inuitus promebat
sententia aliqua ex parte respondit: sacerdotibus autem
ꝛ principibus sacerdotum respondere noluit idignos eos
suo sermone iudicans. vnde sequitur: Et cū accu. a prin.
sacer. ꝛ senio. nihil respondit. AVG. de con. euā. Lu/
cas autem ipsa crimina que accusantes obiecerunt ape/
ruit dicit enim: Ceperunt illum accusare dicentes: hunc
inuenimus subuertentē gentem nostrā ꝛ prohibentes tri/
buta dari cesari: ꝛ dicentē se christū regeꝫ eē. Nihil autē
interest ad veritatē quo ordine ista retulerint: sicut nihil i/
terest si alius aliquid tacet q̄ alius cōmemorat. ORI.
Accusatus autem iesus sicut tunc illis nihil respondit: sic
nec ꝛ modo. nō fit enim eis verbū dei: sicut aliquādo fue/
rat ad prophetas: sed neq̄ dignum erat vt pilato interro
ganti responderet: qui nō habebat permanēs ꝛ firmum
de christo iudiciū sed ad contraria trahebatur. vnde seq̄
tur: Tunc dicit ei pilatus: Non audis quanta aduer. te di
cunt testimonia? HIE. Gentilis quidē ē qui condēnat ie
sum: sed causam refert in populum iudeorum. CHRY.
in ho. Jdeo autem hoc dicebat: quia volebat eum libera
re: dū se excusando responderet. Sequitur: Et non rñ. ei.
ad vl. verbuꝫ: ita vt mira. preses vehementer. Quia enim
multas habentes demonstrationes ex ipsis rebus: virtu
tis ꝛ mansuetudinis eius ꝛ humilitatis tamē in ipsū indi
gnabantur: ꝛ peruerso iudicio agebantur contra ipsū pp
hoc nihil respondet. ꝛsi aliquando respondet: breuia qui
dem dicit: ne continua taciturnitate pertinacie opinio de
ipso accipiatur. HIE. Vel ideo iesus nihil respondere
voluit: ne crimen diluens dimitteretur a preside ꝛ cruci/
vtilitas differretur. ORI. Miratus est autē preses con
stantiā eius: forsitan sciens q̄ idoneus eēt pronūciare cri
men: ꝛ tamē videbat eū in tranquilla ꝛ quieta sapientia ꝛ
grauitate non turbabili stare: sed ꝛ vehementer miratur.
Dignū enim ei videbatur magno miraculo vt exhibitus
christus ad criminale iudiciuꝫ: imperturbabilis staret an
te mortem: que apud oēs homines terribilis estimatur.

¶ Per diem autem solēnem consueuerat preses
populo dimittere vnum vinctum quem voluisset
Habebat autem tunc vnum vinctum insignē qui
dicebatur barrabas. Congregatis ergo illis dixit
pilatus: Quē vultis dimittam vobis? barrabam
an iesum qui dicitur christus. Sciebat enim q̄ per
inuidiam tradidissent eum. Sedente autē illo pro
tribunali misit ad eum vxor eius dicens: Nihil ti
bi ꝛ iusto illi. Multa enim passa sum hodie per vi
sum propter eum. Principes autem sacerdotum
ꝛ seniores persuaserunt populis vt peterent bar
rabam: iesum vero perderēt. Respondens autem
preses ait illis: Quē vultis vobis de duobus di/
mitti? At illi dixerunt: Barrabam. Dicit illis pi/
latus: Quid igitur faciam de iesu qui dicitur chri
stus? Dicunt oēs. Crucifigat. Ait illis ps̄es: Quid
enim mali fecit? At illi magis clamabant dicentes
Crucifigatur. Videns autem pilatus quia nihil
proficeret sꝫ magis tumultus fieret: accepta aqua
lauit manus coram populo dicens: Innocēs ego
sum a sanguine iusti huius: vos videritis. Et respō
dens vniuersus populus dixit: Sanguis eius su
per nos: ꝛ super filios nostros. Tunc dimisit illis
barrabam: iesum autem flagellatuꝫ tradidit eis vt
crucifigeretur.

¶ CHRY. in ho. Quia christus ad accusationes iudeo
rū nihil responderat: per quod posset eū pilatus ab ac/
cusationibus iudeorum excusatū habere aliud machina
tur: per quod eū liberare possit. vnde dicitur. Per diem
autem solē. consue. pre. dimit. po. vinc. vnū quem voluis
set. ORI. Sic enim quasdā gratias prestant gentes eis
quos subijciūt sibi: donec confirmet super eos iugū ipso
ruꝫ: tamen consuetudo hec aliquando fuit apud iudeos
Saul enim nō interfecit ionathā: omni populo petente eū
ad vitaꝫ. CHRY. i ho. Per hanc autem consuetudinē
christū crucifixerent tentauit: vt ꝛ neq̄ vmbram excusationis
iudei sibi derelinquant: manifestus homicida in compa/
ratione christi adducitur: de quo sequitur: Habe. autē tūc
vnū vinctū insignē q̄ dice. barrabas. Non simpliciter di
cit latronē: sed insignem: hoc est in malicia diffamatum.
HIE. Iste barrabas in euangelio quod iscribit iuxta he
braeos: filius magistri eorū interpretat: qui propter seditionem ꝛ homicidiū fuerat condemnatus. Offert autem
optionem eis pilatus dimittendi quē vellent: latroneꝫ an
iesuꝫ: nō dubitans iesuꝫ potius eligendū. vnde sequitur:
Congre. aūt illis dixit pilat": Quē vultis dimittā vobis
barrabam

barrabam an iesuz qui dicitur christus? CHRY. i ho. .q.d. Si non vultis sicut inocētē dimittere: saltē cōdēnatū festiuitati dōnetis. Si enīz oportebat in peccatis manifestis existētē dimittere: multomagis in dubijs. Uide autez ordinē conuersuz: Petitio pro cōdēnatis solet cē plebis concessio aūt principis nūc aūt cōtrariū gestū ē. priceps enīz petit a plebe: ⁊ plebs ferocior reddit. GLO. Qua re aūt pilat' ad liberationez christi laborauit manifestat euangelista cū subdit: Sciebant enīz q̄ per inuidiā tradi dissent eū. REMI. Que aūt inuidia fuerit ioannes manifestat: qui narrat eos dixisse: Ecce mundus totus post eū vadit: ⁊ si dimittim' eū sic: oēs credent in eū: Notandū e iā q̄a loco ei' quod matthēus dicit: An iesū q̄ dicitur christ'. Marcus dicit: Uultis dimittā vobis regē iudeorū: soli nāq̄ reges iudeorū vngebant: ⁊ ab ipsa vnctione christi vocabant. CHRY. in ho. Deinde subdit aliud quod sufficiens erat oēs a passione reuocare. Sequtur enī Sedente aūt illo pro tribunali: misit ad eum vxor ei' di. Nihil ubi ⁊ iusto illi. Cū demōstratione enīz que erat a rebus ⁊ somnijs nō paruū quid erat. RAB. Notādū vō q̄a tribunal sedes ē iudicis: solū regū: cathēdre magistrorū. In visionibus aūt ⁊ somnijs gentilis viri vxor hoc intellexit: qō iudei vigilātes nec credere nec intelligere voluerūt. HIE. Nota ēt q̄ gētilibus sepe a deo somnia reuelantur: ⁊ q̄ in pilato ⁊ vxore eius iustū dominū cōfitentib' gentilis populi testimoniū sit. CHRY. in ho. Hz cui' gratia nō ipse pilatus somniū videbat: quia illa magis digna erat: vel quia si pilat' vidisset: nō. equaliter sibi creditū eēt: vel forte neq̄ dixisset: propter hoc dispensat a deo q̄ mulier vidit: vt manifestū oibus fieret. Et nō simpliciter vider: sed ⁊ patitur multa. Sequtur enim: Multa enim passa suz ho. per vi. propter eū. vt. s. a cōpassiōe que erat ad vxorē. desidior fieret vir circa occisionē: sed ⁊ tēpus nō paruz conferebat: etenim eadem nocte vidit. AVG. in ser. de pas. Sic ergo iudex terret in coniuge: et vt crimini iudeorū non prebeat in iudicio consensuz per tulit in vxoris afflictione iudiciū. iudicat ipse q̄ iudicat: ⁊ torquet antēq̄ torqueat. RAB. Uel aliter: Nunc demū diabolus intelligēs per christū se spolia sua amissuruz: sicut primū per mulierē mortē intulerat: ita per mulierem vult christū de manibus iudeorū liberare ne per ei' mortē mortis amittat iperiū. CHRY. in ho. Nihil autem premisso rū christi aduersarios mouit: quia eos omnino inuidia excecauerat: vnde ex propria malicia plebē corrūpūt. ⁊ hoc est quod sequitur: Principes aūt ⁊ seni. persuase. populo vt pete. barra. Je. vō perderent. ORI. Et ē videre nūc quō pplus iudeorū a senioribus suis: ⁊ iudaice culture doctoribus suadetur: ⁊ excitatur aduersus iesū vt perdant eū. Sequit. Respon. aūt prefes ait illis. Quez vul. vo. de duo. dimitti. GLO. Respondisse aūt dicitur pilat' hec dicens: siue ad ea que vxor nunciauerat: siue ad petitionē populi: q̄ iuxta consuetudinē aliquē in die festo sibi dimitti petebāt. ORI. Turbe aūt quasi fere que spaciosaz ābulāt viā: voluerūt sibi barrabā habere solutū. vñ subdit. At illi. dixe. Barrabā. Ideo gens illa hz seditiones ⁊ homicidia ⁊ latrocinia fm quosdā gentis sue in reb' que foris habent: fz aūt oēs intus in anima. Ubi enīz nō est iesus: illic lites et prelia sunt. vbi aūt ē: ibi sunt oia bona ⁊ pax. Oēs ēt qui iudeis sunt similes vel i dogmate vel in vita: barrabā sibi solui desiderant. Quicūq̄z enīz mala agit: solut' ē in corpore ei' barrabas: Christ' aūt vinct'. Qui aūt bona agit: christū habet solutū: barrabā vinctū. Voluit aūt pilat' pudorē tante iniquitati eis incutere. vnde sequitur: Dicit il. pila. Quid igit faci. de ie. q̄ dicit christ'. Nō solū aūt hoc: sed ⁊ mēsurā colligere volens ipietatis eorū. Illi aūt nec hoc erubescūt q̄ pilatus iesuz christū eē confitebatur: nec modū ipietatis seruant. vñ sequit: Dicūt oēs: Crucifigat. In quo multiplicauerunt impietatis sue mensurā: nō solū homicidā postulātes ad vitā: sed etiā iustū ad mortē: ⁊ ad mortē turpissimā crucis RA. Pendentes siquidē in ligno crucifixi: clauibus ad lignū pedib' manibusq̄z confixi: producta morte necabātur ⁊ diu viuebāt in cruce: nō quia longior vita eligebat: sed q̄z mors ipsa protendebat: ne dolor citius finiretur. verū iudei de morte pessima cogitabāt: sed a domino nō intelligentib' eis electa erat. ipsam enim crucez diabolo superato erat tanq̄ tropheū in frontibus fidelū posituruz. HIE. Cū aūt hoc responderent: non statiz acquieuit: sed iuxta suggestionē vxoris que mandauerat: Nihil ubi ⁊ iusto illi. Ipse quoq̄z respōdit. vñ sequitur: Ait illis prefes: Quid enim mali fecit? Hoc dicendo pilat' absoluit iesū. Sequtur: At illi magis clamabāt dicentes: Crucifigat. Ut ipleret quod in psalmo dicit: Circūdederūt me canes multi: congregatio malignātiū obsedit me. Et illud hieremie: Facta ē mihi hereditas mea: sicut leo in silua dederunt super me vocē suā. AVG. de cō. cuā. Sepius āt pilat' cū iudeis egit: volens vt dimitteretur iesus quod paucissimis verbis testat' matthēus cū subdit: Uidēs pila. q̄a nihil pfice. sed magis tumultus fieret. qō non diceret: nisi multū ille conat' fuisset: quāuis tacuerit quotiens hoc tētauit vt eueret iesuz furori eorū. Sequit: Accepta aqua lauit manus corā populo dicēs: Innocēs ego sum a san. iusti hui'. REMI. Mos enīz erat apud ātiquos vt cū vellet quis se ostendere ūmunē ab aliquo crimine: accepta aq̄ lauaret manus suas corā populo. HIE. Pilatus ergo accepit aquā iuxta illud propheticū: Lauabo inter innocētes manus meas: quodāmodo in hoc contestās ⁊ dicēs: Ego quidē innocētē volui liberare: sed quoniā seditio oritur: ⁊ rebellionis mihi contra cesarē crimen impingitur. innocens sum a sanguine iusti huius. Judex ergo q̄ cogit cōtra dominū ferre sententiā: nō damnat oblatū sed arguit offerentes: iustū eē pronūciās eū q̄ crucifigēdus ē. Sequit: Uos videritis. q. d. Ego minister legū suz vox vestra sanguinē fundit. Sequit. Et respon. vni. po. dixit. San. ei' super nos ⁊ su. fi. nostros. Perseuerat vsq̄z i pñtē diē hec iprecatio sup iudeos: ⁊ sanguis dñi nō auferitur ab eis. CHRY. in ho. Intuere aūt ⁊ h iudeorū mltā insaniā. eorū. n. ipetus ⁊ perniciosa concupiscentia non permittit eos que oportet inspicere ⁊ sibi maledicunt di. Sanguis eius super nos: qō ad filios maledictionem attrahūt di. Et sup filios nostros. sed tamē misericors de' eorū sententiā nō firmauit: sed ex eis ⁊ eorū filijs suscepit q̄ penitētiā egerūt. eteniz ⁊ paulus ex iplis fuit: ⁊ multa milia eorū q̄ in hierosolymis crediderunt. LEO papa. in ser. de pas. Excessit ergo pilati culpā facin' iudeorum: sed nec ipse euasit reatū q̄ reliquit. pp. ū iudiciū: ⁊ in crimen transiuit alienū. sequtur. n. Tunc dimi. il. bar. Jesum autez pilatū romanis legib' ministrasse quibus sancitum'ē: vt q̄ crucifigit prius flagellis verberet. Traditur igitur iesus militib' verberandus: ⁊ illud san ctissimū corpus pectus dei capax flagellis secuerūt. AVG. in ser. de pas. Ecce domin' aptat ad vbera: ecce iam cedit. rupit sanctā cutē violentia flagellorū repetitis ictib' crudelia verbera scapularū terga concindūt. Prohdolor iacet extensus ante dominē deus ⁊ suppliciū patitur rei: in quo nullum peccati vestigiū potuit inueniri. HIE. Hoc aūt factū est: vt q̄a scriptum erat: Multa flagella peccatorū. illo flagello nos a verberibus liberemur. In lauacro etiā manuū pilati: gentilium omnia opera purgantur: ⁊ ab impietate iudeorū nos alieni efficimur. HILA. Hortantibus autē sacerdotib' populus barrabā elegit: qui interpretatur patris filij: in quo archanū future infidelitatis ostenditur christo antichristū peccati filiū preferendo. RA. Barrabas etiam qui seditiones faciebat in turbis: dimissus est populo iudeorum. i. diabolus qui vsq̄z hodie regnat in eis: ⁊ iccirco pacem habere non possunt.

Tũc milites præsidis suscipiẽtes iesum in prætorio: congregauerũt ad eũ vniuersũ cohortem: ⁊ exuẽtes eũ: chlamydẽ coccineã circũdederũt ei. Et plectẽtes coronã de spinis posuerũt sup caput eius: ⁊ harundinẽ in dextra eius: ⁊ genu flexo ante eũ: illudebant ei dicentes: Aue rex iudeorum: ⁊ expuentes in eũ acceperunt harũdinẽ ⁊ percutiebant caput eius.

AVG. de concor. euã. Post accusationes christi: consequens ẽ vt ipsũ domini passionẽ videam⁹: quã matthe. sic incipit. Tunc milites præsidis suscipientes iesum i prætorio congregauerunt ad eũ vniuersũ cohortem. HIE. Quia enim rex iudeorũ fuerat appellat⁹ ⁊ hoc ei scribe. ⁊ sacerdotes crimẽ obiecerant: q̃ sibi in populo israel vlurparet imperiũ: illudentes hoc faciunt vt nudatũ purpuris vestibus induant chlamydẽ coccineã pro rufo libo quo reges veteres vtebantur: ⁊ pro diademate ponant ei coronã spineã: pro sceptro regali dent calamũ: ⁊ adorẽt q̃si regem. ⁊ hoc est quod subditur: Et exuẽ. eũ chlamy. cocci. circũ. ei: ⁊ plectẽ. coro. de spinis. AVG. de con. euan. Per hoc autẽ intelligit Marcũ dixisse indutũ purpura. Pro regia eni purpura chlamys illa coccinea ab illudẽtib⁹ adhibita erat: ⁊ ẽ rubra quedã purpura cocco simi/lima. Potest ẽt fieri: vt purpurã ẽt marcus cõmemorauerit quã chlamys hẽbat: q̃ uis eẽt coccinea. CHRY. in ho. Que igitur erit nobis cura de reliquo si contumelias ab aliquo patiamur: postq̃ christus hoc passus est? Eteniz quod fiebat in christũ vlterius terminus cõtumelie erat: nec vna particula tm̃ sed vniuersũ corpus patiebatur iniurias: caput per coronã ⁊ harũdinẽ ⁊ colaphos facies q̃ inspuebat: gene q̃ alapis cẽdebantur: corp⁹ totũ per flagella. Et q̃ denudatũ ẽ per circũdationes chlamydis ⁊ per fictã adorationẽ: man⁹ per harũdinẽ quam dederũt ei pro sceptro: ac si timerẽt ne aliquid prætermittent grauissime præsũptionis. AVG de con. euã. Apparet aũt matthẽ recapitulando ista commemorasse: nõ quo tũc factũ sit: cũ eum pilat⁹ crucifigendum tradidisset. Joãnes eniz antẽq̃ diceret: q̃ eũ pilatus crucifigendum tradiderit ista cõmemorauit. HIE Nos aũt ofa hec intelligam⁹ mystice. Qũo. n. caiphas dixit: Oportet vnũ hominẽ mori pro omnib⁹. nesciẽs quid diceret: sic ⁊ isti quodcũq̃ fecerũt licet alia mente fecerint: tamen nobis q̃ credim⁹ sacramẽta tribuebãt. In chlamyde coccinea: opera gentiũ cruẽta sustentat. In corona spinea maledictum soluit antiquũ. In calamo venenata occidit animalia: sive calamũ tenebat in manu: vt sacrilegiũ scriberet iudeorũ. HIE. Uel aliter: Susceptis omnib⁹ corporis nostri infirmitatib⁹ a dño: oẽ deinde nostrũ quib⁹ regnũ secum erat debitũ: sanguine cocci color pfunditur. Spinis quoq̃. i. cõpũgentiũ quondã peccatis gentiũ coronat: est eniz aculeus in spinis: ex quib⁹ christo victorie corona contexitur. In calamo vero earũdẽ gentiũ infirmitas atq̃ inanitas manu cõprehensa firmatur: quin etiã capiti ei⁹ illuditur: vt infirmitas gentiũ manu christi cõprehensa etiam in deũ patrem qui caput ei⁹ ẽ conquiescat. ORI Ulcalamus mysteriũ fuit qõ priusq̃ crederem⁹ confidebam⁹ ĩ virga harũdinea egypti: vel cuiuscũq̃ regni cõtrarũ dõquẽ accepit: vt triũphet eũ in ligno crucis. Percutiũt aũt eũ hoc calamo caput christi iesu: qm̃ semp regnum illud verberat deũ patrẽ caput saluatoris. REMI. Uel aliter Per chlamydẽ coccineã caro dñi designat quẽ rubra dicitur, ppter sanguinis effusionẽ: p spineã coronã susceptio peccatorũ nr̃orũ: qa in similitudinẽ carnis peccati apparuit. RA Calamo igit christi caput pcutiũt: q̃ diuinitati ei⁹ contradicẽtes: errorẽ suũ auctoritate sancte scripture que calamo scribit: cõfirmare conãtur. Spuũt in faciem eius q̃ pñtiã gre illi⁹ verbis execrandis respuũt: ⁊ iesus i carne venisse denegant. Falso aũt illũ adorant qui eũ credunt: sed peruersis actibus despiciunt. AVG. de con. euã. q̃ aũt dñs in passione exuerunt vestẽ propriã ⁊ induerunt fucatã: signati sunt heretici: q̃ eũ dicunt verũ corpus nõ habuisse sed fictum.

Et postq̃ illuserunt: exuerũt eũ chlamydẽ ⁊ induerunt eũ vestimẽtis eius: ⁊ duxerunt eũ vt crucifigerent. Exeuntes autem inuenerunt hominẽ cyreneũ nomine simonẽ: hunc angariauerunt vt tolleret crucẽ eius. Et venerunt in locum q̃ dicit golgatha: qõ ẽ caluarie locus. Et dederunt ei vinũ bibere cum felle mixtum: Et cum gustasset noluit bibere.

GLO. Postq̃ euangelista cõmemorauit ea q̃ ad illusionem christi pertinẽt: nũc narrare incipit, pcessũ crucifixionis ipsi⁹. vñ dr̃: Et postq̃ illu. ei exue. eũ chlamydẽ ⁊ induc. eũ vestimẽ. suis: ⁊ duxe eũ vt crucifigerẽt. AVG. de cõ. euã. Hoc aũt in fine factũ eẽ intelligit: cũ ia ducerẽt ad crucifigẽdũ. Postq̃. s. pilat⁹ tradidit eũ iudeis. HIE. Notãdũ aũt q̃ qñ flagellat iesus: ⁊ cõspuit nõ habet propria vestimẽta: sed ea q̃ ppter peccata nostra sũpserat: cũ aũt crucifigit ⁊ illusionis põpã pterierit: tũc pristinas vestes recipit ⁊ propriũ assumit ornatũ: statimq̃ elementa turbant: ⁊ creatori dat testimoniũ creatura. ORI. Erat chlamyde q̃dẽ scriptũ ẽ: qm̃ denuo expoliauerũt eũ. De corona aũt spinea nihil tale euãgeliste scripserũt: vt tã nõ sint spine nr̃e ãtiq̃: postq̃ semel eas a nob abstulit iesus sup venerabile caput suũ. CHRY. i ser. de pas. Nõ aũt voluit dñs pati sub tecto: nõ in tẽplo iudaico. ne putares p illa m̃ plebe oblatũ: ⁊ iõ foras ciuitatẽ: foras muros: vt ita sacrificiũ eẽ cõmune quod toti⁹ terre ẽ oblatio: quod cõmunis ẽ purificatio: ⁊ hoc signat cũ dicit: Exeuntes aũt inuenerũt hominẽ cyre. noie simonẽ hunc angari. vt tolle. crucẽ ei⁹. HIE. Ne q̃s aũt putet huic loco euãgeliste ioãnis historia eẽ cõtrariã. ille eniz dicit exeũtẽ dominũ de prozio portasse crucẽ suã: Matthẽus aũt refert q̃ inuenerũt hominẽ cyreneũ cui ipsi posuerũt crucẽ iesu. Ex hoc intelligẽdũ ẽ: q̃ egrediẽs de pretorio iesus ipse portauerit crucẽ suã: postea obuiã habuerũt simonẽ: cui portandã crucẽ ipsi posuerũt. ORI. Aut egressi q̃dẽ angariauerũt simonẽ. appropinquates aũt ad locũ in quo eũ fuerant suspenturi: ipsi posuerũ crucẽ ⁊ ipsi: vt ipse eã portaret. Non fortuito aũt angariat⁹ ẽ simõ: sz ex dispositione dei ductus ẽ ad hoc vt euãgelica scriptura dign⁹ inueniret: ⁊ minister crucis christi. Nõ solũ autẽ saluatorem conuenibat accipere crucẽ suã: sz ⁊ nos cõuenieb at eã portare: salutarẽ nobis angariã adiplentes. nec tm̃ sic profecisset nobis ex accipere: sicut eũ ipse accepit. HIE Mystice christũ insecpiunt nationes: ⁊ peregrinus obediens portat ignominiam saluatoris. HILA. Indignus eniz iudeus erat christi crucem ferre quia fidei gentium erat in reliquum ⁊ crucẽ accipere ⁊ cõpati. REMI. Iste eniz simon non erat hierosolymita: sz peregrin⁹ ⁊ aduena. s. cyrenens. cyrene eniz ciuitas ẽ libye. Interpretat aũt simõ obediens: cyrene⁹ heres: vñ pulchre per eũ designat populus gentiũ q̃ peregrin⁹ erat testamẽto dei: sed credẽdo fact⁹ est ciuis scorũ ⁊ domestic⁹ ⁊ heres dei. GRE. in ho. Uel aliter: p simonẽ q̃ crucẽ dominicã i angaria portat: designantur abstinẽtes ⁊ arrogãtes: q̃ p abstinẽtiã quidẽ carnẽ afficiũt: sz fructũ abstinẽtie interi⁹ nõ requirũt. vñ idem simõ crucẽ portat: sz nõ mortuus: q̃ abstinẽtes ⁊ arrogantes p abstinẽtiã quidẽ corpus afficiũt: sed per desideriũ q̃dẽ glorie mũdo viuũt. Sequitur: Et vene. i lo. q̃ dr̃ golgatha qõ ẽ caluarie loc⁹. RA. Golgatha eniz syrũ nomẽ ẽ: q̃ interpretat caluaria. HIE. Audiui quẽdã exposuisse caluarie locũ: in quo sepult⁹ ẽ adã: ⁊ ideo sic appellatũ: quia ibi antiqui hominis sit cõditũ caput. Fauorabilis interpretatio

tatio ⁊ mulcēs aurē populi: nec tamē vera. Extra vbem enim ⁊ foris portā loca sunt ī quib' trūcantur capita dāna torū: ⁊ caluarie. ī. decollatorū sūpsere nomē. Propēea aūt ibi crucifixus ē iesus: vt vbi prius erat area dānatorū: ibi erigerentur vexilla martyrij. Adā vero sepultus iuxta ebrō ⁊ arbee in iesu filij naue volumine legimus.

HILA. Locus aūt crucis talis ē vt posit' in medio terre ad capescendā dei cognitionē vniuersis gentibus esse ēqlis. Sequit: Et dede. ei bi. vinū cū fel. mixtū. AVG. de cō. euā. Hoc marc' ita narrat: Et dabant ei bibere mirrhatū vinū. Fel quiqpe pro amaritudine matthe' posuit: mirrathū enī vinū amarissimū ē quāq' fieri possit vt fel ⁊ mirtha vinū amarissimū redderent. HIE. Amara vitis amarū vinū facit: quo potant dominū iesus: vt impleat quod scriptū ē: Dederunt in cibū meū fel. Et deus loquit ad hierusalē: Ego te plantaui vineā verā: quō facta es in amaritudine vitis aliene. Et cū gustasset noluit bibere.

AVG. de con. euā. Quod aūt marcus ait: Et non accepit. intelligi nō accepit vt biberet: gustauit aūt sicut matheus testis ē. ⁊ qō idē matheus ait: Noluit bibere: hoc marcus dixit: Nō accepit. tacuit etiam q' gustauit: q' autē cum gustasset: noluit bibere. hoc indicat q' gustauerit quidem pro nobis mortis amaritudinē: sed tertia die resurrexit. HILA. Uel ideo. oblatum vinū felle admixtū bibere recusauit. non enim eterne glorie in corruptioni peccatorum amaritudo miscetur.

¶ Postq̄ aūt crucifixerūt eū diuiserūt vestimēta eius sortē mittētes: vt impleretur qō dictū ē p prophetā dicētē: Diuiserūt sibi vestimēta mea: ⁊ super vestē meā miserūt sortē. Et sedētes seruabāt eū. Et imposuerūt super caput eius cām ipsius scriptā: hic ē iesus rex iudeorū. Tūc crucifixi sunt cū eo duo latrones: vnus a dextris ⁊ vnus a sinistris.

GLO. Premisso qūo christus ad locū passionis ē ducius. hic euangelista ipsaz passionez prosequitur: genus mortis exponens cū dicit: Postq' aūt crucifixerunt eum.

AVG. in libro. lxxxiij. questionū. Sapientia quidē dei hominē ad exemplū quo recte viuerem' suscepit. pertinet āt ad vitam recta ea q̄ non sunt metuēda nō metuere. Sunt autē homines q̄ quauis mortē ipsā non timeant: genus tamen mortis horrescunt. vt ergo nullū mortis genus recte viuenti homini metuendū eēt: illius hois cruce ostendendum fuit. Nihil enim erat inter oia genera mortis: illo genere execrabilis' ⁊ formidabilius. AVG. in ser. de pas. Quantū aūt valeat virtus crucis: aduertat sanctitas vestra: Contēpsit adā preceptuz accipiens ex arboze pomū sed qequid adā pdidit: christus in cruce inuenit. de diluuio aquarū humanū gen' archa lignea liberauit. de egypto dei populo recedētē: moyses mare virga diuisit: pharaonē prostrauit: ⁊ populuz dei redemit. Idem moyses lignum in aquā mitit: ⁊ amaram aquā in dulcedinem cōmutauit. Ex lignea virga de spiritali petra salutaris vnda proferit: ⁊ vt amelech vincereur circa virgā: Moyses expansis manib' extēdit: ⁊ lex dei arche testamēti creditur lignee: vt his omnib' ad lignū crucis quasi p gradū' quosdā veniat. CHRY. in sermone de passione Ideo ⁊ in excelso ligno nō sub tecto passus ē: vt etiā ipsi' aeris natura mūdet. sed ⁊ terra simile beneficiū sentiebat decurrētis de latere sanguinis illatione mundata. GLO. Lignū et crucis significare videtur ecclesiā in quattuor mūdi partib' diffusā. RA. Uel fm mozalē sensū crux p suā latitudinē significat hylaritatē operantis: q̄z tristitia āgustias facit. latitudo enī crucis ē in trāsuerso ligno vbi figuntur manus. per manus aūt opera intelligim'. per altitudinē aūt cui caput adiungit: significatur expectatio retributionis de sublimi iusticia dei. longitudo autē q̄ totū corpus extendit: tolerantiā designat. vñ longanimes dicuntur q̄ tolerant. pfundū aūt quod terre infixū est: secretū sacramenti prefigurat. HILA. Sic ergo in ligno vite cunctorū salus ⁊ vita suspenditur. vñ dicitur: Postq' āt crucifi. eū diuise. vesti. eius: sortē mittentes. AVG. de cō. euā. Hoc breuiter a matheo dictū ē: Ioannes autē distinctius explicat quēadmodū gestū sit: Milites inquit cū crucifixissent eū: acceperūt vestimenta eius: ⁊ fecerūt ēqtuor partes: vnicuiq̄ militi partē ⁊ tunicā. Erat aūt tunica inconsutilis. CHRY. in ho. Notandū ergo q' non parua hec abiectio christi erat: quasi enim circa debonoratū ⁊ oiuz vilissimū in christo hoc agebant. in latronib' autem nihil tale operati sunt. Diuidere enim vestimenta ī condēnatis valde vilibus ⁊ obiectis fit: ⁊ nihil aliud habentibus. HIE. Hoc aūt quod circa christū gestū est: in psalmo fuerat ꝓphetatū. ⁊ iō sequit: Ut adimpleret quod dictū ē p prophetā dicentē: Diuiserunt sibi vestimēta mea ⁊ super vestē meā miserūt sortē. Sequit: Et sedentes seruabant eū. s. milites. Diligentia militū ⁊ sacerdotū nobis ꝓfuit: vt maior ⁊ apertior resurgentis virtus appareat. Sequit: Et imposuerūt super caput ei' cām ipsi' scriptā: hic ē iesus rex iudeorū. Nō possuz aūt digne admirari pro rei magnitudine q' emptis falsis testib' ⁊ ad seditionē clamorēq̄ infelici pplo concitato: nullā aliā inuenerūt cāz interfectionis ei' nisi q' rex iudeorū eēt. ⁊ illi forsitan illudētes ridentesq̄ hoc fecerunt. RA. Diuinitus autē procurātū fuit: vt talis titulus sup caput ei' poneretur: vt p hoc iudei agnoscerent. qm̄ nec ēt occidendo facere potuerūt vt eum regem non haberēt. per mortis eni patibulū nō amisit imperiū: sed potius coronorauit. ORI. Et princeps q̄dē sacerdotū fm litterā legis portabat in capite suo sanctificationē oīm scriptā. Uerus aūt princeps sacerdotum: ⁊ rex iesus in cruce q̄dē habet scriptū: Hic ē rex iudeorum Ascendēs aūt ad patrē pro litteris: ⁊ pro noie quo nominatur habet ipsuz patrē. RA. Quia. n. rex sim' ⁊ sacerdos ē: cū sue carnis hostiā in altari crucis offerret: regis quoq̄ dignitatē titulus pretendit qui nō infra: sed supra crucē ponit: q̄z licet in cruce ꝓ nobis hois infirmitate dolebat: super crucē tm̄ regis maiestas fulgebat: quā per crucem non perdidit: sed poti' cōfirmauit. Sequtur: Tūc crucifixi sunt cū eo duo latrones: vnus a dextris: ⁊ vnus a sinistris. HIE. Sicut enim pro nobis maledictū crucis factus est christ': sic pro omniū salute inter noxios quasi noxius crucifigit. LEO papa. in ser. de pas. do. Duo āt latrones vnus ad dexterā ⁊ vnus ad sinistrā crucifiguntur: vt in ipsa patibuli specie monstrarēt illa que ī iudicio ipsius oīuz hominū est facienda discretio. Passio igit̄ christi salutis nostre continet sacramentum: ⁊ de instrumento quod iniquitas iudeorū parauit ad penā: potentia redemptoris gradū fecit ad gloriā. HILA. Uel aliter: Duo latrones leue ac dextre affigūtur: oēm humani generis vniuersitatē vocari ad sacramentum passionis domini ostēdentes. sed quia per diuersitatē fidelium ac infidelium fit omnium fm dextram sinistramq̄ diuisio vnus ex duobus ad dexteram eius situs: fidei iustificatione saluatur

REMI. Uel per istos duos latrones designantur oēs q̄ artioris vite continentiā apprehendunt. quicūq̄ enim sola intensione placendi deo hoc faciunt designantur per illum qui a dextris dei crucifixus est qui vero pro appetitu humane laudis: vel aliqua minus digna intentione designantur per illum qui a sinistris crucifixus est.

¶ Pretereuntes aūt blasphemabāt eū: mouentes capita sua: ⁊ dicentes: Uah qui destruis tēplū dei: ⁊ in triduo illud reedificās: Saluā temetipsuz si filius dei es descende de cruce. Similiter ⁊ principes sacerdotū illudētes cū scribis ⁊ senioribus

dicebāt: Alios saluos fecit: seipsū nō pōt saluū facere. Si rex israel ē: descēdat nūc de cruce ⁊ credimus ei. Confidit in deo: liberet nūc eū si vult. Dixit.n.qz filius dei sū. Idipsuz aūt ⁊ latrones q crucifixi erant cū eo improperabant ei.

CHRY. in ho. Luz christum denudassent ⁊ crucifixissent: vltra procedunt: ⁊ in cruce videntes affixuz exprobrant ei. vnde dicitur: Pretereuntes autem blasphemabant eum mouentes capita sua. HIE. Blasphemabant quidem qz pretergrediebantur viaz: ⁊ in vero itinere scripturarū ambulare nolebant. Mouebant capita autē sua quia iaz ante mouerant pedes: ⁊ non stabāt supza petrā Idipsuz autem insultans dicit fatuus populus quod falsi testes cōfinxerāt. vnde sequitur: Et dicentes: Vach qui destruis tēpluz dei: ⁊ in triduo illud reedificas. REMI. Vach interiectio est insultantis siue irridentis. HILA. Quid ergo venie erit cum post triduū reedificatū tēpluz dei in corporis resurrectione cerneret. CHRY. in ho. Ut quasi prioribus signis incipientes detrahere subiungunt: Salua temetipsum. si filius dei es: descende de cruce. CHRY. in ser. de passione: Sed econtrario quia filius dei est: ideo non descendit de cruce: nam ideo venit: vt crucifigeretur pro nobis. Sequitur. Similiter ⁊ principes sacerdotum illudentes cum scribis ⁊ senioribus dicebāt Alios saluos fecit seipsum non potest saluum facere.

CHIE. Etiam nolentes scribe et pharisei confitentur q̄ alios saluos fecerit. Itaqz vestra vos condēnat sententia qui enim alios saluos fecit: vtiqz si vellet ⁊ seipsum saluare poterat. Sequtur. Si rex israel est descendat nūc de cruce ⁊ credimus ei. CHRY. in ser. de passione domini. Considera autem nunc vocem filiorum diaboli quomodo imitantur vocem paternaz. Diabolus enim dicebat: Mitte te deorsum si filius dei es: ⁊ iudei dicunt: Si filius dei es: descende de cruce. LEO papa: De quo erroris fonte iudei talium blasphemiarū venena potastis? Quis vobis magister tradidit? que doctrina persuasit q̄ illum regē israel: illuz dei filiuz credere deberetis qui se aut crucifigi non sineret: aut a confixione clauorum liberū corp̄ exceteret? Non hoc vobis legis mysteria: aut prophetarum ora cecinerunt. Sed illud vere legistis: Faciem meaz non auerti a confusione sputorum. Et iteruz: Foderunt manus meas ⁊ pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea. Nunquid legistis: Dominus descendit de cruce? sed legistis dominus regnauit a ligno. RA Si nūc tunc de cruce surgeret insultantibus cedēs: virtutez nobis patientie non demonstraret: sed expectauit paululuz: irrisionez sustinuit: qui de cruce surgere noluit. de sepulchro resurrexit. HIERO. Fraudulenta autez est promissio euz addunt: Et credimus ei. Quid eniz plus de cruce adhuc viuentez descendere: an de sepulchro mortuuz resurgere Resurrexit ⁊ non credidistis: ergo etiaz si de cruce descēderet non crederetis. Sed mihi videt hoc demones immittere. statiz eniz vt crucifixus est dominus: senserūt virtutez crucis: ⁊ intellexerunt fractas vires suas esse: ⁊ hoc agunt vt de cruce descendat Sed dominus sciens aduersariorum insidias permanet in patibulo: vt diabolum destruat. Sequtur: Cōfidit in deo: liberet eū si vult. CHRY. in ho. O inquinati valde: Nunquid prophete ⁊ iusti non erant quia eos non eripuit a periculis deus. Si autem illorum glorie non obfuit: q̄ eis pericula induristi: multo magis in isto non oportebat vos scandalizari per ea q̄ paritur: quia semper per ea que dixit: hāc vestram remouit suspitionez. sequitur: Dixit eniz: quia filius dei sum. Per quod ostendere volebant eum pati ob seductoris ⁊ erroneī causam: ⁊ sicut superbum ⁊ vane gloriantem in his que dicebat. Sic ergo non solum iudei ⁊ milites desubtus cum deridebant: sed ⁊ desuper latrones cum eo crucifixi. vnde sequitur: Idipsum autē ⁊ latrones qui crucifixi erant cū eo improperabant ei. AVG. de concor. euangelistarum. Potest autem putari lucas repugnare ei quod hic dicitur: qui dicirq̄ vnus de latronibus blasphemabat eum: quem alter increpabat: nisi intelligamus mattheum breuiter restringentem hunc locum pluralem numerum pro singulari posuisse: sicut in epistola ad hebreos legimus pluraliter dictum: clauserunt ora leonum cum solus daniel significari intelligatur. Quid autez vsitatius q̄ vt aliquis dicat: En rustici mihi insultant: etiam si vnus insultet. Esset autem contrarium si matheus dixisset ambos latrones conuiciatos domino. Cum vero dictum est latrones: nec additum est ambo: potuit vsitato locutionis modo per pluralem numerū significari. HIERO. Vel potest dici q̄ primum vterqz scilicet blasphemauerit: deinde sole fugiente: terra commota: saxisqz diruptis: ⁊ ingruentibus tenebris vnus crediderit in iesum ⁊ priorem negationem sequenti confessione emendauerit CHRY. in ho. Ut enim non existimes ex quadam cōuentia id gestuz fuisse negz latronem fuisse: qui latro videbatur a contumelia ostendit tibi quoniaz etiam in cruce positus latro erat ⁊ inimicus: ⁊ repente transmutatus est. HILA. Quod autez latrones ambo conditionem ei passionis exprobrant: vniuersis etiam fidelibus scandaluz crucis futuruz esse significat. HIE. Vel in duob̄ latronibus vterqz populus gentiliuz ⁊ iudeorum primo dominū blasphemauit: postea signorū multitudine alter exterrit̄ egit penitentiaz ⁊ vsqz hodie iudeos increpat blasphemantes. ORI. Sed ⁊ latro qui saluatus ē potest esse mysteriuz eorū: q̄ post multas iniquitates crediderunt in christum.

A sexta autem hora tenebre facte sunt sup vniuersam terram: vsqz ad horam nonaz. Et circa horā nonam clamauit iesus voce magna dicens: Heli heli: lamazabatbani. Hoc est Deus meus: deus meus: vt quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes: ⁊ audientes dicebant: Heliā vocat iste Et continuo currens vnus ex eis acceptā spongiam impleuit aceto: ⁊ imposuit harundini: ⁊ dabat ei bibere. Ceteri vero dicebant. Sine: videamus an veniat helias liberans eum. Iesus autem iterq̄ clamans voce magna emisit spiritum.

CHRYSOSTO. in ser. de passione. Non poterat ferre creatura iniuriam creatoris: vnde sol retraxit radios suos: ne videret impiorum facinora. Et ideo dicitur: A sexta autem hora tenebre facte sunt super vniuersam terram vsqz ad horam nonam. ORIGE. Ab hoc textu quidaz calumniātur euangelicaz veritatez. Defectio eniz solis a seculo semper fuit in suo tempore facta. Sed defectio solis que fm consuetudinez tēporuz ita currentium fieri solet: non in alio tēpore fit nisi in conuentu solis ⁊ lune: quando luna subtus currens: solis ipedit radios occurrentis ei. In tēpore autez quo passus est christus: manifestū est quoniaz conuentus non erat lune ad solez quoniaz tempus erat paschale quod consuetudinis est agere quando luna plena est. quidam autez creden iū volētes defensionez aliquaz inducere contra hoc dixerunt: quoniam illa defectio solis conuenienter fm cetera prodigia noua: contra consuetudinez facta est. DIONY. in epistola ad policarpū. Inopinabilit̄ n. soli luna iciēte videam̄: no eniz erat conuent̄ tēporis: ⁊ rursus ipsa a nona hora vsqz ad vesperā ad diametrū solis supnaturaliter restituta m. Eclypsiz etiaz ipsam ex oriente vidimus inchoatam: ⁊ vsqz ad solarem terminum venientē postea regredientem: ⁊ rursus non ex eodem ⁊ defectum ⁊ repugnationes

gnationem: sed econtrario fz dlametruz factam. CHR. in home. Tribus etiam horis tenebre permanserunt: cuz eclypsis in momento transeat: non enim habet morazz vt sciunt illi qui consideraverunt. ORIGE. Sed aduersus hoc fi ij huius seculi dicunt. Quomodo hoc factuz tam mirabile nemo grecorum: aut barbarorum scripsit eorum qui notauerunt: siquid tale nouum factum est aliquando. Et phlegon quidem in chronicis suis scripsit: in principatu tyberij cesaris factum: sed non signauit in luna plena: Arbitroz ergo sicut cetera signa que facta sunt in passione ipsius scilicet velum scissum: ⁊ terra tremuit: ⁊ cetera in hierusalem tantummodo facta sunt. Aut si latius voluerit quis extendere ad terram iudeam: sicut in tertio libro regum dixit abdias ad helyam: Viuit deus tuus: si est gens aut regnum: vbi non misit dominus me" querere te: ostendens quoniam satis euz in gentibus que erat circa iudeaz. Est autez consequens intelligere quasdaz tenebrosissimas nubes ⁊ multas ⁊ magnas concurrisse super hierusalem: ⁊ terraz iudee: ⁊ ideo facte sunt tenebre profunde a sexta hora vsqz ad nonam. Due enim creature in sexta die facte fuisse intelliguntur: ante sextaz quidez animalia: in sexta autem homo: ⁊ ideo conuenie bat pro salute hominis morientez in hora sexta suspendi ⁊ a sexta hora propter hoc tenebras fuisse factas super omnē terram vsqz ad nonam. Et sicut moyse manus extendente in celuz facte sunt tenebre sup egyptios: seruos dei tenentes in seruitute: similiter ⁊ christo in sexta hora manus extendente in cruce ad celum super populuz qui clamauerat. Crucifige euz: facte sunt tenebre: ⁊ ab omni lumine sunt priuati: in signum futuraruz tenebraruz: que cōprehensure erant gentez iudeaz. Item sub moyse facte sunt tenebre super omnem terram egypti tribus diebus: omnibus autē filijs israel erat lumen. Sub xpo aūt facte sunt tenebre super omnez iudeaz tribus horis: quoniaz propter peccata sua priuati sunt a lumine dei patris ⁊ a splendore christi. ⁊ ab illuminatione spiritussancti. Lumē autem fuit super omnez reliquam terraz: quod vbiqz illuminat omnez ecclesiaz dei in christo. Et si vsqz ad horam none tenebre facte fuerūt super iudeam: manifestum est quoniaz iteruz eis lumen refulsit: quia cuz plenitudo gentium intrauerit: tunc omnis israel saluus fiet. CHR. in home. Vel aliter. Hoc admirandum erat: q̄ in omnem terram tenebre sunt facte: quod nunquaz prius contigerat. In egypto enim soluz tenebre facte sunt: quando pascha perficiendum erat que enim tunc agebantur: horum typus erant. Et intuere q̄ fuerint tenebre i media die quādo vbiqz terrarū dies erat: vt omnes qui habitabant terram: hoc miraculum cognoscerent. Hoc autem ē signum quod petentibus promitteba dare dicens. Generatio prauа ⁊ adultera signum querit: ⁊ signum non dabitur eimisi signum ione prophete crucem signans ⁊ resurrectionem. Etenim multo mirabilius est in eo qui crucifixus erat hoc fieri: q̄ ambulante eo super terraz. Hoc autem sufficiens erat eos conuertere: non soluz magnitudine miraculi: sed quia hoc gestuz est postq̄ omnia locuti fuerant que voluerant. ⁊ sacietatez acceperant contumeliarum.

Qualiter autez non admirati sunt vniuersi neqz estimauerunt eum esse deū? quia scilicet hominuz genus tunc multa malicia ⁊ desidia detinebatur: ⁊ hoc miraculuz factuz con estiz transijt ⁊ non nouerant que esset causa eius qō gerebatur. Et propter hoc ipse postea loquitur vt ostendat se viuere: ⁊ q̄ ipse hoc miraculuz fecit. vnde sequitur Et circa horaz nonaz clamauit iesus voce magna dicens Heli heli lamazabatani: hoc est: Deus meus deus meus vt quid dereliquisti me? HIE. Principio vicesimi primi psalmi vsus est. Illud vero quod est in medio versiculi. Respice in me: superfluuz est. legitur enim in hebreo. Deus meus deus meus: quare me dereliquisti? Ergo impij sunt: qui psalmum ex persona dauid siue hester ⁊ mardochei dictum putant: cuz etiam euangeliste testimonio ex eo sumpta super saluatore intelligant: vt est illud: Diuserūt sibi vestimenta mea: ⁊ foderūt manus meas. CHR. in home. Ideo autez emisit prophetica vocem: vt vsqz ad vltimam horam testimonium perhibeat veritati testamento: ⁊ vt videant quoniam honorat patrē et non est deo contrarius: ⁊ ideo hebraicaz vocez emisit: vt eis fieret cognita ⁊ manifesta. ORIGE. Requirendum ē autem: quid est q̄ a deo derelictus cū christus? Et quidā quia non possunt exponere: derelinqui christum a deo: dicunt q̄ per humilitatem dictum est. Sed manifeste intelligere poteris quid sit quod dicit: faciens comparationez glorie illius quaz habuit apud patrem: ad confusionez quaz contemnens sustinuit crucez. HILA. Per hec autez verba ingenia cōtendunt heretica: q̄ aut defecisse omnino dei verbuz in animam corporis volūt: dū corp" officio anime viuificat: aut oio nec fuerit christus homo natus quia in eo dei verbū modo spiritus habitauerit p phetalis: quasi iesus christus anime soluz ⁊ corporis hō cōis. Hoc habet sui exordiū: quo esse cepit homo: q̄ nūc a dei verbo contracta rursum protectione desertus clamet: Deus meus: quare me dereliquisti? Vel certe in anima verbi natura mutata: paterno xpo in oibus vsus auxilio: nunc inops eius mortisqz pmissus solitudinē suam cōqueraf: relinquētemqz se arguat. Sed inter has ipias ē firmatasqz sni ecclesie: fides ibuta apostolicis doctrinis nō partū iesuz xpm ne filius dei: nō ⁊ filius hominis intelligatur: nam que ela derelicti mortētis infirmitas est. Promissio aūt paradisi viuentis dei regnum ē. Habes in cōquerente ad mortē relictū se esse: qz homo ē. Habes eū qui mori profitētem se in paradiso regnare: qz deus ē. Nō ergo mireris verbor humilitatē ⁊ querimonias derelicti cū formam serui sciens: scandalum crucis videas. GLO. Dicitur aūt deus eū deseruisse in morte: quia potestati persequētiū eum exposuit: subtraxit enim protectionē: sed non soluit vnionē. ORIGE. Postq̄ aūt vidit super omnē terram iudeaz tenebras: hoc dixit oōdere volēs: Dereliquisti me pater. i. talibus: exinanitū calamitatibus tradidisti: vt populus qui fuerat apud te honoratus recipiat que i me ausus ē: vt priuetur a lumine tue prospectionis: sed ⁊ pro salute gentium dereliqui ti me. Quid autem tam bonū fecerūt: qui ex gentibus crediderunt: vt precioso sanguine super terram effuso pro eis: emerem eos a maligno? Aut quid tale dignum facturi sunt homines: pro quibus patior ista? Forsitan autem ⁊ videns peccata hominum pro quibus patiebatur dixit: Quare me dereliquisti? vt fierē quasi qui colligit stipulaz i messe: ⁊ racemos in vindemia. Non autē estimes humano more saluatorez ista dixisse: propter calamitatē que cōprehēderat eum in cruce. Si enim ita acceperis: nō audies magnaz vocem eius que ostendit aliquid esse magnū abscōditu. RABA. Vel saluator hoc dixit: nostros circumsterens motus. qui in periculis positi a deo deseri nos putamus. Humana enim natura propter peccatum a deo fuerat derelicta: sed quia filius dei factus ē noster aduocatus: quorum suscepit culpam. deplorat miseriam in quo ostendit quantum flere debeant qui peccant: quando sic fleuit qui nunq̄ peccauit. Sequitur: Quidam autem illic stantes ⁊ audientes dicebant: Helyam vocat iste. HIE. Non oēs: sed quidam quos arbitror milites fuisse romanos: non intelligentes hebraici sermonis proprietatem: sed ex eo qō dixit: Dely hely: Putāt helyā ab eo inuocatum. Sinaūt iudeos qui hoc dixerint intelligere voluerimus: hoc more sibi solito fecisse. vt dominū imbecillitatis infamēt: q̄ helye auxiliū deprecet. Sequit: Et cōtinuo currens vnus ex eis: acceptam spongiaz implenit aceto ⁊ imposuit arundini: ⁊ dabat ei bibere. AVGV. in ser.

de passione: Sic ergo propinatur fontium potatur aceto
mellis datur cibatur felle: flagellatur remissio: condem-
natur venia: illuditur maiestas: ridetur virtus: perfundit
largitor ibi ui sputis. HILA. Est aut acetum vinū qd per
vitiū aut incurie aut vasis accepit: vinum aut est honor im
mortalitatis aut virtus. Cū igitur in adā coacuisset: ipse
accepit ⁊ potauit ex gentibus. In calamo enim ⁊ spongia
vt potaret offertur ex corporibus gentiū in se ad ꝓmuni-
onē immortalitatis ea que in nobis erāt vitiata transfudit.
CREMI. Uel aliter: iudei acetū erāt degenerātes a vi
no patriarchaꝝ ⁊ prophetaꝝ: habebāt fraudulenta cor-
da: quasi spongiā cauernosis atq; tortuosis latibulis per
arundinē designat sacra scriptura: que in hoc facto iple-
batur. sicut.n. lingua hebrea vel greca dicit loquela q̄ fit p
linguā: sic ⁊ arundo dici potest littera vel scriptura que i
hoc facto iplebatur: que fit per arundinē. ORI. Et forsi
tā q̄cunq; fm doctrinā ecclesiasticā sapiūt: viuūt autē ma
le: dant ei vinum bibere felle permixtū. Qui aut alienas a
veritate sententias applicāt christo: quasi eas dicenti: hi
spongiā implentes aceto iponūt calamo scripture: ⁊ offe-
runt ori eius. Sequit: Ceteri vero dicebant: Sine: videa
mus an veniat helyas liberans eum. RABA. Quia .n.
milites praue sonū vocis dominice intelligebāt: ideo ina
niter aduentū helye expectabāt. Deus ergo quē saluator
hebraico sermone inuocabat: inseparabiliter semp secū
habebat. AVG. in ser. de passione: Cū ergo nūl iam xpo
restaret ex penis: mors morat: quia suum esse ibi nil sentit
Suspecta ē vetustati nouitas. Dūc primū: hūc solū vidit
hominem peccati nescium: noxa liberum: iuris sui legibus
nil debentē: Accedit tamen cōfederata iudaico mors fu-
rori: ⁊ desperata vite inuadit auctorē. vnde sequit: Iesus
autem iterꝝ clamans voce magna emisit spiritum. Quare
aut displicet: si christus de sinu patris ad nostram seruī-
tutem venit: vt nos sue redderet libertati: nostrā mortē su
scepit: vt nos eius morte liberemur: quādo nos de pectu
mortis mortales iudeos retulit: terrenos celestibus esti-
mauit. Quantū.n. diuina virtus operꝝ contemplatione
lucebat: tantum pati pro subiectis ꝓ seruis mori insigne
est charitatis immense. Ergo hec prima cā ē dominice passi
onis: q: sciri voluit q̄tum amaret homines deus: q̄ plus
amari voluit q̄ timeri. Secunda causa ē vt sententiā mor
tis quā iuste declarat: iustius aboleret. Quia nāq; prim⁹
homo adiudicāte deo: de reatu incurreret morte: ⁊ eam
transmisit ad posteros. Uenit de celo secundus hō pecca
ti nescius vt mors damnaret: que rapere iussa: reos ino
centie ipsū inuadere presumpsit auctorē. Nec mirandum
est si pro nobis posuit quod suscepit a nobis. s. aiam qui
propter nos fecit tāta ⁊ talia largitus ē nobis. AVGV:
contra felicianum: Absit.n. a fidelibus ista suspicio: vt sic
christus senserit mortē nostrā: vt quātū in se est: vita pdat
vitā. Nā si hoc ita esset: quomodo illo triduo potuisse di
cimus aliquid viuere: si vite fons dicit aruisse? Desit igit
mortē deitas christi participatione humana: siue huma-
ni affectus: quē sponte susceperat: non nature sue potētiā
pdidit per quam cuncta viuificat. In morte.n. nostra sine
dubio destituū corpus vita aiam nostram non perimit.
dum discedens anima non vim suam perdit: sed quod vi
uificauerat hoc dimittit: ⁊ quantū in se est: alterius mor-
tem facit ipsa non recipit. De saluatoris nunc anima dice
mus: qui vt non dicam propter inhabitantem diuinitatem
⁊ propter iusticiam singularem: certe propter cōmunē mo
riendi sortem corpus illo triduo sic potuit deserere: vt ipa
non posset penitus interire. Credo enim dei filium mor-
tuum esse: non fm penam iniusticie quam ex toto non ha-
buit: sed fm legē nature: quam pro humani generis redē
ptione suscepit. DAMA. Etsi non mortuus est vt ho
mo: ⁊ sancta eius anima ab incontaminato diuisa est cor-
pore: sed tamen deitas inseparabilis ab vtriusq; perman-
sit: ab anima dico ⁊ corpore. Et neq; vna ita hypostasis
in duas diuisa est: corpus enim ⁊ anima sicut a principio
in verbi hypostasi habuerūt existentiam etiam in morte.
Neq; enim anima neq; corpus propriā habuerunt hypo
stasim pp hypostasim verbi. HIE. Diuine aut ptātis indi
cium est emittere spiritum ⁊ vt ipe quoq; dixerat. Nemo
potest tollere animam meam a me: sed ego pono eam ⁊ ite-
rum sumo eā. Spiritū enim in hoc loco pro anima intelli
gamus. Sed quod vitale aut spirituale corpus faciat seu
q̄ ipsius anime substantia spiritus sit: iuxta id quod scri-
ptum est. Auferes spiritum eorꝝ ⁊ deficient. CHRY. in
ho. Propter hoc autem ⁊ voce magna clamauit: vt osten
datur quoniam fm eius potestatem id geritur. Per hoc.n.
q̄ moriens vocem emisit magnā: apertissime se verū deū
esse ostendit quoniam homines cū moriūtur: vix tenuē vocē
emittere possunt. AVG. de con. euan. Quid aut voce ma
gna dixerit: lucas declarauit: dixit enim: Et clamans iesus
voce magna ait: Pater in manus tuas cōmendo spiritum
meum. HILA. Uel spiritum cum clamore magne vocis
emisit: dolens non se omnia peccata portare.

Et ecce velū tēpli scissum ē in duas ptes: a sum-
mo vsq; deorsum: Et terra mota est: ⁊ petre scisse
sunt: ⁊ monumenta aperta sunt: ⁊ multa corpora
sanctorꝝ qui dormierant surrexerūt. Et exeuntes
de monumentis post resurrectionē eius venerunt i
sanctam ciuitatē ⁊ apparuerunt multis. Centurio
aut ⁊ qui cū eo erant custodiētes iesum: viso terre
motu: ⁊ his que fiebant timuerūt valde dicentes.
Uere filius dei erat iste. Erant autem ibi mulieres
multe a longe: que secute erāt iesum a galilea mini
strātes ei: inter quas erat maria magdalene: ⁊ ma
ria iacobi: ⁊ ioseph mr: ⁊ mater filiorꝝ zebedei.
ORIGE. Magna facta sunt ex eo q̄ magna vocela-
mauit iesus. vnde sequitur: Et ecce velum templi scissum
est in duas partes a summo vsq; deorsum. AVGV.
de concor. euange. In quo satis ostendit tunc esse scissum
cum amisit spiritum. Si aut non addidisset: Et ecce simpli
citer dixisset: Et velum templi scissum est. incertum esset
vtrum ipse ⁊ marcus hoc recapitulando cōmemorasset:
lucas autem ordinem tenuisset: qui cum dixisset: Sol ob-
scuratus est. continuo subiungendum estimauit. Et velum
templi scissum est. An lucas recapitulasset: quod illi ordi
ne posuissent. ORIGE. Duo autem fuisse vela intelli-
guntur: vnum quod velat sanctasanctorum: aliud exterius
siue tabernaculi siue templi. In passione ergo domini sal
uatoris: velum quod erat a foris conscissum est: a sursum
vsq; deorsum: vt ab initio mundi vsq; ad finem conscisso
ve amine: mysteria publicentur: que vsq; ad aduentū do
mini rationabiliter fuerūt occultata. Cum autem venerit
quod perfectum est: tunc auferetur etiam secundum velū
vt videamus etiam que interius sunt occulta. scilicet ve-
ram arcam testamenti. ⁊ sicut ipsa se habet natura vide-
mus cherubin ⁊ alia. HILA. Uel ideo velū templi scin
ditur: quia exinde populus est diuisus in partes: ⁊ vel
honor cum custodia angeli protegentis aufertur. LEO
papa in sermone de passione: Est autem ad testimonium
veneranda passionis sufficiens signum elementorum im-
opinata turbatio. vnde sequitur: Et terra mota est ⁊ pe-
scis. sunt: ⁊ monumenta aperta sunt. HIERO. Nulli cui
dubium ē quid significet iuxta litteram magnitudo signo-
rum: vt crucifixum dominum suum ⁊ celum ⁊ terra ⁊ oia de
monstrarent. HILA. Mouetur terra: q: capax hui⁹ mor-
tui esse non poterat. petre scisse sunt: oia enim valida ⁊ for-
tia penetrās dei vbū ⁊ ptās eterne vtutis irrupat: Et mo-
numēta apta sūt: erat.n. mortis clausura reserata. Sequit:

Et multa cor. sanc. q̃ dormi. sur. Illuminans enim mortis tenebras: ⁊ inferno⁊ obscura collustrans: mortis spolia detrahebat. CHRY. in ho. Ipso quidē in cruce manēte cum irridentes dicebant. Alios saluos fecit: seipꝫ nō pōt saluū facere: ⁊ qd in se facere noluit: in seruo⁊ corporib⁹ eius multa supabundantia demonstrauit. Si. n. quadriduanus laza⁊ exurgere magnū fuit: multo magis eos repēte qui olim dormierant apparere viuentes qd future resurrectionis erat indiciū: vt aūt nō putaret eē phantasma qd factū ē: euangelista subiungit: Et exeun. de monu. post resurre. eius vene. in san. ciui. ⁊ apparu. mul. HIE. Quō aūt lazarus mortuus resurrexit: ⁊ sic multa corpora sancto⁊ resurrexerūt: vt dōm ostenderent resurgentem: ⁊ tm̃ cū monumēta aperta sūt: nō ante resurrexerūt: q̃ resurgeret dōs vt esset primogenitus resurrectionis ex mortuis sancta aūt ciuitatem in qua visi sunt resurgentes: aut hierusalem celestem intelligamus: aut hāc terrenam que ante sancta fuerat: sancta. n. appellabat ciuitas hierusalem: pp templum ⁊ sanctas cōs: ⁊ ob distinctionē alia⁊ vrbiū: in q̃bus idola colebant. Qm̃ vero dicit: Apparu. multis. ondit nō generalis fuisse resurrectio q̃ oibus appareret: sed specialis ad plurimos: vt hi viderent qui cernere merebant. REMI. Queret aūt aliqs qd de illis factū sit q̃ resurgēte dno surrexerūt: Credendum quippe est quoniam ideo surrexerūt: vt testes essent dominice resurrectionis. Quidam aūt dixerūt q̃ iter⁊ mortui sunt: ⁊ in cinerem conuersi: sicut ⁊ lazarus ⁊ ceteri quos dōs resuscitauit. Sed istor⁊ dictis nullo modo est fides accōmodanda: quoniam maius illis esset tormentū q̃ surrexerūt si iterum mortui essent: q̃ si nō resurgerēt. Incūctanter ergo credere debemus: quia q̃ resurgente domino a mortuis resurrexerūt: ascendente eo ad celos ⁊ ipsi pariter ascenderūt Semper aūt hec eadem magna quotidie fuit: velum enim templi ad reuelandū que intus habent scinditur sanctis. Terra etiam mouet: idest omnis caro nouo verbo ⁊ nouis rebus fm nouū testm̃. Petre aūt scindūtur: que mysterium fuerūt prophetar⁊: vt i profūdis cor⁊ posita spiritalia mysteria videamus. Monumēta aūt dicūtur corpora peccatricū aiar⁊ idest mortuar⁊ deo: cum aūt p gratiā dei aīe huiusmodi fuerint suscitate: corpora eor⁊ que prius fuerunt monumēta: fiūt corpora sanctor⁊: vt vident a seipsis exire: ⁊ sequunt cū qui resurrexit: ⁊ i nouitate vite ambulant cū eo. Et qui digni sūt habere conuersationē in celis ingrediūtur in scām ciuitatem per singula tpa ⁊ apparent multis videntib⁹ opera bona ipsor⁊. Sequit. Cēturio aūt ⁊ q̃ cū eo er. cus. ie. vi. terremo. ⁊ his q̃ fie. ti. val. di. ve. fi. dei er. iste. AVGV. de con. euange. Nō est contrariū q̃ mattheus viso terremotu dicit admiratū centurionem ⁊ eos q̃ cū eo erant: cū lucas dicat hoc admiratū: q̃ emissa magna voce expirasset. In eo. n. q̃ mattheus non solum dixit: Viso terremotu: sed ⁊ addidit: His que fieb̄at inter gr locū fuisse demonstrauit luce: vt diceret centurionem ipsam domini mortem fuisse miratum: qr ⁊ hoc inter illa est que tūc mirabiliter facta erāt. HIERO. Ex hoc considerandū q̃ centurio in ipso scandalo passionis vere dei filium confiteat: ⁊ arrius in ecclesia predicet creaturā. RABA. Unde merito per centurionē fides ecclesie designat que vero mysterior⁊ celestiū per mortem domini reserata: continuo ie. iu ⁊ vere iustū hominē ⁊ vere dei filiū syna/goga tacente confirmat. LEO in ser. de pas. Exēplo igit centurionis contremiscat in redēptoris sui supplicio terrena substātia: rumpant infideliū mētiū petre: ⁊ qui mortalitatis grauabant sepulchris: discussa obstaculor⁊ mora prosiliāt: appareant nūc quoq̃ in ciuitate sancta. i. ecclesia dei future resurrectionis indicia: ⁊ qd credendū ē in corporibus: fiat in cordibus Sequit: Erant aūt ibi muli. mul. a lon. q̃ secute erāt iesu a gali minis. ei. HIE. Cōsuetudinis enim iudaice fuit: nec ducebat aūt in culpa more gentis antique: vt mulieres de substantia sua victū atq̃ vestitu⁊ preceptoribus ministrarēt hoc: qr scādalu⁊ facere poterat in gentib⁹: paulus abiecisse se memorat. Ministrabāt ēt dno de substātia sua: vt meteret illar⁊ carnalia cui⁹ ille metebāt spiritalia: nō qr indigebat cibis dōs creaturārū: sz vt typū onderet magistror⁊: qr victu atq̃ vestitu ex discipulis deberēt eē pienti. Sz videamus q̃les comites habuerint. Sequit n. Inter quas erat maria mag. ⁊ maiaco. ⁊ ioseph mr: ⁊ mr filior⁊ zebedei. ORI. Apō marcū aūt tertia illa salome appellat. CHRY. ibo. He ēt mulieres pdcrabāt q̃ gerebant: q̃ maxie erāt passibiles: ⁊ q̃ scādbant ministrātes vsq̃ ad pericula affuerūt: maximam fortitudinē ondētes: qr cū discipuli fugerūt: ipe affuerūt. HIE. cōtra heluidiū: Ecce inqt heluidius Iacob⁹ ⁊ ioseph: ⁊ sūt filij marie mris dōi: quos iudei appellauerūt fratres xpi. Dicit aūt iacobi minoris ad distinctōem iacobi maioris: q̃ erat fili⁹ zebedei. Impiū. n. dicit eē heluidi⁹ hoc sentire de maria: vt cū alie femine ibi fuerint: mrem eius abesse dicam⁹. aut alterā eē mariā nescio quā pfingam⁹: pstertim cū euāgeliū ioānis testet eā illic fuisse pseētē. O furor cecus ⁊ i exitiū mens vesana: audi qd ioānes euāgelista dicat. Stabāt iuxta crucē iesu mater eius ⁊ soror mris ei⁹: maria cleophe: ⁊ maria magdalēe. Nulli dubiū ē duos fuisse apl̄os iacobi nuncupatos vocabulo: iacobū zebedei: ⁊ iacobu⁊ alphei. Iste aūt nescio qs minor iacob⁹ quē marie filiū scriptura pmemorat. Si apl̄s ē alphei filius erit. si nō ē apl̄s: sz tertius nescio qs iacob⁹ quō putādus ē fr dōi: ⁊ quō terti⁹ ad distinctionē maioris minor appellabit: cū maior ⁊ minor nō inter tres: sz inter duos soleāt pbere distātiā: ⁊ frater dōi apl̄s sit: paulo dicēte. Aliū apl̄or⁊ vidi neminē: nisi iacobū fratrē dōi Ne aūt hūc iacobū putes filiū zebedei: lege act⁹ apl̄or⁊: iā ab herode fuerat iterēptus. Restat pclusio: vt maria ista que iacobi minoris scribit mater: fuerit vxor alphei: ⁊ soror marie matris dōi: quā mariā cleophe ioannes euang. cōmemorat. Si aūt inde tibi alia atq̃ alia videt: q̃ alibi dicatur maria iacobi minoris mater: ⁊ alibi maria cleophe: discres scripture cōsuetudinem cūdem hoiem diuersis noibus appellari sicut raguel socer moysi ietro dicit. Et dicit maria cleophe vxor alphei. hec eadem dicta ē maria mater iacobi minoris: q̃ si mater eēt dōi: magis eam vt in oibus locis matrē alterius voluisset intelligi. vel si alia fuerit maria cleophe: ⁊ alia maria iacobi: ⁊ ioseph mater hoc tm̃ cōstat non eandem mariam iacobi ⁊ ioseph eē quā matrem domini. AVG. de con. euan. Possemus autem dicere alias mulieres a longe: vt tres euangeliste dicunt: ⁊ alias iuxta crucē fuisse: vt ioannes dicit: nisi mattheus ⁊ marcus mariā magdalene nominassent. inter stantes lōge: quā. s. ioannis noiauit inter stātes iuxta crucē. Quō ēt hoc itelligit: nisi qr eo iteruallo erāt: vt ⁊ iuxta dici posset qr i pspectu ei⁹ pisto aderāt: ⁊ a lōge i pparatōe turbe propinquo circūstātis eū cēturiōe ⁊ militib⁹. possum⁹ ēt itelligere: q̃ ille q̃ simul aderāt cū mre dōi: postq̃ eā discipulo pmēdauit: abire iā ceperāt: vt a densitate turbe se exuerēt. ⁊ cetera. q̃ fcā sūt longi⁹ ituerēt vt euāgeliste q̃ p⁹ mortē dōi eas pmemorauerūt: ⁊ longe stantes cōmemorent:

Cū aūt sero factū eēt venit qdā hō diues ab arimathia: noie ioseph: q ⁊ ipe discipul⁹ erat iesu. hic accessit ad pilatū ⁊ petist corp⁹ iesu. Tūc pilat⁹ iussit reddi corp⁹. et accepto corpe ioseph inuoluit illō in sindone mūda: ⁊ posuit illud i monumēto suo nouo: qd excciderat in petra. Et aduoluit saxū magnū ad ostiū monumēti ⁊ abiit. Erāt āt ibi maria magdalene ⁊ altera maria sedētes ō sepulchrum.

GLO. Postq̃ euange. retulerat ordinē dominice passionis ⁊ mortis: nunc agit de ei⁹ sepultura dicens. Cū sero aūt factū esset: venit qdā homo diues ab arimathia nomine ioseph: qui ⁊ ipse discip. erat iesu. REMI. Arima-

thia ipsa est ⁊ ramatha ciuitas helcane ⁊ samuelis: que si ta est in regione chananitica iuxta diospolis. Iste aũt ioseph fm seculi statũ magne fuit dignitatis: sed multo maiozis meriti apud deuz fuisse laudatur: siquidez iustus fuisse describitur. Decebat quippe eũ talem existere qui corpus domini sepeliret: quatenus per iusticiam meriozum dignus esset tali officio. HIERO. Diues aũt refertur non de iactantia scriptozis: quo virum nobilem atqz ditissimum referat iesu fuisse discipulum. Sed vt ostendat causam quare a pilato corpus christi potuerit impetrare sequitur. Hic accessit ad pilatum ⁊ petiit corpus iesu. Pauperes enim ⁊ ignoti non essent ausi ad pilatũ presidẽ romane potestatis accedere: ⁊ crucifixi corpus impetrare. In alio autem euangelio ioseph iste bulites appellat: idest consiliarius: ⁊ de ipso quidem putãt primum psalmuz fuisse compositum Beatus vir qui non abiit in consilio impiozum. CHRY. in home. Inspice autem hui⁹ viri fortitudinem: in mortis enim periculum se tradidit inimicitias ad omnes assumens: propter beniuolentiam christi: ⁊ non solum audet corpus christi petere: sed ⁊ sepelire. vnde sequitur: Et accepit corpus Jesu ⁊ inuoluit illud in sindone munda. HIERO. Ex simplici sepultura domini ambitio diuitum condemnatur: qui nec in tumulis quidem possunt carere diuitijs. Possumus aũt iuxta intelligentiam spiritalez ⁊ hoc sentire: q̃ corpus domini non auro: non gemmis: non serico: sed linteamine puro obuoluendũ sit: quanq̃ ⁊ hoc significet. q̃ ille in sindone munda inuoluit iesuz: qui pura mente eum susceperit.

REMI. Uel aliter qz sindon lineus pannus est: linũ aũt ex terra procreatur: ⁊ cũ magno laboze ad candozẽ producitur: designatur qz corpus illius qõ ex terra. i. ex virgine sumptũ est: per laozem passionis peruenit ad candozez ĩmortalitatis. RABA. Hinc etiam ecclesie mos obtinuit vt sacrificium altaris non in serico neqz in pãno tincto: sed in lino terreno celebzet: Ut a beato papa siluestro legimus esse statutũ. Sequitur: Et po. illud i mo. suo no. quod exciderat in petra. AVGV. in sermone de sabbato sancto. Ideo autẽ saluator in aliena sepultura poni tur: qz pro aliozũ moziebatur salute: vt quid ergo in propria sepultura qui in se mortez propriaz non habebat: vt quid illi tumulus in terris cuius sedes manebat in celis vt quid illi sepultura ꝓpria qui triduĩ tm̃ tẽpozis spacio in sepulchzo non tam mortuus iacuit: q̃ velut in lecticulo conquiescit. Sepulchzũ autem mortis est habitaculũ necessarium: ergo non erat mortis habitaculum christo: qz vita est: nec opus habebat semper viuẽs habitaculo defunctozũ. HIERO. In nouo aũt ponitur monumẽto ne post resurrectionẽ ceteris corpozibus remanẽtib⁹ surrexisse alius fingeret. Põt aũt ⁊ nouũ sepulchzũ marie virginalẽ vtez demonstrare. In monumẽto aũt excisso in petra conditus ẽ: ne si ex multis lapidibus edificatũ fuisset suffossis tumuli fundamẽtis ablat⁹ furto diceret. AVG. in ser. de sabbato sancto: Si ẽt sepulchzũ fuisset in terra: dicere poterãt: suffoderũt terrã ⁊ furati sunt eum. Si fuisset lapis paruulus suppositus: dicere poterãt: dormientib⁹ nobis tulerunt eũ. vnde sequit: Et aduol. sax. ma. ad ost. monu. ⁊ abiit. HIERO. Saxũ enim magnũ appositum: oñdit non absqz auxilio plurimozũ sepulchzũ potuisse reserari. HILA. Mystice aũt ioseph apostolozũ hẽt speciez: hic in munda sindone corpus inuoluit: ⁊ quidẽ in hoc eodem linteo reperimus de celo ad petrum vniuersozuz animantiũ genera submissa. ex quo intelligit sub lintei illius nomine consepeliri christo ecclesiam. Domini q̃ corpus infert in vacuam ⁊ nouaz requiẽ lapidis excisi: quia per apostolozũ doctrinã impetus duritie gentilis quodã doctrine opere excisum christus infertur: rude. s. acnouũ ⁊ nullo antea ingressu timoze dei peruium: ⁊ qz nil preter euz oporteat in pectora nostra penetrare lapis ostio aduolutur: vt qz nullus antea in nos diuine cognitiõis auctoz fuerat illatus: nullus absqz eo postea inferat. ORI. Non aũt forzuito scriptũ est: qm̃ inuoluit corpus in sindone munda: ⁊ posuit in monumẽto nouo: ⁊ q̃ aduoluit lapidem magnũ: qm̃ oia que sunt circa corpus iesu munda sunt ⁊ noua ⁊ oia magna valde. REMI. Postq̃ aũt corpus dñi sepultuz est: ceteris ad propria remeãtibus: sole mulieres que eũ artius amauerunt perseuerauerunt: ⁊ diligenti cura notauerũt locum in quo corpus domini poneretur: quatenus congruo tpe munus sue deuotionis ei offerent. ⁊ ideo sequitur: Erant aũt ibi ma. mag. ⁊ altera ma. se. con. sepulchzum. ORI. Mater aũt filiozũ ꝛcbedei non scribitur sedere contra sepulchzum: forsitan. n. vsqz ad crucez peruenire potuit. Iste aũt quasi maiozes icharitate: neqz his que postea gesta sunt defuerũt. HIE. Uel ceteris relinquentibus dominuz mulieres in officio perseuerant expectantes qõ ꝓmiserat iesus. Et ideo meruerunt prime videre resurrectionẽ: quia qui perseuerauerit vsqz in finem hic saluus erit. REMI. Quod vsqz hodie sancte mulieres. i. humiles anime sanctozũ in hoc seculo faciunt: ⁊ pia curiositate attendunt quẽmadmodum passio christi completa sit.

Altera aũt die qui est post parasceuen: conuenerunt principes sacerdotũ ⁊ pharisei ad pilatuz dicẽtes: Domine recozdati sumus: quia seductoz ille dixit adhuc viuens: post tres dies resurgam. Jube ergo custodiri sepulchzũ vsqz in diẽ tertiuz ne forte veniant discipuli eius ⁊ furẽtur eum: ⁊ dicant plebi: surrexit a mortuis: ⁊ erit nouissimus error peior priore. Ait illis pilat⁹: Habetis custodiam: ite custodite sicut scitis. Illi aũt abeũtes munierũt sepulchzũ signantes lapidem cũ custodibus.

HIE. ihe. Nõ sufficerat principibus sacerdotũ crucifixisse dñm saluatorẽ: nisi sepulchzũ custodirẽt ⁊ quãtũ in illis ẽ: manus iponerẽt resurgẽti. vñ dr: Altera aũt die q̃ ẽ post parasceuẽ. RABA. Parasceue dr preparatio. hoc noie vocat sexta sabbati: in q̃ preperabat necessaria sabbato: vt de manna dictuz ẽ. Sexta die colligetis duplum qz. n. sexta die facte ẽ hõ. i septia recuiescit de⁹ ab omni opere suo. HIE. Principes aũt sacerdotũ lz immẽsum facinus i nec omi perpetrauerint: tm̃ nõ sufficit eis: nisi ẽt post mortẽ ei⁹ concepte neqtie vir⁹ exerceãt: famaz ei⁹ lacerãtes: ⁊ quẽ innocentẽ sciebãt seductozẽ vocãt. vnde dicunt. Dñe recozdamus: quia seduc. ille dixit. sicut aũt cayphas ignozãs ante ꝓphetauerat dicẽs. Expedit vnũ hoiem mori ꝓ populo ⁊ nõ tota gens pereat: sic ⁊ mõ: seductoz enim erat christ⁹ nõ a veritate in erozem mittens: sed a falsitate in veritatem: a vitijs ad vtutes: a morte ad vitã ducẽs. REMI. Ex hoc autem dicunt eum dixisse q̃ post tres dies resurgam qz dixerat. Sicut fuit ionas tribus diebus ⁊ tribus noctibus in ventre ceti. Sed videndum quomodo post tres dies resurrexerit. Nonnulli valuerũt tres horas tenebzarum vnam intelligi noctem: ⁊ lucem que secuta est tenebras diem: sed hi vm̃ figurate locutionis ignozauerunt. Figurate enim sexta feria qua passus ẽ comprehendit noctem precedentez. Sequitur autez nox sabbati cũ suo die: nox vero dominici diei comprehendit suum die ac per hoc vez est q̃ post triduũ resurrexit. AVGV. in ser. de pas. Ideo aũt post tres dies resurrexit: vt in passione filij totius trinitatis monstraretur assensus: triduũ enim legitur in figura qz trinitas que i principio fecerat hominem: ipsa in fine hominẽ per christi reparat passionẽ. Sequitur: Jube ergo custodiri sepulchzũ vsqz in tertiũ diem. RABA. Discipuli. n. christi fures spiritaliter erãt qz ab ingratis iudeis scripta noui ⁊ veteris testamẽti ablata in vsuz eccl.e ꝛferebãt: ⁊ saluatorẽ q̃ eis ꝓmissus fuerat illis

nocte dormientibus: hoc est infidelitate tor:pentibus ab/
stulerūt: gentibus credendū tradentes. HILA. Metus
furandi corporis ⁊ sepulchri custodia atq; obsignatio:
stulticie atq; infidelitatis testimonium ē: q̄ signare sepul/
chrū eius voluerūt: cuius precepto conspexissent de se/
pulchro mortuū suscitatū. RABA. In hoc aūt q̄ dicūt:
Et erit nouissimus error peior priore. ignorāter vex di/
cunt. Peior. n. fuit cōtemptus penitētie in iudeis: q̄ error
ignorātie. CHRY. i ho. Uide ēt q̄liter nolētes concertāt
ad demonstranda veritatē. irrefragabilis. n. demonstra/
tio resurrectionis facta ē per ea q̄ pretenderūt: qr. n. custo
diri ē sepulchr: nulla fraus facta est. Si aūt fraus facta
nō ē: manifeste ⁊ irrefragabiliter dñs surrexit. Quid autē
Pilatus rñdeat subiungitur: Ait illis pilatus: habetis cu
stodiam. Ire custodite sicut scitis. RABA. q. d. Suffici/
at vobis q̄ consensi in necem innocentis: de cetero ve/
ster error vobiscū pmaneat. Sequit. Illi aūt abeūtes mu
nierūt sepulchrū signātes lapidē cū custodib⁹. CHRY.
in ho. Nō aūt permittit pilat⁹ solos milites sigillare. si. n.
soli milites sigillassent possent dicere quoniā milites per
miserunt q̄ discipuli corpus dñi furarent: ⁊ ita resurrecti
onis infringere fidem: nūc hoc dicere nō possunt cū ipsi
met sepulchrū sigillassent. CA. XXVIII.

VEspere aūt sabbati que lucescit in pri
ma sabbati: venit maria magdalene ⁊
altera maria videre sepulchr. Et ecce
terremotus factus ē magnus. Angelus. n. dñi descēdit de celo: ⁊ accedēs
reuoluit lapidē: ⁊ sedebat sup eū. Erat autē aspe
ctus eius sicut fulgur: ⁊ vestimentū eius sicut nix.
Pre timore aūt eius exterriti sūt custodes: ⁊ facti
sunt velut mortui. Rñdens aūt angelus dixit mu
lieribus: Nolite timere vos. Scio. n. q̄ iesum qui
crucifix⁹ ē queritis. Nō ē hic surrexit. n. sicut dixit
Uenite ⁊ videte locū: vbi positus erat dñs. Et ci
to eūtes dicite discipulis ei⁹: qr surrexit: ⁊ ecce pce
det vos i galileā. Ibi eū videbitis: ecce pdixi vob.

AVGV. in ser. de resur. Post illusiones ⁊ verbera:
post aceti ⁊ fellis pocula mixta: post supplicia crucis ⁊
vulnera: ⁊ postremo post ipsaz mortē ⁊ inferos: surrexit
de suo funere caro noua. redit ab occiduo latēs vita ⁊ in
morte salus reseruata resurgit pulchrior reditura post fu
nus. AVG. de con. euā. De hora vero q̄ mulieres vene/
runt ad monumētū nō cōtēnenda exorit questio. Cū enim
matheus hic dicat: Uespere aūt sab. q̄ lu. i pma sab. qd
est qd dicit marcus: Et valde mane vna sabbatorū venit
maria mag. ⁊ altera maria videre sepulchrū. Apte q̄ppe
prima noctis qd ē vespere: ipsaz noctē voluit significare
matheus: cuius noctis fine venerūt ad monumētū: q̄ qm
sabbato ipediebant: vt nō ante facerent: ab eo tpe noiauit
noctē ex quo eis licere cepit: vt facerēt qdcūq; vellēt tpe
eiusdē noctis. Sic itaq; dictū ē: Uespere sabbati. ac si di
ceret: nocte sabbati. i. nocte q̄ sequit diem sabbati: qd ipsa
verba eius satis indicāt. Sic. n. ait: Que lucescit i prima
sabbati. qd fieri nō pōt nisi tūmō prima noctis particulā
i. solū initiū noctis intellexerimus dicto vespere significa
tū. Neq; n. ipsum initiū noctis lucescit in prima sabbati:
sed ipa nox in luce incipit terminari: ⁊ vsitat⁹ modus lo
quēdi ē diuine scripture a pte totū significare. Uespere q̄
noctē significauit: cuius extremū ē diluculū: diluculo eni
venerūt ad monumētū. RABA. Uel aliter: Qd dicuz ē
qr sēc mulieres vespere sabbati q̄ lucescit i prima sabba
ti venerūt videre sepulchrū: ita ītelligēdū: qr vespere q̄dē
venire ceperint: sed lucescente mane i prima sabbati ad
sepulchrū puenerūt. i. vespere aromata parauerūt: q̄bus
corpus dñi vngere desiderabant: sed aromata vespere p̄
parata: mane ad sepulchrū detulerūt. Quod matheus
q̄dem breuitatis cā obscurius posuit: sed euangeliste alij
quo ordine factū sit euidentius oñdūt. Sepulto nanq; se
xta feria domino: reuerse a monumēto mulieres prepa/
rauerūt aromata ⁊ vnguēta q̄diu operari licebat: ⁊ sab/
bato quidē siluerūt fm legis mandatū: sicut lucas apte
designat. Cū aūt trāsisset sabbatū: vesperaq; aduenente
tp̄s operādi rediisset: pmpte ad deuotionē emerunt: que
minus prepauerāt aromata: sicut marcus pmemorat. Ut
venientes vngerēt iesuz. ⁊ valde mane veniunt ad monu/
mentū. HIE. Uel aliter: q̄ diuersa tpa ist⁹ mulier⁹ i euā
gelijs describunt: nō mendacij signū ē vt ipij obiciūt: sz
sedule visitatiōis officij dū creb⁹ abeūt ⁊ redeūt: ⁊ non
patiūt a sepulchro dñi diu abesse vt lōgius. REMI. Sci
endū aūt qr matthe⁹ mystice loquēs studuit nobis insinua
re illa sacratissima nox q̄ntā dignitatē ex honore deuicte
mortis ⁊ dñice resurrectōis accepit. iō dixit: Uespe sab.
q̄ lu. i p. sab. cū psuetus ordo tpuz hēat: vt vespe nō luce
scat i die: sed potij⁹ obteneb⁹ rescat i noctē: oñdit his vbis
q̄ dñs totā hāc noctē luce sue resurrectiōis festiuā ⁊ cho
ruscā reddidit. BEDA. i ho. Ab exordio ēt mūdane cre
atiōis vsq; huc: ita tēporū cursus distinguebat vt dies no
ctē pcederet: qr hō a luce padisi peccādo lapsus in huius
sēli tenebras erūnasq; decidit. Aptissime aūt nūc dies se
quit noctē: qñ p fidē resurrectōis a pctī tenebris ⁊ vmbra
mortis ad lucē vite xpo largiēte reducimur. SEVE. i ser.
pas. Est aūt vespa sabbati q̄ lucescit: qr illūminat p xpm:
sabbatū nō deleē: Nō inq̄t veni soluere legē: sz adimplere
Illuminat vt i diē dñicaz luceat: clarescat i ecclia qd in sy
nagoga iudeis obscurānb⁹ fuscabat. Sequtur: Uenit ma.
mag. ⁊ alte. ma. vide. sepul. Hero q̄dē mlr currit ad euā
q̄ mature cucurrit ad culpā: q̄ de paradiso p̄ridiā sūpse/
rat. Festinat fidē sumere de sepulchro. ptēdit rape de mor
te vitā: q̄ de vita rapuerat mortē. nō aūt dixit. Uenerūt sz
venit sub vno noie: veniūt due mysterio nō casu. Uenit
ip̄a: sz altera vt mutaret mlr vtute nō sexu. Precedūt āt
apl⁹os femine: q̄ ecclia typū ad dñicū deferūt sepulchr
maria. s. ⁊ maria. maternū xpi vnū nomē i duas geminat
femias: qr hec ecclia ex duob⁹ pplis veniēs. i. ex gētibus
⁊ iudeis: vna eē figurat: venit aūt maria ad sepulchr: sic
ad resurrectiōis vtex: vt itex xp̄s ex sepulchro nascerē
fidei q̄ carni fuerat gnāt⁹ ex vētre: ⁊ eū quē clausa vgini/
tas pñtez tulerat vitā: redderet sēpiternā. Diuinitatis ēsi
gne ē clausā vginē reliquisse post ptū: ⁊ de sepulchro clau
so exisse cū corpore. Sequt: Et ecce. ter. fa. ē mag. HIE.
Dñs nr vnus atq; idē filij⁹ dei ⁊ hois iuxta vtraq; naz di
uinitatis ⁊ carnis: nūc magnitudis sue: nūc hūilitatis si/
gnū demōstrat. vñ ⁊ i pñti loco quāq; hō sit q̄ crucifixus
est: q̄ sepultus: tñ q̄ foris agunt: oñdūt filiū dei. HILA.
Motus. n. terre resurrectiōis ē virtus: cū pcusso mortis
aculeo: ⁊ illuminatis illi⁹ tenebris: resurgēte vtutū celesti
uz dño: iferoz trepidatio pmouet. CHRY. i ho. Uelio
terremotus factus ē: vt exurgāt ⁊ cuigilēt mulieres. eteni
accesserāt vt vnguētū mitterēt: ⁊ qr in nocte hec gerebanē
probabile ē quasdam obdormisse. BEDA. in ho. q̄ etiā
terremotus resurgente dño de sepulchro sicut etiam mo
riente in cruce factus ē magnus: significat terrena quidē
corda per fidem passionis prius ac resurrectionis eius
ad penitentiam concutienda salubri pauore permota.

SEVE. in sermone paschē: Si autem sic terra tremuit:
cum dominus ad veniā sanctorū resurgeret: quō cōtremi
scet cū noxiorū oūm surget ad penā: dicente ppha. Ter/
ra tremuit cū resurgeret i iudicio deus. Et quō dñi pñtiā
sustinebit: que angeli pñtiaz sustinere nō valuit: naz sequi
tur: Angelus domini descendit de celo. Surgente siqui/
dem christo morte: pereunte terrenis redditur celeste cō/
mertium: ⁊ mulieri cui fuerat cum diabolo letale consi/
lium, cum angelo colloquium fit vitale. HILA. Mise/

rico:die.n.dei patris insigne ē resurgente filio ab inferis
virutū celestiū mysteria mittere: atq; ideo p:ior resurre/
ctionis ipe ē iudex: vt quodā famulatu paterne volunta
tis resurrectio nunciaret. BEDA. in hom. Quia.n.xp̄s
deus ⁊ hō ē:iter acta hūanitatis sp ei angelox̄ ministeria
deo debita nō desiit. Sequtur: Et accedēs reuoluit lapidē
Nō vt egressuro dño ianuā pandat:ſz vt egressus ei' iaz
fci hoib' pstet idiciū: Qui.n.mortalis clauso vginis vte/
ro potuit nascēdo igredi mūdū:ipse fact' imortalis clau
so sepulchro potuit resurgēdo exire de mūdo. REMI.
Significat aūt reuolutio lapidis reseratiōez sacrox̄ xpi
q̄ lra legis tegebant:lex nāq; i lapide scripta fuit: ⁊ ideo
p lapidē designat. SEVE. Nō āt dixit: Voluit.ſz Reuol
uit lapidē: q: lapis aduolut' pb auit mortē: ⁊ reuolut' ex
titit resurrectōis asserto:. Mutat hic ordo rex:sepulchx̄
mortē nō mortuū deuorat:domus mortis māsio fit vita
lis. vteri noua forma mortuū recipit:reddit viuū. Sequit:
Et sedebat sup eū. Sedebat iguā cui nulla ierat lassitudo
vt fidei doctor:vt resurrectiōis mgr̄:sedebat supra petrā
vt soliditas sedētis daret credētib' firmitatē: ponebat an
gelus sup petrā fūdamēta fidei:sup quā xp̄s erat ecclia;
fundaturus. Uel p lapidē monumēti pōt designari mors
q̄ oēs pmebant p hoc q̄ ⁊ angelus sup lapidē sedit: signi
ficat ⁊ xp̄s mortē sua vtute subiecit. BEDA. in ho. Et
recte ītās apparuit angel' q̄ aduētū dñi i mūdo pdicebat
vt stādo designaret q: dñs ad debellādū mūdi principē
veniret. pco aūt resurrectōis sedisse memorat: vt sedēdo
significaret eū supato mortis auctore sedē regni iā pscendi
disse ppetui. sedebat aūt sup lapidē reuolutū quo hostiuz
monumēti claudebat: vt claustra iferox̄ sua ipz vtute de
iecisse deceret. AVG. de con. euā. Pōt aūt mouere qūo
fm matheū angelus sup lapidē sedebat reuolutuz a mo
numēto: cū marcus dicat mulieres introeūtes i monumē
tū vidisse iuuenē sedētē i dextris: nisi intelligam' aut mat
theū tacuisse de angelo: quē ītrātes viderūt: marcū autez
de illo quē viderūt sedētez sup lapidē; vt duos viderint
⁊ a duob' sigillatiz audierit q̄ dixerunt angeli de iesu. aut
certe ⁊ dicit. Intrātes in monumētū. i aliqua septa mace
rie debemus accipere qua pmunitū locū tūc fuisse credi
bile ē. i. in aliquo spacio ante petrā: in q̄ excisa loc' fact'
fuerat sepulture: vt ipz viderint in eodē spacio sedētem a
dextris: quē dicit matheus sedentē sup lapidē. Sequit:
Erat autem aspe. eius sicut fulgur: ⁊ vesti. eius sicut nix.
SEVE. Vultus claritas a vestiū cādore superat: ⁊ facies
fulguri: niui vestis angeli pparat: q: fulgur de celo: nix de
terra. vñ ppha: Laudate dñm de terra: ignis: grādo: nix:
⁊c. In facie q̄ angeli claritas celestis seruat nāc:in veste si
gnificat gratia cōionis humane: ⁊ sic tēperat species an/
geli colloquētis: vt carnales oculi ⁊ vestiū ferāt placitaz
claritatē: ⁊ ex fulgure vultus nunciū sui tremerēt ⁊ reuere
rent auctoris. IDEM in alio ser. Quid aūt facit idumē
tū vbi tegendi necessitas nō hētur:ſz angelus nr̄z habitū
nr̄am forma in resurrectione pfigurat: vbi hō ipa corpo/
ris suis claritate vestit. HIE. In candido ē vestitu ange
lus significat gloriā triūphantis. GREG. in ho. de pas.
Uel aliter in fulgure terror timoris ē: in niue aūt blandi/
mentuz candoris: q: vero oipotens deus ⁊ terribilis est
peccatoribus ⁊ blādus iustis: recte testis resurrectionis
eius angelus: ⁊ in fulgure vultus: ⁊ in candore habitus
demonstrat: vt de ipa sua specie: ⁊ terrēt reprobos ⁊ mul
cet pios. vñ sequit: Pre timore aūt eius exter. sūt custo.
⁊ facti sunt velut mortui. RABA. Timoris anxietate
sunt exterriti: q: amoris fiducia nō habebant: ⁊ facti sunt
velut mortui q̄ resurrectionis veritatē credere noluerūt
SEVE. in ser. pas. Custodiebāt.n.crudelitatis studio nō
pietatis obsequio: stare.n.nō pōt quē pscia destituit: ⁊ im
plcuit reatus: hinc ē ⁊ angelus pcellit impios: pios alloq̄
tur: ⁊ solatur. Sequitur: Rñ. aūt an. dixit mul. HIE. Cu/
stodes quidē timore perterriti ad instar mortuox̄ stupe/
facti iacent: ⁊ angelus tamen non illos: sed mulieres pslo/
latur dicens: Nolite timere vos. q. d. Illi timeāt in quib'
remanet incredulitas. cetex̄ vos q: iesum queritis cruci
fixum: audite ⁊ surrexerit: ⁊ promissa pfecerit. vñ sequit
Scio.n.q̄ iesuz qui crucifixus ē queritis. SEV. Adhuc
n. crucifixū ⁊ mortuū requirebāt: quax̄ fidez sciā passio
nis pcella turbauerat: ⁊ tentationis ita eas pondus icur
uauerat: vt celi dominuz quererēt in sepulchro. Non est
hic. RABA. p pñtiam carnis: q̄ tamen nusq̄ deest per
pñtiam maiestatis. Sequitur: Surrexit enim sicut dixit.
CHRY. in ho. q. d. Et si mihi nō creditis: illius memo
tote verbū: deinde ⁊ alia sequitur demonstratio: cū subdi
tur. Ue. ⁊ vi. lo. vbi po. erat do. HIERO. Ut si meis ver
bis nō creditis vacuo credatis sepulchro. SEVE. An
gelus q̄ predicit nomē: crucē dicit: loquitur passionē: sed
mox resurrectiōez: mox dñm confitetur: ⁊ angelus post
tanta supplicia. post sepulchrū agnoscit dñm suū. Cur hō
aut minoratū deū in carne iudicat: aut in passione existi/
mat defecisse virtutē? Dicit aūt crucifixū: ⁊ ostendit locū
vbi positus erat dñs: ne alter ⁊ non idez resurrexisse cre
deretur ex mortuis. Et si dominus in eadē redit carne: ⁊
sue resurrectionis facit indicia: quare homo in alia putat
se carnez rediturū? aut carnez forte seruus dedignat suaz
cū nostram dñs non mutauit? RABA. Non autem solis
vobis hoc gaudiū magnū concessum ē occulto cordete
nere: sed similiter amantibus debetis illud pandere. vñ
sequitur. Et cito eū. di. dis. e. q: sur. SEVE. q. d. Revorte
re ad virum mulier iam sanata: ⁊ suade fidem q̄ perfidia
ante suasisti: Refer homini resurrectiōis indiciū: cui ante
pstiliū ruine dedisti: sequt. Et ecce pce. vos in gali. CHR.
in ho. Hoc aūt dicit eripiens eos a periculis ne timor fi/
dem impediret. HIE. Mystice autez precedet vos in ga
lileam: hoc est i volutabx̄ gentilium: vbi ante error erat ⁊
lubricū: ⁊ firmo ac stabili pede vestigiū non tenebat. Se
quit: Ibi eū videbitis: ecce predixi vobis BEDA. i ho.
Bene aūt dominus in galilea videtur a discipulis qui iaz
de morte ad vitam: iam de corruptione ad incorruptio/
nem transierat: Galilea quippe transmigratio interpreta
tur. felices femine que triumphum resurrectionis mūdo
annunciare meruerunt: feliciores anime: que in die iudi
cij percussis pauore reprobis: gaudium beate resurrecti/
onis intrare meruerint.

Et exierūt cito de monumēto cū timore ⁊ gau
dio magno: currentes nūciare discipulis eius. Et
ecce iesus occurrit illis dicens: Auete. Ille aūt ac
cesserunt ⁊ tenuerunt pedes eius: ⁊ adorauerunt
eum: Tunc ait illis iesus: Nolite timere: ite nūci
ate fratibus meis vt eaut i galileā: ibi me videbūt
CHIERO. Mulieribus per angelum adhoratis cōes
tim dominus occurrit vt nunciature expectantibus di/
scipulis. resurrectionem non angeli potius q̄ christi ore
loquerentur. vnde dicitur: Et exierunt cito de monume
to cum timore ⁊ gaudio magno. AVGV. de con. euan.
Egresse autem dicuntur a monumento: hoc est ab illo lo
co vbi erat orti spacium ante lapidem effossum. HIE.
Duplex autem mentes mulierum tenebat affectus: timo/
ris ⁊ gaudij: ⁊ alter de miraculi magnitudine: alter ex de
siderio resurgentis: ⁊ tamen vterq̄ femineum concitabat
gradum. vnde sequitur: Currentes nunciate discipulis
eius. Pergebant enim ad apostolos: vt per illos fidei se
minarium spargeretur. Que autem sic querebant: que ita
currebant merebantur obuiam habere dominum resur/
gentez. vnde sequitur: Et ecce iesus occurrit illis dicens:
Auete. RABANVS. Per hoc ostendit se omnibus
iter virtutum incho antibus: vt ad salutem perpetuā per
uenire queant adiuuando occurrere. HIERO. Prime
mulieres merentur audire: Auete. vt maledictū eue muli

eris:in mulieribus soluetur. SEVE. In istis vero fe
minis ecclie figuraz manere euidenter ostendit:qz disci
pulos suos christus de resurrectione arguit trepidantes
Occurrens autē istis nō potestate terret:sed preuenit cha
ritatis ardore.christus enim in ecclesia se salutat quā suū
recipit in corpus. AVG.de concor.euangelistarū. Colli
gimus ⁊ angelorū allocutionez bis numero eas habuisse
venientes ad monumentū:scilicet cū viderant vnū ange
lum de quo narrat matheus ⁊ marcus:⁊ cū postea vide
runt duos vt narrant lucas ⁊ ioannes. Et similiter ipsius
domini bis semel scilicet illic quando maria hortulanuz
putauit:⁊ nunc iterū cū eis occurrit in via:vt eis ipsa re
petitione firmaret:atqz a timore recrearet. SEVE. Sed
ibi marie nec tangendi datur facultas: hic non solū tan
gendi sed tenendi copia tota conceditur. vnde sequitur.
Ille autez accesserunt ⁊ tenuerunt pedes eius : ⁊ adora
uerūt eū. RABA. Superi' quidē dicū ē:qz clauso sur
rexit monumento:vt immortalem factū doceret esse cor
pus quod in monumento clausuz fuerat mortuū. Tenen
dos autez mulieribus nunc prebuit pedes: vt intimaret
verazse carnem habere:que a mortalibus tangi posset.
SEVE. Iste quidē tenent pedes christi que in ecclesie ty
po euangelice predicatiōis tenent ⁊ merentur excursum
ac sic fide astringunt sui vestigia saluatoris: ⁊ totius ve
ritatis pueniāt ad honorē. Illa autē merito audit: Noli me
tangere:que in terris deflet dominū:⁊ sic i sepulchro que
rit mortuū:vt in celis eū nesciat regnare cū patre. Quod
ergo eadem maria nunc in fidei vertice constituta tangit
christū:ac tenet toto sanctitatis affectu: nunc ibecillitate
carnis ⁊ feminea infirmitate deiecta dubitat:⁊ tactū suū
non meretur auctoris:non facit questionez. Siquidē illo
de figura est hoc de sexu.illud est de diuina gratia:hoc de
humana natura:quia nosipsi cū diuina scimus deo viui
mus:cū humana sapimus cecamur ex nobis. Tenuerūt
aūt pedes eius:vt scirēt i capite christi virū esse:se autem
esse in pedibus christi:⁊ datum sibi virum sequi:non pre
ire ipsuz. Quod aūt dixerat angelus : Dicit ⁊ dominus:
vt quas firmauerat angelus:christus redderet firmiores
Sequitur: Tūc ait illis iesus: Nolite timere. HIE. Et in
veteri ⁊ in nouo testamento hoc semper obseruandū est
q̄ quando aliqua angustior apparuerit visio:primuz ti
mor pellatur: vt sic mente placata possint que dicuntur
audiri. HILA. In contrariuz autem ordo cause principa
lis ē redditus:vt quia a sexu muliebri cepta mors eēt
ipsi primū resurrectiōis glorie ⁊ visus ⁊ nuncius redde
retur.vnde dominus subdit: Ite nunciate fratribus meis
vt eant in galileā:ibi me videbūt. SEVE. Vocat fratres
quos corporis sui fecit esse germanos:vocat fratres q̄s
benign' heres sibi p̄stitit coheredes:vocat fratres quos
patris sui adoptauit in filios. AVGV. de concor. euā.
Quod autem dominus non vbi primū se monstraturus
erat:sed in galilea:vbi postea visus ē se videndum man
dauit:⁊ per angelum ⁊ per seipsum:q̄uis fidelem facit in
tentum ad querendum in quo mysterio dictum intelligi
tur:Galilea nanqz interpretatur vel transmigratio vel re
uelatio. Prius itaqz fm transmigrationis significationez
quid aliud occurrit intelligendum:nisi quia christi gratia
de populo israel transmigratura erat ad gentes: quibus
apostoli predicantes euangelium nullo modo crederent
nisi eis ipse dominus viam in cordibus hominum pre
pararet:⁊ hoc intelligitur. Precedet vos in galileaz. Quo
autem subditur. Ibi eum videbitis: sic intelligitur: idest
ibi membra eius inuenietis:ibi vinum corpus eius i his
qui vos susceperint agnoscetis. Secundum autem q̄ ga
lilea interpretatur reuelatio:non iam in forma serui intel
ligendum est:sed in illa in qua equalis est patri. Illa erit
reuelatio tanq̄ vera galilea:cuz similis ei erimus:⁊ vide
bimus eum sicuti est. Ipsa etiam erit beatior transmigra
tio ex isto seculo in illam eternitatem.

¶ Que cū abijssent:ecce quidā de custodibus ve
nerunt in ciuitatem ⁊ nunciauerunt p̄ncipibus sa
cerdotū omnia que facta fuerāt. Et congregati cū
senioribus ꝯsilio accepto pecuniā copiosam de
derunt militibus dicentes : Dicite quia discipuli
eius nocte venerunt:⁊ furati sunt eum nobis dor
mientibus. Et si hoc auditus fuerit a preside:nos
suadebimus ei:⁊ securos vos faciemus. At illi ac
cepta pecunia: fecerūt sicut erant edocti. Et diuul
gatum est verbum istud apud iudeos:vsqz in ho
diernum diem.

¶ CHRY. in ho. Signorū que circa xp̄m apparuerūt:q̄
dā fuerūt orbi terrarū cōia:puta tenebre:quedā ꝓpria mi
litibus custodientib':sicut mira angeli apparitio:⁊ terre
motus q̄ pp milites facta sūt vt stupefierēt:⁊ ab ipsis fi
at testimoniū veritatis:vitas.n.a ꝓtrariis diuulgata ma
gis refulget:qd ⁊ cōtigit.vñ dī: Que cū abijssent.s. muli
ere. Ecce quidā de custodibus venerūt in ciuitatē:⁊ nun
ciauerūt principibus sacerdotum omnia q̄ facta fuerāt.
RABA. Simplex q̄dē animi qualitas ⁊ i docta hoium
ruilicitas:sepe veritatē rei vt ē sine fraude manifestat : at
ꝯ versuta malignitas:falsitatē verisimilib' verbis p vero
ꝯmendare decertat. HIE. Principes q̄ sacerdotū q̄ debu
erant puerti ad pniaz:⁊ iesuz q̄rere resurgentē pseuerant
in malicia:⁊ pecuniā q̄ ad vsus tēpli data fuerat vertūt i
redēptionē mēdacij:sic ⁊ ante.xxx.argēteos iude dede
rūt pditori.vñ sequit: Et cōgre.cū seni.cōsi.accepto.pecu.
copio.dederūt militib' dicētes: Dicite qz discipuli' nocte
vene.⁊ fu.sūt eū no.dor. SEVE. Nō.n. ꝯtenti sūt interfe
cisse magistrū:imo et quō discipulos pdere possint moli
unt:discipulorū crimē eē faciūt vtutē magistri: plane ami
serūt milites:pdiderūt iudei:sz discipuli magistrū suū:nō
furto sz fide:vnite nō fraude:scitate nō crimine: viuū nō
mortuū sustulerūt. CHRY. i ho. Qualiter.n.furarētur
discipuli hoies pauper ⁊ ideote:⁊ neqz appere audētes?
Si.n.adhuc xp̄z viuū videtes fugerūt:q̄lit mortuo eo nō
timuissēt tot militū multitudinē? Nunqd ostiū sepulchri
poterāt euertere?lapis.n.iminebat magn':multi indigēs
manib'. Nunqd ēt nō erat sigillū supīpositū? Propter qd
aūt nō furati sunt prima nocte:qñ null' sepulchro affuit.
Sabbato.n.perierūt a pilato custodiā. Quid aūt sibi vo
lunt hec sudaria q̄ petrus vidit iacētia? Si.n.vellēt furari
nō eēnt nudū corpus furati:nō solū ne iniuriarent: sed ne
ēt in exuendo tardarent tribuerēt militibus se detinēdi fa
cultatē:maxime qz mirrha erat corpori ⁊ vestimētis affi
xa:ita glutinosa vt nō facile esset a corpore auellere vesti
menta quare nō persuasibilia sunt que de furto dicta sūt.
Unde p̄ que resurrectionez obumbrare conantur : p hec
eaz faciunt clarere. Dicentes enim q̄ discipuli furati sunt.
cōfitentur non eē corpus in sepulchro: furtū aūt ostendit
esse mēdax custodia militū ⁊ discipulorū pauor. REMI.
Sed si custodes dormierūt: quomodo furtuz viderunt?
⁊ si non viderunt:quomodo testes fuerunt? ⁊ ideo quod
voluerunt facere non potuerunt. GLO. Ne autē timore
principis a mendacio reuocarentur:timētes propter ne
gligentiā puniri subdunt: Et si hoc auditū fuerit a p̄side:
nos suadebimus ei ⁊ securos vos faciemus. CHRY.
in home. Uide omnes corruptos. Pilatus enim ipse per
suasus est:plebs iudaica cōmota est:milites corrupti sūt.
vnde sequitur: At illi accepta pecunia fecerunt sicut erāt
edocti. Si pecunia apud discipulum tantaz habuit virtu
tem: vt eum faceret magistri proditorem:non mireris: si
pecunia milites superantur. HILA. Emitur ergo resur
rectionis silentiū:⁊ mēdacium furti argento: qz honore.s.
seculi.qui in pecunia est ⁊ cupiditate.xp̄i gloria denegat.
RABA. Sicut autem sanguinis reatus quez sibi ⁊ po

steris suis ipsi imprecabantur: grauis peccatorũ sarcina illos ꝑmit: ita emptio mendacij per qõ resurrectionis denegãt veritatẽ: reatu eos ꝓstringit perpetuo. vñ sequit. Et diuulgatũ est verbũ istud apud iudeos vsqꝫ in hodiernũ diem. SEVERI. Apud iudeos quidem diuulgatũ est: non apud christianos. quod.n. i iudea iudeus obscurabat auro: fide toto clarum in mundo. HIE. Oẽs autẽ qui stipe templi: ⁊ his que conferuntur ad vsus ecclesie abutuntur in alijs rebus quibus suam expleant voluntatem: similes sunt scribarum ⁊ sacerdotum redimentium mendacium ⁊ saluatoris sanguinem.

¶ Undecim aũt discipuli abierunt in galileã in montẽ vbi constituerat illis iesus. Et videntes eũ adorauerunt: quidã autem dubitauerunt: Et accedens iesus locutus ẽ eis dicẽs: Data est mihi oĩs potestas in celo ⁊ in terra. Euntes ergo docete oẽs gẽtes: baptizãtes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ spũs sancti: docentes eos seruare omnia quecunqꝫ mandaui vobis. Et ecce ego vobiscũ sũ oĩb⁹ diebus: vsqꝫ ad ꝓsummationẽ seculi.

¶ BEDA. in home. Postq̃ dominicã resurrectionẽ ab angelo nunciatã beatus matheus asseruit visionẽ domini etiã a discipulis impletaꝫ refert dicẽs: Undecim autẽ discipuli abierunt in galileam in montẽ vbi constituerat illis iesus. nam pergens dominus ad passionẽ ait discipulis: Postq̃ surrexero: precedã vos i galileã. Angelus quoqꝫ mulieribus ait: Dicite discipulis eius: quia precedet vos in galileam: Quapropter iussioni magistri obedientia discipulorum obsequitur. Recte autẽ vndecim discipuli ad adorandũ pergunt. iam enim vnus perierat: q̃ dominũ ac magistrũ suũ tradiderat. HIE. Post resurrectionẽ ergo iesus in galilee mõte conspicitur: ibiqꝫ adoratur: licet quidam dubitent ⁊ dubitatio eorum nostram augeat fidem. Sequitur: Et videntes eũ adorauerũt: quidam autem dubitauerunt. REMI. Hoc autem lucas euãgelista plenius manifestat: Refert enim quia cum dominus resurgens a mortuis ipse apparuisset discipulis: ipsi conturbati ⁊ exterriti: existimabant se spiritum videre.

RABA. In monte quidem apparuit eis dominus: vt significaret quoniam corpus quod de communi generis humani terra nascendo susceperat: resurgendo iam super terrena omnia subleuauerat: ⁊ vt admoneret fideles: si illic celsitudinẽ resurrectionis eius cupiunt videre: hic ab infimis voluptatibus ad superna studeant desideria trãsire. Jesus autem discipulos in galileam precedit q̃ xp̃s resurrexit a mortuis primitie dormientiũ. Sequuntur autem hi qui sunt christi: ⁊ suo ordine ad vitam de morte transmigrant in sua specie diuinitatem contemplantes: ⁊ huic congruit q̃ galilea reuelatio interpretatur. AVG. de con. euange. Sed considerandum est quomodo corporaliter in galilea dominus videri potuerit: quia enim non ipso die quo resurrexit visus est manifestum est. naꝫ in hierusalem visus ẽ eo die in initio noctis: vt lucas ⁊ ioannes apertissime consonant: neqꝫ etiam in sequentibus octo diebus: post quos dicit ioannes discipulis apparuisse dominum: vbi primo vidit eum thomas: qui eum non viderat die resurrectionis eius: nisi quis dicat non illos vndecim qui iam tunc apostoli vocabantur: sed discipulorum illic vndeciꝫ fuisse ex multo numero discipulorum. Sed occurrit aliud quod obsistit: Joannes enim quando cõmemorauit non in monte ab vndecim: sed ad mare tyberiadis a septem piscantibus visuꝫ esse dominũ hoc iaꝫ tertio iquit manifestauit se iesus discipulis suis quod intelligendum est ad numerum dieruꝫ retulisse: nõ ad numerũ manifestationuꝫ. Si autem acceperimus ita illos octo dies anteq̃ eum thomas vidisset ab. xi. discipulis quibusqꝫ dominũ visum non erit ad mare thyberiadis tertio manifestuꝫ esse sed quarto: ac ꝑ hoc cogimur intelligere post omnia factum esse q̃ euꝫ in monte galilee discipuli vndecim viderunt. Inuenim⁹ itaqꝫ apud quatuor euangelistas decies cõmemoratuꝫ dominuꝫ visuꝫ ab hoibus esse post resurrectionẽ: semel ad monumentum mulieribus: iteruꝫ eisdem egredientibus a monumento in itinere: tertio petro: quarto duobus euntibus i castelluꝫ: quinto pluribus i hierusalem vbi non erat thomas sexto vbi vidit euꝫ thomas: septimo ad mare tyberiadis octauo in monte galilee fm matheuꝫ. nono q̃ dicit marcus: nouissime recumbentibus: quia iaꝫ non erant in terra cũ illo conuiuaturi: decimo in ipso die non iam i terra sed eleuatum in nube: cum in celũ ascenderat quod marcus ⁊ lucas ꝓmemorant: sed non oĩa scripta sunt: sicut ioannes fatetur: crebra enim erat eius cuꝫ illis conuersatio per dies. xl. priusq̃ ascendisset in celũ. REMI. Videntes ergo discipuli dominũ cognouerũt: ⁊ iccirco dimissis in terrã vultibus adorabãt. ⁊ ideo pius ⁊ clemens magister vt oẽꝫ dubietatẽ auferret a cordibus eorũ: accedens ad eos corroborauit in fide vnde sequitur: Et accedens iesus locutus ẽ eis dicẽs: Data est mihi oĩs ptãs in celo ⁊ in terra. HIE. Illi autẽ ptãs data ẽ qui pauloante crucifixus: qui sepultus in tumulo: qui postea resurrexit.

RABA. Non.n. hic de coeterna patri diuinitate: sed de assumpta loquor humanitate fm quã minorat⁹ ẽ pater dominus ab angelis. SEVE. Filius quippe dei: virginis filio: deus homini. Diuinitas carni cõtulit quod semp ipse cũ patre possedit. HIE. In celo aũt ⁊ in terra ptãs data est: vt qui ante regnabat in celo per fidẽ credentiũ regnet in terris. REMI. Qõ ergo psalmista de resurgẽte dño dicit. Cõstituisti eũ sup opera manuũ tuarũ: hoc nũc dominus dicit: Data ẽ mihi oĩs ptãs i celo ⁊ i terra. Et hic sciendũ quia anteq̃ dñs surrexisset a mortuis nouerant angeli se subiectos hoi christo. Volens ergo xp̃s etiã hominibus notũ fieri q̃ data esset sibi oĩs ptãs in celo ⁊ in terra: predicatores misit: qui verbũ vite cunctis nationibus predicarent. Unde sequitur: Euntes ergo docete oẽs gentes. BEDA. in home. Qui enim ante passionẽ suaꝫ dixerat: In via gentiũ ne abieritis: surgens a mortuis dicit: Ite docete oẽs gentes. Quapropter confundantur iudei qui dicunt christũ tãmodo ad suaꝫ salutẽ esse venturũ. Erubescãt ⁊ donatiste qui localiter christum concludere cupientes dixerunt eũ tãmõ in aphrica esse: non in alijs regionibus. HIERO. Primũ ergo docent omnes gentes: deinde doctas intingunt in aqua: non enim potest fieri vt corpus baptismi recipiat sacramentuꝫ: nisi oĩa fidei susceperit veritatẽ baptiçantes eos in noĩe patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti: vt quorũ ẽ vna diuinitas sit vna largitio nomenq̃ trinitatis vnus deus. SEVE. Omnes ergo gẽtes potestas vna eademqꝫ recreat ad salutem quas creauit ad vitam. DIDI. in libro de spiritusancto. Licet autẽ quis possit existere mentis aliene qui tra baptiçare conetur vt vnum de predictis nominibus pretermittat: videlicet contrarius christo legislatori. tamen sine perfectione baptiçabit: imo penit⁹ a peccatis liberare non poterit: quos a se existimauerit baptiçatos. Ex his autẽ colligitur q̃ indiuisa sit substantia trinitatis: ⁊ patrẽ vere filij esse patres ⁊ filiũ vere patris filiũ: ⁊ spiritũsanctũ vere patris ⁊ filij esse spiritum: ⁊ insuper sapientie ⁊ veritatis. i. filij dei. Hec est salus credentium: ⁊ dispensatio ecclesiastice disciplinę in hac trinitate perficitur. HILA. Quid.n. in hoc sacramento salutis humane non cõtinetur: plena sit oĩs vt a pleno ⁊ pfecto prolata. Habet.n. nature sue nomẽ in patre: sed pater tãm est: non.n. humano modo habet alium de q̃ pater est. Ipse ingenitus: eternus habens in se semp vt semper sit soli filio notus. Filius aũt est progenies ingeniti: vnus ex vno: verus a vero: viuus a viuo: perfectus a perfecto: virtutis virtus: sapientie sapientia: gloriae gloria: imago inuisibilis dei: forma patris ingeniti. Spiritus

Ca. XXVIII.

aūt ſcūs nō pōt a ꝓfeſſiōe pīis ⁊ filij ſepari: ⁊ q̄dē vbiq; nō deeſt hoc expectatōis nr̄e ſolatiū. hic i donoꝝ opatio nib' future ſpei pign' ē: hic mētiū lumē: hic ſplēdor aīoꝝ ē. Hec igit̄ ſ; mutare nō poſſint hereici: afferūt tū hūana ꝓmāta: vt ſabelli' pēz exq̄ tēdat i filiū: idq; nō ib' potiuſ ꝓfitēdū putat eē q̄ reb': cū ipīs filium ꝓponat ⁊ pēz: vt ebionoē initiū ex maria ꝓcedēs: nō ex deo hoiez: ſed ex hoīe deū ꝓferat: vt arriani q̄ ex nihilo atq; ex tpe formaz ⁊ ſapiaz ⁊ virtē dei ꝓducūt. Quid āt miꝝ ē vt de ſpūſcō diuerſa ſentiāt: q̄ i filio largitore ei' tā temerarij ſūt auctores. HIE. Cōſideraſ aūt hic ordo ꝓcipu': Iuſſit apl̄os vt ꝓmū docerēt vniuerſas gētes: deide fidei tīgerēt ſacramēto: ⁊ p' fidē ac baptiſma q̄ cēnt obſuāda ꝓciperēt. vñ ſeqūt. Docētes eos ſnare oīa q̄cūq; mādaui vobis. RA. Q: ſicut corp' ſine ſpū mortuū ē: ita fides ſine opib' mortua ē. CHR. i ho. Q: vo cis magna iniūxerat: erigēs eorum ſenſus dic̄. Et ecce ego vo. ſū oīb' di. vſq; ad ꝓſu. ſeculi. q.d. ne dicat difficile eē iniūctū negociū: ego ſū vobiſcū q̄ oīa facio leuia. Nō aūt cū illis ſolū dixit ſe futuꝝ eē: ſ; ⁊ cū oīb' q̄ p' illos credūt nō. n. vſq; ad ꝓſūmatōez ſeculi apl̄i māſuri erāt: ſ; ſicut vni corpori fidelib' loq̄t. RA. Ex hoc āt itelliḡt q̄ vſq; ad finē ſcl̄i ñ ſt ōſuturi i mūdo q̄ dina māſiōe ⁊ ihabitatōe ſūt digni. CHR. Rememorat āt eis ⁊ ꝓſūmatiōez: vt eos magl attrahat: ⁊ ne pītia ſolū iſpiciāt: ſ; ⁊ futura bona ⁊ ſine fine māſura. q.d. Triſtitia quā ſuſtinebitis ſimul cū pīti vita ꝓſūmet: ⁊ totū ſeculū i ꝓſūmatōez ocueniet: bona aūt q̄bus potiemini ſūt i eternū pmāſura. BE. in ho. Querit aūt q̄re ħ dicat. Ecce ego vobiſcū ſū. cū alibi dixiſſe legat. Uado ad eū q̄ me miſit ſ; alia ſūt q̄ hūanitati aſcribunt: ⁊ alia q̄ diuinitati. Ibit ad pēz p hūanitatē: manet aūt cū diſcipulis i forma q̄ eſt pīi equalis. Q: aūt dicit. Uſq; ad ꝓſūmationē ſcl̄i: finitū ꝓ infinito ponit. nā q̄ in pīti ſeculo manet cū electis eos pregēdo ipe poſt finē cū eis manebit: eos remunerando. HIE. Qui q̄ vſq; ad ꝓſūmatōez ſcl̄i cū diſcipulis ſe eē ꝓmiſit: ⁊ illos oñdit ſp eē victuros: ⁊ ſe nūq̄ a credētibus receſſuꝝ. LEO pa. i f. de paſ. Qui. n. aſcēdit i celos ñ deſerit adoptatos: ⁊ ipe deorſū ꝓfortat ad patiētiā: q̄ ſurſū inuitat ad gloriā. Cuius glorie participes nos faciat ipſe ꝓpr̄s rex glorie: q̄ ē deus benedictus in ſecula: Amen.

Incipiūt capitula euangelij matthei per ordinem.

Primum natiuitas domini noſtri ieſu chriſti.
Secū magoꝝ munera: occultatio ieſu: Infātes iterficiūt.
Tertium: Regreſſus ieſus ex egypto in naçareth: a ioanne in iordane baptiçatur.
Quartum: Ieſus in deſerto tentatus a diabolo vicit: petrum ⁊ andream: iacobum ⁊ ioannem piſcatores conuocat: ⁊ circuiens varios languores hominum curat.
Quintum de beatitudine ⁊ ceteris mandatis.
Sextum: Orationem docet: ⁊ inter cetera mandata non eſſe cogitandum de victu ⁊ veſtitu predicit.
Septimuꝝ: Non eſſe preproperc iudicandū: de margaritis ante porcos non mittendis: petendum: querendum: ⁊ pulſandum: a pſeudo prophetis cauendum: quia nō oēs qui dicunt mihi: domine domine intrabunt i regnuꝝ celorum. De domo edificata ſupra petram vel harenam.
Octauo: Leproſuꝝ mundat: puerū cēturionis paralyticū curat: ſocrū petri a febribus liberat. De pmis curis: ⁊ vt mortui mortuos ſuos ſepeliāt cuidā dicit: nauigans tempeſtatem ſedat: in terra geraçenorum demonia eiecit.
Nonū. Paraliticus curatus lectū ſuū baiulat: Matheū cōuocat. dicit phariſeis nō eē opus medico validis: parabolaꝝ panni ⁊ ſciſſure ⁊ vtriū ⁊ vini ponit: Mulierē a ꝓfluuio liberat: ⁊ filiā principis cuiuſdā mortuā ſuſcitat: cecis oculos aperit. ſurdum ⁊ mutum demoniū eijcit.

Decimū: Duodecim apl̄os ꝓmittit cū oī doctrina ac dicit q̄ non venerit pacem mittere ſuper terram ſed gladiū.
Undecimum: Teſtimonium dicit ieſus de ioanne: atq; increpat ciuitates que credere noluerunt. Confeſſio domini ad patrem ⁊ iugum domini leue eſt.
Duodecimuꝝ: Diſcipuli ſpicas vellunt: manum aridam habentē ſanat: hominē a demonio cecum ⁊ mutū liberat ⁊ in principe demoniorꝝ facere opinantes deſtruit. Jone ⁊ niniuitaꝝ ſignū phariſeis tradidit: matrē ⁊ frēs ſpnit.
Decimumtertium: De nauicula turbis parabolas exponit: prophetā in patria ſua ſine honore eſſe dicit.
Decimuquartum de ioannis capite in diſco: de quinq; panibus ⁊ duobus piſcibus in quinq; milia viros: ieſus ſupra mare ambulans petrum mergentem releuat.
Decimumquintum q̄ ea magis que de corde exeunt coinquinant hominem. Filiam mulieris ſyropheniſſe a demonio liberat: ⁊ multos alios ſanat.
Decimumſextum de ſeptem panibus in quattor milia viros. A fermento phariſeorꝝ cauendū xp̄m dei viui filiuꝝ eē petrus confitet: quenq; poſt paululum dure increpat.
Decimumſeptimum in monte tranſfiguratur puerum lunaticum curat: de ſtatere in ore piſcis.
Decimū octauum: Dumilitatem docet ſicut pueri: ⁊ nec minimum fidelium ſcandalizanduꝝ: quorum angeli faciē patris ſemp videt corripiēdos fratres ⁊ ſepius idulgēdū.
Decimūnonuꝝ: Similitudo de illo qui ꝓperuū ſuū ꝓpter centū denarios ſuffocat. De eunuchis infantes nō eē arcēdos a benedictione. Difficile diuitē itrare i regnū celorꝝ.
Uiceſimū de pmis nouiſſimos futuros: parabolā operariorꝝ in vinea conductorꝝ. De petitōe filiorꝝ zebedei ⁊ de primis accubitib' cene. De duob' cecis ſecus viā curatis
Uiceſimū primū de aſino ⁊ pullo eius. De ficu arefcā. Interrogat' in q̄ ptāte hec faceret: interrogat de ioannis baptiſmate: ſubiungens parabolā duorꝝ filiorꝝ in vineā miſſorꝝ parabolā: de vinee colonis q̄ iterficiūt ad ſe miſſos
Uiceſimūſcōz: Parabolā de his q̄ iuitati ad nuptias venire ꝓtēnūt: De denario ceſaris: de muliere q̄ ſeptē viros hūit. Jeſus tētat' a phariſeis iterrogat: cui' filius ē xp̄s.
Uiceſimūtertiuꝝ: Increpans ſcribas dicit. Ueh vobis ſcribe ⁊ phariſei. Increpatio ciuitatis hieruſalez: de occiſione prophetaruꝝ ⁊ lapidatione.
Uiceſimūquartuꝝ de ſignis nouiſſimorum dieruꝝ: de aduentu ſaluatoris.
Uiceſimūquintuꝝ: de decem virginibus: de talentis: de ouibus a dextris ⁊ hedis a ſiniſtris.
Uiceſimūſextuꝝ. Judeorum conſiliuꝝ de cōprehendendo ieſu: ⁊ cetera que in cena domini geſta ſunt.
Uiceſimumſeptimuꝝ. Petro predicit q̄ tertio eum abnegaturus eſſet: oratio ieſu ad patrem: ⁊ cetera cum detraderetur. Paſſio domini ⁊ ſepultura.
Uiceſimumoctauuꝝ. Reſurrectio eius: Item mandata ⁊ doctrina eius de baptiſmo.

Dominica ſecunda in aduentu.
Cum audiſſet ioannes in vinculis. xj.
In feſto ſancti ſtephani martyris.
Ecce ego mitto ad vos. xxiij.
In feſto innocentium Angelus domini apparuit. ij.
In epiphania domini.
Cum natus eſſet ieſus in bethleem. ij.
Dominica ſecunda poſt octauam epiphani.
Cum deſcendiſſet ieſus de. viij.
Dominica tertia aſcendente ieſu in naui. viij.
Dominica quarta Sile factum eſt regnū celorꝝ. xiij.
In ſeptuageſima Simile eſt regnū celorum. xx.
Feria quarta in capite ieiunij.
Cum ieiunatis nolite fieri ſicut hy. vj.

Feria quinta. Cum introisset iesus capharnaũ. viij.
Feria sexta. Audistis quia dictũ ẽ antiquis. v.
Dominica prima in quadragesima.
Ductus est iesus in desertum. iiij.
Feria secũda Cum venerit filius hominis. xxv.
Feria tertia Cũ intrasset iesus hierosoly. xxj.
Feria quarta Accesserunt ad iesum scri. ⁊ pha. xij.
Feria quinta Egressus iesus: secessit i partes. xv.
Dominica secunda in quadragesima.
Assumpsit Jesus petrũ iacobũ ⁊ ioannem. xvij.
Feria tertia Locutus ẽ iesus ad turbas ⁊ ad. xxiij.
Feria ꝗrta Ascendens iesus hierosoly. xx.
Feria sexta Homo quidem erat paterfami. xxj.
Feria tertia post tertiã dñicam in quadragesima.
Respiciens iesus discipulos suos xviij.
Feria quarta Accesserunt ad iesuz scri. ⁊ pha. xv.
Dominica in ramis palmarum.
Cum appropinquasset iesus hierosolymam.
Scitis quia post biduũ pascha fiet. xxvj.
Sabbato Uespere autem sabbati. xxviij.
Feria sexta post dominicam in pascha.
Undecim discipuli. xxviij.
Dominica quinta post penthecosten.
Nisi abundauerit iusticia v.
Dominica. vij. Attendite a falsis prophetis. vij.
Dominica. xiij. Nemo potest duob' dñis fuire. vj.
Dominica. xvij. Accesserunt ad iesum. xxij.
Dominica. xviij. Ascendens iesus in nauicu. ix.
Dominica. xix. Simile ẽ regnũ celoꝝ hoi regi. xxij.
Dominica. xxij. Abeuntes pharisei. xxij.
Dominica. xxiij. Loquente iesu ad turbas. ix.
Dominica. xxiiij Cum videritis abomina. xxiiij.
In festo sancti andree Ambulãs iesus iuxta mare. iiij.
In festo sancte agnetis Sile ẽ reg. celo. thesauro. xiij.
In conuersione sancti pauli apostoli.
Ecce nos reliquimus omnia. xix.
In cathedra sancti petri Uenit iesus in partes. xvj.
In festo sci matthie apli Confitebor tibi pater. xj.
In festo sci petri apli Uenit iesus in partes. xvj.
In festo sci pauli apli Ecce nos q̃ reliq̃mus oia. xix.
In festo scto ꝗ. vij. fratrum Ecce mater. xij.
In festo sci iacobi apli Accessit ad iesum mater. xx.
In natiuitate sancte marie virginis.
Liber generationis iesu christi. j.
In octaua apostolorum petri ⁊ pauli.
Jussit iesus discipulos suos ascen. in naui. xiiij.
In festo sancti matthei apostoli.
Uidit iesus hominem sedentem in the. ix.
In dedicatione sancti michaelis.
Accesserunt discipuli ad iesum di. quisputas. xviij.
In vigilia plurimorum apostolorum.
Ecce ego mitto vos sicut oues. x.
Ecce nos reliquimus omnia. xix.
In natali vnius martyris.
Nolite arbitrari quia venerim mit. x.
Si quis vult post me venire. xvj.
Nihil opertum quod non reueletur. x.
In natali plurimorum martyrum.
Confitebor tibi pater celi ⁊ terre. xj.
Sedente iesu super montem oliueti xxiij.
Uidens iesus turbas ascendit in montem. v.
In vigilia natiuitatis domini nostri iesu christi.
Cum esset desponsata mater iesu j.
In natali confessorum pontificum.
Uos estis sal terre: quod si eua. v.
Uigilate quia nescitis qua hora. xxv.
Homo quidam peregre proficiscens. xxv.
In natali virginũ. Sile ẽ regnũ ce. x. virginibus. xxv.
Simile est regnum celorum thesauro abscondito. xiij.
In honore sancte crucis.
Assumpsit iesus duodecim discipulos secre. xx.

Finit tabula.

poterat:predicabat vt sicut incarnatū vbuz pzis precur
currebat vbo pdicationis:ita baptismū pnie quo pecca
ta soluūt pcurreret suo baptismate quo peccata solui nō
possunt. THEOPHI. Uel alr: Baptism' Joānis etsi
bēret peccatoz remissionē:tm̄ hoies ad pniaz iducebat.
Suū ergo baptismū pnie pdicabat: sz hec pdicatio pnie
ducebat in remissionē peccatoz:qsi q̄ penitētes christuz
recipent:remissionē recipent peccatoz. HIERO. Per
Joannē aūt sicut p amicū spōsi iducit spōsa ad christū: si
cut p puerū rebecca ad Ysaac. vñ seqt: Et egrediebat ad
illū ois Ju.re.7 Hie. vni.7 bap.ab illo i iozda.flumie. Cō
fessio.n.7 pulchzitudo i pspectu ei'.s.spōsi. Desilit.n.spō
sa de camelo cū humiliat se. Nūc ecclia viso viro Ysaac
i.iesu christo. Jozdanis aūt descensio aliena iterptat vbi
peccata abluunt. Nos.n.oli alienati a deo p suphiā per
baptismi symbolū humiliati erigimur in alta. BEDA
Exemplū aūt hic sumit pfitēdi peccata:ac melioze vitam
pmitēdi eis q̄ baptisma desiderāt p h q̄ subdit: Cōfitē
tes peccata sua. CHRY. Quia vo Joānes pniaz pdi
cabat pnie signa gerebat i vestitu7 cibo. vñ seqt: Et erat
Joānes vestit' pilis cameli. BEDA: Pilis inqt vesti
tus nō lana:aliud austere vestis idiciū est:aliud luxurie ē
molliozis. Zona aūt pellicea q̄ accinctus fuit: vt Helias
mortificatiōis idiciū ē. Pozro q̄ seqt: Et locustas7 mel
siluestre edebat:habitatozi solitudis pgruū ē vt nō deliti
as cibozz:sz necessitatē humane carnis expleret. HIE
RO. Uestis aūt Joānis7 cib'7 pot'rotā austerā vita p
dicātiū significat:7 futuras gētes ad grāz dei q̄ ē Joānes
intus7 foris eē piūgendas. Pilis.n.cameli diuites gētiū
significant:7 zona pellicea pauper mūdo mortui:7 locu
stis errātib' sapiētes hui' mūdi:q̄ stipulas iudeis aridas
relinq̄ntes:frumēta mystica crurib' trahūt:7 in calozefi
dei salt' i altū dant:7 melle siluestri fideles ispirati de icul
ta silua saginant. THEOPHI. Uel alr vestis de pilis
camelozz dolozis erat onūuū inuēte ioanne q̄ penitentē
dolere oz. Dolozez.n.saccus significat.zona vo pellicea
mortificationē iudaici significat ppli. Esca autē Joānis
nō solū abstinētiā notat:sz etiā ēidicatiuū itelligibil' esce:
q̄ tūc ppls vescebat nō q̄d alrū itelligēs: sz tm̄ i alta saliēs
iterūq̄ se deprimēs. Talis.n.ē locusta i altū saliēs7 iterz
cadēs. Sic igit7 melle q̄dē vescebat ppls q̄ erat ex api
b'natū.s.ex pphet:nō tm̄ cultū sz siluestre. Hēbāt.n.scri
pturas hebzei sic mel q̄dā sz nō bn̄ itelligebāt. GRE.
xxxj.moral. Uel ipsa cibozz specie designauit dnm̄ quē
puenit q̄z ifructuose gentilitati dulcedinē sumpsit mel sil
uestre edit. Qz vo iudeozz plebē i suo corpore i ptē puer
titi cibo locustas accepit:q̄ subito saltus dātes ptinus ad
terrā cadūt. Salt'.n.iudei dabāt cū precepta dñi se iple
re pmitterēt. Sz ad ērazz cadebāt:cū p praua opa h se au
diisse denegarēt. Habebāt ergo saltū p vocē:7 casuz p ac
tionez. BEDA: Pōt etiā habit'7 vict' Joānis q̄litatem
interne pueratōis ei' expzimere. Nāq̄z austeriozib' vte
bat idumenti:qz vitā peccātiū nō blādimētis fouit:sz vi
gore aspe uectiōis icrepauit. Zonā pelliceā hēbat circa
lūbos:qz carnē suā crucifixit cū vitijs7 pcupiscētijs. Lo
custas7 mel siluestre edebat:qz dulce q̄ddā sapiebat tur
bis pdicatio ei' existimāte ppl'o ne ipse esset christ'. sed
cius finē sortita ē itelligētib' ei' auditozib': qz non ipse
christ':sz pcursoz7 pphetā eēt christi. In melle eteni dul
cedo:i locustis ē alacer volat'. vñ seqtur: Et predicabat
dicens: Uenit fortior me post me. GLO. Hoc dicebat
ad remouēdū turbe opinionē:que eū christū eē credebat
fortiozē aūt christū eē pnūciat q̄ remissurus erat peccata
q̄ ipe facē nō valebat. HIERO. Quis etiā fortior ē
grā q̄ abluūt peccata:quā ioānes significat illo q̄ septies
7 septuagies dimittit peccata. Grā q̄dē poz ē: sz semel di
mittit peccata p baptismū: mifico:dia vo ad mifos ab
adā vsq̄z ad christū p.lxxvij.generatōes:7 vsq̄z ad cētū.
xliij.milia puenit. CHRY. Ne aūt estimaret h sz ppara
tionē sui ad christū dicere subiūgit: Cui' nō suz dign' pcū
bens solucre corrigiā calciamētozz ei'. Non ē aūt idē sol
uere corrigiaz calciamentozū eius:qd̄ hic Marc' dicit:7
calciamenta portare:qd̄ dicit Matthe'. Et q̄dem narra
tionis ordinē pseq̄ntes euangeliste:nec in aliquo fallētes
dicūt vtrūq̄z Joānez dixisse fm̄ altez sensum. pmētātes
vero circa h differenē exposuerūt vnūq̄dq̄z. corrigiā.n.
vocat ligamē calciamētozz. Ad excellēriā igit ptātis chri
sti7 diuinitatis magnitudinē extollendā h dicit: ac si di
ceret neq̄z in ministri ordine deputari sufficiens suz. Ma
gnū.n.est i his que sūt corpis christi q̄si, pcūbēdo iferius
attendere:7 imaginē supnozz iferi' videre7 soluere vnū
q̄dq̄z ierplicabiliū que sunt circa mysteriū incarnatiōis.
HIERO. Calciamentū eni i extrema parte corpis ē.
In fine.n.ad iusticiā est saluator icarnatus. vū p pphetā
dī. In idumeā extendā calciamentū meuz. GREGO.
in homel. Calciamenta etiā ex mortuis aīalibus fuit. In
carnatus ergo dñs veniēs q̄si calciatus apparuit: q̄ i di
uinitate sua morticina nře corruptiōis assumpsit. vel alr:
Mos apud veteres fuit vt sicq̄s eā que sibi ppeteret acci
pere vxorē noller:ille ei calciamentuz solueret q̄ ad hanc
sponsus iure ppinqtatis veniret. Recte ergo se idignū eē
ad soluendā corrigiā calciamenti ei' denunciat:ac si apte
dicat: Ego redēptor' vestigia denudare nō valeo:qz spō
si nomē mihi ūmerit' nō vsurpo. THEO. Intelligit vo
7 sic:oēs q̄ veniebāt7 a Joāne baptiçabāt p pniam solue
bant a ligamine peccatozz i christuz credendo. Igit oiuz
aliozz Joānes sic soluebat corrigiā i.vinculuz peccatozz
Jesu vero nō valuit corrigiā soluere qz non inuenit in eo
peccatū. BEDA: Sic ergo Joānes dñz nō adhuc ma
nifeste dnm̄ aut dei filiū:sz tm̄ vnū se fortiozē pdicat. Nō
eni rudes adhuc auctores tanti capiebant archana sacra
mēti: q̄ filius dei eternus hoie assumpto ex virgine de
nuo nat' esset in mundū:sz paulatim p agnitionē glorifi
cate humilitatis introducēdi erāt ad finē diuine eternita
tis:q̄bus tm̄ latenē deū hūc eē vez declarās subdit: Ego
baptiço vos in aq̄: ille vo baptiçabit vos in spūsco. Cui
eni dubiū est nullū posse aliū grām spūssancti nisi deum
dare. HIERO. Quid.n.interest iter aquā7 spm̄san
ctum q̄ ferebat sup aq̄s:aq̄ mysteriū est hois: spus vero
mysteriū dei ē. BEDA: Baptiçamur aūt a dño i spiritu
sancto:nō solū cuz in die baptismatis fonte vite in remis
sionē peccatozz abluimur: vez etiā quotidie per gratiaz
eius dē spūs ad agenda que deo placent accendimur.

¶ Et factū ē i diebus illis: venit iesus a naçareth
galilee:7 baptiçatus ē a ioāne in iordane. Et stati
ascendens de aqua: vidit celos aptos7 spm̄scūm
tāq̄z colūbā descendētē7 manētē i ipo. Et vox sa
cta ē de celis: Tu es fil' me' dilect': in te cōplacui.
HIERO. Marcus euangelista sicut ceruus ad fontes
aquazz desiderans:saltus in planis7 arduis dat:7 velut
apis melliflua flores summatim degustat. vñ a naçareth
venientē iesum enarrauit dicēs: Et factū ē in dieb' illis:
iesus a naçareth galilee7 baptiçatus est a Joanne in ior.
CHRY. Altez sicdem baptisma ordinās ad Joānis
venit baptisma q̄d respectu sui baptismi incōpletuz erat:
a iudaico vo baptismate alienum tāq̄z in ambozz medio
existens:vt p baptismi naturā oñdat:qz non in peccati re
missionē baptiçat:aut q̄si indigens spūssancti acceptione:
his.n.ambob' baptisma Joānis carebat. Baptiçat' ē aūt
vt'not' oib' fieret7 in eū crederent:7 ad iplēduz oēz iusti
tiā q̄ est obfuatio mādatozz. mādatū sicdem erat hoib'
baptismū subire pphete. BEDA: Baptiçat' ē7 vt bap
tismate suo Joānis baptisma coprobaret:7 vt iordanis
aquā sanctificās p descēsionē colūbe spūssancti i lauacro
credētiū mōstraret aduētuz. vñ seqt: Et stati ascendēs de
aqua vidit aptos celos7 spm̄sactū tāq̄z colūbā descendē-